Tractatus Lanfranci

Singularia Ludovici pontani

Tractatus de Successionibus ab intestato

Tractatus de Successionibus ab intestato Clericorum Regularium et secularium ab intestato

Repetitio c. Sententia sanguinis

2174 1

Et generaliter est omne quod fieri possit verbis in predictum sensum 1
Que sunt generaliter specialiter habentur in sing[ularibus] repetita videntur 1
Rate manente parte 1
Salvo iure impetrantium et non admitterentur 2
Si in [illegible] de iure debet fieri et non aliter 2
Si et in [illegible] de iure [illegible] et non aliter 2
Salvo iure partium 2
Si de iure processit iudex de venerando hoc modo dicit 2
interpono decretum si de iure processit iudex an
Allegari admitte si probata fuerit 2
Allegari te nonnullis excommunicatum 2
Si non valet iure [illegible] test[amentum] valeat iure [illegible] 2
Vel esse test[amentum] neminem haberi pro legitimo 2
Si non valet iure test[amentum] et [illegible] 2
Si non valet [illegible] 2
Si non valet iure [illegible] valeat iure [illegible] 2
Ultime voluntatis prout melius valere potest
[illegible] posita [illegible] si non valet et [illegible] 2
Codicillaris si non valet et [illegible] 2
Codicillaris videtur [illegible] ab intestato 2
qui defuncto succedunt
Quatenus rite et recte processit [illegible] 2
rite et recte processit [illegible]
Non obstantibus quibuscumque statutis privilegiis seu consuetudinibus [illegible] vel
[illegible] firmitate roboratis [illegible] et aliis
Generalis non obstantibus quibuscumque privilegiis 3
Generalis non obstantibus quibuscumque privilegiis 3
Supplentes eum defectus si quis in eo intervenerit de 3
nostre plenitudine potestatis
[illegible] in Rescripto
Ex certa sua [illegible] apposita in litteris pape [illegible]
Si de forma fuerit sit nulla [illegible]
[illegible] non obstante consuetudine aliqua vel statuto [illegible] 4
posse [illegible] apposita in Rescripto 4
Appellatione remota 4
Nulla [illegible] obstante [illegible] exceptione non [illegible] 4
Nulla [illegible] obstante 5
Si [illegible] invenitur et si [illegible] 6
Si ita [illegible] vel si ita reperies 6
[illegible] non sit melior [illegible] 7
Concessit se [illegible] creditoris seu emptoris 9
[illegible]
Et [illegible] rem emptam ex pecunia 10
[illegible]
[illegible] pendente 12
[illegible] iudex ad quem possit [illegible] 14
[illegible] repetitur [illegible]
[illegible] pendente 17
[illegible] in integrum restitutione pendente 14
[illegible] pendente [illegible] arbitrium boni viri 14
[illegible] pendente 16
[illegible] pendente 16
[illegible] pendente 18
[illegible] pendente 18
[illegible] lite pendente 19
[illegible] supplicatione pendente 20
[illegible] relatione seu consultatione pendente 22

[illegible] pendente
[illegible] ac [illegible] merita [illegible]
accepta iniuria
Verba enunciativa in [illegible]
In positionibus
In sententiis
In [illegible]
In ultimis voluntatibus
Per modum [illegible] ad liberandum
Verba in epistolis [illegible]
In privilegiis Regis [illegible] pape
In articulis liberatoriis [illegible]
Non error [illegible] error
[illegible] error
in [illegible]
Aliquid in [illegible]
Aliquid in arbitro seu arbitratoribus
Aliquid in matrimonio
Aliquid in ultimis voluntatibus
In [illegible] aliquid errant partes
Aliquid [illegible]
In [illegible] aliquid partes [illegible]
Aliquid [illegible]
Aliquid [illegible]
In ultimis voluntatibus
Aliquid [illegible] aliquid [illegible]
De errore [illegible]
An [illegible] errorem [illegible]
Quando error [illegible]
Quando [illegible] error in ultimis voluntatibus
[illegible] vel [illegible]
[illegible] in [illegible]
Quando [illegible]
[illegible] errore testis
[illegible]
[illegible] vel arbitratoris
[illegible] per [illegible]
vel [illegible]
An [illegible] possit [illegible]
[illegible] matrimonii
[illegible] de simulatione
Quis possit dicere [illegible]
Et [illegible] possit simulari
[illegible]
[illegible]
Quando [illegible]
Quando [illegible] simulationis
An [illegible] simulationis
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ARCH. NAC. DA TORRE DO TOMBO

[illegible] 70
[illegible] in unoē quid 70
[illegible] obtineat
[illegible] debeat 71
[illegible] possunt ē p merus
[illegible] tener 71
[illegible] extremū debeat 72
[illegible] ab bonis paternis et maternis 72
[illegible] renunciari possit 72
[illegible] futuror 76
[illegible] futuraz 77
[illegible] danitoz 83
[illegible] peculiaribus legib et aliis possit renū
[illegible] prime an possit renunciā [illegible] 89
[illegible] dicium datur
An [illegible] ad arbitriū boni viri possit renunciari 93
[illegible] petatur reductio ad arbitriū boni viri 99
[illegible] arbitros et [illegible] compromissum [illegible] obinatur 99
[illegible] petatur reductio ad arbitriū boni viri 100
[illegible] tempore duret potestas arbitrii 102
[illegible] ē judex competens in causa recursus 102
[illegible] justificatur vel impugnetur arbitrium 102
[illegible] omologuatioē arbitri [illegible] 103
An [illegible] petit reductionem et succubuit releuetur a pena si justam causam habuit litigandi vel pro [illegible] pro complemento 104
An sententia lata in causa [illegible] p bonū virum possit reuocā 106
Si sententia a arbitris qua quis ad [illegible] condenatus fuit reducta ē ad boni viri arbitrium 106
Pene q adiciuntur in compromisso aut instrumentis ex pacto [illegible] an licite et in foro [illegible] possint peti et exigi et in foro canonico 106
An [illegible] l. iulie de fundo dotali possit renunciā 107
[illegible] dotalem 110
[illegible] juramento 114
An possit renunciā [illegible] bonorum 117
An mulier possit renunciā [illegible] velle. 121
[illegible] renunciatioē beneficij macedoniani 122
An [illegible] restitutionis in integrum possit renunciā. 122
An legi de [illegible] possit renunciā. 122
An [illegible] possit renunciari. 123
An possit renunciari [illegible]. 123
An exceptioni nō numerate pecu. possit renunciari 124
An solepnitatib juris possit renunciā 126
An feriis possit renunciari 130
An legib insinuationem exigentib possit renūciā 131
An possit renūciā l. [illegible] C. de [illegible] 134
An possit renunciā [illegible] statutoz 134
An juri alimentoz possit renunciari [illegible] 136
An possit renūciā [illegible] diuisionis [illegible] cedendarū actionū [illegible] 141

2
2174

ARCH. NAC. DA TORRE DO TOMBO

ro. de re iudi. ⁊ hoc videtur dicere Inno. ibi. Q̄nq̃ poſt
ſententiam latam ⁊ poſt omnem cauſe cognitioné ſuper
executione cõmittit iudex nudã executioné facti. vt in com
miſſione que fit nũcio. ⁊ iſte vocat̃ merus executor ⁊ nul
laꝫ habet cauſe cognitioné. vt. l. executoré. C. de execu. rei
iudi. ⁊. l. ſi vt ꝓponis. C. eo. ti. ratio quia omnis cognitio
p̄ceſſit. ideo mera executio videt̃ cõmiſſa. Jo. de ymol. in
l. a diuo pio. in p̄n. dicit ꝙ inquãtũ Bart. dicit ꝙ ſi oppõ
nit̃ exceptio que reſpicit merita cauſe corã executore dato
in auxilium iuriſditiõis ⁊ nõ in defectũ. ꝙ de illa iudex il
le executor nõ ſe intromittat. non videt̃ ſibi ꝙ Bar. bene
dicat. immo de illa poteſt bene cognoſcere vt ſe informet
an calũnioſe obijciat̃ vl̃ nõ vt ſi videat calũnioſe obijci. illa
nõ admiſſa ꝓcedat ad executionem. l. ij. C. de falſis. al̃s re
mittat negotiũ ad ſuperioré ſicut ⁊ quando opponit̃ exce
ptio impugnans directo ſententiam. ſicut eſt exceptio nul
litatis. nam inter hec nõ videt̃ differẽtia. vt videt̃ ſatis ꝓ
bari ex mẽte. l. cũ fideicõmiſ. allegata. ⁊ videt̃ ibi hoc ſen
tire Bar. ſi bene põderent̃ eius verba. Item inquãtum
Bar. dicit ꝙ etiã ſi ſit ordinarius in auxiliũ executionis
ſententie. obijcit̃ exceptio impugnãs ſententiã nõ poterit
ſuper illa ꝓnunciare. ſed debebit ad iudicẽ remittere per
l. ſi p̄tor. §. marcell⁹. iũcto fi. ff. de iu. ⁊ ſic intelligit Bar.
illũ tex. adde qd̃ glo. videt̃ tenere ꝯ̃rium in. d. §. qꝛ vero.
quia ex quo eſt ordinarius admittet omné exceptioné. licꝫ
ſit ſecus in delegato. ⁊ ita intelligit. §. marcellus. Et pro
hac parte facit: quia iuriſditio ordiaria eſt fauorabilior ꝙ̃
delegata vt nõ. in. c. i. de reſcrip. in vi. ⁊ ꝓ hoc videt̃ caſus
in. l. a diuo pio. §. i. iũctis his que ſequũt̃. nam dictus. §.
i. loquit̃ in ordinario qui ad litteras alteri⁹ iudicis exequi
tur. ⁊ vt intelligit Bar. ⁊ tamẽ in ſequentib⁹ dat̃ omnis
cognitio que requirit̃ in executiõe ſentẽtie. ⁊ ꝓ hac parte
facit: quia ſi ad litteras iudicis bononiẽſis iudex florentin⁹
habet exequi ſentẽtiam in bonis ibi ſitis. abſonũ videt̃ ꝙ
habeat remittere exceptiões ad illũ iudiceꝫ. p̄terea hoc eſ
ſet diſpendioſũꝫ partib⁹ ꝓpter locorũ diſtantiã. Non ob.
quia par vel inferior nõ debet reſcindere ſentẽtiam ſupio
ris. l. nam ⁊ magiſtrat⁹. ſ̄. de arbitris. quia iſte habens ex
eq. cũ hoc faciat auctoritate legis ꝑmittẽtis ſibi hãc cogni
tioné ⁊ poteſt dici in hoc ſuperior. facit qd̃ nõ. Cy. in ſi. in
aut. qua in ꝓuincia. C. vbi de crimine agi oportet. ⁊ p̄ſup
poſita opi. Jo. ꝓ vera corã iſto iudice exequẽte qui ad litte
ras alterius iudicis exequit̃ ſententiã que exceptiones po
terũt opponi. dic ſ̄m Bal. in. d. l. i. C. de iur. ⁊ fac. igno.
ꝙ ſi eſt exceptio que cõcernit nullitaté ꝓceſſus ſeu ſenten
tie omni tempore poteſt opponi etiã poſt ſentẽtiam. vt. l.
licet. C. de ꝓcur. quoniã tunc vt dictũ eſt ſ̄m Ja. bu. ſem
per ſumus in initio cauſe. quoniã ꝓceſſus eſt nullus. ⁊ ẽt
quia exceptio nullitatis nõ eſt ꝓpria exceptio ſed defenſio
⁊ ſentẽtia nulla nõ poteſt excludere ius cõpetens de inter
roga. actio. l. filius. la. ij. de iurepatro. l. carmelia pia: ff. fa.
herc. l. quedã mulier. quomõ ⁊ quãdo in. l. p̄ſes. ⁊. l. iiij.
§. cõdemnatũ. ff. de re iudi. Aut cõcernit equitatem actio
nis de qua agit ⁊ iſta debet opponi ante ſentẽtiaꝫ de exce
ptione doli. l. qui equitatis. Aut cõcernit reuerentiã pſo
narũ vt in parentib⁹ ⁊ patronis ⁊ ſimilibus. vel fauorem
publicũ vt in militib⁹ ⁊ mulierib⁹ vel odiũ vt in macedo.
⁊ tũc poſt ſententiã poteſt opponi. vt. l. ex diuerſo. §. fi. ff.
ſolu. ma. ⁊. l. i. C. de iur. ⁊ fac. igno. ff. ad macedo. l. taꝫ ⁊
ſi. ſ̄m Cy. in. l. ꝓbatiõe. C. de ꝓba. in ſinis additiõib⁹. Si
vero exceptio nõ reſpicit ꝓceſſus nullitatem. tũc aut talis
exceptio de natura ſui tendit ad excludendũ ⁊ ad infligen
duꝫ cõdemnationẽ. ⁊ nõ poteſt opponi talis exceptio niſi
in cauſa appellatiõis. C. de temp. ap. l. ꝑ hãc. ⁊ de appel.
l. ampliorẽ. Ratio eſt ꝓpter terminũ legalẽ: quia ſentẽtia
eſt ꝓ termino ꝑemptorio ad opponẽdum exceptiões bene

faciunt notata p̄ Inno. in. c. cũ in tua. qui matri. accu. poſ.
Aut exceptio nõ ordinat̃ ad excludendũ condemnationẽ
quinimmo p̄ſuppoſita cõdemnatione tendit ad ipſius ſen
tẽtie moderãdã executionẽ. ⁊ tũc quia talis exceptio ſe cõ
patit̃ cum ſentẽtia poteſt opponi poſt ſentẽtiam in execu
tione. l. ex diuerſo. §. fi. ſ̄. allegato. cuꝫ ſi. ⁊ ſic habes ꝙ ex
ceptio que cõpatit̃ ſe cum ſentẽtia ⁊ que examinat̃ ſeorſũ
ab ipſo p̄ncipali ⁊ que nõ elidit ipſm p̄ncipale poteſt p⁹ ſen
tentiam opponi. de quo habes tria exempla ſ̄m Bal. in
d. l. i. Primũ eſt in actiõe cedendaꝝ actionũ. vt. ff. de fide
iuſ. l. fideiuſſores. §. idem rũdit. Secũdum eſt in actiõe p̄
cij nõ ſoluti: quia tamẽ ꝙ̃ impletio modi poteſt excipiendo
peti in executiõe ſentẽtie. ff. de reſcin. ven. l. fundus lucij ti
cij. ⁊ ſ̄m ipſm Bal. ibi Bar. in voce dixit in. l. ſi duo. §. ſi
quis iurauerit. ff. de iureiur. ꝙ ſi ex ipſa ſentẽtia liquet ius
ipſius excipientis poteſt opponi. al̃s nõ poteſt opponi p⁹
ſententiã. ⁊ per cõſequẽs nec poſt iuramẽtũ. l. cum eoruꝫ.
C. de ſen. interlo. om. iu. ⁊ ꝙ iſta exceptio poſſet opponi
poſt ſententiam. ⁊ per cõſequens poſt iuramẽtum. tenet
Spec. in ti. de executore. in. §. dicto. v̄ſi. ſed pone. ſed ꝯtra
rium ipſe determinat in ti. de execu. ſentẽtie. §. fi. v̄ſi. item
illud querit̃. ⁊ hanc partẽ tenet Bal. in. d. l. i. ⁊ ideo de
bebat petere p̄ciũ iure actionis nõ vi exceptionis. Cõclu
de ergo ꝙ quedã opponunt̃ ſ̄m ſententiã. puta in ſenten
tia cõtinet̃ modus vel cõditio ⁊ eorũ defect⁹ poteſt oppo
ni poſt ſententiã. vt in. l. in lege aquilia. ſi deletũ. ff. ad. l.
aquil. ⁊. d. l. cũ eorũ. Quedam opponũt̃ p̄ter ſentẽtiaꝫ ⁊
iſta ſimiliter poſt ſentẽtiam poſſunt opponi. puta ꝙ ſentẽ
tia nõ ſit liquida ſuper exp̄ẽſis nondũ taxatis. ⁊ ideo in ex
penſis nõ eſt exequenda vt in materia. l. terminato. C. de
fruc. ⁊ lit. expẽ. ⁊. l. hoc autẽ. §. i. v̄ſi. liquere. ff. ex qui. ca.
in poſ. eat̃. ⁊ in alijs exemplis. ſ̄. poſitis. ⁊ vbicunq̃ exce
ptio nõ redarguit ſentẽtiam de iniquitate vt nõ. Cy. in. l.
i. C. de cõdi. inde. ⁊. l. argentarius. §. cũ autem. ff. de eden
do. Ubi vero exceptio opponit̃ cõtra ſentẽtiam tũc non
poteſt opponi ꝓpter auctoritatẽ rei iudi. niſi exceptio ſup
ueniret poſt ſententiã. vt. l. ſi fullo. de ꝯdit. ſine cauſa. ex q̄
poteſt dari talis regula ꝙ omnis exceptio ſupueniens p⁹
ſententiã poteſt opponi poſt ſentẽtiã ⁊ cõtra ſentẽtiã. Rõ
eſt: quia i p̄mo iudicio nõ potuit excludi nec includi. ex q̄
nõ cõpetebat ſibi ius: ⁊ ea poſt ſupuenit. vt. ff. de tranſac.
l. poſt rem. §. i. Item poteſt opponi exceptio poſt ſentẽtiã
quando talis exceptio eſt a iure reſeruata poſt ſententiam
qd̃ nõ contingit niſi in caſib⁹ a iure exp̄ſſis in quib⁹ occur
rit ratio fauoris vel odij. vt dicta. l. tam ⁊ ſi. ⁊ ideo tenuit
Bar. ſi. in diſputatiõe ꝙ exceptio que eſt mero odio itro
ducta poteſt poſt ſentẽtiã opponi p. d. l. tam ⁊ ſi. Item in
caſibus vbi cõceditur in integrũ reſtitutio iudicis miniſte
rio ꝙ eſt. quãdo eſt obreptũ iudici in ꝓbatiõibus. vt. ff. ad
trebel. l. ſeruo inuito. §. cũ p̄tor. nam obreptio ſolius libel
li ſeu petitiõis nõ inducit integram reſtitutionẽ. vt. l. cum
putarem. ff. fa. her. niſi forte in cauſa criminali ſ̄m quoſdã
vt. ff. de falſis. l. ſi quis obrepſerit. ſed glo. intelligit illã. l.
in obreptiõe ꝓbatiõis. ⁊ iſta eſt veritas. Interdũ obreptõ
nõ opponit̃ ſentẽtie. ſed opponit̃ actioni poſtea de nouo
intentate. ⁊ tũc iſta exceptio opponi poteſt: quia nõ fuit ꝑ
ſententiã ipſo iure ſublata ⁊ de nouo agens nõ initit̃ ſen
tentie. vnde imputet ſibi vt nõ. glo. ff. de exceptiõe rei iu.
l. duob⁹. ⁊ ꝓbat̃. ff. de mi. l. minor. xxv. an. ſ̄m Bal. vbi
ſ̄. forte nõ ẽ verꝫ. nã cũ ex ſñia oriat̃ actio illo forti⁹ orit̃
replicatõ. opi. gl. tñ ẽ vt dictũ ẽ quã ſeqt̃ Pe. Cy. ⁊ bar.
ſed Jo. an. in. c. cõſulationẽ. de re iudi. dicit ſic punctuali
ter dat̃ ꝓ regula ſ̄m Hoſt. ꝙ vbicũq̃ dicit̃ ſentẽtia nulla
⁊ ꝓponit̃ iuſta cauſa: quia eſt nulla debet ſumati examia
re executor ſentẽtie negotiũ. ⁊ ſi reperiat ꝙ malitioſe ꝓpo
nat̃ nihilominus exequat̃. ſic intelligit̃. l. ij. C. de falſis.

Inc 1538

Si vero inueniat illā bona fide ꝓponi. nunꝙ̄ debet illā executioni mandare. ſed referre negociū ſic pt intelligi. c. decetero. ō re iu. vt ſi dicat̄ ſnīa venalis: vel iudicē pecunia corruptū. ſic intelligit̄. l. ſeruo inuito. §. cū ptor. ff. ad tre. ⁊ idē vbicunqꝫ ꝓponat̄ aliqd p quod ſnīa eſſet ānullanda. hoc enim ⁊ ſi poſſet referre negociū ſi velit nō tñ tenet̄. Ratio ſumit̄ de offi. dele. c. ſi qn̄. ⁊. c. paſtoralis. §. qꝛ vero. ⁊ in illis caſibus ſi vellet exceptionē admittere victoꝛ pt appellare. qꝛ ptes iudicis aſſumit: vt in glo. c. quo ad ꝯſultationem. ſed ſm alios illa exceptio dicit̄ legitima q̄ iuriſditionem afficit: vt ſi dicat̄ facta cōmiſſio p falſās litteras ō crimine falſi. c. ij. Azo tñ dixit ꝙ ſi ſit executoꝛ datus ab alio q̄ a pn̄cipe exceptionē tenetur admittere. Si vero pn̄ceps in pñtia ptium cām examinauit ⁊ diffiniuit nō tenet̄ executoꝛ ſuus admittere exceptionē: ⁊ idem eſt ō executore ſui delegati. de offi. deleg. c. ſi qn̄. Quid ſi ſententia ab alio lata ſit. ⁊ papa mandat ꝙ executioni mādetur ſi iuſte lata eſt. hic cū ſit mixtus executoꝛ exceptionem legitimā tenet̄ admittere. Et hanc opi. recitauit Inno. in alle. c. decetero. Alij dicunt ⁊ forte meli⁹ ꝙ ſiue ſnīa ſit nulla ſiue annullanda hoc nihil ad executorē coram quo nō eſt exceptio ꝓponenda. ſed corā iudice de offi. delega. c. ſup queſtionū. §. i. pōt tñ ſi vult differre. ⁊ ſupiori referre p nō. i alle. c. decetero. ⁊ de crie falſi. c. ij. ſed nullomō iure cogit̄. ⁊ ſic habet locū. ff. ō iud. l. non quicqd. Nec obſtat ſi dicat̄ ergo eſt in ptāte executoꝛis ſnīam iniuſtā vel nullā exequi. Rñdeo imputet ſibi enim ille q nō obijcit. hec coꝛam ſuperioꝛe cōmittente qd pōt ⁊ non vult. ſed corā executoꝛe qd vult. ſed nō pōt de offi. dele. c. ſuper abbatia. ꝓcedat ergo executoꝛ ſecure qñcunqꝫ appellet̄. niſi forte liquide conſtet. i. p ꝯfeſſionem partiū de iuſta exceptione ꝓpoſita. tunc enim modū excederet ſi exequeret̄. vñ poſſet appellari: ⁊ ſic pt intelligi. ff. de iud. l. ſi ptoꝛ. §. marcellus. alr̄ incipit ſi per dolū vel ibi loquit̄ qñ non ꝓponit̄ corā executoꝛe. ſed corā iudice q tanꝙ̄ iudex exceptionem pōt examinare: ⁊ ꝓbationes recipe: ⁊ hoc videt̄ ipa lr̄a ſonare. ſed non intelligenti hoc ſonat. ibi enim loquitur de iudice. i. mero executoꝛe q̄ non hꝫ ſe intromittere de ſnīa: vt dicit. l. ſi pretoꝛ. in fine. cui ꝯtinuant̄ ſequentia Et iō poꝛ intellectus verioꝛ ē. nec placet qd ibi no. p doc. qd fuit liqde ꝓbatū p teſtes qui ſnīe interfuerūt. qꝛ ⁊ ſi tales habeant iuriſditionem ꝯ̄ rebelles. de offi. deleg. c. ex lr̄is. nullū tñ habent quo ad indaginē ꝯtentioſam iudicialē de executione rei iu. l. ſi vt ꝓponis. dicit idē Jo. an. i. c. ex rōne. de appel. ꝙ executoꝛ exceptiones aliquas hꝫ admittē. nō vt iudicet ſed vt ſup hiſ inſtruat̄. ⁊ ideo hoc facere pōt ad ſui informationē. ſed in. c. ō cetero. de re iu. circa mediū ſic dicit adhuc tñ ſm ymol. in his que hic dicūtur in lr̄a ⁊ in glo. videt̄ ꝯ̄. ff. de iudi. l. ſi ptoꝛ. vbi dicit̄ ꝙ coꝛam executoꝛe pt ꝓbari dolus illi⁹ q in ſnīa obtinuit: et falſitas inſtrumentoꝝ p que ſnīa lata fuit. Solutio vīas eſt ꝙ nunꝙ̄ executoꝛ dꝫ aliquas exceptiones recipere ad hoc vt iudicet ſup pn̄cipali vel vt determinet ſnīam mandandā foꝛe executioni vel nō. nā ſi talis feret̄ ſnīa pı̄udicaret in pn̄cipali ⁊ ſnīe iam late q̄ nō poſſet mandari executioni obſtante exceptione rei iu. ⁊ ſic ſnīa lata inutil̄ remaneret. tñ ad inſtructionem ſnā pōt aliquas ꝓbatiões recipere: vt ſi inueniet aliquid qd eum mouet ꝙ ab executione deſiſtat: ⁊ negociū totum ad ſuperiorē remittat. verū tñ in hoc nunꝙ̄ dꝫ iudicare. ⁊ hoc expreſſe videt̄ ſonare lr̄a in alle. l. ſi pretoꝛ. ⁊ ſic ex oībus pmiſſis ſm Joā. an. ꝯcludit̄ ꝙ ſiue ſnīa ſit nulla. executoꝛ ō hoc non debꝫ cognoſcere ⁊ ꝓnunciare. ſed pōt ſupſedere. ⁊ negociū ad ſuperioꝛem remittere. Opi. tñ legiſtarū latioꝛ eſt ⁊ plenioꝛ ⁊ melius negociū declarat cui ſtandū. cū opi. Jo. an. locū habeat: ⁊ intelligi dꝫ qñ opponit̄ exceptio que ſniam infringat: ⁊ in delegato nō in ordinario q ad lr̄as alterius iudicis exequit̄ ſm Jo. de ymol. ⁊ ita dꝫ intelligi ⁊ cōcoꝛdari. Si vero dicta clauſula ſi tibi conſtiterit. ponat̄ in reſcripto ad lites tunc ſm Bal. in. l. pſcriptione. C. ſi cōtra ius vel vtil. pu. dicta clauſula non facit ꝯditionem ſed admonitionē. ⁊ nō eſt de forma mandati de quo. ō. in clauſula. ſi pces veritate nitant̄. Si vero dicta clauſula ponatur in lr̄is gratie. ⁊ dicta clauſula nō reſpicit pſonam. nec ꝯtinet tale quid qd de ſe pſumat̄: ⁊ ſic continet qd extrinſecū. vtputa ſi tibi conſtiterit talē eſſe de genere tali vel de francia ſibi ꝓuideas de tali beneficio. certe ſemper talis clauſula facit conditionē: ⁊ eſt de forma mandati. ita ꝙ ſi omittat̄ omne ⁊ qcquid fit eſt nullū ſm Inno. ⁊ Jo. an. in alle. c. dudū. Et poteſt eſſe ratio diuerſitatꝪ inter iſta quia lr̄e ō iuſticia comparant̄ ꝯtctibus ſtricti iuris. lr̄e de gratia compant̄ ꝯtctibus bone fidei ſm Jo. an. in. c. ex pte. ō reſcriptis. ⁊ facilius ꝯtctus bone fidei dicit̄ nullus q̄ ꝯtctus ſtricti iuris de quo p Bar. ⁊ alios in. l. ſi qs cū alter. de verbo. obli. ⁊. l. elegant̄ de dolo.

c **Clauſula.** Quod nō ſit melioꝛ cōditio occupantꝪ. ſed qd per vnū inceptū fuerit alius poſſit exeq ⁊ finire. ⁊ īfra. De iſta clauſula habet̄ in. c. ſi duo. ō procura. li. vi. ⁊ ibi per doc. ⁊ ō iſta materia in. l. plurib⁹. ff. ō ꝓcu. ⁊ no. Inno. in. c. in noſtra. ⁊ in. c. non iuſte. ō procu. ⁊ per Hoſt. in ſumma in ti. ō ꝓcu. §. ſi quis dari. v. ſi ſolum. aut̄. paſfamilias. ⁊ in Spe. in ti. ō ꝓcur. §. rōne aūt. ⁊ vt dicit dictū. c. ſi duo. qñ duo vel plures ꝓcuratores deputant̄ non adiecto verbo inſolidū vnus ſine alio debet admitti: vt. d. c. ſi duo. in pn̄. Fallit in caſibus ſpecialibus vt in eo. ti. §. ſane. ⁊ in executoribus ⁊ tutoribus ſecus. ⁊ que ſit ratio diuerſitatis. dic ut ibi per glo. Si vō ſunt inſolidū dati qlibet admittit̄. ſed illius erit ꝯditio melioꝛ q pmo uenit ſeu occupauit: vt. l. pluribus. ff. ō ꝓcur. ⁊. d. c. ſi duo. i. ij. dctō. Si vero adiecta eſt pñs clauſula ꝙ nō ſit melioꝛ ⁊c. ⁊ tunc poſt occuptionē ēt alius poteſt in caſu abſentie ſeu infirmitatis illius q occupauit in cā. intēuenire. nec officiū eius per occupationē alteri⁹ erit extinctū: vt in alle. c. ſi duo. Sed qualit̄ dicat̄ ꝓcuratoꝛ occupare ſeu ꝓuenire. Barth. in. l. ſi pluribus. ff. ō leg. i. dicit ꝙ Aut tractat̄ ō occupatione exercitij iuriſditionis. ⁊ tunc occupaſſe dicit̄ per citationē. qꝛ citatio ō exercitio iuriſditionis eſt. vt. l. ſi quis poſtq̄. ⁊ in. l. vbi ceptum. ff. ō iudi. ¶ Quādoqꝫ tractat̄ ō occupatione in ordine ꝓcedendi ⁊ ille dicit̄ occupare q pmo dedit libellū. qꝛ ō ordine ꝓcedendi eſt. vt in. l. poꝛ. ⁊ in. l. in tribus. ff. de iudi. Quandoqꝫ tractat̄ ō occupatiōe reſpectu eius effectus de quo agit̄. ⁊ tunc. Aut plures agunt ad idem. aut ad diuerſū ſi ad idem. aut ex eadem cā. aut ex diuerſa. ſi ex eadē. aut nō eſt poſſibile illas cauſas duas eē ſimul veras. ⁊ tūc ille dicit̄ poccupaſſe q pus ad ſniam venit. qꝛ p illo pus ſaltē incipit pſumptione conſtare ꝙ habebat bonā cām. l. is a quo. ff. ō rei. ven. ⁊. l. pc. ff. ō peti. he. Si vero poſſunt eſſe ſimul vere ille cauſe ⁊ ſunt. ⁊ tunc. Aut habuerūt originem eodē tpe. ⁊ ille dr̄ poccupare q peruenit ad lit. ꝯteſt. caſus eſt ſi. l. ſi pluribus. ō leg. i. ⁊ in. l. ſi duobus. de duobus rei. ⁊ in. l. fideicommiſſa. §. interdū. de le. iij. Si vero nō habuerūt originem eodem tpe. ⁊ tūc ille dr̄ poccupaſſe qui habet ius prius petendi. vt. l. in opis. ff. locati. Si vō non petit̄ idem ſed diuerſum: ⁊ ex diuerſis cauſis tunc per lit. conte. nemo pt dici poccupare. Quandoqꝫ cuiuſlibet petitio tendit ad diuerſa. ſed opoꝛtet ꝙ deueniatur ad ſniam que eſt cauſa mediata executionis. ⁊ ille in executione dicit̄ poccupaſſe. vt. l. ſi qs a multiſ. ff. ō noꝛ. Sed Bal. in alle. l. ſi pluribus. ff. de ꝓcura. dicit ꝙ iterdum agit̄ de iure nouiter qrendo. ut tunc dic. vt. in. l. ſi

ctatio glo.in.l.i.C.de relati.nõ eſt verum. Quarto indu
co.l.ad imꝑatorem.cõtrariũ inducam ſm aliã expoſitionẽ
ſm quam illa partibus cõſentientibus cõiungunt̃ cuꝫ ſe
quentib⁹ quaſi dicat ꝙ poteſt ſi partes cõſentiant nõ aliis.
Quinto iſtam parteꝫ ſuadet equitas puta gratia honoris
ꝑncipis cõſeruandi quem cõſuluit.l.fina.in ꝑnci.C.quã
do ꝓuo.non eſt ne. Sexto quia ſcientia non ex toto caret
aliqua ſuſpitione cum iudex reſcripſit ꝑncipi vt dubitans
quid de iure debeat ꝓnunciare.⁊ tunc rñſo non expecta
to.ꝓnunciat vt certus nõ dubi⁹. Et ad.l.i.de relati.alle.
Rñde ꝙ licet permittat̃ appellatio non ꝓpterea ſequit̃
neceſſario.ergo ſententia eſt aliqua.cum ⁊ in appellatiõe
inſit nullitas ſententie.vt.ff.famili.herciſ.l.quedam muli
er.⁊.ff.de iurepatro.l.carmelia pia. Ad.l.ꝑncipeꝫ.de ap
pella.poteſt reſponderi ꝙ ibi non valet:quia ſi iuriſditio
non ſpectabat ad iudicem remitteret̃.vt ibi in glo. Quid
igit̃ dicendum.reperio ꝙ Bald.tenet ꝙ valet ſententia.
Et eſt ratio quia remiſſionem factã ꝑncipi poteſt reuoca
re parte inuita.quia ſententia interlocutoria fuit.vt.l.qđ
iuſſit.ff.de re iudi.⁊.l.poſt ſententiam.C.de ſententijs.⁊
ſic dicit Guid.de ſuzꝫ.tenuiſſe.⁊ per eum not.in dicta.l.
ꝑncipem.reperio etiaꝫ ꝙ Bal.C.de relatio.l.fina.tenet
ꝙ non poteſt ferre ſententiam niſi fiat de voluntate vtri
uſqꝫ partis:argu.l.penul.in fi.ff.de ꝑto.ſtipu.⁊ quia ap
pellatio:relatõ ⁊ recuſatio conueniũt.⁊ paria ſunt in iuriſ
ditione iudicis ſuſpendenda.vt nota. Johã.and.in rubri
ca de appella.in.c.legitima.de appella.in vi.in nouella.
Iteꝫ dicit ⁊ addit ꝙ hec ſunt bene notanda. Ideꝫ tenuit
Hoſtien.⁊ hec paritas ⁊ cõuenientia ꝓbatur:quia etiam
hec tria conueniunt.vt patet in rubrica dicente.de appel
la.⁊ relatio.vt in dicta rubrica patet. Ego hanc opi.ſeq̃r
per iura ⁊ rationes ſuperius allegatas vt tamen veritas
clarius pateat.dicendum eſt ꝙ relatio facta ꝑncipi poteſt
dici duplex. Una verbalis qua iudex interlocutus eſt refe
rendum eſſe ꝑncipem.⁊ iſtam poteſt iudex reuocare ⁊ diſ
finitiuam ferre. Alia eſt realis quia iam negocium inſtru
ctum miſit ⁊ litteras ſuas ꝑnceps recepit.⁊ tunc aut miſ
ſionem iſtam de partiũ vtriuſqꝫ voluntate.⁊ ſententiã fert
diffinitiuaꝫ ⁊ valet.vt.ff.de appella.l.ad imperatorem.⁊
l.fina.ff.de pacto.ſtipu.aut facit partibus inuitis:aut alte
ra inuita tantum.⁊ hic ſtat dubium noſtrum:in quo meo
iudicio eſt videndum.an terminus inſtantie per hanc re
miſſionem ſuſpendat̃ vel non.vt ꝑmo caſu non poſſit re
uocare nec valeat ſententia interim lata. Secũdo caſu di
ſtinguat̃.aut eſt lata in termino quia expectauit vſqꝫ ad
finem termini non tamen labi permiſit ⁊ valet ſententia
ſed ſi diſplicet appellari poteſt.aut ſuperat adhuc multuꝫ
de termino ⁊ reſcribit.⁊ tunc valeat ⁊ robur recipiat.aut
ꝑnceps infra terminum inſtantie recipit quid fiendum ⁊
tunc ſententia ꝑus lata non valet.⁊ ſic ad hoc futuro euẽ
tu validitas ſententie pendet ſicut ⁊ alis pendet.in.l.ge
neraliter.§.i.C.de iureiuran.⁊ nota.in.l.cum iudex.C.
de ſententijs.⁊ interlocu.omni.iudi.⁊ ratione huiuſ du
bij ⁊ dependentie licet appellare.vt.l.i.C.de relatio.alle
ga.Et ex ꝑdictis infert̃ ad queſtionem ſtatuto cauetur vt
ſi petatur ꝙ cauſa debeat cõmitti conſilio ſapientis nõ ſuſ
pecti ⁊ ꝙ iudex teneat̃ pronunciare ſm conſilium ſapien
tis aſſumpti. Pone ꝙ iudex non expectato conſilio ſapiẽ
tis ꝓnunciat an teneat ſententia.⁊ tenet Bartho.in.l.i.
C.de relatio.ꝙ ſic per dictam.l.i.coniuncta ꝑma expoſiti
one glo.⁊ idem tenet nil nouari appellatione pendente.
Ego aliter dico vt patet ex ꝓxime dictis ꝙ aut tempus in
ſtantie non currebat vſqꝫ ad ꝑſentationem conſilij.⁊ ſen
tentia interim lata non valet.aut currebat ⁊ interim lata
ſic eſt in ſuſpenſo.aut quia aut nullum cõſiliuꝫ ꝑſentabit̃
infra terminuꝫ ⁊ tunc valet.aut ꝑſentabit̃.⁊ tunc aut cõ

trariuꝫ ſententie ⁊ non valet ſententia:quia iudex non tu
lit illam ſm conſilium ſapientis vt debuit.nec illud dicit̃
ſequi ꝙ nondum erat ſed antecedit ⁊ ꝓprio motu fecit ⁊
ſic ſtatuto non deſeruiuit.⁊ ꝓ hoc accedat.l.fina.ad fi.C.
ad.l.fal.⁊.ff.de adminiſtra.tuto.l.titium ⁊ meuiuꝫ.in ꝑn
ci.ideo conſilium eſt ꝙ de nouo ꝓnunciet ſm tenoreꝫ cõ
ſilij argu.C.quomodo ⁊ quando iudex.l.ꝑſes. Joh.vero
de Imol.in.l.i.§.queſitum.ff.de appella.dicit ꝙ Angel.
dixit in dicto.§.queſitum.ꝙ partibus cõſentientibus po
teſt ferre ſententiam non expectato cõſilio alle.qđ habet̃
in.l.fina.C.de relati.coniũcta glo.vbi dicit eſſe caſuꝫ.ſed
melius facit.l.i.eodẽ.ti.de relatio.⁊ per hoc patet ſm euꝫ
ꝙ non cogit̃ iudex ſequi conſilium ex quo non cogitur ex
pectare.alle.ꝙ habetur in dicta.l.titium ⁊ meuium.alle.
Sed aduerte quia contra ipm facit quod habet̃ in.l.iube
mus.C.de appella.vbi dicit̃ nil innouandũ.ſoluit idem
Angel.ꝙ ibi dicit̃ nil innouare per queſtorem quaſi ſibi
adiungant̃ alij duo qui ſimul iudicent qualis debuit eſſe
reſponſio ad conſultationẽ. Iteꝫ facit contra ꝑdicta ꝙ ha
betur.in.l.ex illo.alle.vbi dicit̃ ꝙ conſultatione pendente
nil eſt innouandum.ſed ibi reſpõdet ꝙ ibi reducta erat to
ta cauſa ad ꝑncipem per relationẽ ſicut dicit ibi patere in
littera. Sed iſta reſpõſio non videt̃ bona:quia etiam in
dicta.l.i.cauſa erat ad ꝑncipem relata.⁊ tamen videt̃ ꝙ
pendente relatione poſſet iudex qui fecit relationem ꝓnũ
ciare.vnde videt̃ aliter poſſe reſponderi ad.l.ex illo.quia
ibi dicit̃ non debere relatione pendente aliquid innoua
ri.non tamen dicit̃ quid iuris ſi aliquid fuerit innouatuꝫ
⁊ fuerit ſententia lata per iudicem referentem.vnde tunc
ſtandum dicta.l.i.⁊ ſic licet iudex malefaciet interim pen
dente relatione ferendo ſententiam.per dictam.l.ex illo.
tamen ſi illam ferat de mero iure tenebit ⁊ poterit appel
lari.per dictam.l.i.⁊ hanc ſolutionẽ ſentit ⁊ tenet Bar.
in dicta.l.ex illo.⁊ Bald.ibi.⁊ hoc etiam tenuit Barto.
in dicta.l.ad ꝑncipem.ff.de appellati.vbi dicit ꝙ ſi iudex
cõmiſit cauſam conſilio ſapientis vel ſuperioris poteſt ſuã
cõmiſſionem reuocare ſicut aliam interlocutoriaꝫ per.l.qđ
iuſſit.ff.de re iudi.qđ intelligit Bal.in dicta.l.ex illo.eſſe
verum niſi ex forma ſtatuti iudex teneret̃ cõmittere cauſa
conſilio ſapiẽtis:quia tunc poſtq̃ cõmiſiſſet deberet expe
ctare conſilium ſapientis.alis non valeret ſententia alleg.
quod habet̃ in.c.in veteri.de elect. Et aduerte quia etiã
ſtatuta cõmuniter diſponunt ꝙ quando cõmittitur cauſa
conſilio ſapientis ſm formam ſtatuti teneat̃ iudex in ſen
tentiando ſequi conſiliuꝫ ſapientis.⁊ ſi aliter ſententiaret
non valeret tunc ſententia.⁊ ſic quottidie ſeruat̃ ⁊ practi
catur. Sed ſi iudex nõ ex forma ſtatuti ſed voluntarie cau
ſam cõmiſit conſulendam an poſſit indifferenter reuocare
cõmiſſionem.dic ꝙ partibus cõſentientibus claruꝫ eſt ꝙ
ſic.per id quod habet̃ in.l.i.§.⁊ poſt operis.ff.de no.op.
nun.⁊ quod habet̃ in.l.ad imperatorẽ.ſm vnum intelle
ctum alleg.ſed ſi vellet reuocare inuita alta partium tunc
eſt dubiuꝫ.nam videret̃ ꝙ non poſſit per dictam.l.ad im
peratorem.a cõtrario ſenſu. Cõtrariuꝫ tenuit notabiliter
Bart.in dicta.l.ad ꝑncipem.per.l.quod iuſſit.ff.de re iu
di. Et aduerte ꝙ licꝫ ꝓbare faciat in hoc vltimo quod ha
betur in.l.ad imperatoreꝫ.ff.de appella.ſi ibi fiat punct⁹
poſt verbum cõſentientibus.tamen facit contra ſi fiat pũ
ctus poſt verbum remiſſam. Nam tunc cuꝫ dicat partib⁹
conſentientibus poſſe ꝑſidem audire cauſam.a contrario
videt̃ innuere ſecus fore ſi partes ante non conſentiant.
Iteꝫ contra ipm facit ꝙ ſentẽtia interlocutoria poſtq̃ miſ
ſa eſt executioni non poteſt reuocari niſi partibus conſen
tientib⁹.vel niſi ex iuſta cauſa reuocaret̃ vt legit̃ ⁊ nota.
per eundẽ Bar.in dicta.l.i.ad finẽ.ff.de ꝑto.ſtip.⁊ iõ cũ
ĩterlocutoria õ referẽdo ad ſupiorẽ fit miſſa executõi ꝑ relatõꝫ

ARCH. NAC. DA TORRE DO TOMBO

factam per iudicem videt̃ ꝙ nõ poſſit reuocari abſq; con
ſenſu partiũ ꝓut etiam innuit̃ in dicta.l.ad imperatoꝛez.
⁊ dicit Jo.de Jmol.in.l.i.alle.de p̄to.ſtipu.circa finem.
punctaliter ſic no.ſingulariter iſtã glo.quã ita bene alibi
non reperies ſm Angel.ꝙ ſentẽtia interlocutoꝛia poſtꝙ̃
executioni eſt mãdata nõ poteſt reuocari niſi in duobꝰ ca
ſibus.Primo quando hoc fieret de partiũ volũtate.Se
cundo quãdo ex cauſa vt ſi diceret̃ erratũ in ea ⁊ ſic debet
limitari.l.q̃ iuſſit.alle.quando nõ eſt interlocutoꝛia exe
cutioni mãdata.adhuc alˢ regularit̃ reuocari poſſet niſi
in duobus caſibus p̄miſſis.⁊ ita debent limitari notata ꝑ
canoniſtas in.c.cum ceſſante.de appel.Sentẽtia vero dif
finitiua in duobꝰ caſibus p̄miſſis etiã non reuocat̃ per ea
que habent̃.in.l.⁊ ſi errauit.ff.de arbitris.⁊.l.ſi diuerſa.
C.de tranſac.⁊ in.l.i.C.quando ꝓuo.nõ eſt ne.⁊ hoc ex
officio iudicis.nam ꝑ viam appellatiõis ⁊ ſimilia remedia
bene poſſet reuocari.Et aduerte quia ꝙ dixit de ſentẽtia
miſſa executiõi.Jdem dicit notabiliter Bar.ſi ſtatim ſen
tentia ſecum trahit executionẽ.Jtem quãtenꝰ eſt dictum
ꝙ ſi iudex fert ſentẽtiam poſt relationẽ factam interi pen
dente relatione ꝙ valet ſentẽtia ꝓut videt̃ tenere Ange.
in dicto.§.queſitũ.⁊ Bar.in dicta.l.ad p̄ncipẽ.⁊ Bald.
in.d.l.ex illo.Contra illud videt̃ facere quia appellatio
relatio ⁊ recuſatio vident̃ equiparari quo ad ſuſpenden
dam iuriſditionẽ.vt eſt dictũ vt no.per Jo.an.in dicto.c.
legitima.de appel.li.vi.in nouella.⁊ ſic videt̃ ꝙ ſicut actꝰ
qui fit ꝑ iudicem poſt appellationẽ legitimã non valet.vt
in.c.per tuas.de ſentẽtia excom.⁊ eo.ti.c.licet.in vi.ſed vi
det̃ ꝙ non valeat actus factus poſt relationẽ illa pendẽte
ſed attende quia ab iſta ratiõe poſſet defenſari dictũ bar.
ſi teneremus opi.Jnno.in.c.cũ ſpeciali.de appel.⁊ ibi te
net ꝙ licet malefaciat iudex recuſatus ꝓcedere poſt recu
ſationẽ tamẽ ꝓceſſus erit aliquis.⁊ ſic videt̃ ſm hoc ꝙ p̄
dicta tria parificant̃ quo ad hoc vt interim nõ debeat ꝓ
cedi.ſed non parificant̃ quo ad omnia ſi interim ꝓcedat.
Hoſtien.tamẽ in dicto.c.cũ ſpeciali.⁊ glo.in.c.quotiens.
ij.q.vi.⁊.iij.q.v.quia ſuſpecti.in verbo canonice tenuerũt
ꝓceſſum factũ poſt recuſationẽ nõ valere.⁊ hoc etiã tenet
Bar.in.l.qua poterat.ff.ad trebel.⁊ ſi teneamus iſtam
opi.tũc bene facit ratio ſup̄dicta cõtra Bar.⁊ ſic videtur
ſcripſiſſe Bal.in dicta.l.fina.⁊ ꝓ hoc videret̃ ſibi fuiſſe
ꝯtrarius in eo q̃ dixit in dicta.l.ex illo.que autẽ opi.ex p̄
dictis ſit verioꝛ vide ex dictis.ſ.nil nouare recuſatiõe pen
dente.Jtem cõtra opi.Bar.⁊ Bal.in dicta.l.ex illo.fac
tex.in.c.licet.de offi.lega.vbi aperte videt̃ eſſe caſus ꝯtra
p̄dictos.nã ibi dicit̃ ꝙ ſi legatꝰ apoſtolice ſedis qui cepit
cognoſcere de cauſa referat negociũ ad papam.ſi poſtea
poſt relationẽ reaſſumat cognitionẽ illud ꝙ faciet erit nul
lum tanꝙ̃ factũ a iudice incõpetẽti.⁊ illud etiã tenet ſpec.
in ti.de relati.§.fi.cum quo ibi tranſit Jo.an.⁊ etiã idem
videt̃ velle in dicto.c.legitima.⁊ tenendo iſtam opi.ꝓ q̃
videt̃ caſus in dicto.c.licet.poſſet rñderi ad iura.per que
mouet̃ Barto.⁊ p̄mo ad.l.i.C.de relati.poteſt dicere ꝙ
ibi non dicit̃ ꝙ ꝓceſſus teneat ſeu valeat.ſed ꝙ poteſt ap
pellari.ꝓ hoc autẽ non ſequit̃ neceſſario ꝙ ꝓceſſus debe
at valere:quia etiã a ſententia nulla poteſt appellari.vt le
git̃ ⁊ no.in.l.ſi exp̄ſſum.ff.de appel.de quo ꝑ Jo.an.pꝰ
Jnno.⁊ Hoſtiẽ.in.c.dilecto.de appel.Jtem ad.l.ad p̄n
cipem.poteſt rñderi ꝙ ſi teneamꝰ lecturã glo.illa nihil fa
cit ꝓbare.licet faciat ſm lecturã quã ibi ponit extra glo.
vnde poteſt dici ꝙ illa nõ eſt bona.ꝑ ea que habent̃ in di
cto.c.licet.Jtem ad.l.impatoꝛẽ.poteſt rñderi ꝙ illa facit
cõtra eũ ſi p̄ſentet̃ poſt verbũ remiſſaz.vt ſuperius eſt di
ctum.vnde videt̃ cõcludendũ ꝙ ſi iudex inuita altera par
tium ꝓcedat ad ſententiam pendẽte relatiõe nõ valet ſentẽ
tia.ſecus ſi de cõſenſu ꝑtium hoc facit:quia tũc valebit ꝑ

id quod habet̃ in dicta.l.ad impatoꝛẽ.alle.ꝙuis glo.ibi
videat̃ intelligere ꝙ demũ ex noua cõmiſſione tenebit ꝓ
ceſſus.ſed ille intellectus diuinat ad illã.l.plꝰ valuit Ho
ſtien.⁊ Spec.in p̄allegato loco ꝙ ita demũ valebit ſenten
tia.etiã ſi de voluntate partiũ ferat̃ anteꝙ̃ relatio fuerit p̄
ſentata ſuperioꝛi.nã alˢ etiam de cõſenſu partiũ nõ poſſz
ab illa recedi.per id q̃ habet̃ in.c.bone.in ſ̃i.nec noce
bit.de poſtu.p̄la.q̃ eſt nõ.nã per hoc limitat̃ dicta.l.ad
imperatoꝛẽ.ſed ſm p̄dicta videt̃ limitandũ etiã p̄dictum
c.licet.p̄alle.⁊ de iure iſta videt̃ verioꝛ opi.ex quo habemꝰ
caſum in dicto.c.licet.⁊ ſatis poteſt rñderi ad cõtrariuz ꝑ
ea que ſuperius dixi.ſed legiſte cõmuniter cõſueuerũt trã
ſire cũ opi.Bar.ſed videt̃ ꝙ debeat intelligi qñ partibꝰ
cõſentientibꝰ vellet ferre ſententiã.alˢ ſecus.imo ſm opi.
Hoſtien.ita demũ partibꝰ cõſentientibꝰ poteſt ferri.ſi re
latio nõ fuiſſet p̄ſentata ſuperioꝛi.ſi quis vellet aliud dicẽ
foꝛte de iure ciuili.⁊ aliud de iure canonico nõ videt̃ tutũ
quia in dubio nõ videt̃ eſſe diſcoꝛdãtia inter ius canoni
cum ⁊ ciuile ſi aliud fieri poteſt.ar.l.i.C.de inofficioſ.do
na.in.c.cum expediat.de elec.in vi.Ang.tamen in.l.ad
imperatoꝛẽ.tenet ꝙ iudex qui cauſam miſit p̄ncipi cõſulẽ
dam de cõſenſu ꝑtium nõ poteſt iudicare niſi ⁊ cõſenſus
p̄ncipis intercedat.⁊ hoc videt̃ etiã tenere glo.in fi.in.l.
ad impatoꝛẽ.⁊ ſic videt̃ ſibi cõtrarius.in.l.i.§.queſitũ.de
appel.vbi dicit ꝙ de ꝯſenſu partiũ poteſt cognoſcere.nec
dixit ibi q̃ requirat̃ cõſenſus p̄ncipis.ſed ꝓ opi.Ange.
in.d.l.ad imperatoꝛẽ.facit.c.licet.alle.ꝓ opi.Ang.in.d.
l.i.§.queſitũ.facit.l.ad impatoꝛem.⁊.l.ad p̄ncipẽ.alle.⁊
l.i.C.de relat.que nihil dicũt de cõſenſu p̄ncipis requirẽ
do.poteſt dici interdũ quis abdicat ſe a iuriſditiõe ex toto
puta renũciando officio in manibꝰ ſuperioꝛis ⁊ tũc ꝓcedit
q̃ dicit glo.in.d.l.ad impatoꝛẽ.quia ille efficit̃ omnino p̄
uatus ſeu p̄uata pſona.⁊ ideo nõ poſſet ꝓrogari eiꝰ iuriſ
ditio cũ nullam haberet.l.p̄uatoꝛũ.C.de iur.om.iu.⁊ ſic
loquit̃.§.⁊ cũ placuiſſet.alle.in glo.dicte.l.ad impatoꝛẽ.
⁊.l.legatus.ff.de offi.ꝓcõ.Jnterdũ quis nõ renunciet ex
toto officio ſed remittit vel refert vnam cauſam ad iuriſdi
tionẽ ſuam ſpectantẽ ad ſuperioꝛẽ vt cõtingit in caſu.l.ad
p̄ncipem.⁊.l.ad impatoꝛẽ.⁊.l.i.C.de relati.tũc cuz rema
neat iudex in alijs videt̃ ꝙ de cõſenſu partiũ abſq; cõſen
ſu ſuperioꝛis poſſit ꝓrogari eius iuriſditio.vel ſic poſſit de
cauſa quã remiſit ad ſuperioꝛẽ cognoſcere.⁊ iſte videt̃ ve
rus intellectus illius.l.ad impatoꝛẽ.abſq; diuinatiõe ⁊ vio
latiõe litere.ꝗcquid dicat ibi glo.fi.⁊ Ang.ibi.Sed nũc
reſtat rñdere ad.c.licet.alle.ad q̃ poteſt dupliciter rñde
ri.Primo ꝙ illud capitulũ loquit̃ quando p̄ſentata fuit
remiſſio ⁊ relatio ipi pape quo caſu nõ videt̃ abſq; eius
cõſenſu.etiã de conſenſu ꝑtium poſſit iudex ſe intromittẽ
ꝑ id q̃ habet̃ in.c.bone.el.ij.ſ̃.nõ nocebit.de poſtu.pre
la.⁊ no.Spec.in ti.de relati.§.fi.ad finẽ.ſed.l.ad impato
rem.intelligit̃ quãdo relatio ſeu remiſſio nõ fuit p̄ſentata
p̄ncipi quo caſu de ꝯſenſu partiũ poteſt iudex de cauſa co
gnoſcere ſine cõſenſu p̄ncipis.⁊ ſic videt̃ voluiſſe Spec.
in loco p̄allegato.verũ quia iſta ſolutio ad.l.impatoꝛem.
videt̃ diuinare cũ ſimpliciter loquat̃.⁊ ſic etiã in caſu q̃
fuit p̄ſentata remiſſio ſeu relatio p̄ncipi.Põt dici ſecũdo
ꝙ aliud ſit de iure ciuili ſm ꝙ ſufficit ſolus cõſenſus ꝑtiũ
ſine p̄ncipis cõſenſu:etiã poſt p̄ſentatam remiſſionẽ p̄nci
pi per.l.ad impatoꝛẽ.⁊ alia iura p̄alleg.⁊ aliud de iure ca
nonico quo caſu ꝓcedit ꝙ dixit in p̄ma ſolutiõe.⁊ poteſt
ratio diuerſitatis aſſignari quia facilꝰ ſit deuolutio cauſe
ad papam obmiſſis medijs de iure canonico ꝙ̃ fiat deuo
lutio ad p̄ncipem de iure ciuili obmiſſo medio.vt dicunt
doc.in.l.impatores.ff.de appel.⁊ ideo non eſſet miruz ſi
dicat̃ ꝙ impatoꝛ voluerit ⁊ ius ciuile ꝙ licet relatio fuerit
p̄ſentata p̄ncipi ꝙ nihilominus poſſit de ꝯſenſu partium

abſqꝫ conſenſu ꝑncipis iudex qui remiſit cauſam termina
re.tutiꝰ tamen eſſet ad euitãdas opi.habere cõſenſuꝫ ꝑn
cipis qñ fuiſſet ſibi p̄ſentata remiſſio.videt᷑ tñ p p̄dicta ꝙ
poſſit ſatis de iure ſuſtineri ꝙ etiã ſine ꝯſenſu ꝑncipis poſ
ſet iudex cãm terminare.⁊ iſtũ intellectũ vident᷑ oẽs legi
ſte ſequi.⁊ potiſſime Bar.Bal.⁊ Ang.⁊ ꝓ tanto in fo
ro ſeculari puto ꝙ ſeruaret᷑ opi.ꝙ nõ requirat᷑ cõſenſus
ꝑncipis.⁊ p̄dicta ꝓcedunt qñ relatio fuit facta ad ꝑncipẽ.
vt.d.l.ad ꝑncipẽ.ad fi.vt cõſulat quid iuris cum tũc iudex
referens nõ videat᷑ ex toto abdicaſſe iuriſditionẽ cũ tunc
iudex referens habeat iudicare in cauſa ſm cõſiliũ qđ fue
rit dictũ a ꝑncipe.vt.l.i.§.queſitũ.ff.de appel.

n Jl nouari inuentarii

cõfectiõe pendẽte.Cy.in.l.fi.§.donec.C.de
iure delibe.dicit ꝙ donec heres intẽdit inuẽ
tario nõ debꝫ inquietari a quibuſcũqꝫ creditoribꝰ ſiue ꝯue
niat᷑ vt heres:ſiue tanqꝫ alius.licet quidã dixerũt ꝙ habe
ret ꝑuilegiũ dũ cõuenit᷑ vt heres.dũtaxat p.l.de eo.§.fi.
ff.ad exhibẽ.qđ nõ placet Cy.in cauſis vero p̄ijs in quibꝰ
agit᷑ de ꝑiculo anime que oĩbus rebus eſt p̄ferenda.vt.l.
ſancimus.C.de ſacroſanc.ec.nõ hꝫ locũ dicta deciſio ſm
Cy.poſt Richar.malumbre.⁊ iđ ſi teſtator iuſſit reſtitui
vſuras incõtinenti põt cõueniri.ad hoc facit.ff.de admi.
tuto.l.qui repertoriũ.in ꝑn.ꝟ.vero nihil ⁊c̃.Bal.vero in
d.§.donec.dicit ꝙ heres infra tp̄s cõficiendi inuẽtarij nõ
poteſt a creditoribꝰ nec legatarijs cõueniri.hoc tñ fallit in
relictis ꝓ aĩa.⁊ in reſtitutiõe vſuraꝝ:quia nõ recipiũt mo
ram tpis ſꝫ Cy.poſt Richardũ ꝓut eſt dictũ.ſicut nec ex
penſe funeris.poterit tñ cõueniri vt poſſeſſor alicuius rei
ideo rei vendi.poterit cõueniri.lꝫ nõ poterit ꝯueniri tanqꝫ
heres.ff.ad exhibẽ.l.de eo.§.pe.⁊ fi.niſi ꝓ rebus legatis
ageret᷑ rei vendicatõe.nã ſup rebus legatis eſt ĩpoſitũ ſilẽ
tiam durante tpe ꝯfectionis inuentarij quacũqꝫ actiõe.vt
l.fi.§.donec.all᷑.vnde dicit Bar.in.d.§.donec.ꝙ iſta ex
ceptio ꝙ quis eſt infra tp̄s ꝯficiendi inuẽtarii impedit lit.
ꝯteſt.vt apparet ex tex.ibi ad iudiciũ vocare.Item appet
ex.d.§.donec.ꝙ dicta exceptio ꝙ quis eſt infra tp̄s ꝯficiẽ
di inuentarij impedit ꝓceſſum ꝙ apparet ex eo ꝙ dicit in
quietari.⁊ p hoc tota die practicat᷑ ꝙ executio inſtroꝝ nõ
fit ꝯ heredes infra tp̄s ꝯficiendi inuentariũ.⁊ lꝫ videt᷑ ꝙ
heredes nõ poſſint etiã alios ꝯuenire p titulũ qꝫ quiſqꝫ iu
ris.tñ in ꝯtrũ eſt veritas qñ ille titulꝰ hꝫ locũ qñ alicui cõ
cedit᷑ ꝑuilegiũ ad ſui poſtulationẽ.ſed iſtud ꝑuilegiũ non
eſt huiuſmõi.Ang.vero in tractatu ſuo inuẽtarij dicit ꝙ
donec pendet dilatio inuẽtarij beneficiũ ſibi impartit᷑ vt a
nullo poſſet vexari.vt.d.§.donec.fallit ſi ꝯuenit᷑ vt heres
ſed vt ſimplex poſſeſſor forte reali iudicio ꝙ intẽtari põt ꝯ
quẽlibꝫ poſſeſſorẽ etiã nõ heredẽ.vt.ff.de re iu.l.nẽſeniꝰ.
§.fundũ.Secũdo fallit ſi vexat᷑ ꝓ legatis ad pias cauſas
factis que nõ requirũt dilationẽ vt legata alimentoꝝ pau
peribꝰ relicta qui morirent᷑ interim fame.vel ꝓ reſtitutõe
male ablatoꝝ vel vſuraꝝ quibꝰ nõ reſtitutis aĩa teſtatoris
penis affligit᷑.⁊ idẽ dicas ſi quid fuerit relictũ ꝓ funere fa
ciendo.⁊ hoc tenuerũt Ric.malũ.Bal.⁊ Cy.in.d.§.do
nec.Tertio fallit ſi ip̄e alios inquietat vt heres:quia illa
dilatione pendẽte poterit ꝯueniri vt heres pulſatꝰ ab eo.
argumentũ optimũ.ff.de iudicijs.l.ij.§.legatis.⁊.C.de
ſen.⁊ interlo.om.iu.au᷑.⁊ ꝯſequent᷑.niſi alios ꝯueniret ne
ceſſitate cõpulſus.ex eo quia dilatio eſt ꝑiculum allatura
.vt quia debitores hereditarij cũ pecuñia fugiũt.aut domꝰ
vicina minat᷑ ruinã ſup domos hereditarias.Et ſm Cy.
tp̄s inuentarij ꝯficiendi incipit currere a tpe mortis ⁊ adite
hereditatis.vt glo.hoc dicit in.l.fi.in ꝑn.C.de iure deli.
⁊ ibi Cy.hoc tenet.lꝫ glo.in au᷑.ſed cuꝫ teſtator.C.ad.l.
fal.tenuerit ꝙ a die q̊ ſciuit ſibi fore delatam.⁊ illã ſequi

tur Richardus.ſed nota.Cy.quia machinatio in quanı
all᷑.Richardus poſſunt creditores obuiare vꝫ inſtando ꝙ
heres adeat.p glo.ibi que incipit ſed nõne.⁊ p.l.ſi quis ĩ
ſtituat᷑.ff.de here.inſti.Bal.aũt in.l.fi.in ꝑn.all᷑.dicit ꝙ
tempus inchoandi inuentariũ infra.xxx.dies incipit curr᷑
re a tempore mortis ⁊ adite hereditatis:quia ip̄e ꝯueniri
nõ poteſt niſi ꝓbet᷑ hereditatẽ agnouiſſe.vt nota.ff.ſolu
ma.l.ſi cum dotẽ.§.tranſgrediamur.⁊ p.l.ꝓinde.ff.ſi cer
tum pe.⁊.l.fi.all᷑.§.ſi vero poſtqꝫ.⁊ ſufficit inuẽtariũ fuiſ
ſe completũ infra tres mẽſes.licꝫ nõ fuerit infra.xxx.dies
inchoatum:quia neglectũ in ꝑmo termino poteſt reperiri
in ſecũdo:ar.ff.de ſucceſſõ.edic.l.i.§.ſed videndũ.⁊ ſcias
ꝙ Nic.de mat.in.d.l.i.queſiuit nũquid tempus ꝯficiendi
inuentariũ poſſit p iudicẽ abbreuiari cauſa cognita.⁊ dic
ꝙ non quia dilatiões a lege datas ſup his que in iudicio
agunt᷑ ſunt arbitrarie.vt.l.ſiue pars.C.de dilati.tñ ſecus
eſt ĩ his que extra iudiciũ agunt᷑ ſm Odo.⁊ Nic.de ma.
ego credo dicit Bal.ꝙ ſit verũ ꝙ nõ poſſit abbreuiari.qa
eſt tex.in.d.§.donec.vbi imponit᷑ ſilentiũ iudici.nec põt
iudex reuocare factũ legis ex ſui capite.vt.ff.que ſent.ſine
appel.reſcin.l.i.§.itẽ cum cõtra ſacras.iudex tamẽ neceſ
ſarius nõ ꝙ ſit neceſſariũ decretum.ſed ꝓ citatione abſen
tium.Ang.aũt in tractatu ſuo inuentarij dicit ꝙ ſi inuen
tariũ nõ eſt inchoatũ infra.xxx.dies ꝓut debuit inchoari
vt.l.fi.all᷑.eſt tamen finitũ ⁊ cõpletũ infra tres mẽſes.ſm
Uber.de bobio nõ valet:quia nõ eſt ſeruata forma.d.l.
fi.ꝓ hoc inducebat.d.l.fi.§.ſi vero poſtqꝫ.⁊ p.§.⁊ ſi p̄fa
tam.⁊.§.ſi vero nõ fecerit.ibi ſm hanc figurã.ꝓ quibus
facit.l.cũ his.§.p̄tor.ff.de tranſac.⁊ de re.eo.l.magis pu
to.§.ſi cum alieno.C.de agri.⁊ cenſi.l.quẽadmodũ.li.x.
Idem tenuit Jo.an.in ti.de inſtroꝝ edi.§.fi.ꝟ.itẽ poſtqꝫ.
⁊ idem tenuit Mar.ſi.p dictũ.§.ſi vero poſtqꝫ.⁊.p.§.⁊ ſi
p̄ſatam.Multi autẽ tenuerũt cõtrariũ quia inſpicit᷑ effe
ctus.⁊ hoc ſecutus fuit Cy.⁊ Bar.in.d.l.fi.⁊ ẽt Bal.
vt.ſ.eſt dictum mouent᷑ quia eſt leuis obmiſſio.vt.l.i.§.
fi.ff.de ventre inſpi.⁊ de elec.c.cupientes.li.vi.ꝑmã opi.
Ang.ſemper tenuit p tex.dicti.§.ſi vero nõ fecerit.ſequẽ
do.Jo.an.etiã ꝙ ſignum crucis quantũcũqꝫ ſit leuis ſolẽ
nitas ſi non fuerit ſcriptuꝫ manu ꝓpria ip̄ius heredis ſciẽ
tis vel non ſcientis litteras.cum quis dictũ ſignum facere
ſciat inuentariũ non tenebit quoniã lex deſiderat formam
traditam obſeruari.⁊ hoc tenuit Old.⁊ Hoſti.conſuluit
ꝙ fieret in.c.raynaldus.de teſta.ad fi.p tex.dicti.§.⁊ ſi p̄
fatam.ibi ſolidauerit.⁊ Odof.⁊ Hugo.de la fonte tenue
runt cõtrariũ.p.l.i.§.fi.ff.de ventre inſpi.ar.l.p̄ſcriptiõe.
C.ſi ꝯtra ius vel vti.pu.ꝑma tutior ſm Auge.⁊ ita dicit ꝙ
ſeruat᷑ de cõſuetudine que eſt optima legũ interpres.Ad
de ſupradictis ꝙ dicit Jo.an.in ti.de inſtroꝝ.edi.§.fi.ꝟ.
quid ſi heres.non fecit illud in addi.ꝑma.vbi dicit ꝙ tp̄s
quo debet confici inuẽtariũ heredi inſtituto incipit curre
re ĩmediate poſt hereditatẽ delatam ⁊ cũ ſciuit ſibi delatã
⁊ eodẽ mõ fideicõmiſſario currit ĩmediate pꝰ diẽꝫ fideicõ
miſſi cedentẽ niſi per inſtitutũ ingerat᷑ difficultas cõfectio
nis inuẽtarij.Tu aũt dicas ſꝫ Ang.in ſuo tractatu inuen
tarij ꝙ heredi nõ currit tempus niſi poſt aditã hereditatẽ
nam inuentariũ debet cõfici p heredẽ non p illũ qui heres
non eſt.ergo nõ ante currit tempꝰ qꝫ ſit heres.vt.ff.quoꝝ
legatoꝝ.l.i.§.qđ aũt.⁊.ff.de ſta.li.l.ſtatuliberos.§.ſi qs
heredi.qđ etiã tenet Bar.ſaluo niſi dolo adire diſtulerit
in pernitiẽ legatarioꝝ ⁊ creditoꝝ.⁊ hoc tenet glo.in.l.fi.
§.ſin aũt dubius.C.de iure deli.⁊ fuit ſententia Cy.⁊ bar.
⁊ bene.Sed nũquid de iure canonico ſit neceſſariũ inuẽ
tarium.vt heres vltra vires hẽditarias nõ teneat᷑.Bal.
in.l.fi.all᷑.circa ꝑncipiũ.dicit aut loquimur in foro penitẽ
ciali:aut in foro iudiciali.Primo caſu nõ attendit᷑ inuen
tarium nec ꝯfectio inuẽtarij que fingit heredẽ ſubtraxiſſe

vt in aut.de here.⁊ fal.§.ſancim⁹.⁊ ideo licet heres non
fecit inuentariū nō tenet̄ vltra vires hereditarias ſeu bo
noꝝ.vt.not.in.c.quāꝗ̄.de vſuris.li.vi.⁊ de ſepulturis.c.
parrochiano. Secūdo caſu in foro iudiciali.aut loquimur
in obligatiōibus que de iure ciuili.nō deſcendūt in here
des niſi quaten⁹ ad eos occaſiōe maleficij ꝑueniſſe ꝓbat̄
⁊ idem vt in obligatiōibus ex delicto ⁊ de re familiari.nā
ad vindictā etiā de iure canonico nō tranſeūt ad heredes
quia vindicta mortis finit̄.de collatiōe bonoꝝ.l.cū eman
cipati.§.i.facit qđ no.xij.q.iij.c.fraternitas.nā hoc eſſet cō
tra naturalē rōnem ⁊ etiam cōtra ius canonicū.aut loqui
mur in obligatiōibus deſcendētibus in heredes vt ex ꝯcti
bus.⁊ tūc in foro eccleſiaſtico ſeruabo hec iura que de in
uētario loquūt̄ cū ius canonicū nō ꝯtradicat apud theo
logos.tñ quia forum penitēcialē ꝯſiderant non attendit̄
ius ciuile ſed iudicāt ꝓut deus eſſet iudicaturus ſolā veri
tate inſpecta. Hoſtiē.vero in ſūma.in ti.de teſta.§.ad qđ
herēdes teneāt̄.v̄.quid ſi nō ſufficiat.dicit ꝙ ſi hereditas
nō ſufficit ad debita ꝑſoluenda ſm leges.ſi heres nō fece
rit inuentariū tenet̄ vltra vires hereditarias.iuxta.l.fin.
C.de iure deli.⁊ idē videt̄ ſm ius canonicū.in.c.raynal
dus.§.pe.⁊ fi. In iudicio autē anime ñ tenet̄ heres vltra
ꝗ̄ ad ipm ꝑuenerit de ipa hereditate quāuis ſibi imputa
ri poſſit quo ad detractionē falcidie faciendā. Sed an de
generali ꝯſuetudine oporteat ſeruari tot ſolēnitates. bal.
in.d.l.fi.dicit poſt Old.in ſua ſūma artis notarie ſub ru
brica inuentariū ab herede ꝯfectū.ꝙ vt plurimū dicte ſo
lēnitates de quib⁹ in ꝑn.l.fi.all̄.de ꝯſuetudine nō ſeruāt̄
⁊ tamē inuentariū ſuis virib⁹ non fruſtrat̄.⁊ dicit Ang.
in ſuo tractatu inuentarij ꝙ ſolēnitas inuentarij quaten⁹
eſt iure ciuili introducta pōt ſtatuto ſeu ꝯſuetudine tolli.ñ
aūt ſolēnitas que de iuregentiū eſt introducta.ſ.vt in ore
duoꝝ vel triū ſtet omne verbū.⁊ hoc tenet Spec.in ti.đ
inſtru.edic.§.fi.v̄.quid ergo ſi heres fecit ſcripi.in fi. Sʒ
pone ꝙ tres notarij ſubſcripſerūt inuentariū nullo alio te
ſte adhibito nūquid ſufficiat. Bal.in aut.ſed cū teſtator.
C.ad.l.fal.dicit ꝙ glo.in corpore.in aut.de heredi.⁊ fal.
vnde ſumit̄ dicta aut.dicit ꝙ ſic:quia vn⁹ videt̄ alteri at
teſtari nec minus credit̄ eis eo quia ſunt tabelliōes.imo
plus.iſtđ eſt valde notabile.ex quo ſʒ eū ſume argumen
tum ꝙ plurib⁹ tabelliōibus deponentib⁹ magis credit̄ ꝗ̄
totidem teſtib⁹ nō tabellionib⁹.qđ tene mēti. ¶ Ad vnū
tamē aduerte ſm Bald.in.l.defenſiōis facultas.de iure
fiſci.li.x.ꝙ pendēte qōne petitiōis hereditatꝭ ſi heres non
facit inuentariū nō currit tp̄s ei. Sed finita qōne incipit
currere in tp̄s:ar.ad hoc.ff.ad ſyl.l.ſi qs in graui.⁊.l.fi.⁊
l.qui poſthum⁹.qđ eſt no.⁊ dicit Bart.ī.l.tutor qui rep
toriū.de admi.tu.ꝙ qualiť inuentariū debeat fieri tex.ī.l.
tutores.de admi.tu.dicit ꝙ in p̄ſentia publicarū ꝑſonarū
Glo.tñ ibi intelligit ꝙ ſufficiat vn⁹ notari⁹.⁊ ita etiā dicit
glo.in.l.tutor q repertoriū.all̄.⁊ ita etiā dicit Bart.ibi ꝙ
cōiter ſeruat̄. Bal.in aut.ſʒ cū teſtator.dicit ꝙ lʒ videre
tur ꝙ duo tabelliōes requirent̄.vt in aut.de here.⁊ fal.
§.ſi vero adſunt. Bal.tñ ibi ꝯcludit ꝙ tabellio vn⁹ ſuffi
cit cū legitimo nūero teſtiū.⁊ glo.tā in.l.tutores.all̄.ꝗ̄ in
l.tutor q repertoriū.all̄.videnť tenere ꝙ inuētariū dʒ fieri
corā iudice:ar.l.cirographis.ff.de admi.tu.dicit Bart.i
đ.l.tutor q repertoriū.ꝙ doct.dicūt ⁊ bñ ꝗ̄ ꝗ̄tū ad tutorē
ſufficit fieri extra iudiciū.ſed ꝗ̄tū ad hoc vt inuētariū faciat
fidē ꝯ creditores quoꝝ noīa deſcribunt̄ i inuētario reqri
tur vt corā iudice fiat.vt.đ.l.cirographis.⁊ dn̄t poni inſtra
nominū ꝑ extenſum in inuētario.vt.l. cirographis.all̄.⁊
hoc videt̄ tenere Spec.in ti.de inſtru.edi.§.dicto.vbi di
cit ꝙ ꝯ inuētariū opponit̄ ꝙ inſtra non ſunt ſcripta ꝑ ex
tenſum.puta dicit Bar.ꝙ ſi quis vellet ꝙ inuentrarium
faciat fidē ⁊ ꝓbaret ꝙ eſſet neceſſe ꝙ eſſet ꝯfectū corā iudi

ce p̄ſentibus vel citatis quos tangit legitime ad hoc alś i
uentariū non faceret fidē.vt in aut.ſi quis in aliquo docu
mento. C.de edēn.⁊ ꝙ dico citatis ad hoc itellige clare.ſ.
ꝙ appareat corā iudice ad videndū cōfectionē inuentarij
in quo exemplat̄ tale inſtrm̄ debiti.debet enim eſſe clara
citatio.vt.l.aut qui aliter.ff.qđ vi aut clā.ff.de adulterijs.
l.denūciaſſe.in ꝑn. Sed ꝗ̄tum ad tutorē volentē gerere
ſufficit ꝙ effectus ſeu ſentētia inſtri ponat̄ in inuentario
licet non tot⁹ tenor extenſus. Bal.vero.in.l.defenſionis
facultas.de iur.fiſ.li.x.dicit ꝙ tutoris inuentariū debet fi
eri in iudicio.vt.l.tutor qui repertoriū.all̄.quia inuētariū
ipius tutoris ordinat̄ ad ſentētiam.i.ad decretū recipiēde
adminiſtratiōis. C.de magiſtratib⁹ ꝯueniendis.l.fi.ī ꝑn.
qđ nō eſt ī inuētario heredis vt ꝓbat̄ in.l.defenſiōis facul
tas.all̄.ꝙ oſtendit̄ quia inuentariū heredis poteſt ſcribi
ꝑ alium notariū ꝗ̄ per illū qui p̄eſt actis.ergo nō eſt neceſ
ſe inuentariū fieri ſeu ſcribi in iudicio. tūc enim nō poſſet
in ſcripturā redigi niſi ꝑ notariū qui eſt apud acta.vt.l.in
fraudem.§.quotiens.ff.de iur.fiſ.⁊ no.ff.de teſti.l.curēt.
puto tñ ꝙ ſi tutor recipit adminiſtrationē cū decreto con
fecto inuentario a pupillo.poſtea adueniat quedā magna
hereditas.puto ꝙ de bonis poſtea obuenientib⁹ poſſit fa
cere inuentariū etiā extra iudiciū:quia nō ordinat̄ tale in
uentariū ad decretū enim iā interpoſitū in p̄mo inuentario
recipiat extenſionē etiā ad bona poſtea queſita.vt no.ī.l.
ꝗ̄uis.de bonis auc.iu.poſ. Ang.autem in tractatu ſui in
uētarij dicit ꝙ ꝯfectio inuētarij reqrit p̄ſentiā iudicis ⁊ ī ei⁹
p̄ſētiā dʒ fieri.all̄.l.nlli.§.cū at.C.đ epi.⁊ cle.⁊.l.đ creati
onibus. C.de epiſcopali au. Bal.vero in aut.ſed cū teſta
tor querit.an in fine inuentarij requirat̄ decretū iudicis.
videt̄ ꝙ ſic:ar.l.fi.C.arbitrium tute. In cōtrariū facit illa
glo.ſingularis in.l.pe.§.cum antē.C.ad trebel.vbi acta
ſufficiunt etiā ſine adiectione decreti.ſimile in codice ratio
num. ¶ Item inuentariū poteſt fieri coraʒ iudice delega
to ꝙ nō eſſet ſi requireret̄ interpoſitio decreti.ff.de ꝓba.l.
ab ea parte. ¶ Item inuentariū non eſt actus fori cū ex
tra iudicium p̄ſentib⁹ partib⁹ fieri poſſit. Nō obſtat.l.fi.
arbitriū tutele.quia ibi eſt inuentariū tutoris vbi admini
ſtrator debet cōmitti de hoc.de epi.⁊ cle.l.nulli.de bo.ꝓ
ſcrip.l.ſi quis poſt hac. C.de iur.fiſ.l.facultas.allegata.⁊
debent poni omnes res etiā inſtrumēta.vt.l.fi.C.de ali
mētis pupil.p̄ſtan.⁊.l.tutores.all̄.debita tamē que debʒ
pupillus nō debet ponere niſi velit:quia debitū nō eſt res
pupilli ſed creditoris.⁊ ſi ſunt credita quib⁹ non apparēt
inſtrumēta ſm Bar.in.l.tutor qui repertoriū.all̄.non te
net̄ ponere in inuentario illa tradita.ſed poſtꝗ̄ exegerit
debet illa in inuentario ponere ſicut res de nouo obueni
entes.vt.l.fi.§.tali.C.de cura.furio. Ang.tamē in tracta
tu ſuo de inuentario.all̄.dicit ꝙ ſi hereditas mortuo teſta
tore ꝓpter fructus ⁊ acceſſiones recipit incrementū quo
ad legatarios nō debent poni in inuentario ſi dicte acceſſi
ones nō debent heredi in falcidiā imputari.eſt tex.in.đ.
l.fi.C.de iure delib.loquit̄ ſolum de his que reperiunt̄
tempore mortis.quo vero ad creditores vel vbi debēt he
redi in falcidiam imputari ſm Ange.eſt ſecus.nam here
ditatē augent.vt.l.qđ de bonis.§.fructus.ad.l.falci. Ca
ueant aūt omnes heredes qui volunt gaudere beneficio
inuentarij.vt cū adeunt vel ſe imiſcent ſemper afferant ſe
velle inuentariū conficere ⁊ eius beneficio vti alś tanquā
certi de hereditarijs iuribus videnť hereditatē agnouiſſe
nec cōficiendo poteſt inuētariū quicꝗ̄ eis ꝓdeſſe.vt.đ.l.
fi.§.cum igit̄.ibi nullo indiget inuētario.ꝙ exponit Ric.
mal.ꝙ ſibi ꝓſit qui dicit de dubitante vtrū adeūda ſit he
reditas vel repudiāda.ſit ergo cautus aduocat⁹ agentis ꝯ
heredem qui obijcit de inuētario iam confecto.aut de cō
ficiendo duʒ aſſerit pendere adhuc ⁊ ſupeſſe de tempore

ad inuentarium faciendum vt replicet ꝙ nec cõficere põt
vt ſibi ꝓſit nec confectũ eũ iuuat. eo ꝙ ante ipm̃ incboatũ
velut certus de iuribus hereditatis hereditatẽ agnouit vł
eidem ſe immiſcuit ⁊ ꝓ herede ſe geſſit pure ⁊ ſimpliciť nul
la ꝓteſtatione p̃miſſa ꝙ vellet facere inuẽtariũ ⁊ eius bñ
ficio gaudere ac demũ poſtea articulet. ꝓbet actus quos
fecit heres qui in dubio p̃ſumptionẽ inducũt ꝙ ipſe ſe geſ
ſerit ꝓ herede. de quibꝰ habeť in. l. ꝓ herede. ⁊. l. gerit.
ff. de acq. here. ⁊ p hanc enim viã infinitos excludes here
des qui ſe putãt poſſe ꝯficere inuentariũ vel iã facti bene
ficio gaudere. Ang. in ſuo cõſilio ꝙ incipit. punctꝰ qõnis
ſuper quo potiť conſulendũ talis eſt Blaſius minor. xxv.
an. ⁊c. dicit ꝙ forma inuẽtarij eſt vt p̃mo citẽť creditores
⁊ legatarij ꝙ certo loco ⁊ in tali die cõpareant ad vidẽdũ
confectionẽ inuentarij ⁊ dicendũ cõtra. in corpore. de he
redi. ⁊ fal. §. ſi vero ſcripti. ⁊ debent ſigillatim citari ſi cer
ti ſunt alš ſufficit generale ꝓclama. Primũ ꝓbať. ff. de
ventre inſpi. l. i. §. denũciari. ⁊. §. de inſpiciẽdo. ff. de hui.
riuſti. p̃di. l. qui fundũ. de cõſti. c. cum omnes. Secũdũ ꝓ
bať. C. de remiſſione pig. l. ſi eo tempore. qđ tenuit Ric.
mal. Jac. bu. Cy. ⁊ Bar. in. d. l. ſi eo tempore. hoc autẽ
facto adhiberi debet vnus notariꝰ qui dictũ inuẽtarium
conficiat ⁊ debent adhiberi teſtes qui heredẽ cognoſcãt.
vt. l. fi. §. cum igiť. allˀ. ⁊ iſti ſunt duo teſtes qui ad cõfecti
onem ⁊ pfectionẽ inuentarij adhibenť. Item debent ad
hiberi tres alij teſtes eiuſdẽ ciuitatis optime opinionis ⁊
fame locupletes qui cognoſcãt heredẽ ⁊ cognouerũt defũ
ctuꝫ ⁊ iſti adhibẽdi ſunt loco creditorũ ⁊ legatarioꝝ abſen
tiũm. in corpore de here. ⁊ fal. §. ſancimus. ⁊. §. ſi vero ab
ſunt. ⁊. no. glo. in. d. §. cuꝫ igiť. ⁊ v̄ſi. ceterũ. Unde ſi eſſet
dare caſuꝫ ꝙ nulli eſſent legatarij. aut creditores dicti tres
teſtes nõ eſſent neceſſarij. imo ſufficerẽt ſolũ duo. ⁊ i oĩuꝫ
quinqꝫ teſtiũ p̃ſentia inſtrumẽtũ debet cõfici ⁊ pfici vt ad
hoc heres nullã malignitatẽ poſſit circa teſtatoris defũcti
ſubſtantiã cõmittere. ⁊ p̃miſſo venerabili ſigno crucis ma
nu heredis. quo facto heres ſe ſubſcribere debꝫ ꝓpria ma
nu ſua ſi ſcribere ſcit: in qua ſubſcriptiõe mãifeſtare debꝫ
quantitatẽ rerũ defuncti ⁊ ꝙ nulla malignitate circa ea
vſus eſt. aut vteť in poſterũ. ſi autẽ ſubſcribere neſcit adhi
bendus eſt vnus notariꝰ qui ꝓ eo dictã faciat ſubſcriptio
nem. vt. d. l. fi. §. ſin autẽ dubiꝰ. allˀ. ⁊ oĩbus ita pactis nota
rius de cõfectiõe inuentarij rogatꝰ illud in publicã formã
redigat ⁊ reducat. ſin autẽ dicta ſolẽnitas obſeruata nõ fue
rit dictũ inuentariũ nõ valet ⁊ eſt nullũ. vt. d. §. ⁊ ſi p̃fatã.
ſaluo niſi fuerit obmiſſa ſolẽnitas ſigni crucis quoniã illa
eſt modica vnde nõ curať. vt. l. in fi. ff. de ven. inſpic. ⁊ ita
tenent oẽs. ⁊ ſic licet idẽ Ang. teneat in tractatu ſuo de in
uentario ꝙ modica ſolẽnitas. ⁊ ita obmiſſio ſigni crucis vi
ciet inuentariũ. in cõſulendo tñ ſecutus eſt opi. Cy. Bar.
⁊ Bal. ⁊ bene quia ita cõmuniť teneť ⁊ practicať vbiqꝫ
vt. l. minime. ff. de legi. vide Sali. cõtra. in allẽata. l. fi. §. ſi
vero poſtq̃. C. de iure delibe. ⁊ Jo. an. in addi. Spec. đ
inſtru. edic. §. porro. ⁊ ẜm Ang. in dicto tractatu ſignum
crucis debet fieri p ipm̃ p̃ncipalẽ ſi poteſt p̃ncipaliť inter
eſſe alš ꝓcuratorẽ ad hꝰ ſpãliť cõſtitutũ. vt. l. fi. §. ſin aũt
a locis. C. de iure deli. ⁊ ẜm Ang. in dicto tractatu inuen
tarij debet fieri inuentariũ de rebꝰ in hereditate inuentis
tempore mortis defũcti. vt. l. fi. §. ſin autẽ. alleg. ⁊ dicit ibi
glo. mobilibꝰ vł immobilibꝰ. tu adde ẜꝫ Ang. ⁊ noibꝰ debi
toꝝ ⁊ etiã ſi ſibi heredi aliqd debeť vł debeat ne ꝯfundať
actio in eius p̃iudiciũ vel fauorẽ. naꝫ iſtud nomẽ rei gene
rale eſt oĩa cõp̃hendẽs. vt. l. i. in fi. ff. ſi cer. pe. cõiuncto.
§. in cõputatione. l. fi. C. de iure deli. vbi loquiť de eo ꝙ
ipſe debet vel ſibi debeť. ⁊ ſi dictus heres aliqua poſuit in
inuentario nõ ponenda vel abſqꝫ dolo nõ poſuit ſubueni
enduꝫ eſt ſaltem ex clauſula generali. l. fi. ff. ex quibꝰ cau.

maio. ⁊. C. de iur. ⁊ fac. ign. l. cũ falſa. ⁊ hoc tenuit Spec.
in. d. §. fi. v̄. quid ſi heres. ar. tamẽ eſt cõtra. arbi. tute. l. fi.
equiparando tutorẽ heredi. nã tutori qui poſuit bona pro
pria non ponenda ei nullo modo ſuccurriť. vt ibi p glo. ⁊
hoc credo verũ ſi poſuit bona ꝓpria. ſecꝰ ſi aliena que he
reditaria putabãt. nã tũc ẽ quilibet excuſandꝰ. Sꝫ vt oĩuꝫ
ſalueť opi. hodie inoleuit mos ꝙ hẽs ⁊ tutor in p̃ncipio
⁊ fine inuentarij ꝓteſteť ꝙ ſi aliqua poſuerit nõ ponẽda
vel obmiſerit apponere ꝙ apposita ꝓ non appoſitis habe
anť ⁊ ꝙ nõ appoſita licet apponere. ⁊ hec ꝓteſtatio mul
tum releuat ad ſuorũ iuriũ cõſeruationẽ niſi ꝓbeť dolus
aut machinatio ipſoꝝ. vt. l. ſi debitor. C. qui po. in pig. ha.
⁊. l. ſi debitor. ff. quibꝰ mo. vel hypo. ſol. ꝑ glo. l. cõmuni
diui. ff. cõmuni diui. poſſunt adijci etiã in illa ꝓteſtatiõe ad
cautelam etiã illa verba ꝙ ſi quid in hereditate poſtea in
uenit ꝙ illud poner in inuentario cũ p̃mũ ad ſui notitiam
ꝑuenerit. Bal. in. l. fi. in p̃n. allˀ. queſiuit nũquid eſt de ne
ceſſitate ꝙ citenť creditores abſentes ſicut legatarij. glo.
dicit ꝙ ſic. C. ad. l. fal. auť. ſed cum teſtator. ar. l. fi. §. ⁊ ſi
p̃fatam. veriſimile cũ ſatis allˀ. Idem tenet Oldra. cũ eoꝝ
interſit cõfectioni inuentarij intereſſe ne aliquid in eorum
p̃iudiciũ occulteť cum ſi occulteť in eorũ p̃iudiciũ fiat in
uentariũ. vt. l. fi. C. de auc. tut. ⁊ in auť. vt ſponſali. largi.
§. ad hoc quoqꝫ ſancimus. ff. de adop. l. nam ita diuus. ⁊
ſi heres nomina creditorũ ignorat fiat citatio generalis ſic
alš fiat. ff. ex quibꝰ cau. i poſ. ea. l. hoc autẽ. §. ſin autem.
Item dicit Bar. ꝙ ſi nõ citenť creditores ꝙ non valet in
uentariũ. ſed Nico. de ma. dicit ꝙ de citatiõe creditorum
nõ eſt iure cautũ. ⁊ ideo eſto ꝙ creditores nõ ſunt citati. vł
loco creditorũ abſentium cũ forte p̃ſentes ſint legatarij nõ
ſunt tres teſtes adhibiti nõ ꝓpterea viciať inuentariũ. ego
credo dicit Bal. ꝙ quãtum ad citatos valeat. ſed quantũ
ad non citatos vicieť. vt. ff. de re iudi. l. de vnoquoqꝫ: naꝫ
ſicut actus iuriſditionis cõtentioſe nocet citatis ⁊ nõ obeſt
nõ citatis. C. de fide inſtru. l. ij. Ita in actu volũtarie iuriſ
ditionis quã diſtinctionẽ. in. l. fi. in p̃n. allˀ. tenet Nico. de
mat. in legatarijs. ſed dicit Bal. in. d. l. fi. alle. Ego idem
dico in vtriſqꝫ. arg. ff. de appel. l. ſi quis ſeparatim. §. quo
tiens inuẽtario tutoris. dicit Bal. ibi ꝙ nõ eſt neceſſaria
citatio abſentiũ niſi quando ex inuentario quis vellet eos
cõuincere. Et eſt ratio quia eis nõ p̃iudicat in aliquo. vt. l.
cirographis. in p̃n. ff. de admi. tuto. ¶ Ex p̃dictis patet
ꝙ in inuentario heredis eſt neceſſaria ſolẽnitas ſcilicꝫ ab
ſentiuꝫ creditorũ ⁊ legatariorũ citatio: ar. contra. ff. de bo.
poſ. l. iij. §. pe. ⁊. C. quorũ lega. l. i. ⁊ quia in cõfectiõe inuẽ
tarij non poſſunt creditores facere aliquid nec cõtradiceř
quin heres dicat verba que vult ⁊ faciat ea ſcribi: quia in
uentariũ eſt actus ſolius heredis. vnde ſi poteſt fieri eis in
uitis. ergo ⁊ ignorantibꝰ ⁊ irrequiſitis. vt no. in ſimili. ff. đ
acqui. here. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſuꝫ. ſed ibi loquiť in
actu penitus extraiudiciali. vt in. c. licet. de p̃ben. li. vi. ⁊
vide qđ not. ff. cõmuni diui. l. ſabinus. in vltima glo. ⁊ an
ſufficiat citare ꝓcuratores abſentiũ. dic vt nota. in. §. ſi vo
abſunt. in auť. de here. ⁊ fal. in glo. ſed qualiter. Bald. in
auť. ſi omnes. in fi. C. ſicut ſe ab heredi. abſti. dicit ꝙ ſi he
res fecit inuentariũ quibuſdã ſolẽniter citãtꝫ ⁊ quibuſdaꝫ
non citatis ꝙ inuentariũ valet in p̃iudiciũ citatorũ. nec eſt
nouũ ẜm ipm̃ ꝙ res iudicata valeat reſpectu vnius perſo
ne ⁊ nõ reſpectu alterius. vt. C. qui. res iudi. non no. per
totum. ⁊. ff. de infamibus. l. lutius. ⁊. l. ij. de fide inſtru. ⁊
ſufficit i inuentario vna citatio cum nõ fiat ꝓprie ad litem
ſed ad intereſſendũ certo actui quaſi extraiudiciali: ar. eiꝰ
quod not. in. c. de hereticis. in cle. Effectꝰ autẽ quos ꝓdu
cit inuentariũ dum conficiť ⁊ qui effectus ſequũť ſi non
conficiť. Primꝰ quando cõficiť quia falcidiam heres de
trahit. Item nõ timet creditores. Tertio non teneť vltra

vires hereditarias. Quarto aliud ꝓ alio ſoluere poteſt.
Quinto non cõuenit̃ infra tempus cõficiendi inuentariũ
niſi in certis. Si vero non conficit̃ inuentariũ perdit fal
cidiam. vt in aut. ſed cũ teſtator. C. ad. l. falcidiã. de trebel
lianica ſunt opi. de quo ꝑ Cy. in aut. ſed cũ teſtator. alle.
⁊ per Bar. in. l. marcellus. ad trebel. ff. ⁊ tenet̃ quando
eſt malefactũ. ac ſi nullo modo eſſet factũ. vt. l. fi. §. ⁊ ſi ꝓ
fatam. alle. ⁊ exceptionẽ inuẽtarij cõfecti ſeu beneficiũ in
uentarij poteſt opponi poſt ſentẽtiã in executione ſꝫ Ja.
bu. in. l. fi. §. licentia. qui dicit ꝙ quidã dixerũt ꝙ eſt exce
ptio peremptoria. ⁊ ſic vſqꝫ ad ſentẽtiam poteſt opponi.
Alij dixerũt ꝙ eſt declinatoria. ⁊ ſic vſqꝫ ad litis cõteſt. ſꝫ
tu dic dicit ipſe ꝙ̃ ſicut illa exceptio ne quis cõdemnet̃ niſi
quatenꝰ facere poteſt opponit̃ etiã in executiõe. Ita ⁊ iſta
l. ex diuerſo. ff. ſolu. ma. ⁊. l. nẽſenius. ff. de re iudi. ⁊ ibi ꝑ
Bar. Nam exceptio que nõ recipit inquietatẽ ſentẽtie. ſꝫ
moderationẽ cõdemnationis poteſt quandocũqꝫ opponi
ita ⁊ iſta. Nã heres nõ dicit ſe iniuſte damnatũ. immo iu
ſte ſed petit nõ in plus fieri executione ꝙ̃ ſit in bonis. Et
attende quia ſm̃ Bal. in. l. defenſiõis facultas. alle. ꝙ tu
tor ꝑmo cõficit inuentariũ heredis poſtea aliud ꝯficiet no
mine ſuo eo quia tutor. ⁊ de iſto loquit̃ Bal. in. d. l. defẽ
ſionis facultas. alle. ⁊ ad hanc ſentẽtiam accedit bene cõ
iunctio duarũ legũ. dicit lex ꝙ ſi tutor obmittit aliquid in
inentario ſcribere ꝙ ſibi nõ decernit̃ adminiſtratio ⁊ pũi
tur. vt. l. i. §. ſolent. ff. de offi. ꝓfe. vr. alia lex dicit officialẽ
publicũ fiſci qui cepit iam adminiſtrare ſi hereditas fiſco
delata ſit ⁊ ꝑ fraudẽ non plene cõſcribit inuentariũ pũiri
nõ tamen dicit remoueri. C. de bonis ꝓſcrip. l. ſi quis pꝰ.
interea colligit̃ expꝛẽſſe ex dictis legibꝰ differentiã quã feci
mus ꝙ aut inuentariũ ordinat̃ ad ſuſcipiendũ adminiſtra
tionẽ per decretũ. aut ad eam exequendã reſtat videre an
poſſint requiri ſacerdotes ⁊ ꝓlati vel exiſtẽtes in magiſtra
tu ſicut requirunt̃ creditores ⁊ legatarij confectione inuẽ
tarij per iudicẽ laicũ. ⁊ dñs Ang. in dicto tractatu dicit ꝙ
ſic quia caſus eſt in dicto. §. ſancimꝰ. ⁊ credo dicit ipſe ꝙ ẽt
poterũt requiri ꝑ iudicẽ laicum: quia illa requiſitio nõ fit
ad finem vt litiget̃ nec vt requiſiti venire compellant̃ ſed
tantũmodo veniant ſi volũt ⁊ ſi eorũ putauerint intereſſe.
⁊ ſic dicta vocatio fit ad eorũ cõmodũ non incõmodũ. vt
dicto. §. ſancimus. ⁊ ſic nõ obſtat. de foro cõpe. ſi diligẽti.
ſi tamen ſuperior ꝓlati requirẽdi faciliter poteſt adiri. tuti
or via eſt ꝙ iudex laicus coram quo inuentariũ debet cõfi
ci ſcribat illi ſuperiori ꝙ moueat ⁊ requirat illũ ꝓlatũ vt
ſi ſua putauerit intẽreſſe ꝯpareat corã dicto iudice ad viden
dum cõfectionẽ inuentarij ſupradicti. hec enim generalis
forma atqꝫ doctrina vbicũqꝫ vult requirere nõ ſubiectum
vt ſcribit iudici iuriſditionẽ habenti ſub illo nõ ſubiecto in
forma ꝓdicta. vt no. in. l. omnes. §. ſi vero apparito. C. de
epiſ. ⁊ cle. ⁊ de re iudi. l. a diuo pio. §. ſentẽtiã rome dictã.
⁊. ff. de bo. auc. iu. poſ. l. cũ vnus. §. fi. ſi autem de facili co
pia dicti ſuperioris haberi nõ poteſt. ſufficiet vocatio ſupra
dicta quoniã vim habet ⁊ obtinet cuiuſdã ſimplicis denũ
ciationis q̃ extraiudiciũ fieri poteſt ⁊ credo ꝙ ſufficiet vna
requiſitio. etiã ſi nõ ponat̃ verbũ ⁊ peremptorie cõſidera
to ꝙ iudex nullã habet ferre ſentẽtiam ſed tantũmodo co
ram eo debet explicari actꝰ inuentarij. adde quia in iſtis
publicationibꝰ. de iure cõmuni eſt iudex cõpetens iudex
ſecularis. nõ autẽ alius iudex eccleſiaſticus. ꝑ. l. cõſulta di
ualia. ⁊. l. teſtamẽta omnia. C. de teſta. ⁊ de iure cõſtitutio
nũ regni ꝑtinet ad baiulos. ergo ſi baiulus eſt iudex cãe
igit̃ omniũ que dicte cauſe debent adeſſe ⁊ quilibet volẽs
opponere ſiue ſit clericꝰ: ſiue laicus. oportet ꝙ opponat̃ co
ram eo qui eſt iudex cauſe. vt. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. ſi
ſup. Itẽ quia citatio que fit de herede nõ eſt ſimplex nec
abſoluta citatio. ſed potius cõditionis in effectu. ſcilicet ſi
vult ſe opponere. ſi autem ſe nõ opponit non eſt aduerſa
rius. vt no. in. l. ea quidẽ. C. ſi manci. ita fuerit alie. vnde
dicta citatio potius dici poteſt edictũ ꝙ̃ citatio ⁊ edictum
omnes aſtringit. extra qui ma. accuſa. poſ. c. cũ in tua. ⁊
in. c. fi. de electionibꝰ. lib. vi. ⁊ potius videt̃ citatus ad ex
quirendã voluntatẽ ꝙ̃ ad cauſam. Idem dico ſi heres eſ
ſet forẽſis: quia iudex bene poteſt citare forenſem infra ſuũ
territoriũ. ⁊ ita fuit cõſultũ peruſij per antiquos ſapientes
⁊ bene: quia licet requirat̃ citatio tamẽ actus iſte eſt quaſi
voluntarie iuriſditiõis. vt no. in. l. i. C. qui admitti. Itẽ ꝓ
tor hic nihil ſtatuit ſed aliquid ex ordine. facit. ff. de bo. ꝑ
auc. iudi. po. l. cũ vnus. quem ordinẽ debet ſeruare quate
nus poteſt ſaltem de facto. ar. ff. de verb. obli. l. quidã cum
filiũ. neceſſitas ergo ⁊ qualitas cauſe facit vt dicta inſinua
tio valeat: quia iudex ⁊ pars faciendo qđ poſſunt non te
net̃ ad ampliorẽ obſeruantiã. de condi. inſt. l. mulier. §. i.
Bal. in. l. teſtamẽta omnia. de teſta. ⁊ ſm̃ Bal. in. l. defẽ
ſionis. alle. tabellio in fine inuẽtarij ſe ſubſcribat hoc mõ
Acta ſunt in tali ciuitate in tali loco in ꝓſentia talium lega
tariorũ ⁊ taliũ teſtiũ trium bone opiniõis ⁊ fame ⁊ fidedi
gnorũ ⁊ res immobiles ⁊ facultates in dicta ciuitate poſſi
dentiũ qui dictum heredẽ ſe agnoſcere aſſerebant in quo
rum ꝓſentia dictus heres ſcribere nõ valens: ꝑmiſſo ꝑus
venerabili ſigno crucis me ſubſcripſi. in ſubſcriptione aũt
heredis vel eius qui ꝓ eo ſubſcribit comꝓhendere que ſu
pradixit. dicendo ego talis notarius ab ipſo herede ad hoc
vocatus vt ꝓ ipſo herede ſubſcriberẽ. huic inuentario me
ſubſcribo voluntate dicti heredis aſſerentis ſe ſcribere ne
ſcire vel nõ poſſe. ⁊ ꝓdictas res oẽs ĩ hoc inuẽtario ſcriptas
ſe in ipſa hereditate inueniſſe ⁊ eas remãſiſſe apud ſe ⁊ ꝙ
nullam malignitatẽ in hoc fecit nec faciet. ꝓteſtans etiã ꝙ
ſiqua alia ad eũ peruenirent de hereditate ꝓdicta quomõ
cito poterit addere: addere intẽdit ⁊ addet ĩ ipſo inuẽtario
⁊ licet tex. dicat ꝙ heres debet ſe ſubſcribere per ſe aut ta
bellionẽ. vt. d. l. fi. alle. tamẽ ꝑ ꝓcuratorẽ ad hoc ſpecialit̃
conſtitutum poterit ſe ſubſcribere quia ex quo permiſſum eſt
heredi per ꝓcuratorem inuentariũ facere. vt in. l. fi. alleg.
in. §. ⁊ ſi ꝓfatam. ergo ⁊ omnia ſine quibꝰ inuentarium fie
ri debet nõ poteſt. vt. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. Jac. vero
but. in. l. fi. in ꝑn. dicit ꝙ̃ tabellio de mãdato heredis ſe ſb
ſcribit quãdo heres neſcit ſcribere ⁊ ſic ſe ſubſcribet. Ego
talis de mandato heredis ſpecialiter adhibitꝰ me ſubſcri
bo in hac forma dixit heres ꝙ nulla malignitate fuit con
ſcius. ⁊ iſte tabellio nil aliud facit ꝙ̃ iſtam ſubſcriptionem
⁊ facit eam anteꝙ̃ generalis notariꝰ qui omnia ſcripſit ſe
ſubſcribat dicens. acta fuerũt hec omnia in tali loco ⁊c̃. vt
ſic ꝓbet mandatũ fuiſſe illi qui ſe ſubſcripſerit ꝓ herede ⁊
ſubſcriptionẽ ita feciſſe. Item requirunt̃ tres teſtes vt eſt
dictũ ad ſolennitatẽ inuentarij. ⁊ vt eſt dictũ debent citari
legatarij ⁊ creditores. ⁊ ſi non venerint loco ipſorũ tres te
ſtes bone opiniõis in eadẽ ciuitate patrimoniũ poſſidẽtes
ſe ſubſcribẽt vel tabellio ſe ſubſcriberet hoc modo. Tales
in defectũ legatariorũ ⁊ creditorum ſunt adhibiti qui ſunt
bone opinionis ⁊ fame. ⁊ in eadẽ ciuitate patrimoniũ poſ
ſidẽtes. ſi autẽ heres omnia ſolẽnia ſeruauerit. ſed in vno
ſolo peccauerit quia vnã rem ſubtraxit ⁊ dolo eã occulta
uit ſm̃ Ang. in ſuo tractatu inuẽtarij iure antiquo in totũ
non ꝑuabat̃ niſi falcidia rei ſubtracte. ff. de his quibꝰ vt
indignis. l. reſcriptũ. hodie autẽ beneficio inuẽtarij ꝑuari
videt̃ quia non cõficit inuentariũ ſm̃ formam a lege tra
ditam nec formã trãditam ſeruauit. vt hic tenet glo. in. §.
ſi vero non fecerit. in verbo lucrari. in aut. de here. ⁊ fal.
Cy. in aut. ſed cum teſtator. C. ad. l. fal. dicit ꝙ ſi heres ſb
trahat vnam rẽ ⁊ non ponat eã in inuentario. ꝙ glo. i. §.
ſi vero non fecerit. in aut. de here. ⁊ fal. voluerit dicere ꝙ
heres ꝑuet̃ in totũ falcidia qđ non placet Jaco. de ra. qꝛ

imperator videť innuere in corpore. vnde ſumiť auť. ſed
cum teſtator. ꝙ vnū ſolum addit ad cōfectionē inuentarij
Ad. l. ſancimus. C. de iure deliberādi. ſi de p̄ſentia legata
riorū. ⁊ ſm̄ hoc etiam adderet aliud de p̄uatiōe totius fal
cidie per ſubtractationē vnius rei. vt in. §. hinc nobis. de
heredi. ⁊ fal. licet ibidē glo. voluerit dicere ꝙ de iure anti
quo p̄uabat heres falcidiā detrahēdo per legis beneficiū
ſubtrahēdo ꝙ nō eſt verū. vt patet expꝛ̄ſſe. ff. de his quibꝰ
vt indignis. l. reſcriptū. Bal. autē in. l. fi. alle. in p̄n. que
rendo. an ſi heres obmiſerit ponere aliqua in inuētario ꝓ
hoc careat toto beneficio inuētarij. ⁊ dicit. videť ꝙ ſic. ar.
l. fi. §. ſi vero poſtꝙ̄. alle. Et ita not. in corpore. de heredi.
⁊ fal. §. ſi vero nō fecerit. ⁊ hoc tenet Bart. ff. ad. l. fal. l.
paulus. ſed Nico. de mat. dicit cōtrariū quia aliā penā pa
tiť ſi malicioſe celauerit. ſi autē nō celauit malicioſe nō pa
tiť pena ſed teneť de illa re: ac ſi in inuentario eſſet appo
ſita. vt. d. l. fi. §. licentia. ſm̄ Nico. de mat. tu dic ꝙ aut ob
miſit bona fide. ⁊ tūc inuentariū nō viciať: quia videť legi
time factū qđ bona fide fit. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. l. q̄ꝑ nis.
aut doloſe occultauit ⁊ tūc nihil valet inuentariū: quia ꝓ
pter maleficiū perdiť beneficiū. ſicut diximus in filio qui
habet beneficiū abſtinendi ⁊ tamē ꝓpter nimiā rem ſub
tractam implicať omnibꝰ oneribꝰ hereditarijs perdito be
neficio abſtinendi. vt. ff. de acquirē. here. l. ſi ſeruū. §. p̄tor
ait. ibi aliquid autē ⁊c̄. Idem ſi ponit in inuētario aliquā
rem mētiens eſſe ſuā cum ſit hereditaria quia nihil intereſt
ſubtraxit an hereditariā eſſe negauit. vt. ff. ad. l. fal. l. here
ditatū. §. fi. Si vero heres bona fide fecit inuentariū ⁊ pꝰ
ſubſcriptionē ⁊ perfectionē inuentarij aliqua de nouo in
uenit. heres in p̄ma ſubſcriptiōe debꝫ ꝓteſtari ꝙ ſi adhuc
ad eum aliquid peruenerit de bonis hereditarijs in inuē
tario addeꝛ̄ intendit. ⁊ ideo ſi poſtea aliquas res inuenerit
eas addere debet. C. de cura. furi. l. fi. §. tali. ⁊ eſto ꝙ ꝓte
ſtatio talis facta nō eſſet addenda tamen eſſet. vt per hoc
oſtēdat heres ſe malū animū nō habere. ſ. celādi res ip̄as
⁊ ſic non patiať penā dupli. de qua in. l. fi. §. de illo. alle.
nec puto ꝙ in tali additiōe ſit neceſſaria tota ſolēnitas inuē
tarij cum hoc ſit pars p̄mi. ar. ff. de teſtamētis. l. heredes
palam. §. ſed ſi notā. ſm̄ Nico. de mat. ⁊ debent poni in
inuentario res quas defunctus tenebat que tamē nō erāt
ſue. ff. de peti. heredi. l. ⁊ nō tantū. ⁊ dicit Bal. in. l. item
videndū. §. nūc videamꝰ. in fi. de pet. heredi. ꝙ ꝑ illū tex.
fuit cōſultum ꝙ in inuētario debet poni nō ſolū res ꝓprie
ſed etiā res detente. ⁊ ſm̄ Bal. in auť. ſed cū teſtator. C.
ad. l. falci. alle. illud qđ glo. dicit in. §. ſi vero nō fuerit. in
auť. de heredi. ⁊ fal. ꝙ ſi heres ſubtrahit vnā rē ꝙ ꝑ hoc
totum inuētariū ruit eſt verū quādo interuenit dolus ſecꝰ
ſi culpa. nam culpa nō nocet niſi quatenꝰ eſt res. nec etiā
putat bal. ibi ꝙ noceat culpa leuiſſima ⁊ multo minꝰ iuſtꝰ
error. vt. ff. ad trebel. l. mulier. §. ſi heres. ⁊. l. quāuis. ff. d
cōdi. ⁊ demō. ⁊ no. ſm̄ eū ibi ꝙ eſt vtile faciētibus inuēta
rium ꝓteſtari. vt. ſ. eſt dictū ꝙ ſi quid in poſterū inuene
rit ꝙ ponet in inuētario. nam ꝓteſtatio repellit doli p̄ſum
ptionē. vt not. C. vti poſ. l. i. ⁊. ff. vti poſſideris. l. ſi duo. ⁊.
C. vnde vi. l. ſi quis in tantā. ⁊ ſi nō ſeruat ꝓteſtationē q̄a
poſtꝙ̄ venit in notitiā nō ponit res in inuētario nō ꝓpte
rea perdit beneficiū inuētarij. nec circa illā rem quia ꝙ le
gitime factū eſt ex ſuperueniēti caſu n̄ viciať. ar. l. quid ſ̄.
in p̄n. ff. de his qui no. infa. ⁊ quia ſm̄ Bar. in. l. tutor qui
repertoriū. in p̄n. ff. de admini. tuto. v̄. ſi quis igiť. cōiūcto
p̄nci. l. ille qui nō facit ad id ad quod ſcit vel ſcire debet ſe
teneri ratōe officij eſt in dolo p̄ſumpto. ſimile de cuſto reo
rum. l. carceri. ff. mādati. l. ſi ꝓcurator. §. dolo. ff. ad. l. fal.
l. dolo. ideo ſi tutor non poſuit omnes res in inuētario do
lo facere videť. vt. l. tutores cōtra. alle. nō tamen per hoc
repelliť ab agendo cōtra debitores niſi p̄us remoueretur
vt ſuſpectus. ¶ Predicta vera niſi aliqua iuſta cauſa eſſꝫ
ꝓpter quā non poſuerit. puta quia illa res erat ſibi occul
ta. ⁊ quādo non ponit omnes res in inuētario tutor iurať
cōtra eum in litem. vt. l. tutor qui repertoriū. alle. ⁊ iurať
ꝓpter dolum ⁊ nō latam culpā. vt. l. in actionibꝰ. ff. de in
litem iur. ⁊ ſufficit ſi ſit dolus verus vel p̄ſumptus. vt. d. l.
tutor. alle. ⁊ eſt ſpeciale hoc in tutore vt iurať contra eum
in litem ꝓpter dolum p̄ſumptū. vt no. glo. in. d. l. in actio
nibus. ⁊ iurať in litem ſiue inuentariū non fecit: ſiue fecit
ſed omnes res nō poſuit. vel ſi poſuit ita obſcure poſuit ꝙ
de earum bonitate nō apparet. vt. l. in lege. ff. de cōtrahē.
empti. ⁊. l. cum res. §. item ſi res. ff. de le. i. debent enī res
demōſtrari per ſigna ⁊ latera ſicut i libello. vt. l. ſi quis rē.
ff. de rei vendi. Bar. autē in conſilio ſuo qđ incipit cum p̄
dicta examinarē querendo cū pupillus agit cōtra tutorem
dicens ip̄m nō poſuiſſe omnes res in inuētario que ꝓba
tio ad hoc requiriť ⁊ dicit ꝙ debet eſſe talis ꝙ cōcludat
tutorē in dolo vel culpa. ſ. ꝙ tutor ſciuerit illas res pupilli
vel ꝙ ꝯmuniter ſciebať vel ꝙ diligens paterfamilias hoc
inueſtigaſſet. Sed qualiter ſit ꝓbandū ꝙ ꝯcludat ⁊ videť
ꝙ ſufficiant indicia nec requirať ꝓbatio. vt. C. arbi. tute.
l. ſi defunctus. ibi alijs iudicijs ⁊c̄. Sed certa illa videnť
intelligi de iudicijs ideſt ꝓbationibꝰ liquidis ⁊ claris. ar.
optimū. in iuncto tex. C. de iure delib. l. fi. §. licentia. ibi legi
timis modis ⁊c̄. ¶ Sed circa hoc aduerte quia tria ſunt
ſcilicꝫ res ip̄a. Item quātitas earū. Item valor rerū. Po
ne ergo cōtra tutorē ꝓbari veſtes fratrū ⁊ libros fuiſſe in
bonis. ſed non ꝓbať quot veſtes vel libri. vel quanta fue
rit quantitas fratrū vel quanti valoris poſito ꝙ ꝓbeť tali
ter ꝙ includať dolus vel culpa tutoris. Rn̄deo ſicut ꝯtra
tutorem qui nullū fecit inuentariū iurať in litem. vt. l. tu
tor qui repertoriū. alle. in p̄n. Ita eadē ratiōe ſi fecit ⁊ ali
qua obmiſit ponere in inuentario ꝓ illis que nō poſuit in
inuentario iurabiť in litem: quia quantum ad illas res in
uentariū non fecit. ⁊ verba illius. l. ſic debēt intelligi tutor
qui repertoriū non fecit ideſt quatenꝰ non fecit. vt. l. ſticbꝰ
qui meus erit. de verbo. obli. Super iſto igiť iureiurādo
venit quantitas rerū ⁊ eſtimatio ſicut ſi nullū inuētarium
factū eſſet. vt ibi ꝙ iuramentū taxabiť taxatiōe p̄miſſa. l.
videamus. §. iurare. ff. de in litē iuran. ⁊ hoc cōtra p̄ncipa
lem. ſed cōtra heredē tutoris debet plene ꝓbari. vt. C. de
in litē iuran. l. ij. in fi. ⁊ quaſi per totū titulū. Jo. autem de
imol. in. l. paulus. ff. ad. l. fal. dicit ꝙ ſꝫ iura. ffoꝝ. ſi heres
ſubtrahebat vnā rem ⁊ nō ponebat in inuētario ſolū per
debat falcidiā in illa re ſubtracta ſed hodie perdit in totū
⁊ ita glo. in. §. ſancimus. in auť. de heredi. ⁊ fal. in verbo
forte. ⁊ in. §. ſi vero nō fecerit. in verbo lucrari: ⁊ hoc ſeqť
Bar. in. d. l. paulus. ſed Cy. in auť. ſed cū teſtator. C. ad.
l. fal. tenet ꝙ. d. l. paulus. ff. ad. l. fal. n̄ eſt correcta. Ang.
vero in. d. l. paulꝰ. cōcordat opiniōes quia dicit quia quo
ad bn̄ficiū detractiōis falcidie ꝓcedit glo. in. d. §. ſancimꝰ.
quia nō debet illo vti ex quo illo eſt abuſus. ſed quo ad hꝰ
vt nō teneať vltra vires hereditarias tenet aliā opi. quia ꝑ
hoc nō tribuit beneficiū ſed redditť ad ius antiquū. l. is q
quadraginta. ff. ad. l. fal. ⁊ quia tex. in. d. §. ſancimꝰ. dicit
ſe nil velle addere ar. l. fi. C. de iure deli. de pena ſed ſolū
de forma cōficiendi inuentariū. ꝓ hoc cōcludit ꝙ ſi heres
ſcienter obmittit vnā rem ponere in inuētario ob hoc ſolū
non teneať vltra vires hereditarias ſed bene p̄uabiť bn̄
ficio falcidie qđ eſt notandū. ⁊ pluries dicit de facto habuiſ
ſe. ⁊ tene mēti. Et videť intelligere Ang. ꝙ nō tenebiť he
res qui ſubtraxit rē hereditariā ſeu obmiſit ponere in inuē
tario vltra vires hereditarias ad legata. nā ſic erat de iure
antiquo. l. i. §. is qui quadraginta. ff. ad. l. fal. ſed in credi
toribus erat ſecus vt ibi patet. vnde Ang. forte voluit ſen
tire cōtrariū in creditoribꝰ tamen forte de iure pōt defēdi

vt creditoribꝰ nō teneat' vltra vires hereditarias ſed tene
bit' ad duplū rei ſubtracte cōputandū ſibi quia ſic erat de
iure. C. l. fi. §. ꝺ illo. de iure deli. que. l. in hoc nō reperit'
correcta per ius autenticoꝝ: quia tex. in. d. §. ſancimus. ⁊
§. hinc nobis. ſolum videt' ꝓuare heredem poteſtate de
trahendi falcidiā. ⁊ ideo quo ad alia remanebit dicta. l. fi.
incorrecta. Nō obſtat ꝙ habet' in eadē aut. in. §. ſi vero
nō fecerit. quia loquit' quando heres nō fecit inuentariū
⁊ ſic ſecus quādo fecit ſed obmiſit ponere vnā rem ſi alſ
ſeruet formā. l. fi. alle. ꝓ quo bene facit dicta. l. fi. §. ⁊ ſi p̄
fatam. iuncto. §. illo. vbi patet ꝙ licet dicat' in. §. ⁊ ſi p̄fa
tam. ꝙ ſi heres nō ſeruauit diſpoſitionē factam de inuen
tario cōficiendo tunc tenebit' inſolidum creditoribꝰ. ⁊ ta
men in. §. illo. dicit ꝙ ſi facit inuentariuȝ ſed obmittit ali
quam rem ponere ꝙ ſolum punit' in duplū illius rei. ſic
eodem modo videt' intelligendū in dicto. §. ſi vero nō fece
rit. Nec obſtat ꝙ dixit heredē ex toto ꝓuari falcidia ꝓpt'
reȝ obmiſſaȝ in inuentario. qꝺ habet' in dicto. §. ſancimꝰ.
in v̄ſi. illo ſolo adiecto. vbi videt' dici ꝙ imperator ſolum
adijcit ad dicta. l. fi. alle. id qꝺ dicit' de p̄ſentia legatarioꝝ
in cōfectione inuētarij. ⁊ ſic videt' ꝙ exquo per. d. l. fina.
non ꝓuabat' falcidia per obmiſſionē vnius rei. ita nec ho
die. ⁊ hoc tenuit Cy. in. d. aut. ſed cum teſtator. quare re
ſponde ꝙ circa formā confectiōis inuentarij illud ſolū ad
dit ſed quo ad effectū inuentarij. etiam addit' ⁊ aliud ſcilȝ
ꝙ ſi vult poſſe detrahere falcidiā debet pure ſeruare legē
⁊ ſic nil obmittere vel ſubtrahere. ⁊ ꝓ hoc qꝺ not. glo. in
dicto. §. ſi vero nō fecerit. vbi glo. etiā enumerat aliqua q̄
addunt' in. l. fi. circa materiā inuentarij. ¶ Ex p̄dictis ap
parent tria declarata. Primo ſcȝ an per obmiſſionē vnꝰ
rei in inuētario ꝓuet' falcidia in omnibꝰ rebus. Secūdo
an ex tali obmiſſione heres teneat' inſolidum legatarijs.
Tertio an ex tali obmiſſione teneat' heres creditoribus ī
ſolidum. Pe. vero de ancha. in conſilio ſuo qꝺ īcipit. In
cauſa cōſulenda obmiſſa ⁊c̄. dicit ſic licet tūc temporis ſcȝ
tempore cōfecti inuentarij omnia in inuētario nō poſuit.
poterit tamen poſtea ponere. nam ꝙ ponant' omnes res
a ꝓncipio nulla. l. cauet'. Sed deſcendēdo ad ſcꝺꝫ dubiuȝ
ꝙ fuit ſi mater ſcienter obmiſit ponere quaſdā res in inuē
tario dicat' ex hoc minꝰ legitime tutelā aſſumpſiſſe. ⁊ per
cōſequens tanꝙ nullo modo aſſumpſerit puniat' ſucceſſio
ne filij pupilli in pupillari etate defuncti. Super quo du
bio reperio cōtraria cōſilia excellentiū doctoꝝ tenentium
ꝙ ꝓuet' ⁊ fundāt ſe ꝓncipaliter ſuper. l. quotiens viciose.
ff. qui ſatiſda. cogā. ⁊ in. c. inſ corporalia. de tranſla. p̄. naȝ
nullū ⁊ inutile equipollēt. vt. d. l. item obmiſiſſet omnia
ponere. licet adminiſtraſſet ꝓuat'. vt no. in. l. ij. in. §. ſi ma
ter. ff. ad terul. in glo. ergo idē ſi partem rerū. vt. l. que de
tota. ff. de rei ven. Item ad paria iudicant' tutorē minus
idoneum pupillo petere. vel doloſe res quas debuiſſet po
nere in inuētario occultare. vt eſt tex. iuncta glo. in. l. i. §.
ſolent. ff. de offi. p̄fe. vi. ⁊ ſic mater tenet' petere tutorem
ſm. l. vt dicit tex. in. l. ſciant. C. de legi. heredi. ⁊ ita etiam
videt' ꝙ ⁊ ip̄a debeat ſuſcipere ſm legem. ſed. l. cautū eſt.
ꝙ ip̄a cōficiat inuentariū. vt. l. fi. C. arbi. tute. ergo debet
perficere perfecte nō perfunctorie ⁊ doloſe ꝙ p̄ſumit' cuȝ
ſcienter nō poſuit que inuenit. ff. de admi. tut. l. tutor qui
repertoriū. ego dicit Pe. p̄dictus in hoc nono dubio con
trariū ſentio. ſcȝ ꝙ iſta pena ꝓuationis hereditatis nō ſit
imponenda matri etiā ſcient' obmittēti ponere plures res
in inuētario ſi alia ſolēnia ſunt ſuata. Moueor ꝓmo quia
hec pena ꝓuationis nō reperit' iure exp̄ſſa. ergo ꝑ rōnes
non debemꝰ ad ip̄am leges extendere. c. in penis. de reg.
iur. in vi. Secūdo quia inuētarij ſubſtancialia videnť fun
dari ſuper p̄ſentia iudicis ⁊ alijs de quibus in. l. fi. arbi. tu
te. ponere autē omnes res non videt' de ſubſtantia inuen

tarij qꝺ patet quia nō minus dicit' ſolēne. vt no. Bar. ī. l.
tutor qui repertoriū. ad finem. patet etiā ꝙ poſt confectuȝ
inuentariū poſſunt poni. ⁊ ſic nō poteſt dici talis poſitio
de ſubſtantia ſiue ſolēnitate inuentarij. vt not. Io. an. ſub
tiliter in. c. quāꝙ. de vſuris. in vi. in nouel. ad finem. non
enim omnia que ponunt' in cōſtitutiōe que aliquid ſtatu
it dicunt' eſſe de forma ſubſtantiali adeo ꝙ eoꝝ obmiſſio
reddat actū nullum. maxime illa que nō debent fieri vno
contextu. vt eſt rerū deſcriptio. ad hoc. c. quia ꝓpter. ⁊ qꝺ
ibi no. de elec. ⁊ qꝺ no. Bal. in. l. nō dubium. C. de legi.
¶ Preterea ſubtilius cōſiderandū eſt ꝙ de iure. ffoꝝ. ē
adinuenta ſolēnitas inuētarij in ſuſceptōne tutele. vt patȝ
in dicta. l. tutor qui repertoriū. ff. alle. Iteȝ eodē iure infri
gunt' pene nō cōficienti vel doloſe obmittenti aliqua po
nere in inuentario. vt dicta. l. i. §. ſolent. ff. de offi. p̄fe. vi.
licet noua. l. C. mandet ſtrictius inuentariū cōfici ⁊ ſaluis
penis antiquis penā imponat. tamen ſi aliter confectum
fuerit inuentariū ꝙ illa. l. fi. arbi. tute. ſtatuat nō videt' ꝑ
hoc poſſe dici nullū. poſtꝙ iſta pena nullitatꝭ nō eſt indu
cta. per. l. nouiter editā. vt not. glo. ſingularis in ſimili. in
cle. i. de iurepatro. eſt enim pena inducere nullitatē actus
vt. l. ſenatus. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ no. Bart. in. l. non du
bium. C. de legibus. Sed ꝓpter obmiſſionē certarū rerū
in inuentario qꝺ reddat' nullum ⁊ perinde ſit ac ſi nulluȝ
factum fuiſſet non cauet' lege. immo eſt cōtra mentem le
gum dum alſ penas adinueniūt ⁊ ip̄m vt ſuſpectum tuto
rem remoueri p̄cipiunt. nam ex hoc ꝙ remouet' apparet
verus tutor. ar. l. decreȝ. de verbo. obli. ⁊. c. ad diſſoluēdū.
de deſpon. impube. ¶ Ex quibꝰ infero ꝙ ſi ex ꝓma figu
ra appareat inuentariū legitime confectū reſpectu decer
nentis tutelaȝ ⁊ perſone cui decernit' ⁊ perſone decreti ⁊
modi decernendi ſatis apparet per iſta ſolēniter eſſe con
fectum. ar. l. i. ff. de cōfirma. tute. ⁊ vicia inuiſibilia que ēt
ex dolo cauſarent' vt eſt non facta deſcriptio omniū rerū
non habet reddere inuentariū nullum. ad hoc optime. l.
i. §. hec autem. cōiuncta. l. quotiens. §. fi. ff. ſi familia fur.
feciſſe dicat'. facit quod no. Bar. in. l. poſt legatum. ff. de
his quibꝰ vt indignis. ⁊. l. fi. C. de edi. diui. adri. tol. ⁊ cō
firmat' hoc per ſimile de inuentario heredis in quo ſi per
dolum obmiſit ponere quedā: heres ꝓpter hoc non ꝑdit
beneficiū inuentarij ſed tenet' pro iuribus hereditarijs. ſi
appareat alſ legitime factū. licet aliter puniat'. vt patet in
l. fi. §. illo videlicet. alle. Et per p̄dicta ſatis apparet reſpō
ſum ad cōtraria. naȝ ex eo ꝙ nō ſunt omnia in inuentario
deſcripta non poteſt dici inutile. Item ſi leges alſ penas
imponunt doloſe obmittenti ſcribere omnia nō tamē iſtā
penam ꝓuationis ⁊ ſatis dicit' inuentariū confectum ſm
leges cuȝ vicioſuȝ nō appareat in ꝓma ſua eſſentia ⁊ figu
ra. ⁊ ſatis videt' iſta opin. cōcordare cum mēte glo. in di
cto. §. ſi mater. vbi tunc dicit matrem ꝓuari ſucceſſione cū
ip̄a vel alij. geſſerunt nō petita tutela a iudice vel inuenta
rio cōfecto. A cōtrario ergo ſenſit cum fuerit per iudicem
decreta ſibi ⁊ cōfectum fuerit inuentariū. licȝ quedā in eo
obmiſit ponere non videt' ꝓuanda. dicta ergo. glo. que al
le. in cōtrariū facit ꝓ iſta. Sed quid ſi teſtator facit inuen
tarium de omnibꝰ bonis ſuis ⁊ tradit heredi. an heres te
neat' de nouo facere inuentariū aliud ⁊ videt' ꝙ nō quia
ſicut. dicimus ꝙ inſinuatio facta a teſtatore ꝓdeſt heredi.
vt. l. omniū. C. de teſtamētis. ita videt' in inuentario. Itē
quia heres non poteſt addere vel detrahere. vt in aut. de
iureiurā. a moriēn. p̄ſti. ergo fruſtra repetit idem per ideȝ
quia ſufficit ſemel. dic ſm Bald. in. l. fi. alle. in ꝓnci. quia
heres tenet' facere inuentariū: quia inuentariū incipit ab
herede nec poteſt ſeruari forma iſtꝰ. l. maxime in tempo
re. niſi inuentariū fiat poſt mortem teſtatoris. Item non
poteſt teſtator heredi inuentarij confectionem remittere

quia non poteſt ordinare aliquid in ꝑiudicium creditoꝝ
licet confectio inuentarij tutoris poſſit remittere tutori. vt
l. fina. C. arbitri. tute. ex quo patet ꝙ inuentariū heredis
multū diſcrepat ab inuentario tutoris qḋ fit ꝓ ſcipo ꝓ cō
ſequenda adminiſtratione tutele. Sed an ꝓſit pupillo vt
ſic cedat ꝓ duplici inuētario tutoris ⁊ heredis. ⁊ dicendū
eſt ꝙ non quia talia inuentaria multū diſtant ⁊ in cauſa ⁊
in forma ⁊ in finali effectu. niſi forte eſſent ſeruate ſolenni
tates ad vtrūq; inuentarium requiſite. nam tunc bene ꝓ
deſſet pupillo cū etiam ante aditam hereditatem poſſit
fieri inuentariū heredis de voluntate. nō dico de neceſſita
te. Itē ⁊ tutor anteq̄ ſatiſdet hoc poteſt. l. fi. de tuto. ⁊ cu
ra. qui nō ſatiſdant. in quibuſdā autē locis eſt cōſuetudo
ꝙ inuētariū tutoris ſufficiat pupillo ⁊ heredi. ⁊ in hoc ſer
uāda eſt cōſuetudo locorū. ar. l. ij. C. quemadmodū teſta.
aperi. tamen cū conſuetudo ſit facti debet ꝓbari alīo eſt iu
dicandū ſm ius cōmune. Item ſm eundē Bald. in dicta
l. fi. in pn. inuentariū pupilli ꝓdeſt ſuo ſubſtituto pupilla
ri quatenꝰ conuenit̄ ex facto ⁊ reſpectu patris ⁊ paterne
hereditatis: quia beneficiū inuentarij tranſmittit̄ per he
redem ad ſuos ſucceſſores cū ſit in rē ſcriptū. nec poſſet
aſſignari aliqua ratio cū nō tranſmittat̄. ergo ⁊c. vt. l. he
redem. ff. de regu. iur. ſed quatenꝰ cōuenit̄ tanq̄ nouus
heres pupilli forte ad legata vl̄ fideicōmiſſa relicta i ſcḋis
tabulis vel a creditorib' pupillis nō paternis tunc inuen
tarium pupilli non ꝓdeſt ſubſtituto pupilli. ſed requirit̄
nouū inuentariū. at ſi pupillus maior factus ſibi feciſſet te
ſtamentū de noua enim hereditate tractat̄ ⁊ de nouis bo
nis. vt. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. ſed ⁊ ſi plures. §. ad ſubſtitu
tos. ⁊ ar. ad. l. fal. l. pater filiū. Item inuentariū factum ꝑ
minorem habens ſubſtitutū vulgarem ſi beneficio etatis
ſe abſtinet ab hereditate ꝓdeſt ſubſtituto vulgari. quinim
mo ſi velit nouū inuentariū aliter facere non videt̄ ꝙ poſ
ſit cum tranſeāt in ipm acta iudicij. ff. de re iudi. l. ex cōtra
ctu. dummodo ſint facta bonafide. ff. de acquirē. hered. l.
ſi minor. ⁊ dicit idem Bal. in auť. ſed cum teſtator. C. ad
l. fal. ꝙ inuentariū heredis ꝓdeſt fideicōmiſſario vniuerſa
li facta ceſſiōe beneficij ſm Richar. malū. ⁊ Cy. ff. ad tre
bel. l. ſi heres peccuniā. ipe tamen Bal. dicit ꝙ nō requi
rit̄ ceſſio quia ius excipiendi tranſit etiā non ceſſum. ff. de
iureiur. l. etiā. ⁊ dolus heredis nō facientis inuentariū nō
nocet fideicōmiſſario vniuerſali: quia delictū nō nocet alij
q̄ delinquenti. de quo per Bar. in. l. in ratiōe. §. qḋ vul
go. ff. ad. l. fal. ⁊ ſm Bal. i. l. fi. ſ. alle. in pn. Mulier: ru
ſticus ⁊ minor qui nō fecerunt inuētariū ex ignorantia iu
ris. vel fecerunt ſed minus ſolēniter vident̄ excuſati quia
in eis non ꝓſumit̄ dolus. vt. l. vbi. in pn. ff. de eden. ꝓſerti
ſi nō potuerūt conſulere peritiores vel errauerūt ſecuti er
rorem conſultoris ⁊ nō ex ꝓpria culpa. vt. ff. de bo. poſ. l.
in bonorū. ⁊ iſtud eſſet ſatis equū. tamen cum nō ſit lege
cautum ſtandū eſt rigori vt ſubueniat̄ ei ſicut nec militibꝰ
ad hoc. C. de iuris ⁊ fac. igno. l. fi. ⁊ quod not. eo. ti. l. i. ꝓ
quo in auť. de heredi. ⁊ fal. §. fi. minor tamen reſtituit̄ in
integrū. iuxta glo. in. l. auxiliū. ff. de mino. fiſcus autē qui
occupat bona vacantia non tenet̄ facere inuentariū. nec
tenet̄ vltra vires hereditarias vel bonorū. vt. l. i. §. an bo
na. ff. de iure fiſci. Idem quādo ſuccedit ex delicto quia nō
eſt ꝓprie heres ſed vindicte cauſa ſuccedit. vt. ff. de in inte
grum reſti. l. non ſolū. §. fi. ⁊. ff. de nouati. l. quotiēs. in fi.
⁊. l. nouatio. Et idem eſt in eccleſia: hoſpitalibꝰ ⁊ pauperi
bus qḋ in fiſco. vnde ſi hereditas eſt damnoſa poſſunt eā
dimittere abſq; alia reſtitutōe in integrū. C. de ſacroſanc.
eccle. l. ſicut alienatio. qḋ eſt nota dignū. dñs Ange. in. l.
fi. §. fi. C. de iure delibe. dicit hodie vero milites nō excu
ſant̄ ſm verū intellectum per. §. vltimū. in auť. de hered.
⁊ fal. qui tex. loquit̄ in milite vtriuſq; milicie tam celeſtis
q̄ terreſtris. ⁊ etiam loquit̄ in imperatore ad hereditatē
vocato. ⁊ ꝓpterea dici poteſt ꝙ ſi eccleſia eſt inſtituta ⁊ he
reditatem agnouit ⁊ inuentariū non confecit ꝙ legatarijs.
⁊ creditoribus tenet̄ inſolidum per illū tex. licet Bar. in
diſcuſſum reliquit. poteſt tamen reſtitui aduerſus inuen
tariū non confectū. nam eccleſia equiparat̄ pupillo ⁊ pu
pillus poteſt reſtitui. vt dicta auť. §. pupillus. ⁊ ita poterit
reſtitui miles armate milicie. nō autem poſſet reſtitui im
perator. ipe enim legē cōdidit ⁊ omnia iura in ſcrineo ſui
pectoris habꝫ. vt. l. omniū. ſ. de teſtamētis. ⁊ eodē modo
forſan doctor minor. xxv. annis nō poſſet reſtitui quia nō
poteſt iuris ignorantiā allegare. vt. l. i. C. qui ⁊ aduer. q̄ſ.
In mulieribꝰ autem ⁊ ruſticis cōtradico ſi habuerunt po
teſtatem cōſulendi peritiores. ff. de bonoꝝ poſ. l. in bono
rū. facit. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. fi. hec Ang. dñs
Raphaelfulgoſius in auť. ſicut alienatio. C. de ſacroſan.
eccle. dicit ꝙ do. Bal. in dicta auť. determinauit ꝙ ſi ec
cleſia adierit aliquā hereditatē damnoſā ſine beneficio
inuentarij non tenet̄ vltra vires hereditarias alīs oportet
nos dicere ꝙ aditio eſſet nulla. Iſtā queſtionē formauit
Bar. in. l. fi. ad finem. C. de iur. delibe. ⁊ reliquit inſolu
tam dicens ſe determinaturū. in auť. ſed cum teſtator. C.
ad. l. fal. vbi nihil dicit hec determinatio Baldi. videt̄ cō
tra tex. in auť. de hered. ⁊ fal. §. quia vero duplex. ibi illā
conſtitutionē diſponentē ⁊c. dicit habere locum in omni
perſona ſiue militari: ſiue clericali. nec caſus allegate autē
tice. ſicut alienatio habet eandē rationem quia loquit̄ ibi
de ꝑdio in fructuoſo. hic autē de hereditatibꝰ que ſunt val
de deſperate. immo potius debemus dicere aditionē nul
lam eſſe. ita determinat̄ in corpore vnde ſumit̄. alle. auť.
ſicut. melius eſt ergo dicere aditionē tenere ⁊ eccleſiā te
neri vltra vires hereditatis ſed adiuuabitur beneficio reſti
tutionis in integrū ad inſtar minoris. l. ij. C. ſi vt ſe ab he
re. abſti. ꝙ autem dicit̄ in alle. auť. nō auderem extendere
ad minorē ſꝫ minori hꝰ caſu ꝯſuleret̄ bn̄ficio reſtitutōis i in
tegrū quia nō per omnia parificant̄. ſcias ꝙ obmiſſio in
uentarij non obligat executorē teſtamenti vltra vires here
ditarias ſicut heredē. Ita dicit Io. an. in addi. Spec. i ti.
de inſtrumē. edi. §. nunc vero aliqua. Item nō obligat in
foro cōſcientie heredem inſtitutū. not. Io. an. in. c. quāq̄.
de vſuris. li. vi. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in rubrica. de acquirē. here
di. Item nō obligat ſucceſſorem in bonis vacantibꝰ. nam
ille non tenet̄ vltra vires. dicit Bar. in alle. rubrica. ff. eoꝝ.
Itē ſcias ꝙ in inuētario eſt cautela ꝙ eſtiment̄ res inuē
te ⁊ ſcribat̄ eſtimatio. dicit Bart. in. l. fi. C. de magiſtra.
cōuenie. qḋ tenet dñs Bar. de ſalice. in. l. vetēs. C. arbi.
tute. vbi dicit ꝙ dicta lex loquit̄ etiam in immobilibꝰ q̄a
nō ſimpliciter dicit ſed cū adiuncto dicēs quantitatē ſub
ſtantie ſue ⁊c. ⁊ ſic de omni ſubſtantia loquit̄ ⁊ forte etiā
ideo dicit quantitate ad denotandū ꝙ nō ſolum res ⁊ ſub
ſtantia pupilli debent in inuētario deſcribi. ſed etiā rerū
eſtimatio ne vilis ꝑcij ꝓ alia maioris ꝑcij poſtea reſtituat̄
⁊ ſic pupilli fraudent̄ qḋ frequent̄ euenit. ⁊ videt̄ mihi ꝓ
bari. C. de magiſtra. cōuenie. l. fi. ⁊ ſi hoc iure non cauet̄
equitas ſuadet. Et adde ꝙ heres non tenet̄ vltra vires he
reditarias. etiam ſi nō confecerit inuentariū in caſibꝰ īfra
ſcriptis. Primus eſt in monaſterio qui ſucceſſit ingreſſo
religionē. ſm Bal. in auť. cauſa que fit cū monacho. C.
de epiſ. ⁊ cle. Secūdus eſt ſi creditores ſeu legatarij here
ditarij confitent̄ ſe ſcire nō ſufficere bona hereditaria ꝓ
ſoluendis debitis. ita dixit Ang. i. l. filium. C. fam. her.
Tertiꝰ caſus eſt quādo teſtator anteq̄ decedat cedit bōis
ita notanter dicit Bald. in. l. fi. C. qui bonis cedere poſ.
Quartus caſus eſt quādo heres dolo inductus adiuit he
reditatem. ita dixit Bal. in. l. fi. ff. de dolo. Quintꝰ caſus
eſt ſi legauit alimēta. ita Bal. i. l. volūtas. C. ḋ fidecōmiſ.

Sextus caſus eſt in eccleſia. ita Bal. in. l. fi. C. de iure delibe. ⁊ Bar. in. l. fi. C. de ſacroſanc. ec. licet Ang. tenuerit cõtrariũ in. l. i. §. pe. ff. ſi cui pluſꝙ. per. l. fal. Septim⁹ caſus eſt quãdo teſtator dixit ꝙ volebat omnia ſolui de bonis ſuis. ita Bart. in. l. vna. C. de his que pene nomine. Octau⁹ eſt quando aliquid relinquitur eccleſie qđ relictũ nõ poteſt eccleſia petẽ vltra vires hereditarias. Ita bart. in. l. i. C. de ſacroſanc. eccle. Ratio quia eccleſia debet viuere ẜm forum cõſcientie. c. nouit. de iudicijs. Non⁹ caſus eſt in executore qui loco heredis habetur. ita Bar. in. l. cẽturio. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ eſt tex. in. c. cuʒ tibi. de teſtamentis. Decimus caſus eſt in inſtituto grauato vt omnia bona diſtribuat inter pauperes. Ita Jo. an. in addi. ſpe. in ti. de inſtrumen. edi. c. §. nunc aliqua. in additi. que incipit Jaco. de aren. Undecimus eſt in marito ⁊ alijs qui ñ poſſunt exegi niſi quaten⁹ facere poſſunt ⁊ in vſurario ꝑ nõ. in regula peccatũ. de reg. iur. in vi. ⁊. c. cum tu. de vſuris. Ultra iſtos ⁊ ſimiles quilibet tenetur niſi inuentariuʒ cõfecerit. ⁊ dicit Bal. in alle. l. fi. ꝙ ſi res ſunt in plurib⁹ ꝓuincijs viderentur plura inuentaria neceſſaria ꝓpter diuerſitatem locorũ ⁊ teſtiũ ⁊ tabellionũ. tamen ẜm Odof. contrariũ eſt verũ. nam heres inuenit omnes res vbicũqʒ ſunt per ſe ⁊ per alios ⁊ poſtea cõuocatis teſtibus ⁊ legatarijs ⁊ his qui conuocãdi ſunt ad hoc in certo loco dicet has res inueni in tali loco ⁊ in tali parte ⁊ has alias ĩ tali ⁊ de omnibus adimplebit ſolennitatem. ⁊ ideo datum eſt ei a lege certũ tempus ad ꝑdicta peragenda vt ꝑmo perquirat res ⁊ poſtea cum ſolẽnitate ꝑdicta in ſcriptis reducat. ⁊ ſi nõ poſſent omnes res ſtare in vna carta ponet in pluribus. dum tamen ſic ſint cõnnexe ꝙ in hoc non poſſet eẽ dubium: quia hoc non eſt ꝓhibituʒ. vt. ff. ex quibus can. maio. l. necnon. §. quod eris. ⁊ in hoc eſt argu. ff. de teſtamentis. l. ad teſtium. in fi. ⁊ ſic ſeruat cõſuetudo. Conſiliũ tamen eſt vt tali caſu ad remouendũ dubium ſeu dubitationem. in ꝑma carta fieret mentio de ſecũda per hũc modum. Et quia in hac carta res omnes cõꝑhendi nõ poterant. ideo ad eam alia eſt cõnnexa per talem modum. in qua. dictuʒ inuentariũ completur. ſicut ⁊ cum teſtis non habet annulum ad ſigillandũ ſigillet cum aliquo vel cum alieno. inſti. de teſtamentis. §. poſſunt. ⁊ cum heres non poteſt ſubſcribere adhibeat alium ſubſcribentẽ ⁊ facit de hoc mentionem vt eius occaſione dubietas non oriatur ẜm Nico. de mat. ⁊ ſi heres ⁊ fideicõmiſſarius fecerint diuerſa inuentaria tanꝙ excedentia ⁊ exceſſa. nũquid tanꝙ cõtrarie ſcripture ſibi derogent ẜm Bal. in aut. ſed cum teſtator. alle. dic ꝙ non: quia res inter alios acta ⁊c. ff. de infamibus. l. lutius. ⁊ ẜm Bal. ibidem poſt decretuʒ interpoſitum per iudicẽ in inuentario poteſt ꝓbari ſubtractio rerum. ⁊ ꝓbatur etiam per vxorem ⁊ domeſticos. vt not. in l. ij. C. quando ⁊ quib⁹. quarta pars debetur. li. x. ⁊ per torturam ſeruorũ perſeuerantiũ ⁊ non vacillantium. vt not. ff. de queſtionib⁹. l. edictum. ⁊ an beneficium inuentarij habeat locum in hereditate locupleta. ita ꝙ ſi agitur contra heredem qui adiuit hereditatem locupletiſſimam. an poſſit allegare contra creditores agentes cõtra eum ꝙ nõ poteſt cõueniri durante tempore inuentarij conficiendi videtur ꝙ non: quia omnis exceptio innititur equitate. vt. l. qui equitate. ff. de doli excep. ſed huic nõ eſt equũ exceptionẽ dari cum alterius iactura. ergo per doli replicationẽ exceptio elidatur: quia non indiget inuentario vt ſibi ꝓſit. ⁊ hoc tenet Richar. vt refert Cy. qđ non credit Bal. verũ quia etiam locuplete exiſtente hereditate expedit habere beneficiuʒ inuentarij que multa ſunt. l. fina. alleg. §. ⁊ ſi ꝑfatã. ⁊. §. in computatione. ⁊ ideo etiam ſi locupletiſſima ſit hereditas. poteſt heres beneficiũ inuentarij ꝓtendere. arg. ad hoc. ff. ad trebel. l. quia poterat. vſi. nec intereſt. Adde hic ꝙ tutor datus ad vnum articuluʒ nõn tenetur facere inuentariũ. tutius tamen eſt ꝙ faciat ẜm Jac. de aren. vide Bar. in. l. tutor qui repertoriũ. ff. de admini. tuto. ⁊ nota omnia ꝑdicta quia quottidiana. ¶ Ultimo ꝓ condimento huius materie. ſcias ꝙ multiplex eſt ſpecies inuentariorum. eſt enim quoddã inuentariũ qđ fit de bonis cõfiſcatis de quo. C. đ bo. ꝓſcrip. l. ſi quis poſt hac. ⁊. l. ſi quis ĩtra. de bonis vacan. l. fina. lib. x. Item eſt aliud inuentarium qđ fit ab epiſcopo in caſu. C. de epiſco. ⁊ cle. l. nulli. Item aliud qđ fit ab herede de quo. ſ. late eſt dictum. ⁊ vide in l. fina. §. ſin autẽ dubius. C. de iure delibe. ⁊ ibi per doct. ⁊ in aut. de heredi. ⁊ fal. §. ſi vero abſunt. ⁊ vide tractatũ domini Ang. in. l. ij. ff. ſi cui pluſꝙ. per. l. fal. Item aliud qđ fit per curatorem datuʒ ventri. de quo habetur de ven. in poſ. mitten. l. i. §. penult. ⁊ nota. de cura. bo. dan. l. i. Item aliud qđ fit per curatorẽ datum bonis. de quo in al lega. §. penul. ⁊. l. i. de cura. bo. dando. Item aliud qđ fit a creditoribus de bonis debitoris. de quo de bonis auc. iudi. poſ. l. fina. circa mediũ. Item aliud ꝙ per curatoreʒ adulti vel tutorem pupilli. de quo in. l. tutor qui repertorium. ff. de admini. tut. ⁊. C. eo. l. tutores. ⁊ iſtud differt ab inuentario heredis in hoc quia cõtra illud admittitur ꝓbatio in contrarium. vt. C. de iure delibe. l. fina. §. licentia. ſed cõtra iſtud inuentariũ no. vt. C. arbi. tute. l. fina. Iteʒ differunt quia in illo non inſeruntur tenores inſtrumentorum ſed ſolũ deſignantur. ſed ĩ iſto tutoris ſic. vt. l. cirographis. ff. de admini. tuto. cum glo. ⁊ de illo inuẽtario licet ſupra aliqua ſint dicta. hec alia pono que dixit Bald. in alle. l. tutor. ¶ Secũdo quero quid ſit inuẽtariũ. Rñdeo inuẽtarium eſt quedã ſcriptura in qua deſcribuntur omnia que in hereditate vel bonis alicuius ſunt inuenta. vt no. ĩ all. l. tutor. in glo. ſic dictũ ⁊c. ⁊. C. de admini. tuto. l. tutores. ⁊ arbi. tute. l. fina. in glo. ſuper verbo facto. ⁊ in aut. đ heredi. ⁊ fal. §. ſi vero abſunt. ſuper verbo inuentarium. ¶ Tertio quero nunquid inuentariũ iſtud ſit faciẽduʒ vno cõtextu ⁊ videtur ꝙ ſic. ar. C. de teſtamen. l. cũ antiquitas. ⁊. ff. de teſtament. l. heredes palam. §. fina. Contrarium puto ⁊ dico qđ fiet ẜm ꝙ res inueniuntur. vt no. in all. l. tutor. ⁊. l. tutores. ⁊ in aut. de heredi. ⁊ fal. §. ſi vero abſunt. ⁊. l. fina. §. tali. C. de cura. furio. hanc etiã opi. tenet Sali. in alle. l. tutores. Sed dicet quis antequã tutor poſſit adminiſtrare inuentariũ debet eſſe factum. vt in alle. l. tutor qui repertoriũ. ergo diu ſtabit ꝙ adminiſtrare non poterit. nõ enim ſufficit inuentariũ ceptum eſſe. vt notat ſpecul. in ti. de curatore. §. generaliter. vſic. fiat autem ⁊ hũ. quia illud verbũ factum eſt ꝑteriti temporis. ⁊ ſic notat rẽ perfectaʒ. vt. l. i. §. hec verba. ff. qđ quiſqʒ iuris. Et ego rñdeo. dicit ſali. ibidem ſequẽdo Bar. ꝙ habetur ꝓ perfecto quando ab ipo tutore eſt habitũ ꝓ facto. arg. C. de fide inſtrumen. l. cõtractus. nec aliquorũ obmiſſio viciat datõeʒ tutoris. ⁊ ꝓbatur. ĩ. de magiſtra. cõuenien. l. fina. ¶ Quarto quero nunquid inuentariũ ſit faciendũ ab vno ⁊ eodeʒ tabellione ⁊ coram eiſdeʒ tabellionib⁹ ⁊ eiſdem teſtibus. ⁊ videtur ꝙ ſic: quia ſegnius expediuntur ⁊c. l. iij. §. apparet. ff. de admini. tuto. Item ne rerũ turbentur officia. C. de teſtamen. l. cõſulta. ⁊ ꝓ hoc. C. de offi. conſul. l. i. ⁊. C. de ſportul. l. i. ⁊. ff. de tute. cau. ſemel. qđ puto verum dum tamẽ poſſit haberi copia eiuſdẽ notarij ⁊ teſtium. alias potuerũt alij adhiberi. ff. de iudicijs. l. ſi longius. C. dicta. l. vnica. de offi. conſul. C. de teſtamẽ. cum antiquitas. §. ſi tamen. ⁊ de vacatio. mu. l. penul. §. ſi poſt ⁊c. de ventre inſpi. l. i. in ꝑn. ¶ Quinto quero ẜm eundẽ Bal. infra quantuʒ tempus debet fieri inuentariũ per tutorẽ vel curatorẽ gl. C. e. l. tutores. poſt multas opi. videtur ſentire ꝙ mox ſtatim cum ꝑmũ poteſt niſi ex iuſtiſſima cauſa differat. vt in ꝑn. dicte. l. tutor. ẜʒ Cy. ⁊ poteſt eſſe iuſtiſſima cauſa ẜm ſali.

in alle.l.tutores.quia forte teſtator remiſit.l.fina.C.arbi.
tute.vel quia ſic eſt conſuetudo vel ſtatutū in loco.vel qa
iudex remiſit quia nō expediebat patrimoniū pupilli ma
nifeſtari ꝑpter creditores.vt.ff.ad tertullianū.l.ij.§.tra
ctari.⁊.C.de alimentis pupillo p̄ſtandis.l.fina.⁊.C.quā
do ⁊ quibꝰ quarta pars debet̄.l.ij.lib.x. Et idem tenet
Bal.in alle.l.tutor.dicens ꝙ teſtatoris ꝓhibitio eſt iuſta
cauſa.nam dicit ꝙ ſicut tutor habet neceſſe inuentarium
conficere.ita cauere rē pupilli ſaluaꝫ fore.ſed teſtator po
teſt releuare tutorē a p̄ſtatione ſatiſdationis.vt inſti.de ſa
tiſda.tu.§.i.ergo ⁊ ab inuētarij confectiōe ꝓ quo eſt tex.
exp̄ſſus.C.arbi.tute.l.fina.circa fi. Item dicit ꝙ eſt alia
iuſtiſſima cauſa.quando creditores credunt pupillum ha
bere magnas facultates ꝓpter qđ differunt eum conueni
re.⁊ tamen in veritate pupillus eſt pauper certe hoc caſu
eſt cauſa legitima ⁊ iuſtiſſima non faciendi inuentariū.ſi
enim fieret in p̄ſentia tabellionis creditorū ac teſtiū diuul
garet̄ pupilli paupertas qđ ſatis eſſet inhumanū.C.quā
do ⁊ quibus quarta pars debet̄.l.ij.§.mobiles.lib.x.ſm
Pet.⁊ per hoc facit de alimē.pupillo p̄ſtan.l.fina.

¶ Sexto quero nūquid illud tempus cedat ſtatim a die
ſcientie ⁊ adite hereditatis.vel debet p̄us adiri hereditas
glo.in dicta.l.tutores.innuit ꝙ p̄mo debet adiri hereditas
ſed hoc non poteſt ꝓcedere quia hereditas debet adiri đ
auctoritate tutoris.vnde tutor nō poteſt auctorari niſi p̄us
facto inuentario.vt in alle.l.tutor. Videt̄ ergo melius di
cenduꝫ ꝙ p̄us debeat confici inuentariū. Sed tunc inſto
quid ergo ponet̄ in inuentario cum pupillus ante aditaꝫ
hereditatem nihil in bonis habeat poteſt dici ꝙ tutor po
nat in inuentario quomodo inuenit in bonis habere pu
pillum ius adeunde hereditat̄ vel repudiāde.⁊ nihil aliđ
dicat tunc inueniſſe.poſtea vero cum ip̄e debeat bona q̄
ſita ponere in inuentario ponet ibi hereditatem quā eius
auctoritate adiuit.vel poteſt dici ꝙ det̄ alius tutor ſpecia
liter ad adeundā hereditatem.vt no.ff.de acquirē.hered.
l.nemo.⁊ hec vera in pupillo extraneo.ſm Iaco.đ rauē.
ſecus ſi eſſet ſuus cum exiſtentia ſui heredis habeat̄ ꝓ ad
itione poteſt ſtatim cōficere inuentariuꝫ ſm Cy.argumē.
inſti.de heredi.que ab inteſtato.§.ij.dominus Bart.de
Salice.in alle.l.tutores.latius.ſ̄.dictaꝫ queſtionē exami
nat dicens. ¶ Quero cū glo.an ante confectionē huius
inuentarij debeat eſſe adita hereditas.⁊ dicit Iaco.de ra
uen.⁊ Cy.ꝙ glo.q.ibi dicit ꝙ ſic ⁊ infra tempus poſituꝫ
in.l.fi.§.i.C.de iure delibe. ¶ Or attende ibi loquit̄ de
inuentario qđ facit heres vt gaudeat beneficio falcidie ⁊
vt teneat̄ vltra vires hereditarias. nos đ eo ꝙ facere tene
tur tutor vt adminiſtrare poſſit.vnde lex illa nō habet ali
quid cōmune cum iſta. Sed redeūdo ad queſtionē dicere
videt̄ glo.in alle.l.tutores.ꝙ hereditas debet eſſe adita ⁊
ante tempus non currat. Contra qđ facit quia hereditas
non poteſt adiri ſine auctoritate tutoris.l.potuit.C.de iu
re delibe.ſed ip̄e non poteſt auctorari p̄uſq̄ confecerit in
uentariū.vt dicta.l.tutor qui repertoriū.ergo ⁊c̄.ꝓ glo.fa
cit quia inuentariū debet facere de rebus omnibꝰ ⁊ iuri
bus que ſunt in ſubſtantia pupilli.vt in alleg.l.tutores.⁊.
C.arbi.tute.l.fina.§.illo.ſed ante aditaꝫ hereditatē nihil
eſt in ſubſtantia pupilli.ergo ⁊c̄.huius timore dixit Iaco.
de aren.ꝙ aditio hereditatis nō requirit̄.ſed tutor ip̄e le
gitimus vel datiuꝰ cum ei decreta erit adminiſtratio.dicet
ꝙ volens facere inuentariū nō reperit ad p̄ſens in bonis
pupilli niſi ius adeūdi hereditatem patris qđ in p̄ncipio
ſui inuentarij deſcribi facit. ⁊ hoc facto poterit auctorari
pupillo vt adeat vel eiꝰ nomine adire ſi infans fuerit.⁊ po
ſtea adita hereditate deſcribꝫ bona hereditatis queſite in
inuentario. Si autem eſſet tutor teſtamentarius tunc in
quit ip̄e ꝙ recurrit̄ ad attilianum tutorem cuius auctorita
te adeat.vt inſti.de attili.tutore.⁊ poſtea teſtamētario de
cernet̄ adminiſtratio qui inuentariū rerum queſitaruꝫ cō
ficiet.⁊ ita intelligunt glo.alle.l.tutores.⁊ hoc niſi exiſtē
tia ſui heredis confirmet tutelam:quia tunc dicit attiliano
locum non eſſe ⁊ ſtatim hereditat̄ adite inuentariū poſt
decretam adminiſtrationē confici poſſe.⁊ ita pertranſeūt
quaſi omnes.ſed vt non ſileam animi mei motum. Atten
de quia an exiſtentia ſui heredis confirmet tutelam.dubi
to.vt dixi in.l.i.C.de teſtamentaria tutel.vbi dixi quia ſi
exiſtentia ſui heredis confirmat tutelas teſtamentarias.re
medium attiliani tutoris erit quodāmodo ſuperuacuum
⁊ fruſtratoriū. cuꝫ pater non poſſit tutorem filio dare niſi
eum habeat in poteſtate.vt inſti.de tutelis.§.permiſſuꝫ.
⁊ not.in.l.mater.in p̄nci.C.de teſtamen.tutela.⁊ reſtrin
gere illud remediuꝫ ad cauſam quando pater ei dedit ſub
ſtitutū qđ non videt̄ de mente p̄dictarum legum. Item
meo iudicio non fuit de intentiōe legum ꝙ legitimus vel
datiuus faceret inuentariuꝫ de iure adeundi.ſed de rebꝰ
ip̄is ⁊ inſtrumentis ⁊ ſubſtantia eius.vt patet per tex. di
cte.l.tutores.⁊.l.fina.C.arbi.tute. Item ab illuſione.vo
cabuli quia inuentariū qđ idem eſt ꝙ repertorium eſt de
pluribus non de vno tantuꝫ.⁊ ꝙ non poteſt eſſe niſi vnū
Preterea iſti ſupponūt vnum in ſe falſuꝫ ꝙ hec potentia
adeundi ſit ius qđ nō eſt veruꝫ. ſed ſoluꝫ eſt facultas que
dam adeundi.⁊ inter hec eſt longa differentia:vt no.dn̄s
meus in.l.cum antiquioribꝰ.C.de iure delibe.⁊ ibi dicā.

¶ Ex p̄dictis infero ꝙ tutor legitimus vel datiuꝰ ſtatim
cum eſt ordinatus id eſt ei decreta eſt adminiſtratio poteſt
adire ꝓ infante vel auctoritatem p̄bere pupillo vt adeat
hereditatem.⁊ poſt aditam inuentariū de rebus omnibꝰ
⁊ inſtrumentis conficere.vt hic.nec aliud inuentariuꝫ de
iure adeundi eſt neceſſarium. Non obſtat ꝙ nō poteſt pri
us gerere vel auctorari:quia verum niſi illud in quo aucto
ret̄ vel quod gerit non poſſit expectare dilationem confe
ctionis inuentarij.vt ibi dicit littera qualis eſt aditio here
ditatis que neceſſario p̄cedit.⁊ ita ſoluo obiectum glo. in
l.tutores.alle.que aditionē p̄cedere requirit remanet ſim
pliciter vera.hec pondera.licet al's ſint tibi inaudita.

¶ Septimo quero ſm Bal.infra quantum tempus de
bet compleri dico cum p̄muꝫ poteſt de rebus nunc acqui
ſitis ⁊ de iuribꝰ.ſed ſi poſtea alia reperiant̄ vel obueniāt
tunc ⁊ illa ponunt̄.⁊ ſic inter plures vices poterit fieri ⁊
compleri ſm contingentias rerū ⁊ caſuuꝫ.vt.C.de cura.
furio.l.fina.§.tali.⁊ no.glo.in p̄nci.alle.l.tutor.⁊.C.co.
tutores.in fi.nec ne. ¶ Octauo quero nūquid iſtud inuē
tarium debeat fieri coram iudice ordinario glo.in dicta.l.
tutores.ſuper verbo perſonarū videt̄ ſonare ꝙ ſic.⁊ idē
videt̄ ſentire in p̄ma glo.dicte.l.tutor qui. Et hanc opi.
tenet Azo.in ſūma.de admini.tuto.ſed quidaꝫ moderni
dicunt ꝙ etiam ſi coram iudice factum nō fuerit duꝫ tamē
ſit factum per tabelliones ꝙ ſatis eſt quantū ad tutores ſi
nolunt agere ex eo.ſed per alias ꝓbationes.ſi v̄o voluerit
ex eo agere ⁊ ꝓbare.tunc oportet fieri coram iudice.⁊ ita
intelligit̄.l.cirographis.ff.de adminiſt.tuto. Cōmuniter
tamen obſeruat̄ ꝙ fit per ſolum tabellionē. Sꝫ videt̄ ꝙ
debeat fieri coram iudice:quia inuentariū facit fidem con
tra debitores pupilli.vt dicta.l.cirographis.qđ non face
ret niſi corā iudice factum eſſet quia inſtrumēto facienti đ
alio mentionē non adhibet̄ fides.niſi ſit auctoritate iudi
cis publicatū.vt.C.de eden.aut.ſi quis in aliquo.⁊ in au
tent.vt ſr̄um filij.§.illud.C.de teſtamē.l.publicati. ergo
coram iudice debet fieri:quia tabelliōes nō poſſunt publi
care.ar.C.de teſtamē.l.conſulta.certe ego vidi ſepe mul
ta inuentaria fieri que non fiebant coram iudice.ſed in p̄
ſentia tabelliōis ſolum. Ratio enim cōficiendi inuentarij
fuit vt per illud poſſit apparere ⁊ ꝓbari quot ſunt res ⁊

quales quas tutoꝛ accepit de bonis pupilli. ergo ſufficit ſi
inuentarium faciat fidem. vt. C. eo. tutores. Nec obſtat ꝙ
dicit̃ inſtrumentũ faciens mentionẽ de alio non facit fidẽ
niſi ſit publicatũ. verum eſt niſi contra eum qui facit copi
am illius inſtrumẽti. vt. ff. de eden. l. ſi quis ex argẽtarijs.
§. ꝓhibet. ⁊. ff. de iure fiſci. l. in fraudẽ. §. neq̨. vnde dico
ꝙ quando fit inuentariũ de iurib⁹ debent vocari debito
res ⁊ creditores pupilli. ⁊ tunc tutores debent ſcribi face
re in coꝛum p̃ſentia ⁊ de eoꝛũ voluntate qualiter talis de
bitoꝛ debet tantũ pupillo ⁊ talis tantum. Item qualiter
tali creditoꝛi pupillus debet tantũ ⁊ quantũ ſeu qualiter
eſt ſolutum. ⁊ ſic de ſingulis. hoc etiam caſu inuentarium
faciet fidez cõtra illos tales debitores ⁊ creditores in quo
rum p̃ſentia ⁊ de quoꝛuz voluntate ſic fuit ſcriptum. ſic in
telligo dictaz. l. cirographis. vbi de hoc per Pe. domin⁹
Bar. de ſalice. in alle. l. tutores. dicit ꝙ ſi queratur quantũ
ad hoc vt tutoꝛ poſſit adminiſtrare ſufficiet inuentarium
per tabellionez factũ eſſe. ſi vero quantũ vt ex inuentario
poſſit ꝓbari contra debitores opoꝛtz inſtrumentũ in inuẽ
tario eſſe deſcriptum. ⁊ ita deſcriptũ iudicis auctoꝛitate in
ſinuatuz eſſe. al's velut exemplũ inſtrumenti non ꝓbaret
⁊ etiam alie ſubſcriptiones tabellionũ requirent̃. de qui
bus dixi in aut. ſi quis in aliquo documento. C. de eden.
⁊ ita debet intelligi. l. cirographis. ff. de admini. tuto. all'.
vt ibi per Dy. ⁊ per Cy. in alle. l. tutores. ⁊ Bart. in alle.
l. tutoꝛ qui. ⁊ ſm eundem Sali. ſufficit vnus notarius ad
faciendũ inuentarium. licet tex. in alleg. l. tutores. videat̃
loqui in plurali numero. quia nõ obſtat vt ibi no. in glo.
¶ Nono quero ſm Salice. in alle. l. tutores. ad declara
tionem ꝓxime dictoꝛũ. an inſtrumenta deſcribi debeant
de verbo ad verbum in inuentario. Rũdeo ꝙ huiuſmodi
ſolutio patet ex p̃dictis. nã vt tutoꝛ gerere ſeu adminiſtra
re poſſit ſufficit ꝙ tutoꝛ effectum ⁊ ſummã inſtrumẽti po
nat. ſed quantũ ad hoc vt ſi caſu periret inſtrumentũ vel
cirographum poſſit ꝓbari per inuentariũ eſt neceſſe totũ
inſtrumentũ in inuentario deſcribi ⁊ facere inſinuari in
uentarium. ⁊ per conſequens inſtrumẽta ⁊ citari debent
debitores pupilli ⁊ clare non cõfuſe ſub inuolucro verbo
rum. nam citationes debent eſſe clare. vt. l. aut qui aliter.
in p̃nci. ff. q̇ð vi aut claz. ⁊. l. denunciaſſe. ff. de adulte. Ci
tabunt̃ igit̃ ad videndum confectionẽ inuentarij in quo
exemplat̃ tale inſtrumẽtũ in quo reperit̃ vel aſſeritur il
lum eſſe debitorem pupilli ex tali cauſa in tanta quantita
te ſcriptum manu talis notarij. ⁊ hec de inſtrumentis per
que probatur alios debere pupillo. ſed inſtrumenta per
que ꝓbatur pupillum debitorẽ eſſe. dixit Bar. in inuen
tario non eſſe neceſſe apponi. licet poſſet ſi vellet. q̇ð ꝓbat
ip̃e quia res ⁊ inſtrumenta pupilli debent ſcribi. vt alleg.
l. tutores. ſed tale ius non eſt res pupilli ſed creditoꝛis ſui
vt ꝓbatur. C. de alimen. pu. p̃ſtan. l. fina. ergo ⁊c̃. Pro
hoc etiam induco quia tutoꝛ tenet̃ vtilia facere ⁊ inutilia
p̃termittere. ſed talis obmiſſio eſt vtilis pupillo ⁊ eius po
ſitio eſt inutilis ⁊ damnoſa. vt dicta. l. fina. ergo ⁊c̃.
¶ Sed ad oppoſitum vidi induci glo. ſignatam in alle.
l. tutores. ſuper verbo inſtrumentoꝛũ que incipit non eſt
neceſſe citari creditores. ex quo inferebat quidã magnus
aduocatus ꝙ inſtrumẽta creditoꝛũ erant ponẽda. ſed cre
ditores non erant citandi quia de eorum cõmodo tractat̃
ſed glo. ad alium effectum dixit videlicet ꝓpter inuentari
um q̇ð fit ab herede. ad cuius cõfectionez creditores ſunt
citandi. vt in eadem glo. ſtatim ſequit̃. Item dixit Bart.
ꝙ ſi qua deberent̃ pupillo. de quoꝛuz ꝓbatione non repe
riret̃ inſtrumentũ in bonis pupilli tutoꝛ non tenet̃ poner̃
in inuentario anteq̃ exigat ꝙ ip̃e ſic ꝓbat inuentariuz fit
de rebus repertis ⁊ inuentis in bonis pupilli. ⁊ inde dicit̃
inuẽtariũ. vt notat p̃ma glo. in alle. l. tutoꝛ qui repertoꝛiũ.

ſed iſtð ꝓpꝛie inuenit̃ quod manibus apprehendit̃. vt in
ſtitu. de rerum diui. §. lapilli. ⁊. C. de fideiuſ. l. ſi barſato
ram. ⁊ no. docto. in. l. licet. C. de acquirẽ. poſ. ſed talia de
bita non inueniunt̃: quia nec manibus tangi poſſunt nec
aliquod eoꝛũ inſtrumentũ. igit̃ in inuentario non poſſunt
poni vel ſcribi. poſtq̃ autem erunt exacta tunc exactum in
inuentario deſcribet̃ ſicut certe res poſtea obuenientes.
vt. l. fina. C. de curato. furio. in. §. tali. ¶ Decimo quero
ſm eundem Salice. in alle. loco circa res. quomodo ille ð
ſcribent̃ in inuentario. dicit Bart. ꝙ taliter deſcribi dñt
ꝙ tutoꝛ ad illas reſtituendas ex inuentario conueniri poſ
ſit. vt. l. fina. C. arbi. tute. Ex quo inferet ꝙ heres in eadẽ
forma debẽt ſcribi ⁊ deſignari in inuẽtario quia deſcribi
⁊ deſignari debent in libello. ⁊ ſic vt dicit̃ in. l. ſi rem. ff.
de rei vendi. ⁊ depoſiti. l. i. §. ſi quis argentum. ⁊ de furt.
l. in actione. §. i. ego ſum in opinione ꝙ hoc ſolum nõ ſuf
ficit ſed quelibet res mobilis ſaltez debet extimari ⁊ eius
extimatio iuxta ip̃am rem deſcribi fraudet̃ pupillus aliã
conſimilem ei reſtituendo ſed non eiuſdem extimationis
vel bonitatis. ⁊ hoc videt̃ mihi ꝓbari in. l. fina. C. de ma
giſtra. conuenien. ⁊ ita vidi quoddã inuentarium factum
in vna ex ciuitatib⁹ marchie. licet in bononia non habeat̃
in obſeruantia ſed ne pupillis. ¶ Undecimo quero ſm
Bal. vbi ſup̃ nunquid in tali inuentario ſint de neceſſita
te vocandi illi quoꝛũ intereſt. ⁊ videt̃ ꝙ ſic. argu. in aut.
de teſtibus. §. penult. Item ꝓ hoc de adoptio. l. nam ita
diuus. cum concoꝛ. Item in inuentario heredes vocant̃.
C. de iure delibe. l. fina. §. ſin autem. glo. in alle. l. tutores.
tenet cõtrariũ ſuper verbo inſtrumẽtoꝛũ ſcilicet ꝙ nõ ſint
vocandi q̇ð ſatis puto verum. quia nulla lege hoc cauet̃.
Item quia inuentariũ iſtud non fit per tutorem ad hoc vt
ꝓſit creditoꝛib⁹ vel debitoꝛibus. ſed illa ratione tantũ ne
minoꝛ decipiat̃ in computatione rerũ ſuarũ. ſicut ergo q̇ð
omnes tangit debet ab omnib⁹ approbari. ita a cõtrario
ꝙ nullos tangit ⁊c̃. C. de aucto. p̃ſtan. l. fina. dico tamẽ ꝙ
de bene eſſe ſunt vocandi vt habeant copiã inſtrumentoꝝ
⁊ debitoꝛũ in diem vel pure. ſic intelligit̃ dicta. l. cirogra
phis. ſm Pet. de bel. pertica. ¶ Duodecimo quero ⁊
attende quia iſtã queſtionem dixit de facto habuiſſe dñs
Bartholome⁹ archaman⁹ tutoꝛ dñi volebat adire heredi
tatem ⁊ facere inuentariũ dicebant ꝓpinquiores pupilli
nos volum⁹ intereſſe: quia noſtra intẽeſt quia ſum⁹ ſubſti
tuti vel ꝓpinquiores ip̃i pupillo vtrũ benedicãt. ⁊ videt̃ ꝙ
ſic: ꝙ ip̃os tangit q̃ debẽt vocari. l. in diẽ. ff. de aq̃ plu. ar.
⁊ ſpes eſt ꝙ tangant̃ ſicut dicimus in teſtibus q al's r̃cipi
unt̃ añ litẽ ꝯteſtatã in quoꝝ receptiõe pars dz vocari rõe
futuri intereſſe. ff. ad. l. aqli. l. ſi deletũ. ⁊ de vſuris pupill.
l. vlt. In cõtrariũ videt̃ ſcilz ꝙ nõ debeant intereſſe. Nã
dicit lex ꝙ vbi aliq̇s adipiſcit̃ aliq̇d q̇ð eſt ſpes vel dubiuz
alteri reſtituere debẽ dz hoc facer̃ corã p̃ſonis publicis vz
tabelliõe ⁊ iudice vt poſſit eſſe certũ. q̇d debeat reſtitui in
futuꝝ ſi caſus ꝯtingat. C. de edic. diui. adri. tol. l. fi. ff. ð po
ſiti. l. i. §. ſi pecuniã. ⁊ ar. C. ſi minoꝛ ſe ab hẽ. abſti. aut. ſi
oẽs. ⁊ i coꝛpo. vñ ſumit̃ de ſpõ. lar. §. ad hoc q̃q̨. ibi q̃tita
te eaꝝ i act̃ mãifeſtãda ⁊c̃. ñ aũt dixit ꝙ debeãt eẽ ꝓping
⁊ illi q ſperãt reſtitutiõez q̃ſi p̃ſumptio ſit ꝙ iudex ⁊ tabel
lio cũcta bñ ſcribãt. ſic dicam⁹ hic in iudice ⁊ nõrio in ꝯue
niẽtib⁹ i ꝯfectiõe iuẽtarij. ꝓ hoc facit q̇ð no. i aut. ſi q̇s in
aliq̃ documẽto. C. ð edẽ. vz an i publicatõe inſtrũ ps ſit vo
cãda: ſat̃ tñ p̃t dici ꝙ intẽẽ debeãt cũ tutoꝛ adit hẽditatẽ ⁊
ꝯficit iuẽtariũ. ex q̃ ſpes ẽ ꝙ dicti ſbſtituti vl ꝓping tãgãt̃
ar. C. ð ſuſpec. tu. l. pietat̃. ¶ Tertiodecĩo q̃ro an q fecit
inuẽtariũ ⁊ aliq̇d obmiſit poſſit ꝓ illo obmiſſo agẽ. ⁊ diẽ
idẽ Bal. ꝙ ñ q2 ñ ẽ adminiſtratio ſibi in illo ꝯceſſa. nã licz
vniuerſalis ſit ꝯceſſio ⁊ officiũ. tñ adminiſtratio ẽ diuidua
⁊ hoc in obmittẽdo. ſecus indifferente q p⁹ tp̃s poſuit añ

tñ ageret ꝙ̃ ꝓ illa re: quia habet officium ⁊ exercitiū per
iudicē ꝓceſſum ⁊ donec remoueat̃ agere pt̃ ſm̃ Frid. de
ſcalis qui hoc diſputauit. dicit Sal. in alle. l. tutores. ꝙ ſi
tutor non poſuit oēs res in iuentario inuentariū ꝓpterea
non viciat̃. verū qꝛ oēs res ponere debuit. vt in alle. l. tu
tores. ſi ſcienter obmiſit ipſe eſt in dolo pſumpto. vt in. d.
l. tutor q repertoriū. ideo pt̃ remoueri vt ſuſpectus ſm̃ di
ſtinctionē quam poſuit idē Sal. in. l. ij. C. de ſuſpe. tu. an
teq̃ ſit remotus agere non ꝓhibet̃. ¶ Quartodecimo
quero ſm̃ Bal. nunqd hereditas que de nouo obuenit
pupillo ſit deſcribenda in eodē inuentario. ⁊ vr̃ ꝙ nō. im
mo poterit poni in alio. qꝛ in. l. dr̃ inuentaria in pupillari
etate in caſu qñ erat vnus ſolus pupillus. l. ſiue. in pn. C.
de admi. tu. de tute. ⁊ ratio. diſtra. l. i. §. de ſeruis. ⁊ hoc ſa
tis dici pōt ſi res illius hereditatis non pñt recipi in alio ī
uentario. alr̃ ſecus. de cura. furio. l. fi. §. tali. ¶ Quitode
cimo querit idem Bal. an mora cōmiſſa in ꝯfectione iuē
tarij poſſit purgari. ⁊ dicit et credo ꝙ ſic ſi pupilli non intereſt
ſicut video moram purgari in alijs caſibus re integra ꝺ op
tione legata. l. mancipiorū. de leg. ij. l. cum qdaꝫ. ¶ Deci
moſexto quero ſm̃ Bal. an tutor ſit alēdus de bonis pu
pilli interim cū facit inuentarium. puto ꝙ ſic ſi eſt paup. ar.
ff. de tute. ⁊ ratio. diſtrahen. l. i. §. ſi pupillus. Si aūt ſit di
ues non. ar. l. tutoribus. §. pe. ff. de admi. tu. niſi ipſe tutor
occaſione inuentarij plus expendat. ar. ff. fa. herc. l. ex pte.
in pn. ad exhiben. l. ſed ſi hereditas. §. i. de peti. her. l. ſed
⁊ ſi. §. quod aūt. puto et̄ ꝙ inuentariū erit ſoluendū ꝺ bo
nis pupilli. ar. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. ſm̃
doc. dic ꝙ tutor non dꝫ recipere mercedem ꝓ officio quod
gratuitū eſſe dꝫ ſicut mandatū. ff. de neg. ge. l. qui ſine vſu
ris. circa mediū. ſed ꝓ ſumptu cū proficiſcit̃ ſic. ff. manda
ti. l. idemqꝫ. §. idem labeo. ¶ Decimooctauo quero ſm̃
Bal. ſi tutor agit an dꝫ facere copiam totius inuētarij reo
⁊ dic vt Jaco. de are. in. l. maritus. ad. l. fal. dñs Bar. de
ſali. in. l. tutores. alle. dicit ꝙ ſi dicta copia petitur vt ꝯſtet
an habeat legitimā pſonam. qꝛ ante illius ꝯfectionē non
pt̃ agere. tunc copia danda eſt: ſed non totius: ſed ſolū illi
us partis per quā aduerſarium inſtruat̃ an pſona tutoris
ſit legitima vel nōn. dabit̃ ergo eius copia abſqꝫ deſcripti
one rerū ponendo ſolū pncipiuꝫ vſqꝫ ad res. ponendo tñ
pncipiū rerum. puta in pmis ⁊c̄. ⁊ poſtea ponat finē duꝫ
dicit actū ⁊ publicatū. res enim iō non dat̃. qꝛ illa pticula
ſpectat ad aliū. ideo edi nō dꝫ. vt. ff. de eden. l. argentari⁹.
§. edi. ⁊ etiā ne facultates pupilli manifeſtent̃ alijs. vt. C.
de alimen. pu. pſtan. l. fi. C. qñ ⁊ quibus quar. ꝑs debet̃.
l. ij. lib. x. Sin aūt petit̃ copia et̄ rerū qꝛ dicat ꝙ cum vult
accuſare de ſuſpecto: ⁊ facere eū remoueri. qꝛ non oēs res
deſcribi fecit. tunc lꝫ forſan qbuſdam videat̃ ꝙ tunc rerū
copia deſcriptarū deberet dari. arg. l. i. §. editiones. ff. de
eden. tñ veritas eſt ꝙ non tenet̃ dare. Et rō eſt qꝛ iſte pe
tens habet̃ ſuſpectus ꝙ non faciat aīo differendi litem ei
motam. ar. l. iij. C. de fal. ⁊ ideo non audiēdus. Itē quia
hoc petit vt alienam nō ꝓpriā iniuriā ꝓſequat̃. ⁊ ſic non
audiendus ſm̃ Bar. vt. l. neganda. C. qui accu. nō poſ.
¶ Decimonono quero ſm̃ Bal. an in additione que fit
cū addit̃ inuentario ſit neceſſe ꝙ iudex ſit pñs. ⁊ vr̃ ꝙ ſic
ar. C. de nup. l. in copulandiſ. In ꝯriū facit qꝛ inuentariū
eſt qd vniuerſale. ⁊ in vniuerſalibus diſpoſitio porrigitur
ad futura. ergo ⁊ decretū porrigit̃ vel extendit̃ ad augmē
tū. l. inf. §. cū inf. de pact̄ do. l. et̄. de fundo inſtructo. pro
pma parte facit. ff. de teſta. l. heredes palā. §. i. ¶ Vigeſi
mo quero ſm̃ bal. pdictū an in ꝯfectione inuentarij ſit ne
ceſſe interponi decretū an ſufficiat iudicis pñtia: ⁊ fuit ꝯſultū
Florentie ꝙ ſufficiebat pñtia iudicis p. l. tutores. alle. nam
nihil vltra lex reqrit. ergo nec nos debem⁹ reqrere. vt qui
admit. ad bo. poſ. poſſunt. l. fi. dicūt doc. ꝙ lꝫ notari⁹ poſ
ſit cū tutore ⁊ teſtibus ire ad domū pupilli ad ſcribenduꝫ
res. tñ poterit poſtea illa ſcriptura p tutorē ⁊ notariū corā
illis teſtib⁹ legi ⁊ publicari: qꝛ in iudicio dꝫ inuētariū fieri
d. l. tutores. dr̄ enī tūc inſtr̄m forenſe. vt no. Inno. ꝺ ꝓba
ti. c. i. ⁊ illud ē ꝓpe inuētariū. ñ illud qꝺ domi fit. ſed illꝺ
eſt pambulū hui⁹: ⁊ ē deſcriptio facti: ⁊ nō iuris niſi nota
rius de cōmiſſione iudicis hoc feciſſet. ar. notatoꝝ. C. ꝺ iu
re fi. l. inſtar. ⁊. C. ꝺ lib. cā. l. iubem⁹. qꝺ met⁹ cā. l. fi. in fi.
cū ſi. Et an ſi vnus notari⁹ cepit facere alr̃ poſſit pficere. eſt
glo. ordinaria in pn. in. §. ſi vō abſint. ꝺ here. ⁊ fal. ar. ꝙ
inuentariū impfectū non valet. vt no. de lega. iij. l. fideicō
miſ. §. i. ¶ Vigeſimopmo quero ſm̃ Sal. vbi ſup̄ an ꝙ
dictū eſt de ꝯfectione iuentarij ꝓcedat in oī tutore. glo. in
all. l. tutor. Re. ⁊ hñ ꝙ ſic: ſiue ſit teſtamtari⁹: ſiue legitim⁹
ſiue datu⁹. In datio addit Cy. niſi ſit datus ad vnū arti
culū tantū. puta adeundā hereditatē. qꝛ ille nō fecit inuen
tariū. ar. C. de tuto. q non ſatiſded. l. fi. ⁊. ff. de tuto. ⁊ cu.
da. ab his. l. impuberi. Cōfirmo qꝛ ridiculū ē dicere ꝙ fa
ciat inuentariū ꝺ eo tantū ad qꝺ dat̃. qꝛ ⁊ in actis iudicis
ꝯſtata. ſolum enī ius ſeu facultatem adeūdi poteſt ponere
in inuentario. at iudex qui eum dedit vt adeat hoc iam
ſupponit. igitur ⁊c̄.
¶ Vigeſimoſcd̄o quero qd de tutore honorario vel q̄ da
tur cā notitie ñ tñ hꝫ adminiſtrare. dic ꝙ nihilominꝰ cū alijſ
dꝫ ꝯficere inuentariū. qꝛ ⁊ ipe pnceps ē tutele. vt. ff. de te
ſta. tute. l. iij. §. nec putet. ⁊ qꝛ ei ſolui pt̃. ff. de ſol. ꝙ ſi for
te. §. i. ⁊ ita tꝫ glo. in. d. l. tutor q repto. ſm̃ Sali. vbi ſupra
¶ Vigeſimotertio quero ſm̃ Sali. dixi ꝙ tutor ut poſſit
admīſtrare dꝫ inuentariū feciſſe. ſed an alia teneat̃ facere
glo. iij. vltra mediū in alle. l. tutoreſ. dicit ꝙ ſic. qꝛ dꝫ decre
to iudicis accipere admiſtrationē. vt: C. arbi. tute. l. fi. ⁊ ꝺ
hoc ibi latius. ⁊ ſatiſdare rē pupilli ſaluā fore. C. ꝺ tuto. ⁊
cura. q ñ ſatiſdederūt. l. i. ⁊ ibi dr̄. Itē dꝫ iurare vtilia face
re ⁊ inutilia ptermittē. ut in aut̃. vt hij q obli. ſp. §. fi. C. de
cura. furi. l. fi. §. ſed cū antiqtas. ⁊ ita et̄ no⁹. in. d. l. tutor q
repto. ⁊. l. legitimos. in pn. ff. de legiti. tuto. ⁊ ſic ſunt ne
ceſſaria q̃ttuor in ꝯfectōe inuētarij. Addūt doc. qntum. ſ.
ꝙ expſſe ꝓmittat defenſionē ꝓ pupillo ſuſcipere. vt. l. fin.
§. defenſionē. C. de admi. tu. ⁊ dicit Bar. ꝓpter hui⁹ pro
miſſiōis defectū ſe vidiſſe multas tutelas caſſari. vñ inſpi
ciēda ſunt hñ inſtrā tutelaria. qꝛ multociēs in hoc deficiūt
⁊ caſſant̃ glo. in. l. legitimos. in pn. ff. de legitimis tutori.
vbi tantum illa glo. quattuor enumerat. ⁊ iſtud quintum
obmiſit. et etiam gloſa in allega. l. tutor qui repertorium.
iſtud non ponitur. poteſt addi ſextum in matre ⁊ auia. vt
per eas predicte promiſſiones fiant cuꝫ expreſſa ypotheca
bonorum ſuorū. per ea que no. C. quando mulier. tu. offi.
fungi poteſt aut̃. matri ⁊ auie. vltra medium. v̄. ſed dubi
tari. ⁊ hoc niſi ſit data in teſtamento. licet ſit confirmata p
ea que no. C. de cura. furio. l. fin. §. ſed quod antiquitas.
ꝙ omnimodo vide. predicta igitur ſunt neceſſario fienda
anteq̃ adminiſtret preterq̃ in his que dilationem non re
cipiunt vel que ſimpliciter ad comodum pupilli ſpectarēt
nam tunc valent per tutorem geſta licet non interuenerīt
predicta. vel eorum aliquod. vt dicta. l. tutor qui repertori
um. circa principium. ⁊. C. de tuto. qui non ſatiſdederunt
l. vltima. ⁊ alia que reperiuntur in tutela. vide in. l. legiti
mos. §. ſed quod antiquitas. ff. de legiti. tut. ⁊ ibi per glo
ſam ⁊ Bartholum. ⁊ Baldum ⁊ per Cynuꝫ. in. l. fina
li. §. omnem autem. C. de adminiſtratione tutorū. vbi po
nunt plene qd debeat facere tutor anteq̃ꝫ manus extēdat
ad adminiſtrandum.
¶ vltimo de tutore q ſtudio non impitia male confecit ī
uentariū an debeat puniri ⁊ remoueri. ⁊ an ſi nō fecit in
uentariū tpe quo tutelam acceptauit an poſſit ei opponi
ſi vult agere vel adminiſtrare: ⁊ an ꝫ ꝓpriū inuentarium

poſſit probari error. ⁊ dz facere tutor anteꝙ̃ accedat. vide no. per Baldū in. l. i. §. item ſolent. ff. de offi. prefec. vr.

Edit donauit Titio

ꝓpter eius merita ⁊ grata ac accepta ſeruitia Iſta clauſula loquit̃ de verbis enunciatiuis de qbus per Bar. in. l. ex hac ſcriptura. ff. de donat. ⁊ p Bal. in. l. ex his verbis. C. de teſtã mili. ⁊ in. l. v. C. de teſtament. ⁊ in. l. i. C. de falſa cã adiec. lega. ⁊ ibi Cy. ⁊ per doc. in. l. non epl̃is. ⁊ l. rõnes. C. de ꝓbati. ⁊ l. optimaꝫ. C. de ꝯtben. ⁊ cõmit. ſtipu. ⁊ per cano. in cle. i. de ꝓbatio. ⁊ in. c. ſi papa. de ꝑui. li. vi. ⁊ aliqualiter per Inno. in. c. fi. de ſucceſ. ab inteſta. Et ꝓ declaratione dicendorum ẽ ſciendū ꝙ Bal. in. l. i. C. de falſa cã adiec. leg. dicit ꝙ verba enunciatiua ſunt quoddã ꝓhemium ſeu preambulū. ⁊ non ſunt ipſa diſpoſitio. ⁊ ita dixerim verba enūciatiua non ſtant per ſe nec conſiſtit volũtas in eis. ſed in alium tranſeunt. ⁊ non eſt verbū ꝑncipale orationis. que verba diſpoſitiua ſtant per ſe quia emanant ꝑncipaliter ꝓpter ſe: ⁊ in eis ſiſtit voluntas. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. ⁊ tunc fit enunciatio ꝓpter ſe qñ terminat̃ ad ſeſe ⁊ non ad aliud. ſ. verba enunciatiua que finalem cãm ſapiūt tacitã cãm ſui effectus diſponūt. ⁊ illa ꝓprie eſt enunciatio que veritatem continet al̃s eſt abuſiua quedam locutio.

Verba enunciatiua.

Aliquando proferunt̃ in iudiciis.
Aliquando in contractibus.
Aliquando in vltimis voluntatibus.
Aliquando in reſcriptis ſeu priuilegiis.
Aliquando in actibus liberatoriis.
Aliquãdo in actibus in quibus agitur de obligatione contrahenda.

Et ſm Cy. in. l. i. C. de fal. cã adiec. leg. ad hoc vt ſciatur qñ verba enunciatiua inducãt diſpõnem. ⁊ qñ nõ refert. qꝛ aut ſunt ꝓpter ſe ꝑncipaliter emiſſa. aut ſunt emiſſa incident̃ ꝓpter aliud. ſi ſunt emiſſa incident̃ ꝓpter aliḋ tūc nunꝙ̃ hñt vim diſpõis. verbi grã credebã aliquẽ liberuꝫ cū eſſet ſeruus. ⁊ credebã tecū habere hereditatem cõem. vñ dico ſic in libello ꝯ talem frem meum ꝙ ipſe tenetur. vñ peto hereditatẽ diuidi. vel dico tali fratri meo. vel tali liberto meo lego fundū. Iſta v̾ba nūꝙ̃ hñt tacitū effectū ⁊ iõ non ꝑiudicant mihi. C. de ꝓbati. l. nõ nudis. ⁊ l. nõ epl̃is. ⁊ l. ex his verbis. C. de teſtã mili. ⁊ l. q familie. ff. mi. herc. Si ãt illa v̾ba enūciatiua emittunt̃ ꝓpter ſe tūc ſubdiſtingue: qꝛ aut ꝓferunt̃ in vltima volũtate aut in vltimis voluntatibus. vt inferius plene declarabit̃.

Iuero uerba enunciatiua

ꝓferunt̃ in iudiciis. Bart. in. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. dicit ꝙ añ lit. ꝯte. nõ inducūt ꝓbationẽ. qꝛ ꝑt penitere añ lit. ꝯte. poſtea vero poſt lit. ꝯte. ꝓbationẽ inducūt. lꝫ poſſit ꝯtrium ꝓbari. ⁊ dicit ꝙ l. q familie. ſ. alle. eſt lex vtilis ꝙ̃ ſit alia ⁊ verba enunciatiua in iudiciis. aliqñ ponunt̃ in libellis. aliqñ in poſitiõibus. aliqñ in ſententiis. Primo caſu qñ in libellis. dicit Bal. in. l. cū precū. C. de lib. cã. ꝙ aut querit̃ an v̾ba enunciatiua ꝓlata i libello ꝓbent ꝯ offerentẽ libellū. ⁊ dic ꝙ aut añ lit. ꝯte. ꝓferunt̃ ab errante. aut a ſciente. aut dubitat̃. Primo caſu ꝓbato errore. verba illa nõ ꝑiudicãt neꝗ ꝓbant ꝯ ꝓferentẽ. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. error. ⁊ quod plene p Bar. ⁊ alios in. l. non fatet̃. ff. de ꝯfeſſis. ⁊ in. l. de etate. §. celſus. ff. de inter. act. ⁊ ita ꝑt intelligi vno mõ l. q familie. ff. fa. herc. Scḋo caſu qñ a ſciente ꝓferuntur. aut libellus ꝯtinet qḋ certū. aut incertū. Primo caſu aut aduerſari9 ꝯ quẽ libellus porrigit̃ in totū libello ꝯdicit. ⁊ tūc verba libelli ſibi non ꝓſunt neꝗ ꝓ eo ꝓbent. qꝛ nõ ꝑt iuuari ꝙ niſus ẽ impugnare. l. queſitū. cū ſi. ff. de acq. he. ⁊ qḋ no. per Bar. in. l. p9legatū. ff. de his q. indig. ⁊ expſſe firmat idẽ Bal. in. l. ſi magnū. C. q ac. ñ poſ. Scḋo caſu. ſ. qñ nõ ꝯdicit. ⁊ tūc dicendū ẽ ꝙ ſtat̃ verbis enūciatiuis libelli ꝯ ipm libellantẽ. l. cū precū. C. de lib. cã. ff. rẽ ra. ha. l. ne ſatiſdatio. C. de oĩ agro deſto. l. cura. al̃s rura. li. xi. ⁊ hoc intelligendū ẽ de verbis enūciatiuis in qbus ſtat ꝯcluſio libelli. in aliis ãt incident̃ ꝓbatis ꝓpter aliud nõ ſtat̃ ſm Bal. ad hoc alle. ⁊ Pe. in. l. titia. in fi. ꝑncipii. ff. de le. ii. Alio v̾o caſu qñ libell9 ꝯtinet qḋ incertū. ⁊ tūc nõ ꝓbant ꝯ libellantẽ. qꝛ oĩoda incertitudo viciat ꝯfeſſionẽ. ff. de ꝯfeſſis. l. certū. ⁊ iſte ſm eū ꝑt eẽ alius intellectus in. d. l. q familie. alle. Tertio caſu ꝑncipali. ſ. qñ dubitat̃ an fuerint ꝓlata a ſciẽte vel errante dicendū eſt. ꝙ aut probat errorẽ. ⁊ tunc ꝑſumit̃ ꝓlata vt ab errante. vt. d. §. celſus. cū ſi. aut nõ ꝓbat. ⁊ tūc vt a ſciẽte. ĩfra tñ ꝗ̃tū tps poſſit error libelli ꝓbando reuocari. ⁊ de hoc dic vt p Bar. i l. non fatet̃. alle. ⁊ per Bal. in. d. l. error. ⁊ hec ꝓcedunt in ꝑparatoriis iudicii. ⁊ añ lit. ꝯte. Aduerte tñ ad vnuꝫ qḋ dicit Pe. de ancha. in ſuo ꝯſilio quod incipit. q̊ndã. A. tenebat̃. vbi dicit poſt Bal. in Rubri. C. de i ius vocã. ꝙ ꝗ̃tum ad iudicẽ libelli receptio dꝛ de ꝓceſſu. ſed. q̃tuꝫ ad ptem non ẽ de ꝓceſſu niſi poſtq̃ꝫ ps ẽ citata. ⁊ iõ ei qui obtulit ſuū libellū ſp eſt licitū eū recipere ⁊ recuperare donec ps ſit citata. vt. l. ſempronia libellos. ff. de furt. Bar. v̾o in. l. certū. §. ſi qs abſñte. ff. de ꝯfeſ. dicit ꝙ ſi qs aliqd i libello ꝯfiteat̃ lꝫ libellū det iudici pte abſñte. tñ ꝑiudicat ſibi. vt. l. cū precū. alle. Ideo enĩ libellus dat̃ iudici ut per eū det̃ pti. vt. C. de lit. ꝯte. aut. offerat̃. ⁊. C. quõ ⁊ qñ iudex. aut. q ſemel. ⁊ ſic quodãmõ ꝑ q̃ndã epiſtolã ſeu ꝓ iudicẽ nunciū vr̃ factū pte pñte de quo p Bal. in. l. fi. C. de iura. calū. Anto. v̾o de bu. in. c. ex parte. de ꝯfeſſis. dicit ꝙ qs i libello vr̃ ꝯfiteri ꝯtenta in eo. in. l. cū precū. C. de lib. cã. intantū ꝙ ꝑiudicat ẽt abſenti pti. qꝛ iõ dat̃ libellus iudici. vt per eū det̃ parti. vñ mediante iudice vr̃ pti ꝯfiteri que in libello compꝛ̃hendunt̃. vt. C. de lit. ꝯte. aut. offe. ⁊ non ſolū in libello. ſed ẽt excipiendo qs vr̃ ꝯfiteri ſm bar. vbi ſup̃. imo oĩs rñſio in iudicio habet̃ ꝓ ꝯfeſſione. ff. de dona. l. qdam in iure. ꝯnimo ⁊ interrogando qs ꝯfitet̃ no. Io. xxii. q. ii. ꝙ ait. dicit tñ Io. an. ꝙ lꝫ ponendo qs ꝯfiteat̃ nõ articulãdo vel capitulãdo. vide eū in. c. cū i poſitiõibus. de iureiur. li. vi. i nouel. hec v̾a qñ in libello cõprehẽdit̃ qs dependẽs vel ꝙ depẽdeat ab eius volũtate. al̃s nõ ſtat̃ v̾bis enūciatiuis libelli. vt. l. non epl̃is. C. de ꝓbati. vbi Bar. hoc tenet. Bal. v̾o in. l. i. C. de confeſſis. ſic dicit. Itẽ dicit Inno. ꝙ ꝯfeſſio facta in libello vt in alia ſcriptura iudicii ꝓducta aduerſario abſñte ꝑinde ualet ac ſi eo pñte. extra de excep. c. cū venerabilis. facit. C. de libe. cauſa. l. cū precū. ⁊. C. de pactis. l. poſtq̃ꝫ liti.

Enunciatiua verba in poſitionibus.

Iuero uerba enunciatiua

ꝓferunt̃ in poſitionibus: ⁊ qs reſpõdeat tali poſitioni ſimpliciter ꝑ verbū credo vr̃ cõfiteri ſolū deducta ꝑncipalit̃ in poſitiõe. nõ aūt enūciatiue narrata. puta ſi pono ꝙ Petrus filius ⁊ heres Io. ſui patris fecit talẽ procuratorem ad lites. ⁊ ego rñdens credo vr̃ eū ꝯfiteri procuratorẽ nõ ãt ꝙ fuerit fili9 vel heres. ⁊ hec ſingularit̃ ponit ſpec. in ti. de poſiti. §. rii. v̾. xi. immo plus ſi poſitio ſic diceret ꝙ talis cognouit carnalit̃ Bertã vxorẽ titii. ⁊ ille rñ. ſe carnalit̃ cognouiſſe dictã bertã ñ vr̃ cõfeſſ9 illã q̃litatẽ vꝫ ꝙ fuit vxor titii. ⁊ ita ꝯſuluit bar. tñ poſſet dici ſm Matheſillanū ꝑdicta procedẽ quo ad vim pro

bationis. ſed quo ad vim ſemiplene ꝓbationis poteſt dici cum ſemiplene ꝯfeſſum enunciatiue narrata. ar. l. non nudis. ⁊. l. non eplis. C. de ꝓbatio. Sed ꝯ̃ p̄dicta facit quod no. Bar. in. l. ex hac ſcriptura. ff. de don. vbi dicit ꝙ enũciatiue prolata poſt litē conte. in iudicio inducunt plenã ꝓbationem. ſed põt rñderi ꝙ illud dictum dꝫ intelligi in eo qui explicite ponit v̄ba enunciatiua puta ponendo vel capitulando. nõ autē i eo qui implicite exprimit v̄ba enunciatiua. vt q: rñdet poſitioni alterius in qua ſunt v̄ba enũciatiua non vt verba p̄ncipaliter ꝓpter ſe. Joã. de ymol. no. in. l. ſi dubitet̃. ff. de fideiuſ. poſt Bar. dicit ꝙ ſimpliciter negatio vel ꝯfeſſio in dubio reſpicit ſubãm facti de q̃ ꝯ̃bitur. nõ aũt ſingulas facti qualitates. ⁊ iõ ſi fideiuſſor cõuentus vt ſoluat debitũ porrecto libello ꝯ̃ cum negat narrata ꝓut narrant̃ ꝯ̃ eum fore vera. ⁊ petita fieri debere. ſic intelligit̃ in effectu negare ſe debitorē eſſe ſeu debē̄ ſoluere non aũt ſe eē fideiuſſorē lꝫ hoc in libello ēt fuerit narratum. ⁊ iõ non perdit bñficium diuiſionis. q: non negat id quod eſt cã bñficij quod eſt ſingularit̃ nõndum. ⁊ adde quod ipſe idē Bar. dicit in. l. ſi cui. la. ij. §. ſi a filio. ff. d̉ lega. i. dicit ꝙ rñdens ſimpliciter poſitioni p verbum credit ſi p̄iudicium. ac ſi expreſſe confiteret̃. vt no. glo. no. in. c. ex litteris. de iureiuran. ꝯfeſſio tñ ſimplicit̃ vt dixi nõ refertur ad ſingulas qualitates facti quod ꝓceſſit ſm Bal. in addi. Specu. in ſimplici ꝯfeſſione. Sed ſi ꝯfeſſio eſt generalis q: inqſitus confitet̃ oĩa contenta in inqſitione. tunc vr̃ ꝙ dꝫ referri ēt quo ad qualitates. vt dicto v̄. xi. all. ⁊ ita conſuluit Dy. ⁊ ita tenet Jaco. de bu. in ſuo ꝯſilio qđ incipit. cauet̃ ſtatuto ꝙ ſi qs offenderit aliquē officialē. ⁊ ita tenuit. d. Ray. de monte libra. doctor maxime auc̃tatis in ſuo ꝯſilio quod incipit in dei noīe amen. ⁊ tonus celeſtis. ⁊ vnũ tenens ꝙ quis ponendo ſiue articulando ⁊ ꝓducē do in iudicio vr̃ confiteri ꝯtenta in ipſis de quo per glo. in c. cũ in poſitionibus. de re iudi. li. vi. ⁊ per Joan. an. ibi i nouel. ⁊ per Anto. de butr. in. c. ex parte. de confeſ. ⁊ dic̃ Bar. in. l. certum. §. ſi qs abñtem. alle. ꝙ vr̃ etiã confiteri que ponit in ſuis exceptionibuſ. ſicut que quis ponit in libello. nam ſicut ex parte actoris conuentionalis dr̃ libell⁹ ita ex parte rei debet dici libellus ꝯ̃dictioniſ. C. d̉ hiſ que pene nomine. l. i. ff. de excep. l. i.

Enunciatiua verba in ſententijs.

8 Juero uerba enunciatiua ꝓferant̃ in ſententijs. Joan. de ymol. in. l. ſciendũ. ff. de ver. obli. dicit ꝙ ſi iudex in ſententijs dicat viſa lite conte. poſitionibus inter tales ⁊c̃. an ꝓbentur ob hoc p̄dicta in proceſſu interueniſſe vr̃ ꝙ ñ q: illa tunc non potuerũt interuenire cũ debeat eſſe aliqđ mediũ inter vnũ actum ⁊ aliũ: ⁊ hoc tenet Inno. in. c. q̃niam ꝯ̃ falſam. d̉ ꝓbati. ⁊ ibi per Joan. an. adde hoc verũ ſm Ang. niſi ſnĩa fuerit lata ꝯ̃ p̄ñtem q non ꝯ̃dixit nec appellauit. nã tunc de oĩbus in iudicio agitatis de qbus in ſē tentia fit mentio p̄ſumit̃ pro ſnĩa. ſed non de agitatꝭ extra iudicium que in iudicio aſſerunt̃ ꝓducta vt procuratoriũ. ⁊ ſi. ⁊ ſic dꝫ velle. Inno. recte intelligendo in. c. cum in iure peritus. de offi. dele. in vlti. glo. magna. vbi dicit ꝙ productio inſtrumenti procuratorij vel alterius ſi eſt de actis ſed non ipm inſtrumētũ. ⁊ ſic licet appareat predictum eſſe inſtr̃m ꝓcuratoris non p̄ſumit̃ illũ eſſe ꝓcuratorem niſi de inſtr̃o originali appareat. ſed certe ibi Inno. recitat opi. aliorum dicentiũ oppoſitũ. ſ. ex quo appareat ꝓductionem eſſe factam preſumit̃ eſſe ꝓcuratorem niſi aliud appareat. ⁊ idem ſi non apparet productio ſi fuit lis ꝯte. vel habita pro ꝯte. cum eo tanq̃ cũ procuratorē. q: preſumet̃ procurator niſi doceatur de oppoſito. vt. l. pompo. §. rati. ff. d̉ ꝓcu. ⁊ hoc tenuit Inno. i. c. q̃niã ꝯ̃ falſam. d̉ proba. ⁊ i. c. nouit. de eo qui fur. ordi. ſuſce. ⁊ in. c. i. in. v̄. abñte. de electi. in vi. ⁊ idem voluit Bar. in aut̃. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. ⁊ in. l. ſi. C. qñ appel. ſit. Idē adde quod vr̃ idem etiam ſi ſnĩa fuerit lata ꝯ̃ ꝑtem abñtem dũmodo contumacem p id quod no. Jo. an. in. d. c. quoniã. ſup vlti. glo. ⁊ Jo. calde ibi in ſuis additionibus. ⁊ Inno. in. c. bone. lo. i. de elec. ⁊ Joan. an. in. c. in p̄ñtia. de renũcia. ⁊ p̄ſertim qñ de longinquo lata eſt ſnĩa per id qđ no. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. ⁊ Jo. an. poſt Hoſtien. in. d. c. in p̄ñtia. ⁊ hoc etiã ſi non ſit mentio de lit. cõte. in tenore ſnĩe. vt volũt doc. p̄dicti. ⁊ Spec. in ti. d̉ ſen. §. ſi. v̄. in ſententia. ad ſi. ⁊ multo fortius qñ facta eſt mentio. licet legiſte in hoc cõmuniter ſequant̃ opi. Bar. Sed non bñ per p̄dicta ⁊ q: preſumit̃ pro ſnĩa qñ non ē appellatũ ab ea. vt legit̃ ⁊ no. in. l. herennius. in. §. caya. ff. de euic. ⁊ hec p̄ſumptio transfert onus probandi in ꝑtem aduerſam. facit qđ nõ Inno. in. c. cũ in iure peritus. de offi. dele. Qualit̃ ãt probabit̃ iſta negatiua ꝙ lis nõ eſt ꝯteſt. dic ꝙ per inſpectionē actoris in quib⁹ nõ reperit̃ litis ꝯteſta. vt. l. ij. C. de errore aduo. cũ ibi no. per butri. ⁊ hoc tenet Bar. in ſuo ꝯſilio quod incipit. punctus talis eſt cum ſnĩa lata eſt ⁊c̃. vnde cautela eſt ꝙ producant̃ oĩa acta ⁊ ſiat articulus ꝙ fuit ⁊ eſt abſqꝫ eo ꝙ alia acta fuerint in dicta cã. ⁊ ſic etiam fateat̃ notarius. ſed aduerte q: ꝯ̃ predicta facit. q: cum ꝯte. litis ſit de ſolennitate ſubſtantiali iudicij. nec illi ꝑtes poſſint renunciare. vt no. gl. in. c. d̉ cauſis. de offi. dele. ⁊ in. c. i. de lit. ꝯte. ⁊ no. etiam in. l. i. C. de lit. ꝯte. ſed videt̃ ꝙ non ſit ſtandũ inſtr̃o ſnĩe ⁊ eius verbiſ enunciatiuis in quo ꝯtinetur dictam ſolennitatem interueniſſe per ea que dicta ſunt ſuperius per. l. ſi forte. ff. de caſtren. peccu. ⁊ in. l. ſi donatione. C. de colla. potes dicere ꝙ non preſumit̃ ex eo q: facta eſt mentio. ſed ex eo q: ps ꝯtra quã lata fuit non reclamauit. hinc eſt ꝙ ēt ſi non fuiſſet facta mentio in ſnĩa de actis nihilominus preſumeret̃ pro ea vt pro actis. ſ. ꝙ proceſſerunt legitime. vt no. Spe. in ti. de ſen. §. ſi. v̄. in ſnĩa. ⁊ hec p̄ſumptio transfert onus probandi ꝯtrariũ in ꝑtem aduerſam. ar. l. ſiue poſſidetis. cũ ſua materia. C. de proba. ⁊ no. Jo. an. in. d. c. quoniã ꝯtra falſam. alle. ſup glo. ⁊ ibi Calde. in ſuis additionib⁹ Item ex p̄dictis decidit̃ ꝙ ſi arbiter tulit ſnĩam ꝑtibus p̄ſentibus ⁊ ꝯſentientibus virtute cõpromiſſi ꝙ aſſerunt ꝑtes in eũ feciſſe poterit peti executio laudi. lꝫ de cõpromiſſo alit̃ non doceat̃. quoniã ꝑtes tunc ipm compromiſſum facere potuiſſent. ſed nõ potuiſſent eũ facere iudicem ordinariũ nec delegatũ. l. ꝑuatorum. C. de iur. o. iud. ⁊ in. c. ſignificantibus. de offi. dele. ⁊ ideo ſi negaret̃ talis iuriſditio non mandaret̃ executioni niſi de illa appareret ſaluo niſi ſnĩa tranſiuiſſet in ꝯtractũ. vt. l. ij. C. cõia vtriuſqꝫ iudi. adde ēt ⁊ ſic vult Ang. in. l. ſciendũ. de ver. ob. alleg. ꝙ pro fundamento iuriſditionis ordinarij nõ p̄ſumitur. Sꝫ glo. ſentit ꝯtrarium in ordinario in. c. cũ in iure peritus. alle. ſatis enim vr̃ ꝙ tanq̃ ordinarius fuit cõmunit̃ reputatus. ar. l. barbarius. ff. de offi. preto. In delegato ãt ſentit quod dictũ ē ſupra. ſed Inno. in. c. ij. d̉ eo q fur. ordi. ſuſce. ſentit hoc nullũ qñ ps anteq̃ fuit i iudicio. ⁊ ſic ꝓceſſũ fuit ꝯ̃ illũ abñtem lꝫ forte ꝯtumacē. ſecus ſi fuit i iudicio: ⁊ litē ꝯteſt. obmiſſa exceptiõe defect⁹ ꝑtãtis. q: tũc ⁊ multo forti⁹ ſi i toto iudicio vſqꝫ ad ſnĩam nil dixit p̄ſumitur tũc ꝓ p̄ tãte iudicis deleg. ar. l. pomp. §. rati. all. ⁊ qđ ibi no. ⁊ idē ſentit Inno. i. c. q̃niã ꝯ̃ falſã. d̉ ꝓba. ⁊ i. c. ij. d̉ eo q fur. ordi. ſuſce. idē no. Jo. d̉ ymol. in. l. iiij. §. ꝯdēnatũ. d̉ re iu. dicit ꝙ illđ qđ Bar. in. §. ꝯdēnatũ. ff. d̉ re iu. ꝙ dicēs ſe ñ citatũ ꝓpe tenetur. dato ꝙ ēt ñ appellauerit qđ ē verũ qñ in ſnĩa ñ fit mētio de citatiõe ꝓpter auctoritatē rei iu. ex

quo nõ eſt appellatũ. nec ſuppetit tempus appellandi ar
gu. no. in. c. in pñtia. de renunci. ⁊ hoc tenuit Spec. i ti.
de ſen. §. vt aũt. v. ⁊ no. ⁊ ſic dicit ibi Joan. an. poſt Gui
do. de ſu. ſeruari de ꝯſuetudine. dixit tñ idem Guido. ꝙ
de iure videt᷑ dicta verba ꝓlata a iudice nõ ꝓbare ꝑ no.
in. c. quoniam ꝯ falſam. de ꝓba. ſed illud. c. videret᷑ intel
ligendũ an eſſet appellatũ vel non per ea que ibi no. Jo.
an. ſuper glo. fi. ⁊ per Jo. calde. in ſuis diſtinctionibus. vt
ſup̃ eſt dictũ. fatet᷑ tñ Joan. an. ꝙ ꝓbat opi. vt ſupra dixi
ꝓducendo acta ex quoꝝ inſpectione appareat non eſſe ꝺ
ſcriptum citatiõe ꝑ no. in. l. fi. de errore aduo. ⁊ in. c. cũ ad
ſedem. de reſti. ſpo. ⁊ que plene no. in mã negatiue in. c.
bone de elec. plus ẽt ſenſit Spec. in loco ꝑallegato ꝙ lꝫ i
ſñia non fiat mentio: exquo tñ non eſt appoſitũ p̃ſumitur
ꝓ ſñia ẽt reſpectu proceſſus. ⁊ ꝓ hoc facit q: auctoritas ſẽ
tentie vr̃ eſſe illa que p̃ſumptionem inducit qñ non eſt ap
pellatũ. que rõ hoc caſu vendicat ſibi locũ. Hoſti. tñ in ſũ
ma in ti. de ꝓba. §. qd oꝫ ꝓbari. v. item lꝫ ꝓ ſñia. ſic dicit
Item lꝫ ꝓ ſñia prima facie preſumat᷑ ꝓpter auctatem iu
diciariã de elec. bone memorie magun. l. §. qñ. ⁊ de renũ
ciati. in pñtia. de re iu. c. int᷑ nos. ⁊. c. ſicut. ⁊ ſic p̃ſumant᷑
omnia ſolennit᷑ acta. inſti. ꝺ fidcicõ. §. fin. hoc verũ qñ ni
hil obijcit᷑ ꝯ ꝓceſſum. nam ſi dicat᷑ non fui citatus neceſ
ſe eſt ꝙ citatio ꝓbetur. idem ſi dicat᷑ nõ fuit lis ꝯte. nõ vi
di teſtes iurare. nõ fui vocatus. ⁊ hoc eſt quod dicit nõ p̃
ſumit᷑ ꝓ proceſſu niſi quaren⁹ legitimis ꝯſtiterit argumẽ
tis. ideo ſcribende ſunt citationes: dilationes: recuſatiões
exceptiones: poſitiões: rñſiones: int᷑rogationes: ⁊ cõfeſſio
nes. ipſe tñ Spec. eo. ti. §. fi. v. in ſumma. vdetur velle ꝙ
demũ preſumit᷑ ꝓ ſñia reſpectu ꝓceſſus qñ eſt lata cõtra
pñtem vel ꝯ contumacẽ. ⁊ ſic ẽt videt᷑ ſentire Jo. calde. in
c. qñ ꝯ falſam. Bar. aũt in aut᷑. ſi quis in aliquo documẽ
to. C. de eden. ſenſit ſolum p̃ſumi ꝓ ea que lata eſt parte
pñte. ⁊ facta eſt mentio de actis in tenore ſñie. ſed ut appa
reat ex predictis ſaltem quando lata eſt contra preſentem
vel ꝯ contumacẽ licet non fiat mentio de actis in ſñia vide
tur preſumi ꝓ ſñia ꝓpter tranſitũ in rem iudicatã. idẽ vr̃
ſi non ſit lata ꝯ pñtem. nec appareat de contumatia. ſi tñ
ſñia iudicis faciat mentionẽ de citatõe peremptoria ad ſẽ
tentiã audiendã. nã ſaltem de ꝯſuetudine ſic vr̃ ſeruari. vt
eſt ſuperius dictũ poſt Jo. an. ⁊ Guido. de ſu. de hoc dic
vt no. in clauſula. renũciat oibus bonis in articulo dũ tra
ctat᷑ an poſſit renunciari iuris ſolennitatibus. vbi aũt iu
dex in ſñia hoc nõ dixiſſet. nec eſſet lata in pñtem. nec ap
pareret ꝙ fuiſſet ꝯtumax. ⁊ ſic legitime citatus eſſet mai⁹
dubiũ. tñ ſi apparuit ꝙ ps habuerit notitiã ſñie. nec appl᷑
lauit in tp̃us debitũ videret᷑ ꝙ ſurgat ex hoc p̃ſumptio ꝓ
ſñia. vt voluit Spec. in. d. §. ⁊ no. ⁊ lꝫ ptes ſint pñtes licet
non citate videat᷑ valere ſñia per no. ꝑ Bart. in. l. i. ff. de
in ius vo. ⁊ que habent᷑ in. l. in cauſe. in. §. cã cognita. ff.
de mino. ⁊ que no. Jo. an. in. c. fi. de elec. in nouel. tñ cau
tela eſt ad oẽ dubiũ tollendũ ꝙ iudex moneat ptes ad ſen
tentiã audiendã. Ja. bu. in aut᷑. ſi quis in aliquo documẽ
to. dicit ꝙ ſi narrat᷑ aliquid per iudicẽ ſeu notarium ꝙ il
la die ſeu illo tunc nõ potuit fieri non facit fidẽ. ⁊ ita intel
ligit᷑. d. aut᷑. ſi qs in aliquo documento. iõ ſi dicit iudex in
ſñia lit. corã nobis ꝯteſ. ⁊c. non ꝓbat lit. ꝯte. niſi in p̃ndi
cium pñtis ⁊ pacientis hoc inſeri in ſñia ⁊ nihil opponẽtꝫ
argu. l. optimã. C. de ꝯhen. ſtipul. non int᷑ extraneos ſm
eundẽ Ja. in. d. l. optimã. Si võ narrat aliqd quod tũc et
illa die fieri potuit. ⁊ tunc ꝓbat: ⁊ ita intelligit᷑ glo. in. l. i.
C. de fi. inſtru. ⁊ iure haſt. fiſca. lib. x. Bal. vero in. l. opti
mam. C. de ꝯhen. ſtipu. dicit poſt Inno. in. c. cũ in iure. ꝺ
offi. dele. in glo. hoc vr̃ ꝙ verbis enunciatiuis notarij ge
neralit᷑ credit᷑ de his de qbus tabellio teſtimoniũ fert de
viſu. vt cũ dicit actũ in tali loco. vel cũ dicit pñtibus talib⁹

teſtibus. ſed ſi i inſtr̃õ ſñie aliqd enunciat᷑ per notariũ ꝙ
tunc p̃t interuenire cũ enunciat᷑ exemplũ: q: dicit facta ci
tatione: ⁊ de re tali. ſtat᷑ enim tunc in hoc inſtr̃o ſñie ꝙ ci
tatio ⁊ admonitio p̃ceſſit per Joan. in addi. ſpec. in ti. de
citatione. ſecus ãt ſi talis actus interuenire non potuit tũc
vt q: dixit viſo libello nõ ꝓpterea ꝓbatur libellus oblat⁹
vel q: dicit lit. ꝯte. nam non ꝓbat᷑ lit. ꝯte. nec credit᷑ ei ni
ſi de lit. ꝯteſt. appareat. ⁊ hoc no. Inno. ibi in. c. cũ i iure.
⁊. c. qñ cõtra falſam. vt ſuperius eſt dictũ. ⁊ ꝓbatur in. l.
i. C. de fi. inſtru. ⁊ iure haſt. fiſca. li. x. Et ꝓpterea ſi vnuꝫ
inſtr̃m de alio facit mentionem enunciatiue niſi originale
oſtendat᷑ non facit fidem. in aut᷑. ſi quis in aliquo. allega.
⁊ ibi Bartho.

Enunciatiua verba in contractibus.

Juero verba enunci

atiua proferant᷑ in ꝯctibus. Bal. in. d. l. opti
mam. alle. dicit ꝙ verbis enunciatiuis inter
ꝯhentes ſtatur qñ ꝯhentes ſunt tales q ſibi preiudicare
poſſunt vel ſunt tales ꝯhentes in qbus lex fraudem nõ p̃
ſumit inter ſe. ita no. Bar. in. l. ſi forte. ff. de caſtren. pec.
⁊ per eundẽ in aut᷑. hoc ius porrectum. C. de ſacroſan. ec
cle. vñ Bar. in. d. l. ſi forte. alle. dicit ꝙ hec lex facit in ar
gumentũ ad infinita. nos dicimus i. l. optimã. C. de ꝯhẽ.
ſtipu. ꝙ verba enunciatiua in ꝯctibus ꝓbant inter eaſdẽ
partes. ego dico ꝙ illud eſt verũ qñ illa verba enunciatiua
emanant ſuper eo ſuper quo ptes poſſunt renunciare. aut
ſibi preiudicare alś verba enunciatiua non ꝓbant niſi ꝓ
bentur. vt. l. ſi forte. ꝓ hoc dico in queſtione ſi aliqs dona
uit alicui ꝓ bonis meritis: ⁊ ſeruitijs habitis: ⁊ receptis.
ſiqdem iſta donatio fit ab eo q poſſet donare libere nullis
p̃cedentibus meritis. tũc iſta verba enunciatiua inducunt
diſpõnem ⁊ ꝓbationẽ int᷑ eaſdem pſonas ⁊ partes. ſed ſi
de neceſſitate requirant᷑ bene merita ⁊ alś donare ñ poſ
ſit tunc illa verba non ꝓbarent merita p̃cepiſſe. ſed ẽt pro
batio facienda. vt no. in. l. ſi donationẽ. C. de colla. Si ve
ro enunciant᷑ ea que ſunt de ſubã actus. Exemplũ ſi enũ
ciat᷑ fines plebanat⁹ non ſtat᷑ eis niſi partes de finib⁹ di
ſponere poſſint de cen. c. cũ olim. per Inno. ⁊ Jo. an. de
priui. ſi papa. lib. vi. ⁊ per Inno. in. c. cũ inter. R. ꝺ elec.
Ange. in. l. cũ aliquis. de iure delib. dicit ꝙ verba enũcia
tiua int᷑ ipſos ꝯhentes q pñt ꝺ re de qua enunciat᷑ diſpo
nere ꝓbant ⁊ diſpõnem inducũt int᷑ alios nõ ꝓbant. ⁊ iõ
ſi int᷑ ep̃m florentinũ ⁊ pizulanũ ꝯfinantes in inſtr̃o inter
eos ꝯfecto dicant᷑ ⁊ apponant᷑ talia v̄ba enunciatiua actũ
in tali domo poſita in finibus ep̃atus Florentie. ꝑ hec v̄
ba enunciatiua ꝓbabit᷑ domũ ⁊ ſolũ eſſe de dioceſi Flo
rentie ſic intelligit᷑ quod habet᷑ in. l. optimam. C. de ꝯtra
hen. ſtipu. Bal. vero in. d. l. optimam. dicit ꝙ ſi notariuſ
dicit actũ in tali loco in diſtrictu peruſij. ⁊ hoc reperit᷑ ſcri
ptum in multis inſtr̃is qõ preſumit᷑ eſſe verũ ꝙ ſit de di
ſtrictu peruſij ſm glo. d. l. optimam. alle. ſed per vnum in
ſtrumentũ non ꝓbat᷑ ꝙ ſit de diſtrictu. q̃uiam inſtr̃m nõ
ꝓbat id ſupra quo nõ eſt ꝯfectum. ⁊ lꝫ iſta demonſtratio
in diſtrictu peruſij eſſet falſa tñ iſta demõſtratio nõ viciat
inſtr̃m ſm Inno. in. d. c. cum in iure. ⁊ in. c. quoniã ꝯtra
falſam. allega. vbi dicit ꝙ nõ credit᷑ inſtrumento niſi i his
que eodem die ⁊ loco fieri potuerũt ⁊ ineſſe produci. alia
vero ſunt enunciatiua: ⁊ ñ poſſunt probari ꝑ tale inſtr̃m
nec de illis intelligitur tabellio rogatus. ⁊ dicas glo. poſi
tam in. l. optimam. allega. eſſe veram ſi forte inter duos
plebanos de finibus contendentes. ⁊ ad quos plebanos
ipſorum finiũ diſpõ ſpectabat ſi talia verba enunciatiua in
eorum inſtrumentꝫ ſcripta reperiantur. alś ſecus. vt exem

plum ſi inter duos ꝑuatos notarius ꝯficit inſtr̄m. ⁊ dicit
actum in tali loco de finibus talis plebenatus. ⁊ ita intelli
git̄ glo. in. l. cum aliquis. C. de iure delib. Jac. but. in. d.
l. optimā. dicit aūt inſtr̄m ꝯtinet ea que ſm tp̄us inſtri cō
fecti fieri potuerunt. ⁊ tunc ꝓbat ita eſſe ꝯ omnes. ita loq
tur glo. in. d. l. i. C. de iure haſt. fiſca. li. x. que dicit ꝙ ſi in
inſtr̄o interuenerūt ſolennia ꝙ̄ preſumit̄ oīa ꝯtenta in ea
eſſe vera. aut ꝯtinet ſeu enunciat ea que ſm tp̄us inſtri nō
potuerunt interuenire neqꝫ fieri. ⁊ tunc non ꝓbat in ꝑiudi
cium alioꝝ ſeu tertij. ſed in ꝑiudicium paciens ſic inſeri ī
inſtr̄o. vnde ſi iudex p̄ñtibus ꝑtibus ferat ſn̄iam ⁊ dicat ī
ea lit. ꝯteſt. coram nobis legitime ⁊c. ſn̄ia ꝓbat lit. ꝯteſt. ī
ter ꝑtes que paſſe ſunt inſeri in ſn̄ia non inter alios. vt ſu
perius ſepe eſt dictum. Cy. vero in. l. i. C. de fal. cā adiec.
lega. dicit ꝙ ſi verba enunciatiua ꝓferunt̄ in ꝯctibus int̄
viuos. tunc regularit̄ non hn̄t tacitā diſpoſitionē. ⁊ ideo
non hn̄t locū remedia que ex diſpoſitione competunt. vt
ff. depoſiti. l. publia. §. lutius. fallit ī caſibus. vnus eſt vbi
tacitam diſpoſitionē important. verbi gratia interrogatus
quis in iudicio ſe debere illo caſu habent effectū. vt. ff. de
interroga. actio. l. de etate. §. qui intertogatus. ⁊. ff. d̄ do
na. l. quidam in iure. Sc̄dus caſus eſt vbi enunciat̄ inter
viuos ad liberandū. ⁊ adijcit ſalario p̄ñte. nam tunc indu
cunt diſpōnem fauore liberatiōis: ⁊ poſſunt dici pactū. vt
ff. de pactis. l. tale pactum. in ꝑn. ar. ff. de acti. ⁊ obligat.
l. arianus. lꝫ glo. velit in. dic. l. tale pactum. dicere ꝙ iō ibi
habent effectum. ſ. diſpoſitionis. q̄ referunt̄ ad verbum
confiteor me nolle teneri. ſed ſi ſimpliciter ⁊ mere intellige
rent̄. tunc non haberent diſpōnem. ⁊ ſic ibi glo. adderet
ad. l. quod non eſt dicendū. Bal. vero in. l. ex his verbis.
C. de teſta. mili. dicit ꝙ confeſſio eſt quid enunciatiuum ſi
cut confeſſio. vt no. in. l. non nudis. C. de ꝓba. verba enū
ciatiua emiſſa ſimpliciter ꝓpter ſe diſponunt in eo genere
diſpoſitionis quod tunc geri poteſt. q̄ debēt aliquid opa
ri. vt. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. ſecus vero ſi emanant
ꝓpter aliud quod tunc non erat in fieri iure impediens.
vn̄ verba enunciatiua circa ea que non ꝯſiſtunt in ꝯſenſu
non inducunt diſpōnem ꝑ actum verboꝝ enunciatiuorū
ſed per realem actum q ꝓbat̄ verbis. vt. l. publia. §. fi. al
le. ſi aūt eſſet talis actus q ſic geri poſſit. tunc talia verba
enunciatiua diſponerent. vt. l. q̄dam. in fi. ff. de conſti. pec
cu. niſi errore: vt. l. fin. eo. ti. ⁊ in. l. optimam. C. de ꝯhen.
ſti. ⁊ non fuerunt ibi ſimpliciter verba enunciatiua. quoni
am ille q cum alio ibi ꝯxit tanq̄ꝫ cum tali: ⁊ ex illa qualita
te pendet acquiſitiō talis actus. ⁊ videt̄ non ſimplicit̄ enū
ciare. ſed ꝯfiteri illum talē eſſe talem. ⁊ iō poteſt negare.
q̄ veniret ꝯ ſuum ꝯctum. ⁊ in. l. vna. C. de teſta. v̄ba enū
ciatiua ideo non diſponūt: q̄ ibi illa verba enūciatiua ne
gabant actū verū de preterito. ⁊ ideo non diſponūt ꝓpter
ipſius veritatis nām ipſis verbis mendacibus reſiſtentē.
ſecus aūt vbi verba enunciatiua non hn̄t ꝯriam veritatē
vel habent: ſed talem que per penitentiā tollit̄: ⁊ tolli po
teſt: vt. d. l. vna. no. Item iuramentum teſtatoris inꝑoſi
tum ſupra verbis enunciatiuis non operat̄ diſpoſitionē
quando agit̄ de preiudicio tertij. ⁊ ita loquit̄. l. vna. alle.
ſed duntaxat qn̄ agit̄ de ꝑiudicio teſtatoris aut eius he
redis. ⁊ ita loquit̄ aut̄. quod obtinet. C. de ꝓbatio. Item
ſpeciale eſt ꝓpter auc̄tatem decreti ꝓ quo preſumit̄ acce
dente ei teſtimonio publici inſtrumenti enunciant̄ ſolen
nitates interceſſiſſe quando partes erant p̄ñtes: ⁊ neutra
ꝯdixit. ſed tacite vtraqꝫ conſenſit. ⁊ ſic quod ꝑus erat ꝯdi
eno facta eſt conuentio ⁊ ꝯſenſus. vt. l. i. C. de rela. ⁊ opat̄
ꝙ dictis verbis enunciatiuis referentibus actum de p̄te
rito ſeparatum a preſenti credat̄ iuxta no. per glo. in. l. i.
C. de fide inſtru. et haſt. fiſca. lib. x. Ange. vero in. l. im
peratores. C. de ꝑui. ere. in glo. fin. ibi ſm Joan. ſic dicit

decidit iſta glo. ꝙ venditio facta auctoritate iudicis p̄ſumi
tur facta legitime: ⁊ ſic preſumunt̄ ſolennitates extrinſece
⁊ idem tenet glo. in. l. i. C. de fide inſtru. ⁊ haſt. fiſca. li. x.
quod tenuit Dy. ſi in inſtrumento venditionis ſaltē fit mē
tio de omnibus ſolennitatibus. ⁊ ita intellexit illaꝫ gl. ſed
huic opi. obſtat. l. quecunqꝫ. §. fina. ff. de public. eo q̄ enū
ciationi facte in inſtrumento in preiudicium tertij nunq̄ꝫ
ſtatur quando enunciata non poterant interuenire tēpo
re confectionis inſtrumenti ſm Inno. ⁊ Joan. an. in. c. q̄
niam contra falſam. de probatio. licet ſtetur in preiudici
um ipſorum ꝯhentium. vt. l. optimam. alle. ⁊ ibi per Jac.
bu. Nam potes defenſare glo. d. l. imperatores. ⁊ dicta. l.
i. C. de fide inſtru. ⁊ haſt. fiſca. lib. x. alle. niſi dicas ꝙ ſpe
ciale ſit propter auctoritatem decreti ſm Angel. vide per
Bal. ⁊ alios doctores. de materia in. l. ſecundum. de ver.
obliga. ⁊ Inno. in. d. c. quoniam contra falſam. alle. dat
pro theorica ꝙ ſi notarius aſſerit aliquid quod dicit n̄ ſub
illo die factum ꝙ in illo non loquit̄ tanq̄ꝫ notarius. vtpu
ta hodie conficit inſtrumentū mutui: ⁊ aſſerit ꝙ heri ī ſua
p̄ñtia fuit numerata peccunia nil probat de numeratione
quia tempore numerationis non fuit rogatus ſed hodie.
immo ꝙ eſt plus licet falſum diceret non punit̄ pena fal
ſi: quia loquitur vt ꝑuata perſona. ⁊ non vt iurata perſo
na ſeu publica ſm Bal. in dicta. l. ex his. C. de teſta. mi.
⁊ ſm eum ibi ſpeciale eſt in ꝑncipe. vt eius verbis enunci
atiuis in facto proprio credat̄. vt in cle. i. de probat. ſic cre
ditur aliquid referenti ſine die ⁊ conſule. vt in ꝑma conſti
tu. C. §. fina. Bal. in. l. cum aliquis. C. de iure delibe. di
cit no. ar. ꝙ licet dicat inſtrumentum actum in ponte no
uo Peruſij diſtrictus. non tamen probat̄ per hoc ꝙ ſit
peruſini diſtrictus. q̄ res inter alios acta vel dicta nō pre
iudicat. ſed inter ipſos ꝯhentes preiudicat. vnde rōne tali
um verborum peruſij ſortitur forum. nec poteſt declinare
forum licet neget eſſe de diſtrictu. C. de contrahen. ſtipu.
l. optimam. Item quod dicit glo. in dicta. l. cum aliquis.
ꝙ per verba enunciatiua inſtrumentorum non probant̄
fines plebenatus. hoc verum niſi inſtrumenta antiq̄ hoc
atteſtent̄. Nam ꝓbant cōmunem opi. hominum que ꝑ
ſumit̄ eſſe vera. de flumi. l. i. §. i. de fundo inſtru. l. cum de
lanionis. §. aſinā. de infamibus. l. athletas. in ꝑn. de ſup
pel. lega. l. labeo. de condi. ⁊ demon. l. in teſtō. la. i. ⁊ con
ſidera ꝙ aut tabellio aliquid deſcribit in inſtrumento cir
ca circūſtantias: ⁊ dic vt modo dixi. aut circa qualitatē per
ſonarum. ⁊ tunc aut in actu obligatiuo. ⁊ dic vt in. l. opti
mam. all. aut in non obligatiuo ipſius. ⁊ loquit̄. l. ex his.
C. de teſta. mili. aut eſt queſtio voluntatis. aut eſt queſtio
alterius veritatis. ſiqdem eſt queſtio volūtatis ⁊ ſtatur in
ſtrumento. C. de ꝓba. l. cum ꝑ̄cibus. aut ſunt v̄ba enunci
atiua. ⁊ tunc dic vt per Cy. ⁊ Dy. l. ex his verbis. C. de te
ſtamento mili. ſi vero eſt queſtio veritatis. ⁊ tunc refert.
aut talis veritas poterat tunc ineſſe produci ſimul cum vo
luntate: quia voluntas erat cauſa veritatis. ⁊ tunc ſuppo
ſita voluntate prolata eſt veritas. ff. de dona. l. ex hac ſcri
ptura. aut talis veritas non poterat tunc ineſſe produci ſo
la voluntate. ⁊ tūc aut ſunt verba ꝓlata per modū ꝯfeſſio
nis. aut per moduꝫ nude enunciationis. Primo caſu aut
confeſſio habet annexam diſpoſitionem eius generis ⁊ n̄
cuius eſt aſſertio ſeu confeſſio. aut diuerſi generis ⁊ etiam
nature. aut neutram. Primo caſu loquitur lex generali
ter. C. de non num. peccu. declaro hoc etiam ſi non confi
teor me debere decem ex quodam contractu que per ciro
graphum vel ſtipulationem vel conſtitutam peccuniam
promitto certe cum tali contractu ſcilicet ſtipulationis et
conſtitute peccunie quelibet cauſa congruat ſtatur ſcriptu
re. vt dicta. l. generaliter. C. de non nume. peccu. Secūdo
caſu loquitur lex in contractibus eodē ti. declaro. nam ſi

ꝯfeſſio mutui ꝓbaret ipſam nũlitatem iſta ꝯfeſſio nõ ꝯgru
eret cirographo.i.ꝯtcui lr̃arum in quo requirit̃ fictio: ⁊ ñ
veritas numerationis actus.vñ poſt bienniũ non ꝓbat ve
rã numerationẽ.ergo bienniũ veſtit ꝯtcum lr̃arum.non
ꝑma veſte.ſed ſcd̃a.i.ꝯfirmatoria.nã ꝑma tunica iſtius ꝯ
ctus ſunt lr̃e.vt inſti.de litterarꝫ obli.⁊ iſte ꝯtctus eſt equi
pollens nũli.ſed non per oĩa.vt no.ĩ.l.aſſiduis.qui po.in
pi.ha.in glo.de dote ꝯfeſſata.q: glo.eſt vera:q: p̃uilegiũ
tacite ypothece dat̃ actioni non reperit̃ hoc p̃uilegium ĩ
dultũ.¶ Ex p̃dictis ẽt apparet rõ.l.aurelius.§.fideli le
ga.Nã ibi cã erat de genere ꝯtcuũ:⁊ diſpoſitio erat ð ge
nere legati.vñ illa cã non p̃t ſupponi ꝓ vera que haberet
ſuum cãtum pimere.vt.l.ſi creditori.ff.de lega.i.m̃ de eq
tate cano.ille.§.non ꝯtinet veritatẽ.i.q.vij.c.quotiẽs cor
dis oculus.⁊ ar.de ſucceſ.ab inteſ.c.ſi.Tertio caſu qñ cõ
feſſio nullã hꝫ anneram diſpõnem expreſſã vel tacitam.⁊
tunc refert an eſt ṽi rememoratiua.⁊ non diſponit:ſed re
fert retro diſpoſitum.ff.depoſiti.l.publia.§.fi.ꝯtctus enĩ
depoſiti ibi non ꝯhit̃.q: ibi non p̃t ꝯbt niſi vno modo.ſ.
re.aut eſt falſi enunciatiua.⁊ tunc aut per errorẽ ⁊ nihil
operat̃.ff.de ꝯſti.peccu.l.fi.aut ex certa ſciã:⁊ tunc qui fa
tet̃ formiter.i.cum cã expreſſa ꝯuenit̃ vtili ex ea cã.ar.ff.
de iureiuran.l.ſi duo.§.fi.⁊ ſi vniformiter.i.ſine cã tunc
p̃t ꝯueniri condi.ex.l.ſi quis argentũ.q: vr̃ donare.ar.ff.
de ver.ob.l.ſi diuortio.aut dubitat̃ ⁊ in dubio preſumit̃
ꝯfeſſio vera.ff.depoſiti.l.fi.fallit in mutuo:⁊ dote.vbi nõ
p̃ſumit̃ veritas p̃ceſſiſſe:ſed ſpes veri niſi poſt ſua tp̃a.ff.
ſi cer.pe.l.qui peccuniã.C.de non nu.pec.l.ſi ex cautõe.
Item fallit.ff.de ꝓbatio.l.qui teſtiũ.ff.de lega.iij.l.cũ qs
decedens.§.codicillis.de dona.ante nup.aut̃.ſed iam ne
ceſſe.⁊ in.l.per diuerſas.C.mandati.⁊ in ſingulis iſtis ca
ſibus ꝓpriam rõnem inuenies.Si autẽ verba enunciati
ua ſint aliter cõmemoratiua q̃ per modũ ꝯfeſſionis tunc
aut negat̃ ꝯtra veritatẽ ⁊ non ſtat̃ eis.C.de teſta.l.vna.
niſi talis veritas poſſit ambulari ex voluntate loquentis.
vt ibi no.ſm̃ Ioan.aut ſunt enunciatiua alterius euctus:
⁊ dic vt.l.pcto.in ꝑn.ff.de leg.ij.⁊ de vſufru.lega.l.gene
rali.in ꝑn.⁊ adde.no.ff.de rei ven.l.emptor.§.fi.⁊ de le
ga.ij.l.titia.§.lutius.cũ ſi.Ange.in.l.i.C.de iure haſt.
fiſca.li.x.dicit verbis enunciatiuis notarij aſſerentis aliquã
ſolennitatẽ interueniſſe non credit̃ niſi quatenus ꝓbat̃.vt
in corpo.ð tabul.circa ꝑn.⁊ habet̃ plene per Inno.i.c.
qm̃ ꝯtra falſam.alle.ð qño in aut̃.ſi qs in aliquo documẽ
to.⁊ in cor.vnde ſumit̃.niſi notarius diſpoſitiue ⁊ ñ enũ
ciatiue teſtaret̃.ex eo q: de qualiber ſolennitate ꝯficit in
ſtrumentũ.ſed vr̃ ꝙ credat̃ verbis enunciatiuis notorij
q̃tum ꝑtinet ad p̃iudiciũ ꝯhentiũ.vt in.l.optimã.C.de ꝯ
hen.ſtipu.⁊ in.l.cũ aliquis.C.de iure delibe.⁊ hoc ṽitas
eſt.ſed hoc inquantũ agit̃ de p̃iudicio tertij.vt.l.i.alle.de
iure haſt.fiſca.li.x.⁊ inq̃tũ.d.l.optimam.alle.videt̃ dice
re ꝙ verba enunciatiua inferũt p̃iudicium eſt verũ in cõ
tractibus in q̇bus partes poſſunt ſibiipſis p̃iudicare non
ãt extraneis.⁊ ideo non ꝓbat̃ per eos fines plebenatuũ
qñ ſuper eis ſibi p̃iudicare non potuerunt.Ioan.vero de
ymol.in.l.ſciendũ.ff.de ver.obliga.ſic dicit.Ange.dixit ĩ
l.ſciendum.ꝙ vbicunqꝫ per partes in inſtrumẽto aliquid
enunciat̃ ſuper illo ſup quo partes hñt ꝑtãtem diſponen
di ſtatur eorꝫ aſſertioni.⁊ ſic intelligit̃.l.optimam.all.ſic
intelligit̃ glo.in.l.cũ aliquis.C.de iure delib.ſecus ſi ſup
eo diſponere non poſſunt.ſic intelligit̃ quod no.de ſinib⁹
in.d.l.optimam.ſed tu dic q: ad p̃iudicium partiũ int̃ q̃s
ꝯficit̃ inſtr̃m ſtatur verbis enunciatiuis in inſtrumento.
etiã ſi non habeat ꝑtãtem diſponendi.vt ꝓbatur in.di.l.
optimam.ſed in preiudiciũ tertij non.vt in aut̃.ſi qs in ali
quo.C.de eden.⁊ ideo per inſtrumentũ ꝯfectum inter ali
quos non fieret preiudicium ville que debet reſarcire dã
num illi cui eſt illatũ intra fines plebenatus ſi dicant eſſe
de finibus plebenatus.⁊ hoc ꝓbatur per ſoluꝫ inſtrumẽ
tum ꝯfectum inter ptes.partibus autẽ bene preiudicatur
ſi deberent forte.x.ſolui gabelle ville de tali ꝯtcu inito in
tra fines plebenatus.Et ꝯclude ſi in iſtrumẽto ſit mentio
de ſolennitatibus extrinſecis.tunc p̃ſumit̃ ⁊ ꝓbat̃ ſi poſ
ſibile fuit tunc illas interuenire tp̃e confecti inſtrumenti.
⁊ ita dꝫ intelligi.l.i.cũ ſua glo.C.de iure haſt.fiſca.libro
x.ſi vero interuenire non potuerunt tp̃e ꝯfecti inſtrumẽti.
⁊ tunc int̃ eaſdẽ pſonas preſumit̃.l.optimã.alleg.dũmo
do ſit talis ſolennitas cui ptes potuerunt renunciare.ſeu
dũmodo pſone ſint abiles ad renunciandũ illi ſolennitati
al's ſecus.ar.l.doli excep.§.diuerſũ.ff.de noua.⁊ ar.eorꝫ
q̃ habẽt̃ in.l.cũ hij.§.ſed cũ lis.ff.de tranſac.⁊ de caſtrẽ.
peccu.l.ſi forte.⁊.C.de colla.l.ſi donatõe.⁊ adde caſũ.l.
p̃dia.cum ibi no.ff.de acqui.poſ.q: lꝫ in inſtrumẽto cõfe
cto in alienatione rei dicat̃.talis vẽdidit ⁊ tradidit tali ta
lem rem.lꝫ traditio tunc non potuerit interuenire.operã
tur tñ dicta verba ut videat̃ data lĩa apprehendẽdi poſ
ſeſſionem auctoritate ꝓpria.vt ibi no.⁊ dicit Ludo.in.l.
aquilius.ff.de dona.ꝙ ſi pater dicat ſe donaſſe filio ꝓpt̃
eius merita p̃cedentia an eius aſſertioni ſeu enunciationi
credat̃ ⁊ ſtetur.dicit Bal.in.l.illud.C.de ſacroſan.eccl.
ꝙ aut exprimitur certa qualitas meritorũ.⁊ ſtatur tũc ei⁹
aſſertioni.vt.l.aquilius.alle.aut exprimuntur merita in
genere ⁊ tunc nõ ſtatur eius aſſertioni.nec dicta ṽba pro
bant.vt.C.de colla.l.ſi donatione.in glo.⁊ in aut̃.vnde
ſi parens.C.de inoffi.teſta.Bar.vero in.l.ſi forte.C.de
caſtren.peccu.dicit ꝙ verba enunciatiua a ꝯhentibus ꝓ
lata ſuper his que ñ pendẽt a mera eorum volũtate ul' po
teſtate nihil operantur neqꝫ ꝓbant.ꝓbatur hoc per.l.ſi
forte.alle.⁊ per glo.in.d.l.ſi donatione.Item ꝙ lꝫ verba
enunciatiua ꝓlata ab eo q poſſet non precedentibus me
ritis donare libere inducãt ꝓbationem meritorũ.vt.l.aq
lius regulus.ff.de dona.ac tñ ꝓlata ab eo qui non põt li
bere donare niſi bene meritis p̃cedentibus:vt a p̃re reſpe
ctu filij in poteſtate conſtituti non inducũt ꝓbationẽ me
ritorũ.⁊ ideo oportet aliter ꝓbari.vt in glo.magna.d.l.ſi
donatione.ibi nec inſpecto ſi dixerit pater dono vt extra
neo.⁊ iſtam ꝯcluſionẽ cõmunit̃ ſequuntur doc.⁊ Bal.
l.ſi donatione.alle.referendo Nico.de mat.Huius autẽ
eſt ratio.q: confeſſio emanans int̃ ꝓhibitos.vt hoc caſu
non eſt ꝓhibitionis inductiua.vt.l.qui teſtiũ.ff.de ꝓba.
⁊ de le.iij.l.cum quis decedens.§.codicillis.⁊ de iſta cõ
feſſione benemeritorum an ꝓbet ⁊ quid operetur.⁊ vide
per Bar.⁊ Bal.in.l.per diuerſas.C.mãdati.⁊ ꝑ Bal.
C.ne liceat poten.l.ij.immo ſm̃ Ludo dicta.l.aquilius.
videtur ꝙ nullo modo debeat ſtare dicte aſſertioni ad cui
tandas fraudes.vt.l.cõuenire.ff.de pac.dota.m̃ ſm̃ hoc
hodie nulla donatio egeret inſinuatione.q: ſemp hodie ĩ
oĩbus inſtrumentis ponitur dedit:donauit ꝓpter ei⁹ gra
ta ⁊ accepta ſeruitia.Cy.vero in.l.teſtamentũ.C.de iur.
⁊ fa.igno.dicit ꝙ verba enunciatiua emiſſa per modum
cõfeſſionis per verba diſpoſitiua inducũt diſpoſitionẽ.⁊
obligationẽ.C.ð poſtu.l.ſi ſub ſpecie.vt ſi confiteor illos
libertos eſſe meos.⁊ eis libertatẽ do.ſi ṽo ſunt tãtũmodo
enunciatiua non emiſſa diſpoſitiue tunc nõ p̃iudicant niſi
q̃tum ad probationẽ.vt.l.publia.ff.depoſiti.§.fi.⁊ tunc
eſt verũ ꝙ inducũt probationẽ.quando aĩo ꝯfitendi profe
runtur.al's ſi non intenderet ꝯfiteri tunc nõ opantur pro
bationem.verbi gratia dominus obuians ſeruo dicit be
neuenias liberte mi nihil operantur:quia verba quaten⁹
carent conſenſu ſeu effectu conſenſus nihil operantur.ff.
de actio.⁊ obligatio.l.obligatio.ad finem.⁊ in autent̃.de
exhiben.reis.§.illud.⁊.§.ſcimus.collatio.vi.⁊c.Bar
tho.vero in.l.hac ſcriptura.ff.de donatio.dicit ꝙ verba.

enunciatiua appoſita in ꝯtctibus ſi ꝓferant̃ ad liberandũ
diſpoſitionẽ faciunt. ut. l. tale pactũ. in p̃n. ff. de pactis. et
hoc verum qñ verba enunciatiua ſunt emiſſa p̃ncipalit̃ ꝓ
pter ſe. ſed ſi ob aliud incident̃ tunc non inducerẽt diſpo
ſitionẽ. vt. l. cũ p̃ccũ. C. de lib. cã. Si vero verba enuncia
tiua ꝓferunt̃ ad obligandũ. tunc diſtingue. aut emittun
tur p̃ncipaliter ꝓpter ſe. ꝛ tunc inducũt ꝓbationẽ nõ aũt
diſpoſitionẽ. vt. l. publia. §. fi. ff. depoſiti. ſi ꝓpter aliud: ꝛ
tunc aut in ꝯtctu aliquo inter p̃ſentes celebrato. ꝛ tunc in
ducunt diſpoſitionẽ ſeu ꝓbationẽ donec ꝓbet̃ ꝯtrium. vt
l. optimã. alle. ꝛ. l. qdam. ff. de ꝓbatio. ſi ſimpliciter ſunt
emiſſa abñti. tunc ꝓbationẽ non inducũt. vt. l. epiſtola. in
p̃n. ff. de pactis. ꝛ. l. non nudis. ꝛ. l. non eplis. C. de ꝓba.
¶ Ad vnum tñ eſt aduertendũ ꝙ ſi illa verba enunciati
ua ꝓferunt̃ ſuper aliquo iure in quo ſit dare quaſi poſſeſ
ſionẽ illius iuris ꝯſtituit illũ ad quẽ verba dirigunt̃ poſſeſ
ſorem illius iuris. vt. l. non nudis. ꝛ. l. nõ eplis. alle. ꝛ. l. fi
na. ff. de ꝓba. vbi autẽ dixi iducere diſpoſitionẽ intelligas
ſemp inter p̃ſentes: vel inter abñtes per nunciũ vel epiſto
lam. Idẽ Bartho. in ꝯſilio ſuo quod icipit. qdam Petr⁹
mathei ꝺ vrbe veteri dicit ꝙ aliqñ in inſtro ꝯtinent̃ ali
qua diſpoſitiue. ꝛ illa ꝓbant: ꝛ ad illa refert̃ iuramentũ i
inſtrumento appoſitũ. ꝛ in illis operat̃. aliqñ in inſtrõ cõ
tinent̃ q̃dam enunciatiue de his que fuerũt geſta tũc tpe
ꝯtctus ſeu confecti inſtri. puta qꝛ quis confitet̃ recepiſſe ꝛ
habuiſſe tunc tale quid ꝛc̃. ꝛ tunc idem eſt qꝛ ꝓbant ꝛ di
ſpoſitionẽ inducũt. ꝛ ad illud ẽt iuramentũ refert̃. qꝛ cũm
ſit geſtũ tunc ab ipſo ꝯhente vr̃ iuramentũ interpoſitum
ꝓ obſeruatione p̃dictorum. ꝛ ita loquit̃ aut. ſacra puberꝝ.
ibi de ꝯtctibus rerũ ſuarum non retractandis. C. ſi aduer
ſus venditi. aliqñ in inſtro q̃dam alia enunciatiua ponũt̃
de preterito de his que ſunt geſta per alios vel de aliꝭ q̃
tpe celebrati ꝯtctus geri non potuerunt. ꝛ tunc per tale in
ſtrumentũ non ꝓbant̃. nec iuramentum in eo appoſituꝫ
Ad illa refert̃ rõ qꝛ dictum limitat̃ ſm cãm vel rõnem.
vt. l. hec actio. de calum. de his que in teſta. dele. l. cancel
lauerat. de le. ij. l. cũ pꝛ. §. dulciſſimis. ſed cã iuramenti fu
it ꝓ obſ̃uatione predictoꝝ: ſed in eo quod eſt iã factũ ꝛ pre
teritũ nulla cadit obſeruatio maxĩe cũ ex facto ꝓferentiuꝫ
non dependet. melius ergo debuiſſẽt ꝯcipi verba iuramẽ
ti ſi quis vellet ꝙ ad predicta referent̃ vꝫ ꝙ iuraret ea que
narrata ſunt vera eſſe. ꝛ tunc hẽret locũ aut̃. qꝺ obtinet. ꝛ
l. rõne. C. de ꝓba. ꝛ de leg. iij. l. cũ qs. §. codicillis. ꝛ idẽ
Bar. in ꝯſilio ſuo quod incipit. querit̃ ꝛ in dubiũ reuoca
tur an Franciſcus dicit ꝙ verba narratiua ſeu enunciatiua
alterius inſtri ſeu negocij int̃ eaſdẽ p̃ſonas int̃ quas dictũ
inſtrm ſeu negociũ de quo fit mentio fuit celebratum faci
unt ꝓbationẽ ut. l. optimã. alle. ff. de edil. edic. l. quero. in
fine. ff. de inoffi. teſta. l. multũ interẽ. ꝛ facit quod no. ff. ꝺ
nego. ge. l. pompo ſcribit. vbi ratihabitio facta pte abñte
ſufficit. Itẽ fauore dotis verba enunciatiua inducũt plenã
ꝓbationẽ. vt. l. ij. C. de dotis ꝓmiſ. ꝛ ad minus ſp in dote
faciũt ſemiplenã ꝓbationẽ. ꝛ dicit Bar. i ſuo ꝯſilio qꝺ in
cipit. Titius ꝛ ſeius fratres venerũt ad diuiſionẽ. ꝛ dicit
Bar. in aut̃. ſi qs in aliq̃ documento. alle. ꝛ Bal. i nodiſ
feu. in. c. i. ꝙ ſi inſtrm dicit ꝙ capitulũ vendidit p̃cedẽtib⁹
legitimis tractatibus habita ſnĩa epi ꝛc̃. ꝙ iſta non ꝓban
tur p hoc inſtrm. lꝫ vr̃ ꝙ ſit int̃ eaſdẽ p̃ſonas p. l. optimaꝫ.
all. ſꝫ. d. l. dꝫ itelligi i p̃ſonis q̃ p̃ñt ſibi p̃iudicar̃ ꝯſitẽdo: ali
enando ꝛ obligando. ſec⁹ i aliꝭ. Rõ qꝛ eadẽ facilitate q̃ vẽ
dũt eadẽ facilitate iſta verba aſſerẽt. vt. l. doli excep. §. di
uerſum. ff. de noua. ꝛ qñ qs dat alicui peccuniã vt merca
tori vel vt artifici vel tibi ꝯfitenti te artificẽ vel mercatorẽ.
an ꝓbent iſtũ eẽ talem. dic p̃ Bar. in. l. ſi donatõe. C. de
colla. ꝛ per ſupra dicta p̃ Bar. in. l. ſi forte. de caſtren. pe
cu. poteſt decidi preſens dubium.

Enunciatiua verba in vltimis voluntatibus.

Si uero verba enũci
atiua ꝓferant̃ in vltimis volũtatibus. ꝛ tunc
dic ꝙ verba enũciatiua emiſſa ꝓpter ſe p̃nci
palit̃. vt. l. ex hac ſcriptura. ff. ꝺ dona. ad grauatũ directa.
vt no. glo. in. l. peto. in p̃n. ff. de lega. ij. ſcient̃. ꝛ. l. ij. C. de
fal. cã adie. eoꝝ que p̃ defũctũ ſunt diſponibilia. vt. l. i. C.
arbi. tute. ꝛ. l. cũ pat̃. §. pater filio. de le. ij. diſpoſitionẽ in
ducũt q̃tenus verboꝝ ſignificatõ ſeu nã patiat̃. vt. l. titia.
§. caius. ff. de leg. ij. al's ſi propt̃ aliud proferunt̃ incidẽt̃.
vt. l. ex his. C. ꝺ teſ. mili. ad oneratũ directa. vt. l. ṽba. ſm
vnã lectu. C. de teſta. ꝛ. l. gnãli. ff. de vſufru. leg. error̃ ſeu
ignorant̃ que p̃ defunctũ nõ ſunt diſponibilia q̃tenus ver
boꝝ ſignificatio ſeu nã ñ patiat̃ diſpõnem non inducũt. ꝛ
dic ꝙ ṽba enunciatiua in vltimis volũtatib⁹ que emittũt̃
propt̃ aliud. qñqꝫ emittunt̃ p modũ modi. aliqñ p modũ
demonſtratiõis. aliqñ p̃ modũ ꝯditionis. aliqñ per modũ
cauſe. Qñ p modũ modi tũc diſponũt. vt. l. fi. C. de his q̃
ſub mõ. ṽba enunciatiua que emittunt̃ propt̃ aliud p mo
dũ ꝯditionis diſtingue. aut in eis ſi eſt exp̃ſſa certa q̃ttitas
vel ſpẽs. aut fuit expreſſa. ſi nõ ẽ exp̃ſſa tunc non diſponũt
ẽt ſi in modũ diſpoſitionis fuiſſent prolata in. l. titia. i p̃n.
ff. de lega. ij. ꝛ. l. cũ poſt. §. gener. ff. de iure doꝫ. ſi fuit ex
preſſa certa q̃ttitas. aut ſpẽs. aut queris an inducãt diſpo
ſitionẽ in eo qꝺ deuenit in ꝯditionem. aut in alio añceden
ti vel ꝯñti quod poterat p̃ teſtõrem induci. ꝛ iducũt diſpo
ſitionem ſi erat añcedens neceſſariũ. vt. l. proculo. ff. ꝺ vſu
fru. in p̃n. l. deniqꝫ. ff. de peccu. lega. ꝛ. l. pe. de colla. doꝫ.
fallũt p̃dicta qñ verba ꝯditionalia proferunt̃ p ablatiuos
abſolutos. vt. l. in rõne. §. tã ꝛ fi. ff. ad. l. fal. Si ṽo verba
enũciatiua emittũt̃ propt̃ aliud p modũ cãe. qñ i cã venit
aliqd qꝺ p̃ teſtõrem poterat diſponi ſi erraſſet inducũt di
ſpoſitionẽ ẽt quo ad actionẽ ſm gl. i. l. ſocer. §. lu᷑⁹. ff. ſo.
ma. ꝛ Inno. in. c. fi. de ſucceſ. ab inteſ. lꝫ glo. dicat ꝛ tene
at in. l. ẽptor. §. ãcilla. ff. ꝺ rei ven. ꝙ ſolũ quo ad exceptio
nẽ. ꝛ ita vt dictũ ẽ tꝫ ꝛ dicit Bar. in. l. ex hac ſcriptura. ff.
ꝺ dona. Bal. ṽo in. l. ṽba. C. ꝺ teſta. dicit ꝙ ṽba enũciati
ua. aut negãt p̃teritã v̾itatẽ. aut enunciãt veritatẽ de futu
ro. Primo caſu aut negãt veritatẽ rei. ꝛ dic vt in. l. titia. §.
caius. ꝺ le. ij. aut negãt veritatẽ act⁹. ꝛ tũc ſi eſt talis act⁹.
q̃ p̃t p̃ pn̄iam reuocari: ꝛ reuocat̃ ope exceptiõis. ſꝫ ſi non
p̃t p̃ pn̄iam reuocari. tũc talia ṽba nihil opant̃. vt. l. ṽba.
C. de teſ. in tex. ꝛ glo. Scꝺo caſu aut enunciãt veritatẽ p̃
ſuaſiue. aut diſpoſitiue vel p̃ceptiue. aut dubitat̃. Primo
caſu non diſponũt qꝛ ſapiũt cãm impulſiuã. Scꝺo caſu di
ſponũt qꝛ ſapiũt cãm finalẽ. ff. de vſufru. leg. l. gnãli. i p̃n.
ꝛ. ff. de leg. ij. l. vnũ ex familia. §. fin. Tertio caſu aut ṽba
enũciatiua ſunt p̃teriti act⁹ nõ exñtis. ſꝫ in poſterꝝ effectuꝫ
tendentꝭ cõmemoratõꝫ p̃ncipalit̃ ꝛ propt̃ ſe ꝓlata. ꝛ tunc
diſponũt. ff. ꝺ don. l. ex hac ſcriptura. ſꝫ ſi ſunt prolata in
cident̃ propt̃ aliud. tũc non diſponũt. ff. de teſta. mi. l. ex
his ṽbis. niſi forte ſint prolata ad liberandũ ab obligatõe
ſeu vinculo qñ poſſit tolli nudo ꝯſenſu. vt. ff. ꝺ pac. l. tale
pactũ. in p̃n. ſꝫ ſi dicunt ꝙ ibi fuer̃t ṽba diſpoſitiua. Item
ibi fuer̃t prolata p̃ncipalit̃ ad effectum liberatiõis. ſi autẽ
ṽba enunciatiua ſunt futuri cõmemoratoria talis actus q̃
depẽdet ex aĩo. ꝛ tunc aut dirigunt̃ grauato: ꝛ vident̃ di
recta p modum p̃cepti. aut dirigunt̃ onerato. ꝛ tunc aut i
cludunt diſpoſitionẽ ſaltẽ ope exceptiõis. vt. ff. de rei ven.
l. emptor. §. ancillam. aut ſunt verba ab omni grauami
ne abſoluta ꝛ tunc non diſponunt vllo modo. vt notatur
in. l. peto. in principio. ff. de lega. ij. ꝛ ſcias rationem. l. ti
tia. §. caius. ꝛ. §. falſam. vbi verbis enunciatiuis falſam
cauſam continentibus nihil operatur annexa diſpoſitio.

Et ſi rõ eſt quia cã eſſet vera: diſpoſitio eſſet ſuperuacua.
vt. l. petitoꝛ. ff. de li. lega. Si aũt non eſſet vera. tunc lega
tũ fundat᷑ ſup falſa cã finali. ⁊ iõ non valet niſi pꝛobet᷑ ꝙ
teſtatoꝛ non legare voluit. ita ꝙ non fuerit cã finalis. ſed
impulſiua que legatũ non viciat. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. cum
tale. §. falſam. glo. tñ vt dixi in. l. emptoꝛ. §. ancillã. alle. di
cit ꝙ in. d. §. caius. cõpetit exceptio non actio. ſed falſum
dicit quo ad. d. §. caius. ſed quo ad. d. §. ancillã. dicit veꝝ
nam qꝛ ibi filia poſſidebat merito ſufficit ei exceptio iuxta
no. C. de coll. l. filie. ⁊ l. ſi ſoꝛoꝛ. Item ẽt ſcias rõnem qua
re verba enunciatiua in oneratũ relata non diſponũt. vt
no. in. l. peto. in p̃n. ff. de le. ij. Nã ratio ẽ qꝛ verba depca
tiua ad oneratũ directa ſunt potius ꝯſilij q̃ pꝛecepti ⁊ ali
ud eſt perſuadere aliud iubere. Item ſcias ꝙ rõ. l. ex his
verbis ẽ. qꝛ non tenet p̃ncipale diſpoſitiuũ factũ ſ̃no teſta
toꝛis. C. de nece. ſerui ſ heredi. inſti. l. quidam. §. illo. ergo
alia verba que ſunt ꝓpter illud non tenent. ff. de ſerui. vr
ba. pꝛedi. l. iij. §. qui hꝫ. Item rõ. l. v̓ba. de teſtamen̄. eſt
qꝛ nr̃m affirmare vel negare non facit veritatẽ aliter ſe ha
bere. Cy. vero in. l. verba. C. de teſta. dicit ꝙ aut verba te
ſtatoꝛis ſunt diſpoſitiua. aut demõſtratiua. aut cãſiua. aut
enunciatiũ. Si diſpoſitiua ſ̃uanda ſunt. vt in. §. diſponãt.
in aut. de nup. ⁊ l. i. §. de falſa cã adie. niſi ſunt iniuſta ⁊ ĩ
poſſibilia tam de iure q̃ de facto. C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. re
p̃hendenda. de fideicom. liberta. l. fi. ⁊ l. filius. ff. de ꝯdi.
inſti. ⁊ l. qdam. ⁊ de leg. i. l. apud iulianũ. §. fi. aut verba
ſunt demõſtratiua ſiue vera: ſiue iuſta ſit demõſtratio nõ
impediunt᷑ relicta. ff. de aur. ⁊ ar. lega. l. qntus. de condi.
⁊ demon. l. demõſtratio. in p̃n. ⁊ l. falſa. niſi teſtatoꝛ erraſ
ſet in demõſtratione ñ legatarijs ſi falſum ſciuiſſet. ff. d cõ
di. ⁊ de. l. cũ tale. §. fi. ⁊ de le. i. l. legata inutilit᷑. Si v̓o ver
ba ſunt cauſatiua ſiqdem in preteritũ idẽ quod in demon
ſtratione ſ̃uandũ ẽ per eadẽ iura. ſi in futurũ tunc non in
ducũt legatũ imo p̃iudicant. ff. de leg. ij. l. titia. in p̃n. Si
vero ſunt v̓ba enunciatiua refert. aut ſunt emiſſa in p̃iudi
ciũ extranei. ⁊ non ualent. vt. l. verba. C. de teſta. ⁊. C. de
ꝓbati. l. exemplo. aut ſunt v̓ba aſſertiua. aut negatiua. ſiq
dem ſunt aſſertiua ⁊ p̃iudicant. vt. ff. de dona. l. ex hac ſcri
ptura. ⁊ de leg. ij. l. lutius. ⁊ de aur. ⁊ ar. leg. l. q vxoꝛem.
de lega. iij. l. lutius. §. i. Si vero ſunt verba negatiua. aut
ſunt negatiua dñij. aut obligationis. Si dñij non pꝛeiudi
cant. vt. l. lutius. §. caius. de le. ij. niſi aliud ꝓbet᷑. Si ſũt
negatiua obligationis. aut directe. vt talis mihi non dꝫ. ⁊
obtinet quod dĩ in. l. i. C. de falſa cã adiec. Si v̓o idirecte
tunc obtinet quod dĩ. C. de ꝓbati. l. rõnes. ⁊ aut. qd obti
net. Si aũt nil tale obtineat. tunc nihil ualet. Io. vero de
ymol. dicit in. d. l. v̓ba. ꝙ aut teſtõꝛ loquit᷑ diſpoſitiue. tũc
ualet diſpoſitio. l. ñ idcirco. C. de codicillis. ⁊ l. cũ pat. §.
donationis. de leg. ij. aut loquit᷑ cãtiue. ⁊ tunc dicunt q
dam. ꝙ aut ẽ cã de p̃terito. ⁊ tunc tꝫ legatũ. ⁊ ſi cã ſit falſa
ſi ẽ de futuro tũc ſecus. tu dic ꝙ aut erat legatarius. ⁊ ua
let. aut non ⁊ tũc ſecuſ. in dubio ãt dic ꝙ aut ſcien̄ diſpo
nens ſciens cãm falſam eſſe. ⁊ tũc p̃ſumit᷑ cã impulſiua. ⁊
valet legatũ. ſed in dubio aut cã reſpicit legatarij comodũ
⁊ pꝛeſumit᷑ impulſiua. ut. l. ij. ff. de dona. aut diſponũt de
monſtratiue ⁊ tunc aut v̓ba reſpiciũt idterminatũ ⁊ futu
rũ tp̃us. ⁊ tunc potius vnã conditionẽ q̃ demonſtrationẽ
faciunt. vt. l. ſtichũ q meus erit. de leg. i. ⁊ l. nup. de lega.
iij. Si ãt verba recipiũt determinatũ ⁊ p̃teritũ vel p̃ns tp̃s
tũc demonſtratio non viciat legatũ. vt. C. de fal. cã. adiec.
per totũ. aut ꝓferunt᷑ uerba enunciatiue. ⁊ tũc aut teſta
toꝛ loquit᷑ cũ onerato. ⁊ nõ tꝫ diſpoſitio. vt. l. v̓ba. C. de te
ſta. ſ̃m vnã lec. fallit in milite. vt. l. ex v̓bis. C. d teſtõ mil:
aut cũ grauato ⁊ tꝫ. ut. l. peto. in p̃n. ff. de leg. ij. ſed aliqñ
v̓ba enũciatiua lꝫ nõ opent᷑ diſpoſitionẽ opant᷑ tñ aliqñ p̃
ſumptionẽ in p̃iudiciũ patien̄ ea inſeri i inſtr̃o. vt. l. opti

mã. alle. Itẽ opant᷑ qꝛ inducũt qñqꝫ declarationẽ i diſpo
ſitione. vt. l. ſi ſ̃uus cõis. ff. de ſtipu. ſeruo. ⁊ l. cũ aliquis.
C. de iure deli. qꝛ ſi dr̃ in inſtr̃o talis ſ̃uus ſtipulatus ẽ do
minis ſuis talibus ⁊c̃. lꝫ non ꝓbet᷑ pꝛo hoc ſ̃uus eẽ decla
rat tñ reſpectu dñi ſtipulatũ fuiſſe. vt. d. l. ſi ſeruus. ſ̃m Ja
co. butri. in. l. rõnes. C. de ꝓba. Itẽ operant᷑ in pꝛeiudici
um heredis qñ teſtatoꝛ iurauit. vt ĩ aut. quod obtinet. C.
de ꝓba. idẽ Ja. butri. in. l. rõnes. C. de ꝓba. all. ⁊ dicit ꝙ
verba enũciatiua ꝓlata p teſtõꝛem hñt effectũ trib⁹ vel q̃t
tuoꝛ modis. Pꝛimo qꝛ hñt effectũ diſpoſitionis ĩ teſtõ mi
li. ut. l. ex his. C. de teſta. mili. aliqñ non operant᷑ diſpoſi
tionẽ: ſed quandã p̃ſumptionem in p̃iudiciũ pacien̄ inſe
ri ea in inſtr̃o. vt. l. optimã. alle. ⁊. §. item verboꝝ. inſti. d
inutili. ſtipu. Item operant᷑ hoc qꝛ lꝫ non ꝓbent. tñ indu
cũt declarationẽ in diſpoſitiõe. ut ſupꝛa ẽ declaratuꝫ. ⁊ di
cit Cy. in. l. i. C. de falſa cã adiec. ꝙ ſi uerba enunciatiua
emittunt᷑ ꝓpter ſe in vltia voluntate. ⁊ referunt᷑ ad perſo
nã honoꝛãdã. ut qꝛ dico ſcias ꝙ ſi bene te habeas erga he
redẽ tuũ dabit tibi centũ tunc hñt tacitũ effectũ. ff. de leg.
ij. l. vnũ ex familia. §. fi. ⁊ l. i. C. de falſa cã adiecta. Ang.
autẽ in. l. ex his verbis. C. de teſta. mili. dicit ꝙ fauoꝛ tan
tũ libertatis ⁊ vltime uoluntatis non ẽ cã ſufficiens ꝙ uer
ba enunciatiua ꝓlata p̃ncipaliter ꝓpter aliud diſponant
ſed ſi diſponũt ꝯcurrente fauoꝛe milicie. facit. C. de ꝓba.
l. nõ nudis. ⁊ l. non eplis. ⁊ l. ij. C. d nece. ſ̃uis here. iſti.
⁊ l. ſ̃uus. C. de lega. Si ãt ꝯcurreret fauoꝛ in publico ⁊ li
bertate. ẽt in teſtõ pagani talia v̓ba diſponerẽt. ut. l. ſi he
reditas. §. fi. ff. de teſ. tute. Exemplũ ſi teſtatoꝛ enunciãdo
ſ̃uum liberũ eum tutoꝛem ꝯſtituit. ⁊ ibi pꝫ. ⁊ ꝯclude circa
iſtũ articulũ vltime uoluntatis ꝙ ſi uerba enunciatiua ꝓ
ferunt᷑ ꝓpter ſe inducũt diſpoſitionem in enũciatione. vt
l. ex hac ſcriptura. ff. d dona. fallit ſi in p̃iuitiem tertij ꝓfe
rant᷑. vt. C. de teſ. l. v̓ba. Si autẽ ꝓferunt᷑ p̃ncipaliter ꝓ
pter aliud. ꝯclude ꝙ ſi in vim modi diſponũt. ut qꝛ nõ dif
fert enũciatio a diſpoſitione. ut. l. fi. C. de his que ſub mo
do. Si ãt ꝓferant᷑ in uim conditiõis ñ diſponũt in enun
ciato. ut. l. ex facto ẽt agitato. ff. d here. inſti. Si ꝓferant᷑ p
modũ demonſtrationis non diſponũt in teſtõ pagani. ut
l. ex his verbiſ. alle. fallit in. l. ſi hereditas. §. fi. ff. de teſta.
tute. ⁊ fallit fauoꝛe milicie ⁊ libertat̄. ut. d. l. ex his v̓bis.
alle. ⁊ l. lutius. §. fi. ff. de teſta. mili. tñ in caſu quo non di
ſponũt verba enunciatiua quo ad parandã actionẽ ſaltẽ diſpo
nũt quo ad parandã exceptionẽ. ut. ff. de rei uen. l. ẽptoꝛ.
§. ancillam. ſ̃m glo. ibi. ⁊ ſ̃m Bar: in. l. cum ꝓponeret᷑.
de le. ij. verba enunciatiua in teſtis inducũt ꝓbationẽ co
rũ que geſta dicunt᷑ in teſtõ. ut ẽ tex. in. d. l. ꝓponeret᷑. ſꝫ
non eoꝝ que geſta dixit extra teſtũ. ut. l. aurelius. §. fi. ff.
de li. lega. ⁊ l. lutius. §. fi. de leg. iij. ⁊ ſ̃m Bar. in. l. titia.
§. caius. de leg. ij. ſed ſ̃m glo. in. d. §. caius. verba enuncia
tiua que non ꝯtinent certã quantitatẽ ad ſpẽm non indu
cunt diſpoſitionem quantũ ad obligandũ. inducunt tñ q̃
tum ad liberandũ. ut. l. emptoꝛ. §. lutius. ff. d pactis. ⁊ l.
certũ. §. i. ff. de acceptilatio. ⁊ verba enunciatiua q̃tũꝫ ad
inducendũ exceptionẽ ſunt ita hñ ſufficientia in actiõe rea
li ſicut in perſonali. ut. l. viii. ff. d excep. ⁊ ſ̃m gl. ⁊ Bar.
in. l. peto. in p̃ncipio de leg. ij. quedam ſunt verba diſpo
ſitiua ſeu pꝛeceptiua. ⁊ illa in quemcunqꝫ referant᷑ diſpo
ſitionem inducũt. ut. d. l. peto. in p̃ncipio. quedã ſunt v̓ba
non diſpoſitiua. ſed magis enunciatiua futuri euent⁹ vel
depꝛecatiua. ⁊ illa ſi referant᷑ ad grauatũ inducũt diſpoſiti
onẽ. ut. l. vnũ ex familia. §. fi. de le. ij. Si uero referũt᷑ ad
honoꝛatũ. ⁊ tũc ñ inducũt diſpõnem. ut. l. gñali. in p̃n. ff.
d uſufru. le. Jo. ãt d ymol. in. l. titia. §. cai⁹. d le. ij. dicit ꝙ
v̓ba enũciatiua in vltĩa uolũtate ꝓlata lꝫ p̃ſumptionẽ fa
ciant non tñ ꝓbant. ut. l. aurelius. §. fina. d libe. lega. no.
gloſa in. l. i. C. de falſa cauſa adiecta. ⁊ dic ſ̃m eum ibi ꝙ

q̄dam ſunt uerba enunciatia propt̄ aliō ſimplicit̄ emiſſa. vt dixit Bal. in. l. titia. de leg. ij. que nō diſponūt. ut. l. q familie. ff. fami. herc. niſi eſſent talia ex qbus fundaret̄ intentio libelli. ⁊ ita intelligit. l. cū precū. C. de libe. cā. Inc̄dum ſunt verba enūciatiua ꝑpter ſe p̄ncipaliter ꝓlata. et tunc aut ſunt negatiue ꝓlata: ⁊ nōn inducunt in effectu liberationem. vbi non ꝓcedit ſubſtantia debiti. Si aūt ſunt aſſertiua ⁊ affirmatiua. tūc ſi ſunt aſſertiua ſeu affirmatiua obligationis: ⁊ nō ꝓbant in vltima volūtate. ſed diſponunt niſi doceat̄ de errore. In ꝯtctibus autē eſt eꝯ. q꞉ ꝓbant ſed non diſponūt. l. publia. l. fi. ff. depoſiti. ⁊. l. ij. C. de falſa cā adic. ⁊ idē dicit Bal. ſi ſunt enunciatiua dominij. facit quod no. in. l. falſa. C. de iuris ⁊ fac. igno. Si aūt ſunt aſſertiua poſſeſſionis in ꝯtctu ꝓbant lꝫ non diſponāt in vltima voluntate. videt̄ ꝙ non ꝓbent nec ēt diſponant q꞉ non ē in poteſtate teſtantis poſſeſſionē facti in aliū trāſferre licet dn̄ium ſic. facit quod no. glo. in. l. ſi cū duobus. §. idem. ff. pro ſocio. Lambertus vō de rampo. in ſuis diſtinctionibus in. l. ſi dotē. C. de falſa cauſa adicc. ſic dicit. ſi queris an verba enunciatiua habeāt vim diſpoſitionis. diſtingue. aut ꝓferunt̄ in iudicio. aut extra. ſi in iudicio habent vim diſpoſitionis. exemplū interrogatus in iure an ſit heres vel an debeat. Rn̄det ꝙ ſic tūc hn̄t vim diſpoſitionis. ff. de interro. acti. l. de etate. §. qui in iure. ⁊ eſt idem ac ſi expreſſe eēt obligatus. ⁊ hoc ē verum ſi eſt pn̄s cui debet acquiri. ff. de interro. acti. l. fi. quia ſicut vera obligatō non querit̄ abſenti. ſic nec hic. Si vero ꝓferunt̄ extra iudiciū de hoc dicetur infra. aut emittunt̄ verba enunciatiua in vltimis voluntatibus per modum confeſſiōis. ⁊ tūc aut verba enunciatiua emittunt̄ non ꝑpter ſe p̄ncipalit̄ ſed ꝑpter aliud. tunc operant̄ diſpoſitionē. vt. d. §. ſticho liberto meo lego fundū. non enim ſunt emiſſa iſta verba liberto meo ꝑpter ſe. ſed propter perſone deſignationem ideo non hn̄t vim diſpoſitionis. nec verba in inſtrumentis prolata que non propter ſe p̄ncipaliter proferunt̄ proferētem obligant. vtputa ſi dicis talis coheres meus poſſidet hereditatē quā peto diuidi. non videris ꝯfiteri cum hēdeꝫ ff. de lega. ij. l. titia. in pn̄. ff. fami. herc. l. qui familie. Sed ſm ſupra dicta hoc haber locum in p̄paratorijs ⁊ ante li. ꝯteſta. aut proferunt̄ verba propter ſe p̄ncipaliter. vt dico fateor a te me recepiſſe decē non proferunt̄ ad aliud niſi ad notificandū ſolutionem tuam. ⁊ non diſtinguo vtrum referant̄ verba ad honoratum vel oneratū. q꞉ hoc cāu idē eſt vtrobiq꞉. ſed refert an iſta verba de ſua ꝓpa ſignificatione poſſint trahi ad legata vel fideicōmiſſa vel non. ſi ſic vtputa peto ꝙ ſis ꝯtentus eo ꝙ legaui tibi. tunc hn̄t vim diſpoſitiōis. ff. de leg. ij. l. peto. ij. ⁊. iij. rn̄. aut verba ex ſua propria ſignificatione non poſſunt trahi ad legatum ſeu fideicōmiſſum. niſi per exceptionē. ⁊ ſic ſunt verba enunciatiua ſimpliciter. vt dico heredes mei fateor talem mihi ſoluiſſe. tunc aut iſta verba proferunt̄ gratia legatarij. ⁊ magis ad grauamē heredis: utputa teſtator inſtituit vxoreꝫ ſuam heredem. ⁊ dicit vxor mea. ſcio ꝙ reſtitues hereditatē meam liberis meis. tunc fauore liberoꝝ habet̄ ac ſi diceret rogo te ꝙ eis reſtituas. ff. de leg. ij. l. vnū ex familia. §. pe. ⁊. §. fi. ⁊ ſic intelligit̄. l. ſi doteꝫ. C. de falſa cā adie. aut proferunt̄ verba magis ad grauamen heredis ꝙ̄ ad prouiſionē legatarij: ⁊ non operant̄ diſpoſitionem. vtputa dicit teſtator lego tibi vſumfructū talis fundi. ⁊ ſcio te cōſecuturum proprietatem ſi gratus ſis erga meū heredem videtur heredē grauare in eū caſuꝫ vbi eris ſibi gratus magis ꝙ̄ tibi prouidere. ⁊ ideo verba non faciūt diſpoſitionē. ff. de vſufructu. lega. l. generali. in p̄n. ſed an eſt verū ſimpliciter ꝙ verba enunciatiua in teſtamento per modū cōfeſſionis probent. dic ꝙ Cy. in. l. generalit̄. C. de non num. pec. dicit ꝙ confeſſio facta in vltima voluntate ꝓbationeꝫ inducit. vtputa ſi teſtator dicit ī ſuo teſtō heredeſ mei. ego debeo titio centū. ⁊ dicit ꝙ ſicut emiſſa int̄ viuos proficiunt ad probādū. vt. l. publia. §. fi. ff. depoſiti. ſic etiā emiſſa in vltima voluntate. vt. l. i. C. de falſa cauſa adie. ⁊. l. i. eodem ti. ⁊. ff. de li. lega. l. iij. ⁊. l. aurelius. §. i. ita ꝙ dicit idem Cyn. poſt Pe. ꝙ licet teſtator ꝯualeſcat. ⁊ de dicta confeſſione peniteat ꝙ licet. alīs poſſit reuocare confeſſionem. tamē aut reuocare non poterit cum ſit cōtractus. ⁊ ī teſtamento poteſt contrahi. vt no. glo. in. l. heredes palā. §. fi. de teſta. ⁊ ꝯtctus non reuocat̄ niſi vtroq꞉ conſentiēte vt. l. ſicut. C. de acti. ⁊ obli. ſubdens ꝙ illud quod dicit̄ q vltima voluntas poteſt reuocari vſq꞉ ad vltimū vite exitū eſt verū in diſpoſitiuis. non āt in enunciatiuis. Ideo cum confeſſio ſit quid enunciatiuū non poteſt reuocari. vt dicit idem Cy. ꝙ ꝯfeſſio que emanat in vltima volūtate requirit partis p̄ſentiam. ut. l. cū pater. §. ſurdo. ff. de lega. ij. ⁊ l. fi. C. quando dies lega. ce. ⁊ quo ad obligandū non requirit confeſſio cāe adiectionē. vt. ff. de leg. ij. l. lutius. §. ſi qs. quo uero ad ꝓbandū bene requirit cauſe adiectionē. ſicut ⁊ ꝯfeſſio inter viuos emiſſa. vt. l. cū de indebito. §. fi. ff. de proba. tu dic ꝙ licet ipſe Cy. dicat ꝙ ꝯfeſſio facta de debito p teſtatorē in vltima voluntate eo ſuperueniente ꝓbet cōtra eum lꝫ facta fuerit in abſentia ptis. tamē cōis opi. eſt in contrariū p. l. certū. §. ſi quis abſente. ff. de confeſſis. ⁊ l. fi. ff. de interro. acti. vbi requirit̄ partis p̄ſentia. ad hoc ut ꝯfeſſiō obligatoria ꝓbet. ⁊ hoc firmat ibi Bar. in. l. cū qs decedēs. §. codicillis. ff. de leg. iij. l. lutius. §. i. eo. titu. ⁊ l. lutius. §. quiſqs. de leg. ij. ⁊. l. aureliuſ. §. fi. de li. le. ⁊ idē firmat Bar. in. l. generaliter. all. allegās tex. i. c. dilect⁹. de ſucceſ. ab inteſ. ⁊ idem tener in. l. rationes. C. de ꝓba. ⁊ in. l. ſi creditores. C. de fideicōmiſ. in lectu. antiquā. niſi teſtator in ꝯfeſſione iurauerit. iuxta aut̄. quod obtinet. C. de ꝓbati. ⁊ in. d. §. codicillis. alle. Ja. tamen buiri. in. l. i. C. de falſa cauſa adie. dicit ſic ē contra eos qui dicunt ꝙ ſi teſtator confitet̄ in ultima voluntate ſe mihi debere corā pluribus teſtibus. ⁊ poſtea mutat voluntatē ꝙ nihilominus dꝫ ꝙ ꝯfeſſus ē qd̄ falſum ē quia talia uerba nō faciūt debitum: vt ibi: ſed legatū quod ē ſm eum mirabile. ut. l. cū ꝓponas. C. de codi. ⁊. l. clari. de fideic. hec iſte. Ang. vero in. l. i. ⁊. l. ſi non deſignata. C. de fal. cā adie. dicit ꝙ non ſtat̄ confeſſioni teſtantis ī vltima uoluntate. nec illa ꝯfeſſio probationem inducit niſi emanauerit pte p̄ſente. vt. l. lutius. §. quiſqs. de le. ij. l. aurelius. §. fi. de li. le. ⁊ dicit idem Ange. in. l. verba. C. de teſta. ꝙ uerba enunciatiua prolata per teſtatorem in preiudicium heredum ſi ſūt iuramento firmata inducunt diſpoſitionem. vt dicta. l. rationes. ⁊ aut̄. quod obtinet. C. de probatio. Bar. vero in l. cum quis decedens. §. codicillis. alle. ſic dicit. teſtator cōfitetur in teſtamento ſuo ſe habuiſſe de bonis cōibus tm̄ vel de vſuris tantum poſtea reconualeſcit an poſſit ad illa conueniri. Petrus format hanc queſtionem. ⁊ Cyn. refert in. l. generaliter. C. de non nume. peccu. ⁊ ibi videtur tenere ꝙ ex hoc ipſe poſſit conueniri. ⁊ contra eum inducunt probationem. Nam in vltimis uoluntatibus poteſt contrahi. ut. l. heredes palam. in fine. ⁊ ibi no. ff. de teſtamentis. Item in contractibus non eſt locus penitentie. ut l. ſicut. C. de actio. ⁊ obligati. ⁊. ff. como. l. in comodato. §. ſicut. Iſta enim confeſſio habet vim cuiuſdam confeſſionis facte inter uiuos. nec poterit reuocari. Nec obſtat ꝙ vltima voluntas eſt obligatoria vſq꞉ ad mortem. quia illud eſt verum in vltimis voluntatibus diſpoſitiuis. ⁊ que ſtant in finibus mere vltime volūtatꝭ. ſed iſta confeſſio hꝫ vim ꝯfeſſionis emiſſe inter viuos. Ja. de bel. in aut̄. de iureiuran. a morien. pſtito. determinauit cōtra. ⁊ de hoc vꝫ eſſe caſus in alle. l. cū qs decedens. §. codicillis. vbi cōfeſſio nō ꝓbat niſi fuerit iurata. preterea teſtator ſm hoc poſ

ſet p̃uare filios legitima ꝯfitendo aliis ſe debere ꝙ ſuffice ret: ⁊ aperiret͂ via malicijs. p̃terea ſi hoc eſſet verũ omnes leges que dicũt ꝙ ex tali confeſſiõe inducat͂ fideicommiſ ſum male dicerẽt: q2 tunc demũ põt induci fideicõmiſſum qñ de debito nõ conſtat: ſed ſm hoc conſtaret de debito: ergo non d3 induci fideicõmiſſu3 quod ẽ falſum. vt. l. ſi cre ditori. de lega. i. ⁊. l. lutiꝰ. §. i. de leg. ij. ⁊. l. lutius. §. quiſ quis. de lega. ij. ⁊. l. aurelius. in fi. de li. lega. ꝓ hoc facit c. fi. de ſucce. ab inte. p̃dicta vera niſi fuiſſet notariꝰ ſtipu latus recipiendo ꝓ alio vel confiteret͂ parte p̃ſente. tunc tñ h3 vim cõfeſſiõis inter viuos. ⁊ preiudicat. ⁊ ſm hoc bñ loquitur Pe. ⁊ Cy. ⁊ intellige ſm Bart. in. l. lutius. §. quiſq3. de leg. ij. ſiue pars ſit p̃ſens per ſe ſiue p nũcium vel epiſtolã ſicut alſs inducũt ꝓbationẽ. vt in all. l. publia. §. fi. ſecus ſi fieret parte abſente. vt. l. certũ. §. ſi quiſ abſen te. ff. de confeſſis. ⁊. l. fi. ff. de interro. acti. ⁊ ide3 t3 Bar. in. d. §. quiſq3. ⁊ p̃dicta vera in his ꝯfeſſionibus que pẽ dent ex mera voluntate ꝯfitentis: vt aditio hereditatꝭ. vel declaratio animi qñ p̃ceſſit actus ambiguus. vt. l. ſi auia. C. de iure delib. ⁊. l. vxorem. §. fi. q2 in teſtõ talis actꝰ am biguus q p̃ceſſit põt declarari. vt ibi in. d. §. fin. ⁊ ſi dice ret͂ liber rõnum teſtõris ꝓbat ꝯ ſe: vt. l. rões. C. de ꝓba tio. quare nõ ꝯfeſſio facta in vltima volũtate. qdam dicũt ꝙ bene probat ſi nõ ſit nuda a ptis p̃ñtia. vt. l. nuda. ff. de dona. vel dic aliud in rõnibus qñ ille actus ſit tm̃ ad pro bationẽ. aliud in teſtõ qd̃ ſit ad diſpoſitionẽ p̃ncipalit͂. iõ teſtator videt͂ magis dixiſſe vt diſponat ⁊ leget ꝙ ut ꝓba tionẽ inducat. fallit ſi interuenit iuramentũ. vt in. d. §. co dicillis. Et ẽ rõ qñ iuramentũ apponit͂: q2 ẽ p inde ac ſi di ceret volo iſta v̾ba h̾re effectũ eo mõ quo meliꝰ fieri poteſt vt. l. cũ pr̃. §. filius mr̃em. ff. de leg. ij. Et eſt ẽt rõ ꝓpter re ligionẽ q̃ eſt in iuramento. Unũ tñ no. ſm Bart. in. d. l. cũ quis. §. titia. ꝙ ꝯfeſſio facta in vltima volũtate in fauo rẽ nõ capacis p̃ſumit͂ facta in fraudẽ. vt. d. §. titia. vbi eſt tex. ⁊ iõ ſi teſtõr ꝯfitet͂ debere ñ capaci talis ꝯfeſſio nihil operat͂: ⁊ ideo ſi teſtõr ꝯfitet͂ debere. dicit ibi glo. ꝙ ĩ du bio talis ꝯfeſſio p̃ſumit͂ eſſe facta in fraudẽ. facit. l. q teſta mentũ. ff. d̾ ꝓba. ⁊ ſm Bar. illa talis ꝯfeſſio q̃ p̃ſumit͂ eẽ facta in fraudẽ nõ validat͂ iuramento. ⁊ iõ ſi teſtator h̾ns vxorẽ ſuã ſcd̃am cui vult relinquẽ pluſq̃ poſſit ſm formã l. hac edictali. C. de ſcd̃is nup. ꝯfiteat͂ ſe habuiſſe ab vxo re mille. ⁊ ſic iurauit certe nihil valet: q2 ꝯfeſſio facta cũ iu ramento ad vtilitatẽ ñ capacis non valet. ⁊ hoc ẽt t3 bar. p̃ncaliter in. l. aurelius. §. fi. de libe. lega. idem Guil. de cu. in. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. ff. de iureiur. ⁊ fuit originaliter opi. pe. quẽ refert Cy. in. l. i. in fi. C. de ſacroſa. eccle. Itẽ ſi teſtõr in teſtõ ſuo ꝯfiteat͂ ſe habuiſſe ab vxore ſua mille. ⁊ ſic iurauit ⁊ poſtea viuens vult illã ꝯfeſſionem reuocare ſupra dictũ eſt ꝙ iuramentũ validat eã. ⁊ non p̃t reuocari vt. d. §. codicillis. q2 tranſit in ꝯtum donatiõis int͂ viuos In queſtiõe p̃ñti dico ſm Bar. q2 vxor non ẽ capax dona tiõis int͂ viuos ꝯſtante m̃rionio. ⁊ iõ vir viuens ſꝑ poſſ3 re uocare: q2 ꝯfeſſio v̾r facta in fraudẽ. ſed ſi mariꝰ ẽct mortu us tũc cũ donatio poſſet pꝰ mortẽ ꝯfirmari heres non poſ ſet reuocare. ꝑ. d. §. codicillis. ⁊ ad corroborationẽ p̃dicto rũ. Bal. ĩ ſuo ꝯſilio qd̃ incipit. in xp̃i noĩe amẽ. teſtamen tũ in quo filiabꝰ in ptãte dicit an aſſertio facta in vltĩa vo lũtate ꝓbet. dic ꝙ Pe. t3 ꝙ ſic in. l. gñalit͂. C. d̾ non nu. pec. q2 l3 requirat͂ dirigi p nunciũ vel epſam. vt. l. publia. in fi. ff. depoſiti. tñ in vltĩa volũtate non requirit͂. hec cõis opi. ẽ omnium p. l. aurelius. §. fi. de li. lega. ꝙ ñ ꝓbet obliga tionẽ vel dñium aſſertio facta ĩ vltĩa volũtate. tex. in. c. fi. d̾ ſucce. ab inteſ. dicit ꝙ ñ ꝓbat ſufficient͂ ſed vehement͂ ad miniculat͂. ⁊ iõ apud iudicẽ multũ fidei ⁊ auctãtꝭ facit for te ut poſſit deferri ſacramentũ in defectũ ꝓbatiõis d̾ iure iuran. l. ſi duo p̃roni. ⁊ qd̃ ibi p Guil. d̾ cu. uel ut cũ aliis

adminiculis faciat efficacẽ ꝓbationẽ. ⁊ maxĩe d̾ illa ſũma eq tate q̃ ponit͂ ⁊ no. i. q. vij. c. q̃tiens cordis oculꝰ. Lud. i. l. admonendi. ff. d̾ iureiur. dicit. ⁊ Bar. dixit in. d. l. admo nendi. ꝙ ꝯfeſſio facta abſñte pte ſemiplenã ꝓbatiõ3 ĩducit p. l. capite qnto. ff. de adul. cũ ſua glo. ⁊. l. q̃ro. §. fin. ff. de edil. edi. ⁊. p. §. fi. de ſucceſ. ab inte. S3 ꝯ eũ tenuit Bal. in l. in bone fidei. C. de iureiur. R. ad iura Bart. excepto ad alle. c. fi. Itẽ ꝯ Bar. tenuit Sa. p̃mo q2 tex. in. l. certũ. §. ſi qs abſñte. de ꝯfeſ. dicit ꝯfeſſionẽ abſñte p̃te factã nõ ꝓ bare. ꝗ p inde habet͂ ac ſi dixiſſet nullã ꝓbatiõ3 inducere. Non ob. glo. in. d. l. capite qnto. q2 ibi ñ dicit ꝙ ĩducat ſe miplenã. ſed bñ ꝙ facit iudiciũ. qd̃ tñ eſt minꝰ q̃ ſemiple na ꝓbatio. ut. l. cũ ꝓbatio. in fi. ff. de ꝓba. ⁊ ſilr̃ R. ad. d. l. q̃ro. in fi. ad. c. fi. tu dicas ꝙ Bar. in alle. eiꝰ errauit q̃ni am ibi dr̃ ꝙ teſtes ibi deponebãt ꝯfeſſionẽ corã abbate q̃ erat ps facta fore. ⁊ ſic in eius p̃ñtia: ut. l. corã. ff. de v̾. ſig. ⁊. l. diẽ ꝓferre. §. corã. ff. de arbi. vñ nunq̃ ibi dr̃ ꝙ facta fuerit ꝯfeſſio talis pte abſñte. ⁊ ſi tu dicas quare ergo cõfeſ ſio in caſu illiꝰ. c. ñ inducit plenã ꝓbationẽ. ex q̃ ꝓbatũ eſt iã cẽ factã in p̃ñna ptis. R. ut ibi dicit glo. ꝙ ibi facta fuit in p̃ñtia ptis enũciatiue ⁊ incident͂. ñ aũt p̃ncipalit͂. vñ tex. ille nullo mõ ꝓbat intentionẽ Bar. q2 v̾r uerior opi. bal. ⁊ Sa. Itẽ bal. in ſuo ꝯſilio. qd̃ incipit in xp̃i noĩe amẽ. fa ctũ tale eſt magnificus p̃nceps dñs Nic. ⁊c̃. dicit ꝙ ꝯfeſ ſio facta in ultĩa uolũtate int͂ uirũ ⁊ uxorẽ ñ inducit ꝓbati onẽ debiti tex. eſt. ff. de li. leg. l. aureliꝰ. ⁊ idẽ int͂ q̃ſcunq3 pſonas: q2 p ultimã uolũtatẽ ñ ꝓbat͂ ꝯtus. ar. ff. de v̾. ſi. l. v̾ba geſſerũt. ⁊ l3 in ultĩa uolũtate poſſit ꝯtus annecti. ut. ff. de teſ. l. hẽdes palã. §. ſi tñ. iſte ꝯtus d3 h̾re formã debitã ꝯtus. ñ formã ultime uoluntatꝭ. l3 pe. alit͂ dicat ut no. Cy. i. l. gñalit͂. C. de nõ nu. pec. Scd̃o p̃mitto ꝙ cõfeſ ſio int͂ ꝓhibitos p̃ſumit͂ ſimulata. ff. d̾ ꝓba. l. q teſtamen tũ. ⁊ ibi no. p̃ſertim qñ uergit in p̃iudiciũ tertij. l. i. §. ſed ſi mutuã. ff. ſi qd in frau. patro. iõ q2 uir ab uxore ſcd̃i m̃rio nij ñ põt ꝯſequi uſq3 ad certã q̃titatẽ iuxta. l. hac edictali. C. d̾ ſcd̃is nup. ꝯfeſſio excedẽs modũ illũ ſeu q̃titatẽ ñ t3 ut. l. cũ qs decedẽs. §. titia. d̾ le. iij. ⁊. d. l. q teſta. Sed ſi cõ feſſio ꝓbaret͂ v̾a eẽ bñ ualet ꝯfeſſio. q2 q ꝯpenſat ñ donat ſed magis ſoluet debitũ. l3 ſoluat͂ ĩ alia re. ⁊ itellige ꝙ ua let uſq3 ad ꝯcurrentẽ quantitatẽ. nã dicit lex ꝙ ille q ñ p̃t titulo lucratiõ cape niſi uſq3 ad certũ modũ non ꝓhibet͂ cape ex cã ex q̃ tantũ ſibi h3 abeẽ quantũ adeẽ unus mo dus legis non ponit͂ niſi ĩ reſiduo. ut. ff. de ꝯdi. ⁊ de. l. ſed ſi hoc. in. §. cuidã. q tex. eſt ad hoc ualde no. p̃terea bal. ĩ l. i. C. de fal. cã adic. dicit ꝙ ſi teſtator ſua manu ſcripſit teſtamentũ: ⁊ ibi ꝯfitet͂ titio debẽ centũ ꝙ illa ꝯfeſſio inci dit ultime uolũtati. ⁊ eiꝰ nãm aſſumit ⁊ iõ reuocat͂ ſicut ⁊ teſtamentũ niſi illa ꝯfeſſio fiat in ep̃la miſſa ad legatarium ar. l. publi. §. fi. ff. depoſiti. l3 aliqbus uideret͂ ꝙ ꝓbaret ſicut liber rõnum. ꝓ hoc facit. c. per tuas. extra de ꝓba. ⁊ bal. ibidẽ q̃rendo an ꝯfeſſionẽ factã in teſtõ poſſit qs reuo care dicit ꝙ Bar. dixit ꝙ ſic alij ꝙ non ut. l. gñalit͂. C. d̾ non nu. pec. ⁊ ibi dicit ꝙ ñ p̃t reuocare qn faciat iudiciũ. ut de ſucceſ. ab inteſ. c. fi. ⁊ p talẽ ꝯfeſſionẽ orit͂ exceptio doli ꝯ ip̃m teſtatorẽ. ut no. ff. de li. leg. l. non ſolũ. §. ſi libe rationis. qd̃ eſt uerũ qñ teſtator dixit dono irreuocabilit͂ ⁊ int͂ uiuos. ut no. ff. de teſta. l. heredes palã. §. fi. ⁊ tenet ibi Bal. ꝙ ꝯfeſſio teſtatoris ad obligandũ emiſſa cũ cã ñ ꝓbat ip̃am cãm fore uerã. ut. l. aurelius. §. fin. ubi cã erat emiſſa ad legandũ non ad obligandũ teſtatorẽ. q2 teſtan do non ꝯbit. Pe. tamẽ ut refert Cy. in mã confeſſionis facte in ultima uoluntate tenet ꝙ talis ꝯfeſſio ꝓbet niſi ꝯ ria probet͂. ut. l. i. C. de falſa cã. in eius. l. i. ñ eo autem ca ſu quo contra probetur ꝙ non ualet iure confeſſionis ua let iure legati. ſi teſtator ſciebat falſam cãm quod p̃ſumit͂ niſi probet͂ error. q̃ errore probato ñ ualet ẽt tanq3 legatũ

Jdeo Cy.in.l.lutius.§.qſquis de le.ij.dicit ꝙ v̄ba enun
tiatiua in teſtō ꝓlata non videnť ꝓbare. ⁊ ſic uideť tex.
i.d.§.qſquiſ.ꝙ ꝯfeſſio facta in teſtō non ꝓbet ꝯ.tenet Cy.
i.d.§.qſqs.p Petr.⁊ plenius p Cy.in.l.i.C.de fal.cau.
adiec.⁊ ſm Cy.in.d.§.qſquis.nō dī an ꝓbet.ſed bene ꝓ
bat ſm eum debitū ſubeſſe p id qđ habeť in.d.l.i.ſʒ pōt
ꝓbari ꝯ.ſicut ⁊ ꝯ alias ꝯfeſſiōes iuxta nō.in.l.error.C.de
iuris ⁊ fac.igno.tñ ſi legatari⁹ replicet de ſcīa teſtatoris po
terit tūc tanq̄ fideicōmiſſum petere. ⁊ ſic intelligiť.d.§.
qſquis.cū ſi.Sed ꝯriū videť verius p tex.in alle.l.cū qs.
§.codicill.vbi patet ꝙ ꝓpter iuramentum iduciť ꝓbatio.⁊
ſic a ꝯrio ſenſu.ſecus ſi nō īteruenisſet iuramentū ꝓut lr̄a
ibi ſonare videť:ar.l.i.§.huius rei.ff.de offi.eius.⁊ pro
hoc bene facit.l.aurelius.§.fi.ff.de li.leg.Et pro hac pte
videť caſus i.l.certū.§.ſi qs abſente.ff.de confeſ.ubi con
feſſio facta abſente pte ñ valet.⁊ ſic nec hic dʒ valē ſi facta
ē in abſentia ptis.ſecus ſi ps fuiſſet pn̄s:qꝛ tunc bene ꝓba
ret ſicut ſi inť viuos facta fuiſſet:ar.coꝝ q habenť i.l.qui
teſtō.§.fi.C.de te.qđ ſeqtur ēt Bart.nec vꝫ bona rn̄ſio
Pe.ad.d.§.ſi qs.qꝛ rn̄dit ꝙ in ꝯfeſſione iudiciali q̄ nō ſo
lum hʒ vim ꝓbatiuā:ſed inductiuā p id qđ habeť in.l.lu
tius.§.fi.de le.ij.⁊ in.l.i.ff.de inť.acti.⁊ in.l.ſi defenſor.
§.q interrogať.e.ti.q̄ obligatio non pōt induci pte abſen
te nō interueniēte nūtio uel ep̄la.nā ⁊ ꝯfeſſio vltime volū
tatis hʒ vim inductiuā.f.ſi fideicō. Et ideo cū diuerſus ſit
effect⁹ ꝓbatiu⁹ ab inductiuo lʒ nō hēet inducere obligatio
nem tñ ſaltē dʒ ꝓbare:ar.l.publia.in.fi.ff.depoſiti.qꝛ nō
dʒ eſſe deterioris ꝯditionis ꝯfeſſio iudicialis q̄ꝫ extraiudi
tialis imo melioris pp auctoritatē iudicioꝝ facit qđ no.in
l.i.⁊.ij.C.ſi tutor vel cura.Et ideo verior vꝫ opi.ꝙ ꝯfeſſio
facta pte abſente ⁊ ēt in vltīa voluntate non ꝓbat qđ etiā
ut eſt dictū ſeqtur Bar.⁊ alij.qđ aūt dictū eſt ſupra ſm
Bar.⁊ alios ꝙ ꝯfeſſio fcā i vltīa volūtate abn̄te pte ñ va
leat nec ꝓbet hoc veꝝ hʒ An.i.d.l.cū qs decedēſ.§.codicill.
niſi emanauerit ꝯfeſſio ad exgrauatiōem ꝯſcīe qꝛ tunc ſuf
ficit ⁊ valet ꝯfeſſio abſente pte facta qꝛ ſuppleť dei pn̄tia
q vbiq̄ ē ut alś dr̄ đ fiſco.ut.l.i.C.đ q̄drien.pſcrip.⁊ hoc
tʒ Bal.i ꝯſilio ſuo qđ incipit philippus lello đ caſtro ⁊c̄.
p ea que habēť p Jo.an.in nouel.i.c.q̄ꝙ.de uſuris.i.vi.
Et ſequiť ex hoc ꝙ talis ꝯfeſſio non poterat reuocari.tu
credis hoc veꝝ qn̄ ꝯſtat ꝙ ad exgrauatiōʒ ꝯſcīe ꝯfeſſus ē ſʒ i
dubio ſi forte in vltimo articulo ꝯſtitut⁹ cōfiteť an videať
ad exgrauationē conſcīe ꝯfiteri.cogita.nā ubi in teſtō ꝯſti
tutus in.d.vltimo ar.ꝯfiteť ſi ſemp intelligeret ad exgra
uationem ꝯſcīe confiteri tanq̄ cogitās ſuū diſpoſitū habe
ret locū poſt mortē qđ videtur pma fronte dicendū eſſe đ
ſtruere effectū.l.i.C.de fal.cau.vide Bal.in.l.generaliť.
C.de nō nu.pec.vbi dicit ꝙ heres non pōt venire ꝯ ꝯfeſ
ſionē defūcti de eqtate canonica ſʒ Jnno.i.c.cū dilectus.
de ſuc.ab inteſtō.⁊ multo forti⁹ in vſurario ut no.i.c.q̄ꝙ.
de vſur.li.vi.⁊ uide Bal.in.l.rōes.C.de ꝓba.ꝙ in foro
penitentiali.nedū ꝙ teneat talis ꝯfeſſio ſʒ non pōt reuoca
ri.⁊ uide eundē in.l.i.C.đ teſ.qn̄ repitur ſcriptū manu te
ſtatoris cui adde qđ dixit Bar.de cedula i.l.fi.C.đ fidei
cō.⁊ in.l.i.C.de fal.cau.ꝯfeſſio in ultīa uolūtate emanās
aut ꝓbāt:aut diſponit.⁊ ſi ꝓbat ñ diſpōit qꝛ diſpoſitio eēt
inanis.ꝓbat aūt.ꝙ ꝯfeſſio ē facta pte pn̄te ſecus ſi pte ab
ſente:ut.l.certū.§.ſi qs abſente.ff.de cōfeſ.Itē ꝓbat i acti
bus q ꝯſiſtunt in ſola nuda volūtate:ut.l.ſi auia.C.de iu
re deli.⁊ no.i.l.pōponius ſcribit.ff.đ ne.ge.⁊ iſtis caſib⁹
non pōt reuocari uirt⁹ ꝯfeſſionis.ſi v̄o ꝯfeſſio nō ꝓbat pu
ta qꝛ facta pte abſente ⁊ nō in actib⁹ ꝯſiſtentib⁹ in nuda vo
lūtate ⁊ nō i actib⁹ puilegiatꝭ.ut dictū ē de exgrauatōe con
ſcīe:⁊ tūc diſponit ⁊ ualet i virtute legati:⁊ pōt r̄uocari ut
l.i.C.đ fal.ca.adiec.le.Ibi i tex.aut ex cā fideicō.ad hoc.
l.publia.ff.depoſiti.in ſča pte ipſi⁹.l.⁊ ſča alternatiua eiuſ

dem ꝓualet in caſu pn̄ti i q̄ non fuit ps pn̄s ⁊ in quo ñ pōt
ꝓbatiōem iducere ſm ſ̄.dicta.⁊ p tāto diſpōit niſi p erro
reʒ.ita dixerit ⁊ diſpoſuerit Et aduertendū ꝙ oʒ ꝙ iſte er
ror ꝓbeť liqde.vn̄ nō ſufficeret dicē heredi ꝙ ꝓbat eo ipo
ꝙ ꝯriū non ꝓbeť peccuniā nō eē ſolutā:nā eſt p̄ſūptio ꝙ
teſtōr uoluerit legare.Et iō oʒ ꝙ ꝓbet heres ꝙ ñ aīo libe
randi debitores ſʒ ex errore.ſ.credēs peccūiā ſolutā ita di
ſpoſuerit Bal.i.d.l.ñ iccirco.C.đ iuris ⁊ fac.igno.ſic di
cit ꝯſiderādū ē ꝙ interdū pn̄t v̄ba opari de p̄terito ⁊ pn̄t i
duci đ pn̄ti.iterdū pn̄t opari đ p̄terito ſʒ ñ pn̄t iducē đ pn̄ti
Primo caſu aut v̄ba ſť apta ad diſponēdū ⁊ diſponūt.ff.đ
do.l.ex hac ſcriptura.aut ñ ſť apta ad diſponēdū:⁊ nō di
ſponūt.ff.đ le.ij.l.titia.§.luci⁹.Si aūt q̄ris an pn̄t iduci đ
pn̄ti vł ñ.recurre ad theoricā.Jnno.aut ē act⁹ q tūc geri pt
vel pp abſentiā alicui⁹ pſone neceſſarie uel pp aliā cām tūc
certū eſt ꝙ ñ pōt tūc fieri iō eſt ipoſſibile ꝙ v̄ba ſint diſpo
ſitiua:ut no.Jnno.đ offi.đlc.c.cū i iur.đ ꝓba.qn̄ ꝯ.adde
tñ ꝙ ad liberādū v̄ba enuntiatiua lʒ ñ poſſint diſponē in
ducūt doli exceptiōʒ ut no.i.l.non ſolū.§.liberatōis v̄bo.
de li.le.qđ falſuʒ credo.p no.i.l.ibidē in duob⁹.ff.đ pac.
q̄ in ꝯriū eſt ius cōe.ergo v̄ba ꝓlata abſente pte q̄ ē de ſba
negotij ñ pariūt nec diſponūt in iure q̄ſito.ſi tñ ꝯ ius q̄ren
duʒ pn̄t opari ubi illud ꝯſiſteret i ſola volūtate vni⁹ ut no.
i.l.pōponius ſcribit.i gl.ff.de ne.ge.⁊ ibi p Guil.de cu.
Scđo caſu pncipali qn̄ pn̄t aliqd de p̄terito opari:ſʒ non
de pn̄ti diſponere refert.aut declaratio ꝯcurrit cū veritate
⁊ tūc ē ſtandū declaratiōi:aut ē ꝯ veritatē:⁊ tūc non ē ſtan
duʒ:ut.l.cū falſa.C.de iuris ⁊ fac.igno.aut ē dubiū:⁊ tūc
r̄fert.aut ē talis act⁹ ex q̄ oriať ius ꝓbatōis:⁊ tūc ſtať v̄bis
enūtiatiuis de p̄terito.ut.l.publia.§.fi.ff.depoſiti.aut ē ta
lis act⁹ ex q̄ ſm nām ſui non oriť ius ꝓbatiōis:⁊ tūc ñ fa
ciunt ꝓbatōeʒ:ut.ff.de li.le.l.aureli⁹.§.fi.⁊ adde qđ no.
cy.i.l.gnālr.C.đ ñ nu.pec.Ex p̄dictꝭ ꝯclude ꝙ inťdū v̄ba
tendūt ad ꝓbādū ⁊ pn̄t ꝓbare iterdū ad neutrū tendunt
⁊ neutꝝ poſſunt ut ex predictis patet.

Enuntiatiua verba ꝯfeſſionis extra ius ad liberādū.

J uerba enuntiatiua

f Proferuntur p modum cōfeſſionis extra ius
ad liberanduʒ:an illa confeſſio extraiudicialis
ꝓbet Ang.i.l.tale pactū.ff.đ pac.Dicit ꝙ ꝯfeſſio emanāſ
i abſn̄tia pť nihil opať q̄ꝛtūcūq̄ ad liberādū emanet.⁊ hoc
tʒ Cy.i.l.gnālr.i.iiij.q.đ ñ nu.pec.deficit.n.tē ꝯfēſus libe
rādi ⁊ ſic ꝯſequēſ ñ ē pactū.l.i.ff.đ pac.Et hoc tʒ gl.i.l.cū
de idebito.§.fi.ff.de ꝓba.Et oʒ ꝙ talis ꝯfeſſio rep̄ſenteť
p nuntiū vł ep̄laʒ:vt.l.ēptor.§.luci⁹:ff.đ pac.⁊.l.publia.
§.fi.ff.de poſi.Et dicit idē Ang.i.l.qm̄.in pn̄.ff.de his q
no.iſa.ꝙ ꝯfeſſio extraiudicialis i crimib⁹ ñ ꝓbat ut tʒ glo.i
d.l.qm̄.facit tñ indiciū ad torturā.ut.l.capite quinto.⁊ ibi
gl.ff.de adulte.ꝯfeſſio iudicialis bn̄ ꝓbat.vt dicit gl.i.l.lu
tius.ff.de his q no.iſa.⁊ oʒ ꝙ fiet in forma iudicij.alś ſi in
camera iudicis ñ i forma iudicij nō ꝓbat.ut dicit glo.i.l.iu
bemus.C.de li.cā.⁊ i.l.interrogatā.e.ti.⁊ hoc tʒ Ang.i
d.l.luti⁹.Cy.i.l.fi.C.de ꝯfeſ.vꝫ diſtinguē i ſua qōne inť
iuriſditiōeʒ volūtariā ⁊ ꝯtentioſam vide ibi.⁊ ēt Bal.i.d.
l.vnica.C.de ꝯfeſ.⁊ alibi dicit glo.i.l.ij.C.de iure fiſ.li.x.
ꝙ ꝯfeſſio facta corā notario nihil opať corā iudice.ſed lʒ ex
ꝯfeſſione extraiuditiali nō poſſit ſeq ꝯdēnatio.ut ē dictum
qꝛ nō ꝓbat plene debitū.iducit tñ ut poſſit pūiri delinqns
tanq̄ ſe glorīās de delicto extraordinarie iudicis arbitrio
tex.ē nō.in.c.cū ſit graue.đ exceſ.pla.⁊ lʒ i his q̄ depēdēt
ex volūtate duoꝝ ꝯfeſſio facta i abſentia ptis nō probet vt
no.i.l.idē in duob⁹.ff.đ pac.⁊ ē tex.⁊ glo.i.l.hēdi.§.nos
aūt.eo.ti.i his tñ q̄ dependēt ex volūtate vni⁹.ſecus eſt ut

ratihabitione ⁊ aditiõe hereditat̃: tũc eñi nõ reqrit̃ ptis pñtia
vt. l. põponi⁹ ſcribit. ff. ꝺ ne. ge. ⁊ p bar. i. l. aureli⁹. §. fi. ꝺ
li. le. Hoſtiẽ. vo in ſũma i ti. de ꝯfeſ. §. qd ſi qs extra ius cõ
fiteatur dicit ꝙ Ja. doc. antiqu⁹ dixit talẽ ꝯfeſſiõem extra
ius factã p̃iudicare cateu⁹ ut ꝯfeſſus neceſſe hẽat ꝓbare ꝯ
rium: ar. C. de ꝓba. l. nõ nudis. ⁊ l. nõ eplis. ⁊ ff. de ꝓba.
l. qdã. ⁊ ff. de his q no. īfa. l. qñ. ⁊ de excel. pla. c. ꝗꝗ ſu gra
ne. Jo. dicit ꝯriũ q: nõ nocet niſi ſit ĩ iure facta. ut. l. i. ⁊ ſi.
ff. de int. acti. ⁊ diſtingue ſm Hoſtiẽ. ibidẽ cũ qs extra ius
ꝯfitet̃ ſi ad aliũ liberandũ ⁊ in ſcriptꝭ elapſis. xxx. dieb⁹ ra
ta ẽ ꝯfeſſio ſ; infra. xxx. dies h; exceptõ; nõ ſolute pecũie
excipiũtur qñq; caſus ĩ qb⁹ ſtatim p̃iudiciu; parat̃: ut tra
ctatur i. l. in ꝯctib⁹. C. de nõ nu. pec. ⁊ de q̃dã p̃ſcrip. l. ij. i
fi. ⁊ C. ad uell. l. ãtiqne. ſ; ſi qs ꝯfiteat̃ extra iudiciũ ad ſe
alij obligandũ ſi ĩ vltima volũtate: ⁊ hoc inrauẽit ſtat̃ ꝯfeſ
ſioni. ff. ꝺ le. iij. l. cũ qs ꝺcedẽs. i. §. codicill. C. ꝺ ꝓba. aut.
q ꝺ obtinet. ſi ſine ſacramẽto nõ obſtet hẽdib⁹ niſi ex men
te teſtõris p̃ſumat̃ vim fideicõ. hr̃e. ut q: erat ꝯiuncta pſo
na illi cui ſe debere ꝯfiteat̃ ⁊ cui nũ erat de ſuo relicturus
ẽt ſi nihil deberet: ut. ff. ꝺ do. l. ex hac ſcriptura. ff. de le. ij.
l. luti⁹. §. qſqs. ff. de aur. ⁊ ar. le. l. vxor. ff. de li. le. l. legaui.
ſ; ſi iñ viuos ꝯfiteat̃ qs ex̃ iudiciũ ad ſe obligãdũ ſi ĩ ſcriptꝭ
⁊ ſine cã non p̃iudicat de fide inſtru. c. ſi cautio. ff. de ꝓba.
l. cũ de indebito. §. fi. ſ; ſi cãm adijciat: aut adijcit cãm mu
tui vel dotꝭ q̃ caſu exceptio ꝯpetit infra ſua tpa: vt in. l. in ꝯ
ctibus. C. nõ nu. pec. i. ij. rñ. C. de dot. cau. l. fi. ⁊ aut. ibi
poſita qb⁹ tpib⁹ tranſactis rata manet ꝯfeſſio niſi q̃rela in
terim expoſita foret q̃ caſu hẽdi ⁊ ꝯ heredẽ ꝑpetuo dat̃ ex
ceptio. C. de nõ nu. pec. l. ſi intra. qꝺ non ẽ in ptãte ſua qñ
ꝯnciat̃. ff. de excep. doli. l. pure. §. fi. ff. ꝺ calũ. l. ãnus. aut
adijcit aliã cãm non mutui uel dotꝭ puta ẽptõis vl̃ locatiõ
nis: ⁊ ſimiliũ ꝯctuũ in q̃ caſu ĩ ꝯtinenti parat p̃iudiciũ ſibi
q: ſatis abſurdũ ẽ ꝙ qs uoce dilucide ꝓteſtat⁹ eſt ⁊c̃. C. ꝺ
non nu. pec. l. gnãlr̃. hec ubi ĩ ſcriptꝭ ꝯfeſſus ẽ iñ uiuos ex
tra iudiciũ: ſ; ſine ſcriptꝭ nõ parat̃ p̃iudiciũ ſm occaſione;
q: ñ ẽ ꝯfeſſio extra ius facta. ſ; dic idẽ ſine ſcriptꝭ ſm diſtin
ctiõem p̃miſſam. ñ enĩ ſcriptura ẽ de ſbã. C. de ꝓba: l. cu;
res. ff. de pi. l. ꝯbit̃. ⁊ ubi in ꝯfeſſiõe cã adijcit̃ videt̃ hr̃e
vim pacti. ff. de int. acti. l. ꝺ etate. §. q ĩterrogat⁹. ⁊ l. i. ⁊ fi.
ff. de iter. ac. ꝙ vident̃ velle ꝙ ꝯfeſſio extra ius ñ valeat d;
intelligi ſm Hoſtiẽ. qñ ꝯfeſſio fit ſine cã: ⁊ nulla cã eſt adie
cta in ꝯfeſſione. Anto. de bu. i. c. ex pte ꝺ ꝯfeſ. dicit ꝙ illud
qꝺ dicit̃ ꝙ ꝯfeſſio extraiudicial̃ nõ nocet neq; ꝓbat gl. i. d.
c. ex pte hoc itelligit ⁊ reſtrigit niſi ꝯfeſſio fiat extra iudiciũ
cũ cã q: ꝯfiteor me debere ex cã mutui uel alia. nã hoc ꝓ
bato p teſtes ꝯfeſſio mihi p̃iudicat q: ex illa ꝯfeſſiõe pote
ro ꝯdẽnari ſm gl. ibi ex q̃ colligũtur due ſubtiles dr̃ie iter
ꝯfeſſiõe; iuditialẽ ⁊ extraiuditialẽ. Pria q: ꝯfeſſio iuditia
lis ligat quẽ ẽt non exp̃ſſa cã ſeu ſpecificata: ſec⁹ ſi in extra
iuditiali. Scꝺa q: ꝯfeſſio iuditialis ñ indiget alia ꝓbatiõe
q: ſeipſam ꝓbat eo ꝙ facta ẽ in iuditio ſ; extraiudicialis ꝓ
batiõe indiget ⁊ ñ ſufficit ꝓbatiõ; fieri corã iudice ſed ẽ ne
ceſſariũ ꝙ fiat corã tribũali iudicis qñ fit p viam ꝯtentioſe
iuriſditiõis ⁊ ĩ iuditio ordinario ⁊ ordinabiliter agitato. ut
l. cũ ſuiam. C. de ſen. ⁊ l. pe. ff. de iuſti. ⁊ iure. ſi aũt fiat in
ſũmario iuditio uel fiat ex arrupto ul̃ p viã volũtarie iuriſ
ditionis: ⁊ põt fieri quol; loco vel etiã ſi fiat in his q̃ cõcer
nũt ordinatõ; l̃ p̃parametã iuditij: ff. de offi. ꝓcõ. l. ij. ⁊ l.
nec q̃cq̃. §. ꝺ plão. ⁊ l. ij. §. dies. ff. qs ordo ĩ ho. poſ. ſuet.
⁊ ibi gl. ⁊ l. uoluit. §. qꝺ ait. ff. de iterro. ac. ſm Bart. i. l.
i. C. de ꝯfe. aliqñ hoc fallit rõe pſone q: alibi ꝗꝗ corã tribu
nali p̃t fieri ꝯfeſſio. ut i. l. ad egregias. ff. ꝺ iureiurã. reqrit̃
ẽt ꝙ fiat ꝯfeſſio extraiudicialis ſine iudicial̃ pte pñte. ff. de
iter. ac. l. fi. ⁊ l. certũ. in p̃n. §. ſi qs abſẽte. ff. de ꝯfeſ. de q̃
p Cy. i. l. i. C. de ꝯfeſ. ⁊ Bar. i. l. nõ ſolũ. §. liberatiõis. ff.
de li. le. in ꝯfeſſione iudiciali ſi illa fiat abſente pte ⁊ iudice

non valet ut gl. dicit ĩ. d. c. ex pte. niſi fiat p̃ſente aduocato
vel alio recipiente pro abſente ut notat. glo. ff. de interro.
actio. l. ⁊ ſi ſine. ſi preſente iudice abſente parte ſi ſit con
feſſio q̃ emanet per viam voluntarie iuriſditionis hec pre
iudicat: vt in aut. gnãlẽ. C. ꝺ epiſ. ⁊ cle. ⁊ idẽ ibi dicit Cy.
ad hoc. ff. de ma. vindi. l. nõ eſt. ⁊ c. ꝗꝗ. de vſuris. li. vi. ſi
p viã ꝯtẽtioſe iuriſditiõis ⁊ pte nõ citata nõ valet: ut. d. §. ſi
qs abſente. ſi pte citata ĩ caſibus in qbus põt ꝓcedit ꝯ ab
ſentem iudex ſupplet abſentꝭ pñtiam. ut. l. ſi ob cãm. C. de
euic. ⁊ l. ꝓperãdũ. §. ſin aũt reus. C. ꝺ iu. ⁊ nõ. i. c. veienſ.
de accu. ſm Cy. ⁊ in. l. i. C. de ꝯfeſ. hoc ſeqt̃ Jo. an. ĩ addi.
Spec. ĩ ti. de ꝯfeſſis. §. ſequit̃. v̕. vij. dicit tñ Pe. in. l. i. in
fi. de interro. ac. ꝙ ſi iudex ꝯfeſſionẽ ut publica pſona reci
piat abſente pte ẽt non citata ꝙ valet ꝯfeſſio vbicũq; tñ di
xi ꝯfeſſionẽ abſente pte factã corã iudice ul̃ corã alio p̃iudi
care ſemp intellige ſi ad hoc ẽ pñs al̃s nõ p̃iudicat. ut no.
Pe. ⁊ Cy. in aut. ſacramẽta. C. ſi aduerſus. ven. in. x. q.
nã ex arrupto vel caſu fortuito nõ preiudicaret. ut gl. dicit
in. d. §. fi. ff. de iter. ac. de ꝯfeſſione q̃ fit ĩ libello. dic ut. ſ.
dixi qñ v̕ba enũtiatiua proferũtur ĩ iudicijs in extraiuditia
li ꝯfeſſiõe ſi fiat abſente parte in reali p̃iudicat. ut. l. ſi quis
vi. §. dr̃ia. de ac. poſ. q: rem abſente pte põt qs hr̃e ꝓ dere
licto. in pſonali v̕o nec ad liberãdũ nec ad obligãdũ p̃iudi
cat niſi fiat pte ul̃ iudice uel publica pſona uel aliq̃ recipiẽ
te pro abſente illo poſtea ratũ habẽte: ut no. ĩ. d. v̕. vij. ⁊ in
c. ꝗꝗ. de vſuris. li. vi. ⁊ l. reſcriptũ. ff. de pac. ⁊ l. nõ ſolũ.
in. §. ſi liberatõis. ff. de li. le. hec v̕a niſi fiat p epl̃am q: tũc
p̃iudicat ꝯfitẽti ẽt ad obligãdũ: ut. l. publia. §. fi. ff. depoſi
ti. Et hoc iõ q: ſcriptura ſemp loqtur: ut no. ĩ. l. nuda. ff. ꝺ
don. qꝺ veꝝ puto uiuẽte ipo ꝯfitẽte. eo aũt mortuo ſcriptu
ra ei⁹ nõ loqt̃. iõ non credẽs ꝙ illũ obligaret ad hoc ꝺ ſuc
ceſ. ab inteſ. c. fi. ⁊ qꝺ ibi no. Jnno. ⁊ ut eſt dictum ꝯfeſſio
apud acta ſcriptura ꝓ ſolẽnitate ipſi⁹ actus reqrit partiu;
pñtiã ut ad hũc actũ citatiõem ꝺ teſti. c. i noĩe dñi. Jõ ſta
tim eſt nulla uel aliqua. ut dicit Bar. in alle. l. nuda. dicit
tñ Jo. an. in ti. de ꝯfeſ. §. ⁊ nũc videndu;. v̕. qd ſi ꝯfiteor. ꝙ
in oĩbus caſib⁹ in qb⁹ abſente pte alteri p̃iudicaret ſñia ꝙ
ei ꝓderit ꝯfeſſio facta. ut in caſib⁹. c. quãuiſ. de re iu. p que
dicit ꝙ ꝯfeſſio facta eiuſdẽ litis p̃iudicat ꝯfitenti q̃ ad aliũ
⁊ hec v̕a in his q̃ dependẽt ex volũtate duoꝝ: ſ; in depen
dẽtibus ex volũtate vni⁹ hñ p̃iudicat ꝯfeſſio facta abſente
pte. ff. de ne. ge. l. põponius. ⁊ l. ueneni⁹. ⁊ no. Bart. in
alle. l. nuda. ⁊ no. i. l. certũ. §. ſi qs abſentẽ. de ꝯfeſ. ad hoc
tex. cũ glo. i. d. l. põponi⁹. o; ſm p̃dicta ꝙ iudex ſedeat ꝓ
hoc al̃s non p̃iudicat ſibi ꝯfeſſio. ut patet de ordĩe cogni. c.
cũ dilect⁹. ad fi. al̃s crimen de q̃ ꝯſtat in iuditio puniet̃ or
dinarie ſi de eo ꝯſtaret p ꝯfeſſionẽ qꝺ eſt ꝯ illa iura. No. q̃
glo. i. d. c. ex pte ꝙ ꝯfeſſio facta corã iudice ad aliud ſedẽte
nõ p̃iudicat. Sed qñ ꝯfeſſio emanat ſup iure reali an idu
cat obligatiõ; ⁊ ꝓbat. ut ſi ego dñs uel poſſeſſor ꝯfiteor te
dñm uel poſſeſſorẽ an ꝯfeſſio faciat te dñm dicit Bart. in
l. cum falſa: de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ l. ſi teſtũ. in. e. ti. qꝺ ſi ex̃
iuditiũ ꝯfiteor in iure reali. cuius trãſlatio pendet a ptãte
mea ſine alia traditiõe ⁊ ꝯfeſſio inducit̃ ut in hypotheca
ria dr̃ in alle. l. ſi teſtũ. ſed ſi ꝯfiteor circa ea cuius trãſlatio
nõ pendet a nudã mea volũtate ſi qdem ĩ iuditio p̃iudicat
mihi ⁊ ꝯfeſſio inducit dñij tranſlatiõe;. ut eſt caſus: ff. ꝺ cõ
feſ. l. certũ. §. i. q ad hoc ẽ no. ſm Bar. ꝙ dicit eẽ veru;. ẽt
ſi in ꝯfeſ. non adijciat̃ ſpecifica cã. ut q: ꝯfiteor te dñm ſim
plicit̃. nam ſicut libellus ꝓcedit ſine cã ſpecifica. ita ⁊ ꝯfeſ
ſio ſm eũ: ⁊ p hoc dicit ꝙ ſi confiteor ecclam dñam: q: nu
da volũtate trãſfert̃ in eã dñium q: confeſſio p̃iudicat. idẽ
dicit in ultima volũtate cũ in illis nõ exigat̃ traditio ꝑficit
tñ ꝯfeſſio quo ad ꝓbationẽ. ut in alla. l. publia. l; non idu
cat. de hoc in Spe. de ꝯfeſſis. §. nunc dicẽdum. v̕. qd ſi cõ
fiteor ad fi. §. ⁊ uide ẽt in eodẽ. §. v̕. pono: ubi Spe. dicit

ꝙ ſi confiteoꝛ alium poſſidere qꝛ ſolo aīo ꝑdit̃ poſſeſſio il
la confeſſione ꝑditur. vt. l. iij. §. in amittēda. ⁊ l. ſi qs vi. §.
dñia. de acq. poſ. in ṽ. ſed ſi ꝯfiteoꝛ. ⁊ dicit hoc veꝝ quoad
ꝑdendā poſſeſſionē: ſed non q̃ ad transferendā qꝛ ſolo aīo
non acq̄rit̃ poſſeſſio. C. de ac. poſ. l. lꝫ. ſm Guil. de cu. hec
ṽa qñ ꝯfiteoꝛ ſimplr̃ rem tuā eſſe: ⁊ meipm̄ tuo noīe poſſi
dere tanq̄ ꝯductoꝛ. dicit Spec. in ti. de confeſ. §. nūc vidē
dum. ṽ. qd ſi ꝯfiteoꝛ. ibi recitat dictū Ja. Bal. ⁊ refert an
ꝯfiteatur ſcienter: ⁊ an dicat ſcient̃ ꝯfiteri rē tuā eſſe ⁊ eaꝫ
tenere in feuduꝫ vel ēphitheoſim. tūc nō nocet ut in all'. l.
cū falſa. qꝛ ex hoc nō conducit: ſꝫ narrat. idē ſi dicat ꝯfiteri
rem tuā eē ⁊ volo ipſam ꝯducē in ēphiteoſim. ut. d. l. cum
falſa. fatet̃ tñ oī caſu ꝯfeſſionē ꝓbare ꝯductōem et dñium
alterius donec ꝯ̃riū ꝓbetur ꝑ. h. d. Bar. ī all'. l. cū falſa.
ſi qs ꝯfitet̃ talem eſſe dñm ſue rei ⁊ eū eſſe ꝯſtituiſſe preca
rio noīe poſſidere eiuſdē ꝙ ex hoc nō transfert̃: ut ī. l. tra
ditionis. C. de pac. ſm Bar. ꝙ credo verū ꝓbando rē ali
ter ſe hře qꝛ ſola ꝯfeſſio nō diſponit exquo exigit̃ traditio
⁊ ſola ꝯfeſſio conductōnis ⁊ ꝯſtitutionis non hētur ꝓ illa
lꝫ ꝓbet̃. dicit tñ Jo. an. poſt Dy. ī cōſilijs in additionibus
Spec. in loco p̄allegato ꝙ ſi ꝯſoꝛs litis recepat ꝯfeſſioneꝫ
qualiter ab eo ⁊ ab alio ꝯduxit rē in feudū ⁊ hec ꝯfeſſio p̄
iudicat ad hoc ꝙ cōſorti ratū habenti q̄rit̃ ius agendi ſine
ceſſione: qꝛ ſi ꝑ traditiōꝫ uel quaſi q̄rit̃ ius agēdi ſine ceſſio
ne ꝑ ꝓcuratorē. ff. de acq. re. do. ⁊ ſi ꝓcuratoꝛ. ⁊ l. ſi tradi
tio. §. fi. ⁊ l. ſi ꝑ ſuū. §. fi. ſic ex hac ꝯfeſſione q̄ret̃ illi abſq3
ceſſione. uel q̄ſitū ꝓbabitur: nā talis confeſſio ꝓbat fictaꝫ
traditionem. Johan. de ymo. in. l. nuda. ff. de dona. dicit
ꝙ vulgatum ē ꝙ ꝯfeſſio facta abſente pte non p̄iudicat. l.
certū. §. ſi qs. ff. ō ꝯfeſ. Nec ob. l. publia. §. fi. qꝛ loq̄t̃ in cō
feſſione facta ī epl'a q̄ dirigit̃ abſenti quo caſu abſens ab
ſenti loq videtur mediante organo epiſtole. l. qui autem.
⁊ l. licet. ff. de conſti. pecu. Et ideo nimirum ſi p̄eiudicat
⁊ ſm eundē. Jo. ibi oīs ſcriptura q̄ ex mente diſponentis
dirigit̃ pti abſenti aduerſe ſi ꝓducat̃ ſcriptura. ⁊ ad uidē
dum eiꝰ ꝓductiōeꝫ ps fuit citata ꝯfeſſio facta in illa ſcriptu
ra ſeu q̄ ozit̃ ex illius ꝓductione ſemꝑ p̄iudicat pti. ⁊ ita ī
telligitur. d. §. ſi qs abſente. ⁊ hoc uoluit ibi Bart. qñ di
xit aliud forte in ſcriptura libelli q̄ dirigit̃ parti Ludo. ṽo
in. d. l. nuda. dicit ꝙ cōfeſſio ſine expreſſione cāe ſcripta ꝓ
bationem nō inducit. l. cū de indebito. §. fi. ff. de ꝓba. ⁊ ō
fidei inſtru. c. ſi cautio. ⁊ qȯ ibi no. ꝙ hoc venit tripliciter
limitādum. Pꝛīo niſi ꝯfeſſio facta fuerit in iuditio ſeu in
ſtrumēto guarātigiato. ſm Bal. ꝑ illū tex. in. l. ſicut. C. de
repu. here. Scd̄o niſi ꝯfeſſio extraiudicialis fuerit gemina
ta qꝛ tunc opat̃ tñ quātum iudicialis. ut dicit glo. ſingula
ris. in. l. cū ſcimꝰ. C. de agri. ⁊ cenſi. ⁊ ibi Bar. hoc dicit.
li. xi. merito. ſm Ludo. infert̃ ꝙ ꝓbat ſine cā ut ⁊ inditial'
vnde ſm cū in ſuis dictis. ī. d. l. in dicto qȯ incipit duplica
tio dictiōis. dicit ꝙ duplicatio dictiōis opatur pluſq̄ ſi nō
eſſet duplicatio. Pone exēplū doctrina eſt cōis. in. l. crīna
li. C. de iuriſdi. om. iu. ⁊ ī. l. iubemꝰ. §. ſane. C. de ſac. ſan.
ec. dum q̄ritur an bona damnati ꝑ delictum perdātur ip̄o
iure uł ꝑ ſnīam: qꝛ aut ſtatutū ſeu lex loquitur ꝑ uerbū fu
turi tpis ut perdant̃ ⁊ intelligit̃ per ſnīam. ſi loquitur per
ṽba preteriti tpis intelligit̃ ip̄o iure. Modo pone ꝙ ſtatu
tum dicit ſi qs fecerit inſtrm̄ ſine appoſitōne hoꝛe uel diei
uel noīs puniatur in tot q̄nīmo ⁊ inſtrm̄ caſſetur ⁊ irritet̃
an iſta ṽba caſſet̃ ⁊ irritet̃ intelligātur ipſo iure vł ꝑ ſnīaꝫ
iudicis iuris ordine ſuato. Et dic ꝙ iſta ṽba duplicata caſ
ſetur ⁊ irritet̃ intelligūt̃ ipſo iure. ita ſimplicit̃ dicit Bal.
in ti. de pace. ꝯſtan. in glo. in ṽbo p̄uilegia oīa. ⁊ in verbo
colſo. ⁊ dicit Bar. ī. d. l. cū ſcimus. illud qȯ dicitur ꝙ ver
ba enūciatiua non ꝓbant hoc ē intelligēdum niſi ſint ꝓla
ta bis: qꝛ tunc ꝓbant ſicut ⁊ ꝯfeſſio extraiuditialis gemina
ta. Jtē tertio ē limitandum qꝛ lꝫ non probet plene. inducit
tñ ſemiplenam ꝓbatōem ſm Spec. in ti. de confeſ. §. nūc
vidēdum. ṽ. ſed nunq̄d ſemiplenū. ⁊ refert Anto. de bu. ī
d. c. ſi cautio. ⁊ de hoc ē caſus recte intuēti ſcd̄ꝫ exēplū qȯ
ibi ponit glo. ī. l. inſtra. C. de ꝓba. Jtem dicit Bar. ī. d. l.
cum falſa. C. de iur. ⁊ fac. igno. ꝙ confeſſio extraiuditialis
transfert onꝰ probādi ꝯ̃rium ī cōfitente Dñi de rota in de
ciſionibus nouis. c. lxxxiij. dicunt ꝙ ꝯfeſſio extraiuditialis
facit inditium nō plenā probationem ꝑ glo. in. l. capite qu
to. ff. de adul. ⁊ c. q̄ ſit graue. de exceſ. prela. Bal. in ſuo
conſilio qȯ incipit an confeſſio facta abſente pte ad ꝓban
dum liberatiōꝫ ⁊ dicit ꝙ ſic ꝙ quidam dicūt ꝙ nō niſi ps
ſit preſens. nam confeſſio req̄rit p̄ntiaꝫ aduerſarij ſicut pa
ctum. ff. de confeſ. l. certuꝫ. §. ſi qs abſente. ⁊ no. C. de cō
feſ. l. i. ff. de pac. l. idē in duobus. facit de li. le. l. aurelius.
§. fi. niſi talis ꝯfeſſio ſit transmiſſa per nuntiū: uel epl'aꝫ. ff.
depoſiti. l. i. in fi. ff. de dona. l. nuda. Jn ꝯ̃riū videt̃ ꝙ talis
confeſſio ualet ad merā ꝓbationē. licet ⁊ hodie exceptiōeꝫ
parit. ut. ff. de li. le. l. non ſolū. §. ſi liberatiōis ṽbo. licet pa
ctum non valeat abſente altera pte niſi interueniat nūtiuſ
uel epl'a qꝛ pactum ē ꝯ̃ctus: ⁊ confeſſio non ē contractꝰ. ff.
de act. ⁊ obli. l. conſenſu. ⁊ no. C. de ſac. ſan. ec. l. illud. de
accep. l. ſi acceptilatū. §. fi. ad hoc facit. ff. de ne. ge. l. pōpo
nius ſcribit. ff. de edil. edi. l. q̄ro. §. fi. ⁊ de ſucceſ. ab inteſt.
c. fi. So. dicendū ē ꝙ quantū ad effectū aliq̄d inducēdi uł
diſponēdi non ualet inter abſentes niſi diſpoſitio p̄dea t
ex voluntate vnius tñ ut ratificatio uel īprobatio. ut. ā. l.
pomponius. ſꝫ q̄ntum ad finem ꝓbādi fictam ſolutiōem ⁊
repellēdi petōem ꝯ̃riam valet ut. d. §. ⁊ licet. q̄cquid dicat
Pe. C. de non nu. pec. l. gn̄aliter. ⁊ dicit ibi ꝙ cōfeſſio fa
cta p̄nte fideiuſſore nō dicit̃ eſſe facta in abſentia ptis ꝙ ſi
per fideiuſſorē poſſit q̄ri reo p̄ncipali exceptio doli. ut eſt
tex. in. l. idē in duobꝰ. ff. de pac. Et dicit ideꝫ Bal. in alio
ꝯſilio ſuo qȯ īcipit. Jn dei noīe amē. punctꝰ ſupra quo cō
ſilium petitur ⁊ poſtulat̃ talis eſt titius fecit inſtrm̄ in foꝛ
ma uenditoꝛis ⁊c̃. qȯ valet abſente poſſeſſoꝛe ꝯfeſſio quia
tendit ad liberandum poſſeſſorem: ⁊ omnis confeſſio que
tendit ad exceptionem in abſentia partis ualet. in auten.
de teſti. §. ⁊ licet. ⁊ nota. in. l. i. de interroga. acti. ⁊. l. non
ſolum. §. ſi liberationis. de libe. lega. ⁊. l. generaliter. C.
de nō nu. pec. ⁊. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. cū falſa. Franciſcꝰ
ṽo tigrini in ſuo conſilio qȯ incipit ſupra q̄ōne qua querit̃
nunq̄d ꝯfeſſio ⁊c̃. regulā tradit ꝙ taliter confeſſio facta ab
ſente parte in nullo confitenti preiudicat. l. certū. §. ſi quis
abſente. ff. de confeſ. ⁊. l. fi. ⁊ ibi no. ff. de inter. act. ⁊. l. cū
de indebito. §. fi. ff. de ꝓba. Sed contra qꝛ ſi confiteat̃ cre
ditoꝛ ſe non numeraſſe ſtatur ꝯfeſſioni creditoꝛis. ut not.
glo. in. l. in ꝯ̃ctibus. de non nu. pec. in glo. nec ſi uelit. ⁊c̃.
Non igitur refert in preſentia vel in abſentia facta fuerit
confeſſio dūmodo de confeſſione conſtet. Non ob. gl. po
ſita. in. l. idē ī duobus. ff. de pac. q̄ cōiter reprobat̃. ⁊ huic
opi. aſſentit Guil. de cu. in. l. pōponius ſcribit. ſi negotiuꝫ
ff. de ne. ge. Jmmo ecōtra dicta glo. ꝑ doctores nouos ap
probatur. ut. ſ̄. plene deductū. in ar. ō ṽbis enūtiatiuis in
vltima voluntate ꝓlatis. ⁊ iſta eſt cōioꝛ Saly. in. l. vnica.
C. de confeſ. tenet expreſſe ꝙ confeſſio extraiuditialis non
valet niſi fiat pte p̄nte ⁊ hoc qñ ē obligatoꝛia. ⁊ ita oēs cōi
ter fatentur. ſed ubi ſit liberatoꝛia: quidā dixerūt ut Bal.
⁊ Franciſcus tigrini in dictis ꝯſilijs ualere quo ad doli ex
ceptionem. ꝑ no. l. non ſolū. §. liberatiōis ṽbo. de li. lega.
qȯ r̄probat Bar. in. d. §. ſi quis abſente. ꝑ aliaꝫ glo. q̄ ibi
videtur ꝯ̃ria. ⁊ in. l. idem duobꝰ. ff. de pac. ⁊ etiam ꝑ tex.
⁊ glo. in. l. ⁊ heredi. §. nō autem. eo. titu. ſed ſm eundem
Bar. de ſaly. ille loq̄tur in pacto qȯ eſt liberationis indu
ctiuū ⁊ ad nō liberatōis petendū in futuꝝ nos loq̄mur ī cō
feſſiōe declaratiua ī q̄ dicendū ē īdiſtinctōe ꝙ facta aduer
ſario abſente ⁊ nemine ꝓ eo recipiente non ualet ip̄o iure

vt no.glo.ij.ad fi.in.l.pomponius ſcribit.ff.de neg. geſ.
Jtē dic ꝙ aut ꝯfeſſio facta ē aduerſario īſtāte:perēte:l'īꝛro
gāte ⁊ valet ut dicta.l.fi.⁊.l.ſi ſine.§.i.ff. de interro.acti.
aut eſt facta aduerſario pn̄ti:ſed n̄ petēti nec iterrogāti ul'
inſtanti:⁊ valet ut.d.l.ſi ſine.in pͥn.⁊ qͦd no.glo.in.l.i.C.
de ꝯfeſ.in ṽ.illud vo.q̄ ſic dꝫ intelligi.aut eſt facta pn̄te ad
uerſario non petente uel inſtante uel nec recipiēte uel ſta
tim acceptāte:⁊ tn̄c dico ꝙ n̄ p̄iudicat.ut ſētit Cy.i d.l.vni
ca.in.vi.q.Et eſt rō dr̄ie q: nō ꝓuatur ſignificatū verbi ut
fieri dꝫ.ut.l.ij.§.appellata.ff.ſi cer.pe.eſt enī ꝯfeſſio ſimil'
duoꝝ pluriūue eiuſdē rei faſſio ex dictiōe cō que nōtſimil'
tatē.ut.ff.de pac.l.i.§.i.ſi ergo ſimul uterqꝫ nō fatur non
ē ꝯfeſſio igitur valere nō dꝫ.ar.l.i.in pͥn.ff.de ṽ.obli.Jteꝫ
q: multi p iocum uel ſolatiū talia ṽba proferūt.uel ut eui
tent interdū petitores q̄rentes ab eis mutua:⁊ ipſi nolen
tes eos curialiter repellere dicūt non hr̄e.imo a Pe. hic
mecum exiſtente recepi pridie centū mutuo.⁊ cū Petrꝰ
tacet qui ſi forſan uocaret teſtes ille tn̄c negaret.aut ꝯfeſſio
ē facta ex toto abſente aduerſario.⁊ tn̄c aut ē facta in iudi
tio:⁊ tunc aut p modū iuriſditionis ꝯtentioſe:aut volunta
rie.ſi ꝯtentioſe dic ꝙ olim non valebat ut.d.§.ſi qs abſen
te.⁊.C.ſi per vim vel alio mō.l.fi.⁊.ff.de int̄.ac.l.fi.Et ē
rō q: olim hermodiciū ꝯhi non pōt.hodie ṽo qꝛ hermodi
tiuꝫ ꝯhi pōt valeret pte legitime citata.ut.C.de in.l.ꝓpa
randuꝫ.§.i.⁊.ij.⁊.§.cū aūt.⁊ ita no.gl.i.§.i.ſi qs abſenti
⁊ idē ibi no.doct.ſi p modū iuriſditōis volūtarie.idē dico
ſi iudex agit expreſſe eā recipe ⁊ abſenti q̄rere:ar.ff.de ma
gi.cōue.l.i.§.exigere.⁊.ff.rē pu.ſal.fore.l.ij.cū ſimilibus.

Enunciatiua verba in epiſtolis prolata.

J uero uerba enūtia

tiua ꝓferūtur ī eplis ꝯclude ſm Bal.i.l.i.C.
de ꝯhen.ſtipu.ꝙ ubi per eplam nuntiat' illud
qͦd p eplaꝫ pōt ꝯfici ⁊ induci illa nuntiatio inducit obliga
tionem ⁊ eā inductā ꝓbat ſm Archidi.⁊ bene.ē tex.in.l.
titius.la.ij.ff.de ꝯſti.pecu.ſi aūt non pōt ꝯfici qͦd denūtia
tur per eplam inter ꝯhen.tunc nō inducit obligationem:
ſed eam inductam probat:ut.l.publia.§.fi.ff.depoſiti.⁊
ibi Bald.fatuus eſt qui epiſtolam mittit preſenti cuius
copiam hꝫ q̄tū vult ⁊ pōt ei verbo oīa explanare.qn̄qꝫ tn̄
⁊ p modū eple quis pn̄ti loqͣ̄.exēpluꝫ.ff.de pac.l.ēptor.
§.lutius.vnde lr̄e preiudicāt ſcribēti qn̄ qd certū ꝯtinent
⁊ ſpecificū: ut.l.lutius.ff.de fideicōmiſſ.ſi aūt lr̄e ſunt gnā
les ⁊ incerte.ut ſunt lr̄e credentiales.tunc dic ſm Bart.i
d.l.lutius:qͦd aut dicte lr̄e ſt̄ nimiū gnāles ut tali latori p̄
ſentium de his q̄ uobis dixerit dabitis plenā fidem.tunc
eaꝝ rigore non poterit agere talis lator i p̄iuditiū ſcribent̄
qn̄ tales littere ſūt magis cōmendatorie.q.d.iſte lator eſt
pſona fidei poteſtis de eo cōfidere ⁊ ſic non obligant ſcri
bentem.ut.l.fi.C.qͦd cuꝫ eo.ff.de dolo.l.elegant'.§.fi.ff.
mandati.l.ſi vero.nō remunerandi.§.cum qdam.⁊ dicit
Cy.ut.d.l.fi.qͦd littere cōmendatitie ſcribētem non obli
gant.magnates enim de facili tales lr̄as concedūt.fallit ſi
ex qualitate pſone ſcribētis aliud appareat ex q̄ generalr̄
certificaret':ut ſi ille de quo ſcribebat erat factor ſeu iſtitor
ſcribētis in aliq̄ mercantia:q: tunc videt' dicere ꝙ ei adhi
beatur fides in negotio illius mercantie.tex.ē nota.i.l.cu
iuſcūqꝫ.§.ſed cū fullo.⁊.§.plane.ff.de inſtito.ar.ff.de ṽ.
obli.l.triticū.⁊ ibi no.Jtē fallit ſi dixit in epl̄a adhibe ple
nam fidem ſuper me uel meo periculo.ut.ff.man.l.ſi ṽo.
§.ſi quis mandauerit.in fi.qn̄qꝫ iſte littere ſūt magis ſpc̄a
les puta tali latori pn̄tium de intentōe mea plenarie infor
mato dabitis plenā fidem.Et hoc aduerte q: aliqn̄ māda
tur ut tali credat' tn̄ id qͦd ei refert:⁊ tn̄c non ꝯhet.aliud ē
enim credere ꝯhentē referenti ⁊ hoc nullā diſpoſitōeꝫ cō
tinet.aliud eſt ꝯhere.ſi enī cum tali aliqs celebratur ꝯctus
non obligatur nec obligat mandantē:q: excedit fines mā
dati.ff.man.l.diligenter.⁊ no.ff.de pcu.l.pcurator.in gl.
⁊.ff.de ſolu.l.hoc iure.fallit rōne pſone.ut ſi eſſet inſtitor
ut dixi.fateor tn̄ ꝙ ſi occaſione illiꝰ credulitatis paſſus ſuꝫ
dānuꝫ poſſiꝫ recupare p actionē mandati.puta ille lator
dixit mihi ex pte ſcribentis ꝙ ſi ego uellem talē librum ꝓ
certa q̄titate mitterem peccuniā.ego credēs miſi ⁊ in hoc
expendi dn̄s non vult dare librū iſtud dānuꝫ repetā.ut.l.
ſi tibi mandauero.§.fi.ff.man.Sed ſi ille lator lr̄aꝝ dixit
talis fecit me pcuratorē ad ꝯhendum tecū negotium.ego
credidi ⁊ tanq̄ cū pcuratore ꝯtraxi nō preiudicat mihi ſcri
benti nec dꝫ credi ei qn̄ narrat aliqd qͦd pertinet ad ipſum
latorē ſeu referentem p qͦd acqretur cōmodum ſeu officiū
niſi quatenus litteris eēt expreſſum ne det' mā malignādi
ut.l.fi.qͦ cū eo.⁊.ff.qͦd iuſſu.l.i.in pͥn.⁊ creditur ſibi ſin̄
iuramēto.cū ab utraqꝫ pte eiꝰ fides ſit approbata.ſ.a mit
tente.⁊ ab eo q recipit.ut no.ff.de feris.l.i.lꝫ videret' ꝯ
rium ut.l.theopōpus.ff.de do.ꝓle.Sed dic qn̄ teſtator di
cit eſſe ſtandum dicto aliciꝰ de eo qͦd teſtator ſibi dixit.⁊
q: tunc dictū illius ē dictū defuncti magis q̄ deponētis.ide͂
tunc dꝫ iuratꝰ dponere vt teſtis.ſic loquit'.l.theopompꝰ.
⁊.l.iuriſiurandi.C.de teſti.Qn̄qꝫ teſtator dixit ſtandum
eſſe dicto alicuius de eo qͦd ſibi dponenti eſſe uidebit'.tn̄c
in illo dicto non ē teſtis:ſed magis qdam arbitrator.ideo
non dꝫ iurare.ut.C.de arbi.aut̄.decernimꝰ.⁊.hoc veruꝫ
qn̄ aliquis eſt aſſumptus a teſtatore:vel a pte ſimpliciter.
ſed ſi aſſumeret' a iudice puta q: iudex dicit referas mihi
ꝙ tibi uidebitur de tali re.ut medici qn̄ aſſumunt' ad vidē
duꝫ tale vulnus tn̄c talis dꝫ iurare.ut.l.cōparationes.C.
de fide inſtru.lꝫ ꝯtruꝫ no.in.d.l.iuriſiurandi.⁊ i.l.i.poſt
prin.ff.de uen.inſpi.ꝯ p̄dicta facit.l.hac edictali.ịị.§.his
illud.C.de ſecū.nup.vbi videt' dici ꝙ qn̄ quis aſſumitur
a ptibus debet iurare.ſic intellige ꝙ ibi aſſumitur a parti
bus d mandato iudicis:vel aſſumitur a partibus hoc eſt
agentibus ut iuret.alr̄s ſecus.ut.dicta.l.theopompus.⁊
ibi Bar.Bal.in.l.captatorias.ff.de te.mili.dicit qd ſi te
ſtator cōmiſit declaratōem incertoꝝ ſeio q declarauit in
diſcuſſe ꝙ deberent reſtitui Caio tanq̄ ab eo extorta.an
valeat dicta declaratio.ꝯſulit Bar.ꝙ non p.l.thays.§.ſo
rorem.de fideicō.liber.cū aliquid ei ꝯſtare debuerit reqſi
to herede.ff.de tranſ.l.cū hij.§.ſi p̄tor.⁊.ff.de uſuf.le.l.
legatū ciuitati.⁊ de teſtis.c.nos quidē.vꝫ tn̄ ꝙ de hoc cre
ditur iuramēto ipſius executoris.ſi alr̄s eſt honeſta pſona.
ut.d.l.theopōpus.⁊.l.ſi quis ꝓ redēptiōe.C.d don.Sꝫ
ſi executor non ē perſona fidedigna vel aliquod intereſſe
pretenderet non crederet' ſibi.C.de epi.⁊ cle.l.ſi qs in cō
ſcribēdo.i vltima.q.per Cy.Sed ſi teſtator mandauit ſta
ri dicto guardiani minoꝝ uel p̄oris p̄dicatoꝝ ei ſtabit' ar.
ff.mandati.l.ſi mandauero.§.ſi tibi.Si ṽo teſtator māda
uit ſtari ſue cedule depoſite apud ſacriſtiā fratrū.dicit Ja.
de bel.ꝙ iſta cedula tanq̄ priuata nō pbat.tn̄ dic q: imo
ꝓbat q: eſt approbata in teſtō p ipſius teſtatoris ꝯfeſſionē
de fide inſtrumē.aut̄.ad hoc.C.de ꝯdi.⁊ demō.l.i.⁊.l.ſi
ita ſcripſerim.ff.de re.du.nec pōt negari ſcriptura appa
rens de manu teſtatoris quā teſtator eē ꝓpriam fatet':ar.
C.de te.l.cū antiquitas.ṽ.ſin aūt.Sed pone ꝙ ſtatutum
ē ꝙ ſi alicui fuerit datū dānuꝫ furtiue:igne vel ferro ꝙ ho
mines ville in cuius t̄ritorio fuerit factū teneāt' illud emē
dare.Euenit ꝙ inimicus dānum paſſi mittit eplaꝫ ſeu lit
teras pſāti ⁊ dicit ſe dānuꝫ dediſſe.an credat' litteris ⁊ an
modo dānum paſſus poſſit habere regreſſum ꝯ ullam ꝓ
dāno Ja.de are.i ſuo conſilio ꝙ icipit ſtatuto parme caue
tur tenet ꝙ non ꝓbant in p̄iudicium dānum paſſi.⁊ hoc
quatuor rōnibus.Primo q: dicta confeſſio nō fuit facta

in iuditio.ut.l.i.de inter.act. Secundo qꝛ dicta confeſſio
confitenti non dãnum paſſo dꝫ nocere.ff.ꝺ inter.ac.l.de
etate.i.rñ.de ꝓba.l.exẽplo.⁊ in aut.de iureiurã.a morien
te pſtito.i.rñ. Tertio qꝛ dicta ꝯfeſſio facta fuit abſente co
cui dãnum data fuit merito nocere non debuit.l.certuꝫ.
§.ſi qs abſente.ff.de confeſ.⁊.l.fi.ff.de inter.ac. Quarto
qꝛ ille qui eſt ꝯfeſſus eſt inimicus dãnum paſſi.⁊ ſic ei cre
di ñ dꝫ.ff.de q̃ſtio.l.i.§.queſtioni.in aut.de teſti.§.qꝛ vo
odioſus.ff.de adimen.le.l.iij.de teſti.l.iij.in pu.de ſuſpe
ctis tuto.l.tutoꝛ.⁊ in ſũma ubicũqꝫ dicit̃ ꝙ epla plenã ꝓ
bationem inducit iuxta.l.publia.ff.depoſiti.hoc eſſe verꝫ
intellige niſi fuerit p partẽ aduerſam ꝯdictũ:qꝛ poſtea i fa
uorem ſui uti non põt.non eni debuit ei ꝓdeſſe ꝙ uiſus ẽ
impugnare.ut.l.q̃ſitum.cũ ſimilibus.ff.de ac.her: ita vo
luit Spec.in ti.depoſiti.§.viij.v.i.i ſimili.⁊ Bar.i.l.poſt
legatum.ff.de his qbus ut in dignis. Et Archidia.i.c.i.
de ꝯſtitu.⁊ i.c.preſentiuꝫ.de teſtib⁹.⁊ ibi Jo.an.i.vi. Si
vo non fuerit ꝯdictum ſed acceptata:⁊ tũc ꝓbat ⁊ accepta
ta itelligitur ſm Ludo.in.l.nuda.ff.ꝺ dona.eoipſo ꝙ po
tacet non ꝯdicendo.ff.ad macc.l.ſi filius.in.c.i.de ꝓcura
toribus.in cle.⁊ qꝺ habetur p Bar.in.l.titius.ff.de ꝯſti.
pec.⁊ in.l.quo eni.ff.de rẽ ra.ha.vbi dicit ꝙ aut gerit̃ ali
quis act⁹ pertinens ad acq̃ſitionem ⁊ ad mei cõmodum
⁊ tunc nõ improbare ẽ approbare:ut.l.ſi abſenſ.C.ſi cer.
pet.⁊ ibi p glo.⁊ doc.qñqꝫ gerit̃ act⁹ qui reſpicit meũ pre
iudicium:⁊ tũc qñqꝫ ſuperuẽit ſimplex ſcia.⁊ eo caſu non
approbare eſt iprobari:ut.l.ꝓcuratoꝛ.in fi.ff.rem ra.ha.
Qñqꝫ ſuperuenit ſcia cum aliquo actu ut cum pſentatõe
lraꝝ uel inſtri.⁊ dñs recipit:⁊ tũc nõ iprobare ẽ approba
re:ut.l.ſi filius.ff.ad macc.⁊.l.i.§.fin.ff.nau.caupo.ſta.
¶ Preterea fallũt in.l.fi.ff.qui ⁊ a qbus.⁊.l.i ſponſali
bus.in fi.ff.de ſponſa.⁊ põt quis hr̃e ratum abſente par
te.ut no.glo.in.l.pomponi⁹ ſcribit de ne.ge. Anto.ꝺ bu
trio.in cle.i.de procura.dicit.licet Guil.de monte laudio
tenuit ꝙ ſola receptiõe inſtri in dubio nõ videat̃ ꝯſentire
niſi ab aduerſario ꝓbet̃ ꝙ aio recipiendi mandatũ illud
recepit.⁊ ꝙ hoc conſtet p verba eius uel alium actuꝫ exte
rioreꝫ.tene qꝺ Guil.tenuit ſm Genzel.ꝙ ſufficit ꝙ ſcie
ter recepit eplaꝫ abſqꝫ proteſtatõe alr̃ dicta clemẽtina cẽt
fruſtra.nã ſolo facto ſepe quis ꝯſentit.nõ.de appella.dile
cta.ad hoc qꝛ recipiens inſtrm videt̃ approbare oĩa cõten
ta i inſtrumento de renũtia.c.ſane.de officio dele.c.corã.
vt lite penden.c.eccłia.lo.ij.⁊ qꝺ ibi no. Et ꝙ approbanſ
ſcripturã oĩa in ea cõtenta approbare vident̃.ix.diſ.vt ve
terũ.⁊.c.ſi ad ſcripturas Bal.in Rica.C.de conſti.pec
cu.de iſtis litteris talis dabitis plenã fideꝫ quid operẽtur
dicit Bar.ponit in.l.luti⁹.ff.ꝺ fidei⁹. Tu dic ꝙ ſic debẽt
intelligi dabitis plenã ſupple ⁊ bonam fidẽ.non ergo om
ne quoḋ loqtur credendũ eſt ſꝫ ſi ad bonã fideꝫ ſpectet id
credere.ſi ergo dicit aliqd veriſimile uel utile mittẽti credi
poteſt:ar.ff.cõmo.l.argentũ.ſi aũt pertinet ad diſpoliãdũ
dñm tunc nõ debet credi.ut.ff.man.l.creditoꝛ.i fi.⁊ facit.
l.fi.C.qꝺ cũ eo. Jſte ergo littere itelligũtur dabitis plenã
fidem diſcreto mõ.dñs Anto.de but.⁊ do.Pet.quos ſe
quitur.ymo.in.c.fraternitati.ꝺ cleri.non reſiden.tangũt
de iſtis litteris cõmendatitijs vel credẽtie q̃s amici ſibi in
uicem ſepe mittũt quẽ effectuꝫ habeant de qbus p Bar.
in.l.lutius.ꝺ fideiuſſo.⁊ in effectu ꝯcludit ꝙ ſi ſunt multũ
gñales puta qꝛ in eis cõmendat̃ portans ipſas litteras tũc
latoꝛ talium litteraꝝ nihil poterit agere in preiudiciũ ſcri
bentis qꝛ verba generalia nõ ſunt obligatoꝛia.l.ſi vo non
remunerãdi.§.cũ quidam.ff.mandati. Jdem dicunt ſi in
eis dicat̃ latoꝛi pñtium in eis que dixerit detis plenã fidẽ
qꝛ cenſentur eſſe cõmendatitie:⁊ p eas i effectu videt̃ dici
ꝙ latoꝛ ſit fide pſona.facit.l.fi.C.qꝺ cũ eo.ideõ ñ poterũt
obligari ſcribẽteꝫ. fallit ſi ex qualitate pſone pro q̃ ſcribit̃
aliud appareat.ut ſi ille ꝓ quo ſcribebat erat factoꝛ ipſius
ſcribẽtis in aliq̃ mercantia:qꝛ tunc videt̃ dicere ꝙ ei adhi
beat fidem in negotio ipſi⁹ mercantie.p.l.cuicũqꝫ.§.ſi ful
lo.de inſti. Jtẽ fallit ſi i littera dixit ⁊ adhibe ei plenaꝫ fidẽ
ſuper me.⁊ meo periculo.l.ſi vo non remunerãdi.§.ſi qs
mandat. Quandoqꝫ vo ſunt lr̃e magis ſpeciales puta la
toꝛi pñtium de intentione mea plenarie informato dabis
plenã fidem. Tunc dicũt ꝙ cum mãdatur ſolũ ut credat̃
id qꝺ refert ꝙ non per hoc poterit aliquis ꝯctus cum ipo
celebrari niſi qualitas pſone aliud ſuaderet.ut ſi eſſet inſti
toꝛ ſeu factoꝛ ipſius ſcribẽtis.ut.ſ.dixi.ſi tamẽ rõe credu
litatis paſſus eſſet damnũ ille cui ſcribitur poſſet recupare
per actionem mandati puta ſi dixit ex parte ſcribẽtis ꝙ ſi
ille cui ſcribitur vellet talem librũ uel talẽ rem pro tãta q̃
titate mitteret ad cuꝫ.nã ſi miſit ⁊ in hoc fecit expenſam ſi
poſtea ſcribens non vult dare poterit illud dãnuꝫ recupe
rari p.l.ſi vo nõ r̃munerãdi.§.ſi quis.alle. Et ſic patet ꝙ
ut poſſit cõtrahere reqritur ſpecificatũ mandatũ ne alr̃ de
tur materia malignãdi.l.fi.C.qꝺ cũ eo. Et ex predictis pa
tet ꝙ ſi ille cui mittunt̃ littere cõmendatitie mutuet pecu
niam ipi portanti litteras regulariter nõ tenet̃ ſcribens ꝓ
tali mutuo niſi in litteris aliud fuerit expreſſum.uel niſi in
caſu de quo ſupra dixi quod tene mẽti qꝛ põt ſepe de facto
contingere. Bar.vo in.l.nuda.ff.de dona.dicit circa.epi
ſtolas que mittũtur abſentibus. Dic ꝙ aliqñ queritur de
effectu eius q in ipſis ꝯtinetur.⁊ tunc dic ut dicit Cy.i.l.
non nudis.⁊ in.l.nõ eplis.C.de ꝓba. Quãdoqꝫ querit̃
an probet:⁊ tũc aut epiſtola confeſſatur:⁊ probat ut.l.pu
blia:in fi.ff.depoſiti.cũ ſimi. Aut non ꝯfeſſat̃ ⁊ non ꝓbat
ut.l.publia.⁊ tũc ſi habet ſigillũ autẽticum:⁊ probet ut.l.
ſi qua per calũniam.C.de epiſ.⁊ cler.⁊ ibi p doc.C.ꝺ pu
blica.l.publican⁹.§.i.⁊.ibi aliqualr̃ etiã per Bar.aut nõ
habet ſigillũ autenticum:⁊ tũc dꝫ approbari p cõparatiõꝫ
ſicut de libris rõnum dicit ⁊ hoc qñ epła mittit̃ abſenti qꝛ
eſt illa rõ que ẽ in libro rõnum qꝛ non eſt qd imputet̃ ꝑti
⁊ de ſigillo an ꝓbet.dic ſm Anto.de but.in cle.i.de ꝓcu.
vbi dicit ſic. Guil.de cu.dicit in.l.ſi ꝓcuratoꝛ.ff.de ꝓcur.
qꝺ ſi ſigillum eſt autẽtice pſone adhibet̃ ei plena fides.ff.
de offi.pſi.l.diuus.in aut.ut nulli iudicuꝫ.§.ſi qs vero cõ
prehenſorum. Si aũt ſigillum eſt ꝑuate perſone tũc dicit
ꝙ exigunt̃ duo ut ꝓbet. Primũ ꝙ ſi ſigillatũ proprio ſi
gillo ſigillãtis. Secũdo ꝙ conſtet dñm ſigillaſſe nõ ſufficit
ꝙ appareret ſigillatum ſigillo dñi qꝛ potuit eſſe ꝙ fuerit ap
poſitum falſo.C.de latina libe.tollen.l.i.§.ſed ne ad hoc
de ꝓba.c.t̃tio.loco.hoc nõ placet Guil.ꝺ monte laudino
prout requirit ꝙ ſigillo ꝓprio ſigillet̃:qꝛ ⁊ alieño ſigillo põt
quis ſigillare.ff.de teſt.l.teſtiũ.§.fi. Si aũt non cõſtat an
ſigillum ſit ipſius nec ꝺ voluñtate eius appoſitũ tũc dicit ꝙ
ſigillum non releuat. Conclude ſm eũ aut ſigillat proprio
⁊ conſtat ꝙ ſigillauit:⁊ tunc probat aut ſigillat dominus
ſigillo alieno ⁊ cõſtat ꝙ ſigillauit.idẽ.aut apparet ſuum ſi
gillum i inſtrõ non tñ ꝯſtat ꝙ ille ſigillauit. Tũc dicit ꝙ lꝫ
non proficiat ut ſimplr̃ admittat̃ ſufficit tamẽ ut cum cau
tione de rato admittatur.C.de ꝓba.l.i. Jac.but.in.d.l.ſi
procuratoꝛ.idẽ ſequitur dicẽs ꝙ ſi non ꝯſtat de voluntate
ſigillãtis ꝙ ſcriptura nõ ꝓbat niſi fuerit approbata ꝓbat
tñ ſemiplene ſm Mar.ſilli.⁊ Pe.⁊ hoc in ꝑuatis ſigillis
Jn ſigillo aũt publico ſigillãs dicit.idem ꝙ nõ probat niſi
conſtet de voluntate ſigillantis uel ſigilluꝫ tenentis ne de
tur materia fabricandi falſum.ut in.l.vnica.§.ne aũt.C.
de cadu.tollẽ.his autem interuenientibus ꝓbat.ut in.l.
qua per calumniã.allega. Bart.in dicta.l.ſi procuratoꝛ.
dicit cuius verba aliquo addito. Concludo ſi querat̃ aut
credatur litteris ad preiudicium dñi ⁊ dico ꝙ littere ſunt ſi
ue uł ab eo ſigillate uel approbate per cõparationem ſm
illa que habẽtur in.l.ſcripturas.⁊ aut.ibi poſita.C.qui

po. in pigno. habe. Si queratur an probet quo ad hoc ut ꝓ
curator admittatur. dic ꝙ aut ſunt littere ſigillate ſigillo pu
bulico aut priuato. ſi ſunt ſigillate ſigillo publico ⁊ cōſtat
ꝙ de voluntate ſigillantis ⁊ ꝓbāt ut dicit Ja. bu. Si ſunt
ſigillate ſigillo publico ꝺ quo conſtat. ſed non apparet ꝙ.
de volūtate ſigillantis. Et tunc credo ꝙ non credatur quia
iſtud eſt magis preiudiciū. ut no. in. c. poſt ceſſioné. de ꝓba
tio. niſi forte ad impetrādū uel niſi admittatur cū cautōe de
rato. licet Bar. dicat indiſtincte eū admitti per. l. ſi quis p ca
lumniam. alleg. qꝺ non placet per iam dicta. Et dicit ibi
Bar. ꝙ ſigillū eſt publicum eo ꝙ ē alicuius dñi uel comitis
allegat. l. i. ff. de ſer. fugi. ⁊. l. diuus. ff. de offi. pſi. ⁊ in aut.
ut nulli iudicum. §. ſi qs vō comprehēſorum. ⁊ an litteris
epōrum cū ſolo ſigillo ſine teſtibus: ⁊ ſi tabellione credatur
dic in deciſionibus nouis deciſione. xxiij. Et tenēt ꝙ in his
que ſpectant ad eius officiū inter ſuos ſubditos. Et qñ nō
procedit ut iudex eis creditur: ⁊ ſtatur. aut ſigillū ē priuatū
⁊ tunc ſi lr̄e ſunt ſigillate ſigillo ꝓprio. ⁊ conſtet de volūta
te ſigillātis pinto ꝙ ꝓbet abſq; alia ꝓbatione. Aut ꝯſtat ꝙ
ſunt ſigillate aliquo ſigillo alieno. ⁊ non cōſtat ꝙ de volū
tate dñi ⁊ nihil probāt. Aut ꝯſtat ꝙ ſunt ſigillate aliquo ſi
gillo. ⁊ non conſtat cuius ſit ſigillum. ⁊ idem. aut ſunt ſigil
late ſigillo ꝺ ꝗ ꝯſtat nō tñ ꝯſtat ꝙ ꝺ volūtate dñi ſigillantis
Et tūc dicit Bar. ꝙ ſi lr̄e ſūt approbate ꝓbāt. ſi vō ñ ſunt
approbate non ꝓbant. Approbatio aūt fit tribus modis ſm
eū ſi hꝫ teſtimoniū publicū. ut qn notarius atteſtatur ꝙ fecit
dictas lr̄as ꝓpo ſigillo ſigillari: vel alieno. C. de fide inſtr.
aut. ad hec. Secūdo mō pōt approbari per teſtes q fuerūt
preſentes q dixerūt ſe uidiſſe ſigillari: ut. l. ſi quis ex ſigna
toribus. ff. quēad. teſta. aperiantur. ⁊ qꝺ no. in. l. ij. circa pn
ci. eo. ti. Aut conſtat ꝙ ſigillo alieno ſigillauit. ⁊ ꝯſtat ꝙ ꝺ
voluntate eius: ⁊ ꝓbant vt. l. ad teſtamentū. §. ſi. allega.
Quandoq; conſtat ꝙ ꝓcurrator hꝫ ſigillum tñ nec habꝫ
aliam ſcripturā: ⁊ tūc non ꝓbatur ex hoc mandatū: qm̄ ſi
gillum nihil apte arguit. ut no. Archi. i. c. ꝗuis. ꝺ procur.
li. vi. ⁊ tenet Guil. de monte laudino. in cle. i. de ꝓcurra.
Jac. but. in. l. ſi q̄ per calumniā. C. ꝺ epiſ. ⁊ cle. dicit ſi que
ritur an lr̄e probēt. Dicit ꝙ aut hētur ſigillum autēticum
ſeu publicū: aut ꝑuatū. Primo caſu ꝓbāt. ut. d. l. ſi q̄ p calū
niā. ⁊ ē hꝫ ipꝫ ſigillū publicū ſigillū epi: ciuitatis aut vniuer
ſitatis. Si aūt littere ꝑuate hñt ſigillū alicuius. Tūc aut ha
bent teſtimoniū publicū ut fit q̄ttidie de conſilijs. Et dic
ꝙ q dant ea ſigillata ⁊ percipiūt notariū ꝙ inde ꝯficiat in
ſtrumentū: ⁊ tūc ꝓbant ut. l. i. circa mediū. C. de cōi ſuo
manu. aut non hñt teſtimoniū publicū: ⁊ ꝓbant ad iſtar.
ſcripture priuate ꝯ̄ ſcribentē: ut. l. ſi ꝓcuratorem. ff. de pro
curra. ⁊. l. inſtr̄a. C. de ꝓba. vnde ſm Cy. in. l. diſtrahēte.
C. de rebus alie. nō alie. vbi quis apponit ſigillū ſuum ſcien
ter in aliquo actu tūc tenetur et ſtare qr videtur approbare: ⁊
ſibi preiudicat ut. ff. de pigno. l. fideiuſ. §. ſi pr̄. hinc eſt ꝙ
vbi priuatus dat mādatū p ſigillum ſuū fidem facit ꝯ̄ eum
ff. de ꝓcur. l. ſi ꝓcurator. de hoc per Inno. i. c. ij. de fide i
ſtrumētorum. et Spec. in ti. de ꝓcur. §. rōne autē forme.
vſi. item qr nō ſunt. ⁊ vide Archidi. in. c. ut circa. de elect.
in. vi. Si vero ſigillū apponeretur ignorāter tunc nō preiu
dicaret. ut. l. caius. de pigno. actio. Et dicit idem Jaco. in
l. ſi litteras. C. mandati. Quandoq; littere diriguntur ad
creditorem: aut ſunt ſolū cōmendatorie ⁊ nō obligant cō
mendantē: ut. l. ſi vero. §. cū quidā. ff. man. aut in eis conti
nebatur ꝙ debent pecuniā mutuare debitori: ⁊ tūc man
dans tenetur mandati: debitor certi conditiōe. vt. l. ſi litte
ras. C. mandati. aut littere directe fuerunt ad ꝓcuratorē
ſiue ad debitorē: ⁊ tūc dñs mandans tenetur vtili inſtituto
ria: ut. l. ſi mutuā. C. de exercito. aut fuit miſſus accipiens
tanꝗ̄ nuntius: ⁊ tenetur dominus certi cōditione: ut. l. ſi ex
cōtractu. C. qꝺ cū eo. Si vō preſens ꝑſenti daret ſcriptu

ram in modum epiſtole ut q̄ttidie fit tunc eſſet idem qꝺ in
Apocha. ⁊ ſm Ang. in ſuo cōſilio qꝺ incipit. In criſti no
mine amen. tres ſunt caſus ⁊c̄. ſic dicit tres ſunt caſus. aut
in apodiſſa quis ꝯfitetur eſſe debitorē preſentis uel abſen
tis: aut dubitatur: aut fuerit preſens alter: alter ne. Primo
caſu apodiſſa ꝓbat ſi apparet ꝙ ſit manu illius ſcripta ⁊ con
tineat cauſam. Si naūt in diſcreta non ꝓbat. ff. de proba.
l. cum de in debito. §. ſi. Secūdo caſu ſi eſt indiſcreta non
probat nec ꝓ ea preſumitur. ff. de dona. l. nuda ratio. ſi naūt
diſcreta. i. cū cauſa tunc aut ē deſtinata per nūtium: ⁊ pro
bat ut. l. publia. §. ſi. ff. depoſiti. idem ē ſi eſt tradita ꝓcura
tori abſentis. ff. de vbo. obliga. l. ſi ita ſtipulatus. §. griſoga
nus. aut eſt apodiſſa ⁊ nō tranſmiſſa. tūc aut r̄pꝛitur penes
creditorem ⁊ ꝑſumitur tranſmiſſa. ⁊ ꝓbat argu. C. de pact.
cōuen. l. pe. cū glo. ff. de proba. l. ſi cirographū. aut reperi
tur penes debitorē tūc ſunt opi. quidā dicūt ꝙ non ꝓbant
ar. ff. de confeſ. l. certū. §. ſi quis abſente. niſi ſit ad liberā
dum. de libe. le. l. nō ſolum. §. liberatiōis vba. pro iſta pte
ꝙ nō valeat facit qꝺ no. ff. de actio. ⁊ obli. l. ex cōſenſu. de
ſac. ſan. eccle. l. illud. de cōtrahen. empti. l. ſi. in fine. C. de
don. l. ſi ambigitur. Alij dicūt ꝙ ualeat etiā abſente aduer
ſario facta. C. de cōueniēdis fiſci debi. l. ſi. ⁊ Azo. in ſūma
C. de fide inſtr̄orū. Sed ꝯ̄ iſtos facit qr teſtamentū factū
in ſcriptis ē in hac ꝯfeſſione quedam apodiſſa teſtatoris: ⁊
tñ non ꝓbat de lib. le. l. aurelius. §. ſi. niſi dicatur in teſta
mento aliquid ut quia fit animo teſtandi nō probandi ⁊
ligandi. Item teſtatorem de quo per Cyn. C. de non nu
me. pecu. l. gnāliter. In dubio ꝑſumitur preſens fuiſſe il
le qui apodiſſam nō dico epl'am ꝓducit. C. de ꝯ̄hen. ſtip.
l. i. Bar. in aut. ⁊ ſi cōtractus. C. de fide inſtr̄orū. circa apo
diſſam dicit. Aut aperte ꝯ̄ quē ꝓducitur ꝯfeſſatur ꝙ eſt ſua
manu facta: ⁊ facit fidē ut. l. cum de indebito. §. fina. ff. ꝺ
proba. aut negatur. Et tunc aut hꝫ ſubſcriptiōem trium te
ſtium ⁊ cōtrahētium: ⁊ tūc ex cōparatōe ſola. ⁊ ex ſola ap
probatione facit fidem plenā. ut. l. ſcripturas. C. qui po. in
pigno. ha. uā propter tot ſubſcriptiōes nō pōt errari de fa
cili. Si non hꝫ ſubſcriptiōes tūc hꝫ locum. d. aut. qr iſta ñ
facit plenā fidem. ſi approbetur per ꝯparatiōem tm̄. ſed fa
cit ſemiplenā. Itē non facit. plenā fidem ſi approbetur teſti
bus tm̄. ſed facit ſemiplenā. Itē ſi approbetur utroq; mō
facit plenā fidē. ut in aut. ⁊ ſi ꝯ̄ctus. C. de fi. inſtru. debēt
tñ eſſe tot teſtes. ut hētur ⁊ no. in. l. ſi. ⁊ aut. ibi poſita. C.
ſi cer. pe. ⁊ Bar. loquendo de epl'a quā qs confitetur a ſe
emiſſa an probet dicit ꝙ aut epl'a ꝯtinet uerba diſpoſitiua
ſi quidem ſuper eo ꝙ poterat p epl'am introduci. ut in ꝯ̄cti
bus qui ꝯſenſu ꝯ̄hunt. tūc epiſtola probat et inducit ut. l.
ꝯſenſu. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ in. l. i. in ſi. C. de ꝯ̄hen. ſtipu. ⁊ i
ſti. de obli. que ex ꝯſenſu. Si vō id nō poterat induci per
epl'am: ⁊ tunc nō ꝓbat. ut. l. i. C. de ꝯ̄hen. ſtip. Si vero ſu
per eo ꝙ ptes īducere nō pñt ut fraternitatē. tūc dicta epi
ſtola nihil probat: ut. l. non epl'is. C. de ꝓba. adminicula
tur tñ aliqualiter ⁊ hoc verū ſi erat in quaſi poſſeſſione fra
ternitatis: ut. l. nō nudis. C. de ꝓba. ⁊. l. qdam. in ſi. ff. de
proba. Cy. vō in. l. nō epl'is. all'. qd operetur epl'a dicit aut
epl'a ꝯtiet diſpoſitōꝫ ſup tali negotio qꝺ ſolo ꝯſēſu pōt fieri
vt emptio ⁊ ſiles ꝯ̄ctus. tūc mediāte epl'a p quam ꝯſenſus
exprimitur ⁊ velut quoddā organū emittitur ꝯ̄hitur ut. l. labeo.
ff. de pac. ⁊. l. ꝯſenſu. ff. de ac. ⁊ obli. cū ſi. aut ꝯtinet diſpo
tionem ſup tali negotio. ꝙ nō pōt fieri ſolo ꝯſenſu. ſed de
ſiderat aliā ſolēnitatem ut vborum. ⁊ tūc p epiſtolā nihil
agitur: ut. ff. de ver. obli. l. i. in pn. ⁊ inſti. de inutil. ſtipu. §.
item verbor̄. Secūdo caſu qñ continet enūtiationem. aut
ꝯtinet enūtiationem negotij diſpoſiti inter eaſdē pſonas
⁊ ab eiſdem. ⁊ tunc creditur epl'e ut p eam ꝓbetur: ut. l. i. C.
de ꝯ̄hen. ſtipu. ⁊. l. publia. §. ſi. ff. depoſiti. aut ꝯtinet enū
tiationem negotij diſpoſiti ab aliquo tertio inter aliquos

ſiue inter eoſdem tunc nõ operat᷑ aliquid:ut.l.epl'a.C.de
ꝯben.ſtipu.aut ꝓtinet enũtiationem parentele uel liberta
tis:ꝛ tunc nihil tribuit vt.l.nõ eplis. C.de ꝓba. ꝛ.l.iube
mus. C.de li.cã.ſm Jaco.ↄ̇ are. Et ſi querit᷑ an epl'a que
ꝓtinet fraternitatis enũtiationem ſaltem ꝓbatõez inducat
ꝛ p̃iudicat donec ꝯ̃rium probet᷑ Ja.antiqu⁹ doctor dixit
ꝙ ſic q꞉ ẜ eũ ꝯfeſſio extra iuditiũ p̃iudicat. Primo p.l.nõ
eplis.all'.Secũdo ꝓbat᷑ p.l.quidã.ff.de ꝓbat.ꝛ ar.l.qñ
ff.de his qui no.infa.Jo.ꝛ Azo.dicũt ꝯ̃rium q꞉ ꝯfeſſio ex
tra ius emiſſa nõ p̃iudicat:ſed in iuditio emiſſa ſic.ff.de in
ter.ac.l.i.ꝛ ibi no.Sed certe ſi ipſi volũt dicere ꝙ nõ p̃iu
dicat ꝯfeſſio extra ius emiſſa ad obligandum bene dicũt ꝛ
ſic intelligitur.d.l.i.ff.de inter.ac.ẜ ſi velint dicere ꝙ non
proſit ꝗ̃tum ad ꝓbandũ falſum dicũt.ut.l.publia.in fi.ff.
ↄ̇poſiti. Quid ergo dicendũ Ja.predict⁹ intellexit ꝙ ꝯfeſ
ſio extra ius emiſſa ꝛ indiſpoſita ꝓficeret ad probandũ ꝙ
nři doc.negant.q꞉ oẜ ꝙ cãm contineat:ut.l.cũ de in debi
to.§.fi.ff.de ꝓbati.ꝛ ſic loqtur.d.l.publia.ꝛ.l.non eplis.
all'.indiſcrete.i.ſine cã fuit emiſſa:ut q꞉ vocauit eã ſororez
ꝓ aliõ dicẽdo:tali ſorori ſue ſalutẽ.ꝛc̃. Unde refert ꝙ aut
cõfeſſio emitit᷑ in iuditio.aut extra iuditiũ.ſi extra iuditiũ
aut q̃ritur nũquid preiudicat ad ꝓbandũ:ꝛ tũc aut emiſſa
ẽ aĩo ꝯfitendi. aut nõ.ſi ñ aĩo ꝯfitendi vbi gr̃a credebaz ꝙ
talis ancilla eſſet mea ſoror.ſcripſi ſibi epl'am in q̃ dixi ca
riſſima ſoror mea ſalutes:venias ad diuidẽduz mecũ here
ditatem ꝛc̃.talis epl'a ſiue confeſſio ꝓtinens huiuſmõi ver
ba non ꝓdeſt ẽt quo ad ꝯfeſſionez.ſic intelligit᷑.l.ñ eplis.
all'.ꝛ.l.ex his v̇bis.C.de te.mi.ſi aĩo ꝯfitendi tunc ſubdi
ſtingue:q꞉ aut tendit ad liberatõz ꝛ indiſtincte ualet ut.l.
tale pactũ.in prin.ff.de pac.aut ad obligandũ.ꝛ tunc aut
cũ cauſa ꝛ p̃iudicat:ut.d.l.cũ ↄ̇ in debito.§.fi.all'. aut ſine
cã:ꝛ tunc aut ẽ emiſſa ſup tali articulo q non reqrit cãm
ut ſup realib⁹.ut ſi confiteor te dñm huius libri:uel ꝯfiteor
q꞉ frater me⁹ es:ꝛ tũc eſt idem ꝛ tunc opatur ad ꝓbandũ
ſic põt intelligi.ff.de ꝓba.l.qdam.ꝛ hoc caſu põt ꝓcedere
ſententia Ja.doc.antiqui. Ang.v̇o in.l.ſi procurator.ff.
de ꝓcur.dicit ꝙ qñ littere nõ ſunt note tũc eſt neceſſaria
approbatio.ff.de ꝓcura.l.ſi ꝓcurator.vbi v̇o eſſent note
tũc eis credit᷑ ꝛ vera ẽ glo.in.d.l.ſi procurator.i ẜa opi.gl.
ꝛ de talib⁹ lr̃is loquit᷑ Cy.in.l.ſi q̃ per calũniã all'. Bar.
ẽt tangit.ff.de fideiuſ.l.lutr⁹. Inno.plene in.c.i.ꝛ i.c.ĩtra
quatuor.de cle.ꝑegri.ꝛ ibi ponit an credat᷑ ſigillo dñoꝝ
vel epõrum ꝑegrinoꝝ.ponit ẽt in.c.poſt ceſſionem.de pro
ba.de hoc ẽt no.ĩ corpore.ut nulli iudi.§.ſi qs v̇o compre
henſorum.ꝛ vbi non ẽ notariorũ vſus credit᷑ litteris priua
torum ſi habent ſubſcriptõz teſtiũ. Pone exemplũ de be
nefitijs vbi recurrit᷑ ad fidem ſcripturaꝝ priuatoꝝ.xvi.q.
iij.§.poſt.ꝛ hoc extra iuditiũ. In iuditijs enĩ non creditur
ſcripture p̃uate ſed oẜ ꝙ ſit facta p notarios:vel p duos le
gales ſcriptores ad hoc deputatos ſm Inno.in.d.c.poſt
ceſſionem.no.ẽt per eum in.c.qñ ꝯ̃ falſam.do. Petr.de
peruſio.i.c.poſt ceſſioẽz.all'. dicit ꝙ p litteras ordinarij ꝓ
batur qs excõicat⁹ qđ videt᷑ intelligendũ in quocũqꝫ ordia
rio.etiã inferiori ab epõ de iurepatronat⁹.c.i.in cle. Sed
vĩ ꝙ talib⁹ lr̃is ñ inducat᷑ ꝓbatõ ẽ q꞉ validior ꝓbatõ viue vo
cis ꝗ̃ mortue.i aut.de fide iſtru.§.ſi v̇o.ẜ viue uoci ordia
rij non credit᷑.vi.q.ij.c.ſi tñ.ꝛ hoc ẽ ꝙ papa non credit il
li qui dicit ſe aliũ excõicaſſe.de teſti.c.cũ tu fili.eo ꝙ tales
littere qñqꝫ nõ ex bona fide fiunt.ff.ↄ̇ cuſto.reoꝝ.l.diu⁹.
Preterea non ẽ maior auctoritas ordinarij ꝗ̃ tabellionis
ſed ſcripture tabelliõis non credit᷑ niſi teſtib⁹ ſit ſubſcripta
vt in aut.de fide inſtr̃oꝝ.§.ſi v̇o.ergo non credit᷑ lr̃is ordi
narij. In ꝯ̃rium ꝙ credat᷑ lr̃is ordinarij de officio ordia.c.
ordinarij.de elec.ut circa.li.vi.ↄ̇ ſñia excõica.c.cũ medici
nalis.co.li.dicas ꝙ lr̃is ordinarij.etiã hñtibus in autenti
cum ſigillũ non dat᷑ fides niſi ſint teſtib⁹ ſubſcriptꝭ.de hoc
eſt caſus in.c.ij.de fide inſtr̃orum.fallit in caſibus. Primo
in ſñia excõicationis:ut in.c.poſt ceſſionez.de ꝓba.qđ ob
tinet qñ littere ſũt ſup excõicatione cõfecte. Secus ſi eſſent
teſtimoniales q꞉ tũc non faciũt fidem abſqꝫ teſtiuz ſubſcri
ptione:eo q꞉ ſunt nũtiãtes actum de pretorio.de p̃uilegijs
c.ſi papa.in.vi.de ꝓbatio.c.i.in cle. Secũdo fallit qñ ema
nant ſup ordine ↄ̇ cleri.peregri.c.i.uel cũ hoc diſponit cõ
ſuetudo.de fide inſtr̃orum.c.cũ dilect⁹. De litteris aũt et
ſigillis delegatoꝝ ꝛ maxime ſup relatiõe ꝓceſſus an fides
adhibeat᷑ dic ꝙ ſup remiſſione facta credit᷑. ſup iudiciali
v̇o ꝓceſſu in relatiõe inſerto nõ credit᷑ niſi quaten⁹ per
acta conſtet niſi litteris de legato directis dicat᷑ ꝙ qcquid
fecerit p ſuas litteras notuz faciat.de teſtib⁹.cũ clamor.de
fideiuſſõ.ꝑuenit᷑. Si v̇o ſint extraiuditiales puta executiui
miniſterij creditur illo ſigillo ſigillãtis.ita not.Spec.in ti.
de ꝓba.§.videndũ.v̇.x.ꝛ in ti.de inſtru.edi.§.poſtremo.
ꝛ.§.utile.v̇.ſed nũquid remiſſio iudicũ.ꝛ p Compoſtel.i
c.i.de electi.in.vi.facit ↄ̇ officio dele.c.cũ olim.ↄ̇ p̃ſcripti.
c.cũ in iuuẽtute.de ꝯfirmatione utili uł inutili.c.cũ dilecta.
de prebẽ.c.cũ ſm.de accuſati.c.cuz dilecti.de purga.ca.c.
pe.§.exegerit. De litteris aũt arbitroꝝ dic illis nõ credi ſu
per ꝓceſſu corã eis initiato.C.de arbi.l.ne in arbitris.ꝛc̃.

Quando v̇ba enuntiatiua ꝓferuntur in priuilegijs reſcri
ptis aut litteris pape.

I uero uerba enũtia

tiua ꝓferunt᷑ ĩ p̃uilegijs:reſcriptꝭ:aut lr̃is pape
ſeu principis. Dic ſm Gl.ꝛ Pau.ↄ̇ liazarijs
in cle.i.de ꝓbati.ꝙ p̃ſumitur veꝝ eſſe ꝙ papa aut p̃nceps
in ſuis lr̃is narrat qñ ſuper narratꝭ ſua fundat᷑ intẽtio p̃n
cipaliter donec ꝯ̃rium ꝓbetur. Et hoc qñ narrat factum
alienum.ẜ ſi narratio ẽ de facto ꝓprio ipſius pape ſeu p̃n
cipis ꝓbatio in ꝯ̃rium ꝑimens narratã:aut ipſaz narratio
nem falſaz reddẽs nõ admittit᷑.ſed ꝓbatio per quã ſtante
narratione releuaret᷑ ꝓbãs.ꝛ narratio pape ſeu p̃ncipis
non ꝑimit᷑.aut falſa reddit᷑ bene admittit᷑ exceptio pp
renũtiatiõz benefitij factã i manib⁹ pape ꝛ p eũ acceptataz
papa ꝯfert illud uel ꝯferri mãdat bene potero ꝓbare ꝙ il
lud benefitiũ ipe renũtiationis ſeu ceſſionis ſpectabat ad
me nõ ad renuntiantẽ ſeu cedentẽ vel q꞉ ipſe renũtiãs ſeu
cedẽs pri⁹ renuntiauerat in manib⁹ ordiarij:vel ꝙ fuerat
dicto benefitio p̃uatus. Et iõ ſm glo.in.d.cle.i.de ꝓba.
Uerba narratiua ĩ lr̃is reſcriptꝭ ſeu p̃uilegijs pape ſeu p̃n
cipis ſup his ſup qb⁹ nõ fundat᷑ intẽtio pape:aut p̃ncipis
nõ ꝓbãt:ut i.c.ſi papa.de p̃uilegijs.i.vi.facit qđ no.xciij.
diſ.c.dñs.iij.q.vi.hoc qppe. Si v̇o ſũt v̇ba narratiua p̃n
cipis ſeu pape ſup illis ſup qbus ſua fundat᷑ intẽtio. tunc
aut narrat factũ ꝓpriũ ꝛ faciũt plenã fidẽ. Ita ꝙ ñ admit
titur ꝓbatio ĩ ꝯ̃riũ q̃ ꝑimat:aut falſam reddat ipſam narra
tionẽ.ut.ſ.dixi. Si v̇o narrat factũ alienũ:ꝛ tũc alia v̇ba
ꝓbãt p̃ſũptiue donec ꝓbet᷑ ꝯ̃rium.ita ꝙ p̃ſũptioni ſtabit᷑
donec ꝯ̃riũ probet᷑ no.in.c.non nulli.de reſcriptꝭ in glo.
pe.ꝛ dic̃ Pau.i.d.cle.i.all'. ꝙ nedũ credit᷑ pape ſeu p̃n
cipi in eo quod dixit ſe feciſſe ſed etiaz in eo quod ab alio
dicit factũ eſſe. Inferiori autem a principe ſm Paulum
non credit᷑ lẜ ſuper narratꝭ ſua intentio fundatur.vi.q.ij.
ſi tñ.ꝛ.c.ſe.ꝛ de ꝓba.c.qñ ꝯ̃ falſaz. Subdẽs idẽ Pau.ꝙ
lẜ in crialib⁹ ꝓbatiões debeãt eſſe luce clariores. C.de ꝓ
ba.ſciãt.ij.q.viij.c.ij.tñ v̇ba narratiua p̃ncipis in crialib⁹
ẽt faciũt ꝓbatiõem. Si v̇o legat⁹ de latere narret in ſuis
lr̃is aliq̃ beneficia reſeruaſſe ſibi:ſup narratis ↄ̇ iure credi
nõ deẜ ut in.c.cũ a nobis.de teſti.lẜ ꝯſuetudo curie romãe
aliud hẽat ꝓ qua extra de fide inſtr̃oꝝ.c.qđ ſup his.vbi ↄ̇
hoc p Hoſtiẽ.ꝛ Compo.Anto.de but.in.d.cle.i.dicit ꝙ

enũtiantꝫ ⁊ narrãtis in lr̃is pape ſeu ꝑncipis pp ſe plẽa
fides adhibeat̃ enũtiatis ⁊ narratis pp aliud nõ. ⁊ dicũt̃
ẜm euꝫ enũtiata pp ſe qñ ſup illis fundat̃ diſpoſitio pape
ſeu ꝑncipis: ut. d. cle. i. loq̈tur tota ĩ enuntiatis ſeu facto ꝓ
prio pape. Et aduerte ꝙ ſic viue uoci pape ſeu ꝑncipis cre
ditur ut no. i. d. c. cũ a nobis. de teſti. ſic ⁊ lr̃is ſuis ſigillat̃.
ẜm Guil. ꝺ monte lau. in. d. cle. ꝙ dicit veꝝ eſſe. Paul.
de liaza. in cã criali. ut ẽ dictũ in qua req̈rũt̃ probatiões
luce clariores. ⁊ ſup iſta mã dic latius ẜm eum an qñqꝫ in
litteris ꝑncipis enũtiant̃ aliq̃ pp aliꝺ q: ſup illis nõ fũdat
ꝑnceps intẽtiõꝫ ſuam: ⁊ tũc non ꝓbat̃ ex illis lr̃is tñ talis
qualis ꝑſũptio inducit̃ ⁊ talis q̃ in facto antiquo ꝓbaret
plene q: in facto antiquo leuior ſufficit ꝓbatio ut no. in. c.
veniens. de v̾bo. ſig. p Inno. ⁊ hoc dicũt due glo. ſil̃ iũcte
vna in. c. ſi papa. all̃: alia in. c. cũ olim. de cenſibus. Nã in
factis antiq̃s fama facit plenam ꝓbatiõem ẜm Bal. in. l.
proprietatꝫ. C. de ꝓbã. ⁊ dicit idem Bal. i. l. côuenticulã.
⁊ aut̃. q̃s actões. C. de ſac. ſan. ec. ꝙ ſola fama ẽ ſufficiens
ꝓbatio ad ꝓbandũ ipſum fore dñm t̾rarũ eccle q̃dã ſunt
q̃ in lr̃is pape ſeu ꝑncipis enũtiant̃ pp ſe ut q: ſup illis pa
pa fundat intẽtõꝫ ſuã. ⁊ tũc q̃dã ſunt q̃ enũtiãt̃ ut a ſe. ge
ſta. quedã ſunt q̃ enũtiãt̃ ut ab alio geſta. Primo caſu ta
libus enũtiatꝫ plena ⁊ pleniſſima fides adhibet̃. ita ꝙ nõ
admittit̃ ꝓbatio in ꝯ̃riũ dico directe factũ ꝑtinẽtem
qñ narratum ꝯſiſtit in facto. Sed ſi narrat̃ aliquid ꝙ con
ſiſtat in iuris effectu ꝓbatiõem ẽt iuris effectũ ꝑtinentẽ nõ
admittit per quã dicat̃ ꝑncipem falſum dixiſſe. Idẽ p oĩa
dicit Guil. de monte lau. ſi papa narrat aliq̇ꝺ factũ a ꝑde
ceſſore ſuo. q: illud iformatus ꝓferre cenſet̃. allegat extra
uagantẽ ꝓuidi. Si narrat factũ ab alio geſtũ gl. in. d. cle. i.
dicit cui ꝯcordat Pau. ꝙ adhibet̃ fides ſed nõ tanta qn
admittat ꝓbationẽ in ꝯ̃riũ. Unde dicit ꝙ talia ꝓbant ꝑſũ
ptiue. ad hoc glo. pe. in. c. q: nõ nulli. ꝺ r̃ſcriptis. ꝑ q̃ dicit
ꝙ ſi papa l̾ ꝑnceps narrat renũtiatõꝫ corã ſe factã p ꝓcura
torẽ ꝙ lꝫ q̃ ad hoc credit̃ renũtiatõnem factã ñ tñ credit̃
qn poſſit ꝓbari ꝯ̃riũ ꝓcuratorẽ nõ habuiſſe mandatũ. vñ
poterit ꝓbare eũ ante reuocatũ ⁊ certificatũ. de renũtia.
c. i. ⁊ de reſcrip. c. ex pte decani. Jo. an. in regula nõ lꝫ de
re. iur. in. vi. dicit ꝙ in facto tertij nullo mõ credit̃. vnde
ſi in lr̃is dicat̃ talis clericus vel mandam⁹ ꝙ tali clerico ꝓ
uideas. p hoc non ꝓbat̃ ꝙ ſit cleric⁹: ⁊ tñ ſup ipſis papa
fundat intentõꝫ ſuã p no. in. c. ex lr̃is. de trãſac. de reſcrip.
c. cũ ad hec. de ꝑſumpti. c. fi. Idẽ dicit glo. in. d. cle. i. de ꝓ
ba. que dicit ꝙ in facto alteri⁹ tñ non credit̃ pape q: de il
lo non ẽ informat⁹ niſi aliter ꝓbet̃. ⁊ r̃citat Lau. de cã poſ
ſeſſionis. ſup ꝯmẽto mihi vr̃ dicendũ. dicit Anto. ꝙ qñqꝫ
papa narrat factũ vt apte narrat̃: vl̃ vt veriſimil̃r apte nar
rat̃: ⁊ tunc nõ credit̃ niſi aliter liqueat. Et ſic intellige gl.
Jo. an. ſup regula nõ licꝫ. ⁊ hoc tenet Guil. i. d. cle. i. de ꝓ
ba. alle. de fide inſtru. c. ex lr̃is. ꝺ ꝑuil. ſi papa. all̃. in cle. ſi
dignitatẽ. de ꝑbẽ. ad hoc ꝙ ſcribit Inno. de fide inſtru. c.
ĩter dilectos. de preſumpti. c. illud. Tunc tñ credo ꝙ talia
narrata faciant ꝑſumptõem talẽ qualem vni teſti equalẽ i
tem lꝫ in facto antiquo facerent plenã ut ẽ dictũ ⁊ volunt
ille due gl. ſil̃ iuncte allegate. ⁊ facit ꝙ ſcribit Jo. an. i. d.
regula nõ lꝫ alle. vbi dicit talẽ enũtiationem eq̇leꝫ ꝓbatio
ni per famã. ad hoc de ſucceſ. ab inteſ. c. fi. q̇ꝺ credo veꝝ.
qñ papa ſimpl̾r narrat lꝫ ab alio ſit ei i ſupplicatione expo
ſitum. Secus ſiue apte velut ab alio narratũ papa narrat
q: tunc nõ adhibet̃ fides aliq̃ quo ad ꝑſumptionem. q: q̃
ad talia ſubĩtelligit̃ clauſula ſi ita ẽ de reſcriptꝫ. c. ij. q̇ꝺ veꝝ
dic̃ Guil. ꝺ mõte lau. qñ v̾ba ꝓfert ꝑnceps ad inſtantiã ad
ſupplicationeꝫ alteri⁹. Secus ſi ſcribit motu ꝓprio q: tũc i
format⁹ vr̃ illa v̾ba aſſerẽ. ad hoc de ꝑben. c. ſi motu ꝓṗo.
li. vi. Jõ faciũt fidẽ plenã. ad hoc cle. ſi ſum⁹. de ſen. excõi.
Et hec oĩa credo v̾a niſi ex precedentibus ⁊ ſequentibus

ꝑncipes ſe ſup narratis aſſeret informatũ. ad hoc cle. i. de
ꝓba. ꝺ r̃ſcrip. c. q: nõnulli. Et q̇ꝺ ibi ſcribit Jo. an. ſup gl.
Si aũt nũtiat aliq̃ a ſe. ⁊ ab alio geſta mixtĩ. ⁊ ꝓbant ut ẽ
tex. i cle. i. ꝺ ꝓbat. ⁊ hoc tꝫ Laur. ⁊ recitat Calde. viua vo
ce dixiſſe p oĩa credo idẽ dicendũ ꝙ dixit ſupra qñ narrat̃
factũ ab alio ⁊ forti⁹. in lr̃is aũt ꝑlatoꝝ. aut alioꝝ inferioꝝ
dicit Cal. in. d. c. poſt ceſſiõꝫ. ſi ꝯſuetudo diſponit enũtiati
uis v̾bis credi credit̃. Jõ Cal. dicit ꝙ tũc talib⁹ narratꝫ ad
hibet̃ fides q: hoc hꝫ gñalis ꝯſuetudo. ⁊ hoc tꝫ Hoſtiẽ. ꝺ
v̾. ſig. c. abbate. ff. ꝺ pig. ac. l. vel vniuerſoꝝ. et ſic dicit cur
riaꝫ ẜuare ſi ꝯſuetudo nõ diſponit i his q̃ ſũt leuis ꝑiudicij
enũtiationi credit̃ i ꝑiuditialib⁹. ſi q̃rat̃ an credat̃ ꝯ̃ ſcribẽ
tem dic ꝙ ſic. ut. l. optimã. C. de ꝯ̃hen. ⁊ cõmit. ſtip. ff. de
poſiti. l. publia. §. fi. C. arbi. tu. l. fi. ꝯ̃ aliũ qui ſup enũtiatꝫ
nõ fundat intẽtõem ſuã. ⁊ ſi ſunt emiſſa pp aliꝺ nõ credit̃
q: nec ꝑncipi. vt in cle. i. de ꝓba. ſi ſup enũtiatis fũdat iten
tionem ſuã ſi enũtiat factũ t̾tij vel ab alio corã ſe nõ credit̃
ĩdiſtincte. ⁊ in hoc differũt a lr̃is ꝑncipis ſeu pape hoc ve
ruꝫ niſi nũtiata iuuẽtur alia ꝑſumptiõe. ut q: iudex in ſñia
dicat ſeu recitat citatiõꝫ ⁊ alia acta: nã ꝓ ſñia preſumit̃. ⁊
tũc illud credit̃ poti⁹ ex ꝑſumptiõe q̃ ex virtute lr̃aꝝ. ⁊ ſic
intelligit Cal. dictũ Inno. de officio dele. c. cũ in iure. all̃.
Miles aliq̃s tenet aliq̇ꝺ caſtꝝ alicui⁹ eccle petit̃ ab eo. ipe
dicit ꝙ tꝫ ex ꝯceſſiõe ſedis apoſtolice. Et ad hoc ꝓbanduꝫ
ꝓducit duo inſtr̃a ꝯfirmatõis ſũmoꝝ pontificũ in quoꝝ ꝑ
mo ꝯtinet̃ ꝙ papa ꝯfirmauit tale ꝑuilegiũ ꝯceſſuꝫ ipſi mi
liti ſup ipſo caſtro per aliũ papam. ⁊ i ſecũda ꝯfirmatio
ne ſiliter ꝯtinet̃ ꝙ papa ꝯfirmauit eidem ꝑuilegia ꝯceſſa p
alios ꝑdeceſſores ſuos. verũtñ ꝑuilegium originalis ꝯceſſio
nis nõ apparet. Modo q̃rit̃ an ſufficiant iſte ꝯfirmatões
ſine ꝓductõe originalis. dicas ẜm Albe. de roſa. i aut̃. ſi q̃s
in aliquo documẽto. C. ꝺ edẽ. q̇ꝺ nõ p dicta aut̃. ⁊. c. i. de
fide iſtr. ⁊ q: iſta ꝯfirmatio nil noui iur̃ dat. ſꝫ p alios datũ
narrat. ff. ꝺ te. l. hẽs palã. §. i. deficiẽte g̃ ꝑncipali vel ñ ap
parẽte deficiũt iſta duo. ar. ff. de her. inſti. l. aſſe toto. de aq̃
plu. ar. l. i. §. pe. ꝓ hoc ẽt facit q: qñ iſtr̃m aliq̇ꝺ autẽticat̃
⁊ publicat̃ tũc ſi r̃uocat̃ i dubiũ vtꝝ ita ꝯtineat̃ i originali ori
ginale ẽ exhibẽdũ. ſi adeſt l̾ hẽri pt ut no. i. ix. diſ. c. ut veteꝝ
in glo. ꝓ hoc ẽt facit q: tales ꝯfirmatões q̃ fiũt i forma cõi
nil noui iuris tribuũt. vt de ꝯfirmatõe vtili vel ĩutili. c. cuꝫ
dilecta. ⁊ no. e. ti. c. i. Itẽ q: v̾ba narratiua pape fidẽ nõ fa
ciunt ut i. c. ſi papa. ꝺ ꝑuil. i. vi. ⁊ faciũt q̃ no. Jo. an. ⁊ Ar
chi. ⁊ Jo. mõa. Et ꝑdicta v̾a ſũt niſi papa narraret i facto
ꝓṗo puta q: narraret ſe hñficiũ r̃ſeruaſſe l̾ ꝑuilegiũ ꝯceſſiſ
ſe q: tũc ei⁹ v̾ba narratiua fidẽ facerẽt. ut in. c. i. de ꝓbat.
i cle. ¶ In ꝯ̃riũ ꝙ dicte due ꝯfirmatões fidẽ faciãt vr̃ ſen
tire gl. xix. diſ. c. ſi romãoꝝ. i gl. q̃ icipit hec ẽ. ⁊ Odof. hoc
ſẽtit. i. d. aut̃. ſi q̃s i aliq̃ documẽto. all̃. ꝙ ꝯfirmatio vna l̾
pl̃res pape uel ĩpatoris ſufficiãt. ⁊ all̃. de teſ. l. oĩm. ⁊. ff. de
iuriſdi. om. iu. l. ⁊ q: idẽ ſentit Spe. i ti. de iſtr. edic. §. nũc
aũt vidẽdũ reſtat. v̾. q̇d ſi ꝯceſſum ẽ alicui. ⁊ v̾. ꝓce. q icipit.
Itẽ põe Ja. ꝺ ar. fuit i ea. opi. q̇d g̃ dicẽdũ ꝑmã opi. credo
v̾aꝫ p iura ad h⁹ all̃. ⁊ ad hoc ẽt fac̃ q̇ꝺ no. i. c. ꝯ̃ morẽ. i gl.
q̃ lec. ad gl. c. ſi romãoꝝ r̃ñdẽt pt. q: ibi arguẽdo ñ ꝺtminã
do. dicit i ꝑn. Et ꝑdicta iura ego Alb. allegaui i ciuitatate
bergami corã collegio ipi⁹ ciuitatꝫ i q̃dã q̇õe i q̃ q̃dã dñi di
cebant ſe eẽ iudices delegatos ipij i cãis appellatõuꝫ exce
dẽtib⁹ ſũmã. xxv. li. ⁊ ad hoc ꝓbãdũ iducebãt q̃dã ꝯfirma
tiõeꝫ factã p dñꝫ ĩpatorẽ Henricũ. q̃ mẽtõꝫ faciebat ꝺ v̾eri
ꝑuilegio eis ꝯceſſo p ĩpatorẽ fre. ⁊ dicebã iſtã ꝯfirmatõꝫ fi
dẽ ñ facẽ niſi originale oñdet̃ ⁊ cr̃do ꝙ hñ dicebã p all̃. Ul
t̾i⁹ ſi dñs papa l̾ ĩpator dicat ꝙ ꝑdeceſſore ſui ñ tale ꝑuilegiũ
ꝯceſſerũt tali. iõ nos ꝯ̃ꝫ ꝑuilegiũ ꝯfirmam⁹ eiſdẽ nũq̇d iſta ta
lis ꝯfirmatõ fidẽ faciat dato ꝙ ñ oñdat̃ originale p ꝑdeceſſo
res ꝯceſſũ. prio vr̃ ꝙ ſic vt iſta v̾ba p ꝑdeceſſores nr̃os ⁊c̃.
aliq̇d operet̃ extra de ꝑuile. c. ex ore. ⁊ q̇ꝺ ibi no. i gl. que

incipit. Nõ q̃n hec dictio. ⁊ hoc ẽt ſatis no. de v̄bo. ſig. e. abbate ſancti Silueſtri. circa mediũ. in glo. q̃ incipit. Ex hoc vĩ ar. ꝙ ſi in ꝓuilegio. Quid ergo dicem⁹ puto fidez: ñ facere p ꝑallegatũ. c. ſi papa. cum ſtãdũ puto cũ ſit ius nouum: ⁊ ad hoc facit aut. ſi qs in aliquo documẽto. alle. idẽ puto ſi tot⁹ tenoꝛ originalis ꝓuilegij ſeu reſcripti ẽet ĩ ꝓui legio ꝯfirmatiõis inſert⁹ qꝛ in bulla ⁊ ſigillo ⁊ alijs poſſet deꝑhendi falſitas in originali ꝑmo q̃ ñ poſſet ĩ ſecũdo: ⁊ ita tʒ Inno. l. d. e. abbate: in. d. glo. niſi forte ẽet tot⁹ tenoꝛ auctoritate iudicialia p modũ autẽticatiõis ⁊ publicatiõis inſert⁹ quia tũc facerẽt: ⁊ de hoc no. in. q. Bar. brixien. cxxiij. q. q̃ incipit. Sepe cõtingit. ⁊ Archi. cũ eo cõcordat in lec. vij. q. i. ꝓuilegiũ. de hoc ẽt vide de cõfirmatiõe vtili vel inutili. c. pe. ĩ glo. ⁊ ita poſſet intelligi opi. Hy. Odoſ. ⁊ Spe. poſit̃i in. q. pcedẽti. Sʒ quid ſi inſtr̃m vel ꝓuile giũ originale de quo fit mẽtio ĩ alio eſt ꝑditũ: nũquid illõ poterit ꝓbari per teſtes vĩ ꝙ ſic vt. l. ſolẽnib⁹. ⁊ l. in exer cendis. C. de fide ĩſtru. ⁊ in ſpe. ĩ ti. de iſtroꝝ edi. §. reſtat. v. illud quoqꝫ ñ ẽ. Circa qõ ẽ aduertẽdum ꝙ ſi teſtis q de ponit dicat ſe vidiſſe ⁊ fuiſſe pñs rogatiõi inſtr̃i vel ꝯceſſio ni ꝓuilegij: tũc tale teſtimoniũ valet. ſinaũt deponerẽt iſti teſtes ſolũ ꝙ viderũt ipm̃ ꝓuilegiũ uel inſtr̃m ⁊ legerũt: ⁊ ꝙ in eo ſic ꝯtinebat̃: tũc vĩ ꝙ tales teſtes fidẽ nõ faciãt ſicẽ nec exẽplũ ipſius inſtr̃i ſeu ꝓuilegij ñ ꝓbaret niſi originale ꝓduceret vt. d. aut. ſi qs in aliquo documẽto. all. Ita ipſi teſt:s ñ ꝓbant qꝛ faciũt mentionẽ de originali: potuiſſẽt ẽt multa vitia in originali ẽe ex qb⁹ fidẽ ñ facerẽt: ⁊ iõ niſi exhibeat̃ fidẽ ñ faciunt dicta taliũ teſtiũ: ⁊ ita tʒ Azo in ſũ ma ĩ ti. de inſtroꝝ edi. §. de amiſſis. ꝙ eſt nõ. dignũ. Si tñ eẽnt tales teſtes: puta iuriſꝑiti q cognoſcerẽt vitia iſtroꝝ ⁊ teſtificarent̃ ſe uidiſſe ⁊ legiſſe ꝓuilegia uel inſtr̃m ñ uicia tum ñ cancellatũ. ſed oĩ ſuſpectiõe carens tũc talis ꝓbatio vĩ ſufficẽ vt no. de ꝓuil. c. cũ olim. ĩ gl. Bar. ⁊ ibi ẽt ple ne p Inno. ⁊ alios. Sʒ ꝯponẽ tale teſtimoniũ ñ ẽ ſine pi culo: qꝛ poſſẽt ẽe vitia occulta: ⁊ ĩ ſigillo bulle ⁊ alijs. Ita qꝫ tale teſtimoniũ ñ libẽter ferrẽ ſeu deponerẽ de aliquo ꝓuilegio l' iſtr̃o hec ille: ⁊ dicit Ludo. ĩ. d. l. ex hac ſcriptu ra. ꝙ p tex. c. ſi papa. alle. ⁊ p cle. ĩ. de ꝓba. per illos duos tex. ſimt̃ iũctos vĩ deſtrui dictũ Inno. in. c. cũ ab eccliaꝝ. de offitio ordinarij. dicent̃ ꝙ eo ipſo ꝙ ꝓnceps reſcribit ali cui caſtro vł ciuitati vĩ eã creare ciuitatẽ: hoc eni ñ vĩ verꝫ qꝛ verba enũtiatiua in ſuis lr̃is appoſita ñ inducũt diſpoſi tionẽ ſeu ꝓbationẽ qñ in eis ñ fũdat̃ ꝓncipalis diſpõ ipi⁹ ꝓncipis. poſſet tñ forte ſaluari niſi pnceps pluries ita ſcri beret ⁊ eã in actis ſue curie ita appellaret: qꝛ tũc vĩ ciuitas creari: ⁊ hoc ad inſtar dñi q ſuũ ſeruũ ut filiũ pluries nun cupauit: ⁊ in actis iudiciarijs ita ſcripſit. Ex hoc eĩ vĩ ei li bertatem dediſſe ut ĩ. l. vnica. §. ſic itaqꝫ. ⁊ §. ſimiliqꝫ mõ. C. de latina liberta. tollen. que omnia nota.

Quando verba enuntiatiua ꝓferuntur in actibus liberatorijs ſeu obligatorijs.

6 Si vero verba enun tiatiua ꝓferũt̃ ĩ actibus liberatorijs ſeu obliga tionẽ inducẽtib⁹ qd iuris ſit colligẽ potes ex di ctis qñ v̄ba enũtiatiua emanãt in vltĩa uolũtate: ⁊ qñ ema nant p modũ ꝯfeſſionis extraiuditialis ad liberãdũ: ⁊ dic vt ibi: ⁊ ſm̃ Jo. de imo. in. l. ex hac ſcriptura. alle. ĩquãtuʒ Bar. ĩ dicta. l. tãgit de verbis enũtiatiuis ĩ ꝯtctibus. dic ꝙ ĩquãtũ vult ꝙ ſi emanãt ꝓncipaliter ꝓpter ſe ad liberatio nẽꝫ inducãt diſpoſitionẽ. vt. l. tale pactũ. ff. de pactis. hoc põt eſſe verũ qñ tendũt ad liberationẽ debiti. ſʒ ſi ad indu cendã libertatẽ pſone nõ uidentur preiudicare niſi forte quinqꝫ interuenerũt teſtes. p no. ĩſti. de liber. §. i. ⁊. C. de latina lib. tollen. l. i. §. ſʒ ne fraudẽdi. Itẽ ĩquãtũ dicit ꝙ ſi incidẽter ꝓferũtur nec ꝓbaut nec diſponũt ĩ actu libera torio. nã hoc vĩ falſũ ſaltẽ qñ iter pñtes ꝓferunt̃ cum tũc ꝓbẽt ĩ actu obligatorio ad ꝑiudiciũ partiũ. p. l. optimã. C. all. ⁊ ipſe idẽ dicit ⁊ multofortꝰ ĩ actu liberatorio. ideo ſi diceret̃ ꝙ talis ſeruus titij fecit ꝯuẽtionẽ puta cũ aliquo. ſcio ne peteret. x. ab ipſo titio ſtaret̃ dictio verbis enũciati uis ĩq̃tũ aſſerat̃ ſuus titij aliud nõ apparẽte. p dictã. l. op timã. Nec obſtat ꝑdictis. l. iubem⁹. C. de libe. cã. quia ibi emanabat circa id ſup quo nõ poterat fieri ꝑiudiciuʒ ſine certa ſolẽnitate q̃ ñ adhereat qa ſup libertate et⁹ q v̄e erat ſu⁹. Itẽ ĩq̃tũ dicit ꝙ ĩ ꝯtctib⁹ ĩ qb⁹ agit̃ de obligatõe lʒ nõ iducãt diſpoſitionẽ iducãt ꝓbationẽ ſi. ſint ꝓpt̃ ſe ꝓlata. ĩ tellige qñ cũ certa ſcia expſſa ꝓferũt̃ ĩ pſonalib⁹. p ea que hic tetigit glo. vł etiã ſñ cã ĩ realib⁹ vł ſi. p no. p Cy. ĩ. d. l. nõ nudis. ⁊ l. nõ epl̃is. ⁊ p Bar. ĩ. l. cũ falſa. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ĩq̃tũ dicit idẽ Bar. ꝙ ꝓbẽt donec ꝓbet̃ ꝯtrũ adde ꝙ ẽ v̄m ſi ſcient̃ ꝓferũt̃ ſr̃ eo ſup q̃ ptes pñt ꝑiudicar̃ ñ admittet̃ ꝓbatio ĩ ꝯtrũ: al's ſic p nõ. p Cy. ĩ. d. l. nõ nudis ĩ vltĩa. q. ⁊ p Bar. ĩ. d. l. cũ falſaʒ. ⁊ qõ ſubdit ꝙ ſi ĩcidẽter ꝓferũt̃ iter abſẽtes ꝙ tũc ꝓbãt p. l. epl̃a. ff. de pactis. naʒ hoc nõ vr̃ ſimplr̃ veꝝ. nã cũ ĩcidẽt̃ eadẽ rõ ẽ q̃ ẽ qñ fit it̃ pñ tes ſi fit act⁹ q poſſit fieri iter abſẽtes. ⁊ iõ videret̃ ꝙ ſi ali quis ſcribit ẽplãʒ ĩ q̃ dicit cũ ſticho ſuo tuo tali die p ſtipu lationẽ ĩ tali ciuitate ꝓmiſi. x. ſcias ꝙ reddã tibi hic ad mẽ ſem. vr̃ ꝙ hec v̄ba habeãt ꝓbare ſtipulationẽ fuiſſe ꝯctaʒ vł ſtichũ ſuũ illi⁹ p no. ĩ. l. i. C. de ꝯtrhẽ. ſtipu. iũcto eo qõ nõ Bar. ĩ. d. l. certũ. §. ſi qs abſẽte. ff. de ꝯfeſ. ñ obſtat. l. epl̃a. qa ibi nõ ꝯtinebat enũciationẽ diſpoſitoꝝ p partes. ſed diſ poſitoꝝ p tertiũ. Itẽ ſi qs ꝯfitet̃ aliquẽ filiũ an tal' cõfeſſio ꝑiudicat ipſo iure ſeu ꝓbet. dic ſm̃ Cy. ĩ. l. nõ nudis. C. de ꝓba. ãt ꝯfeſſio fuit emiſſa nõ aĩo ꝯfitẽdi ſʒ ꝓpt̃ aliud: vt qa dixit fili mi veni huc: vel vade illuc iſto caſu nil ꝓdeſt. vt. l. nõ epl̃is. C. de ꝓba. ⁊. l. ex his v̄bis. de teſtõ mili. C. aut ſũt emiſſa aĩo ꝯfitẽdi: ⁊ tũc ad ꝓbandũ ꝑiudicat donec ꝯtrũ ꝓ betur. ⁊ idẽ ĩ q̃libet alia ꝯfeſſiõe vt. ff. de iterro. ac. l. de eta te. §. q iuſto. Sed ſi pr̃ cõfiteret̃ te filiũ ſuũ ⁊ tu p⁹ ei⁹ mor tem vis venire ad ſucceſſionẽ vna mecũ: ego dico tu nõ es fr̃ me⁹ dicis tu ĩmo ecce cõfeſſionẽ pr̃iã: dico ego amice pr̃ meus errauit cõfitẽdo volo ꝓbare ꝯtrium. ſ. ꝙ ꝯfeſſio ẽ er ronea nũqd poſſũ vĩ ꝙ ñ. l. in fi. C. de fal. cau. adie. ff. de le. ij. l. titia. §. canis. ⁊. l. rões. ij. rñ. C. de ꝓba. tñ veritas eſt ĩ ꝯtrũ. ſ. ꝙ hñ poſſũ. Nõ ob. ꝑdicta iura qꝛ loquũt̃ ĩ vltimiſ volũtatib⁹ ubi uerba enũtiatiua ſcient̃ emiſſa hñt tacitã cõ ditionẽ. ſ. hãc uolo ꝑſtari ⁊c̃. ſʒ it̃ uiuos ñ hñt tacitã diſpõ nem. iõ ñ ꝑt ualẽ: vt dõatio: ut ſi pr̃ me⁹ ſic dixit ꝯfiteoꝛ te filiũ ⁊ uolõ ꝙ uenias ad ſucceſſionẽ meã cũ fr̃ib⁹: quo moꝛ tuo tu vis uẽire ad ſuccedẽdũ mecũ: ego uolo ꝓbare ꝙ pr̃ meus errauit: tu vis ꝓbare ꝙ ſciẽt̃ ꝯfeſſus ẽ faciẽdo diſpõ nem dicẽdo volo ꝙ uenias ad ſucceſſionẽ: nũqd hoc ꝓba to uenies ad ſucceſſionẽ mecũ: vĩ ꝙ ſic: qꝛ ubi ꝯfiteris ex cã mutui me tibi debẽ cũ diſpõne iſta: ⁊ iõ uolo tibi reddi ſi ego ꝓbo erroꝛẽ: ⁊ tu ꝓbas ꝙ ſciẽter vĩ tũc dõatio: nã cui⁹ p erroꝛẽ ⁊c̃. ff. de dona. l. ſi patron⁹. ⁊. l. c⁹ p erroꝛẽ. ff. de re. iu. So. ꝙ ſm̃ pe. dicẽdũ eſt ꝯtrũ ĩ caſu ꝑdicto: qꝛ lʒ pr̃ mil leſies diſpoſuẽit ñ ꝑiudicat mihi ut. l. ñ nudis. ⁊. l. ñ epl̃is de ꝓba. Ad rões ꝯtrias R̃. q̃dã ſũt q̃ ſolo ꝯſẽſu ptiuʒ fieri pñt ut me obligare ĩ cẽtũ. ⁊ iſto caſu ꝓcedãt ꝑdicta: q̃dã ſũt q̃ ſolo ꝯſenſu pñũ fieri ñ pñt ſʒ hñt fieri a nã uel ab arte q̃ imitat̃ nãm: ut filiũ pr̃em hr̃e. ⁊ in iſtis ñ operat̃ ꝯſẽſus per cõſenſum eni nõ poſſum facere filiũ: ſic itelligit̃. l. nõ nudis. ⁊. l. non epl̃is. ¶ Sed contra predicta uidetur fa cere ⁊ eſſe tex. in auten. item ſi quis. C. de naturalibus li be. ſed dic ſm̃ Barto. in queſtione quam diſputauit que incipit hñs filiũ nãlem. ubi cõcludit ꝙ ñ ex eo ꝙ uocauit eũ ĩ teſtõ filiũ. ⁊ ex hoc ſolo ꝓbat̃ fili⁹ nãlis ⁊ legitim⁹. ſʒ

plura alia requirūť. Primo reqriť φ illa mulier ex qua
natus eſt ſit talis mulier cū q̄ mřimoniū tūc eē poterat ⁊
honeſte ſm mores ciuitatꝫ ut in aut. ut nulli iudi. col. vij.
in. §. ad hec. ⁊. l. fili⁹. de condi. ⁊ de. ⁊. l. cū ita legatum. e.
ti. C. de ſpon. l. fi. §. q̄ ita. in glo. ſuper v̄bo pp pſonam. in
aut. qui. mo. na. ef. ſui. §. illud tñ. ibi aut legitio iure nō di
gna ⁊ c̄. Jtē reqriť φ. d. verba pferāť pncipaliť pp ſe. ſec⁹
ſi pferāť incidenť pp aliō puta demōſtratiōis. exēplū lego
x. tali filie mee. nā illa ōřo pferť pncipalr pp legatum. illa
v̄o v̄ba filie mee ponūť ut pſona legatarie clari⁹ exp̄mať
⁊ demonſtreť. Jtē reqriť φ qs nat⁹ ſit ex illa muliere quā
qs tenebat īdubitato affectu. §. ſi quis āt ōfunct⁹. ⁊. §. ſe.
in aut. qui. mo. na. ef. ſui. ita tꝫ Hoſti. i ſūma i ti. q filij ſunt
legitimi. §. fi. circa fi. Jtē hꝫ locū nō exiſtentib⁹ filijs legiti
mis ⁊ nālibus. ſi eni filij legitimi extarēt tūc p v̄ba talia in
teſtō appoſita quātūcūqꝫ pncipaliť pp ſe plata ñ diceť illi
legitimi q nāles nū ſunt. hoc tꝫ Hoſti. in. d. §. fi. circa fi. ⁊
Jo. an. in. c. p tuas. q filij ſunt legi. lꝫ glo. dubitet in. d. §. ſi
quis. alle. Uide oldra. in ſuis ꝯſilijs conſilio. xvi. vide pe.
de ancha. in ſuis ꝯſilijs ꝯſilio φ incipit Ex tenore pˈuilegij

C Lauſula

Nō errore duct⁹ ⁊c̄. Pro
introductiōe dicēdoꝝ ſcias
φ multipliciter error cōmittitur: ⁊ dicas φ
Aliquando cōmittitur error in ꝯtctibus.
Aliquando in iuditijs.
Aliquando in arbitris ſeu arbitratoribus.
Aliquando in matrimonijs.
Aliquando in vltimis voluntatibus.
¶ Jn contractibus aliquando errant partes.
Aliquando notarius.
Jn iuditijs aliquando partes. aliquando teſtes.
Aliquando procurator aliquando aduocatus.
Aliquando iudex.
Jn vltimis voluntatibus.
Aliquando teſtator aliquando notarius.

Bartholus in. l. celſus. ff. ō vſuca. dicit φ eſt dare errorē
iuſtiſſimū ⁊ eſt dare errorē iniuſtū. Errorē iniuſtū arbitra
tur in pp̄o facto nulla aſſertiōe duct⁹ vt putaui me emiſſe
putaui mihi donatū: intraui i poſſeſſionē tūc ē error iniuſt⁹
vt. l. φφ. ff. ad velle. Et error iuris ē iniuſt⁹ vt. l. nūφ. ff. ō
vſuc. ⁊. l. ſi fur. §. i. e. ti. ⁊ putat idē Bar. i facto pp̄o eē er
rorē iuſtū. Jnduct⁹ tñ pſuaſiōe aduerſarij vt veniſti ad me
⁊ dixiſti volo dare tibi illū librū qr pmiſi tibi: ego ñ recor
dor: accipio lꝫ i facto pp̄o errēꝫ tñ ē iuſt⁹ error vt. l. iij. ff. p
ſuo. ⁊. l. ſi exiſtias. ff. p ēptore. ⁊ facit φ aduerſario debeā
credē. l. i. in fi. ff. qñ actio de pec. ē ānalis. ⁊. l. doli excep. i
fi. cū ſua mā. ff. ō noua. Errorē iuſtiſſimū. idē Bar. appel
lat in facto alieno: vt ſi fu⁹ me⁹ pcura. me⁹: vel tutor: vľ cu
rator: vel geſtor dixit ſe emiſſe pro me ſic tradidit mihi vt
ff. p ēptore. l. qō vulgo. ⁊. l. i. ff. p ſuo. dicit Ang. in. l. ñ fa
teť. ff. de ꝯfeſ. illud qō dī φ in facto alieno error ē pbabiľ
hoc limita niſi i facto alieno ille q ꝯfeſſus ē fuiſſet pñs. aut
ēi erat notoriū i loco ꝯriū ei⁹ qō ꝯfitebať gl. ē in. l. ſi tutor.
C. de pīcu. iu. ⁊ ita intelligiť. l. regula. §. ſed ſi facto. ff. de
iu. ⁊ fa. ign. Jdē putat ſi maiores mei mihi dixerūt: utpu
ta pr̄ vľ au⁹ cui ſucceſſi ſe emiſſe talē rem ⁊c̄. eadē rōe q̄ di
xit: ſi fu⁹ aut pcurator mihi dixerūt. Jtē appet iuſtiſſimus
error ex euidētia rei qr erat pupill⁹ ⁊ appebat maior puta
ui cū īpuberē vt. l. ij. §. ſi a pupillo. ff. p ēpt. ⁊. §. ſi a furio
ſo. ⁊. l. pignori. §. i. ff. de vſuc. Jtē ex publica fama ſeu opi
nione vicinoꝝ īduciť iuſtiſſim⁹ error vt. l. cū qdā. §. qō dī.
ff. de acq. her. ⁊ iſtud ē vtile. Pōe pr̄ iu⁹ emit fūdū ⁊ poſ
ſidet. xx. ānis poſtea moriť ⁊ poſſediſti tu ei⁹ filius alijs. x.
ānis a poſſeſſiōe cecidiſti: ñ potes reperire īſtřm vel teſtes p
quos pbať titul⁹ ⁊ poſſeſſio. xx. an. ñ ſufficiet ſinē titu. Jteꝫ
titulū p hēdē ñ potes allegare qr filius vt. l. nihil. C. p he
rede. conſului allegare ti. ⁊ pbare aliquā ex pdictis cāis ⁊
ſecutā poſſeſſionē. x. an. ⁊ ſufficit. ſed i ipſo defūcto qr ō fa
cto ſuo agiť ñ eē iuſta cā. Jo. de imo. in. l. qō vulgo. ff. de
vſuc. p ēpto. dicit ñ aſſertio pcuratoris vel fui: pbet iuſtā
cām erroris. Eodē mō vꝫ i aſſertiōe pr̄is vel alteri⁹ cui qs
ſucceſſit qō intellige vt no. Bar. i. l. celſus. ff. ō vſuca. Jn
ꝯriū tñ facit ſm ia. de ra. qr qs ñ dꝫ eē credulus vt. l. i. §. i.
ff. de eo p quē factū ē: q̄re aſſertiōi vni⁹ ēt i q̄cūqꝫ dignitate
exiſtentꝫ regſariť ñ vꝫ credendū p. l. iuriſiurādi. C. de teſti.
Potes dicē φ qñ pcurator vel fu⁹ pſuaſit alicui forꝫ faci
eus dici ſibi p pſonas fidedignas: ⁊ tūc pbet iuſtā cām er
roris vt. l. qō vulgo. ff. de vſuc. p ēpto. vel potes dicē φ in
l. qō vulgo. veriſimiľ debuit credē pcuratori p mādatum
qō ei dederat cū teneať virtute mādati id facē. ⁊ ſic in du
bio ſit pſumēdū φ ita ſit qr ñ dꝫ i dubio pſūi inēdatiū ar.
l. merito. ff. p ſocio. ⁊ qr vult ſe iuuare ex poſſeſſiōe ſua cū
longo tpe vt. l. qō vulg. oaľs ſecus qñ ex ſimplici aſſertiōe
vellet agere ꝯ aliū p id qō hēť in. l. q cū alio. ff. ō re. iu.
⁊. l. iij. §. ſed etſi ſic. ff. ō in rē ver. Et p pdicta pꝫ φ lꝫ bar.
in. d. l. qō vulgo. videať velle φ ſimplex aſſertio fui vel p
curatoris dicať pbere iuſtiſſimū errorē vꝫ φ ñ pp̄e dicať
iuſtiſſim⁹ cū alt⁹ poſſit eē iuſtior vt qñ occurrit aſſertio fide
dignaꝝ pſonaꝝ tñ forte dictū Bar. pt ſaluari: ex eo φ eſt
ſufficiēs ad vſuca. in ti. p ēptore. i quo gl. dicūt reqri iuſtiſ
ſimū errorē vt. l. celſus. ff. de vſuca. vñ q̄ ad dictū effectū ex
q̄ parit vſucapionē pt dici iuſtiſſim⁹: ⁊ p dicto bar. facit ēt
glo. i. d. l. qō vulgo. alle. ¶ His pactis vetuam⁹. qñ error
cōmittiť i ꝯtctibus. Uideam⁹ qñ error cōmittiť in ꝯtctibus
Et ſm hoc dic ſm bar. in. l. i. ff. de offi. pcu. ceſa. φ qñqꝫ
errať circa pſonā: qñqꝫ circa rem: qñqꝫ circa dñium: qñqꝫ
circa caſus dñij: qñdoqꝫ circa cām traditōis dñij. Primo
caſu qñ circa pſonam errať: aut errať circa ſbām ipſi⁹ pſo
ne: qr tūc talis error īpedit trāſlationē dñij vt. l. ſi qs vxori.
§. cū titio. ff. ō fur. aut errať circa q̄litatē pſone: vt puto te
eē liberꝝ cū ſis fu⁹ vel pīemfa. cū ſis filiuſfa. tūc ñ īpeditur
tranſlatio dñij vt. d. l. ſi qs vxori. §. cū titio. ⁊. §. ſi fu⁹. aut
putabā te diuitē cū eēs pauper. nā talis error ñ īpedit dñij
tranſlationē niſi circa hoc ſit cōmiſſa falſitas vľ dolus vt. l.
ſi qs. §. ſi cū titiū. ff. de fur. ⁊. l. qō ſi miſſiōi. ff. ō dolo. aut
ē erratū qr credebā te pcuratorē titij cū ñ eras: ⁊ tē aut nū
φ hūiſti mādatū: aut habuiſti ⁊ fuit řuocatū. ⁊ pmo cāu
ſit furtū. ſecūdo nō vt no. p glo. ⁊ doc. i. l. falſus. C. de fur.
⁊ ibi p cy. in. l. ſi pcuratori. C. de ꝯdi. ob cāꝫ. ſi v̄o putabā
te ſane mentꝫ cū ſis furioſus: tūc ēt īpediť. dñij trāſlatio ut
l. qō meo. §. ſi furioſo. ff. de acq. poſ. Jn ſo mēbro pncipa
li qñ errať circa rē: tūc aut errať i corpe rei vt qñ volo da
re equū dedi boīem: ⁊ tūc īpedit trāſlationē dñij vt. ff. de
ꝯhē. ēp. l. i vēditōe. ſi v̄o errať i ſbā rei vt qñ volo dař maſ
ſā argēti ⁊ ipſa ē de ere: tūc viciat dñij trāſlationē: nec ꝯct⁹
vēditiōis valet vt. d. l. i uēditōe. i fi. lꝫ ſtipulatio ualeat. ff. ō
v̄b. ob. l. ſup qō. ⁊ ibi rō reddiť de hoc p glo. Si āt errať i
noīe rei pp̄e. aut appellatio de q̄ dic vt i. l. ſi qs i fūdi voca
bulo. ff. de le. ij. Qñqꝫ errať i pōdē vel mēſura rei. tūc īpe
diť dñij trāſlatio i eo i q̄ ē erratū vt. d. l. ſi qs vxōi. §. q mar
mōa: ⁊ no. i. l. arbitrio. §. ō eo. ff. ō dolo. Tertio cāu pnci
pali qñ errať i dñio: tē ſm gl. q̄ ē melior φ alibi i. l. i. ff. de
offi. pcu. ceſa. dic φ aut errās tradidit rē ſuā: aut alienā: ſi
ſuā: aut ipē ſcit eā eē ſuā lꝫ eā tradidit tāφ alienā: tūc tranſ
ferť dñiū vt. l. iulian⁹. ff. de cura. furi. aut ignorabat rē eē ſuā
⁊ tūc aut tradidit tāφ ſi eēt e⁹ cui tradidit ⁊ īpediť dñij trāſ
latio vt. l. iij. §. ſubtili⁹. ff. de ꝯdi. ob cāꝫ. fallit ſm gl. qñ tra
dereť auc. rei iudi. q̄ cāu p ſniaꝫ mediāte traditōe trāſfert
dñiū: vt dixit idē bar. i. l. ex hoc iur. ff. ō iu. ⁊ iur. ⁊ no. iſti.
de offi. iudi. §. fi. ⁊. l. pomponius. §. ſi iuſſu. ff. de acquirē.
poſ. aut tradidit rem non eius cui tradidit. ⁊ tunc aut tra
didit eam tanφ alterius a quo cauſam habet: ⁊ tunc non

impedit dñij translationem ut. l. ei⁹ qui in ꝓuintia. i. §. qḡs vo. ff. ſi cer. pe. ⁊ ibi no. aut tradidit eã tãꝗ̃ alteri⁹ a q̃ cãz nõ hꝫ. ⁊ tũc traditio talis impedit trãſlationẽ dñij vt. l. ſi ꝓcurator. ff. de acq. re. do. ſi vo tradidit rem alienã. ⁊ tũc aut tradidit vt ſuã ⁊ dñium ñ transfert̃ vt hac. l. nec pt hře rõnem a dño rei. ⁊ hec tranſlatio niſi in ſubſidiũ re pem pta vt. l. mř. C. de rei ven. ⁊ dic vt ibi. ſi vo tradidit rẽ alie nam ñ vt ſuã ſed tãꝗ̃ dñi. tũc aut ñ hꝫ mandatũ ad hoc ⁊ dñium ñ transfertur vt. l. i. C. de re. alie. ñ alienan. ꝑ totũ. aut hꝫ mandatũ: ⁊ tũc alienat in trib⁹ caſibus. ſi hꝫ mãda tum ſpãle vel gnãle cũ libera ⁊ in alio caſu vt no. in fi. gl. magne. l. i. ff. de offi. ꝓcu. ceſaris. ⁊. l. ꝓcurator cui libera. ff. de pcu. ⁊. d. glo. ſignata. Quarto mẽbro qñ errat̃ ĩ cã dñij vt trado dñium ex vna cã ⁊ tũ ex alia cã: ⁊ tũc ĩpedit̃ dñij tranſlatio vt. l. ſeru⁹ titij. ff. mã. ſm doc. Quinto mẽ bro qñ errat̃ ĩ cã traditionis dñij: tũc aut ambo ꝯ̄ſẽtes in eadẽ cã ꝯ̄ſenſerunt lꝫ errẽt: ⁊ tũc nõ ĩpedit̃ dñij tranſlatio ſed ſũt locũ iuris remedia vt ꝯditio indebiti. ⁊ ob cãm ꝑ totũ titu. de cõdi. indebi. ⁊ ſine cã. aut ñ cõcordãt in eadẽꝫ cãm: ⁊ tũc aut vtraq; cã ẽ habilis ad dñium trãfferẽdum. aut altera tm̃. ſi altera tantũ ñ trãſfert̃ dñium. ff. ſi cer. pe. l. ſi ego. in fi. ſi vo vtraq; cã erat habilis ad transferẽdũ do miniũ. ⁊ tũc aut apparet ꝙ tradẽs ex vna cã tantũ volebat transferre dñium ⁊ ñ ex alia. ⁊ hoc caſu ĩpedit̃ dñij trans latio vt. d. l. ſi ego. i pn. aut ñ apparet ꝙ voluit tm̃ ex vna cã tradẽ. ⁊ tũc talis error in cã tradinõis ñ ĩpedit dñij trãſ lationẽ vt. l. cũ in corp⁹. ff. ꝺ acq. re. do. Cy. vero i. l. ex ini tio. C. de fal. dicit ꝙ ſi tu falſo inſtrõ mot⁹ mihi tradidiſti rẽ nũꝗ̃ trãſ ers dñiũ gl. in. l. ex initio. alle. diſtiguit. aducr te ad trãſlationẽ dñij regrit̃ cã habilis: vã vel putatiua vt l. nũꝗ̃. ff. de acq. re. do. ⁊ ꝑ totũ ti. C. ⁊. ff. de cõdi. indebi. Jdͦ cũ querit̃ nũqd mot⁹ ex falſo inſtrõ tradẽdo dñiũ trãſ ferat. pt ſic diſtingui. aut vterq; tradẽs ⁊ accipiens ſciebat inſtrm̃ falſũ. aut vterq; ignorabat. aut alter ſciebat vl̃ igno bat tm̃. Primis duob⁹ caſib⁹ planũ eſt. Jn tertio caſu ſb diſtingue. aut ſciebat tradẽs ⁊ acciþiẽs ignorabat. aut eꝯ̄. ſi tradens ſciebat ſolus tunc trãſferat̃ q: vĩ donare vt. l. cuius per errorẽ. ff. de re. iu. ſi ſciebat tm̃ ille q accipiebat ⁊ tradens ignorabat. aut tradebat rem mobilẽ: ⁊ tunc cõ mittit̃ furtũ ⁊ ſic transfert̃ dñium. ff. ꝺ condi. fur. l. qm̃. ⁊ C. de fur. l. falſus. Jac. aũt bu. in. d. l. ex initio. dicit ſi ego. trandens erã dñs. aut tradidi rẽ vt ꝺbitã tibi ⁊ trãſit dñiũ in te nõ ex falſo inſtrõ ꝙ mihi monſtraſti. ſed ex volũtate mea vt. C. de cõdi. inde. l. i. ꝑ totũ. aut vt tuã ⁊ ñ transfero in te dñium vt. l. iij. §. ſubtilius. ff. de cõdi. ob cãm. aut nul la traditio interuenit: q: tu poſſidebas ⁊ tibi dimiſi: q: mi hi oñdiſti falſum inſtrm̃: ⁊ tũc nullo mõ poteris preſcribẽ q: titulo cares vt. l. ex initio. alle. ſm primũ intellectũ glo. aut tradidi tibi poſſeſſionẽ quã hẽbã q: oñdiſti mihi falſũ inſtrꝫ: ⁊ tũc aut ñ erã dñs. ⁊ ſi tractat̃ de pſcriptõe: ⁊ dico q: ñ potes preſcribẽ: q: cares titulo cũ falſũ habeas vt. l. vna. §. hoc tm̃modo. C. de vſuc. trãſformãda. aut erã dñs ⁊ ſic de dño querẽdo tractabat̃. ⁊ tunc aut tradidi vt tibi debitã ⁊ efficieris dñs vt de cõdi. inde. ꝑ totũ. ff. ⁊. C. aut vt tuã. ⁊ ñ efficieris vt. l. iij. §. ſubtil⁹. alſ Bar. ꝺ ſalu. i. l. ex initio. alle. dicit ꝙ aut vterq; recipiẽs ⁊ trandẽs ſciebãt inſtrm̃ falſum: ⁊ tũc tradens vĩ dõare vt. l. i. ff. ꝺ cõdi. idc. ⁊. l. cãpanus. de oper. liber. ⁊. l. cuius per errorẽ. ff. ꝺ re. iu. ⁊ idͦ ꝓ donato vſucapiet. aut vterq; ignorauit. ⁊ tũc aut is qui tradidit vt ꝓpꝛiam tradidit ei⁹ cui tradidit. ⁊ tũc dñium ñ transfert̃ vt. l. iij. §. ſubtilius. ff. ꝺ cõdi. ob cãm. ideo nec is cui tradidit aliquo titulo ſpãli vſucapit: ſed titulo gnãli ꝓ ſuo hoc operãte iuſto errore. l. ſi. ff. ꝓ ſuo. aut tradidit vt ſuã putãs ſe aſtrictũ ad tradendum ex aliqua cã habili ad tranſlationẽ dñij quã cãꝫ ꝑ inſtrm̃ vt verũ vterq; putabat ꝓbari. ⁊ tũc dñium transfert ex illa cã: lꝫ putatiua vt. d. §.

ſubtilius. ⁊ de cõdi. indi. ꝑ totum. ⁊ idͦ ex eadẽ cã non dñs transfert vſucapiendi cãm vt. l. clauib⁹. ff. de ꝯ̄hen. emp. ⁊. ff. de vſucapi. l. celſus. aut alter eoꝝ ſciuit tãtum. ⁊ tunc aut tradens tantũ. Et iſte paſſus vĩ dubi⁹. nam trandens donare vĩ vt. ll. ꝯ̄. alle. ſed recipiens ñ agit ex donatiõe re cipere. ſed ex cã inſtrõ cõtẽta. puta ex teſtõ: ⁊ ſic ñ vĩ tranſ ferri dñium vt. l. ſi ego. ff. ſi cer. pe. Jn ꝯ̄riuꝫ vĩ caſus in. l. cũ in corpus. ff. de acq. re. do. ⁊ hoc eſt ius: q: vtraq; cã tẽ debat ad eũdem effectũ. ⁊ altera eſt neceſſaria in. l. ſi ego. vtraq; volũtaria: nec vterq; tendit ad eũdem effectũ. ⁊ nõ dubito ex qua cã dicat̃ dñium transferri: q: ex illa poſſide tur ex qua recipit. ⁊ credo ꝙ ex illa dñium tranſferat̃ ⁊ ꝑ iſta pte bñ facit ter. ⁊ glo. in. l. ſi ego. alle. ⁊ ꝑ hoc accedat qͦd no. glo. in ſolutiõe ꝯ̄rioꝝ. in. l. celſus. ff. de vſuca. ⁊ oẽs ll. ibi ꝯ̄ celſum inducte adiuuãt iſtã ptem. Nec ob. ꝙ tra dens vĩ donare ꝙ iſto caſu vĩ donare q: ius repetẽdi non vĩ remittere ⁊ iſto reſpectu donat. aut dũtaxat is cui tradi tur ſciuit. ⁊ tũc ſi vt ꝓpꝛiam eius cui tradit̃ ⁊ neutrũ ſciuit facit q: dñium ñ transfert: cũ hoc ñ agat ut. d. §. ſubtil⁹. nec uſucapiẽdi cõditio q: iuſtus error deficit. Si vo ut de bitam. tũc ſi res erat mobilis furtũ cõmittit ut. ff. de cõdi. fur. l. quoniã. ⁊. C. de fur. l. falſus. ⁊ ideo non transfertur dñium: nec vſucapiẽdi ꝯditio in. l. ex initio. alle. ⁊ eſt rõ q: deficit titulus ⁊ bona fides ut. C. de uſuca. transfor. l. vni ca. Si vo erat imobilis: ⁊ tũc lꝫ tradens tradat ut debitaꝫ tũ q: bona fides deficit non preſcribit ut. d. l. ex initio. ſed dñiũ trãſfert ſm cy. ꝙ nõ credo q: deficit titul⁹ nedũ uer⁹. ſed putatiu⁹. ſine quo dñium nõ trãſfert̃: ut. C. de pac. l. traditionib⁹. ⁊. ff. de acq. re. do. l. nũꝗ̃ nuda. oꝫ enĩ ꝙ ad titulum putatiuũ cõcurrat uolũtas accipientis ⁊ ei⁹ bona fides ar. d. l. quoniã. ff. de condi. fur. lꝫ ibi furtũ cõmittat̃ ꝑpter qualitatẽ rei qͦd fieri nõ pt in re ĩmobili ut. l. recte. ff. de fur. ⁊ potiſſima cã tranſlatiõis eſt illa ex qua recipit̃ vt ſup dixi: ſed nullam ſubeſſe nõ ignorat recipiens: ſed fal ſo illã ſimulet ⁊ fingit ſimulanti nõ ꝓdeſt ſimulatam. Si mulatã aũt ⁊ fictũ nõ oꝫ attẽdi: nec ꝓdeſt ſimulanti ut pl⁹ valere qͦd agr̃ per totũ in rubro ⁊ nigro. ⁊. d. l. falſus. alle. Lamber. aũt de rãpo. in. l. error. C. de iu. ⁊ fac. ign. dicit cũ q̃rit̃: an error impediat actuꝫ agendi. aut eſt error in ꝑ ſona: aut in re ipſa: aut in cã. ſi in pſona tũc impedit̃ actus gerẽdus ut credebã tradere titio ⁊ tradidi ſeio. ff. de fur. l. ſi qs vxori. §. cũ titio. aut error eſt in ꝯditione pſone. ⁊ tũc aut cõditio putatiua pſone: circa quã errat̃ eſt ꝯ̄ria actui q geritur: aut nõ. ſi ſic tũc impediat actum gerendũ ut trans lationis: iuriſditiõis ⁊ tutele ut. ff. de teſta. tu. l. ſi tutor. in pn. de teſta. mi. alſ de re mili. l. neq;. §. in ſeruitute. ff. de re iudi. l. qdam ꝯ̄ſulebant. aut error nõ eſt ꝯ̄ nãm rei que agitur: ⁊ tũc error nõ impedit actũ gerendũ ut credis titiũ liberum ⁊ ẽ ſuus: uel credis eũ locupleteꝫ ⁊ nõ eſt: ul̃ cre dis eũ ꝓcuratorem ⁊ nõ eſt: mutuas ſibi transfert̃ dñium ff. de fur. l. falſus. §. i. ⁊. l. ſi quis vxori. §. ſuuꝫ. Aut ẽ error in cã: tũc ſi tradẽs ⁊ recipiens ꝯ̄ſentiũt ⁊ cõcurrũt in eadẽ cã erroris ⁊ error nõ ĩpedit tranſlationẽ dñij: ut trado tibi librũ ex cã uenditiõis: ⁊ tu idẽ credis cũ nõ debui tũ: tunc transfert̃ dñium tñ reperã ꝑ cõdi. inde. ut ꝑ totũ ti. ꝺ ꝯdi. inde. aut tradens ⁊ accipiẽs diſſentiunt in cã: ut trado tibi ex vna cã: ⁊ tu recipis ex alia. tunc aut vtraq; cã tendit ad obligandũ aut nõ. ſi ſic tũc impeditur trãſlatio dñij ut tra do tibi librum ut uenditũ: tu recipis ut permutatum tibi ff. ſi certum peta. l. ſi ego. aut altera cauſa tendit tãtum ad liberãdum: ſeu liberationem ut trado tibi peccuniam mu tuo: tu recipis ut tibi donatam: uel ecõtra: tũc error impe dit dominij tranſlationem. ſed cadet in ſolutum fauore li beratõnis. ff. de acquirẽ. rerum domi. l. cum in corpus. de ſolu. l. qui hoĩeꝫ. §. debitor. aut ẽ error in ſubſtãtia rei. aut in noĩe: aut in pondere numero uel mẽſura: aut ĩ dño re

Si in ſubſtantia ñ tranſfert dñiũ. ff. de ꝯtrahen. emp. l. i ven ditoꝛib⁹. Aut ẽ erroꝛ in noĩe: ⁊ tũc ꝓpo aut appellatiuo. ſi in ꝓpo noĩe ñ vicietꝛ ſi de corpoꝛe ꝯſtat vt. l. ſi i noĩe. C. de teſta. ⁊ inſti. ꝺ lega. §. ſi in noĩe. Si i appellatiuo ſic vt l. ſi quis in fũdi vocabulo. de le. i. aut ẽ erroꝛ in pondẽ vel mẽſura ⁊ ĩpedit dñij tranſlationẽ vt credo tibi dare librã vnam certe ⁊ trado tibi duas vt. ff. de fur. l. ſi qs vxori. §. ſi quis maioꝛa. aut eſt erroꝛ in dñio. tũc aut in ipſo dñio. aut in cã dñij. ſi in cã dñij ñ impedit dñij tranſlationẽ: vt tu do minus libri: qui cũ tradis credis te dñm ex cã hẽditatꝭ ⁊ es dñs ex alia cã vt. ff. man. l. ſeruũ titij. ij. rñ: aut eſt erroꝛ in ipſo dñio ⁊ credis viuꝫ eẽ dñm ⁊ ali⁹ eſt dñs. ⁊ tunc aut tradis rem tuã: aut alienã. ſi tuã ⁊ ſciens eẽ tuã tranſfers dominium tuum tuo noĩe tradens. ff. eo. l. ſi curatoꝛ. aut tradis errans credens eẽ alienã. ⁊ tũc aut credis eẽ ei⁹ cui tradis ⁊ nõ tranſfert᷑ dñium: qꝛ nec eſt voluntas tua tranſ ferendi. ff. de ꝯdi. ob cãm. l. iij. §. ſubtilius. ⁊ hoc eſt verũ niſi tradẽs cõdẽnatus ſit ſn̄ia diffinitiua. ff. de publi. l. ſunt ⁊ alij. ⁊. l. põponius. §. ſi iuſſu. ff. ꝺ acq. poſ. ſi tradis ⁊ cre dis eẽ alterius: tunc aut credis eã eẽ illius a quo cãm hẽs ⁊ eſt res titij cuius eã eẽ credis ⁊ moꝛiat᷑ te herede inſtitu toꝛ: ⁊ hec ignorãs trades eã mihi ⁊ trãſfers i me dñiũ. ff. ſi cer. pe. l. eius q in ꝓuincia. §. q̃s vo pecunias. qꝛ nec in veritate eſt erroꝛ. aut credis eã eẽ eius a quo cãm non hẽs vt credis eẽ titij cui⁹ es ꝓcuratoꝛ ⁊ habes eã a parentibus tuis ⁊ ñ tranſfers dñium vt. ff. de acqui. re. do. l. ſi ꝓcura toꝛ. caue tñ qꝛ in effectu preiudicat tibi. qꝛ lꝫ tibi competat rei ven. tñ emptoꝛ te repellet per doli poſſeſſionẽ qꝛ tene ris de euictiõe ⁊ ages ꝯ dñm tuũ ad precium: ⁊ hoc ẽ verũ ſi eſt admiſtratoꝛ voluntari⁹: qꝛ neceſſarius p̄t cã petẽ vt ſibi preiudicat. ff. man. l. ſuũ titij. in p̄n. ⁊ alle. l. ſi procura toꝛ. aut tradis rem alienã non tuã. tunc aut tradis tãq̃ tu am per errorẽ. aut ſciẽs: ſi p errorẽ nõ tranſfers dñium ſic p̄t intelligi. l. erroꝛ. ij. rñ. C. de iu. ⁊ fac. igno. ſicut ĩtelligit glo. ⁊. l. alle. ſi procuratoꝛ. ſi ſciens non tranſfert᷑ dñium ⁊ hoc eſt verũ regulariter. Fallit in trib⁹ caſib⁹. Primo ſi hẽt ſpãle mandatũ vendẽdi. Secũdo ſi eſt ꝓcuratoꝛ in rẽ ſuam cõſtitut⁹. Tertio ſi eſt ꝓcuratoꝛ habens liberam ad miſtrationẽ. ff. de ꝓcura. l. ꝓcuratoꝛ cui libera. ff. de iure iuran. l. iuſiurandũ ex cõuentione. §. fi. cũ. l. ſe. Et an qui cũq3 erroꝛ poſſit indiſtincte reuocari: ſiue ſit i facto ꝓpo: ſi ue in alieno glo. ſm Bar. in. l. nõ fatet᷑. ff. de confeſ. dicit ꝙ ſic ⁊ doc. ſm Bar. ibi illã glo. dãnant: qꝛ qui errat i iu re ĩprobabiliter errat: nec excuſat᷑ vt. d. l. non fatet᷑. ſed er roꝛ in facto ꝓpo equiparat᷑ errori iuris. ff. de interro. ac. l. de etate. §. q iuſto. vbi ſi eſt erroꝛ q cadit in latam culpam ñ excuſat᷑. ſed erroꝛ iuris ẽ lata culpa vt. l. liberoꝝ. §. notã tur. ff. de his q no. infa. ⁊. l. late culpe. ff. de v̉bo. ſignifi. Iſta eſt rõ i. l. ñ fatet᷑. alle. quare ñ p̄t reuocari erroꝛ iuris ſed errore in facto ꝓpo eſt lata culpa vt. l. q̃q̃. ad velle. ⁊ ideo glo. d. l. nõ fatet᷑. dꝫ limitari qñ quis errat in facto ꝓ prio tali errore q non cadit in latã culpã vt. l. i. ⁊. ij. ff. qñ ac. de pec. eſt ãnalis. ⁊ ibi no. ⁊ iſtud vĩ velle glo. ff. de ven tre inſpi. l. i. §. ceterũ. in glo. ſup ver. iniũxerit. vtputa ſi fa ctum vel negotiũ eſt implicatũ ⁊ intricatũ vt. l. pe. ff. ꝺ cõ feſ. idẽ ẽt ſi eſt negotiũ primũ ꝺ facto longinq̃ qꝛ memoria hoĩum ñ retinet᷑. l. pegre. ff. de acq. poſ. in p̄n. ⁊ p dy. i re gula preſumit᷑ de re. iu. i vi. Et hec v̉a in ꝯfeſſione facta in iuditio. ſec⁹ ſi extra iuditiũ facta erat ꝯfeſſio: qꝛ ſi ꝺ dãno vi tãdo erat p̄ſumit᷑ ignorãtia ⁊ ſibi ſufficit vt. l. ſꝫ etſi me pu tem. ff. de ꝯdi. inde. aut fit circa ea q̃ pertinẽt ad litꝭ deciſio nem. ⁊ tũc aut ps ꝯfitet᷑ ſcient᷑ ⁊ preiudicat ſine dubio vt l. qdã i iure. ff. de dona. ⁊. l. q ſtichũ. ff. de ꝯfeſ. aut ꝯfitet᷑ ignorãter: ⁊ tũc aut q̃ris vtrũ p̄iudicet interi donec ꝓbet᷑ ꝯriũ: ⁊ ſine dubio p̄iudicat vt. l. iubem⁹. C. de lib. cã. Sꝫ an poſſit ꝓbari ꝯriũ ⁊ hic aduertendũ: qꝛ aut qs cõfitetur

in cã q̃ creſcit p inficiationẽ: ⁊ ñ p̄t ꝓbari ꝯriũ vt. l. ſi is. ff. de ꝯfeſ. aut ꝯfitet᷑ in alia cã. ⁊ tũc aut talis erroꝛ cadit i. latã culpam: aut in leuẽ: aut in nullã. Si cadit in latã ñ p̄t r̄uo cari vt. l. de etate. §. q iuſto. alle. Si v̉o cadit in aliã culpã ⁊ tũc añ ſn̄iam p̄t reuocari de iure cõi ꝓbato errore vt. l. er roꝛ. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ p⁹ ſn̄iam p̄t reuocari p reſtitutiõ nem in ĩtegrũ ex clauſula gñali: ſi q̃ mihi iuſta cã eẽ videbi tur vt. l. de etate. §. ex cã. ff. de interro. ac. Cy. ãt i. l. erroꝛ. C. de iu. ⁊ fa. igno. dicit an ſit dĩa circa reuocationẽ erro ris ſiue ſit iuris: ſiue facti. qdã voluerũt dicẽ ꝙ erroꝛ facti reuocet᷑ ñ iuris qꝛ. l. erroꝛ. C. de iu. ⁊ fac. ign. loq̇t᷑ i errore facti: ⁊ q de vno dicit de alio negare vĩ vt. l. marit⁹. C. ꝺ ꝓ cu. Io. vĩ ſenſiſſe ꝙ ſiue erret᷑ i facto: ſiue i iure ñ ſit diuer ſitas niſi in ſubtilitate qꝛ erroꝛ facti añ ſn̄iam reuocat᷑ ipſo iure. ſed erroꝛ iuris p reſtitutionẽ i integrũ vt. ff. ꝺ ꝯfeſ. l. i. Pe. dicit ꝙ vbi errat᷑ in facto ſiue extra ius: ſiue i iur̄ añ ſn̄iam diffinitiuã reuocat᷑ ipſo iure vt dicit lr̄a i. d. l. erroꝛ. alle. p⁹ ſn̄iam v̉o ñ r̄uocat᷑ niſi erroꝛ fuerit ꝓbabilis: ⁊ tũc ex clauſula gñali. Erroꝛ aũt iuris extra ius ſimilr̄ ipſo iure ñ reuocat᷑ niſi ꝓ reſtitutiõe in integrũ: ⁊ in hoc ẽ dĩa. Sꝫ Ia. de ra. ⁊ Ia. de are. dicũt ꝙ erroꝛ facti ẽt añ ſn̄iam i iu dicio ñ reuocat᷑ niſi p reſtitutionẽ in integrũ vt. ff. de ꝯfeſ. l. certũ. §. minorẽ. Sed dicit Cy. tenendũ ẽ ſm eũ ꝙ dicit Dy. i. e. ignorantia. de re. iu. in vi. Et tene ſm cy. ꝙ erroꝛ facti p⁹ ſn̄iam nocet niſi etas vel cãe pitas: vel doli cõnexi tas: vel pſonaꝝ diuerſitas: vel erroris cõitas: vel actionũ varietas aliud iducat. p hoc ꝙ dĩ niſi etas ſoluit᷑ ꝯriũ ꝺ. l. i. C. ſi aduer. rẽ iudi. p hoc ꝙ dĩ cãe pitas tollit᷑ ꝯriũ. l. vt inter diuiũ. C. de ſa. ſa. ec. ⁊. l. reſpu. C. ex q. cau. ma. quia reſpu. minoꝛ ⁊ eccl̄ia eq̇pãt᷑. p hoc ꝙ dĩ doli ꝯnexitas tol litur ꝯriũ. l. fin. §. ſin aũt. C. de fur. p hoc ꝙ dĩ erroris cõi tas tollit᷑ ꝯrium. l. q̃ſitũ. qñ ac. de pec. eſt ãnalis. Sed ſm Ia. de ra. ⁊ Pe. illud ñ opat᷑ ibi erroris cõitas. ſed opat᷑ illud ꝓbabilitas erroris. ſufficit eñi ꝙ ibi fuerit erroꝛ ꝓba bilis: lꝫ ñ cõis erroꝛ vt reſtitutionẽ inducat ex clauſula ge nerali. ſi qua mihi iuſta cã eẽ videbit᷑ ⁊c̄. vt. l. i. ff. ex q. cã ſ ma. Et ꝓ hoc ꝙ dĩ niſi actionũ varietas r̄ndet᷑ ad. l. ha bebat. ff. de inſti. q̃ loq̇t᷑ vbi alia actio intẽtabat᷑ in. l. erroꝛ. vbi eadẽ lꝫ qdã dicãt ꝙ in. d. l. hẽbat. intẽtabat᷑ eadẽ actio ſpe: lꝫ alia nũero. vel eſt dicẽdũ ꝙ ibi ñ ſũt noĩa actionũ. ſꝫ ſunt adiectiões. ⁊ iõ nõ ſunt eedẽ actiões ſpe. Vñ credit Pe. ꝙ hoc faciat erroris ꝓbabilitas. Et breuiter Pe. in telligit ꝙ erroꝛ facti p⁹ ſn̄iam diffinitiuã nõ poſſit reuocari niſi alleget᷑ erroꝛ ꝓbabilis q reſtitutionẽ inducat ex clauſu la gñali. ⁊ ſic intelligũt᷑ oĩa predicta iura. Erroꝛ aũt ꝓbabi lis ſm eum ẽ vt in facto alieno vt. l. fi. ff. ꝓ ſuo. ⁊ hꝫ locũ d. l. errore. alle. ſiue erroꝛ ꝯmittat᷑ i iuditio: ſiue extra iudi tium: qñ p̄t reuocari vſq3 ad ſn̄iam vt ibi dicit glo. ⁊ licet tex. ibi dicat finito negotio ⁊ ſic vĩ loq in errore ꝯmiſſo i iu ditio. nũ ñ ſolũ negotiũ per ſn̄iam finit᷑ qꝛ ẽt alijs mõis. pu ta tranſactiõe vel iureiurã. vt. l. i. ff. de iureiu. ⁊ ei q dicit ſe erraſſe incũbit ꝓbatio vt. l. ei q. ff. de ꝓba. ⁊ hoc ꝓbando obtinebo niſi aduerſari⁹ meus velit me ꝓbare ſcient᷑ fuiſſe ꝯfeſſũ. ff. de lib. lega. l. aureli⁹. §. fi. ⁊ ꝺ le. ij. l. titia. §. cai⁹. C. de fal. cã adie. le. l. i. ſm pe. Ang. aũt i. l. alle. ñ fatet᷑. ꝺ ꝯfeſ. dicit ꝙ in dubio in ꝯfitẽte ñ preſumit᷑ erroꝛ niſi ꝓbat᷑ ſed interim ei ſtat᷑ donec ꝯriũ ꝓbat᷑ de quo p dy. in regl̄a p̄ſumit᷑. de re. iu. i vi. i. e. qꝺ ſemel. e. ti. de quo in. l. erroꝛ. ſup̄ alle. Erroꝛ in iure eſt lata culpa ſeu lata ẽ ãnexa igno rantia iuris. ⁊ iõ errãs i iure ꝯfitendo ſibi p̄iudicat ẽt ſi tra ctat ꝺ dã. vitã. ⁊ aduerſari⁹ ꝺ lucro captãdo vt. l. ſi is. ff. de ꝯfeſ. ſꝫ verũ ĩtellectũ gl. gl. ẽt tꝫ i. l. ñ fatet᷑. i poſitõe duorũ exẽploꝝ. Sꝫ Odofre. tenuit ꝯriũ qñ tractat de dãno vitã. vt no. Spe. in ti. de ꝯfeſ. §. ſeq̇t᷑. circa p̄n. ſed eius opi. ĩpe ſecũdo ꝓbat: ⁊ ẽt Io. an. Iac. de ra. in. d. l. nõ fatetur. idẽ dixit ꝙ Odofre. ſed variauit ab eo: qꝛ Odofre. dixit igno

ranti ſuccurri ipſo iure errore ꝓpto. Jac. dixit deum₃ per
reſtitutionē in integrū ⁊ alle. ꝓ cā. l. pe. ff. de cōfeſ. ſed tu
intellige illā in errore facti. Cōclude ergo ſm ang. ꝙ errā
ti in iuditio i iure ñ ſuccurrit̃ ipſo iure neqꝫ per remediu₃
reſtitutiōis in integrū. q: non ē error ꝓbabilis per. d. l. cul
pam. ⁊ ſi errans in iure erret de dāno vitando ⁊ aduerſa
rius de lucro captando. caſus ē in. l. ñ fatet̃. ḡ. alle. Fallit
in pſonis in qb⁹ nulla eſt deteſtatio ſi ius ignoraui. exem
plum in milite errante i iure: ⁊ in muliere: ⁊ in ruſtico ut
l. edicto. §. fi. ⁊. l. ij. ff. de iure fiſ. i qb⁹ ē caſus. Et conſidera
tres caſus: q: interdū confeſſio ē vera. ⁊ hoc cōſtat ⁊ illa ñ
reuocatur: interdū eſt falſa: ⁊ ſimiliter ꝯſtat hoc ⁊ illa non
reuocatur vt. l. ſi is. ff. de inſti. ⁊. l. qui ſtichū. ⁊. l. qdam in
iure. ff. de dona. interdū alle. ꝙ eſt erronea ⁊ tūc reuocari
pt errore ꝓbato nō habēte ſecū admixtum dolū vel lata₃
culpā ⁊ vſqꝫ ad ſniam ⁊ in cā appellatōis vt i. l. nō fatet̃.
⁊ i. l. error alle. poſtea ñ niſi reſtitutōe petita vt. d. §. ex cā.
que reſtitutio ꝓcedit̃ ēt ſi confitens fuerit in culpa leui. fal
lit in cā q̄ inficiatiōe creſcit in qua nō licet allegare errore₃
vt reuocet̃ cōfeſſio vt. d. l. ſi is. alle. in cōfeſſione emanāte
circa ꝑparatoria iuditioꝝ. ⁊ ex pte rei. cōclude ꝙ ſi cōfeſſio
eſt vera non reuocat̃ vt ſup̈ dictū eſt. ſi eſt falſa. cōclude ēt
ꝙ nō reuocat̃. Fallit ſi aduerſari⁹ ſciuit eā falſam: ⁊ tunc
qñcūqꝫ añ ſniam vt. l. is qui. ⁊. l. ſi q. ff. de rei ven. Secun
do fallit qñ aduerſario ignorante: nā pt tūc vſqꝫ ad liṫ ꝯte.
tm̄: hoc tm̄ cōcurrente ꝙ ius actionis ñ ſit factū deterius.
Jtellige aūt ſm ang. deterius factū ſi actor ꝓpoſuerat re₃
petere ab aduerſario certo vt. d. l. is qui. cōiuncto pn. l. ſin
autem. e. ti. Cū aūt cōfeſſio circa preparatoria eēt erronea. ⁊
ex pte rei. Cōclude ꝙ añ litis cōte. pt ſine dubio: ⁊ p⁹ vſqꝫ
ad ſniam reuocare: dūmodo ceſſat oīs dolus ⁊ lata culpa
ꝯfitent̃: ⁊ intellige errore ñ cōpto vt. l. ꝺ etate. §. q iuſto. ff.
de interro. ac. Jlle eni. §. intelligēdus ē in cōfeſſione ēt cir
ca ꝑparatoria ⁊ in. d. l. error. p⁹ latā ſniam ñ reuocat̃: ⁊ hoc
intellige qñ ſnīa eſt aliqua. ſecus ſi nulla vt. l. iiij. §. condē
natum. ff. de re iudi. ⁊ ēt vbi ē aliqua interdū ſubcurritur
abſqꝫ reſtitutiōe in caſu. l. ſi mulier i iure. ff. ad vellei. Ex
parte actoris q ꝯfeſſus fuit aliquid in libello in preiuditiū
ſui: an poſſit illā cōfeſſionē reuocare ſeu corrigere: fuerunt
opiniōes. Una fuit ꝙ ſic añ litis cōte. aliter de errore non
doc. vñ ſufficit hec ꝙ actor dicat ſe erraſſe i. l. qui familie.
ff. fam. her. in vltima ſolu. p⁹ vero litis cōte. pt dūmodo ꝺ
errore probet vt eadē. l. ſm penul. ſolu. Alij dicūt oīo ſtā
dum aſſertioni. l. cū precū. C. de libe. cā. dicas ꝙ vſqꝫ ad
ſniam pt actor reuocare cōfeſſionē errore cōpto: ſicut licet
reo. ſed ſemp ē neceſſe ꝙ de errore doceat ſicut reus ne ei⁹
ſit melior cōditio. Fallit in vno in quo ēt ꝑtextu erroris ēt
actori: nullo mō l₃. C. de oī agro deſer. l. iura. li. xi. ⁊ ē ibi
ſpālē fauore publice vtilitat̃. Nō ob. predicta. l. edita. C.
de eden. que mutationē permittit añ liṫ ꝯte. q: intelligitur
niſi mutatio exiſtat in his que ſint reo dānoſa pp ius que
ſitum ex pte ꝯfeſſiōis actoris. Ja. aūt ꝺ bu. in. d. l. error. di
cit ſi q̄ris an errore₃ meū poſſim reuocare: ſic diſtingue ꝙ
aut erraui circa iuriſditionē ⁊ quilibet error r̃uocat̃: ⁊ añ
ſniam ⁊ p⁹: q: non pt fieri iudex cōpetens. ⁊ p ꝯñs iuditiū
fuit nullū ⁊ ſnīa nulla vt. l. i. ⁊. ij. C. ſi non a cōpe. iudi. ⁊
l. ij. in pn. ff. de iudi. aut error eſt circa preparatoria. ⁊ tunc
aut id qꝺ olim negaui volo hodie cōfiteri ⁊ poſſū. vt. l. ele
ctio. ff. ꝺ noxa. aut qꝺ fui ꝯfeſſus volo reuocare. ⁊ tūc aut
añ litis cōte. ⁊ poſſū: ſiue fui ſciens ſiue ignorās: ſi nulla ca
ptio ſit actoris vt. l. de etate. §. celſus. ff. de interro. ac. aut
volo penitere p⁹ li. ꝯte. ꝺ eo ꝙ fui cōfeſſus añ li. conte. ad
ꝑparationē iuditij. aut fui ſciēs ⁊ nō peniteo niſi fuerit ad
uerſarius ſciens: q: tunc peniteo vt. l. is qui. ff. de rei ven.
aut fui ignorans: ⁊ tūc aut ignoraui factu₃: ⁊ tūc aut error
meus fuit ꝓbabilis vel minus ꝓbabilis aliquātulu₃ ⁊ poſ

ſum penitere. aut fuit ſuppinus vel error iuris ⁊ ñ poſſu₃
penitere nec reuocare vt. d. l. ꝺ etate. §. qui iuſto. alle. aut
cōfitetur in deciſorijs. ⁊ tūc aut cōfitet̃ extra iuditium. aut
in iuditio. Primo caſu. aut fui ignorās. aut ſciens. ſi igno
rans nō preiudico quocūqꝫ errore fuero ꝯfeſſus. C. de iu.
⁊ fac. igno. l. cū falſa. ſm vnam lec. ſi ſciēs: ⁊ tūc in his que
per conſenſum pñt induci mihi preiudico vt. l. iij. §. in ad
mittenda. ⁊. l. ſi quis vi. §. dñia. ff. de acqui. poſ. ⁊. l. tale
pactum. ff. de pac. in his aūt que per conſenſū induci nō
pñt mihi ñ preiudico vt. d. l. cū falſa. ſm aliam lec. ſi aute₃
ſum confeſſus in iuditio: ⁊ tūc aut volo reuocare ꝯfeſſionē
meam añ diffinitiuā ſniam vt. l. error. alle. ⁊ hoc eſt regu
lare ꝙ qñcūqꝫ poſſum añ diffinitiuā ſniam errorē meum
reuocare. ſpālē eſt in. l. aquilia. ⁊ in cā que creſcit p īficia
tionem. l. ſi is. ff. de confeſ. aut volo penitere p⁹ ſniam: ⁊
tūc aut mutat̃ perſona: res vel cā ⁊ poſſū vt. l. habebat. ff.
de inſti. ⁊. l. cū querebat̃. ff. de re iudi. aut nihil mutat̃ ⁊
regulariter ñ poſſū vt. l. error. alle. Fallit rōne minoris eta
tis. ſi aduerſus rem iudi. per totū. fallit vbi dolus aduerſa
rij interuenit vt. C. ſi ex falſis inſtru. per totū. Jtem fallit
rōne cōis erroris vt. l. ij. C. qñ actio ꝺ peculio eſt ānalis.
vt ſup̈ fuit dictū ſm cy. Jtem in ꝯfeſſione extra iuditiu₃ iu
ris ⁊ fac. igno. mihi ñ preiudicat ipſo iure qñ certo de dā
no vitando ⁊ aduerſari⁹ de lucro captādo. ſed ſi fui ſciens
tūc in his que p conſenſum poſſū inducere vt in poſſeſſiōe
perdenda vel liberatōe concedēda mihi preiudico vt. l. iij.
§. in admittenda. ⁊. l. ſi quis vi. §. dñia. ff. ꝺ acqui. poſ. ⁊. l.
tale pactū. ff. de pac. ſed in his que per ſolū cōſenſum īdu
ci non pñt mihi ñ preiudico vt. l. cū falſa. alle. ⁊ h₃ hec cō
feſſio effectū inductiuū. ſed ꝯfeſſio extra iuditiu₃ h₃ effectū
declaratiuū non ſolū inductiuū. aut interuenit error facto
rum ⁊ poſſū reuocare añ ſnia₃ non p⁹: vt. l. error. alle. ſed
ſi in iuditio erratur in iure nō nocet error vt. l. ij. in pn. ff.
de iudi. aut erratur circa ꝑparatoria ⁊ nō excuſat error iuno
nocet vt. l. de etate. §. qui iuſto. ff. de interro. ac. aut errat̃
in iure circa ꝺciſoria: ⁊ tūc preiudicat error multomagis
vt. l. nō fatet̃. ff. de cōfeſ. Sed vltramontani dicunt ꝙ er
ror in iuditio ñ excuſat. ſ. ipſo iure: ſed per reſtitutione₃ ex
clauſula generali vt. l. cū fideicōmiſſū. ff. de ꝯfeſ. ſed errās
in facto iuuat̃ ipſo iure. ſed certe illa loquit̃ in facti errore
qui bñ excuſat errore ꝓbato. ſed ꝓ eis bñ facit q: vꝛ̄ cōſuli
ope exceptiōis: ⁊ per hoc vꝛ̄ loqui in errore iuris. nā error
facti ipſo iure ñ excuſat. ſed errore ꝓbato. ſed tn̄ tene glo.
ꝙ loq̄t̃ in errore facti ñ iuris: ⁊ ꝙ error iuris indiſticte in
iuditijs preiudicet ⁊ h₃ locū. l. error. alle. qñ pt error reuo
cari: ſiue ſit error in iuditio deciſiuo toti⁹: ſiue in iuditio de
ciſiuo ptis ſm glo. i. l. error. alle. p. d. l. error. l₃ Ja. de ra.
dixit ꝙ ſolū h₃ locū in deciſiuo ptis: ⁊ ꝓbat ſic. Cōfeſſus i
iure ꝓ iudicato hēt̃. l. i. C. de ꝯfeſ. ⁊ ſi ita ē ꝙ añ eēt cōdē
natus ñ poſſet reuocare errorē vt. d. l. error. ḡ nec qñ ē cō
feſſus totū cū ſileat iudicis offitiū in cognoſcēdo ñ poterit
cognoſcere vtrū errauerit vel ne. ſed Ja. rō ꝓcedit i ꝯfitēte
q ꝓ confeſſo habet̃. ſed errās ñ vꝛ̄ confiteri vt. l. non fatet̃
ff. de ꝯfeſ. An. de bu. i. c. ex pte. de ꝯfeſ. dicit ꝙ ſi reuocatō
petit̃ añ li. cōte. ⁊ admittit̃ r̃uocatio niſi captio ſit aduerſa
rij q i hoc fecit expēſas q̄ caſu ñ reuocat niſi ſatiſfaciet ꝺ le
ſiōe. ff. de rei vē. l. ſināt. ff. de dolo. l. pe. ff. de pe. here. l. q
ſoliti. Et hec vā ēt ſi ꝯfitet̃ ſciēt̃: ſic dicūt doc. Ja. de are.
cui⁹ fuit hec diſtictō. hec vā i ꝑparatorijs iudicijs ł directorijſ
vt ſi ꝯfitet̃ ꝙ poſſideat ⁊ ſimilia. ſ₃ ſi alit̃ ꝯfiteret̃ circa de
ciſoria vt ſi ꝯfitet̃ ſe debitorē nō admittaret̃ reuocatio niſi
docendo de errore iuſto ⁊ infra dicetur. quādoqꝫ hec con
feſſio facta ante litis conteſtatio. petitur reuocari poſt liṫ
ꝯteſta. ⁊ ñ poteſt reuocari niſi actoris obijciat̃ ſcīa vt. l. is
qui ſe obtulit. ff. de rei ven. vbi offerens ſe liti nō pt p⁹ liṫ
conte. reuocare ꝯfeſſionē ꝙ poſſideat niſi aduerſari⁹ ſciue

rit eũ non poſſidere: qꝛ hoc ipſo captio eſt aduerſarij ſi in
ſtantia periret: ⁊ ſic nõ lʒ. l. de etate. §. celſus. ff. de iterro.
ac. q ḋ eſt verũ niſi doceat de errore ꝓbabili ut ĩfra dicet̃
Item hoc in ꝑparatorijs ⁊ deciſorijs credo ꝙ ſcientia fal
ſitatis ꝯfeſſionis ꝑtis ad cuius cõmodũ ſit ꝯfeſſio nõ ĩuali
daret ꝯfeſſionem niſi aliꝰ cõſtaret de errore: ⁊ errorẽ intel
lige ꝓbabilẽ qñ ñ cadit in latam culpã ut. l. de etate. §. qui
iuſto. ff. de mĩro. ac. al's ſi cadat in leuem admittit̃ ut no.
Bar. in. l. non fatet̃ alle. ꝑ hoc pʒ ꝙ ſi confitet̃ ignorant̃
ſolo iuris errore ꝙ ñ reuocat: qꝛ errare ĩ iure ẽ lata culpa
ff. de v̈bo. ſig. l. late culpe. qḋ eſt verꝫ niſi ꝯfeſſio hẽat ĩtol
lerabilem errorem expꝛ̃ſſũ ut ſi confiteat̃ minorẽ. xiiij. an.
poſſe teſtari: qꝛ tũc non valet ſñia: ut dicit glo. in. d. c. ex ꝑ
te. quo caſu fruſtra tractaret̃ de reuocatiõe. Item hoc in
tellige de errore iuris in corpo. iuris clauſo. ſi eni eẽt error
extrauagantꝫ tunc eẽt tollerabilis. ut extra de fide inſtru.
c. paſtoralis. ⁊ no. Bar. in. l. cum ꝓlatꝫ. ff. de re iudi. Iteʒ
hoc uerũ in iure cõi. ſi eni eẽt caſus ſingularis vel ius ſup
cuius intellectu eẽnt opi. ille error eẽt tollerabilis vt. l. ij.
ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ no. Bar. in. l. qḋ nerua. ff. depo
ſiti. ad hoc qḋ no. Inno. de ap. c. cum ſpãli. ⁊ ꝑ hoc dixit
Florianus in. l. regula. §. ſed iuris. ḋ iu. ⁊ fac. igno. ꝙ vbi
circa intellectũ legis ſunt varie opi. niſi appareat deciſum
que opinio ſit tutior. excuſat̃ et aſſeſſor: nec fatet̃ litem ſuã
ar. l. cũ ꝓlatꝫ. ff. de re iudi. ꝙ vr̃ ibi ſentire Bar. ⁊ ſine rõe
opinionis q̃ fatet̃ ꝓ appellante ſi ꝓſequat̃ cãm appellatio
nis ⁊ ſuccũbat ñ condẽnabit̃ in expenſis ſm io. an. qui di
cit hoc ſimile dictũ dñi Petri de ſaxonia in. c. vt debitus.
de ap. ⁊ idem dicit Guil. in ſpe. in ti. de expen. §. nũc vidẽ
dum. ⁊ de hoc vide glo. ordinariã in. l. ⁊ ideo. ff. ḋ legibꝰ.
Item hec vera niſi eẽt miles: femina: ruſticꝰ vel monachꝰ
vel alij qui excuſant̃ ab errore iuris vbi ſunt in loco ĩ quo
ñ pñt conſulẽ peritiores. ff. ḋ iur. ⁊ fac. igno. l. regula. §. ſʒ
etſi. C. de bo. poſ. l. i bonoꝝ. Preſumit̃ aũt habita copia
peritorum ſi locus ſit inſignis ſi ſit ibi forũ iuditiorũ ⁊ ha
beat merũ ⁊ mixtũ imperiũ. l. ſi duas. §. exceʒ. de excu. tu.
Vnũ no. ꝙ ſi ibi eẽt copia canoniſtarũ tãtum ⁊ hoc per
canones declarari ñ poſſʒ. obſtat exceptio. ſ. defectꝰ ꝑitorũ
xi. q. i. c. ſi quis cum cle. in fi. ſecus ſi poſſet ꝑ canones de
clarari ar. c. i. extra de no. op. nũc. ⁊ ibidem dicas ecõuer
ſo: ſi eẽt ibi copia legiſtaꝝ tãtuʒ. Sed vſqꝫ ad qḋ tp̃s error
p̃t reuocari. Et primo cõcludo vſqꝫ ad cõcluſionẽ in cauſa
⁊ ſi ꝯfeſſio eſt facta circa preparatoria dic vt ſup̃ eſt dictuʒ.
Si vero confeſſio ſuperuenit pꝰ litꝫ conte. dic vt dicit glo. ĩ
c. i. de elec. in. vi. ſuper v̈. abſentia. In ḋciſorijs aũt planũ
⁊ qḋ p̃t reuocari ex errorẽ pꝰ litꝫ conte. Sed dubiuʒ an pꝰ
concluſionẽ in cã vide qḋ no. de ꝓcu. c. auditis. de cã poſ.
c. paſtoralis. de fide inſtru. c. dilectus. in cle. i. de cã poſ. ⁊
ꝓpe. ꝙ firmat Io. mona. in. c. aduerſus. de in inte. reſti. ĩ
vi. Credo dictũ An. ꝙ ad petitionẽ ꝑtis hec reuocatio nõ
admittatur: ſed bñ ex offitio iudicis vt nõ r̃uocet ſed excu
ſet per actũ interrogatiõis niſi iurauerit plenam dicẽ veri
tatem. Et eſt caſus de accu. c. cũ dilecti. ar. de fide inſtru.
cũ iohãnes. hec oĩa intellige cum limitationibꝰ de quibꝰ
infra dicet̃ in reuocatiõe añ ſñiam ⁊ ante concluſionẽ ĩ cã
indiſtincte p̃t reuocari confeſſio intercedẽtibꝰ illis que exi
guntur ad reuocationẽ cõfeſſionis ḋ qbus infra dicet̃: qñ
vero ꝯfeſſio eſt facta pꝰ litꝫ conte. vel ante: ⁊ repetita r̃euo
catione poſt ſñiam: dic ſi error reddit ſñiam nullam pote
rit qñcũqꝫ reuocari. pʒ in confitẽte aliquẽ iudicẽ q non eſt
ff. de iuriſdi. o. iu. l. ſi per errorẽ. qꝛ ſicut p̃t exceptio excom
municationis oppo. ita ⁊ hic error p̃t pꝰ ſñiam reuocari:
Idem ĩ oĩbꝰ caſibꝰ ĩ qbꝰ exceptio p̃t opponi pꝰ ſñiam: ſi cir
ca illa fiet ꝯfeſſio p̃t reuocari: qꝛ ſñia exquo eſt nulla non
obuiat reuocatiõi ⁊ idẽ vbicũqꝫ aliquo reſpectu ſñia rema
net nulla. idẽ ſi ſñia eſt aliqua: ſed talis que nõ trãſit ĩ rem
iudicatã: illa ꝯfeſſio p̃t etiam pꝰ ſñiam reuocari: vt no. doc.
de re iudi. c. lator. de deſpon. impu. c. atteſtatiõis. qḋ ẽ no
tabile dictũ. qñqꝫ ſñia eſt aliqua ⁊ talis que trãſit in reʒ iu
dicatam: ⁊ tũc qñqꝫ ſñia fuit lata ꝯ̃ confeſſionẽ qꝛ reproba
ta eſt confeſſio: vt qꝛ ꝯfeſſio ẽ nuda ab inſtr̃o: ⁊ p̃t confeſſio
reuocari pꝰ ſñiam: vt no. Inno. in duobꝰ locis de excep. c.
cum venerabilis. de iureiu. c. mulieri. ⁊ eſt caſus in autẽ.
item poſſeſſor. Et ibi glo. C. qui po. in pi. ha. ⁊ in corpo.
vñ ſumit̃ de hoc. xxx. q. v. §. is ita. ⁊ qḋ ibi no. Io. Si cõ
feſſio eſt veſtita ꝓductiõe inſtr̃i: ⁊ reprobatur inſtr̃m: ⁊ re
probet̃ confeſſio ita ꝙ poſſit ꝯ̃ illam venire ſi ſñia fertur ꝯ̃
confeſſionẽ ⁊ inſtr̃m adhuc p̃t reuocari vt. d. c. mulieri. ſi
eſt lata ꝯ̃ inſtr̃m tãtum: tunc ſi confeſſio eſt ab inſtr̃o vt qꝛ
ꝓ ſe cõfeſſus eſt contẽta in inſtr̃o non ẽ reprobata ꝯfeſſio:
niſi aliter reuocet̃ vt dicit Inno. in. d. c. cũ venerabilis. ſi
eſt facta coheſiue ad inſtr̃m: vt qꝛ producendo inſtr̃m con
fitetur cõtẽta in inſtr̃o: ⁊ confiteri cenſetur tacite ſola ꝓdu
ctione: ⁊ tũc reprobato inſtr̃o qꝛ falſum: vĩ reprobata con
feſſio que vt acceſſoria ñ reperit aliqḋ fundamẽtum ĩ quo
ſubſiſtat: vt ibi no. Inno. Si inſtr̃m eſt reprobatuʒ altero
vitio: vt puta qꝛ caret ſolẽnitatibꝰ extrinſecis: nõ qꝛ falſum
⁊ tũc ex hoc nõ confũdet̃ confeſſio niſi altero iure reuoce
tur vt ibi no. qꝛ non eſt falſa confeſſio nec caret fundamẽ
to ex quo inſtr̃m non ẽ ex toto vt falſum reprobatũ: qꝛ nõ
dĩ falſum ꝙ ꝑmordio nõ caret veritate vt. l. cũ filius. ff. de
le. ij. tangit Inno. in. c. cũ olim. de cenſibꝰ. Si aũt ſñia eſt
lata ſm confeſſionẽ ſñia non reprobata nõ p̃t reuocari cõ
feſſio pꝰ ſñiam: exquo non ẽ appellatũ. ſaluo niſi ḋ errore
cõſtaret notorie vt no. Inno. in. c. qꝛ pleriqꝫ. de imu. ec. et
de frigidis ⁊ male. c. qꝛ fr̃nitatis. ⁊ de reſcrip. c. cũ dilecta.
nũquid aũt poſſit reuocare ꝯfeſſio pꝰ p̃ceptuʒ ⁊ ſñiam p̃ce
pti. Bar. tãgit in. l. ñ fatet̃. ff. de ꝯfeſ. ⁊ bñ decidit ſʒ nihil
allegat. dic ꝙ ſi ſñia precepti ẽ lata cũ cãe cognitiõe ꝙ illa
hʒ vim diffinitiue: ⁊ iõ confeſſio ñ p̃t reuocari pꝰ talẽ ſñiaʒ
ſi ſine cãe cognitiõe dic ꝙ p̃t reuocari ẽr pꝰ ſñiam precepti
in hoc nõ hʒ vim diffinitiue. ⁊ de hoc hẽs glo. de v̈bo. ſig.
c. ex ꝑte. cle. i. Et dicit Bar. in. d. l. ñ fatet̃. cãe cognitiõeʒ
ſubeſſe qñ datꝰ ẽ terminꝰ ad oñdendũ quare ꝯfeſſio nõ dʒ
reuocari. alle. l. pe. ff. ḋ ꝯfeſ. Quid de decreto tenet Ioã.
an. in addi. ſpe. in ti. de confeſ. §. nũc videndũ. v̈. qd de cõ
feſſiõe: ⁊ dicit ꝙ ĩ libertate ñ hʒ locũ. C. ſi aduerſus liber.
l. ij. in alienatiõe p̃dij minoris vel excuſatiõe tutoris ñ im
pedit decretũ illã reuocari. ff. de trãſac. l. cũ hi. §. ſi p̃tor. ff.
ḋ iudi. l. ſi pretor. §. marcellꝰ. C. ḋ falſa cã adie. le. l. i. ⁊. ij.
ff. de re. eoꝝ. l. magis. §. fi. qꝛ decretũ ex falſa cã ẽ nulluʒ. l.
cũ v̈o. §. ſubuentũ. ff. de fideicõ. liber. Et ſi ad ꝯfeſſionẽ ẽ
aliqua ĩterlocutoria lata: an illa poſſit reuocari. Credit di
ctus An. ꝙ iudex ex offitio poſſit illã ꝑtem admittẽ ad re
uocandũ. de ap. c. cũ ceſſante. ff. de re iudi. l. qḋ iuſſit. qꝛ ñ
tranſit in rẽ iudicatã quo ad iudicẽ: lʒ quo ad ꝑtem ꝯ̃ quã
ſit lata ex falſa cã ſic. qḋ aũt eſt dictũ ḋ decreto. credo verꝫ
ꝙ qñ continet iniuſtitiã ⁊ ꝯfeſſio ẽ ex ꝑte petentꝫ. ſecus tñ
ex ꝑte ciꝰ ꝯ̃ quẽ agit̃ per no. in. l. iuſte. ff. ḋ acq. poſ. Ex hoc
ĩfert̃ qd ĩ bñficialibꝰ an admittat̃ reuocatio ꝯfeſſiõis poſt
ſñiam: qꝛ quo ad iudicẽ ñ trãſit in rẽ iudicatã. Idẽ ꝙ dixit
in ĩterlocutoria ⁊ maxĩe qꝛ tales ꝯfeſſiões ñ tribuũt ius ei
ꝓ q̃ ſit cõfeſſio vt no. Io. an. ḋ ꝯfeſ. in. c. fi. ⁊. c. ij. ĩ. vi. Idẽ
puto vbicũqꝫ ſñia nutrit peccatũ qꝛ ꝯ̃ cõfeſſionẽ ẽt pꝰ ſñiaʒ
admittit̃ ꝓbatio erroris qꝛ tales ſñie ñ tranſeũt ĩ rẽ iudica
tam: vt no. xxxv. q. ij. ĩ ſũma. Et no. in R̃ica de re iudi. et
no. doc. in. c. ĩter monaſteriũ. ḋ re iudi. et ĩ. c. cũ bertoldꝰ.
e. ti. ĩquãtũ dixit pꝰ ſñiam p̃cepti l' decretũ reuocari ꝯfeſſio
nẽ. Bar. ĩ. d. l. ñ fatet̃. dic verũ eẽ niſi actu ſit facta execu
tõ: qꝛ illa executõ hẽbit̃ vt ĩmunꝰ ĩpeditiuꝰ r̃uocatõiſ ꝯfeſſio
nis qꝛ ẽ actꝰ q p̃t fieri demũ poſt ſñiaʒ diffinitiuã. vnde hʒ
hec vim diffinitiue ar. eius qḋ no. in glo. ĩ. d. c. i. ḋ electio.

li.vi.in ver.abſentia. Non ob.ſi dicatur q ēt poſt ſolam pfeſſionem nō dȝ poſſe reuocari cū illa habeat vim ſententie diffinitiue q: hoc eſt verū in pfeſſione non erronea. Et ex his pȝ an oppoſita exceptiōe peremptoria ⁊ illa cōfeſſata: ſi pnūtiatū eſt ex conceptiōe fore admittendā vel ſi confeſſatū eſt aliquid per qḋ pnūtiet̄ exceptionē non fore admittēdam: an poſſit poſt hāc pnūtiationē cōfeſſio reuocari qḋ nō vī verum q: pᵒ hanc negotiū quo ad exceptionē ⁊ cōfeſſionem circa eum vr̄ deciſum: puta ſi pnūtiatū ē exceptionem admittendā cōfeſſionē poſſe reuocari: q: nō eſt hec diffinitiua cū aliā expectet pᵒ ſe ſi pnūtiatū ē ipam obſtare: q hec hȝ vim diffinitiue ⁊ fert̄ cum cāe cognitiōe: q: poſtea nō poterit reuocari ar.eiᵒ qḋ no.glo.in cle.cū a repulſione.de ap. Ex his pȝ quid dicendū in pnūtiatiōe ſup exceptione litis finite vt no.in.c.i.ḋ li.conte.in.vi. q poſt illam ſniam nō admitteret̄ reuocatio pfeſſiōis. Si querit̄ an poſſit reuocari pᵒ ſniam appellatione ſuſpenſam. doc. dicūt in.c.ex parte.de cōfeſ. q ſic. Spe.dicit ſe obtinuiſſe in ſpeculo in ti.de confeſ.§.fi.in fi. Et hoc credit Anto.ḋ bu.ver: q: appellatio reſcindit oēm terminū vſq ad litis cōte.C.ḋ pcu.l.ita demū. Si q̄rit̄ an poſſit reuocari ſnia ſuſpēſa per vim reſtitutōis in integrū dic q ſic: ſi rſtitutio detur aduerſus confeſſionē vbi competit ñ eſt dubiū ſi nō petitur aduerſus cōfeſſionē ſi petit̄ reuocare pbato errore bñ admittet̄ ad hoc cū clauſula ſi qua mihi iuſta cā eſſe videbit̄: vel aliter reciſa ſnia pretextu rſtitutiōis ſpāli iure ad primū facit qḋ no.in.l.nrā.§.i.ff.de excep.rei iu.⁊ no. glo.in.l.ſi fideiſſor.§.in oibus.ff.man.⁊ no.in.c.de pur.vul. Quero que req̄rūtur ad hoc vt confeſſio poſſit rūocari ſm ca que habēt̄ in.c.ex pte.de confeſ. vī requiri q negotium ncdū ſit finitū: ſi ergo eſt finitū: tūc nō admittitur reuocatio. Et dī finitū per ſniam diffinitiuam appellatiōne ſuſpenſa: vel alio remedio ōcūuo vt finitū vt iureiurā. vel tranſactiōe ad litē conteſ.c.i.li.vi. nūquid ergo per ſententiam arbitri ſeu arbitratoris dicat̄ finitum negocium: ita q nō admittatur reuocatio. Spe. tangit in ti.de cōfeſ. §.nūc videndū.in tertia colūna. Jo.an.in addi.ibi dicit q in arbitrio dī finitum negotiū ſi ſit laudum emologatum In arbitramēto poſtq eſt latū: q: pᵒ illud nō admittit̄ reuocatio: q: illud optime obtinet inſtar trāſactiōis vt i auẗ. vt differentes iudices.§.ſi vo contigerit. hoc ver̄ vbi non eſt petita reductio ad arbitriū boni viri: q: ēt pro deceptione reipſa petitur reductio vt.ff.de v.ob.l.ſi ſic.alſ ſi quis cum aliqḋ. Secūdo req̄t̄ vt admittatur cōfeſſio reuocationis que ſit facta in cā ciuili. Et an in cā criminali admittatur reuocatio confeſſiōis eſt dubium ⁊ tangit Spe.in ti. de confeſ.§.fi.v.ſed nūquid.ad fi.§.vbi. Spe.dicit q nō reuocatur qñ in ea perſeuerauit. Idē dixit glo.de diuor. c.ex lr̄is.per quā aliqui dicūt q ſi confeſſio eſt deliberata vt q: ſtatuto termino ⁊ data dilatiōe ad reſpondendū qs confitet̄ non admittit̄ ad reuocādum cōfeſſionē ⁊ ſic limitant iura ad id qḋ no. Jo.an.in nouel.in.c.cū in poſitionibus.de iureiurā.li.vi. Putat An.ḋ bu. q in cā criminali admittat̄ reuocatio niſi iurauit plenam dicere veritatē circa inquiſita q non poſſet tūc oñdens ſe piurum admitti ad reuocationē: ad excuſationem bñ admitteret̄ vt in.c. cum dilecti.de accuſa.de quo p Jo.an.in.d.c.cum in poſitionibus.qui vī velle q admittat̄: ſed cum maiori cauſe cognitione. Immo ſm An.de bu.in.d.c.ex parte.poteſt dici q lȝ iurauerit plenam dicere veritatē de eo q ſcit ſi pbabili errore facti deceptᵒ ſit in eo q confitet̄ ex hoc ñ eſt periurus iurās falſum q: credit verū de iureiurā.c.quanto.⁊ ideo ſubeſt cā vt illam poſſet reuocare.c.aūt dilecti. loquit̄ qñ non pbat errorem pbabilē. Tertio req̄t̄ q cōfeſſio ſit facta verbaliter: vñ dicit Inno.in.c.cū olim. q ſi eſt confeſſio coheſiue ad inſtrumētum pducēdo ipſum in ſtrumētum: ex quo qs dī confiteri in eo cōtenta nō admittitur reuocatio pfeſſionis aſſignat cām q: cōfeſſio verbalis lapſu lingue pfert̄ ⁊ deliberata nō ē: q: facile quis vba pfert: ſed productio inſtrumēti fit cū magna deliberatiōe ⁊ maturitate ⁊ exquirere pōt qs ⁊ meditari inſtrumētū qḋ videt ante pductionē de fide inſtru.c.imputari.puto q ſi velit quis excuſare confeſſionē dando aliū intellectū in inſtrumento q poſſit vt in.c.cū dilecti.de accuſa. Si agit et vult reprobare inſtrumētum ⁊ confeſſionē: tūc ſi vult eam reprobare ex reuocatione ſeu reprobatione inſtrumēti añ facta per aliū ⁊ pōt ut.l.de etate.§.ex cā.ff.de interro. ac.ſi vult improbare pter facultatē ⁊ pōt ut ſup dixi. Si aūt reprobare vult ſolā confeſſionem ⁊ non inſtrumētū ⁊ non pōt q: ñ pōt ſtante inſtrumēto conſtare de errore. Sed an poſitio ⁊ confeſſio facta p poſitionē poſſit reuocari glo.tangit in ca.cū in poſitionibᵒ alle. Et in ſpe.in ti.de poſitionibᵒ.§.fi.ver.item ſi pones. Et concludit glo.i.c. cum in poſitionibᵒ. q ex probabili errore poterit reuocari aliter nō: ⁊ ſic intellige Spe.qui ad hoc allegat.c.ex parte.de confeſ. Dicit tamē Jo.an.in nouella.ibi in.c.in poſitionibus.qḋ non ſic de facili pbant qñ confeſſio ē facta deliberata p productionē ſcripture qḋ eſt verum ⁊ hec vera.dicūt domini de rota deciſione ſua.lvij. qñ poſitiones ſunt date p principē: ſi āt date p procuratorē poſſūt mutari meliorari ſine expreſſa probatiōe erroris. tum q: iuratio ñ eſt de veritate ſed de credulitate: tum q: pcuratores ñ ſūt ita plene informati ſicut pncipales qui nō bñt cām notam qui non pñt mutare poſitionem iuratā vt in dicto.c.cum in poſitionibᵒ no.qḋ intellige verū niſi probato errore vt dixi: ⁊ ex hoc habes differentiā inter confeſſionē procuratoris ⁊ domini: quia illa pōt reuocari etiā in iuditio porrecta non probato errore: ſed nō pōt ſic reuocari poſitio porrecta p dñum. Item ex hoc habes q confeſſio iurata per iuramentū veritatis ñ pōt reuocari qḋ intellige niſi cū difficultate ⁊ cāe cognitione. Et forte q: nullo modo niſi ſubueniatur aduerſus iuramētum q: p hoc ſe oñdit piurum: ſed ſi probaret aliqḋ pter qḋ poterat q iurauit tūc verū credere: ⁊ modo vult verū dicere etiā admitteret̄ quia p hoc non cōcluditur periurus: vt in iurante falſum qḋ creditur verum.xxij.q.ij.per totum.de iureiuran.c.quanto. Ipſi tñ dñi de rota ſua concluſiōe.ce.lx.dicūt q dixi in pcuratore plus procedere ex ſtilo palacij: q ex ſtilo iuris ut illa poſſit reuocari aliter nō probato errore: quā ſolam dicunt ſeruari debere in bñfitialibus ⁊ mřimonialibᵒ i quibus vertitur periculū aīe iurauit tñ ſuper errore. Et idem dicūt in poſitiōibᵒ datis ſine iuramēto. i alia q̄cūq mā alſ dicūt nō admitti ad reuocandū. Ex.tenet q pfeſſio pcuratoris non poſſit reuocari niſi ut ppa niſi reuocet incōtinēti. Cōfeſſionē vo ſurgentē ex verbis narratis qs pōt reuocare ſiſtincte ⁊ añ litē pte.ñ pᵒ. vt.l.q familie.ff.fam.her.⁊ no. Bar.ff.ḋ dona.l.ex hac ſcriptura i vltia.q.⁊ hoc credo verum in pparatorijs.in deciſorijs aūt admittit̄ ad reuocādū vſq ad tps ad qḋ pōt reuocari libellus vt i auẗ.q ſemel.C.qūo ⁊ qñ iudex.⁊ vſq ād qḋ tps pōt mutar̄ colligit̄ ex nōtis in.l.i.C.de eden.⁊ in.l.edita.⁊ de libel.obla.c.i.pᵒñ niſi pbato errore: req̄t̄ ēt q ad hoc vt rūocet̄ pbetur error i pfeſſiōe q̄ caſu dic ſi pfeſſio ē aduocoti an ⁊ qñ pt reuocari infra dicet̄.de quo p cy.C.de pfeſ.i pe.q.⁊ in Spe.de pfeſ.§.poſtremo.ad pn.§.ſi pfeſſio ē ppa ⁊ ē facta ñ deliberate ſȝ calore iracūdie admittit̄ reuocatio vt no.glo.i.c.ex lr̄is.de diuor. Si ñ ē facta calore iracūdie ſȝ mature ⁊ deliberate tūc ñ admittit̄ reuocatio vt dicit gl.⁊ doc.in.d.c.ex lr̄is.alle. Si eſt facta ſimpliciter ⁊ velit illa porrecta incōtinēti reuocare: dicit gloſa in.c.apud miſericordē.xxxij.q.pma. q dicitur incontinēti fieri añq ſit apud acta deſcripta ad hoc.xxv.q.ix.c.ſi debitum.⁊ ſi

poꝛrigitur in ſcriptis tūc ſtatī ponderabit index: qn̄ dicat
ſtatim fieri quo caſu etiā poterit ſine probatōne erroꝛis re
uocare: hoc no. glo. in .c. cum in poſitiōibus. de iureiurā.
li. vi. in verſi. iuſta cauſa. in fi. quā nō allegat ſimiliter in te
ſte. de teſti. c. preterea. In eiſdem terminis tenet Jo. mo
na. ⁊ archidia. alle. glo. de appella. in. c. cum cauſam. ad
hoc de elec. c. ſcriptum. in pꝛima glo. Adde no. Jo. an. ꝺ
diuoꝛ. c. ex litteris. ſuper glo. ij. vbi Hoſtien. etiam dicit cō
feſſionē incōtinenti reuocari quādo nō eſt ſcripta. Si q̄ri
tur an vbi eſt facta nō caloꝛe iracūdie: an ex interuallo poſ
ſit reuocari. dic niſi probato erroꝛe non pōt reuocari eo ꝓ
bato ſic. vt. d. c. ex parte. alle. ⁊ l. non fatetꝰ. ff. de confeſ.
Sed quo erroꝛe facta cōfeſſio pōt reuocari. dic ſi erroꝛ iu
ris eſt qꝛ cadit in latā culpā vt. l. late culpe. ff. de verb. ſig.
nec excuſat: nec admittitꝰ reuocatio vt. l. ꝺ etate. §. iuſto. ff.
de interroga. actio. Quādoq; confitetꝰ erroꝛe facti ⁊ pro
prij: ⁊ tūc qꝛ erroꝛ in facto ꝓpꝛio cadit in latam culpā vt. l.
q̄q̄. ad velle. niſi in certis caſibus in quibꝰ ſaltem excludi
tur lata culpa. Primꝰ quādo ad hāc cōfeſſiōem ē erroꝛe
ductus ſuaſione aduerſarij vt. l. i. ⁊. ij. quādo actio de pec
cu. eſt āna. ⁊ l. i. §. eoꝛuꝫ. ff. de ventre inſpi. vbi glo. ſuper
ver. illuſerit. ad hoc. l. celſus. ⁊ qꝺ ibi no. ff. de vſuca. ⁊ l.
homine. ff. pro ſuo. Secūdus caſus eſt quādo negoniū val
de eſt intricatum vt. l. penul. ff. de cōfeſ. Tertius caſus eſt
quādo factū eſt de longinquo q; memoꝛia hominū nō re
tinet. ff. de acquirē. poſ. l. peregre. per Dy. in regula preſu
mitur. de regu. iur. in. vi. hec omnia procedūt in cōfeſſiōe
iuditiali. in extraiuditiali dic q; ſi certat de dāno vitando
excuſat ignoꝛātia. l. ſed etſi me putē. ff. de cōdi. indebi. ſm
Bar. inquātum dixit in facto de longinq̄ ignoꝛātiam ex
cuſare. hoc verū ſm Anto. de bu. niſi ſit factū adeo nota
bile q; de facili nō exeat a memoꝛia. ⁊ ſi ꝯfeſſio eſt facta ex
cauſa q̄ inſitiatiōe creſcat nō admittitꝰ reuocatio. ff. de con
feſſio. l. ſi is. ſi nō inficatiōe creſcens. ⁊ ſi erroꝛ cadat in la
tam culpā nō pōt confeſſio reuocari etiā ſi ſit de facto alie
no. Si vero cadit in leuē culpam tūc pōt reuocari. ⁊ fortiꝰ
ſi in leuiſſimaꝫ ⁊ reuocatꝰ vſq; ad ſentētiaꝫ. poſt ſniam pe
tita reſtitutiōe in integrū. l. de etate. §. ſi ex cauſa. alle. ff. ꝺ
confeſſ. l. cū fideicōmiſſum. Ex his apparet q; inquātum
dixi erroꝛe iuris factā cōfeſſionē nō poſſe reuocari: quia ſi
excluditur lata culpa pōt reuocari alˀs nō. exemplū patet
in ꝑuilegiatis perſonis ī quibꝰ ignoꝛare ius nō eſt lata cul
pa. vt in muliere: ruſtico ⁊ monacho. vbi ñ pn̄t cōſulē pe
ritioꝛes. Idem ſi ius eſt ſingulare vꝉ multipliciter intelligi
bile vt dicit Bar. in. l. qꝺ nerua. ff. depoſiti. Idē vbi ē iuſ
extrauagās de fide inſtru. c. paſtoꝛalis. ⁊ no. Bar. ff. ꝺ re
iudi. l. cū pꝛolatis. Idē ſi eſt ꝯſuetudinariū nō ſcriptū. Idē
de iure municipali ⁊ ſcripto alteriꝰ ciuitatis qꝺ tollerabile
ignoꝛatꝰ de cōſti. c. i. in. vi. ſm Bar. in dicta. l. nō fatetur.
⁊ ex his omnibꝰ caſibꝰ admittitꝰ poſitio iuris ſm anto. de
bu. An ficta cōfeſſio poſſit reuocari. Jo. an. in aditiōe ſpe
cu. in ti. de poſitio. §. ix. v̂. verūtamē. arguit q; nō qꝛ ī facto
pꝛopꝛio nō cadit erroꝛ. dic ꝯ̄riū p. l. quoniā. ff. ꝺ his qui
no. infa. nā pactꝰ habetꝰ ꝓ ꝯfeſſo ⁊ ſi vult ꝓbare q; ꝯfeſſio
fuit calūnioſa ad repetendā peccuniā pōt ſm hoc procedi
in preſūpto ꝯfeſſo: ſed ſi eēt fictō illa nō admitteret in con
trarium ꝓbationē. preſūptio aūt iuris ⁊ ꝺ iure ſic: ſed tūc
demū per cōfeſſionē ꝑtis aduerſe: vt in autꝰ. ſed iam neceſ
ſe. C. ꝺ dona. ante. nup. ⁊ ī coꝛpo. vñ ſumitꝰ: ⁊ no. Inno.
in. c. qꝛ pleriq;. de imu. eccle. ⁊ ſic vī q; nō debeat admitti
ꝓbatio. Tu dic q; imo poterit reuocari ficta confeſſio qꝛ ſi
pōt vera foꝛtius ⁊ ficta: qꝛ cū actus fictꝰ nō ſit melioꝛis con
ditiōis q̄ verus: ⁊ qꝛ actꝰ fictus recipit cōditiones veri de
dolo ⁊ cōtu. c. i. Nō ob. q; fictio ⁊ preſūptio nō admittūt
ꝓbatiōem in ꝯ̄riū: qꝛ illud verū eo reſpectu quo fingit vel
preſumit. ſed ficta ꝯfeſſio nō fingit ꝯtētuꝫ in ꝯfeſſiōe ficta.

ſed fingit cōfeſſionē: ſi vellet ergo ꝓbare ſe ñ confeſſū nō
admitteretꝰ ꝓbatio: ſed ſi vult ꝓbare cōtentū in confeſſiōe
eē falſum p̄t: qꝛ hoc ñ repugnat fictioni ad hoc glo. in cle.
lr̄as. de pꝛoba. iō ſi iuſſus reſpondē poſitionibꝰ ñ rn̄det: ſi
tñ venit an̄ ſniam ⁊ velit ꝓbare rem aliter ſe hr̄e p̄t: ⁊ idē
de bānito ⁊ de deficiēte in purgatiōe ad. hoc glo. aperta
de purga. ca. c. ex tuaꝝ. ad hoc de fri. ⁊ male. c. fr̄nitatꝭ. nā
illa ꝓbatio frigiditatis hꝫ vim tacite ꝯfeſſionis. pꝰ ſniaꝫ āt
non admittitꝰ reuocatio erroꝛis qꝺ credo verū niſi ꝺ erro
re ñ ſtaret notoꝛie p no. i. c. fr̄nitatiſ. alle. ⁊ i. c. qꝛ pleriq;. ꝺ
imu. ec. reqꝛ ēt q;. confeſſio ſit vera. requiritꝰ ēt vt dicūt iu
ra q; ſit cōfeſſio. Sed ē dubiū de negatōe. Jo. an. in addi.
Spe. in ti. de confe. §. poſtremo. dicit q; ſi negatiua ē per
ſe vt cōiter ſit abˀea p̄t rcedē qn̄cūq;: qꝛ ab eo qꝺ eſt per ſe
qs p̄t recedere. vt in regula qꝺ ſemel. de re. iu. in. vi. ⁊ i. l.
ſi qs. in ꝑn. teſta. de le. iij. de regularibꝰ. c. ſtatuimꝰ. cū ſi.
Si negatiua ī aliquo faceret ꝓ aduerſario. exēplum in. c.
vt nr̄am. de ecclia. bn̄fi. in ep̄o negante ſe contuliſſe. ⁊ i. c.
dilectus. de tpibus oꝛdi. vbi negauit ſe hr̄i mandatū dicit
Idē per oīa q; in ꝯfeſſione ſm Jo. an. rquiritꝰ ſm alios vt
detur reſtitutio ad hoc vt poſſit reuocari confeſſio. vt. l. cū
fideicōmiſſum. ff. de confeſ. dic vbi dixi ip̄m poſſe reuoca
ri an̄ ſnlaꝫ. vt qꝛ eſt facta ſcienter vel erroꝛe iuris tūc bene
poſſet dari reſtitutio ſi eēt perſona q̄ eēt priuilegiata ī reſti
tutione vt in minoꝛe vel ecclia: ſed tūc non reſtituitꝰ eo qa
ꝯfeſſus in hoc cōfitēdo ē vſus iure cōi. ſed oꝫ q; ꝓbet leſio
nem quā ꝓbat ꝓbando ꝯ̄rium ſue ꝯfeſſionis vt. ff. de ad
mi. tu. l. quotiens. §. ſicut. ⁊ l. naꝫ ⁊ poſtea. §. qꝺ ſi minoꝛ.
ff. de iureiu. ſꝫ Cy. in. l. i. in vltima qōne. C. de confeſ. Si
autē eſt maioꝛ non puto eū reſtitui inquātum ſciēter ē con
feſſus. aut ignoꝛāter ignoꝛantia iuris: q̄q̄ Cy. ſenſerit cō
trariū in. l. i. C. de confeſ. ⁊ Bar. in. l. cū fideicōmiſſū. ff.
ꝺ ꝯfeſ. pꝰ ſniam aūt non ſuſpēſam appellatiōe vbi dix: cū
audiri volēs reuocare auditꝰ demū petita reſtitutione niſi
confeſſio eēt facta circa illa que reſpiciunt executionē tm̄:
qꝛ ipſo iure tūc in actu executionis poſſet dictū actuꝫ reuo
care vt. d. l. cū fideicōmiſſū. Bar. in. d. l. non fatetꝰ. ff. de
confeſ. dicit q; in confeſſione adhibita circa ꝑparatoꝛia qn̄
quis confitetꝰ falſū ſcienter: ⁊ tūc aut aduerſario ſciente: ⁊
poteſt reuocari. vt. l. is qui ſe obtulit. ff. de rei ven. aut ad
uerſario ignoꝛāte. ⁊ tūc an̄ liꝭ conte. pōt reuocare ſi nulla
captio ſit actoꝛis ſeu aduerſarij. vt. l. de etate. §. ſi. ff. de īter
ro. ac. Et intelligo q; ſit captio aduerſarij ēt ī hoc ſi eēt pē
titurus a certa perſona ⁊ ille ſe obtulit vt. l. ſin aūt. in ꝑn.
ff. de rei ven. poſt vero liꝭ conteſta. nō ē locus penitētie vt
l. is qui ſe obtulit. alle. qn̄q; quis cōfitetꝰ falſum ꝑ erroꝛeꝫ.
⁊ tūc in omnibꝰ caſibꝰ in quibꝰ pōt reuocare ſi ex certa ſci
entia eēt ꝯfeſſus: multomagis ꝑ erroꝛē per eaſdeꝫ. ll. ī alijs
vero caſibus diſtingue. aut nō habuit iuſtā cām. aut habu
it. Primo caſu aut fuit ꝑꝑ latam culpā ⁊ nō p̄t reuocare:
vt. l. de etate. §. qui iuſto. alle. no. ff. de his qui no. infa. l.
liberoꝝ. §. notantꝰ. Si aūt fuit culpa leuis tē vſq; ad ſniaꝫ
pōt reuocare ꝓbando ꝯ̄rium vt. l. non fatetꝰ. ff. de confeſ.
C. de iuris ⁊ fac. igno. l. erroꝛ. aut habuit iuſtā cām erro
ris ita q; in nulla culpa cadat: ⁊ tūc vſq; ad ſniam pōt re
uocare pꝛobando ꝯ̄rium vt. d. l. erroꝛ. ⁊ hoc de iure cōi.
Item pōt reuocare pꝰ ſniam per in integrū reſtitutioneꝫ
vt. l. cū fideicōmiſſum. ff. de confe. ⁊ l. de etate. §. ex cā. ff.
de interroga. ac. Qꝺ aūt dixi q; non p̄t reuocari pꝰ ſniam
niſi per in integrū reſtitutionē. Fallit in. l. ſi mulier. ff. ad
velle. Secūdo fallit ſi eſt talis erroꝛ qui reddat iudiciū nul
lum vt. l. ſi per erroꝛē. ff. de iu. o. iu. ſic dicitꝰ in exceptione
falſi ꝓcuratoꝛis vt. l. lꝫ. C. de ꝓcu. ⁊ ar. C. ſi a nō compe.
iu. ꝑ totū. Si v̄o eſt erratū circa ꝺciſoꝛia litis: vt puta qꝛ er
ronee ꝯfeſſus ē: ⁊ tūc ſiue ſit confeſſio deciſiua totiꝰ ſiue ꝑꝭ
poſſit reuocari talis confeſſio an̄ ſniam: vel ſi nō ſperatur

ſententia ante executiõem. Non obſtat. l. poſt rem. ff. de
de re iudi. quia illud ē verũ ꝙ confeſſus habet̃ pro iudica
to qñ ꝯfeſſio erronea: qꝛ tūc reuocari põt vt ex cõtinuatõe. l.
ꝯfeſſus. cũ. l. ñ fatet̃. ff. ꝺ ꝯfeſ. ⁊ de hoc ē tex. i. l. fideicõmiſ
ſũ. ff. de ꝯfeſ. ⁋ Sʒ an iſto caſu poterit r̃uocari ꝯfeſſio pꝰ
p̃ceptũ factũ a iudice ꝺ ſoluẽdo ƀʒ formã. l. ſi debitori. ff. ꝺ
iudi. Et videt̃ ꝙ nõ quaſi iſtud ſit ſentẽtia. ſed dico ꝙ talis
iuſſus non ē ſententia diffinitiua ſed tendit ad executiõeʒ
cõfeſſionis ſue. ſimile. ff. de doli except. l. apud celſum. §. la
beo. vnde põt ꝓbari error niſi anteq̄ fieret dictũ p̃ceptuʒ
eſſet datꝰ terminus quare non debeat fieri ⁊ quare cõfeſ
ſio nõ debeat exequi tūc eſſet idem ꝙ i ſentẽtia. l. penul.
ff. de cõfeſ. Et ƀm Bal. in. l. error. C. de iuris ⁊ fac. igno.
An poſt ſentẽtiam error poſſet reuocari. diſtingue aut re
fricat̃ eadeʒ lis reſpectu perſone rei ⁊ cauſe. ⁊ tunc error
non põt emẽdari. ut. l. error. C. de iuris ⁊ fac. igno. iſtud ē
verũ. quãdo error reprehẽditur in ipſo litẽ refricante. Se
cus ſi error deprehẽdit̃ in ipo aduerſario. verbi gratia. er
rauit reus in pmo proceſſu lata ſententia diffinitiua cõtra
reum actor denuo intentat veterẽ actionem. certe poterit
errorem ſuũ corrigere. ut no. in. l. duobꝰ. ff. ꝺ excep. rei iu
di. Item p̃dicta regula ē vera niſi minoris etatis ſuffragiũ
vel aliud eq̃tatis ſubſidium afferat beneficium reſtitutio
nis in integrũ. ff. de confeſſ. l. cum fideicõmiſſum. i. rñ. ⁊
quando act. de peculio eſt ãnalis. l. queſituʒ ƀm huiuſmo
di intellectũ. uel niſi lex ipo iure reſtituat. ut. l. i. C. ꝺ iuris
fac. igno. ⁊. ff. ad macedo. l. tam ⁊ ſi. vel niſi illud omiſſum
in pmo iuditio ſit tale compatiat̃ ſecũ ipa ſententia. vt ver
bi gratia. lata ē ſententia contra heredẽ ſuper reſtitutione
fideicõmiſſi in executione ſentẽtie apparet nihil eſſe in bo
nis certi licet heres non allegauerit hoc ante ſentẽtiaʒ po
terit allegare poſtea etiaʒ corã delegato ⁊ per hoc poterit
delegatꝰ pronũtiare non exequẽdum non ex defectu teſta
menti obligatõnis ſeu ſentẽtie ſed ex defectu bonorum:
Iſte ē cãus in dicta. l. fideicõmiſſum. in ſecũdã parte ⁊ ibi
no. ⁋ Item fallit in cauſa appellationis vbi poteſt error
emẽdari cõmiſſus in pma inſtantia. Ratio eſt quia lis ra
tione perſone ē ſub diſceptiõe. C. de errore aduoca. l. ij. ⁊
no. ff. de appel. l. creditor. §. iuſſus. aut non eſt eadem lis
ratione perſone: tūc ſentẽtia non excludit correctiõeʒ erro
ris. Et ratio eſt quia illi tertio non fuit ius queſitum ex ꝓ
ceſſu. ut. C. de iure deliberã. l. fina. §. ſin autẽ dubiꝰ. Idẽ
ſi alia lis ſit ratione rei diuerſe: vt. l. ij. C. de iudi. Idem ſi
ratione cauſe. ut. ff. de inſti. l. habebat. Si autẽ non eſt di
uerſitas cauſe ſed qualitatis tūc ꝓpter hoc nõ poteſt error
poſt ſentẽtiam emẽdari. Ratio ē quia qualitas per ſe ſine
pncipali non poteſt refricari i iuditio. quia accidens non
poteſt eſſe ſine ſubiecto. iſte eſt caſus in. l. in delictis. §. ſi
detracta. ff. de noxa. ⁋ Sed an error facti ante ſententiã
poſſit emẽdari diſtingue aut ē cõcluſum in cauſa. ⁊ idem
per omnia ac ſi eſſet ꝓnuntiatũ. vt notat Io. mona. ⁊ Io.
an. in. c. fina. de in integrũ reſti. lib. vi. Ex hoc apparet ꝙ
falſa ē opinio Bart. qui dicit ꝙ ſi iudex fecit p̃ceptum in
cõfeſſum quod põt poſtea reuocari confeſſio ut ipe dicit i
l. error. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊. l. nõ fatetur. ff. ꝺ confeſ.
quia videtur fieri ad executõnem non ad cõdemnationẽ
ƀm eum. nam illud non ē verũ propter tria. Primo quia
illud preptum eſt terminꝰ diſceptiõis ſicut cõcluſio in cau
ſa. Secundo quia illud p̃ceptum tranſi in rem iudicatam
vt. l. ſi debitori. per. l. ſi debitoribꝰ. ff. de iudi. ⁊ de re iudi.
⁊ de minoribꝰ. l. ait pretor. §. permittit̃. Tertio. quia ex il
lo p̃cepto naſcitur obligatio ⁊ actio. ut no. in. l. cum nõ ſo
lum. §. noctem. ff. de bon. que libe. ⁊ ſic per omnia habet
vim diffinitiue. illꝺ ē verꝫ i p̃cepto habẽte nãm iuriſditõis
ꝯtẽtõſe ⁊ ita i dubijſ: ſʒ i p̃cepto qꝺ ſit i ꝯctu a tabelliõe qꝺ
appellamus p̃ceptum guarantigie. ſto cum Barto. quia
ex iſto precepto nec augetur nec inducit̃ obligatio ſed da
tur quidam modus exequẽdi. ⁊ ſi obligatio ē ineſſicax ceſ
ſat executio. eſt enim illud p̃ceptum acceſſoriũ contractus
⁊ nõ ſtat per ſe. Secus quãdo iuditialiter precipitur quia
tunc fit pncipaliter. propt̃ ſe. ⁊ ſtat pro ſe ut dicto. §. per
mittit̃. Aut nõ eſt concluſum in cauſa per renũtiationem
vel preceptũ: ⁊ tunc refert aut erratur i impetratiõe. aut in
petitione. aut eſt arratum in proſecutõne. Si autẽ eſſet er
ratum in impetratõe. aut eſt erratũ cõtra ſeipſum: ⁊ nocet
error ſi vtat̃ reſcripto. C. de libera. cau. l. cum p̃cum. aut
eſt erratum contra aduerſarium: ⁊ tunc dic vt in. l. preſcri
ptione. C. ſi cõtra ius vel vtilita. publicam. Secundo caſu
quãdo eſt erratum in petitione dic ꝙ ante lit. cõteſta. põt
error corrigi. qꝛ q errat nõ intelligitur confiteri. etiam qꝺ
pouit in libello. ut. ff. famil. herci. l. qui familie. aut poſt
lit. cõteſta. ⁊ non poteſt error emendari. quia per litis con
teſta. tranſiuit in quaſi cõtractũ īter partes. ut. l. edita. C.
de eden. Sed Azo. dicit ꝙ donec iurat̃ de calumnia etiã
poſt lit. conteſta. poteſt error emẽdari ꝙ non ē verũ. loq̄r
in errore petitiõis: aut loquor in errore ꝓſecutionis: ⁊ tūc
talis error poteſt emẽdari quandiu poteſt in cauſa ꝓbari
⁊ ita loquit̃ lex error. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ hoc veruʒ
in errore agentis. In errore vero ꝯuẽti diſtingue. aut reꝰ
errauit ad litis preparatõnem. aut ad lit. conteſta. aut cir
ca contentionẽ. aut circa obmittendã probationem. Pri
mo caſu dic vt. ff. de rei ven. l. ſin autem. ⁊. l. is qui ſe obtu
lit. all'. ⁊ de interroga. actio. l. de etate. §. i. ⁊ penul. Secũ
do cãu quãdo errauit in lit. ꝯteſta. Iſtud poteſt eſſe dupli
citer vno modo cõfitendo: ⁊ tūc credo ꝙ error non poſſet
reuocari. ⁊ ideʒ qui in conteſta. lit. negat maleficiũ nunq̄
poſtea cõfitendo habebit ſtatuti beneficium. ut. ff. de fide
iuſſo. l. ſi dubitetur. ff. ad. l. fal. l. ſi hereditatũ. §. fina. Ra
tio eſt quia cum illud beneficium det̃ ſub conditione con
ditio que prius extitit diſponit negotiũ. ff. ꝺ verbo. obli. l.
ſi quis ita ſtipulet̃. ſi autem tractat̃ de damno vitãdo. id
eſt de obligatiõe non augenda. nõ dico diminuenda: tūc
põt penitẽ ⁊ re ītegra ꝯfiteri. Iſta eſt glo. notabilis inſti. ꝺ
acti. §. iteʒ mixta eſt actio realis cõtra eos facit. ff. de iure
iurã. l. eum qui. aut reus poſt lit. cõteſta. errauit confiten
do tūc ſunt due opiniões. Prima eſt opinio Iac. de are.
ꝙ aut confitet̃ aliquid deciſiuũ totius cauſe ⁊ nõ poteſt re
uocari niſi ope reſtitutiõis in integrum. quia habetur pro
cõdemnato. ut. l. poſt rem. ff. de re iudi. aut nõ eſt quid de
ciſiuum: ſed quid adminiculatiuũ: ⁊ tunc quia nõ habet̃
pro condẽnato poteſt reuocare. ut. l. cũ falſa. C. de iuris ⁊
fac. igno. Alij dicunt ⁊ eſt veriꝰ ꝙ poteſt reuocare allegan
do errorem ⁊ ꝓbando cõtrarium. ⁊ non petita reſtitutio
ne. Et in illa opinione ē glo. in. l. creditor. §. iuſſus. alle. ⁊
l. fina. ⁊. l. ij. de errore. aduo. Non obſtat. l. poſt rem quia
illa loquit̃ in confeſſione ex certa ſcientia non in confeſſio
ne erronea ƀm Bar. ⁊ iſta eſt veritas. aut reus errauit in
omittendo ⁊ poſt ſentẽtiam non admittit̃ regularit̃ niſi in
certis caſibus. de quibus ut in. l. i. C. de iuris ⁊ fac. igno.
Et an iuris ignorantia excuſet dic ƀm eundeʒ Bal. in. l.
error. ꝙ interdum allegat̃ iuris ignorãtia ad delicti exclu
ſionẽ. iterdũ ad rei ſui itẽtiõʒ. iterdũ ad alienꝰ rei acq̄ſitõʒ.
Primo caſu dic ꝙ ignorãtia iuris ꝓdeſt niſi dolũ egerit i deli
q̄ndo. ut. ff. de iuriſdi. om. iu. l. ſi id qꝺ. §. doli. ff. ad ſill'. l.
ſi quis in graui. §. ſi quis ignorãs. de adulte. l. ſi quis adul
terium cum inceſtu. §. i. nec mirũ. quia ignorãtia facit̃ ceſ
ſare dolũ. l. ſed ⁊ ſi lege. §. ſcire. ff. ꝺ peti. here. fallit ꝓpter
clauſulam deſtinãtem. vbi preſumit̃ dolus. ut. l. i. C. de
interdi. ma. ⁊. l. fina. C. de ritu. nup. Item fallit ꝓpter ſu
ſpectam falſitatem. ⁊ in eo qui ſibi aſcribit in teſtamento

errans i iure.ff.de falſis.l.diuꝰ.ibi vel his ne veñia def̃ ⁊c.
Quod fallit i milite ꝓpter legum imperitiam. nã uidetur
magis errare ꝙ̃ malitia id feciſſe. C. de his qui ſibi aſſeri
bunt in teſtamento.l.quod adhibitus. Item in delictis
non excuſat ignorãtia ſuppina vel ſimulata. ut.ff. de iuris
⁊ fact.ignoran.l.nec ſuppina.ff.de abige.l.ꝑma.ĩ fine. ⁊
l.conſtitutiones. C. de iuris ⁊ facti ignoran. Secundo ca
ſu principali quando ignorantia iuris ciuilis allegatur ad
ſine rei intentionem tunc nocet:quia agitur de damno
vitando .ff. de iuris ⁊ fact.ignoran.l. error. Fallit in caſi
bus notatis.in.l.iuris ignorantia.ff. de iuris ⁊ fac.igno.
Item fallit in iuditio.ut.l.non fatetur.ff. de confeſſ.ij.rñ.
Tertio caſu ꝑncipali quando allegatur iuris ciuilis igno
rantia ad alicuius rei acquiſitionem refert:aut talis igno
rantia eſt alteri dãnoſa vt in vſucapiõe:⁊ tunc ignorantia
non ꝓdeſt.ut.ff.de vſucapi.l.non nũꝗ̃. ſed vbi eſt ſine al
terius iniuria ⁊ dãno vt in hereditate ⁊ bonorũ poſſeſſio
ne:⁊ tunc aut potuit conſulere peritiores ⁊ nocet.aut non
potuit ⁊ non nocet:ut.l.in bonorum.ff.de bono.poſſeſ. ⁊
dic ut ibi per Bar. Sed an facti ignorãtia.diſtingue ſm
Bal.vbi ſupra.nam interdum allegat̃ ad delicti excluſio
nem:⁊ tunc ignorantia excuſat.ut.ff.de adulte.l.penul.ꝺ
fur.l.inter eos.§.recte.⁊.l.ſi is cui.fallit quãdo eſt propo
ſitum delinquendi.ff.de iureiurã.l.cum qui nocentem. §.
ſi iniuria.⁊.l.illud.⁊ ꝺ furtis.l.falſus.ĩ fine.hoc verũ niſi ĩ
poſſibile ſit delinquere.ut.l.fi.de crimi.expila.here.inter
dum allegatur ignorantiã facti ad euitandam cõtrahendã
obligatõem:⁊ tunc ignorãtia facti non prodeſt:ut.ff.man
dati.l.ſeruum titij.fallit quãdo ignorantia eſt in cauſa fina
li quia tunc ꝓdeſt:vt.l.fi.ꝺ conſtitu.pecu. Item fallit qñ
contractus eſt nullus.ut.C.locati.qui rem propriam. iter
dum allegat̃ ignorantia facti ad euitandum dominij tran
ſlationem:⁊ tunc ſi error ſit in perſona impedit̃ dominij
tranſlatio.ut.ff.de fur.l.ſi quis vxori.§. cum titio .idem ſi
erratur in dominio. ut.ff.de acquirẽ.re .domi.l.ſi procu
rator.⁊ de cõditi.ob cauſam.l.dedi.§.penul.fallit fauore
liberatiõis:ut.l.eius qui in ꝓuintia.ff.ſi cer.peta. Sed er
ror in cauſa nõ impedit dominij tranſlatiõem:quia nõ im
pedit conſenſum.ut.l.damꝰ.de condi.indebi.interdum fa
cti ignorãtia allegatur ad vſucapionem. tũc aut ad facien
dam uſucapionem.aut ad euitãdam. Primo caſu prodeſt
ut.l.celſus.de vſucapi. Secũdo caſu nõ prodeſt:ut.l.fina.
de lon.tempo.preſcrip.⁊.l.ſi partem.§.i.ff.quẽadmodum
ſerui.amit.interdum facti ignorantia allegatur euitãdum
confeſſionem:⁊ tunc aut negotium eſt finitũ:⁊ nõ prodeſt
aut non dum ẽ finitum:⁊ prodeſt.ut.l.error. C.de iuris ⁊
fact.ign. Et aduerte quia licet error faciat mentionem de
ſententia.idem eſt ſi ẽ concluſum in cauſa nã concluſio in
cauſa eſt terminus diſceptatiõis ut ſupra eſt dictum.⁊ no
tat Ioan.mona.⁊ Ioa.an.in.c.fina.de in itegrum reſti.
lib.vi.in nouella.interdum allegatur ad omiſſam ꝓbatio
nem et ſimiliter nõ prodeſt facti ignorantia:ut.l.ſi ſub ſpe
cie.ff.de re iu.fallit in milite.ut.l.i.C.ꝺ iuris ⁊ fac. igno.
ſm Iaco.de are. Item fallit ſi inditium ẽ retro nullum ut
not.in.l.fina.C .de except.ſm hoc nõ ꝓdeſt alicui ſi poſt
terminũ datum ad ꝓbandum ſuperueniſſet ſibi notitia ve
ritatis. Secꝰ tamen videt̃ in termino ad excipiendum. ex
tra ꝺ excep.c.paſtoralis. Sed Bal.vtrobiqꝫ credidit idẽ
nã ignorãtia ẽ iuſtũ ĩpedimentũ.⁊ iõ dꝫ dari noua dilatio
¶ Sed quid ſi quis poſt datas poſitiões per aliquem aut
poſt reſponſiones factas ipis poſitionibus ſui aduerſarij
quis reperiat̃ ſibi contrarius.⁊ vult ꝓbare ſe erraſſe ⁊ er
rorem reuocare i altero de cõtrarijs an poſſet maxime vbi
poneret̃ vel reſponderetur de facto alieno vbi eſt tollera
bilis error.ut.l.fina.ff.pro ſuo.⁊ de cõfeſ.c.ex parte.⁊ i.c.

fi.de reſti.ſpo.in.vi.⁊ videtur ꝙ non.nam euolat emiſſum
ſemper irreuocabile verbum. xliij.diſ.c .fina.in fine. de
proba.c.per tuas. C.de non nume.pecu.l .generaliter.
ecõtra videt̃ ꝙ ꝛuocari poſſit.xxxij.di.c.apud .ꝺ peni.di.
i.c.diuortio.de verbo.ſigni.c.nam ⁊ ergo.ff.de diuor.l.ſi
penituit.dicit Io.de deo ſi data ſit poſitio in ſcriptis nõ po
poteſt reuocari.alˢ poteſt ad hoc de elect.ſcriptum.de cõ
feſ.c.ex parte.qḋ Guil.abhoret in Spec.in ti.de poſitõni
bus.§.fina.v̇.item ſi ponẽs.dicens ex quo in iuditio ꝑpoſi
ta eſt ſiue in ſcriptis:ſiue non reuocari nõ poſſunt propter
d.c.ex parte.de lit.cõteſta.c.vno.de elec. c.dudum. lo.ij.
niſi diceret de errore.ut ſupra dixi ſatis videt̃ ſm Io.an.
in glo.in.c.cum ĩ poſitõibus.de iureiurã.lib.vi.ꝙ ſicut te
ſtis a periurio excuſat̃ ſi incõtinenti ſe corrigit .ut de teſti.
cogen.c.preterea.ſic ⁊ ponẽs vel reſpondẽs eadem ratio
ne. Ludoui.vero in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matrimo.
dicit ꝙ circa hũc articulum tres dant̃ vere concluſiones
¶ Prima ꝙ reſpõſio facta poſitioni ſeu interrogatõni
aduerſarij incõtinenti ꝛuocari poteſt abſqꝫ alia erroris pro
batione. ⁊ hoc ſi facta fuit nõ precedente termino ad deli
berate reſpondendũ. hec eſt glo.ſingularis.c.fina.ꝺ iure
iuran.in.vi.ita declarans dictum Specu.in titu.de poſi
tionibus.§.fina.verſi.ſed quid ſi ponat.vt ſupra eſt dictũ
ĩmediate ⁊ ipam ſequitur dominꝰ Bal.in repetitione.l.
edita.C. de eden.hec autem ſentẽtia firmatur ex tribus.
Primo auctoritate alterius glo.idem dicẽtis.xxxij.q.i.c.
apud miſericordem iudicem.dicẽtis tunc intelligi cõfeſſio
nem ſeu reſponſionem incõtinenti reuocari quãdo eſt re
uocata anteꝗ̃ in actis publicis redigatur. ⁊ hoc ſequitur
dominuꝰ Anto.de butrio in dicto.c.vltimo ꝺ confeſ. Se
cundo auctoritate glo.in.c.olim. extra de cenſi.⁊ in.c.ſcri
ptum.de elec.que declarando.c.cauſa. de appella.⁊.l.fi.
de error.aduo.dicentes reuocatiõem confeſſionis aduoca
ti uel ꝓcuratoris ſi incõtinenti fiat aliam erroris probatio
nem requirentem. Tertio probat̃ ex.l. de etate.§.celſus.
ff.de interroga.actio.dum dicit licere reſpondẽti penitere
ſi nulla captio ex eius penitentia ſit actoris. nemo autem
dixerit captionem fieri ſi incontinẽti reſponſio reuocetur.
¶ Secũda concluſio ꝙ reſpõſio ſeu cõfeſſio facta poſt ter
minum deliberatiuũ erroris pretextu nõ poteſt reuocari:
ut firmat glo.in.c.ex literis. de diuor.quã ſeqtur Archi.
de iureiuran.i dicto.c.fina.in.vi.⁊.c.i.de accuſa. in.vi. ca
ratione quia ibi cenſet̃ erratum vbi deliberatio preceſſit
ij.q.iij.c.ſi quis iratꝰ.qua quidem ratione idem dicendum
videtur ut in cõfeſſione iterata ⁊ illa erroris pretextu reuo
cari non poſſit cum iteratio precedentẽ deliberationem cõ
cludat ut clare dicit in dicto ca.ſi quis iratus .⁊ probat̃ in
l.ſi mulier. C.ad uelſ. repetita quaſi ꝯfeſſio ꝓbat id quod
in ea deuenit ſatis validum:ſatis firmiſſimũ ut dicit tex no
tabils in ſimili. C.de emẽ.iuſti.codicis.l.cordi nobiſ.ver.
ſi nemini hec tamẽ ſententia quãuis colorata reprehendi
tur per dominum Bal. Et recte iuditio meo in.l. error.
alle.⁊ plene.⁊ notabiliꝰ.in.l.iuſiurandũ ⁊ ad pecũias.
ff.de iureiurã.licet ipſe idem firmauerit.in.l.cum precũ.
C.de libera.cau. Surgit autem eius reprobatio duabus
reprobationibus. Primo quia cum deliberando quis er
rare poſſit.ut.l.de etate.§.ex cauſa.ff.de interroga. actio.
iniquũ foret dicere confeſſionem ex erronea deliberatõne
facta reuocari non poſſe. Secũdo quia ſi foret vera ſentẽ
tia glo.ſequeret̃ confeſſionem ex factam poſt lit.cõteſta.
non poſſet pretextu erroris reuocari cũ preceſſerunt indu
cie deliberatorie.iuxta auten.offerat̃ .de lit.conteſta. ſed
hoc eſt falſum ut patet.i dicta.l.error.cum ſi.ergo ⁊c. Cõ
cludit tamen Io.an.circa hoc in dicto.c.fina.de iureiur.
lib.vi.admitti tali caſu reuocationem cũ maiori cauſe co

gnitione ꝙ̄ als interuenire deberet. ❡ Tertia concluſio ꝙ r̄ſponſio ſeu ꝯfeſſio iurata pro ueritate erroris ꝓtextu erroris reuocari non poteſt licet bene interpretari. ita ut ꝓbari poteſt in. c. cum dilectus. als dilecti de accuſati. huius eſt ratio quia cum magna deliberatiõe cenſet̃ quis attendere ad reſponſioné iuratam ne incaute periurij peccatum ſeu penam incurrat quod euitãdũ eſt ſi mors debeat ſubſtineri: vt nos docet exemplum clariſſimi iuriſconſulti in. l. iij. in fine. ff. de capti. ⁊ iſta tenẽt quidam imperiti. illa tamẽ opinio nó placet domino Anto. in dicto. c. fina. ⁊ recte ea ratione quia ſi cum iuramẽto confeſſus aliquid ꝓbaret per qd̓ iuſte poterat credere verũ eſſe ꝙ tunc iurauit nũc autem vltra clare ꝓbat. Et manifeſte id tale ꝙ credidit forte falſum admittit̃ adiurate confeſſionis reuocatõnem quoniam admittit̃ periurus. Item iurat falſum qd̓ credidit eſſe verum. de iureiurá. c. quáto. xxiij. q. ij. c. homines. falſum iurant cum ſequẽ. nec refragat̃ dictum. c. cum dilectus. quoniá ibi nó ꝓbat errorem probabilem in iurata cõfeſſione interueniſſe. ⁊ ideo reuocatio nó admittitur. Ad vnũ tamẽ aduerte quia id qd̓ dicit̃ ꝙ erronea cõfeſſio ad quá quis eſt ductus perſuaſione aduerſarij leui᷒ reuocatur ꝙ̄ alia quá quis facit ex ſeipſo ut. l. i. in fi. quando act. de peccu. eſt an. ⁊ de ventre inſpi. l. i. §. ſi omnes. verſi. ſi certũ. ibi dum dicit vel ipſa eum illuſerit. ⁊c. quod domini de rota in deciſionibus antiquis deciſiõe. ccxxvi. dicunt ꝙ vbi pars ꝑncipalis ſemel in cauſa reſpondit iterato ſi iudici videt̃ poteſt cõpelli ut reſpondeat quia ẽ poſſibile quod hodie credat vnũ ⁊ cras aliud. ut. l. qui bona. §. ſi quis ſtipulat᷒. ff. de dam. infec. iuncta. l. vbicũq3. ff. d̓ interroga. actio. licet videat̃ cõtra propter varietatẽ ⁊ dubium periurij qd̓ poſſet induci propter talez multitudinẽ reſponſionum. iuxta. c. cũ in poſitõnibus. de iureiuran. in vi. vbi per Jo. an. licet Archidia. teneat cõtrarium. vide Jaco. butri. in. l. ij. §. quod obſeruari. C. de iura. calum. querẽdo an quis pluries poſſit ĩterrogari ſuper eadem poſitione dicit ꝙ aut eſt iuramẽtum de credulitate: ⁊ tũc ſꝫm idem tempus nó debet ſepius interrogari quia redderet̃ periurus. quia ſꝫm idẽ tempus nó poteſt diuerſa credere ⁊ ſic ꝓcedat. l. qui iuraſſe. ff. de iureiurá. aut eſt iuratum d̓ credulitate: ⁊ ſic interrogatio ex interuallo ⁊ tũc interrogari ſecundo loco ⁊ pluries ex hoc nó redditur periur᷒: quia poteſt eſſe ꝙ heri vnum credidit hodie aliud. aut eſt iuramentũ veritatis als de veritate ⁊ debet ĩterrogari ſemel tantum etiã ſꝫm diuerſa tempora quia id quod ẽ verũ ſemper eſt verum. ⁊ ſic poſſit reddi periurus: argu. d. l. qui iuraſſe. allega. Et ideo fuit queſtio hic quia quidã fuit interrogatus ſi interfuit tali negotio dixit ꝙ ſic. interrogatus d̓ quo milleſimo dixit ſe neſcire poſtea dixit ꝙ fuit ĩ tali milleſimo certe nó eſt propterea periur᷒ quia poteſt eſſe ꝙ neſcit ãnos domini vel de milleſimo nó recordat̃ tũc. modo ſic quia fecit rationem domini ⁊ inuenit milleſimũ poteſt eniʒ interrogari ſꝫm diuerſa tempora in his que de credulitate dixit. Et dicit Ludo. in. l. qui bona. §. ſi quis ſtipulatus. ꝙ in parte per veruʒ credo ita ſit confeſſio ſicut per verum confiteor. iuxta glo. in. c. ex litteris. d̓ diuor. vnde nõ poterit poſtea contrarium aſſerere. C. de non nume. pec. l. generaliter. hoc tamẽ intelligo ſꝫm Bal. elegant. in. l. de tutela. C. de in integrum reſti. niſi poſtea pars cui contrarium crederet cauſam aſſignaret ⁊ illam probaret quare nunc cõtrarium crederet. quia tunc ſecũde credulitati ſtaretur per glo. que ibi eſt quam no. de hoc tamen dicto vide in Spec. in ti. de poſitionib᷒. §. vi. verſi. ſequitur. Et quia ego als conſului quãdo error poteſt r̄euocari. ideo ſuccincte in paucis verbis multa comprehendi ipſum conſilium. hic repilogo. dubiuʒ ꝑncipale erat an error cõmiſſus

ſiue allegat᷒ in reſpondendo poſitionibus. ⁊ cũ iuramento qui error cõmiſſus eſt per principalem perſonã ⁊ in ſuo facto proprio poſt renũtiationem ⁊ cõcluſionem poſſit reuocari iure cõmuni aut ſpeciali. puta per beneficium reſtitutionis in integruʒ ex clauſula generali. ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit̃. Et doctores dicũt ꝙ error poteſt reuocari ante ſententiá. ⁊ ita negotio non finito. ut. l. error. C. d̓ iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in. c. ex parte. de ꝯfeſ. gl. ĩ. c. dilecti. d̓ accuſa. ⁊ iſta eſt cõmunis theorica docto. in dicta. l. error. Cy. Jaco. de but. Bar. Bal. ⁊ omniũ. Sed videndum qualis error põt reuocari. Et doctores dicũt ꝙ error in facto proprio non põt reuocari quia nó eſt tollerabilis. ut. l. fi. ff. pro ſuo. Primo quia equiparat̃ late culpe. Barto. ad hoc allegat. l. ꝙ̄ꝙ̄. ff. ad vell. ⁊ eandẽ. l. ad hoc all. Anto. de butr. in. c. fina. de confeſ. Et Fran. de piſis ĩ. l. non fatetur. ff. de ꝯfeſ. ⁊ error qui cadit in latam culpã nullatenus reuocat̃. l. de etate. §. qui iuſto. ff. de interroga. actio. ⁊ ibi caſus. ⁊ hoc tenet Bal. ⁊ Fran. de piſis. in. l. nó fatetur. alle. Et idem Anto. de but. in. c. fina. alle. ⁊ idem ibi Jo. de ligna. ⁊ notabilit̃. ⁊ ideo dicit Hoſt. in ſũma in ti. de confeſ. §. qd ſi confitet̃ ꝙ ſi quis erret errore probabili ⁊ in facto probabili. tũc ſubuenit̃ ei quandocũq3 ante ſententiam. l. de etate. §. ex cauſa. ff. de interroga. actio. Et notant dico dicit Hoſtiẽ. errore probabili quia in facto ꝓprio non admittit̃ error nec ẽ tollerabilis. ſed in alieno tãtum de reſcrip. c. ab excõmunicato. C. de reſcin. vendi. l. quiſq3. ⁊ propterea ſi qs termino dato ad reſpondendum poſitiõib᷒ reſpondet. ⁊ ita deliberate ⁊ in facto proprio nõ admittit̃ erroris reuocatio. Ita dicit glo. in. c. ex litteris. d̓ diuor. Et hoc tenet Archidia. ĩ. c. cum in poſitiõibus. de iureiurá. li. vi. ⁊ idem Anto. de but. in dicto. c. fina. de cõfeſ. qui dicit ꝙ idem tenet Jo. an. in nouella. in. d. c. cum ĩ poſitionib᷒. Et eſt ratio quia exquo deliberate reſpondet ⁊ habet aduocatũ. ſeu eſt in loco vbi eſt copia peritorum duo poſſunt imputari. Primũ eſt quare non cõſuluit peritiores. ⁊ ideo error nó excuſat. etiá ſi eſt mulier. ut ĩ. l. regula. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. i. §. fi. ff. quis ordo. i bono. poſ. ſeruet̃. ⁊ in. l. in bonorum. ff. de bo. poſ. ſꝫm tab. Secũdum quia exquo deliberate reſpondet ⁊ habere põt peritiores ſicuti. ⁊ habet in caſu preſenti ꝓ̄ſumitur pars reſpondens ſciẽs. hoc tenet expreſſe. Ja. bu. in. l. error. alle. circa finẽ. ⁊ vbi quis ſciens aliqd confitet̃ non poteſt errorem reuocare. l. quidã in iure. ff. de dona. ⁊ ibi caſus. hoc tenet Bar. in. l. nó fatet̃. alle. Cy. Hoſt. Anto. de butri. Jaco. but. Jo. de ligna. ⁊ omnes Bar. tamẽ. ⁊ Fran. d̓ piſis. in. d. l. nó fatetur. dicũt ⁊ Joa. de ligna. ⁊ Anto. de bu. i. d. c. fina. de cõfeſ. ⁊ Jac. de bu. ĩ. d. l. error. qd̓ error in facto ꝓprio quia eq̄paratur errori iuris. l. i. ff. de iur. ⁊ fac. igno. non reuocat̃ niſi cadant. ⁊ probent̃ circũſtantie vtputa quia ſubduct᷒ ꝑſuaſione aduerſarij q: tunc non cadit in latam culpã ſed leuem. ut. l. i. ⁊. ij. quãdo acti. de pe. eſt annalis. Idem quando factum eſt intricatum. ſicut eſt calculatio patrimonij. ut. l. cum fideicõmiſſum. ff. de confeſ. idem ſi factum ẽ longinquũ. ut. l. peregre. in prin. ff. d̓ acquiren. poſſeſ. de quo per Dy. in regula. ij. preſumit̃ de regu. iur. Jaco. de butrio dicit ꝙ dicitur ꝙ error nó reuocatur. dicit ipſe veruʒ eſt niſi etas: uel doli cõncxitas: vl̃ erroris cõmunitas: vel perſonarũ diuerſitatis: vel actionum pluralitas. alia inducat iſta ſũt verba magiſtralia dicti Ja. in dicta. l. error. ⁊ dicit ſic ante ſententiam licita eſt erroris reuocatio poſt non r̄egulariter. vbi cauſa vel ꝑſona non mutat̃. fallit vbi dolus aduerſarij interuenit. Item ratione minoris etatis ut ibi ⁊ ſic ſꝫm doctriná doctorum error in facto proprio non ẽ r̄euocabilis quãdo cadit in leueʒ culpam. ita ꝙ non in latam ſed hoc eſt verum ſꝫm doctrinaʒ

ſupradictam quãdo non deliberate reſpondet q: ſi de libe
rate. ſecus eſt quia ẽ quid ſibi imputari poſſit ⁊ p̃ſumit̃
ſciens ſm̃ Archidia. ubi ſupra ſi dolum aduerſarij alleget
⁊ illum probet in. l. quotiẽs. §. qui dolo. ff. de ꝓbatio. Ce
terũ iſta confeſſio fuit. ⁊ eſt iurata ut patet ex actis ſm̃ An
to. de bu. in. c. fina. alle. cõfeſſio iurata nõ poteſt reuocari
niſi ſubueniat̃ confitenti aduerſus iuramẽtum: quia per
hoc oſtendit ſe periurum. ſed ſi probaret aliquid per qꝺ
iurauit qꝺ poterat tũc credere verũ. ⁊ ita ꝺ probabili er
rore facti tunc decuit ex quo dicit ſe deceptũ in eo qꝺ fuit
deceptus. ⁊ modo vult dicere verũ non eſſe: admitteretur
quia per hoc non concludit̃ periurus ut in iurante falſũ
quod credit verũ. xxij. q. ij. per totum de iureiurã. c. quan
to. Sed quia in caſu noſtro deliberate reſpondit vt iã di
xi preſumit̃ ſcienter fuiſſe cõfeſſus. ⁊ ita non poſſe r̃uoca
re. Item iurauit nõ contrauenire aliqua de cauſe ⁊ ſic nõ
poſſit contrauenire ratiõe erroris. ut in. c. cum cõtingat. ꝺ
iureiurã. quia omne iuramẽtum appoſitum in preiuditiũ
rei familiaris ẽ ſuãdũ. ut ibi ſm̃ Inno. q: iuramẽtũ ẽt do
lo extortũ ñ lʒ ſine diſpenſatiõe ꝯuẽire ſm̃ Inno. i. c. debi
tores. de iureiurã. etiam ſi eſſet temerarium. vt in. c. vene
rabilem. de elec. ſed in caſu quo error poteſt r̃uocari ante
ſententiam veritas iuris ẽ quod de iure cõmuni poſt con
cluſionem ⁊ renũtiatiõem non admittat̃ r̃uocatio nec pro
batio erroris. Et iſta eſt cõcluſio Ray. de for. in. l. error.
C. de iuris ⁊ fac. igno. Et Bal. ibidem. Archidia. ⁊ Io:
mona. in. c. aduerſus. ꝺ in integrũ. reſti. in. vi. pro quo tex
tus. in autẽ. vt cum de appel. cognoſcatur. §. ſed hoc p̃ſen
ti. ibi modis omnibꝰ ſententia proferat̃ ⁊c̃. Sed an per be
neficium reſtitutiõis in itegꝛ admittatur ex clauſula gene
rali. ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit̃ Anto. de but. in
in dicto. c. fina. alle. dicit perſona priuilegiata. vtputa mi
nor. ⁊ eccleſia ante ſententiã poteſt reſtitui. ſed tũc non re
ſtituitur eo quia cõfeſſus: quia eſt vſus iure cõmuni. ſed re
ſtituitur eo quia leſus. doctor. de errore in. d. l. non videt̃.
C. de integrũ reſti. mino. Si autem eſt maior nõ putat eũ
reſtitui inquãtum ſcienter eſt cõfeſſus. aut ignoranter iu
ris ignorãtia. poſt ſententiam autem non ſuſpenſam appel
latione reuocans errorem demũ auditur petita reſtitutiõe
Io. de ligna. dicit in dicto. c. fina. ꝙ ante ſententiam poteſt
reuocari error. poſt ſententiam vero per reſtitutiõnem in ite
gruʒ Bart. in. l. nõ fatetur. allega. dicit ꝙ quando error
non cadit in leuem culpam poteſt reuocari per beneficiũ
reſtitutiõnis in integrũ ex clauſula generali. ſi qua mihi iu
ſta cauſa eſſe videbit̃. ut. in. d. §. ſi ex cã. ⁊ ita iſti doctores
euidenter tenẽt ꝙ non cõceditur reſtitutio in integruʒ an
te ſententiam. ſed poſt. Spec. vero in titu. ꝺ reſti. in inte.
in. §. ſi quis autem ⁊ quãdo. verſi. ſed nũquid etiam. dicit
expreſſe ꝙ maior nõ auditur contra cõfeſſionem per bene
ficium reſti. in integrũ ante ſententiam. minor autem añ
⁊ poſt: ⁊ poſt renũtiationem ⁊ cõcluſioneʒ ut ſupra dictũ
eſt. ¶ Negotium dicit̃ deciſum ⁊ finituʒ ſm̃ doctores ſu
pradictos. ergo ſm̃ Spec. poſtq̃ꝫ negotiũ eſt finitum per
renũtiationem ⁊ concluſionem non auditur pars per be
ficium reſtitutiõnis in itegrum aduerſus cõfeſſionem ⁊ i
hãc ſententiã inclinat Io. an. in. c. aduerſus. alle. Nec ob
ſtat. c. auditis. de reſti. in integrũ qꝺ loquitur in perſonis
priuilegiatis. ut patet ex littera quibus dat̃ reſtitutio ante
ſententiam ⁊ poſt. Et ideo quia iuxta p̃dicta ex ꝓceſſu ap
paret ꝙ deliberate fuit reſponſum ⁊ habebit aduocatum
quem potuit cõſulere ⁊ ſic ſcienter ꝓbatur confeſſã per cõ
ſequens per beneficium reſti. i integruʒ nõ videtur poſſe
iuuari ſm̃ Anto. de but. Et ſi quis vellet ſuſtinere opinio
nem Innocẽ. in dicto. c. paſtoralis. de cauſa poſſeſſ. ⁊ pro
prie. poſſet dicere ꝙ habet locũ vbi erronee nõ ſcienter ⁊

circa factum alienũ eſt emanata confeſſio. ⁊ hoc patet ex
dicto Anto. de but. qui dicit ꝙ maior ſcienter cõfeſſus nõ
iuuat̃ per beneficium reſtitutiõis in integrũ. ⁊ etiaʒ ante
omnia in caſu quo facienda eſſet reuocatio per beneficiũ
reſtituti. in integrũ aduerſus ꝯcluſionem ⁊ renũtiationeʒ
eſſet petenda r̃ſtitutio. Primo quia illa eſt que ledit non
ſententia cum nõ ſit lata. ⁊ quia renũtiatio eſt ĩpedimẽtũ
in reuocando errorem cũ ante ſententiam in eo caſu quo er
ror poteſt reuocari ſit licitũ quãdocũqꝫ. iuxta. l. error. alle.
niſi ſit concluſum ut ſupra eſt dictũ. cõcluſio ergo impedit
ſic ergo aduerſus cõcluſionem ⁊ reſtitutiõnem petenda p̃
mo reſtitutio eſſet. Et hoc tenet Andreas de inſernia in
conſtitutiõne obſcuritatem de reſti. mino. Item cuʒ quis
vult reuocare errorem duo vult probare ſm̃ Ray. de forli
uio. in. l. error. alle. ⁊ l. de etate. §. fina. ꝺ interroga. actio.
ſcilicet falſitatem ꝯfeſſionis. ⁊ errorem. nec ſufficit vnuʒ ꝓ
bare ſine alio quia ſunt ſeparata iuxta ea que habentur ĩ
l. neqꝫ natalis. C. ꝺ probatio. ⁊ l. maritus. C. de dona. in
ter vir. ⁊ vxo. nec probatiõ vnius ſm̃ eum infert probatiõeʒ
alterius ⁊ ita dicit bononie obtinuiſſe. ⁊ ita tenet Inno.
in dicto. c. ex litteris. ꝺ reſti. in integrũ. Bar. vero. in. l. nõ
fatetur. dicit ꝙ in facto proprio dum allegat error non ſuf
ficit probare rem aliter ſe habere iuxta glo. in. l. ſi quis de
legauerit. ff. de nouatio. glo. in. l. ſi res obligata. de lega. i.
Sed neceſſarium ẽ ꝙ probent̃ alie circũſtantie. videlicet
dolus ſeu perſuaſio aduerſarij: negotij intricatiõ ſeu impli
citas. aut facti longinquitas. Et idẽ dicũt Anto. de bu. ⁊
Ioan. de ligna. in. c. fina. alle. Fran. de piſis. dicit ĩ dicta
l. non fatet̃. ꝙ nõ ſufficit ꝓbare rem aliter ſe habere in fa
cto proprio. ſed debeo probare circũſtantias per quas ani
mus iudicantis moueat̃ ad credendum ꝙ fuerit erratum
⁊ errari veriſimiliter potuit. Iaco. butri. in. l. error. alle. di
cit probato ꝙ res aliter ſe habet p̃ſumit̃ ignoraſſe. ſed ſi
aduerſarius dicit eũ ſciuiſſe rem aliter ſe habere ⁊ ſcient̃
fuit confeſſus ꝓbet illud ⁊ probauit probando quomodo
conſuluit peritiores. ⁊ ideo certioratꝰ fuit. ⁊ ideo fuit ſciẽ
ter cõfeſſus ⁊ nõ errauit ſm̃ Iaco. predictum. ¶ Conclu
dendo ex omnibus predictis ſaluo ſaniori cõſilio ꝙ dicta
mulier nõ tantum ſemel r̃ſpondit ſed pluries. ⁊ ita p̃ſumi
tur ꝙ cõſulte. ⁊ ꝺliberate reſpondit. ex quo p̃ interpellatio
nem eo quia aduocatum habebat qꝺ nõ poteſt iuuari in
caſu noſtre queſtionis per beneficium reſti. in integruʒ. ⁊
hoc tenet formaliter Bal. in. l. iſta. C. de confeſ. maxime
conſiderato iuramẽto quod teneri ⁊ obſeruari poteſt ſine
interitu ſalutis eterne. Ideo ſeruãdum cum agitur de pre
iuditio rei familiaris. dumtaxat in. c. cum cõtingat ꝺ iure
iuran. ⁊ in. c. quãuis. de pacti. i. vi. ⁊ c. licet. ꝺ iureiurã.
eo. li. maxime diſpenſatiõe ñ obtenta. iuxta. c. ſi vo. de iure
iuran. cũ notatis in glo. ibidem. ⁊ ſi dicat̃ eſt mulier. dico
ꝙ pſona priuilegiata nõ iuuat̃ niſi ſolum ignorantia iuris
⁊ nõ in errore facti. ⁊ iſta eſt glo. Iaco. de bu. i. l. i. C. ꝺ iu
ris ⁊ fac. igno. ſed ſm̃ Bal. in. l. error. C. de iuris ⁊ fact.
igno. qualiter ꝓbatur error Iaco. de are. in quodam ſuo
tractatu i. l. i. all̃. ſentit ꝙ ꝓbet̃ p̃ iuramẽtũ all̃. l. fi. C. ꝺ hiſ
q ad ec. ꝯfu. l. fi. §. licẽtia. C. ꝺ iure deli. qꝺ ẽ verũ ſi cũ iura
mento concurrat ꝓbatio facti aliter ſe habẽtis. ut. l. ſi poſt
diuiſionem. ff. de iuris ⁊ fact. igno. quia ꝓbato contrario
eliſa eſt ſicut ⁊ p̃ſumptio eliditur per probatiõem contrarij
ff. de iure do. l. ſi nuptura. ff. de fideicõmiſ. liber. l. gene
raliter. §. ſi petitꝰ. Alij dicũt ꝙ ex qualitate facti ⁊ cõiectu
ris probat̃ error. ⁊ ꝙ in facto proprio nõ admittit̃ error
ſed in alieno ſic. ff. de noua. l. ſi quis delegauerit. que loq
tur in errore cõtractus. Idem in errore iudicij. quia eadẽ
eſt ratio ſm̃ Bar. Tertij dicũt ꝙ aut quis contrahit p̃ha
bita deliberatione: ⁊ tũc non preſumit̃ error. aut non ha

bita deliberatione: ⁊ tūc ſic. ut eccleſia. bene. c. ut noſtrū. de diuoꝛ. c. ex litteris. ⁊ Archidia. in. c. fina. de iureiurā. l. vi. vnde iſti dicūt ꝙ ille qui habuit terminū ad ꝺlibera te rn̄deudum ⁊ deliberate rn̄di t maxime ſub iuramēto n̄ pt allegare erroꝛez nec cōfeſſiōz ſuā pimere poſſet. tn̄ ꝓba biliter eam exponit. de accuſa. c. cum dilecti. qꝺ eſt notabi le cum illud. c. loquatur. in cōfeſſione per quā fit lit. conte ſta. ⁊ in ea fundat' iuditium. credo mediam opinionem ve rioꝛem ꝙ in deliberando quis poteſt errare. ff. de interro ga. actio. l. de etate. §. ex cauſa. bene credo vnū ꝙ iſte qui deliberate reſpondit nō debet allegare erroꝛem in gene re. ſed debet ſpecificare cauſaz erroꝛis. ita ꝙ concludat iu dici per. d. §. ex cauſa Jaco. butri. in dicta. l. erroꝛ. alle. di cit ꝙ volens pꝛobare erroꝛem habet pꝛobare rez aliter ſe habere ⁊ ſe erraſſe quia ex quo allego erroꝛem debeo pꝛo bare. ut. l. ei qui. ff. de pꝛoba. ꝑterea iſte verbo ꝓtulit. er go mente agitaſſe pꝛeſumit'. ut. l. labeo. ff. de ſuppel. leg. als ſi n̄ ꝑſumeret' agitaſſe i mēte qꝺ v̾bo ꝓtulit ꝑſumeret' themērariꝰ qꝺ eē n̄ dz q: temeritas ꝑſumit'. ut. l. iulianꝰ. ff. ꝺ act. empt. aut opoꝛtet me ꝑſumere eum ſcientē ⁊ habeo pꝛopoſitum. aut themerariū ⁊ hoc eſſe non debet quia ſic ꝑſumerem culpam ⁊ ſic id de quo puniri deberet. Azo. i ſūma dicit ꝙ cum erroꝛ ſit in animo ⁊ ſi ſumus in caſu du bij pꝛobato ꝙ res aliter ſe habet pꝛeſumā euz ignoꝛantez fuiſſe. ⁊ ſi aduerſarius vellet dicere ꝙ fuit ſciens pꝛobet il lud pꝛobādo ꝙ conſuluit peritioꝛes. ⁊ ſic certioꝛatꝰ fuit. ⁊ ita fuit ſciens non ignoꝛās quia ſciēter confeſſus. Anto. ꝺ but. in. c. fina. alle. dicit ꝙ ſi quis vult reuocare confeſſiōz alterius ut pꝛocuratoꝛis vel alteriꝰ adminiſtratoꝛis ſufficit ꝓ bare rem aliter ſe habere. ut. l. certum. §. ſed an ipſos. ff. de cōfeſ. Et ibi Glo. hoc tenet Jaco. de but. in. l. nō ſolū. ff. de pꝛocurato. niſi habuerit mandatum ad ſic cōfitendū quo caſu idem dicendum de cōfeſſione pꝛocuratoꝛis ꝙ de confeſſione ꝑncipalis. quia illa videtur pꝛopꝛia. Et vide Joan. xxxv. q. ix. §. i. ⁊ ibi Archidia. Si volo ꝓbarē erroꝛē pꝛopꝛium reuocare poſſum in facto alieno adhuc pꝛoban do rem aliter ſe habere ſi confitēs reuocando certat de dā no vitando ⁊ aduerſarius de lucro captando. ut. l. ſed etſi me putem. ff. de condi. inde. ⁊ notat glo. in. l. cum de inde bito. ff. de pꝛoba. Secus ſi nō certat de damno vitādo ſed in pari cauſa eſt cū aduerſario. quia tūc non ꝑſumitur er roꝛ. ut. l. q̄ꝗ. ff. ad vell. In iudicijs autem ⁊ circa pꝛepara toꝛia ſufficit pꝛobare rem aliter ſe habere. ff. de interroga. actio. l. de etate. §. qui iuſto. cum gl. allega. ſupꝛa. Sed cir ca deciſoꝛia fiunt aliquando perſuaſione aduerſarij. ut. in l. fina. in fine. quādo acti. de peccu. eſt ānalis. ⁊ in. l. homi ne. ff. pꝛo ſuo. vel niſi factum ſit longinquū vel intricatum ut. l. emptoꝛ. §. lutius. ff. ꝺ pac. ⁊ l. penul. ff. de confeſ. ſm̄ Barto. Erroꝛ autem iuris pꝛobat' per textum. l. ſi adul terium cum inceſtu. ff. de adulte. quia ex qualitate perſona rum ⁊ ex qualitate facti. vt ſi diſponſauit conſanguineam publice ⁊ palam. ⁊ cuz fuerat dictum ei penituit eum ſm̄ Bar. Ang. autem in. l. nō fatetur. alle. dicit ꝙ glo. in. d. l. non fatetur. decidit ꝙ erroꝛe facti ꝓbatur eo ipſo ꝙ pꝛoba tur rem aliter ſe habere. ⁊ ita tenet glo. in. l. de etate. §. fi na. ff. de interroga. actio. ⁊ hoc eſt verum per. tex. in. l. ſi di uiſione. C. ꝺ iuris ⁊ fac. igno. quod intellige cū erroꝛ fuit circa factum alienum. Sed ſi circa pꝛopꝛiū nō ſufficit hoc ſolum pꝛobare. ſic intellige. l. res obligata. ff. ꝺ lega. i. Et quod notat Dy. in dicto. c. ꝑſumit'. de regu. iur. nam i fa cto pꝛopꝛio etiam aliquādo eſt pꝛobabilis ignoꝛātia. vtpu ta quādo factum implicitū ⁊ intricatum: vel multū de lon ginquo. vel quia quis fuit cōfeſſus ſeductus perſuaſiōibꝰ ⁊ hoc fuit de mente Bar. in. d. l. nō fatet'. ⁊ quando quis dicatur confiteri ad perſuaſionem aduerſarij vide Bar. i

l. erroꝛ. C. ꝺ iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ſm̄ glo. in. d. l. non fatet'. Erroꝛ pōt r̄uocari vſq3 ad ſn̄iam ⁊c. ⁊ i cā appellatōis nā appellatio extīguit ꝓnūtiatū. vn̄ ſicut pn̄a lite pendēte an te ſententiam reuocat' erroꝛ. ſic ⁊ in cauſa appellationis. ut. d. l. nō fatetur. Et ibi per Cy. Bar. vero in dicta. l. nō fatetur. dicit quomodo pꝛobabit' erroꝛ facti ſufficit me ꝓ bare rem aliter ſe habere ut erroꝛ ꝑſumat' glo. in dicta. l. non fatet'. alle. dicit ꝙ ſi. melius glo. i. l. de etate. §. qui iu ſto. videtur dicere ꝙ ſic. alia eſt in. l. cuz de indebito. circa ꝑncipium. ff. de pꝛobat. tex. ē in. l. ſi poſt diuiſionem. C. ꝺ iuris ⁊ fac. igno. vbi dicit' ꝙ ſufficit ꝓbare rem aliter ſe ha bere ut pꝛeſumatur erroꝛ. ut. l. certum. §. ſed an ipſos. ff. ꝺ ꝯfeſ. vbi gl. ⁊ tūc aut volo reuocare erroꝛē ꝓpꝛiū: ⁊ tūc aut fuit circa factum alienū ⁊ pꝛobādo rem aliter ſe habere. ſatis eſt q: in facto alieno eſt tollerabilis ignoꝛātia. vt. l. fi. ff. ꝓ ſuo. ⁊ tūc aduerte. q: aut qs dicit ſe erraſſe extra iudi tium. ⁊ tunc aut ille qui dicit ſe erraſſe certat ꝺ dāno vitā do alius de lucro captando: ⁊ tūc pꝛobando rem aliter ſe habere pꝛeſumit' erroꝛ. ut. l. ſi poſt diuiſionem. alle. ⁊ i. l. ſed et ſi me putem. alle. ⁊ glo. in dicta. l. cum de indebito. in pꝛin. vbi gloſa dicit ꝙ ſi ſoluo tibi aliquid tanq̄ debitū repeto vt indebitum ⁊ pꝛobo illam cauſaz cuius pꝛetextu ſolui non eſſe veram. an ſufficiat certe ſic. Si vero ille qui dicit ſe erraſſe nō certat de damno vitando ſed eſt in pari cauſa cum aduerſario tunc in facto ꝓpꝛio nō ꝑſumitur er roꝛ. ut. l. q̄ꝗ. ad vell. ⁊ qꝺ not. in. l. fina. ff. pꝛo ſuo. niſi ali qua circūſtātia ꝓbatur ex qua ꝑſumatur erroꝛ ut ꝺ ipſis circūſtantijs ſtatim dicetur. Si vero in iuditijs: ⁊ tunc aut circa pꝛeparatoꝛia ⁊ idem qꝺ eſt quādo extra iuditium er ratur. quia pꝛobādo rem aliter ſe habere ꝑſumitur erroꝛ vt. l. de etate. §. qui iuſto. cum ſua glo. ff. de interro. ac. Si vero circa deciſſoꝛia: ⁊ tunc ſto eis que dixi quādo erroꝛ i facto pꝛopꝛio eſt quia erroꝛ nō pꝛeſumitur niſi circūſtantie pꝛobentur. ⁊ ſunt circūſtantie quādo perſuaſione aduerſa rij eſt ductus. ut. l. fi. in fi. quādo actio ꝺ pe. eſt ānalis. ⁊ l. homine. ff. pꝛo ſuo. Itē longinquitas tempoꝛis. ut. l. pere gre. in ꝑn. ff. de ac. poſſ. Et per Dy. i regula ꝑſumitur. al lega. vel quia negotium eſt implicatuz ⁊ intricatum. ut. l. penul. ff. de confeſ. ⁊ l. emptoꝛ. §. lutius. ff. de pact. Juris autem ignoꝛantia ante lit. cōteſta. excuſatur. ⁊ non nocet. vt. l. de etate. §. fina. allega. poſt lit. cōteſta. ſic. ⁊ ita intelli gitur. l. nō fatetur. alle. ſm̄ Dy. in r̄gula iuris ignoꝛātia. ꝺ re. iur. in. vi. Item in iuditio nocet. vt. l. nō fatet'. extra iu ditium non. ut. l. iuris ignoꝛātia. ff. ꝺ iuris ⁊ fac. igno. Sz qualiter pꝛobet' iuris ignoꝛātia certe erroꝛ iuris nō ꝑſumi tur regulariter vt. l. ſi heres ab eo. in fi. ff. ad trebellia. niſi ꝓbetur ꝙ qualiter fiat. neſcio dare melioꝛem doctrinam quam dat iuriſcōſultus. in. l. ſi adulteriuz cum inceſtu. §. i. ff. de adulte. quia ex qualitate ꝑſonaꝝ. ⁊ ex q̄litate facto rum. utputa deſponſauit cōſanguineā publice: vel palā ⁊ cum ſtatim fuit dictum ꝙ erat cōſanguinea penituit ⁊ ꝓ pter verba que audiuit cognouit ſe erraſſe poſtq̄ fuit a pe rito doctꝰ penituit ꝑſumit' erroꝛ iuris ⁊ ſi qs reſpondendo poſitioni iuris reſpondeat ⁊ fatetur minoꝛem. xiiij. an. poſ ſe teſtari nō nocet dicta confeſſio licet eſſet in iure quia ꝙ dicit' ꝙ confeſſio nocet hoc verum niſi in cōfeſſione ſit er roꝛ expꝛeſſus. ⁊ quia etiam poſitōni iuris nō eſt reſpondē dum. ⁊ ſi reſpondeat non valet. vt. l. oꝛnamētoꝛum. ff. de auro ⁊ argen. le. ⁊ l. confeſſionibus. ff. de interroga. acti. ⁊ quod no. ff. de confeſ. l. i. ibi niſi ius vel natura r̄pugnet facit. quod not. C. de iura. calum. l. ij. §. quod obſeruari. ideo dico ſi aliquis confitet' allegādo aliquaz. l. ſm̄ aliquē falſum intellectum ꝙ licet faciat cōtra ſe poteſt dicere con trarium. Et hoc verum quādo eſt poſitio iuris cōmunis ſed ſi eſſet poſitio iuris cōſuetudinarij non pꝛeſcripti. tunc

deberet reſponderi: quia ē probandū. ergo fieri debꝫ po
ſitio. Idem de iure municipali ſcripto alteriꝰ ꝙ̄ vbi lis agi
tur. idem puto in iure cōmuni extrauaganti. de quo in. l.
cū prolatis. ff. de re iudi. per doctores.

Eerrore notarii

Quia ſu
pra viſuꝫ
eſt quis error partibꝰ noceat ⁊ quādo poſſit re
uocari ⁊ qualiter ꝓbetur. videamus nūc de er
rore notarij. Et primo dicit Bal. in. l. quotiēs. §. ſed ſi nō
in corpore. de here. inſti. ꝙ error in quantitate cōtinua vel
diſcreta nō viciat ſiue minus ſit ſcriptū ꝙ̄ dictum: ſiue plꝰ
ſcriptum ⁊ minus dictū. Item dicit ꝙ quando vnum fuit
dictum ⁊ aliud reperitᷣ ſcriptuꝫ ꝓ̄ſumitur error in ſcripto
⁊ non in dicto ⁊ hoc eſt valde notabile ad excuſandum ta
belliones. Dicit Bar. ꝙ quādo ī inſtrumēto reperitᷣ. plꝰ
vel minus ꝙ̄ partes dictauerint ꝓ̄ſumitur hoc per erroreꝫ
eſſe ſcriptū. ⁊ non per dolum per tex. dicta. l. quotiēs. §.
ſed nō in corpore. allega. niſi ex aliquibus indicijs appare
ret cōtrarium debere ꝓ̄ſumi. ut. l. ſi quis ex argētarijs. §.
penul. ff. de eden. ⁊ qđ no. ff. de lega. ij. l. cuꝫ ita legatᷣ. §.
ſpecies. ⁊ facit. l. fina. C. de magiſtra. cōue. Breuiter ta
men dicit Bal. in hoc puncto ponderādaꝫ qualitatē per
ſone. Nam ſi iſte alſ fuit bonus ꝓ̄ſumitᷣ error. ſi autē ma
lus preſumitᷣ ꝙ falſo ſcripſerit. ut no. in dicta. l. ſi quis ex
argentarijs. §. ij. C. de probat. l. iubemus. ⁊. l. nō omnes.
§. a barbaris. ff. de re milita. ⁊ difficile eſt ꝓbare errorem
notarij. ut. l. quotiens. §. ſed ſi nō in corpore. verſicu. ſed ſi
maiorē. allega. Sed difficilius eſt probare erroreꝫ teſtato
ris quando ipſemet teſtator ſcripſit teſtamētum. Ratio qꝛ
ipſe potuit mutare volūtateꝫ dicēdo vnū ⁊ ſcribendo aliud
⁊ iſtud eſt notabile. volūtas tamen in dubio nō preſumitᷣ
mutata. ff. de probati. l. cum tacitum. ⁊. l. quinquaginta.
Et ſm Bal. in dicta. l. quotiēs. §. idem tractat. allega. nō
inſpicitur factum notarij: ſed factum partiuꝫ nil poteſt ad
dere: detrahere vel mutare. ⁊ ſi mutat detrahit: vel addit
nō viciatur tota ſcriptura ſed ſolū id quod ē additū: detra
ctum vel mutatū faciunt not. in. l. ſi ex falſis. C. de tranſ.
per Innocē. in. c. fraternitatis. de hereti. fa. ff. de falſis. l.
filius. §. ſequēs queſtio. ⁊ ſm eūdem. Bal. in. l. quotiēs.
alle. §. ſed ſi cū probatur error. qꝛ primo erat tractatum ⁊
deliberatum vnū ⁊ poſtea aliud erat ſcriptum ſm Bart.
qui dicit ꝙ error ⁊ ſimulatio hoc modo ꝓbari poſſunt. ⁊
facit hoc ad cōuincendos vſurarios qui ꝑmo tractāt de pi
gnore accipiendo ⁊ poſtea faciūt fieri cōtractum venditio
nis. preſumitᷣ enim iſte cōtractꝰ pignoraticius ⁊ factus in
fraudem vſurarum vt dixi. ff. đ pac. l. itē quia. ⁊ ſm Bal.
in. l. error. C. de teſtamē. Si reperitᷣ error in teſtamēto an
preſumatᷣ notarij: an partis. dic ꝙ aut eſt error in eo quod
pertinet ad offitium notarij quod eſt ſibi cōmiſſum in iure
puta in iudicatione: ⁊ tunc ꝓ̄ſumitur error tabelliōis. aut
ī eo qđ nō pertinet ad offitiū notarij puta ī re vel ī ꝯfinibꝰ
vel in aliquo noie. ⁊ tūc ꝓ̄ſumitᷣ error partis ſeu teſtatoris
Nam per tabellionem ꝓ̄ſumitᷣ ꝙ nil aliud ſcripſerit ꝙ̄ ei
fuerit iniunctū ⁊ ꝙ quicquid eſt ſcriptū ſit ſcriptum de vo
luntate ⁊ mandato eius qui rogauit de actu ſcribēdo nec
preſumitur ꝙ notarius ſciat aliter factū niſi ſicut fuerit ro
gatus de ipſo. ⁊ nō attenditᷣ ſcientia ꝑuata in ipſo: ſed ſciē
tia quā habꝫ vt tabellio. ideſt ut publica ꝑſona. ad hoc
facit quod no. ff. de verbo. obliga. l. ſciendū. in fi. glo. ⁊ in
auten. de tabelſ. §. nos autem. quia notariꝰ nō preſumitᷣ
exceſſiſſe fines mandati ſed fideliter ſcripſiſſe. nam publi
cum officium bone fidei preſcriptōnem inducit. ut. ff. de ꝓ
batio. l. cum ꝑcibus. ⁊. C. đ offi. ciui. iudi. l. ij. in verbo qđ
nō arbitramur. qui textꝰ ad hoc eſt notabilis. Et ſm An
ge. in. l. errore. C. de teſta. In dubio autem error nō preſu
mitur. ⁊ ideo qui eum allegat eū probare debꝫ ⁊ probatō
eſt difficilis. ut ſupra eſt dictum. Et ſm Cyn. in. l. errore.
alle. Error tabellionis nō nocet. ut ibi in. l. errore. ⁊. in. l.
ſi librarius. ff. de reg. iur. Sed ſi in teſtamēto ſit ſcriptum
tātum nomen. vt puta titius nec ſit dictum heres vel eſto
an valeat. Placen. ꝙ ſic. glo. i dicta. l. errore. dicit ꝙ aut
obmiſit ipſe tabellio quia teſtator omiſit dicere: ⁊ tūc bene
dicit glo. aut omiſit ipſe tabellio ſed nō teſtator. ymmo be
ne nominauit. ⁊ dixit heres eſto. ſed notariꝰ omiſit per er
rorem: ⁊ tūc ſi hoc conſtat quia hoc ꝓbari poteſt nō preiu
dicat. vt. l. i. §. ſi autē. ff. de here. inſti. ⁊ poteſt hoc ꝓbari
per duos teſtes. licet in teſtamētis requirātᷣ ſeptem. vnde
eſt notabile ad alios caſus. Quidam enī ſunt cāus qui nō
poſſūt niſi per ſcripturā probari. ut acta iudicialia. ut. l. a
procōſulibꝰ. C. de appel. ⁊ in. c. quoniam cōtra falſam. al
leg. Et dicit Bal. in. l. imperator. ff. de ſta. ho. ꝙ mala la
tinitas notarij nō viciat inſtrumētum. ut dicta. l. iperator.
Sed in dubio ratiōe recti ſermonis ē ſeruādus. ut. l. plau
tius. ff. de auro ⁊ argē. lega. Et nō dicitᷣ in inſtrumētum
vituperatum. licet in latinitate ſit defectꝰ. fallit in litteris
apoſtolicis vbi falſā latinitas viciat eas. ut in. c. ad audien
tiaꝫ. de reſcript. quod dic ut not. xxxv. q. ix. c. apoſtolice. ⁊
ibi facit glo. differentiam inter ſcripta ⁊ ꝑuilegia. Item ſi
ruſticus notariꝰ ſit. Titius volēs decede teſtatꝰ fecit hunc
codicillum in quo. A. ſuum heredem vniuerſalem fecit
nūquid qui errauit in hoc verbo codicillum viciatur actꝰ.
Et dic ꝙ nō quia potiꝰ valet qđ apte ſentit ꝙ̄ ꝙ viciet qđ
profertur inepte vt no. ff. de reg. iur. l. ſi librarius. ⁊. C. de
teſtamen. l. teſtamētum. Item ſi notarius ruſticus dixit
quod. G. reliquit. A. centuꝫ pro ſua faltimia neſciens pro
ferre falcidiam. Item alius notariꝰ ꝙ mulier renūtiauit
beneficio vallaiani neſciens ꝓferre velleiani. nā ſepe im
periti notarij cōmittunt ineptitudines que tamē nō nocēt
vt. l. imperator. ff. de ſta. ho. ⁊. l. ſi librariꝰ. allega. ⁊. l. erro
re. C. de teſta. Et ſm Bal. in. l. imperator. ff. de ſta. ho.
Si error tabelliōis ē omiſſā ſolēnitas legitima ut quia nō
regiſtrauit bānum ſenis in tabula ut debuit viciatur ban
num. Item ꝙ nō cenſetᷣ inter bānitos tabule. ut no. C. đ
teſtamē. l. ambiguitatis. ſm Marti. ſillima. ⁊ Cy. ⁊ adde
qđ no. C. de fal. l. nec exempluꝫ. ⁊ ſi notarius errauit cau
ſa celandi. dic ut. l. i. ⁊. l. fi. ff. de his que ut teſta. dele. ⁊. l.
in fraudem. de milita. teſta. per bar. Et dicit idem Bar.
de inſti. C. confir. in. §. ſi vero. poſt By. in ſuo conſilio ꝙ li
cet obmiſſio inditionis viciet inſtrumētuꝫ non tamen er
ror in computatōne inditionis: quia nō eſt obmiſſa forma
licet ſit erratum in cōputatōe. quod eſt nota dignū ſm eū
Et dicit ibi By. ꝙ potius ꝓ̄ſumitᷣ quis errare in inditiōe
ꝙ̄ in ānis domini. quia errare in āno ē latiſſima culpa. ne
mo eſt tam demens qui quotū ānum ignoret. ſed iſta lata
culpa nō preſumitᷣ. Secūda ratio eſt quia ſemper ꝓ̄ſumi
tur quis errare in eo qđ eſt vel eſſe debet minꝰ notum. ꝓ
ut eſt inditio quā multi imperiti neſciūt cōputare ad hoc
facit in ratōne ſui. ff. de re. du. l. qui habebat. Idem tenet
Bart. in. l. ſi librarius. ff. de regu. iur. Et vtrum error vi
ciet actum. dic ut in. l. proponeretᷣ. ff. de lega. ij. Aut ratio
ne erroris aliquid obmittitᷣ circa ſolēnitateꝫ. aut circa vo
luntatem. aut circa declaratōnem volūtatis. Primo cāu
aut obmittitur circa ſolēnitatem actus ⁊ uiciat actum. ⁊
etiam ſcripture nō creditur ut. C. đ teſta. l. ſi vnus. aut ob
mittitur circa ſolēnitatem ſcripture. ⁊ nō actus tūc viciatᷣ
ſcriptura ſed actus valet. ut. l. cuꝫ proponeretᷣ. de lega. ij.
Secūdo caſu quādo aliqđ obmittitᷣ circa volūtatem. aut
non apparet cōiectura ⁊ uiciat. aut apparet aliqua conie
ctura legitime ꝓbata ⁊ nō viciat. ut dicta. l. cū proponere
tur. cum glo. alle. Tertio caſu nō viciat obmiſſio. ff. de te.

l.heredes palam.§.ſed ſi notã.⁊c̃.Bar. autem in. l.ſi li
brarius.de regu.iur.dicit ꝙ an notarius errorez ſuũ poſ
ſit corrigere.dic per Guil. de cunio.in.l.imperatoꝛ. ff.de
ſta.ho.⁊ in Spec.i ti.de inſtrumẽtoꝛuz edi.§. poſtremo.
verſi.ſed nũquid cõfecto. Jaco. de bel.in auté.de equal.
do.§.illud.ſed vos debetis ſcire ꝙ ĩ inſtrumẽto publico
cõtinẽt̃ duo. Unum quod ſpectat ad notarium. ſcilicet
ãni domini.inditio:dies ⁊ alie ſolẽnitates. Secũdo cõtine
tur ſubſtantia cõtractus.aut eſt ergo erratum in eo qđ nõ
reddit inſtrumẽtum nullum ut mala latinitas. ⁊ tũc non
viciat inſtrumentuz.ut.l.ĩperatoꝛ.ff.de ſta.homi. ⁊ poſſit
per notarium corrigi.ut.l.actoꝛum verba.ff.de re iudica.
Quandoq3 eſt erratum in eo quod inſtr̃m viciat. ⁊ tunc
quãdoq3 conſtat ꝙ eſt erratum. exemplũ in inſtrumento
deficit inditio ⁊ defectus inditionis viciat inſtrumẽtuz vt
in aut̃.vt preponat̃ nomen imperatoꝛis.in p̃n.⁊ in aut̃.
quibus modis natu.effi.legi.§.quãtuz. no.đ fi.inſtrumẽ
to.c.inter dilectos.⁊ iſto caſu qꝛ apparet đ erroꝛe in quo
eſt erratum.⁊ poteſt corrigi iſte erroꝛ ne ſcribẽtis erroꝛ no
ceat partibus.ut.l.ſi quis in nomine.⁊.l.erroꝛem. C. de
teſtamẽtis.quãdoq3 conſtat ꝙ eſt erratũ:ſed non cõſtat in
quo.vtputa quia fuit obmiſſa dies.⁊ ſic ẽ erratũ.⁊ iſto ca
ſu dico ꝙ notario dicẽti ſe r̃cordari đ die debet credi:quia
officiali credit̃ in officio ſibi commiſſo. ut.C.de exactori
bus tribu.l.apparitoꝛes.⁊.l.ſi quis decurio.C.đ fal.⁊.l.
magis puto.§.nc tantum.ff.de rebus eoꝝ.de offi.pꝛefec.
vr.l.penul.§. cura carnis.⁊.§.ſequẽti.⁊ maxime cuz hic
erroꝛ đ die ſit minimũ quod apparet.qꝛ ſi teſtis de die nõ
recoꝛdatur nihilominꝰ pꝛobat.ut.l.teſtium cũ glo. C.đ te
ſti.⁊ hoc quãdo eſt erratum obmittendo. ſed quãdo eſſet
erratum ponẽdo. puta poſuit vnam diez vl̃ menſem cum
deberet ponere alium.iſto cãu non poterit ſe corrigere ni
ſi de erroꝛe ꝯſtet per teſtes vl̃ aliȷs modis.ut.ȷ.dicetur.ut
l.quicquid aſtringẽde.iȷ.rũ.de verbo.obliga.ſm̃ vnuz in
tellectum.Jtem quia functꝰ officio ſuo ſicut iudex.ut.l.iu
dex.ff.de re iudi.⁊ ſicut teſtis.ut.ȷ.dicet̃.ſed hoc non põt
dici quãdo omiſit diem quia inſtrumẽtum non valet ⁊ ſic
non poteſt dici functꝰ offitio ſuo.ut.l.qualem.ff.de arbit.
⁊ quod not.in dicta.l.iudex.quãdoq3 eſt erratuz alio mo
do ratione cuiuſdam alteratõis.ut dico ãno domini ⁊c̃.in
ditione tali ⁊ nõ concoꝛdat inditio cum ãnis domini. Jn
hoc cõſuluit Dy.⁊ dixit ꝙ licet inditio viciat cõtractum ſi
obmittatur.tamẽ ſi eſt poſita ⁊ erratũ non uiciatur inſtru
mentum.ut.l.quotiẽs.in prin.ff.de heredi.inſtitu. Sed ĩ
dubio.ĩ quo potius videatur erratũ ſeu p̃ſumitur vel ĩ an
nis domini vel ĩ inditione.⁊ dic ꝙ inditõne.quia dolꝰ nõ
pꝛeſumitur niſi pꝛobet̃.ut.l.quotiens.§.qui dolo.ff.de ꝓ
bat.modo ſi pꝛeſumeres eſſe erratũ in ãno domini pꝛeſu
meres dolum vel latam culpam quia cõmuniter omnes
ſciunt ãnos domini.ut.l.late culpe.⁊.l.cedere diem.§.la
tinus.ff.de verbo.ſignific. Jnditio vero non ſic ſcitur ab
omnibus.ideo p̃ſumitur erroꝛ. ⁊ credo Dyn. bene dicere
⁊ induco ꝓ eo glo.que eſt in.l.ſi quis in fundi vocabulo.
ff.de lega.i.⁊.l.penul.ff.de re.du.⁊ hoc puto verum quic
quid dicat glo.in dicto.ca.inter dilectos. de fi.inſtrumen
to.Sed cõtra hoc facit quia notariꝰ qui facit inſtrumẽtuz
cõtra foꝛmam iuris punitur vt falſarius.ut.l.iubemus.in
fi.C.de teſtamẽ.⁊ ſic nõ poteſt amplius corrigere ⁊ ſic foꝛ
te hoc eſt ſpeciale in teſtamẽtis.vel melius ibi loquit̃.quã
do ſolẽnitas nõ fuit ſeruata nec ſcripta ĩ inteſtamẽto.hic
loquitur quãdo fuit ſeruata ſed nõ ſcripta. Quãdoq3 eſt
erratum in eo qđ pertinet ad partes.⁊ in hoc dicit Guil.
in Spec.aut notarius vult corrigere incõtinenti ⁊ admit
titur.aut ex interuallo:⁊ non poteſt niſi probato erroꝛe
per.§.illud in coꝛpoꝛe.đ equal.do.hoc ẽt pꝛobatur.nã te
ſtis ⁊ notarius equiparãtur.vt.l.domicius.de teſtamẽta.
ſed teſtis poteſt incõtinenti:et non ex interuallo ſe corrige
re.ut in.c.p̃terea.de teſtibus.ut.in.§.quia vero.in auten.
de te.ĩ gl.magna. No. vltĩo qñ notariꝰ obmiſit ſcribere ĩ
ditionẽ vel aliq̃ ſolẽnitatẽ vl̃ aliquã veritatẽ.an teneat̃ ad
itereſſe pti vide p Bal.ĩ.l.fi. C.đ magi.ꝯuen.⁊ p Bar.ĩ
l.imperatoꝛ.de ſta.ho.⁊ dicit Bal.ĩ alle.l.fi.de magi. cõ
ueni.in tex.ſi per negligentiam etiã ꝙ ſi notarius de ꝯtra
ctu per eum celebrato nõ fecit abꝛeuiaturã in pꝛothocollo
ita ꝙ ex lapſu tẽpoꝛis nõ bene recoꝛdat̃ de ſerie contractꝰ
ꝙ tenetur de ſua negligẽtia parti leſe ⁊ intereſſe.hoc intel
lige verũ quando de ſerie contractꝰ veritas ſciri non poſ
ſet.nam ſi ſupereſſent teſtes qui de veritate negotiȷ recoꝛ
darentur tũc tabellio poſſet ip̃os teſtes q contractui inter
fuerunt ⁊ de negotiȷ ſerie recoꝛdant̃ facere examinari ⁊ đ
ipſoꝝ dictis conficere inſtrumentum.ita dicit Bart.in.l.
fina.de tabu.exhiben.

r Eſtat uidendum an

notariꝰ erroꝛem ſuũ poſſit corrigere ſeu emẽ
dare. Bal.in.l.cum ꝓponeret̃.ff.de leg.iȷ.
dicit.aut eſt erroꝛ teſtatoꝛis vel contrahentis ⁊ poteſt emẽ
dari per ipſoſmet nõ per tabellionez.quod per ip̃os patet
in.d.l.cum ꝓponeret̃.cum ſua glo.ꝙ per tabellionẽ nõ
poſſet.patet per nota.in.l.ambiguitatis.C.de teſta. Et ẽ
ratio quia officiuz tabellionis eſt ſcribere verba teſtatoꝛis
vel partis nõ mutare.ad eum eniz nõ pertinet niſi qđ ſen
tit ⁊ uiſum nõ id qđ in iudicio ratiõis conſiſtit.facit qđ no
ta.ff.de here.inſti.l.illa inſtitutio.de pꝛobat.c.quoniaz cõ
tra falſaz. per Jnno.aut eſt erroꝛ illius tabellionis quem
ipſe tabellio vult corrigere vel emẽdare.⁊ tunc refert.aut
talis erroꝛ non mutat facti ſubſtãtiaz:⁊ per conſequẽs eiꝰ
emendatio neminem ledit vt in falſa latinitate.⁊ hoc põt
emendare:ut.ff.đ re iudi.l.actoꝝ verba. đ appel.l.ab exe
cutoꝛe.⁊ quod not.ff.de ar.l.qualem.in fi.cum.l.ſequen.
Aut ratione mutationis mutat̃ effectus:⁊ tũc r̃fert. Aut
tabellio nondũ ſcripturã r̃degit in mundũ. nec publicauit
eam ⁊ poteſt addere ⁊ mutare:quia credit̃ ei ratiõe officiȷ
vt.C.de fal.l.ſi quis decurio.dũ tamen nõ deuiet ab oꝛi
ginali.quia ad oꝛiginale debet recurri vbi tractatur de er
roꝛe.ut in auten.de tabel.§.fi. Aut tabellio compleuit:⁊
publicauit ſcripturam ⁊ foꝛte reſtituit parti:⁊ tunc refert.
Aut conſtat de erroꝛe puta.quia tabellio reſtituit ĩſtrumẽ
tum ſine inditione:⁊ tũc poteſt eam addere:quia nõ dicit̃
inſtrumentũ reſtituiſſe cum careat foꝛma ſubſtantiali.ymo potius dicit̃ illa priuata ſcriptura.ut.ff.đ eden.l.velu
ti.iȷ.rñ. Jdem dico ſi appareat diuerſitas inter inditiõem
⁊ ãnos domini.nam cũ liqueat de erroꝛe merito ad auto
rem ſcripture recurrẽdum eſt.ut.d.l.ſi quis decurio. Aut
erroꝛ nõ eſt patens ſed latens qꝛ notariꝰ ſcripſit die tertio
cum deberet ſcribere die ſecũdo vel uariauit factuz aliter
q̃ꝫ deberet tũc refert. Aut vult corrigere ꝓpria auctoꝛitate
⁊ nõ põt qꝛ iſta variatio reddit rem ſuſpectã ut in teſte. ut ĩ
l.qui falſa.ff.de teſti. Aut vult corrigere de p̃cepto iudicis
⁊ tũc refert. Aut tale preceptũ emanauit ſine cãe cognitio
ne:⁊ non põt qꝛ non valet p̃ceptũ.ar.l.filius.§.diui.ff.de
lega.i.C.cõminati.vel epl̃.l.ĩterlocutio. Aut cũ cauſe co
gnitione citatis citãdis ⁊ ꝓbato erroꝛe:⁊ tunc ꝓdeſt. nec
cõmittit falſuz qꝛ iudicis auctoꝛitas ⁊ fides veritatis eũ ex
cuſauit.hoc tenet Guil.de cu.⁊ Cy.ĩ.l.ĩperatoꝛ.ff.de ſta.
ho. Jdẽ tenet Bar.in.l.ſi librariꝰ.ff.đ re.iu. Jdem tenet
Bal.đ iuſti.C.ꝯfir.querit an notarius põt erroꝛẽ corrige
re.dicit ꝙ glo.in.l.imperatoꝛ.ff.đ ſta.ho.dicit ꝙ nõ valet
poſtq̃ꝫ reſtituit publicũ inſtr̃m pti. Jdẽ ẽt dicit Ja.de bel.
Aliȷ dicũt ꝙ erroꝛ qui eſt a lege p̃ſumptꝰ.corrigit̃ ut erroꝛ

inditionis. ſecus ſi non ſit error iuris pſumptione: qꝛ tūc
non pōt corrigere ꝓpria auctoritate. quia eſſet ſibi contra
rius. ⁊ qꝛ officio ſuo funct⁹ eſt: ⁊ quia equiparat᷑ teſti. ſed
debet corrigere cum auctoritate iudicis facta fide primo ve
ritatis. Et ideo ē tenendū ⁊ concludendū coniūcta vtraqꝫ
opinione. Aut notari⁹ non reſtituit inſtrm: ⁊ poteſt apta
re vt vult. vt. l. ſi quis decurio. C. de falſis. Aut reſtituit in
ſtrumentum in publicam formā. ⁊ tunc aut vult corrigere
eo modo quo poteſt: quia hꝫ iuris preſumptōem pro ſe. ⁊
qꝛ non nocet alicui. qꝛ ſine hoc. l. ita preſumeret etiā ⁊ pōt.
Aut vult corrigere circa aliud ſup quo lex nō pſumit: ⁊ tūc
non poteſt rationib⁹ iā3 dictis. que verba notanda ſūt ad
infinita que occurre poſſunt ad dicta teſtiū. ſi quid per er
rorē fuerit obmiſſum ꝙ poſſunt corrigere ar. coꝝ que no.
in aut. de teſti. §. quia vo. Et idem Bal. in. l. ambiguita
tis. C. de teſta. dicit poſt Ja. de bel. ꝙ poſtꝗ̄ tradidit pti i
ſtrumentum ꝙ nō poteſt ipſum ꝓpria auctoritate corrige
re. ſed debet hoc facere auctoritatē ſuperioris citatis citā
dis. ut ſupra eſt dictū. Alij dicūt ꝙ ſi eſt bone fame ꝙ pōt
ſupplere ea que deſunt ꝓpria auctoritate. xxvij. diſ. c. qui ꝺ
menſa. tū ex interuallo ſe corrigere nō poteſt ad inſtar teſtis
dic ut ſupra eſt dictum poſt Bal. in. l. ipator. ff. de ſta. ho.
Ang. aūt in. l. errore. C. de te. dicit ꝙ notarius pōt cōpelli
iudicis officio ad corrigēdum ſuū errorē pte tamen citata i
cuius preiudiciū fieret correctio ex regula. l. nam ita diu⁹.
ff. de adop. An autem ipſe notari⁹ ex ſemet pōt ſuum er
rorem corrigere poſt reſtitutum inſtrm in publicā formā
vel ante reſtitutionem illi⁹. dic ut dicit Bart. in. l. ſi libra
rius. ff. de reg. iur. q dixit ꝙ ſi errauit in eo qꝺ mere ptinet
ad offitium puta in ſcribendo diem: menſem vel ānū: in
ditionem: conſulē ⁊ noīa teſtium qꝺ pōt. ſed ſi vult corrige
re id qꝺ eſſet celebratū a partibus ꝙ ipe debuit ſcribere i
formam: tūc non pōt niſi parte citata ex iudicis officio. ut
dicta. l. ſi librarius. ⁊c̄. Jo. aūt de imola. in. l. cū propone
retur. dicit ꝙ error pōt corrigi per ipſas ptes ſicut p teſta
torem. vt. l. cū proponeretur. vna cū glo. alle. Error vero
notarij ſi ipe notarius vult emēdare nō mutata ſubſtātia
poteſt. ut. l. actorum. ff. de re iudica. Si vero vult mutare
ſubſtantiam: ⁊ tūc aut nondū redegit in publicam formā
⁊ poteſt: quia ipe eſt ad cuius recurrit᷑ fidē. l. ſi quis decu
rio. C. de falſis. quā intellige dum tamē nō mutet ſubſtā
tiam originalis ſcripture. per id quod habet᷑ in. l. ſempro
nius. de lega. ij. Si autem iam tradidit in publicam for
mam: ⁊ tūc ſi eſt error manifeſtus: vt quia caret inditione
vel quia diſcordat inditio cum ānis domini: ⁊ tunc poteſt
emendare: quia nō cenſetur in effectu tradidiſſe. ex quo ſic
manifeſte imperfectum tradidit. ⁊ de hoc per Bart. in. l.
ſi librarius. ff. de regu. iur. Si vero error nō eſt ſic patens
vt forte quia dixit die quinto cū debuerit dicere die. vi. vl
errauit in alio. ⁊ tunc ſi vult a ſeipo corrigere nō poteſt: qꝛ
eſſet ſuſpectus ſicut teſtis qui variat. ut. ff. de teſti. l. qui fal
ſa. Si autem vult facere auctoritate iudicis: ⁊ tunc ſi facit
cauſa cognita ⁊ ad mandatū iudicis excuſat᷑. nec per hoc
incurrit penam falſi quod tene menti: quia ꝺ facto fuit in
ciuitate bononie. Secus ſi ſine cauſe cognitōe per. l. inter
locutio. C. ꝯmi. vel epi. Et per hoc apparet partes debuiſ
ſe citari quorum intereſt. per. l. in cauſe. §. cauſa cognita.
ff. de mino. de quo per Bar. in. d. l. ſi librarius. Adde ꝙ
non ſtabitur ſolum aſſertioni notarij. hoc caſu ſi ꝯfitea
tur ſe erraſſe niſi probet᷑ aliud vel per cōfeſſionem partiū
vel per teſtes ſm Bal. in. d. l. cū proponeret᷑. allegata. ⁊
dicta. l. ſi librarius. Bal. autē in dicta. l. cum proponere
tur. allegata. dicit ꝙ notari⁹ ex ſuo officio poteſt ſuam ma
lam latinitatem corrigere ſine iuſſu iudicis quia facit ſui of
ficij intellectum ⁊ neminem ledit. quia idē facit ipe quod
ipſa lex. Nam licꝫ ipe non corrigeret tamē lex iam correxit
⁊ redduxit ad littere gramatice intellectum. Item nec iu
dex poteſt dare contrariam ſententiam fruſtra ergo adire
tur pretor pro eo qꝺ eſt neceſſario eſſe. ar. ff. de condi. inſti.
l. que ſub cōditione. §. i. C. de theſauris. l. i. lib. x. ſm ſecū
dam lecturam. l. imperator. ff. de ſtatu hominū. Dictā lex
imperator loquitur quā erratur in ſubſtantia vl qualitate
ſubſtātiali: ut quia ſcribit ſeruus vbi ꝺbuit ſcribere liber.
Et ſm hoc nota ꝙ error ſcripture nō nocet ⁊ hoc verum
probato errore. ſed in dubio ſtatur inſtrumento. C. de ꝓ
ba. l. cū precibus. Pone ꝙ tabellio dixit ſic P. de. corpore
ſanus licet mente languens cōſiderans mortis periculū
volēs decedere teſtatus fecit teſtm̄ in quo ⁊c̄. nūquid illꝺ
inſtrm valet ⁊ videt᷑ ꝙ non niſi ꝓbet᷑ ꝙ teſtator erat ſane
mentis: qꝛ ſcriptura dicit mente languens. In ꝯriū videt᷑
quia manifeſte apparet error in eo ꝙ dixit mente languēſ
cum ſtatim ſequat᷑ conſiderans ⁊c̄. Et iſtud eſt verius qꝛ
ipſe ſuū errorem pcedentē p ſequētia correxiſſe videt᷑. ar.
ff. ꝺ manumiſ. teſta. l. ſtichus. Immo ċr ⁊ qn̄ error eſt no
torius ſine iuſſu magiſtrat⁹ pōt ſe corrigere. qꝛ notoriū eq
paratur ſnie: ⁊ qꝛ ipſe ē ordinarius in offitio ſuo cū enī ipe
ſit veritatis actor pōt emendare ſuā ſcripturam pſertim ſi
ꝯcordat ſnie datio cū prothocollo: ⁊ cū ratione iuris ⁊ veri
ſimilitudine facti: qꝛ cum totū redigatur poſtea ad examē
boni viri. i. iudicis. ut. l. ꝯtinuus. §. cū ita. ff. de ver. ob. bo
nus vir concordando ſecū ratione debet hēre ratū id cui
lux veritatis: ar. ff. de teſti. l. ob carmen. §. fi. Item poſito
ꝙ eſſet neceſſarium mandatū pretoris puto ꝙ poſſēt hec
mandare nemine citato qꝛ eſt punct⁹ iuris ⁊ de iure non
facti. Etenī veritas apparens ē ꝓbatio ꝓbata nō ꝓbatio
probanda. Et ideo nō indiget diſcuſſione ſeu diſceptatiōe
fori. nihil enī pōt allegari ꝯ vbi veritas ē notoria ⁊ hoc te
net expreſſē Cy. in. l. nā ita diuus. ff. de adopt. in additōe
notatoꝝ p Inno. in. c. cū inter nos. ꝺ ꝯſuetudine. in fi. Si
enī eſt error latēs: ut qꝛ cū debuit ſcribē liber ſcripſit ſuū ſ
⁊ inſtrm pti tradidit in forma publica ⁊ ſolēni tūc ſuū er
rorē non pōt corrigere niſi iudicis mandato ⁊ errore ꝓbā
to ⁊ hoc triplici rōne. Primo qꝛ cā facti ptinet ad iudicis
examen ſed ipſe tabellio nō eſt iudex maxie in cā ſui erro
ris. Item qꝛ requirit᷑ ptis citatio ⁊ notarius non hꝫ citādi
auctoritatē facit. C. de te. l. hac ꝯſultiſſima. C. de li. cā. l. iu
bem⁹. Scꝺo qꝛ tabellio funct⁹ ē officio ſuo cū fecerit id qꝺ
eſt extremū ſui officij reddere inſtrm. Tertio qꝛ inſtrm red
ditum pſumit᷑ veꝝ. ergo qꝺ mutat᷑ pſumit᷑ falſum p locū
a ꝯrijs. ſicut in teſte. ⁊ in aut. de teſti. §. qꝛ vo. Et no. ꝙ p
ſumitur poti⁹ diuerſitas tpis vel loci ꝗ̄ pſumat᷑ falſum. ff.
de pac. l. iuriſgentiū. §. qꝺ fere. Itē ſi poſſet infrigere ſuā
ſcripturā ſic variādo. ḡ tolleret ius ptis: ⁊ ius ptis tolleret
qꝛ nec pma nec ſa ſcriptura teneret. ut. l. q falſa. ff. ꝺ teſti.
Itē aut ſcriptura pma ē va: ⁊ tūc dꝫ ſtare in ꝓpria firmita
te. aut nō. ḡ notari⁹ deliquit i officio ḡ poſtea ei nō credit᷑
vt no. ff. de edē. l. ſi qs ex argētarijs. §. i. Et de hoc no. i da
ta ſexti libri p Jo. an. Qū aūt ptor iubet iuſſus ptoris hēt᷑
ꝓ veritate. ff. ꝺ re iu. l. res iudicata. Cōcludo ḡ ꝙ error fa
cti ābigui nō poſſit corrigi niſi de mādato iudicis ꝯpetētis
⁊ oblato libello ſup correctiōe erroris ꝓbatoqꝫ errore. Et
hoc tꝫ Spe. i ti. de iſtru. edi. §. iſtrm. v. ſꝫ nunqd. Et Ja.
ꝺ bel. i aut. ꝺ eqli. do. §. i. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Cy. i. l. ipator.
ff. de ſta. ho. Sꝫ pone libell⁹ ē oblat⁹ ſup correctiōe erroris
⁊ ꝯparuit notari⁹ ꝯfitet᷑ ſe erraſſe nūqd ſue ꝯfeſſioni ſtet᷑ ⁊
vr ꝙ ſic qꝛ ptes elegerūt eū ut ei ſtaret᷑. ff. ꝺ dote plega. l.
theōpomp⁹. ⁊ qꝛ vbo notarij ē credēdū. ut no. i. q. vij. cū
venietib⁹. ſꝫ illꝺ veꝝ i eo ꝙ ſcriptura loqt᷑ n̄ i eo qꝺ ipe nu
da voce loqt᷑ ut no. C. ꝺ fal. l. ſi qs ꝺcurio. vba eiꝫ ſcriptur
non cēſent᷑ vba notarij ſꝫ ptiū ambaꝝ de v. ob. l. ſciēdū i

glo. In ↄ̃rium facit q᷑ ẽ ius q̃ſitum parti. ar. l. ſi ptem. §. i.
ff. quẽadmodum ſer. amit. ⁊ quia cõmiſſio partium intel
ligitur de primo actu: ff. de v̉bo. ſigni. l. boues. §. hoc ſer
mone. ⁊ ſic non videt᷑ ſibi cõmiſſum ꝙ corrigat. ſed ſemel
dũtaxat faciat. ff. ꝺ arbi. l. ſi arbiter. Et ſi vult corrigere in
ſtrumẽtum circa ſolẽnitatem: puta circa diem ⁊ conſulem
an auctoritate ꝓpria poſſit. ⁊ ſi quidez ſi apparet error: pu
ta in inditiõe valet inſtrumẽtum ⁊ inditio erronea nõ no
cet quia trahitur ad ueritatem certi temporis. i. ãni: men
ſis: ⁊ diei. ergo ⁊ notarius põt quia idem facit ipſe ꝙ lex.
Et hoc dico. dicit Bal. ſequẽdo Dy. q ↄ̃ſuluit: an obmiſ
ſionis inditio viciet: nõ tamẽ viciat ſi ſit in eius computa
tione erratum. Alij dicũt nõ valere ſi eſt erratum: quia in
ditio non eſt poſita vt debuit poni. Sed opi. Dy. verior ẽ
nam maior eſt defectus obmiſſionis q̃ꝫ erroris de li. ⁊ po.
l. titius. §. i. cõiuncta. l. gallus. §. in omnib᷒. Si v̉o error
diei nõ apparet: tũc non põt corrigi niſi auctore iudice ma
xime in facto remoto. nam nedũ indiuiduũ tempus ideſt
dies: ſed etiam tempus ideſt mẽſis ⁊ ãnus vt no. ꝺ diuer.
⁊ tempo. preſcrip. l. in tempore. q᷑ facile recedũt de memo
ria nr̃a: de accuſa. c. qualiter. per Inno. ⁊. ff. de ꝓba. l. cen
ſus. ⁊. ff. de fur. l. qdam tabulari᷒. i fi. Et no. ꝙ dies ⁊ ho
ra debent poni in inſtr̃o: q̃ñ rõne ſolius diei ſiue hore p̃t
naſci dubitatio circa id qꝺ fit vt no. in. c. ſi eo tempore. de
elec. li. vi. in nouella. Et no. ꝙ rõne hore vnum inſtr̃m dì
citur prius altero. de ſolu. l. ſi ex pluribus cauſis. §. fin. ⁊
ibi gl. ordinaria quã raro alibi reperies ſ̃m Andre. de pi
ſis. ¶ Ad vnuz aduerte q᷑ ſi ſunt duo notarij ſimul adhi
biti. ⁊ vnus eſt offitio priuat᷒ valet tamẽ vtrũqꝫ inſtrumen
tum ꝓpter illum qui ẽ autenticus. ff. de eden. l. ſi quis ex
argentarijs. §. cogent᷑. v̉. quid enim. qꝺ eſt no. Et ſic hẽs
ꝙ vtilis perſona per inutilem nõ viciatur. Sed an in con
tractu in ſcriptis poſſit error corrigi mandato iudicis vide
tur ꝙ non: q᷑ iſta noua ſcriptura nõ eẽt eiuſdẽ ſpeciei. nec
confitet᷑ contractum in ſcriptis ſed nũcupatiuũ. ad hoc fa
cit qꝺ no. Bar. ff. de libe. ⁊ po. l. gallus. v̉ſi. item creden
dum. In cõtrarium facit. l. cum ꝓponebat᷑. ff. de le. ij. ſed
certe ibi non valet vi ſcripture: ſed vi alterius ꝓbationis.
Sed quid ſi notarius vult declarando addere: puta dixit
tempore dñi Gregorij pape. ⁊ non dixit vndecimi. an po
terit addendo declarare ⁊ addere vndecimi: ⁊ videt᷑ ꝙ ſic
ff. de teſta. l. heredes palam. §. ſed ſi notam. ſed ibi loqui
tur in domino: hic in ſcriba. Tamẽ credo ꝙ poſſit cum ex
anno ſcripto in inſtrumẽto poſſet comprehẽdi quotus eẽt
papa ar. C. de fideicom. l. verbũ volo. ⁊ ſ̃m Bar. in. l. i.
C. de tabu. exhi. ſi notarius dederit inſtrumẽtum defecti
uum poterit pars agere cõtra eum vt corrigat: vel vt perfe
ctum det: quia non videt᷑ dediſſe qui non perfectũ dedit:
vt. l. veluti. circa princi. ff. de eden. ⁊. l. vbi. v̉. dolo. e. titu.
Si vero notarius dicit ꝙ ſibi permittat᷑ addere vel detur
habet in inſtrumẽto vel examinẽtur teſtes qualiter factuz
proceſſit cum notarius reddit ſe incertum. ſi notarius alle
gat iuſtam cãm erroris vel incertitudinis ſui põt hoc pete
re ⁊ dicere: puta ſi tempore cõtractus fuerũt multe cõuen
tiones ⁊ notarius nihil ſcripſit ꝓpter partium feſtinãtiaz
vel ſi notarius ꝓthocollum ꝑmum caſu perdidit. al̃s cuz
ipſe debeat alios certificari nõ poſſet petere certificari ab
alijs ar. l. pretor. §. pe. ⁊ fi. ff. de eden. Si v̉o quis eſt dãni
ficatus in aliquo ꝓpterea quia notarius obmiſit ſcribere
tunc notarius ad intereſſe tenet᷑ vt. l. argentarius. ⁊ p to
tam ipſam. l. ff. de eden. habetis tex. no. in. l. fi. C. de magi
giſtra. cõuen. facit de ſubſro. ⁊ archa. l. i. li. x. Quãdo vero
notarius reddit inſtrumẽtum ⁊ ſuper inſtrumẽto nulla ẽ
contentio. nec requirit᷑ aliqua cauſe cognitio: quia notari
us confitetur ⁊ pars ad quã ſpectat eſt certa. vnde nõ eſt
tunc aliquod dubiũ ſed ſi emanaret aliqua cõtentio: quia
notarius diceret ſe al̃s reddidiſſe ⁊ ſic nõ tenet᷑ iteruz red
dere: vel diceret ad petẽtem nõ pertinere: uel diceret iſtru
mentum inualidum: ⁊ ſic nõ deberet publicari: tunc debe
ret citari ps que lederetur cum hoc faciat cauſa cognita vt
l. pretor. §. plures. ff. de eden. ⁊. l. i. §. quoniã autẽ. ff. de ta
bu. exhi. ⁊. l. de tabu. e. ti. Et quãdo iſte cõtentiones ema
nant: an debeat plenaria cauſe cognitio adhiberi: an uero
ſũmaria. Et dic quãdoqꝫ emanat aliqua ↄ̃tentio cuius de
ciſio parat plenum preiuditium: puta quia tractat᷑: q᷑ no
tarius negat ſe fuiſſe rogatũ: vel negat aliquod capitulum
fuiſſe expreſſũ: tunc quia iſta cognitio parat plenum preiu
ditium: quia tractatur an contract᷒ fuit celebratus an nõ:
tunc debet adhiberi plenaria cauſe cognitio vt. l. iudices
enim. ff. de iudi. ⁊ ita intellige. l. i. ff. de tabu. exhi. ibi. ſed
ſi negat hoc etiã probat᷑ extra de confir. vti. uel inuti. c. cũ
dilecti. vbi petebatur reuocatio priuilegiorũ a ſũmo ponti
fice: ⁊ debet pars citari. Quãdoqꝫ emanãt contẽtiones q̃
non parant plenum preiuditium: ut ſi dicat᷑ inſtrumentũ
redditum eẽ: ⁊ ſic de tenore inſtrumẽti nõ contẽnitur: pu
to ꝙ iſta examinẽtur ſũmarie: ⁊ quãdoqꝫ ſufficit iuris pre
ſtatio ut no. in. l. i. ff. quẽadmodum teſtamen. apert. facit
l. iij. §. ibidẽ. ff. ad exhibẽ. Et no. predicta q᷑ quottidiana.

Eſtat uidendũ qua

liter error notarij ꝓbet᷑. Dicit Bal. in. l. cũ
proponeret᷑. ff. de le. ij. ꝙ ſi notarius corã iu
dice interrogatus confitet᷑ ſe erraſſe per hoc non probat᷑
error in preiuditium partis: niſi error probat᷑ per teſtes vl̃
inditia. tex. eſt in dicta. l. cum proponeret᷑. alleg. cum ſua
glo. nam talis forma probãdi ibi ſtatuit᷑: ſi duo inſtrumẽ
ta originalia appareant diſcrepãtia: diſcrepant in l̃rarum
figura ſed nõ in ſubſtãtia: tũc talis diſcrepãtia nil operat᷑
caſus eſt in. c. dudum. de cõuerſ. coniuga. Si v̉o diſcrepãt
in facti ſubſtãtia: tũc ſi vnum p̃t trahi ad aliud tunc valẽt
⁊ qꝺ cõtinet plus trahit᷑ ad minus: q᷑ in pluri preſumit᷑
erratum ut. l. ſempronius. de le. ij. Si v̉o vnum non põt
trahi ad aliud ꝓpter repugnãtiam ⁊ cõtrarietatem: ⁊ tũc
neutrũ valet. C. de fide inſtru. l. ſcripture diuerſe. Et ſi vl
tra notarium eſt vnus teſtis nũqd ſufficit ad ꝓbanduz er
rorem. dic ſ̃m Bal. in dicta. l. cum ꝓponeret᷑. ꝙ vi ꝙ ſic:
q᷑ notarius eſt vnus teſtis. ff. de teſta. l. domitius. C. qui
teſta. fa. poſ. l. hac cõſultiſſima. §. fi. ⁊ habet conteſtẽ. ergo
ſunt duo teſtes. Et hoc verum niſi plures teſtes q̃ꝫ duo re
quirant᷑ ad ſubſtãtiam actus: q᷑ tunc ſimiliter requirunt᷑
ad probationẽ erroris. ff. de le. ij. l. cum ꝓponeret᷑. In cõ
trarium videt᷑. nam in hoc libello ipſe notarius eſt reus q̃
nõ põt eẽ teſtis. Item contra ꝓpriam ſcripturam non põt
teſtificari. C. de nõ nume. pe. l. gñaliter. in fi. ⁊ hoc eſt ve
rius: qcqd dicat Bar. in dicta. l. ſi librarius. ¶ Sꝫ an po
terit deferri ſacramẽtum in defectum plene probationis
ſup iſta cã erroris videt᷑ ꝙ ſic ex regula generali. l. in bone
fidei: C. de rerum. nam nos ſumus in bone fidei iuditio:
q᷑ mãdatum eſt bone fidei. ſed notari᷒ conuenit᷑ rõne mã
dati: ut no. ff. de eden. l. pretor. §. i. ⁊ i aut. ꝺ tabel. §. nos
autem. ergo ⁊c̃. In ↄ̃rium videt᷑ ꝙ non ſtatur cõfeſſioni
notarij ergo ad quid defert᷑ ſacramẽtũ niſi dicas īter ipſas
ptes ꝑncipales. ſed puto nõ deferri cũ in ↄ̃rium ſit ſcriptu
ra non debemus deferri iuramẽtuz ex minus ualida. pro
batiõe ar. no. C. qui ⁊ aduer. quos. l. i. require ergo clarã
probationem. Et ſi notari᷒ eſſet mortu᷒ adhuc require cla
riorem iuxta no. inſti. de inuti. ſti. §. item verborũ. ⁊. l. i. in
fi. ff. quẽadmo. teſta. ape. per Bar. Et no. ꝙ inſtrumẽtũ
directe ⁊ indirecte reprobat᷑ p duos teſtes ut no. in regula.
pluralis locutio. p Io. an. ideſt infringit᷑ tabellio. ſed ps

non pōt infringi niſi per aliam ſcripturam vt.l.generalit᷑.
allegata.ſed preſumptio legis pōt infringi per duos teſtes
vt.l.iuriſgentium.§.qđ fere.ff.de pac.⁊ ſi notariꝰ vellet
ſupplere qđ dicit obmiſſū in facti cauſa non pōt niſi đ mā
dato iudicis:quia etiam obmittēdo eſt error:⁊ an ſit certū
necne:debet primo videri apud iudicem competentem vt
dictum eſt ſup̄.⁊ ſm Bar.in.l.ſi librarius.de reg.iuris.
poterit cōſtare de errore ⁊ probabitur ſi notarius trāſcri
pſit ſcripturam alterius:tūc produco originale ⁊ error faci
liter probatur vt.l.ſi librarius.allegata.⁊.l.ij.C.de erro.
aduo.Si vero ſcripſit ſcripturam ꝓpriam:⁊ tūc ſi habet
prothocollū probabit᷑ per extenſionem prothocolli vt in
aut᷑.de tabel.§.penam.Ex illo verificatur inſtrumētum
extenſiuū:⁊ ſic videbitur an ſit erratum in tranſcribendo
vt dicta.l.ſi librarius.Sed poſſes dicere:quia magis dici
tur ꝓ͛cipale prothocollum q̃ inſtrumētū publicū.nōne
potuit eē ꝙ notarius ab ipo initio conficit inſtrumentum
publicū.Reſpōſio non preſumit᷑ vt dicto.§.penul.nam ori
ginale retinet notarius apud ſe vt alijs edatur cum opus
fuerit.ff.de eden.l.argentarius.§.i.⁊ ideo ipi notario nō
debet dari copia inſtrumēti vt.l.pretor.§.prohibet.ff.de
eden.modo dicit lex ꝙ pars pōt petere vt exhibeat᷑ origi
nale a notario vt videat᷑:an inſtrumētum reſtitutum per
notarium parti plene cōtineat omnia vt.l.veluti.circa p̄n
cipium.ff.đ eden.Predicta vera niſi perſona notarij eēt
perſona ſuſpecta vt dicta.l.argentarius.§.p̄mo.⁊ ꝙ illud
qđ remanet apud notarium preſumat᷑ originale:probat᷑
quia ſic eſt ſolitum fieri:⁊ probatur per argumētum a ſoli
tis vt.l.i.§.p̄mo.⁊.§.marco.ff.ne quid in loco publico.⁊
l.certi cōditio.§.ſi nūmos.ff.ſi certum peta.Item pōt pro
bari per teſtes ſcriptos in inſtrumēto qui ad hoc apponū
tur vt in corpore de inſtrumē.cau.⁊ fide.§.ſed ſi inſtrumē
ta.⁊.l.i.in fine.ff.quēadmo.teſtamē.ape.¶ Sed quid ſi
teſtes dicāt aliter fuiſſe q̃ dicat inſtrumētum:ſed nō recor
dantur qualiter fuerit.Reſpōſio ſi hoc contingat circa ea q̄
ꝑtinēt ad notarium vt circa diem ⁊ mēſem ⁊ ſimilia:et
tunc quia cōſtat q̃ eſt erratum.reſtat ꝙ credat᷑ notario.
vt dictū eſt.Si vero hoc cōtingat circa ea que pertinēt ad
ptes:tūc notarius nō poſſet corrigere:quia licet ꝯſtaret ꝙ
ſit erratum:non tamē ſcit notarius quid habeat ponere vt
eſt dictum.Item pōt probari per preſentes ⁊ alios q fue
runt mediatores inter partes ſic cōtrahentes vt in auten.
de inſtru.cau.⁊ fi.§.ſi vō moriatur.v͛ſi.in his.in glo.que
incipit Ad numerationē.⁊ puto ꝙ ſufficeret dictum vniꝰ
teſtis cum notario quia remanēt duo.vt dicto v͛ſic.in his.
Dicit Frede.de ſenis.conſilio.cclxxviij.ꝙ nō creditur no
tario niſi in his que pertinēt ad ſuū offitiuꝫ.⁊ ſi in his que
non pertinēt ad offitium ſuū falſum ſcribat:tūc non dicit᷑
inſtrumētum falſum.Si vero hoc contingat circa ea que
pertinēt ad partes:tunc notarius nō poſſet corrigere:quia
licet cōſtaret ꝙ ſit erratum nō tamē ſit notarius ꝙ habeat
ponere vt eſt dictum.Item pōt probari quādoqꝫ error p
ipos faciētes:vt ſi quedam vniuerſitas fecit ſindicum:vel
alium cōtractum:homines dicte ciuitatis ſeu vniuerſitatꝭ
poterūt probare ſic fuiſſe vel non fuiſſe.tūc actum vł etiā
ſi eēt aliquid ꝙ nulli fieret preiuditiuꝫ.vt ſi teſtator adhuc
viuens dixit notariū in ſuo teſtamēto erraſſe.Sed an per
vnum inſtrumētum probet᷑ error alterius ſi ſunt ſcripta
manu eiuſdem notarij:⁊ videt᷑ ꝙ ſic.vt.l.ſempronius.ff.
de le.ij.ſed ibi loquit᷑ ī ſcriptura teſtatoris que caret omni
ſuſpitione falſitatis.ſecus ergō videt᷑ in ſcriptura notarij
C.de fide inſtru.l.ſcripture.Solu.ſi eſt repugnantia neu
tra valet.ſed ſi in vna eſt plus q̃ in alia.aut illud plus pōt
reduci ad minus vt in ſūmis valet in minori ſūma ar.ff.đ
arbi.l.diem proferre.§.ſi plures.Aut non pōt reduci:vt
quia vna ſcriptura eſt plenior q̃ altera:quia continet plu
ra capitula:⁊ tunc pleniori ſcripture ſtabo ar.ff.de here.
inſti.l.ſi ita ſtipulatus fuerit ntiꝰ.Nam vna ſcriptura ſup
pletur ꝑ aliam.ff.de eden.l.ſi quis ex argentarijs.§.ſi ini
tium tabularum.ſm Bal.qui ita dicit in dicta.l.cuꝫ pro
poneretur.allegata.qui dicit ibidem q̃ ſi vnuꝫ inſtrumē
tum eſt protocollum ⁊ aliud exempluꝫ ⁊ variant debere
ſtari protocollo originali vt in aut᷑.ſi quis in aliquo docu.
C.de eden.⁊ probatur error vt haber᷑ in.l.errores.C.de
erro.aduoca.Et que ſunt ſeu dicant᷑ capitula diuerſa:dic
per Bar.in.l.aurelius.§.idem queſijt.ff.de libe.lega.et
per Inno.in.c.fraternitatis.de hereticis.Ange.autē in
l.errore.C.de teſtamē.dicit ꝙ error notarij probatur mul
tum faciliter ſcilicet per teſtes qui dicūt ſe interfuiſſe actui
⁊ qui dicunt ꝙ actus ſit aliter celebratus q̃ ſcriptus.

Sequitur qualiter ꝓbatur er

ror in vltimis volūtatibus.⁊ dicit Jac.đ bu.
in.l.errore.C.de teſtamē.ꝙ error tabellioīs
non viciat teſtamētum.ſed dic ꝙ aut ſunt obmiſſa ſubſtan
tialia:tūc viciatur teſtamētum ſiue hoc obmittat teſtator
ſiue tabellio vt.l.i.§.ſinautē.ff.de here.inſtitu.⁊.l.titia.
cum teſtamēto.ff.de lega.ij.Aut obmittātur accidentia:
⁊ tunc ſiue obmittant᷑ a tabellione:ſiue a teſtatore non vi
ciatur teſtamētum.verum quādo obmittūtur ſubſtantia
lia errore tabellioīs:ſi probatur ꝙ teſtator expreſſit ſubſtā
tialia ⁊ tabellio obmiſſit non viciat᷑ teſtamētum vt.l.erro
re.C.de teſtamē.Aut obmittunt᷑ ſolēnia ⁊ viciatur teſta
mētum vt.l.fi.C.de iure codicil.ſm eūdem.Jac.in.l.am
biguitatis.C.de teſtamē.Bal.vō in.l.cuꝫ proponeret᷑.
ff.de le.ij.dicit ꝙ fideicōmiſſum ſeu vltima volūtas ꝓba
tur ⁊ probari pōt ex coniecturis.⁊ que ſunt iſte cōiecture
glo.in.l.cum proponeret᷑.dicit ꝙ ſi teſtator p̄mo dixit ſe
velle ſubſtituere:⁊ poſtea dixit ſe per errorem obmiſiſſe
hoc ſufficere.Item ſufficit ad probādum ſi hoc enūtiatiue
ſcripſit in teſtamēto vt in tex.dicte.l.cum proponeretur.
Et aduerte quia ſi teſtator anteq̃ veniret ad teſtamētum
dixit ſe velle ſubſtituere ⁊ poſtea nō ſubſtituit:ꝙ tunc pre
ſumitur per errorem obmiſiſſe.Sed per quot teſtes hoc
debeat probari.Glo.dicit in dicta.l.cum proponeret᷑.ꝙ
per ſeptem teſtes in teſtamēto.in codicillis per qnqꝫ.Con
tra hoc videt᷑.l.heredes palam.§.ſꝫ ſi notam.đ teſtamē.
vbi dicit ꝙ ſufficit probare per duos teſtes.Diſtingue quā
doqꝫ quis vult probare diſpoſitionē directo vel per conie
cturas.aut volūtas eſt certa.ſed eſt erratum in qualitate:
ſiue in quātitate.Primo caſu tūc oportet ꝙ ꝓbet ꝑ.vij.
teſtes in teſtamēto.⁊ qnqꝫ ī codicillis.vt.l.fi.C.đ codicil.
⁊ ita loq᷑ glo.ij.⁊ fi.in.l.cum proponeret᷑.alle.Secūdo
caſu ſufficit ꝑ minorem numerū teſtiū ꝓbari vt.d.§.ſed ſi
notaꝫ.Idē no.Bal.i.l.quotiēs.§.ſed ſi n̄ in corpore.idē
dicit in effectu.vbi dicit ꝑ q̄t autē teſtes ꝓbatur error.dic
ꝙ aut loqmur ī ſubſtātialibꝰ:⁊ requirunt᷑ tot teſtes ad ꝓ
bandum errorē:quot reqrunt᷑ ad eſſentiā actus vt.d.l.cū
ꝓponeret᷑.⁊ ibi glo.Aut loqmur de errore ꝓbando ī cir
cumſtantijs ⁊ coherentijs ſeu demonſtrationibꝰ:tunc ſuf
ficiunt duo teſtes.ff.de teſta.l.hēdes palam.§.ſed notaꝫ.
Ange.aūt in.l.errore.C.de teſta.dicit ſi dicamꝰ teſtatorē
erraſſe ꝓbatio huius erroris eſt difficilis.rō eſt q: eius vo
luntas eſt mutabilis ⁊ variabilis vſqꝫ ad mortem qs ergo
ſcire poterit ꝙ teſtator errauit cuꝫ mēs hōis nulli ſit nota
niſi deo ⁊ ei de cuius mente tractatur inſti.de act.§.alū.
in glo.magna.Tu habes articulare ꝙ illo tunc cum teſta
tor ad teſtandum ſe parauit:dixit ⁊ in cartulam ſuam for
te redegit de manu propria quomodo volebat īſtituere ti
tium ⁊ ex tanta pte:vł ei legare tātum vel talem rē vł euꝫ

inſtituere ſolum in certa parte: vel dixit ſe uelle legare cen
tuꝫ in ſcriptis ſeu ducẽta: uel ecõtra. hoc enim probato ꝙ
cum ſe ad teſtãdum parauit. dixit vnuꝫ: ⁊ incõtinẽti dixit
aliud: ⁊ ita reperit̃ ſcriptuꝫ preſumit̃ hoc errore fuiſſe. nã
non preſumitur uolũtatem tam cito mutaſſe. ff. de condi.
⁊ demon. l. iam ad ea. ff. de le. ij. l. fideicom. §. ſi rem. ⁊ ꝙ
per hoc probatur qualis fuerit intẽtio hominũ. ponit gl.
in. l. fulcinius. §. quid ſit latitare. ff. quibus ex cau. in poſ.
ea. ff. de do. excep. l. apud celſum. in prin. uoluntas enim
hominũ per ṽba probatur ut. l. labeo. ff. ꝺ ſuppel. le. ⁊ ſꝫ
Bal. in. l. cum proponeret̃. allegata. dic ꝙ debet credi ſo
li teſtatori qui dicit ſe erraſſe in teſtamẽto ſuo. ⁊ ſimilit̃. dꝫ
credi cõtrahentibus ſi ambo aſſerũt ſe erraſſe. nec ẽ opus
alia probatione erroris. Et dicit ibi. Bal. ꝙ in cõtractibꝰ
⁊ maleficijs inditium debet probari per duos teſtes in te
ſtamẽtis iter liberos per duos teſtes ut. l. ſi. C. fami. her.
⁊ ibi glo. ⁊ in. c. ſicut. de ſymonia. In teſtamẽtis inter ex
traneos per ſeptem teſtes. In codicillis per qnqꝫ. Idem
ergo numerus teſtium requirit̃ in probãdis inditijs qui
requiritur in probatõne veritatꝭ: qꝺ ẽ uo. Et ſi dicat̃ vnus
teſtis facit inditium: vt. l. theopompus. de dote prele. ff.
de queſtioni. l. maritus. Reſpõſio illud ẽ uerum. vbi certus
numerus teſtium nõ requirit̃ de ſolẽnitate ut. C. de teſti.
l. ſi vnus. ⁊ ubi teſtis deponit ſuper ueritate. ſed ſi depõit
ſuper inditio. vnus teſtis non facit inditiũ. ita dicunt doc.
⁊ ẽ menti tenendum. ¶ Sed an iſta inditia ſeu coniectu
re poſſint probari per teſtes nõ rogatos. hoc ẽ an error te
ſtamẽti poſſit probari per teſtes nõ rogatos. Et aut proba
tio erroris includit aliquid diſpoſitiuũ: ⁊ non põt probari
niſi per teſtes rogatos. nõ enim põt probari error niſi pro
betur veritatẽ aliter ſe hꝛe. ſed ueritas teſtamenti requirit
ſeptem teſtes rogatos ut inſti. de teſta. §. teſtes. facit. l. i. in
fi. quẽadmo. te. ape. ⁊ inſti. de inuti. ſtipu. §. iteꝫ verboꝝ.
Aut probatio erroris nõ conſiſtit in actu diſpoſitiuo ſed
actu enũtiatiuo: tunc forte põt probari per teſtes nõ roga
tos. contrarium credidit ibi Bal. quia verba enũtiatiua
concludũt eũdem effectum cum verbis diſpoſitiuis. ꝺ hoc
eſt plene dictuꝫ in clauſula. dedi: donauit titio ⁊c̃. Et dic
ſm Bal. in. l. cum proponeretur. allegata. ꝙ ille dicit̃ er
rare qui obmittit ponere qꝺ debuit ponere ⁊ non debuit
obmittere. Sed videt̃ ꝙ talis obmiſſio facta per teſtãtem
viciat eius diſpoſitionẽ vt. l. ambiguitatis. C. de teſta. ⁊. l.
ſed etſi aliũ. ff. de vſufruc. le. Sed dic ꝙ aut obmittit aliqꝺ
in ſcriptura: ſed non in prolatiõe verborum ⁊ nõ viciat ut
in. l. cum proponeret̃. allegata. ſm intellectum Azo. ibi.
in glo. aut obmittit̃ i vtroqꝫ ſcilicet in prolatiõe verboꝝ ⁊
in ſcriptura: ⁊ tũc refert. Aut obmittit̃ i prolatiõe verborũ
diſpoſitiua ⁊ enũtiatiua: ⁊ tũc habet̃ pro obmiſſo vt dicta
l. ambiguitatis. aut in diſpoſitiua: ſed non in enũtiatiua: ⁊
non habetur pro obmiſſo vt dicta. l. cum proponeretur.
ſm intellectum Joan. ⁊ ſic ſm iſtam diſtinctõnem intelli
ge multas opiniões. ¶ Sed circa hũc paſſuꝫ qualiter er
ror ſcribẽtis ſeu teſtantis probat̃. Aliqui docto. moderni
dixerũt ꝙ glo. hoc poſuit: vt eſt dictum in dicta. l. cuꝫ pro
poneretur. ⁊ Bal. in. l. errore. C. de teſtamen. vbi dicit.
ꝙ aut loquimur de extrinſecis a uolũtate teſtatoris. aut de ꝑ
tinẽtibus ad ſubſtãtiã teſtamẽti. ⁊ tũc aut circa certitudinẽ
aut circa aliã v̾iſimilẽ ſuppletionẽ. Primo caſu dicit Bal.
puto quia inſtitutus vel legatarius nõ ſit capax. uel ꝙ ini
micitie interuenerũt inter teſtatorem: ⁊ vl̃ legatariũ: vel he
redem: ⁊ tũc ſufficiunt duo teſtes hoc probantes. Super
hoc aduerte quia Bar. ſequẽdo Dy. in. l. heredes palã.
§. ſed ſi notam. ff. de teſtamẽ. dixit ꝙ requirũtur ſepteꝫ vl̃
qnqꝫ teſtes: quia per inimicitias reuocat̃ legatum. Unde
eadem ſolẽnitas requitur in tali probatiõe inimicitiarum
ſicut in reuocatione. Sed videtur verius dictum Bal. in
l. errore. allegata. quia inimicitie nõ inducunt reuocatiõeꝫ
ipo iure legati. ſed faciunt legatarium indignum ⁊ ope ex
ceptionis repellẽdum ut. l. cum quidam indignũ. ⁊ in. l. ſi
inimicitie. ff. de his quibus vt indig. Unde nõ requirit̃
illa ſolẽnitas: quia nõ tractamus de reuocatõne ipo iure:
ſed de indignitate cauſanda. Secũdo patet quia per alie
natõnem rei legate ſi fit ex volũtate reuocatur legatum vt
l. fideicom. §. ſi rem. ff. de lega. iij. ⁊ tamẽ nemo diceret re
quiri vltra duos teſtes ad probãdum illam alienatõnem:
⁊ maxime pro Bal. faciũt dicta per Bar. in. l. in queſtio
nibus. ff. ad. l. iuli. maieſta. ⁊ per Bal. in autẽ. ſi dicatur.
in fine. C. de teſti. ⁊ in. l. i. C. de rebus credit. Adde dicta
Bar. in. l. ſolent. ff. de alimen. ⁊ ciba. facit etiaꝫ qꝺ habe
tur per glo. in. l. cum probatio. ff. de probatio. iũcta gloſa.
in. l. fina. ff. fami. her. ¶ Ex quibus omnibꝰ allegatõni
bus oſtenditur ꝙ nõ eadem qualitas ⁊ forma probatõnis
requirit̃ in circumſtãtijs vel in aliquo qꝺ nõ ipm de quo
principaliter querit̃. ſed ẽ quodam mediũ per quod forte
te peruenit̃ ad illud vt patet in dictis locis: ⁊ vide in alle
gatõnibus Lapi. allegatõne. lix. ⁊ hec cum tractamus ꝺ ex
trinſecis ad teſtamẽtum ſubdebat Bal. in his que cõcer
nunt ſubſtantiam ad certitudinẽ vel veriſimilem aliquam
ſuppletõnem. Primo caſu dicit ipſe loquit̃. l. cum ꝓpo
neret̃. allegata. Secũdo caſu de certitudine loquit̃ qꝺ di
citur in. l. heredes palam. §. i. ff. de teſta. Tertio caſu loq
tur Pe. ⁊ Cy. i. l. errore. C. de teſtamẽ. Hec ſunt verba
Bal. dubia: tamẽ ideo videt̃ ſi: poſſe dici ꝙ vbi volumꝰ
ꝙ in teſtamẽto vel alia vltima volũtate intelligat̃ id quod
non eſt ſcriptum vel dictũ aliquo modo ſi errauit teſtator
qꝺ intendebat dicere vl̃ ſcribere. ⁊ tũc ita intelligit̃ gloſa
nota. in. l. cuꝫ proponeret̃. allega. ꝙ ex precedẽtibus ⁊ ſe
quẽtibus probatis. ꝑ ſeptem teſtes probat̃ ille error: ⁊ ſub
ſtitutio reciproca ibi habet effectũ. nec ſufficerent que añ
dixit: niſi ⁊ poſt dixiſſet in terminis illius glo. vt dicũt do
cto. quam glo. intelligas cum tractamus de alio diſpoſito
ꝙ̃ de propria inſtitutõne heredis. nam de ipa inſtitutõne
videtur attẽdendum: an illa probatio per ſepteꝫ teſtes per
ſe ſufficeret ⁊ formam haberet vt teſtamẽtuꝫ ex ea valeret
aliter autẽ vt valeret tãꝙ̃ vt illud medium teſtamẽtum nõ
videtur in inſtitutõne heredis dici poſſe per. l. iubemus.
C. de teſtamẽ. ſed in his que expreſſionẽ talem nõ requi
runt illud teſtamẽtum mediuꝫ probatꝭ ante ⁊ poſt que ꝓ
bantur ibi. ipꝫ ẽ ꝙ habet validitatem reſpectu illius ſub
ſtitutõnis reciproce inſpecto qꝺ voluit teſtator: ⁊ nõ inſpe
cto errore ſuo: quia obmiſit. ita videtur intelligẽduꝫ quod
ibi dicitur. ⁊ adde ad idem qꝺ Bal. dicit in. l. quoties.
in principio. ff. de heredi. inſti. ꝙ vbi ẽ error in corpore de
bet probari per ſeptem teſtes. ſed vbi in nomine proprio
ſufficit per duos. Et hoc nota ad ea que habẽtur in. l. ſi in
nomine. C. de teſtamẽ. ⁊ itellige probato errore in corpo
re valere illud qꝺ voluit: non illud qꝺ faciendo errauit. ⁊
hoc quia diſpoſitio non erat valida. ideo requiruntur ſe
ptem teſtes ad validandum: ⁊ intelligendum qꝺ nõ eſt ex
preſſum: vl̃ ad mutandum quod ẽ expreſſum. Iſta ẽ con
cluſio vera de mente Barto. in dicta. l. heredes palam.
in. §. ꝑmo. allegato. ⁊ melius in. l. qui liberis. §. teſtamen
ta. ff. de ſecun. tabu. ⁊ idem in. l. ꝑma. C. de codicil. Sed
vbi tractatur de aliquo valido diſpoſito confirmando vel
declarãdo: vl̃ interpretãdo: vl̃ corrigendo eo modo tamen
cum defectus non erit tantus qui inualidaret: vt in errore
proprij nominis: ⁊ tunc in omnibus hijs caſibus ſuffici
unt duo teſtes. nam ⁊ generale eſt hoc ꝙ non requiritur
eadem ſolennitas in declarando: vl̃ interpretando actuꝫ
qui requiritur in faciendo. Ideo iudex ſententiam ſuam

ex interuallo declarauit ut. l. ab executore. ꝺ appel. quã mutare nõ poſſet ut. l. paulus. ff. de re iudi. libellus poſſ; declarare poſt litẽ; cõteſta. ar. l. pomponius ſcribit. ſi frumentum. §. fi. ff. de rei uendi. ibi glo. ꝙ nõ poſſet corrigere ſm ea que habent in. l. edita. C. de eden. Teſtis etiam declarat dictum ſuũ ſine nouo iuramẽto ſm Inno. in. c. cu; clamor. de teſti. ⁊ ſic de ſimilibus. vnde in propoſito ad talem declarationẽ uel interpretationem ualent cõiecture ⁊ per duos teſtes probate. Item etia; intellige ꝙ ſufficerẽt verba precedentia uel ſequẽtia tãtum in iſtis terminis ar. l. qui filiabus. ⁊. l. ſi ſeruus pluriũ. §. i. ff. de lega. i. nec h; locum qꝺ dicitur in. l. cum proponeret. in glo. que loquitur in ſuperioribus terminis etiam de tali interpretatiõe vel cõiecturis: uel acceſſorijs alijs habet in. l. reos. §. cum in talibus. ff. de duobus re. ⁊ in. l. iuriſgentium. §. qꝺ fere. ff. de pac. ⁊ ideo illud qꝺ dicit Bal. in. l. cum proponeretur. allega. ꝙ inditium in vltimis volũtatibus debet ꝓbari per. v. teſtes niſi inter liberos. non eſt verum dictum niſi intelligatur dũtaxat de eo probando qꝺ non apparet dictum uel ſcriptum. ⁊ ſic nõ tractat de interpretatiõe vel declaratione ualide uolũtatis: quia tũc ſufficiũt duo teſtes vt ſup̄ eſt dictu;. ¶ Eſt dubitatio vna an requirat ꝙ illi ſeptem teſtes ſint rogati de quo ſup̄ eſt dictum pꝰ Bal. Ange. vero in. l. quotiens. ff. de here. inſti. per illum tex. dicit ꝙ licet actus in ſcriptis requiritur fieri tamẽ põt probari error quãdo aliter eſt ſcriptum q̄ fuerit dictũ vel conceptum. hoc eſt negatiue vbi debebit affirmatiue: vel ecõtra: vel vbi debebat fieri de centum eſt cõfecta cõfeſſio de ducentis vel ecõuerſo: tenet probatio iſto errore: tenet etiã actus in ſcriptis ⁊ corrigitur qꝺ eſt mirabiliſſimũ: tamẽ videtur probare per illum tex. qui non põt eẽ ꝙ non loquatur in teſtamẽto etiam in ſcriptis. Non obſtat dictu; Ange. illud quod dicit in. l. contractꝰ. C. de fide inſtru. vt ſup̄ dictum fuit. nam vbi deficit forma que nõ eſt ſuata ĩ actu in ſcriptis non põt coadiuuari niſi quatenus eſt ſcriptum: ſed quãdo eſt erratum vt nũc eſt dictum: tunc ſecus ſic ſm eum ſingulariter per illum tex. l. quotiẽs. cui aliter non videt reſponſum: pro hoc dicto ange. facit ꝙ maior eſt defectus forme obmiſſe vel maior eſt difficultas ſubaddere id qꝺ penitus eſt obmiſſum q̄ ſit defectꝰ forme vitioſe poſite vel q̄ ſit difficultas mutare de eo qꝺ eſt erratum ad id qꝺ eſt in vero intellectu: vt aſs dicebat Bal. in obmiſſione iuriſditõnis vel in mala poſitione eius: quia primo caſu inualidum eſt inſtrumẽtum ſecũdo non: ⁊ de mutatõne ⁊ de aliquo ad aliquid qꝺ nõ eſt ꝺ non ente ad ens. vnde glo. in. l. iulianus. ff. qui ſatiſda. co. ⁊ ideo ſi dictum eſſet per teſtatorem titius ⁊ eẽt obmiſſum dicere per errorẽ heres eſto ñ poterit ſuppleri heres eſto ⁊ tamẽ poterit mutari ſm dicta;. l. quotiẽs. in principio. allega. ⁊ dicit ibi Ange. dicta per eu; eſſe vtilia ad ſententiã ⁊ nõ dicit plus. ibi vult dicere no. ꝙ ſi in ſententia q̄ debet ferri in ſcriptis vt in. c. fi. de iudi. libro. vi. ⁊. l. ij. C. de ſenten. ex pericu. re. ſit erratum eo modo q̄ nũc eſt dictum per ange. põt corrigi ſm eum ⁊ ualeret qꝺ eſt mirabile ſi eẽt verũ: ⁊ ſi ſit obmiſſa ſolẽnitas vel forma: puta verbum cõdẽno vel abſoluo vicietur penitus ſi nõ eſt equipollãs verbum. hoc bene eſt verum vt. l. preſes. C. de ſen. vbi Bar. dicit ꝙ lata ſententia abſolutoria abſoluimꝰ rem ⁊ victum victori in expenſis ⁊ nõ dicit plus. dicit Bar. ꝙ non videt condẽnatus in expenſis cum obmiſerit verbum condẽnamus. nec põt repeti ex precedẽtibus in iſtis terminis. ſed ſi dixiſſet condẽnamus reũ ⁊ victum victori in expenſis intelligeret repetitum condẽnamus ⁊ valeret. ſed nõ ita in abſolutione. Non ob. l. i. §. ſinautẽ. de here. inſti. ⁊. l. errore. C. de teſta. ⁊. l. verbum uolo. C. de fideicom. Nã in vltimis voluntatibus bene ſuppletur propter fragilitatẽ mentis teſtatoris. vt. l. hac cõſultiſſima. §. at cum humana. C. qui teſtamen. face. poſ. non ſic in ſententia in qua iudex debet eẽ aduertens nihil obmittẽ rigoroſitate ⁊ ꝺ forma ⁊ idẽ Bar. in dict. §. ſinautẽ. allegatõ. In aliquibus lecturis aliter uidetur loqui ĩ hoc paſſu ⁊ variare: vt refert Imol. ĩ. l. iudex poſtq̄. ff. de re iudi. conãdo ſuare equiorem parte; ꝙ valeat dicta ſententia condẽnatoria expenſarum tãq̄ interlocutoria que nõ debet ſcripti recitatiõe proferri. ⁊ ideo põt ſuppleri ad eam plus q̄ ad diffinitiuã vt ſup̄ dictum eſt.

¶ Queſiuit Baldus an error ĩ teſtamẽtis poſſet probari per duos teſtes: ⁊ dic ſm eum in. l. errore. C. ꝺ teſta. q̄ videtur ꝙ nõ: quia in teſtamẽtis requirũtur plures teſtes ad probãdum ſic factum teſtamẽtum. ſed error nõ poteſt probari: qn probetur veritas cõtraria errori. hoc probat ff. de lega. ij. l. cum ꝓponeret. Item eadem eſt diſciplina cõtrariorum. ⁊ eadẽ eſt regula probãdi. C. de nõ nu. pec. l. generaliter. ergo quẽadmodum eſt probãda veritas. ita eſt probãdus error. In cõtrarium videtur ꝙ error in tempore vel in confinibus: vel nomine videt poſſe probari ꝑ duos teſtes vt. ff. de teſta. l. heredes palam. §. ſed ſi notã. Item amicitia ⁊ inimicitia poſſunt probari ꝑ duos teſtes ⁊ tamẽ teſtamẽtum inde dependet vt. l. ſi quis ſeruũ. §. inter duos. ff. de lega. ij. ⁊. ff. de adimen. lega. l. iij. in fi. cu; ſimilibus. Solue dicit hic Cy. vt dicit Bal. ꝙ error põt probari per duos teſtes ſm pe. Tu dic ꝙ quedam ſunt ꝓbationes extrinſecus nõ ex teſtamẽto venientes vt ꝙ aliqs ſit inimicus: vel ſpurius: vel alio modo nõ capax. ⁊ iſta ꝓbata per duos teſtes infringũt teſtamẽtum vt. C. ꝺ teſta. l. neqꝫ. ⁊ ecõtra. ſi probaretur capacitas vel amicitia ꝑ duos teſtes coadiuuaret teſtamẽtũ de. le. i. l. lucius. §. fi. ff. ꝺ ꝓba. l. ab ea pte. ⁊. l. vbi numerus. Quedã ſunt ꝓbatões que debẽt fieri de ipo teſtamẽto ⁊ tũc refert. aut circa ſubſtantiam teſtamẽti. aut circa certitudinẽ. aut circa veriſimilem ſuppletione;. Primo caſu loquit. l. cũ ꝓponeretur. cu; ſua glo. allegata. Secũdo caſu loquitur Cy. in. l. errore. alle. ⁊ pe. ⁊ eſt rõ quia facilius aliquid probat ſup̄ ſcripturam vel preter ſcripturã q̄ contra ipſius tenorẽ vt no. C. de cõtrahen. ſtipu. l. optima;. per cy. ⁊. ff. de duo. re. l. reos. §. cum in tabulis. in glo. niſi alijs. ⁊. ff. de pac. l. iuriſgentiu;. §. qꝺ fere. Item facilius ꝓbantur adminicula q̄ ipſum ꝑncipale diſpoſitũ. cum in adminiculis ⁊ coherentijs ꝓbandi ſufficiunt coniecture vt. ff. de re. du. l. i. de le. i. l. ſeruus pluriu;. §. fi. Eodẽ mõ ſi probatio nõ tendit ad probãdum teſtamẽtum: nec cõcernit factu; teſtatoris. ſed factum tabelliõis vt quia volo probare q̄ tabellio errauit ĩ die cõſcripti iſtri q̄ ſcripſit ꝑus uel poſteriꝰ q̄ deberet ꝙ hoc põt infringi ⁊ probari per duos teſtes: quia hoc põt examinari ſeorſum a ꝑncipali. vnde nõ eſt eiuſdem nature. ⁊ ſic intelligo qꝺ no. in. l. error. alle. per cy. ⁊ pe. ⁊. ff. ꝺ re. iu. l. ſi librarius. ⁊. l. i. ĩ fi. ff. quẽadmo. te. ape. Si aute; ꝓbat error ꝑ teſtes. puta quia dixit teſtator heres eſto: tñ nõ ſcriptũ. dic ſm Nico. de mata. ꝙ aut teſtamẽtũ ẽ nuncupatiuũ ⁊ tũc valet quia ibi ſcriptura nõ eſt de ſubſtãtia teſtamẽti. ſed ad ſolã probationẽ fit. ⁊ ideo talis error ſcripture nõ nocet cum teſtatorẽ conſtet nũcupaſſe: ⁊ ſic compleuiſſe perfecte ea que ipe debuit ad ſubſtãtiam teſtamẽti ar. ff. de pigno. l. cõtrahitur. ⁊ ꝺ pac. l. pactum. ⁊. l. errore. alle. ⁊ de le. ij. l. cum ꝓponeretur. ⁊. ff. de here. inſti. l. i. §. ergo ſi ita. Aut eſt teſtamẽtum in ſcriptis: ⁊ tũc credo ꝙ nõ valeat: q̄ cũ ſcriptura ſit de ſubſtãtia o; heredẽ inſtitutum eẽ ſcriptu;: quia inſtitutio caput eſt teſtamẽti: adeo q̄ ſine ea nullũ teſtamẽtũ eẽ põt. ff. de his q̄ in teſta. le. l. ꝓxime. ⁊ o; per ipam ſcripturã exprimi vt. ff. de codicill. l. fi. ⁊ ꝓ hoc. C. de arbi. l. ne in arbitris. §. ſinãt ĩ ſcriptura

Sed vbi teſtator tātum inſtitutionis partem in ſcriptura exprimit q ex ipa ſcriptura colligi pōt a parte tota: licz aliquod verbū deſijt in ſcriptura tūc valet. Ideo qd lex intelligit in nūcupando nō fuiſſe defectum. ⁊ defectū ſcripture intelligit quaſi non fuiſſe defectū: cum per illud qd eſt ſcriptū appareat intētio dicentis vt in exemplo ſup poſito vt l. i. §. ſi autē. ⁊ l. quotiens. ff. de heredi. inſtituē. In legat autem ⁊ fideicōmiſ. que probant dicta: licet nō ſit in eis ſubſtantia teſtamēti. eſt tamē in eis ſubſtantia legati ipſi⁹ Unde puto dicit Bal. eandem diſtinctionē habere locū per predictas rōnes. Sed in errore cōmiſſo in ſententia: puta quia dixit iudex condēno ⁊ nō eſt ſcriptum. R. cuz ſententia ſit ferenda in ſcriptis ſcriptura ſit d ſubſtātia pronūtiationis. C. de ſenten. ex pericu. re. l. ij. in fi. puto ibi eandem diſtinctōem adhibēdam quā dixi in teſtamēto in ſcriptis. ⁊ idem puto in quolibet actu in quo ad eius ſubſtantiam requirit ſcriptura. vbi autē ſcriptura fit ad ſolā probationem. tūc dico idem qd dixi in teſtamēto ſine ſcriptis ſm Nico. de nata. Et dicit Bal. in dicta. l. quotiens. in pncipio. ⁊ de heredi. inſti. q error cōſanguinitatꝫ viciat inſtitutionē vt credebā te fratrem meū cuz eſſes partus ſuppoſitus. ideo te ſubſtitui. ⁊ dicit glo. q nō valet vt. l. ſi pr. ⁊ l. nec apud. C. de heredi. inſtitu. ⁊ l. eam quā. C. de fideicōmiſ. ⁊ hoc quādo conſtat de errore. In dubio dic q ſi exprimat cauſa que ſi vera eēt haberet eum notorie inſtituere: vt filium meū titium heredem inſtituo. ⁊ tūc preſumitur cauſa finalis que ſi vera eſt tenet: alſs nō. ⁊ hoc videtur dicere glo. interlinearis. i dicta. l. ſi pater. ⁊ nil allegat: ⁊ pōt allegare. ff. de pac. l. ſi cuz te. ſm Cy. Ego dico q non ſolū ſi cauſa importabit neceſſitatē ſed etiam ſi importabit minimam affectionē preſumit cauſa finalis: vt in exemplo ſuppoſito quādo erratur in fraternitate. caſus ē in. l. nec apud. ⁊ ad hoc facit. ff. de pac. l. tale pactuz. §. fi. quod ibi nota.

n

Unc videamus de

errore nominis proprij vel appellatiui. ⁊ ſm Jo. de imo. in. l. ſi quis in fundi vocabulo. d lega. i. Error in nomine ꝓprio nō habet viciare legatum: vt. l. ſi quis in nomine. C. de teſta. ⁊ §. ſi quis i nomine. inſti. de lega. Idem ſi ſit error in confinibus. l. patronus. §. i. ⁊ ij. ff. de lega. iij. ⁊ no. in. l. formā. ff. de cenſi. Idez ſi ſit error in patria vel parrochia vt. d. l. patronus. §. i. ⁊ ij. Nec ob. c. ſignificantes. de reſcript. de quo Bal. in dicta l. ſi quis in fundi vocabulo. opponit ⁊ non ſoluit. de quo dic per Joan. an. ibi in nouella. ſuper tex. quia nō conſtabat ibi de mente. Error vero i nomine appellatiuo habet viciare vt dicta. l. ſi quis in fūdi vocabulo. niſi forte res eēt preſens vt eſt glo. ſingularis. in. l. que extrinſecus. ff. d verbo. ob. vel niſi conſuetudo loquēdi excuſaret eum vt. l. labeo. §. tubero. ff. de ſuppel. leg. niſi eēt aliqua cōformitas ⁊ nō omnimoda diſſimilitudo vt. l. liberorū. §. quid tamē caſſius. de lega. iij. vel niſi conſtaret de mente ⁊ de ſubſtātia corporis per proteſtatōnē preambulā corporis vt tangit glo. in dicta. l. ſi quis in fundi vocabulo. allegata. i glo. ſuper verbo vocabo. ⁊ ex glo. ij. circa fi. eiuſdez. in dicta. l. ſi quis in fundi vocabolo. ¶ No. q vbi diſcordat nomen cum ſimilib⁹: vel cum rei qualitate poti⁹ attendūtur fines vel rei qualitas q nomē proprium de quo in. l. demōſtratio. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Item ex eadē glo. no. q qualitas rei inſerta operat id qd appoſitio finiū. Et per hoc infertur q ſi aliquis accuſat aliquē de vulnere cōmiſſo in pallatio dñorū nō eſt neceſſe q apponātur fines ipſi⁹ pallatij cum ꝓpter qualitatē expreſſam res ſatis reddat certa ⁊ ideo nō eget alia demonſtratiōe. l. i. in fine. ff. de dote prelega. ⁊ l. cum ſmo. eum ibi no. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ per hoc limitatur. l. libellorū. ff. de accuſa. ¶ Itez ex glo. ij. in dicta. l. ſi quis in ſundi. in fi. nota ſm Ange. ibi q lz poſſit ad fundum vel pratum reduci: vel ad terram aratoriam tamē cenſent diuerſa in ſubſtātia. ⁊ ideo error habz viciare quod no. Et ſm Bar. in dicta. l. ſi quis in fundi vocabulo. error proprij nominis nō viciat actus int viuos nec in vltima volūtate ſm gloſam in. l. ſi quis i fundi vocabulo. ſm cōcordātias quas allegat. nō enim viciat ſtipulationem vt. l. ſi quis nomine. ff. de vbo. ob. nec heredis inſtitutō. vt. l. ſi quis in nomine. C. de teſta. nec iudicium. ut l. pomponi⁹ ſcribit. ſi frumētum. ff. de rei ven. ¶ Et an ſi conſtet de voluntate teſtatoris qui in nomine appellatiuo errauit: an viciet glo. in. l. ſi quis in fundi. videt contradicere ſibi. vide eam vt declares glo. dic aut conſtat teſtatorem erraſſe in nomine appellatiuo tacite vel aliqua inditia: puta quia āte dixit ſe aliquid velle legare: ⁊ tūc nihilominus legatum viciat vt in principio dicte glo. ita loquitur glo. in dicta. l. ſi quis in fundi. allega. ratio quia nomina appellatiua ſunt ita cōmunia q lex nō preſumit aliquē erraſſe. ⁊ hoc ex aliquibus inditijs. ſicuti enim ſtultū eſt errare in nomine ſuo propriomet: vt. l. fi. C. d here. inſti. ita quodāmodo in nomine appellatiuo. Fallit ꝓpter conformitatem nominū vt. l. liberorū. §. quid tamē caſſius. ff. de lega. iij. Fallit ſi ex cōmuni vſu loquendi aliter appellaretur vt. l. labeo. verſi. ſicut hoc mirum. de ſuppel. lega. Si vero cōſtat teſtatorē expreſſe voluiſſe nominare equū pro mulo: tūc valeret legatum. Et ita loquitur ſecunda ps dicte glo. Idem ſi res eēt preſens ⁊ eam teſtator digito demonſtraret ſub alio tamen nomine appellatiuo: ſi diceret hūc equum tibi lego cum eēt bos. l. que extrinſecus. cum glo. ff. de verbo. ob. Et ſi erretur in nominib⁹ adiectiuis vt ſi dixit albnm cum eſſet nigrū ſm glo. in dicta. l. ſi quis in fundi. eſt idem q in nominib⁹ proprijs. ⁊ videt tex. in l. ſi. ff. de re. du. ⁊ probat q errauit in nomie ꝓprio ſi poſuit cōfines uel aliquā demonſtrationē ut quia dixit oliuetū qd eſt cōtiguum alteri fundo teſtatoris qui nō habebat illud nomen. vide glo. in dicta. l. ſi quis in fundi. de qua ſingulariter no. q ſi fines concordāt uel qualitas fundi cum re de qua agimus. illud magis inſpicit q uocabuluz loci ſeu fundi. de quo per bar. in. l. demonſtratio. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Error aūt in corpore ſi teſtator ante factum teſtamētum cōferens cū aliquibus dixit q volebat uel intendebat legare. ſi poſtea aliud ponit probat q errauit in corpore ex precedētibus vbis dictis. hoc ſentit glo. in. l. ſi quis in fundi. allegata. cum dicit intendebat ⁊c. probat ff. de here. inſti. l. quotiēs. §. i. ⁊ ij. Ange. aūt in. l. ſi quis in nomine. C. de teſta. dicit q error in nomine non uiciat diſpoſitionē ut. l. ſi quis in noīe alle. Intellige cum errat in nomine ꝓprio: ſec⁹ in appellatiuo ut. l. ſi quis i fundi uocabulo. alle. de le. i. ſaluo niſi inter ſe noīa appellatiua habeant uicinitatē quādam. exēpluz in. l. liberorꝫ. §. quid tñ caſſius. de le. iij. Et ſaluo niſi preſentia rei cum demōſtratione digito facta talem excludat errorem. exemplum ſi dico promitto tibi bouem hūc cum ſit aſinus in preſentia cōſtitutus glo. eſt in. l. que extrinſecus. ff. de verbo. ob. Error uero ſillabe nō uiciat diſpoſitionē ut. l. qui habebat. ff. de manumiſ. teſtamē. imo nec reddit ambiguam ut in pre alle. l. Fallit ſi per errorem ſillabe reſultat mala latinitas in reſcriptis emanātibus a cancellaria pape uel principis: quia per multas manus diſcurrūt non eſt veriſimile cancellariū dimiſiſſe exire d cancellaria. ⁊ iō pſumit falſū de reſcript. c. ad audientiā. per bar. Error i cōfinentib⁹ ul noīe regionis nō uiciat diſpoſitionez dūmodo conſtet de corpore de cenſi. l. forma. de lega. iij. l. patronus. §. i. ⁊ ij.

¶ Quid ergo erit ſi quis legat fundum qui vocatur cam
pus de piro ſitatũ in ꝑtinentijs ville malcti qui laboraba
tur per talem villicum: ſi in illis pertinẽtijs nõ reperitur:
ſed bene inuenit̃ campus eiuſdem nominis: ⁊ ab eodem
villico laboratur: vtrum ſtabimus denominatiõi regiõis
vel ville: an vero prepõderat identitas nominis eiuſdem
fundi. Et dic ꝙ cõcurrẽtia iſtorum duorũ preualet. ⁊ ideo
fundus debet̃. Sinautem dicta duo nõ cõcurrerent. ſed
vnum tãtum puta nomẽ fundi. vel nomen regionis: non
tũc preualet regiõis nominatio ⁊ non debet̃ fundus niſi
legatarius doceat teſtatorem de ipo fundo ſcripſiſſe in cõ
iunctõne dictorũ duorum vt. l. patronus. §. i. ⁊. ij. allega.
Et attende qr verũ ẽ ñ attẽdi noĩationẽ regiõis ĩ caſu q̃dã
qñ regiões ſunt ꝯtigue. nã ſi eẽnt min⁹ diſcõtigue puta qr
regio eẽt verſus vnam partem ciuitatis. ⁊ fundus ẽ verſus
aliam cõſtitutus crederem tũc preualere nominationem
regionis tãq̃ magis cognitam ⁊ mẽtis memorie cõmen
datam ſaluo niſi per legatariũ probetur teſtatorem hoc vo
luiſſe. Et dicunt doctores moderni error in nomine pro
prio nõ viciat diſpoſitum: quia in eo nõ conſiſtit rei ſubſtã
tia. ſed denominatio que põt plurib⁹ modis haberi ⁊ ſuf
ficit ſi nõ habet̃ vno modo ꝙ habeatur alio modo vt. l. q
habebat ſtatum fullonẽ. ⁊ ſillonum piſtorẽ. de re. du. ⁊. l.
demõſtratio falſa. ff. de cõditio. ⁊ demon. ⁊ ibi per Bar.
Sed corruptio nominis appellatiui ſignificat corruptionẽ
forme ſubſtãtialis ⁊ nõ viciat tale diſpoſitum error in no
mine appellatiuo niſi per multã ſimilitudinẽ vt dicta. l. ſi
quis in fundi. ff. de lega. ꝑmo. ⁊. l. liberorum. §. quid tamẽ
caſſius. allega. vel niſi nomina appellatiua nõ eẽnt omni
no diuerſa ⁊ ſe haberẽt tãq̃ excedentia ⁊ exceſſa: quia tũc
error in nomine appellatiuo nõ viciat vt. l. qui quartam.
de lega. ꝑmo. ⁊ ibi per Imol. vel etiam niſi cõſuetudo lo
quẽdi teſtatoris hoc ſupportaret vt. l. labeo. §. idẽ tubero.
ff. de ſuppel. lega. ſi conſtaret ꝙ errauit in appellatiuo: ta
men cõſtaret de certo corpore ſi probat̃ per ſeptem teſtes
iſte error videt̃ ſufficere ⁊ valere: ⁊ in nomine proprio ſuf
ficit errorẽ probare per duos teſtes ꝺ quo per Bal. in. l.
cum proponeret̃. de lega. ij. Et qꝺ dictum ẽ ꝙ error in no
mine proprio non viciat. hoc limita niſi eſſet error in nomi
ne proprio ipſius loquẽtis: aut filij: aut cõiuncte perſone:
l. fina. C. de heredi. inſtitu. ſm Bal. ibi quia ſi preſume
remus errorem in nomine proprio ipſius loquẽtis: aut fi
lij: aut coniũcte perſone preſumerem⁹ eum fatuũ eſſe vt
dicta. l. fina. quia fatuitas reputatur nomẽ ſui: aut filiorum
aut coniũctorum ignorare: imo preſumitur quis ſcire vt. l.
de tutela. C. de in integ. reſtitutio. minorum. ⁊. l. optaui.
vnde cognati. Et qꝺ dicitur ꝙ error in nomine appellati
uo viciat. hoc intelligitur niſi res preſens ⁊ demonſtrata
ſit quia error nominis appellatiui tũc non viciat vt eſt gl.
in. l. que extrinſecus. ff. ꝺ verbo. obliga. Error vero artifi
cij ñ nocet nec viciat vt dicta. l. qr habebat. allega. nec etiã
viciat error in nomine regionis vt ſup̃ eſt dictum: vel etiã
patrie vt. l. patronus. §. i. ⁊. ij. allega. ſed preualet nomini
proprio vt ibi. nec etiam error in confinibus vt no. glo. in
l. forma. de cenſi. nec etiam error in ſyllaba nocet ſeu viciat
ff. de manumiſ. teſtamẽ. l. qui habebat. niſi reſultaret ma
la latinitas loquẽdi in reſcriptis pape vt eſt dictum: qr in
alijs nõ viciat vt. l. plautius. de auro ⁊ argẽto legato.

s Uperest ut nunc ui

deamus de errore qui in iuditijs cõmittit̃: et
licet ſupra ſit late dictũ quãdo partes errant
ſiue in iuditio: ſiue extra iuditium. adde adhuc quod dicit
Bal. in. l. de tutela. de ĩ integrum reſti. mino. vbi dicit gl.
ꝙ ſi hodie credo vnum cras poſſum cõtrariũ credere: qr
aſſertio fundata in credulitate ñ officit ꝙ ſi poſtea credat
cõtrarium. nõ põt dicere ⁊ probare: ⁊ ex dicta glo. collige
ꝙ per cõfeſſionem factã per verbum credo. ſemper quis
põt probare cõtrarium: quia non dicit̃ quis eẽ contrari⁹
ſibi licet hodie credat vnum: cras aliud. ⁊ hoc facit ad excu
ſationem doctorũ qui dant cõſilia contraria cõtrarijs tem
poribus per verbũ credo. certe erubeſcenda eſt iſta varie
tas. C. de modo mulctarũ. l. eos. Item facit ꝙ cõfeſſio fa
cta per verbum credo poſſit corrigi: nec dicatur quis piu
rus diuerſis temporib⁹ ꝑ verbũ credo. quia hominis opi
nio põt variari. ſed ego credo ꝙ dicatur periurus. niſi alle
gat qualiter aliter nũc credit q̃ prius. ⁊ eſt ratio quia ex ꝑ
ma cõfeſſione ſeu reſpõſione eſt ius queſitum aduerſario
vt. l. ij. §. qꝺ obſeruari. C. ꝺ iuramen. calum. ⁊ facit quod
no. de reſti. ſpo. c. cum ad ſedem. ⁊ vide que ſup̃ dixi poſt
Ja. de bu. circa hoc.

q Uid autẽ ſit de erro

re aduocati videamus. Circa qꝺ dicit Jaco.
bu. in. l. errores. C. ꝺ erro. aduo. ꝙ quãdoq̃
errat aduocatus. ⁊ loquit̃. l. i. ⁊ fin. C. de erro. aduo. Ali
quãdo errat tabellio ſcribẽs. ⁊ loquitur. l. errores. C. ꝺ er
rore aduo. ⁊ dicit ibi Jaco. bu. vidi multotiẽs ꝺ facto hoc
euenire. nã ſindici debẽt denũtiare maleficia ⁊ qui neſciũt
lr̃as faciunt ſibi ſcribi a quodã notario nomẽ delinquentis
⁊ locum. Quãdoq̃ notarius errat in noĩe delinquentis
vnde iudex vult ſindicũ de falſo punire certe non debet: quia
error talis nõ debet nocere vt. l. errores. alle. Hoſti. vero ĩ ſũ
ma de ꝯfeſ. §. an error. dicit de errore aduocati: an reuoca
ri põt. dicũt qdam ut Placẽ. ꝙ vſq̃ ad triduũ tãtum põt
C. de erro. aduo. l. fi. Azo dixit ꝙ qñcũq̃ ante ſñiam ꝓba
to tñ errore. Non ob. l. fi. alle. nam ibi ſic accidit de facto:
quia ſñia fuit lata infra triduũ ꝓximum cõfeſſionẽ ab ad
uocato factã: qcqd ſcriptum inuenias diſtingui videt̃. vtrũ
aduocatus errauit in iure: ⁊ tũc ſm omnes põt reuocari:
qr cauſe mere qualitatem certiorẽ habeo q̃ iuris ſtatuta ⁊
ſubtilitates q̃ forte mihi min⁹ plene vel penit⁹ ſunt ĩcogni
te. Si vo in facto errauit. ego interrogatus an ratũ habeo
qꝺ aduocatus meus in iuditio dicet rñdi ꝙ ſic perinde eſt
ac ſi ego confitendo erraſſem: ergo ꝓbato errore reuocare
potero: quãdocũq̃ ante ſñiam. C. ꝺ iu. ⁊ fa. igno. l. error.
⁊. ff. de confeſ. l. nõ fatetur. ſic intelligas. C. ꝺ erro. aduo.
l. i. nam ⁊ poſt ſentẽtiam reuocat̃ quãdoq̃ error probabi
lis. ff. quãdo ac. de pe. eſt ãnalis. l. ij. Sinautẽ non fuerit
a me queſitũ: vtrum habeam ratum vel nõ: vel fuit queſi
tum: ⁊ ego caute reſpõdi: videlicet in hũc modum habeo ratum
id qꝺ pro me dixerit. ſed qꝺ cõtra me nõ habeo ratum: tũc
errorẽ ſuũ nudo verbo ſine probatiõe aliqua infra triduũ
reuocare põt: ſic intelligas. l. fi. C. ꝺ errore aduoca. dicere
enim ꝙ ita accidit de facto diuinatio ẽ. ⁊ pro hoc ſentẽtia
facit optime: quia cõfeſſio aduocati per procuratorẽ fuit ea
dem die nudo verbo reuocata: ⁊ per cõſequens non fuit
lis conteſtata de appella. cum cauſam. ⁊ a cõtrario ſenſu:
de cenſibus. c. olim. Videt̃ etiam ꝙ error ſiue proprius:
ſiue ꝓcuratorius reuocari poſſit de elec. c. ſcriptum. §. i. ſb
audi incõtinẽti de teſti. cogen. c. preterea. ſup quo vide qꝺ
no. de elec. c. in ſũma. §. qualiter. ſup verbo mox. Idem vi
de in procuratore fines mandati excedente ar. c. olim ab
bas. de offitio delega. vel illud quia ad hoc non eſt datus
ſecus forte in his ad que forte conſtitutus eſt. Error igit̃
aduocati eodẽ die põt r̃uocari vt dixi ĩfra. ⁊ dic idẽ ĩfra tri
duũ: ar. in his q̃ no. Hoſti. in ſũma. ĩ ti. de ꝯfeſ. §. q̃lit̃ itel
ligat̃. v. dñs cãe. ⁊ ſe. Et vĩ hoc triduũ cõputãdũ a tpe ſci
entie. Elapſo añt triduo ꝑinde hẽtur: ac ſi pñcipalis eſſet
confeſſus. ⁊ ſic etiam põt intelligi. C. de errore aduo. l. i. ſit

ergo cautus: diligens aduocat⁹ quādo petet a clientulo suo an habeat ratum id qđ ipse aduocatus dicet ī iuditio: nec pudeat ipm̄ aduocatum ostendere vt docui sup̄. ſ. vt dicat habet ratum si quid ꝓ ipso dixero: si cōtra nō habet ratum vt sic seruet clientulo dictum bn̄ficium: quia ꝙ clientulus cogatur habere ratū id qđ aduocatus dicet in iuditio: iue nisse me nō memini iure cautū nisi quātum no. ipse Hostien. in ti. de positi. in sūma. §. quid pertinet. si probat̄ interesse positionib⁹: ⁊ de licētia iudicis respondere posse: ⁊ illud dici ꝙ hoc qđ dixi de triduo locum habet quando clientulus absens erat sicut Hostien. distinxit de proen. ī ti. de cōfessis. §. qualiter intelligit̄. versi. domin⁹. ⁊ sequē ti. sed verius est qđ hic notaui. ṡ. proximo. Confessio rite reuocata non nocet: de appella. c. cū causam. de censi. c. cum olim. Attende ꝙ Cy. in. l. i. de erro. aduo. querit. pone ꝙ protestatio talis precedit si aliqua dicantur q̄ sint vtilia cause valeāt alˀs nō: ⁊ talis protestatio fit per clientulū vel per ipm̄ aduocatum: nūquid si postea dixerit aliqđ sibi non vtile preiudicabit. ⁊ tenet ꝙ nō ſm̄ Pe. argu. ff. đ legi. iij. l. si quis. in pncipio. vide in simili protestatōne Archidia. in. c. si delegatus. extra de offi. delega. lib. vi. alˀs errares. vide Jo. an. in. c. fina. de rescriptis. in clemen. vbi videt̄ aliter tenere. adde glo. xxiiij. distin. c. si romanoꝝ. vbi dicit ꝙ nō valet talis protestatio. Domini de rota conclusiōe. clxxvi. dicūt ꝙ si instrumētum est factum ad petitionem solius aduersarij vt in appellatōne: tūc iuuat protestatio. si antē producatur instrumētum factum inter partes nō iuuat illa protestatio: allegat. c. venerabilem. de excep. Bal. autē in. l. fina. đ erro. aduo. dicit ꝙ error aduocati pōt reuocari vsq̄ ad sententiam etiā in causa appellationis. ⁊ ideo cōfessio pōt reuocari in causa appellatōnis probando errorem: probādo cōtrarium. vt no. ff. đ appella. l. creditor. §. iussis. no. etiam per Cy. in. l. ij. C. quoꝝ appel. nō reci. Itē si aduocatus loquit̄ litteraliter ⁊ clientulus est ideota ſm̄ glosā in. l. i. C. de erro. aduoca. confessio tūc aduocati nō nocet clientulo: nec preiudicat: quia ſm̄ glo. ibi confessio aduocati đbet fieri ad hoc vt preiudicet clientulo presente ⁊ intelligente. Et certe hoc dubium est bonum grā dubitatōis tollende. Unde nota dictum necessariū corpo ꝙ dicit presentib⁹ intelligit̄ ⁊ intelligentibus. qui enim nō intelligit nō dicitur eē presens vt. l. corā. ff. de verbo. signi. ⁊. l. diem. §. corā. ff. đ arbi. ſm̄ Bar. consulo tamē tabellōi ꝙ nō scribat hec v̄ba parte presente nisi vulgarizat sibi dictum aduocati qnādo clientulus ē talis qui non intelligit litteratā loquelā: alˀs đ facili posset cōfice falsū istrꝫ cū pūtia icludat intellectū ſꝫ opi. Bar. Et dicit idē Bal. in rubrica. C. q admit. ad bono. possessio. ꝙ illud quod requirit presentiā iudicis ꝙ sic debet fieri ꝙ iudex intelligat qđ fit coram eo. Ignorās enim nō intelligitur prestare presentiā: nec cōsensum. ff. de verboꝝ sign. l. coram. ff. de arbi. l. diem proferre. §. coram. ff. de testa. l. heredes palam. §. in testamētis. in versi. certiorentur. Et no. glo. in. l. i. C. de bono. possessio. ſm̄ tabulas. Et ideo dicit Bal. ibi de facto dicebam cū partes simulāt cum tacitam donationē celebrant: licet iudex interponat decretū tamē dicitur donatio insinuata quia nō erat notum iudici ꝙ nō intenderent donatōnem celebrare aperte itaq̄ et intelligibiliter natura negotij exponēda est ⁊ declaranda iudici. de edicto diui adria. tollen. l. fi. alˀs nō intelligit̄ factū ī presentia eius. ad hoc. ff. de bono. possessio. l. seru⁹. ⁊ idem est si in aliquo actu requirit̄ propinquoꝝ seu amicorum presentia. nam debēt factum clare intelligere. alˀs si actus eēt simulatus nō dicūtur eē presentes: hoc dicit gl. ff. de bono. possessio. l. tutor. dum dicit amico ⁊ iudice scientibus: quā glo. ad hoc singulariter no. Arch. xxxv. q.

ix. §. i. dixit an liceat errorē aduocati corrigē: ⁊ videt̄ ꝙ nō per id qđ legitur ⁊ no. de appella. c. cum causam. vbi etiā Inno. ⁊ Hostien. dicūt ꝙ eadē die debet reuocari: quia si vltra vnam diem tacēt domin⁹ siue procurator: tunc ratum habere videt̄. ibi tamē dixit Goffre. ꝙ aduocatus erroneam cōfessionē pōt reuocare nō solum illa die vt ibi dixit. sed vsq̄ ad triduū. C. đ erro. aduoca. l. iij. imo vsq̄ ad sententiā. C. de iu. ⁊ fa. igno. l. error. si enim ꝓprium errorem licet reuocare: multofortius alienū ſm̄ Goffre. Alij dicūt ꝙ tātū vsq̄ ad triduū per predictā. l. C. đ erro. aduoca. dicētem ꝙ aliud est in errore aduocati ꝙ̄ litigatoris. nam infra triduū plus nocet mihi pactō aliena ꝙ̄ propria C. de pac. l. pactum qđ. ⁊. l. fina. sed tu dic ꝙ ī dicta. l. iij. C. de erro. aduoca. factum notat̄ ⁊ non statuitur ius. de hoc notatur extra đ diuortijs. c. ex litteris. quod nota diligenter.

De errore testis subiiciamus.

d

De errore testis subiiciamus. Dicit Hostien. in sūma in ritu. đ teste. §. super quibus. circa fi. v̄si. item potest reddere testis. ꝙ pt reddē testis ⁊ interpretari dictum suū si ita obscure erat ꝙ non possit sententiari: qđ enim obscure dī ꝓ nō dicto habetur. ff. de interroga. actio. l. đ etate. §. nihil interest. ⁊ obscure scriptū pro nō scripto habetur. ff. de his que pro nō scrip. l. ij. ⁊ hoc ad instātiam iudicis intelligas vt in. c. cum clamor. de testi. nō enī đ nouo aliquid dicit: sed qđ dixerat declarat. ff. đ testa. l. heredes palam. §. si quis post testamētum. de acquirē. rerum domi. l. adeo. §. cum quis aliena materia. in fine. alˀs facienda ē interpretatio cōtra illum qui produxit eum vt no. Hosti. in sūma de proba. §. ⁊ qualiter. in fi. ꝙ si testis proprio motu venit dicens ꝙ vult corrigere dictum suū: ⁊ cum primo dixisset album modo dicit nigrum: videt̄ ꝙ stādū sit tantum vltimo testimonio. ff. de heredi. insti. l. si ita scriptum. ꝓmo rū. ff. de manumis. testamē. l. stichus. Cōtra quia sibi ⁊ fidei sue derogat de testi. c. si nobis. ⁊. c. cum in tua. dicas ꝙ si habuit tractatum cū aliqua partium non ē admittendus: quia suspectus ē alˀs seipm̄ corrigere poterit: si tamē alˀs sit honeste ⁊ bone opinionis: ⁊ sic intellige ꝙ incontinēti pōt seipm̄ corrigere vt đ testib⁹ cogē. c. preterea. vel dicas illud incōtinenti arbitrarium argu. iiij. q. iij. testium fides. ff. de testi. l. iij. ¶ Quid enim si sit quidā episcopus: quidam religiosus qui nō immemor ē sue salutis. i. q. vij. sancimus. de procura. c. in nostra. ad fi. certe hoc debet valere quia pro persona presumit̄. Et quid si postea cōtraxit affinitates cum aliqua partiū vel nimiam familiaritatem. certe in hoc casu si reuocatur suspect⁹ ē: quāuis valeret testimoniū suū si nō reuerteretur. ad hoc. ff. de postu. l. cui corum. §. affinitatis. đ testi. cogen. c. preterea. sic pōt intelligi. xxxv. q. vi. de parentela. Pe. đ perusio in. c. preterea đ testi. cogen. allega. dicit ꝙ glo. dicit in dicto. c. preterea. ꝙ testis non pōt corrigere dictū suū in causa appellationis: ē enim alia instātia a causa principali. ⁊ corrigere non pōt nisi in eadem instātia: ⁊ anteq̄ loquatur partib⁹ ſm̄ glo. ibi. dicit Inno. ibi ⁊ anteq̄ loquat̄ alicui persone ⁊ anteq̄ exeat conspectū iudicis: ⁊ hoc casu iudex attēdet modum ⁊ causam correctōis. ⁊ incidit in suspitionem nisi iudex probabiliter cognoscat quare variat vel vacillat: si autē testimonio suo addat tūc ei qđ addidit minus fides adhibetur: ⁊ habes tres casus. quādoq̄ testis vult corrigere dictum suū: ⁊ tunc pōt si incontinenti illud faciat. ⁊ ita loquitur. c. preterea. de testi. cogen. quādoq̄ vult addere dicto suo: ⁊ loquitur. c. per tuas. de testibus. quādoq̄ vl't declarare: ⁊ loquitur. c. cum clamor. de testibus. ⁊ de probatōnibus. c. in presentia. Tunc autē testis pōt corrigere

addere uel declarare quādo ſimpliciter iurat dicere veri
tatem. ſecus ſi iurat meram ⁊ plenā veritatem de accuſa.
c. cum dilecta. vbi eſt ſingularis caſus: ⁊ dicit idem Pe.
in. c. lr̄as. de preſup. Nota ex hac glo. ꝙ ſi teſtis dicit in ſe
cundo iuditio cōtrarium eius qđ dixit in primo ſtatur pri
mo dicto etiā ſi varietur modus agendi ⁊ etiam ſi illud di
xerit extra iuditium: ſi enim aliquis tanꝙ arbiter vnum iu
dicauerit poterit vt iudex cōtrarium iudicare: ⁊ cuꝫ iudex
a quo ſuccedat in locum iudicis ad quē poterit ſuam ſen
tentiam reuocare ſm docto. dicit ibi Pe. dicebat tamen
glo. in. c. cum inter. de elec. ꝙ tanꝙ ordinarius pōt reuoca
re electionem a ſe factam vt a compromiſſario. Bar. aūt
in. l. eos. ff. de fal. dicit ꝙ licet teſti incōtinenti ſe corrigere
vt nota. in auth. de teſti. §. quia vero. in gloſa magna. ⁊ eſt
tex. de teſti. cogen. c. preterea. ⁊ hoc verum ꝙ pōt ſe corri
gere incōtinenti ſi iuſtam cauſam erroris ⁊ correctōis al
leget: ⁊ hoc iudici videbitur: ſed quando ſimpliciter dicit
diuerſa: nec dicit hoc facere animo corrigēdi: tunc habet̄
vt teſtis varians: ideo punitur ita intelligit̄. l. eos. ff. de fal.
Sed videretur ꝙ nō haberet̄ tanꝙ varians: neqꝫ dictum
vltimū eneruaret primum. ſed dicto primo eēt ſtādum vt
l. generaliter. C. de non nume. pecu. de teſti. l. ſicut. ſꝫ ibi
ſm dictum teſtis fuit poſt publicationē ⁊ extra iuditiū nō
in forma iuditij. Si autē vtrūqꝫ dictum fuiſſet in iuditio ⁊
in forma iuditij: tūc loquit̄. l. eos. allegata. quia tūc habe
tur tanꝙ varians. Ideo dic in hac materia ſm Barto. ibi
quādo teſtis variat in eadem cauſa inter eaſdem pſonas:
⁊ tūc aut ſcđꝫ dictum eſt cum tormētis: ⁊ tūc aut dicit hoc
animo ſe corrigēdi. aut non: vt patet ex ſupdictis: quādoqꝫ
teſtis variat in iuditio ab eo qđ dixit extra iuditium. ⁊ tūc
aut pmo teſtificatus eſt in iuditio. Secūdo dicit cōtrariuꝫ
extra iuditium: ⁊ ſtat̄ primo dicto vt. l. generaliter. allega
ta. ⁊ c. ſicut. de teſti. Aut primo dixit extra iuditium: ⁊ po
ſtea dixit cōtrarium in iuditio: ⁊ tūc punitur vt falſarius:
vt. l. eos. ff. de falſis. ij. rn̄. Si vero profert varia teſtimonia
⁊ diuerſa: tūc punit̄ vt falſarius: vt. l. eos. allegata. iij. rn̄.
Et dicūtur falſa teſtimonia quādo quis doloſe contra ve
ritatem deponit. Uaria ſunt quādo vnum dicit in vno ar
ticulo. ⁊ in alio articulo aliud dicit: ⁊ intellige ꝙ ſit varie
tas iſta circa factum ſeu negotium principale: ſeu circum
ſtātias ipſius negotij principalis. naꝫ ſi veritas eēt circa de
mōſtrationes aliquas ipſius negotij: ⁊ circa pnomē uel
agnomē vnius ex partibus: nō dicitur ꝓpterea varietas
teſtis. arg. l. his verbis. in fine. ff. de here. inſtitu. ⁊. l. pe.
ff. de re. diu. Sed tūc dicetur teſtis varius ſi variaret circa
tempus vel locum cōtractus vel delicti: ad qđ facit qđ no.
C. de teſti. l. teſtium. Aduerſa ⁊ cōtraria dicere dicūtur q
dicit incompatibilia: puta in vno articulo dixit vnum in
alio articulo dixit aliud qđ eſt impoſſibile cōcurrere cum
primo: facit qđ no. Inno. in. c. preterea. de teſti. ⁊ in Spe
cu. in titu. de teſte. §. pmo. verſi. item qđ eſt varius. ⁊ vſi.
item ꝙ aliquid. Et dicit ideꝫ Bal. in. l. ſi poſtulauerit. §.
ſed ſi negauerit. ff. de adul. ꝙ licet teſtis anteꝙ torqueat̄
dicat vnum: ⁊ poſtea poſtꝙ torquet̄ dicat aliud eſt creden
dum ei qđ pꝰ torturam dixit qđ tene mēti. Item ſm eunt
in. d. tex. ſed etſi negauerit. videt̄ expreſſum ꝙ poſſit teſtis
corrigere dictum ſuū: ⁊ ſi primo dixit mēdatium poſtea pt
dicere veritatem. Glo. tamē in auth. de teſti. §. quia vero.
videtur dicere ꝙ nō poſſit corrigere dictum ſuū ita no. ibi
⁊ ita cōmuniter obſeruatur ſm Bar. Sed illa glo. loqui
tur in correctione dicti quā facit teſtis ſponte. ſed ſi metu
tormētorum vellet corrigere dictum ſuū puto ei ſtandum
ſemper ante publicationē per illuꝫ textū. ſed ſi negauerit.
Boni tamē aſſeſſores faciunt ꝙ nō repetit̄ niſi vnum di
ctum. ſ. illud qđ dixit poſt tormēta. Ange. autem in. l. de
tormētis. C. de queſtio. dicit ꝙ cōfitenti cōtra ſe nō ſtatur
niſi perſeuerauerit vt. l. i. §. ſi quis vltro. ff. đ queſtio. Cō
fitenti de alio vt teſtis ſtat̄: licet ñ perſeueret: qꝛ ſtat̄ dicto
prīo: nō aūt vltio quū ſe corrigit abſqꝫ tormentis ⁊ abſqꝫ cā
rationabili: ſecꝰ ſi cū cā rationabili vt. §. ſi vero. in auth. đ te
ſti. ⁊. c. preterea. de teſti. cogen. đ quo per glo. in. c. lr̄as. đ
preſup. Sed ſi corrigit in tormentis repetitur non ſtatur
dicto primo: neqꝫ ſecūdo. ſed iterum debet repeti ⁊ ſtabi
tur illi dicto in quo perſeuerauerit tanꝙ vero. ⁊ ita itellige
gloſam primā. verſi. alij dicūt. in dicta. l. de tormētis. ⁊ ita
intellige Cy. dicentem neutri dicto ſtandum: quia concedo
anteꝙ tertio repetatur ſaluo niſi ī animo iudicis ſedeat ⁊
ſaluo niſi fuerit locutus cum parte: quia tūc ſtatur ſemper
dicto primo ⁊ nō poſteriori ſm dictum. §. quia vero. Et iō
tene pro cōſtanti ꝙ quādo quis nō torquetur in ſe: ſed tor
quetur in alium tanꝙ teſtis nō requiritur perſeuerātia. im
mo ſtatur primo dicto argu. ī dicto. §. quia vero. ⁊ hoc cre
do verum ſine dubio quādo eſt locutus cū parte. ſi autem
locutus non fuit cum parte ⁊ repetitus in tormentis dixit
cōtrarium eius qđ dixit pmo. dixerunt qdam ſtanduꝫ eē
poſteriori dicto per illud generale poſteriora prioribꝰ. Et
in hac opi. fuerūt illi de quibus fit mētio in glo. l. đ tormē
tis. allega. in vltimo mēbro illius glo. ibi dum dicit tertij
contra. Cy. autē dixit ꝙ neutri dicto eſt ſtādum per. l. qui
falſā. ff. de teſti. ⁊ per. l. eos. ff. de falſis. ⁊ hoc ipē tenet in
l. repeti. ff. de queſti. Bar. in. l. eos. ff. de falſis. videt̄ tene
re ꝙ aut teſtis variat ſine tormētis: ⁊ habet locum. l. q fal
ſa. Aut variat ī tormētis ⁊ ſtatur vltimo dicto per. l. ſi po
ſtulauerit. ff. de adul. verſicu. ſed ſi negauerit. Et hoc dicit
Ang. ſibi placet ſi nō fuit locutus cum parte: ſaluo niſi in
animo iudicis ſedeat vt dixi ex aliqua ratiōabili cauſa ꝙ
pmuꝫ dictū veriſimilius ⁊ negatio partis verius vel iuſtiꝰ
ſit ipſe autē magis ſcire pōt ꝙ alius vt. l. iij. §. idem diuꝰ.
ff. de teſti. Et ideo ꝯtingente hoc caſu pōt teſtis iterato re
peti: ⁊ tūc videbitur in qua cōfeſſione perſeueret: an in pri
ma: an in ſecūda: ⁊ ei debet ſtare iudex in qua inuenerit
eum perſeuerātem: ⁊ ita intellige opinio. illorū qui dicunt
ꝙ confitens de alijs in tormentis debet perſeuerare. nam
iſta perſeuerantia attendēda eſt eo caſu quo tortus teſtis
dixit vnum: tortus ſecūdo dixit oppoſitū. nam torquēdus
eſt tertio vt videat̄ ī quo dicto magis perſiſtat: ⁊ hoc ē val
de equū. facit quod nota. de teſti. co. c. preterea. ⁊ ibi per
canoniſtas. Unde nō credo dicit Ange. dictum Barto.
ita indiſtincte ⁊ ſimpliciter verum: quia ſecundo dicto cre
datur. ¶ Petrus aūt de peruſio in cōſilio ſuo qđ incipit
Punctus talis eſt. extra iuditium vna cuꝫ alijs docto. ſic
dicit teſtis extra iuditium anteꝙ examinaret̄ in iuditio di
xit ⁊ cōfitetur coram titio qđ ipē teſtis nūqꝫ viderat ꝙ ipē
titius percuſſerat ſeu percuteret martinū: ⁊ ſi quo tempo
re diceret cōtrarium vel dixiſſet nō diceret uerum: poſtea
examinatus per iudicem maleficiorū ſuper inquiſitiōe for
mata contra titium de percuſſione facta cōtra martinum
qui teſtis dicit vera eē cōtenta in inquiſitōne ⁊ ꝙ vidit ꝙ
dictus Titus percuſſit dictuꝫ martinū ⁊ vulnerauit. que
ritur nūquid dictus titiꝰ poſſit ꝯdēnari de dicto maleficio
vigore dictorū teſtiū qui prīo dixerūt ex iuditiū ꝙ nihil vi
derunt. poſtea in iuditio dixerūt cōtrarium. Super hoc
pucto dicit Pe. dico de iure ꝙ ſtādum eſt primo dicto. p
lato extra iuditium ⁊ nō ſecūdo prolato in iuditio. caſus
eſt in. c. per tuas. extra de proba: ⁊ qđ nota. extra de pſū
ptio. c. litteras. hinc eſt ꝙ teſtis punitur quādo dixit con
trarium eius qđ primo dixit extra iuditium vt. ff. đ falſis.
l. eos. Pe. de peruſio vtriuſqꝫ iuris doctor. ⁊ ita etiam di
co ⁊ conſulo ego Bonifrius de peruſio legum doctor per
ea que no. Barto. in dicta. l. eos. duꝫ tamē facit illud qđ

not. glo. extra de teſti. c. cum cauſam. in glo. hec littera. in
fi. vbi dicit ꝙ ſi recepti ſunt teſtes coram iudice incõpeten
ti qui dixerũt cõtrarium corã iudice competenti ſtandum
ſit vltimo dicto. ⁊ nõ ꝑmo fortius igit̃ ſi primo extra iudi
tium. Sed forte dici poſſet vt dicit Bar. i. d. l. eos. ꝙ tũc
ſtandum eſt ſcđo quãdo ſeipſum corrigit. Secus quãdo
ſimpliciter teſtificatur. nã negari nõ poteſt ꝙ ipſe teſtis ſu
ſpectus eſt ⁊ poteſt ꝺ falſo puniri. ergo ſua fides nullã in
ſuo teſtimonio. ⁊ idem dico vt ſupra ego Marcus Ang.
de peruſio. nã lꝫ regulariter in abſentia iudicis nõ valeat
dictum teſtis ut no. per glo. in. l. ſolam. C. de teſti. ⁊ in au
ten. vt defunc. ſeu fune. ⁊ nihil operet̃ ad valorẽ ꝓbatio
nis tamen quãtum ad propoſitum talis teſtis poſtea atte
ſtando cõtrarium pſũmit̃ falſus ⁊ falſarius puniẽ ſm no.
in. d. l. eos. Bal. autem ut ſequit̃ ſic cõſuluit. Ego Bal.
de peru. in cauſa michaelis cõmiſſa mandatoꝝ magnifico
rum meorũ dominorum ciuitatis aſſiſi ſic cõſulo. nam de
hoc ſunt opi. cõtrarie quia Bart. in. l. eos. ff. de falſis. di
cit tales teſtes falſum depoſuiſſe in iuditio cũ per prius af
firmauerunt cõtrarium. tamen ſequitur ꝙ dictis teſtibus
nõ ſit credendum ſed debeãt de falſo puniri. Sed glo. or
dinaria dicit cõtrarium extra de teſti. c. cũ cauſam. ⁊ iſta ẽ
veritas quia ſtatur eorum dictis quãdo ſolẽniter depoſue
runt nõ autem eorũ dictis quãdo extra iuditium depoſue
runt quia nullam fidem faciunt. in clemẽ. de teſti. c. de te
ſtibus. a cõtrario ſenſu. Et hoc etiam probatur quia teſtis
in iuditio cogit̃ inuitus dicere verũ ⁊ ſub vinculo iuramẽ
ti ⁊ pro vtraqꝫ parte. ut. l. i. ff. ꝺ teſti. Et ideo nõ artantur
teſtes nec pars ſtare ſuo dicto quod extra iuditium aſſerit
ymmo quia ſi ĩ iuditio lite nõ conteſtata non ſolẽniter de
poſuiſſet poſſet poſtea ſolẽniter deponere contrarium li
cet hoc cãu teſtis eſſet multum ſuſpectus ⁊ forte non cre
deretur ei ſine tormentis: ar. ff. de edil. edict. l. quero. §. fi
na. Ex predictis concludit̃ ꝙ dictis atteſtatõib⁹ debet da
ri fides Bal. Idem Bal. dicit in alio ſuo cõſilio quod in
cipit in chriſti nomine amẽ. Licet aſſeſſores euntes poſt
Bar. ut ecci credant plus ſibi ꝙ gloſatorib⁹: ⁊ veritati ta
men hoc eſt valde reprehẽſibile. dixit enĩ Bar. ꝙ ſi teſtis
extra iuditium dixit vnũ ⁊ in iuditio aliꝺ ꝙ debet puniri
de falſo nullo alio ꝓbato. per. l. eos. de falſis. niſi dixit eẽ
caſum. ſed veritas eſt in cõtrarium. ⁊ de hoc eſt glo. ordi.
in. c. cũ cauſam. de teſti. in glo. ſuper verbo hec littera. vbi
dicit glo. ꝙ teſtimoniũ tale in iuditio depoſitum ꝓbat ꝙ
minime probaret ſi eſſet de falſo cõdemnãdus. hoc etiam
patet per rationem. nam aut volumus ꝙ dixerit falſũ ex
tra iuditium. ⁊ per hoc nõ pũitur de falſo. aut dixerit ĩ iu
ditio ⁊ de hoc non cõſtat quia illud dixit extra iudiũ fidẽ
non facit. C. de teſti. l. iuriſiurandi. Item ẽ expreſſum ꝙ
teſtis qui dixit extra iuditiũ ſe neſcire põt in iuditio teſtifi
cari veritatem. x. coll. qd ſit inueſtitu. c. i. vbi eſt tex. vnic⁹
in iure. Non obſtat. l. eos. alle. quia illa loquit̃ in tribus
caſibus. Primo quãdo in vna ⁊ eadem ꝓductione ſolẽ
ni teſtis eſt ſibi cõtrarius. Secũdo quãdo eſt cõtrari⁹ ſuo
ſigillo. Tertio quãdo in diuerſis ꝓductionibus ſolẽniter
factis eſt ſibi cõtrarius in iuditio. extra iuditiali nil loquit̃
ibi ⁊ miror ꝙ tam preclarus doctor meus ita errauit in ca
ſus poſitione. arbitriũ ergo iudicis nil operatur. qꝛ iſte ca
ſus nõ ſubiacet pene falſi niſi aliter ꝓbaret̃ ꝙ falſum dixe
rit per teſtes r̃probatorios qui interfuerũt facto aliter nul
latenus poteſt condẽnari. Et ita conſulo ego Bal. de pe.
Dominus florian⁹. in. l. qui falſa. ff. de teſti. in caſu predi
cto videt̃ ſequi Bal. dicens ꝙ melius facit tex. in. c. i. qd
ſit inueſti. facit etiam. C. de teſti. l. ſolam. ꝯiuncta glo. vbi
dicit̃ ꝙ atteſtatio teſtis facta corã vicinis nil releuat. quia
extra iuditium ⁊ extra formã iuditialem. Non obſtat glo.

in. c. litteras de preſumpt. quia ibi eſt ſpeciale in cauſa ma
trimonij. Archidia. autẽ. xxxv. q. ix. §. i. ſuper glo. ĩ verbo
errorem. an teſtis poſſit dictũ ſuum corrigere dic ꝙ glo. di
cit ꝙ ſic incõtinenti. adde dicit ipſe ideſt anteꝙ loquat̃ par
tibus ſm Vincen. Goffre. Philip. ⁊ Ber. vel alicui per
ſone ſm Inno. ſed Hoſtien. hic dicit hoc arbitrio iudicis
relinquẽdum qui qualitatẽ perſonarũ attendat ⁊ vtrũ te
ſtes tractatum habuerint cũ partibus vel nõ ⁊ ſm hoc ⁊
al's circũſtantias correctionem ipſius teſtis reprobet vel ad
mittet: argu. ad hoc extra de teſti. c. preterea ſm Hoſtien.
De hoc v̈bo incõtinẽti legit̃ ⁊ no. de appel. c. an ſit. ꝺ mu
tu. peti. c. i. ⁊ adde qꝺ no. extra. de locato. c. potuit. in glo.
⁊ ita patet glo. no. ĩ dicto. §. i. xxxv. q. ix. ſic dicit no. ꝙ par
tibus ⁊ aduocatis licet corrigere dictum errorẽ ſuum quã
docũqꝫ ante ſententiam. extra de cenſibus. c. olim. C. de
de iuris ⁊ fac. igno. l. error teſtibus incontinẽti corrigere.
extra de teſti. cogen. c. preterea. Item dominus põt incon
tinenti errorem ꝓcuratoris corrigere de offi. delega. c. cũ
olim. in fi. niſi errauit in petẽdis iudicib⁹ ſuſpectis. de cau
ſa poſſeſ. ⁊ propriet. c. cum olim. Item iudex poteſt erro
rem ſuum corrigere ĩ interlocutoria ſentẽtia. ff. de re iudi.
l. quod iuſſit. ſed diffinitiuam ſentẽtiam nullus poteſt cor
rigere. Itẽ dicit glo. in. c. graue. xxxv. q. ix. ꝙ iudex poteſt
ſepius interrogare teſtes cũ dubie aliqd dixerũt. ut in. c.
iudicantis. xxx. q. vlt. de ẽp. ⁊ ven. c. cũ cauſam. ff. de inter
roga. ac. l. ubicũqꝫ. nec aliter ad veritatẽ peruenit̃ niſi cir
cũſtantie omnes diligenter querãtur. ut. xxiij. q. vlt. c. oc
cidit. ⁊ ſm Archidia. ibi adde ad hoc extra de teſti. c. cum
clamor. vbi de hoc. Sꝫ ibi Ber. ĩ cãu illi⁹. c. ponit hoc eẽ
verũ cum iudex ex officio inquirit. ſecus credit ĩ ordinario
iuditio. Et idem videtur ibi ſentire Innocen. Sed tu dic
ſm Archidia. ꝙ teſtes ĩ hoc cãu poſſunt iterato produci
ſcilicet cum dubie vel confuſe dicũt vel obſcure. extra de
teſti. cogen. c. preterea. ꝺ. eadem. q. vi. de parentela. ff. de
queſtio. l. repeti. quod enim obſcure dicit̃ pro nõ dicto ha
betur. ff. de interroga. acti. l. de etate. §. nihil intereſt. Itẽ
qꝺ obſcure ſcriptũ eſt pro nõ ſcripto habet̃. l. ij. ff. de his
que pro nõ ſcrip. haben. ſm Goffre. ⁊ etiã poſt concluſio
nem iudex interrogare poterit teſteſ. ſi opus fuerit. ꝺ fide
inſtrumẽto. c. cum Ioãnes. ſm Vincen. ibi Hoſtiẽ. dicit
ꝙ ſi magis placet ꝙ teſtes ſua dicta valeant declarare. de
hoc etiam ſatis no. in ſũma de teſtibus. §. ſuper quib⁹. v̈.
ſed nunqd tenet̃. cum verſi. ſequenti. Et not. Ber. extra
de proba. c. in pſentia. in glo. ſed ratione. ⁊ de teſti. c. per
tuas. ibi videas. ⁊ quod not. Accur. in auten. de teſti. §. ſi
vero. in glo. ymmo videt̃. Ludouicus vero in. l. qui bõa.
§. ſi quis ſtipulat⁹. ff. de dam. infec. queſiui an ſtet̃ dicto
deponentis ſuper eo ſuper quo cũ al's interrogat⁹ eſſet di
xit ſe neſcire aut r̃ecordari dicas ſm eum ꝙ de hoc ẽ tex.
quẽ Bal. reputat ſingularẽ. in. c. i. qd ſit inueſtitu. in feu.
ſed ſimilis eſt illi tex. alter textus. in co. lib. c. i. §. notãdũ.
de nodis ſeu. vbi ipſe idem illud no. qui tex. dicit ꝙ ſic. ⁊
ita voluit Ange. licet nil allegauerit. in. l. quidam tabula
rum. ff. de fur. motus per illum tex. ⁊ poteſt eſſe ratio. qꝛ
licet hodie nõ fuiſſet recordatus cras potuiſſet r̃cordari ut
in. c. cum cauſã. extra de teſti. ĩ gloſa. memoria enim labi
lis eſt. ff. de acquiren. here. l. peregre. de carbo. edic. l. iij.
Nec excluſioni ob. c. preterea. ꝺ teſti. cogen. vbi teſtis nõ
poteſt ex internallo dictum ſuum corrigere. quia illud ve
rũ vbi ſecũdũ non compateret̃ cũ primo. ſecus eſt hic vbi
compati poteſt. ⁊ hoc vult nota. glo. in cap. cauſã que in
ter iconomum. de teſtibus. in. ij. glo. ⁊ in cap. cauſam que
inter archiepiſcopum. ĩ ultima glo. eo. titu. vbi hoc. ſenſit
glo. Ber. Et quando teſtis poteſt ſeipſum corrigere ex in
teruallo. ⁊ quãdo incõtinenti. vide Bar. ĩ. l. eos. ꝺ falſis.

⁊ in.l.quicquid aſtringende.de verbo.obligatio. ⁊ Bal.in
auten.at qui ſemel.de proba.per Innocē. ⁊ Cano. in.c.
cum clamor.de teſti. ⁊.c.pterea.de teſti.cogen. ⁊ per Jo.
de imo.in.l.inter ſtipulantem.§.i. ꝺ verbo.obligati.
¶ Quid autem ſi dicit ita.nūquid cras poterit ꝺponere
cōtrariuꝫ: in teſte potes ita dicere ꝙ aut deponit per hoc
verbum credo ⁊ ſubdit cauſam neceſſario cōcludētem ve
rum eſſe illud quod credit. ⁊ tunc cōtrarium deponendo
credere nō poteſt. Aut depōit per verbū credo abſq alia
cauſa: ⁊ tunc dictum teſtis nō valet: quia credere eſt neſci
re. ⁊ qui deponit per verbū neſcire nō eſt amplius admit
tendus: ut in glo.dicto.c.cauſam que īter iconomū. alle.
quā diſtinctōnē Joan.an.in.c.pterea. in nouella.ſuper
verbo incōtinēti.dicit ꝙ teſti licet ſuum dictum corrigere
incōtinenti.ideſt anteq̄ partibus vel alicui perſone loqua
tur.al's preſumit contra eum.nec valet correctio.nec tan
tum primo dicto ſtabitur argu.c.ſicut ꝺ teſti.quāuis illo.
c.loquat poſt publicatōem teſtiū ⁊ poſt ſentētiam.ſed ea
dem ratio videt etiam ante publicatōem. ⁊ debet ſtari p
mo dicto vbi in ſecūdo dicunt contrarium.tamen erit mi
nor fides adhibenda.quia per ſecūdum debilitatur pmū
Si autem anteq̄ exeat cōſpectū iudicis ſe corrigit, iudex
debet tunc prudēter aduertere ⁊ attendere modū ⁊ cau
ſam correctionis.de accuſa.ca.cum dilecti.niſi cognoſcat
eum probabiliter ſe corrigere incidit in ſuſpitōnem vel va
cillatōnem.ff.de teſti.l.in teſtibus.vel variationem.co. ti
tu.l.qui falſa.ſi non corrigat ſed addat ſi hoc faciat anteq̄
exeat preſentiam iudicis cōſtat licituꝫ eſſe ſi poſtea hoc fa
cit poſtq̄ potuit loqui partibus audiendꝰ eſt ſed minor fi
des adhibeat ei:argu.in.c.pterea.allega. ⁊ i auten. de te
ſti.§.quia vero. Et nota ꝙ varians dicit ille qui primo di
cit aliquid cuius poſtea dicit cōtrarium. nullam variatio
nis cauſam aſſignās. Cōtradicens qui primo dicit duo in
compatibilia.vt ſi dicit ſe īterfuiſſe cōtractui tali die ⁊ lo
co poſtea dicit ſe illa die fuiſſe alibi. Uacillans qui dubi
tando ⁊ timēdo loquit. Item qui varie loquitur.ff. ꝺ fal
ſis.l.eos qui.ff.de teſti.l.ij. ⁊.l.qui falſa.horum autem te
ſtimonium non valet.ideo punitur.C.de teſti.l.nullum.
Innocē.de hoc vide in Spec.de teſte.§. i.verſic. item ꝙ
teſtes ſunt varij. ⁊ verſi.ſe.vbi ponit dictū Jaco.butri.de
ignorāte: errante ⁊ titubāte. Et licet quidaꝫ dixerūt ꝙ te
ſtis poſſit reuocari errorem ſuū vſq ad ſententiam ſicut ⁊
pncipalis.C.de iuris ⁊ fact.ignorā. hoc tamen nō placet
Joan.an.nec Goffre.gloſa tamen in dictō.c.pterea dicit
ꝙ teſtis poteſt corrigere dictū ſuuꝫ incōtinenti. ideſt in ea
dem inſtantia iudicij anteq̄ partibus loquat. quia poſtea
ſubornate preſumit. ſed hoc poteſt intelligi ſm glo. habi
to rſpectu ad qualitatē perſone vt ſic poſſit corrigere etiaꝫ
ex īteruallo. ⁊ dicit Joā.an.ſuper dicta glo. poſt Hoſtiē.
ꝙ licet ſuper hoc multa ſunt ſcripta ipe tamen putat hoc
eſſe arbitrariuꝫ vt cōſiderata qualitate perſone: quātitate
interualli: colloquio partium ⁊ rliquis circūſtantijs iudex
correctionem admittat vel nō admittat.

E errore inentuarii.

Bal.i aut.ſed cuꝫ teſtator. C.ad.l.fal.dicit
ꝙ ſi hēs errauit qr plra poſuit in iuētario q̄
deberet poteſt errorem corrigere coraꝫ iudice citatis credi
toribus ⁊ legatarijs nō propria auctoritate: argu. C. de iu
ris ⁊ fact.igno.l.cum falſa. ⁊.ff.ꝺ acquirē.re.domi.l.que
quiſq̄. ⁊ idem dico in iuentario tutoris ſi iuſtus error pro
betur al's ſtatur inuentario.argu.ff.de regu.iur.l. ſi libra
rius.famil.her.l.ſi familie. C.arbi.tute.l. fina. ⁊.l. rura.
C.de omni agro deſerto. ⁊ dicit Cyn.in.l. veteris. C. ar
bi.tuto.ꝙ ſi tutor errauit in iuētario puta quia poſuit do
mum alienam quam credebat rem pupilli fore non nocet
⁊ illum errorem poteſt corrigere: quia lex illa veteris locū
habet in rebꝰ mobilibus que poſſūt occultari ⁊ ſubtrahi.
nō autem in imobilibus que occultari nō poſſunt ſm Ja
co.de are. Dominus Bar.de ſaly.i dicta.l.veteris.arbi.
tute.dicit ꝙ dicta.l.loquit etiā in imobilibus quia nō ſim
pliciter dicit.ſed cum adiūcto dicens quātitatem ſubſtātie
ſue ⁊c. Et ſic de omni ſubſtātia loquit ⁊ forte etiam ideo
dicit quātitatem ad denotādum ꝙ nō ſolum res ⁊ ſubſtā
tia pupilli debet in iuentario deſcribi ſed etiā rerum exti
matio ne vilis precij pro alia maioris pcij poſtea reſtituat
⁊ ſic pupilli fraudent quod frequēter euenit. ⁊ videtur mi
hi probari. C.de magiſtra.cōue.l.fina. ⁊ ſi hoc iure nō ca
uetur equitas ſuadet.hec ille quod nota. quia venit ſepe
de facto contra tutores.

Unc ſubiiciamuſ de

errore arbitri ⁊ arbitratoris.dicit Bart.in.l.
quid tamē. ff.de arbit.quid releuet illa clau
ſula.ꝙ poſſit ſemel ⁊ pluries ⁊ quotiēs ſibi placuerit. Nā
intellige ꝙ poſſit iudicare pluries hoc eſt in vno capitulo
ſemel: ⁊ in alio poſtea ut in.l.quid tamē.ff.de arbi.nec po
teſt intelligi ꝙ ſuper eodeꝫ capitulo iudicet pluries ſiue ſit
arbiter ſiue arbitrator.nam cum ſuper vna re nō poſſent
ferri plures ſentētie.ut.l.i.C.quando prouoca. nō eſt ne
ceſ.ita nec plura arbitria. Item cum ſemel eſt deciſuꝫ per
ſententiam arbitri vel per trāſactionem res deſijt eſſe du
bia nō poteſt iterum dubitari nec iterū tranſigi.ut.l.poſt
rem.ff.de tranſactio.ad hoc ergo ut arbiter poſſit corrige
ſuam ſententiam ſuper eodem capitulo deberet dici in
compromiſſo hoc expreſſe: quia poſſit iudicare ſemel: ⁊
pluries ⁊ ipum iudicatum corrigere ⁊ mutare.nam hanc
poteſtatem non habet arbiter ꝺ iure cōmuni.ut.l.dicere.
ff. de arbit. ſed puto ꝙ eis poſſit attribui ex poteſtate par
tium. Sicut enim ſunt quidaꝫ iudices qui poſſunt corrige
re ſuas ſentētias ut pretorio pfecti.ut.l.ab executore.ff.de
appella.ita etiam pōt cōcedi arbitris.ut.l. nō diſtinguemꝰ.
§.i.ff. de arbi. ⁊ ita dicit Bar.ſe cōſuluiſſe in ciuitate ſpo
leti. Petrꝰ aūt de ancha.in conſilio ſuo qꝺ incipit iudex
de iure iudicaturꝰ.dicit ꝙ ſtatim cuꝫ arbiter pronūciat ſu
per omni eo in quo aſſūptꝰ fuit fūctus ē officio ſuo adeo
ꝙ ſententiam mutare nequit.ff. ꝺ arbi.l.dicere. ⁊.l. quia
arbiter. ⁊ ibi glo. ⁊.l.quid tamē.in pnc. ⁊. l.nō diſtingue
mus.§.de officio.comparat enim delegato.ut dicit glo. i
d.l.quia arbiter.ſed delegatus nō poteſt mutare ſentētiā
ff.de re iudi.l.iudex. ⁊.l.paulus. ⁊ de offi.deleg.c. ex lite
ris. ⁊ ibi per Inno. ⁊ de re iudi.c.i. Et arbiter in ſua ſentē
tia nō poteſt adijcere conditiōem reſolutiuā ipius ſenten
tie.nec etiam iudex ordinarius. C.de ſen.experi.reci.l.ij.
de accuſa.c.qualiter permittit.hoc ſolum pncipt.ff. ꝺ que
ſti.l.i.in fi.quod plene ſcribit Bart.in. l.ab executore.ff.
de appel. Arbitria enim habēt inſtar iuditioꝝ. C. ꝺ arbi.
l.i. ⁊ hoc etiā taꝫ in medio q̄ in pncipio q̄ in fi. ꝺ quo ibi
plene per Bal. ⁊ de ar.c.cum dilectus. ⁊ ibi per Jo. an.
Et ꝙ arbiter nō poſſit mutare ſuam ſentētiam eſt tex.i.d.
l.dicere.alleg.in fine. ⁊ ſi icontinēti vt ibi probat in vbo.
mox vetuit. cum verbum mox importat cōtinuitatem ſine
interuallo actus extrinſeci.ff.de verbo.obliga.l.i.§.qui p
ſens. ⁊ ibi glo. ⁊.l.cōtinuꝰ.i.rñ. ⁊ de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.cum
igitur. ⁊ de elec.c.quia propter.iuncto.c.cum poſt petitā.
ſm verum intellectum de quo in Spec.in titu. de diſpu.
⁊ allega.§.iiij.v.item mox. Et ꝙ arbiter nō mutet. tenet
Cy.etiā ſi ſentētia ſua ſit nulla.ut.l.ſi ut pponis. ⁊.l.ſi ac
cuſatoribus.C. ꝺ accuſa.fortius ſi ſentētia fuit valida hoc
tenet expreſſe etiam Bar.in.l.quid tamen.in pri.allega.

niſi fuit cõmiſſum ⁊ dat̃ potestas arbitro ut poſſit ſenten
tiam corrigere ⁊ ſic dicit ſe conſuluiſſe. Jtez dicit Bar. in
l. iudex. ff. de re iudi. de quo per eũ in. l. fina. ff. ad turpil.
⁊ in. l. moris. ff. de pẽis. ꝙ ſi iudex adijcit ſentẽtie clauſulaz
ꝙ ſi ſentẽtia lata eſt cõtra ſtatuta reducit ipſam ad ſtatuta
ꝙ talis clauſula habet̃ pro nõ adiecta. ſi verba ſentẽtie p̃
ceſſerint illam clauſulam ꝓ quo. l. actorum. ff. de re iudi.
ſm̃ p̃mã lecturam glo. que ibi ponit̃ in gloſa quam om
nes tenent. Sentẽtia autem arbitratoris ſub quacũq; cõ
ditione tam reſolutiua. q̃ ſuſpẽſiua fieri poteſt: quia ſentẽ
tia arbitratoris habz inſtar cõtractuũ poti⁹ q̃ actuũz iudi
tiarium quod patet ex pluri⁹. p̃mo patet in auten. vt diffe. iudi. §. ſi vero contigerit. ibi amicabilem conuentum.
quod etiam tenet ibi gl. probat̃ in. c. quintauallis. de iureiu.
vbi talis ſentẽtia vocat̃ mandatum. ⁊ no. bene ponderan
dum quia quinquies in illo tex. reperit̃ illud verbũ. ⁊ nũq̃
appellat ſentẽtiam ꝓbat̃ etiam ex ratione: quia quis non
poteſt iudicare in cauſa propria. C. ne quis ĩ ſua cauſa. l.
vna. de verbo. ſigni. c. ex parte. vbi de hoc p Innocẽ. ſic nec
arbitrari tãq̃ arbiter. ff. de arbi. l. i. ſed arbitrator ſic. ut. l.
ſi libertus. ff. de operis libertorũ. ⁊ dicto. c. quintauallis. de
iureiuran. Jtem corã arbitratore nõ porrigit̃ libellus nec
ꝓcedit vt iudex in aliquo de neceſſitate nec oporteat ꝙ iu
dicando ſedeat pro tribunali ⁊ valet ſentẽtia eius etiaz la
ta die feriata in honorem dei ſicut tranſactio. C. de ferijs.
l. fina. ⁊ ibi per Jaco. but. ⁊ per Bal. qui plene no. C. de
arbi. l. i. Regulariter autẽ quilibet cõtract⁹ poteſt fieri ſub
quacũq; forma ⁊ ĩ diem ⁊ ſub cõditione tam reſolutiua q̃
ſuſpenſiua. inſti. de cõtrahen. emp. §. emptio. ff. de in diẽ
adiect. l. ij. ff. de peri. ⁊ cõmo. rei vendi. l. neceſſario. ꝓ em
ptore. l. ij. §. ſi ſub cõditione. ⁊ quod plene no. Dy. ⁊ Jo.
an. in regula actus legitimi. de regu. iur. lib. vi. Et ꝙ ſen
tentia arbitratoris poſſit fieri ſub cõditione nedum reſolu
tiua ſed etiam ſuſpenſiua. caſus eſt in. c. quintauallis. de iure
iuran. vbi fuit lata ſub cõditione omnino incerta ⁊ nõ re
probat̃ ibi ex illa cauſa. Et eſt ſciẽdum ꝙ quãdo in ſenten
tia incõtinẽti alique adijciunt̃ clauſule ſeu cõditiones po
tius vident̃ vnũ ⁊ idem cum ſentẽtia: quoniã quãdocũq;
in vna diſpoſitiõe ſunt diſponẽtia quorum vnũ adiacet al
teri tanq̃ forma ſeu qualitas cõiungunt⁹ vtrumq; ad perfi
ciendum vnũ totum. ⁊ dicimus requiri ꝙ expediant̃ vno
cõtextu. ⁊ talia dãtia formam ſiue qualitatem cẽſent̃ pars
actus. ff. de teſta. l. heredes palam. in fi. de elect. c. quia ꝓ
pter. ⁊ c. cum poſt petitam. allega. ſicut dicim⁹ auctoritatẽ
tutoris tanq̃ formalitatem act⁹ gerendi a pupillo interue
nire debere in ipſo cõtractu ut conſtituat̃ pars actus. ff. de
aucto. in. l. obligari. §. i. inſti. de aucto. tuto. §. tutor. quod
notat. Innocẽ. de conſue. c. conſuetudinis. de reb⁹ eccle.
non ali. c. i. li. vi. ꝓbatur. ff. ſi cer. pe. l. lecta. verſi. dicebã
loca. §. ſi tibi. C. de pac. l. petens. de electi. c. officij. Jtem ĩ
his que emanãt vno eodẽ tempore nõ põt attendi ordo p̃
lationis. ſecus eſſet ſi diuerſo tempore. ff. de milita. teſta.
l. certarum. §. miles. ⁊ quod ibi not. Dy. de ſtatutis cõtra
in eodẽ volumine. Jtem q̃ ꝓbat̃ cõditio appoſita poſt pa
ctum ſeu ſtipulationem dum tamẽ incõtinenti impedit ꝓ
ductionem ⁊ eſt pars ꝓductiõis. ff. de actio. ⁊ obliga. l. ob
ligationum fere. §. cõditio. ſm̃ glo. veriorem. licet alia glo.
minus bene ſentiat aliter. ad hoc de dona. c. dilecti. de cõ
di. appo. c. verum. ſecus autez ſi ex interuallo. C. de dona.
l. perfecta. maxime ĩ ſentẽtia per quã functus eſt officio ꝓ
nunciationis ⁊ ſic ex ĩteruallo nõ mutat niſi ſibi reſeruaſſet
in ſentẽtia poteſtatem mutãdi. tunc etiã ex interuallo po
teſt: vt eſt tex. coniuncta glo. fina. famil. her. l. item labeo.
§. i. verſi. ſed ſi pure. quod etiam ibi no. Ray. de forli. ⁊ di
cit ibidem Pet. de ancha. ꝙ quia arbitramẽtum eſt act⁹
extraiudicialis ⁊ ſic eſt reuocabilis docto de errore cum ſit
iuditiũ in quo bona fide agitur.

Expleto errore arbitri

Dicamus de errore qui cõmittit̃ per iudicem
⁊ aliquãdo errat ĩ calculo. aliquãdo ĩ falſe cau
ſe expreſſione. Circa errorem calculi Bal. in. l. i. C. de er
rore calculi. dicit ꝙ non nocet erronea calculatõ inter ptes
ſepe facta ut. l. i. C. de erro. cal. et hoc eſt ar. ꝙ erronea cõ
feſſio ſepius repetita poteſt reuocari. Et licet inter plures
mercatores ſit ſublata ratio ⁊ ſũmata. tamẽ adhuc poteſt
petere debitor vel creditor ut iterum computet̃ ⁊ videat̃
an ſit erratum in calculo vel nõ etiam ſi talis error tranſit ĩ
cõtractum vel ſtipulatiõem. Jtem ſentẽtia non retractat̃
pretextu erroris calculi ĩdiſtincte ⁊ omni cãu. quia nõ om
nis error retractat ſentẽtiam de quo in. l. ſeruo inuito. §. cũ
pretor. ff. ad trebel. ⁊ per Guil. de cu. in. l. penul. ff. de iu
ſti. ⁊ iure. Et concludit ꝙ aut errãt ptes in calculãdo. aut
errat ipſe iudex. Si quidem errãt partes. ut quia per erro
rem calculi deducit plus in ĩſtrumẽto vel minus ⁊ iudex
pronũtiat ſm̃ illud inſtrumẽtum nũc valet ſentẽtia: ut. l. i.
C. de erro. cal. aut errat iudex: ⁊ tunc aut exprimit errorẽ
in ſentẽtia: ⁊ tunc ſentẽtia eſt nulla. ut. l. i. §. i. ff. quo. ſen.
ſine appel. reſcin. Aut nõ exprimit errorem in ſententia: ⁊
tũc ſententia tenet. ut dicta. l. i. C. de erro. cal. probat̃ iſta
diſtinctio. quia expreſſa nocent que nõ expreſſa non nocẽt
vt in regula iuris. ad hoc. ff. de re iudi. l. preſes. C. quãdo
prouocare non eſt neceſ. l. ij. Jac. de are. dicit ꝙ aut error
apparet ex actis. aut nõ apparet ex actis. Primo caſu ſen
tentia eſt nulla quia lata per reſpectũ ad acta que contine
rẽ vident̃ errorem quaſi expreſſum. l. ij. C. de ſen. ſine cer
ta quãtita. Aut error nõ apparet ex actis: ⁊ tũc valet ſentẽ
tia vnde grauat⁹ debet appellare. alr̃ ſibi imputet̃: vt. l. i.
C. ſi ſepius in integ. reſti. poſtu. ⁊. l. i. C. de poſtu. Bar
tolus dicit idem Jacobus de arena. quando ſententia cõ
tinet relatõnem ad acta. Jtem dicit ꝙ quedam ſũt acta ad
que ſententia de neceſſitate refert̃ vt libellus: vt. l. ut fun
dus. ff. cõmuni diuidũ. Jtem ſentẽtia appellatõis de neceſ
ſitate refert̃ ad p̃mam ſententiam: vnde ſi ibi eſt error ex
preſſus ſententia cõfirmatoria non tenet quia videt̃ eun
dem errorez cõtinere ⁊ repetere ſm̃ Bar. Tu dic ſm̃ q̃ꝫ
error expreſſus viciat quia inducit peccatum forme. ſed er
ror tantus nõ viciat: quia nõ peccatur in forma: ſed in ma
teria. ſicut dicimus in ſimili. ff. de fal. l. ſi quis legatum. ff.
de penis. l. ſi quid aliquid. §. teſtamẽto. vnde licet iudex di
cat ita quia eſt ꝓbatum: ideo cõdemnam⁹. licet nullo mõ
ꝓbatuz ſit valet ſententia. ut no. Inno. in. c. p̃rudentiã.
de offi. delega. ⁊ in. c. quoniã cõtra falſam. de probat. non
enim reperit̃ conformitas ſententie quo ad probationem
ſed ad eſſe ſentẽtie licet requirat̃ ad bñ ⁊ recte eſſe: ſed be
ne requiritur conformitas ſentẽtie quo ad libellum ſeu pe
titionem vt de eodem ſit. ut. l. fi. C. de fideicõmiſ. liber. Et
ſententia que nõ continet totaliter errorẽ calculi ſm̃ glo.
in. l. i. de erro. calculi. videt̃ ꝙ in totum ſit nulla. quia ſen
tentia eſt indiuidua. vnde ſuper vno capitulo non põt ꝓ
parte valere ⁊ ꝓ parte nõ: vt. l. certa. C. quãdo prouo. nõ ẽ
ne. cõtrarium tenet glo. in. l. ij. C. de re iudi. dicit ibi Jac.
but. ꝙ in diuerſis capitulis poteſt ſententia in vno valere
⁊ in alio nulla eſſe. ff. fami. here. l. quedã mulier. ⁊. l. car
melia pia. de iurepatrona. ſed in eo. c. refert. aut continet
quid diuiduũ in quãtitate: ⁊ tũc valet inquantum nõ ẽ er
ratuz. aut continet quid indiuiduũ vel quod pro parte ex
plicari non poteſt: ⁊ tũc nullo modo valet. ut. l. in hoc iu
ditio. ff. cõmuni diuidũ. Cy. tamen tenet in. l. i. C. de erro
re calculi. alleg. q̃ꝫ ſuper eo. c. ſententia in totuz ſit nulla.

quia ſententia de ſe eſt qd indiuiduum. ⁊ hanc tenet Fre
de. in ſuo conſilio. M.cclxij. vnde tamē concedo ꝙ ſi ab
ipſa ſnia appellat̄ debebit iſta ſnia ꝯformari nō qͦ i pte cō
firmet̄ ⁊ i pte ifirmet̄. ſʒ qꝛ iudex appellatōis ꝓdēnabit icō
demnandis: ⁊ abſoluet in abſoluēdis habita ſententia pro
nulla cauſa nullitatis facit eum ſuccedere in iuriſditionē
C. de accuſa. l. abſentem. ⁊ facit. ff. de verbo. obliga. l. qui
rome. §. penul. ⁊. ff. qͦ cuʒ eo. l. titianus. in tranſactione
vero ſi ſit erratum in calculo. quidam dicūt ꝙ valet etiam
ſi ſit erratum in calculo ⁊ ſit expſſus error. argu. ff. ſi quis
cau. l. ſed etſi quis. §. fina. ⁊ ꝺ fideiuſ. l. ſi quis poſtꝙ. Ja.
de are. dicit cōtrarium: quia error ipedit conſenſum: ergo
non valet. ff. de actio. ⁊ obliga. l. actionū ſubſtantia. Pe.
dicit ꝙ tranſactio valet. ſed quatenꝰ eſt error expreſſus re
ſcinditur. argu. l. i. in fi. C. de erro. cal. ⁊ quia reſcindit̄ ap
pellatio quatenꝰ eſt erratū. ergo idem in quolibet actu. ⁊
hec opi. eſt vera. ſm Bar. poſſet tamen dici ꝙ quia ē pec
catum in forma ꝙ quatenꝰ ē vicium eatenus trāſactio eſt
nulla ipſo iure. Non ob. l. i. in fine. allega. de errore cal. qꝛ
ibi non erat error expreſſus in ſtipulatiōe: ſed i cauſa ſtipu
lationis. ideſt in cōputo vnde deriuabat̄ ſtipulatio. Et ſic
non obſtat. vide Cy. in. l. i. de errore cal. ⁊ ꝺ re iudi. l. ij. ⁊
Jo. an. in. c. ea que. de reg. iur. lib. vi. Et predicta vͣa quā
do ſunt diuerſa capitula. ſi autem vnū tunc ſecus ſic intel
ligitur glo. fina. ff. de iuriſdi. om. iudi. facit quod habet̄ in
l. item ſi vnus. §. fi. cum. l. ſequē. ff. de arbi. Cy. autem in
l. i. C. de erro. cal. alle. dicit ꝙ ſi partes errauerūt inter ſe
i calculo. ita ꝙ nō iudex: ⁊ tūc error calculi nō reddit ſniam
nullā: ut ī. l. i. C. de erro. cal. aut errauit iudex: ⁊ tūc reddit
ſniam nullam: ut. l. i. §. i. ff. que ſentē. ſine appel. reſci. ⁊ ē
neceſſariū ſm Cy. ibi ꝙ in ſententia exprimat̄ error: ⁊ tūc
non valet. ut. d. l. i. §. i. alleg. alˀs ſi error in ſententia non ex
primatur: ⁊ tūc ſententia tenet. ut. in. l. i. de erro. calcu. ſed
ſi error nō fuit in ſententia expreſſus: ſed in mente retētus q
tamen apparet ex actis. Gloſatores voluerūt dicere ꝙ ſen
tentia teneat niſi error fuerit expreſſus in ſententia: ut. l. ij.
C. quando ꝓuo. non eſt neceſ. ⁊. l. cum prolatis. ff. ꝺ re iu
dica. ⁊. ff. de appella. l. ſi expreſſum. in princi. Sed Jaco.
de raue. quem ſequit̄ Pet. dicit ꝙ ſi iudex pronūtiat con
tra. l. non expreſſo errore in ſententia: dum tamen ꝙ error
ex actis appareat ꝙ ſententia non valet quia ſententia ſuū
robur habet ex mente actoruʒ. ſicut cōtractus ex mente cō
trahentium. ff. de act. ⁊ obliga. l. obligationū ſubſtātia. ⁊
eque bene erratur: ſiue ſententie: ſiue actorū inſpectio erro
rem oſtēdat. ergo ⁊c̄. Preterea refert̄ ad acta ut certa iu
dicet ſic ⁊ ad acta referēda eſt ut dicat̄ erronea. ut. l. ait ꝓ
tor. §. pretor. ff. de re iudica. ⁊. C. de ſenten. que ſine certa
quantita. l. ij. quid plura lex eſt expreſſa vbi iudex putauit
in mente errādo ꝙ quinquaginta ⁊ vigintiquinqꝫ facerēt
centum. ⁊ ſic pronūtiauit. vnde nō valet ſententia ipſo iure
vt. ff. que ſen. ſine appel. reſcin. l. i. §. i. ibi ſed ſi huius que
ſtionis. ⁊c̄. ⁊ vbi expreſſe loquit̄ de errore quem iudex ha
buit in mente. Non ob. ll. in cōtrarium. allega. quia in. l.
ſi expreſſim. ſubaudiri debet maxie. Et ad. l. cuʒ prolatis.
iudex non ꝓnūtiauit contra legem ſed pronūtiauit contra
ſimilem legē. quia putauit ꝙ illud nō eſſet ſimile tūc enꝫ
ſententia valet: vt. l. ij. C. quādo prouoca. nō eſt ne. ibi nō
fuit ſententia lata cōtra ius legis: ſed cōtra ius litigatoris:
quia vtrum ſit maior vel minor queſtio ē facti. Sed an va
leat ſaltem in eo in quo nō eſt erratū glo. in. l. ij. C. ꝺ re iu
dica. tenet quod nō debet utile ꝑ inutile viciari. l. ſancimꝰ.
C. de dona. facit totum illud utile per inutile. ⁊c̄. vt. l. i. de
verbo. obliga. dicit Cy. ibi docto. moderni dicūt cōtrariū
⁊ bene ſcilicet qͦ non valet i aliquo. ut. l. i. §. i. que ſentē.
ſine appel. reſcin. ⁊ facit. l. in hoc iuditio. ff. famili. herc. ⁊
hanc opi. videt̄ firmare glo. in. l. fina. de iuriſ. om. iudi. ff.
⁊ eſt mirabile. dicit Pe. ꝙ alˀs vbi actus eſt diuiduꝰ vtile
per inutile nō viciatur ſed in ſententia ſecus eſt. ratio quia
ſententia eſt actus indiuiduꝰ. Dicit dominꝰ Ra. fulg.
l allega. l. i. ꝺ erro. cal. ꝙ pro ſententia. Pe. facit. nā ſi do
cto. dicūt ꝙ ſi ſit erratum: quia cōdemnatꝰ in maiori ꝙ̄ de
buerit illa ſententia in totū ſit nulla. quomodo autem debe
bunt ipſi tenere ꝙ ſententia teneat in eo quod nullo mō eſt
dictum aut ſcriptum in ſententia. occurrūt mihi ꝙ verba
emiſſa in uim cauſe etiaʒ diſpoſitionem inducūt. ut. l. qui
volebat. de her. inſti. l. empta. §. vlti. de rei ven. modo ad
propoſitū dicit iudex per modū cauſe quia cōſtat titiuʒ de
bere. xxv. ex tali ſpecie. ⁊. xxv. ex tali ſpecie. ideo cōdemno
eum in. xxx. nunc talis ꝓnuntiatio habet vim ſententie cō
demnatorie. ut. l. ſi pretor. in princi. de iudic. dubito tamē
in tranſactione ꝙ error calculi ipſam viciat cōcluſiue. Idē
Cy. tenet ꝙ valet. ⁊ ita tenet Pe. in dicta. l. i. ꝺ erro. cal.
⁊ ibi glo. ⁊ ponit ibi Cy. poſt Pe. rationē diuerſitatis in
ter ſententiā ⁊ tranſactionē. Si vero petebant̄. xij. ⁊ con
demnauit in ſex: ⁊ alˀs ſex errore omiſit Cy. i. l. i. C. ſi ad
uerſus rem iudi. per. l. in hoc iuditio. allega. tenet ꝙ non
valet ⁊ de hoc per Dy. inſti. de actiō. in. §. ſi minus. ⁊ hoc
quando petebam illa. xij. ex eadem cauſa quia in totuʒ ab
ſoluere. aut in totum condēnare debʒ: vt. l. in hoc iudicio.
allega. Si vero petebam ſex ex vno capitulo. ⁊ ſex ex alio
⁊ tunc aut eſt actum ut de omnibꝰ pronūtiet̄: ⁊ tunc non
valet ſententia lata ſuper pte. ff. de arbitris. l. quid tamē.
in prin. aut non eſt actum. ⁊ ſeparatum poteſt ꝓnūtiari. ut
ff. de minori. l. etiam. §. i. ⁊ de hoc latius. dic per Cy. in. l.
i. C. de erro. cal. Jaco. autem butri. in. l. i. de erro. aduo.
dicit aut ſimpliciter fuit facta computatio ⁊ iſta nō nocet
etiam ſi ſtipulatio nō interuēit non animo tranſigendi. vt
in fi. l. i. C. de erro. aduo. aut interuenit cōputatio ⁊ eſt la
ta ſententia vel tranſactio facta: ⁊ tūc valet ſententia ſi error
nō fuit expreſſus in ipſa ſententia. ſi vero fuit expreſſus: aut
ſunt plura capitula: aut vnū tātum. ſi ſunt plura capitula
in eo in quo eſt error nō valet in alio ſic. ut. l. etiaʒ. ff. ꝺ mi
no. Aut eſt vnum capitulū: ⁊ tūc ſiue ſit diuiduū: ſiue indi
uiduum: non tenet ſententia. ut in. l. in hoc iuditio. ff. fami.
herc. Sed in tranſactiōe dic ꝙ ſunt plura capitula: ⁊ viciū
in vno non porrigit̄ ad aliud. Aut eſt vnum capitulū tan
tū: ⁊ tunc aut idiuiduū ⁊ viciat pro ea parte tantū pro qua
eſt erratuʒ pro alia nō. vt. l. placuit. ff. de vſuris. ⁊ i hoc dif
fert tranſactio a ſententia. Et eſt ratio quia tranſactio fit ex
conſenſu ſententia reddit̄ in viciū. ut. l. inter ſtipulantē. §.
ſticbum. de ver. oblig. Si aūt ꝓceſſit queſtio de errore: tūc
in tranſactiōe poſtea ſecuta nō potuit eſſe cum ſit deciſa i
ſententia ſic. ut in ſit declaratiua: ⁊ tunc aut fuit error expreſ
ſus in ea ⁊ nō tenet alˀs ſic. ¶ Si aūt eſt error in ſnia iudi
cis in falſe cauſe expreſſione. Anto. de but. in. c. ſignifican
tibus. de purgati. vulga. poſt Ja. de are. dicit ſic ꝙ aut eſt
error in ordine iudicij: ⁊ tūc aut vniuſ cauſe ad aliā ⁊ nō vi
ciat. ut. l. i. C. de appel. i. q. i. in ſūma. Aut eiuſdem cauſe
ad ſeipſam: ⁊ tūc viciat. ut. l. prolatā. C. de ſen. ⁊ iuriſ. om.
iudi. Si autem eſt error i prolatione ſententie: tūc quia aut
tulerit aliter ꝙ̄ volebat: aut quia aliter ꝙ̄ debebat. Prio
cāu aut manifeſte conſtat de errore: ⁊ tūc non valet q̄ſi nō
videat̄ ore dixiſſe qͦ mente nō agitauit. l. labeo. ff. de ſup
pel. leg. de reg. iur. l. in ambiguo. ⁊ verba deſeruiūt inten
tioni ⁊ nō econtra de appel. c. ſcdo requiſ. Si aūt nō con
ſtat ſtatur ſententie. ff. de arbi. l. qualem. ꝺ re iudi. l. iudex.
Si vͦo fuit error alit̄ ꝓferendo ꝙ̄ debeat. Aut fuit ꝯ ius vl̄
expreſſus error in ſententia: ⁊ tūc eſt nulla. ij. q. vi. diffini
tiua. poſt prin. ver. iteʒ ſi ſententia cōtra ius. ⁊ eſt. l. ij. C. quā
do prouo. non ē ne. de re iudi. c. i. de ſentē. excō. c. ſacro.

Si autem non eſt expreſſe cõtra ius ſcriptum: ſed contra
ius litigatoris lata eſt ſententia: ⁊ tũc tenet ex quo nõ fuit
appellatum. de re iudica. c. cum in tua. in fi. ff. que ſenté.
ſine appel. reſcin. l. i. de hoc in Spec. de arbitris. §. fina.
verſi. quid ergo. Ludouicus aũt i iſta materia in. l. ſi is ad
quem. ff. de acquiren. heredi. Latius dicit ꝙ aliquis lo
cutus fuit: ideo eiꝰ dicta hic pono. Cum querit̃ an ſenten
tia lata ex falſa cauſa ſit nulla ipo iure an debeat reſcindi
ſic diſtingue poſt Bar. ꝙ aut ſentẽtia eſt lata ex falſa cau
ſa a parte allegata. aut ex falſa cauſa allegata a iudice ⁊ ex
preſſa in ſententia: Aut ex falſa cauſa in mẽte retẽta. Pri
mo caſu aut ſententia lata ex falſa cauſa ẽ lata cõtra mino
rem. ⁊ eſt nulla ipo iure. ut. l. i. C. ſi ex falſis inſtr. ꝺ cuiꝰ.
l. intellectu. dicetur infra. Idem putarem dicẽdum i eccle
ſia. pro quo eſt glo. in. l. i. C. de ſenté. aduerſus fiſcum lat.
cum quo ad ſententiã ferendaꝫ minor ⁊ eccleſia equiparã
tur: vt patet per glo. no. i. l. ſi preſes quaſi deſertaꝫ. C. quo
modo ⁊ quãdo iudex. dicenteꝫ ꝙ eo modo quo nulla eſt
ſentẽtia lata cõtra pupillum. ff. de re iudi. l. cõtra pupillũ.
⁊. l. ⁊ cum minores. C. ſi aduer. rem iudi. cũ ſimi. ita ⁊ la
ta cõtra eccleſiã paſtore viduatã. ſecus tamẽ eſſet ſm cano
niſ. ſi eccleſia paſtorem haberet nõ tamen cauſam eccleſie
defendentẽ: quia tunc aliqua eſt ⁊ opus eſt reſtitutiõe in
integrũ. ut patet in. c. prout. ⁊. c. fina. ꝺ do. ⁊ cõtu. ⁊ in. c.
cum ex litteris. de reſti. in integ. Secũdo caſu quãdo eſt la
ta contra maiorẽ: ⁊ tunc aut in allegatiõe cauſe interuenit
dolus aduerſarij: aut ñ. Primo caſu: aut eſt lata cõtra ab
ſentem. ⁊ eſt ipſo iure nulla: ut. l. ſi ꝑtor. §. marcellus. ff. ꝺ
iudi. Secũdo caſu valida eſt ſed reſcindit̃ per reſtitutiõeꝫ
in integrum vel aliud remediũ: vt. ff. ꝺ re iudi. l. diuus. quã
do autem contra ꝑſentem eſt lata dic aliquã eſſe ſed reſti
tutione in integrum reſcindi. tamẽ Ang. in dicto. §. marcel
lus. dicit verum quãdo cauſa eſt cum dolo allegata: ſi aũt
ſine dolo tunc opus eſt reſcindi tantũ per viam appellatõ
nis. ut patet in. c. cum dilecta. de reſcriptis. ⁊ in. c. cuꝫ ber
toldus. de re iudica. ⁊ de itellectu dicti. §. marcellus. dice
tur infra. Aduerte tamen quia hec dicta Bar. recipiunt
duplicem limitationem. Primo hec ꝓcedũt niſi lata eẽt
ſententia pro libertate: tunc enim ẽ aliqua. Non obſtante
falſitate cauſe allegate: ut dicit tex. no. ff. de dolo. l. ſi dolo.
Aduerte tamẽ qꝛ ille tex. loquit̃ quando fuit allẽgata p aliũ
ꝙ per aduerſarium. ideo cogita ſi ꝓcederet quãdo per ad
uerſariũ allegaret̃. Scḋo dicas hec dicta bar. ꝓcedẽ niſi
ipe tutor confeſſus fuiſſet iniuſte ſentẽtiã obtinuiſſe: qꝛ tũc
omni caſu ſentẽtia nulla fuiſſet adeo ꝙ ex ea nõ orit̃ actio
nec poteſt peti executio: vt notanter voluit Inno. ꝺ immu.
eccle. c. quia plerique. circa fin. i. colũ. ¶ Quid autem ſi la
ta eſſet ſententia propter falſam cauſaꝫ allegatam. cui qui
dem allegationi cõſenſerunt aduerſariꝰ ⁊ iudex dicas hoc
caſu nota ſm Inno. in. c. grauis. extra depoſiti. idem dicit
in. c. cum olim. de re iudi. ꝙ talis cõſenſus nõ impedit qn
ſi contra eum ꝑtextu ſententie ſolutũ eſt: conditione ex
iuſta cauſa repeti poſſit. ⁊ pro hoc eſt caſus notabilis licet
Inno. nõ alleget in. l. cum a te. ff. de dolo. ſm quam intel
lige dictum Inno. Item hec ſentẽtia Bart. ꝓcedit in diſ
finitiua. ſecus in iterlocutoria parui ꝑiudicij quia ⁊ ſi illa ꝑ
textu falſe cauſe allegãte lata ſit nedum a maiore ſed etiaꝫ
a minore per reſtitutõem infringi nõ poteſt ſm Inno. i. c.
corã felicis. de reſti. in integrũ. pro quo Bal. dat caſum i. l.
ait pretor. §. permittit̃. ff. de minori. Si auteꝫ interlocuto
ria ẽ magni ꝑiudicij. ⁊ tunc aut lata eſt ex falſa cauſa a pte
allegata. ⁊ ſit nulla ipo iure vel in effectu. Dominus Ra
phael. cumanus dicit in. l. ſi is ad quem. ff. de acquiren.
her. ſe ꝯſuluiſſe ex dictis. Cy. hoc decidentis. i auẽ. offera
tur C. de litis conteſta. ⁊. l. cõſentaneũ. circa fi. C. quomo
do ⁊ quando iudex. ꝙ indiſticte nulla ẽ ipo iure ⁊ colligi
tur ex mente Cy. per. ll. quas. alle. aliter tamẽ ſonant eiꝰ
verba de quo tanget̃ infra dum tractabimꝰ de intellectu
§. marcellus. ¶ Quid autem in decreto dicendum eſſet
nullum ipſo iure ſm late dicta per Bar. in. l. tutor ſi peti
tus. ⁊ in. l. ſeie egreſſe. ff. ꝺ tuto. ⁊ cu. da. ab his. ⁊. l. inſte.
ff. de acquiren. poſ. quod tamẽ intellige. ſm dicta p Bal.
in eodem puncto. in. l. ij. C. quãdo ꝓuo. non ẽ ne. quibus
⁊ illud addas ꝙ nedum decretum interpoſitũ ex falſa cau
ſa eſt nullũ ipo iure imo ſi ex cauſa partim falſa: ⁊ partim
vera interpoſitum ſit in totum corruit. Et ita refert Bal.
conſuluiſſe Bar. in. l. certi. conditio. in. §. quoniã igit̃. ff.
ſi cer. peta. ſed certe. ⁊ hoc ipe Bar. dixit in. l. ſi non ſor
tem. §. ſi centum. ff. de cõdi. inde. per illum tex. licꝫ Bal.
non alleget qḋ dictum conſonat rationi qꝛ ⁊ ſentẽtia ipſiꝰ
decreti i diuidua eſt. ff. fami. her. l. in hoc iuditio. ff. ne uis
fiat ei. l. i. §. hec verba. Et hec ꝓcedũt in falſa cauſa allega
ta circa ius ptis. Falſa enim cã allegata circa ſubſtantiam
iuditiorum reddit ſñiam ipo iure nullam. ut. l. ſi qs obre
ꝑierit. ff. de falſis. ad hoc facit tex. no. in. l. in fraudem. §.
quotiẽs. ff. de iure fiſci. vbi nedũ ꝙ ſentẽtia lata per falſita
tem ſit ipo iure nulla. ſed etiam ex dicta falſificatõe induci
tur ãmiſſio cauſe. ¶ Secũdo caſu ꝑncipali eſt dicendũ ꝙ
aut cauſa eſt a iudice allegata ⁊ in ſententia exꝑſſa: ⁊ tunc
aut falſitas cauſe ꝯſiſtit in facto ⁊ i iure. ⁊ dic vt p Bart.
in. l. is ad quẽ. alle. quia nulla eſt. Aut ꝯſiſtit in facto tan
tum: ⁊ tunc ẽ aliqua ſed venit per appellationẽ reſcinden
da: ut. l. preſes. ff. de re iudi. ſm Bar. ꝙ dupliciter limita
Primo niſi ſit lata cõtra factum notorium: quia tunc eſt
ipſo iure nulla. de re iud. c. inter ceteras. facit de appel. c.
ſollicitudinem. ⁊ hoc eſt de mente dñi Anto. de but. i. c.
in ꝑſentia. de renũ. Secũdo niſi falſitas facti conſiſtat i cõ
ditiõe: qꝛ tũc ſentẽtia lata contra propter falſam conditio
nem de preſenti eſt ipo iure nulla. caſus eſt ſingularis ſm
vnã lecturam glo. in. l. qui teſtõ. ff. de excuſa. tu. ⁊ illam le
cturam glo. approbat Inno. in. d. c. ꝑſentia. qḋ dictum di
cit Ange. legiſtas ignorare. in. l. quis rome. §. duo fratreſ.
ff. de ver. obli. ſed puto ꝙ tũc non meminit illius glo. Aut
ſententia lata ẽ ex falſa cauſa ꝯſiſtente in iure: ⁊ tũc ſenten
tia ẽ ipſo iure nulla: ut. l. i. ⁊. ij. C. quãdo prouo. nõ eſt ne.
⁊. l. i. in ꝑn. ⁊. §. cum ꝯ ſacras. ff. que ſen. ſine ap. re. ⁊. ff. ꝺ
appel. l. ſi expreſſim. ⁊ ꝺ re iudi. c. ij. hoc intellige. vbi falſi
tas talis colligit̃ ex claro ⁊ manifeſto caſu legis. Secus ſi
ex ſimilitudine legis. vt elegãter no. Inno. de appel. c. cũ
ſpeciali. circa prin. Iteꝫ ſecus ſi colligit̃ ex aliqua extraua
ganti ſm Bar. ff. de re iu. l. cũ prolatis. ꝓ quo eſt caſus li
cet non alleget. de fide inſtru. c. paſtoralis. Item ſecꝰ ſi col
ligitur ex conſuetudine ciuitatis que tñ notoria non ſit ſm
Cy. ⁊ Bar. in. l. i. ⁊. ij. C. que ſit lon. cõſue. ⁊ Bal. in di
cta. l. ij. C. quãdo ꝓuo. non ẽ ne. ⁊. in. l. i. ⁊. ij. C. q̃ ſit lon.
conſue. ſm Bul. ⁊. i. l. i. C. vt que deſunt aduoca. ⁊ vide
tur caſus notabilis licet ipſi nõ allegẽt. in. c. cuꝫ veniſſent.
extra de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. Itẽ modifica hoc
dictum Bar: qñ cauſa vnica tantũ expreſſa ẽ in ſentẽtia ⁊
falſa. ſecus ſi due quarum vna vera ⁊ alia falſa: qꝛ tũc reie
cta falſa ſñia ſuſtentat̃ ex ea que eſt vera vt potius valeat
ꝙ pereat: ar. l. quotiẽs. cum ſimi. ꝺ re. du. ⁊ ita no. Inno.
i dicto. c. in ꝑſentia. pro quo tamen dñs Anto. dat caſum
in. c. per tuas. qui filij ſint legi. ibi per eum. Item dictum
idem limita niſi talis falſa cauſa in iure cõſiſtens ſit in ſen
tia expreſſa cum hac conditiõe maxime: quia tũc ſubſtẽtã
tur ex vera ſi qua eſt falſa reiecta ex virtute dicte dictionis
maxime que tacite includit: vt. l. i. §. vel maxie. cũ ſi. ff. ꝺ col.
bo. Et hoc ẽ qḋ notãter voluit Bart. i. l. ij. §. ignominie.
ff. de his q no. infa. qḋ tñ itelligas ſm dñm Anto. i. d. c. ex

litteris. de reſti. in itegrum. quãdo talis vera cauſa ex actiſ
colligi poteſt. ſecꝰ ſi extra acta: quia nullo modo illa habet
ſententiam validare p illum tex. quod no. Et per predicta
dicit Jo. de imo. in. d. l. ſi is ad quẽ. factum eſſe iudicez q
in ſententia cauſaz exprimit. in quo tamẽ cõmuniter tene
tur qd non ſit neceſſaria talis expreſſio niſi in caſibꝰ not. p
Jo. an. in. c. ſicut. de re iudi. ⁊ per Bal. in. l. ſi pſes. C. d
re iudi. ⁊ per alios legẽtes. in. d. §. ignominie. ⁊ dicto. §.
duo fratres. ⁊. l. pperãduz. §. illo. C. de iudi. Et ex q̃ cau
ſa lata preſumit̃ dicẽdum eſt ꝙ ex ea que ex actis apparet
⁊ ſi plures apparerẽt ex ea lata pſumit̃. que minꝰ preiudi
cium inſert condẽnato. ad hoc no. per Bar. i. l. ſi quis ad
exhibendum. ff. de excep. rei iudica. ⁊. l. iulianꝰ verũ debi
torem. ff. de condi. indebi. vbi etiam aliquid per glo. ⁊ eſt
tex. pro hoc in. l. hoc enim. alſ ne enim. ff. de ſuſpect. tu.
Itez ſtat̃ de his iudicis declaratõni, p quo Bal. ⁊ Jmo
la hic allegant glo. ſingularez ſm eos in dicta. l. ſi ptor. §.
marcellus. Pro quo tamen recte intuẽti. eſt tex. no. licet
ipſi non allegent i. l. ſed etſi ex vtraqꝫ. cuz ſi. l. pcedentis.
ff. de euic. Dicit tamen Bar. in. d. l. ſi is ad quem. alleg.
addendo ad ſupradicta. ꝙ ſi ſentẽtia pot aliqua noua cau
ſa iuſtificari quã que in eadez expreſſa ſit iudex appellatio
nis ex eadem cauſa cõfirmauit per. l. titianꝰ. qd cum eo. q̃
ſm eum eſt no. ¶ Aduerte tamen quia Bal. in. l. i. C. d
conditio. indebi. tenuit cõtra. dicẽs. Non ob. dicta. l. titia
nus. quia ibi i fine nõ erat expreſſa falſa cauſa in ſnĩa: ſed
incõgrua vnde quia ẽ ita magnum vicium ſicut quãdo fal
ſa expreſſa eſt. merito appellatõis iudex ex nouo illam iſir
mat in caũ illius. l. que opi. vera eſt quo ad itellectũ illiꝰ
l. vt ibi patet. ſed non quo ad reprehẽſionem dicti Bar.
Manifeſtiſſimum eni eſt diffinitiuam ſententiã ex nouiſ
inductis in cauſa appellatõis ꝯfirmari poſſe. C. de appel.
l. eos. ⁊. l. per hãc. C. de tempo. apple. cũ ſimi. Item dicta
in tertio membro. principali, pcedũt duz falſa cauſa a iudi
ce ſigillatim eſt expreſſa in ſentẽtia abſqꝫ reductõe ad acta
nam ſi falſa cauſa ſeu error corrigit̃ facta relatione ad acta
tunc an ex hoc ſentẽtia reddat̃ nulla vel veniat reſcinden
da fuerũt opiniones quibꝰ tamẽ reiectis dicas ſm Bar.
in. l. i. C. de erro. cal. ꝙ aut ſentẽtia expreſſe refert̃ ad acta
⁊ tunc ſi facta dicta relatione colligit̃ falſa cauſa: aut error
ſententia nulla ẽ. ut. l. i. §. i. ff. que ſen. ſine ap. re. Idem ẽ
⁊ ſi expreſſe ad ea ſe non referret tamen ad ea de iuris ne
ceſſitate referri debeat. utputa ſententia ad libellũ. ut. C.
de fideicõ. liber. l. fi. Aut ſi ẽ facta expſſa relatio: ⁊ tũc ſnĩa
non ẽ nulla. vt. l. preſes. ff. de re iu. Ex q̃ diſtinctiõe iferas
ꝯ elegans dictũ Inno. i. c. qm̃ ꝯ falſam. d pba. vbi ſi iudex
dicit ꝙ per. a. ⁊. b. probatum eſt mutuũ. iõ cõdẽnamꝰ ⁊c̃.
ꝙ licet ex actis appareat dictam, pbationem nõ eſſe factã
valet tñ dicta ſentẽtia. qd dictuz vt vides eſt contra primũ
membruz diſtinctiõis Bar. igitur dubiũ. Bal. aũt vbiqꝫ
tenuit. ſcilicet in. d. l. i. ⁊. l. prolatam. C. de ſen. dictum In
nocẽ. pro quibꝰ facit: quia talis ſententia videt̃ lata cõtra
ius litigatoris nõ autez contra ius cõmune ideo eſt valida
vt ſupra dictum eſt quo ar. vtitur Jo. de imo. in. l. ſi is ad
quẽ allega. nũc tamen de facili reſpondet̃: quia iſtud qd
dicit̃ contra ius litigatoris teneri: dz intelligi niſi tale ius
ſit notorium vt ſupra dictũ eſt. cum autez notoriũ reſultet
ex actis. ut no. Inno. i. c. inſinuatiõe. ex finalibus verbis.
extra de appel. ergo hoc nõ obſtat. Et ideo ipſe Innocen.
in. c. cum bertoldus. in glo. ſuper verbo cõceſſimus. de re
iudi. per illum tex. videt̃ mutaſſe opi. in cõtrarium. Po
ſuit enim ſuper hoc dicto duas opi. Una eſt ꝙ illud dictũ
ſuum in. c. quoniam cõtra falſam. non pcedit in ſententia
lata in beneficialibus. ⁊ ita reſpondit ad dictum. c. cũ ber
toldus. Secũdo ⁊ vltimo dicit indiſtincte falſuz eſſe quod

ipſe dixit in dicto. c. quoniã contra falſam. ⁊ idẽ tenet Jo.
an. in. c. i. de ſen. excom. li. vi. in nouella. facit quod no. in
l. qui filium. in glo. ff. ad trebel. ⁊ Bal. in aut. ex teſtamẽ
to. C. de collat. Dicit tamen Immola. in. l. ſi is ad quẽ. al
lega. ſaluando dictum Inno. in. c. quoniã contra falſam.
ꝙ licet ſententia ſe refert ad acta dum tamẽ non cõſtaret
de manifeſto errore procedit dictum Inno. in. c. quoniaz
cõtra falſam. quod fuit de mẽte Anto. de but. licet ipſe nõ
alleget i. c. in pſentia. alleg. ⁊ poſuit in. c. ex cõmunicato.
de reſcriptis. quod dictuz exemplificat ſi iudex diceret: q
non comperimus probatũ fore ideo abſoluimꝰ: ⁊ licet eni
poſſet ex actis apparere ꝙ probata fuerit actoris intentio
ꝙ tamen forte: quia iudex ſe mouit ad nõ credẽdum illis
teſtibus aliqua cauſa que i actis redacta nõ eſt quia iudex
ſe mouere poteſt: vt eleganter dicit gl. in. l. quotiẽs. §. qui
dolo. ff. de proba. ⁊ quãta fides adhibenda ſit teſtibus in
iudice cõſiſtit ⁊ eius arbitrio. vt. ff. d teſti. l. iij. §. tu magiſ.
Et aduerte ad id quod dictum ẽ ſupra ſentẽtiam nullam
iuſtificari poſſe i cauſa appellatiõis ex actis nouis. Quid
autem eſſet ſi aduerſus ſentẽtiam implorata eſſet in itegꝝ
reſtitutio. an ad iuſtificatiõem ſententie ex nouis actis vel
antiquis, pcedi dbeat. Raphael cumanꝰ colorata ratõe in
l. ſi is ad quẽ. alle. videt̃ ꝙ etiam ex nouis actis iuſtificari
poſſe quia ſi hoc eſt quando ad impugnatõnem ſententie
intẽtatur via iuris ꝯmunis. vt eſt appellatio. multomagis
eſſe debeat dum intentat̃ ius ſpeciale vt eſt in itegrum re
ſtitutio. Aduerte tamen quia iſta ſua oppoſitio eſt contra
Bar. licet ipſe hoc non ponat i dicta. l. i. C. de ſen. aduer.
fiſcuz latis. in fi. ⁊ que ſit verior. ifra dicetur. ¶ Ultio ad
uerte pro intellectu. §. marcellus. de quo dixi. ſ. ille enim
§. habet ſeptem intellectus pncipales quorũ quatuor ſeu
qnqꝫ poſuit Ange. in. d. §. duo fratres. Primꝰ eſt ꝙ i caũ
illius. §. ſententia ſit aliqua veniat tamẽ reſcindẽda. ⁊ hoc
per illud verbum tex. ibi querelam. ⁊c̃. Iſte fuit vnus in
tellectus glo. ibi ſi enim iuriſcõſultus, puidet iudicem ſu
per executione deputatum q̃relaz admittere debere. ergo
dicta ſentẽtia fuit aliqua. appellatõe enim q̃rele continet̃
remediũ reſciſſorium. ff. de inoffi. teſta. l. i. Sed nõ obſtat
quia verbum querelam etiã ſub ſe nullitatis beneficiũ cõ
prehendere põt: vt patet ex no. in. l. querela. C. de falſis.
Unde tamen dictũ verbũ ad vtrunqꝫ poſſit adaptari: ada
ptari eni dz ut patiat̃ ſubiecta materia: ar. ff. loca. l. ſi vno.
in pn. In materia aũt dicti. §. marcellus. potius adaptari
debet verbũ querela ad nullitatis beneficium ꝙ ad aliud
quod patet per verbũ ſciens. in eodẽ. §. poſitum. Si eniz
dicemus ꝙ ſentẽtia lata cõtra abſentem ex allegatiõibus
falſo factis nõ eſſet nulla: ſed veniret reſcidenda. ergo idẽ
eſſet hoc caſu ut eſt qñ allegatiões cum dolo facte fuerunt
qd eſt abſurdum. Secũdus intellectꝰ fuit Inno. in. c. cuz
in iure. de offi. iudi. delega. dicẽtis ꝙ ibi ſentẽtia erat ali
qua: ſed iõ executor executionẽ ſuſpendebat: q pendebat
appellatio. Iſte intellectꝰ videtur dupliciter falſus. Prio
q dicit ſnĩam in caſu illo fore aliquã quod eſt cõtra ſupra
dicta. Secũdo quia dicit appellationẽ pẽdere ꝙ ſimiliter
eſt falſum quia hec eſt diuinatio ad illum tex. quod eſt mi
ſerorum refugium vt dicit glo. fami. herc. l. filium quẽ ha
bentem. Tertius fuit intellectus Inno. in. c. decreto. d re
iudi. dicentis ꝙ vbi coraz iudice ſuper executione deputa
to opponitur ſententiã fore nullam vel reſcindendam fo
re is eas, pbationes admittere tenet̃. nõ vt ipſe pronũtiat
ſed vt ſuperiori referat. Et hunc intellectuz ipſe ſecutus ẽ
in dicto. c. cum dilecta. ſ. allega. ⁊ in. d. c. cum bertoldus.
de re iudi. ⁊ i dicto. c. cum grauis. qui, pcedit quo ad dictũ
§. non autem ꝙ ex hoc declaret̃ an ſententia fuerit nulla
vel aliqua. Et ideo q̃rtꝰ intellectꝰ fuit Bar. in. l. is ad quẽ.

allega. ⁊ in. l. diuus. de re iudi. quem ſecuti fuerũt Bal.
⁊ Ange. in dicto. §. marcellus. ⁊ ibi ſentit glo. ꝙ ſentẽtia
fuit nulla propter falſas allegatõnes falſo factas per p̄ſen
tem contra abſentem: q etiã intellectus bonus eſt vt pate
bit ex dicendis. Quintus fuit Ang. in. d. §. duo fratres.
capiens totã legẽ dicendo. q̇d in p̄n. l. ſi pretor. ſententia
erat aliqua vt patet per tex. ibi ne eluſoria. ⁊c̃. ⁊ in fi. prin
cipij. merito tũc executor non admittit tũc probatiões ĩ cõ
trarium cũ ſententia tranſiuerit ĩ rem iudicatam: vt patet
in tex. dum dicit. qui de iudicato cognoſcat ⁊c̃. ⁊ demũ ſb
dit in. §. mercellus. ꝙ ſi allegeť contra abſentẽ pronũtia
tum fore ex allegationibꝰ falſo factis per p̄ſentẽ. iudex ſu
per executiõe deputatus has probatiões per quas ſenten
tia nulla redditur vt ad pretorẽ remittat ſententiã rẽ ⁊ me
rito quia hec ſentẽtia erat nulla. ⁊ ideo admittũtur proba
tiones ſuper nullitate coram dicto executore. p ea que no.
Bar. in. l. iij. §. condẽnatum. ff. ð re iudi. ⁊. l. a diuo pio.
in p̄nci. eo. ti. ⁊ in. l. cum fideicõmiſſum. ff. de cõfeſ. deinũ
ſubditur in v̄ſicu. paulus notat. ꝙ ſi allegeť ſententiã nul
lam eſſe propter allegationes falſo factas per p̄ſentem cõ
tra abſentẽ ex ꝓbabili ⁊ neceſſaria cauſa. vtputa reipubli
ce vel ſimilibus. Executor his admiſſis nõ tantũ denega
re poterit executionem ſentẽtie eam petenti. ſed etiã ꝓnũ
tiare dictam ſententiã p ſuperiorẽ latã fore nullã. ⁊ ſic in
hoc. §. marcellus. a v̄ſi. paulus aduerſať. quia in primo ca
ſu loquiť quando abſens erat ex cauſa volũtaria. quo cãu
executor poterit admittere ꝓbationes ſuper nullitate non
tamen vt pronũtiet: ſed ad ſuperiorem remittat. In ſecun
do caſu non tantũ eas poterit admittere: ſed ⁊ ꝓnuntiare
ſententiam nullã. ⁊ per hoc dicit ipſe Ange. intelligi caſus
illius peregrini: ⁊ ſingularis. §. quem nunq̃ intellexiſti.
¶ Aduerte quia iſte intellectꝰ non ꝓcedit. Primo quia
cõtra regulã cõmunem qua caueť ꝙ inferior nõ infringit
ſententiam ſuperioris. vt. ff. de mino. l. minor autẽ magi
ſtratus. ff. de arbi. l. nã ⁊ magiſtratꝰ. extra de maio. ⁊ obe.
c. cum inferior. Item alia ratione nõ ꝓcedit ſi quis recte l
tueatur verba in p̄ncipio illius. l. vbi pretor poniť pro eo
qui protulit ſententiã. iudex autem pro eo qui executioni
mandabat. Demum in ver. pau. notat. iuriſcõſultꝰ nõ dat
poteſtatem ꝓnũtiandi ſentẽtiam nullam iudici ſuper exe
cutõe deputato ſed priori iudicãdi. Unde videť ꝙ pretor
hanc notiõem habeat demum cũ ad eum per iudicem ſu
per executione deputatum remiſſe ſunt ꝓbationes ſuper
nullitate. ⁊ hoc modo intellexit Bar. iſtum tex. licẽ Ang.
non fuerit recordatus in dicta. l. a diuo pio. allegando. In
nocen. i. d. c. de cetero. per quem videť iſtũ ſingularem in
tellectum Ange. nõ ꝓcedere. Sextus fuit intellectꝰ Bar.
in. d. §. marcellus. q̇d v̄ſi. pau. notat. ponat nouũ caſũ. ſci
licet ꝙ ſentẽtia lata cõtra abſentẽ ex probabili cauſa ⁊ ne
ceſſaria ſit nulla ip̄o iure ſi pretor hoc impedimẽtum ſciat.
ſi autem ignoret deť condemnato ĩ integrum reſtitutio. ff.
de re iudi. l. queſitum. faciũt que no. in. l. iij. ff. ð ĩ ius voc.
per Bar. Et ita exponãtur ille due alternatiue in fi. tex.
poſite ſcilicet dicentis: aut actionẽ in eũ denegandam vel
pretorem exequi iudicatũ non debere. Vel ⁊ ſeptimo ſm
eum p̄ma pars alternatiue intelligiť quando petebať exe
cutio per actionẽ iudicati vel in factũ q̃ oriť ex ſnĩa ſm. l.
miles. §. iudicati. ð re iudi. Secũda pars alternatiue intel
ligiť dũ petiť officio iudicis. ⁊ hos duos itellectꝰ tãq̃ ma
gis ꝯſonãtes lr̄e potes tenere. ad verſi. paulus. ⁊ ad verſi.
marcellus. reiectis alijs. Octauus quẽ poſuit Cy. in. l. cõ
ſentaneũ. C. quomodo ⁊ quãdo iudex. dicẽdo diffinitiuã
ſententiam nõ poſſe retractari in caſu dicti. §. marcelluſ. p
obreptionem p̄tori factam niſi in ea interueniat dolus in
terlocutoria: aut dũmodo iudici obreptum fuerit: ſiue cũ
dolo: ſiue ſine dolo retractabiť. Ad primũ inducebat. l. fi
deiuſſor. §. in omnibꝰ. ff. manda. ad ſcõm iura loq̃ntia de
decreto nullo ex falſa cauſa interpoſito qui intellectus nõ
procedit. quia ſi fuerit dolus in cãu dicti. §. marcellus. ſen
tentia eſt nulla. vnde nõ eſt opus retractatiõe: ar. l. nam ⁊
ſi ſub conditione. ff. de iniuſto rupto. ſi aũt dolus nõ inter
uenit: tũc male dicit quia nemo retractať p reſtitutionem ĩ
integrũ: vt ſupra eſt dictũ. ⁊ probať in. l. diuus. ff. de re iu.
poſita tamen cõmuni ſentẽtia ꝓ vera debes eã dupliciter
limitare. videlicer ꝙ. §. marcellus. fallit p̄mo in ſententia
excõicationis que cũ in maiori reuerẽtia habẽda ſit lẽ lata
ſit ex allegationibꝰ in abſentẽ falſo factis aliqua ẽ ſm An
ge. notabiliter in. d. §. duo fratres. allegãdo. c. per tuas. ð
ſen. excõ. ⁊ q̇d nõ. i. c. ex p̄te ð of. ordi. xxi. q. iij. ⁊. c. i. ⁊. ij.
⁊ notabilius limita dictum. §. marcellus. ꝓcedere quãdo
obtenta eſt ſentẽtia p aduerſariũ falſo allegantẽ. ſecus ſi
falſo obmittatius abſentiſ allegare: q: tũc an ſnĩa ſit nulla
vel aliqua. Inno. reperiť contrariꝰ. nam in. c. ſi duobus.
de appella. tenuit ſentẽtiam valere. ⁊ ad hoc facit q̇d no.
per Bar. C. de ſatiſdat. l. vnica. ſed in. c. fi. extra de accu
ſa. tenuit ſentẽtiã eſſe nullam ſi obtenta eſt in abſentẽ per
obmiſſionem iuris abſentis falſo factam per p̄ſentem. ad
hoc allegando dictum. §. marcellus. verũtamẽ putat Lu
douicꝰ quod dicit ĩ dicto. c. ſi duobꝰ. quicq̃d ibi dicat An
to. de but. quia dictum ſuũ in dicto. c. fi. nõ ꝓbať ex dicto.
§. marcellus. cũ aliud ⁊ longe magis ſit delictum cõmittẽ
do q̃ꝫ obmittẽdo. vt. l. ſi mora. ff. ſolu. matri. de ꝓba. c. i. C.
de edẽn. l. i. §. fi. vnde nõ videť dolum cõmittere is qui iu
re partis aduerſe obmiſi. l. diuus. ff. ad ſilľ. Preterea q̇s
non teneť contra ſe allegare iura partis aduerſe cũ iure
vtatur. ad hoc extra ð electi. c. cum eccleſia vulterana. poſ
ſes tamen dictum Inno. in. d. c. fina. ſeruare. in vſurario
qui contra ſe inſtrumẽta edere teneť. vt in cle. i. de vſuriſ.
cum eo caſu ĩ ſui odium hec inſtrumẽta allegare obmittat
ex quo teneť ſententia pro eo lata ſit nulla. Unde cogita ⁊
quando ſentẽtia lata eſt ex falſa cauſa in mente iudicis re
tenta. dic per glo. ⁊ docto. maxime per Imola. qui latiſſi
me diſponat. in. l. ſeruo inuito. §. cum pretor. ff. ad trebel.
que nota.

Ed an iudex poſſit

ſuam ſniam corrigere. Et ſm Jo. de imo. in
l. iudex. ff. ð re iudi. videť ꝙ ſic. quia ſm An
ge. in. d. l. iudex pacta. ⁊ clauſule que apponũť in eodẽ cõ
textu orationis ſiue apponanť in p̄ncipio: ſiue in medio: ſi
ue in fine videnť ineſſe diſpoſitioni ſicut ſi ab initio eſſent
appoſite. l. ſi teſtamentũ. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſub conditio.
fa. ⁊. l. ſecta. ff. ſi cer. pet. v̄. dicebam. ⁊ pro hoc videť glo.
ordinaria quã ibi tenet Archidi. in. c. p̄dicator. xvi. q. i. vbi
dicit gl. ꝙ valet hec ſententia ꝯdemno titiũ imo abſoluõ.
facit. l. ſtichus. ff. de manumiſ. teſta. ⁊ de her. inſtitu. l. ita
ſcriptum eſt. ⁊ alia glo. nõ tamen ſic expreſſã. xi. q. iij. cum
ergo ſint in opi. etiã cõtrarijs ſtari debet vltime: ut ẽ glo.
no. in. l. qui filium. ff. ad trebel. Item facit ꝙ habetur i. l.
i. §. fi. ff. de ſtipu. ſer. cõiuncta. l. ꝯtra iuris ciuilis regulas.
ff. de pac. in quibꝰ patet ꝙ licẽ ſeruꝰ nõ poſſit p̄iudicare do
mino poſt actionem queſitam vt ibi. tamen intellige niſi ĩ
cõtinenti velit p̄iudicare: vt. d. l. i. §. fi. Et hoc videť velle
Spec. in ti. de arbi. §. fi. verſi. licet autem. vbi plus videť
velle Spec. ꝙ etiã poſt actũ ſententie ꝑfectum ⁊ cõſuma
tum poſſit ſe corrigere dum tamen incõtinenti hoc faciat:
ar. eius quod diciť in ſimili de teſte qui poteſt corrigere in
continenti dictum ſuum in. c. preterea. ð teſti. cogen. ⁊ ar.
l. ſecta. verſi. dicebam. alle. Et ad predicta poteſt allegari
glo. in. l. item labeo. ff. fami. her. que dicit ſaluo quod ifra

dicam. Jn contrarium quia euolat emiſſum irreuocabile
verbum: vt habet᷑ in. §. fi. xliij. diſ. ⁊ facit. l. iudex. ff. de re
iudi. Potes ſic dicere: aut iudex ex interuallo vult adijce
re ſententie aliquam clauſulam. ⁊ clarum ē ſm̄ omnes ꝙ
non poteſt ſi per illā velit corrigere aut immutare ſētētiam
vt. l. iudex. ff. de re iudi. ſaluo eo qd̄ dicit᷑ de expenſis in. l.
paulus. ff. de re iudi. q2 tunc proprie id nō venit ad īmuta
tionem ⁊ correctiōem ſententie: ſed potius ad quoddā ad
ditamentū: Aut iudex vult aliquam clauſulā adijcere in
continēti ad correctionem vel īmutationem ſentētie: ⁊ tūc
aut vult illam adijcere poſt ſentētiaꝫ habitā pro perfecta ⁊
abſoluta. ⁊ hoc caſu nō poteſt per dictā. l. iudex. hoc vide
tur voluiſſe Bar. ⁊ etiam Ang. licet Spe. voluerit cōtra
rium in dicto ti. de arbi. §. fi. ver. licet aūt. ſed videt᷑ ꝙ nō
bene: quia eius dictum nullo iure probat᷑ imo videt᷑ po
tius contra dictam. l. iudex allega. nec iura per eū allega
ta hoc probāt: quia nō eſt bonū ſimile de teſte ad iudicem
quia teſtis deponit dictum ſuuꝫ verbotenꝰ licet redigatur
in ſcripturam nec in diſpoſitione eiꝰ requirit᷑ tanta ſolēni
tas ſicut in ſententie ꝓlatione: ideo poſſet faciliꝰ teſtis cor
rigere dictum ſuū incōtinenti anteꝙ̄ loquat᷑ partibus: vt
dicto. c. p̄terea. Judex autē cū magnā ſolēnitate: ⁊ magna
deliberatione debet venire ad ꝓlatiōem ſentētie: vt patet
in. l. i. ⁊. ij. C. d̄ ſen. ex peri. reci. Aut vult aliquā clauſulā
adijcere anteꝙ̄ ſentētia ſit habita ꝓ perfecta ⁊ abſoluta: ⁊
tunc aut talis clauſula venit ad modificatiōem: tūc videt᷑
ꝙ poſſit dictā clauſulam adijcere. ⁊ hoc clarum quādo in
contextu eiuſdem orationis adijcit vere vel interpretatiue
vt quia dicit ī iuditio cōmunidiuidūdo adiudico talē fun
dum tali: ſaluo eo qd̄ infra dicam: nā ſi poſtea adijciat etiā
in alia oratione de ſeruitute videt᷑ ꝙ poſſit per tex. cū glo.
in. l. iteꝫ labeo. ff. fami. her. ſi aūt hec vellet in diuerſa ora
tione ⁊ non in cōtextu eiuſdem oratiōis vere vel interpre
tatiue: tūc eſt magis dubiū: naꝫ glo. a cōtrario ſenſu ī. d. l.
item labeo. allega. videt᷑ voluiſſe id fieri nō poſſe. ⁊ aper
tius in. l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. expen. Sed forte d̄ iu
re verius eſt oppoſitū: nam exquo fit incōtinenti adiectō p̄
dicta anteꝙ̄ ſententia ſit habita: ꝓ perfecta ⁊ abſoluta: vi
detur ꝙ cenſet᷑ ineſſe ⁊ habeat᷑ perindē ac ſi ab initio eēt
poſita exquo venit ſolū ad qualificandū ſententiaꝫ: argu.
l. lecta. cum ſimili. ff. ſi cer. peta. ⁊ facit quod habet᷑. in. l.
ſi vinarum. C. de ſcrut. vr. pre. ⁊ ita intelligat᷑ dicta. l. iteꝫ
labeō. nam ſi ex internallo vellet adijcere clauſulam pure
adiudicationi prius facte non poſſet. Si autem clauſula q̄
adijcitur venit ad correctionem vel īmutationem ſentētie
tunc forte ꝙ poſſet dicit ꝙ aut opponitur in codē cōtextu
orationis: aut non. per notata in ſimili in. l. exceptionem.
C. de proba. ⁊. l. etſi quidē. C. de exceptio. plus tamē pla
cet ſic. ꝙ aut in cōtextu oratiōis detegit᷑. ⁊ apparet iudicē
ex lapſu lingue erraſſe: ⁊ ſic ī eo ꝙ proceſſit ⁊ dixit nullate
nus conſenſiſſe: ⁊ tūc valet dicta adiectio ſaltem in ordina
rio per glo: dicti. c. ſi p̄dicator. allega. Sed in delegato eēt
magis dubium. facit ad p̄dicta qd̄ no. Joan. an. in. c. ij. de
purga. vulga. ſed ſi velles tenere ideꝫ in delegato dicas ꝙ
quando iudex ex lapſu lingue dixit qd̄ non habuit in mē
te. ꝙ illud nō facit finire iuriſditionē iudicis: nec iudiceꝫ fū
gi officio ſuo. Secus quādo dixit ꝙ voluit licet putauerit
ſe benedixiſſe ⁊ errauit: quia tūc cōſentit licet cauſa ſit pu
tatiua: vt per totum titulū de cōdi. inde. ff. ⁊. C. ⁊. l. nunꝙ̄
nuda. ff. de acqui. re. do. ⁊ quod no. ī. l. eleganter. ff. de do
lo. Aut id non detegit᷑: nec apparet iudicē ex lapſu lingue
erraſſe: ⁊ tunc aut ex verbis clauſule reddit᷑ ſentētia cōdi
tōnalis: ⁊ ſuſpēſiua: ⁊ tūc poſſit adijci. Unde ſi curo an iu
dex dicat ſi titius ex forma ſtatuti veniat condemnandus
in centum ex tali cauſa ipſum condēnno in centum. an

vero econtra dicat cōndemno titium in centum ſi venit in
dicta quātitate ꝯdemnandus ex forma ſtatuti per. l. i. §. bi
duuꝫ. ff. quando appel. ſit. ⁊ hoc tenet Ang. in. d. l. iudex.
licet Bar. poſt Jaco. de bel. in hoc faciat differētiam. Et
per predicta etiā videt᷑ ꝙ ſi iudex dicit condēno titium in
centum niſi ꝓbauerit ſe ſoluiſſe infra decem dies ꝙ valet
dicta ſententia tenēdo ꝙ dicta dictio niſi faciat conditiōeꝫ
ſuſpenſiuam ⁊ nō reſolutiuam: vt. l. quibus diebꝰ. §. qui
dam titio. ff. de cōditio. ⁊ demo. hec enim eſt benignior in
terpretatio. ſicut in vltimis voluntatibꝰ potius ꝙ̄ in cōtra
ctibus cum per illam magis faueat᷑ reo. ut. l. arianꝰ. ff. de
act. ⁊ obliga. ⁊ ideo potius debet p̄ſumi argu. notatorum
per Bar. in. l. centeſimis. §. fina. ff. de ver. obli. ⁊ glo. ī. l.
obligationum fere. §. conditio. ff. de act. ⁊ oblig. que dicit
ꝙ iudex in euētum conditionis pōt reſoluere ſentētiaꝫ cō
demnatoriam. poteſt dici ꝙ illa glo. nō loquat᷑ in ſentētia
diffinitiua ſed ſententia interlocutoria excōmunicationis
ſm̄ Joā. d̄ imola. que facilius poteſt mutari ꝙ̄ diffinitiua
l. qd̄ iuſſit. ff. de re iudi. ⁊ ſentit Joā. an. in additio. Spec.
in ti. de ſenten. §. ſpecies. verſi. quid ſi iudex p̄cepit. Et eo
dem modo poteſt reſponderi ad dictum Spec. nunc alle
gatum Jo an. quia loquit᷑ in ſententia p̄cepti de ſoluēdo
que de ſe ē interlocutoria licet quo ad qd habeat vim quā
doqꝫ ſententie diffinitiue. facit quod no. ī. l. cuꝫ non ſolū.
§. neceſſe. C. de bo. que lib. ⁊ dato ꝙ loqueret᷑ in diffini
tiua poteſt dici ꝙ dictio niſi in actu ſententie faciat cōditio
nem ſicut in vltimis voluntatibꝰ nō reſolutionē ſicut in cō
tractibus. Jtem dicit Bar. in. l. iudex. ff. d̄ re iudi. ꝙ ſi iu
dex delegatꝰ per errorem facti ſentētiaꝫ ferat nō dicet᷑ fun
ctus officio ſuo immo ſentētia nulla exiſtēte poterit nihilo
minus iterato ꝓnūtiare. allegat. Jnno. in. c. i. de re iudi. ſꝫ
certe ſi bene ponderentur eius verba. ibi non loquitur
in ſentētia. ſed in facto alieno extraiuditiali puta ꝓuiſio
nis de beneficio. vnde ipe ideꝫ Jnno. in. c. ex litteris. d̄ of
fi. delegā. abſolute voluit ꝙ ſententia nulla qualitercūqꝫ
per errorem facti finiat iuriſditionē delegati. Secus dicit
in factis ⁊ in alijs preter ſentētiam. Et ponit exempluꝫ de
delegato ad prouidendum de beneficio. nam in illo vt be
neficium p̄ncipis debitum ſortiatur effectū latior fit inter
pretatio in. l. fi. de cōſti. p̄n. Archidia. auteꝫ. xxxv. q. ix. §.
i. dicit an delegatꝰ poſſit corrigere ſeu mutare ſentētiam. q
dam ut Jo. de fa. dixerūt ꝙ ſic per decretalem qualiter. d̄
accu. Sed Laurentius dixit ꝙ delegatꝰ hoc nūꝙ̄ poteſt
per. l. ſi ut proponis. C. quomodo ⁊ quando iudex. ⁊ ideꝫ
ſentit Bernardus. Non obſtat dicta d̄cretalis qualiter.
quia ibi nondum tulerāt ſentētiam: ſed errauerunt in pro
ceſſu illi generales legati. vnde inquirēduꝫ: vnde mutare
potuiſſent ſi erraſſent: ut ibi not. ⁊ ꝙ nondū eſſet ibi lata
ſententia patet ex tex. ipius decretalis ſm̄ Jnnocē. vel po
teſt dici ꝙ eſt ſpeciale in cauſa inquiſitōnis ꝙ poſſit proce
di lite non conteſtata: argu. extra d̄ offi. ordina. c. graue. vł
ibi non r̄uocauerunt iure ſuo ſed de mandato pape. quod
tamen ꝑ̇us dictum eſt plus placet Archidi. ⁊ credit veriꝰ
⁊ ſententiā Lauren. quā ipe ſequit᷑. ⁊ ſequitur Goffre.
in ſūma de re iudica. §. diffinitiua. vel etiam dixit ꝙ ſi iu
dex delegatus ſemel ꝓnunciauit diffinitiue ⁊ eius ſenten
tia nulla ē impetrabit᷑ a ſuperiore ex integro iudicari. C.
de ſen. ex peri. reci. l. i. ⁊ per alium iudicē. C. qūo ⁊ quan
do iudex. l. ſi vt proponis. Jo. de imo. in. l. iudex. ff. d̄ re iu
di. querendo de delegato qui vult ſententiam nullam an
finiatur eius iuriſditio. dixit ꝙ quidam ut Angelus dixe
runt ꝙ hoc fallit ꝙ non finiatur eius iuriſditio primo in
delegato a principe quia ille poterit iterato iudicare ſicut
quilibet ordinarius: argu. l. a iudice. C. de iudic. ſed reue
ra non repit᷑ hoc clare expreſſum: quia in dicta. l. a iudice.

hoc non dicitur. nam licet delegat⁹ principis habeat mul
ta ſpecialia quia poſſit ſubdelegare: ⁊ etiam ſententiam ſuã
exequi: non tamẽ reperitur hoc expreſſum ꝙ poſſit ꝺ nul
litate pronũtiare. ⁊ ſic videtur ꝙ remaneat ſub regula. l.
iudex. ff. de re iudi. tamẽ hoc non eſt ſine ſcrupulo. Item
fallit ſm Ange. in delegato per inferiorem a principe ad
vniuerſitatẽ cauſarum: quia etiam iſte equiparat᷑ ordina
rio per. l. i. §. fin. ff. qui ⁊ a quibus. ibi tamẽ loquitur quo
ad poteſtatem ſubdelegandi non quo ad effectum corrigẽ
di: aut de nouo iudicandi. nam hoc etiam non eſt ſine du
bio. Tertio fallit etiam in delegato ab inferiore a principe
ad vnam cauſam tãtum ſi tulit ſentẽtiam nullam: contra
formam reſcripti: quia tũc non dicitur functus offitio ſuo
⁊ ideo iterum poterit pronũtiare ſicut ⁊ arbiter. l. quid ta
men. in prin. ff. de arbi. ſm Jac. de are. ⁊ Oldra. vt refert
Ange. in. l. iudex. allega. ⁊ ſequitur Bartholo. de ſalice.
in. l. ſi vt proponis. alleg. C. quomodo ⁊ quãdo iudex. Et
pro hoc etiam facit qꝺ no. Bar. ibidem. vbi etiã hoc vide
tur de mente ſua. ⁊ per hoc patet ꝙ. ll. dicentes ꝙ delega
tus qui tulit ſentẽtiam nullam iterato non iudicat: debẽt
intelligi quando ſeruata forma delegatõnis iudicauit. ſed
propter illud accidens ſentẽtia eſt nulla: vt quia iudicauit
parte abſente non cõtumaciter vel die feriata. ⁊ ita intelli
ge dictam. l. ſi vt proponis. Fallit etiam ſm Bar. quãdo
per errorem facti ꝓnũtiauit. ſed hoc nõ procedit vt ſupra
fuit dictum. ¶ Sed an delegatus ſuper cauſa nullitatis
poſſit ſentẽtiam ſuam reformare ſi hoc petatur. nam vide
tur ꝙ ſic. per. l. abſentem. C. de accu. iuncto eo quod no.
Bar. in. l. ſi vt proponis. In cõtrarium facit quia iuriſdi
tio delegata eſt ſtricti iuris. extra ꝺ offi. dele. c. p. ⁊. g. ⁊ ſic
videtur ꝙ ſolum poſſit ſe intromittere de eo qꝺ eſt ſibi cõ
miſſum. ⁊ hãc partem tenet Bartholome. de ſalice. in di
cta. l. ſi vt proponis. dicens contraria procedere in ordinã
rio. Et aduerte quia cõtra ſuũ dictum facit qꝺ no. Inno.
⁊ Hoſtien. in ſimili. in. c. vt debitus. extra de appel. ⁊ ibi
per Joan. an. in glo. circa fi. vbi dicũt ꝙ delegatus ſuper
articulo appellatõnis ab interlocutoria pronũtiet bene ap
pellatum ⁊ male iudicatum poterit de cauſa cognoſcere ſi
ne noua cõmiſſiõe de cauſa principali ſicut ⁊ poſſet ordĩa
rius qui cognouiſſet de dicta appellatõne ab interlocuto
ria ſm ſui naturam. ſed ſua natura eſt quia deuoluit nego
tium principale ſi ſit bene appellatum vt dicto. c. vt debit⁹.
⁊ ſic videretur in propoſito ꝙ tenẽdo opi. glo. ⁊ Bar. vi
deatur dicẽdum ꝙ intelligantur dicta cauſa nullitatis cõ
miſſa ſm ſui naturam. Joan. vo an. in dicto. c. vt debitus.
dicit inſpitiẽdum formã delegatõnis: ⁊ ſic forte voluit ꝙ
aut cõmittatur cauſa appellatõnis cum ſuis coherentib⁹
dependẽtibus: ⁊ emergentibus: ⁊ cõnexis dicte appellatõ
nis ab interlocutoria: ⁊ tũc nõ intromittit ſe vlterius. aut
dixit cõmittimus tali vt faciat iuſtitiam: ⁊ tũc quia hec ver
ba ſunt pregnãtia: forte voluit ꝙ tũc procedit dictum In
no. niſi dicas ꝙ illa verba debeant referri ad petitionem
partis argu. l. ſi defenſſor. §. qui interrogatus. ff. de ĩterro
ga. actio. tamẽ forte propter multiplicatõnem litium euitã
dam ad quã ſuperior in dubio videt᷑ intendere arg. l. ter
minato. C. de fructi. ⁊ lit. expen. ⁊ extra de dolo ⁊ contu.
c. finem litibus. In dubio intelligit᷑ ſimplicitur. Nec ob.
dictus. §. interrogatus. quia loquitur ꝺ reſpõſione que fit
per partem parti. hic ſuper reſpõſione que fit per ſuperiorẽ
cuius mens in dubio videt᷑. tũc euitare multiplicatõnem
litium. Et per predicta forte eodem modo poſſet diſtingui
in predicta queſtione vt diligenter attendi debeant verba
ipſius reſcripti ⁊ ꝯmiſſionis. glo. vero. xxxv. q. ix. §. i. ſuper
vbo errorem. dicit ꝙ iudex põt ſuum errorem corrigere: ſi
ue ſit ordinarius: ſiue ſit delegatus: ſiue in ciuilibus: ſiue i

criminalibus cauſis extra ꝺ offi. dele. c. in lrĩs. C. quomõ
dõ ⁊ quãdo iudex. l. ſi vt proponis. ff. de penis. l. diui fra
tres. niſi ſit lata contra ordinem iuris: tũc põt retractari ab
ordinario tãtum. C. de accuſa. l. iiij. ⁊ etiam a delegato vt
extra de accuſa. c. qualiter. ſed licet corrigere nõ poſſit ſen
tentiã tñ poterit moderari. ff. ꝺ offi. pſi. l. illicitas. §. fi. ſimi
liter ſi deceptus tulit ſententiã põt denegare executõnem
iudicati. ff. de iudi. l. ſi pretor. in fine. Item verba ſentẽtie
poteſt mutare: dum tamẽ cõſenſus idem mãneat vt. ff. de
re iudi. l. actorum verba. Item ſupplere põt eodem die. de
fructibus. ff. de re iudi. l. paulus. Item interpretari poteſt
ſententiam ſuam ſi eſt preſes: vel procurator ceſaris vt. ff.
de appella. ab executore. Joan. enim ꝺ imola in. l. ab exe
cutore. ff. de appellatio. dicit ꝙ multiplex eſt interpretatio
prout colligitur ex notatis i. l. ſi quis operas. ff. ad trebel. ⁊
l. i. ff. de origine iuris. Nam aliquãdo ſũmitur interpreta
tio pro correctione totali. Interdum pro correctõne parti
culari ⁊ ſic pro detractõne. Interdum pro additione. ĩter
dum pro declaratõne. Unde poteſt dubitari. an iudex q
habet poteſtatem interpretandi poterit omnem interpre
tatõnem facere. dicendum eſt ꝙ non. nam non poterit fa
cere nec primã: nec ſecũdam per. l. i. C. ſenten. reſcin. non
poſſe. nec ſimiliter tertiam: niſi velit addere eadem die cir
ca acceſſoria vt. l. paulus. ff. de re iudica. quartam autem
que cum ſit in declarando poterit facere. ⁊ ita intelligitur
l. ab executore. ff. de appellatio. facit qꝺ habetur in. l. he
redes palam. §. ſi quid poſt. ff. de teſtamẽ. Exemplum po
teſt poni ſi iudex condẽnauit in. x. libris: non poteſt eẽ du
bium. an intellexit de. x. libris paruorum. aut groſſorum
inter quas eſt differentia poteſt declarare ꝺ quibus intel
lexit: licet ſi nõ declararet intelligãtur de libris paruorum
per id qꝺ habet᷑ in. l. ſemper in obſcuris. ff. ꝺ regu. iuris.
per id qꝺ notat᷑ in. l. iul. verum debitorẽ. ff. de condi. inde
bi. Similiter ſi condẽnauit titium violẽtias cõmiſiſſe con
tra ſeium poterit declarare de qua violentia intellexit de
priuata aut publica. cum armis vel ſine: quãuis ſi non de
clarẽt intelligitur de violentia priuata ſine armis vt i. l. in
terpretatõne. ff. de penis. ⁊. l. preſes. eo. ti. Et ſm glo. in
l. ab executorẽ. allega. Preſes põt ſuam ſentẽtiam inter
pretare. delegatus autẽ ſm glo. in dicta. l. ab executore. ñ
poteſt. quod videtur procedere ſm aliquos niſi eſſet talis
delegatus qui poſſet ſuam ſentẽtiam demandare executõ
ni. ſed hoc non reperitur iure cautum ꝙ delegatus poſſit
ſentẽtiam interpretari. imo potius oppoſitũ per tex. dicte
l. ab executore. a ꝯtrario ſenſu. Si vero loquimur de ordi
nario: nũc ſi ſit procurator ceſaris: vel etiam iudex qui hẽat
merum imperium: tunc poterit ſuam ſentẽtiam interpre
tari per dictam. l. ab executore. Si autem ſit alius inferior
tunc videtur ꝙ ſententiã delegati poterit interpretari. ſuã
autem non poterit per textum dicte. l. ab executore. a con
trario ſenſu. ¶ Et ſi dicas quid ergo tunc fiat exquo ver
ba ſententie ſunt dubia ⁊ ſibi non permittitur interpreta
ri. dic ꝙ in dubio ex iuris diſpoſitõe fieri debebit interpre
tatio in minorem partẽ per no. in. l. ſi preſes. ⁊. l. ſi ꝺ inter
pretatõne. ff. de penis. ⁊. l. iul. verum debitorem. ff. de cõ
ditio. indebi. ⁊ de reg. iu. l. in obſcuris. per hoc tamẽ non
impeditur facere taxatiõem expenſarum. ſi talis ſit iudex qui
põt ſuam ſñiam exequi. faciunt no. per Jo. an. ⁊ glo. in. c.
ſi quis ꝯ clericum. de foro cõpe. ſi autem non põt ſuã ſen
tentiã exequi: tunc videt᷑ ꝙ alius iudex ad quẽ ſpectat exe
cutio ſentẽtie poterit illam exequi. faciunt que no. per gl.
⁊ docto. in. l. epiſcopalem. C. de epi. audi. Si autem eiuſ
dem tribunalis duo eſſent iudices. vnus alterius etiã im
pediti non poterit ſñiam alteri⁹ interpretari quia ñ reperit᷑
iure cautũ. l. illã. C. de col. niſi ſui delegati vt ſupͣ ẽ dictum

facit.l.illam.allega.⁊.c.conſuluiſti.ij.q.v.Sed qd fiet tūc
ſi in ſententia ſunt verba ambigua.⁊ maior non pōt ſniaꝫ
minoris interpretari quia non reperit̄ iure cautū nec ipſe
minor.dic ꝙ fiet interpretatio ex iuris diſpoſitōne i mino
rem partem:per id qd̄ ſup̄ eſt dictum. ¶ Notarius auteꝫ
verba ambigua per eū in ſuo inſtrumēto poſita declarare
⁊ interpretari pōt:vt expreſſe dicit glo.iij.in.l.ab executo
re.allega.⁊ in tali declaratiōne ſeu interpretatōne eſt pꝛ
citanda.per id qd̄ habetur in.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iu
di.facit qd̄ no.per Inno.in.c.olim.de verbo.ob.⁊ hoc te
net Bar.in.l.ab executore.Et ꝑ hoc an notarius poſſit
ſuū errorem corrigere vel tabellio.vide in Spe.de inſtru.
edi.§.poſtremo.v.ſed nūquid confectum:⁊ per glo.ff.de
ſtatu ho.l.ſi pater.mater in corpore.d equali.doti.in pn.
Bar.ſuccinte.de reg.iu.l.ſi librarius.dominꝰ Aug.in al
lega.l.ab executore.in tex.ibi poteſtatem habuit.ſic dicit
hic eſt melior tex.qui ſit in iure.an qui ſentētiam tulit eaꝫ
interpretari poſſit ⁊ loquor quādo verbum in ſentētia pro
latum eſt ambiguū.ita ꝙ eſt ad plures ſenſus trahibile:⁊
cōclude ꝙ nullus iudex inferior a principe pōt niſi ſit dele
gans qui ſui delegati interpretet̄ ſententiam vt.l.duo iu
dices.de re iudi.vel niſi ſit ordinarius habēs merū imperi
um vt hic.ſin autē imperio careat nullo modo.qui ergo cō
dēnauit accuſatum de crimine in manu.⁊ non dixit de q̄.
licet in dubio intelligatur de ſiniſtra cuꝫ in ea poſſit minꝰ
interpretari:tamē poterit de dextra.ſed ⁊ tabellio in his q̄
pertinēt ſolum ad ſe proferens verbū obſcurum interpre
tabitur illud vt glo.ſignāter hic dicit.Bal.aūt in.l.C.de
ſenten.experi.reci.ꝙ nō poterit fieri interpretatio ampliꝰ
q̄ ſemel per id qd̄ habet̄ in.l.quicquid aſtringēde.ff.de
verbo.ob.§.nec rurſus.Et licet videret̄ ꝙ ſucceſſor non
poſſet interpretari ſentētiaꝫ predeceſſoris per id qd̄ habe
tur in ſimili in.l.pomponius ſcribit ſi frumētum.§.fi.ff.
de rei ven.cōtrarium tamē eſt verum.ſm Bar.in dicta
l.ab executore.allega.quia interpretatio competēs iudici
non competit ſibi vt priuate perſone.ſed rōne dignitatis
quā habet.ſed dignitas eſt eadem ⁊ idem cenſetur etiam
offitiū ſucceſſoris ⁊ predeceſſoris.l.proponebat̄.ff.d iudi
ci:qua rōe videtur ꝙ poſſit interpretari.Et ad dictā.l.pō
ponius.§.fi.reſpondet̄ ꝙ ibi loquitur in herede qui vere
eſt alia perſona a defuncto licet ficte eadem fingatur vt in
aut.de iureiurā.a moriē.preſtito.ſed vt dixi vere eſt eadē
dignitas ⁊ idem offitiū predeceſſoris ⁊ ſucceſſoris:ideo ſe
cus in ſucceſſione dignitatis.Bal.autem de hoc dubita
uit.⁊ videt̄ tenere cōtrarium in.l.ij.C.de ſenten.ex peri.
recitan.per no.in.l.pomponius.§.fi.tamē pōt reſpōderi
vt ſtatim dixi.Aduerte tamē quia videt̄ poſſe dici opini.
Bar.procedere quādo fit interpretatio que verificari poſ
ſet in ſimilibus cōiecturis.ſed vbi fieret eo caſu qui conſi
ſtebat in mera poteſtate iudicantis:tunc contingit in caſu
quē ponit Aug.in.l.executore.allega.videlicet ſi iudex cō
dēnauit aliquem ad penam manus:tūc videt̄ ꝙ poſſit ꝓ
cedere opi.Bal.⁊ hoc forte voluit Aug.in.l.ab executo
re.allega.dum dixit:ꝙ igitur permittitur vt interpretatio
quādoqꝫ poſſit fieri per alium quia non ita conſiſtit in nu
da volūtate ꝙ non poſſit ex cōiecturis vel ſimilibꝰ appare
re quicquid q iudicauit cōſiderato eo qd̄ tangitur in glo.q̄
incipit.an iure.in dicta.l.ab executore.allega.⁊ cōſidera
to etiam ꝙ ſentētia ambigua venit dclarāda per acta iux
ta id qd̄ no.in.l.hec enim.ff.de ſuſpe.tu.⁊ in.l.ij.⁊.iij.
ff.de ſen.que ſine cer.quāti.facit etiam:licet nō alleget i.l.
ſi quis ad exhibendum.ff.de excep.rei iudi.alſs autem rē
ſecretam intentōnis noſtre cum nobis ſolis pateat nullus
alius interpretari pōt niſi nos ipi.faciunt no.in.l.inter ſti
pulātem.§.i.ff.de verbo.ob.Et per predicta patet ꝙ ſuc
ceſſor iudicis ordinarij poterit taxari expenſas quarū taxa
tionem ſibi reſeruauit quia videt̄ reſeruaſſe dignitati ⁊ of
fitio non ſibi vt priuato.Si vero delegatus qui non habꝫ
executōnem ſentētie taxatōnem ſibi reſeruauit:tunc dele
gaus taxabit non ipe:quia taxatio concernit executōnem
ſententie:⁊ non videt̄ ſibi reſeruaſſe vt priuate perſone.ſꝫ
ratōne iuriſditōnis quā habebat que erat eadem cum iu
riſditōne delegātis vt.l.i.§.qui mandatum.ff.d offi.eius
cui manda.eſt iuriſdi.Et quādo iudex male interpretat̄.
adiecta interpretatōne pōt appellari vt dicta.l.ab executo
re.qd̄ videt̄ eſſe cōtra iſtud qd̄ dicit Joan.an.in.c.ſtatu
tum.§.aſſeſſorem.de reſcriptis.li.vi.in verbo relinquit̄.
vbi dicit ꝙ aliquid relinquitur cōſcientie alicuius de ea n̄
poteſt inferri queſtio.Sed potes dicere ꝙ aliud eſt quan
do relinquit̄ aliquid ꝯſcientie alicuius.quo caſu procedit
qd̄ in dicto.c.dicitur.ſed licet tunc non poſſit appellari:ſi
tamē dicatur cōſcientiam fuiſſe erroneaꝫ.⁊ tūc imploret̄
offitium ſuperioris vt eā corrigat vel corrigi faciat.videt̄ ꝙ
hoc fieri poſſit vt eſt glo.valde no.l.clemē.ꝑma.d iurepa.
⁊ etiam Bal.in.l.ij.C.de ſen.experi.reci.Aliud autē eſt
quādo lex permittit interpretari verba ambigua ſententie
quia tūc habet locum qd̄ dicitur in dicta.l.ab executore.
allega.nam non ponitur tūc ſimpliciter in cōſcientia ipſiꝰ
iudicis.ſed vt interpretet̄.vnde voluit tunc lex ꝙ ſi ex pro
babilibus cōiecturis appareat interpretatōneꝫ eē iniquā
ꝙ illi nō debebit ſtari.ſed poſſit appellari:⁊ poterit appa
rere de iniquitate interpretatōis.Primo ex verbis ſentē
tie quādo non ſunt extranea ab interpretatōne.Item po
terit apparere ex his que geſta ſunt i iuditio:⁊ ſic ex actis
poterit etiam apparere ex qualitate rei vt ſi forte condēna
uit in.x.libris paruorum:cū tamē ex qualitate rei appare
at qd̄ merebatur pretium.x.librarum groſſoruꝫ.facit qd̄
habetur in.l.ſemper in ſtipulationibus.de regu.iu.Et p̄
dicta ſunt de mente Barto.in dicta.l.ab executore.⁊ Jo
an.de imola ibidem.⁊ dicit Joan.de ligna.in.c.olim.de
verbo.ſigni.ꝙ interpretatio debet fieri partibus preſenti
bus ⁊ ſi aliter fiat non valet de teſti.c.cauſam.de priuile.
c.dudum.Si autem fiat ex certa ſciētia principis de pleni
tudine poteſtatis tunc valet:licet pars non citetur:quia
non licet ei dicere cur ita facis.xix.diſtin.c.in memoria.⁊
ideo valet etiam ſi alteri preiudicetur vt in.c.quādo.d cen
ſi.Si autem ab alio inferiori a principe fieret non valeret
ff.de re iudica.l.de vnoquoqꝫ. ¶ Error auteꝫ iudicis an
poſſit reuocari.Bal.in.l.error.C.de iuris ⁊ fac.ignorā.
dicit ꝙ aut iudex errauit in ordine iuditij:⁊ nō tenet iudi
tium vt.l.prolatam.C.de ſenten.niſi litigantes renuntiaſ
ſent ordini iuditiorum vt nota.in.c.de cauſis.de offi.dele
ga.ſm qd̄ ibi diſtinguitur i gloſa ordinaria.Aut iudex er
rauit in prolatōne ſententie ⁊ tunc refert.aut errauit in ꝓ
ferendo aliter q̄ volebat ⁊ conſtat de errore:⁊ non valet
ſententia vt nota.ff.d arbitris.l.qui arbiter.ſed in dubio
non preſumitur error vt.l.labeo.ff.de ſuppellec.lega.aut
errauit aliter proferendo q̄ debuit.⁊ tūc aut errore iuris
expreſſo ⁊ ſententia eſt nulla:etiam ſi fundetur ſuper con
feſſione vt nota.in.l.non fatetur.ff.d confeſſ.⁊.l.ornamē
torum.ff.de auro ⁊ argēto lega.eodem modo ſi fundetur
ſuper conſilio alicuius imperiti:quia conſilium nō defen
dit ſententenriam contra nullitatem erroris expreſſi etiaꝫ
dico ꝙ ſi eſſet lata de voluntate partium q̄ adhuc eēt nul
la.Non ob.l.ij.C.cōmunia vtrinſqꝫ iudic.quia ibi nō lo
quitur in caſu erroris expreſſi. Ratio omnium predicto
rum eſt quia ius conſtitutōnis non poteſt imutari pactis
priuatorum vt.ff.ad.l.fal.l.qd̄ de bonis.§.ꝑmo.⁊.l.ſeiꝰ ⁊
augeriꝰ.e.ti.Aut n̄ fuit error expſſus.et tūc ſnia diffinitiā
emēdari n̄ pt vt.l.iudex.ff.d re iudi.ſiue i cauſa ciuili ſiue

in cauſa criminali.ff.de penis.l.diui fratres.

De errore matrimonij.

o

Stenſo de errore iu

dicis videndū eſt de errore q in matrimonio
cōmittitur. Et Hoſtien.in ſūma in ti.de ſpō
ſa.ſub rubrica de mrimonijs.in.§. qualiter īpediatᷣ.vſ.i.
ergo occurrit error perſone ⁊cͤ.Dicit ꝙ error.ſ.pſone im
pedit matrimoniū vt ſi credo cōtrahere cuȝ Gēma.⁊ ego
contraho cum Berta.hic nullū eſt mrimonium.hoc aūt
impedimētum non ex cōſtitutōne ecclie.ſed potius ex ſui
natura procedit.cū enim in mrimonio cōſenſus libere de
ſideratur vt in.c.cum locum.ꝺ ſponſa.⁊ adeo ꝙ ſine ipo
cetera fruſtrantᷣ vt in.c.tua nos.in fi.de ſponſa.⁊ de ſpō
ſa duorum.c.ñ.apparet ꝙ ſi eſt error aut ſi erro in perſo
na nullum eſt mrimonium.errās enim non cōſentit.ff.ꝺ
iuriſdi.omni.iu.l.ſi per errorem.l.ij.ff.de iudi.C.de fur.
⁊ fac.igno.l.cum teſtamētum.⁊.l.nō iccirco.Sed ad hoc
vt iſte error rōnabilis ſit neceſſe eſt vt is qui errat habeat
aliquā notitiam perſone cum qua cōtrahere intendit.aut
per viſum:aut per auditū:aut per famā.quia in penitus
ignotum:nō affectum:non ꝯſenſum dirigere poſſum⁹ar.
ff.de contrahen.emptio.l.cum ab eo.§.mēſam.⁊.l.in le
ge.ff.de pac.l.tres fratres.⁊.ff.de tranſac.l.qui cum tutō
ribus.in fine.vnde ſi conſentiat quis in perſonam abſen
tem aliqualiter vt dictum eſt ſibi notam quā putat eē pre
ſentem conſtat ꝙ non cōſentit in preſentem:ſed in illam
quā putat eſſe preſentē:⁊ ſic deficiente ꝯſenſu perſone de
ficit ⁊ mrimoniū.ideo oportet ꝙ aliquam notitiam habe
at perſone vt dixi.alꝰs nō errat in ea:ſed decipitur in pre
ſentem:de quo ponunt magiſtri tale exemplū.Aliquis
anglicus ruſticus venit ad aliquā mulierem romanaȝ no
bilem ⁊ dixit ſe filium regis anglie cū non eēt.mulier nul
lam notitiam habēs filij regis anglie:nec perſone:nec no
minis contrahit cum eo credēs eum fore filium regis an
glie hic tenet matrimoniū quia nō errauit:ſed potius de
cepta fuit.vel nō fuit error perſone ſeu qualitatis.ſed cer
te cum vbicūqꝫ terrarum habeatᷣ notitia regis anglie ſal
tem per famā videtur ꝙ hic ſit error perſone:non eniȝ in
perſonam preſentē.ſed in perſonam filij regis anglie con
ſentire videtᷣ.nō enim refert vtruȝ petatur ſeru⁹ proprio
nomine expreſſo:vel qui natus eſt ex illa ancilla.ff.de rei
ven.l.ſi in rem.de teſti.c.licet.ex quadā.§.ex teſte.ibi per
ſonas expreſſis nominib⁹.de conſang.⁊ affi.c.tua.ibi no
minibus proprijs:vel equipollētib⁹ inditijs.Dic ergo qꝺ
hoc dicunt locum habē quādo non exprimit aliquaȝ cer
tam locutōnem per quam habeatᷣ notitia pr̄is ⁊ filij:⁊ p
conſequēs:puta dicit ſe filium regis vel comitis in genere
⁊ non dicit cuius:vel ſi ſpecificat nulla habetur notitia pa
tris neqꝫ filij:vel dicit ſe diuitem:cum ſit pauper vel nobi
lem cum ſit ruſticus:vel bonuȝ cum ſit malus:vel mulier
dicit ſe virginem cum ſit corrupta.talis eniȝ error fortune
⁊ in exemplo diuitiarum.Item qualitas vt in alijs exem
plis nō impedit mrimoniū.xxix.q.i.§.i.Itē error cōditio
nis impedit ⁊ dirimit mrimoniū:vt ſi credo contrahere cū
Berta contraho cum ancilla.hoc enim nullū eſt mrimo
nium niſi ex quo ſciui illam eē ancillaȝ cognoſcēdo vlᷣ alio
modo conſentiam in eam:de coniug.ſeruo.c.propoſuit.
Unde dicit Hoſtien.in ſūma in titu.ꝺ coniugi.ſeruo.§.
⁊ an mrimoniū a ſeruo.circa principiū.dicit.ſin autē alter
cōiugum ſeruus eſt ⁊ alter liber:⁊ liber non ignorauit cō
ditōnem a principio valet mrimoniuȝ.ſed ſi ignorauit:er
ror conditōnis impedit cōſenſuȝ.ita ꝙ mrimoniuȝ ab ini
tio eſt nullum.Quattuor enim ſunt errores.Error perſo
ne.Error cōditōnis.⁊ hi duo impediunt ab initio.Item
error fortune:vt ſi credo cōtrahere cuȝ diuite ⁊ inuenitur
pauper.Item error qualitatis vt ſi is credatur bonus qui
eſt malus:vel ſi credatur virgo que eſt corrupta.vel ſi cre
datur ſana cum eſt leproſa.⁊ ibi vltimi errores nō ſoluūt
vt.xxix.q.i.§.i.ſed primi duo ſoluūt niſi is qui ē liber ver
bo vel facto:puta cognoſcēdo carnaliter ſcienter in ſeruū
conſenſerit ex poſt facto:quia poſtea non poſſet diſſentire
vt in.c.propoſuit.allegato.⁊ in.c.ad noſtram.ꝺ coniugio
ſeruorum.nec ſufficit ſi medio tempore efficiatur liber qꝛ
oportet ꝙ ſit a principio ſm Hoſtien.ibi. Error vō ſcete
impedit mrimoniū licet ſit error qualitatis vt.xxviij.q.i.c.
caue.vt in pagano vel iudeo qui credebatᷣ chriſtianus.gl.
tamen.xxviij.q.i.in ſūma.⁊ de ſponſa.c.cuȝ locum.tenet
ꝙ error perſone ex ſui natura nō impedit mrimoniuȝ ſed
non pōt defendi ſm Joan.de ligna.in.c.propoſuit.ꝺ cō
iugi.ſeruorum.quia mrimoniū contrahitur cōſenſu.c.cū
locum.de ſponſalibus.nil tam cōtrarium conſenſui ꝙ̄ er
ror ut.l.ſi per errorem.ff.de iuriſ.omni.iu.Error eniȝ cō
ditionis ex ſui natura non impedit vt dicit glo.⁊ veruȝ di
cit quia lege impeditur matrimoniū vt.l.cum ancillis.C.
de inceſ.nup.lege vero canonica.ñ impeditur ſi eſt error
conditōnis vt.c.i.de cōiugio ſeruo.⁊ in mrimonijs.l.ca
nica preualet. Et ſcias ꝙ error conditōnis deterioris ipe
dit.ſed non error cōditōnis melioris vt ſi credebam con
trahere cum ancilla ⁊ erat libera ſꝫ Inno.i.c.propoſuit.
allega.Sed ſi credens contrahere cū libera contrahit cuȝ
aſcriptitia mrimoniū tenet vt no.glo.xxix.q.ij.in fi. ſūme
Et quare ſi errans in conditōne perſone ſtatim cuȝ ſic co
gnoſcit ⁊ approbat facto ſtatim eſt mrimoniū:rō eſt quia
primo fuit effigies mrimonij qꝺ fuit cōtractum per verba
nūc efficitur verus cōſenſus:quia illa priora verba trahun
tur ad tempus copule:⁊ ſic ſtatim perdit ius excipiēdi ſm
Joan:de ligna.vbi.ſ.⁊cͤ.

Clauſula de ſimulatione.

c

Clauſula

Rei non ſic geſte:non ſic
celebrate ⁊cͤ Iſta clauſula
mām ſimulatōis cōtinet.⁊ ſm Bal.i.l.i cō
tractib⁹.C.plus valē qꝺ agitᷣ.Mā ſimula
tiōis vtilis ⁊ q̄ttidiana.Iō ſcias ꝙ qñqꝫ ſcriptura cōtinet
verū.ſed illud verū mēdatiuȝ includit ⁊ hoc pt eē dupliciᷣ
ſ.in ſcriptura notarij.Item ⁊ in ſcriptura puata. Exēplū
de pmo ſcribit notari⁹ ꝙ ego fui confeſſus habuiſſe.x.ex
cauſa mutui.illa ſcriptura cōtinet verū.ſ.ꝙ fui cōfeſſus ſꝫ
includit falſū.ſ.ꝙ receperim.Exemplū ꝺ ſecūdo.ego feci
tibi ſcripturā i hac forma.Ego.A.habui ⁊ recepi a te.x.
mutuo.iſtud enī ñ eſt aliud ꝙ̄ confiteri:qꝛ ſic ſcribēdo con
fiteor.iſta ſcriptura cōtinet verū qꝛ confiteor.ſed includit
mēdatiū ſi nō recepi.C.de nō nu.pec.l.ſi ex cautiōe.⁊ illa
eſt mā illius tituli de ñ nu.pe.Quādoqꝫ ſcriptura cōtinet
aliud ꝙ̄ verū:⁊ hoc pt cōtingere trib⁹ modis.Primo qꝛ
continet mendatiū falſi fabricatiōe ⁊ iſta nō eſt mā illius
tituli.plus valere qꝺ agitᷣ.qꝛ ꝓpe loquēdo aliud ē falſuȝ:
aliud ē ſimulatū.de hoc hēs exēplū de fi.iſtru.l. repetita.
⁊.C.de fal.l.ſi creditor.Qñqꝫ ſcriptura ꝯtinet mendatiū
pp erroris interuētionē.⁊ tūc ꝓpe inſtrm nō dr̄ ſimulatū:
lꝫ ſit inualidū vt.l.fi.C.plus valē qꝺ agitᷣ.ꝺ hoc habēs ibi
exēplū in.l.fi.ff.de conſti.pe.ff.de doli excep.l.ij.§. circa.
Qñqꝫ inſtrm cōtinet mendatiū pp ſimulationē:⁊ iſta eſt
ꝓpe mā illi⁹ti.plus valē qꝺ agitᷣ.q̄ diuiditᷣ in tres articu
los.Nam q̄dam ſimulatiōē in q̄ ꝯhens oñdere nititur id
quod facere nullo modo intendit. Interdum oſtendere

nititur id qđ facere aliter intendit. Interduȝ oſtendere ni
titur id qđ facere in alia perſona intēdit. Primo caſu act⁹
dicitur imaginarius ut. l. nuda. ff. de cōtraben. emp. ⁊ eſt
ſicut corpus ſine ſpiritu: quia cōſenſus ē remotus ab actu.
Secūdo caſu quādo intendit vnuȝ facere ⁊ aliud oſtende
re refert. aut illud qđ oſtenditur pōt efficere id qđ intendi
tur ⁊ valet in illo. exemplū in. l. ſi ex prctio. C. ſi certū pe.
cuius. l. intellectus ſtat in hoc. naȝ cuȝ ſtatur ibi i finibus
pacti contractus eſt ſimulatus. q: aut loqueris in mutuo
naturali ⁊ illud eſt ſimulatū. aut in ciuili ⁊ illud nō cōtra
hitur nudo pacto. Si aūt interuenit ſtipulatio ibi nō eſt ſi
mulatio quia uerū mutuū ciuile contrahitur uerbis. meri
to: ergo tenet ſtipulatio ciuili veritate ⁊ cauſatiua ſubſtan
tia ſimul iunctis. Si autē illud qđ oſ̄ditur nō pōt efficere
illud qđ intēditur tūc non valet ut patet per eandeȝ. l. ſi ex
pretio. in exēplo pacti nudi. Tertio caſu quādo mutatōne
perſonarum cōmittitur ſimulatio. tūc aut perſona agens
actū pōt eē habile ſubiectuȝ ipſi⁹ actus. ff. ſolu. ma. l. que
dotis. ff. mandati. l. idēq. §. ſi cui. de contrahen: ⁊ cōmit.
ſtipu. l. optimam. ff. de here. inſti. l. qdam cum filiū. Aut
nō pōt eē habile ſubiectum: ⁊ tūc non valet actus. C. de
ſecū. nup. l. hac edictali. in fi. prin. C. de natu. liberis. l. ſi
quis. §. ⁊ qđ de ſubeūda. ⁊ ſi vnus contrahens ſimulet al
ter non. ſed credit id eē in mente qđ eſt i voce vel ī ſcripto
tunc in eius poteſtate eſt ꝙ actus valeat vel nō valeat: ut
no. ff. de dolo. l. eleganter. in prin. ff. de actio. emp. l. iulia
nus. §. ſi quis colludēte. ⁊ hoc ē uerum niſi lex preciſe reſi
ſtat actui vt no. ff. de ritu nup. l. a diuo. ⁊ ibi gl. ſingularis
Dicit idem Bal. in. l. ſi ex pretio. C. ſi certuȝ peta. ꝙ que
dam eſt ſimulatio que cōtinet in ſe ſubſtātiam obligatiōis
⁊ ex tali ſimulatiōe nō oritur exceptio ſimulatōnis: ⁊ ideo
ſtatuta que loquūtur de exceptōne ſimulatōnis nō habēt
locum hoc caſu ſm Bar. qui dicit in. l. ſi ex pretio. allega.
ꝙ illa dicit̄ exceptio ſimulatōnis: quādo promiſſio ē facta
ſimulata ob cauſam non verā: vel non iuſtam: ⁊ ita loqui
tur titulus. plus valere qđ agitur. ⁊. l. i. C. de conditio. ob
tur. cau. ſed quādo debitum in veritate eſt ex vna cauſa: lȝ
in inſtrumēto confiteatur vt debituȝ ex alia cauſa non di
citur inſtrumētum ſimulatum quia obligatōnis ſubſtātia
non deficit vt dicit tex. in dicta. l. ſi ex pretio. ⁊ debitum ex
vna cauſa pōt indebituȝ ex alia cauſa cōuerti. Et predicta
ſm Bar. ibi faciunt ad ſtatutum quo cauet̄ ꝙ contra in
ſtrumētum confeſſionatū ſeu guarētigiatum poſſit oppōi
exceptio ſimulatōnis. Secūdo caſu eſt ⁊ quedam ſimula
tio que non habet in ſe obligatōnis ſubſtātiam. ⁊ ex iſta
oritur ſimulatōnis exceptio ſeu doli vt. ff. đ doli exceptio.
l. ij. §. circa. Preterea dicit Bal. in. l. ſi ſub ſpecie. C. de
poſtulādo. ꝙ tūc contractus eſt ſimulat⁹ quando nullius
cauſe pretextu eſſentialiter ſed figuraliter celebratur. ſed
pretextu alicuius cauſe celebrat̄: ⁊ ille cauſe ex voluntate
partium ſic ſe habēt ꝙ vna equipollet alteri. hic non eſt ſi
mulatio vt. l. ſi ex pretio. allega. Si v̄o eēnt cauſe que non
poſſent ad inuicem equipollere vt cauſa emptōnis ⁊ loca
tionis: ⁊ tunc ibi eſt ſimulatio ⁊ pōt opponi perpetuo. C.
plus valere ꝙ agitur. l. emptiōe. ⁊ in dicta. l. ſi ſub ſpecie.
nō eſt ſimulatio: cum ibi loquat̄ de cauſis que poſſunt or
dinari per cōtrahētes ad eūdem finem ſolutōnis merito:
ibi non ē ſimulatio proprie ſumpta. ⁊ ideo ibi precluditur
ius excipiēdi biēnio. C. de non nume. pec. Ius v̄o excipiē
di de ſimulatōne ē perpetuū. ſed ſi in dicta. l. ſi ſub ſpecie.
ſalarium exceſſiſſet debitum modū: tunc eēt ſimulatio. ibi
de promiſſo ad prohibitū. ⁊ ideo eatenus competeret ius
excipiendi ſm omnes docto. dicit ibi Bal. ⁊ ſm Bal. ibi
quādo ſtatuta permittūt oppōi ſimulatōnis exceptioneȝ
intelligūtur ſtatuta loqui quādo aliquid permittitur ſine
ſpe alicuius cauſe precedētis vel future. Item quādo cāe
vere intēdunt ad diuerſum effectum vel contrarium cum
cauſa expreſſa in inſtrumēto. Item quādo de nullo fingit̄
aliquid. ſed quādo de aliquo fit in aliud nouatio ſiue trāſ
latio. eſt ibi equipollētia illa obligatio non ē ſimulata: qa
non deficit obligatōnis ſubſtātia vt dicta. l. ſi ex pretio. Sȝ
ſi ſtatutum dicit ꝙ cōtra inſtrumētum cōfeſſionatuȝ non
poſſit opponi niſi exceptio ſolutōnis ⁊ ſimulatiōis an poſ
ſit opponi exceptio non nu. pec. vt dicit Bar. in dicta. l.
ſi ſub ſpecie. ꝙ quādo aliquid permittit̄ ſub ſpe future cāe
poſtea non ſecuta ꝙ pōt opponi exceptio ſimulatiōis. Ex
ceptio ergo non nume. pec. eſt quedam ſpecies exceptiōis
ſimulationis. ⁊ ideo videt̄ ꝙ poſſit opponi. Unde Odo
fre. in dicta. l. ſi ſub ſpecie. allega. dicit ꝙ exceptio iſta non
nu. pec. ē quaſi exceptio ſimulatōnis. Bar. dicet et veruȝ
quādo promittitur ſpe future cauſe poſtea non ſecute cuȝ
alia cauſa inſerta exprimitur: quia eſt ibi color queſitus ad
non cauſam. ſed quando eadem cauſa que non ſpectatur
exprimitur in inſtrumēto ibi a principio nulla eſt ſimula
tio. vnde dicit Bal. non credo ꝙ exceptio non nume. pe.
proprie loquēdo ſit exceptio ſimulatōnis: quia inter ptes
per cirographum vere cōtrahitur: licet efficatia nō aſſit il
li cōtractui niſi poſt biēnium. Bar. aūt in. l. i. C. plus va
lere qđ agitur. dicit ꝙ quandoq; agitur vnum ⁊ ſcribitur
aliud per errorem: tūc ſine dubio preualet qđ agitur vt. l.
ſi quis in fundi vocabulo. ff. de le. i. ⁊. l. qui quartam. eo.
titu. ⁊. l. quotiens. ff. de here. inſti. ⁊. l. error. C. đ teſtamē.
Quādoq; vnum agitur ⁊ aliud ſcribit̄ per fallaciaȝ vni⁹
partis: ⁊ tūc ideȝ quia plus valet qđ agit̄ vt. l. fi. C. plus
valere qđ agit̄. Quādoq; vnuȝ agit̄ ⁊ aliud ſcribit̄ ſimu
late de partium volūtate. ⁊ tūc aut illud qđ agit̄ in verita
te nullius ē momēti ⁊ non valet qđ agit̄ nec qđ ſimulat̄
ſed obſtat exceptio vt. C. de conditio. ob tur. cauſaȝ. l. i. ⁊
l. ſi ſub ſpecie. C. de poſtu. Aut id qđ agitur erat aliquid
in effectu. ⁊ tūc aut aliud qđ ſcribit̄ fit per moduȝ habile
ad transferēdum vnam obligatōnem in aliā ⁊ valet illud
qđ ſcribitur magis q̄ꝫ illud qđ in veritate fuit actuȝ vt. C.
ſi certum peta. l. ſi ex pretio. ⁊. l. ſi premutua. Aut nō fuit
per modū habile ſeu cōtrahibile ad hoc: ⁊ tūc valet plus
qđ agit̄ q̄ꝫ qđ ſimulate concipit̄ vt per totuȝ titulū plus
valere qđ agitur. Bal. autem in cōſilio ſuo qđ incipit. In
dei nomine amen. in cauſa Nicolai de forcolonis ⁊c̄. di
cit ꝙ altero de tribus modis cōtractus pōt dici ſimulat⁹
Uno quādo in veritate agit̄ qđ celebratur vnus cōtract⁹
⁊ nihilominus alter celebratur ſimulate vt. C. plus vale.
qđ agitur per totum. Secūdo modo dicitur ſimulat⁹ quā
do inter partes agitur ita in veritate ſicut dicunt. ſed mō
dico tempore ē duraturū vt cum fit venditio: ⁊ incōtinen
ti fit pactum đ reuēdendo vt. l. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. đ ma
nu. Tertio modo dicitur ſimulat⁹ quādo inter partes agi
tur qđ nihil ſit in exiſtentia id qđ agitur. ſed ſolum ad ap
parentiam vt. l. imaginaria. ff. de regu. iur. ⁊. l. ſimulate.
ff. de ritu nuptia. ff. de aqua plu. arcen. l. emptor. Dicunt
⁊ quarto quidam eē ſimulatōnem de perſonā ad perſonā
que proprie ſimulatio dici nō poteſt: nec in alicuius ſimu
latōnis ſpeciem cadit cum lex non vetet: ſed permittit: vt
quis poſſit ſubmittere alium ad ſtipulādum vel ad recipi
endum qđ ſibi debetur. nec ad hoc cōtractus dicit̄ ſimu
latus vt. l. iulianus. §. qui fundum. ff. de verborum. ob. et
l. nouare poſſumus. ff. de noua. C. ſi quis alteri. vel ſibi.
quaſi per totū. Nihil certe intereſt: an promittat̄ vel ſatiſ
fiat creditori: an alteri de volūtate creditoris vt. l. nihil. C.
de ſo. facit. l. i. ff. q ſatiſ. co. nec min⁹ ꝯſequit̄ debitor libera
tionē ſatiſfaciendo iſti adiecto q̄ꝫ ſatiſfaceret ꝑ ſe creditori
vt. l. inuito. C. de ſolu. Unde poſito ꝙ vnū inſtrumētum

fuiſſet cõfectum in perſonã titij de eo qđ debebatur ſcio
ſatis tamẽ ſufficit: exquo đ uolũtate ſciẽ proceſſit ut ei com
petat directo actio: nec per hoc dici põt ſimulatũ vł fictũ.
Idem tñ Bal. in. l. multum. C. ſi quis alteri vel ſibi. In
lectura dicit ꝙ inſtrumẽtum cantat ſiue ſonat in perſonã
vxoris: ⁊ reuera emit vir: inſtrumẽtum eſt ſimulatũ ⁊ hec
ſimulatio probat̃ a priori. Item ꝓbatur a poſteriori. Itez
ꝓbatur ab vtroq; ſimul iũcto. A priori probatur: ſi proba
tur ꝙ per prius. i. ante inſtrumẽtum erat actũ ꝙ vir eſſet
emptor ⁊ ꝙ ſimulate poneret̃ nomẽ vxoris in inſtrumen
to vt. l. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. de manu. A poſteriori proba
tur ſi poſt cõtractum vxor confeſſa eſt ſic ſe habere verita
tem recognoſcẽdo bonam fidẽ. nam cum pecunia fuit vi
ri iſta nõ eſt donatio: ſed bone fidei agnitio. Item a priori
⁊ poſteriori ſimul iuncto probat̃. verbi grã ꝓbatur ꝙ no
men vxoris fuit appoſitum in inſtrumẽto tamẽ vir ſoluit
pretium: ⁊ poſtea ipſi viro poſſeſſio tradita eſt quia ex hoc
videtur ſimulatio ⁊ hoc eſt cõiecturabile: q: exquo non re
peritur aliquid factũ ab vxore: nec vxori ſed ſola nominis
intitulatio ꝙ hoc fuerit preordinatum inter partes ꝙ nu
dum nomẽ vxoris contineret̃ in inſtrumẽto: cum eniz in
effectuali utilitate poſſeſſionũ ⁊ fructuum ipſa nihil partici
pauerit: nec in ſoluẽdo pretium ſe grauauerit: ⁊ ſic ad eaz
neq; lucrum: neq; dãnuz peruenerit: preſumitur nuda mi
niſtra ⁊ non cõmodum ſentiens ut no. ff. đ dona. inter vi
rum ⁊ vxo. l. mulier. alš incipit ſi ſulpitius. ⁊. ff. ſo. ma. l.
que dotis. ff. de here. inſti. l. quidã cum filium. ff. de vſur.
l. in fideicõmiſſi. §. cum pollicẽs. Et ſic ex cõiunctione ve
riſimilitudinũ ⁊ ſignorum conſonantiũ in effectu: imo etiã
verius ex coniũctione ſubſtãtialium cauſarũ preſumit̃ cõ
tractus uerus quo ad maritũ ⁊ ſimulatus quo ad uxorez
⁊ idem eẽt econtra ſuppoſitis terminis ecõtra. Et cõclude
ꝙ quãdoq; ſimulatio ꝓbat̃ ex cõtractu ⁊ ordinatiõe. vbi
grã. erat tractatum: ordinatum: ⁊ firmatũ: ac cõuentuz in
ter maritum ⁊ vxorem: ꝙ reuera ipſe maritus eẽt emptor
ſed nomẽ vxoris ſue poneret̃ in inſtrumẽto qđ frequẽter
faciunt vſurarij in fraudem eorũ a quibus extorſerũt vſu
ras. ⁊ ſi dicatur ꝙ de iſto pacto potuerunt penitere. vnde
poſſibile eſt ꝙ ſequens actus ſit verus in perſona vxoris:
vt. C. de pactis. l. pacta nouiſſima. Rñ. ſcđm Bal. ibi ꝙ nõ
preſumitur penitẽtia quãdo precedũt verba derogatoria
ad futurum actum vt. ff. de lega. ij. l. ſi ita ſcriptum. Quã
doq; probatur tractat⁹ tãtum: ⁊ hoc probare per ſe nõ ſuf
ficit quia multa tractãtur que non veniũt ad cõcluſionem
nec ad finalem effectũ vt. ff. de mino. l. ſi ex cauſa. §. nunc
vidẽdum. in fine. ⁊. c. dudum. de re. ec. non alie. in. vi. ⁊
de condi. indebi. l. eleganter. in fine. C. de reſcin. vendi. l.
ſi voluntate. ſed ſi non probat̃ ſolus tractatus: ſed cõfirme
tur ex ſequẽtibus ſignis: utputa ex pretij numeratõne: vł
ex facta in perſona viri traditõne vel longa poſſeſſione vi
ri titulo pro ſuo: tũc preſumit̃ tractatus precedens poſit⁹ i
executione. ff. de iure do. l. cum poſt. in principio. vnde di
co in ſimili: dicit ibi Bal. ſi inter titium ⁊ martinum fuit
tractatũ de occidẽdo ſeium per ipm titium. ⁊ poſtea ipſe
titius occidit ꝙ preſumit̃ ꝙ fuerit ſecutus illum tractatuz
⁊ ꝙ fuerit ita ordinatum inter ipos: licet teſtes de finali or
dinatõne dicãt ſe neſcire. ad hoc facit qđ no. Bar. in. l. q
in aliena. §. ſi is qui. ff. de acquiren. here. Sed ex ſola ſo
lutione collectarũ facta per maritum: vel ex eo ꝙ maritus
poni fecit res in ſuo extimo: non preſumit̃ ſimulatio vt. l. ſi
pater. C. de ac. emp. nec ex ſola pretij numeratõe vt. l. mã
cipia. C. ſi quis alteri uel ſibi. Idem vero Bal. in conſilio
qđ incipit. Caſus talis eſt. Quidã nomine Matheus ſic
dicit quedam glo. allegata. ꝙ nomẽ vxoris inſertuz i iſtru
mento affert vtilitatem: ⁊ ius viro ⁊ nõ vxori quãdo đ pec
cunia viri apparet pretium ſolutum. ff. de dona. inter vi.
⁊ vxorem. l. vxor marito. in glo. q̃ incipit. Argumẽtuz cõ
tra prelatos. ⁊ hoc põt intelligi ſic vt nomẽ vxoris videat̃
adiectum ⁊ inſertũ ſimpliciter non donatõnis cauſa: nec
vxori ius aliqđ queratur: ſed honoris cauſa ⁊ ſuperficialit̃
⁊ iſta eſt vna opi. ⁊ hoc alibi contingit ꝙ nomẽ viri⁹ põit̃
in inſtrumẽto: ⁊ tamẽ non queritur ſibi ſed alteri in quez
reuera dirigebatur effectus intẽtionis: ⁊ hoc poñt doc.
in. l. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. de manu. ⁊ ſi inſpitiamus tex. ui
detur tex. C. ſi quis alteri vel ſibi. l. multum. vſ. qđ ſi emi
ſti. ⁊. l. cum propria. in quib⁹ legibus videt̃ dici ꝙ ius rei
empte: ideſt ius dominij vel quaſi dominij acquirit̃ viro ñ
vxori: cuius nomẽ tãtum in inſtrumẽto inſertum eſt. In
cõtrarium videt̃ ꝙ ius rei ſeu in re ſit queſitũ vxori. ⁊ hoc
probatur tali ratiõe cõmuni. nam pro inſtrumẽto preſumi
tur niſi probet̃ cõtrarium. ex inſtrumẽto enim quatuor
preſumptiões oriri dici conſueuit. Prima ꝙ inſtrumẽtũ
ſit verum ⁊ nõ falſum. Secũda ꝙ ſit verũ ⁊ non ſimulatũ
Tertia ꝙ quicquid ibi ſcriptũ ſit ſcriptum de partium vo
luntate. Quarta quia preſumũtur omnia ſolẽniter eẽ acta
ſcilicet quo ad intrinſecam ſolẽnitatem: ut. C. de proba. l.
cum precibus. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtipu. l. optimam. et
no. plene in. l. ſciẽdum. ff. de verbo. ob. ⁊. §. ſcriptuz. ⁊. l.
iuriſgentium. §. qđ fere. cum ergo preſumit̃ nomẽ vxoris
appoſitum re ⁊ nomine: nõ ſole tãtum. ergo ei acquirit̃
alioquin preſumeret̃ ſimulatio quedaz de perſona ad per
ſonã que nũq̃ preſumitur niſi probet̃. C. plus valere qđ
agitur. l. ij. Preterea hoc videt̃ expreſſum. C. đ dona. in
ter virum ⁊ vxo. l. ſi filij tui. ubi onus probandi incumbit
viro nõ mulieri nec heredi mulieris. In dubio preſumit̃
dñium acquiſitum vxori. ad hoc facit glo. in. d. l. cum pro
pria. in glo. que incipit. Que oportet te facere. etiz ſatis fit
pro ea inſtrumẽto cõtineri eam emiſſe ut. l. multũ. in glo.
que incipit. Sed interim ſtatur ſcripture. Quid ergo dicẽ
dum eſt. Solu. aut in perſona vxoris concurrit titulus ⁊
traditio vera uel ficta: ⁊ tũc ipſa efficiet̃ dña rei: ſed tenet̃
marito ad pretium reſtituẽdum: qđ maritus pro ea nume
rauit: ⁊ ſi nõ eſt ſoluẽdo: tũc maritus habet vtilẽ rei uendi
catiõem ad rem emptaz. ⁊ ita loquit̃. l. vxor marito. ⁊ ita
debet intelligi glo. ibi poſita. fit eniz mulier domina rei ꝑ
traditionem ab extraneo factam nõ a marito. Aut titul⁹
eſt in perſona mulieris. ſed traditio facta eſt marito: tunc
preſumitur quo ad vxorem titulus ſimulatus in fauorem
viri appoſitus. nõ autem preſumitur vxorez eẽ veram em
ptricem. nec etiã preſumitur aliquid donatum ſibi exquo
in ſuam perſonã deuẽtum ad traditionem nõ eſt. l. ſi filij.
ꝑmo rñ. š. alleg. ⁊. l. papinianus. ff. de donatio. inter virũ
⁊ vxorem. ⁊ facit qđ nota. in ſimili. ff. famili. her. l. filie cu
ius. ⁊ ſi in inſtrõ in q̃ nomen vxoris eſt iterdũ ẽ precariũ:
videtur interueniſſe ficta traditio per vim precarij: ⁊ ſi iſta
via ficta precarij recta uia porrigitur ad vxorez: eſt vxori do
minium queſitum. Si autẽ eẽt opus ceſſione: tunc ſecus.
Guil. de cu. dicit ꝙ non queritur per procuratorẽ vel mi
niſtrum ficta poſſeſſio ut ipſe nota. C. đ acquirẽ. poſſeſſio.
l. licet. ff. de pactis. l. ab emptione. Alij dicunt contra per
l. certe. de preca. ⁊. ff. de acquirẽ. poſſeſſio. l. quod meo. §.
ꝓcurator. paſſus eſt ſubtilis. tamẽ hoc vltimũ cõmuniter
ſeruatur ſcđm Bal. ⁊ ideo ex tali contractu queritur domi
nium. dic de hoc latius in clauſula. conſtituẽs ſe precario
nomine poſſidere. Sed ſi per ſtatutum uir non poteſt ali
quid relinquere vxori. ⁊ uir in ſuo teſtamẽto ⁊ inter viuos
confeſſus eſt ad interrogationem vxoris ſue ſe alienaſſe de
bonis uxoris ſue pareſrenalibus aliquid ⁊ ſe debere pro
pretio centum: uel emit aliquid aſſerens ſe emere de pec
cunia pareſrenali uxoris ſue. an cõfeſſio ꝑſumat̃ ſimulata

vel an ualeat ſuper hoc. Dominus io. de canemortue cõ
ſuluit: ꝙ aut loquimur de confeſſiõe facta in vltima volun
tate ⁊ illa nõ valet niſi conſtat verum eẽ ꝙ teſtator ꝯfeſſus
eſt. ex quo enim per ſtatutũ nil põt a uiro relinqui vxori p̃
ſumitur in fraudem factũ: ⁊ hoc per. l. qui teſtamẽtum. ff.
de proba. per quã. l. dicit ipſe intelligo ut habeat dubiũ ꝙ
fuit facta in forma cõfeſſionis. Aut loquimur de cõfeſſiõe
facta inter uiuos. ⁊ hoc dico ꝙ valet per ea que no. in. d.
l. qui teſtamẽtũ. preterea nõ eſt preſumẽdus animus do
nandi cum illa ſit facta inter uiuos vt. l. cum de indebito.
ff. de proba. ⁊ maxime quãdo quãtitas non eſt modica ut
l. vicinum. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. ⁊. l. ſi filiũ. allega.
in fi. glo. ij. vide glo. l. vxor. §. fi. de lega. iij. Sed ob. quia
preſumitur queſita de bonis viri. C. de dona. inter virum
⁊ vxo. l. etiam. ⁊. l. quintus. ff. e. ti. ⁊ ideo videt̃ ꝙ animo
donãdi fecerit niſi appareat vnde mulier habeat peccuni
am. Sed rñderi põt ꝙ id quod ille. ll. dicũt videlicet. l. eti
am. ⁊. l. quintus. loquũtur quãdo cõtrouerſia eſt ſ̃ hoc: ſꝫ
viro ꝯfitẽte non põt eẽ controuerſia: quia eius ꝯfeſſio ſibi
⁊ heredi eius obſtat ꝑpter euitandam ſuſpitionẽ turpis
queſtus que tollitur viro cõfitẽti ꝙ de bonis vxoris aliun
de queſitis habuit. Sed certe illa reſponſio nil valet: quia
in preallegatis legibus etiam dicit̃ in prima glo. ꝙ dum
vir deponẽdo dicit ꝙ erat vxoris ſue non valet ⁊ videtur
ꝑpter fi. l. ibi intelligit̃ etiam vbi non cõſtaret eam fuiſſe
viri: nec confeſſio eiꝰ preiudicare videt̃ dubito. ſed primuꝫ
videtur ꝙ valeat quia valet iure cõtractus ⁊ confeſſionis
nõ iure legati vt in ar. l. aſſignare. ff. ſ̃ aſſig. liber. ⁊ notat
Dy. in. c. qõ ſemel. de reg. iur. licet facta in teſtamento de
beret cenſeri: ac ſi facta foret inter viuos. ⁊ ita ibi dicit tex.
⁊ ita ibi intelligit Bar. qui dicit illaꝫ. l. ſi legatur. vt debi
tum valet vt legatum niſi vt debitum ꝓbaretur ſicut quã
do legaretur capaci vt. l. legaui. ff. de libe. lega. Ad ſcõm
ꝙ dicitur de confeſſione inter viuos per glo. l. qui teſtamẽ
tum. videtur cõtrarium per. l. i. C. de natu. libe. per quã.
l. Jaco. de bel. impugnat illam glo. ſed non oportet: quia
ibi loquitur in caſu ſpeciali: qõ patet ex illa. l. coniuncta. l.
affectionis. ff. de dona. Preterea ꝙ in omnibus cõtracti
bus inter viuos nõ preſumatur fraus niſi probetur: facit l
materia noſtra. l. qõ autẽ. §. ſi vxor. ⁊. §. ſi tibi. ff. de dona.
inter virum ⁊ vxo. nec requirũt ille. ll. ꝙ debeat appare
re vnde habuit peccuniã. Unde nec obſtat ad iſtud ſcõm
ſi dicatur ꝙ per ſtatutum non põt valere quia vir nõ põt
quicꝙ̃ relinquere. quia reſpõdeo ꝙ iſta confeſſio fit inter
viuos nõ cõtinetur appellatõe relicti vt. l. i. in prin. ff. ſ̃ ta
bu. exhiben. facit qõ no. in. l. ſi ſponſus. §. circa. de dona.
inter virum ⁊ vxo. contra iſtud facit de contractu facto in
teſta. tempore mortis: q̃ preſumit̃ fraus iuxta no. extra ſ̃
ſepul. c. de his. in glo. ⁊ extra de teſta. c. rayuntius. in glo.
ſuper verbo deductus. vide Bar. in. l. cuꝫ quis. §. codicil
lis. de le. iij. vide Cy. in. l. i. C. ſ̃ ſa. ſa. ec. vide plene ſuper
clauſula. dedit: ⁊ donauit ⁊c̃. ⁊ attende quia ſup̃ dictum ẽ
qõ querit vxor tempore conſtantis m̃rimonij preſumũtur
queſita de bonis viri vt in iuribus ſup̃ allegatis. hoc verũ
ſm̃ Sali. tamẽ muliere negante fuiſſe queſita tempore cõ
ſtantis m̃rimonij videtur caſus in. l. etiam. ſ̃ dona. iter vi
rum ⁊ vxo. allega. qõ nõ preſumant̃ tempore m̃rimonij q̃
ſita niſi probẽtur vt ibi colligitur ex illis verbis m̃rimonij
tempore: qõ bene no. q: hoc ſatis eſt equũ. ⁊ ita intelligen
da eſt dicta. l. quintus. ⁊ probatur ibi in fi. in ratiõe ibi po
ſita in verbo queſtus. qõ bene no. Bar. in conſilio qõ in
cipit. Factum tale eſt. Pe. Nic. donauit coleſexti ⁊c̃. Di
cit contractus fictus imaginarius ſeu ſimulatus dicit̃ tri
bus modis. Uno modo cuꝫ in veritate agitur ꝙ vnus cõ
tractus celebratur tamẽ alius celebrari ſimulat̃ vt. C. plꝰ
valere qõ agitur per totum. C. de cõtrahen. emp. l. fides.
⁊ iſtius ſimulatiõis: natura eſt vt ex hac ſimulatione non
impediatur acquiſitio fienda ei cui acquirit̃ ſi ex cauſa que
vere agebat̃ itererat acquiri: C. ſi cer. petat̃. l. ſi ex pretio.
no. in. l. nuda. C. de contrahen. emp. ⁊ in. l. imaginaria.
ff. de regu. iu. Secũdo modo dicitur cõtractus ſimulatus
fictitius ſeu imaginarius quãdo contractus in veritate ce
lebratus eſt. ſed modico tempore debet durare: quia forte
debet reuẽdere cito vt. l. iiij. §. ſi ab ignoto. ff. de manu. et
iſtiꝰ ſimulatiõis natura eſt vt debeat hoc per pactum agi
vt dicto. §. ſi ab ignoto. Tertio modo dicitur cõtractus
imaginarius ſeu ſimulatus quãdo cõtractus apparenter
fit: ex mente vero agitur inter partes ꝙ nihil fiat. ⁊ ſ̃ iſtis
loquitur dicta. l. nuda. ⁊. l. imaginaria. ſ̃ ritu nup. l. ſimu
lantis. de aqua plu. ar. l. emptor. Et iſta credo ꝙ appella
tur carta vel apparentia. hoc eſt ad apparẽdum ſeu ad re
parendum: vtputa ſi aliquis timebat tyrãnum vel propter
fugienda onera: vel aliquid ſimile fecit alienationeꝫ bono
rum vel partis bonorum: in alium tamen in veritate age
batur ꝙ non eſſet alienatio. ſed ſolum ad operanduꝫ pre
dicta.

s

Equitur uidere quiſ

poſſit dicere ſeu allegare cõtractum ſimulatũ
an venditor cõtra ipſum emptorem poſſit dicẽ
cõtractum ſimulatum. Et dicẽdum ꝙ aut vult dicere ven
ditionem eſſe factã in fraudeꝫ ⁊ non põt vt. l. cum ꝓfitea
ris. C. de reuocan. dona. ⁊ de ſer. pig. dato manu. l. ſi cre
ditoribus. ⁊. C. de his qui ĩ fraudem cre. l. filio. Aut vult
dicere venditionem eẽ fictitiã nõ in fraudem alicuiꝰ priua
ti aut fiſci. ſed vt ſe defenderet a tyranno vel alia honeſta
cã: ⁊ hoc poterit dicere vt. C. ſi quis alteri uel ſibi. l. quan
uis. ⁊. l. cum ꝓponas. ⁊ ita pũctualiter dicit Bar. in. l. pꝰ
cõtractum. ff. de dona. Idem võ Bar. in ſupdicto conſi
lio. Factum tale eſt. Pe. Nico. ⁊c̃. dicit ꝙ ſi donator vlt
dicere ipſum cõtractum fore factum in fraudẽ vl̃ ſimulatuꝫ.
⁊ ſi quidem hoc vult dicere ipſe donator nõ debet audiri
C. de reuoca. dona. l. cuꝫ profitearis. de ſeruo. pig. da. ma
nu. l. creditoribus. allega. Si võ vult dicere heres ipſius
alienatoris vel donatoris: tũc ſi qdem eſt talis heres cui te
ſtator habebat neceſſe relinquere vt libertuſ patrono: tũc
admititur ad reuocãdum factum in fraudem probãdo ea
que requiruntur. C. de his qui in fraudem patron. l. ij. ⁊
ibi no. glo. in verbo reuocare. Si vero eſt talis heres cui
teſtator non habebat neceſſe relinquere: tũc non poteſt ve
nire contra ſicut nec ipſe defunctus ut nota. in. l. ij. allega.
Ideo heres extraneus nõ poteſt dicere cõtractum ſimula
tum. ſi vero diceret extraneus in cuius fraudem diceretur
factum: utputa creditor uel fiſcus audiretur probando ea
que requiruntur. ff. de his que in fraudeꝫ credito. per to
tum. ita loquitur. l. ſicut. §. ſuperuacuuꝫ. ff. quibus modis
pig. uel hypo. ſolui. creditor enim ibi conquerebatur. ideo
l. illa nihil facit ad propoſituꝫ vbi heres cõqueritur. Bal.
võ in. l. cum profitearis. de reuocã. dona. dicit ꝙ allegãs
turpitudinem ſuam nõ auditur: de quo per glo. ⁊ Bar.
in. l. nam ⁊ poſtea. ff. de iureiu. ⁊ lꝫ uideatur ꝙ contrahẽs
nõ poſſit dicere ꝯtum ſimulatum: quia uidet̃ allegare ſu
am turpitudinẽ ut ibi in. d. l. cum profitearis. caue tñ tibi
ꝙ. d. l. debet intelligi quando donatio erat vera lꝫ in frau
dem facta. ſecus ſi eẽt ſimulata in fraudẽ facta quia tũc be
ne põt agi de ſimulatiõe ⁊ poteſt bene donator allegare ſe
ſimulate donaſſe: ⁊ licet appareat de fraude nõ tamen re
pellitur ab agendo. C. de dona. l. ſi preſes. allega. ꝙ cõſen
ſus preſtitus ſimulate donationeꝫ non inducit. vide quod
no. Spec. in titu. de dona. quarta parte.

Ex quibus cauſis poſſit ſimulatio preſumi.

r **Eſtat videre ex qui**
bus cauſis poſſit ſimulatio preſumi. ⁊ Cy. i
l. emptor. C. plus valere qḋ agit᷑. querit nū
quid ex modico pretio pt ꝓbari ſimulatio videlicet ꝙ fue
rit pignus ⁊ nō emptio. Dicūt quidaʒ ꝙ ſic: quia ex modi
citate pretij preſumit᷑ fraus. C. man. l. per diuerſas. Sed
certe non videt᷑ hāc ſolam preſumptionem ſufficere: quia
licet contrahētibus adinuicem ſe decipere. ff. de mi. l. cāe.
§. penul. ſm Jaco. de are. Quid ſi ꝓbat᷑ ꝙ ſit vſurarius ⁊
ꝙ res plus valet ⁊ ꝙ cōuenit eam reddere quādocūꝗ p̄
tium redderet᷑. nunquid venditio preſumeret᷑ pignus. di
cunt qdam ꝙ ſic: extra de pigno. c. illo uos. ⁊ ḋ emptio. ⁊
ven. c. ad noſtram. ſed certe illa capitula non loquūtur de
hoc: quia. c. illo vos. loquit᷑ quādo erat i poteſtate empto
ris recuperandi: qḋ deeſt de poteſtate creditoris. Iteʒ ibi
ex pretio habendo deliberat qḋ eſt cōtra naturaʒ emptio
nis. ⁊ ideo ibi determinat᷑ ꝙ fuerit pignus. Item. c. ad no
ſtram. loquitur quādo debebat aliquid reddi ſup̄ datum
per qḋ videbatur vſura: ⁊ ꝙ fructus debeant computari
qḋ eſt cōtra naturā emptionis. vnde ibi etiam erant admi
nicula ad viā preſumptōis faciendā ſm iaco. de are. Bal.
aūt in conſilio qḋ incipit. In dei nomine amen. punct⁹ ſu
per quo conſiliū petitur talis eſt. Titius fecit inſtrumētuʒ
in forma venditiōis ſcio ⁊c̄. vbi ſic dicit ꝙ poſſeſſio longo
tempore tenta poſt cōtractū per venditorem ſm Guid. de
ſuza. facit cōtractum preſumi ſimulatū: quia nō preſumi
tur venditum qḋ in patrimonio effectualiter reperit᷑. ff. q
bus mo. pig. vel hy. ſol. l. ſicut. §. ſuperuacuū. C. ḋ diſtra.
pig. l. ⁊ qui ſub imagine. ar. ff. de proba. l. procula. ff. ḋ cō
trahen. emp. l. cum manu ſata. §. nemo pōt. Item preſu
mitur dñs qui tanto tempore omnia pro domino egit: ut
l. titia. ff. de ſolu. ff. de acqui. here. l. qui in aliena. §. i. ff. ſi
ſer. ven. l. ſi quis diuturno. ⁊ ſciente ⁊ patiēte emptore ſe
dominū nominauit: ar. C. de ſer. ⁊ aqua. l. ij. C. de agri. ⁊
cenſi. l. litibus. li. xi. Item ſi in extimo venditoris talia bo
na ſemper fuerūt ⁊ patiente ⁊ ſciente emptore ſoluit colle
ctam pro ipſis bonis preſumit᷑ ſilentio ac patientia ſerue
nientibus cōtra emptorem ꝙ ſit titulus ſimulat⁹. ad hoc
facit qḋ legitur: ⁊ no. ff. de rei ven. l. ſi ſolēnibuſ. ad hoc fa
cit de natu. libe. l. ſi quis. §. ⁊ qḋ de ſubeūda. ⁊. ff. de acq.
here. l. ſi is qui bonis. C. de repudia. here. l. iij. In qbus
legibus dicitur ꝙ ex poſſeſſione preſumit᷑ ſimulatio: non
eſt veriſimile ꝙ emptor tanto tempore ſuū iactaſſet ſi ver⁹
fuiſſet cōtractus ar. ff. de proba. l. cuʒ de indebito. Alij di
xerunt ꝙ videt᷑ venditor retinere ⁊ poſſidere vel detinere
titulo precarij. ideo nō preſumit᷑ ſimulatio nec preiudicat
tempus primū probatur in dicto. §. ſuperuacuū. ij. rñ. vbi
nouus titulus excludit preſumptionē ſimulatiōis. ſed titu
lus precarij eſt nouus titulus quē nunꝗ̄ habuit venditor
ergo ⁊c̄. ad hoc facit. C. ḋ preſcrip. xxx. an. l. male agitur.
nec pōt dicere ſe pro ſuo poſſediſſe qui per inſtrumētum
cōuincitur ꝙ poſſidet precario nomine. ar. C. de non nu.
pec. l. generaliter. ſuū enim affirmare vl' negare: nihil mu
tat de rei veritate. nec aliquid operātur verba que poſt cō
tractum dicūtur ab vna pte. C. de trāſac. l. ſi maior. C. qḋ
metus cā. l. metum. Item nō pōt mutare cām detentōis
ff. de vſuris. l. non ſolū. §. qḋ vulgo. C. de acqui. poſ. l. cuʒ
nemo. vnde de precario ad illud genus poſſidendi ſe tranſ
ferre non pōt: ⁊ ſi facit habet fidem malā que tempore nō
conualeſcit vt. C. de falſis. l. ex initio. Super iſto puncto vi
detur dicendum: ꝙ aut cōtractus fuit celebrat⁹ inter ꝓhi
bitos: ⁊ tūc preſumitur ſimulatio vt. l. qui teſtamentuʒ. ff.
de proba. Aut inter perſonas premiſſas. ⁊ tūc aut inter ꝑ
ſonas coniūctas: ⁊ preſumitur ſimulatio. C. de dona. l. iā
data pridem. ⁊ de bonis lib. l. iulianus. §. ſatilior. Aut in
ter extraneas. ⁊ tūc aut allegat᷑ ſimulatio per tertium cui⁹
intereſt: puta per fiſcum quia venditor cōmiſit maleficiuʒ
vel per creditorem vt. C. de nō nume. pec. l. ſi cui. tūc pre
ſumitur ſimulatio vt in. §. ſuperuacuū. ⁊. l. qui ſub imagi
ne. ⁊ no. per iaco. in. l. poſt cōtractum. ff. de dona. Aut al
legatur ſimulatio per ipſm venditorem ad propriū ipſi⁹ cō
modum. tunc dicit Bal. ibi. non occurrit mihi lex que di
cat ꝙ preſumatur ſimulatio: imo in dubio videat᷑ ſtanduʒ
inſtrumēto. C. de proba. l. cum precipibus. duo ſunt quo
dāmodo inſtrumēta: quia vnum habēs duo capita ſcilicʒ
venditiōis ⁊ precarij: ⁊ ideo merito duo inſtrumēta exclu
dere vident᷑ omnē preſumptōnem ſimulatiōis ſicut ſi ven
ditor cōtradixiſſet de contraheit. emp. l. fundi partē. ſicut
due preſumptōnes: ⁊ due ratiōes vincūt vnam. vt in auť.
de cōſangui. ⁊ vteri. fratrib⁹. ⁊ qḋ ibi no. plus ergo faue
tur tertio opponēti: ꝙ̄ ipſi cōtrahenti. ⁊ eſt ratio quia factū
proprium magis afficit alicui ꝙ̄ alienum. ff. de opti. lega.
l. poſt mortem. de rei uen. l. cum a matre. C. de reuo: do
na. l. cum profitearis. Vel diſtingue: aut fuit pretium nu
meratum: aut cōfeſſatum: ſi fuit vere numeratuʒ: tūc non
preſumitur ſimulatio. ſi autē fuerit pretium confeſſatū: tūc
preſumitur ſimulatio: quia facilius eliditur confeſſio ꝙ̄ ſo
lutio naturalis. C. manda. l. ab anaſtaſio. ⁊. l. p diuerſas.
⁊ facit quod no. glo. in. l. aſſiduis. C. qui po. in pigno. ha.
in glo. parua. ⁊. C. de non nume. pec. l. ſi executōne. ⁊ in
auť. de equali. do. §. illud. de acceptil. l. ſi acceptilatum. §.
apocha. C. de dona. l. ſi donatione. vel pōt dici: ꝙ aut poſ
ſeſſio venditōnis fouetur ſolo curſu temporis: tūc non pre
ſumitur ſimulatio vt. l. male agitur. allega. Aut poſſeſſio
eſt cōiuncta cum alijs inditijs ſignificantib⁹ ſimulatōnem
vt quia venditor patiente emptore ⁊ ſciente ſemper ſe do
minum vocauit: tūc fit emptori preiuditiuʒ ar. C. ad vell.
l. ſi ſine. ⁊. C. de pe. heredi. l. ſi filius. nec mirum quia ex
pluribus inditijs concurrētibus augetur effectus vt. ff. de
edil. edic. l. quero. §. fina. Aut poſſeſſio venditoris eſt con
iuncta cum cōfeſſione emptoris: tūc non eſt dubium ꝙ con
tractus debet cenſeri ſimulatus: ⁊ valet ſimulatio etiam
abſente poſſeſſore: q: tendit ad liberādum poſſeſſorem: ⁊
omnis cōfeſſio que tendit ad exceptōneʒ valet in abſentia
partis vt in auť. de teſti. §. ⁊ licet. ⁊ no. in. l. i. de interrog.
actio. ⁊. l. non ſolum. §. ſi liberationis. ḋ libe. lega. ff. ⁊ in
l. generaliter. C. de non nu. pec. per glo. pe. ⁊ Cy. ⁊. C. ḋ
iu: ⁊ fa. igno. l. cum falſa. ⁊ cōtractus ex iditijs ⁊ confeſſio
ne iudicatur ⁊ probatur ſimulatus. extra de pigno. c. illo
vos. de emp. ⁊ ven. c. ad nr̄am. ⁊ facit qḋ no. in Spe. in ti.
de dona. §. i. v̇. itē pōe aliqs. ⁊ per Cy. C. ḋ bo. proſcrip.
l. ſi qs poſt hac. Accedit predictis quia ſimulatio eſt facti
⁊ animi probatur per confeſſionē factam in abſentia part
ff. de nego. ge. l. pomponius ſcribit. ⁊. l. nēſenius. Bal. āt
in. l. illud. C. de ſa. ſa. ec. ſic dicit. Quero nūquid cōtra do
nationem inſinuatā poſſit opponi exceptio ſimulatiōis ⁊
fraudis. ⁊ videt᷑ tex. ꝙ nō vt. l. i. C. ḋ predijs curi. libro. x.
Breuiter veritas eſt in ꝯrium. vñ ſi donatio fiat in fraudē
ꝙ̄ꝙ̄ ſit inſinuata irritat᷑. ita tenet Spe. in ti. de dona. v̇ ſi.
pone aliqs. ⁊. v̇. ſe. ⁊ ad hoc facit qḋ plene. no. per Bar.
in. l. poſt ꝯtum. ff. de dona. Et inter cetera ex quib⁹ pre
ſumatur fraus ⁊ ſimulatio eſt p⁹ donatōnem ꝯtinuata poſ
ſeſſio ſʒ Spec. ⁊ Bar. in. l. ſicut. §. ſuperuacuū. ff. q. mo.
pig. vel hy. ſol. Sed cōtra hoc oppono: quia ex donatiōe
pōt agi vſꝗ ad. xxx. ānos. vt donās tradat poſſeſſionē. ſʒ ſi
ꝑſumetur ex poſſeſſiōe ſimulatio nō poſſet. ergo falſum ē
qḋ dicunt. R̷. aut eſt inſtrumentum poſſeſſionis ⁊ non

preſumitur ex poſſeſſione ſimulatio vt.l.ij.de conſti.pe.in
fi. Aut eſt inſtrumẽtum traditiõis.tũc aut ſunt alique cõ
iecture ſeu cauſe ſimulationis uel fraudis ex poſſeſſiõe iũ
cta cum illis preſumit̃ ſimulatio vł fraus ut dicto.§.ſuper
uacuũ. Et eſt rõ differentie inter inſtrumẽtum promiſſio
nis ⁊ traditiõis: quia poſſeſſio nõ repugnat promiſſiõi: ſed
traditio repugnat vere poſſeſſioni tradentis: nec cum eo cõ
currit. vnde quia nõ conſonat effectus cum ſua cauſa pre
ſumitur ſimulatio cauſe ſeu tituli niſi tradens precario re
cepiſſet. nam per poſſeſſionẽ precariam excludit̃ preſum
ptio ſimulatiõis ut.l.qḋ meo.ff.de acqui.poſſeſ. ⁊ qḋ no.
ff.de pac.l.ab emptione. ſed nõ excluditur preſumptio ſi
mulatiõis ⁊ fraudis ſimul iunctis vt dicto.§.ſuperuacuũ.
Jo.antẽ de imola.in.c.ad noſtraʒ.de emp.⁊ uen.dicit ꝙ
ex cõuentione de reuendẽdo ad certum tempus cõtractꝰ
emptõnis preſumit̃ ſimulatus cõcurrente altero de duo
bus: ſm dominũ Anto.de bu.in.c.ad noſtram.allega.vł
ꝙ venditor dum peteret peccuniaʒ mutuo ductus eſt ad
vendẽdum cum pacto de reuendẽdo: uel ꝙ pretium non
cõmenſuratur ualere rei uendite: ut quia ualde minus eſt
pretium ꝗ̃ ualebat res uẽdita. Sed dominus Pe.de pe
ruſio aliter dicit in dicto.c.ad noſtram. ubi dicit ꝙ licet ſꝫ
eum pactum de reuendẽdo ſit licitum ut.l.ij.ḋ pac.inter
emptorem ⁊ uendi.compoſitis. ⁊ tãꝗ̃ redimatur res em
ptor lucratur fructus: ut ibi patet per nota.ꝑ gloſam.in.c.
conqueſtus.de vſuris. Tamẽ hoc fallit quãdo cuꝫ pacto
de reuendendo cõcurrunt alie cõiecture ꝓpter quas preſu
mi põt contractum fuiſſe ſimulatũ: ⁊ in fraudem vſurarũ
factum vt cõtingebat ſm eum in dicto.c.ad noſtram. naꝫ
ibi ſm eum ponderãdum erat ꝙ ille cui facta vẽditio erat
vſurarius. ⁊ videtur ibi innuere tex. ibi dum dicit contra
vſurarios editum ⁊c̃. Et ſic etiam dicebat Egidius ꝙ ille
de quo loquit̃ littera erat vſurarius. Item cõcurrebat ꝙ
ante ſeptẽnium res nõ poterat redemi. Itẽ ꝙ a principio
fuerat petitum peccuniã mutuari. Iteꝫ cõcurrebat parui
tas pretij. vnde nimirum ſi preſumit̃ cõtractus ſimulatus
⁊ factus in fraudem vſurarũ ſtante etiam pacto de reuen
dendo vt ibi dicit̃ in lr̃a. facit qḋ inferius dicetur. Unde
aduerte ſm dñm Anto.de bu.ubi ſup̃ ꝙ glo.in dicto.c.
ad noſtram. videtur voluiſſe in effectu ꝙ aut cõtrahẽtes
volentes mutuũ contrahere ſimulãt venditionẽ. ⁊ tũc cla
rum ꝙ ꝯtractus ſimulatus taliter nõ valet. ſed de eo iudi
catur vt de mutuo: vt ꝓbatur in dicto.c.ad nr̃am. ⁊.l.iij.
C.plus valere ꝙ agit̃. ſi hoc conſtat ꝙ tãtummodo. ⁊ tũc
talis uenditio valebit: ⁊ emptor interim lucrat̃ fructus: do
nec venditor reddat pretiuꝫ ipi emptori vt dicta.l.ij.C.de
pac.inter emp.⁊ ven. vbi autem ſumꝰ in dubio dicta glo.
iij. nõ bene ḋclarat. Sed dicit idem dominꝰ Anto.ḋ bu.
ꝙ dictum.c.ad nr̃am. videtur requirere duo vt preſumat̃
contractum ſimulatũ fuiſſe vel vſurarium: videlicet parui
tatem pretij: ⁊ pactum de reuendẽdo ad certum tempus:
⁊ iſta duo etiam videt̃ exigere Hoſtiẽ. quaſi per predicta
conuincatur ḋ vſuraria prauitate ipe emptor: precipue ex
eo ꝙ paciſcitur ꝙ ad certũ tempus res poſſit redemi: quia
ex hoc apparet ꝙ interim vult fructus lucrari. ſola enim
paruitas pretij nõ ſufficeret ſm Inno.ad preſumẽdum cõ
tractum ſimulatuꝫ: niſi interueniat pactũ de reuendendo
ad certuꝫ tempꝰ. Et ꝙ ſola paruitas pretij nõ ſufficiat: pꝫ
quia licitum eſt cõtrahentibus ad inuicem ſe decipere ipa
re abſqꝫ dolo: dũmodo nõ deueniat deceptio vltra dimi
diam iuſti pretij: l.in cauſe.§.penul.ff.de mino. Dicebat
etiam Hoſtiẽ. vt tangit dominus Anto.ḋ bu. ꝙ ex eo pꝫ
ſimulatio: quia debitor petebat mutuo peccuniã: ⁊ credi
tor dixit nolo mutuare. ſed ſum cõtentus emere tales res
cum pacto de reuendẽdo ad tempus. Et per predicta con
cludit dominus Anto. ꝙ ſolum paruitas pretij non facit
preſumi cõtractum ſimulatum nec ſolũ pactum de reuen
dendo. ſed pactũ de reuẽdendo in duobus caſibꝰ facit pre
ſumi cõtractum ſimulatũ. Primus eſt quãdo cõſtat ven
ditorem primo precise ſibi mutuũ peccuniam mutuari. et
ille a quo petebatur voluit ſibi fieri vẽditionem de certis
rebus. Secũdus eſt quãdo cõcurrit paruitas pretij cũ pa
cto de reuẽdendo maxime ſi eſt pactum de reuẽdendo pꝰ
certum tempꝰ ⁊ non ante: quia ex hoc apparet ꝙ voluit ſi
bi certitudinaliter fructus lucrari percipiẽdos ante dictuꝫ
tempus: ⁊ ſic videt̃ glo. intelligere dictum.c.ad noſtram.
ſm dominum anto.de bu.in.c.conqueſtus.ḋ vſuris. ⁊ fa
cit.c.cum dioceſi.eo.titu. ⁊.xiiij.q.iij.c.pleriqꝫ. ⁊ dicebat
Hoſtien.in dicto.c.ad noſtram. de facili eẽ preſumẽdum
cõtra vſurarios: quia peſſimũ genus hominuꝫ: ⁊ quia ſic
preſumi expedit pro animabus ipſorum argu.c.iuuenis.ḋ
ſponſa. ⁊ de vſuris.in.c.in ciuitate. nã faciũt multas frau
des: ⁊ quottidie fingũt nouos cõtractus contra quos ora
tur prouidere. ⁊ Jo.an.in dicto.c.ad noſtram. etiaꝫ expri
mit de multis fraudibꝰ quas quotidie excogitant. facit qḋ
nota.in Spe.in titu.de vſuris. ⁊ ſic reſidet idem dominꝰ
Anto. Et per predicta habes ex quibꝰ coniecturis preſu
matur cõtractum vẽditionis eẽ ſimulatuꝫ ⁊ fictitiuꝫ ĩ frau
dem vſurarum. Aduerte quia dominꝰ Florẽtinus zauba
rellus.in dicto.c.ad noſtram in materia iſta aliter loquit̃
nam cõcludit: ꝙ aut fuit pactuꝫ de reuendẽdo poſt certũ
tempus: ⁊ tũc ꝓprie habet locum.c.ad noſtrã.de emp.⁊
ven.allega. Interdum vero fit pactum de reuẽdendo ad li
bitum venditoris. ⁊ tũc aut fit pactum de reuẽdendo pro
maiori pretio ꝗ̃ eſſet primũ. ⁊ tũc preſumitur cõtractus fe
neratitius per.c.illo vos.de pigno. aut fuit pactum de re
uendendo pro eodem pretio: ⁊ tũc valebit vt eadem.l.ij.ḋ
pac.inter emp.⁊ ven. Et ex predictis dicit ꝙ ĩ.c.ad nr̃aꝫ.
allega. fuit duplex preſumptio. Primo propter pactũ de
reuẽdendo nõ ſimpliciter: ſed poſt ſeptẽnium. Item ꝓ re
uendendo pro longo minori pretio ꝗ̃ res valeret. nam ex
his ſm eum preſumit̃ ꝙ cõtractus fuerit pignoratitiꝰ: et
ꝙ creditor voluerit lucrari fructus ſeptẽnij ꝓ vſuris. nec
eſt veriſimile ſm eum ꝙ ſi fuiſſet vera vẽditio ꝙ voluiſſet
dare pro minori pretio ꝗ̃ valeret. ſed certe iſtud vltimum
ſm Jo.de imol. nõ videt̃ procedere: quãdo vult dare pro
eodem pretio quo emit: quia tũc ſatis eſt veriſimile. Et ꝑ
predicta dicit ſe cõſuluiſſe in queſtione facti. nam quidam
habuerat a titio certam quãtitatem: puta centuꝫ ⁊ fecerat
eidẽ titio venditõnem pro cẽtum de predio valẽte centuꝫ.
deinde per aliud inſtrumẽtum promiſſit titio reddere pre
dium pretio habito. dicit cõſuluiſſe ꝙ ex hoc non poterat
preſumi cõtractus feneratitiꝰ. ex quo non fuit peractũ de
computãdo fructus in ſortem: quo caſu ſecus eẽt vt dicto
c.illo vos. ⁊ pro hoc allegat: quia de natura emptõnis eſt
ꝙ emptor faciat fructus ſuos vt dicit glo.in.c.ad noſtraꝫ.
allega. ⁊ per hoc dicit patere intellectum in quo dicit ſcri
bentes variaſſe. ⁊ ad predicta allegat qḋ ipe no.in.c.ex lit
teris.dẽ iureiũ. ⁊ qḋ no. Cy.in.l.iij.C.plus valere ꝙ agi
tur: vbi concludit Cy. ꝙ etiam ſi interueniat pactuꝫ de re
uendendo: ⁊ etiã ꝙ quis ſit vſurariꝰ: ⁊ etiaꝫ paruitas pre
tij: ꝙ non preſumit̃ cõtractus feneratitius: quia licet quis
ſit vſurarius põt facere verum cõtractum emptõis: ⁊ quia
pactum de reuẽdendo de ſe eſt licitum vt.l.ij.C.de pact.
inter emp.⁊ ven. ⁊ quia etiam paruitas pretij non videt̃
nocere per.l.dolus.C.de reſci.venditio. ⁊ qḋ etiam dixit
Inno.in dicto.c.ad noſtraꝫ.allega. ⁊ ad.c.illo vos. reſpõ
detur. quia ibi alia cõcurrebãt: videlicet quia ibi fuit actũ
ꝙ fructus computarẽtur in ſortem. Item ⁊ ꝙ vltra ꝓtiuꝫ
aliquid aliud daret̃. Ideo nimirũ ſi ibi cõtractus ꝑſumit̃

feneratitius:quia ceſſant in caſu Cy. Ad.c.ad noſtrā.alle
ga.nititur.Cy.in dicta.l.ij.reſpondere vt voluit dominꝰ
Florentinus in dicto.c.ad noſtrā.qđ in.d.c.ad noſtraꝫ.
fuit pactum de reuendēdo poſt ſeptēniū ⁊ pro longo mino
ri ꝓcio ꝙ res valeret.ſed in caſu Cy.fuit pactuꝫ de re ven
dendo quandocūqꝫ voluerit venditoꝛ vſqꝫ ad biēnium vł
aliud tempus. Poſſet etiam reſponderi ꝙ multa in.d.c.
ad noſtram.cōcurrebāt.ut ſupꝛa eſt dictum poſt dominū
Pe.de peruſio.⁊ Jo.an.in.d.c.illo vos.videt̃ tranſire
cum dicto Cy.⁊ ſimilit̃ dominus Floꝛē.⁊ dicius dominꝰ
Pe: Sed dn̄s Anto.de bu.in dicto.c.ad nr̄am.allega.
videt̃ voluiſſe contrariū dū dixit ꝙ quādo concurrit par
uitas pꝛecij cū pacto de reuendendo ꝙ preſumitur ꝯtus
feneratitius maxime ſi pactū eſt de reuendendo poſt cer
tum tēpus:⁊ ſic per dictionē maxie que eſt implicatiua vt
no.de filijs pꝛ̄ſby.c.ad abolendaꝫ.⁊.l.illud.ad.l.aql.vide
tur velle idem dicenduꝫ.ſi pactū ſit de reuendendo ad cer
tuꝫ tempus uel ſimpliciter quādo placuerit vēditori.⁊ idē
videt̃ voluiſſe glo.in.c.conqueſtus.de vſuris.vbi gl.vide
tur aperte velle ꝙ paruitas ꝓcij cū pacto đ reuendēdo qn̄
cunqꝫ placuerit venditori faciat ꝓ̄ſumi cōtractū vſurarium
ꝓcipue ſi emptoꝛ conſueuit exercere vſuras alle.c.illo vos.
vbi ponit̃ dictio preſertim que impoꝛtat idem ꝙ maxie.⁊
ſic videtur gl.pꝛedicta voluiſſe ꝙ etiā in non cōſueto fene
rari ꝓ̄ſumatur ꝯtractū feneratitium.⁊ iſtud etiā videt̃ vo
luiſſe Archidia.in.c.plerūqꝫ.xiiij.q.iij.⁊ iſta pars ſatis vi
detur rationabilis.exquo ꝓ̄ſupponit paruitatem pꝛecij in
teruenire.tamen vt dixi dicit Jo.de imo. Cy.voluit cōtra
rium quem videt̃ ſequi Jo.an.in.d.c.illo vos.⁊ etiaꝫ do
minus Floren.⁊ dominꝰ Pe.⁊ reuera ad.c.ad noſtraꝫ.
⁊.c.illo vos.tenēdo opi.Cy.⁊ ſequatiū.poſſet reſponderi
vt ſupꝛa eſt dictuꝫ.tamen propter fraudes q̄ quottidie fiūt
in fraudeꝫ vſurarum ſatis videt̃ ꝙ ratōnabiliter poſſet te
neri opinio glo.in.d.c.conqueſtus.quā ſequit̃ Archidi.
in dicto.c.plerūqꝫ.⁊ dominꝰ Anto.i.d.c.ad noſtrā.⁊ no.
etiaꝫ ut tangit. Bal.in.d.l.iij.plus valere qđ agit̃. Quā
doqꝫ contractus venditiōis fit ſimulate vt quia cōtentat̃
creditoꝛ a quo petit̃ pecūia mutuo mutuari:ſed dicit ꝙ ꝓ
ſui ſecuritate vult ꝙ fiat inſtr̄m vēditōis đ aliq̄ re cū pacto
de reuēdendo. Interdū āt vere fit ꝯctꝰ venditionis ſꝫ fit in
fraudem vſurarum:vt quia debitoꝛ petit mutuū ſed credi
toꝛ dicit ꝙ nō vult mutuare: ſed ſi vult ipe debitoꝛ vēdere
talem rem ꝓ tali ꝓcio cum pacto de reuendendo ꝙ ipe eſt
contentus ſic emere. Nam hoc caſu ſm̄ Bal.erit vere cō
tractus venditiōis factꝰ in fraudē vſurarum:⁊ ſic ꝓ̄ſumit̃
exquo oꝛiginal̃ cauſa fuit mutui petitio.facit.c.ad noſtrā.
allega. Bal.vero in ſuo conſilio ſic dicit ad litteram ꝓcij l
congruitas ⁊ pactum de reuendendo vſqꝫ ad certum tem
pus faciūt preſumi ꝯtractum ſimulatum.C.de pact.inter
emp.⁊ ven.l.ij.⁊ no.in.l.emptoꝛē.C.plus valere qđ agi
tur.⁊.l.i.C.de pꝛoba.per Cy. Et ſi in contractu reuendi
tionis fit mentio ſortis:quia agit̃ vt fructus nō extenuēt
ſoꝛtem apparet ꝙ eſt contractus vſurariꝰ.nam ſoꝛs dicit̃
per r̄ſpectū ad vſuras.ff.ſi cer.pe.l.lecta.§.ſed cauſe ſoꝛtꝫ.
⁊ de condi.indebi.l.ſi nō ſoꝛtē.cuꝫ ſimi. Unde proculdu
bio venditio quando pꝛedicta īteruenerūt eſt imaginaria
⁊ ſimulata loco pignoꝛis in fraudem vſuraruꝫ facta.extra
de pigno.c.illo vos.de empt.⁊ uen.c.ad noſtraꝫ.⁊ p Cy.
⁊ alios ibi ſupꝛa maxime ſi emptoꝛ erat aſſuetꝰ vſurarius
quia ex conſuetudine fenerandi ꝓ̄ſumitur cōtractꝰ fenera
titius.vt de pigno.act.l.vel vniuerſoꝛum.C.ſi quis impe
ra.maledix.l.i.de act.⁊ oblig.l.fi.⁊ iſta eſt ueritas. Bal.
Idem vō Bal.i ſuo ſilio qđ incipit. In dei nomine amē.
Caſus talis eſt quidam petrutius.ſic dicit uenditio facta
petrutio domini Petri ē multum ſuſpecta ex prouiſione
de reuendendo ⁊ licet ſit clauſula donatiōis.tū captioſaꝫ

liberalitatem interpꝛetatio pꝛudentū fingit.ff.de tranſac.
l.cum aquiliana. Preterea iſta clauſula donationis non
refert̃ niſi admodicā ſūmam.non autem vbi eſt deceptio
vltra dimidiam iuſti ꝓcij.ff.de ver.ſigni.l.hec adiectio.
ff.de lega.ij.l.cum filius.§.heres meus.nec etiaꝫ cōuenit
bonis uiris tam enoꝛmiter cum aliena iactura locupletari
vt no ff.de reg.iur.l.i.⁊.l.naꝫ hec natura.ff.de ꝯdi.inde.
nec eſt veriſimile ꝙ fuerit animꝰ donādi vbi pactum ē ap
poſitum reuendendi:argu.ff.đ ſolu.l.qui ſic ſoluit. In cō
trarium videt̃:nam exquo ſcit valoꝛem rei nō competit ſi
bi auxilium.l.ij.C.de reſci.ven. Unde ſm̄ Bar.illa clau
ſula donationis in magna leſione videt̃ appoſita per erro
rem:quia nemo preſumit̃ ſuū iactare.l.cum de indebito.
ff.de pꝛoba. In contrarium videt̃ ꝙ dicta clauſula debet
aliquid operari.ſed in modica ſūma nō ē iſta clauſula ne
ceſſaria.ff.de mino.l.in cauſe.trahit̃ ergo ad magnam ſū
mam vt aliquid operet̃. Itē ſi in inſtrumento fit mentio
ſcientie ſibi tūc imputet venditoꝛ.ff.ſi quis cautionem.l.ſꝫ
etſi qs.in fi.quod veruꝫ credo dicit Bal.de iure.ergo nō
poteſt compelli emptoꝛ ad credendū.ar.ff.de ver.ob.l.ſi
ita quis.§.ſcia.ſed in foꝛo conſciētie ſtandum eēt veritati
in foꝛo autem iudicij opoꝛtet ꝙ ſeruemꝰ ſcripturas.C.đ
pꝛoba.l.cū pꝛecibus.ſi tamē inditia talia ſufficiētia pꝛoba
rentur vel confeſſio dicti coloꝛati emptoꝛis ꝙ fuerit pigꝰ
ſufficiens.nam confeſſio etiam ꝑte abſente facit inditium
pꝛo hoc vide glo.in.l.capite quinto.ff.de adulte.in gl.ma
gna.iuncta cū alijs indicijs plene pꝛobat vł vehemēter ad
miniculatur:⁊ vehemens adminiculatio ſupplet ſemiple
nam pꝛobatiōem.ff.de edil.edic.l.quero.§.fi.⁊ extra de
ſucceſ.ab inteſta.c.cum dilectus.vbi tex.no. Sed ſi ꝓbat̃
ꝙ emptoꝛ eſſet conſuetꝰ talia inſtrumēta recipere in frau
dem vſurarum etiā iſtud multū facit cōtra eū qui in eodē
genere culpe frequēs malus ſemper ꝓ̄ſumitur eſſe malus
vt in regula. Idem vō Bal.in.l.legem.C.de pact.queſi
uit ſi maritus fuit confeſſus ſe recepiſſe dotē quā pꝛomiſit
reſtituere patri ſtipulanti ſeu recipienti ꝓ filia.poſtea ime
diate fit quidam alius ꝯtractꝰ in quo continet̃ ꝓmiſiō do
tis dante non obſtante ꝯfeſſione.queritur an iſtud inſtru
mentuꝫ valeat.ita ꝙ ex ꝑmo inſtrumēto adueniente caſu
reſtitutionis dotis filia non poſſit petere dotem ſed inſtru
mentuꝫ dicte ꝯfeſſionis ꝓ̄ſumatur ſimulatū. Sed videtur
ꝙ filia poſſit agere ex pꝛimo inſtrumēto ⁊ contractu qꝛ ex
illo eſt ſibi ius queſitū. vnde non potuit tolli per ſequen
tem contractū:ar.l.fi.C.de pact.cū ſi. In ꝯrium videt̃ ꝙ
exquo ꝓmiſſio ſequens fuit facta incōtinēti apparet quod
non interuenit numeratio:ſed illa ꝯfeſſio potius fuit ſimu
lata:ar.ff.de pꝛiuile.credi.l.ſi ventri.§.fi. Jac.de are.mo
uet illam queſtionem in.l.in his.§.pe.ff.ſol.ma.⁊ deter
minat pro muliere que determinatio vera eſt.vbi ſequēs
contractus fuit factus ex interuallo.ſed vbi fuiſſet factus
ex incōtinenti non ſtarem huic determinationi:quia ſicut
clauſula poſterioꝛ derogat pꝛime.ita cōtractꝰ poſterioꝛ de
rogat ꝑmo contractui.ff.de ſtipu.ſeruo.l.i.§.fi.vtrum au
tem ſit incōtinenti.vel non.poteſt apparere ex eodeꝫ loco
vel ex eodem tempoꝛe.ff.de ſol.l.ſi ex pluribꝰ.§.fi. Ludo
uicus vero in.l.meuia.§.ſi vir a ſocero.ff.ſol.ma.dicit ꝙ
iſta queſtio in dicto.§.ſi vir.tractatur.per Bal poſt Jac.
⁊ Bar.⁊ eandem tractauit idem Bal.i.l.ſi abſentis.C.
ſi cer.peta.extenſe per dominū Ange.in quodam ſuo cō
ſilio incipiente. In ꝑmis inquirendum eſt ad ſolutionem
dictoꝛum dubioꝛū an pꝛomiſſio per ſocerum ⁊c̄.mihi aūt
ꝓ elucitāda eius deciſione ꝯſiderandi videntur tres caſus
ꝑncipales. Primus ꝙ aliquando poſt confeſſionem dotꝭ
ſolute emanauit ꝓmiſſio eiuſdem ſoluere de incōtinēti:⁊
eodeꝫ tempoꝛe:⁊ tūc illa confeſſio ꝓcedens intelligit̃ ema
naſſe ſub ſpe future pꝛomiſſionis que poſtmodū eſt ſecuta

Tractatus

hoc probatᷣ ex tribus. Primo ex textu ad propoſitū ſin
gularem. in. l. minoꝛ. xxv. ānis cui fideicō. ff. de mino. In
quo apparet ꝙ quādo procedit refutatio ſeu cōfeſſio facta
videtur ſub ſpe future ꝓmiſſionis. Secūdo ad idem tex.
ſingularis in. l. ab anaſtaſio. C. man. ex verbo ibi dū dicit
hoc tamen modo exactionem ſoꝛtiri ⁊c. colligit idē Bal.
ꝙ ſi confeſſus fuerit ſe habuiſſe centum in dotē: ſeu nomi
ne dotis. tandem per eius confeſſionē apparet ꝙ fuerūt
ei numerata quinquaginta ď illa ſūma ꝙ ex hoc preſumi
tur ꝙ nō reperit niſi illa quinquaginta ⁊ conſequēter nō
vltra teneatᷣ. quēadmodū ergo ſibi ſubſequēs particula
ris ſolutio eiꝰ ſūme quam quis integre recepiſſe ſe confeſ
ſus eſt inducit preſumptionē falſitatis cōfeſſans ī reſidua
ſūma. ita pari ratiōe ſubſequēs promiſſio ſūme quā quis
recepiſſe cōfeſſus ē incontinēti ſecutā ipſam cōfeſſionem ī
ducit preſumptionē falſitatis eiuſdē. ⁊ ſic ꝙ nō confeſſus
fuerit eo qꝛ receperit. ſed qꝛ in futurū illā ſibi promitti ſeu
numerari ſperauerit. ⁊ poſito ꝙ hoc nō recte probaretur
ex tex. dicte. l. ab anaſtaſio. eſt ſententia glo. ſingularis ī. l.
ij. C. de nō nu. peccu. dicentis peccuniā integrā nō fuiſſe
numeratā prout ꝯfeſſio cantat ⁊ ꝯſequenter ipſam ꝯfeſſio
nem factā ſpe future numerationis ſeu promiſſiōis proba
ri ex diuerſis numerationibus per cuius ſūme confeſſat.
poſt illam ꝯfeſſionē diuerſis tēpoꝛibus factis. Tertio idē
probatur quoniā ita quottidie facimus ⁊ facere ſolemus
ſ. vt primo precedat ꝯfeſſio de dote recepta. Secundo poſt
promiſſionem eiuſdē ſoluende ex eo aūt ꝙ cōmuniter fit
ſeu fieri ſolet probatio inducitur. ff. ď ſpon. l. ſufficit. ff. de
vſufruc. l. ſi quis donaturus. ff. ſi cer. peta. l. certi condi. no
§. ſi nūmos. ⁊. C. de iudi. l. certi iuris. Ceterū ratione eiuſ
dem ꝯtextus ambo hij actus iudicari debent actus vnus.
⁊ de eo vt de actu vno debemus diſponere: argu. C. de te
ſta. l. cum antiquitas. ff. de teſta. l. heredes palam. §. vno
contextu. ratione enim cōtextualitatis ac vicinitatis actuū
illud quod vni intereſt alteri intereſſe creditᷣ. ff. de vulga.
⁊ pupilla. l. patris ⁊ filij. ff. de verbo. obliga. l. titia. §. idē
reſpondit. ff. de pactis. l. item quia. §. idem iuliano. ff. de
eden. l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi initium tabularum. con
coꝛdat etiam. l. ſi ventri. §. fina. ff. de priuileg. creditoꝝ. de
elec. c. officij. niſi enim hac de cauſa ideſt future promiſſio
nis preſumamus confeſſionem emanaſſe. ſequeretᷣ ꝙ ſo
cer vel extraneus dotantes duplici onere preſtatōnis do
tis ſe aſtrinxiſſent. quod nō eſt veriſimile. l. titia. §. qui ī vi
ta. ff. de lega. ij. ⁊. l. lutius. de dote prelega. l. qui dotem.
¶ Secūdus caſus ꝑncipalis eſt ꝙ aliquādo ex īteruallo
poſt confeſſionem emanauit promiſſio dotis ſoluende eo
tamen tempoꝛe quo promiſſio emanauit adhuc ſuperat ď
tempoꝛe opponēde exceptiōis non numerate dotis: ⁊ tūc
idem dico qď in proximo dicto caſu. exquo enim in inſtru
mentis non continebatᷣ niſi ſimplex confeſſio de recepto.
adhuc mulieri perfectū ius ad dotis exactiōē nō erat q̄ſi
tū cum repelli potuiſſet exceptione non numerate dotis.
l. ij. ⁊. l. fina. ⁊ autenti. quod locum. C. de dot. cau. ſatis
enim conſtat ꝙ animo ſeu pretextu future promiſſionis ⁊
numeratōis. talis confeſſio ab initio emanauit ꝓximo per
proxima dicta: quia nō eſt veriſimile vt ꝑdixi ꝙ ſi ſocer vel
extraneus dotem ſoluiſſet: iterum eā ſoluere ꝓmiſiſſet. vt
dicto. §. qui in vita: ⁊ dicta. l. lutiꝰ. allega. vnde his duobꝰ
caſibus duplex eſt opinio. Prima Bar. dicētis ꝙ exquo
confeſſio facta ꝑſumitur ſpe future promiſſiōis ea ꝓmiſſio
ne ſecuta eſt cauſa quare efficaciter nō teneatur maritus
qui videtᷣ voluiſſe foꝛe de eadem cōtentus. vnde illa loco
cedit ſolutiōis. ff. man. l. inter cauſas. §. abeſſe. ⁊ nomen
illius ꝓmittentis in tātum extimatū quātum fuit dos pro
miſſa accepiſſe videtᷣ: argu. C. ď reſcin. ven. l. precij cauſa.
⁊ ſic periculum eſt ipſius mariti: argu. d. §. ſi vir a ſocero.
⁊. l. meuia. ff. ſolu. matri. ⁊. l. promittendo. §. penul. ⁊. l. ď
dote. ⁊. l. vir ab eo. de iure do. quod intelligendū eſt ſi ma
ritus in exigendo morā fecerit. alˢ enim periculū eſt mu
lieris. de iure do. l. cum dotem. vel niſi ꝓmiſſoꝛ dotis pa
ter fuerit quoniā nunc mulieris etiam eſt periculum quia
genero parcendū eſt. ſi ſocerum ad ſolutōnem non preci
pitauerit dicit tex. nō. in. l. ſi extraneus. ff. de iure do. Se
cunda eſt opi. Bal. ⁊ Ang. dicentiū maritum vᷝ eius he
redem hoc cāu liberari. ſi actio ad dotē competētem mu
lieri cedat. ad hoc. ff. ſolu. matri. l. ſi ſocrus. §. lutius. ⁊. l.
etiam. §. fina. ff. de pecculio. l. quod debetur. Et hec opi.
placet Ludoui. quādo ipſe promiſſoꝛ eſt ſoluendo dotem
per predicta iura. vel ſi ſoluendo nō ſit marito non poteſt
imputari moꝛa cū nō exegit. per dictam. l. meuia. ⁊. l. ſi ex
traneus. ⁊. l. ꝓmittendo. §. penul. ⁊ dicta. l. cum dotem.
niſi ipſe maritꝰ ab initio pro dote nomē eius promiſſionis
accepit quā ſciebat nō eſſe ſoluendo: quia tūc eſt eiꝰ peri
culum quia illa nominis acceptatio in dotis titulum loco
ſolutionis cedit. ut dicta. l. promittēdo. §. penul. vel niſi ꝓ
miſſoꝛem per acceptilatiōem liberauit: quoniā tunc non
credendo liberatur. ut. d. §. ſi vir a ſocero. ¶ Tertius ca
ſus principalis eſt quando promiſſio emanauit poſt lapſa
tempoꝛa ad opponēdum exceptōem non numerate dotis
prefixa. ⁊ tunc quādocūqꝫ animo ſeu intētione emanaue
rit confeſſio nō eſt vis quia ex lapſu dicti tempoꝛis ex con
feſſione viri ad dotis exactionem mulieri erat ius perfecte
queſitū: vnde ſuo facto nō poteſt promiſſoꝛ citra mulieris
volūtatem actōnē ſibi queſitā tollere. ad hoc. ff. ſolu. ma
tri. l. nō ſolum. ⁊. l. quotiens. ⁊. l. inſulam. §. fina. C. de iu
re do. l. cum a ſocero: ff. de pactis. l. fina. ff. de nouati. l. ſti
chum. §. fina. ⁊ igitur ipſi mulieri ſubſecuta promiſſione.
Non obſtante cōpetit actio ad exigēdum dotem propter
confeſſionem cui amplius opponi nō poteſt non numera
te dotis exceptio. Hoſtiē. autem in ſūma in titu. ď vſuris.
§. qualiter contractus vſurarius detegatur. dicit ipſum de
tegi per teſtes ⁊ indicia. vt ſi venio ad creditoꝛem petens
mutuū ⁊ ipſe dicit ꝙ nō mutuabit: quia bene ſcit quod nō
poteſt facere vtilitatem ſuā. ſed ipſe emet a me aliquā poſ
ſeſſionem meā vel aliquā rem. ⁊ faciet mihi hanc amoꝛē
ꝙ reſtituat mihi rem eodem ꝑcio vſqꝫ ad certum tempus
ego dico exquo nō poſſum aliud ego faciam ſi de hoc con
ſtet iudici per teſtes preſumet hoc factum in fraudem vſu
rarum: maxime ſi longe citra iuſtū precium emat. ut in. c.
ad noſtram. de empt. ven. Idem ſi pacta appoſita claudi
cant: quia omnia appoſita ſunt in fraudē creditoꝛis ⁊ nul
lum in fauoꝛem debitoꝛis. vt pone in poteſtate creditoꝛis
eſt an velit contractū reſcindi quia computat fructus in
ſoꝛtē quos non preſumitur iactare velle niſi verus fuiſſet
contractus: ⁊ ſui eſſent. argu. l. cum de indebito. ff. de pro
batio. quia recipit aliquid vltra ſoꝛtē qꝛ conſueuit vſuras
exercere. ff. de pi. ac. l. vel vniuerſoꝝ. c. illo vos. de pi. ſm
eūdē Hoſti. ī ſūma ī ti. de pi. §. qbꝰ pactꝭ. v̄. itē reprobatᷣ.
non valet pactum ꝙ debitoꝛi non liceat pignus luere vel
redimere: vel in perpetuum: vel ante diem prefixū. argu.
ff. de preca. l. cum precarie. ⁊ in. cap. precarium. de preca.
nec valet pactum ꝙ debitoꝛi nō liceat pignus recuperare
ff. de iureiuran. l. ſi duo patroni. §. idem iulianus. nec va
let ſi fiat pactum ꝙ ſi debitoꝛ nō ſoluit infra certam diem
ꝙ creditoꝛ habeat rem in feudum. de feu. dato inuicem
le. cōmi. c. i. quia ſi fieret. fieret fraus legi. arg. cap. ad no
ſtram. de rebus eccleſi. non ali. Si vero eſt dictum ꝙ nō
poſſit recuperare vſqꝫ ad duos ānos non valet. per dictā
l. cum precarie. licet ſit argu. contra. ff. cōmuni diuidū. l. in
hoc iuditio. §. fina.

Quando ceſſiones dicuntur ſimulate.

Uupereſt ut nũc uidea
mus de ceſſionibus quãdo dicantur ſimulate.
⁊ Ja. de bu. i. l. per diuerſas. C. man. dicit ꝙ
aut conſtat ceſſionem ſimulataꝫ eē ⁊ non valet. Jn dubio
preſumit̃ ſimulata ſi alterum de tribus interueniat. Pri
mo ſi minus eſt precium ceſſionis ꝙ̃ quantitas ceſſionis.
Secũdo ſi eſt ꝓ parte donata ⁊ pro parte vẽdita. Tertio
ſi deficit titul⁹ in inſtr̃o ceſſionis. Modo qd erit ſi ĩ inſtru
mento ceſſionis continet̃ ꝙ confeſſus ẽ cedens ſe nomĩe
ceſſionis tantam peccuniã recepiſſe an ſufficit. Jaco. ꝙ nõ
⁊ hoc quãtum ad debitorem. confeſſio tamen p̃iudicat cõ
fitenti. ut. l. generaliter. C. de non nume. pec. quia debet
reuera precium eſſe numeratum. Et ideo ĩ inſtrumentis
ponitur quottidie. ceſſit ex cauſa emptõnis iura contra ta
lem pro tãto precio numerato in p̃ſentia mei notarij: ⁊ te
ſtium infra ſcriptorũ. ⁊ quidam adijciunt ⁊ male ſm̃ Ja
co. prout cõfeſſus fuit cedens. ⁊ dicit Bal. in. l. ab anaſta
ſtaſio. C. man. ꝙ ſi quis fuerit confeſſus ſe habuiſſe centũ
nomine dotis tãdem apparet ꝙ poſt iſtam cõfeſſioneꝫ ꝙ
ei fuerũt numerata quinquaginta de illa ſũma ꝙ ex hoc
preſumit̃ ꝙ non receperit niſi illa quinquagita ⁊ ꝙ vltra
nõ teneatur. hoc colligitur ex tex. dicte. l. ab anaſtaſio. ibi
hoc tantũmodo exactionem ſortiri ⁊c̃. niſi appareat ꝙ illa
quinquaginta fuerũt ſoluta pro r̃ſiduo. nam hec verba ſo
nant ꝙ totum ſit receptũ. vt. l. ij. C. de here. inſti. ⁊ l. i. C.
ſi. regun. de hoc eſt ſupra late dictum. Bar. autẽ in. l. per
diuerſas. alleg. dicit ceſſio in dubio p̃ſumit̃ ſimulata ex tri
bus vl̃ quatuor. Primo ex paruitate precij ſi actio magne
quantitatis pro modico credit̃. Et ideo non valet ceſſio ni
ſi vſqꝫ ad quantitatem ſolutam: ut. l. per diuerſas allega.
Secũdo preſumit̃ ſimulata ſi titulus contract⁹ non appa
ret interceſſiſſe. ut colligit̃ ex dicta. l. per diuerſas. Ibi licꝫ
inſtrumento ceſſionis venditõnis nomine ⁊c̃. Et ideo iſti
qui faciunt contractũ dicũt talis titulo ceſſionis dedit: ceſ
ſit: tranſtulit ⁊c̃. Et ſemper ponũt titulum: vel venditiõis:
vel donatõnis: vel aliũm ⁊ iſta duo ponũtur per glo. in di
cta. l. per diuerſas. Tertio reqrit̃ ꝙ titulus ponatur ĩ p̃n. i
ſtrumenti ita tenet glo. C. ne lice. pote. l. i. in glo. magna.
⁊ Inno. etiam de aliena. iudi. mutã. cauſa fa. Dy. ⁊ Cy. i
l. i. C. ne liceat poten. tenent ꝙ hoc eſt neceſſe ꝙ in p̃nci
pio ponatur quia illa nulla. l. reperit̃ cautũ. ⁊ hoc iaꝫ fuit
obtentum ⁊ iudicatum. ⁊ hoc placet Bar. ⁊ iſtis caſibus
licet ceſſio p̃ſumatur ſimulata tamen actio non perditur.
Quarto caſu preſumitur ſimulata ſi partim vendit̃ ⁊ par
tim donatur: ut. l. ab anaſtaſio. allega. ⁊ iſto cãu perditur
actio in eo caſu quo donat̃ pro vtraqꝫ parte. Et quãdo di
citur ꝙ ex paruitate precij ceſſio preſumitur ſimulata. p̃ciũ
intelligit̃ paruũ deductis expenſis ⁊ laboribus qui de ne
ceſſitate debent fieri in exactiõe illius rei. tene menti quia
hoc valet ad multa. ⁊ ſemper actio debeat extimari dedu
cto eo quod cõmuniter expenderet̃ in exactione. ⁊ ſi titi⁹
mihi ceſſit actiones quas habet cõtra ſemproniuꝫ ad cen
tum ⁊ hoc pro p̃cio centum tamen in inſtrumẽto nõ ap
ponitur expreſſe ꝙ hoc fecerit titulo venditõis ſm̃ eos qui
dicunt ꝙ titulus debet poni in principio inſtrumẽti. non
valeret ceſſio quia hoc nõ apparet ex p̃ncipio ſed ex toto ĩ
ſtrumento. Sed Bar. putat ibidem ꝙ ceſſio valet nã nĩl
aliud eſt titulus qᷓ cauſa cõtractus. l. iij. §. ex plurimis. ff.
de acquiren. poſſeſ. vnde cũ ex inſtrumẽto appareat titul⁹
hoc eſt cauſa venditiõis ſatis eſt ſm̃ Bart. ⁊ ſi pro parte
vendit̃. ⁊ pro parte permutatur idem ẽ quia non valet: qr
ex quo. l. in venditõne. loquit̃ idem eſt in quolibet contra
ctu ex cauſa oneroſa: vt. l. ſtatuliber. a ceteris. §. fina. ff. de
ſtatuliber. Preſumit̃ etiam ceſſio ſimulata quãdo in ve
ritate precium pro quo eſt facta ceſſio nõ eſt ſolutuꝫ reipa
licet non dicat̃ per glo. magnam. d. l. per diuerſas. tamẽ
innuitur in tex. dicta. l. per diuerſas. ⁊ in glo. ſuper verbo
ſoluturum. qᷓ etiam probat̃ in. l. ab anaſtaſio. Ibi reipa
p̃ſoluit. Ex quo concludat̃ ſm̃ Bar. Ibi ꝙ non ſufficit ſi
ĩ inſtrumento ceſſionis cedens cõfiteatur ſibi ſolutum eẽ
niſi reuera ſibi ſolutum probat̃ ⁊ hoc eſt verum quãtum
ad eum contra quẽ credit̃ ſed quãtum ad ipſum cedenteꝫ
nocet ip̃a confeſſio hoc tenet Jaco. de bel. in aut. de equa
li. do. §. i. hoc tenet cõſulẽdo Jaco. de but. ⁊ Ray. ꝺ forli.
ita plures ut Bar. dicit ipſe cum domino Franciſco ꝺ pi
ſis conſuluit. ⁊ ſi ex alijs cauſis ꝙ̃ ex cauſa venditõnis fiat
ceſſio debet aliter apparere de veritate cauſe ꝙ̃ per cõfeſ
ſionem partis. Et ideo ſi quis fecit ceſſionẽ pro bonis ſer
uitijs ⁊ meritis que ab alio recepit ⁊ habuit. An ſit neceſ
ſarium ꝙ materia et ſeruitia probent̃. videtur ꝙ ſic: quia
confeſſio nihil releuat vt ſupra dictum eſt: vt. l. ſi forte. ff. ꝺ
caſtrẽ. peccu. ⁊ l. ſi donatione. ff. de col. bonorum. Jn cõ
trarium videt̃ ꝙ non debeat probari quia ſi totam. l. per
diuerſas. iſpicias ſolũmodo litium redemptores condẽna
uit. ſed quando fit per merita non põt dici litium redem
ptor. nõ enim ſeruitia fecit vt ſibi actio cederet̃. Sed ideo
cedit quia cedenti placet: ſiue cauſa ſit vera: ſiue non: appa
ret qᷓ nõ eſt litis redemptor. quid dicendum dubito dicit
Bar. vide ĩfra ſuper hoc ꝙ dicet̃ per Bal. qui ſoluit. ta
men propter tollẽdũ dictum dubium dicit Bar. Aliquã
do in quibuſdam ceſſionib⁹ eleuare fecit illam clauſulaꝫ ꝓ
bõis meritis ⁊ ſeruitijs ⁊ loco eius apponi fecit ſua mera
libera ⁊ ſpontanea volũtate ⁊ liberalitate: quia ſic ſibi pla
cuit ⁊ ſic voluit ⁊ ceſſabit iſta dubietas ⁊ ſm̃ Bar. ſufficit
ꝙ poſt ꝯctũ reip̃a nũeret. lꝫ ĩ inſtr̃o nõ dicat̃ ꝙ reuera nu
merauit ſꝫ ſi ĩ veritate nũerauit ⁊ poſtea r̃cepit ⁊ recupauit
⁊ ſic ex vna manu dat ex alia recipit non valet aliquid imo
perderet actõem. per. l. ab anaſtaſio. per hãc fraudem ⁊ ſi
mulationem non videt̃ enim ſolutum quia ſtatim ſoluẽs
eſt recepturus. ut. l. qui lic. ff. de ſolutio. ⁊ ſi ceſſio fit inter
ſocios ex alia cauſa diuidentes vel ſocietatem contrahen
tes. Unde quãdo contrahũt dicit Bar. ceſſio valet: vt. l.
i. ⁊ ij. ⁊ iij. ff. pro ſo. tamẽ poteſt preſumi ſimulata. ſicut di
cit de venditiõe quando vnus ex vna parte ponit modicũ
⁊ alius multum. Et quãdo inter eos fit diuiſio valet ceſſio
⁊ hoc teneas pro fũdamento. ꝙ ſicut in certis caſib⁹ exce
ptuatis in. l. per diuerſas. allega. valꝫ ceſſio. ita ꝙ non pre
ſumitur ſimulata. idem eſt ⁊ verum ẽ ĩ omnibus caſib⁹ eã
dem rationem habentibus vt vbicũqꝫ apparet ille cui fit
ceſſio nõ ſit redemptor litium ex cauſa ex qua fit ceſſio. ꝙ
tũc ſemper ceſſio valeat ſicut in caſibus in. d. l. exceptuatꝭ.
Et dicit Bar. in dicta. l. ab anaſtaſio. ꝙ glo. ſuper verbo
coloratam. facit ad ſtatutum quod ẽ in peruſio ꝙ follieta
vini nõ poſſit vendi vltra octo denarios. Modo quidã vẽ
didit vinum ad illam rationem tamẽ non dediſſet tibi ni
ſi emiſſes ab eo vnam caſtaneã pro quattuor denarijs cer
te videt̃ iſte incidere ĩ ſtatutum nec debet excuſari per iſtã
coloratam venditõnem: argumẽ. d. l. ab anaſtaſio. dicta
glo. ad qᷓ optime facit. l. eos. C. de vſuris. verſicu. interdi
cta licentia creditoribus: vt in. l. quemadmodũ. C. ꝺ agri.
⁊ cenſi. lib. xi. Quod facit taꝫ cõtra maccellarios ꝙ̃ cõtra
alios vendentes qui habentes duas res vnam bonam ⁊
aliam triſtem nolunt vendere bonam niſi triſtis mixti cũ
bona ematur qᷓ nõ bene. Bal. vero in. l. ſi cuiuſcũqꝫ. C
ne liceat potẽ. dicit impugnat̃ ceſſio ratione fraudis. vt ſi
potentior noluit nominari ĩ inſtrumento. ſed per interpo
ſitam perſonam cepit poſſeſſionem. ut. C. quod me. ca. l.
ſi per impreſſionem. Jtem poteſt impugnari ceſſio ratõne
fraudis ⁊ ſimulatiõis ſimul iunctis quod eſt quãdo dicit̃

pro parte vendita ⁊ pro parte donata ĩ fraudē legis: vt. l.
ab anaſtaſio. C. man. quo caſu quatenꝰ pretendit̃ donatio
nõ valet ceſſio. ⁊ cedens ſuo iure priuat̃: vt. l. fina. §. ſi qs
autem. C. ne liceat potẽ. Quarto impugnat̃ ceſſio ratiõe
ſimulationis preſumpte que ſimulatio p̃ſumitur ex tribus
ſcilicet ꝙ actio ſit ex parte vendita ⁊ pro parte donata: vt
ſupra eſt dictū. Item ⁊ ꝙ actio ſit minori precio vendita
nam quatenus eſt plus in actiõe ꝙ p̃ſumit̃ ſimulatio. hic
tamen eſt conſiderãdum ꝙ debet haberi ratio expenſarũ
iudicij. vt no. in. l. per diuerſas. C. man. adde quod no. in
l. i. ff. de expenſis in rebus dota. factis. Quinto preſumit̃
ſimulata ſi titulus ceſſionis nõ continet̃ ĩ inſtrumento. ſu
per hoc tamen dicit Dy. ꝙ ſufficit titulus preſumptꝰ. Un
de quando fit ceſſio inter cõiunctas pſonas quia preſumi
tur donatio valet ceſſio ſm Dy. qui ita not. in. l. patrē. ff.
de his que infrau. cre. Item de facto fuit iſta q̃ſtio ĩ inſtru
mento ceſſionis ſic continebat̃. talis ceſſit talem actionem
ſcio pro centum dicebat̃ ꝙ nõ erat ibi titulus. Sed cõtra
rium fuit conſultum per dominum Bar. quia cū ibi cõ
tinebatur precium reſultat titulus emptiõnis: ut. l. fina. C.
de p̃dijs curia. lib. x. Et hoc eſt verū qñ in inſtrumẽto dice
tur pro precio centum: ſed quãdo fieret mentio ſeu memo
ratio precij eſt magis dubium. tamẽ idem dico quia ſaltẽ
reſultat cõtractus innominatus facio vt des argu. l. fina. ff.
de conditio. ob cau. ⁊ quod ibi no. Sexto preſumit̃ ſimu
latio ſi non continet̃ ĩ inſtrumẽto vera numeratio ſed cõ
feſſio numeratiõnis: vt. l. per diuerſas. C. man. in glo. que
incipit. No. in hoc forte ⁊c. et. l. ab anaſtaſio. §. ſi quis. in
verbo reipſa perſoluit ⁊c. Et hoc tenet Jaco. de bel. in au
ten. de equali. do. §. illud. facit quod no. in ſimili. in. l. aſſi
duis. C. qui po. in pig. ha. in glo. non ergo in dote confeſ
ſata. Et hoc conſuluit Bar. ⁊ multi alij doctores cõſulue
runt cum eo. Ego autem dico ꝙ ſi nt actio eſt minori pre
tio vendita: vl̃ pro parte donata. ⁊ tunc fateor ꝙ ex confeſ
ſione precij preſumitur ſimulatio imo ipſa confeſſio habe
tur pro veritate niſi probaret̃ ꝙ reuera numeratio non i
terceſſit: argu. ff. depoſi. l. publia. §. fina. ideo dico ꝙ non
p̃ſumitur ſimulatio quia nulla lex dicit ꝙ preſumit̃ niſi in
dictis duobꝰ caſibus. ⁊ ita conſueuerunt tenere aduocati
florentini. Et cõmuniter hoc obſeruat conſuetudo. ⁊ ſpe.
ponendo formã ceſſionis conficit inſtrumẽtum ſub forma
confeſſionis. ⁊ iſtud verius credo. Nõ obſtat. §. aliud. in
auten. de equali. do. quia ibi confeſſio erat ſuſpecta propt̃
alios creditores quibus preiudicabat̃ non autem propter
ipſum debitorem. C. de donatio. ante nup. auten. ſed iam
neceſſe. ⁊ in iſta ciuitate perusij fuit iudicatum ſm conſili
um Bar. ſepius. Septimo impugnat̃ ceſſio ratione ve
re ſimulationis. ideſt quia probat̃ vere ſimulatio. ⁊ tunc
non eſt dubium quia quod ſimulate agitur nullum ẽ. ⁊ il
lud quod nullum eſt omni tempore poteſt impugnari. eſt
enim iſte falſus ꝓcurator in rem ſuam. ut. l. licet. C. de ꝓ
curato. Octauo impugnatur ceſſio ratõe cedentis. de quo
dic ut no. per Dy. in. l. penul. ff. de aucto. tuto. Nono im
pugnat̃ ratõne ceſſionarij. C. qui da. tuto. poſ. aut̃. mino
ris debitor. ⁊. l. omẽs. ff. de actio. ⁊ obliga. Decimo impu
gnatur ceſſio ratione iuris inceſſibilis. ut. ff. de iure do. l.
ſi mulier. §. ex aſſe. facit. ff. de admi. tu. l. ex pluribus. Adde
vbicũqꝫ dixi dicit Bal. ꝙ ceſſio preſumit̃ ſimulata eſt itel
ligendum quãdo actio principaliter cedit̃. Sed quãdo ce
ditur ſeu venditur poſſeſſio a poſſeſſore vt in eiꝰ conſequẽ
tiam venit ceſſio ibi nõ p̃ſumitur ſimulatio. Unde inſtru
mentis emptionū apponũt̃ iſta verba. ⁊ ꝙ plus valet do
nat ⁊c. tamẽ non eſt dubium ꝙ rei venditio valet ⁊ ceſſio
que fit in eius conſequẽtiam. ut dicta. l. per diuerſas. §. ex
ceptis. ⁊ idẽ dico quãdo ceſſio dictat õfenſionẽ non impu

gnationem. verbi gratia poſſidebam quãdã rem cõuenie
bar publiciana ſuper ea ad excluſionẽ iſtiꝰ publiciane acq
ſiui titulum a vero domino rei aliquo ſibi dato certe licet
minus fuerit precium tamen valet titulꝰ ⁊ ex eo me tueor
cõtra publicianam. ut dicto. §. exceptis. nec per vicium li
tigioſi impeditur iſta acquiſitio tituli. quia litigioſi vicium
impedit alienationem poſſidentis: ſed nõ acquirentis ab
eo fieri quod ẽ nota. Adde qđ notat p Guil. de cunio. C.
de peti. here. l. cogi. Et ſi inſtrumẽtũ ceſſionis dicat ex cau
ſe donationis pro bonis meritis ⁊ ſeruicijs. an oportet ꝙ
ceſſionarius probet merita. Bar. in. l. per diuerſas. dubi
tat de hoc ſed nõ eſt dubium: quia inſtrumẽtum ceſſionis
requirit̃ titulus qui hic adeſt. ſcilicet titulus donatõis cau
ſa autem tituli nõ requirit̃ nec aliqua lex hoc dicit. ⁊ ideo
nõ requiritur probatio meritorum: quia nulla lex hoc di
ctat quia merita nõ ſunt titulus ſed precedẽtia tituli. facit
quod no. in ſimili. ff. de conditio. ob tur. cau. l. ſi ob turpẽ.
Preterea merita non ſunt de ſubſtãtia donatiõis niſi do
nator legitimũ modum excedat: ⁊ non eſt inſinuata. ff. de
dona. l. acquilius regulus. Ultimo aduertas: q2 vbicũqꝫ
dixi de preſumenda ſimulatõne debet intelligi in ceſſione
voluntaria. ſecus in ceſſione neceſſaria. exemplum. ff. de
ſolu. l. modeſtinus. ff. de lega. i. l. ſi res obligata. quia non
poteſt dici redemptor litis quia talem recipit ceſſionem õ
conſcientia legis. ut dicto. §. exceptis. Hoſtiẽ. vero in ſum
ma in titu. de alie. iudi. mutã. cauſa fa. ſub rubrica õ ceſſio
ne actionum. §. an actio cedi vel vendi poſſit. verſi. item ſi
dubitetur. dicit ꝙ ſi dubitet̃ utrum ceſſio ſit vera vl̃ ficta
ſemper preſumit̃ ſimulata ex eo ꝙ actio pro parte donata
fuit ⁊ pro p̃te vendita: ⁊ tũc agit is cui ceſſa eſt vſqꝫ ad quã
titatem quam dedit. nam in ſuperfluo nec cedens agit. idẽ
ſi pro modico precio vẽdidit: argu. ff. de tranſac. l. cū hij.
§. modum. Idem ſi dicas ĩ inſtrumẽto ceſſionis ceſſionē
factam ⁊ nõ dicatur ex qua cauſa. ut. ff. õ iure fiſci. l. ita ſi
dei. C. man. l. penul. ⁊ fi. Item p̃ſumitur facta ĩ fraudem
ſi clerico fiat ceſſio a layco contra laycũ. Secus putat Ho
ſtien. ſi cõtra clericum: argu. c. ij. de alie. iudi. mutã. cauſa
fac. vel poteſt diſtingui quando laycus cedit clerico cõtra
laycum utrum trahat ipſum coram eccleſiaſtico iudice pu
ta quia ſic eſt de conſuetudine que valet vt õ foro compe.
c. ſi clericus. vl̃ coram ſuo iudice layco vt in primo caſu pre
ſumatur contra clericum. in ſecundo minime. ſed quicqd
malitie contra hoc excogitari poteſt pro infecto habetur
C. man. l. ab anaſtaſio. in fi. Cy. in. l. qui ſtipendia. C. de
procura. dicit ꝙ quãdo ceſſio fit cum fraude cauſa ⁊ inten
tione cõſtituendi duriorem aduerſariũ quod nõ valet per
titu. õ ali. iudi. mutan. cau. fa. In dubio autem quiſqs ce
dendo preſumit̃ ſm quoſdam ceſſionem facere bona fide
⁊ non cauſa vexandi aduerſarium uel cauſa cõſtituẽdi ad
uerſarium duriorem. ⁊ qui malam fidem allegat illam ꝓ
bet. ut. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de probatio. Doctores
iuris canonici. ſm Cy. ibi dicũt in ceſſione facta in clericũ
preſumit̃ mala fides. ut in. c. ex parte. de alie. iudi. mutã.
cau. fa. tamẽ Deus nouit qualiter decretalis illa hoc dicit
nos habemus duos titulos. vnum ne lice. potẽ. qui habet
locum vbi facta eſt ceſſio in potẽtiorem ratione poteſtatis
vt quia ſit prepoſitus vel officialis. Alium titulũ habemꝰ
de alie. iudi. mutan. cauſa fa. qui habꝫ locum quando ceſ
ſio fit cauſa mutandi iudiciū: Modo ponamus laycus i
clericum facit ceſſionem iſta ceſſio non reputat̃ facta ĩ po
tentiorem. ita ꝙ non habet locũ prior titulus ſed an repu
tabitur facta cauſa mutandi iudicij in fraudem: Certe di
cit Petr. non puto hoc ĩ dubio niſi fraus probetur. Sed
ſi ponamus ꝙ fraus preſumat̃ ſm canoniſtas: an ⁊ tunc
ſi iuratur non factum in fraudem preſumat̃ bona fides

videt̃ ꝙ ſic.ut.l.fina.ad.l.iul.repe.C.Preterea ponamꝰ
ꝙ laycus ceſſit iura ſua in clericum de genere ſuo videt̃ ꝙ
non preſumat̃ fraus quia conuentio videtur ꝛ mouere do
lum:vt.l.ij.ff.de recepta.ad hoc facit quia vbi ſunt due ra
tiones quarum vna prodeſt altera nocet debemꝰ aſſume
re illam que prodeſt argu.ff.de acquirẽ.poſ.l.ſi quis rez.
⁊.ff.pro ſocio.l.merito.⁊ ſic in propoſito due ſunt.vna eſt
quia durior eſt aduerſarius ⁊ ſic preſumit̃ frau.alia eſt.q̄r
eſt coniuncta perſona.⁊ ſic preſumit̃ honeſta cauſa facta
ceſſio tanꝙ̃ in coniunctaz perſonã ⁊ iſta cauſa ſumẽda eſt
tanꝙ̃ nobilior ſm Pet.arg.preallega.

De fraude.

Eſtat ut aliquid de

fraude dicamus.quia ſm Bal.in.l.fraus.
ff.de legi.⁊ in.l.nec patronꝰ.C.de oper.li
be.tot modis fit ſimulatio quot modis fit fraus.l.ab ana
ſtaſio.C.man.⁊.l.ẽptor.C.de aqua plu.arcẽ.⁊ vide no.
in Spec.in ti.de dona.§.i.verſi.item pone aliquis.Jdeo
dic ſm Bal.in dicta.l.fraus.ꝙ fraus eſt de permiſſo ad
prohibitum tendẽs occaſio.ut notat per Guil.in dicta.l.
fraus.⁊ emancipatio que poteſt fieri ſimulate.ut.l.i.§.is
quoqꝫ.ꝺ col.bono.p̃ſumitur ſimulata.⁊ fraus ſi diu ſtetit
occulta.ut.l.ſi filio.ff.ſolu.matri.per Jo.de are.Jtem p̃
ſumit̃ fraus ex vna alienatione magna.l.omnes.§.lucꝰ.
ff.de his que in frau.cre.Jtem ex pluribꝰ ſimul iunctis fa
cientibus vnum magnũ.de lega.iij.l.nomẽ.§.i.⁊ ibi glo.
no.Jtem traditio verbalis ſine realitatis effectu preſumi
tur ſimulata.ut.l.ſicut.§.ſuperuacuũ.ff.qui.mo.pign.vel
hyp.ſol.Et no.ꝙ ſimlatꝰ titulꝰ ñ ẽ titulꝰ ⁊ ſimlata traditio
non preiudicat poſſeſſori.ut.l.emptor.de aqua plu.argu.
⁊.C.de tranſacti.l.cũ ex ea.Nõ tamẽ dicit̃ ſimulatio vbi
vna perſona permiſſa a iure recipit̃ pro alia permiſſa.ff.ꝺ
manu.l.iiij.§.ſi ab ignoto.⁊ fit aliquãdo fraus legi.l.ſi li
bertus minorem.ff.de iurepa.l.hac edictali.C.ꝺ ſecũdis
nup.fit fraus fiſco de quo dic.vt in.l.poſt contractũ.ff.de
dona.fit fraus p̃uato.ut.l.ſicut.§.non videt̃.ff.qui.mo.
pigno.vel hypo.ſolui.Et nota ꝙ ille qui non poteſt eſſe
poteſtas nõ poteſt eſſe defenſor.quia eſſet fraus de nomi
ne ad nomen.cũ idem imperium ſolo nomine daretur.vt
notat glo.de domino odone poteſtate.qui in fraudem ſta
tutorum fecit ſe vocare defenſorem.⁊ facit.l.fina.C.ꝺ pa
ctis.pigno.C.de vſucap.pro emptore.l.ij.de renunti.c.i.
lib.vi.ſolu.matri.l.filie mee.de pigno.c.illo vos.ꝺ depo
ſiti.c.grauis.per Jnnocẽ.Et dicit Bal.in.l.vnica.C.de
ſuffra.vnum mirabile dictum ꝙ vbicũqꝫ eſt ſuſpitio frau
dis vl̃ ſimulatiõis ficta traditio p̃ſumitur ſimulata.ff.qui.
mo.pigno.vel hypo.ſol.l.ſicut.§.ſuperuacuũ.⁊.l.ẽptor.
de aqua plu.ar.iuxta no.per Bar.in.l.emptor.allega.⁊
l.poſt contractum.Et ideo nõ ſufficit tali caſu precarium
vel retentio vſuſfructꝰ.ſm euz ſed eſt neceſſaria vera tradi
tio Hoſtiẽ.autem in ſũma in titu.de emptio.⁊ vendit.§.
qualiter reſcindatur.verſi.illud autem.ſic dicit illud autẽ.
Nõta ꝙ ſi quid fiat in fraudem non valet qꝺ ſequit̃ ex eo
vel ob id.C.de legi.l.non dubium.facit autem cõtra legẽ
qui facit ꝙ lex prohibet offendendo verba.l.⁊ ſententiaz.
vt patet in iudice qui emit a ſubditis:ut.ff.de contrahen.
empt.l.non licet.ut patet in eo qui emit rem minoris quẽ
ſeruando ſeruari poteſt ſine iudicis decreto.ut.ff.de rebꝰ
eorum.per totum.C.de admi.tuto.l.lex q̃ tutores.ut pa
tet in iconomo vel prelato qui vendit rem eccleſie non ſer
uato ordine iuris.C.de ſacroſanc.eccle.aut.hoc ius porre
ctum.Sed fit fraus legi quando ſeruatis legibꝰ circumue
nitur mens.ut.ff.de legi.l.contra legez.⁊.l.ſequẽ.Et hec
fraus habet fieri quatuor modis.Primo modo de cõtra
ctu ad contractum alterum.ut cõiunx qui donare non po
teſt.ut de dona.inter vir.⁊ vxo.c.fina.vendit precium nõ
exacturus.ideo non valet contractꝰ.ff.de dona.inter vir.
⁊ vxo.l.ſi ſponſus.§.circa.vel quãdo accedo ad vſurariuz
⁊ volens mutuũ recipere ipſe non cõſentit.quia timet de
vſuris ſed dicit ꝙ emam ſi voluero ſi hoc dicunt teſtes qui
fuerunt mecũ ꝙ talia verba habuimꝰ.⁊ venditio fit lõge
citra iuſtum precium vel prope iuſtum ⁊ conſtat ꝙ ẽptor
vſurarius eſt.⁊ ꝙ ſi ego aliud facere poſſem non venderẽ
⁊ nullatenus eram rem venditurꝰ non valet cõtractus.de
cõtrahen.empt.c.ad noſtram.Jdem ſi fiat pactum ꝙ fru
ctus computantur in ſortem.⁊ ꝙ det̃ aliquid vltra ſortez
de pigno.c.illo vos.Conſuetudo vſurarij ⁊ littere in hoc
maxime eſt attendenda ſcilicet quando multi vſurarij i ter
ra ſunt.⁊ ſic omnes contrahere conſueuerũt ſicut in mul
tis locis.Secũdo de perſona ad perſonam.vt ſi cõiunx in
terponat aliquã perſonam cui donat.vt coniugi ſuo det̃
ff.de donati.inter vir.⁊ vxo.l.iij.§.non tantum.Jtẽ ſi do
poteſtatem amico meo ut poſſit conferre tibi eccleſiam vl̃
prebendam primo vacantem vel cui voluerit.⁊ ego bene
ſcio ꝙ tibi dabit.ut de conceſ.preben.c.conſtitutus.⁊.c.
fina.hec autem poteſtas bene poteſt dari in genere hoc ẽ
vniuerſaliter.tacite vl̃ expreſſim.vt de inſtitu.c.ex frequẽ
tibus.Jtem quãdo perſona per ſe prohibita cõtraheret
per alium contrahit.vt patet in iudice qui contrahit per
alium cum ſubditis cũ per ſe non poſſit.C.quod me.cau.
l.penul.C.de contra.iudi.l.i.ff.de contrahẽ.empti.l.nõ
licet.Jtem eſt exemplum in iconomo eccleſie qui emit rẽ
eccleſie per interpoſitam perſonã cum per ſe nõ poſſit.q̄r
non valet.C.de ſacroſanc.eccle.aut.quibuſcũqꝫ modis.
Jtem eſt exemplum.C.de primis ſacro.ſcri.l.fin.C.de
p̃ncipi.agen.in rebus.l.i.Tertio de re ad rez ut cum filio
fami.cui nõ prodeſt tradi peccunia mutuo ſine metu ma
cedoniani patre inſcio ⁊ ratum non habẽte.ut.C.ad ma
cedo.l.i.Et ſi traditur ſpecies certo precio ut ipſaz vendat
⁊ precium recipiat.ut.ff.ad macedo.l.item ſi filius.§.mu
tui.Jtem cum non poſſit dari iudici vltra eſculenta ⁊ po
culenta.ff.de offic.p̃ſi.l.plebiſcito.datur enim tantum ꝙ
peruenit ad numerum qualitatũ in encenijs.ff.de offi.pro.
conſu.l.ſolent.§.fina.ſic prelatus qui nõ poteſt obligare
eccleſiam ſuam conſueuerat tradere ſigilluz.de ſol.c.quo
niudaz.⁊ hec fraus nimiũ per vſurarios hodie eſt vſurpa
ta.non enĩ mutuãt.ſed tradunt ſpeciẽ certo precio extima
tam.Et aliquãdo cum denarijs miſcent aſſumẽdo omnia
inſimul quas baractas vocant ⁊ verũ dicunt baractas ani
maruz ſuarũ quas baractãt:ſiue ad baractuz inducunt ni
ſi ſatiſfaciant añ mortez.nã in extimatione cariori facta ꝙ̃
vendi poſſet bene continet vſuras.ergo ſeipſos baractant
tales baractatores.nec valet etiam qꝺ agunt vt ſunt:arg.
expreſſa C.man.l.ab anaſtaſio.ff.de ac.emp.l.iulianꝰ.§.
idem papinianus.C.de vſuris.l.cum allegas.⁊.l.cõſtitu
tionibus.ſed ẽ argu.pro ipſis.ff.de actio.emp.l.lutius.§.
titius.Quarto de contractu ad eundem contractum ſed
altero modo.vt cum trado mutuũ tibi uis dare mulierez
in fideiuſſorẽ.Et ego ſciens eam tutam velleyano volo ꝙ
conſtituat ſe principalem ⁊ fideiubeas tu pro ipſa.vt.ff.ad
vell.l.quãuis.§.ſi cũ eſſem.⁊ hoc non ẽ obmittendum ꝙ
mulier ꝯſentiens alienatiõi rei ſibi donate ꝓpter nuptias
preiudicat ſibi vt in.c.peruenit.de contrahen.emp.quod
intellige quando vir conſenſit.ut in aut.ſiue a me.C.ad
vell.vel quãdo debeat reuerti ad heredes mariti.quia nõ
erat factũ pactũ de lucrando.de dona.inter vi.⁊ vxo.c.fi.
in fi.vel quãdo iurauit.ut in.c.cũ contingat.de iureiuran.

vel quādo expediebat mulieri. quo caſu etiam dos vendi
poſſet. ff. ſolu. matri. l. quāuis. ⁊ de iure do. l. fina. ⁊ in
aut. vt nulli iudicum. §. illud. colla. ix. Azo autē in ſūma
ī Rei̇ca. C. plus valere quod agit. dicit ꝙ ſit fraus legi de
re ad rem. de contractu ad alterū contractuꝫ. Sed altero
modo ꝺ̄ perſona ad perſonam. ⁊ dicit ꝙ in omnibus tali
bus magis inſpicit veritatem vt preualeat falſitati qꝺ̄ vere
actum eſt. vel etiam vt nō valet ſm naturā rei de qua que
ritur. nam vbi donare volui vxori ⁊ ſcriptum eſt me vendi
diſſe. nō tenet venditio quia ſimulata eſt. nec donatō quia
inter me ⁊ vxorem meā ualere nō poteſt. ſecus ſi voluiſſeꝫ
donare alij. tunc enim donatio teneret. ⁊ ſic de ceteris ex
audi. ff. de contrahen. emptio. l. ſi quis donatiōis. ⁊. ff. de
dona. inter uir. ⁊ vxo. l. ſi ſponſus. §. circa. Jo. vo de imo.
in. c. ad noſtraꝫ. ꝺ̄ emp. ⁊ ven. dicit ꝙ hoſtien. dixit i. c. ad
nr̄am. alle. qꝺ̄ feneratores multas fraudes. ⁊ baractarias
faciūt nūc emēdo: nūc ꝑtē vendēdo ⁊ reuēdendo in fraudē
vſurarum que uere dicūt baractarie ſm eos quia eos du
cunt ad baractrum. ſcilicet ad infernum. Et Jo. an. ibideꝫ
exprimit aliquas fraudes. Nam dicunt ꝙ emunt rem ali
quam cū pacto de reuendendo nolunt ꝙ de ipo pacto de
reuendendo appareat in ipo inſtrumēto venditiōis ſed in
alio de per ſe facto. Et quādoqꝫ etiaꝫ nolunt ꝙ appareat
aliquō modo pactum de reuēdendo. ſed ꝙ debitor confi
dit de eo ut fit de vno ſacriſta. Item quādoqꝫ nolunt renē
dere vel facere inſtrumētum niſi ecōtra debitor abſoluat
eum ab omni eo quod poſſet petere occaſione uſurarum.
Et quādoqꝫ etiā faciunt fieri ceſſiones in ſuos amicos vel
coniunctos de eo quod poſſet peti nomine vſurarum. Et
dicit Joā. an. ꝙ bonum eſſet prouidere contra tales frau
des. ⁊ ꝑcipue ſm eū poſſet fieri cōſtitutio. ꝙ ſi poſt ꝑdicta
de quibus ſupra eſt dictum reperiret quēꝫ exercuiſſe vel
exercere vſuras poſt predicta inſtrumēta preſumerentur
acta in fraudem vſurarū. ⁊ ꝙ non tenerent ceſſiones. Di
cit etiam ꝙ qūqꝫ faciunt fraudem dando ꝑcium alicui ad
negotiandū in certa arte. licet cū tali nullo modo negotie
tur. Idem quādoqꝫ vendūt aliquam reꝫ petenti peccuniā
mutuo ⁊ poſtea reemūt pro longo minori precio ꝙ̄ ven
diderant ⁊ iſti vocātur vulgariter ſtochi. Dicebat etiā do
minus Pe. de peruſio ꝙ vidit quēdam mutuāteꝫ gratis
ſed ſi in termino nō ſoluebat. tūc ſi aliquid emolumenti
dabatur differebat exactiōꝫ. alr̄s ſe difficilem exhibebat in
exactione ⁊ fortius moleſtabat debitorem. ⁊ ſi etiaꝫ ſolue
bat in termino ſi debitor aliquid vltra ſortem ſibi non da
bat alia vice ſibi non mutabat. Nā iſte ſm euꝫ erat vſura
rius mentaliter licet non faceret pactum expreſſum ꝺ̄ vſu
ris. facit. cap. fina. de ſimo. ⁊. c. conſuluit. de vſur. ⁊ dicit
etiam ꝙ aliqui vſurarij nō ſcribūt id qꝺ̄ recipiūt ꝺ̄ vſuris
vl ſi ſcribūt ſcribūt in cedulis q̄s poſtea lacerāt. ⁊ ſic ū poſ
ſunt conuinci ꝺ̄ vſuris. facit clemē. i. de vſuris. vnde ipe di
cit ꝙ ſatis videt de iure poſſe dici ꝙ qn̄ apparet aliquem
non feciſſe aliquod exercitiuꝫ ꝙ̄ mutui ⁊ apparet ꝙ valde
eſt ditatus vltra ꝙ̄ a ꝑncipio habebat ideſt ante dictū exerci
tium ꝙ ſatis preſumit ipum fuiſſe ditatum: quia ſic cōmu
niter cōſueuit euenire. facit. l. vel vniuerſorū. ff. de pigno.
actio. ⁊. l. qui ſemiſſes. ff. de uſuris. Et ideo videt ꝙ ex ta
li preſumptione poſſet condēnari ad reſtitutionem uſura
rum. facit quod no. Bar. in. l. fina. ff. de queſtio. Jo. an.
in. c. ex litteris. de iureiurā. ⁊ maxime videt procedere ꝙ
dixi quando alia cōiectura nō apparebat ex qua poſſet di
ci ipm lucratū fuiſſe. alr̄s quādo ex exercitio mutui ⁊ fama
etiam vicinorum hoc hēbat ꝙ ex exercitio mutui fuerit lu
cratus illa que apparēt ipm fuiſſe lucratū poſt tale exerci
tium. Et ad hoc facit glo. valde notabilis licet ipe non al
leget in. c. ꝙ̄ ꝙ̄. in glo. alioquin. de vſuris. li. vi. Adde etiaꝫ

ſuperius dictis ꝙ eo caſu quo dixi cōtractum venditiōis ꝑ
ſumi ſimulatū multo fortius ꝑſumeret ſi in contractu ſunt
adiecta illa verba ꝙ venditor vendidit vere ⁊ nō ficte: aut
ſimulate qr̄ talis clauſula nō ꝯſueta apponi iducit maiorē
preſumptōꝫ ⁊ ſuſpitōꝫ ſm Bal. in. l. iij. C. plus valere qꝺ̄
agitur. allegat quod no. glo. in. l. ſi quis ſub conditiōe. ff. ꝺ̄
condi. inſti. Et punctualiter dicit Bal. i. l. iij. iam dicta.
qꝺ̄ ſi inſtrumēto dicitur ꝙ vendidit ⁊ tradidit vere. ⁊ non
in fraudem uſurarum. ꝙ ex iſtis verbis inſtrumentū eſſet
magis ſuſpectum ⁊ nō minus iuxta glo. no. in ſimili. in. l.
ſi quis ſub ꝯditione. ff. de condi. inſti. Bar. aūt in dicta. l.
poſt contractū. ff. de dona. dicit quoddam ē tempus ante
crimen cōmiſſum. Aliud ante propoſitam accuſationem.
Tertium tempus ē poſt accuſationē ⁊ ante liteꝫ conteſta.
Quartum tempus ē poſt accuſationeꝫ ⁊ lit. conteſt. ⁊ an̄
ſententiam. Quintū tempus eſt poſt ſentētiaꝫ. In primo
tempore quādo ante delictum cōmiſſum: ⁊ tūc forte reuo
candum ſi vendat ſeu alienat ante delictū cōmiſſum. ⁊ iaꝫ
propoſuerat delictum cōmittere. ⁊ ſic propter delictum cō
mittendum: ⁊ tūc eodem modo reuocat propter delictuꝫ
quia ſatis eſt in faudem fiſci factum ſb ſpe pene. ut. l. ſi ali
quis. ff. de dona. ⁊. l. in fraudem. ff. de iure fiſci. ⁊ pro hoc
l. ſed etſi marit⁹. in fi. ff. qui ⁊ aqui. preſumit autem hoc
eſſe factum metu pene delicti cōmittendi propter ſex pre
ſumptiones. Et aliquos modos ex his ponit Dy. in. l. om
nes. §. lucius. ff. de his que in frau. cre. Prima ꝑſumptō
eſt ſi donauit bona. ut. l. omnes. §. luci⁹. allega. ⁊ ibi Dy.
Et ibi dicitur in donatōne idē ꝙ in venditiōe vt dicit glo.
in dicta. l. qui teſtamētuꝫ. ff. de proba. ⁊ ad hoc qꝺ̄ dicit ꝺ̄
venditione. facit. l. in fraudeꝫ. in ꝑn. allega. Sed dices tu
verum eſſe ꝙ preſumit factū in fraudem creditorū quos
habeo iā ſed ꝙ faciā metu pene delicti non cōmiſſi hoc ū
declarant dicte leges imo videtur tex. in ꝯ̄rium ꝙ in frau
dem futuri creditoris etiam fiſci non poſſet fieri. C. ꝺ̄ iure
fiſ. l. i. li. x. Dico ꝙ tu debes probare ꝙ tēpus donationis
ſuberat quedam cā inimicitie capitalis ſeu alia propt quā
veriſimiliter deuentū eſt ad delictū. probo ꝑ aut. ſed iam
neceſſe. C. de dona. an̄ nup. ⁊ ibi glo. Et illud ꝓbat extra
de renunc. c. i. li. vi. ⁊ probat hoc per. l. ſꝫ etſi maritus. in
fi. ff. qui ⁊ aqui. ⁊. ff. reꝝ āmo. l. ſi mulier. in ꝑn. Secūd⁹
caſus ē qn̄ donat cōiuncte perſone. C. ꝺ̄ dona. l. data. ⁊. l.
pe. de bo. lib. circa ꝑn. ⁊ iſta eſt multum no. l. quā Dy. nō
alle. Et ibi dicit etiā ꝙ oportet ꝙ cā precedat per quā pre
ſumitur fraus. alr̄s ſola proximitas nō ſufficeret: ut. l. ſi qs
poſt hāc. ver. ſi qd. C. de bonis damnato. Et idem i ven
ditione lꝫ ꝙ ad reuocandum venditiōem requirat ꝙ em
ptor ſit ꝑticeps fraudis. ut. l. ait pretor. §. ſi qs particeps.
ff. de his que in frau. cre. ſed ꝓpter coniunctiōeꝫ ꝑſonaꝝ
preſumitur ꝯ̄ emptoreꝫ quia debet ſcire. ar. l. attamen. vnde
cogna. ⁊. l. de tutela. C. de i integ. reſti. Tertio ꝑſumitur
ſi poſt donatiōem vel venditionem ipe venditor reperiat
poſſidere. l. ſicut. §. ſuperuacuū. ff. q. mo. pigno. vel hypo.
ſol. ⁊. l. ſi is qui. ff. de acquirē. here. ⁊. l. ſi quis. in fi. C. de
natu. lib. facit quod no. per Cy. in. l. ſicut. C. de repu. he
re. Sed iſto caſu aduerte quia magis videt velle lex ꝙ ſit
alienatio ſimulata ⁊ imaginaria ꝙ̄ ꝙ ſit vera ⁊ facta i frau
dem. quia differentia eſt inter alienatiōem veram ⁊ factā
in fraudem: ⁊ ſimulatā: ⁊ imaginariaꝫ: quia ſimulata nul
la eſt. ut. l. emptor. de aqua plu. arcē. ⁊. l. nuda. de contra
hen. empt. ⁊. l. imaginaria. de regu. iur. et. l. qui ſub ima
gine. C. de diſtracti. pigno. ⁊ hic nō requiritur reuocatoria
quia de bonis nō exiuit. Secus quando in fraudem: quia
ſunt tūc neceſſarie actiones reuocatorie. Sed quid ſi em
ptor dicit ſe poſſediſſe pro ēptore. Reſpōdeo dicit Bal.
non puto ſufficere: quia eſt preſumptio ⁊ ſuſpectō fraudis

requiritur ergo traditio corporalis: vt.l.i.C.de ſuffra. hoc ſolum inſpecto an vēditori reſponderit de fructibus: ⁊ tūc preſumitur fictitia. alr̄s ſecus: vt.l.litibus.C. de agri. ⁊ cenſi. de actio.emp.l.iulianus.§.idez papinianꝰ. Sed quāto tēpore ē neceſſe pati emptorem poſſidere vt preſumatᷣ iſta fictio. Reſpondeo hoc eſſe arbitrio iudicis ex qualitate pſonarum ⁊ ex fama loci. ⁊ alijs probatiōibus veriſimilibꝰ Quid enī ſi ſtatim oportet emptorē abſentari vel mortuꝰ eſt ⁊ remanſit heres minor ignorans ⁊ ſimilibꝰ. tunc non preſumerem talē fictionez. Predicta vera niſi venditor retinuerit ſibi vſumfructum. vt.l.quiſqꝫ.C.de dona. Quartus caſus eſt quādo eſt facta clam. vt.l.fi. de ritu nuptiaꝝ. ff. ⁊.l.non extimo.ff.de admi.tu. ⁊ hoc in donatiōe ſed in venditiōe credo ꝙ oportet ꝙ probetᷣ ꝙ fuerit emptor particeps. ut.l.ait pretor.§.ſi quis particeps.alleg. ⁊ ſemper ītellige ꝙ precedat cauſa propter quā veriſimiliter ille pcogitauerit malum cōmittere. Quinto preſumitᷣ ſi de proximo ſequatur delictum vt.l.ventri.§.in bonis.ff. ꝺ priuil.cre. Cy.in.l.ſi quis poſt hac.C.ꝺ bonis.dāna. In venditione oportet emptorē fuiſſe pticipē. ⁊ ex hoc ꝙ incōtinēti ſecutum ē preſumeretᷣ aīus preceſſiſſe ad qꝺ auᷣ.minoris debitor.C.qui da.tuto.poſ. ⁊ i corpore. vnde ſumitur. poſſet tamen malū eſſe cōmiſſum taliter. ꝙ manifeſte appareret animū non preceſſiſſe. ut occidit hominē ex inopinata rixa. Sextus ⁊ vltius caſus eſt ſi ſit ſub ꝯditione illa dono ſi cōtigerit bona mea publicari. vt.l.fi. ⁊ ibi no.ff. ꝺ ſtipu. ſeruo. pro quo.l.ſūma cuz ratione.in pn̄.ff.de pecu. ⁊ vide de iſtis preſumptiōibus per Ange.i alle.l.per hanc.

Qualiter ſimulatio probatur.

Eſtat ut uideamus

qualiter ſimulatio probetᷣ. Et Jo.de imo.in c.ad noſtrā.de emp. ⁊ ven.querit an poſſit pbari per teſtes. ⁊ glo.in auᷣ.de fide inſtru. ⁊ cautel.in.§. ſi vero aliquid tale. vt tangit dn̄s Pe.in.d.c.ad noſtraz. videtur velle ꝙ ſic niſi cōtractꝰ fuiſſet in ſcriptis. ita ꝙ ſcriptura eſſet ꝺ ſubſtantia. q: tunc nō poſſet probari niſi per contrariā ſcripturaz. facit qꝺ legitur ⁊ no.i.l.generaliter. C.de non nu.pec. Ipſe dn̄s Pe.ſecutus fuit quādaz diſtinctionem quā poſuit Cy.in.l.ōptimā.C.de contrahē. ⁊ cōmit.ſtipu.in.iiij.q. que non placet Joā. de imo. quia fundatur ex.l.ātiqua.C.ad vellᷓ. ⁊ ex.l.fi.C.arbitri. tute. que iura loquūtur quādo ex ſcriptura reſurgit preſumptio iuris ⁊ de iure contra quā non admittitur probatio in cōtrarium. ut no.in.c.is qui. de ſponſal. Bal.in.l.pacta nouiſſima.C.de pac. dicit ꝙ probatᷣ ⁊ probari poteſt ſimulatio. vt ecce ego produco quoddam pretēdens inſtrumētuz in quo continetᷣ. ꝙ ſi inter te ⁊ me fuerit actum ꝙ ſi appareret aliquod inſtrumētum inter te ⁊ me in figura vēditiōis ꝙ itelligatur loco pignoris pro tanta quātitate. Pone ergo ꝙ appareat primū inſtrumētum in figura venditionis nunqd preſumatur ſimulata. dicit Jaco.bu. ꝙ ſic qꝺ ſi incōtinenti fuit factum pſumitur ſimulatū. ſed ſi ex interuallo non pſumitᷣ ſimulatio niſi in pmo inſtro fiat mentio expreſſā futuri inſtrumenti fiendi ex interuallo ſm̄ Jac. bu. ⁊ Bar. vnde dicit Jac. bu. formā verborū conſiderandū quia aut ꝓteſtatio erat ꝯcepta futuri actus quātumcūqꝫ ex interuallo fiendi. aut ſimpliciter. Primo caſu qn̄ reſpicit futurū tēpus expreſſe. verbi gratia dico ꝙ nō intendo contrahere ⁊ ſi ꝯtigat me i futuꝝ pmittē. n̄ itēdo me obligare. Itē actus precedens tollit actū ſubſequentē q: ab eo conſenſum. ⁊ ita loquitᷣ glo.in.l.pacta nouiſſima Secūdo caū qn̄ proteſtatio nō eſt collata in futuꝝ ſed ſimpliciter: ⁊ tūc ſi incōtinenti fit actꝰ non valet quia contraria proteſtatio ſibi nocet. ſi autem ex interuallo fiat valet actus quia pſumitᷣ ꝙ penituit proteſtatiōis ex duobus cōcurrentibus. ſcilicet ex actu cōtrario ⁊ temporis iteruallo. vnde pſumitur voluntas mutata ⁊ ſic intelligitur.l. cum i plures.§.locator orrei.ff.locati. ſm̄ Jac.but. ⁊ Bart. qꝺ eſt notandum. Et facit ad probandū contractuz ſimulatū Et ex hoc aduerte qn̄ uis probare ſimulationē per teſtes q deponunt inſtrumētum venditionis ſimulatū ex eo quia īterfuerūt quando partes agebant ꝙ eſſet pignus. nā niſi iſti teſtes probent de tp̄e non probāt ſimulationem. ⁊ nō debent ita ſimpliciter deponere. ſed ꝙ partes hoc agebāt ꝙ quandocūqꝫ fieret inſtrumentū venditiōis illud eſſet loco pignoris. nam ſi verba nō ſunt expreſſe ad futurum relata non intelligūtur niſi de actu coniūcto cum proteſtatione nō de actu q fit poſtea cū tp̄is iteruallo ſm̄ bu. ⁊ Bar. quod eſt notandū. Et ex hoc inſtruitᷣ aduocatꝰ qualiter debeat formare articulum ad probandū ſimulatiōem Bal. in.l.i contractibꝰ.C.plus valere qꝺ agitur. Dicit videtur ꝙ per teſteſ ſimulatio nō poſſit pbari contra inſtrumentū vt.C.de non nu.pec.l.generaliter. In contrarium videtᷣ per.l.in exhibendis.C.de fide inſtrumento. Cyn.in.l.i. C.plus valere quod agitur. vacillat. Tu dic ꝙ interduz teſtes producuntur ad remotiōez cauſe ſcripte i inſtrumēto ⁊ talis probatio nō admittetur: vt.l.generaliter.alleg. Interdum producūtᷣ ad remotionem cōſenſus. ⁊ iſta eſt propria materia ſimulatōnis. Et tūc duo dicit Bal. ꝙ teſtes acquirūtur ad probandum ſimulatum inſtrumētuz. vt.l. multū.C.ſi quis alteri vel ſibi. ⁊.C.de dona. inter vir. ⁊ vxo.l.ſi non verū. ⁊.l.filij tui. Interdum nō producuntᷣ teſtes contra inſtrumētum. ſed ſupra inſtrumentū ad eiꝰ declaratōnem: ⁊ tūc recipiuntur teſtes.ff.de teſta.l. heredes palam.§.ſed ſi notam. facit quod no.in.l.reos.§.cum i tabulis.ff.de duobꝰ reis. Interdum teſtes producūtur ad inſtrumenti ſuppletionē. ⁊ idem extra de fide inſtru.c. cum Joan.heremita. de lega.ii.l.cum proponeretᷣ. Interduz producuntᷣ teſtes ad transferēdum in aliam diſpoſitionez ⁊ idem.ff.de dona.inter vir. ⁊ vxo.l.marito. Interdū itroducuntur ad remouendum inſtrumēti tacitā pſumptionē ⁊ idem ut.ff.de pactis.l.iuriſgentiū.§.qꝺ ſerre. Interduz producuntᷣ ad probandā inſtrumenti falſificatiōem. vt.d.l.optimā.in fi.de contrahē. ⁊ cōmit.ſtipu. que vba nota. Idem vero Bal.in.l.emptōe.C.plus valē qꝺ agitᷣ. dicit qualiter probetᷣ ſimulatio. videtur ꝙ nō poſſit pbari.l.ſi alij.ff.de vſuf.lega. ſed ibi loquitᷣ de impotentia facti quia non habebat teſtes. Ideo dicit ſimulationē nō poſſe pbari. Et dic ꝙ ſimulatō: aut allegatur p tertiū qui leditᷣ. aut per eū cum quo cōtrahitᷣ. Primo caſu probatᷣ ſimulatio per coniecturas puta per cōtinuatā poſſeſſionem vt prius vt.l.ſicut.§.ſuperuacuū.ff.qui.mo.pigno.vel hyp. ſolui. Et ideo ille qui poſt venditionez poſſederit ſi ex tali venditione alteri preiudicaretᷣ puta creditori vel fiſco preſumitᷣ celebraſſe contractū ſimulatū etiā ſi ſibi fit conſtitutio precarij: vt no.in.l.poſt contractū per Bar.ff.de dona. ⁊ in Spec.de donat.§.i.verſi.itez pone aliquis intēdens. ⁊ ꝺ act.ſeu peti.§.in anterioribꝰ.verſi.ipi forte. Si aūt allegatur per eum cum quo contrahitᷣ non pſumitᷣ ſimulatio. licet ſit retenta poſſeſſio. nam cōtra venditorem poſſidentē poteſt agi vſqꝫ ad.xxx.ānos actiōe ex empto. ergo p poſſeſſionem medij temporis nō preſumitᷣ ſimulatio. vt.l.ij.C. de conſti.pecu. Bar. aūt i.l.pacta nouiſſima.C. de pact. dicit ſi tu uis pbare cōtractū ſimulatū. tu habes neceſſe pbare. ꝙ tp̄e quo tu vendidiſti fuit dictum ꝙ nō eſſet venditio ſed pignꝰ tn̄ venditio ſtatiz ſecuta bene pſumeretᷣ ſimulata. ſed ſi vēditio eēt poſtea ſecuta ex iteruallo nō ſufficēt

illud probare q: per ſequentē venditionem videtur peni
tuiſſe illius ꝓteſtationis. vt. d. l. cum in plures. §. locator or
rei. allega. debet ergo probare ꝙ ille dixit ꝙ nō intēdebat
ꝙ eſſet venditō. ⁊ ſi contigerit i futurum vēdere ꝙ eſſet pi
gnus qḋ eſt ſatis no. Ang. vero in. d. l. pacta nouiſſima. al
lega. dicit idem ꝙ Bar. dicit tamē ꝙ contra Bar. dictuꝫ
videtur tenere Innocē. in. c. inotuit. de arbit. in glo. fi. ma
gna. vbi dicit ꝙ qualis fuerit intētio cōtrahentiuꝫ declara
tur ex contractu preambulo etiā duduꝫ facto. Sed reſpō
de ꝙ quādo verba contract⁹ ſūt dubia ⁊ poſſunt ad plura
referri ex proprio ſignificato ipſoꝝ ꝙ tūc quid egerūt ptes
probat̄ per tractatum preambulū. ⁊ ita intelligit̄ dictum
Inno. Sed quādo verba contract⁹ ſunt clara: ⁊ non poſ
ſunt niſi ad vnū referri ut in exēplo de venditōe. tūc ſi alle
gant partes aliud ſcripſiſſe ⁊ aliud egiſſe nō ſufficit proba
re tractatum preābulum ex īternallo. ſuper hoc omnio vi
de Jo. de imo. in. l. ſi quis cum aliter. ff. de verbo. obliga.
qui latiſſime iſtū paſſum examinauit ⁊ ponit Jo. an. in. c. i
generali. de reg. iur. i. vi Unde quādo pactum primū de
rogatoriū proceſſit ſimpliciter. nō reſpiciēs expreſſe futurū
tempus: tūc faciēdo illud ex interuallo videt̄ recedere a ꝑ
mo. ita loquit̄. l. cum in plures. §. locator oneri. alle. ſed ſi
pactum eſſet derogatoriū reſpiciēs tempus futuꝝ expreſſe
verbi gratia. ego dico ꝙ nō intēdo promittere animo obli
gandi me ⁊ ſi contigerit me in futurū promittere nō facio
animo obligandi. tūc pactum primū tollit vltimuꝫ. ita loq
tur glo. i. d. l. pacta nouiſſima. alleg. Idem vo. Bal. in. l.
ſi vt allegas. C. de vſuris. dicit ꝙ ex qualitate pſone fraus
ꝑſumitur. puta ſi erat al's ſolitus fenerari al's poſſent lites
fingi. ff. de tranſac. l. ſi cum hij. §. ſi cū liteꝫ. Et ſcias ꝙ ad
probandū contractū vſurariū. ſufficit probare ꝙ ita erat
preordinatum a ptibus licet tabellio ⁊ teſtes inſtrumēti de
hoc nihil ſciāt ſi probat̄ per alios teſtes. vt eleganter pōit
Inno. in. c. gratis. depoſi. qḋ intellige quādo erat preordi
natum ſic firmādo. ſecus ſi ſolūmodo ratiocinādo q: mul
ta dicūtur que nō fiunt. ff. de edil. edi. l. ſciendū. §. dictū.
Et in his multum habet locum iudicis arbitriū. nā ꝙ ali
quis ſit fenerator ē quedā infamia ſuper qua iudicis arbi
trium multū poteſt. iuxta no. per Inno. in. c. cū oporteat.
de accuſa. ⁊ ſi pena eſt adiecta in cōtractu. an ꝑſumitur ad
iecta in fraudeꝫ vſurarū. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de vſu
ris. tenet ꝙ ſic ⁊ idem Ray. ⁊ Jaco. but. in. l. ſi vt allegaſ.
C. de vſuris. dicit ꝙ aut adijcitur pena in augmentum ſo
lutionis ⁊ non valet. aut ad ſecuritatē ꝓmiſſionis ⁊ valet:
vt. l. qui autem. ⁊. l. aeternus. in fin. ff. de conſti. pec. idem
tenet ipe Jaco. in. l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cer. pe. Bart. di
cit ꝙ in eodē inſtrumēto preſumitur fraus. ſecus ſi tale fa
ctuꝫ promittatur in nouo inſtrumēto ſeu cōtractu. ſed cer
te ſm Bal. in. d. l. ſi vt allegas. per hoc nō excluditur ma
teria fraudis: ar. C. ad velleya. l. ſi mulier. ideo dic ſm euꝫ
ꝙ aut cōſueuit fenerari. ⁊ ꝑſumitur fraus ⁊ maxime quā
do ē perſona que ignorat ius ſicut ſunt ſimplicēs perſone
ſeu homines ruſtici: vel mulieres: vel ſimiles in quib⁹ nō
preſumit̄ fraudis conſilium: arg. glo. poſite. in. d. l. ſi vt al
legas. Ibi dum dicit maxime ius ignorātibus. quā gl. no
ta. ⁊ pro hoc facit. ff. de act. emp. l. ꝑdia. Ludo. in ſuis di
ctis i littera. v. in dicto qḋ icipit. Solet queri. ſic dicit ſolet
queri nūquid pactum ḋ reuendēdo ad certuꝫ tēpus faciat
preſumi contractū vſurariū. ponūt canoniſte i. c. ad nraꝫ.
de empt. ⁊ ven. ⁊ in. c. illo vos. de pigno. ⁊ in. c. ꝯqueſtuſ.
de vſuris. ⁊ glo. ⁊ Archi. xiiij. q. iij. c. pleriqꝫ. ⁊ Hoſtiē. in
ſūma in ti. de vſuris. in. §. an aliquo. ⁊ Bal. in. l. ſi. C. de
condi. inſer. ⁊ in Rica. C. de vſur. ⁊ i. c. i. de feudo dato i
uicem. l. cōmiſſorie. adde. l. ij. C. de pact. inter emp. ⁊ ven.
⁊ tene pro regula ꝙ vbicūqꝫ pactum de reuendendo cele
bratum in contractu emptiōis preceſſit contractus mutui
ſemp contractus emptiōis habens ānexum pactum de re
uendendo preſumit̄ celebrat⁹ in fraudem vſurarū. Et iō
vt vſurarius poteſt i illis declarari ⁊ fruct⁹ percepti debēt
vendicari. dictum eſt ſingulare Odofre. ⁊ nō eſt alibi ſm
Bal. in. l. emptione. C. plus valere qḋ agit̄. ⁊ dicit glo. i
l. cum allegas. C. de uſur. ſic no. qḋ hanc. l. itelligit Hut.
quando talis erat pſona que conſueuerat fenerari ꝙ ſi eſt
contra naturalem preſumptiōem nō admittit ꝓbationem
in contrarium. In alijs autem gratis dantib⁹ pecūiaꝫ. ⁊
maxime ius ignorantib⁹ hoc pactum nō reprobat̄. Et di
cit Ludo. in. l. ſi duo. ff. de acquirē. here. ſic punctualiter.
ꝙ glo. dicit i. l. cum allegas. C. de vſur. ꝙ eo ipo ꝙ quis
ſolitus eſt fenerari clauſula inſolita p euꝫ in contractu ap
poſita iducit ꝓbatōꝫ iuris ⁊ de iure ꝙ ꝯct⁹ ſit vſurari⁹. nec
admittat̄ ꝓbatio i ꝯriū qḋ tene mēti: qm̄ ē opi. gl. lꝫ pra
ctica nō ſeruaretur. facit glo. in. l. iubem⁹. §. fi. C. ḋ teſta.
de notario qui nō ponit clauſulas ſolitas ⁊ cōſuetas. ꝙ ꝑ
ſumitur fraudulenter ⁊ in falſum incidit. ⁊ nō admittitur
ꝓbatio in ꝯriū. ⁊ ex quibus cauſis ꝯct⁹ uſurari⁹ ꝑſumat̄.
vide late Pe. ḋ ācha. i ſuo ꝯſilio qḋ icipit. In chriſti noīe
amen. plurime coniecture concurrunt ⁊c. conſilio. xlviij.

Qualiter opponi debeat exceptio ſimulationis.

Ualiter autem exce
ptio ſimulationis debeat opponi: nūc videa
mus. Et dicit Bal. in allega. conſilio factuꝫ
tale eſt petrus nicolai. ⁊c. ꝙ qui dicit inſtrumētuꝫ ſimula
tum: ſiue in agēdo: ſiue excipiēdo: q: vbū ſimlatio pōt mul
tipliciter intelligi debet dicere qua ſpecie ſimulatiōis ſit ſi
mulatus nō intentiōe incerta vt aduerſarius reddat̄ cert⁹
et nulla alia facta declaratione ille cōtra quē dicit̄ ſimula
tus debet obtinere. l. i. in ꝑn. ff. de eden. ⁊. l. pomponius
ſcribit ſi frumētum. in fi. ff. ḋ rei ven. que loquūtur in agē
te. ⁊ idem in excipiente. l. i. §. labeo. ff. de flumini. ⁊ de le
ga. ij. l. titie textores. in prin. ⁊ idem in obſcure probante
ff. de nego. ge. l. cū actum. i fi. ⁊ ibi no. ff. de noui ope. nū.
l. non ſolū. §. ſed vt probari. ⁊ ibi gl. ſup verbo probaret̄
⁊ idem extra de proba. c. i preſentia. Sed ibi diceret̄ ꝙ in
ſtrumentuꝫ eſſet factū ad apparentiā hoc eſt ad reparatio
nem ⁊ ad defenſionē alicuius facti. ex hac enim cā videt̄
intentio certa quaſi dicat de tertia ſpecie ſimulatōis. Sed
adhuc eſt dicendum ꝙ hec ſimiliter eſt incerta. nam non
ponitur que cauſa timoris: vel ſuſpitōnis ſupereſſet: vel q̄
fuerit. nam ꝙ ad eius reparatōnem ⁊ euitationem dictaꝫ
donationem fecerit ⁊ de iure eſt ꝙ ſimulatio ⁊ fictio non
ꝑſumuntur niſi appareat cauſa quare fit. ff. rerū āmo. l. ſi
mulier. in prin. ff. qui ⁊ a qui. l. ſi marit⁹. §. fina. vbi eſt ex
preſſum. ⁊ expreſſius extra de renūtia. c. fina. lib. vi. ſic eni
non poſſunt dici in fraudem creditorum que non ſunt. ff.
de iure fiſ. l. i. ſicut nō poteſt dici donatio facta metu mor
tis. niſi quando inſtat metus mortis. ff. de dona. cau. mor
tis. l. i. cum ſe. ita non poteſt dici donatio facta ad repara
tionem alicuius niſi cauſa dicat̄ inſtare. Ex his concludi
tur ꝙ qui dicit inſtrumētum fictitium: vel ad apparentiaꝫ
factum debet ſpeciem ⁊ cauſam fictiōis dicere ⁊ ad cuius
caſus reparatōnem ſit factū. Item ex predictis apparet ꝙ
hoc ſolum qḋ poſt donationeꝫ donatoris remāſit i poſſeſ
ſione non facit contractum fictitiū ſimulatū ⁊ ad apparen
tiā factum: q: ex poſſeſſione nō apparet cā ſimulationis q̄
debet ante ſubſiſtere vt probāt dicte leges. ⁊ ſic loquitur
l. ſicut. §. ſuperuacuū. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. ſol. Ibi
enī liberat cā quare ad excludendū creditorē eēt ſimulata

venditio: ⁊ hoc allegat ipſe creditor non venditor vel hereſ eius. ¶ Ad predicta faciunt que ſcripſit idez Bar. in. l. poſt cõtractum. ff. de dona. ꝙ ſemper eſt neceſſe ꝙ appareat cauſa propter quam ficta donatio preſumat̃. Et an ex eo ꝙ donator cõſtituit ſe precario nomine poſſidere tollatur dicta obiectio ſimulatõnis. tex. videt̃ ꝙ ſic in. l. quiſquis. ff. de dona. ⁊ de rei ven. l. quedam mulier. ⁊ de acq ren. poſ. l. cum te. vbi dicitur expreſſe ꝙ verũ puto quãdo aliqua cauſa preſumẽde fictõnis ⁊ ſimulatõnis non apparet alſ ſi apparet ita preſumeret̃ fictus dictus actus ꝙ ſe conſtituit precario poſſidere ſicut aliꝰ contractus argu. pro hoc. ff. de vſufruc. l. i. Bar. vero in. l. ab anaſtaſio. C. mãdati. dicit ꝙ ille qui dicit inſtrumẽtum ſimulatuz debet exprimere in qua parte ſit ſimulatum ⁊ quare: ⁊ ſic debet exprimere modũ ſimulatõnis. nam id qȯ pluribꝰ modis pt fieri debet declarari p interpretãtez: facit qȯ no. Inno. in ſimili. in. c. licet cauſaz. de proba. vbi dicit ꝙ intentãs vim turbatiuam debet exprimere modos turbatiõis: ſi hoc aduerſarius declarari petat. ſic hic dico non enim ſequit̃ eſt inſtrumẽtum ſimulatũ: ergo in totum ſimulatum. facit qȯ no. inſti. de inuti. ſtipu. §. item verborũ. ⁊ dicit ibi Bal. ꝙ donatio ſimulata dicit̃ figurata ſeu depicta. extrinſecꝰ enim apparet aliqua ⁊ intrinſecus non habet ſubſtantiaz ⁊ dicit. l. ab anaſtaſio. ꝙ vbi contractꝰ eſt pro pte verꝰ ⁊ ꝑ pte ſimulatus vtile per inutile non viciatur: ⁊ ſic pro parte valet ⁊ pro parte non. Idẽ vȯ Bal. i cõſilio quod incipit In dei nomine amẽ. i cauſa nicolai de forcolonis. dicit cũ ſimulatio poſſit multipliciter intelligi cum eiꝰ ſpecies ſint plures ⁊ opponens talem exceptõnem debet ſpecifice ⁊ clare dicere ſpeciem ſimulatiõis in qua ſe fundat vt ſic aduerſarius reddatur certus ⁊ aliter obijciendo ⁊ nõ declarando eius intentio non eſt certa: nec neceſſe concludens ideo nihil releuat ſed ſuccũbit: ac ſi eam non oppoſuiſſet cum intentio excipiẽtis debeat eẽ certa ſicut intentio agẽtis vt. l. i. §. labeo. ff. de flu. ⁊ quod no. in. l. titie textores. i pn. de lega. i. ⁊ qȯ no. ibi per Bar.

An iuramẽtum validet contractum ſimulatum.

P

Oſtremo eſt diſcutiendum an iuramẽtum validet cõtractum ſimulatum: ⁊ Cy. in. l. emptor. C. plus valere quod agitur. querendo dicit ſi quis iurauit non venire cõtra contractum ſimulatum dicit ꝙ glo. dicit ꝙ nihilominus poteſt venire contra per. l. non dubium. C. de legi. Et ex hoc colligitur: dicit ipſe ꝙ pena ſimulato contractui adiecta: ſi cõtra fiat non cõmittit̃ ꝙ procuidubio dicit ipſe verum eſt cuz in locum reprobati ⁊ prohibiti contractus qui vere agitur aliud ſimulat̃. Bal. vȯ in dicto conſilio. In dei nomine amen. in clauſula nicolai de forcolonis. ſic dicit ꝙ ſi in inſtrumẽto interuenit iuramẽtuz: ⁊ ex hoc ſolo excluditur omnis ſimulatio. nam iuramẽtuz pro veritate habet̃ vt. l. ſed etſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. ff. de iureiuran. ⁊ facit omnẽ preſumi ſolẽnitatem ⁊ vere omnia acta vt. l. cum pater. §. cum filijs matrem. ⁊ qȯ ibi no. ff. de lega. ij. ⁊ dicere inſtrumẽtuz in quo interuenit iuramẽtum poſſit eẽ ſimulatum. eſt dicere ꝙ dictum inſtrumentum eẽt verum per iuramẽtum vt in dictis iuribus. Et ſimulatum ⁊ fictitiũ ꝙ in ſe omnino cõtinet repugnãtiam. vnde non videt̃ hoc ſimul poſſe ſtare. ſed magis dicendũ eſt ꝙ veritas que habet in ſe plurimũ ratõis perimat preſumptõnem ſimulatõnis ⁊ ipſa veritas preualeat iuxta nota. per me. dicit Bal. in. l. per hãc. C. de tempo. ap. in tertio queſito. Jo. cal. in conſilio ſuo qȯ incipit. Caſus ſuper quo conſilium petitur exhiberi talis eſt. ſtatuto ciuitatis fauentie cauetur ⁊c̃. dicit ꝙ iuramentum de iure canonico etiam non validat cõtractum ſimulatum nec iuramẽtum tollit ſimulatõnem: quia in contractu ſimulato deficiũt illi tres comites qui ſunt neceſſarij in quolibet iuramẽto. xxij. q. ij. iurauit. de iureiu. c. ⁊ ſi chriſtus. de q̈ per glo. in aut. hiſdem penis. C. de ſecũdis nup. Bal. autẽ in. l. emptione. C. plus valere quod agitur. dicit poſt glo. ibi. ꝙ cõtractus ſimulatus non firmat̃ iuramẽto: quia iſtud iuramentum non habet cõſenſum: ⁊ ſic non habet fundamẽtum: vt. l. fi. C. de non nu. pec. qȯ eſt verum ſm Bal. ibi. ſi contractus fuit ſimulatus. ſecus ſi verus licet in fraudem vſurarum: quia tũc eẽt ſtandum iuramẽto: donec relaxaretur per epũm vt extra de iureiuran. c. i. ſi tamẽ iurans eſt mortuus heres non indiget relaxatõne: quia ſpiritnale vinculum iuramẽti morte expiratum eſt. de iureiurã. c. veritas. per Inno. ⁊ in. c. fi. de foro compe. in. vi. i nouella. ⁊ ideo dico ſpirituale vinculum. dicit Bal. ibi ꝙ ſecus in temporali ⁊ obligatiuo reſpectu rerum temporaliũ. in. c. quãuis pactum. de pac. li. vi. in glo. ordina. Super hoc vero puncto recolende memorie dominus Raphael fulgo. doctor illuſtris conſuluit: ⁊ quia plene dixi eius conſiliuz de vȷ̃bo ad verbum inſero cuius tenor talis eſt. Circa vires inſtrumenti de quo agitur ⁊ ipſius executõnem petitaz tria ſunt examinanda. Primo an cõtra executõnem petitam obijci poſſit exceptio ſimulatõis: adeo ꝙ propter ipſiꝰ obiectũ predicta executio differatur: donec de viribus executõnis fuerit cognitum ⁊ deciſuz. Secũdo poſito ꝙ dicta ſimulatio obijci poſſit: an aperte fuerit oppoſita. Teriõ poſito ꝙ aperte ⁊ rite propoſita fuerit: an ꝓpterea cogendus ſit ipſe creditor ad compromittẽdum cum aſſerto debitore virtute ſtatuti diſponẽtis compromiſſum fiẽdum inter affines. Ad primũ dicẽdum eſt dictum inſtrumẽtum executõnez mereri. nõ obſtante ſimulatiõis obiectu. certum eſt enim ꝙ ſi dicta ſimulatio non obijceret̃ executio parata foret. tum ꝓpter iuramẽtum appoſitũ qȯ facit inſtrumẽtuz mereri executõnem. l. ij. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ff. de iureiu. adeo ꝙ ibi dicit Bal. ꝙ quãdo petitur executio inſtrumenti in quo iuramentum cõtinet̃ ſi appelletur talis executio nõ ſuſpenditur: licet in ſentẽtia ſecus. idem eſt dicẽdum q̈uis dicta ſimulatio obijcietur propter ſpecialem clauſulaz vel capitulum in inſtrumento contentum quo apparet debitorem ſolẽniter promiſiſſe creditori non opponere aliquã exceptõnem iuris: vel facti: vel defenſionem propter quã defectus exactõnis depoſiti impediri poſſit vel differri: et hoc etiam ſeruare iurauit. Conſtat autem exceptõnem ſimulatõnis eſſe: ſaltem exceptõnem facti vt no. Bar. in. l. i. §. deniqꝫ. ff. qȯ vi aut clam. ⁊ Bal. in. l. ſi nõ ſortem. §. indebitum. ff. de condi. indebi. ⁊ in numero exceptõnum non computatur. iuxta no. per glo. in. l. nemo ex his. ff. de regu. iuris. ergo ipſam opponere non pȯt. maxime obſtante iuramento qȯ ſeruãdum eſt: ſi nec vi: aut metu preſtitũ eſt. ⁊ ſaluari poteſt ſine diſpendio ſalutis eterne. de iure iuran. c. cum contingat. ⁊. c. ſi vȯ. cum ſi. Et ſi dicatur talis conuentio generalis non nocet ipſi debitori. Reſpondetur ꝙ imo nocet: ac ſi de ipſa ſimulatõe fuiſſet facta mẽtio ſpecialis iuxta no. p Bal. i. l. pacta nouiſſima. i fi. ſui appatꝰ ſm pe. ⁊ cy. C. de pac. Preterea hic adeſt ſpãlis ⁊ expſſa renũtiatio ſimularõis. g̃ ab ipſiꝰ obiectu r̃nũtiatõis excluſꝰ ẽ: cũ poſſit qſqꝫ ſuo iur̃ r̃nũtiar̃. l. ſi qs i ꝯſcribẽdo. C. d̃ pac. Reſtat ad aliq̃ rñdẽ q̃ allegãt̃ i ꝯ̃rũ. ñ ob. ꝑmo ꝑ bal. pꝰ nico. d̃ mat. dicta i. d. l. ſi ex cautõe. C. d̃ ñ nu. pe. vbi h eẽ̃ i effectu ꝙ qñ r̃nũtiatio accedit ꝯ̃ctui ſeu obl̃oni ipſe ꝯ̃ctus ſeu obligatio ñ reddit̃ ꝑpea efficax: q: renũtiatio ñ ẽ modꝰ faciẽdi obl̃onẽ efficacẽ. nã qcqd ſit d̃ rõe ꝑdicta r̃ſpetu eiꝰ

ad qđ inducit̃ ibi vȝ an per ipſam rõcȝ probet̃ exceptõni ñ numerate peccunie poſſe renũtiari. Re. ꝙ quãdoqȝ diſpoſitio cui appoſita eſt renũtiatio exceptõnis nullitateȝ inferentis tam apparẽter ꝙ̃ incidenter eſt ipõ iure nulla nullam producens actõnem: ⁊ tũc verum eſt ꝙ renũtiatio predicta dicte diſpoſitõni adiecta nil operatur. ⁊ ideo eſt quia ſolum accreſcit per modum cuiuſdam obſtaculi. nõ autẽ per modum roboris: aut efficatie tribuẽdo. vnde ſi in iuditio deducitur cum ipſi⁹ nullitas ſit inuidenti non erit op⁹ ꝙ ei opponatur aperte. ſed iudex ex ſe tãꝙ̃ rem ſibi notaȝ vt iudici poterit ⁊ debebit iuſti. nam in his que ſunt nota iudici: iudex põt de facto ſupplere: ⁊ preſertim in his que patent ex proceſſu iuxta no. per glo. l. vbi pactuȝ. C. đ trãſac. ⁊ per Inno. in. c. ex inſinuatõne. de ap. ⁊ per Ange. in. l. i. C. de iudic. per glo. in. l. i. C. vbi ⁊ apud quos. nam cum iſta nullitas inſit a iure ⁊ apparens ſit vt ſupponitur ſtatim repellit agẽtem vt no. Jo. an. in. c. vt circa. đ elect. in. vi. in nouella. ad hoc qđ no. glo. in. l. ſi tutor. C. de peric. tuto. que vult ꝙ ꝓbatõnes que veniunt a legib⁹ ſunt liquidiſſime: ⁊ qđ no. Bar. in. l. neceſſarijs. ff. de acquirẽ. here. qui vult ꝙ id quod inducit̃ a iure non eſt neceſſe ꝙ̃ apponatur ab homine: ⁊ qđ no. glo. in. l. filiuſfami. §. veterani. ff. de procu. facit etiam qđ de inepta actõne dicitur ſeu intẽtõne repellenda. vt per Inno. in. c. examinata. de iudic. ⁊ in. c. ſuper his. de accuſa. circa principi. Quãdoqȝ vero cõtractus ſeu diſpoſitio cui dicta renuntiatio accedit eſt ipõ iure aliqua ſaltem apparẽter. ⁊ ex alio non oſtenſo proponẽtis intentio reddit̃ iure fundata. ⁊ hoc caſu renũtiatio predicta multum operatur: quoniã dato ꝙ ſm veritatem ipſe contractus ſit nullus: tamẽ quia de apparẽtib⁹ tãtum ſumitur iuditiũ: ⁊ que non apparent pro ñ exiſtentibus iudicant̃ vt. l. in lege. ff. de contrahen. emp. tacente ipõ renũtiante: ⁊ ſic nullitate occulta ſtabitur illi veritati preſũpte. l. cum precibus. C. de proba. facit. l. fin. ⁊ qđ ibi no. C. de edic. diui adria. tol. ſic eſt in propoſito dicẽdum cum intentio ipſius deponentis per publicum inſtrumentum prolata ſit cui ſtãdum eſt donec cõtrarium probetur ſeu doceatur vt dicta. l. cum precibus. nõ ergo põt dici dictam renũtiatõneȝ in caſu predicto nõ teneri: eo ꝙ nil poſſit operari ex defectu materie non bene diſpoſite vt dicit̃ in caſu precedẽti: quia ĩmo poterit vt nũc eſt dictum. Sed aduerte quia iſto caſu hoc non erit tãtum renũtiatio nullitatis. ſed etiam renũtiatio proponẽdi đ nullitate que vt dictum eſt anteꝙ̃ probat̃ non preſumitur ⁊ quaȝ forte ſi ei non renũtiaret ſeu potentie ipſam proponẽdi foret impoſſibile probari propter qđ ſic renũtians quaſi ſuper dubio nullitatis videatur tranſigi videtur ꝙ fieri põt vt. l. p⁹ reȝ. ⁊ vtrobiqȝ no. ff. de tranſac. ad hoc optime facit quod no. Bal. in. l. tale pactuȝ. §. qui prouocauit. ff. đ pac. circa fi. ix. colũne. verſi. ij. Quero pone ꝙ reus dicit ſentẽtiaȝ nullam: vbi vide: ⁊ qđ idem no. in. l. pma. C. plus valere qđ agitur. in tertio cõtrario: ꝙ preſertim in caſu de quo agit̃ eſt dicẽdum propter iuramẽtum appoſitum ꝙ facit renũ valere omnimodo quo melius põt vt. l. cuȝ pater. §. filijs matrem. ff. de lega. ij. Et dicit Bal. ꝙ auxilio nullitatꝭ renũtiari põt cum iuramẽto. l. antique. §. ne autẽ mulieres. C. ad velle. qđ intelligo quãdo diſpoſitio cui accedit ſaltẽ eſt antiqua apparenter vt dixit Inno. plus dico in renuntiatõnem ſimulatõnis. hec enim exceptio ſolum poteſt arguere defectum cõſenſus cõtrahentium apparẽter propt̃ preambulam cõuentõnem a qua cum a ſolo cõtrahentiũ cõſenſu dependet certum eſt ſequẽti eorũdem conuẽtõne recedi poſſe. l. ab emptõne. ff. de pac. tex. eſt in. l. pacta nouiſſima. C. de pac. ſed quomodo põt clarius ⁊ expreſſius per cõtrarium prime cõuentõnis de ſimulando factuȝ cõ

uentõni ꝙ̃ ſimulatõni renũtiando dum ſubſequenter contrahitur quid aliud importet renũtiari ſimulatõni ꝙ̃ preambule cõuentõnis de ſimulando peccuniam oſtendere ipſam reuocare ⁊ ãnullare: ⁊ velle ꝙ diſpoſitio hec cui accedit vera ſit ⁊ non ſimulata dicta prima cõuentõne de ſimulando non obſtãte: non video quomodo hec duo directe ſunt cõtraria: preſertim quãdo etiam vt dictum eſt promiſſum ſit ſolẽniter non opponi exceptõnem aliquam vel defenſionem iuris vel facti per quã executio predicta differri poſſit vel impediri in qua promiſſione. quãuis generaliter concepta etiam exceptio ſimulatiõis comprehenditur iuxta nota. per Bal. in. l. pacta nouiſſima. preallegat. in fi. vbi vult ipſe ꝙ ſi proteſtatio preambula ad conſenſum excludẽdum facta per cõtrarium cõſenſum ſequẽtem ſublata. ſit actus valeat qui geritur ad hoc. l. ſi quis in princi. teſt. đ lega. iij. cum ſua materia. Concluſio itaqȝ ẽ patens ꝙ poſito ꝙ in caſu de quo agitur preceſſit preambula conuentio de ſimulando: quia tamẽ ⁊ generaliter ⁊ ſpecialit̃ renũtiatum eſt ſimulatõni ⁊ ſolẽniter promiſſum eſt ipſaȝ non opponi contractus iſte non tãtum dici debet apparẽter verus: ſed etiaȝ exiſtent̃. Ex quo ſequitur ꝙ abſqȝ metu periurij liceret debitori hanc exceptõnem opponere: ⁊ probaretur cõuentõnem de ſimulando preceſſiſſe: nõ propteres releuaret excipiẽtem: quia per ipſam renũtiatõnem apparet euidenter a ſimulatõne receſſiſſe. per hoc etiã infertur ꝙ eſt dare caſuȝ quo renũtiatio ſimplex exceptõnis inferens nullitatem diſpoſitõni cui accedit que aliter aliꝗ̃ fuiſſet validam ⁊ efficacem eſſentialiter reddit: ſit ratio qa remotio ipſius exceptõnis neceſſario ſui oppoſitũ ĩfert. nã ſimulatõe remota ab eo ꝙ gerit ſi agit̃ abſqȝ medio ⁊ neceſſitati ſuccedit veritatis excluſio vt patet ad ſenſum: ⁊ tñ in caſu de quo agitur ad liquiditatẽ cõtractus ſeu ipſi⁹ confirmatõnem non fuit neceſſarium iuramẽtum: tamẽ quia appoſitum fuit cum ſponte ⁊ ex certa ſcia preſtituȝ probatur ⁊ ſaluari poſſit abſqȝ diſpẽdio ſalutis eterne. nõ video quare ſalua opinione iurãtis ab ipõ reſiliri poſſit: ⁊ quin alias penas incurrat de quibus in. l. ſi quis maior. C. de tranſac. Apparet etiaȝ per predicta qđ no. p Cy. ⁊ Bal. in. l. in contractibus. C. de non nu. pec. propoſitum nõ attingunt. illa enim ſub alijs traditõnibus iuris regulantur nam ideo ibi exceptio ex forma ſtatuti non habet locũ: qꝛ preceptum: de quo ibi agitur emanauit in cõtrarium confeſſionis morbo affecte ſeu onere exceptiõis. vnde nimirũ ſi ceſſare debet executio que pẽdet a precepto ꝙ debet eẽ illius conditõnis ⁊ cenſure cuius ſuũ antecedens. ſed ſi ꝑceptum illud in contẽtioſo iuditio emanaſſet: ⁊ ſic non in conſequẽtiam ſed principaliter ſecus eẽt: quia tũc nõ compatibiliter: ſed aduerſatiue: ⁊ oppoſitiue ipſi exceptõni veniret vt ibi per eoſdem no. Cum ita ad propoſitum renũtiatio ſimulatõnis non in conſequẽtiam: nec incompatibiliter acceſſit illi conuentõni. ſed ſimulando allegate ſed remotiue ad conflictum ipſi⁹ ſi qua forte preceſſit. Et ad omne dubium remouẽdum ⁊ clare oſtendẽdum ꝙ in contractu qui tũc gerebatur nulla fictio aut ſimulatio intercedebat vt ſuperius oſtenſuȝ eſt. ſimiliter dicẽdum per ipſi⁹ exceptõnis obiectum executõnem predictam non impediri vt nũc de precepti executõne dictum eſt. Nõ obſtat quod no. in. l. iij. C. plus valere quod agitur. vbi habetur ꝙ̃ cõtractus ſimulatus non firmatur iuramẽto: quia cum preſumatur ibi contractuȝ nullum ex defectu cõſenſus ꝓpter precedẽtem cõuentõnem de ſimulando que nõ preſupponitur reuocata tacite vel expreſſe. ſimiliter ⁊ ipſi iuramẽto conſenſus abeſſe intelligitur quo ad obſeruatõnem illi⁹ facti ꝯctus quoniã intelligitur iurari de obſeruãdo ꝯctum in ſua forma. i. eo modo quo ipſi contrahentes cẽſuerunt.

Et quia cõtractus dici non põt a quo remouet᷑ cõſenſus
ſed ille cui intereſt conſenſus.l.i.ff.de pac.⁊.l.i.§.ſi cõue
nat.ff.depoſiti.perinde eſt iurare ſeruare ꝯtractũ ſimula
tum.ac ſi iuraret᷑ ſeruari nihil.vnde puto referre qualiter
iuretur:videlicet an iuramẽtum ſe referat ad cõtractum:
puta iuro ſeruare ꝯtractum:⁊ locum habeãt ſupradicta ⁊
que no.in dicta.l.ij.an refert ſe ad verba:vt quia dicatur
iuro ea que dixi nũc ſeruare:quia tunc tenebit᷑ ſeruare iu
rans qꝺ verborum prolatorũ ſignificatio importat:nõ aũt
qꝺ inter partes ſenſitum eſt cuꝫ conſtat aliud eẽ verba:⁊
aliud partium cõſenſus.naꝫ ⁊ alſ refert qualiter cõcipia
tur iuramẽtum vt.l.ſi duo patroni.§.idem iulianus.⁊ ibi
no.ff.de iureiur.⁊ no.Cy.in.l.ſi ex cautõne.in tertia que
ſtione.C.de non nume.pec.Bal.in.l.ij.C.de reſcin.vẽ.
ṽſi.illud.⁊ idem dicẽdum ſi in inſtrumẽto contineretur ꝙ
debitor iurauit ſeruare ſcripta in ipo inſtrumẽto referẽdo
ſe ad ſcripturam non ad ipum cõtractuꝫ ſeu cõſenſus par
tium vt fuerit in caſu de quo agitur.naꝫ dicit᷑ in inſtrumẽ
to ꝙ ipe depoſitarius dixit omnia ſupraſcripta ac infraſcri
pta vera eẽ ⁊ fuiſſe:⁊ promiſit ipa attendere ⁊ obſeruare:
ergo per predicta quãuis cõtractus ipe ſimulatus fuiſſet ſi
mulatus erit virtute iuramẽti ſeruare.id qꝺ ipa lr̃arum fi
gura ſignificat.multum enim refert inter cõſenſum ⁊ ſcri
pturam vt ſuperius dictum eſt de verbis ⁊ conſenſu:facit
qꝺ no.in.l.non figura.ff.de actiõ.⁊ ob.ad hoc facit optĩe
quia iuramẽtum debet ſeruari in forma ſpecifica vt condi
tio.de iureiuran.c.ad noſtraꝫ.⁊ no.Bar.in.l.amplius.
ff.rem ra.habe.⁊ ſic potius factum reſpicit ꝙ̃ iuris diſpo
ſitõnem vt.l.qui heredi.in prin.ff.de condi.⁊ demon.⁊
l.meuius.e.ti.Item in caſu noſtro ſpecialiter ſimulatõni
renũtiatuꝫ eſt cũ iuramẽto.ſed in dicta.l.iij.ſecus.Ex pre
dictis etiam infero ꝙ cum depoſitarius predictus promiſit
non opponere aliquam exceptõnem ſeu defenſionem iu
ris vel facti.⁊ ſic ad factum ſuũ retulit non ad contractuꝫ
ſeu cõſenſum vt eſt dictum.poſito etiam ꝙ cõtractus etiã
ꝑncipaliter ſimulatus eẽt nec iuramẽto cõfirmaretur:nec
renũtiatõne.nihilominus ipa ſimulatio opponi non pote
rit:ſtant enim ſimul hec:cõtractum ſimulatũ ⁊ nullum eẽ
⁊ exceptõnem ſimulatõnis obſtãte iuramento opponi nõ
poſſe.Caſus eſt in.c.debitores.de iureiu.de pig.c.ſignifi
cante.no.Bar.in.l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſo.in prin.
Et per predicta etiam apparẽt clariſſime no.per Bar.in
l.ſeius ⁊ augeri⁹.ff.ad.l.fal.⁊.C.ꝺ execu.rei iudic.⁊ alia
allegata contra executõnem dicti inſtrumẽti impertinẽter
allegata.Et vt detur breuis concluſio dic ꝙ contra dictũ
inſtrumẽtum ſeu executõnem petitam fruſtra opponitur
ſimulatio dicta que executõnem per ipam exceptõneꝫ nul
lo modo differri poſſet vel impediri.Ad ſecũdum aduer
tendum eſt ꝙ ſimulatõnis multe ſunt ſpecies ⁊ diuerſorũ
effectuũ vt habetur.C.plus valere qꝺ agitur.per totum:
⁊ plene per Bar.in.l.i.e.ti.⁊ in.l.ſi non ſortem.§.inde
bitũ.de condi.indebi.ff.⁊ in.l.cum precibus.C.de ꝓba.
⁊ habetur etiã in.l.quãuis.⁊ in.l.cum te.⁊ in.l.multum.
intereſt.C.ſi quis alteri vel ſibi.⁊ in multis alijs iuribus.
Et inter ceteras ſpecies quedam eſt que tãtuꝫ ſimulatur
⁊ nihil agitur vt.l.nuda.ff.de contrahen.emp.⁊ no.in.l.
imaginaria.ff.de regu.iu.Quedã in qua aliquid agitur ⁊
aliquid ſimulatur:⁊ in hac ſpecie quãdoqꝫ qꝺ vere agitur
concernit fauorem dantis ſeu tradẽtis:vt cuꝫ agitur ꝺ de
ponẽdo ⁊ donatio ſimulatur:⁊ in hac ſpecie quãdoqꝫ qꝺ
vere agitur cõcernit fauorem recipiẽtis vt ſi vere donatur
⁊ depoſitum ſimulat᷑ iuxta no.in.l.cum manu ſata.§.fi.
ff.de cõtrahen.emp.hoc preſuppoſito videt᷑ dicẽdũ niſi
ſimulatio proponat᷑ vt ſpecie ſua non releuat proponẽteꝫ
Exceptio eniꝫ debet clare ſpecificeqꝫ proponi:alſ nõ pro

derit.tex.eſt in.c.pia.de excep.li.vi.⁊ in gloſa ſuper ṽbo
ſpeciem.no.etiam glo.in.c paſtoralis.de reſcript.⁊ i ſpe.
in ti.predicto.§.nũc videãduꝫ.ṽſi.ſed illud.facit.l.titie tex
tores.⁊ qꝺ ibi nota.per docto.de lega.i.ad hoc etiam qꝺ
no.Jo.an.in.c.preſentium.de teſti.li.vi.in nouella.in ex
ceptõnibus fiendis cõtra teſtes:⁊ rõ eſt ꝙ quẽadmodum
actio aperte ⁊ cõcludẽter proponẽda eſt vt.l.labeo.§.i.ff.
de flumi.⁊ no.Bar.in.l.i.⁊.ij.ff.de excep.Si vero ſim
pliciter non deſignata ſpecie propoſita fuit in caſu de quo
agitur vt factum fuiſſe aſſeritur.cum multe ſint ſpecies di
uerſorum effectuũ.dicẽdum videtur talis ſic proponentis
intentõnem non procedere:⁊ ſic in terminis iſtis de facto
conſuluit Bar.in cõſilio qꝺ incipit.Petrus nicolai.Sꝫ
forſitan videtur mihi diſtinguẽduꝫ.ꝙ aut proponẽs ſimu
latõnem ſimul aſſerit aliquid vere actum ſimpliciter:⁊ ꝓ
cedant predicta ratõnibus ante dictis.aut ſolum dicit᷑ cõ
tractum de quo agit᷑ ſimulatum:nec dicit vere actũ fuiſſe
⁊ iſta ſimulatõnis exceptio procedat tãꝙ̃ comprehẽdens
ſolum iſtã ſpeciem ſimulatõnis:alſ in tantum quãtuꝫ ſimu
latur ⁊ nihil agitur de qua ſuperius dictũ eſt quã tamen
ſpeciem verba apta ſunt comprehẽdere.nam in articulis
⁊ exceptõnibus formandis multum ſpectari debẽt verba
⁊ ideo cauti debẽt eẽ aduocati ⁊ procuratores:quia ex par
ua verborum mutatõne magnus quãdoqꝫ mutat᷑ effect⁹
iij.q.vij.in grauibus.ad hoc optime qꝺ no.glo.de ſta.re
gula.c.i.in ṽſi.abſqꝫ periuria.⁊ Jo.an.in.c.i.⁊.ij.de ho
mici.in.vi.in nouella.Bal.in.l.ſi quis nõ dicam rapere.
de epi.⁊ cle.ſic itaqꝫ ipam exceptõnem tenẽdum eſt rite ꝓ
poſitam ratõne predicta de neceſſitate infert᷑ pecuniam
traditam per ipm deponẽtem penes ipm excipientem re
ſidere:⁊ ſine cauſa quia dato ꝙ cauſa ſimulata dici poſſit:
non tamẽ numeratio quã factã realiter ipm inſtrumẽtum
atteſtatur niſi ⁊ inſtrumẽtum de falſitate arguatur.⁊ hoc
preſuppoſito ſatis dicẽdum erit promiſſionẽ de reſtituẽdo
ſimulatam non intelligi:q: ⁊ abſqꝫ ipa dicta pecunia dãs
vendicari poſſe:quia nuda traditõne dominiũ non tranſ
fertur.l.nũꝙ̃ nuda.ff.de acqui.re.do.que.l.põt exempli
ficari per id qꝺ no.in.l.triticum.ff.de verbo.ob.in gloſa.
argu.l.nam etſi fur.ff.ſi certum pe.Et ſi dubitaret᷑ an tra
dens fuiſſet dominus.⁊ ſic an pro ſtantib⁹ rei vendicatio
competeret:ſaltem ad auocãdam poſſeſſionẽ daretur con
ditio.l.indebiti.§.ſi nũmi.ff.de condi.indebi.Ad tertiuꝫ
preſuppoñẽdo apte ⁊ rite propoſitam fuiſſe dictaꝫ ſimula
tionem:an creditor poſſit inuitus cogi ad compromittẽdũ
virtute ſtatuti predicti.⁊ breuiter dicẽdum eſt ꝙ non.naꝫ
electi ex neceſſitate impoſita per legem veri iudices:⁊ non
arbitri ſeu arbitratores ſunt.l.i.C.de arbi.licet aliquib⁹
non placeat hoc.ſed dicunt ꝙ quandoqꝫ iudex iubet eligi
arbitratores ⁊ dari a iudice ⁊ ſunt iudices dlegati.⁊ ita di
cunt debere intelligi.l.apertiſſimi.⁊ dictam.l.fina.C.de
iudic.quãdoqꝫ lex artat in amicum compromitti:⁊ hec eſt
tranſactio vt nota.in auten.vt differẽtes iudices.§.ꝑmo.
vnde dicitur tũc compelli ad tranſigẽduꝫ:⁊ ſic arbitri ſeu
arbitratores erunt ⁊ non iudices.quorum opinio non eſt
vera:quia arbiter de quibus in dictis legibus nõ datur a
iudice ſed tãtum a partibus eligitur iuſſu legis qui iuſſus
dato ꝙ a partibus eligãtur facit eos iudices eſſe.vnde re
fert an ſponte eligantur a partibus ⁊ ſunt arbitri ſeu arbi
tratores iuxta nota.in dicto.§.ꝑmo.an legis precepto:et
tunc ſunt iudices.nam dato ꝙ a partibus eligãtur:tamẽ
a lege auctoritatem iudicandi ⁊ cognoſcendi recipiunt.et
ita loquit᷑ dicta.l.apertiſſimi.⁊ dicta.l.finalis.⁊ ita ibi te
net Bartolus ⁊ Baldus.⁊ per Barto.in.l.ꝑma.ff.a
qui.appel.non li.⁊ ita tenetur cõmuniter.modo cuꝫ in ca
ſu iſtius executõnis principaliter diſceptetur de viribus

iuramenti preſtiti per dictū debitorem de quo an fuerit ꝑ
ſtitum non dubitatᷣ quia inſtrumētum atteſtatur de ipſo
⁊ ſic inter dictas partes diſceptatᷣ: an ſeruādum ſit cōſtat
huiuſmodi cognitōnem ꝑ ad eligēdos virtute dicti ſtatuti vt
ad ſeculares iudices pertinere non poſſe ſed ſolum ad ec
cleſiaſticum tāꝙ̄ de ſpirituali re. de elect. c. venerabilem.
⁊ no. Jo. an. in. c. fi. de foro compe. in. vi. in nouella. ergo
non pōt cogi ad compromittēdum quia iudices eligēdi nō
forent talis notōnis capaces: nec etiam ſtatutum poſſit fa
cere. hoc etiam ſi expreſſe hoc dictaret ut in. c. eccl̄ie ſancte
marie. de conſtitu. ſolum enim ad iudicem ſecularem ſpe
ctat facti queſtio ſcilicet an iuratum ſit: ⁊ cognito iuratum
eſſe iuramētum exequi tenetur ut in. c. licet. de iureiuran.
in. vi. ad hoc qđ no. Bal. de reſcri. uen. l. ij. v̄ſi. ⁊ nota. ⁊
ꝙ de uſurarum queſtione dicitur in. l. titia. ff. ſolu. ma. ꝑ
Bar. ⁊ docto. in. l. omni nouatōne ceſſante. C. đ ſacroſa.
ec. ⁊ in. l. quotiens. C. de iudic. ⁊ utrobiqꝫ per Bal. ⁊ qđ
legitur. ⁊ no. in. l. tuam. de ordine cog. qui filij ſint legi. c.
lator. cum ſimi. huic tamē diſputatōni locus non uidetur
quia ut fertur eccl̄iaſticus iudex per hūc creditorem adhi
bitus iam ipi debitori precepit ut iuramētum obſeruaret
ſub pena ⁊c̄. ⁊ ſic dubium iſtud cognitum ⁊ deciſūꝫ ē. nō
autem cognoſcendum uel decidenduꝫ etiam per uiam cō
promiſſi. ut no. in. l. poſt rem. ff. de tranſac. per Barto. ⁊
docto. ¶ Poſtremo quia etiā error oppōitᷣ qui exceptio
ni ſimulatōnis aduerſatur: quia ſimulatio preſupponit cō
tractum iſtum ex certa ſciētia ſic inhibitum fuiſſe. nā ſi ue
rum fuit cōuentōnem preceſſiſſe de ſimulādo: ergo cōtra
ctus ſimulatus ſubordinatus fuit cōuentōni precedenti: ⁊
ſic non erratur. ſed ſcienter fuit celebratus. ergo tāꝙ̄ incō
patibilia non poſſūt concurrere nec admitti. l. i. C. de fur.
Nec ob. ꝙ exceptōnes etiā cōtrarie ſimul opponi poſſūt:
vt habetur per Cy. in regula. nullus pluribus. de regu.
iur. in. vi. ⁊ per glo. in. c. cum dilectus. de religio. domi. ⁊
in. l. nemo. ff. de excep. ⁊. l. nemo ex his. ff. de regu. iu. qꝛ
ē uerum quādo vna exceptio pure proponitᷣ. ⁊ alia ſubcō
ditōne ſm Dy. in dicta regula. nullus. ſed glo. in dicta. l.
nemo ex his. indiſtincte admittit cōtrarias exceptōes. idē
glo. in dicto. c. nullus. preterꝙ̄ in caſibus a iure prohibitꝭ
Bar. in dicta. l. nemo. de excep. ſentit contra Dy. glo. v̄o
in dicto. c. cum dilectus. diſtinguit inter contrarias ⁊ com
patibiles: vt compatibiles ſimul ⁊ eodem tempore propo
ni poſſunt. contrarie v̄o tātū ſucceſſiue. vnde poſtꝙ̄ a pͥma
excluſus fuerit poterit ſecūdā cōtrariam ꝓponere. ⁊ idem
tenet in. c. paſtoralis. de excep. pro opi. Dy. facit. l. ſi qdē.
C. de excep. Item reſpondet ꝙ allegans cōtraria repelli
tur vt dicta. l. i. ⁊. c. ſolicitudinem. in fi. đ appella. Nō ob
ſtat. l. nemo prohibetᷣ. quia loquitur de diuerſis nō đ cō
trarijs. Nō obſtat. l. nemo ex his. que vult ꝙ poſſit negās
vti alia exceptōne ſeu defenſiōe quia intelligendo diuerſa
erit non cōtraria: ⁊ eodem modo intelligi pōt. c. nullus. ſa
tis equa videtur opi. Bar. ſm quā allegans contraria eſt
repellenduꝫ ſm opi. Dy. Sed poſito ꝙ opi. Ja. ⁊ Joan.
an. procedat: tamē in caſu de quo agitur non debet habe
re locum per iuramēti religionem que diuini iuris cuius
executio ꝓpter ſubtiles ⁊ calūnioſas exceptiōes impediri
non debet: cum de mera ⁊ plena veritate agatur ar. c. cuꝫ
dilecti. de accuſa. de facili enim tales exceptōnes proponē
do quis poſſet periuriū incurrere: ⁊ ſic peccaret mortalitᷣ.
occurrēdum eſt per iudicem ipas taliter oppoſitas repellē
do. argumētū optimū i. l. pe. C. ad tre. ibi nedū nimia ⁊c̄.
⁊ dicit Jo. an. ꝙ iudex pernitioſe ſubtilitati debet occur
rere in. c. cum contingat. de offi. delega. no. glo. in. c. ſepe.
de reſti. ſpo. ſi aduerſantᷣ vel nō: adinuiceꝫ. hee due. exceptio
nes vel ſimul poſſunt proponi vel non. dicēdum eſt ꝙ ī ca

ſu iſto nō eſt admittēda erroris allegatio: quia expreſſe di
citur in inſtrumēto ipm debitoreꝫ aſſeruiſſe ſe ex certa ſci
entia ⁊ non per errorem ꝯtrahere. que verba quāuis nar
ratiua ſibi preiudicant. l. optimā. C. de contrahen. ⁊ com
mit. ſtipu. ⁊ no. per Jnno. in. c. cum in iure. đ offi. deleg.
adhuc quia ſi in priuilegio principis continetᷣ ipm princi
pem ex certa ſcientia aliquid concedere remouetᷣ eſſe con
trarium vt habetur in. l. idem vlpianus. ff. de excu. tu. et
l. qdam cōſulebat. ff. de re iudi. ⁊ per Bal. in. l. pe. C. ſen
ten. reſcin. non poſ. facit qđ no. in. l. ſed etſi quis. §. fi. ff. ſi
quis cau. ⁊ in. l. ſi dinorno. ff. de verbo. obli. Eſt etiam in
notione iudicis qualis eſt allegans errorem. nā ſi diligēs
⁊ ſtudioſus homo eſt maior etate ⁊ expertus in talibꝰ aut
maioribus: aut ſcientificus maxime in facultate legali: ⁊ q
veriſimile debet ſcire errātibus cōſulere ipm ſic allegātem
non debet admittere vt. l. i. C. qui ⁊ aduer. quos. facit. l.
cum de indebito. ff. de proba. ¶ Et ex predictis euidentiſ
ſime apparet executōnem dicti inſtrumenti preter erroris
allegati. aut nullo modo impediri. aut differri poſſe. Ra
phael fulgo. Jo. autem de imo. in. l. nemo pōt. de lega. i.
dicit ſic ī eo qđ do. Bar. dicit in. l. nemo poteſt. de lega.
i. de renūtiatōne exceptōis ſimulatōis idē. dicit Jo. ꝙ hoc
procedit quādo non eſt in renūtiatōne iuramētum appo
ſitum. ⁊ idem quādo eſt appoſituꝫ ſed ſimpliciter eſt iura
tum non cōtrauenire ſm mētem ꝯtrahentiū argu. l. fina.
C. de non nume. pecu. ⁊ no. per eūdem Bar. in. l. ſi qs
pro eo. ff. de fideiuſſo. ſecus autem ſi partes iuraſſent pre
dicta omnia vera eſſe. ⁊ in nullo cōtrafacere vel venire: ⁊
tūc per iuramētum non videtᷣ allegari poſſe ſimulatio: vt
videtur etiam voluiſſe Bar. in allega. l. fi. in fi. niſi forte ꝑ
us ſuper hoc obtineatᷣ abſolutio ar. c. debitores. đ iureiu
ran. Jdem v̄o Jo. de imo. in. c. ad noſtrā. de emp. ⁊ ven.
idem dicit vbi dicit ſic. ¶ An autem iuramētuꝫ ſuper cō
tractu ſimulato impediat dict de ſimulatōe glo. in. l. iij. C.
plus valere quod agitᷣ. videtur velle ꝙ non: ⁊ idem dn̄s
Flo. ⁊ idem dominus Pe. in dicto. c. ad noſtram. qꝛ euꝫ
deficiat conſenſus in cōtractu ſimulato non extēditur ad
iuramētum ad ipm. per id qđ habetur in. l. fi. C. đ nō nu
me. pecu. qđ videtur intelligendū niſi expreſſe fuiſſet iura
tum omnia ⁊ ſingula contenta in inſtrumēto vera eē: quia
tunc allegādo ſimulatōnem venire cōtra iuramētum. ſecꝰ
quādo ſimpliciter iuraſſet non cōtrauenire facit quod no.
Bar. ī. d. l. fi. ⁊ dominus An. đ bu. in. c. cū contingat. de
iureiuran. circa finem. ⁊ ibi vide. Jmmo dixit etiaꝫ idem
dominus Flo. in dicto. c. ad noſtraꝫ. allega. ꝙ licet inſtru
mento ſit renūtiatum omnibus exceptōnibus competen
tibus: ꝙ nihilominus poterit opponi exceptio ſimulatio
nis: quia talis renūtiatio cenſetur etiam ſimulata. vt notat
Bar. in. l. nemo pōt. de lega. i. ⁊ hoc quādo fuit facta in
ipo inſtrumēto. ſecus ſi ex interuallo poſt inſtrumētuꝫ ar.
l. ij. C. qđ me. cā. ⁊ no. Bar. in dicta. l. nemo pōt. ⁊ dicit
Bar. in. d. ꝯſilio. alle. Pe. nicolai ꝙ ſi quis renūtiat ī in
ſtrumēto exceptōni ſimulatōnis ⁊ apparentie facti ꝯctus
ꝙ dicta renūtiatio hoc operatᷣ: quia declarat intētionem
ſuam qua non intēdit dicere iſtum cōtractum eē fictitium
ſimulatum vel ad apparentiā factum. ſed hoc nō obſtāte
ſi appareant legitime cāe ꝓbatiōis ⁊ inditia: tūc eadē rōne
quia ſubſtātia contractus probaretᷣ ſimulata eadem rōne
⁊ renūtiatio ar. ff. de noua. l. i. §. diuerſū. per eaſdeꝫ ratio
nes pōt dici facta donatio: lꝫ fuerit omnium bonorum. ⁊
ſic no. ff. que in frau. cre. l. lutius. ¶ Sed quid ſi ſtatutuꝫ
dicit ꝙ contra inſtrumētum confeſſionatū non poſſit aliꝗ
defenſio ſeu exceptio niſi ſolutōis falſitatis vel pacti: ⁊ nul
la alia. nūquid poterit opponi exceptio ſimulatōis dicit ꝙ
nō Bar. in. l. i. ff. qđ vi aut clam. quia inſtrm̄. eſt inſtrm̄

licet contractus ſit ſimulatus. Tu dic dicit Bal. in. l. i. C.
plus valere qð agitur. ꝙ aut eſt ſimulatio ꝓbata per pre
ſcriptōnē iuris ⁊ de iure. ⁊ pōt opponi vt. C. de dona. añ
nup. aut. ſed iã neceſſe. aut ē ſimulatō ꝓbãda: ⁊ tũc refert
aut obijcit̃ ꝯctui ⁊ ñ pt. aut obijcit̃ rogito notarij qa dicit
ꝙ rogit⁹ fuit ſimulat⁹. tũc dicit Bal. ꝙ pt opponi. dicẽdo
enim ꝙ notari⁹ fuit ſimulate rogat⁹: qꝛ finxerũt ſe rogare
cum nō intẽderent rogare dicẽdo ꝙ teſtes fuerunt ſimula
te adhibiti per hoc dicit̃ ꝙ inſtrumẽtum nō eſt inſtrumē
tum: quia deficit ſubſtãtia inſtrumentaria. i. rogitus vt in
aut. de tabel. §. nos autē. ideo ſalua veritate que ſemp dꝫ
eſſe in proponẽte vel opponente. r̃ſpice modũ excipiẽdi ⁊
diligent̃ no. ⁊ ſm Bal. in R̃ica. C. depoſi. exceptio ſimu
lationis: tũc obſtat quãdo in veritate nihil agebat̃ vel age
batur aliquid inualidum ſeu turpe. ſecus ſi in veritate ali
quid agebat̃ in quo poterat fundari obligatōis ſubſtantia
licet traderet in ſpeciem alterius ꝯctus. tex. eſt no. in. l. lu
tius titius cuꝫ heres. ff. depoſi. vnde ſi quis mihi debet. x.
ex cauſa dotis vel vẽditōnis qui promittit mihi ſoluere ex
cauſa depoſiti: dum ego repeto: ſi ille opponit ꝙ illud de
poſitum eſt ſimulatum non ꝓcedit exceptio per. l. ſi ex pre
tio. C. ſi cer. pe. vnde dicit Bar. in. l. lutius. ff. depo. alle.
ꝙ quãdoqꝫ agitur aliquid ſimulate: ⁊ tamē i veritate nihil
agitur: ⁊ tũc ſine dubio nō valet qð agitur nec qð ſimula
te concipit̃ vt. C. plus valere qð agitur. Quãdoqꝫ vnuꝫ
agit̃ ⁊ aliud agi ſimulat̃: ⁊ tũc quãdoqꝫ illud qð agit̃ in
veritate eſt de iure validum: tũc illud qð agi ſimulatur va
let: quia vnus cõtractus transfert̃ in alium vt no. in. l. lu
tius. alleg. ⁊ in. l. ſingularia. ff. ſi cer. pe. ⁊ in. l. ſi ex pretio.
C. ſi certum pe. Quãdoqꝫ illud qð agitur nullo modo eſt
validum: ⁊ tũc nō valet qð ſimulate concipit̃ vt. l. i. C. de
condi. ob tur. cau. Quãdoqꝫ illud qð agitur eſt inualiduꝫ
eo modo quo agitur. ſed validuꝫ certo modo vt. d. l. luti⁹.
vbi non valebat dotis cõſtitutio que in veritate agebatur
ſed obligatur recipiẽs ad reſtituẽdum conditōne ſine cau
ſa vt. C. de condi. ſine cã. l. i. ⁊. ff. ð condi. ſine cau. l. auun
culō.: ⁊ tũc valet qð ſimulate concipit̃ vt dicta. l. lutius. ⁊
illa obligatio que naſcebatur preter propoſituꝫ cõtrahen
tium tranſfertur in actōnem depoſiti vt dicta. l. lutius. in
qua habetis vt al's dixit Bar. ibi ꝙ exceptio ſimulatōnis
tũc obſtat quãdo in veritate nihil agebatur: vel agebat̃ ali
quid inualidum ſeu turpe. ſecus ſi in veritate aliquid age
batur: licet crederet in ſpecie alteri⁹ obligatiōis. Et ſi que
ritur quanto tempore durat exceptio ſimulatōnis. dic ſm
Bal. in. l. i. C. plus valere quod agitur. aut ſuccedit loco
exceptōnis non nume. pecu. ⁊ tãtuꝫ durat exceptio ſimu
latōnis: quãtum durat exceptio non nume. pecu. C. de
poſtu. l. ſi ſub ſpecie. aut competit ex alia equitate: ⁊ tunc
perpetuo. ff. de doli excep. l. pure. §. ſina. Et ſi querat̃ an
exceptōni ſimulatōnis poſſit renũtiari ex predictis reſpon
ſum eſt. Sed an ex cõtractu ſimulato trãſeat poſſeſſio. dic
ſm Bal. in. l. emptōe. C. plus valere qð agitur. ꝙ aut lo
queris de ciuili tranſlatōne. puta per precarium ⁊ nō trãſ
fertur: quia cum ſimulãs remaneat dominus vt prius rei
ſue non tenet precarium vt. ff. de re. iu. l. neqꝫ pignus. aut
loquimur de naturali traditione: ⁊ tunc Bar. diſtinguit.
aut probat̃ animus trãſferende poſſeſſionis ⁊ tranſfertur
ex cõtractu etiã inutili: vt. ff. de acqui. poſſeſſio. l. i. §. ſi vir
vxori. ſed in dubio non preſumit̃ animus poſſeſſionis trãſ
ferende ex quo contractus eſt ſimulat⁹: ⁊ ſic etiam traditio
preſumitur ſimulata ſm Bar. qui ita no. de aqua plu. ar
cen. l. emptio. Credo dicit Bal. ꝙ ſi ð poſſeſſiōe diſceſſit
⁊ aliũ i poſſeſſiōe dimiſit ꝙ iſte ſit modus poſſeſſiōis trãſ
ferende argu. ff. de dolo. l. cum quis. ⁊. l. fiſtulas. §. i. ff. ð
contrahen. emp. ergo ſecus ſi in rei veritate non diſceſſit
de poſſeſſione: ⁊ vide Bal. in. l. quidam cum filium. ff. de
heredi. inſti. Ulrio Salice. in. l. emptōne. plus valere di
cit. ꝙ ex contractu ſimulato pena non cõmittitur quia eſt
nullus propter cõſenſus defectum. Et idem Salice. in. l.
i. eo. titu. dicit ꝙ ſi vnus contrahẽtium ſimulat ꝙ nō ſimu
lans pōt dicere contractum valere quãdo lex cõtractui nō
reſiſtit. l. eleganter. in principio. de dolo. ⁊. l. iulianus. §. ſi
quis. de actio. emp. ſecus ſi reſiſtat cõtractui ſimulato. l.
a diuio pio. vbi glo. de re indi.

c **Lauſula** Non vi: non metu habet
duas partes. vnam vi: ali
am metu: In iſta clauſula de quo ad primã
partem modica dicent̃ quia in clauſula ſpo
liatus ante omnia eſt reſtituẽdus: latiſſime omnia dicẽtur
Et dixit Bar. in. l. extat. ff. quod met⁹ cauſa. poſt glo. ꝙ
quinqꝫ ſunt genera violẽtiarum. Eſt enim quedam violẽtia
expulſiua. ⁊ iſta non habet cõſenſum expulſi: ⁊ hec puni
tur per interdictũ vnde vi vt. ff. de vi ⁊ vi ar. per totũ. Eſt
quedam alia violentia que vocat̃ turbatiua: ⁊ iſta habet
locum tam in re mobili ꝙ̃ imobili: ⁊ contra eam ſubueni
tur per interdictum vti poſſidetis. Sed eſt aduertẽduꝫ ꝙ
pro hac violentia non reperitur prodita aliqua publica ac
cuſatio criminalis: vt. l. ſi ſeru⁹. ff. ð act. ⁊ ob. ⁊. l. hoc iur.
ff. de reg. iu. ⁊ ibi per Ja. ð are. eſt tñ prodita actio iniuria
rum ciuilis vel accuſatio iniuriarum q̄ priuata eſt. ff. ð iu
reiuran. l. ſane ſi maris. ⁊ vide Bal. ſuper hoc in ſua que
ſtione quam diſputauit que incipit. Accuſat⁹ de vi turba
tiua. ⁊ ibi vide. Eſt ⁊ tertia violentia que vocat̃ inquietati
ua: vt quãdo tu edificas in meo vl̃ aliquid facis: ⁊ hec vio
lentia punitur per interdictũ qð vi aut clã. ⁊ poteſt eſſe ꝙ
hec violentia habeat conſenſuꝫ eius cui infertur: vt. l. me
tum. §. ñ. ff. qð me. cau. Eſt ⁊ hec quarta violentia que vo
catur ablatiua: ⁊ iſta habet locum ſoluꝫ in rebus mobili
bus nec habet voluntatem eius cui auferuntur: ⁊ pro iſta
eſt prodita actio vi bonorũ raptorum: ⁊ competit etiam ac
cuſatio. l. iul. de vi. Eſt quinta violentia que vocatur com
pulſiua: vt quando per vi aliquis cogitur cõſentire ⁊ vel
le ⁊ de iſta loquitur totus titulus qð me. cau. C. ⁊. ff. Sũt
enim iura alia punientia violentias quedaꝫ pretoria vt in
terdictũ ne vis fiat ei: ⁊ multa alia interdicta prohibitoria
Et ſunt etiam quedaꝫ iura ciuilia que puniunt violentias
de quibus glo. mentioneꝫ facit in dicta. l. extat. ⁊ Goffre.
omnes illas conſtitutiones cõmentauit circa fi. libelli ſui:
⁊ idem ꝙ Bar. dicit Hoſti. i ſumma. qð me. cau. §. qua
liter diſtinguitur. ⁊ idem dicit Bar. qð Bal. ¶ Trãſea
mus ad aliam partem de metu ⁊ dicit Hoſti. in ſumma i
ti. qð me. cau. §. quid ſi metus. ꝙ metus eſt inſtãtis vel fu
turi periculi cauſa metui trepidatio. ff. qð me. cau. l. i. Ex
igitur auteꝫ ꝙ metus ſit preſens lꝫ futurum periculuꝫ. ff.
qð me. cau. l. metum. Bar. dicit tamen ibi in. d. l. metuꝫ.
ꝙ inſtans metus non accipitur ſimpliciter prout vere eſt
de preſenti. ſed quãdo res ad hoc veriſimiliter tendit ⁊ di
citur metus quaſi mentem. ſ. liberã tenens id eſt retinens
ſeu impediens. naꝫ qui timorē habet non qð ore ſemper
exprimit mente gerit. Bal. vero i. l. hijs qui. C. ð his qui
per metum iudi. non ap. dicit ꝙ metus eſt tractio mentis
ꝑ quã vſus liberi arbitrij arcetur: ⁊ intantuꝫ viciet electio
nem prelatorum ꝙ ſuperior electionem vulnerataꝫ perſe
uerante vulnere ⁊ morbo ipſius cum radix ipſius ſit putã
da ⁊ medicine fomenta non ſentiat cõfirmare non poteſt
qꝛ talis electio eſt contra ius naturale ſm Inno. vnde enꝫ
talis electio quia ius eſt illata vere non cõualeſcit: facit qð
no. in. c. dudũ. de reb⁹ ec. nō ali. vt extra ð elec. c. i cauſis.
per Ber. Conſidera ꝙ qui confirmat factum per metũ
potius confirmat diſſenſum ꝙ̃ aſſenſũ. i. confirmat ipſuꝫ

diſſentire: quia diſſenſus in metu potior eſt cõſenſu ⁊ pre
ualet a predominio ⁊ potẽtia vt no. in. l. debitor. ff. ad tre
bel. Pono iudicamus actum ſm preualentiã. ff. de dõa.
inter virum ⁊ vxo. l. ſi ſponſus. §. circa. ⁊. l. queritur. ff. de
ſtatu ho. ⁊ dicit Hoſtien. in ſũma qd metus cã. in. §. qua
liter. ꝙ metus eſt dupliciter probabilis ⁊ improbabilis ⁊
fuerũt dicta Azo. i ſũma co. ti. qd metus cã. Probabilis
eſt vt metus carceris: ⁊ ſtatus: mortis: crutiatus corporis
verberum: ſtupri. tales enim metus cadũt in conſtãtem vi
rum vt. l. iſti qdem. ff. qd metus cã. C. de tranſac. l. iterpo
ſitas. vnde iuſtus metus eſt timere ſubuerſionẽ ſui ſtatus
vl' ſtuprũ in ſe vel filios: vel verbera: vel crutiatum corpo
ris: vel vincula vt. l. nec timorẽ. ff. quod me. cã. Item me
tus iudicis. ij. q. i. inprimis. C. quod metꝰ cã. l. pe. ⁊ fina.
Item metus verberũ. xxiiij. q. viij. conuenior. Item metꝰ
onerãde libertatis. ff. quarum re. act. nõ da. l. i. §. que one
rande. Item metus ne honor impediat' ſeu bñfitium: de
inſti. c. cum veniſſent. Item carceris vel vincula. ff. quod
metus cã. l. iſti quidem. Item metus rerũ eſt iuſtus metꝰ
vt in. c. abbas. qd metus cã. l. diſ. preſbyteros. qd ĩtellige
de dãno graui: puta omniũ bonorum uel maioris partis
ff. de exe. tu. l. pp̃ter litem. quia ſm eũdem Hoſtien. in
ſũma. in ti. de procu. in. §. in qua re. vſi. ⁊ ꝙ dixit ãmiſſio
rerum altera mors eſt. vnde dicit' ꝙ non eſt ſubueniẽdu
in necem ſuam. ff. de mino. l. in cauſe. la pma. modicum
autem dãnum non excuſat. xxij. q. vij. c. omnes. ⁊ meliꝰ
ſm Hoſtien. in. d. c. qualiter. allega. metus dãni excuſat ĩ
dato uel promiſſo. nam ⁊ datum repetit': ⁊ promiſſuꝫ nõ
ſoluitur. exigitur ⁊ remiſſum: ſed nõ excuſat in cõmiſſo. ſ.
in peccato mortali: quia potius debemuſ oĩa mala tollera
re ut in. c. fratris. quod metꝰ cã. ſm Goffre. Item metus
excõmunicatõnis. nam excõmunicatio continet corporis
⁊ anime detrimentũ. ij. q. i. de manifeſta. xij. q. iij. audi. ⁊
per ipam ſubuertitur ſtatus hominis quia de corpore ec
cleſie eijcitur ⁊ traditur ſathano vt ibi. ⁊ eſt eterne mortis
dãnatio. xi. q. iij. nemo. vnde timenda eſt ſicut mors. Sed
contra quia medicinalis eſt nõ mortalis. ij. q. i. dixit Gof
fre. ꝙ metus excõmunicatõnis nõ excuſat. quia aut eſt in
iuſta: ⁊ illa non ligat quo ad deum. xi. q. iij. cui eſt illata.
dũmodo contẽnatur. xxiij. q. iij. in fi. Aut eſt iuſta: ⁊ tunc
ſibi imputet qui in culpam incidit. ff. qd metus cã. l. ſi mu
lier. ſm Goffre. ff. de regu. iu. qd quis. hoc non audeo aſ
ſerere dicit Hoſtien. ibi. Item dubiuꝫ põt eẽ vtrum ſit iu
ſta vl' iniuſta ⁊ etiam ſi ĩiuſte excõmunicetur quis tamen
quo ad eccliam tenet ſentẽtia ⁊ multa ſequuntur incõmo
da vt patet in. c. bone. de etate ⁊ quali. ð appel. c. paſtora
lis. in fi. Quid enim ſi epiſcopus pauperem ſacerdotẽ qui
non habet niſi vnicum benefitiũ in caſu non conceſſo niſi
det. x. vult excõmunicare videt' ergo ꝙ debeat aliquando
⁊ in aliquibus excuſari ar. xi. q. iij. ſentẽtia. de reſti. ſpo. c.
olim. lo. tertio. ſed hec a iudice diligenter inſpitiẽda erunt
vt arbitretur fideliter in predictis ſi accedũt vtrum debeat
excuſari cõſiderando perſonas: loca: ⁊ tempora: ⁊ qualita
tem facti ⁊ cãm. ff. ex quibus cau. maio. l. iij. ff. quod me.
cauſa. l. non eſt verisimile. ff. de re. vendi. l. in fundo. quod
metus cau. c. fi. de tranſac. c. fi. in fi. ⁊ dicit Bal. in. l. me
tum. ff. qd metus cã. ꝙ metus debet eẽ atrox: ⁊ qui cadit
in conſtãtem virum. facit. C. de tranſac. l. interpoſitas. ff.
de iniur. l. item apud labeonẽ. §. queſtionẽ. Cy. in. l. i. C.
de reſcin. ven. in. c. abbas. quod metus cau. ⁊. c. dilectus.
facit quod no. Inno. in. c. cũ nobis. de elec. Ex hoc appa
ret dicit ibi Bal. quãdo electio dicatur facta p impreſſio
nem laycorum: ⁊ vide qd no. Archi. vij. di. fuerunt. ⁊ idẽ
Archi. lxxiiij. di. vbi iſte. ⁊ vide. ff. qd fal. tu. au. l. nouiſſi
me. §. pe. ⁊. l. i. C. ſi qua. predi. po. Item idem Bal. in. l.

non eſt veriſimile. §. ſi iuſto. ff. quod metus cã. dicit ꝙ me
tus vinculorum eſt iuſtus metus. Item ꝙ mine poterũt
ſunt metuẽde. Inno. in. c. dilectꝰ. quod metus cã. dicit ꝙ
iuſtus metus eſt mortis ⁊ crutiatus corporis vt in. c. cũ di
lectus. quod me. cã. ⁊ in. l. interpoſitas. C. de tranſac. ⁊. l.
metum. C. qd me. cã. Item fame: ſtupri ⁊ ſtatus. ff. quod
metus cã. l. iſti qdem. Item ꝙ metus verberũ. ⁊ ſi neget'
iuſtus metus iudicis arbitrio relinquet'. ff. qd me. cã. l. ñ
eſt veriſimile. §. i. ⁊ dicit idem Inno. in. c. cum nobis. de
elect. alle. hec appellatio aliquando tenet. appello ne fiat
electio in certo loco vel certo tempore: ſi tũc temporis vel
eo loco timetur impreſſio facienda. xxiij. di. in nomine. ⁊
c. bone memorie magũtine. ſed contra de his que fi. a ma
io. par. ca. c. cum in cũctis. vbi dicit Inno. ꝙ non valet ap
pellatio que fit extra iuditium niſi probet' vera eẽ cauſa ex
qua appellatum eſt: ergo nõ valet appellatio que fit per ti
morem impreſſiõis niſi ſequatur impreſſio. Solu. iuſta cã
eſt quare non debet fieri electio iuſtus timor impreſſionis
ſecuture ⁊ ĩminens ⁊ non vanus etiam ſi non ſequat' im
preſſio: dũmodo veriſimile ⁊ probabile ſit ꝙ timoris effe
ctus ſequatur ſi ibi fiat electio. ⁊ ideo ſufficit probare hãc
cauſam. ſ. iuſtum timorẽ. hec enim eſt cauſa que facit iuſtã
appellatõnem ar. ff. qd metus cã. l. metum de appel. bõe
memorie. Alij dicũt ꝙ non valet appellatio niſi ſequatur
impreſſio. Ange. võ in. l. interpoſitas. C. de tranſac. dicit
ꝙ ſi infert' metus alicuius futuri periculi cuius euaſio q̃ſi
totaliter dependet a metu inferentis ſufficit exemplum in
medio qui extorſit peccuniaꝫ aſſerendo infirmo egritudi
nem eẽ grauem ⁊ periculoſam niſi eã bene curat vt. l. me
dicus. de va. ⁊ extraordi. cogno. ff. ⁊ Bal. i dicta. l. iterpo
ſitas. alle. dicit ꝙ quãdoqꝫ infert' metꝰ alicuius futuri euẽ
tus a natura vt medicus qui infirmitatem modicaꝫ facit
magnam ⁊ periculoſam: ⁊ occaſiõe huiuſmodi promiſſio
nes illicitas extorquet certe reſcidet' offitio iudicis vt. l. me
dicus. ſup̃ alle. Bar. dicit in. l. metum. ff. qd metus cã. ꝙ
iuſtus metus nõ accipit' ſimpliciter prout vere eſt de pre
ſenti. ſed quãdo res ad hoc veriſimiliter tendit. Inno. i. c.
prolatum. qd metus cã. dicit nota metum mortis nõ tan
tum ĩminere ei quãdo gladij erant preſentes. ſed toto tem
pore quo maritus vixit: quia poteſtatem necis habebat ſu
per eã: ⁊ intelligo hũc preſentẽ cũ poſſit ſemper occidi per
maritũ: q: ita potẽs erat ꝙ nõ poterat habere locũ ad quẽ
cõfugeret ſine timore mortis. ff. qd me. cã. l. metuꝫ. i prin.
vnde toto tempore vite eiꝰ non preſumit' ratificare. ſed eo
mortuo ſi poſt remanet preſumit' habere ratum: ⁊ ſi q̃ras
infra quãtum tempus. hoc arbitrio iudicis relinquẽdum
ff. de verbo. ob. l. continuus. §. cum ita.

De metu vxoris.

d **E metu uxoris dicit**
Bar. i. l. ad inuidiã. C. qd me. cau. ꝙ ex ſola
dignitate ñ p̃ſumit' violẽtia vt metus. ⁊ iõ ſi
mulier vendit pp metũ mariti iuſta ẽ cã reſcindẽdi ꝯctum
vt. l. i. §. q̃ onerande. ff. quaꝝ re. act. ñ da. tñ iſte metꝰ ñ p
batur eo q: ẽ maritꝰ ar. d. l. ad inuidiã. alle. ſꝫ ẽ neceſſe ꝙ p
bẽtur mine vl' v̑bera vt. l. ſi dõatiõis. C. qd me. cã. ⁊ p' In
no. i. c. cũ accedẽs. de puer. ꝯiuga. ⁊ dicit Bar. i. d. l. ſi do
natõnis. C. qd me. cã. ꝙ metꝰ mortis dĩ ⁊ itelligit' qñ iſta
bat metꝰ mortis q: forte tenebat gladiũ ſup̃ caput. Mine
võ intelligũt' qñ mors ñ inſtabat: tũc ⁊ iſte mine faciũt iu
ſtuꝫ metũ ex q̃litate pſone. Iõ dicit Bar. i. l. metũ. C. qd
metus cã. ꝙ quãdo mine inferũtur dꝫ inſpici pſona inſe
rentis minas. Sũt enĩ qdã potẽtes: ⁊ ita mali ꝙ illud qd

dicunt conſueti ſunt facere: ⁊ tũc cauſatur iuſtus met⁹ ex minis ⁊ iactationib⁹ vt. l. ſi donatiõis. C. qd me. cã. Si vo erat qdam homo qui multa cõſueuerat dicere ⁊ pauca facere: tũc non eẽt iuſtus metus vt. l. metum. C. qd me. cã. ex perſonis ergo dicta penſemus vt. l. i. C. ſi quis iperato. maledixe. nec enim mine eluſorie debent attendi: ſed veriſimiles. Item idẽ Bar. in. l. ſi ob turpẽ. ff. de cõdi. ob turpem cau. dicit ꝙ ipſe in qõne de facto dixit probabatur ꝙ vir percuſſit optime vxorẽ que nolebat conſentire cuidam inſtrumẽto: poſtea mulier cõſenſit ex interuallo certe eniꝫ metu videt̃ feceſſe. donec eniꝫ durat in mr̃imonio uiri inſta eſt cã metus. facit ad hoc qd no. ff. quarum re. act. nõ da. l. i. §. que onerãde. ⁊. C. de tranſac. l. interpoſitas. ⁊ ꝑ canoniſtas maxime ꝑ Inno. de cõuer. coniuga. c. accedẽs. ⁊ dicit Bar. in. l. i. §. q̃ onerande. ff. quaꝝ re. ac. non da. ꝙ licet actio qd me. cau. requirat cruciatũ vel metũ corporis: tñ ꝓpter metũ qui eſt ex nimia reuerentia quam vxor habet in virũ ⁊ in clerico erga epũm reſcindit̃ ꝓmiſſio vt dicit glo. in. d. §. que onerande. que glo. ſm bar. ibi dicit veritatẽ ⁊ reuocatur ꝑ offitiuꝫ iudicis. Caſus ẽ ſingularis in. l. fi. §. i. ⁊. §. cum fenerator. ff. qd me. cã. ⁊ no. C. e. ti. l. metum. ⁊. C. de tranſac. l. interpoſitas. ergo eo q2 marit⁹ vel eo q2 epũs erat: preſumit̃ illatus metus vt. d. l. interpoſitas. ⁊. l. ad inuidiã. de. alle. debet ergo vt ſup̃ dictum ẽ ꝓbari q̃ preceſſerũt mine vel verbera: tũc cuꝫ illa qualitate q2 vir vel maritus erat efficit̃ iuſtus metus vt no. in. l. metum. C. qd me. cau. ⁊ per Inno. in. d. c. accedens. alle. et ad reſcindendum talẽ ꝯtractum celebratum pretextu metus talis reuerentialis nõ datur niſi ãnus ſm Bar. in. l. vix. ff. ſi qs aliquẽ teſtari ꝓhibuerit. Ange. aũt in. l. i. §. q onerande. ff. quarum re. ac. non da. dicit ſic. ſi per patronum incuſſus fuit timor liberto: tũc omne ꝓmiſſum dr̃ cauſa libertatis onerande: ⁊ ſemper ſubeſt eadeꝫ cã timoris ⁊ reuerentie. nec eſt neceſſe ꝙ libertus ꝓbet tempore ꝓmiſſionis aliquẽ metum incuſſum: q2 ſufficit ipm ꝓmiſiſſe ſicut ⁊ cum vxor verberata q2 nolebat viro contrahenti conſentire eodem metu etiam ex interuallo intelligitur conſentire. licet ſuper caput ſuũ non habuit gladium neq3 baculũ vt no. Inno. in. c. ꝑlatum. qd metus cã. Si autem vxor antecedenti tempore ad virum nõ habebat nimiam reuerentiam: neq3 etiã ſibi alius timor fuit incuſſus: tũc neq3 timore: neq3 viri reuerentia: aut vi cõtractui cõſenſiſſe videtur: ⁊ ideo timoreꝫ: aut reuerẽtiam aliter probari oportet ſm Inno. in. d. c. ꝑlatũ. ⁊ idem tenuit idem Ange. in. l. interpoſitas. C. ad tranſac. ſed ſi ratõne preeminẽtie inferat̃ timor vt vxori per virum ⁊ liberto per patronũ ad reuocãdum actum non requirit̃ terror de quo in. l. interpoſitas. alle. ſed tãdem purus actus reſcindit̃ offitio iudicis vt. l. i. §. que onerande. alle. ⁊ dicit idem Ange. in. l. ad inuidiã. allega. C. qd me. cau. ꝙ ex ſola dignitate contrahentis violẽtia non ꝓbatur: ⁊ ideo dixit ibi ipſe ſi vxor alicu⁹ magni viri dicit ad cõtrahendum ſe fuiſſe coactã non credit̃ ſuo verbo: nec preſumit̃ metus illatus ex hoc ꝙ ſit vir etiã ſi ſit in dignitate poſitus niſi probetur minas ⁊ metũ preceſſiſſe. ⁊ ſi ſemel metus fuit adhibit⁹ ſemper poſtea mulier preſumitur metu feceſſe: donec ſtat in eodem matrimonio vt dixi in. l. ii. C. qd metus cau. ⁊ no. ꝑ Inno. i. c. accedens. de cõuer. coniuga. in prima glo. ipſius Innoc. Bal. in. l. interpoſitas. C. de tranſac. dicit ꝙ aliquando infertur metus rõne maioritatis ⁊ reuerẽtie abſq3 aliqua publica poteſtate vt eſt maioritas que habet̃ a viro i vxorem: ⁊ a patrono in libertum ⁊ reſcindit̃ hoc per offitiuꝫ iuditijs vt. d. §. que onerande. que no. dicit Bal. quia ſi vxor facit aliquid ꝓpter minas mariti: tũc reſcinditur per offitium iudicis. Et aduerte ad vnum qd dicit Ludo. in ſuis dictis in lra. M. in dicto quod incipit. Cum queri
t̃. vbi dicit ꝙ quãdo cõtractus initus per mulierẽ debꝫ reſcindi ꝓpter metũ non inſpicimus metũ qui cadat in conſtantem virum: ſed metum qui cadat in conſtãtem mulierem glo. eſt in. c. cum locum. de ſpon. ⁊ no. An. de bu. e. ti. c. conſultatõnem. ¶ Ad tollẽdum autẽ preſumptõneꝫ metus vxoris ſerua conſilium Bar. in. l. tranſactõneꝫ. C. de tranſac. vbi dicit ꝙ preſentia amicoruꝫ facit ceſſare preſumptõnem metus: ⁊ dicit Bar. in. l. interpoſitas. C. de tranſac. ꝙ ſi vxor ꝓpter metum viri ⁊ reuerentiã aliquid facit ꝙ reuocet̃ lꝫ nõ interueniat met⁹ mortis vel cruciat⁹ corporis vt igitur ceſſet iſta preſumptio metus facias quãdo iſte domine faciũt iſtos cõtractus ꝙ adhibeatur amicorum preſentia ar. l. tranſactõnem. alle. Item ad tollẽdam preſumptõnem doli ⁊ metus qui allegaret̃ cõtra te ſis memor facere probatões ꝙ interuenerũt amici per dictam l. tranſactõnem. allega. Itẽ ex dicta. l. nõ rõnem ſtatutoꝝ que fiunt per Italiam ꝙ mulieres ⁊ minores non poſſũt contrahere ſine preſentia cõſanguineorum: hoc fit per dictam. l. ad tollẽdam preſumptõnem doli ⁊ metus. ſed ſi i ſtatuto adijcitur ſine preſentia conſanguineorũ proximoꝝ in eo qd dicit proximorum eſt ratio quia cum ad eos ſpes ſucceſſionis pertineat eſt veriſimile ꝙ diligẽtius hoc videbunt. facit ad hoc. ff. de legi. iii. l. i. ⁊ ſm bal. in dicta. l. trãſactõnem. allega. Si iſti promiſſores eẽnt abſentes i remotis partibus. tũc põt ſine eis contrahi. ar. ff. de cõdi. inde. l. multa. in prin. conſuluit tamẽ ibi Bal. ꝙ loco abſentiũ adhibeatur iudicis preſentia vel auctoritas. arg. ff. qui admit. ad bono. poſ. l. bonoruꝫ. facit in rõne ſui in aut. de here. ⁊ fal. §. ſi vero abſunt. facit qd no. ff. de fideicõ. liber. l. cum vo is qui. §. i. ⁊. ff. quarum re. act. non da. l. i. §. in ſũma. ⁊. ff. qd me. cau. l. ſi cum exceptõne. §. quia tamẽ. ⁊ dicit Bal. quia lex preſumit ꝙ ibi interuenerũt amici quod metus ſeu dolus non interuenit. ideo volens probare metum interueniſſe oportet ꝙ habeat clariores probatões q̃ ſi amici nõ interueniſſent: quia iſta preſumptio aggrauat onus probãdi vt no. in dicta. l. nõ eſt veriſimile. nã eni preſumptõnis hec eſt: ꝙ interdum attenuat onus probandi: interdũ aggrauat: interdũ liberat ab onere probãdi vt ibi. ⁊ dicit ibi Bal. qd Bar. dicit in dicta. l. tranſactõeꝫ. allega. ꝙ licet vxor vel filia preſumit̃ facere aliquid ob nimiam reuerentiã vt. l. i. §. que onerãde. alle. tñ ſi adhibeantur conſanguinei ⁊ amici: preſumit̃ omnis met⁹ ⁊ omnis reuerentia ceſſare ſm Bal. dicens in alijs vt Bar. in l. tranſactõneꝫ. Et attende ꝙ quãdo aliqui ſunt coacti ꝓpter metum ⁊ vendũt vel renũtiant: vel quid aliud faciant facies ꝙ ſecrete tales predicti ⁊ clam proteſtentur coram quibuſdam ꝙ ꝓpter metum predicta faciũt. talis proteſtatio ad conſeruatõnem iuriũ eorum ſatis proderit qd optime probat̃ per glo. in. l. celſus. als qui alieno. de acqui. here. vbi videas dio. Dy. ⁊ talis proteſtatio inducit preſumptionem metus ⁊ releuat proteſtãtem ab onere probandi metum ⁊ transfert probatõnem ſpontanee voluntatis in aduerſariũ ſm Pe. de peruſio i. c. i. qd me. cã. qd tene menti

De metu offitialis.

d

E metu offitialis

Cy. in l. ij. C. qd me. cã. dic̃ ꝙ ſemp ꝯ offitialẽ p̃ſumit̃ metus. alle. l. ſi ꝑ ipſionẽ. C. qd me. cã. Bal. aũt i. l. nouiſſime. ff. qd fal. tu. au. ſequẽdo Cy. dicit ꝙ ſp i offitiali p̃ſumit̃ metuſ ⁊ p̃ſumit̃ ſp ab alio terror iferri qd ẽ no. dignũ. Idẽ vo Bal. i. l. ad inidiã. C. qd me. cã. dicit ꝙ qñ admiſtratio ẽ ãnexa dignitati nõ p̃ſumit̃ met⁹ illat⁹ per habentem dignitatem niſi alia inditia illati met⁹ poſſint probari. nam dignitas non debet obeſſe ſed prodeſſe

vt.l.ſi longius.in fi.ff.de iudi.⁊ hec ē rō.l.ad inuidiā.C.
qȯ metus cauſa.licet quidam dicāt cōtrarium ꝙ preſumit
metus illatus argu.l.ſi per impreſſionē.⁊.l.fi.C.qȯ me.
cauſa.ſm Bal.in.l.ſi per impreſſionem.ibi conſtabat de
metu in.l.ad inuidiam.non cōſtabat.facit ſm Bal.in di
cta.l.ſi per impreſſionē.contra feneratores qui faciunt re
cipi inſtrumēta per vxores vel per familiares eorum:quia
non poſſunt:quia qui non pōt recipere inſtrumētum ī ſua
perſona non pōt facere per alium recipi ſm eum ibi.Et
hāc opi.ꝙ in offitiali ſimpliciter ⁊ indiſtincte nō preſuma
tur metus ſequitur Bar.in.l.ad inuidiā.allega.vbi dicit
ꝙ quādo offitialis contrahit nullo metu adhibito vl' im
preſſione:tūc contractus valet ⁊ non reſcindit' vt in.l.ad
inuidiam.C.quod me.cauſa.ſed ſi īteruenit metus ſeu im
preſſio offitialis dicendo ꝙ cōtra eum procederet:vel ḋ ma
lefitio eum denūtiaret:tunc reſcinditur cōtractus vt dicta
l.ſi per impreſſionē.allega. Bar.autem in.l.de pupillo.
§.ſi quis ipi pretori.ff.de no.ope.nun.dicit qȯ metus offi
tialis probatur ꝓbando ꝙ conſueuit appellātes ab eo ſeu
eius geſtis incarcerare:⁊ eis violētias ⁊ iniurias inferre:
⁊ ſic ex qualitate perſone:hoc preſumitur vt ī.l.ſi a bone
fidei.ff.de rei ven.l.argentum.ff.comoda.vl' quia minatꝰ
erat ſic facere vt.l.metum.C.qȯ metus cau.cum glo.ſua:
facit ſi quis impera.maledixit.l.i.⁊ ſi probatur ꝙ iudex tā
tum hoc ſemel fecit an ſit iuſta cauſa timoris.Rnde vt.ff.
de edi.edic.l.quid ſit fugitiuꝰ.in principio.⁊ quaſi per to
tam.l.Sed ſi in alio offitio probatur ꝙ hoc fecit ſed non
in iſto.hec non eſt iuſta cauſa timoris ar.ff.de ſuſpec.tu.l.
queri poteſt.⁊ ibi no.in glo.ſuper verbo ceſſare.Quid ſi
probatur ſimpliciter ꝙ conſueuit homines incarcerare an
ſufficiat certe nō:quia poſſet hoc facere iuſte:⁊ ſic non eēt
iuſta cauſa timoris:ar.ff.ḋ edi.edic.l.quid ſit fugitiuꝰ.§.i.
vt ſeruus qui iuſte aufugit non eſt fugitiuꝰ:oportet ꝙ pro
batio concludat ꝙ conſueuit hoc facere cōtra ius.Sed di
ces tu cum tales offitiales incarceratores cauſas fingant:
⁊ inquiſitōnes de aliquibus delictis cōponāt vel forment
hoc.ſ.ꝙ iniuſte fecerunt nunꝗ̄ poterit probari.R.dicit
Bar.ex cōiecturis:vt ſi incōtinenti interpoſita appellatio
ne cōtra eum formauit proceſſum vt.ff.de priuile.credi.l.
ventri.§.in bonis.⁊ ꝙ poſtea ſecuta eſt renūtiatio appel
latōnis:vel abſolutio ab inquiſitōne que omnia includūt
animum precedētem vt.ff.ad mace.l.ſꝫ ⁊ iulianus.§.pro
inde.forte etiam ſufficeret fama ſola ſcilicet ꝙ ꝯſueuit has
violentias appellātibus ⁊ reclamātibus inferre ar.ff.de
queſtioni.l.de mino.§.tormenta.ibi.vel cuius extimatio
nis ⁊c̄.facit qȯ no.per Cy.in.l.iiij.C.de ſeruis fugi.vbi
dī ꝙ dī a perſonis fidedignis eſt iuſta cauſa credulitatꝭ.ſꝫ
ſi non conſueuit tale quid facere appellātibus ſeu reclamā
tibus:ſeu proteſtātibus:ſed eorum conſanguineis:ſeu la
boratoribus terrarum ipſorum ſatis eſt iuſtus metus vt.ff.
de condi.⁊ demon.l.heres meus.§.fin.ff.qȯ metꝰ cau.l.
iſti quidem.§.fi.eſt ⁊ hodie decretalis multum no.de ex
ceſ.prela.c.i.in clemē.Et ſi non probat' ꝙ ipſe fecerit ſed
eius familia hoc fecit:puto dicit Bar.hoc ſufficere ꝙ ipſe
videtur feciſſe cum potuit corrigere ⁊ non fecit vt.l.flumi
num.§.ꝗ̄ꝗ̄.ff.de aqua plu.ar.⁊ eſt expreſſum extra de te
ſti.c.conſtitutū.⁊.c.ſc.vbi dicitur ꝙ nō eſt veriſimile ꝙ ta
les faciant cōtra volūtatem domini vel ſine eius conſcien
tia.Adde hic qȯ dicit Inno.in.c.querelam.de elec.ꝙ ꝓ
hibens minis vel verbis cuius prohibitio incurrit terribi
lem metum tenetur de violētia expulſiua ꝙ dictum Bal.
in eo.ti.ſuper Inno.dicit nota cōtra nobiles ⁊ potentes
qui ꝓhibent laboratoribus ne tuū agrum laborēt neene
ubi reſpondeant de fructibus:⁊ ne ad agrū tuū accedāt.
facit quod no.in.l.metum.in prin.qȯ metus cau.Bal.
tamen in.l.ad inuidiam.C.qȯ metus cau.dicit ꝙ ex metu

adhibito per familiares alicuius poteſtatis non preſumit'
ꝓpter hoc:ꝙ hoc ſit factum de conſciētia domini vt extra
de reſti.ſpo.c.cum ad ſedem.Hec opi.Bal.videt' mihi
equior per alle.c.cum ad ſedem.per Bal.allegatum.iun
cta glo.magna que punctualiter dicit.nec enim de facto fa
milie ſue tenet' dominus:niſi mādauerit vel ratum habue
rit.Ludoui.vero in dicta.l.de pupillo.§.ſi quis ipi preto
ri.alle.dicit ꝙ inquātum Bar.dicit in dicto.§.ſi quis ipi
pretori.ex conſuetudine perſone inducit ſuſpitōnem metꝰ
adde hoc probari.ff.de vſuris.l.ſi ſemiſſes.ff.de pig.act.
l.vel vniuerſorum.facit de reſti.ſpo.c.frequēs.⁊ de cele
bra.miſ.c.maritus.Et dum ſubdit non ſufficere pro ꝓbā
da ſuſpitōne metus probari ꝙ iudex ſemel intulerit metū
dicas dicit Ludoui.hoc eē verum ſi probat ꝙ alteri ꝗ̄ pro
banti metus illatus fuerit.ſecus ſi probat ꝙ eidem ꝓban
ti metum intulit in eadem cauſa. Ex hac enim probatio
ne quo ad ipm probantem reſultat probabilis metus ſu
ſpitio ſm Bal.in.l.ij.C.de his qui per me.iudic.nō ap.
allegātem ad hoc.l.ſi quis patrono.qȯ me.cauſa.⁊ dum
ſubdit Bar.in dicto.§.ſi quis ipi pretori.ꝙ inducit' pro
babilis ſuſpitio metus.ſed ſi probatur ḋ conſuetudine iu
dicis intelligas hoc eē verum inquātum ad excuſandum
partem quare coram iudice nō appellauit.aut proteſtatus
fuit.non autē ſufficit quātum ad puniēdum ipm iudicem
reſpectu metus aut violētie illate ſm eūdem Bar.elegan
ter.⁊ ibi eſt tex.no.in.l.i.§.idem labeo.ff.qȯ vi aut clam.
Item inquātum dixit Bar.ibidem metum.aut delictum
aliud cōmiſſum a familia ſeu famulis domeſticis preſumi
cōmiſſum volūtate ⁊ conſciētia domini. Adde qȯ idem
voluit in allega.l.i.§.ſi quis.ff.qȯ vi aut clam.Bal.autē
indiſtincte non faciēs mentōnem de Bar.voluit contra
rium in.l.i.in fi.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l.ad inuidiam.C.qȯ
metus cauſa.allegās caſum qui optime facit de reſti.ſpo.
c.cum ad ſedem.pro quo videt' tex.ſi bene aduertatur in
l.i.§.qȯ igitur.⁊.§.ſi filius.ff.de vi ⁊ vi ar.Potes tamē
concordando dicere.ꝙ aut cōtra dominum vltra famula
tum ⁊ domeſticitatem ſubeſt aliqua alia ſuſpitio ſeu pſum
ptio:⁊ tunc verum dicat Bar.⁊ hoc videtur ſentire tex.
in.c.conſtitutus.per eum alleg.ad qȯ facit qȯ no.Bar.
in.l.fi.ff.de queſti.aut nulla alia ſuſpitio cōtra dominum
ſubeſt:⁊ tunc verum dicat Bal.qȯ ꝓbatur in dicto.§.ſi
filius.⁊ dicit idem Bal.in.l.is qui.C.ḋ his q per me.iu
dic.non ap.ꝙ ſi alicui metus ſit illatus in aliquo actu pre
cedenti.puta quia dum a grauamine vellet appellare.iudex
facit eum poni in cōpedibus ⁊ acriter torqueri:an idem
metus preſumat' durare in appellatōe a diffinitiā.⁊ dicit
ꝙ ſic:quia in eodem genere delicti ⁊ malitie preſumit' perſe
uerantia animi:vt extra qȯ me.cā.c.i.⁊ ī rgula.ſemel ma
lus.⁊ facit extra de ap.c.ſi iuſtus metus.Idem ſimiliter
odium preſumit' cōtinuari ⁊ odioſus in vno preſumit' in
alijs quādo eſt odiū irratōnabile vt.l.ſi qs prouocationē.
C.de ap.⁊.l.licet.⁊.l.non diſtinguemꝰ.§.cum ꝗdam.ff.
de arbi.extra de arbi.c.cum.p.⁊.v.Item an metus ſit iu
ſtus vel nō:cōmittitur arbitrio iudicis ſm Inno.in.c.cum
dilectus.⁊ dicit Inno.ꝙ probata cā metus impreſſio pre
ſumitur extra de elect.c.bone memorie.

De metu rerum ſeu bonorum.

d

E metu rerum ſeu

bonorum.Dicit Bal.in.l.iſti ꝗdam.§.ſi is.
ff.qȯ me.cā.ꝙ timor pditiōis inſtrorum oium
bonorum ſeu maioris ptis ipſorū eſt iuſtus metꝰ:⁊ eſt idem
ſicut qū infertur timor mortis vel pena capitalis:inſti.de
excuſatio.tu.§.item propter litem.⁊ in.l.fi.C.de reuocā.

dona.ſm Guil. ⁊ Cy. in additionibus. ⁊ dicit idē Bal.
i.l. nō eſt veriſimile.§.ſi fenerator.ff.qd̄ metus cā. ꝙ vbi
non timetur dānuʒ perſone nec curſionis patrimonij. ſʒ
aliud dānum particulare nō habet locū actio qd̄ met⁹ cā
que eſt ſpecialis:ſed officiū iudicis vide ibi. Inno. auteʒ
in.c.cum dilectus.qd̄ metus cā. dicit. qd̄ iuſtus metus ē
perditio omniū bonoꝝ ſeu rerum fortis ⁊ magne partis
in.c.abbas.qd̄ me.cau.⁊.c.pe.⁊ idem dicit Hoſti. in ſū
ma in ti.qd̄ me.cau.§.qualiter.ver. item metus eorū eſt
iuſtus metus ⁊c̄. Bal.autem in.l.interpoſitas.C. d̄ trā
ſact.ſic dicit. Itē adde ꝙ vbi non timetᷣ mors vel quaſi ſʒ
timetur graue dānū in rebus proprijs.ꝙ iſte ē legitim⁹
metus. ita ꝙ officio iudicis cōſulitur.ar. C. de reuocan.
dona.l.fi.ſm Cy.metus grauis rerū eſt vbi aliquis pote
ſtas vel tyrānus dicit facias mihi inſtrumentū mille flore
norū vel alterius promiſſionis alˀs veniam ad combure
dum domū tuā.nam reſcinditᷣ inſtrumentū ſi metus īmi
nebat ex qualitate perſonarū ſicut reſcinderetur ſi eēt me
tus mortis vľ corporis cruciat⁹ qd̄ ē notādū dicit bal.ibi.

De metu regum.

E metu reguʒ princi

pum ⁊ virorū potentum per preceptuʒ regis
aut alterius principis nō cauſatur metus iu
ſtus.ut eſt tex.⁊ glo.in.c.qui īſinuāte.qui cle
rici vel vouentes.vbi ſic dicit glo.ar. ꝙ imperiū regis nō
ſufficit ad iuſtū metū.ar.C.qd̄ met⁹ cā.l.ad īuidiā.ar. cō
tra.C.qd̄ metus cauſa.l.vltima.⁊.xxiij q.viij.convenior
Similiter imperiū parentum nō ſufficit.ff. de ritu nup.
l.patre.xxxiij.q.vij.omnes cautiones. dicit ibi Jo.an. ꝙ
niſi aliter probetᷣ oppreſſio dignitatis aduerſarij nō ſuffi
cit ad probandū metū.ſic loquitur.l.ad inuidiaʒ. Credo
tū dicit ibi Jo.an. ꝙ imperiū principis qui alˀs conſueuit
tyrannice ⁊ oppreſſiue tractare eos qui precibus vel pre
ceptis ſuis nō obediunt induceret iuſtum metū. ideo nō
videtur ꝙ Bar. qui dixit indiſtincte in tractatu de tyran
no ꝙ verba p̄ceptiua ſeu blanditiua inducūt iuſtū metū.
bene dixit niſi intelligas. Bar. ſm Jo.an. qn̄ talis tyran
nus ſolitus erat inferre dānum illis qui p̄ceptis aut blan
ditijs ſuis nō obtemperabant.qd̄ videtur veꝝ qꝛ dicta ex
pſona p̄ſamus.ut.l.i.C.ſiquis impera. maledixe. mine
tū potentū ſunt metuende.vt dixit Bal.in.l.non eſt veri
ſimile.§.iuſto.ff.qd̄ me.cā. De minis aliorū hominū an
inducant iuſtuʒ metū.ē.eſt dictū.⁊ ſuper hoc vide Bal.
⁊ Cy.in.l.metū.C.qd̄ me.cā. Ibi ponunt quid iuris de
eo qui poſt minas reperitᷣ mortuus. an p̄ſumatᷣ mortu⁹
ab eo qui intulit minas.veritas eſt ſʒ Bal.ibi ꝙ hoc de
bet perpendi ex qualitate perſonaꝝ ⁊ alijs inditijs. illud
tū eſt notandū. ꝙ licet mine nō probant factū probāt tū
capitales inimicitias.vt nō.ff.de arbi.l.licet. Iteʒ glo.l.
metū.C.qd̄ me.cā.facit ꝙ ſi aliquis fuit mihi minatus ⁊
poſt minas me offendit: ⁊ erat tūc ex ſe potens ad offen
dendū me ꝙ alius nō teneatᷣ de mādato qꝛ ex minis cuʒ
actu ſubſecuto apparet ꝙ alias erat facturus.ſʒ Ja.but.
qui ita dicit hoc verū dicit Bal.in dicta.l.metū.alle. qn̄
fecit ſuo noīe.ſed ſi deliquit noīe mandātis indiſtincte te
netur mādans.in.c.cū quis.de ſen. excōmu.in.vi. Vlte
rius vide glo.nō.in.l.i.C.ſi rector puincie. ꝙ non eſt dif
ferentia inter p̄ceptū ⁊ blanditias potentū.vide clemen.
i.de teſti.in v̄bo exhortamur.⁊.ff. qd̄ iuſſu.l.i.§.i.v̄.quē
admodū. Et dicit ꝙ nō ſolū per minas ſed etiā p terribilē
vultū potentis cauſatᷣ iuſtus metus.et dixit Jo.an.in.c.
qꝛ ꝑpter d̄ elec. in.vi.in pe.colū.⁊ Bal. refert ⁊ ſequitᷣ
de pa.iura.fir.§.iniuria.hoc etiā tenet Hoſti.in ſūma in
ti.de alie.iudi.mu.cau.fac. ſup Rꝛica.de ceſſionibus.§.
an actio vendi.v̄ſi.intelligo autē potentiorē.⁊c̄. Itē adde
Bal.in ti.de pace conſtantie.v̄. pactiōes. vbi dixit ꝙ cō
tractus factus cū domino terraꝝ per ſubditū eſt ipſo iure
nullus.qn̄ metus īteruenit qꝛ talis met⁹ ex toto euacuat
ꝯſenſum.nā hoc eſt falſuʒ p tex.l. ſi mulier.§.ſi metu.ff.
qd̄ me.cā.no.viij.q.alˀs.vi.q.c.ſi ergo.⁊ per aliā glo.i.c.
ſi poſtꝙ̄.xiij.q.i.que glo. dicūt ꝙ licet ꝯtractus vel actus
ſit factus ad furorē populi tū nō eſt ipſo iure nullus.⁊ tū
negari nō poteſt ꝙ iſte nō ſit metus ita terribilis ſicut me
tus tyrāni. Itē adde Inno.in.c.fi. vbi dicit ꝙ iuſtus me
tus cauſatur ſi vidi venire armatos contra me qꝛ timor ar
morū ſufficit ad cauſandū iuſtū metuʒ.de quo vide tex.in
l.iij.§.i.ff.de vi ⁊ vi ar.vbi Bar. dicit per iſtū tex. ꝙ dici
tur violētia facta cum armis ſi arma nō extraxit pur. ſi ar
ma ad latus portabat ſeu habebat.⁊ dixit Inno.i.c.que
relam.de elec. Si autē quis prohibuit armis alicui ne i
grediretᷣ poſſeſſionē cuius poſſeſſionē primo non deſere
rat animo interdictū cōpetit.⁊ idē ſi prohibuit eū vti iure
ſuo.puta vſufructu vel adminiſtratiōe cuius quaſi poſſeſ
ſionē habebat.ff.de vi ⁊ vi ar.l.idēqꝫ.§.vnde vi.⁊.§.per
tinet.Si autē non armis ſed verbo ꝓhibuit ⁊ eſſet talis
ꝓhibens ꝙ eius ꝓhibitio iuſtū metū faceret locū habet
interdictū ꝯtra eū ſi poſt inuaſit illā infra annū inſoliduʒ
eo ꝙ occaſione dicte prohibitionis ad eū peruenit alˀs nō
interdictū enī hoc atrocitatē deſiderat. ff. de vi ⁊ vi ar.l.
i.§.ſi interdictū hoc.⁊.§.ad ſolā. Si autē eſſet i poſſeſſio
ne ⁊ exiuit poſſeſſionē ꝑpter minas nō habet locū inter
dictū.ſed qd̄ met⁹ cā.l.metū.p̄mo rūſo. Si autē anteꝙ̄
veniret ad locū vnde eiectus metu armatorū illuc cuntū
diſceſſerit cōtra eos locū habet interdictū.ff. d̄ vi ⁊ vi ar.
l.i.§.idē labeo.Si autē illuc nō ibant veꝝ eſt poſſidentē
poſſeſſionē amiſiſſe ſolo animo. ff.de vſuca.l. nō ſolum.
§.ſi dn̄s veriſtanē qꝛ doloſe nō egerunt vt ſpoliarent nō
tenentᷣ interdicto.ff.de vi ⁊ vi ar.l.idēqꝫ.§. ſiqs armat⁹.
Credimus tū ꝙ etiā tunc ſi acciperēt poſſeſſionē ſic dere
lictā ꝯpetit vel vtile interdictū vel actio in factū. qꝛ ꝑpter
vim quā timuit exiens a poſſeſſiōe vacua poſſeſſio ad eos
puenit.ff.de vi ⁊ vi ar.l.i.§.familie.⁊.§.ſe.Si vero aliqs
occupaſſet poſſeſſioneʒ ⁊ poſtea deueniſſet ad aliquos q̊
rū metu exiuit q tū metū nō intēdebāt inferre ꝯtra hos ſi
ꝯpetit interdictū.ff.de vi ⁊ vi ar.l.i.§.q anno.Et idē dicit
Inno.in.c.fi.qd̄ me.cau. Itē vide glo.nō.in.c.ꝯuenior.
xxij.q.viij.que dicit ꝙ eo ipſo ꝙ p̄nceps mādat aliqueʒ
eligi preſumitᷣ metus.⁊ illa electio erit vicioſa. Itē adde
ad Bar.in.l.de pupillo.in.§.ſiqs ipſi pretori.de no.op.
nū.in.vi.q.dū dicit ꝙ vnicus act⁹ non inducit iuſtuʒ me
tum.pro quo facit qd̄ nō. Archi.xij.diſ.c.illud.vbi dicitᷣ
non ꝓbari ꝯſuetudinē certi hominis per vnū actū. vnde
facti.l.iij.⁊ qd̄ ibi nō. C.de epi.audien. Itē pro hoc facit
qd̄ nō.ipſe Bar.in.l.ſeruus vrbanus.de lega.iij.vbi di
xit ꝙ ex vna ſola mercatura nō ꝓbatur qs mercator.

De metu tyranni.

E metu tiranni uide

Bar.in tractatu de tyrāno.⁊ maxime i. vij.
q.vbi dicit ꝙ ea que faciūt ipſi tyrāni ſunt
nulla ipſo iure.vt.l.decernimus.C.de ſacro
ſanc.eccle.⁊ in.c.i.de ſcima.⁊.viij.q.i.ordinatos. Et ſi ci
uitas donat vel aliqd̄ ꝯcedit ipſi tyrāno ꝯtractus eſt ipſo
iure nullus. Nā ſicut nō valet ꝯtractus factus per carce
ratū cū carcerante.vt.l.qui in carcerē.ff.qd̄ metus cauſa.
ita nō valet ꝓmiſſio facta illi qui eum tenet quodāmodo
captiuatū. Nam tyrānus dicitᷣ tenere populū i ſeruitute

vt in.c.non minus.de Imuni.eccle. Sunt etiã contract⁹ initi cum tyrãno nulli ſeu annullãdi. per.l.ſi per.impſſionem.ff.qd metus cauſa. ⁊ per.l.i.C. de contractibus iudi. Et ſi tyrãnus illi qui habebat aliquã rez ſuper alienatione eius multa rogamina ſuper ipſa alienatione fieri fecit reſcindit̃ contractus.quoniã rogamina potentum ſeu maiorũ ſunt iuſſus.vt.l.i.in pn.ſuper verbo quẽadmodũ ff.qd iuſſu. ⁊ ibi glo. ⁊ in clemẽ.i.verſi.hortamur.ꝺ teſti. ⁊ eſt glo.ſingularis.in.l.i.C.ſi rector ꝓuin. facit dictum Jnno.in.c.petitio.de iureiuran.vbi ꝯtractus celebratus per importunas preces tyranni reſcindit̃ cũ importune preces metui equiparantur quo ad actus reſciſſionem.vt ibi per Jnno. ⁊ Bar.facit de hoc magnum teſtũ i dicto tractatu.in dicta.vij. q. Et hoc verũ eſt ꝙ ꝯtractus reſcinditur quando eſt in fauorẽ tyranni.Si autem eſt in fauorem illius qui contrahit cũ tyrãno dicendum eſt ꝙ valet. ſm Hoſtien.in.c.i.ꝺ ſciſmaticis.per.l. nõ eo minus⁹.C.ꝺ procura. Si vero celebraret̃ contractus qui partim eſſet in fauorem illius qui contrahit cũ tyranno ⁊ partim in fauorem tyrãni ⁊ ꝯtineãt diuerſa capitula ⁊ ſeparata.tunc valeret in quantũ ꝯtinet fauorẽ illius qui ꝯtrahit cum tyrãno. Si autẽ non ꝯtinet capitula ſeparata. tunc neceſſe eſt ꝙ aut in totũ valeat:aut in totũ ruat. Et predicta vera quando ꝯtrahens cum tyrãno ignoraret eum eſſe tyrannũ. Si vero ſciebat contractus eſt vllus ⁊ ei nõ ſubuenit̃ ſm Bar.ibi ⁊ vide ibi plene de hoc.⁊ quis eſt tyrannus ⁊ de hijs que agit reſpectu iuriſdictionis ⁊ que agit ꝯtrahendo. ⁊ vide per Bal.in dicta.l.decernimus. de ſacroſan.eccle.vbi poſuit tractatũ de tyrãno.dic vt ibi.

De metu tormentorum.

E metu tormentorũ

Cy.in.l.ſiquis in ea.C.de cuſto.reorũ.dicit ꝙ glo.in dicta.l. ſiquis i ea. vult ꝙ confeſſio facta in criminali facit ſemiplenã probationem ⁊ non plenam probationẽ.vt.l.i.§.diuus.ff. de queſtionibus. Et aduerte quia glo. ⁊ quidã ſui ſequaces vt Fran. Accur. dicunt ꝙ ſiue ſponte ſiue per tormenta quis confiteatur non eſt adhuc puniendus niſi perſeuerat ⁊ probat̃ per l.ſiquis in ea.alle.que generaliter loquitur.ergo ⁊c.ff.de leg.preſtan.l.i.§.generaliter.de publi.l. de pretio. Azo. tenet ꝙ perſeuerantia tunc requirit̃ cũ per tormenta confeſſio extorquet̃ alſ non. ⁊ ſic non inſinuatur titulus. de confeſ. ⁊ idem tenet Odofre.ſed pro ſententia priorꝫ facit C.ad.l.iul. de vi.l.ſeruos. vbi dicit ꝯfeſſionibus in plurali.ſed glo.que eſt ibi videt̃ dicere ꝯtrariũ. Bal.autem in.ꝺ.l.ſiqs in ea.alle.dicit nõ. in ꝗ loco reus debet ꝯfiteri vel negari qͦ apud acta. Naz dicunt doctores per tex. dicte.l.ſiqs in ea.ꝙ qñ quis cogitur ad ꝯfitendũ per torturam poſtꝙ iudex torſit talẽ tortũ debet ducere ad banchã ⁊ apud acta facere ipm confiteri. qꝛ ꝯfeſſio alibi facta in criminali nõ ſufficit ad ꝯdẽnationez per tex. dicte.l.ſiqs in ea.alle.licet ſufficiat ad torturã. facit glo.in.l. iubemus⁹. C.de libe.cã. ⁊ in.l.capite quito.ff.de adul. Et dicunt doctores ꝙ cautius ẽ vt iudex adhibeat duos vel tres teſtes vt videant ꝙ ſponte ꝯfitetur maleficiũ. Et dicit ibidẽ bal. ꝙ cauti aſſeſſores nõ ſunt vna ꝯfeſſione ꝯtenti. ſed tẽpore quo mittunt malefactores ad ſuppliciũ faciunt ꝙ illã confeſſionẽ ꝯfirment iterato ⁊ confiteant̃ ſm Azo.in ſũma in ti. de ꝯfeſ. ⁊ dicit ꝙ tunc eſt neceſſe ꝙ in ꝯfeſſione perſeueret qñ confeſſio emanauit per torturã ſecus ſi ſponte hoc tenet Candinus ⁊ Bar. ⁊ dicunt idẽ de ꝯſuetudine obſeruari. ⁊ allegant qd nõ.in.l.ſeruos.C.ad.l.iul.ꝺ vi. Et dicit ꝙ aliqñ in ꝯfeſſione perſeuerat̃ per expreſſaz confeſſionẽ factã apud acta. ⁊ nõ eſt dubiũ ꝙ talis ꝯfeſſus ex ſola confeſſione poteſt dãnari ſm oẽs. Quãdoqꝫ in confeſſione perſeueratur tacite qꝛ nõ reuocat̃ confeſſio. ⁊ tũc aut emanauit ſponte ⁊ ſufficit. aut metu tormentorũ. ⁊ nõ ſufficit imo repetenda ẽ confeſſio ĩmo aſſeſſores vt non ſtetur in dubio iſto faciunt ſcribi quomõ reus fuit ſpõte ꝯfeſſus ⁊ quaſi vt plurimũ iſta ꝯfeſſio eſt falſa. Quãdoqꝫ ĩ ſcriptura non perſeuerat̃ tacite vel expreſſe ſed reuocat̃ ꝯfeſſio. ⁊ tunc ſiqͥdem ſunt aliqua indicia faciẽtia ꝓ reuocatione admittit̃ reuocatio.ſed iſte poteſt cogi confiteri. ergo forti⁹ cogi põt pſeuerare ĩ ꝯfeſſione. Si aũt nulla indicia apparẽt prout ꝯtra apparet ꝙ iſta reuocatio ſponte non ꝓcedat niſi error allegaret̃ ⁊ ꝓbaretur. alſ non ſtaret per allegantẽ.ſed ſtaret per iudicẽ quo minus ꝓbaretur.vt.l.de etate.§.fi.ff. de interroga.act.facit qd nõ.i.l. tetu fuſtium.ff.de hys qui nõ.infa. Confeſſionẽ autẽ ſuã quis interpretari poteſt exponẽdo vel pimendo in totum de accuſa.c.cum dilecti. Ja.vero de bu.in.l.ſiqs in ea.allega.dicit ꝙ nõ ſtatur ꝯfeſſioni adhibite in tormentis niſi ſponte fiant ratificata per ꝯfeſſum. Quidã iudices maleficiorũ male practicãt dictã.l.ſiquis in ea.alle.ꝙ ſtatim cũ reus eſt ꝯfeſſus in tormẽtis ducunt eũ apud acta ⁊ faciũt eum ꝯfiteri ⁊ ratificare ꝯfeſſionẽ. ⁊ dicũt ꝙ ſufficit ꝑ dictã l.ſiquis in ea. ⁊ male.qꝛ ea que incontinẽti fiunt ineſſe vident̃.vt.l.lecta.ver.dicebamus.ff.ſi cer.pe. ⁊ ideo quando ſtatim poſt tormẽta ratificat̃ videt̃ adhuc inſtare metus tormentoꝝ. ⁊ ſimiliter habes in.l.ij.C.qd met⁹ cã.qꝛ nõ videt̃ ſponte ſoluere qui ſtatim poſt promiſſionez metu factã ſoluit. Oportet ergo ꝙ qñ ꝯfeſſus eſt in tormẽtis per diẽ vel noctẽ dimittat̃ quieſcere poſtea interrogetur apud acta. ⁊ ſi ꝯfiteatur tũc iterꝫ planũ eſt ſi negat non ſtatur ꝑme ꝯfeſſioni. ⁊ hoc directe ꝓbat dicta.l.ſiqs in ea. Jtẽ eſt ſciendũ ꝙ quidã intelligunt ſecũdã ꝯfeſſionẽ debere ſponte ſeqͥ ſiue fuerit facta ꝑma in tormentis ſiue nõ ẽt male qꝛ loquit̃ quãdo ꝑma fuit facta in tormentis. Vñ dicit idem Jaco.bu.in.l.ij.C.qd metus cauſa. ꝙ ſi ſolũ fuit metus adhibit⁹ in ꝓmiſſione ⁊ nõ in ſolutione ꝙ nõ reperit̃ ſolutũ quia ſpontanea ſolutio tollit metũ.vt.l.ij. C.qd metus cauſa. hoc verꝫ dicit ipſe niſi adhuc ſolueretur metu inſtante vt qꝛ ꝓmiſit ꝑ metũ. ⁊ ſtatim qꝛ pecuniã habebat penes ſe ſoluit. ⁊ tunc nõ inferente aduerſario qꝛ forte dixit ex quo habes pecuniã:quare nõ ſoluis. ⁊ ideo puto dicit Ja.ꝙ repetat. Et iõ dicit.l. ſm eũ ibi ꝙ ꝯfeſſio facta in tormentis nõ valet niſi perſeuerat ꝯfeſſus in loco remoto a quo torture vt ſic non imineat locus tormentoꝝ alſ aſſeueratio non tenet. vt colligit̃ ex.l.ij.C.ꝺ cuſto.reo.licet male obſeruent eã iudices maleficiorum. Nã confeſſionẽ factã in tormentis faciũt ratificari ſtatim vnde adhuc inſtat metus tormentoꝝ: ⁊ faciunt ſcribi poſtea ꝙ ſponte ⁊ libere fuit ꝯfeſſus de crimine ſine aliquo metu ⁊ malefaciunt. Bal.autẽ in conſilio qd incipit in xpi nomine amen. tres ſunt caſus dicit ipſe. Primo quãdo quis confitet̃ in tortura vel formidine tormentorum. ⁊ hoc conſtat. ⁊ tunc ſi non ꝓcedunt indicia nõ creditur confeſſioni. ⁊ ſi poſt confeſſionẽ probantur indicia. tunc iudex appellationis non debet confeſſionẽ ſeqͥ quia illicita ⁊ ꝯtra iuris formã fuit extorta.vt legitur. ⁊ nõ.in.l. maritus.ff.de queſtio. Judicia ergo debent precedere ꝑ legitimos teſtes legitime recipiendos ⁊ examinandos. Si enim extra iudiciũ aliquid dicerent ſine iuramẽto nõ facerent indicium quia depoſuerunt non iurati.C.de teſti.l.ſolam. ⁊.l.iureiurandi. ⁊ indicia ſunt probanda per duos teſtes conteſtes non ſingulares. C.fami.her.l.fi.in gloſa. Secundus caſus eſt quando quis confitetur ſponte. ⁊ hoc conſtat tũc ſtat̃ ſue confeſſioni. C. de penis.l.q ſententiam.niſi indicia probabilia ⁊ veriſimilia. vel ipſa

innocētie ſubſtantia in ꝯtrariū appareat.ff.de queſtio.l.
i.§.ſiqs vltro.Et iſto caſu ſiqs reuocet ꝯfeſſionē ⁊ coram
iudice appellationis detegat inocentiā debet liberari. ut
nō.ff.de appella.l. creditor.§.iuſſus. C. de erro.aduo.l.
fi.quo.appel.non reci.l.ij per Cy. Tertius caſus eſt qn̄
ipſe dicit ſe ꝯfeſſum formidine tormētorū ⁊ iudex ⁊ tabel
lio dicunt eū ſponte ꝯfeſſuꝫ ⁊ eſt dubia per negationē. ⁊
tunc ſi quidē corā iudice appellationis ꝓbatur delictū de
bet ſeq ꝯdēnatio. Si autē dato termino vtriqꝫ parti nō
ꝓbatur delictū.tūc qꝛ cōmuniter tales ꝯfeſſiones ꝯſueue
runt p aſſeſſores ⁊ poteſtates p tormēta cōmuniter extor
queri forte per locū a cōmuniter accidentibꝰ debet preſu
mi formido tormentoꝝ.ad hoc facit qđ nō. Cy. ⁊ clarius
nō. Ja.bu.in.l.ij. C.qđ metus cā.in littera. ⁊ ibi multū
aſſeſſores reprehendūtᷣ qui faciunt ſcribi ꝙ fuit ſponte cō
feſſus. Jtē ratio naturalis hoc dictat qꝛ nemo vitaꝫ ſuam
odio habet.vnde non ē veriſimile ꝙ exiſtens ī forcia iudi
cis ſponte ꝯfiteatur.ſufficit enī terror eorū qui minacē fer
uorē ponunt.ex ſola ergo ꝯfeſſione reuocata. ⁊ ideo dato
termino ad probandū hinc inde ⁊ maleficio nō probato.
non credo ꝙ iudex poſſit fundare ꝯdēnationem maxime
ſm gl. que dicunt ꝙ ſoli nude ꝯfeſſioni nō creditᷣ. ut nō.
C.de cuſto.reo.l.ij.alias parū prodeſſet etiā ignorantibꝰ
appellare.quia durū eſt ꝓbare torturā que fit in camera
iudicū.nec aſſumuntᷣ teſtes quoꝝ dicta poſſent haberi ſi
cut docet experiētia ⁊ ſic lex que pmittit appellare ꝯfeſſo
eēt ludibrio.Ex qbus dicit ibi Bal.ī dicto ꝯſilio. ꝯcludo
ꝙ iudex ꝑmus male ⁊ perperā ad torturā proceſſit nō pre
cedentibus indicijs. ⁊ ꝙ dictus miſer captus legitime po
tuit habere recurſuꝫ.ex actitatꝫ enī hucuſqꝫ nō video dicit
Bal.eū conuictū ⁊ maxime cū teſtes ſint ſingulares ⁊ cō
trarij ⁊ defectiui qꝛ non depoñūt đ loco delicti.non nego
tn̄ quin iudex recurſus ſeu appellationis per oēm viā poſ
ſit ſequi veritatē que preſumitᷣ ex ꝯſcientia coꝝ q̄ ꝓbaren
tur cū ipſa ꝯfeſſione.ſed ibi nō ꝓbantᷣ. qꝛ probatio caret
ſubſtantialibus vt hic non debet ex ſola ꝯſcientia ſui a iu
ris tramite deuiare.vt extra đ proba.c.licet cauſaꝫ. circa
mediū. ⁊.l.illicitas.§.veritas.ff. de offi.preſi. ⁊. l.ij.ff. de
ferijs. Petrus vero đ ancha.in ſuo ꝯſilio qđ incipit viſa
inquiſitione formata ꝯtra philippum de mantua. ⁊c̄.cō
ſiliū ſupra dictū Bal.referēdo dicit ꝙ ad predicta faciūt
nō.per Bal.ī.l.nouiſſime.ff.qđ fal.tu.auto.poſt cy.vbi
dicit ꝙ ſemp preſumitᷣ in officiali metus. ⁊ terror ab eo ī
ferri.l.ſi per impreſſionē.C. qđ metus cā. ⁊ licet quis ſit
relaxatus tn̄ ſemp metus inſtare videtᷣ ne iterū capiatur.
⁊ talis recte dici poteſt metus ꝯtinuatus.vt in.c.i.qđ me
tus cā.Et idē dicendū eſt in iudice cuius metus poſito in
carcere ꝓ crimine ſemp inſtat ad torturā familiā ⁊ alia in
ſtrumēta ſemp in ꝓmptu habet. ita ꝙ potentia nocendi
⁊ torquendi in habitu idē operatᷣ ꝙ potentia ī actu.vt in
c.non ſolū.de appella.in.vi. ⁊.l. labeo de ſtatu ho. ⁊ ha
bet hoc in ſe equitatē.nā ⁊ ſi nimia reuerētia tormentoꝝ
ꝯtrahentis metimur.vt.l.i.§.que honerāde.ff. quaꝝ re.
act.non da.xxij.q.iij.c.vnuſqſqꝫ.multo magis nimia tor
mētoꝝ formido quā formidinē iuſtā reddit cōmunis vlgi
opinio que habet ꝙ officiales captos ⁊ inquiſitos de cri
minibꝰ pretermiſſa iuris grauitate torquere ꝯſueuerunt.
ad hoc vt nō.Bar.in.l.de pupillo.in.§.ſiquis ipſi ꝑtori
ff.de oper.no.nū.Jtē nuda ꝯfeſſio nō ſufficeret ī ciuilibꝰ
ad obligandū ſeu ad obligationē.l.cū de indebito.ff.đ ꝓ
batio. ⁊.c.ſi cautio.de fide inſtru.multo minus ī crimina
libus vbi agitᷣ de ſalute hominis.nec ē verſimile ꝙ quis
vltro ꝯfiteatᷣ illud qđ vitā adimat vel ſtatū eius vel famā
minuat.abhorret enī hoc natura q̄ ſeruari deſiderat.mor
tem ꝟo ⁊ perniciē vt ait Boetius.euitat.ꝯfeſſionē ergo ñ
veriſimilē. ⁊ ſponte factā non debet iudex admittere niſi
alia ſuffragent adminicula vt legitᷣ. ⁊ nota in.c.qꝛ verſiſe
de preſumptioni. ⁊ ſic cōfeſſio ꝯtra naturā nō valet in.c.
fi.de ꝯfeſ. ⁊.c.nos in quēquā.ij.q.i.ita nec ꝯfeſſio contra
preſumptionē que eſt ſecundū nām.ſcilicet ſeipm ꝯſerua
re mortēqꝫ ⁊ perniciē euitare.remediū ergo eſt ꝙ ille qui
dicitur confeſſus ſm Pe.de ancha.ibidē formidine tor
mentoꝝ ꝙ confeſſionem ſuā reuocet per ſe vel per procu
ratoreꝫ habentē ſpetiale mandatū ad hoc ne iudex aliter
dicto crimine non ꝓbato poterit eū condēnare rationibꝰ
ſupra dictis. Et ita idē dominus Pe.dicit de facto obti
nuiſſe licet iudices maleficioꝝ difficiles ⁊ rigoroſi in ad
mittendā dictā reuocationem cōfeſſionis ſe exhibeant ⁊
euolant ad condēnationē cum per inquiſitionē procedūt
⁊ credūt vileſcere in cōſpectu hominū cum abſoluūt con
tra.l.abſentē.ff.de penis.Dominꝰ Barto.in.l.i.§.diuꝰ
ſeuerus.ff.de queſtionibꝰ. dicit nō ſtatur cōfeſſioni facte
in tormentis niſi pſeuerat in ea. vt.l.i.§. diuꝰ ſeuerus. ⁊
§.ſiquis vltro.ff.de queſtionibꝰ. Si autē eſſet facta ſpōte
ſine tormentis.tūc ei ſtatur.vt dicto.§.diuꝰ.alle. ⁊.l.i.C.
de ꝯfeſ.Et dicitur cōfeſſio facta per tormenta qn̄ eſt facta
adhibita tortura vel eſt facta ꝓpe torturā aliquo ligato ⁊
precedētibus minis deponēdo ad torturā. Nō autē que
libet tortura facit videri ꝯfeſſioneꝫ factaꝫ eē formidine tor
mentorū.ſed debet eſſe poſitus in tormētis vl̄ ductus ad
ea.Jdem ſi eſſet in carcere ī quo fame vel frigoris multū
paciebatᷣ.Nam tunc formidine tormentorum.tunc vide
tur facta.ar.ad hoc.ff.de iniurijs.l.apud labeonē.§. que
ſtionē.facit.ff.de vi ⁊ vi ar.l.iij.§.ſiqs anteꝫ viſis.dū dicit
ſufficit terror armoꝝ.Et qualiter dicatᷣ pſeuerare in con
feſſione.hunc paſſuꝫ determinat textus in.l.ſiqs in ca.đ
cuſtodia reo.qꝛ oportet ꝙ poſt cōfeſſioneꝫ factā in tormē
tis reducatᷣ in loco publici iudicij. ⁊ ibi corā notario ⁊ ꝑ
ſonis publicis ꝯfiteatur.vt ibi in textu dicitᷣ.Et tempus
infra qđ debet reduci arbitrio iudicis debet arbitrari. ut
reducat cū illo tempore quo ceſſauerit dolor tormentorū.
Si enī ſtatim reduceret ad locū hūjſdem doloribꝰ inſtanti
bus. totū hoc videtᷣ factū formidine tormētoꝝ. eadeꝫ enī
formidine dicere videretᷣ.ar.l.qđ ait.§.filius.ff. đ adulte
rijs.de hoc dic vt latius dictū fuit in clauſula non errore.
dum fuit tractatū:an teſtis poſſit corrigere dictū ſuum. ⁊
ſi notarius ſcripſit ꝙ ſponte fuit cōfeſſus.verum eſt ꝙ cō
feſſio fuit facta per tormenta.erit ne notarius falſus ⁊ vi
detur textus ꝙ nō in.l.i.§.ſiqs vltro.ff.de queſtionibus.
Jbi in textu ſiqs vltro. ⁊c̄. ⁊ ſequitᷣ ibi in lr̄a cū tormentis
⁊c̄.conſtiterit ⁊ ſic dicitᷣ ſponte ꝯfeſſus ille qui in tormen
tis eſt confeſſus. ⁊ ſm hoc debemus exponere ꝯſtiterit.ſ.
de ꝯfeſſione illius ſerui. Et ſi dicis quomō dicitᷣ ſpōte cō
feſſus cū dicatᷣ p tormenta dicas ideo qꝛ perſeuerauerit ī
ꝯfeſſione illius ſerui.ut.l.i.§.diuꝰ ſeuerus.alle. ⁊.l.ij.C.
de cuſto.reoꝝ.vl̄ etiā ſi ꝯfeſſus eſt in actu torture quāuis
notarius ſcripſerit ſponte ꝯfeſſus eſt.nec obſtat verbū cō
ſtiterit poſitū in dicto.§.ſiqs vltro.alle.qꝛ exponitᷣ conſti
terit.ſ.de īnocentia. ⁊ ſic nō refert ſe ad ꝯfeſſioneꝫ ſed ad
ſerui īnocentiā vt ibi patet. ⁊ nō bn̄ dicit ibi Bar. Bal.
aūt in.l.nouiſſime.ff.de fal.tuto.auto.dicit ꝙ paria ſunt
aliqd fieri coacte vel timore coactionis. vt dicta.l. nouiſſi
me. ⁊ dicit ibi Bal.ꝙ ita clare ñ reperitᷣ alibi.Et ex hoc
dicit Bal.colligit Bar.quattuor ar. Primū ē ꝙ paria
ſunt ꝯfiteri in tormentis ⁊ formidine tormentoꝝ.Secun
dum ꝙ qui per timorē violat interdictum nō fit irregula
ris.Tertiū ꝙ teſtis qui per tormenta ſeu p torturaꝫ dicit
falſum nō tenetᷣ crimine falſi qꝛ metus excuſat o dolo. ut
dicta.l.nouiſſime. ⁊.ff.de liber.cau.l.minor. Jdem vero
Bal.in.l.ij.C.qđ metꝰ cā.dicit ꝙ metus adhibitus ī ꝓ
mittēdo ſed non ī ſoluēdo.ſi ſoluitur incontinēti ꝑſumitᷣ
metus ⁊ metu ſolutū.facit qđ notatur in ſimili in.l.i.C.

Tractatus

vnde vi. ⁊.l.i.§. que onerande.ff. quarũ rerũ actio non
da. Si ſoluitur ex interuallo: aut durat eadẽ cauſa metuſ
puta tyrãni potentia ⁊ preſumit̃ ſolutũ per metum.vt.l.
i.§.fulcinius.ff.ex qui.cau.in poſ.ea. ⁊ in.c.i. qd metus
cauſa. ⁊.ff.de nego.geſt.l.nã ⁊ ſeru⁹. in pn. aut non du
rat eadẽ cauſa metus puta fuit ꝓmiſſum tyrãno ⁊ ſolutũ
poſtea deſijt eẽ tyrãnus. ⁊ tunc preſumit̃ ſolutuꝫ ſponte
facit.l.i.C.ſi quacunqꝫ predit.poteſ.⁊.l.i.C.ſi rector pro
uintie. Et hec faciũt ad queſtionem. dicit lex ꝙ ꝯfeſſio fa
cta in tormẽtis nihil valet niſi perſeuerauerit confeſſus i
loco remoto a loco torture.vt ſic nõ iminicat metus tormẽ
torꝫ.ut colligit̃ in.l.ij.C.de cuſto.reo.modo iudices ma
leficioꝝ faciunt quẽ confiteri in tormẽtis. poſtea faciunt
ipſam ratificari ad banchã. dicit Ja. bu. ꝙ malefaciunt
q: adhuc inſtat metus tormentorũ.ſed ipſi poſtea faciunt
ſcribere ꝙ ſponte ⁊ libere fuit cõfeſſus de crimine ſine ali
quo tormẽto.tñ iſta ſcriptura nõ imitat̃ veritatẽ ſm Ja.
bu. ⁊ ſua intentio ẽ ꝙ aliqd interualluꝫ ꝯpetens debeat
eſſe inter tormenta ⁊ ꝯfeſſionẽ q̃ poſtea fit in iudicio. tam̃
q: iudex ſemp habet poteſtatẽ tormẽtandi. licet adhibea
tur interuallũ nõ ꝓpterea ceſſat metus tormentorũ. q: ẽ i
poteſtate iudicis repetere tormenta. tñ q: iſte metus non
eſt iniuſtus ex pte inferentꝭ.dicit Bal.credo ibi ꝯfeſſionẽ
valere.vt.C.de queſtio.l.de militib⁹.ff.de edil.edi.l.q̃ro
in fi. q: iuris executio nõ habet iniuriã.vt.l.ꝯtinet.ff.qd
metus cã. Ange.vero in alle.l.ſiqs in ea.de cuſto.reo.ibi
in tex.cũ de cõmiſſo ꝯſtiterit per ꝯfeſſionẽ factaꝫ non i for
ma iudicij ⁊ forſitan intra palaciũ cum tormentꝭ vt mors
eſt.vnde illa cõfeſſio non eſt ſufficiens ad ꝯdẽnatoriã niſi
perſeueret in ea vt hic.⁊ in.l.i.de cuſto.reo.licet ꝯtrariuꝫ
nõ.in.l.ſi ꝯfeſſus.eo.ti.⁊ in.l.ſerues.ad.l.iul.de vi.in.i.
glo.ſed hec vera. Semp autẽ dicit̃ pſeuerar̃ timor tormẽ
torũ niſi repauſatus fuerit p vnã diem ⁊ noctẽ poſt tormẽ
ta illata.ar.l.ij.C.qd met⁹ cã.⁊.ff.ſi cer.pe.l.lecta.vſi.di
cebam. Caueãt ergo iudices iniqui incõtinenti illãtis tor
mentis ⁊ ꝯfeſſione extorta illa p tormẽta ducũt reũ ad tri
bunal ⁊ faciunt reũ recõfirmare confeſſioneꝫ ⁊ qd peius
eſt faciunt iſcribi inſtrm falſuꝫ ꝙ ille ſponte ꝯfeſſus fuit.
nõ eni hoc dicere poſſunt niſi tortus repauſauerit ſe per
diẽ ⁊ noctẽ. Ange.vbi ſupra. Attẽde ex p̃dictis ꝙ i cauſa
criminali ex ſola ꝯfeſſione abſqꝫ alio ꝓceſſu non fit execu
tio.neqꝫ patit̃ qs diffinitiuã.hoc eni tenet Inno.in.c.q̃rẽ
ti.de offi.deleg. Contrariũ tenet idẽ Inno.i.c.q̃liter.lo.
ij.de accuſa.⁊ p iſta parte ẽ caſus in.c.romana.de appel.
li.vi.dic aut quis ꝯfitet̃ metu tormentoꝝ ⁊ hũt locum ſu
perius dicta ⁊ alleg.ſ.ꝙ requirit̃ pſeuerãtia. aut ꝯfitetur
ſponte ⁊ habet locũ ſcda opi.Inno.in.c.q̃liter.i.ꝙ ſine
pſeuerantia põt pati diffinitiuã ⁊ ſine alio ꝓceſſu. ⁊ vide
qd nõ.p glo.in.c.ex litteris.de diuor.ſuper ṽbo admoni
tus.⁊ vide barto.in.l.i.in fi.de cuſto.reo.⁊ p do.An.de
yſerni.in ꝯſtitutione regni penã eoꝝ d forbãditis ⁊ foriu
dica. Vltimo attẽde ꝙ ꝯſtitutio regni.ſi dãna clãdeſtina.
⁊ ibi p glo.⁊ do.An.de yſernia vult ꝙ nullus poſſit tor
mentari niſi tria concurrãt.ſ.ſemiplena probatio leuitas
vite: perſone: ⁊ fame de delicto ꝯmiſſo qd nota.

De metu matrimonij.

E metu matrimonii

dicit Inno.in.c.cũ locũ.de ſponſa. qd met⁹
q cadat in ꝯſtantẽ viꝝ de quo i.l. metũ.ff.qd
met⁹ cã.⁊.xxxij.q.vij.c.idignat̃.impedit mr̃imoniũ. Itẽ
coactio.i.vis q: capit̃ vel tenet̃ vel litigat̃.vel huiuſmõi.
met⁹ aũt alterius q̃ eius q ꝯhit ipedit mr̃imoniũ morteꝫ
vel captiuitatẽ ſibi iminere.⁊ ꝓpter hoc filia conſenſit nu
ptijs q̃s pr̃ ꝓ ea ꝯtrahit.vel etiã ipſa hoc timore vel alio ſi
mili ducta ꝯhit mr̃imoniũ nõ valet.ar. eius qd ecõuerſo
dicit̃ de pr̃e q: iuſtus met⁹ eſt in eo ſi timet ſtuprũ vl̃ ſer
uitutẽ filioꝝ.ff.qd met⁹ cã.l.iſti qdẽ.xxxi.q.ij.ſi verum.⁊
c.de nepte.ſed illa capitula loquũt̃ qñ etiã ſpõſi iuiti erãt
ſed certe nõ videt̃ ꝙ ibi alia de eã iuiti fuerũt. niſi ꝓpter
eoꝝ q eos habebãt in poteſtate.hoc aũt ꝯſtat ꝙ ſi ꝯſenſ⁹
ꝯhentiũ eſt liber q̃uis pr̃es haberent iuſtũ metũ. tñ mr̃i
moniũ tenet. Alij dicũt ꝙ nõ impedit̃ matrimoniũ. licet
timeat filia mortẽ pr̃is.⁊ ſi met⁹ vel coactio iteruenit ſup
eo ſup quo ꝯſenſus reqrit̃.tũc met⁹ vel coactio ipedit.v̓bi
grã. ſi cogit̃ ꝯhere mr̃imoniũ ſꝫ ſi ſup diuerſis iteruениat
ius ⁊ ꝯſenſus.v̓bi grã.icarcerauit qs aliquẽ vt ab eo pec
cuniã extorqueret ſi idẽ vim ⁊ vincula patiens ꝯſentiat in
mr̃imoniũ vel etiã aliũ ꝯtrũ tenet. nã ⁊ agẽ põt p ꝓcura
torẽ ⁊ p ꝯñs ꝓcuratorẽ ꝯſtituẽ.ff.de mi.l.p̃cipimus.ex q.
cau.ma.l.ait p̃tor.niſi forte i vincul̃ ꝯſtitut⁹ capt⁹ eſſet ab
hoſtib⁹ ⁊ p hoc eſſet ſeru⁹. nã tũc ꝯſenſuꝫ ñ haberet.vt in
p̃alle.l.ait p̃tor. Jo.aũt de ligna.i.c.cũ locũ.d ſpõſa.dicit
ꝙ ſi mulier capiat̃ ⁊ icarceret̃ vt mr̃imoniũ ꝯhat matri
moniũ nullũ ẽ.vt.l.q i carcerẽ.ff.qd me.cã.⁊ i.c.cũ locũ.
de ſpõſa. Aduerte tñ ſm eũdẽ Jo.ibidẽ ꝙ ẽt ſi capta fuiſ
ſet mulier vt mr̃imoniũ ꝯheret ſi tñ oĩs ſpõte ⁊ volũtarie
ꝯheret hñ teneret mr̃imoniũ ex q̃ coactio illa trãſiuit i pu
rũ ꝯſenſuꝫ. ⁊ capt⁹ exiſtẽs i captiuitate apud hoſtes põt ꝯ
here mr̃imoniũ.vt i.c.dñs.d ſcdis nup.lꝫ Inno.dixit cõ
trariũ i.c.cũ locũ.d ſpõſa.alle.⁊ glo.i.c.abbas.qd me.cã
⁊ i.c.cũ locũ.d ſponſa.alle.tenet ꝙ ꝯtñ mr̃imoniũ p me
tũ ipſo iure ñ tenet. Idẽ tenet Hoſt.i ſũma.qd me.cã.§.
pe.⁊ idẽ glo.i.l.ſi mulier.§.ſi dos. ⁊ idẽ Ol.ꝯſilio. xxxv.
Lodo.v̓o i Rica ſo.ma.dicit qd met⁹ arguit nullitatẽ i
mr̃imonio.gl.eſt i.d.l.ſi dos.alle.⁊ i.c.abbas.qd me.cã
⁊.ij.q.iiij.int̃ cetera.⁊ ꝓbat̃ i.c.i.⁊.c.r̃qſiuit.⁊.c.cũ locũ
⁊.c.cũ mulier.⁊.c.veniẽs.de ſpõſa.ꝙ tale mr̃imoniũ eſt
ipſo iure nullũ. ⁊ melius i.c.ſignificauit.ex de eo q duxit
i ma.quã polluit p adul.vbi ẽ caſus recte.nec ob.l.ſi pr̃e
cogẽte.ff.de ritu nup.q: r̃ndet̃ vt ibi gl. Jo.v̓o an.i.c.cũ
locũ.de ſpõſa.dicit ꝙ Inno.i.d.c.cũ locũ.cui⁹ v̓ba hec ſt̃
ſi timeat filia mortẽ vel captiuitatẽ pr̃is vel aliud ſil̃e non
valet mr̃imoniuꝫ ſm Inno. Hoſti.⁊ Abba.ar.xxxi.q.ij
c.i.⁊.ij.nã iuſtus ẽ timor ſicut eꝯ.ff.qd me.cã.l.iſti qdem
Si v̓o ꝯſenſus eſſet liber lꝫ pr̃ haberet iuſtũ metum tenet
mr̃imoniũ. Et dic coactio ſup eo ſup q̃ ꝯſenſus reqrit̃ vt
ſi cogat̃ mr̃imoniũ ꝯhere ſecus ſi i diuerſis iteruениat cõ
ſenſus vt coactio.vt ſi detent⁹ i vincul̃ p peccunia extorq̃n
da mr̃imoniũ ꝯhat hñ tenet q: tũc põt agẽ p ꝓcuratorẽ.l.
papinian⁹ exuli.ff.de mi.ſm Inno.ſi capt⁹ eſſet ab hoſti
bus q: p hoc eſſet ſeru⁹ ⁊ ſic ꝯſenſũ ñ hꝫ.ff.ex q.cau.ma.
l.ait p̃tor.ſm eũ. Sꝫ tu dic ꝯ.i illo cãu.vt de ſcdis nup.l.
dñs.vbi de hoc dicã.dicit Jo.an.⁊ ibi dicit i v̓bo vobis.
Nõ ꝙ loqt̃ vniuerſis xp̃ianis i captiuitate ſarracenoruꝫ
poſitis.p qd pꝫ ꝙ captiu⁹ vel icarcerat⁹ põt mr̃imoniũ ꝯ
here.dixi de hoc dicit Jo.an.i.c.cũ locũ.de ſponſa. ⁊ hꝫ
hoc locũ i captiuo hoſtiũ.ut.d.l.dñs.lꝫ Inno. ꝯtrũ noue
rit i.d.l.cũ locũ. Inno.i.c.ꝓlatũ.qd me.cã: Itẽ hoc idẽ ẽ
i mr̃imonio ꝙ lꝫ p̃ceſſit met⁹ ꝙ lꝫ poſtea ſequat̃ ꝯſenſus
ratificat̃ mr̃imoniũ.d ſpõſa.c.ad id qd. Iteꝫ i.d.c.ꝓlatũ
q: ibi illa mulier de q̃.c.loqt̃ ſolẽnit̃ velũ accepit d ma
nib⁹ ep̃oꝝ ⁊ in monaſteriũ ingredi voluiſſe vr̃ hoc votum
tacite ratificare vr̃ ſi ceſſante timor̃ i monaſterio pſeueret
Si n aũt ſine ſolẽnitate acceſſiſſet nec v̓bo vouiſſet. ñ itelli
geret̃ ratificare ille ſi i eodẽ monaſterio eſſent ñ ꝓfeſſi ha
bitũ ñ portãtes. Itẽ dr̃ia ẽ int̃ uotũ ⁊ habit⁹ ſuſceptioneꝫ
q: votũ tenet̃ ſuare niſi met⁹ iteruenerit q in ꝯſtantẽ viꝝ
caderet nec valebit ꝓteſtatio niſi ex tali iuſto metu iterue
nerit cũ nõ ꝓſit niſi iuſta cã interuenerit.vt nõ.de elec.c.

cumana. Nõ eſt aũt iuſta cã niſi metus ſit talis q cadat ĩ
ꝯſtantẽ virũ. Jn habitus ſuſceptione ſufficit qcũqꝫ metus
vel alia ꝓ̃ſumptio vel ꝓteſtatio ſup hoc habita appareat
ꝙ habitũ inuitũ ſuſcipiebat. vñ ſi cõminationibꝰ pẽis ha
bitũ ſuſcepit illũ põt dimittere. xx. q. iij. ꝓ̃ſes. ſecꝰ ſi vouiſſꝫ
Nõ diuerſitas qꝛ in voto cũ exꝓ̃ſſa ſit volũtas ei ſtandũ ẽ
niſi aliqd exꝓ̃ſſuꝫ appareat ĩ ꝯ̃triũ. Si enĩ ſuſcipiendo habi
tum nihil expꝛeſſe voueat ſed ꝓ̃ſumptiue tñ. talis ꝓ̃ſũptõ
facile ꝑ aliã ꝓ̃ſumptionẽ elidit᷑. Et aduerte qꝛ mr̃imonia
debẽt eẽ libera a pena tã ĩ ꝯ̃hẽdo ꝙ̃ in diſtrahẽdo. vt ĩ. c.
cũ locũ. alle. Et ꝓpterea dicit Jo. de ymo. in. l. ticia. ff. de
v̄. ob. in ꝓ̃n. ꝙ licet mr̃imonia dñt eẽ libera a ꝓmiſſiõe pe
naꝝ. vt. d. l. titia. alle. l. fi. C. de ſpõſa. ⁊ c. gẽma. eo. ti. pñt
tñ arre dari ⁊ iteruenire. vt. d. l. fi. C. de ſpõſa. Et eſt dr̃ia
ĩter arrã ⁊ penã. qꝛ arre ꝯſiſtunt ĩ actuali datione ⁊ tradi
tione. pena v̄o in ſola ꝓmiſſione. ⁊ qs d̄ facili ꝓmittit ma
gnã penã q ꝯſiſtit in ſolo v̄bo. ſed ñ dat magnas arras. ⁊
tõ non ſic de facili ĩpedit᷑ liberalitas mr̃imonij ꝑ ipſas ar
ras ſicut ꝑ ipſaꝫ penã. ſm docto. Et ex hac rõne videt᷑. ꝙ
ſi pena reſpectu ꝑſonaꝝ ẽ parua ita ꝙ veriſimilit᷑ libertas
mr̃imonij ñ impediret᷑ tũc valet. ⁊ ſimiliter ſi arre ſũt ita
magne ꝙ veriſimiliter libertas mr̃imonij impediret᷑. tũc
nõ valẽt etiã datio arraꝝ. ⁊ eſt de facto. dicit Jo. an. in. c.
gẽma. de ſpõſa. ⁊ dicit ſe d̄ facto vidiſſe arras datas ĩ ma
gna quãtitate qꝛ ĩ ꝙ̃titate q̃ttuoꝛ miliũ floꝛẽoꝝ. Et ſꝫ hoc
leges q fecerũt differẽtiã ĩter arrã ⁊ penã ꝯſiderauerũt fre
quẽtiã. ⁊ hãc opi. ſequũt᷑ Ja. de are. Pe. ⁊ Cy. ĩ. d. l. fi.
C. de ſpõſa. ⁊ Jo. an. l. d. c. gẽma. Bar. ĩ. d. l. ticia. tenet
ꝯ̃triũ dicens ꝙ in mr̃imonijs nulla pena põt ĩteruenir᷑ ſiue
magna ſiue parua. ꝑ. d. l. fi. q ſimpliciť loquit᷑ ⁊ ꝑ̃ciſe dicẽ
do ꝙ qcqd fit eꝫ diffinitionẽ illius legis ñ valet ꝑ. l. neqꝫ.
cũ ſua glo. C. de nup. q vr̃ exẽplificare de ꝙ̃titate. x. q ſui
nã ẽ modica ⁊ hoc placet ipſi Jo. de ymo. qꝛ nõ ẽ noſtruꝫ
recedere a v̄bis. d. l. fi. C. de ſpõſa. ⁊ qd̄ dr̄ in arris idem
eſt ĩ pignoꝛibꝰ. vt dicit Jnno. ĩ. c. gẽma. de ſpõſa. ⁊ hec eſt
cõis opi. Jo. tñ an. in. c. gẽma. dicit poſſe diſtingui ꝙ̃titatẽ
⁊ valoꝛẽ pignoꝝ. vt. s̄. dictũ eſt de arra. vt ſi forte ſit pignꝰ
magni valoꝛis ĩſpecta q̃litate ꝑſone. ⁊ hoc caſu ñ teneat ſi
cut nec arra nec pena. Bar. v̄o dixit gl. ĩ. l. ticia. ff. de v̄.
ob. ⁊ Jnno. ĩ. c. gẽma. alle. veꝝ dicẽ qñ pignoꝛa dãtur rea
liter ⁊ ꝯſiſtũt in q̃ntitate q̃ſi velit dicẽ ꝙ ſecꝰ ſit: ſi ſola cõ
uentione pignus ꝯ̃hatur. ⁊ hoc etiã tenuit Jo. an. ĩ. d. c.
gẽma. ⁊ videt᷑ fuiſſe opi. Jo. de are. ut pꝫ ex notatis ꝑ Jo.
an. in. d. c. gẽma. ⁊ ꝓ hoc facit qꝛ eadẽ eſt rõ q in pena ex
quo ñ iteruenit traditio. Nã ⁊ d̄ facili talia pignoꝛa fierẽt
ſicut ⁊ ꝓmiſſio pene. Jtẽ Bar. ſnuit ſecus eſſe ſi pignus
ꝯſiſtat in ſpetie. lꝫ actualit᷑ tradat᷑ q̃ſi dicẽ velit ꝙ arra nõ
poſſit ꝯſiſtere in ſpetie etiã ſi actualit᷑ tradat᷑. ⁊ ſic in libro
vel fundo vel alia ſimili ſpetie. ⁊ hoc ex eo qꝛ ñ recipit mł
tiplicationẽ. vt. l. lutius. §. ĩpuberẽ. ff. de le. ij. ⁊ iõ cũ. l. fi.
de ſpõſa. dictet deberi reddi arras duplicatas ñ vr̃ ꝙ ha
beat locũ ĩ ſpetie. ſꝫ ſꝫ Jo. de ymo. in. d. l. ticia. alle. ĩ ꝓ̃n.
nõ vr̃ veꝝ ꝑ. l. ij. ĩ ꝓ̃n. ff. vi bo. rap. vbi dr̄ ꝙ ſiqs rapuerit
rẽ alienã punit᷑ in q̃druplũ. ⁊ tñ nemo dixit ꝙ ſi rapuerit
ſpetiẽ ⁊ nõ ꝙ̃titatẽ ꝙ dicta pena ñ habeat locũ. ⁊ iõ in ꝓ
poſito cũ hic agat᷑ ad puniẽdũ illũ ꝑ quẽ remanet q minꝰ
mr̃imoniũ ꝯ̃hat᷑. videtur ꝙ ſi ſit data ſpeties ⁊ ꝑ illũ reci
pientẽ remaneat debeat illã reddẽ ⁊ illius extimationem
ne al̃s trãſcat ĩpunitus ꝯ̃. l. ita vulneratus. ff. ad. l. acqui.
Nec ob. d. §. ĩpuberẽ. de leg. ij. qꝛ põt dupliciter rñdere.
Primo qꝛ illud ibi iõ ne due cãe lucratiue ꝯcurrãt circa
idẽ. vt. l. meuius. §. duobꝰ. de leg. ij. q ratio hic ceſſat. vel
ſcd̄o iõ illud qꝛ exquo teſtatoꝛ aliq̃ diſpoſuerat in ꝙ̃titate
⁊ aliq̃ in ſpetie dicẽdo ꝙ ea q reliquit vult in duplũ ꝓ̃ſta
ri videt᷑ velle ꝙ illa q recipiũt multiplicationẽ ꝓ̃ſtentur
cũ hec ſonẽt v̄ba. ⁊ ſic non refert ſe ad ſpeties q ñ recipiũt
multiplicationẽ. ſed de mẽte. l. eſſe videtur ꝙ ſoluat᷑ exti
matio ꝓ duplo eo caſu quo data eẽt ſpeties ꝓ arra ne al̃s
trãſcat ĩpunitus ille ꝑ quẽ remanet. ſicut in ſimili vi bõ.
rap. l. ij. alle. Si vero dicat᷑ ſeu dictũ ſit do tibi iſta centũ
ꝓ pena ſi ꝯtingat mr̃imoniũ ñ ꝯ̃hi nec ꝑ̃cedit alia ꝓmiſſio
pene an valeat. nã ſi dictũ eẽt do tibi cẽtũ ꝓ arris claꝝ eſt
ꝙ valeret ꝑ. l. fi. C. de ſpõſa. ſꝫ an hoc caſu valeat vr̃ ꝙ nõ
qꝛ exquo pena ꝯuẽtional̃ ĩꝓbat᷑ ĩputandũ vr̃ pti q viã ĩ
cõgruã elegit. ar. l. fi. §. qꝛ qdẽ. C. de iure deli. Jn ꝯ̃triuꝫ
vr̃ qꝛ ñ vr̃ curandũ de noibꝰ. ar. l. i. ⁊. ij. C. cõmu. de leg.
⁊. l. ij. ad fi. C. de ꝯſti. pec. ⁊ ſm Jo. d̄ ymo. ſub dubio foꝛ
te hec ps ẽ v̄a. nec ob. d. l. fi. qꝛ illa loq᷑ qñ pena ꝯſiſtit in
ꝓmiſſione ñ aũt qñ in datiõe. vñ dicit ibi lr̃a cautio ſtipu
lationis pene. ⁊ iõ cũ eadẽ ſit rõ. hoc caſu vr̃ ꝙ oĩo debeat
valẽ ſicut ſi datio facta eſſet ꝓ arra. nec v̄ba illius. l. fi. reſi
ſtere videãt᷑. vr̃ ꝙ valẽ debeat. ar. l. a ticio. cũ ſi. ff. d̄ ver.
ob. iuncta. d. l. ij. ad fi. C. de ꝯſti. pe. ⁊ ꝑ hoc pꝫ ſoluta qõ
videlicet qd iuris ſi det᷑ pignꝰ ꝓ pena ſi ñ ſeq᷑ mr̃imoniũ
eo caſu quo alia ñ ꝑ̃cedit ꝓmiſſio pene. Dñs bar. d̄ ſalice.
in alle. l. fi. d̄ ſpõſa. dicit dubitari põt. qd ſi ſpeties ẽ data
loco arre an pena iſta locũ hr̃e poſſit. repio ꝙ Cy. dixit ꝙ
ſic. vt ꝑ eũ nõ. j. ti. i. Sꝫ bar. tenet ꝯ̃triũ in. l. ticia. in ꝓ̃n. d̄
v̄. ob. ex eo qꝛ dicit ꝙ ſpeties ñ pñt duplari. ff. d̄ le. i. l. pla
ne. §. i. ⁊ de lega. i. l. lutius. §. ĩpuberẽ. ſꝫ iſte tex. loq᷑ d̄ rẽ
q duplat᷑ igit᷑ ñ in ſpetiebꝰ. ſꝫ in rebꝰ ꝯſiſtẽtibꝰ ĩ pondere
numero vel mẽſura qꝛ ille duplãt᷑ ⁊ q̃druplãt᷑. Et attẽde
ſm eũ ꝙ iſta qõ vnũ ꝓ̃ſupponit ⁊ aliud q̃rit. ſupponit ſpe
tiẽ dari poſſe ꝓ arris. ĩ cuius ꝯ̃triũ põt hec. l. ĩduci qꝛ ſpẽs
duplationẽ ñ recipiũt ſm Bar. in op. facit. j. ti. i. vbi dicẽ
ꝙ pignoꝛa data fuer̃t. ſꝫ põt rñderi ꝙ ibi pignoꝛa accipiũ
tur ꝓ arris. tñ ex mẽte ꝯ̃hẽtiũ puto ſpetiẽ ꝓ arris dari poſ
ſe. nec dationẽ viciari. qꝛ. l. iſta in fi. ñ viciat niſi cautioneꝫ
ſtipulationis penal̃. hoc ſuppoſito dico cuꝫ Cy. penã du
pli locũ ñ habẽ niſi vt due ſpẽs tradant᷑ ſꝫ ſpẽs recepta ⁊
eius extimatio q loco ſpetiei ſuccedit. vt. d. l. ſi cũ exceptio
ne. §. q̃druplabit᷑. ⁊. d. l. ex hoc edicto. q ĩ ſpẽbꝰ loquũt᷑.
⁊ etiã ĩ. d. l. is q ꝓ̃dia. ⁊ ĩ glo. ſua. ⁊ in. l. ſenatus. de ꝯ̃hen.
emp. ⁊ pꝫ in pena furti ⁊ raptꝰ. vbi ſpẽs ſit ſubtracta. qꝛ
duplat᷑ vel q̃druplat᷑ extimatio. C. de furt. l. de hijs. ⁊ ꝓ
ho tali rõe. ſi ps q ſpetieꝫ dediſſet ꝓ arra fuiſſet ſtipulata
duplũ reddere puto neminẽ dubitari ſtipulationẽ valere
vt hac. l. §. q̃drupli. ⁊ tñ vnũ ſimplũ ꝯſiſtet ĩ rei extimatio
ne. ⁊ ſi hoc facit ꝓuiſio hoĩs idẽ dicendũ eſt in ꝓuiſione le
gis. j. coĩa d̄ leg. l. i. v̄. cũ enĩ fateoꝛ. vñ quoddã alid̄ qd̄ te
net Bar. in. l. ſancio leguꝫ. de penis. in vltĩa q̃ſtio. ꝙ ſta
tutũ loquẽs de duplatione pene ñ vendicat ſibi locũ vbi
pes vel manꝰ deberet abſcindi vel oculus euelli. qꝛ talia
extimationẽ ñ recipiũt ⁊ ſic ñ duplant᷑ reſpectu ſui nec re
ſpectu extimationis vt ĩpoſſibilis. ⁊ lꝫ penal̃ ſtipulatio nõ
valeat ĩ mr̃imonijs. vt. s̄. eſt dictũ. an ſaltẽ valeat vt poſſit
agi ad intereſſe. glo. in. l. ticia alle. ⁊ in. l. ij. C. de ſponſa.
tenent ꝙ ſic ſꝫ ꝯ̃triũ tenet᷑. ⁊ nõ. in. l. ſi ſtipuler. ff. de ver.
ob. ⁊ illã tenet Bar. ꝑ tex. d. l. ticia. q dicit ꝙ ñ valet pro
miſſio tanꝙ̃ ꝯ̃ bonos moꝛes. licet aliq diſtinguãt. an velit
agere ad intereſſe qd̄ ꝯſiſtit in dãno. an vero ad intereſſe
qd̄ ꝯſiſtit in lucro. vt ꝑ̃mo caſu poſſit. ſcd̄o non. ⁊ hoc te
net Dy. ſed cõmuniter hoc ñ tenet᷑ ſm Pe. Ja. de are.
⁊ Bar. ⁊ idẽ Jo. an. in. d. c. gẽma. ⁊ hoc ꝑ tex. d. l. ticia.
alle. qui ſimpliciť vult ſtipulationeꝫ penaleꝫ inualidaꝫ ⁊
ꝯ̃ bonos moꝛes ⁊ qꝛ aliter agi poſſet ad penã ſi pena eſſet
appoſita ſalteꝫ quatenꝰ intereſſet. qd̄ tñ. l. fi. C. d̄ ſponſa.
indiſtincte vetat. ⁊ ꝓ ꝑ̃dictis etiaꝫ facit qꝛ ĩputet ſibi ille q
ſcit vel ſcire debuit ſtipulationeꝫ inualidã ſi ꝑ̃textu ſtipu
lationis aliq̃s fecit expenſas. Ex qbus poſtea ſeq᷑ dãnuꝫ
non ſecuto mr̃imonio. Bar. tñ dicit in. d. l. ticia. alle. ꝙ
ſi ille q mr̃imoniũ non ꝯ̃xit dolũ ꝯmiſiſſet ad finem ut dã

niſicaret illū q̄ feciſſet expenſas ꝙ tunc teneretur actione
de dolo ad itereſſe. Dicit ſali.in.l.i.C.ꝺ̄ ſponſa.q̄rit᷑. an
dirup̄tis ſponſalib⁹ p̄ vnū eoꝝ poſſit alter ex ſtipulatiōe
agere ad intereſſe.ꝛ hanc queſtionē format glo.in.l.ij.de
ſponſa.ꝛ nō ſoluit ꝛ videt᷑ ꝙ ſic q꜡ in ſtipulationib⁹ facti
ſuccedit obligatio ad intereſſe.vt.l.ſtipulationes nō diui
dūtur.§.celſus.de ver.ob.ꝯ̄riū tenuit Ja.de are.ꝛ Pe.
q꜡ ſi hoc veꝝ eſſet ſequeret᷑ ꝙ ad penā agi poſſet q̄tenus i
tereſt qꝺ̄ tñ eſt falſuꝫ.ut.l.fi.in.fi.C.de ſponſa.vbi ſimpli
citer negat᷑ ex ſtipulatione penali agi poſſe.ꝛ ar.l.ticia.i
p̄n.de ver.ob.Dy.vero dicit ꝙ agitur ad intereſſe rōne
lucri qꝺ̄ facturus eſſet q꜡ mulier eſt diues ꝛ tūc nō poſſit
q꜡ eſſet ſpecies pene.ar.ff.de fur.l.is cui.ꝛ de dā.īfec.l.
ꝓculus.ꝛ ideo dicit glo.in hoc male dixiſſe in.d.l.ticia.
aut vult petere intereſſe ratione dāni icurſi.vt q꜡ magna
fecit p̄paramenta.ꝛ tunc pōt agi in eo qꝺ̄ abeſt q꜡ nō eſt
pena reſpectu agentꝭ ſed rei pſecutio.ſed Cy.hoc nō pla
cet q꜡ ſibi iputet q̄ talia p̄paramenta fecit ſciens vel ſcire
debens ꝙ ſtipulatio nō eſt obligatoria.ꝛ ſic nō ob.dict⁹
§.celſus.Ego fateor dicit Sali.dictuꝫ Cy.ꝛ Pe.ſi velit
agere ex ſtipulatione.ſed vbi alia actione velit agere puta
de dolo ad intereſſe.ar.l.cū ꝓponas.ꝭ.de dolo vel ſalteꝫ
actione in factū ex equitate q꜡ nō debet remanere i dāno
ex mulieris facto nō ſupueniente noua cā quātuncūqꜫ ſit
locus penitētie.diſtinguo.aut p̄paramēta ſunt volūtaria
ꝛ tūc ſto cū Cy.aut neceſſaria ad huius rei pfectionē vt ve
ſtimēta q̄ mulieri fecit quā veſtire tenebat᷑ annulos ꝛ cin
cturā emit ꝛ ſilia prout moris eſt.ꝛ tūc in iſtis ſto cū Dy.
q꜡ nō eſt iputandū mihi q̄ neceſſe habēti hoc facere vt cō
ſumarē ꝯuenta.ad hoc facit eq̄tas quaꝫ ꝯſiderauit in iſtis
p̄paramentꝭ legiſlator in.l.ſi pecuniā.in p̄n.ff.de ꝯdi.ob
cām.ꝛ in.l.ſi v̄o non remunerādi.§.i.in fi.mā.Alterius
aduerte ꝙ q̄dam glo.poſita.in.d.l.ticia.ſup verbo ꝯhen
do.videt᷑ velle ꝙ ſi ticius ꝓmittit ſe facturꝫ ſub pena ꝙ ti
cia ꝯſentiat i m̄rimonio ꝙ valebit.ꝛ p hoc facit.l.mulieri
ꝛ ticio.ff.de ꝯdi.ꝛ de.ꝯiunctꝭ legib⁹ alle.i.d.glo.ſup v̄bo
ꝯhēda.Sed docto.dicūt hoc veꝝ vbi ille ꝓmittens ſit cō
iunct⁹ vel multū amicus ſponſe ꝙ veriſimiliter puella cō
traheret metu pene ne incidat ille in penā tūc nō valet ꝓ
miſſio.eadē rōe q̄ in patre ꝛ m̄re.ar.l.heres meus.§.fi.
cū ibi nō.ff.ꝺ̄ ꝯdi.ꝛ de.Si autē eēt penitus ex̄neus ꝛ tūc
ꝓcedit glo.ꝛ ita poſſent ꝯcordari opi.ꝛ ita etiā p Jo.an.i
d.c.gēma.ſup glo.circa fi.vn̄ dicit ibi Hoſtiē.ꝙ ſi oīo ex
tranei inter ſe bona fide faciunt ſponſionē ſeu ꝓmiſſionē
ꝙ tenet ꝓmiſſio.Exēplū ponit ſi duob⁹ loquētib⁹ ꝺ̄ ſpō
ſalibus extraneorū vnus ꝓmittit alteri.x.ſi fiat ꝛ alter tā
tūdem ſi non fiat ꝙ tenet ꝓmiſſio ſicut ſub qualibet cōdi
tione ꝯcepta.ſecus dicit Hoſti.ſi ſponſalia promittāt no
mine mulieris addita pena.Si vero fiant q̄uis noīe ſuo
q꜡ tūc ñ tenet pena adiecta acceſſorie p̄ncipali ꝙ eſſe debꝫ
liberꝫ.ꝛ attēde q꜡ i terminis gl.ſup̄dicte ꝓmiſſio pōt fieri
noīe pene vt q꜡ ſtipulator abhoret ꝛ nollet fieri ꝙ i ꝯuētio
ne deuenit.qñ fit ꝓmiſſio ñ noīe pene ſed ad finē icitādi
ſub ſpe p̄mij q꜡ qꝺ̄ in ꝯditione deducit᷑ ꝛ q꜡ ꝓmiſſor affe
ctat fieri ꝙ in ꝯditione deuenit.hoc p̄miſſo dic i p̄mo cāu
glo.qñ ꝓmittis.x.ſi illa nupſerit ſi noīe pene tenet ꝓmiſ
ſio ſi es extraneus oīo nec es ꝯiunctus nec amicus multū
mulieris ipſius ita ꝙ veriſimilr̄ nō curauit de pena quaꝫ
incurres alʼs eſt ſecus vt eſt p̄dictū.Si vero ꝓmiſſio eſſet
facta ad incitandū m̄rimoniū ſpe premij tunc videt᷑ ꝙ te
neat.nā ſicut poteſt incitari mulier ſpe premij ad ꝯhēduꝫ
m̄rimoniū.ita videt᷑ ꝙ tertius poſſit icitari ſpe premij ut
ſi ſuadeat mulieri m̄rimoniū fieri.ꝛ ſic iſto caſu non eſſet
vis an ipſe ſtipulator eſſet oīo extraneus vel non.In ſcꝺ̄o
vero caſu qñ promittis.x.ſi talis non nupſerit illi.ꝯclude
ꝙ ſi ꝓmiſſio fit noīe pene non tenet promiſſio ſaluo niſi ꝓ
miſſor ſit omnino extraneus ꝛ nullo mō ꝯiunctus vʼl ami
cus mulieris.Si vero fiat ad incitādū vt ſequat᷑ ꝙ in ꝯdi
tione deuenit tūc hoc caſu ſm iura digeſtoꝝ.ſm q̄ repro
bat᷑ ꝯditio idicēs viduitatē ñ teneret ꝓmiſſio ſi ſtipulator
erat multū amicus vel ꝯiunctus ita ꝙ verſimiliter potuiſ
ſet inducē mulierē ad nubendū alʼs teneret ſtipulatio.ho
die v̄o forte teneret indiſtincte etiā ſi eſſet alʼs ꝯiunct⁹ ipſe
ſtipulator p aut᷑.cui relictū.C.de indicta vidui.tol.vbi ho
die nō eicit᷑ ꝯditio indicēs viduitatē.ꝛ ita in effectu videt᷑
Sali.tenere in alle.l.fi.C.de nup.vbi dicit.aut vnus cō
iugū ꝓmittit alteri coniugi vel etiā extraneo.ꝛ tunc nō te
net ꝓmiſſio.ar.d.l.fi.in fi.C.ꝺ̄ nup.aut ꝓmittit extrane⁹
extraneo.ꝛ tūc aut debentes m̄rimoniū ꝯhere ſunt ſbie
cti ꝓmittentib⁹ penā ꝛ tūc non valet promiſſio ar.l.i.ꝛ.ij
ff.in ius vo.vt eant.q꜡ nō eſt verſimile filiā prem illaq̄atū
dimittere.aut non ſunt illis ſubiecti.ꝛ tunc ſi eſt tanta cō
iunctio ſiue amicitia inter eos ꝙ non ē verſimile ꝙ illi re
ſiliret a ꝯtu nuptiaꝝ ꝛ idē.ar.l.heres meus.de condi.ꝛ
demo.Si vero hec amicitia vel ꝯiunctio ceſſat ꝛ tūc ceſſat
ꝓmiſſio.ar.ff.de ꝯdi.ꝛ demo.l.cū ita.ꝛ ꝺ̄ idic.vi.l.i.ꝛ ita
intelligit᷑ qꝺ̄ nō.glo.in.l.ticia.in p̄n.ff.ꝺ̄ ver.ob.ſꝫ doc.
ꝛ Cy.ꝛ in allega.l.fi.de ſponſa.Bal.querit an in matri
monio poſſit apponi pena ſi concubinā tenebis tantū da
bis noīe pene.r̄ndit ꝙ ſic q꜡ licet m̄rimoniū debeat eſſe li
berꝫ.tñ executio m̄rimonij debet eſſe honeſta.ꝛ nō debet
aliquid fieri nec p virū nec p vxorē ſeu mulierē ledens pu
dorē m̄rimonij.tex.eſt nō.in.l.ex ea pte.§.i.ff.de v̄.ob.
In tertia vero q̄ſtione glo.qñ fit promiſſio ſi illa repudia
uerit illū ꝯcludc ꝙ ſi fiat promiſſio ſub noīe pene ñ valet
p.l.ticia.alle.veꝝ eſt tñ ꝙ olim ſm iſta tp̄a digeſtoꝝ pmit
tebat᷑ repudiū inter ꝯiuges.l.i.ꝛ p totū ti.ff.de repu.ho
die vero ꝛ ſm iura.C.ꝓmittit᷑ ſolū in caſib⁹ in q̄bus i.l.
ꝯſenſu.C.de repu.ſm autē legē euāgelicā ꝛ ius canonicū
qꝺ̄ in hoc p̄ualet iuri ciuili cū ſumus i ſpūalib⁹ iuxta nō.
p glo.in.§.fi.inſti.de gradib⁹.ꝛ extra de reg.iur.c.ij.li.
vi.nullo modo ē permiſſuꝫ repudiū.niſi cā fornicationis
quo caſu permiſſa ē ad thori ſeparationē dūmodo fiat au
ctoritate eccleſie.vt in.c.ij.de ꝯiugio lepro.ꝛ in.c.porro.
de diuor.ꝛ in.c.ue.de procura.nō autē quo ad vinculū.
ꝛ ideo ñ poſſet vnus altero viuente ꝯhere cuꝫ alia pſona
vt patet in dictis iuribus.vel niſi fortaſſe matrimoniū fuiſ
ſet nullū propter ipedimentū canonicū quo caſu proprie
nō eſt diuortiū vel repudiū cū p̄uatio p̄ſuppoīat habitū.
vt.l.decē.ff.de ver.ob.vnde dicit᷑ potius declarari nullū
de quo in.l.diuortio.ff.de neg.ge.Si vero fiat dicta pro
miſſo ad incitandū diuortiū tunc etiā non valeret tanquā
ſub turpi ꝯditione ꝛ ꝯſequēter ipoſſibili de iure.ut.l.rep̄
hendendā.C.de inſti.ꝛ ſubſti.iūcta glo.l.ipoſſibilis.ff.
de ver.ob.Poſſet tñ ꝛ tertius caſus ꝯſiderari.ſ.qñ ñ eēt
facta promiſſio noīe pene nec ad incitādū repudiū ſed q̄ſi
ſub q̄uis ꝯditione alia ſi aliquo caſu ꝯtingat ipm̄ repudiū
ꝛ tunc forte hoc caſu poſſet valere ꝓmiſſio.ꝛ tunc poſſit
ſaluari glo.dicte.l.ticia.alle.An autē in dubio p̄ſumi de
beat promiſſionē factā noīe pene vel ad incitandū vt fiat
id qꝺ̄ in ꝯditione deducit᷑ vʼl vt ſimpliciter diſpoſitio con
ditionalis.dic hoc perpendendū ex circūſtantijs ꝛ ex p̄ce
dentibus ꝛ ſequētibus ꝛ ex qualitate perſonaruꝫ.ar.l.ſi
ſeruus pluriū.§.fi.de le.i.ꝛ.d.l.heres meus.§.fi.ꝺ̄ ꝯdi.
ꝛ de.ſatis tñ forte poſſet dici ꝙ ſi p̄cedat ꝯuētio vt q꜡ pro
mittit qs ſe curaturū ꝛ facturū id qꝺ̄ in ꝯditione deuenit
ꝛ ſi non fiat promittit.x.tunc videt᷑ facta promiſſio noīe
pene.ſi autē nulla preceſſit ꝯuentio tūc ſi fit promiſſio cō
ditionalis inter extraneos oīo videat᷑ facta tāquā ſub ſim
plici ꝯditione.vbi autē non eſſent omnino extranei ſꝫ con
iuncti vel multū amici ꝯtrahere debentium ſponſalia vel
m̄rimoniū tūc eēt ꝯſiderādū an veriſimiliter ps mulieris

haberet affectū ad ſponſalia vel mrimoniū. aut vero cō
tra. nā ex hoc veriſimiliter ppēdi poterit ꝙ de cā facta fue
rit ꝓmiſſio. Et attende bn̄ ꝙ glo. dicte. l. ticia. alle. forte
voluit qđ ſup̄ dictū eſt. ſ. qđ in dubio qn̄ nulla ꝯuētio pre
cedit ⁊ fit promiſſio inter omnino extraneos ꝙ intelligat
fieri promiſſio ſicut ſub alia ſimplici ꝯditione. Itē Bar.
in alle. l. ticia. dicit ꝙ arre que ꝓmittunt circa mrimonia
nō poſſunt excedere quantitatē dotꝫ. ⁊ vbi nō eſſet aliqua
dos non poſſunt excedere quātitatē deſcriptā ī. l. iubem⁹
C. ð repu. Adde ꝙ hoc nō placet Ange. nec Jo. ð ymo.
p. l. fi. C. de ſponſa. q̄ ſimpliciter ꝯcedit poteſtatē dandi
arras quaſcūqꝫ ⁊ vult eas reddi duplicatas. vnde indiſti
cte ſunt ītelligenda. Nā verba. l. que ſunt latiſſima nō ſūt
reſtringēda. l. qcquid aſtringēde. de ver. ob. ⁊. l. in fraudē
de teſta. mili. ⁊ ꝓ hoc facit qꝛ in ſponſalibus nulla pena ī
ponit. arris non datis. qđ non eſt in mrimonio diſſoluto
nulla dote data. dicta. l. iubemus. ideo nimirꝫ ſi tolleret.
ꝙ aliqū maior pena poſſit eſſe ipſis arris datis. Itē dicit
Bar. ꝙ ſufficit ꝯfeſſio arrarū ꝯtra ꝯfitentē per. l. publia.
ff. depoſi. Nā hoc nō placet Ange. ⁊ bn̄ ſm ymo. nā cuꝫ
dicta ꝯfeſſio emanat īter prohibitos ⁊ niſi interueniat act⁹
naturalis numerationis non ſufficit ꝯfeſſio. alleg. nō. per
glo. in. l. aſſiduis. C. qui po. in pig. ha. ⁊ alle. glo. i. l. qui
teſtamentū. ff. de ꝓba. glo. tñ ibi facit ꝯtra eā. ſed dic ꝙ re
probat per ipſūmet Bar. in. l. ſi is qui. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊
ideo cū in dicta. l. fi. C. ð ſponſa. requirat actualis nume
ratio ⁊ inualidat qđ fit extra diffinitionē illius. l. non de
bet ſufficere dicta ꝯfeſſio. per hoc faciunt nō. in. l. i. C. de
ſuffra. ⁊ per. l. diuerſas. cū ibi nō. per gl. ⁊ docto. C. mā.
⁊ pro hoc facit etiā qꝛ de facili faceret ꝯfeſſionē cuꝫ ꝯſiſtat
ī ſolo v̄bo ſicut ⁊ promiſſionē arraꝝ ⁊ pene que nō valēt
ſm eum. ergo cū ſit eadē ratio idem ius debet dici. ar. l. il
lud. ff. ad. l. aequil. nec obſtat dicta. l. publia. quia loquit
in actu in quo nō requiritur actualis traditio. ſeu nō ema
nat iter prohibitas perſonas. vel non adeſſet preſumptio
fraudis in caſu noſtro ſecus. An autē in mrimonio ſpiri
tuali ſit licitū dari aliquid. ⁊ Jo. de ymo. in. l. ticio centū.
§. ticio cētū. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. dicit ꝙ ī ꝯ̄tū Bar. i. d. §.
ticio centū. dixit ꝙ. d. §. ticio centū. q vult ꝙ matrimonia
debēt eē libera a pena amiſſionis dāni. nō a pena amiſſio
nis lucri ꝓcedit ⁊ habet locū ī mrimonio carnali in quo
nō repugnat interuētus pecunie ꝓpter ſymoniā. vt ī. c.
non ſatis. de ſymo. nā adde p̊ mo. ꝙ in. l. ij. C. de inſti. ⁊
ſubſti. ſub condi. fac. ſimpliciter trāſiuit cū opi. quā repro
bat ī dicto. §. ticio centū. in qua. l. ij. alleg. Bar. ſic dicit.
Quero qđ in matrimonio ſpirituali ⁊ ſi inſtituo mona
ſterium mihi heredē ſi recipiat talē ī monachū. an valeat
⁊ breuiter veritas eſt ꝙ nō valet ꝯditio imo reijcitur tāꝗ̄
turpis ⁊ inſtitutio remanet pura qꝛ ī veritate monaſteriū
obligari ad recipiendū aliquē ſub ſpe lucri eſt ſymonia vt
extra de ſymo. c. nō ſatis. Nec obſtat dicta. l. ij. qꝛ loquitur
in mrimonio carnali in quo admittit vt ſub ſpē lucri ali
quis inuitet. vt. l. ticio. §. i. ff. de ꝯditio. ⁊ de. Et cuꝫ hec
q̄ſtio occurriſſet de facto ſemel. ita fuit hic cōſultū per do.
Recuperū de ſancto miniato. ⁊ ita ſenſimus oēs nos. fa
ff. de here. inſti. l. ille antē. ⁊ qđ ibi nō. ſed qđ dicit Bar.
in dicto. §. ticio centū. alle. ſm ymo. eſt verius per dictum
c. non ſatis. ⁊ per id qđ habetur ī dicta. l. ille ā aut. Item
adde ſecundo ꝙ in quātum dicit ꝙ ſi reliquit pro alimen
tis monialiū certū quiā ſi recipiunt talem in monialium
ꝙ tunc tenet. nam hoc videt verū quādo monaſterium
eſſet egenū ⁊ non poſſet per ſe prebere alimēta. per id qđ
nō. glo. in dicto. c. non ſatis. alˢ de facili fieri poſſet fraus
facit qđ nō. in ſimili in. l. illud. C. de ſacroſanc. eccle. per
glo. ⁊ docto. ⁊ tamen de conſilio eſſet ꝙ teſtator ī teſtamē
to rogaret moniales ꝙ acceptarent talem in monialem.

⁊ ꝙ ipſe relinqueret aliquid ipſis monialibus ſimpliciter
per id qđ nō. in dicto. c. nō ſatis. per docto. quia tunc per
hoc videtur ceſſare vicium ſymonie. tamen periculū tunc
poteſt eſſe ſi moniales non reciperent illam in monialeꝫ.
ſed nō eſt veriſimiliter. Dicit tamen Jo. de ymola in. l. ti
cia. ff. de verbo. obli. ꝙ de conſilio eſſet vt omnino euite
tur uicium ſymonie ꝙ quando aliqua monaſterium īgre
diatur ꝙ nullum penitus fiat pactum ſeu conuētio ſꝫ pu
re ⁊ libere recipiat demū aliquid detur pro alimentꝪ ſeu
intuitu elemoſine. Hoſtiē. vero in ſūma de ſymo. in. §. q̄
pena feriantur. verſi. quid ſiquis cōfert. dicit ꝙ ſiquis cō
fert bona ſua eccleſie ſimpliciter ſine pacto tamen intētio
ne hac vt per bona tēporalia que offert ſpiritualia valeat
adipiſci ipſa bona. alˢ non daturus nec ipſum eſſent alˢ
clerici recepturi ad hoc dicit decretalis ꝙ tam illi ꝗ̄ iſti
apud diſtrictum iudicem qui eſt ſcrutator cordium culpa
biles iudicantur in. c. tua nos. in. §. licet autem. de ſymo.
⁊ ſimoniaci ſunt quia ſola voluntate cōmittitur ſimonia.
quo ad deum. ut in. c. tua nos. in fi. de ſimo. Sed quid ſi
monaſterium non habundat ⁊ ē tenue depreſſum nimia
paupertate. nunquid poſſit dari pecunia ⁊ recipi ſine vi
cio ſymonie poteſt ꝯcedi ꝙ hec verba dicere poſſunt tan
tum hij qui ſunt de conuentu volenti intrare. nos libent
⁊ grati recipimus te ad conſortium noſtrum ſpirituale ſꝫ
cuꝫ bona noſtra nobis non ſufficiunt ⁊ tibi: apporta tecū
vnde viuere poſſis. vel ſic prouideas tibi vnde viuas. tūc
cum ſi ingrediens aliqua bona conferat temporalia non
ꝯmittitur ſimonia. Nec ob. c. quoniā. de ſimo. vel dicit ꝓ
textu paupertatis volentes hoc vicium palliare. nam illa
intelligenda ſunt quādo non ſic caute proceditur imo re
cipientes pactum faciunt ⁊ certum forum ⁊ cum ſic com
miſerint nituntur paupertatis pretextu excuſare ſed hoc
pretextu non parcitur delinquenti. ff. de ritu nup. l. palā
§. non eſt ignoſcendum. de diuor. c. ex lrīs. Naꝫ eſſet ſan
ct⁹ fame mori. xxxij. q. ij. ita ne. Nec obſtat ꝙ a furto ex
cuſat famis neceſſitas. de conſecra. diſ. v. diſcipulos. quia
tali tempore omnia ſunt cōmunia. ff. ad. l. rodiā de iac. l.
i. §. cum in eadem naui. ſed ſi non ſit tanta neceſſitas nō
excuſat in totum. de furtis. c. ſiquis propter neceſſitatem
Quid de monaſterijs vbi nullum pactum interponitur.
eſt tamen taxatum quantum puella īngrediens dare de
bet ⁊ quidem talis taxatio reprobatur. c. ſicut pro certo. ⁊
c. in tantum in fi. de ſymo. ideoqꝫ ſi pactum interponit
de tali ꝯſuetudine obſeruāda ſimoniacū eſt. vt ī. c. veniēs
⁊. c. in tantū. i. §. cum vero expreſſis. de ſymo. Idem eſt
ſi gratis recipiatur ⁊ poſtea cōpellatur receptus ad taleꝫ
conſuetudinem obſeruandum. ut in. c. audiuimus. ⁊ ī. c.
Jacobus. de ſimo. Si autem omni conuentiōe omni cō
pulſione ceſſante gratis detur id qđ eſt conſuetum non ē
ſimonia quo ad militantem eccleſiā. quāuis hoc ſit ſymo
niacum quo ad deum. ar. c. conſuluit. de vſuris. xiiij. q. iij
pleriqꝫ. ⁊ eſt expreſſum in. c. fi. de ſimo. Anto. de bu. in
c. quoniaꝫ. de ſimo. dicit ꝙ religioſi pecunia recepti vna
cum recipientibus de monaſterio expelluntur. Sed que
rit ibi glo. an poſſit aliqua mulier in monialem recipi cū
pecunia pretextu paupertatis. ⁊ dicit ibi glo. ꝙ ſic ſi ſunt
omnino pauperes nec in fraudem faciunt nec ex pacto.
⁊ poterunt in receptione petere vt apportent vnde viuāt
⁊ forma talis receptionis erit vt dicant nā habemus vn̄
poſſimus te ſuſtentare. ideo ſi vis intrare apporta tecum
vnde viuere poſſis ſꝫ Jo. dicit tamen glo. ꝙ tucius eſt ꝙ
nullus ſic recipiatur. Idē nō. in. c. non ſatis. de ſimonia.
allega. in prima glo. de quibus. i. q. iij. in ſūma Hoſtien.
tenet glo. Inno. dicit indiſtincte etiam pretextu pauper
tatis non valet receptio quia non excuſat paupertas a ſi
monia per decretalem. quoniam. de ſimonia. Item quia

pactum ꝙ non petatur quod de iure cōmuni competit ī ducit ſimoniam in.c.per tuas.⁊.c.pc. de ſimo. ⁊ de iure cōmuni ꝙ canonicus vel monacus viuat de cōmuni. de conſtitu.c.cum omnes.de preben.relatum.dic ſi recipit allegata paupertate in fraudē eſt ſimonia.ſi allegata paupertate non in fraudem:ſed pacto precedente eſt ſimonia ſi pacto non precedente ſed premiſſa proteſtatiōe tempore receptionis ſi receptione conditionat ad dationem bonorum eſt ſimonia.vt in.c.tua nos.de ſimo.ſi receptio eſt ſimpliciter.ſed de peccunia ſoluenda vt viuat proteſtant receptio non eſt ſimoniaca. Idem ⁊ multofortius ſi nihil dicitur in receptione ⁊ peccunia offeratur gratis. naȝ datio peccunie voluntaria non eſt probibita. ut dicto.c. nō ſatis. Item nec exactio eſt probibita quando monaſteriū eſt ita tenue ꝙ non ſufficit pro ſuperueniente quia poteſt dici apporta tecum vnde viuere poſſis. quia in vſura ⁊ ſimonia animus lucri eſt damnatus.xiiij.q.iij. ſiquis obrepſerit.qđ nō.⁊ ex glo.dicti.c.quoniā.colligi poteſt practica inſtrumenti cōficiendi ſuper re que datur monaſterio quia dicat ꝙ voluntate vel ꝙ exacta neceſſitate monaſterij.ſic enim colligitur practica libellandi contra glo. dicti c.non ſatis.tenet Inno.in.c. tua nos.de ſimo. ꝗꝗ Hoſtien.teneat glo.dicti.c. non ſatis. de boc nō. in dicto.c. tua nos.⁊ in.c.quoniā.ſuper prima gl. Jo.an.dicit ꝙ qū ipſi recipientes volunt deducere in formam contractus. ⁊ ſic illius vigore volunt peccuniā exigere ⁊ non poſſunt vt dicto.c.non ſatis.⁊ ita intelligitur dictum Inno. quādoqȝ boc ñ deducunt i contractu ſed per viam cuiuſdā ꝓteſtationis ſimplicis boc dicunt. ⁊ tunc licita eſt receptio peccunie.ita intelligatur dictum glo.dicto.c.non ſatis. q̄ ſic poteſt ſaluari. Sed an iudex ſecularis circa matrimonia poſſit facere ſtatuta penalia. Jo.an.in.c.ſtatutum.de bere.dicit ſic bec decretalis facit ad queſtioneȝ de ſtatuto ciuitatis quod imponit penam ꝯbenti matrimoniū cum filiafa.ſine conſenſu patris.propter quod titius qui cōtra fecit conuenitur ad penam coraȝ iudice ſeculari an iudex eccleſiaſticus inbiberi poſſit illi ne procedat ⁊ determinatum fuit ꝙ non.allega.ꝙ de iuriſditione diſtinctiue nō. de iudi.c.nouit.qui filij ſint legi. cauſam. lo.ij. Item qđ ſtatutum eſt vtriqȝ iuri conſonum.xxxij.q.ij. bonorant. xxxij.q.iij.c.vno. ff.de ritu nup.l.ij.⁊.iij.nec eſt ſubſtātia ſuper ſubſtantia matrimonij.ſed ſuper forma contrabēdi Item licet lex poſitiua legem diuinam tollere non poſſit illam tamen diſtinguit ⁊ modificat.inducebat quod ſcripſit poſt Inno. de conſuetu.c.fi. ſuper verbo denegare. Iteȝ exactio illius pene eſt a matrimonio ſeparata ⁊ ſeparatorum debet eſſe ratio ſeparata.de reſcriptis.c.edoceri de bijs que fiunt a prela.c.cum apoſtolica. ff. de adulte. l.ſi miles.§.defuncto.C.de procura.l.maritus. đ inbibitione igitur non eſt curandum.de reg.iur.c.ea que.vltra boc videmus boc ſtatutum vigere.quare in ſingulis ciuitatibus italie equitatem babet bec ſolutio ⁊ vigentē ⁊ in tantū ꝙ pater pro liberis babet cōſiliū capere.ff. đ adul. l.nec in ea.maxime qꝛ mulieres ſemꝑ nituntur contra propria cōmoda ⁊ agunt que parant ipſis triſtem exitū.C.đ bonis que lib.l.fi.§.filijs.Et econtra poſſet filiafa. virgo vel vidua eſſe quadragenaria aut vltra nōne abſurduȝ ꝙ ſine patris ꝯſenſu virū babere non poſſit metu pene quo ceſſante plures idoneos īueniret negari nō poteſt qn iſte metus impediat matrimoniū cōtrabi directe ut bic. Iteȝ vt ſcripſi de ſcđis nup.c.fi.ſuper glo. In multis caſibus conecte ſunt leges ob certas cauſas matrimonia probibētes.⁊ precipue que requirunt patris conſenſum.xxvij.q.ij.c.i.iij.q.ij.c.vno.fortius ergo probibita ſunt ſtatuta id agentia. Item ne impediatur libertas matrimonij ꝓhibetur in eo apponi pena. de ſponſa.cum gēma.cum concordan. Cum ergo matrimoniū eius cauſa ⁊ dependētia ab illis ſunt eccleſiaſtici fori.de ordi.cogni.c.tuam.q filij ſunt le.c.lator.de dona.inter vi.⁊ vxo.c.iij.merito iudex eccleſiaſticus de bac pena ne exigatur babet ſe ītromittere ſicut facit de pena conuentionali impediente libertatē matrimonij.vt in predicto.c.gēma. Ludouicus ī Rubrica. ff.ſolu.ma.querit nunquid valeat ſtatutum ſub pena ꝓbibens matrimoniū cōtrabi ſine certa ſolennitate. ⁊ nūquid valeat ſtatutuȝ contrabi matrimoniū probibens cū certo genere perſonarum. ⁊ iſta queſtio reperitur tacta ꝑ Jo.an.in.c.ſtatutum.de bere.li.vi.in nouella. Bar. vero faciens mentionem de Jo.an.in.l.adijcimus. de mu rilegu.li.xi. ⁊ ponit Bal.in.l.memini.C.de nup.⁊.l.i. §.ius naturale.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊.l. omne.C. ad turpil. Tu dic dum querit an valeat ſtatutū probibens cōtrabi matrimoniū cum certo genere perſonaꝝ cum alijs de iure permittitur dic ꝙ cōis opi.eſt ꝙ ſtatutū nō valet ⁊ ꝑmo qꝛ mrimoniū ē qđ ſpirituale ergo diſpoſitio iuris ciuilis ſuꝑ eo diſponere nō pōt.vt in.c.cū laycis.de re.ec.non ali.⁊ c.ꝗto.⁊.c.decernim⁹. de iudi. Scđo qꝛ ius ꝯbendi mrimoniū debet eē liberꝫ.vt in.c.gēma.de ſpōſa.⁊.l.libera. C.de iuti.ſti. Tu dic ꝯriū. ⁊ de iſta qōe eſt caſus ꝙ valet ꝯſuetudo ꝓbibens ꝯbi mrimoniū cū certo genere pſonarū.cū eſt alijs ꝑmiſſuȝ de iure. Et ꝓ euidētia ē ſciendū ꝙ ē licita ꝯiunctio mrimonij īter filios cōpatrū.dūmō non ſit ille vel illa q fuerūt cā cōpatratus ꝯbendi đ cogna.ſpiri. c.i.cū ſi.mō babeo caſuȝ ꝙ valet ꝯſuetudo ꝙ iter tales ñ poſſit ꝯbi mrimoniū.caſus eſt in.c.ſuꝑ eo.đ cogna.ſpiri. quo autē ad illud dū dicitur ꝙ reſtringitur libertas mrimōij dic illud eſt verꝫ qñ ꝓbibetur quis ꝯbi mrimoniū cū oib⁹ nō autē cuȝ certis perſonis.tex.eſt in.l.cū ita.⁊.l. cū boc mō.ff.de ꝯdi.⁊ demō.vñ dicit Jo.de ymo.in.l.boc mō. facit bec.l.ꝙ lȝ ſi fiat legatū alicui ſi nō īgrediatur monaſteriū ſeu religionē reijciatur ꝯditio ꝑ id qđ babetur.i.§.ſȝ boc de pūti.in aut.de ſanctiſ.epi.col.ix.ſi tñ relinquatur aliqđ alicui ſi certā religionē puta fratrum minorum nō fuerit ingreſſus ꝙ tenet relictum.⁊ non ſpernatur conditio. cū multe alie ſint religiones quas poſſet ingredi quod ē mltum nō.ad ea que babentur in dicto.§.ſed boc đ preſenti.alle.⁊ in aut.niſi rogati.C.ad trebel. Et dicit ideȝ Jo. in dicta.l.cum ita.allega. ꝙ interdum eſt permiſſum aliquid probiberi ſpecialiter ꝙ non eſt permiſſum generaliter.facit quod nō.in.c.i.de alie.feu.in vſi.feu. ⁊ in. c.ſi ſacerdos.de offi.ordi. Item ſubiungit ipſe Ludo.in dicta Rubrica. vbi ſupra nunquid valet ſtatutuȝ probibens ſub pena matrimonium contrabi ſine ſolēnitate certe obſeruationis.vtputa dicit ꝙ nullum ſit matrimonium cōtractū per filiamfa.ſine conſenſu patris dic ꝙ valet ſm eum. ⁊ vide.l.ſemper in coniunctionibus.ff.de ritu nuptiaꝝ.vbi dicit non conſiderari quod licet ſed quod decet.vnde idu co ꝙ quāuis de iure canonico poſſit ſine conſenſu patris ꝯbi mrimoniū.tñ nō ē expediēs lȝ ſit licitū qꝛ non ē boneſtum ꝙ filia nubat ſine pr̄is ꝯſenſu. Preterea tex. xxxiij. q.ij.c.bonorātur.dicit ꝙ pudor ē virginib⁹ circa q̄rendos maritos ſine pr̄is ꝯſenſu.vñ cū ſtatutū babeat boneſtatē cāe i ſe valet ⁊ punitur filia pena ipoſita. Bal.i.l.omneȝ. C.ad ter.dicit ſic.adde qđ nō.i.c.ſtatutū i nouella.đ bē. li.vi. ibi enī diſputat an valeat ſtatutū ciuitatꝫ qđ punit ꝯbētes mrimoniū cū filiofa.ſine ꝯſēſu pr̄is ⁊ finalitur determinat ꝙ ñ valꝫ qꝛ mrimoniū ⁊ depēdētia ex illo ſt eccliaſtici fori.vñ ſi agitur ad penā eps pōt ibibē ne petatur pena.quaȝ determinationē dicit Bal.ñ credo verꝫ:qꝛ ꝯbere ſine cōſenſu pr̄is eſt ꝯtra bonos mores omniū ⁊ maxīe prudētū ⁊ inducit odium capitale:ut.l.iij.§.ſi emancipatus.ff.de contra tab. ⁊ ideo valet ſtatutum non quia vetat ſubſtantiam matrimonij.boc enim pōt facere niſi papa.ſed quia

pnnit malos mores ꝛ in republica facinora seminantes. non idem dicerem dicit Bal. ibi in prelatoꝝ electionib⁹ uel presentationibus patronoꝝ: quia ecclesia est libera ꝛ iugum non patit᷑: ut legitur ꝛ nõ. in auť. de non alie. §. i. in glo. que incipit si dederit. ꝛ ideo non tenet statutum qđ metum inducit: quia terribilis metus non solum in armis: sed etiam in statutis consistit: ut nõ. Cy. in. l. cum te. C. qđ me. cau. quimo statutū quod semper loquitur semper terret ꝛ cõtinuum infert metum. Et aduerte in multis casibus cõtrahentibus mr̃imonium penas iura ciuilia infligunt: ut in. l. i. C. si rector prouin. ꝛ. l. si tutor. C. de interdic. ma. ꝛ in. l. lege iulia. ff. de ritu nup. Sed ius canonicū derogat istis penis. ſm Jo. an. in. c. fi. de secū. nup. glo. est. xxx. q. iij. c. ita diligenter. Jteꝫ inť raptam ꝛ rapientem non põt de iure ciuili eẽ matrimonium: ut. l. vnica. C. de rap. virgi. ꝛ per totum titulū i auť. de rapto. de iure canonico pmo hoc corrigit᷑. xxxvi. q. ij. c. tua. ꝛ. c. pe. ꝛ fi. de rapto. similiter ꝓhibetur mulier infra ãnum luctus cõtrahere mr̃imoniū: ut. l. i. ꝛ. ij. C. de inces. nup. secus de iure canonico: quia mortuo viro soluta est a lege viri ꝛ nubat in domino: ut in. c. pen. ꝛ fi. de secun. nup. Sed nunqd his casibus quibus est ꝓhibitum de iure ciuili contrahi mr̃imonium ius canonicum derogans iuri ciuili intelligatur iuri ciuili derogari: etiam ad impositionem pene. Jn ista questione remissiue quedaꝫ sunt pene quas ius ciuile imponit ablatiue lucri. ꝛ an ius canonicū permittens mr̃imonium intelligat᷑ derogare. glo. sunt cõtrarie. vna. xxxvi. q. ij. de puellis. que vult ꝙ iuri ciuili intelligatur derogare: etiam quo ad penas. alia cõtraria est in. c. cum secūdum. de hereti. in. vi. Et pone exemplum in rapiente ubi lex vult ꝙ res raptoris applicent᷑ rapte. Ecce ergo q̃ lucrat᷑ hec mulier ex raptura tales res. Jtẽ ꝙ mulier rapta perdat illud lucꝝ si nubat raptori ꝛ trãsit in fiscum. ista ergo pena est que est ablatiua lucri. ꝛ i hac loquũtur glo. Quedam ỽo sunt ꝑuatiue pene iuris ꝓpꝛij ꝙ ex cõtractu mr̃imonij ꝓhibiti oritur capit. ꝛ tũc an ius ciuile corrigatur. vide Jnno. Jo. an. ꝛ alios in. c. pe. ꝛ fi. de secun. nup. Bar. ꝛ legistas in. l. liberoꝝ. ff. đ his que no. infa. ꝛ in. l. i. de secun. nupť. ꝛ ibi glo. ꝛ Cy. in. l. decreto. C. de infa. ꝛ in. l. si qua mulier. C. ad orphi. Ange. autem in. l. si qs tutores. C. de interdi. matrimo. dicit ꝙ pena de qua loqtur senatuscõsultus. ꝛ titulus de interdi. matrimo. non hꝫ locum in iure canonico. ꝛ dixit Cy. ꝙ est veꝝ q̃tum ad ordines: sed quãtum ad successiones bñ habet locum dictus titulus de interdic. matri. C. Jdem tenet in. l. quť cõtra. de inces. nup. Jdem tenuit Jac. bu. i lectura antiqua. sed postea mutauit ita ꝙ non habꝫ locū pena. ita tenet Ja. bu. in. l. qđ ꝑncipi. in lectura noua. de consti. ꝑnci. Ja. ỽo bu. in. l. qđ ꝑncipi. ff. de ꝯsti. ꝑnci. sic dicit fuit questio. an per statutum possit disponi aliquid circa mr̃imonia ut certo modo fierent: uel non fierent taliter sub tali pena. ꝛ dicebat᷑ ꝙ non qꝛ cuꝫ sit iurisgentiū non põt tolli. ego dicebam ꝙ poterat disponi. nam sicut princeps põt generalr̃ statuere: ut. l. fi. C. de sponsa. ita ꝛ populus spãliter: ut. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iu. nã lꝫ iusgentium in toto tolli non possit. põt tñ ei aliqd derogari allegabat᷑ cõtra me: qꝛ imperator in. d. l. fi. de spõsa. disponit per modū arraꝝ ꝛ non aliter. sed qd ad hoc ꝙ ꝛ ciues si velint. ꝛ in hac opi. fuit q̃nq;. Nũc dico oppositũ nam lꝫ mr̃imonium sit iurisgentiū: tñ est spũale ꝛ nos nõ possumus aliqd disponere circa ipsū: nec etiã imperator posset nisi papa cõcedẽte: sed papa ꝛ clerici bñ possent disponere ꝛ disposuerunt. nam ſm nos cũ qualibet etiam cõiuncta põt contrahi hodie secus. valent ꝙ leges nr̃e tractantes de hoc quatenus canones pmittunt ꝛ non plus: ut in. c. ecclie sancte marie. de ꝯsti. Bal. in. l. perfectū. C. qñ lꝫ ab emp. dis. pone in sponsalibus cõtrahendis dicit᷑ sic ꝛ ꝯfessi fuerunt dicti ꝓmissores ambo inuicem se vn⁹ ab altero recepisse centũ nõie arraꝝ ꝓ sponsalibus adimplendis: deinde vnus non vult adimplere qs erit effect⁹. r̃ndit Nico. de matta. ꝙ ille quẽ penitet cõuenict᷑ non ex cõfessione: sed ex datiõe arraꝝ que asserenda est i petẽdo ꝛ ꝓbando p confessionem ut dicta cẽtum reddat uel aliũ tantũdem conditione ex. l. fi. C. de spon. ꝛ. C. de fide instrumẽ. l. ꝯtus. ꝛ si tibi ꝯuentus dicit. ꝛ ego cõpenso tibi alia centum que tibi dedi: ut apparet ex tua cõfessione dicet petitor ꝛ illa centũ pdidisti: qꝛ non seruasti sponsalia ꝛ sic pateris duplicem penã ꝓpter duplicẽ dationeꝫ arraꝝ nam qđ dedisti perdis qđ recepisti duplꝫ reddis. ꝛ hoc est multuꝫ notabile: qꝛ sepe de facto de talibus queritur ſm Nico. de mat. Bal. ỽo dicit Bar. somniat: qꝛ diẽ ꝙ l. fi. de spon. alleg. non hꝫ locum in arris ꝯfessatis cũ tex. dicat ibi extra diffinitionem ꝛc. ꝛ ipse nõ. in. l. titia. ff. de ỽbo. obli. ꝙ nihil est dcĩ. ꝛ ꝯtrium seruat consuetudo: qꝛ p ꝯfessionem ꝓbatur realis numeratio: ut plene dicit ibi Bal. in. l. si ex cautione. C. de nõ nu. pec. ꝛ. l. publia. ff. deposi. Nõ ob. ille. v. extra diffinitioneꝫ ꝛc. qꝛ intelligit᷑ idest extra metam in illa. l. taxatã. puta si pactuꝫ excedat quadruplũ. ꝛ iste ẽ verus itellect⁹ illius. l. ſꝫ Bal. ubi. s.

De metu carceris. Rubrica.

De metu carceris. Jac. bu. in l. q in carcerẽ. ff. qđ me. cau. dicit ꝙ dcã. l. q in carcereꝫ itelligit᷑ duob⁹ modis. Vno mõ gñaliter ut quecũq; ꝯfessio fcã in carcere non valet qđ cẽt veꝝ in cã criminali. ꝛ ideo ducunt᷑ extra carcerem: ut probatur in. l. ij. C. de custo. reo. Alia lectura est verior. s. ꝙ loquat᷑ in eo q aliquẽ in ꝑuatum carcereꝫ detrudit ut aliqd extorqueat. certe ꝓmissio non valet: etiã si de carcere extrahat᷑ ꝛ bñ custodiat᷑: qꝛ sanus videt᷑ in carcere eẽ. sec⁹ cẽt si licite ꝓpter debitū cẽt detrusus in carcerem: qꝛ tũc si aliqd ꝓmitteret ut inde extraheret᷑ bñ valeret ꝓmissio. Jtem ꝓmissio quã faceret alij non ei q euꝫ in carcerẽ detrusit bñ teneret ꝓmissio. Bar. aũt in. d. l. q in carcereꝫ. dicit idẽ ꝙ Ja. ꝛ dicit ꝙ carcer ẽ iustus metus ꝛ ꝓmissio facta detinenti uel eius socijs est nullius momẽti. ꝓ quo l. nõ interest. C. qđ me. cau. Si aũt fiat alteri q̃ detinẽti tunc valet: ut. l. metum. §. sed lꝫ. ff. qđ me. cau. ꝛ dicebat Ja. bu. in. l. q in carcerem. ꝛ Ja. de are. in. l. q neq;. ff. de ỽbo. sig. ꝙ. l. q in carcerẽ dꝫ intelligi qñ qs incarcerat᷑ iiniuste. secus si iuste feci te icarcerari: ut. l. si mulier. in ꝑn. ff. qđ me. cau. ꝛ ideo si fecisti debitorẽ tuū incarcerari iuste ꝛ tibi soluit uel vendidit valet. Cõsuetudo tñ est ꝙ extrahat᷑ extra carcerẽ qñ faciunt aliquem ꝯtum: sed illud extrahere nihil valet: qꝛ donec hꝫ custodes adeo ꝙ non põt ire quo vult dicit᷑ i carcere eẽ: ut. l. q neq;. ff. de ỽbo. sig. ꝛ ibi Ja. de are. idẽ dicit Bal. in. d. l. q in carcerẽ. ꝙ Bar. ꝛ Ja. addit tñ vnū Bal. dicens ꝙ detentus etiã cuꝫ detinente posset ꝯhere sponte: ut. l. si mulier. in ꝑn. ff. qđ me. cau. ꝛ dicit idem Bal. in. l. metũ. §. sed lꝫ. ff. qđ me. cau. ꝙ si qs est incarceratus ꝛ iniuste ꝙ tenet ꝓmissio q̃uis detētus in carcere etiã illicito dũmodo non ꝓmittat detinenti: sꝫ ex iusta cã. ꝯtus enim facti in carcere nõ ãnullant᷑ rõne loci: sed ratiõe iniuste cause. Vnde ubi est iusta cã bene valet contractus ꝛ ꝓmissio. Casus est expssus in. l. metũ. in. §. ſꝫ lꝫ. ff. qđ me. cau. subiungit idem Bal. in. l. nam ꝛ seruus. in ꝑn. ff. de nego. ges. ꝙ mandatuꝫ ꝛ ꝓcuratio facta in carcere tenet. ꝛ hoc est veꝝ dicit ipse ibi qñ fit ad vtilitatem carcerati. secus qñ fit ad vtilitatem carcerantis ff. qđ me. cau. l. qui in carcerem. ꝛ adde qđ nõ. Jaco. de

arc. in dicta. l. q neqꝫ. Et ex hoc patet ꝙ ille qui eſt in car cere pōt ꝯſtituere ꝓcuratorem ad ſe defendendū. Item ⁊ ad vendendū bona pro ſua excarceratiōe ⁊ tene mēti. ſed enim ipſo carcerante non pōt contrahere: ut. l. qui in carcerem. alleg. Itē dicit Bar. in dicta. l. qui in carcerē. ꝙ quis exñs in carceribus pōt facere teſtamentū quod intellige non ad cōmodum detinētis per titulum ſi qs ali quē teſtari prohi. Item qui ſunt in carceribus ⁊ poſtea ſunt dānati ad mortem non faciunt teſtm̄: quia ſunt ſerui ut. l. eius qui. ff. de teſtamē. Bal. in. l. qui a latronibus. ff. de teſtamen. dicit ꝙ valet teſtm̄ fcm̄ in ꝑuato carcere. quid de ꝯtractu. rn̄dit glo. in dicta. l. qui a latronibus. ob ſcure ꝙ non valet. licet poſſit contrahere. nō enim valet ſi ꝯtrahit cum eo qui eum detinet: ut. l. qui in carcerem. alleg. ſed cum alio valet: ut. l. metum. §. ſed licet. ff. quod me. cau. Dynus ⁊ Bar. ꝙ idē debet dici in teſtamēto. nam ſi iſte qui cepit iſtū facit ſe heredē inſtitui directe uel ꝑ obliquū non valet teſtm̄. ſecus ſi inſtituit̄ tertius q non deliquit i actu capture ſm Dy. ⁊ Bar. quod eſt no tabile. ⁊ hoc fuit de facto in teſtamēto dn̄i Johannis de piſcina in quodā q fuit culpabilis in ſua captura ⁊ morte fecit teſtamētum in carcere ⁊ legari fecit ſibi magnā ſum mā. adde qd̄ notat̄ in. l. qui neqꝫ. ff. de v̄bo. ſigni. Ja. de arc. ⁊ qd̄ nō. in dicta. l. nam ⁊ ſeruus. ff. de nego. geſ. in ꝑn. Si v̄o detinetur qs in carcere publico ⁊ iuſte. tūc bn̄ poſſet teſtari ⁊ teſtamētum valeret: ut. l. ſi quis poſt. ff. de teſtamen. ⁊ hoc vult Bal. tam in. l. qui a latronibus. q̄ in. l. ſi quis poſt. de teſtamen. ⁊ de priuato carcere. vide Bar. in. l. capite quto. de adul. vbi ponit quis ſit ꝑuatꝰ carcer. ⁊ qñ dicatur teneri quē in priuato carcere.

r Eſtat uidere que ſūt neceſſaria ad hoc ut quis in actione qd̄ me. cau. obtineat. ⁊ Rofredꝰ d̄ libellis i Rica de vtili rei vendi. ſic dicit. ſi aliqs per metum cōpellatur rem aliquā vendere uel tradere uel donare: ſuccurritur per p̄torem ſibi ⁊ hꝫ vtilem rei vendi. lꝫ de iure ciuili ſit dn̄ium tranſlatum: vnde ad hoc ut actio iſta cōpetat tot ſunt neceſſaria. Primo ꝙ metus ſit adhibitus ⁊ talis q cadat in conſtantem virꝫ: ut. ff. qd̄ me. cau. l. metum. non vanus: ſed cōtineat anime periculū ⁊ corporis cruciatuꝫ: ut. l. interpoſitas. C. de tranſa. Scd̄o ꝙ intercedat metꝰ in ꝯtu. ⁊ in ipſa traditiōe alioqu ſi ſpontanea fuerit tra ditio: lꝫ p̄ceſſerit metus non hꝫ locum actio qd̄ metus cau. qa per ſpontaneaꝫ traditionē ſublata eſt cā proxima ſcꝫ cauſa turpitudinis: ut. C. qd̄ me. cau. l. ij. vnde Ang. in. l. ij. C. qd̄ me. cau. dicit ſolutio ſpontanea purgat me tum violentie adhibituꝫ tp̄e ꝓmiſſionis. Et ꝓ intellectu diſtingue ꝙ ſi ꝯſtat metum adhibitum in ſoluendo locꝰ eſt actioni qd̄ me. cau. ſine dubio. ⁊ i vltimo rn̄ſo. l. ij. C. qd̄ me. cau. Si cōſtat metum non eē adhibitum tūc non eſt locus repetitioni ꝑ actionē qd̄ me. cau. ut dcā. l. ij. ſiue facta fuerit incōtinenti ſiue ex internallo. Sed an habeat locum conditio indebiti dubitatur. ⁊ glo. in dicta. l. ij. vr̄ tenere ꝙ non. p̄mo ſoluendo videtur habere ratam pro miſſioneꝫ. ſcd̄o quia in vna ſolutio non debet parere ob ligationem ⁊ liberationem: ut. l. qui hominem. in fi. ff. d̄ ſolu. quia ſoluens erat tutus exceptione odioſa. ergo nō repetit: ut. l. qui exceptioneꝫ. ff. de condi. indebi. Sed tu dic dicit Ange. ꝙ aut ſoluit ſciēter. ⁊ vera eſt opinio gl. quia videtur donaſſe: ut. l. i. ff. de cōdi. indebi. aut ſoluit ignoranter errore ſuppino ⁊ nihilominus repetit: quia in damno vitando talis error non nocet: ut. l. iuris igno rantia. ff. de iuris ⁊ fac. ignoran. Nec obſtat prima ratio quia eadem ſolutio non parit liberationem ⁊ repetitio nem: quia hic inducitur liberatio ab obligatione ineffi caci. Nec obſtat tertia ratio de exceptiōne odioſa: quia illud procedit in mera odioſa: ſed exceptio metus non eſt mere odioſa: imo introducta in fauorem metū paſſi. ⁊ iō habet locum repetitio: al̄s delinquens eēt melioris con ditionis q̄ non delinquēs. Interdū v̄o dubitatur an ſo lutio ſit fcā per metum. ⁊ tunc ſi ſit incōtinenti p̄ſumitur facta per metū: argu. ff. de ꝑuile. credi. l. ſi ventri. §. in bo nis. ff. ſi cer. pe. l. lecta. §. dicebam. Idem ſi fiat ex inter uallo ⁊ eadem cauſa metus durat: ut. l. fulcinius. §. i. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. dūm de tyrānide ibi fit mentio. ⁊. l. i. §. que onerande. ff. quarū re. act. non da. ⁊. c. i. qd̄ me. cau. Si v̄o fit ex internallo tūc non p̄ſumitur metus niſi probetur. ⁊ hoc voluit glo. in dicta. l. ij. C. quod metus cau. Et ſcias ſm Angelū ibi ꝙ nunq̄ ſoluens intelligit̄ approbare ꝓmiſſioneꝫ preambulam quādo ſuberat aliq̄ cauſa ex qua ſoluens neceſſitari poterat ad ſoluendum. puta quia iurauit. ⁊ hoc ſentit glo. magna i dicta. l. ij. Et ideo cum ex forma ſtatuti cōmunis peruſij contra inſtru mentum guarentigie non poſſit opponi exceptio. doli vl̄ metus ſi quis ꝓmiſiſſet per metū ⁊ poſtea ſoluiſſet nō vi detur approbare cōtractum qd̄ eſt notandū. Bal. in. l. q in aliena. §. celſus. ff. de acquiren. heredi. dicit ꝙ ꝓteſta tio precedens cōtraria aditioni hereditatis reddit aditio nem inutilem: ut dcō. §. celſus. ⁊ ideo facit ad queſtionē ſm Bal. poſt Dy. de quodam potente qui per metum coegit quēdam ad vendendum: ꝙ dicit ꝙ ſi ſtatim vēdat ꝙ non valet ꝓpter proteſtationem. ſecus ſi ex internallo poſt proteſtationem: ut. l. cum in plures. §. locator oneri. ff. loca. Ego dicit ibi Bal. audiui Bar. dicentē ꝙ aliud eſt in aditiōe hereditatis que dependet ab animo ſolius adeuntis. ideo nō valet ſꝫ cōtractus dependet ab animo vtriuſqꝫ cōtrahentis. ⁊ ideo clādeſtina ꝓteſtatio nō valet in contractibus. ⁊ alleg. l. ſi repetendi. C. de condit̄. ob cau. al̄s eēt aperta via multis malicijs hominum. ⁊ reſci derentur multi cōtractus bona fide facti ſm Bar. Ego dico dicit Bal. ꝙ donec ꝓteſtatio habet fundamentuꝫ iuſti timoris locum habet qd̄ dicit Dy. arg. ff. de no. op. nunccia. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. ⁊ intellige hoc verum ſiue incōtinenti ſiue ex internallo. dūmodo inſtet idem metus. facit ad hoc. l. ij. C. qd̄ me. cau. Aut nō pre cedunt indicia timoris: tunc iſta ꝓteſtatio clādeſtina nihil valet. ⁊ ita intelligitur dictū Bar. ſiue ex internallo ſiue incontinenti fiat. ⁊ ad hoc facit dictus. §. locator oneri. alleg. ad hoc facit. c. cum. M. ferrarienſ. de conſti. C. d̄ pacꝭ. l. pacta nouiſſima. ⁊. l. fideiuſſor. in ꝑn. ff. q ſatiſda. cog. per Ja. de arc. Et attende ad vnum qd̄ dicit Pe. d̄ ancha. in cōſilio ſuo qd̄ incipit in chriſti nomine amen. i queſtione que vertitur inter fer. auguſtinum ⁊c̄. ꝙ lꝫ ſpō tanea ſolutio facta poſt ꝓmiſſionem factā per metū pur get metum: ut. l. ij. C. qd̄ me. cau. hoc verꝫ dicit ipſe niſi ꝓ miſſio virtute cuius ſoluitur fuerit facta in carcere i qua eſt ſpāle ſm eum ut non teneat ipſo iure: ut. l. q i carcere. ff. qd̄ me. cau. ſecus ſi extra carcerem lꝫ per metum: quia tenet niſi reſcindatur per actionem qd̄ me. cau. ut ꝑ totū iſtum titulum qd̄ me. cau. ff. ⁊. C. Cy. autem in dicta. l. ij. etiam qd̄ me. cau. dicit ꝙ ſi ꝓmitto per metum ⁊ ſtatī ſoluo dicit glo. ibi ꝙ non repeto. Sed Pe. dicit ⁊ bene aut interuenit tantum internallum ꝙ appareat me per metum non ſoluiſſꝫ: ⁊ tunc non repetam al̄s ſic: argu. l. ſi mulier. in ꝑn. ff. qd̄ me. cau. ⁊. ff. quaꝝ reꝝ ac. non da. l. i. §. que onerande. v̄ſi. in ſumma. que optime facit ⁊ ꝑ dictam glo. dicit Cy. ibidem ꝙ vidit ſemel in queſtione d̄ fcō peſſime ⁊ iniq̄ det̄minari. Ecce ſtatutū fuit i ciuitate piſtorij exiticioꝝ expulſoꝝ venire debāt i publicas rōnes tā mobilia q̄ imobilia ⁊ iura ⁊ actōes ⁊c̄. accidit ꝙ debi tor cuiuſdam expulſi ꝑ officialeꝫ cōis fuit coactus ſoluere

cōmuni ⁊ fuit ob hoc detentus ī palatio ⁊ fame affectus
per aliquos dies ita ꝙ dixit ſe paratū ſoluere ⁊ ecam relaxatus
poſtea eadē die uel ſequēti ſoluit. demum reuerſus
creditor repetebat ab eo qui ſe tuebat̄ ex ſolutione iā
facta cōmuni ꝑ coactionem iudicis. ⁊ ad hoc inducebat̄
illa ꝯſueta diſputatio de debitore expulſo ꝑ iudicē coacto
ſoluere cōmuni que ponit̄ in queſtionibus ſtatutoꝝ. ⁊ ꝑ
Dy. ff. de ſolu. l. creditor. in ꝑn. pro ſoluente allegabatur
ſtatutū qd̄ tollit oēm dubitationem. ex aduerſo dicebat̄
ꝙ bn̄ fuit coactus ſoluere: ⁊ ſic ꝓmiſit tn̄ non ꝓbatur ꝙ
ſic coactus ſoluit: vnde fuit determinatū ꝙ iterato ſoluēt
per hanc glo. q̄ determinatio nec tūc nec nunc dicit Cy.
placuit ſibi q2 non erat remiſſa inſtātia iudicis: īmo ſemꝑ
īminebat ⁊ ſemꝑ durabat ꝯiectura metus. ad hoc enim
deputatus erat ⁊ poterat facere ⁊ iuſte ſemꝑ timuit iam
exꝑtus ⁊ ſic ex p̄terito ī pn̄ti ꝯiectura ⁊ preſumptio erat.
Preterea videt̄ caſus in. l. nouiſſimo. §. i. ff. qd̄ fal. tuto.
au. Bal. in. l. nouiſſimo. allega. dicit ꝙ qdam ſocer huius
generi fuit detentus in carcere ⁊ quaſi fame necatus promiſit
bona generi dare ⁊ tradere reipublice mādato iudicis
fuit dimiſſus poſtea poſt duos dies ſoluit ⁊ dedit bona.
poſtea ꝯuenitur a genero q petit bona ſocer dicit ꝙ ē
liberatus: quia ꝯpulſus ſoluit. d̄ iſta q̄ſtione dicit ibi Cy.
⁊ dicit Bal. ibi ꝙ fuerūt dati tres arbitri quoꝝ ipſe Cy.
fuit vnus duo tenebant ꝙ non fuit liberatus: quia ꝯuis
fuerat ꝯpulſus ꝓmittere: tn̄ quia ex quo poſtea ſponte ſoluit
illa ſpontanea ſolutio tollit ꝑmaꝫ compulſionem ſeu
metum: argu. C. qd̄ me. cau. l. ij. ⁊ qd̄ notat̄. C. de cōdi.
ob tur. cau. l. ſi ob turpem. Cy. dicit ꝯtrariū. argu. dicte. l.
nouiſſimo. alleg. ibi quid ſi ꝯpulſus: aut metu nō repelleretur
⁊c. ⁊ ꝑ hoc. ff. de nego. geſ. l. nam ⁊ ſeruus. in ꝑn.
Et hoc tenet Jac. de are. qui ponit ſilem q̄ōnem. ⁊ dicit
Cynus ꝙ hanc credit veritateꝫ eſſe. ⁊ ꝙ hec queſtio fuit
Bononie in lambertatijs. Hanc queſtionē ponit idem
Cy. in dicta. l. ij. ⁊ addit aliqua v̄ba nōbilia. ꝑmuꝫ eſt ꝙ
ſi ſtatutum diſponit compelli debitores exiticioꝝ ꝙ hoc
ſolum ſufficit ad liberationeꝫ ſoluentium: nō tn̄ itelligit̄
ꝙ liberetur ipſo iure niſi bona eēnt liberata: ſed liberet̄
ꝑ exceptionem doli: q2 nō debent ſoluentes dānum pati
ex eo qd̄ fit ꝑ odiū expulſi: ut. d. l. nā ⁊ ſeruꝰ. i ꝑn. ff. d̄ neg.
geſ. Scd̄m eſt nō dignum ꝙ in officiali ſemꝑ p̄ſumitur
terror ab eo inferri. ſuper hoc tn̄ vide que dicta ſunt ſup̄
dum dictum ē de metu officialis. Adde qd̄ nō. i. l. paulo
calimaco. §. fi. de lega. iij. ⁊. l. creditor. ꝑ Dy. ff. de ſolu. ⁊
ibi ꝑ Bar. Item dicit ibi Cy. ꝙ lꝫ quis ſit relaxatus per
procuratorem: tn̄ ſemꝑ preſumit̄ metus inſtare ne iterim
compellat̄ qd̄ eſt nō dignū ſꝫ Bal. ¶ Quero hic debitor
alicuius exigit̄ inuitus a fiſco uel aliquo potenti vtrūꝫ
ſit liberatus ſoluens. de hac queſtione vide plene ꝑ ſpec.
in ti. de obli. ⁊ ſolu. §. nunc aliqua de ſolutionibus. v̄ſi.
illud autem querit̄. ⁊ per An. de iſerni. in. x. coll̄. de pace
tenen. vide Bar. in. l. creditor. de ſolu. ⁊ ibi ꝑ dn̄ꝫ Pe.
de ancha. ⁊ per Jo. an. in addi. ſpec. in allega. loco. ⁊ per
Bal. in. l. fi. C. depoſi. ⁊ in. c. ſignificauit. de cenſi. in nouella.
⁊ plene ꝑ Bar. in tractatu ſuo de tyrānide. in. vij.
q̄ōne. Et adde ꝙ ſi dictus debitor fiſco ſoluens fuiſſet in
mora ſoluendi: q2 erat obligatus ad diem certum: uel ga
fuerat interpellatus ⁊ non ſoluit: tunc nō liberaret̄ debitor
ſoluendo. nam iſto caſu periculū eēt debitoris. per. l.
qd̄ te. ſi cer. pe. Bar. in. l. ſi ob turpeꝫ. ff. de ꝯdi. ob tur.
cau. ſi querat̄ qs debet ꝓbare metum fuiſſe purgatuꝫ vl̄
non fuiſſe. dicit dic ꝙ qn̄qꝫ actor fundat̄ intentionē ſuam
ex turpitudine ſeu metu adhibiti tꝑe ꝯtus celebrati. reꝰ
dicit turpitudinem ſubmotā eē ex ſequēti ratihabitione:
tunc reus dꝫ ꝓbare: ut. c. ſup hoc. de renun. Qn̄qꝫ actor
non fundat intentionem ſuam ex turpitudine ſeu metu
adhibito tꝑe ꝯtus ſeu actus celebrati contra quem venit
ſed adhibiti tꝑe anteriori. Exemplū quis ꝓmittit ⁊ ſoluit
nunc venit qs ꝯ ſolutionem. certe non ſufficit ꝓbare turpitudineꝫ
ſeu metū adhibitos eē in obligatione ꝑma tꝑe
promiſſionis: ut. l. ſi ob turpem. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. ⁊. l.
ij. C. qd̄ me. cau. Sed ꝯ hoc facit ꝙ iſte ſoluens ſoluit ex
neceſſitate ꝑme obligationis. ergo ſufficit turpitudinem
ſeu metum adhibitos eē in obligatione ꝑma: ut. l. dāni.
§. ſabinus. ff. de dā. infec. Dic ꝙ in. l. ij. C. qd̄ me. cau. ⁊
in. l. ſi ob turpem. alleg. non habebat ſoluens neceſſe ſoluere:
q2 tutus erat exceptione: vn̄ ſolutio non habuit neceſſariam
ꝯſequētiam a ꝑncipio. ꝓbatur ī. l. iij. §. minor.
ff. de mino. Et ꝑ hoc dico dicit Bar. ī dcā. l. ſi ob turpē.
allega. ꝙ ſi ex neceſſitate ꝑme obligationis qs ſoluerit ex
forma ſtatutoꝝ Italie que volunt ꝙ ꝯ inſtrm̄ non poſſit
opponi exceptio doli uel metus uel turpitudinis: ſꝫ ſolū
permittit quaſdam exceptiones ꝙ tūc ſolūtum poſſet repeti:
q2 tꝑe ſolutionis adhuc ſubeſt turpitudo ⁊ hꝫ neceſſariam
ꝯſequētiam ad ꝑmam turpitudinē. Idem dico ſi
metus illatus adhuc tꝑe ſolutionis duraret. Exemplum
tyrānus compulit me ad ꝓmittenduꝫ centum: uel etiam
cōmune iſtius ciuitatis: certe tꝑe reſolutōis adhuc ſubeſt
metus donec tyrannia illius durat uel regimē iſtius ciuitatis:
argu. l. fulcinius. §. i. ff. ex quibus cau. in poſ. ea. ⁊ ē
expreſſum. extra qd̄ me. cau. c. i. nec pōt dici tu debebas
recedere de illa ciuitate ⁊ dimittere domuꝫ ⁊ oīa bona
tua. q2 imo debuit ꝑmo ſoluere. metus enim perditionis
omniū bonoꝝ equiparat̄ metui mortis: ut. l. ꝓpter liteꝫ.
in ꝑn. ff. d̄ exeu. tu. ⁊ extra qd̄ me. cau. c. ij. Unde ex his
apparet ꝙ lex dꝫ intelligi qn̄ cauſa turpitudinis eſt finita
tꝑe ſolutionis: ut ſi ꝓmiſit pecuniam ut libruꝫ redderet
⁊ eam ſolui poſtq̄ reddidiſti. ſecus ſi in ꝑmo actu redditionis
ſoluerim uel modicū poſt: ut. l. lecta. §. dicebaꝫ. ff.
ſi cer. pe. ⁊. l. iuriſgentium. §. i. ff. de oper. liber. Item eſt
exemplū. l. ſi ob turpem. alleg. ſi adhibuiſti metum tꝑe ꝓmiſſionis
⁊ poſtea tibi ſoluo in loco ⁊ tꝑe in quo omnis
turpitudo ⁊ oīs metus ceſſabat. ſecus ſi adhuc poterat
durare: ut ſup̄ eſt dictuꝫ de metu uel turpitudine durāte
promiſi ne maleficium cōmitteres: lꝫ iſta cauſa ſit ꝯpleta
per tꝑs: q2 ſteruſti ꝑ menſem ꝙ non feciſti maleficium: tn̄
adhuc potes facere ſoluens repetam: ut. l. ij. ff. de condi.
ob tur. cau. ꝙ auteꝫ dixit Rof. ꝙ ꝑmum qd̄ reqritur ad
hoc ut actio qd̄ me. cau. cōpetat qd̄ eſt neceſſariū qd̄ metus
ſit talis q cadat in ꝯſtantem viꝝ. dic ꝙ hoc verum eſt
ut reuocetur qd̄ metu geſtum. per actionem qd̄ me. cau.
poteſt aūt reuocari ⁊ alio remedio. puta actione de dolo
uel actione ex eo ꝯtu. ſm̄ Cy. in. l. i. C. de reſcin. vendi.
qui dicit ſic ꝙ licet in ꝯtu ubi non interueniat iuſtus metus
qui caderet in ꝯſtantem viruꝫ non habeat locum qd̄
me. cau. ita ꝙ veniat reſcindendus ꝑ actionē qd̄ me. cau.
per totum titulū qd̄ metus cau. habebit̄ m̄ ratio tanq̄ ꝑ
dolum ſit ꝯtum ſi ut fiat reſciſio ꝑ actioneꝫ ex eo ꝯtractu
in qua non venit quadruplū: ut. ff. qd̄ me. cau. l. fi. ⁊. ff. d̄
act. emp. l. iulianus. §. ꝑ ꝯtrariuꝫ. ⁊. §. vēditor. vnde dicit
Bar. in. l. fi. §. ſi fenerator. ꝙ qn̄ aliquid fit aliquo metu
non tn̄ mortis uel cruciatus corporis licet non reſcindat̄
per actionē qd̄ me. cau. reſcinditur tn̄ per officiū iudicis.
⁊ ſic facit ꝙ ſi vxor ꝓpter reuerentiam patris uel mariti
aliquid facit poſſit ꝑ officiuꝫ iudicis reſcindi: ut. l. i. §. que
onerande. ff. quarū reꝝ. act. non da. ⁊ in. l. interpoſitas.
C. de tranſac. ⁊ in. l. nec timorem. ff. qd̄ me. cau. ⁊ dicit
idem Bar. in. l. metuꝫ. ff. qd̄ me. cau. ꝙ metus infamie
non reſcinditur per actionē qd̄ me. cau. ut dicta. l. metū.
in ꝑnci. ſed ꝑ officium iudicis: ut. l. fi. §. ſi fenerator. ff. qd̄
me. cau. Et dicit Bal. i. l. interpoſitas. C. d̄ tranſac. cuiꝰ
verba ſunt quaſi verba Bar. ibidē. Quādoqꝫ quis vult

reſcindere ꝯtuꝫ metu factū ex edicto p̄toris qꝺ me.cau.
⁊ tunc reqritur ille metus de quo loqtur.l. interpoſitas.
vꝫ mortis uel cruciatus corporis: ut.l. metum.ff.qꝺ me.
cau. Qñqꝫ quis vult reſcindere ex ſententia edicti ⁊ tunc
ſufficit ſi eſt metus in pſona filij uel ꝯiuncti: licet non in p
ſona ſua: ut.ff.qꝺ me.cau.l.iſti qdeꝫ.in fi. nam nemo car
nem ſuaꝫ relinqt: ut.l.ij.ff.ſi qs in ius vo.nō ie. ⁊ ibi nō.
Quandoqꝫ quis vult reſcindere p officium iudicis. ⁊ tūc
ſufficit metus verecundie lꝫ non ꝑtineat metū mortis uel
corporis cruciatum. Exemplū qdam denudauit quandā
mulierem dicens. aut te mittam nudam extra domum
aut ꝓmittas mihi.x.ut.l.fi.ff.qꝺ me.cau. Qñqꝫ infertur
metus alicui futuri euentus a nā ut medicus q infirmita
tem modicam facit magnam ⁊ periculoſam ⁊ occaſione
huiuſmōi cauſe extorquet ꝓmiſſiones illicitas certe reſci
detur officio iudicis: ut.l. medicus.ff.de varijs ⁊ extraor.
cogni. Qñqꝫ infert̄ rōne maioritatis ⁊ reuerentie. ⁊ hoc
fit dupliciter. Nam quedaꝫ eſt maioritas abſqꝫ publica
vtilitate ut maioritas que habetur a marito in vxorem ⁊
a patrono in libertum: ⁊ hoc reſcindit̄ p officiuꝫ iudicis:
ut: l.i.§.que onerande.alleg.qꝺ nō.qꝛ ſi vxor facit aliqd
propter minas mariti tunc reſcindit̄ p officium iudicis.
Qñqꝫ fit aliter ꝓpter metum officialis ſeu ptātis ⁊ tunc
reſcinditur per.l.penul.C.qꝺ me.cau.⁊ nō. in glo. ſm
Bar. adde ad illud qꝺ fit ꝓpter nimiam reuerentiaꝫ re
ſcinditur ac ſi fieret p metum: ut nō. in dicto.§.q̄ oneran
de.alleg.argu.l.fi.ff.de fur. Item adde ꝙ ibi nō timet̄
mors ſeu quaſi: ſed timetur graue dānum in rebus ꝓpꝛis
ꝙ iſte metus eſt legitimus ita ꝙ officio iudicis conſulit̄:
arg.C.de reuocan.dona.l.fi.ſm Cy. Idem adde ꝙ idē
opatur ꝓbabilis ſuſpitio tormentoꝝ qꝺ ipſoruꝫ illatio: ut
ff.qꝺ fal.tu.au.l.nouiſſime.⁊ ibi p Cy. Item.l.interpoſi
tas.alleg.dum equipat mortem ⁊ tormenta eſt in arg.ꝙ
ſicut mulier grauida non pōt occidi p iudiceꝫ.ita nec tor
mentari.de hoc nō.ff.de penis.l.p̄gnātes. Angelus aūt
in.l.interpoſitas alleg.dicit idem qꝺ Bal.per alia v̄ba
tamen ſed non ita plene. Tertiuꝫ qꝺ requirit̄ ꝙ actio qꝺ
me.cau.ꝯpetat eſt ꝙ ꝓpter metum obligatio aliqua int̄
ceſſerit: uel res aliqua tradita ſit.ff.qꝺ me.cau.l.metum.
§.ſed ꝙ pretor. Item quartū ꝙ periculuꝫ ſit inſtans uel
futuꝝ ⁊ metus ſit pn̄s: ut.ff.qꝺ me.cau.l.i.⁊.l.metum.
Quintum eſt ꝙ metus ſit illatus ⁊ aliqd ad ꝛc ſucceſſorē
vniuerſaleꝫ uel rei ſingularis ꝑuenit: alioqn ⁊ ſi tu metū
intuliſti lꝫ non ꝑuenerit nihilominꝰ teneris: ut.ff.qꝺ me.
cau.l.metum.§.ex hoc edicto.⁊.§.cum antē.⁊.l.ſed ⁊ ſi
partus.⁊.l.qꝺ diximus.§.fi. Item ⁊ ſextum eſt neceſſa
rium ꝙ alius inferat metuꝫ ⁊ non ipſe ſibi: ut.ff.qꝺ me.
cau.l.ſi mulier.⁊ hec vera ſunt in actione qꝺ me.cau.di
recta ꝙ metus mortis deſiderat̄: ut dictum eſt. Nā vani
timoris nulla fit extimatio: ut.ff.de re iudica.l. ſi quis ab
alio. veruꝫ in actione qꝺ me.cau.vtili non eſt neceſſarius
metus mortis: ſed eque ſimilis. puta ſi volebas ꝯburere
inſtrumēta ſtatus mei: volebas agere ⁊ noſcere filiaꝫ uel
filium meū.⁊ hoc caſu locum hꝫ actio vtilis qꝺ me.cau.
quia concordat ſententia lꝫ v̄ba deficiant.ff.qꝺ cau.l.iſti
qdem. Item ⁊ ſeptimū eſt neceſſariū ad hoc ut actio qꝺ
me.cau.ꝯpetat: ut ille qui infert metum ſit potentior te:
alſ non audieris niſi ꝓbeȓes metum illatū eē.ff.qꝺ me.
cau.l.non eſt veriſimile. Iteꝫ octauū ꝙ fuerit in tali loco
ꝙ potuit vires timere. ſi aūt in curia imperatoris uel dn̄i
pape dicat metū illatū nō audit̄: qꝛ in comitatu ipatoris
uel pape nil debuiſti timere: ut.C.de his qui p me.iudi.
non appel. Et ſm eundem Roſ. ibi metus qui caderet ī
conſtantiſſimum viꝝ eſt: qꝛ habebas ad gulaꝫ cultellum
tuum: qꝛ me poſuiſti in carcerem. uel qꝛ ligatum me tene
bas: ⁊ quottidie me v̄berabas ⁊ male me tractabas.

Qualiter metus in iudicio deduci debeat.

v **Idendum eſt quali**
ter metus in iudicio debeat deduci. Et ſm
Bal.in.l.interpoſitas.C.de tranſact.non
ſufficit allegare uel ꝓbare genus ubi reqritur ſpecificata
probatio: vnde non ſufficit ꝓbare metū in genere: ſed dꝫ
probari ſpēs ⁊ qualitas metus.ſ.ꝙ ex eo imminebat ſaluꝭ
periculum: uel corporis cruciatum. eſt argu. ad reſcinden
dum ꝯtum vſurarium: qꝛ non ſufficit probare ꝙ ꝯhens
erat vſurarius niſi ꝓbetur ſpecificatio de illo ꝯcu. Circa
hoc vide dicta in clauſula rei nō ſic geſte. vū fuit ibi dcm̄
qualiter exceptio ſimulationis opponi debeat: ⁊ qñ aliqd
dicatur factum metu cruciatus corporis uel tormentoꝝ
hoc relinqtur iudicis arbitrio ꝯiecturandū ex circūſtātijs
probatis. ita dicit glo. in dicta.l.interpoſitas.in glo.que ī
cipit iudicis arbitrio.qꝺ ē nō.qꝛ ſepe allegatur ꝙ ꝯfeſſio
non valet: qꝛ facta metu tormentoꝝ: nec clare pōt ꝓbari:
recurritur ad ꝯiecturas ex qbus iudex hꝫ arbitrari. ⁊ nō
ſufficit ꝓbare quaſdam vel ſimiles multuꝫ diſtantes ubi re
quiritur certa ⁊ clara ꝓbatio.

s **Vpereſt ut ſubiūga**
mus aliquos caſus ſpāles in qbus negociū
geſtum eſt ipſo iure nulluꝫ ⁊ non tenet. Et
primo dat̄ regula ſm Hoſti. i ſumma qꝺ me.cau.§.pe.
ubi ſic dicit. ea que fiunt metu valent ipſo iure: ſed per ex
ceptionem irritant̄: ut in.c.abbas.qꝺ me.cau.l.metuꝫ.
§.ſed ꝙ pretor.ff.qꝺ me.cau.rō eſt qꝛ depꝛehendit̄ volū
tas q̄uis coacta.ff.qꝺ me.cau.l.ſi mulier.§.ſi metu.xv.
q.i.merito. Excipiunt̄ noueꝫ caſus in quibus non valet
ipſo iure q̄uis iuramētum interueniat. Primus eſt in
matrimonijs qꝛ debent eē libera in ꝯhendo ⁊ diſtrahen
do.de ſponſa.c.cum locū.⁊.c.veniens.ubi pater cōpulit
illum quē inuenit cum filia ut eam duceret in vxorem. qꝛ
ergo nō excuſat ibi metus. nam mortis metus imminebat
cum hoc caſu liceat patri illum iterficere.ff.de adul.l.qꝺ
ait. quare ergo dicit in fine niſi metu coactus ⁊c̄. qꝛ ſemp
potuit cedere in ꝯſtantem viꝝ. Sed dic ꝙ ſm canones nō
licet interficere.xxxiij.q.ij.inter hec.uel ī fauoreꝫ mr̄imo
nij. ſic rn̄detur ſm Gof. ꝙ q̄uis liceat patri interficere: nō
tamen ſemp interficit: immo aliquotiens pacto cōſentit. ⁊
ideo aut attētauit interficere ⁊ ſic metus potuit cadere in
ꝯſtantem viꝝ. aut non attētauit ⁊ tunc mr̄imoniū tenuit
⁊ hoc eſt qꝺ diſtinguit. Scꝺs caſus eſt in ꝓmiſſione dotꝭ
eadem rōne.ff.qꝺ me.cau.l.ſi mulier.§.ſi dos. Tertius
caſus eſt in alienatōe rei eccliē.xv.q.vi.c.i.de iureiurā.c.
ij.de rebus eccle.non ali.c.preſbyteroꝝ. qꝛ non pōt vēdi
propria volūtate niſi ſeruata ſolēnitate. Quartus ī iuriſ
ditione ꝓroganda: ut in.c.ſi diligenti.de foro ꝯpe. Quin
tus in voto.de voto.c.lꝫ.⁊.c.i.qꝺ me.cau.xv.q.i.nō eſt.
Sextus in auctate tutoris.ff.de auct.tu.l.fi. Septimus
ubi quis facit teſtm̄ per metuꝫ. de teſta.l. qui teſtm̄.§.fi.
Octauus in ſinic ꝓnunciatione.xi.q.iij.iniuſtuꝫ. Nonꝰ
in ꝓcuratoris ꝯſtitutōe: argu.c.accedens.de ꝓcura.de q̄
etiaꝫ p Hoſti.in.c.abbas.qꝺ me.cau.⁊ ibi Io.an. Et ſi
quis inducit̄ dolo uel metu ad bn̄ agendū uel opandum
non reſcindit̄ in.c.pe.qꝺ me.cau. ideo dicit idem Hoſti.
in ſumma in ti.de conuerſi.ꝯiug.§.⁊ vtꝝ. ꝙ ſi quis dolo
inductus fuit ut religionē intraret nō pōt religionē exire
ut in.c.veniens.⁊ in.c.dudū.de ꝯuerſ.coniug. Ideꝫ eſt
ſi ex falſa cāa: ut in.c.ex pte.lo.ij.de ꝯuerſ.ꝯiug. qꝛ dolus
in ſpūalibus non reſcindit ꝯtum qꝺ me.cau.c.pe.cum
bonus ſit.l.i.§.nō fuit.ff.de dolo. ſecus in ꝯtractibus.c.
dilecti.de contrahen.emp. quia ſm eundem Hoſti. licet

ad bonum non ſuſceptū quis non debeat cogi.xl.diſtin.
qui ſincera.ꝛ.C.ꝺ iudeis.quia deus ſpernit coacta ſerui
cia.vnde apoſtolus ad corintheos.vnuſqſqꝫ det ꝓut de
ſtinauerit in corde ſuo non ex triſticia: aut ex neceſſitate
hylarem enim datorem diligit deus. Item eſt in eodem
ſi ex neceſſitate euangelizauero non eſt mihi gloria.ſi aūt
hoc ago volens mercedem habeo apud deum ad bonuꝫ
iam ſuſceptum qs cogendus eſt in.c.diſciplina.xlv.diſt.
contra omnia.

Ultimo uideamus

v an iuramantum vi uel metu extortum obli
get. Hoſti. in ſumma in ti.qꝫ me.cau.in.§.
in hac autem. dicit qꝫ Tancretus dixit qꝫ iuramentuꝫ vi
uel metu extortum neminē obligat:argu.xxij.q.iiij.inter
cetera.xxxi.q.ij.lotharius.xv.q.vi.c.i. Alanus dixit an
habeat animum implendi ꝛ tunc obligat᷑:alſ non:ut in
c.i.circa fi.de hali. Guil.nazo.dixit qꝫ ſemp eſt obligato
rium.xv.q.i.merito.c.ad aures.qꝫ me.cau. de iureiu.c.
conſtitutus.ſi tñ venit ꝯ iuramentuꝫ vi uel metu preſtitū
iniungitur penitentia tanq̄ pro veniali peccato: ut in.c.
veꝝ.de iureiuran.qꝺ pōt dici veꝝ ſi ſit coactio abſoluta.
puta q: aliquis manus alterius violenter ꝛ ipſo nolente
ponit thus in manus eius ꝛ trahit eum ad idolum ita qꝫ
velit nolit ponit thus illud ſup archam idoli.l.diſ.presby
teros.i.q.i.conſtat.xxxij.q.v.quaſi p totum.xvi.q.i.c.i.
Archi.de ꝯſecrat.diſ.iiij.eos.ff.de aucto.preſtan.l.i.Si
vō ſit ꝯditionalis nō excuſat a tanto: ſed a toto qa culpā
ſiue penā attenuat.qꝺ me.cau.c.ſacris.talis eniꝫ coactio
dicitur metus de qua dicitur qꝫ melius eſt omnia mala
tollerare q̄ꝫ malo ꝯſentire.xxxij.q.v.ita ne. Si autem co
gatur ad id qꝺ ñ ſit mortale.puta renunciare rebus ſuis
ſi pōt cadere in conſtantem virū indiſtincte pōt venire ꝯ
ſm quoſdam. Sed refert vtrū iurauerit qs reſignare tñ
vel etiaꝫ non petere.ſi iurauerit tñ reſignare illud ſeruā
dum erit.ſed tñ directe ipſo beneficio reſignando poteſt
reſcriptuꝫ īpetrare ꝛ ipm repetere p actionē qꝺ me.cau.
que in reꝫ datur lꝫ pſonalis ſit.ſic pōt intelligi.c.abbas.
ꝛ.c.ad audientiaꝫ.qꝺ me.cau.Si vō iurauerit non repe
tere ꝛ iteꝝ ſibi ꝯferat᷑ recipere pōt:ꝛ ex ſecūda receptiōe
agere.de renun.c.cum inter.p.gaifredi. Iteꝫ abſolutus
per papam poterit petere ex pma conſtitutione:ſic poteſt
intelligi.d.c.cum inter.ꝛ de iureiurā.c.ſi vō.qꝫ ſi iurauit
non venire ꝯ iuramentū ideſt non petere abſolutionem
adhuc poteſt eccle renunciare ꝛ eccla ad nunciationem
ipſius ipꝫ obſoluere motu ꝓpo.xxxv.q.v.ꝯſanguineos.
de iureiurati.c.quēadmodū.in fi.ꝛ de deſponſa.ipu.ad
diſſoluendū.ꝛ de iureiurati.c.ad nr̄am.lo.ij.ſi vō iurauit
non denunciare non valet.de iureiura.c.quēadmoduꝫ.
qꝺ eſt veꝝ quo ad penitentiā agendam.ſed ſi is q iurauit
non denunciare magis mouet᷑ zelo rei recuperāde ad de
nunciationē faciēdā q̄ꝫ zelo aie:alſ cū ꝓximi videt᷑ ſanuꝫ
eē ꝯſiliuꝫ q̄ꝫ non denunciet:q: iam degeraret.ergo i hoc
caſu amico eget.ſm hoc intelligo de iureiurā.c.i.ꝛ.c.de
bitores.ſit ḡ omne ſacramētum tenendū niſi vrgeat in di
ſpendium ſalutis eterne.nam tale tenendū non eſt.xxxij.
q.vij.c.oēs cauſationes.ꝛ.xxij.q.iiij.ſi aliqd.xxxij.q.v.ita
ne.de iureiurati.veꝝ.q: iuramentū non eſt iniqtatis vin
culuꝫ.xxij.q.iiij.inter cetera. Bal.in.l.ij.C.qꝺ me.cau.
dicit ſi p metum iuraui ſi poſtea ſoluo dicor ſm glo.dicte
l.ij.ſponte ſoluere:q: non teneor ſeruare iuramentuꝫ de
iure ciuili.ſed ꝺ iure canonico eſt ſecus: q: iminet metus
periurij.ꝛ ideo attento iure canonico repeto qꝺ nō ſpōte
ſolui. Pe.dicit qꝫ etiam de iure ciuili repeto.nā quidaꝫ
metuunt etiam inualidum iuramentū ſm Pe.ꝛ Cy.in
alleg.l.que ſub ꝯditione.ff.de ꝯdi.inſti.que nihil facit lo
quitur in iuramentō valido. Ex predictis nota qꝫ qñ in
ſolutione pōt accedere alia cauſa q̄ꝫ approbatio ꝓmiſſio
nis qꝫ non videt᷑ qs ſoluendo approbare ꝓmiſſionem. ꝛ
pro hoc dicit Bar.qꝫ ſi ex forma ſtatuti non pōt opponi
exceptio metus uel doli ꝯ inſtrumentū guarentigiatum
qꝫ ille qui ſoluit non dicitur approbare inſtrumentuꝫ.ſꝫ
videtur ſoluere ne capiat᷑.ꝛ ideo ſolutum repetit: argu.
de iureiuran.c.ſi debitores.ſm Bar. Et ex hoc nota qꝫ
licet ſtatutum tollat exceptiones in ſe hñtes eqtatem na
turalem: tñ ſoluens pōt repetere qꝺ bene nō. non quia
tutus exceptiōe:ſꝫ quia tutus naturali eqtate. Et an.l.ij.
C.qꝺ me.cau.habeat locum i ꝯtribus qui ſunt ipſo iure
nulli ꝓpter metum.dic ut in.c.i.qꝺ me.cau.Cy.auteꝫ in
l.i.C.qꝺ me.cau.dicit ꝓmiſi per metuꝫ ꝛ iuraui demuꝫ
ſolui de iure canonico repeto.ſecus de iure ciuili:q: iura
mentum remittit᷑.ideo ꝛc.ſm glo. Pe.ꝯ quia multi ſūt
timentes iuramētum adeo qꝫ mirabile eſt:ꝛ tunc repetōi
locus eſt etiam de iure noſtro: argu.ff.de ali.iudi.mutā.
cā fa.l.item ſi res. Ja.de bu.in alle.l.ij.dicit item quero
an ſi p metum iuraui ſoluere ꝛ ſponte ſolui an poſſim re
petere.gl.dicit ꝛ bene qꝫ de iure ciuile nō repeto.dē iure
canonico ſic.Et eſt rō q: ius ciuile tollit ꝛ remittit hoc ſa
cramentuꝫ:ut in aut᷑.ſacra.C.ſi aduer.ven.ꝛ.l.fi.ff.qui
ſatiſda.cog.ꝛ ideo cū nullus metꝰ periurij imineat ſpōte
ſoluendo non repetit.ſed de iure canonico non remittit᷑
ſacramentum.ideo iminet metus periurij ꝛ infamie: ut.l.
ſancimus.de iureiuran.ꝛ.l.iſti quideꝫ.ff.qꝺ me.cau.de
iure ḡ ciuili non iminet metus aliqs.ꝛ ideo non repetit:
ſed de iure canonico iminet.ideo repetit᷑. Dicebat dñs
Ra.fulg.in.l.ij.C.qꝺ me.cau.attendite iudicio meo al
legationes facte in eadē.l.ij.ꝯ Placen.per gl.neqꝫ iure
ciuili:neqꝫ iure canonico videt᷑ poſſe ꝯſtringere.nam.l.i.
C.ſi aduer.ven.loqt᷑ de iuramēto non extorto p vim.nec
etiam.c.debitores.q: loqtur de iuramēto qꝺ non erat ex
tortuꝫ p vim.nos aūt loquimur de iuramēto p vim extorto
pro ſnia tñ glo.melius videtur aut᷑.ſacramenta puberū.
ſi aduer.ven.Iure autē canonico plus debitum eſt ꝛ niſi
fallor glo.in.c.abbas.de iureiuran.videt᷑ ſentire qꝫ iura
mentum teneat ipſo iure: ſed debeat peti abſolutio a ſu
periore: ꝛ ſi hec eēnt verba ſententie tunc bene ſequeret᷑
qꝫ ſi ſolueret poſſet repetere. Pe.aūt hic noua cōſidera
tione etiā de iure ciuili cōcedit repetitionē dicens qꝫ aliq
ſunt ita timidi ꝛ nimis reuerentie qꝫ iuramētum etiā qꝺ
non tenētur ſeruare nolunt contēpnere: ut.l.que ſub cō
ditione.in pnci.de condi.inſti.ꝛ.l.item ſi res.§.i.de ali.
iudi.mu.cā fa.ꝛ hāc ſententiā debemus tenere ea rōne
quia in re obſcura potius eſt fauenduꝫ repetitioni.l.non
debet.§.in re obſcura.ff.de regu.iur. Bar.autē in.l.ij.
allega.dicit qꝫ ſi iuraui p metuꝫ.x.dare ꝛ poſtea ſoluo ꝺ
iure ciuili non poſſum repetere ſm glo.in dcā.l.ij.C.qꝺ
me.cau.de iure canonico ꝯ:quia videor ſoluē metu per
iurij ꝛ repetam.extra de iureiurān.c.ad aures.ꝛ in his
ſtandum eſt iuri canonico. Ex quo nota qꝫ vbicūqꝫ in ſo
lutione poteſt ſubeſſe alia cauſa q̄ꝫ approbatio pme pro
miſſionis quis non pſumitur illaꝫ approbare qñ videor
ſoluere metu periurij non ut approbem ꝓmiſſioneꝫ pri
mam:ſed ut non ſim periurus.ꝛ per hoc dicit ibi Bar.
qꝫ in tuſcia in ciuitatibus vbi ſunt ſtatuta qꝫ contra inſtru
menta non poſſit opponi exceptio doli uel metus.qꝫ ſol
uens non videt᷑ primam ꝓmiſſionem approbare: ſed vi
detur ſoluere ne capiat᷑ ꝛ poterit repetere.facit ad pdcā
qꝺ dixit Bar.in.l.i.§.i.ff.qꝺ vi aut claꝫ. Inno.in.c.ad
aures.qꝺ me.cau.dicit qꝫ eſt diſtinguēdū iter iuramētū
qꝺ ſui nā eſt malū ꝛ turpiter preſtitū.ꝛ iſtud nō obligat:
ut nō.p ipm Inno.i.c.venerabilē.ex̄ de elec.Et illꝺ qꝺ
non eſt malū de nā ſui:ſed turpiter pſtituꝫ tñ ideſt dolo

vel metu extoꝛtū ⁊ tale obligat. ⁊ dicim⁹ dicit ibi Inno. ꝙ iuramentum metu extoꝛtum ſup rebus ſuis non repetendis obligatoꝛium eſt q̄ntum ad hoc: q2 dꝫ illud ſuare quouſqꝫ abſoluat' p epm: ſꝫ abſolui dꝫ ⁊ poſtea petere ⁊ ſic loqtur. c. ſi vo. ⁊. c. veꝝ. de iureiurā. ⁊ cognoſcet epus añq̄ abſoluet an fuerit metus q cadat in ꝯſtantem viruꝫ ⁊ caueat iudex q̄ntum pōt ne directe veniat ꝯtra ſacrm: ſꝫ ſi iurauit ſoluere vſuras ſoluat ⁊ poſtea repetat: ⁊ ſi iurauit non repetere poſſet iudex compellere receptoꝛem ad reſtituendum. de iureiuran. c. tuam. poſſet etiam denunciare ad penitentiam: ⁊ ſi iuraſſet non denunciare nō dꝫ ſeruare: q2 eſt ꝯ legem euangelicaꝫ. ij. q. i. c. ſi peccauerit. ⁊ quoſqꝫ aūt aliter ꝓuidere poſſet eo mō tps non veniat ad abſolutionem a iuramēto q̄uis ꝯ ius non reputet' ſi aliis vijs omiſſis abſoluat. Hoſti. in ſumma iu. §. habet aūt. dicit ꝙ ſi qs obſidet caſtrum meū ⁊ ego video ꝙ nullatenus poſſum euadere caſtꝝ meum reddo ita ꝙ cuꝫ familia ⁊ armis exire poſſum credo. dicit Hoſti. edictuꝫ ꝙ me. cau. foꝛe locū. ⁊ hoc nimis de facto ꝯtingit. ⁊ plerūqꝫ diſcreti dubitant que actio cōpetit: ſꝫ planum eſt ꝙ hec actio ꝙ me. cau. ff. ꝙ me. cau. l. metuꝫ. i. rū. ibi aliter atqꝫ ⁊c̄. Interdictum eni vnde vi locum ſibi non vendicat in hoc caſu: ut expreſſe legitur. ff. de vi ⁊ vi ar. l. ſi quis reꝝ. Et ſi qs in captiuitate detentus aliqd ꝓmittat vel fideiuſſoꝛes det exceptionem hꝫ aduerſus petentē ⁊ actionem ut liberet' ipſe ⁊ fideiuſſoꝛ. ff. ꝙ me. cau. l. metum. §. ſꝫ ꝙ pretoꝛ. ⁊ actio ꝙ me. cau. que eſt in rem ſcripta: ut inſti. ꝺ act. §. pretcrea. ff. ꝙ me. cau. l. ſi cum exceptōe. §. in hac. cōpetit ꝯ quēlibet poſſidentem q̄uis metum non intulerat. vide ibi plene p ipm Hoſti. ⁊ vide ſup̄ ibi reſtat que ſunt neceſſaria. Ultimo Bal. in vſibus feu. in ti. de pa. iura. firma. §. item ſacra. x. coll. in p̄n. ſic dicit. nota ꝙ iuramētum p metum interpoſitum ē ipſo iure nullū etiam ſi ꝯtus p̄ncipalis nō eēt ipſo iure nullus: ſꝫ veniret reſcindendus p actionem ꝙ me. cau. ⁊ ſubdit idē Bal. in alle. §. item ſacra. in fi. dicens. Quero quare ſtipulatio facta p metum valet mero iure. ⁊ iuramētum factum p metuꝫ eſt ipſo iure nullū mero iure. gl. nō. i alleg. §. rn̄det. ꝙ rō eſt: q2 debilius eſt ſtipulatio q̄ iuramētum. Tu dic. dicit Bal. melius ꝙ rō eſt iuramēti: q2 eſt iſtius nature q2 nō debēt eē vinculum iniqtatis eo q2 deus q eſt ibi p̄ns non aſſiſtit: ſꝫ reſiſtit peccato. Bal. Tu adde ꝙ iſtam ratonē ponit Archi. in. c. q̄uis. extra de pac. Et inter alia dicit ꝙ vbi preſtat' tale iuramētum. ſ. p vim extoꝛtum dꝫ p̄us abſolutio peti anteq̄ faciat ꝯ. ⁊ iſtud dicit' tutius tenere.

c

Lauſula.

Renunciauit oībus bonis patn̄is ⁊ maternis ⁊c̄. Quia in iſta mā ſeu clauſula tractabatur de mā renunciatiōis que lata ⁊ vtilis ac quottidiana eſt. ⁊ ideo in p̄mis eſt videndum qd ſit renunciatio. ⁊ dicit Hoſti. in ſumma in ti. de renun. in. §. i. ꝙ renunciatio eſt ꝓpꝛij iuris ſpontanea refutatio. Alieno eniꝫ iuri renunciari non pōt. C. res inter ali. acta. p totū. ⁊ pactum inter certas pſonas uel ſup certa re habitum aliis non nocet. C. de indi. l. licet. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pacta. ⁊ de tranſac. c. veniens. §. fi.

Quibus iuribus renunciari poſſit. Rica.

v

Ideamus quibus

renunciari poſſit. ⁊ glo. magiſtra. in aut. ut ſine ꝓhi. matres. coll. vij. ſic dicit. ſꝫ nunqd ſemp cuilibꝫ iuri renunciari pōt plene dicas. ꝙ aut ē ius publicum auctatis ⁊ vtilitatis. ut q2 ius fiſci uel alia publica vtilitas vertit' ⁊ tunc renunciari n̄ pōt. C. ſine cenſu uel reli. l. i. ⁊. ij. ⁊. ff. de pac. l. ius publicuꝫ. ⁊. l. inter. aut auctoꝛitatis tm̄ non tn̄ vtilitatis. nam ⁊ hoc dī publicuꝫ. ut inſti. de excu. tu. §. i. tunc aut ſtatutum ſcm̄ eſt i vtilitatem renunciantis. aut cōis. p̄mo caſu pōt renunciari: ſiue ſit priuilegium: ſiue ius ex aliquo ꝯtu uel pacto: ut. ff. de pac. ⁊ tranſac. ⁊ de acceptil. ⁊ de nouat'. hic excipe caſus illos quos notauit ſm Jo. C. de pac. l. penul. Si vo cōi vtilitati. i. publica ⁊ renunciantis ⁊ cui renunciat'. ⁊ tūc non lꝫ. C. de iuramen. calū. l. ij. §. ſed q2. ⁊. ff. de poſtu. l. quos ꝓhibet. ff. de admi. tu. l. quidam decedens. ⁊. ff. de op. lib. l. cerdonē. ⁊. ff. de pac. l. iuriſgentiū. §. ſi paciſcar. Et ꝓ hoc puto ꝙ hoc pactuꝫ non tenet qꝺ faciunt creditoꝛes ꝙ debitoꝛ non valet ꝓbare ſolutionē niſi p ſcripturam cum ſit cōis vtilitas teſtificandi: ut in aut. de teſti. in p̄n. ⁊ non dꝫ anguſtari: ut. C. de heret. l. qm̄. in fi. imo dꝫ impugnari. C. de reb⁹ credi. l. gnāliter. in p̄n. nec ad vnā ſpēm ꝓbationis iudex dꝫ aiuꝫ alligare. ff. de teſti. l. lꝫ. §. que argumēta. Si vo renūciet' iuri cōi qꝺ non ē i fauoꝛeꝫ nec eſt ibi publica vtilitas pōt renunciari: ut nō. ff. ꝺ pac. l. ius publicum: ſꝫ etiā videt' ꝙ etiam ſi ſit cōis vtilitas vt in iure ꝙ poſſit renunciari. ff. ꝺ ferijs. l. i. Ideo diſtingūt alij. Aut ius ꝯſiſtit in ꝓbatione uel p̄cepto ⁊ tunc renunciari non pōt. Aut in ꝓuiſione. ⁊ tunc pōt. Alij ſic ꝙ aut eſt gnāle ⁊ tunc lꝫ. aut ſpāle ⁊ tunc ſi odio nō lꝫ ut in macedoniano. ſi vo in fauoꝛem ⁊ tunc lꝫ. ff. ad vel. l. fi. §. pc. p̄mā approbo. Nec obſtat dcā. l. i. de ferijs. q2 tacite fuit ibi renunciatum ꝙ licet vbi etiam alſ non lꝫ expreſſim. ff. de ꝓcura. l. fi. §. veterani. uel dic ꝙ p̄ncipaliter i laborantium vtilitatem dant' ille ferie: ut pꝫ in. l. i. de ferijs. i p̄n. ibi q2 occupati ⁊c̄. Caſus vo in qbus non pōt renunciari etiam vbi vertit' vtilitas renunciātis quos ponit gl. ſm Jo. ponunt' p glo. ut eſt dcm̄ in. l. pc. C. ꝺ pac. cuius verba glo. ſunt hec. Primus. ff. de pac. dota. l. de dic. ſꝫ ibi ſpāle: ut arg. ff. ſo. ma. l. i. Scꝺus. ff. ſol. ma. l. alia. §. elegāter. ſed ibi q2 ꝯ bonos moꝛes. Tertius. ff. de poſtu. l. quos ꝓhibet. ſꝫ ibi ꝓpter honoꝛem pretoꝛis: ut in eo. ti. l. ij. uel ut puniāt' ꝓhibiti. ff. ad. l. aql'. l. ita vulnerat⁹. §. ſi qs. Quartus. ff. de ꝓcura. l. filius. §. veterani. ſꝫ ibi propter publicam vtilitateꝫ. C. loca. l. milites. Quintus de iuramen. calū. l. ij. §. ſꝫ q2. ſed ibi reddit' rō. Sextus ꝺ libe. cau. l. nec ſi volens. ſed ibi non ſunt v̂ba pacti ut diximus. ⁊. C. de iuris ⁊ fac. ignō. l. cum teſtamētuꝫ. Item ff. vſufruc. l. ſed ⁊ ſi quid. in fi. ⁊ expone ut ibi. Iteꝫ alius C. de pac. pigno. l. fi. ſed ibi ſpāle ne creditoꝛes nimium extendant ſuam auariciam. Item. ff. ſi quis cau. l. ſed ⁊ ſi qs. §. queſitum. ſed ibi tenet ſpāle pactum. ⁊ ideo non eſt Item. C. de queſti. l. ſeruos. ſed ibi non fuit pactū. ſꝫ eſt aliud. ff. de pac. l. vnius. §. pacta. ſed ibidem ponit' ratio ſolutionis. Item ꝯ. C. de inoffi. teſta. l. ſi qn̄. §. illud. ⁊ de coll'. l. ſi pactum. ſed ibi illud q2 ꝯtra bonos moꝛes. Iteꝫ ff. de pac. l. ius agnationis. ſed ibi eſt ius nālc. Item. C. de pa. po. l. abdicatio. ſed ibi non fuit pactuꝫ. Item. ff. ꝺ tranſac. l. cum hi. in p̄n. ſolutio. ibi ſpāle. Iteꝫ. ff. de pig. act. l. iiij. in fi. ſed ibi ſpāle. Itē ꝺ aduoca. diuer. iudi. l. ne quis. ſolutio ut ibi. Item. ff. de libe. cau. l. i. ij. ⁊. iij. ſꝫ ibi non tm̄ renunciantis: ſed etiam mei cā eſt: ut in eo. ti. l. cū precario. ⁊. l. iiij. Item. ff. de precario. l. precario. ſed ibi non fecit pactum de non petendo. tunc enim teneret: ſed conceſſit ad id tempus ⁊ etiam interim mutat voluntatē ⁊c̄. cuꝫ vnum ſpāle pro eo cui ꝯceditur iudicatur: ſed ne teneatur niſi de dolo ⁊ lata culpa. ⁊ hoc contra eum iducitur. ff. de iureiurando. l. eum qui. ⁊ ex quibus cau. ma. licet. l. i. ⁊ de preca. l. queſitum. §. eum. ſm Jo. item. ff. cō muni diui. l. hoc iudicio. Hoſti. autem in ſumma in titu. de renun. in. §. q̄ poſſunt renunciari. dicit ꝙ iura ſcripta ⁊ non ſcripta poſſunt renunciari. Et dicit ꝙ ius publicū

auctoritas largo modo dicit̃ qͦlibet ius in ſcriptis redactū
q̃ a publicis perſonis introductū. puta p̃ncipibus factis
uel ꝯſilijs: ſic etiam dici pōt publicū ius quelibet ꝯſtitutō
municipalis uel ſpēalis. inſti. de iure natu. gen. ⁊ ciuili. §.
ij. ⁊ iij. ⁊ ꝺ maiori. ⁊ obe. c. qͦ ſuper his. Item qͦlibet
ius vtilitatis publicū eſt largo modo. nam publice vtilitati
expedit ne quis male vtat̃ re ſua. inſti. de his qui ſunt ſui
uel ali. iu. §. dñoꝝ. Item largo modo publice intereſt ꝙ
qͦlibet obſeruetur. ⁊ ideo iudices ꝯſtituuntur q̃ parum
eſſet iura condere ⁊ habere ĩ ciuitate niſi eēt q per ipſa ius
redderet ⁊ ſeruaret. ff. de origi. iur. l. ij. §. poſt originem.
Sed ius publicuȝ ſpāliter ⁊ ꝓprie dicitur illud qͦ ꝯſiſtit
in ſacris ⁊ ſacerdotibus. ff. de iuſti. ⁊ iu. l. i. ⁊ . i. di. ius pu
blicum. qͦ ⁊ ſpāliter diuinū dicit̃. de iureiurā. c. nimis.
Et ſi vis ſcire cui iuri renunciari poſſit ſic diſtingue. ius
publicum: aliud diuinum: aliud humanuȝ. Ius publicū
diuinum ſubdiuidit̃: aliud reale ſiue tpale: aliud ſpūale:
aliud collegiatum: aliud pſonale: aliud ſtatuȝ publicum
reſpiciens. Ius publicum diuinū reale: aliud ꝯceſſum ec
cleſijs ne ipſaꝝ res alienent̃ niſi in caſu ꝯceſſo ⁊ mō debi
to. ⁊ huic renunciari non pōt etiam p iuramentū. de iure
iuran. c. ſicut noſtris. xxxv. q. ix. c. ꝙ qs ꝯmiſit: aliud con
ſiſtit in hoc ut immunitas eccl̃ie ſeruetur nec huic renūcia
ri pōt etiam p epm. de immuni. eccle. c. nō minus. ⁊ c. ad
uerſus. ⁊ xvij. q. iiij. per totum. aliud i hoc ut debitus ſta
tus eccl̃ie gnālis non immutet̃ nec huic renunciari poteſt.
xxv. q. ij. c. i. ⁊ . ij. ⁊ c. ſequētibus. Ius vͦ publicū diuinuȝ
ſpirituale: aut ꝯſiſtit in diuino cultu. puta ferijs inductis
in honorem dei ⁊ huic renūciari pōt. ff. de arbi. l. ſi feria
tis. de ferijs. c. fi. Et ne de relictis ad pias cās aliqd dedu
catur. de teſta. c. fi. aut ꝯſiſtit in diuinis p̃ceptis. ⁊ huic ēt
conſuetudo non obſtat. de ꝯſuetu. c. fi. nec etiam aliqua
conſtitutio. de preſcrip. c. fi. aut ꝯſiſtit in cōſilijs gnālibus
⁊ ꝓuincialibus: ⁊ preceptis uel ꝓhibitionibus piculum
animaꝝ tangentibus. ⁊ huic renunciat̃. xx. q. i. ſunt qdā.
xv. diſ. ſicut. de tranſac. c. fi. de in integ. reſti. c. cū. §. fi. de
re iu. c. lator. c. tenor. ⁊ c. ꝯſanguinei. ⁊ ꝺ excep. exceptōe.
Ius vero publicū diuinuȝ collegiatū. aliud cōe. i. vniuer
ſo collegio clericali vl' gnāli eccl̃ie indultū. ⁊ huic etiam p
iuramentū renunciari non pōt expreſſim. de foro ꝯpe. c.
ſi diligenti. de ſenten. excō. c. ꝯtingit. lo. i. licet per ꝯtrarium
actum aliqñ ꝯſortio clericali ⁊ p̃uilegio p ꝯñs p̃uet ſe cle
ricus. de p̃uile. c. ex pte. de ſenten. excō. c. ꝑpendimus. ⁊
c. in audientia. ⁊ c. ꝯtingit. lo. ij. licet enim epus in preiu
dicium pſone qͦ ꝯ collegium ⁊ in p̃iudiciuȝ collegij egit
ratificare poſſit ut i c̃ delīqt puniat̃: ut i. c. qͦ i dubijs.
de renun. ⁊ ſic itelligūt̃ cōſilia. xi. q. i. placuit. ⁊ c. inolita:
quoꝝ tenor ponit̃. de foro ꝯpe. c. ſi diligenti. Aliud ē ſin
gulare ut ſingulari eccl̃ie uel collegio ꝯceſſum. ⁊ huic ali
quādo expreſſim: aliqñ per ꝯtrium actum: aliqñ ſpatio. x.
annoꝝ: aliqñ. xxx. renunciant: ut nō. idem Hoſti. i ſūma
in ti. de ꝯſtitu. §. qñ ꝯſtitutio. in diſtinctōe que incipit. cū
priuilegium. Ius vͦ diuinum publicū pſonale: aliud ob
honorem uel vtilitatem dignitatis cui a pſona dignitatem
tenente quatenus perſonam tangit renunciari pōt: ſȝ ſu
perior uel ad querelaȝ illoꝝ quoꝝ al's intereſt uel ex offō
reſtituit. de inſti. c. cū ueniſſent. in fi. de arbi. cū tpe. aliud
ob pſonas ſingulares ⁊ huic idiſtincte renunciatur. de re
ſcriptis. nōnulli. de foro ꝯpe. dilecti. de regulari. ad nraȝ.
⁊ c. ſtatuimus. ꝺ crimi. fal. c. i. de elec. qͦ ſicut. §. ſinaūt.
⁊ c. ne pro defectu. §. fi. Aliud ob pſonā ſingularem cui
pſonal'r indulgetur. ⁊ huic multo fortius renunciari pōt
q̃ nec pſonaȝ egreditur. de ꝯceſ. preben. c. ꝯſtitutus. vij.
q. i. petiſti. iſti. ꝺ iur̃ na. §. ſȝ qͦ p̃ncipi. v̄. plane. Ius aūt
publicum diuinū publicuȝ ſtatum recipiens eſt ꝙ pſona
idonea eligatur ⁊ ꝙ forma ſeruet̃ ⁊ ꝙ epi teſtā exequāt̃

⁊ ſi. qbus bene renunciari non pōt. ut pȝ de elec. c. cum i
cunctis. ⁊ c. ne ꝓ defectu. i. reſo. ⁊ c. q̃ pp. de teſta. c. tua
Ius vͦ humanū publicū: aliͦ publicū vtilitate ⁊ auctate
ut fiſcale. ⁊ huic non renunciat̃. ff. de pac. l. ius publicū.
⁊ . l. iter debitorem. ff. de iure immu. l. ſemp. §. ꝯductorē.
Item in oībus his in qbus iudex ex officio ꝓprio motu
procedit de qbus dicit Hoſti. in ſumma in ti. de offi. iud.
§. vtꝝ deſideret. ⁊ ut maleficia non remaneāt impunita.
ff. ad. l. aql'. l. ita vulneratus. de ſen. excō. c. ut fame. hoc
ſaluo q̃ inquātum tangit p̃uatam vtilitatem renunciari
pōt. ff. de pac. l. iuriſgentiū. §. ſi paciſcar. iō paciſci poſſuȝ
ne furti iam ꝯmiſſi agam: non tñ furti: ut. ff. de pac. l. iteȝ
ſi vnus. §. pac. de iureiuran. l. quēadmodū. §. illud autē.
Item dicit̃ ius humanum publicū auctoritate ⁊ vtilitate
⁊c̄. ut ordo iudiciarius ſeruetur ſicut ꝙ libellus offeret̃
lis ꝯteſtetur ⁊ ſententia in ſcriptis ferat̃ ⁊ ius reddatur. ⁊
ut leges publicum ſtatum reſpicientes ſeruent̃. ff. de le.
i. l. nemo. de teſta. reqſiſti. ⁊ c. tua. g̃ lite non ꝯteſtata nō
poteſt dari diffinitiua ſententia quātūcunq; renuncietur
licet poſſit dari mandamentum uel ꝯpoſitio fieri. de hoc
nō. per Hoſti. ĩ ti. de libel. obla. §. vltra libellus. ⁊ de lit̃
ꝯte. §. que ſit ratio. §. qd ſit effectus. Aliud publicū aucto
ritate ſed vtilitate p̃uatum. ⁊ hoc aut eſt inductum ob cō
munem vtilitatem ⁊ huic renunciari non pōt expreſſim
licet tacite poſſit. C. de iuramen. calū. l. ij. §. ſed quia vere
mur. in hoc etiam iure tenet renunciatio ſi iuramento fir
metur. de iureiu. c. cū ꝯtingat. C. ſi aduer. ven. aut̃. ſacra
puberꝝ. Aut eſt inductum ꝓpter p̃uatam vtilitateȝ. ⁊ tūc
ſi fauorabile ⁊ ꝓprium eſt renunciari poteſt: ut. C. quādo
mulier tutel. offi. fungi pt. aut̃. matri ⁊ auie. C. de pac. l.
ſi qs in ꝯſcribendo. nā tpe illius. l. illud p̃uilegium talis
nature erat. lȝ hodie ſecus ſit p ꝯſtitutionē iperialem que
incipit ſed hodie ſancit noua ꝯſtitutio ⁊c̄. Si eſt fauorabi
le ⁊ cōe q̄tenꝰ tangit renunciantem tenet q̄tenꝰ tangit ali'
non tenet. ff. de ſerui. ruſti. p̃di. l. p fundū. ideo ſi vaſallus
renunciat foro dñi non p̃iudicat dño. de arbi. cuȝ tpe. de
offi. dele. c. ſignificantibꝰ. de iudi. ceteꝝ. de foro ꝯpetē. ex
tranſmiſſa. ⁊ c. ſeq. ⁊ c. ſignificaſti. aut eſt odioſum ſicut
macedonianū ⁊ huic renunciari nō pt: ut tractat̃ de ꝯdi.
inde. l. q exceptionē. ff. ad mace. l. ſȝ ⁊ ſi pr̃. §. fi. Fallit aūt
hoc in tutelari munere qͦ eſt publicū auctate. inſti. de ex
cuſa. tu. i. rñ. ff. de mune. ⁊ hono. l. i. ⁊ . l. muneꝝ. de vͦb.
ſig. l. pupillus. §. munus. ſed non eſt publicū vtilitate: ⁊
ſic itellige de excuſa. tu. l. athlete. §. tutela. imo ē vtilitate
p̃uatum ne pupilli incurrāt detrimentū reꝝ ſuaꝝ. inſti.
de tutel. §. cū aūt. ⁊ §. ſeq. ⁊ de aucto. tu. i. rñ. ⁊ ꝺ ſatiſd.
tu. i. rñ. ⁊ tñ huic renunciari nō pōt: q̃ inuitus dat̃ tutor
cuȝ ſit munus publicū. C. de decu. l. nullus. lib. x. ⁊ inuito
dat̃. ff. de tutelis. l. ij. rñ. l. alle. athlete. nō dicit qu ſit mu
nus publicū: imo ꝙ non eſt munus reipu. ⁊ ut nō poſſit
renunciari fragilitati etatis facit. ff. de mino. l. i. huic qͦ
ſup̄ dictū eſt ꝙ clericus ñ pōt renunciare ſuo p̃uilegio cō
cordat de foro cōpe. c. ſignificaſti. Sȝ ꝯ q̃ ſi voluntarius
rñderet coraȝ non ſuo iudice tacite renūciare vr̄. iij. q. vi.
pulſatus. pōt aūt intelligi illͦ. c. qñ clericus citat̃ auctate
ſecūdi r̃ſcripti ĩfra ānū ⁊ doloſe tacet p̃mū r̃ſcriptū ipetra
tū ꝺ reſcptis. c. ex pte. §. i. Dic g̃ ꝙ ſi clericꝰ corā layco rñ
dēt ⁊ cā ciuil' ſit ꝓ ꝯuicto hētur ēt ſi ꝓ ipſo ſnīa ferat̃. alio
qn locum ſuū amittit: ⁊ ſi ñ hȝ locū forte poterit excōicari
ar. c. tue. ut lite ñ ꝯteſ. ⁊ c. qm̄. §. fi. ⁊ de dolo. ⁊ contu. c.
finem. In criminali vͦ locū ſuū amittit ⁊ ſi ñ hȝ locum
puto dicit Hoſti. poſſit alias extra ordinē puniri: argu. ĩ
proxime dicꝭ ꝯcordantijs. ⁊ ſic pȝ ꝙ tacite renunciari pōt
q̄tū ad dānū ſuū. xi. q. i. placuit. ſȝ certe mlto magis puni
endꝰ ē. ⁊ ſi expſſiȝ ꝯſenſerit ⁊ poſtea rñderit. Si vͦ inuitꝰ
tractus ſit ſnīa ꝯtra eum lata non tenet. ſic intelligitur de

Tractatus

iudic.c.at ſi clerici.ꝛ.c.cum non ab homine.ſed qui eum
vocauit ꝛ cogi fecit cám admitere dꝫ intelligas p ſníam
ꝛ excóicari debet.ꝛ iudex ab officio iudicandi priuádus
eſt.xi.q.i.inolita.de foro cópe.c.ſi diligenti. Et puto dić
Hoſti.ꝙ ſola vocatione exquo ego clericus tractus ero
hanc pená aduerſarius patietur.xi.q.i.placuit. de exceſ.
prela.c.grauem.C.de tranſa.l.ſi qs maior.C.de iuriſdi.
om.iudi.l.i criminali.Judex vó non patietur dictá pená
niſi iudicauerit.ſed forte iure citandi ꝓuari pót ut ꝓuat̃ i
co i quo deliqt.de tráſla.epi.q̃nto.de temp.ordi.litteras.
ꝛ.c.ſequéti.uel forte circa liẗ ꝯteſta.locus erit penitentie
ar.ff.de in ius vo.l.q̃uis.ff.ré ra.habe.l.amplius. Alij
dicunt ꝙ vſqꝫ ad ſnīaꝫ:ar.ff. de inoffi.teſta.l.papinian⁹.
§.meminiſſe.C.de his qui.ut indig.l.alia. Sed ſi certo
loco promittat clericus qd ſoluturꝫ ſe tacite videtur renú
ciare ꝓuilegio ſuo:arg.c.dilecta.de foro ꝯpe.Idem eſt in
reconuentione ſm eundem Hoſti. in ſumma de mutuis
peti.in.§.ꝛ qñ.vſi.ſed nunqd.idé vó Hoſti.in ti.de foro
compe.in.§.liquet.vſi.ſed nunqd clericus.dicit.videtur
ꝙ clericus non poſſit renunciare ꝓuilegio ſuo: qꝛ iuri pu
blico pactis ꝓuatorꝫ non derogatur.ff.de pac.l.ius pu
blicum.ꝛ.l.inter debitorem.ꝛ de reg.iu.l. neqꝫ pignus.
§.priuatorꝫ.de arbi.c.cum tpe. de ſenten.excó.c.ꝯtingit.
ff.de admi.tu.l.quidam decedens. de lega.i.l.ucino.de
teſta.reqſiſti.ff.ad.l.fal.l.qđ de bonis.§.i.C.de condi.
inſer.l.ij.x.q.i.ſicut qdam.C.de iuramen.calū.l.ij.§.ſꝫ
qa.ff.đ poſtu.l.quos ꝓhibet.§.de adno.diuer.iudi.l.ne
quis de corpore togatorꝫ.ꝛ eſt expreſſius.de foro compe.
c.ſi diligenti. Sed ꝯ.ff.de pac.l.paciſci.ff.a qui.ap.non
lꝫ.l.i.§.i.de tempo.appella.l.fi.in fi.ff.de ferijs.l.i.ff.de
mino.l.iudex.de regulari.ad apoſtolicam ſtatuimus.de
crimine fal.c.fi.de priuile.c.ſi de terra accedentibus.pro
ꝛ ꝯ.ff.de ferijs.c.fi.Et eſt expreſſum ꝙ renūtiatio tenet.
C.de pac.l.ſi qs in ꝯſcribendo.de vita ꝛ hone.cleri.c.fi.
de cleri.ꝯiug.c.ex parte.de ꝓuileg.ex parte.de ſen.excó.
c.ꝯtingit i audientia.iij.q.vi.pulſatus.ij.q.vij.vos. Sup
hoc ſunt diuerſe opiniones.magiſtri dicunt ꝙ contraria
coniguntur ꝙ nunq̃ pót renunciari ꝓuilegio ſuo etiam de
conſenſu:ut in.c.ſignificaſti.de foro compe.quia non eſt
ſuum ſed cóe:ut dicit decretal̃ ſi diligenti.Docto.magne
opi.dixerunt ꝙ legi ſtetur in ſuo foro.decretali in ſuo. ſꝫ
hoc non valet cum clericus non poſſit layco renunciare
ꝓuilegio ordinis clericalis. Ego dico dicit Hoſti.ꝙ ſm
tempus illius.l.ſi qs in ꝯſcribendo. laycis licuit iudicare
clericos:nec habebant clerici ꝓuilegium niſi hoc ſolum
ꝙ poterant eligere vtꝝ ꝯuenirentur ſub epó uel ſub preſi
de prouintie:ut patet.C.de epiſ.ꝛ cleri.l.cum clericis.ꝛ
l.omnes.ꝛ.l.iubemus.§.fi.vnde túc tali electói poterát
renunciare que electio in fauorem ſuuꝫ tantū fuit data.
Juſtinianus vó hoc ꝓuilegium augmentauit: qꝛ dixit ꝙ
in cauſa peccuniaria ꝓus ꝯueniatur coraꝫ epó:ut in auẗ.
ut cle.apud ꝓprios epós.coll̃.vi.poſita.C.de epiſ.ꝛ clé.
clericus.ſed in criminalib⁹ dixit ꝙ cognoſcet ciuil̃ iudex.
ꝛ ſm illud tp̃s dicas ꝙ renunciare poterat in foro ciuili
quia adhuc nó indulgebat̃ collegio ſed clericis.tñ hodie
ſanxit noua ꝯſtitutio Federici ut nullus eccleſiaſticaꝫ per
ſonam in criminali uel ciuili ad iudicem ſeculareꝫ trahé
preſumat ꝯ ꝯſtitutionem imperialeꝫ ꝛ canonicas ſancio
nes:alſ actor a iure ſuo cadat nec teneat iudiciū iudex ab
officio iudicandi ꝓuetur. Si qs autem eccliaſticis pſonis
iuſtitiam denegare preſumpſerit tertio requiſitus iuriſdi
tionem amittat ut in ꝯſtitutione Federici hac edictali.ap
probat ğ Fede.q̃ntum ad parté iſtá canonicas ſanciones
xi.q.i.inolita.ꝛ.c.placuit.ꝛ.c.ſi diligenti. ergo in vtroqꝫ
foro hodie ſeruari debét nec conigit.l.ſi qs in ꝯſcribédo.
quia illo tpe ꝓuilegiuꝫ ſingulare erat. ꝛ ideo ei renúciari

poterat.ff.de edil.edic.l.queritur.§.ſi venditor. ꝛ ſubdit
idem Hoſti.in eo.ti.in ſumma.in.§.illud ſcias.§.ſed nū
qd hoc caſu.vbi dicit.ſed nunqd ſi clericus coram iudice
layco ſententiam ꝯtriam reportet pót eam habere ratam
epús in ſuum preiudicium non vꝫ.qa initium ſpectandū
eſt.de elec.c.duduꝫ.de contrahen.emp.c.cum dilecti.ꝛ
reſpectu initij nulla eſt: qꝛ lata eſt a non ſuo iudice. ergo
qđ ab initio non valet ꝛc̃.de elec.c.auditis.de regu.iur.
qđ ab initio. Iteꝫ prelatus ſilis eſt tutori: ut in auẗ.de ec
cleſi.titu.§.pe.ꝛ fi.coll̃.ix.ſed tutor ꝯtum precedentem
non pót ratificare.inſti.de aucto.tu.§.tutor.Credo ꝯtra
dicit Hoſti. vbi.đ.ar.c.qđ in dubijs.de renū.de offi.de
lega.c.cum olim abbas.de his que fiunt a prelato.c.cuꝫ
nos.de donat̃.c.paſtoralis.ff.de arbi.l.litigatores. ꝛ de
iudi.licet.ꝛ laycus in iudicem non ſuum non pót in ſpiri
tualibus.puta matrimonijs:vſuris ꝛ ſilib⁹ ſine cóſcīſu ꝓ
prij epí ꝯſentire:arg.c.cum aplica.de rebus eccle.nó ali.
de procbijs.nullus. de iure pa.nullus.đ penité.ꝛ remiſ.
c.omnes.ꝛ.c.ne pro dilatione. Item epús me inuito nó
pót me ſubmittere alicui tanq̃ ordinario:ut patet in dcó
c.ſignificaſti.vbi vtriuſqꝫ ꝯſenſus reqritur. ꝛ eſt ratio: ut
ſ.de preſcrip.cum non liceat.ꝛ de his que fiunt a ꝑlato.
c.q̃nto.ꝛ ſequenti.pót tñ ipſe delegare cám ad non perti
nentem etiam me inuito dūmodo non ſit pſona ſuſpecta
de foro ꝯpe.c.i.ꝛ.iiij.de appel.c. cum ſpāli.de offi.dele.
c.ſuper queſtionum.§.verum.ꝛ.§.intentionis. ꝛ hoc ſi
ordinarius recuſatur táq̃ ſuſpectus:ut dicūt iura iducta.
idem ſi non recuſatur.de foro cópe.c.i.delegabit autem
ordinarius recuſat⁹ niſi ꝓximus ſupior ſit pńs.ꝛ de cóſue
tudine recurrat̃ ad eum:uel de iure cói ad papá. de foro
ꝯpeten.licet.ii.q.vi.q̃uis.ꝛ.c.ſe.uel dic ꝙ vbi ordinari⁹
recuſatur delegat cám uel ad ſupiorem remittat.nam ad
hec duo ſub diſtinctione tenet̃ de appel.cum ſpāli.§.cá.
ſufficit ğ ꝙ eligat:arg.de reſcrip.c.cuꝫ inter ceteras.ff.
de iure do.plerūqꝫ.C.de ꝯdi.inde.l.fi.ſed ſi delegare nó
vult uel remittere currit̃ ad ſuperioreꝫ.de iure pa. null⁹.
pót ꝛ illud dici ꝙ vbi ſupior ꝓximus non multum diſtat
recurritur ad ſupiorem.de foro ꝯpe.c.licet. ſicut ubi recu
ſatur delegatus cognoſcit delegans q ꝓximus eſt.đ offi.
delega.c.olim magiſter.uel vbi nimis diſtat eſt ad arbi
tros recurrendū.de offi.delega.c.ſuſpitionis. ꝛ cuꝫ epús
ſit ordinarius epi:clericus de epó ſuo conquerens ſeqtur
forꝫ ſuum:ꝛ ſic ꝯueniet eum coram archiepó.de offi.ord.
c.paſtoralis.de foro cópeten.ſane.de offi.ordi.c. ad repri
mendam.de offi.delega.cum ꝯtingat. Si vó epús ꝯque
ratur de clerico ibi eligendi ſunt arbitri. qꝛ in re ꝓpria ñ
pót eſſe iudex.xi.q.i.clericus aduerſus clericum. in alijs
libris incipit clericus. Ange.aūt in quodaꝫ ſuo ꝯſilio qđ
incipit clericus non ſub noíe clericali ſic cóſuluit clericus
non ſub noīe clericali:ſed ſimplr̃ noíe ꝓuato nó incedés i
habitu clericali non opponens exceptionem iudicis incó
petentis condénatus appellat.queritur an talem ſníam
poſſit dicere nullam cum non oppoſuit in principali exce
ptionem clericatus.ꝛ ſine dubio pót dicere nullaꝫ:quia
hanc exceptionem pót remittere nec ei renunciare tacite
uel exp̃ſſe. extra đ foro ꝯpe.c.ſi diligen.ꝛ.c.ſignificaſti.ꝛ
notat ꝛ tenet expreſſe Guil.in ſpecu.in ti.de ac.§.i.in fi.
vſi.ſꝫ pone.ꝛ Archi.xv.q.iij.placiẗ.ꝛ ad hoc facit quod
nó.Inno.extra de cenſi.c.venerabili. nam cū ipm ꝓuile
gium nó ſit ipſius clerici:ſed totius ordinis clericalis: ut
in.c.ſi diligenti.nihil operat̃ taciturnitas clerici.vbi eniꝫ
eſt tale factum qđ a iure improbat̃ nec eſt in poteſtate fa
cientis nihil opatur approbatio etiam expreſſa facientis.
extra de preben.c.dilectus.cum ſi. Non ob.ꝙ non ince
debat in habitu:qꝛ ꝓpter hoc non perdit ꝓuilegium niſi
poſt trinam monitioneꝫ.de ſenten.excó.c. in audientia.

Bal.in.l.i.ff.de indi.in noua lectura ſic dicit. ſed pone
clericus corã layco conuictus ꝓceſſit in cã ⁊ litem eſt cõte
ſtatus ⁊ tacet de clericatu ſuo an valeat ꝓceſſus.glo.tan
git in alle.l.i.⁊ inuit ꝙ ſi ſponte litigat valet proceſſus q̃
hoc videt̃ potius ꝓrogatio iuris ꝙ̃ hoĩs.vt.l.fi.ꝺ excep.
Jo.an.dicit ꝙ ſi clericus opponit de clericatu iudex ſecu
laris ſup iſta declinatoria poteſt ꝓcedere.⁊ ideo ꝯſuluit ꝙ
ſi clericus vult ꝓceſſum nõ valere nõ excipiat ſed ꝓteſtet̃
de clericatu.ita dicit ipſe in dicto.c.ſi diligẽti.in addi. In
eo autẽ qui nõ adijcit neq; ꝓteſtet̃ nihil determinat. põt
dici ꝙ ſi in fraudẽ tacuit de clericatu aduerſario ignorãte
ꝙ valet ꝓceſſus ne dolus eius ſibi patrocinet̃. alſ ſecus
⁊ licet non poſſit ꝓrogare per pactũ poteſt p delictũ quia
dolo tacet ⁊ diſſimulat.ar.C.ad velle.l.ſi ſine. Ja.ꝺ bu.
in aut̃.generaliter.C.de epiſ.⁊ cle.dicit ꝙ quedã ſunt q̃
reſpiciunt fauorẽ partiũ ⁊ iſta poſſunt remitti ex ꝯſenſu.
vt.l.querit̃.§.ſi venditor.ff.de edil.edic.⁊ aut̃.generalit̃
C.de epiſ.⁊ cle.⁊ l.pe.C.de pac. Quedã ſunt que reſpi
ciunt vigorẽ ⁊ rigorẽ iudicij ⁊ iſta non poſſunt renuntiari
vt.l.prolatã.C.de ſenten.⁊ aut̃.offerat̃.C.de lit; ꝯteſta.
Quedã ſunt que reſpiciũt puplica ſeu cõmunẽ vtilitatez
⁊ iſta nõ poſſunt remitti ꝯſenſu partium.vt.l.ij.§. ſed qa
veremur.C.de iura.caliũ.⁊ l.iuriſgentiũ.§.ſi paciſcar.ff.
de pactis. Jdẽ vero Ja.bu.in.l.pe.C.de pac.dicit ꝙ aut
per pactũ volo tollere id qꝺ ꝯtinet publicã vtilitatẽ ⁊ non
valet.vt.l.iuriſgentiũ.§.ſi paciſcar.ff.de pac.⁊ l.quos ꝓ
hibet.ff.de poſtu. Aut volo tollere id qꝺ ꝯtinet cõmunẽ
vtilitatem ⁊ nõ poſſuz.vt.l.ij.§.ſed q᷑ veremur.C.ꝺ iur.
caliũ.⁊ in corpore.de nõ ali.§.vt autẽ. Aut volo toller̃ id
qꝺ ꝯtinet odiuz alienũ vt macedonianũ pactũ.l. cõmiſſo
rie in pignoribus.⁊ non poſſum.vt.l.pe.C.de pact.pig.
⁊ l.tam ⁊ ſi.ff.ad mace. Aut volo tollere per pactũ id qꝺ
continet fauorẽ alienum ⁊ non poſſum.vt.l. ſi vnus.§.⁊
in ſũma.ff.de pac.aut continet fauorem meũ. ⁊ tunc aut
eſt tale ꝙ per pactum tolli non põt ⁊ pactũ nihil operat̃
vt.l.abdicatio.C.de pa.po.⁊ l.ius agnationis.ff.de pac.
aut p pactũ tolli poteſt ⁊ verba nõ ſunt apta ad paciſcen
dum ⁊ tollendũ.⁊ tunc pactũ nihil operat̃.vt.l.nec ſi vo
les.C.de libe.cã.aut poſſunt tolli per pactũ ⁊ verba ſunt
apta ad pactũ.⁊ tũc tolli poſſunt regulariter.vt.l.pe. C.
de pac.⁊ l.pactũ.ff.de pac. Et contraria que nõ.in.l.pe.
C.de pac.ſunt ſpecialia ⁊ ratio ſpecialitatis ponit̃ ibi in
glo. Cy.in.l.pe.C.de pact.dicit ſic.ſi queris an poſſit re
nũciari iuri naturali.aut alij iuri.ſi iuri naturali puta ſan
guinis non poteſt.vt.ff.de reg.iur.l.iura ſanguinis.ff.ꝺ
pac.l.ius agnationis. aut aliquis vult renũciare alij iuri
per pactum.⁊ tunc ſubdiſtingue.⁊ tunc aut illud ius eſt
ſolum in fauorẽ eius introductum.aut eſt introductum i
fauorẽ ſui ⁊ alterius. Si in fauorem eius ⁊ alterius vt rei
publice vel alterius.tunc non poteſt renunciari. vt.ff.de
pac.do.l.ij.q᷑ in fauorẽ reipublice ibi eſt vt dos citius ha
beatur.vt.ff.ſo.ma.l.i. Similiter i fauorẽ reipublice ẽ ut
miles nõ ſit procurator.vt.l.filiuſſa.§.veterani.ff.de pro
cura.eodem modo eſt fauor publicus ĩ iuramẽto caliũnie
vt dicto.§.ſed q᷑ veremur.C.de iure caliũ. Jdem ſi fuerit
introductũ in fauorẽ cuiuſlibet alterius.vt in.l. quos pro
hibet.ff.de poſtu. Aut illud ius eſt introductũ in fauorez
vnius tñ.⁊ tunc ſubdiſtingue.⁊ tunc aut ille q renunciat
habet illius iuris plenã diſpoſitionẽ ſeu dominationem.
aut non.ſi vult renunciare iuri cuius plenã diſpoſitionez
ſeu dominationẽ non habet non poteſt vt liber homo q
non poteſt renũciare iuri libertatis niſi multis iuris ſolẽ
nitatibus occurrẽtibus.vt.ff.ad.l.acql.l. liber homo. C.
de libera.cã.l.nec ſi voles.inſti.ꝺ iure perſo.§.ſerui.aut
vult qs renũciare iuri cuius qs habet diſpoſitionẽ nunc re
fert.aut renũciatio ẽ ꝯtra bonos mores tunc ſiqdez p hoc
induceret̃ ad delinquendũ non valet.vt.l.ſi vnus.§.illꝺ
ff.de pac.do.l.ꝯuenire. Si autẽ non induceret̃ ad delin
quendũ tunc regulariter verũ eſt ꝙ iuri ꝓ ſe introducto
qs renũciare poteſt.vt.l.pe.C.de pac. fallit in q̃ttuor caſi
bus. Primus eſt in.l.fi.C.de pac.pigno.rõ ibi ẽ ꝓpter
auariciã creditoꝝ. Secundus ẽ.ff.de tranſac.l. cum hij.
ibi ẽ fauore alimentoꝝ in vltima voluntate relictoꝝ. Ter
cius eſt.ff.de pig.ac.l.ſi ꝯuenerit.vbi creditor non poteſt
ꝯuenire vt pignus vendere ſibi liceat.certe ibi nõ dicitur
hoc ĩmo dicitur ꝙ ſi ꝯuenerit põt vendere ſed ibi ꝯuenit
non vendere.tũc non põt vendere niſi p̃cedẽte trina mo
nitione vt ibi dicit̃. Vñ ñ ſm Pe.ille caſus nõ facit ad ex
ceptionẽ. Jtẽ fallit in p̃cario.vt.l.cũ p̃cario.ff.de preca.⁊
iſte eſt tercius caſus.⁊ eſt rõ q᷑ pactũ eſt ꝯtra nãm ꝯctus.
Quartus caſus ẽ.ff.cõi diui.l.in hoc iudicio.§. ſi ꝯuene
rit.ratio fallendi eſt q᷑ cõitas que p pactũ ĩduceret̃ ibi pa
reret diſcordias q̃s cõio generare ſolet.ff.ꝺ le.ij.l.cũ pat.
§.dulciſſimis.⁊ C.ꝺ dona.l.ſancimus.§. ſin autẽ res do
nationis.in glo.ſup verbo ꝯtentio. Bar. aũt in.l. ius pu
blicũ.ff.de pac.dicit ꝓ vtili doctrina huius materie dicaſ
ꝙ quoddã ẽ ius publicũ naturale non poſitiuũ ⁊ iſtud ñ
põt tolli pacto.ut.l.ius agnationis.ff.de pac. Quoddã ẽ
ius publicũ poſitiuũ ⁊ iſtud qñq; diſponit circa formam
dandã alicui actui:teſtis:ꝯcubus: vel iudicijs nõ curo ⁊
iſtud pacto ꝯbentiũ tolli non põt ſeu mutari.vt.l. nemo
põt.ff.de le.i.ff.de ver.ob.l.i.§. ſiqs ita.C.de ſentẽ.l. ꝓ
latam.⁊ de fide iſtrumẽ.l.ꝯparationes.ibi non aliter ⁊c̃.
Qñq; ius diſponit circa effectũ alicuius actus.⁊ tũc aut
ille effect⁹ reſpicit p̃ncipaliter ⁊ directo vtilitatẽ publicã
⁊ nõ põt mutari pacto p̃uatoꝝ.vt.ff.de pac.l.iuriſgentiũ
§.ſi paciſcar.⁊ l.ſi vnus.§.itẽ ne expiar.⁊ l.ius publicũ.
ff.de pac. Qñq; reſpicit vtilitatẽ p̃uatã ⁊ tũc aduertẽdũ
eſt ad cãm q̃re lex ſic diſponit.aut cã ꝯtinet ſimplicit̃ fauo
rem eius q huic iuri renũciauit ⁊ hoc ius vult mutare ⁊
põt.q᷑ quilibet poteſt renũciari fauori ſuo.vt.l. pactũ.ff.
de pac.⁊ l.pe.C.de pac.⁊ hoc ẽ verũ reſpectu ipſius iu
ris qꝺ ẽ mutabile per pactũ. Si tñ pſona ſit talis cui pa
ciſci liceat.vt beneficio reſtitutionis in integrũ.qꝺ poteſt
tolli per pactũ factũ a maiore.vt. C.ſi ma.fac.ra.ha.p to
tum.nõ ſi fieret a minore.vt.l.ſi iudex circũuentus.ff.de
mino.⁊ ibi nõ.C.de in inte.reſti.l.ſi intra. Si vͦ cã illi⁹
ſtatuti facti p legẽ non ẽ p̃uata vtilitas paciſcẽtiũ ſ; ſubeſt
alia cã tunc ñ poteſt.ita loquũt̃ oẽs caſus notati i.l.pactũ
ff.de pac.⁊ in.l.pe.C.de pac.ſubijcio exemplũ dicit bar.
cã euidẽtioris itellect⁹. Qñq; aliqd ſtatuit̃ q᷑ ſi ſecus fie
ret eſſet ꝯtra bonos mores tũc pactũ in ꝯriuz ñ valet.vt.l.
alia.§. elegãter.ff.ſo.ma.⁊ l.ſi vnus.§. pacta q̃ obturpẽ
ff.de pac.ſic poteſt loq titulus.C. ne fideiuſ.do.den.eſt
enĩ ibi ratio ne cã pfidie naſcat̃ in mr̃imonio ⁊ oẽs leges
q̃ ꝓhibent pactũ ex quo daret̃ mã delinquẽdi. Qñq; pa
ctũ ꝓhibet̃ odio alicuius.vt in pacto.l.ꝯmiſſorie.⁊ in pi
gnore ⁊ ĩ mutuo facto filiofa.tũc p pactũ non poteſt mu
tari.vt.ff.ad mace.l.tam ⁊ ſi.C.ꝺ pac.pig.l.fi. Qñq; pa
ctũ ꝓhibet̃ ſeu p.l.aliqd ſtatuit̃ ratione publice vtilitat̃.
l; reſpiciat p̃ncipaliter p̃uatã vtilitatẽ tunc etiã hoc pacto
mutari non poteſt.vt.l.ꝺ die.ff.ꝺ pac.do.⁊ C.de agri.
⁊ cenſi.l.ij.⁊ l.quẽadmodũ. Et ad iſta reducunt̃ oẽs ca
ſus q nõ.in.l.pactũ.ff.de pac. Et ideo multũ diligenter
aducrte ſi in ſtatuto apponit̃ cã q̃ reſpicit publicã vtilita
tẽ vel non.tunc enĩ ñ poſſet etiaz iuramento firmari ꝯue
niri ſeu in ꝯriũ paciſci.vt.l.iuriſgentiũ.§.ſ; ⁊ generaliter.
alle.⁊ nõ.i.d.l.ij.C.de agri.⁊ cenſi. Circa hoc vide i.l.
nemo poteſt.ff.de le.i.⁊ latius in.l.ſiqs in ꝯſcribẽdo.C.
de pac. S; ꝯ p̃dicta videt̃ q᷑ ꝙ poteſt fieri p legez:⁊ p pa
ctũ. Bar.in.l.ñ ĩpoſſibile.ff. de pac.dicit ꝙ quedã ſunt
ꝓhibita ratione publice vtilitat; ⁊ tunc ñ eſt vera regula

hoc modo ſumēdo qḋ poteſt fieri p. l. poteſt fieri p pactū ꝑuatoꝝ qꝛ p. l. poteſt iuri publico derogari non pōt p pactū. vt. l. ius publicū. ff. de pac. ſed bñ ꝯcederet iſta regula qḋ pōt fieri per. l. pōt fieri p pactū. ſ. publicū populi vel alterius q habet poteſtatē ꝯdendi legē. ita intelligitur qḋ nō. in. l. neqꝫ ex ꝑtorio. ꝛ. l. neqꝫ pignus. §. ꝑuatoꝝ ff. de reg. iur. ſed ſi pactū eſſet ꝓhibitū eo ꝙ ꝯ̄ bonos mores. tūc iſta ſunt ꝯuertibilia qḋ non pōt fieri p pactū neqꝫ p. l. nec ꝯ̄. vt nō. C. ḋ decretis decurio. ſup ꝑfica. dixi ḋ hoc plene dicit Bar. in. l. oēs populi. in qōe illa a qbus poſſunt fieri ſtatuta. ff. de iuſti. ꝛ iu. Idē aūt Bar. i. l. pe. C. de pac. dicit ſic qñ aliqs vult renūciare iuri ſuo. Aut ē ius naturale. aut poſitiuū. Primo caſu nō poteſt renūciare. vt. l. iura ſanguinis. ff. de reg. iu. ꝛ. l. ius agnationis. ff. de pac. Secūdo caſu aut ē ius qḋ ſtatuit certā formā i actibus hominū ītroducēdo vel alio modo diſponēdo. Primo caſu pone exemplū ꝙ teſtamentū fiat cū ſolenni numero teſtiū ꝛ ꝙ pacta ꝛ ſtipulationes certo modo fiant ꝛ huic non pōt renūciari. vt. l. nemo pōt. ff. de lega. i. ꝛ. ff. ḋ pac. l. ꝯ̄ iuris in p̄n. ꝛ. C. de teſta. l. teſtandi. Secūdo caſu aut eſt ius publicū. ꝛ ei renūciari nō pōt qs. vt. l. ius publicū. ff. ḋ pac. aut ē ius ꝑuatū cui qs vult renūciare. ꝛ tūc qñqꝫ illud ius ꝯtinet publicā vtilitatē cuiuſdā alterius tercij ꝑuati. qñqꝫ ꝯtinet ꝑuatā vtilitatem renūciantis tm̄. Primo caſu ſiqdem vtilitas ꝑuata poteſt ſepari a publica ꝛ valet renūciatio ꝙtum ad ꝑuatā vtilitatem. quantū ad publicā nō. vt. l. iuriſgentiū. §. ſi paciſcar. ꝛ ibi nō. ff. de pac. ſi nō poteſt ſepari renunciatio ñ valet. vt. l. de die. ff. ḋ pac. do. ꝯiuncta. l. i. ff. ſo. ma. ff. de poſtu. l. quos ꝓhibet. ꝛ. l. filiꝰ §. veterani. ff. de ꝓcur. ꝛ. l. ij. §. ſed qꝛ veremur. C. de iura. calū. Secūdo caſu qñ ꝯtinet vtilitatē renūciant̄ ꝛ tercij ꝛ tunc idē. qꝛ ſi qdem poſſunt renūciari valet quantū ad ꝑiudicium renūciāt̄. non aūt quantū ad ꝑiudiciū tercij. vt. C. res inter ali. act. p totū. ꝛ. l. ſi poſt mortē. ff. de ꝯ̄ tab. Sed ſi non pōt ſepari non valet renūciatio. vt. C. de lib. cā. l. i. ij. ꝛ. iiij. Tertio caſu qñ ꝯtinet ꝑuatā vtilitatē tm̄ tunc qñqꝫ illud ius ē introductū ꝑncipaliter in fauorē renūciant̄. qñqꝫ eſt ītroductū ꝑncipaliter in odiū alteriꝰ ꝛ ſecūdario redūdat i fauorē renūciant̄. ꝑmo caſu ſiqdē ille fauor eſt introductus ꝓpter renūciant̄ ībecillitatem ꝛ renūciatio non valet vt. l. ſi intra. ꝛ ibi nō. C. de in īte. reſti. ꝛ. l. ſi iudex. ꝛ ibi nō. ff. ḋ mi. ꝛ. ff. de noua. l. doli. §. diuerſū. Si ṽo eſt introductū alr̄s ꝙ̄ ꝓpter eius ībecillitatē. tunc ſi qdē tal' renūciatio eēt ꝯ̄ bonos mores vel induceret aliquē ad delinquēdū ꝛ nō valet. vt. l. alia. §. elegāt. ff. ſo. ma. ꝛ de pac. do. l. ꝯuenire. Sꝫ ſi non eſſet ꝯ̄ bonos mores vel nō īduceret aliquē ad delinquēdū ꝛ tunc renūciatio valet. vt. l. pe. C. de pac. Secūdo caſu qñ illud ius eſt ītroductū ꝑncipaliter ī odiū alterius. tunc ſi qdeꝫ renūciatio eſt cā q̄re illud odiū ceſſat valebit renūciatio. ut. l. fi. C. ad mace. alr̄s ñ valeret. ut. l. tā ꝛ ſi. ff. ad mace. bal. aūt i. l. ſiqs i ꝯſcribendo. C. de pac. dicit ſic poſt bar. ꝙ qñ qs vlt ſuo iuri renūciare. Aut ē ius nālē aut poſitiuū. Primo caſu ñ pōt qꝛ de neceſſitate ineſt. ff. ḋ reg. iu. l. iura ſāguinis ꝛ. ff. ḋ pac. l. ius agnatiōis. Secūdo caſu aut ē ius qḋ ſtatuit certā formā ī ꝯ̄tibus ſeu actibꝰ hominū vt ꝙ teſtamenta fiāt ſub certa ſolēnitate ꝛ nō pōt renūciari. vt. ff. de le. i. l. nemo pōt. de pac. l. ꝯ̄ iuris. in p̄n. ꝛ. C. de teſta. l. teſtādi. Aut ius ciuile ñ diſponit p modū ſolēnitat̄ vel forme ſed alio mō ī actibꝰ hominū diſponit ꝛ tunc refert. aut ē ius publicū ꝑncipaliter ꝛ ei ñ poteſt qs renunciare. vt. ff. de pac. l. ius publicū. Aut eſt ius ꝑuatum. ꝛ tunc aut ꝯtinet priuatā vtilitatē renūciant̄ ꝛ publicā ſimul. aut ꝯtinet ꝑuatā vtilitatē renūciant̄ ꝛ cuiuſdaꝫ alterius tercij ꝑuati. Primo caſu ſi vtilitas publica pōt ſeparari a ꝑuata valꝫ renūciatio ꝙtum ad ꝑuatā vtilitatē. ꝙtum ad publicā nō

vt. l. iuriſgentiū. §. ſi paciſcar. ff. de pac. ſi autē non poteſt ſepari nō valet renūciatio. vt. l. de die. ff. de pac. do. ꝯiuncta. l. i. ff. ſo. ma. ff. de poſtulā. l. quos ꝓhibet. ff. de ꝓcur. l. filius. §. veterani. C. de iura. calū. l. ij. §. ſed qꝛ veremur. Secūdo caſu qñ ꝯtinet vtilitatē renūciant̄ ꝛ tercij ꝛ tunc ſi multer refert. qꝛ ſi poſſunt ſepari valet qn̄tū ad ꝑiudiciū renunciant̄ nō autēꝫ quantū ad ꝑiudiciū tercij. ff. de pac. l. fi. ff. de ꝯ̄ tab. l. ſi poſt mortē. §. fi. ſed ſi ñ poteſt ſepari ñ valet renunciatio. ff. de appel. l. non tm̄. ꝛ. l. i. ij. iij. ꝛ. iiij. ff. de lib. cā. ſm̄ Bar. hec diſtinctio ḋ ſepabili ꝛ inſepabili ꝓbat̄ p. l. ꝙ ſponſus. §. generaliter. ff. de dona. iter vi. ꝛ vx. ꝛ. ff. de lib. cā. l. ſi is q duos. ff. ḋ diſtrac. pi. l. ariſto. ff. q po. ī pi. ha. l. claudius felix. Tercio caſu qñ ꝯtinet ꝑuatam vtilitatē renunciant̄ tm̄: ꝛ tunc refert. aut illud ius ē ītroductū ꝑncipaliter in fauoreꝫ renunciant̄. aut ī alteriꝰ odium. ꝛ ſecūdario redūdat in fauoreꝫ renunciant̄. Primo caſu ſiquideꝫ ille fauor eſt ītroductus ꝓpter ībecillitatem renunciant̄ ꝛ ñ valet renunciatio. vt. l. ſi intra. ꝛ ibi nō. de in inte. reſti. mi. C. ꝛ. l. ſi iudex circūuentus. ff. de mino. ꝛ. l. doli. ṽ. diuerſiꝫ. ff. de noua. ſm̄ Bar. Et hoc verꝫ niſi ībecillitas ceſſet̄ rōe ꝓſumpte ignorārie qꝛ tunc certificatus qs renunciare poteſt. vt in muliere renūciāte velleiano. Si ṽo eſt ītroductū alr̄s ꝙ̄ ꝓpter eius ībecillitatem. ꝛ tunc ſi talis renūciatio eſſet ꝯ̄ bonos mores vel ī duceret queꝫ ad delinquendū ꝛ ñ valet. vt. l. alia. §. elegan ter. ff. ſo. ma. ꝛ. l. ꝯuenire. ff. de pac. do. ſed ſi ñ eſſet ꝯ̄ bonos mores vel ñ īduceret queꝫ ad delinquendū ꝛ tūc valet. vt. l. pe. C. de pac. ꝛ hoc verꝫ niſi ī hijs q̄ nō dependēt ex mera poteſtate. vn̄ libertati renunciare ñ poſſumus qꝛ libertas ſola voluntate ñ perdit̄. vt. C. de lib. cā. l. nec ſi voles. ꝫ Cy. ꝛ hac rōe non poſſumus nos obligare ad ꝑſonalē penā vel mortis. qꝛ nunꝙ̄ talia poſſunt īduci p talia pacta. vt legit̄ ꝛ nō. xxiij. q. v. cū homo. facit. ff. ḋ pac. l. ſi vnus. §. pactus. ṽ. ſed ſi pactū. Secūdo caſu qñ ꝑncipaliter eſt ītroductū in odiū non valet renūciatio niſi illa renunciatio cām odij ceſſare faceret. vt. C. ad mace. l. fi. ff. ad mace. l. tam ꝛ ſi. ſm̄ Bar. Sꝫ quomodo cognoſco ſit in odiū vel in fauorē introductū. Reſpōdeo ex rōe legis. nā aut rō. l. ꝯſiſtit ī doli ꝓſumptione tunc eſt ī odium. aut ī ꝓſumptione ībecillitat̄ vel in alia eqtate ꝛ tunc eſt ī fauorē vt. ff. de ꝯdi. inde. l. q exceptioneꝫ. Rō enī. l. qñqꝫ ex prohemio ipſius colligit̄. vt. ff. de here. inſti. l. fi. Si aūt non ꝯſtat de rōne ſiqdeꝫ. l. ꝓhibet. ꝛ annullat ñ poteſt renunciari. vt. C. de fideiuſ. do. den. l. i. nā ſi ꝑncipale eſt nullū clauſula ſimiliter renunciationis eſt nulla. facit qḋ nō. p Cy. C. ad velle. aut. ſi q̄ mulier. Si auteꝫ. l. non ꝓhibet. ſed ꝑmittit tūc pōt tali legi renunciari ſi ñ appareret ꝙ ſit ꝓdita ī odium vel fauorem qꝛ ī dubio oīs ꝓſumit̄ fauorabilis. ar. d. l. q exceptioneꝫ. Auge. aūt i. l. ſed ꝛ ſiqs. §. qſitum. ff. ſiqs can. ſic dicit. Tu auteꝫ ſup iſto puncto quotidiano ꝛ vtili videlicet an renūciatio generalis valeat. Cōclude breuiter ꝙ ī iudicijs generalis renūciatio caſus fortuiti vl' ꝑiculi nunꝙ̄ tenet. Et ſi aliq caſus ſpāliter enumerati fuiſſent qꝛ noluit ꝑtor ſtipulationibꝰ ab eo inductis quēꝙ̄ decipi ſb verboꝝ īuolutione. ꝛ ita legit̄ in. d. §. qſitum. imo ē neceſſariū ꝙ caſus exꝑmātur ꝛ ſigillatim. vt patet in lr̄a. defenſionibꝰ ṽo ꝯpetentibꝰ de pn̄ti bñ qs poteſt renunciare generaliter ī iudicio. habꝫ enī eaꝝ noticiā vn̄ īputet ſibi. C. de iudi. aut. iubemꝰ. ꝛ. ff. de appel. l. additos. ꝛ. C. ḋ epi. audiē. l. additos. ꝛ hac ꝑtica vtūt̄ aſſeſſores cuꝫ faciūt dānādos ad mortē renūciare termīo adiecta cā. qꝛ nullā defenſionē hn̄t. caueāt tm̄ ne ſup ſe ꝛ filios eoꝝ ꝯuertat̄. ſi inique facerent. ut in corpore iuriſiur. qḋ ꝑ ſtat̄ ab hijs. ꝛ facit ad ꝑdicta qḋ nō. p bar. i. l. aurelio. §. caius. de libe. lega. In ꝯuentionalibꝰ ſtipulationibꝰ ꝯclude. ꝙ ſi renunciat̄ defenſioni future ꝓpter caſuꝫ fortuitū

ſufficit illa renunciatio abſq̄ alia exp̄ſſione: tex. eſt in.l.q̄ fortuitis.C.de pigno.act.⁊ itellige ꝺ̄ caſu fortuito vſitato tex.ē in.l.fiſtulas.§.frumēta.ff.de ɔ̄bē.emp. venit etiaꝫ caſus fortuitus ɔ̄tingens ex nā̃ rei.caſus eſt i.l.itē querit᷑.§.ſi gēma.ff.locati.⁊ ſi caſus vel periculū̃ veniebat de nā̃ ɔ̄ctus hoc plus operat᷑ ꝓmiſſio vt veniat etiā ſi cauſet᷑ ex culpa aduerſarij abſq̄ dolo.tū̃ tex.eſt ſingularis in.l.qui officij.in fi.ff.de ɔ̄bē.emp. Si tū̃ nō renunciaret᷑ caſui fortuito ſed periculo ⁊ defenſioni oriende ex eo.tunc ɔ̄clude ꝙ nulla ſpecificatione facta ſimiliter tenet renunciatio.ff.de nautico fenore.l.p̄iculi. Si nō veniebat tunc ſimiliter ɔ̄clude ꝙ tenet ſi ille q̄ renunciat nō̃ poſſidet rē cuius ſuſcepit periculū̃.nā̃ cum culpā̃ de leui nō poſſit cōmittere ī re quā̃ poſſidet.neceſſario hec v̄ba ad caſum fortuitū̃ ſunt trahenda.vt.l.i.⁊.l.ſi in venditione.ff.de p̄iculo ⁊ cōmo. rei ven. Sed ſi poſſeſſio remaneat apud eū̃.⁊ ſic de facili ī ea pōt cōmitti dolus ⁊ culpa. tunc ɔ̄clude ꝙ ſemp̄ hec renūciatio debet᷑ aliq̄d operari ⁊ operat᷑ ſup̄ vnū̃ ſoluꝫ q̄ꝺ ꝓpinquius caſui qui veniebat de nā̃ ɔ̄tractus veniat. vnū̃ ſi de nā̃ ɔ̄ctus veniebat dolus ⁊ lata cl̄pa nūc venit leuis ⁊ non plus ſi venit leuis.nunc venit leuiſſima ⁊ nō vltra ſi veniebat leuiſſima.nunc venit caſus fortuit⁹.ad aliud enī non pōt fieri relatio.ſic intelligit᷑.ff.locati.l. hec diſtinctio.in p̄n.⁊.l.opus q̄ꝺ ad animaduerſionē.que optima ē ad hoc ɔ̄iuncta.l.⁊ ariſtoni.ff.māda. Dicet q̄s quare nō̃ ita operat᷑ renunciatio periculi ſicut caſus fortuiti dicit ꝙ non ē eadē ſignificatio.tex.eſt in.d.l.locus. Et p̄dicta vē dicant ſibi locū̃ q̄n̄ ſolum generalis renūciatio emanauit Si autē̃ fuerit quorūdam caſuū̃ expreſſio ⁊ deinde ſubſequatur clauſula generalis vt videmus cōmuniter fieri in oībus īſtrumentis. dic ꝙ in ſpecificatis tenet ſine dubio in non exp̄ſſis etiā valet quo ad ſimilia vel minora.nō̃ quo ad grauiora ſm̄ Guil.pro quo optime facit cle.ij. de ꝓcuratorib⁹.facit optīe.l.ſi cui.§.cui dulcia.ff.de vino tritico ⁊ oleo lega.⁊ q̄ꝺ nō. Spec.in ti.de ꝓcuratore.§.i. verſi. ſed nūq̄d.⁊ ex̄ de reſcrip.c.ſedes apoſtolica.vbi dicit ita iudicatū̃ fuiſſe. facit etiā optime.ff. de dona.l. filius.

¶ Ultimo ſcias ꝙ lꝫ iſta renunciatio generalis iuretur. tū̃ nihil operat᷑ iuramentū̃.qꝛ non iterponit᷑ ad ɔ̄firmandū̃ ſed ad augendū̃.⁊ iuramētum nō auget.vt nō.glo.in aut.ſacramēta.C.ſi aduerſus ven.facit.C. de nō nume. pecu.l.fi.ff.ad municipa.l.fi. Quid autēꝫ ſi in renunciatione generali opponerētur iſta v̄ba in clauſula generali. videlicet ꝙ partes velint habere ꝓ ſpecificatis ⁊ exp̄ſſis caſus q̄ ɔ̄tingere poſſunt. dic ꝙ nō ſufficit per.§. queſituꝫ l.ſed ⁊ ſiquis.ff.ſiq̄s cau.qui requirit exp̄ſſionē ſigillatim ſecus eſſet ſi iſta clauſula apponeret᷑ in ſtatutiſ.nam ſatis debet haberi ꝓ expreſſo ꝙ legiſlator vult haberi.⁊ idem dicas in reſcriptis gratie que ɔ̄cedunt᷑ motu ꝓprio.nam ille vere non ſunt leges.ſecus vero forſitan ſi concederent᷑. ad poſtulationē alterius. In hoc tū̃ ſerua opi. Jo.an.notatā in.c.cū̃ aliq̄bus.⁊.c.ſubſcriptū̃.de reſcrip. Bar.autē̃ in.d.l.ij.§.queſitū̃.ff.ſiquis cau. dicit ꝙ glo.i.d.§. queſitum.⁊.l ſiquis. alle.querit an.d.§.queſitū̃. habeat locū̃ in veritate in ɔ̄ctibus vt caſus debeant ſpālīter exprimi.⁊ recitat opi.Mar.ꝙ nō ideo dicit ɔ̄tra.q̄libet pro ſe allegat multas bonas leges. ¶ Tertia fuit opi. Bal.q̄ dixit.ꝙ aut aliq̄ caſus enumerāt᷑ in ɔ̄ctibus ⁊ poſtea ſubijcitur clauſula generalis ⁊ valet. aut renūciat᷑ generalit᷑ tm̄ ⁊ non valet.vt in glo.⁊ glo. dicit iſtud ɔ̄ſuetudine approbatū̃.hoc ſequit᷑ Dy.in.c.ɔ̄tractus.de reg.iuris.in. vi.ſꝫ Cy.in.l.i.C.cōmodati.hanc opi.impugnat.qꝛ eſt eadēꝫ rō que in iudicijs.que in.d.§.queſitū̃.rep̄robat᷑.ergo ⁊c̄. Guil.de cu.tenet glo. cū̃ quadā modificatione. videlicet ꝙ clauſula generalis valet quo ad oīa ſimilia vel minora caſibus expreſſis.non quo ad maiora.ar.l.fi.§.cui dulcia ff.de vino tritico ⁊ oleo lega. que limitatio ſatis placet p̄ tex.c.ſedes.de reſcip.⁊ in.c.non poteſt. ꝺ̄ procuratorib⁹ in cle. ¶ Quarta fuit opi.que colligit᷑ hic ex glo. in.d.§.queſitum.alle.licet illud ponat p̄ modū̃ cuiuſdā̃ q̄ōnis noue vt diſtinguamus. aut quis renunciat ꝙ ſuſcipit ī ſe periculū̃ ſimpliciter.⁊ tunc aut ex nā̃ contract⁹ veniebat leuis culpa ⁊ veniet leuiſſima.aut veniebat leuiſſima culpa ⁊ veniet caſus fortuitus.vt v̄ba aliquid operent᷑.vt.l. ſi q̄n̄.de leg.i.ſed Cy.in.l.i.§.cōmodati.reprehendit hāc diſtinctionē.ſed non curo qꝛ vera ē ut infra dicā̃. Odofredus diſtinguit.aut ſtetit per reū̃ cū̃ actor velit enumerare qꝛ dicit dicas generaliter.aut non ſtetit p̄ reum. ego non curo de iſta ſua opi. Nicolaus de matbare. dicebat. aut ille q̄ eſt obligatus ad rem ſuſcipit in ſe p̄iculum.⁊ hoc valet ꝙ̄cūq̄ꝫ generaliter dicat.vt.l.iuriſgentiū̃.§.itē ſiq̄s.ff. de pactis.⁊.ff.mandati.l.ariſto.⁊.l.iij.§. nunc videnduꝫ.ff. cōmodati.⁊ depoſiti.l.i.§.ſcpe.de nautico feno.l.periculi.de iure dotiū̃.l.ſi mācipia. Aut eſt obligatus ad factuꝫ ⁊ tunc non ſuſcipit in ſe periculū̃ niſi ſpecialiter exp̄mat᷑. vt.l.ij.§.queſitū̃.alle.hec opi.eſt ɔ̄tra caſum.l.opus.ff.locati.vbi licet eſt obligatus ad factū̃ tenebit᷑ etiam ad ipſum opus reſtituendū̃.⁊ tū̃ ſi ſuſcepit in ſe periculū̃ nō intelligitur de caſu fortuito. Ut igit᷑ liqueat huius materie veritas in iudicijs ſeu ſtipulationib⁹ iudiciarijs ⁊ pretorijs. tene.§.queſitū̃.l.ij.alle. Item ſi renūciet᷑ exceptionibus p̄emptorijs vel alijs iuris cōpetentib⁹.ut in glo.l.ſub pretextu.⁊.l.ſi decreta.C.de tranſac.dixit idem Bar. in.l. aurelius.§.caius.de liber. lega. In ſtipulationibus conuentionalib⁹ ſi aliq̄s renūciat exceptionib⁹ ɔ̄petituris vel ſuſcipit in ſe periculū̃. q̄d operet᷑ diſtingue. aut exprimit ſe ſuſcipere p̄iculuꝫ caſus ⁊ valet.⁊ de omni caſu fortuito tenet᷑.l.q̄ fortuitis.C.de pig.act.in fi.⁊ ibi caſus vt gloſa tenet.i.d.§.q̄ſituꝫ.aut ſuſcipit in ſe periculuꝫ ſimpliciter. ⁊ tunc aut ille q̄ ſuſcipit erat ille ad quē p̄tinebat periculū̃ an̄ ɔ̄ctum.⁊ tenet᷑ de caſu fortuito.vt.d.l.periculi.ꝺ̄ nautico fenore.aut ille p̄mo non tenebat᷑.⁊ tūc aut poſſeſſio rei non trāſit ad eū̃ qui in ſe ſuſcepit periculū̃ ⁊ tenet᷑ de caſu fortuito.vt.l.ſi in venditione.in p̄n.ff. de p̄iculo ⁊ cōmo.rei ven.ratio qꝛ non ē veriſimile ꝙ ī re quā nō habet cōmittat culpā.ſoluꝫ ergo ad caſuꝫ referri poteſt. aut trāſit ad eū̃ ⁊ tunc aut ex nā̃ ɔ̄ctus veniebat leuis culpa ⁊ tenet᷑ de leuiſſima.vt.d.l.opus.ff.locati.aut veniebat leuiſſima ut in mādato.⁊ tunc tenebit᷑ de caſu fortuito. ut.l. ariſto.ff.mandati.⁊ tenet glo.in.d.§.q̄ſitū̃. aut tenebat᷑ de caſu fortuito.⁊ tūc illud i ſe ſuſcipe periculū̃ hoc op̄at᷑ qꝛ prius tenebat᷑ de caſu fortuito ɔ̄tingente abſq̄ culpa alterius p̄tis dūmodo dolus abſit.vt.l.q̄ officij.§.fi.ff.de ɔ̄ben.emp.⁊ oēs leges q̄ videtur ſimpliciter dicere queꝫ teneri de periculo ſi eſt actū̃ intelligūt ſm̄ p̄dictam diſtinctionē.ē enī neceſſe ꝙ oēs exprimāt᷑ in caſibus ī q̄b⁹ p̄us tenebat᷑ de leui culpa ad plus.vt.C. cōmodati.l.i.⁊ depoſiti.l.i.⁊ ita ītelligat᷑ opi. Jo.poſita ī.d.§.q̄ſitū̃. Si v̄o quoſdā̃ caſus enumerauit ⁊ poſtea ſubijcit᷑ clauſula generalis.valet illa generalis clauſula.vt.d.§. queſitū̃.ī gl. ſm̄ opi. Bal.⁊ Dy.in.d.c.ɔ̄ctus. q̄ꝺ intellige quo ad ſimilia vel minora.nō ad maiora.vt.d.c.ſedes.⁊.c. nō̃ pōt. de ꝓcuratorib⁹.ī cle.ubicūq̄ꝫ teneri quē de caſu fortuito ītellige in ſolito non in caſib⁹ incōſuetis vel non veriſimilib⁹.vt.l.fiſtulas.§.fi.ff.de ɔ̄bē. emp. q̄ caſus ē nōbilis. Quid ſi poſtea in gn̄āli renūciatione in īſtrumēto ē iuratū̃. Reſpondeo dicit Bar.ad illos caſus ad quos renunciatio refert᷑ ⁊ iuramentū̃.vt.l.fi.C.de nō nu.pe.⁊.l. fi. in p̄n.ff.ad munici.⁊.l.fi.ff.q̄ ſatiſda.co.⁊ dicit Hoſti. in ſūma.in ti.de renū̃.i.§.q̄ poſſunt renunciari ꝙ ſiq̄s renūciat omni iuri ɔ̄petenti ⁊ ɔ̄petituro lr̄is īpetratis ⁊ īpetrādis.⁊ q̄dē quo ad futuꝝ tēpus p̄tinet nō̃ valere. ar. p̄di

ctoꝝ̃ iurium.ff.de pactis.l.tres fratres.ff.de tranſac.l.q
cū̃ tutoribus.in fi.de ꝯſtitu.c.cū̃ acceſſiſſent.de reſcriptis
paſtoral.§.fi.de eccle.edifi.c.ad audientiā.lo.ij.de deſpō.
impube.c.ad diſſoluēdū̃.i.reſpon.ff.de iniuſto rupto ⁊
irrito teſtō.l.nā ⁊ ſi ſub ꝯditione.dic ſm ipm Hoſti.ſi ge
neralis ſit renunciatio vere valet.ſecus ſi ſpecificatis qui
buſdā iurib⁹ ſeqͣ gnālis renūciatiōis ꝯcluſio.C.qū̃ mu
lier tut.officio fungi pōt.l.fi.circa mediū̃.⁊ in aut.ibi po
ſita.matri ⁊ auie.⁊ i aut.vt ſine ꝓhibi.ma.§.qꝛ vō.coll.
vij. Poſſunt etiā renūciari iura ñ ſcripta circa i corpora
lia.puta ſeruitutes ꝯpetentia ⁊ ſi.hec etiā annalia ſunt.i
futurū̃ renunciari poſſunt.de ſepulturis.c.in pñtia.de
decimis.c.ex multiplici.ſi ſeruitus ven.l.barꝫ.⁊.l.egi.poſ
ſunt etiā renunciari iura nō ſcripta que circa bñ̃ficia com
petunt.qꝛ renūciari poſſunt bñ̃ficia maiora maxima ⁊ mi
nora.licet autē clericus q ipetrauit beneficiū̃ miſericordie
canonicoꝝ ſe ſubijciat ñ ꝓpter hoc renūciare videtͣ.ut in
c.veniēs.de renū̃.niſi lrãs reddat.ſed ex tunc officio iudi
cis reſtituitͣ ſi immiſericordes ſunt ne vñ̃ miſericordiam de
buit ipetrare inde cogatͣ diſpendiū̃ ſuſtinere vt in.c.ſane
de renū̃.ff.de furtis.l.ſeru⁹cōis.§.q̃ vero.ff.quēadmodū̃
teſtamēta aperiantͣ.l.ſcd̃ ſiqs.deceptis enī ⁊ nō decipiē
tibus iura ſubueniunt.de reꝝ permuta.c.cū̃ vniuerſorū̃.
⁊ dicit idē Hoſti.in ti.ḋ renū̃.§.q̃liter.dicit ꝙ renūciatio
iuris ſtricti ex certa ſciētia facienda ē.ideo renunciās ius
ignorās de effectu iuris cui renūciat certificādus eſt.ar.i
aut.qūo oportet epōs ⁊ cle.§.igitur.ordinarius.col.i.ne
cauſetͣ lrãrū̃ ignorātia.ff.de inſti.act.l.ſi pupilli.§.ḋ quo
palā.nec eni pōt qs renunciare eo qḋ ignorat.ff.de inoff.
teſta.l.mater decedēs.ff.de acquirͣ.here.l.is qui.§.ſi du
bitet.⁊.l.i.§.q putet.⁊.ff.qbus ad liber.ꝓcla.nō lʒ.l.pe.
§.nō eni.nec enī renūciari pōt ei qḋ ñ habetͣ nec haberi
poteſt.ff.de re.iuris.l.eius.⁊.l.qui pōt.ff.de acqr.here.
l.habere.⁊.l.velle.⁊.l.is q habere.i.rū̃.⁊.l.is poteſt.ff.
de ſucceſ.edic.l.i.§.decretalis.⁊ ar.ff.qḋ metus cā.l.ſed
partus.§.iulianus in fi.licet ergo renunciari vel repudia
ri ñ poſſit qḋ nōdū̃ ꝯperit:pacto tñ̃ remitti pōt.C.ḋ pactꝭ
l.i.ff.de pact.l.pactū̃ inter heredē.renunciat etiam qs ex
preſſe ſi dicat.ſi qetum clamo ius tale.de decimis.ex mul
tiplici renūciat ⁊ tacite ꝯpoſitionē recipiendo ⁊ inuit⁹ cau
ſatiue nō ꝑcīſe ſic intelligitͣ.c.cū̃ inter ſeniorē.de elec.ta
cite etiā renūciat exhibendo honorē illi cuius electioni ꝯ̃
dixit.de hijs q̃ fiunt a maiore par.c.ex ore.vel recipiendo
aliqd ex teſtamēto qḋ impugnat.ff.de inoffi.teſta.l.ſi pro
ponas.C.de ioffi.teſta.l.ſi pr.ad idē.ff.de pub.l.ſi ego.
§.i.de re iudi.c.quo ad ꝯſultationē.vel accipiēdo benefi
cū̃ vel aduocādo ꝓ eo.de trāſac.ex lrĩs.ff.de inoffi.teſta.
l.pe.in fi.Itē facienda ē renūciatio autoritate illoꝝ quoꝝ
intereſt.de offi.archi.ad hec.§.fi.ideo clericus nō poteſt
ſuo foro renūciare ſine autoritate epĩ ⁊ eius ꝯſenſu.qꝛ ex
hoc ꝑiudicaretͣ epō.de foro ꝯpetenti.c.ſignificaſti.x.q.i.
clericū̃.iij.q.vi.nō licet.a quo eni clericus recipit ordineꝫ
ab eo debet recipe ⁊ iudiciū̃.ix.q.ij.nullus ꝑimas forenſe
⁊ pēitētiale.de penitē.diſ.vi.placuit.de paroch.nullus.
de penitē.⁊ remiſ.oēs.alioqn qlibet clericus de vno epi
ſcopatu poſſet ſibi ꝯſtituere iudicē i alio.vt.ff.de iudi.l.i.
eadē rōe ñ pōt renūciare cleric⁹ ꝑuilegio qḋ hꝫ.xvij.q.iiij
ſiqs ſuadente.nā ⁊ ſi actionem iniuriaꝝ ꝓpriā remittere
poteſt.xxiij.q.iiij.ſi is qui.⁊.c.ſi illic.iniuriam tñ̃ eccleſie
ſiue collegio in pſonam ſuam illatam remittere nō pōt.
de ſenten.excō.c.cum deſideres.§.fi.nec enim hoc ius i
fauorem ſuum ſpecialiter:ſed totius collegij introductuꝫ
eſt ⁊ odium laycorum.de ſenten.excōmu.cap.contingit.
lo.ij.in fi.qui nobis oppido ſunt infeſti.ij.q.vij.laycos.
Bal.autem in.l.ij.§.queſitum.ff.ſi quis cautꝭ.ſic dicit.ſi
quis renunciat omnibus beneficijs an intelligatͣ renun

tiare oībus bñ̃ficijs iuris cōis ⁊ ſtatutarijs:an iuris cōis
tantū̃.dicunt qdaꝫ ꝙ iuris appellatōe ſimpliciter ꝯtinetͣ
ius cōe tanꝙ̃ nobilius ⁊ ſupiuſ.ſicut appellatione poete
intelligitur Virgilius per excellentiam inſti.de iure nā.
⁊ ideo agens ſm formam iuris cōcludendo intelligitͣ no
minaſſe ſolum ius cōe.ad hoc de teſtō militis.l.in teſtō.
contrariuꝫ dicit Bal.ut nō.Inno.in.c.certificari.de ſe
pulturis.ut oēm viaꝫ iuris ꝯprehendat:ut.l.iij.ff.de teſtō
militis.⁊ qḋ nō.in.l.actu ſunt.C.de ſenā.tū̃ i ciuili ſi vie
ſunt diuerſe intelligitur ſibi eligere vtiliorem.de iudi.in
ciuili leniorem:ut.l.ſi preſes.C.de ſenato.Sed in renun
tiando credo oīa iura ſup mā̃ loquētia ꝯtineri ſimplici re
nunciatione:ut arg.l.illud.de acq.heredi.ſecus ſi renun
tiatur certo capiti ⁊ non ſimpliciter:ut in.l.i.§.ſed.eiden
dum.de ſucceſ.edic. ¶ An gnālis renunciatio caſuū̃ for
tuitorum ſeu obligatio nulla ſpecificatione facta validetͣ
iuramēto ſm formam.§.queſitum.alleg.Cy.dicit ꝙ nō
in.l.i.C.cōmo.in.iiij.q.⁊ non allegat glo.ordi.que ē in
aut.ſacra.C.ſi aduer.ven.quia iuramētum non ampliat
obligationem ſed ꝯfirmat.hic aūt ampliaret.Item quia
iuris preſumptione eſt defectus ꝯſenſus vñ̃ nihil opatur
iuramentū̃.Et an caſibus fortuitis in iudicijs ſufficiat ita
renuntiare.renūtio oībus caſibus fortuitis.dicit glo.in
§.queſitum.alleg.ꝙ non qꝛ non ſufficit exprimere niſi ⁊
ſpecificentͣ cauſe:ut.d.§.queſitum.alleg.Et an in renun
ciatione ſufficiat vnum caſuꝫ exprimere ſeu ſpecificare ⁊
poſtea gnālem clauſulam inferre.puta renuntio incēdio
⁊ oībus alijs caſibus fortuitis.qdam ꝙ ſic itelligēdo de ſi
milibus ut de furto:qꝛ incendium ⁊ furtū̃ raro ſunt ſine
culpa.ſed non de vi hoſtium:quia eſt caſus diuerſus in
rōne:ut.l.fluminū̃.§.ſeruus.ff.de dā.infec.dixit ꝙ cuſto
dia aduerſus vim paꝝ ꝓficit.ſꝫ aduerſus incendiuꝫ ſine
ui oīum ⁊ furtū̃ multū̃ ꝓficit.vt.ff.de offi.pfec.vrbis.l.iij.
ꝓ hoc qꝛ eadē rō ergo idē ius.vt qꝛ videtͣ ſenſitū̃ de ſimili
q̃litate caſuū̃ ſpecificatoꝝ.ut in.l.fi.§.cui dulcia.de vino
tritico ⁊ oleo lega.Alij dicūt ꝙ illa gnālitas nihil valet.
nec de ſimilibus ad ſimilia porrigitͣ.qꝛ lrã.d.§.q̃ſitū̃.alle
gati reqrit caſus ꝯtingētes ſpecificatiōe qḋ ē tuti⁹ ⁊ veri⁹
ſm Bal.In ꝯtrib⁹ vō extraiudicialib⁹ an ſuſcipiēs in ſe oē
piculū̃ itelligatͣ de caſu fortuito cogitaſſe.Jo.dixit ꝙ non
ſꝫ de culpa etiā leuiſſima glo.diſtinguit i.d.§.queſitū̃.aut
pōt aliqd opari ñ extēdēdo ad caſuꝫ.⁊ tūc ñ ꝯtinet caſum
ſecus ſi ñ pōt aliqd opari.ſentit glo.i.d.§.q̃ſitū̃.ꝙ gnālis
renūciatio ⁊ artatio valeat i extraiudicialibus dūmodo li
queat de ꝯſenſu.⁊ interpetratͣ liquē ꝑ hoc qꝛ vba viduntͣ
iſerta ad aliqd operādū̃.ff.de fundo iſtructo.l.fundū̃ qui.
ꝯ̃triū̃ tñ̃ probat glo.relata ad tex.l.i.C.cōmodati.Ja.⁊ in
extraiudicialib⁹ ſiqs ſuſcipit i ſe caſuꝫ fortuitū̃ expſſe ſꝫ nō
ſpecificat ſingulas ſpecies vel capitula.an valeat glo.dicͣ
i.d.§.q̃ſitū̃.ꝙ ſic.mltomagis ſi q̃ſdā caſuū̃ fortuitoꝝ ſpeci
ficat ⁊ addit clauſulā generalē qꝛ valet.⁊ dicebat Mar.
ꝙ renūciatio facta ſuis iurib⁹ i iudicijs ꝑſumebatͣ facta
metu.ſec⁹ i ꝯtrib⁹ ſed falſuꝫ ē.qꝛ qlibet act⁹ ꝑſumitͣ ſpon
taneus.alʼs cuī gnālis exceptio ñ valeret.⁊ facit glo.i.§.
q̃ſitū̃.alle.⁊ Inno.extra de renū̃.c.cū̃ ſup.An renūciatio
poſſit fieri pte abſente.videtͣ ꝙ ſic.ut nō.in.l.i.C.ḋ pac.
de pactꝭ.c.cū̃ ꝑdem.ꝯ̃triū̃ credit Bal.fore veꝝ qꝛ ſit ad
obligādū̃.ut.l.certū̃.§.ſiqs abſente.ff.de ꝯfeſſ.⁊ qꝛ iure
futuro ñ renūciatͣ niſi iudex teneat locū̃ ptis.ut.ff.ḋ i ius
vo.l.eū̃ ꝓ quo.⁊ ſm Bal.idē eſt dicē renūtio ⁊ ꝓmitto
non vti vt.d.§.q̃ſitū̃.⁊.l.pe.C.de pactꝭ.Et an ille q renū̃
ciat ꝑſumatͣ ſcienter renūciare.dic vt nō.in.l.ſiqs.ff.de
noua.Jo.an.i.c.ſi diligēti.de foro ꝯpetēti.dicit circa glo.
nrãm dicūt aliq ꝙ aut ius ꝑcipit vel ꝓhibet.⁊ tūc ñ renū̃
ciatͣ.ut i.c.ſi diligēti.de foro ꝯpe.atut ꝑmittit.⁊ tūc renun
ciatͣ.⁊ ſic itelligitͣ de ꝑuilegijs.c.ſi ḋ terra.cū̃ ſi.alij dicūt

ius publicū ē auctoritas. ſed vtilitatis priuatū. aut aucto ritatis ⁊ vtilitatis publicū. Secūdo caſu non renunciat᷑ vt. d. c. ſi diligēti. in pͦmo renūciari poteſt. vt in iuribus cō trarijs in glo. d. c. ſi diligēti. ſignatis. Eſt autē ius publicū auctoritatꝫ qđ pͥnceps ꝯſtituit q ius ſup oēs ꝯſtituere pōt de ꝯſtitu. c. ſi. publicū vtilitatꝫ qđ omniū. ibi tāgit᷑ vtilitas vt. d. c. ſi diligenti. ius enī publicū ꝯſiſtit in ſacris ⁊ ſacer dotibus. i. dict. ius publicū. Itē alio reſpectu eſt publicuꝫ vtilitatis. qꝛ omniū intereſt ne ſacerdotes diuinis officijs noceat᷑: ſꝫ ſuis pcib⁹ peccata populi ꝯmēdāt ⁊ deleant. i. q. ij. paſtor. iij. q. i. nulli. Alij ꝯiūgunt has duas ſolutiōes ſ. primā. ⁊ glo. dicentes. aut ē ius publicū auctoritatis ⁊ vtilitatꝫ. aut publicū auctatꝫ ⁊ vtilitatꝫ pͥuatū. pͦmo caſu nō renūciat᷑. ſcđo ſbdiſtigue aut introductū ē i fauorē renūciā tis tm̄. aut eius ⁊ alterius. pͦmo cāu renūciari poteſt. ſcđo vo non. ⁊ hoc placet Goſ. in ſūma. in ti. de renū. Hoſtiē. vo volens plenius caſus ⁊ mām ꝯprehendere dicebat ſic. iuri publico diuino collegiato quale ē in. c. ſi diligenti. ñ poteſt renūciari etiā p iuramentū. vt in. d. c. ſi diligenti. ⁊ de ſen. excōmu. c. contingat. niſi forſitan p actum ꝯtrarͥ. ꝯ pͥuile. c. ex pte. de ſenten. excōm. ꝑpendimus. in audiētia ꝯtingit nec ꝯceſſo i libertatē eccleſie. xvij. q. iiij. p totum. ꝯ imunitate eccle. c. nō min⁹. nec ꝓhibēti generale ſtatutū eccleſie mutari. xxvi. q. ij. c. i. ⁊. ij. ⁊ ſequēti. nec iducto pp honorē dei. de ferijs. c. ſi. nec firmato diuinis pceptis vel ꝯſilijs generalib⁹ vel ꝓuincialibus vel alijs iurib⁹ quorū trāſgreſſio iducat peccatū mortale. ꝯ ꝯſuetu. c. ſi. xxv. q. i. ſunt qdam. ⁊ iuri conceſſo i fauorem eccleſie ſingulis vel collegij poteſt renūciari expſſe p actum ꝯtrarium ⁊ p lapſuꝫ tpis. qđ dic vt de ꝯſtitu. c. acceſſiſſent. iuri diuino pſonaꝝ ad ſtatū vel libertatē dignitatꝫ vel ecclie ſpectāti. ⁊ ſi renū. ciari valeat quo ad pſonā renunciantē. nō obeſt ſupior di gnitati vel eccleſie. de arbitris. cū tpe. de inſtitu. cū veniſ ſent. qđ metus cā. c. i. iuri inductū ꝑpter priuatā vtilitatē ſeu pͥuatum ius. ⁊ ſi cōmune ſit renunciari poteſt qle eſt de reſcrip. c. nōnulli. ꝯ elec. c. qđ ſicut. §. ſinaūt. de regula ri. ad apoſtolicā. multo fortius qđ non ē cōmune ſed pſo nale vel ſpeciale. quale eſt. ȷ̄. de cōceſſio. preben. c. conſti tutis. alli iuri qđ publicū ſtatum reſpicit renunciari ñ pōt ſicut ꝙ pſona idonea ⁊ canonice eligat᷑. de elec. qꝛ ꝑpter ꝙ voluntas defunctoꝝ adimpleat᷑. de teſta. tute. hoc de iur᷑ eccleſiaſtico eccleſijs ⁊ eccleſiaſticis pſonis ꝯceſſo iuri humano publico auctoritatꝫ ⁊ vtilitatꝫ. ſicut eſt ius fiſcale renūciari ñ pōt. ff. de pac. l. ius publicū. ⁊. l. inter debi torem. qle eſt illud qđ pcipit puniri maleficia. de ſenten. excōmu. c. vt fame. ꝙ libellus det᷑ iudicialis ordo ſeruet᷑ de libel. obla. ⁊ litꝫ ꝯteſ. p totum. ⁊ ꝙ alia iura ſeruent᷑ re ſpicientia publicū ſtatum. de lega. i. l. nemo poteſt publi co auctoritatꝫ ⁊ vtilitatis pͥuato p ꝯmunē vtilitatē introdu cto expſſe renunciari non poteſt. niſi iuramēto firmet᷑. ꝯ iureiurā. c. cū ꝯtingat. C. ſi aduerſus ven. l. i. ⁊ aut. ſacrā. tacite poteſt. ff. de ꝓcura. l. filiuſſa. §. veterani. Si ſit idu crum ꝑpter priuatā vtilitatē renūciari pōt ſi ſit fauorabile C. qñ mulier tu. offō fungi pōt. aut. mri ⁊ auie. ſi ſit odio ſum. vt macedonianū ſecus. ff. ad mace. l. ſed ⁊ ſi pi. ſm Hoſti. ſm quē adde qđ nō. de regularib⁹. c. ad apoſtoli cam. ⁊ in ſūma de renū. §. ij. ⁊ ibi hec diſtinctio remittit᷑ Ange. autē in. l. pe. C. ꝯ pac. dicit ꝙ renūcians pͥuilegio fori eo vlterius ñ vtit᷑. ut. l. ſiqs in ꝯſcribēdo. C. de pac. ⁊ itellige i eo q renūciauit pͥuilegio ꝙ poterat declinare ex pͥuilegio. exemplū i ſcolari q hꝫ tres iudices. ut in aut. ha bita. C. ne filius ꝓ patre. ligat᷑ ḡ ſcolaris tali renūciatiōi añ litꝫ ꝯte. Sꝫ vbi qs renūciaſſꝫ exceptiōi fori cui nullo mō eſt ſubditus. talis renūciatio ñ aſtringit renuncianteꝫ niſi poſt litꝫ ꝯteſt. ſic itelligit᷑. l. ſi ꝯuenerit. ff. de iuriſ. o. iudi. q̄ videt᷑ ꝯtra. l. pe. C. de pac. Si tñ pena eſſet appꝑſita in ꝗ

tum renūciauit vterct᷑ exceptione. bñ eſſet locus exactiōi pene qꝛ renunciatio non eſt ꝯ legē imo pͥter legē. ḡ pena petit᷑. vt. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de vbo. ob. Ut tamē iſta renunciatio ſit ſemp valida. facias ſm Angel. ibi ap poni in iſtrumēto illa verba ꝙ qs ꝓmittit ſoluere ne ap. piſis ⁊ vbicūqꝫ locoꝝ fuerit iuent⁹. nā tunc rōe deſtina te ſolutionis vbicūqꝫ itelligit᷑ ꝯtraxiſſe. vt. ff. de ac. ⁊ ob. l. ꝯ traxiſſe. idem vero Angel. in. l. i. C. de iuriſ. o. iu. ſup glo. di cit ꝙ glo. in. d. l. i. de iuriſdi. o. iudi. videt᷑ innuere ꝙ licet exceptio iudicis incōpetentis nō ſit ꝓpoſita inter alias ex ceptiones. tū ꝯtinuo ꝓponi poterit añ litꝫ ꝯteſt. qꝛ iuriſdi tio iudicis incōpetentis ñ firmat᷑ niſi demū p litꝫ conteſt. ⁊ hoc idē tenuit glo. i. l. ſi p errorē. ff. de iuriſdi. om. iudi. hoc etiā tenet Pe. de bella pti. per. l. eo tēpore. ff. de pec culio. in pn. ⁊. ff. ſo. ma. l. ſi cū dotē. §. eo aūt tempore. ſed Mar. ſili. dicit indiſtincte incōtinenti iuriſditionē funda ri cū qs declinat iuriſditionē cū poteſt. nā ſemel ꝓbatum non reprobat᷑. ut. l. pōponius. ff. de nego. geſt. ⁊ iudex ſe mel acceptatus nō recuſat᷑. vt. C. de dila. l. ſi qñ. ⁊ ſemel placitū amplius non diſplicet in pͥudicium alienū. vt in regula. qđ ſemel. de re. iuris. in. vi. nec poteſt qs mutare ꝯſiliū in pͥudiciū alterius ut in regula iuris. mutari. pro hoc etiā facit ꝙ ad recuſandū iudicē ſuſpectū. xx. dies trī buunt᷑. vt i aut. offerat᷑. C. de litꝫ ꝯteſt. Jaco. de are. cui⁹ opi. tenet Ja. bu. dicit ꝙ iudici non querit᷑ iuriſditio niſi p litis ꝯteſt. vt. d. aut. offerat᷑. ſed parti querit᷑ actio ad in tereſſe vel ad penā ſi ſe p ſtipulationē obligauit. ſi aūt nu do pacto. tunc agit᷑ cū eo de dolo. vt. ff. de dolo. l. ſi cum mihi. ⁊ hec eſt opi. originalis Ja. de raue. ſed Jac. bu. lꝫ teneat eaꝫ. ſubdiſtinguit latius dicēs. ꝙ ꝓrogatio duplex eſt. vna eſt tacita cū ptes ſcienter litigant᷑ corā iudice incō petenti. vt. l. i. C. de iuriſd. om. iu. ⁊ iſta prorogatio nō ob ſtat niſi poſt litꝫ conteſt. nec añ querit᷑ iuriſditio iudici. vt dictis iurib⁹. ⁊ ita intelligit᷑ glo. in. l. i. C. de iuriſ. om. iu. Alia eſt ꝓrogatio ſcilicet expreſſa cū partes paciſcuntur ad iudicem. vt de cā talis ſit iudex lꝫ incōptens. ⁊ cogno ſcere poſſit ⁊ debeat. ⁊ tunc ex ꝯuentiōe querit᷑ iuriſditio iudici ſed reuocabiliter. qꝛ poteſt eius iuriſditio declinari vſqꝫ ad litꝫ ꝯteſt. ſic itelligit᷑. l. ſi ꝯuenerit. alle. ſicut dicim⁹ in legato qꝛ queritur ignorāti reuocabiliter. ſed poſt acce ptationē irreuocabiliter. vt. l. cū pī. §. ſurdo. ff. de lega. ij. Si vo non p viam ꝓrogationis ſed p viaꝫ ꝓmiſſionis ſim plicis aliqua pars ꝓmiſit ſub certo iudice reſpōdere. ſicut videmus quottidie fieri in oibus inſtrumentꝫ: qꝛ ꝓmittit qs reſpondere perugij aſſiſij. ⁊c̄. ⁊ tūc ex tali pacto iudici nulla querit᷑ iuriſditio. niſi litꝫ ꝯteſt. ſed ſi pars q̄ ꝓmiſit ñ obſeruat ꝓmiſſa qꝛ nō vult reſpondere. tenet᷑ ad penam ſi ꝓmiſit vel ad intereſſe ſi ꝓmiſit. ſic intelligit᷑. C. ꝯ epis ⁊ cle. l. ſiqs in cōſcribendo. Pe. aūt de ancha. in ſuo con ſilio qđ incipit In xp̄i noie amen. in auxiliuꝫ veritatis ⁊ p confirmatione eoꝝ. ⁊c̄. loquēdo de intellectu. d. l. ſi cō uenerit. alle. dicit ꝙ expoſito glo. in ea. l. ſi ꝯuenerit. que itelligit ⁊ gloſat vbum. adiret᷑ in ipſa. l. poſitū p litꝫ ꝯteſt. pōt intelligi dicta glo. cū non appareat p aliquē actum ex preſſe añ litꝫ ꝯteſ. in iudicio ꝯſenſiſſe. ſed ſi appareret non videt᷑ amplius habere locū penitētia. ⁊ ſic itelligat dictā glo. qſi funiculus duplex difficiliter rumpat᷑. vt in. c. i. de pac. nec poteſt negari dicit ipe Pe. ibi qn p ſatiſdationē ⁊ ꝓmiſſionē de iudicato ſoluēdo videat᷑ iuriſditio ꝓroga gata. q̄ prorogatio etiā abſqꝫ litꝫ ꝯteſ. firmat᷑. iuxta nō. in c. p. ⁊. g. de offi. de lega. ⁊ etiaꝫ ꝓnūciatio iudicis a qua ñ eſt appellatū ⁊ firmat iuriſditionē iudicis ordinarij etiā ꝯ non ſuos ſubditos. vt nō. Jnno. in. c. pterea. de dila. ⁊ ꝙ ipe nō. ⁊ poſt eū Jo. an. in. c. ſup litis. de reſcrip. ⁊ ſine ap pellatione ꝯdictio pſonarū. aut modicū operat᷑ ꝯ factum iudicis. c. dilecto. ⁊ qđ ibi nō. Jnnocē. de appella. Jtem

exceptio iudicis incõpetentis ꝓpter iuramenti appoſitio
nẽ in cõtractu non hꝫ obſtare. ⁊ certe dicit idẽ Pe. licet
nouũ uideat᷑ audeo dicit ipſe dicere ꝙ l. ſi cõuenerit nõ
habet locũ vbi promiſſio de nõ ſuo iudice adeundo eſt fir
mata iuramento. quo caſu nõ videt᷑ habere locũ peniten
tia. de qua loquit᷑ l. illa ꝙ p̃mo probo dicit ipſe ex regula
gnãli qua cauetur omne iuramentũ eẽ ſeruandũ qđ non
vergit in diſpendiũ ſalutis eterne. c. cũ contingat. de iure
iur. de pact. c. ij. li. vi. ſed illud ẽ huiuſmodi. cõuenit enim
expreſſe pluribus locis gnãliter vbiqꝫ poſſe grauari i ere
⁊ in pſona. ⁊ corã quocũqꝫ iudice vbi creditor voluerit eũ
cõuenire. que ergo ſũt ꝓmiſſa de iure canonico opere cõ
pleant᷑. ⁊ mortaliter peccat q recedit a pacto. vt in. c. đ pa
ctis. ⁊ ꝙ ibi nõ. nec debet iudex ſecularis aliquẽ audire
cõtra ꝓprium iuramentum. vt in. c. ij. de iureiur. li. vi. nec
mirum dicit Pe. ſi in hoc dico. l. illã ſi cõuenerit. non ha
bere locũ cũ pactuꝫ eſt iuramento firmatum. nã i grauio
ribus iuramentũ firmat contractũ initum cõtra ius ciui
le. vt. d. c. cũ contingat. ⁊ c. ij. de pactis. li. vi. multomagis
debet firmare ne liceat variare vel penitere. ⁊ ſit vnus iſte
de caſibus in qbus varietas ⁊ incõſtantia reprobat᷑ ꝓpt᷑
vinculũ iuramenti. c. cũ in multis. de reſcrip. li. vi. nec põt
dici dictã l. cõcernere publicã vtilitatẽ. ſed vtilitatẽ priua
torum. ⁊ per ꝯñs põt actus ⁊ diſpoſitio iuramento firma
ri. iuxta theoricã Bar. in. l. ſi qs ꝓ eo. ff. de fideiuſſo. Jo.
de imol. in. l. qdã cõſulebant. de re iud. querit an ꝑ ſatiſda
tionẽ de iudicio ſiſti quis videat᷑ in iudicẽ cõſentire. ⁊ ſic ꝓ
iudicet ſibi in exceptõe recuſatõnis. nã Bar. tenet ibi ſim
pliciter ꝙ non. ꝑ nõ. in auꝫ. offerat᷑. C. de li. conꝫ. ⁊ ꝑ ea
que Bar. tetigit in. l. vir bonus. ff. iudicatũ ſolui. glo. tñ
de hoc dubitauit in. l. fi. in glo. ij. ff. qñ appella. ſit. ⁊ nihil
decidit Inno. tetigit in. c. inter monaſterium. de re iudi.
Bar. ẽt videt᷑ dubitaſſe in. l. ſi pupillus. §. i. ff. đ ꝑuilegijs
credi. forte poſſet ſic dici ſm Jo. ꝙ ſi de mente partis con
ſtet id ſeruet᷑. in dubio aũt põt dici ꝙ aut p̃ſtatur in caſu
neceſſitatis. ⁊ tunc nõ intelligit᷑ renũtiaſſe exceptõni recu
ſationis. ⁊ ita videt᷑ itelligere Inno. auꝫ. offerat᷑. ꝙ ex ne
ceſſitate fuit p̃ſtita ibi. vt qꝛ erat caſus in quo tenebat᷑ ſatiſ
dationẽ illaꝫ preſtare. ⁊ hoc caſu põt dici ꝙ illa ſatiſdatio
hꝫ in ſe tacitã cõditionem ſi ⁊ inquantũ teneatur corã illo
iudice reſpondere ⁊ non poſſet illius examen declinare. ⁊
ſic poſſet itelligi qđ dixit Bar. in. d. l. quidã conſulebant
Sin aũt preſtat᷑ ſponte eo caſu quo non tenebat᷑ tũc ẽ ma
gis dubiũ. qꝛ tũc videtur ſentire ꝙ tũc ſit ſecus a ꝯ̃rio ſuo
rum verborũ. ſed Bar. in. alſ. l. quidã conſulebant. vide
tur ſentire idẽ inquantũ ſimpliciter dicit ꝙ dicta ſatiſdatio
hꝫ in ſe conditionẽ tacitã. de qua. ſ. dixi. nec diſtinguit an
ſponte: an neceſſitate preſtet᷑. forte põt dici ſm ipſm Jo. ꝓ
cõcordia. ꝙ aut p̃ſtans illam ſciebat ſe nõ teneri ⁊ hoc cõ
ſtat. ⁊ tunc ꝓcedat opi. Inno. qꝛ non videt᷑ bene poſſe ca
pi alia cõiectura quare tũc preſtiterit niſi vt ꝯſentiret in iu
dicẽ Jo. tunc videt᷑ cõſenſiſſe. ar. nõ. in ſimili. in. l. ſi cũ au
rum. ff. de ſolu. ⁊ qđ habet᷑ in. l. ſi qñ. ff. de leg. i. Si autẽ
putabat ſe teneri tũc poſſet ꝓcedere opi. Bar. qꝛ errans
nõ videt᷑ cõſentire. vt. l. ſi per errorẽ. ff. de iuriſdic. om. iu.
In dubio aũt p̃ſumit᷑ ſcientia ꝙ qlibet p̃ſumat᷑ ſcire iura
vt. l. leges. C. de legibus. niſi forte fuerit minor: mulier vl᷑
ruſticus. vel ſimilis pſona in qua p̃ſumit᷑ iuſta ignorantia
vt. l. cũ de indebito. in prin. cũ ibi nõ. ff. de ꝓba. ⁊ hoc in
ſatiſdatione de iudicio ſiſti. In ſatiſdatione aũt iudicatuꝫ
ſolui. Bar. in. l. quidam conſulebant. nõ tetigit. tamen
idẽ dixit in. d. l. vir bonus. in eo ꝙ dicit in. d. l. quidam cõ
ſulebant. in ſatiſdatione de iudicio ſiſti. nam vtraqꝫ debet
ante li. conꝫ. p̃ſtari eo caſu quo ſunt p̃ſtande. facit qđ ha
bet᷑ in. l. pomponius. §. rati. ff. de ꝓcura. de hac aũt ſatiſ
datione iudicatũ ſolui ſpecifice dubitauit in. d. l. ſi pupil
lus. ¶ Aduerte tñ qꝛ ſubtiliter cõſiderando ibi loquitur
qñ poſt contumaciam pro recuperanda poſſeſſione qs ſa
tiſdedit de iudicato ſoluendo. an tunc ꝑdiderit declinatori
am fori. naꝫ põt tunc dubitari ꝓpter duplicẽ cauſã. p̃mo
ꝓpter ipſam ſatiſdationẽ. Secundo propter contumaciã
preambulã. ⁊ de iſta ſcđa cauſa tangit Angel. ⁊ ibi dixit
Jo. poſt eũ in. l. ſi finita. §. iul. ff. de dam. infec. de p̃ma vi
detur dicendum vt ſuperius ẽ dictum in ſimili de ſatiſda
tione de iudicio ſiſti. ¶ Aduerte tamen qꝛ nõ videtur eẽ
neceſſe ꝙ pro recuperanda poſſeſſione data ĩ contumaciã
qs ſatiſdet de iudicato ſoluendo. ſed videtur ſufficere ꝙ qſ
ſatiſdet de iudicio ſiſti vt in auꝫ. ⁊ qui iurat. C. đ bo. auct.
iudi. poſſi. ⁊ hoc etiã videtur velle Bar. in. l. hoc autẽ. §.
fi. ff. ex quibus cau. in poſſ. eatur. licet ꝯ̃rium videatur ſen
ſiſſe in alſ. l. ſi pupillus. Et ad p̃dicta facit qđ nõ. Cy. in. l.
fi. C. de ſpon. Et aduerte qꝛ hec ꝓcedunt tenendo opi. p̃
dictã quã tenuit Bar. in. d. l. quidam conſulebant. ⁊ glo.
in. d. c. inter monaſterium. ⁊ videtur fuiſſe cõmunis opi.
Bar. in. l. ſi conuenerit. ff. de iuriſdi. om. iudi. dicit quid
releuant iſta pacta que quotidie ponuntur in inſtrumẽtis
ꝙ quis poſſit vbiqꝫ cõueniri. Reſpõdeo aut iſtud ſimpli
ci pacto fit ⁊ non releuet aliquid. vt. l. ſi ꝯuenerit. ff. de iu
riſdi. om. iudi. aut fit per ſtipulationẽ. ⁊ tunc qui promiſit
ꝯueniri corã iudice nõ ſuo poteſt ꝯueniri ad penam uel in
tereſſe. ff. de arbitris. l. diem proferre. in fi. ſed ſi iſta cõuẽ
tio eẽt confecta per alia verba. ſcilicet ꝙ quiſ promittit ſol
uere in quolibet loco in quo placuerit actori. ⁊ iſtud non
releuat quia debet intelligi ꝙ actor non trahat reum de
bitorem extra ſuuꝫ domiciliũ. vt. l. meuia. in fine. de ope.
libe. aut promittit ſoluere in quocũqꝫ loco fuerit inuẽtus
⁊ tunc vbicũqꝫ fuerit inuentus poteſt conueniri. quia ibi
dicitur contraxiſſe. vt. l. contraxiſſe. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ de
adminiſtra. tu. l. ſi ticium ⁊ meuiuꝫ. §. i. Et ſic aduerte ad
differentiam quia aliud eſt promittere ꝙ vbiqꝫ poſſet con
ueniri. aliud eſt promittere ſoluere vbicũqꝫ inuenitur. fa
cit ad predicta quod dixit Bar. in. l. ij. §. ſi quis ita. ff. de
eo qđ certo loco. ſic intelligo dicit Bar. qđ nõ. Guil. in. l.
ſi quis in conſcribendo. C. de epis ⁊ cle. Itẽ ſi ꝓmitto ſol
uere vbicũqꝫ in tuſcia me inueneris. nam vbicũqꝫ me in
ea prouincia poteris inuenire ſi ibi me inueneris poteris
ibi me conuenire. vt. l. heres abſens. §. fi. cum. l. ſequen.
ff. de iudi. non obſtat. §. queſituꝫ. l. ij. ff. ſi quis cauꝫ. quia
bene poſſunt queri quelibet ciuitates ſeu caſtra que ſunt
in tuſcia.

Renuntiatio iurium futurorum.

s Upereſt ut uideamus an ius futu
rum poſſit tolli ſeu renunciari. Jac. bu. in. d. l.
i. C. de pactis. dicit ꝙ per pactum tollitur ius
futurum. ut. l. i. ſ. de pactis. per repudiationeꝫ ſolum ius
preſens ⁊ nõ futurũ tollitur. vt. l. ſi ita ſcriptũ. §. ſi ſub cõ
ditione. ff. de leg. ij. Sed que eſt ratio ꝙ repudiatio ſeu re
nuntiatio tollit ius preſens ⁊ non futurum qđ eſt inlius
ꝙ̃ ius preſens. Reſpon. dicit Jac. licet repudiatio de pre
ſenti iure ⁊ eius cõſenſus interueniat. nõ tamen ꝓpterea
ualidatur niſi ſolo conſenſu repudiantis. ⁊ ab eius ſolo cõ
ſenſu dependet. pactum uero ualidatur conſenſu amboꝝ
Et ſi dicas nonne quottidie fit repudiatio iuris futuri ali
cui preſenti. quomodo ergo valet. dic ſm Jac. ꝙ ẽ pactuꝫ
qđ fit ⁊ non renuntiatio. non attendã abuſionẽ nominis
quã faciunt tabelliones dicentes. talis renuntiauit. imo i
telligam pactum fecit. ar. l. inſulam. ff. de preſcriptis ver
bis. ⁊ l. ſi vno. circa prin. ff. locati. Et dato ꝙ̃ non intelli
gam ſic dictum. dicam ꝙ̃ cum de fauore tractamus ſi non

valet id quod ago ut ago valet vt poteſt.ut.l.an inutilis.
ff.de acceptil.⁊ ſic vt pactū valebit. Sed que eſt ratō ꝙ re
nuntiatio operatur ſuper iure p̄ſenti ⁊ nō ſuper iure futu
ro. Reſpondeo duplex.vna ē quia renuntiare ē a ſe abdi
care aliquid.⁊ ille dicit̄ poſſe nolle qui poteſt ⁊ velle. Sꝫ
ita eſt antecedente conditione.quis non pōt velle fideicō
miſſum.ergo nō poteſt nolle a ſe abdicare. Scḋa ratio ē
quia verba ꝓlata ſm preſens tempus operantur ſm illō
ſi poſſunt.⁊ ſi non poſſunt nō operantur ēt ſm aliud. vn̄
verbū preſentis tp̄is non trahitur ad futurum.vt.l.v̄buꝫ
erit.ff.de verbo.ſigni.⁊.l.ſi a colono.ff.de verbo.obliga.
modo ita eſt ꝙ qn̄ dico remitto vel repudio.iſta verba ſūt
ordinata ad p̄ſens ſed de preſenti operari non pn̄t cuꝫ nil
iuris habeam qḋ poſſit a me abdicari.ergo nec de futuro
operatur.ſed ſi paciſcar non petere pactū operatur de pre
ſenti.qꝛ me ſtatim obligat vt non petaꝫ in futurū.⁊ ideo
pactum valet ⁊ non renūtio.vt.d.l.i.C.de pactis. Et cir
ca iſtam materiam vltramontani diſtinguunt. ꝙ aut que
ris de eo quod eſt vallatum conſenſu vnius tantum ⁊ per
pactum tollitur pars preſens per conſenſum futurum.ꝑ
repudiationem tollitur preſens non futurū. Sed hoc nō
videtur bene dictum.nam dominiuꝫ acquiritur alicui cō
ſenſu duorum.⁊ tamen poteſt tolli conſenſu vnius tantuꝫ
habendo rem pro derelicta. ſic ⁊ obligatio conſenſu duo
rum introducta poteſt diſſolui conſenſu vnius.ſeu ſolius
creditoris ⁊ inuito debitore.vt.l.ſolutionē. ff.de ſolutio.
Sed ego puto dicit Jac.ꝙ ipſi voluerunt ſic intelligere.
ꝙ aūt quedam cauſantur conſenſu duorū ⁊ reſident apḋ
duos.⁊ iſta per renunciationem nō tolluntur ſed per pa
ctum.vt.l.pomponius ſcribit.ff.de nego.geſt.non obſtat
l.ſolutionem.ff.de ſolutio.quia ibi per indirectum tollit̄
aut ego volo tollere directe id quod reſidet apud duos ⁊
oportet interuenire conſenſuꝫ alterius per pactum. ut.l.
pomponius.aut volo ⁊ indirectum tollere ⁊ poſſum etiā
ſine conſenſu alterius.vt.d.l.ſolutionem.de ſolutio. Si
ceremi ergo dicit Jac.ꝙ aut queremus de eo quod eſt val
latum conſenſu duorum.ſed tamen reſidet apud vnū tan
tum.vt eſt dominium.⁊ hoc poſſum abdicare ſi volo. aut
apud vtrunqꝫ ⁊ tunc per repudiationem tollere non poſ
ſum.ſed per pactum.vt.l.pomponius.⁊.l.ſequen.cū gl.
ff.de nego.geſtis. Aut quero de eo quod eſt fundatum ī
perſona vnius.⁊ ab vnius tantum conſenſu.ut eſt legatū
nondum agnitum quod eſt ſolum fundatuꝫ a voluntate
defuncti.vt.l.cum pater.§.ſurdo.ff.de leg.ij.⁊ tunc ſi eſt
preſens tollitur repudiatione.ſi futurum tollitur pacto.ſꝫ
ſi agnouiſſet legatum preſens tunc eſſet fundatum volun
tate duorum.ſcilicet defuncti ⁊ legatarij. ⁊ ideo repudia
tio non valeret.ſed pactum de non petendo ſic. Angel.
autem in.l.i.C.de pactis.dicit an iuri de preſenti vel de
futuro renūtiari poſſit ⁊ quomodo.circa quod dic.aut ius
competit nobis re ⁊ ſpe de preſenti.aut competit ſpe tan
tum.aut nec re nec ſpe.primo caſu aut competit nobis ſi
ne aliquo facto noſtro ex diſpoſitione legali vel teſtatoris
⁊ poteſt remitti repudiatione ſimplici. exemplum in he
reditate vel legato relictis.vt.l.fi.C.de repudianda here
ditate.de condic.inſti.l.ſi quis ita.de lega.i.l.ſeruum filij
§.i. Si vero tale ius nobis competit ex facto noſtro.tunc
aut eſt ius perſonale.aut eſt ius reale.ſi perſonale.nō tol
litur repudiatione ſed pacto.vt.l.fideiuſſores. de pactis.
⁊ facit.ff.de ver.obli.l.ſtipulatio iſta.§.alteri. Si vero eſt
ius reale.tunc ius poſſeſſionis poteſt tolli ſine repudiatio
ne vel pacto.ius dominij non.vt probatur de vtroqꝫ iure.
l.ſi quis vi.§.differentia.ff.de acqui.poſſeſ. Secundo ca
ſu quando ius competit nobis ſpe tantum.dic ꝙ pacto re
nuntiari poteſt.vt.l.i.C.de pactis.in primo contrario.⁊
in legibus allegatis in ea niſi talis renuntiatio fieret in iu
dicio.quia tunc habet vim pacti.vt.l.i.de curato.bo.dā.
facit.l.fi.in fine.C.de temporibus appella.⁊ niſi talis re
nuntiatio fiat extra iudicium parte preſente ⁊ acceptante
quia tunc talis renuntiatio inducit pactuꝫ.vt.l.tale pactū
in prin.ff.de pactis. Si vero tale ius non competit nobis
nec re nec ſpe.tunc non videtur renuntiatione vel pacto
remitti poſſe.vt.l.i.§.quod ait.ff.quoruꝫ legatorū Bar.
in.l.i.C.de pactis.ſic ait.an iuri de futuro poſſit renūtia
ri diſtinguo tres caſus. Quedam ſunt iura que vere no
bis competunt re ⁊ ſpe.quedam que nobis ſpe.quedam
que nec competunt re nec ſpe.primo caſu ſi quidem illa
iura competunt nobis abſqꝫ aliquo noſtro facto ex diſpo
ſitione legis uel teſtatoris.vt legata que a die mortis teſta
toris queruntur ignoranti.⁊ hereditas que queritur filio
ſuo ignoranti.tunc poteſt repudiari ⁊ per pactum remitti
non eſt dubium.vt.l.fi.C.de repu.heredi.⁊.l.ſi quis ita
de condic.inſti.⁊ quod ibi nō.⁊ in.l.ſeruum filij.§.i.ff ḋ
leg.i. Si vero nobis competūt ex aliquo facto noſtro tūc
ſi eſt ius perſonale nullo modo poteſt tolli renuntiatione
ſed requiritur pactum factum parte preſente.quod alte
ri paciſcendo non queritur vt in.l.fideiuſſores.⁊ quod
ibi nō.ff.de pactis.⁊.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.ḋ verbo.
obli. Si vero eſt ius reale.tunc ius poſſeſſionis poteſt ſim
plici renuntiatione perdi.vt.l.ſi quis vi.§.differentia.ff.ḋ
acqui.poſſ. Quandoqꝫ eſt ius aliquod quod cōpetit ſpe
non re.⁊ tunc per pactum poteſt remitti.vt.l.i.C.de pa
ctis. Simplici vero renunciatione dic.aut fit parte preſen
te.⁊ idem quod habet vim pacti.vt.l.tale pactum.in p̄n.
ff.de pactis. Si parte abſente in iudicio valet.vt.l.i.de cu
rato.bo.dan.⁊ ibi nō.⁊ in.l.plurium.ff.de acqui.here.
⁊ in.l.i.§.i.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ in.l.i.circa fi.C.ḋ tempo
ribus appel. Si extra iudicium nō valet.vt.l.ſi ita ſcriptū
§.ſi ſub conditione.ff.de leg.ij.cum ſimi. Quandoqꝫ eſt
aliquod ius quod nec re nec ſpe.⁊ iſtud ſi quidem verba
renuntiationis propriam ſapiunt diſpoſitionem de preſē
ti nullo modo ad ius futurum renuntiatio porrigitur. C.
de capti.l.nec nos.ff.quorum legatoruꝫ.l.i.§.qḋ ait. Sꝫ
ſi verba pacti porrigerentur ad futuruꝫ hoc modo ſi quo
tempore res ad me pertineret etiam ex cauſa de futuro fa
cio tibi pactum de non petendo.uel ſi. uerba.tunc puto
ꝙ iſtud valeret.ar.ff.de uerbo.obli.l.ſi rem meam.facit.
ff.de uſucapi.l.cum vir.

Renuntiatio ſucceſſionum futurarum.

s Vpereſt ut uideamus ḋ pactis
ſucceſſionum futurarum. Pro quo ſciendū
eſt ꝙ quoddam eſt pactum future ſucceſſiōis
conſeruande.quoddam eſt pactum de non ſuccedendo
alicui. Circa primum pactum ſcilicet pactuꝫ future ſucceſ
ſionis conſeruande dicit Bar.in.l.fi.C.de pactis. an ta
le pactum valeat.videtur tex.ꝙ ſic in.§.fi.inſtit.de legiti
ma agna.ſucceſ.⁊ ibi pater emancipat filium contracta fi
ducia.dico ſic.quandoqꝫ ille qui habet ius ſuccedendi pri
uatur eo ꝓꝑ ſuū delictū qn̄qꝫ ꝓꝑ aliū iuris rigorē.pr̄io cāu
ſi q̄dē qs ē ꝑuat⁹ ꝓꝑ delictū.tūc ualet pactū conſeruande
ſucceſſionis.quia poteſt quis remittere cauſas ingratitudi
nis.vt.l.fi.C.de reuocan.dona. Sed ſi quis uellet facere
pactum ut ingratitudo futura non obſtaret. non ualeret
quia induceret quem ad delinquendum.⁊ eſſet cōtra bo
nos mores.ut.ff.de pactis dotali.l.conuenire. Secundo
caſu quando quis priuatur propter aliquem iuris rigorē
⁊ tunc aut paciſcens poſſet ſuper hoc prouidere teſtando
⁊ ualet pactum.ut.d.§.fi.inſti.de legitima agna.ſucceſſi.
aut non poſſit prohibere teſtando ⁊ pactum non ualet.ut

x.coll.de feu.ſucceſſ.c.i.pro hoc induco dicit Bar.ad.q.
de facto.ſtatutũ eſt peruſij.ꝙ filia femina nõ ſuccedat ab
inteſtato ſtantibus maſculis ex teſtamẽto capit quicquid
ſibi relinquitur. Ex hoc dicit Bar.ipſe ꝙ tempore quo
dotatur ipſa filia de conſenſu patris.reſeruat ſibi ius ſuc
ceſſionis.iſtud pactum ualet.ut.d.§.fi.inſt.de leg.agna.
ſucceſ.Sed pone vt vidi in quibuſdã ciuitatibus eſt ſtatu
tum ꝙ mulier nupta extra ciuitatẽ nõ ſuccedat ex teſtamẽ
to nec ab inteſtato.certe tunc pactum de reſeruando iure
ſucceſſionis nõ valeret per ea que dicta ſunt ſupra. Idem
poſſimus dicere dicit Bar.in ciuitate aſſiſij ẽ ſtatutũ ꝙ
ingrediens monaſterium non ſuccedat.an valeat pactũ
factũ cum cõſanguineis de reſeruãdo iure ſucceſſionis tẽ
pore ingreſſus.ad iſtã queſtionẽ examinandam.oportet
primo videre ſm Bar.an ualeat ſtatutum ꝙ ingrediens
monaſteriũ non ſuccedat.videtur ꝙ non.quia contra pri
uilegia conceſſa clericis per.l.deo nobis.C.de epiſ ⁊ cle.
⁊ videt̃ contra libertatẽ eccleſie.vt in aut.caſſa.C.de ſa
croſan.eccle.⁊ pro hoc videtur tex.in aut.de ſanctiſſimis
epis.§.ſed hoc preſenti.⁊ in aut.niſi rogati.C.ad trebel.
Solutio.aut ſtatutũ diſponit de ingrediente per hec ṽba
ingrediens monaſteriũ uel ſi quis intraret monaſterium
ſit priuatus iure ſuccedendi uel nõ ſuccedat. ⁊ dico ꝙ ſta
tutũ valet.nam non diſponit circa clericũ ſed circa laicũ
nã laicus eſt ille qui ingreditur monaſteriũ ſicut viuens
moritur.vt.l.qui duos.de manumiſſ.teſtamẽto. Et huic
non obſtat in aut.caſſa.nec obſtat aut.niſi rogati.q̃ ibi
ſi monaſteriũ ingredit̃ lucratur.in caſu vero noſtro lucrũ
aufertur.Sed ſi ſtatutũ diſponit de iam ingreſſo.p hec ṽ
ba.ſi quis ingreſſus fuerit monaſteriũ ⁊ tunc non ualet
ſtatutũ.q̃ non poteſt clerico auferri ius ſuum ⁊ eſſet con
tra libertatem eccleſie.vt.d.l.deo nobis.⁊ hoc dico dicit
Bar.ſaluo iudicio ⁊ determinatione canonica.⁊ ꝙ in ca
ſu predicto ualeat ſtatutũ patet q̃ poteſt fieri per pactum
ſaltẽ iuramento firmatum vt ſtatim dicet̃. Pactũ vero
de non ſuccedendo an valeat.dic ꝙ aut cum pacto eſt ad
mixtum delictũ ⁊ tunc valet pactũ ſucceſſionis perinde.vt
l.i.§.ſi quis parẽs.ff.ſi quis a paren.fuerit manu.ſm vnã
ſolutionẽ.Si vero nõ eſt admixtum delictũ.⁊ tũc aut rõe
talis pacti tantũ percepit quãtũ occaſione ſucceſſionis de
beret ⁊ valet pactũ.vt.d.l.i.§.ſi parens.ſm aliã lecturã
Si vero tantũ non percepit.⁊ tunc de iure ciuili pactum
nõ valet.vt.C.de col.l.pactũ.de iure canonico ſic ſi fuerit
iuramento firmatũ.vt in.c.quãuis.de pactis.li.vi.⁊ ideo
hodie ẽ conſuetudo ꝙ filie femine faciunt pactũ de nõ ſuc
cedendo ⁊ iurant ⁊ valet iſtud pactũ. Et ſi tu dicis vide
tur ꝙ iuramentũ nõ habeat validare ſeu cõfirmare iſtud
pactũ q̃ ẽ cõtra bonos mores.vt.l.fi.C.de pactis.⁊ in.c.
non ẽ obligatorium.de reg.iu.in.vi.dico dicit Barto.ꝙ
iſtud pactũ non ẽ contra bonos mores.nec obſtat.l.fi.C.
de pactis.quia loquitur de pacto de ſuccedẽdo vel de di
ſponendo de hereditate poſtq̃ fuit ſucceſſũ.quod pactũ
inducit votum captande mortis alteri⁹.⁊ ſic non valet ſꝫ
queſtio noſtra loquitur de pacto de non ſuccedendo per
quod votum captande mortis non inducitur imo tollit̃
merito iuramẽto firmat̃. Pactum autem de ſuccedẽdo
alicui videtur expreſſũ.ꝙ non valeat cũ ſit contra bonos
mores.ideo non valet.vt.l.pactũ.C.de pactis.⁊.l.cũ do
nationis.C.de tranſac.⁊.l.ſtipulatio hoc modo cõcepta
de ṽbo.obli.⁊ de pactis cõuentis.l.cũ hereditas.glo.tñ
que ẽ in.d.l.fi.C.de pactis.videt̃ dicere ꝙ p ſtipulationẽ
hoc poſſit fieri promittendo oĩa bona pſentia poſt mortẽ
vide ibi glo.ſupra ṽbo accomodatũ.quã nota ⁊ tene men
ti.Si igitur promitto ꝙ tu ſis heres meus vel mihi ſucce
dam vel ꝙ te faciam heredẽ.non valet iſtud pactũ q̃ eſt ꝯ
bonos mores vt eſt dictũ. Sed ſi promitto tibi oĩa bona
mea poſt mortẽ meã.valet dicit glo.in.d.l.fi.C.de pactiſ
⁊ erit donatio cã mortis.vel iter viuos. Examinem⁹ dicit
Bar.an ſit donatio cã mortis vel iter viuos.ſi ẽ facta mẽ
tio mortis.eſt donatio cã mortis.niſi ſit dictum expreſſe ꝙ
ẽ inter viuos.vel ꝙ reuocari nõ liceat.vt.ff.de doñ.prela.
l.ſcie.⁊.l.vbi ita donat̃.ff.de donatio.cã mortis. An añt
valeat videt̃ ꝙ ſic.primo p.ll.quas allat glo.i.d.l.fi.C.d
pactis.ſcdo per.l.hereditariũ.C.de bonis auct.iudi.poſ.
tertio per remotionẽ ꝯriorum.nã iſtud pactũ nõ aufert li
berã teſtamẽti factionẽ.potero enĩ quẽcũq̃ uolo inſtituẽ
ſed ille tenebit̃ illi ſtipulatori dare. Itẽ nõ inducit uotũ
captande mortis modo ꝓhibito.q̃ hoc fit de uoluntate
eius cui ſperat̃ ſuccedi. Quñq̃ iſta ꝓmiſſio ẽ donatio cauſa
mortis.⁊ tunc ualet q̃ põt reuocari.ut.l.non oĩs.ff.ſi cer
tũ petat̃. Itẽ non aufert liberam teſtandi factionẽ.quoni
am hñs dꝫ habere falcidiã.ut.l.donationis.C.ad.l.falci
diã.quorũ lega.l.i.§.ſi mortis. Si ṽo eſſet donatio iter ui
uos.aut dicit.dono oĩa bona mea.⁊ tũc ualet ut dicit gl.
in.d.l.fi.nec aufert liberã teſtamenti factõnẽ.q̃ põt lucra
ri ⁊ de ſuo lucro teſtari. Itẽ de fructibus põt teſtari.quia
iſta uerba oĩa ad pſentia referuntur.l.fi.§.i.de leg.ij.nec
obſtat.l.hereditas.C.de pactis cõuentis.q̃ ibi fuit facta
illa ꝓmiſſio. ¶ Si ṽo diceret dono oĩa bona mea preſen
tia ⁊ futura.tunc nõn ualeret.pmo q̃ auferret liberã te
ſtamenti factionẽ.cũ non poſſit haberi de quo teſtet̃.ſecũ
do q̃ uidet̃ ꝯ bonos mores.ut.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã
ff.de ṽbo.obli. Itẽ ponere hominẽ liberũ in ſtatu in quo
ſit certũ ꝙ nihil in perpetuũ habere poterit.iſtud ẽ cõtra
bonos mores. Predicta forte non haberent locũ ſi quis
donaret eccleſie.nã cũ quis poſſet perſonã ſuã nouere ec
cleſie.multomagis bona pſentia ⁊ futura.argumẽto eorũ
que Bar.dixit in aut.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle.ubi
concludit ꝙ quis pncipaliter ſe dedicando eccleſie.p con
ſequentiam oĩa bona ſua ſunt eccleſie.⁊ in aut.de mona
chis.§.illud.xix.q.iij.q̃ ingredientibus. Si ṽo aliq̃s dice
ret.dono hereditatẽ meã idem eẽt dicere ꝙ dono oĩa bo
na mea pſentia ⁊ futura.nã hereditas ẽ nomẽ iuris ⁊ ſẽ
per recipit augmentũ.ff.de peti.heredi.l.itẽ ueniunt.§.
fructus. Itẽ ſi quis non donaret ſed uenderet omnia bo
na ſua preſentia ⁊ futura talis uenditio ualet.nam rema
net pretium de quo poteſt teſtari etiam ſi eẽt deceptus vl
tra dimidiam iuſti pretij remanet illud ius petendi in he
reditate. Apparet ergo ſi dono omnia bona mea preſen
tia ⁊ futura ꝙ non ualet vt eſt dictum. Sed an uicietur il
la adiectio ⁊ futura tantum.an uicietur tota donatio. ui
detur ꝙ illa adiectio ⁊ futura tantum uicietur.ut in.l.ſan
cimus.C.de donatio. In contrarium uidetur ꝙ uicietur
totum.quaſi totum ſit contra bonos mores.ut.d.l.here
ditas.pro nunc dicit Bar.non determino. Bar.autem
circa donationẽ omnium bonorum preſentiũ ⁊ futurorũ
in conſilio ſuo quod incipit. Punctus talis eſt. pater fi
lio ſuo ⁊c̃.ſic dicit. Pater filio ſuo emancipato donauit
omnia bona ſua preſentia ⁊ futura.ſaluis ⁊ reſeruatis di
cto patri omnibus fructibus:uſufructibus ⁊ redditibuſ ⁊
prouentibus omnium dictorum bonorum i uita dicti pa
tris ut eo patre uiuente.ita ꝙ de dictis fructibus:redditi
bus ⁊ ꝓuentibus liceat dicto pr̃i i uita ſua diſponere pro
ſuo libito uoluntatis. An dicta donatio ualeat uiſo pun
cto predicto.⁊ uiſis ⁊ cõſideratis q̃ uidenda ⁊ conſideran
da ſunt chriſti noĩe inuocato uidet̃ dicendũ de iure.dictã
donationẽ nõ ualere. Et ad hoc dicendũ me mouet quia
oĩs act⁹ p quẽ infringit̃ libera teſtandi facultas ẽ nullus ⁊
ipo iure nõ ualet.C.de pact.l.pactũ qđ dotale.cũ ſi. Sꝫ
donando oĩa bona pſentia ⁊ futura aufert ſibi liberam te
ſtãdi facultatẽ.q̃ nõ hr̃et i q̃ poſſet ſibi heredẽ inſtituẽ.⁊
iõ teſtari nõ poſſet.ut i aut.igreſſi.C.de ſac.ſã.eccl̃.ibi ut
puta.nec ⁊ dñi rerũ. Et ſi dicat̃.leges uident̃ uelle ꝙ de

alieno qs teſtet᷑. ut. l. ꝯficiunt᷑. C. ꝺ iure codicilloꝝ. Rñ.
hoc uerū ī hijs q̄ ſua futura poſſibilia ſūt. tūc ꝺ alienis nō te
ſtat᷑ ut i. ꝺ. aut. ingreſſi. ⁊ in queſtione noſtra. nam ſicut
monachus nec habet nec habere poteſt bona in futurū
que ſub dominio ſuo ſint. ſic ſi ī inſtrumēto donationis ē
dictum ꝙ donator ex nunc cum donauit ea bona pro do
natario conſtituit ſe poſſidere ⁊ imediate ⁊ in inſtanti ac
quiſitione facta tranſfert in donatarium dñium. ⁊ ſic tpe
mortis nunq̄ȝ inuenitur ꝙ donans in aliquo poſſit in ar
ticulo mortis heredem inſtituere. quāuis etiam ſatis pro
nunc iuridicū videretur. Qꝺ ſi in inſtrumento donatōis
non conſtituiſſet ſe precario poſſidere. ⁊ ita nō poſſit dici
acquiri donanti. ſed quia compelli poteſt ad tradenduꝫ
videtur dicendum donationem non valere: quia non eſt
veriſimile: quia heres adire velit ſi euꝫ omnia reſtituere
oporteret. Et ſic vtroqꝫ caſu videtur impēdiri libera teſtā
di facultas q̄uis in ꝑmo caſu dum cōſtitutio poſſidendi
facta eſt indubitanter videatur plus q̄ȝ in ſecundo caſu.
Preterea ad hoc facit qꝺ notant moderni in. l. fi. C. de
pac. quos Cy. ibi refert. Et ſi dicatur imo videt᷑ ꝙ poſſit
teſtari ⁊ liberā teſti factioneꝫ hīe donatione predcā ñ ob
ſtāte cū reſeruauerit ſibi vſumfructū ⁊ diſpoſitionē vt ſuꝑ
eo in vita. ergo videtur ꝙ libera ſit teſtandi falcultas in
vſufructu vigore huiuſmodi reſeruatiōis. Ad iſtud reſpō
deo ⁊ dico dicit Bar. ꝙ iſtud ſane intelligenti. Non ob
ſtat ratio me mouens ad hoc eſt: q2 q̄uis diſpoſitio teſti
fiat in vita. tamen teſtatore viuente teſtamentum non di
citur nec diſpoſitio: vnde licet heredis inſtitutio dicatur
eſſe fundamentuꝫ ipſius teſtamēti: ut. l. ꝓxime. ff. de his
que in teſtamento delent᷑. tamen heredis inſtitutio ⁊ he
reditas non pōt dici viuentis: ut. l. i. ff. de heredi. vel act.
vendi. l. ij. poſt ꝑncipium. ff. de vulg. ⁊ pupil. Qꝺ dixi ꝙ
poſſit in vita ſua diſponere. intellexit donans de cōtractu
aliquo inter viuos. non autem de vltima voluntate teſta
menti. alias enim ſi aliter intelligeremus. ſ. ꝙ teſtamētū
intelligeretur diſpoſitio in vita. iam de neceſſitate ſeque
retur ꝙ illa tota diſtinctio magiſtralis gl. ⁊ docto. ſcilicet
ꝙ quedam eſt diſpoſitio inter viuos. quedam vltime vo
luntatis fruſtra eſſꝫ poſita: quia non eſſet dare niſi diſpo
ſitionē inter viuos ex quo in vita fit. qꝺ tamen apud recte
intelligentes ridiculum eſſet. fuit enim donantis intētio
ꝙ q̄uis large ⁊ effuſe donaret. tamen nollet donans ꝙ
in vita egeret. ⁊ ideo voluit reſeruare fructus de quibus
viuere ⁊ faceret quicqd vellet viuendo. Itaqꝫ cum poſt
mortem non egeat apud donatarium remaneret ſi quid
de fructibus ſupereſſet. Sed ꝙ diſpoſitio teſtamenti nō
dicatur fieri in vita cum effectum non habeat. probatur
in. l. i. cum ſua glo. ff. de teſtamenta. tutel. Ad hoc etiam
facit ꝙ omnis diſpoſitio iudicatur ſcḋm tempus in quo cō
fertur effectus: C. de dona. ante nup. l. qꝺ ſponſe. ⁊ l. in
fuga. C. ad. l. fauiaꝫ. de plagiarijs. Sed effectus teſtamē
ti licet fiat a viuente. tamen confert᷑ poſt mortem: ut dcā
l. i. ergo tota diſpoſitio non debet dici inter viuos: ſed po
tius vltime voluntatis ⁊ poſt mortē. nec obſtant illa v̄ba
reſeruatiōis dūtaxat ꝙ poſſit diſponere in vita ſua: quia
de neceſſitate oīs diſpoſitio que fit oportet ꝙ fiat ī vita:
quia a iam mortuo nulla fit uel fieri poteſt diſpoſitio. ic
circo dicta verba in vita ſua ⁊c̄. de neceſſitate ſunt intelli
genda ideſt de diſpoſitione que inter viuos dicitur. nam
verba debent aliquid operari: ut. l. ſi quādo. de lega. i. ⁊
in reſeruatione dixit in vita ſua. ego ſuꝑ probaui ꝙ nulla
diſpoſitio fit a mortuo: ſed ſolum a viuente. ⁊ ideo ut illa
verba in vita ſua ut recte aliquid operent᷑ oportet de ne
ceſſitate intelligere de diſpoſitione que fit īter viuos: alſ
illa verba nihil operarentur. ſed ſufficiebat ſolum dicere
ꝙ poſſit de fructib⁹ diſponere. Et ideo ut rectus ⁊ ſanus

ſit intellectus illoꝝ verboꝝ dicit Bar. concludendo. ꝙ ꝺ
diſpoſitiōe que dicitur inter viuos fuerit a donatore ſen
ſitum. Ideꝫ Bar. addit in. l. pactū. de coll. dicit ꝙ pactū
ꝙ filia dote contenta non ſuccedat. non valet. ſed hodie
confirmatur iuramento de iure canonico: ut in. c. q̄uis.
de pactis. lib. vi. licet ſcḋm glo. ibi de iure ciuili non va
leat: ut tenet glo. in dcā. l. pactum. Sed an valeat pactuꝫ
factum ab vxore cum marito ne filij nati ex ea ſuccedant.
glo. in dcā. l. pactum. dicit ꝙ non. licet contrarium poſſit
dici per. l. imperialem. §. fi. de ꝓhibita alie. per Federi.
dic ut ibi. Sed alibi habemus duos tex. dicit Bar. ꝑm⁹
eſt de filijs natis ex matrimonio ad morganticam ꝯcto.
§. fi. ſi de feudo controuerſia fuerit. §. ſi filij. ubi expreſſe
dicit ꝙ tale pactum non valet de iure. Bar. autem in. l.
ſtipulario hoc modo concepta. ff. de verbo. obli. ſic dicit.
dum queritur an valeat pactum de futura ſucceſſione.
Plenius q̄ȝ docto. diſtingue: aut fuit pactuꝫ pro iure ſuc
ceſſionis conſeruando: aut pro iure ſucceſſionis amittēdo
ſeu perdendo: aut pro iure ſucceſſionis acquirēdo: aut de
eo qꝺ acquiritur certo modo per ſucceſſioneꝫ diſponēdo.
Primo caſu valet pactum: ut inſti. de legitima agna. ſuc
ceſſio. §. fi. Scḋo caſu aut tale pactum eſt admixtum cuꝫ
delicto ⁊ valet: ut. l. i. §. ſi parens. ff. ſi qs a parent. fuerit
ma. aut non eſt admixtū delictuꝫ. ⁊ tunc aut firmat᷑ iura
mento ⁊ valet: ut. c. ij. de pac. lib. vi. aut non firmat᷑ iura
mento ⁊ ñ valet: ut. C. de coll. l. pactū qꝺ dotali. Tertio
caſu non valet: ut. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de
verbo. obli. ⁊. C. de pac. l. pactū. ⁊. C. de tranſac. l. dona
tionis. etiam ſi fuerit donatū ut eſt dictum. Quarto caſu
aut pactum fuit appoſitū ſuꝑ hereditate incerti hominis:
⁊ valet: ut. l. iij. §. de illo. ff. pro ſocio. aut hoīs certi. ⁊ tūc
aut hoc venit ex conſequētia prioris cōtractus ⁊ valet: ut
l. ſi quis ſeruū. ff. de act. emp. aut nō eſt. ⁊ tunc aut venit
ſuper quadam vniuerſitate ⁊ valet: ut. l. ij. §. illud. ff. de
hereditate uel act. vendi. Aut fit ꝑ ſe ꝑncipaliter. ⁊ tunc
aut continet liberationē paciſcētis ⁊ valet: ut in. l. ⁊ ſuū.
§. filia. ff. de pac. aut continet obligationē. ⁊ tunc aut ille
de cuius bonis agit᷑ non conſenſit ⁊ nō valet etiā ſi iuret᷑
aut cōſenſit ⁊ valet ſi conſenſus dictat: ut. C. de pac. l. fi.
Et dicit idem Bar. ꝙ quñqꝫ eſt pactuꝫ tale de futura ſuc
ceſſione qꝺ inducit votuꝫ captande mortis. quale ē pactū
de ſuccedendo affirmatiue conceptum: uel pactuꝫ quod
aufert liberam teſtandi facultatem. ⁊ tunc non valet nec
firmatur iuramento: ut. l. fi. C. de pac. ⁊. l. ſtipulatio hoc
modo concepta. ff. de v̄bo. obli. quia eſt cōtra bonos mo
res. facit. c. ne captande. de preben. lib. vi. Quñqꝫ ē pactū
de non ſuccedendo patri ⁊ negatiue. ⁊ non valet de iure
ciuili: ut. l. pactuꝫ qꝺ dotale. C. de colla. ſed tunc firmat᷑
iuramento. extra de iureiurā. c. licet. in. vi. ⁊. c. ij. de pac.
lib. vi. ubi loqtur qñ pactum fit patri de non ſuccedēdo.
Sed ſi pactū fuerit fratri de non ſuccedendo patri. nō im
pediretur filia iurās ex teſtō ſuccedere ne auferat᷑ libera
teſtandi facultas ſeu factio: ut. C. de pac. l. pactum. Et ſi
aliquis vult facere ꝙ alius habeat bona ſua poſt morteꝫ
modus ⁊ cautela erit. ut dicit glo. in. l. fi. C. de pac. ꝙ pro
mittat bona ſua p ſtipulationem poſt mortem ſuaꝫ: ut. l.
i. ut actio ab herede ⁊ ꝯtra heredeſ. ⁊ erit donatio cauſa
mortis ut ibi dicit. Sed hoc cōſimiliter modicū eſt: quia
ſi eſt donatio cauſa mortis poteſt reuocari. facit eniꝫ hāc
promiſſionem aīo donandi inter viuos: ut. l. ubi mortis.
ff. de dona. cau. mor. Sed an tunc valeat. Cy. tangit i. d.
l. fi. Tu autem dic latius. aut ꝓmittit hereditatem ⁊ ſic
ius ſuccedendi ⁊ non valet. ut. d. l. ſtipulatio hoc mō cō
cepta. ff. de v̄bo. ob. ⁊. C. de trāſ. l. cū donatōis. i. fi. aut ꝓ
mittit bona. ⁊ tūc aut oīa bona pñtia ⁊ futura ⁊ ñ valet:
q2 aufert liberā teſtandi facultatē ꝑ indirectū cuꝫ nullus

vellet eſſe heres ſine cõmodo. ⁊ hoc Cy. conſuluit. ⁊ pro
hoc facit inſtitu. ad. l. fal. in ꝑn. cõiuncta. l. qḋ de bonis.
aut dicit bona omnia. non autẽ adijcit preſentia ⁊ futura
⁊ tunc valet: ut. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in frau.
credito. ⁊ dicta. l. i. ut actio ab herede ⁊ contra heredes.
⁊. l. hereditariũ. ff. ḋ bo. aucto. iudi. poſ. Ratio quia po
terit poſt promiſſionem acquirere quod lex preſumit: ut
l. ſi defuncte. C. arbi. tutel. ⁊ in illo lucro poterit teſtari.
⁊ ſic non aufert liberam teſtandi facultatem ſeu teſtamẽ
ti factionem. Item quia a volente fit non curatur: quia in
ducit votum captande mortis: ut dicta. l. fi. C. de pactis.
Idem puto ſi donauit oĩa bona ſua preſentia ⁊ futura
reſeruata ſibi certa quãtitate uel re. intelligendo tamẽ ut
Bar. ſuꝑ dixit in ſuo conſilio. Idem dico ſi vendidit oĩa
ſua bona preſentia ⁊ futura. nam in hoc non venit ꝑcium
quod percipit ab emptore: argu. l. dãni. §. cum paries.
ff. de dã. infec. vnde in illo precio poterit teſtari. ſecus pu
to dicit Bar. ſi diceret vendo hereditatem meam: quia
importat ius ſuccedendi ſibi qḋ non poteſt ut eſt dictum
Bar. autem in. l. qui ſuperſtitis. ff. de acquiren. heredi.
dixit ſic vtrum per pactum poſſit renuntiari ſucceſſioni
viuentis. glo. dicit ꝙ non etiam ſi iuretur. vide glo. que ḋ
iuramento dicit. qḋ de iure canonico nõ ꝓcedit cui ĩ hoc
eſt ſtandum: ut in. c. q̃uis. de pac. lib. vi. qḋ eſt verum de
pacto in non ſuccedendo: ſed pactum de ſuccedendo eſt
contra bonos mores. l. fi. C. de pact. ideo non validetur
iuramento etiam de iure canonico: ut in. c. non eſt obliga
torium. de regu. iur. in. vi. Quid ſi filia promiſit ⁊ iurauit
ſe non reuerſuram ad bona patris: vtrum hoc preiudicat
filijs exiſtentibus. glo. tangit in. l. pactum. C. de colla.
¶ Tu aduerte ſiquidem nepos ex filia veniret ad ſucceſ
ſionem cum alijs nepotibus tunc pactum matris nõ no
ceret ſibi ſine dubio: quia mater pacta eſt de ſe. filius aũt
venit ſuo iure. Sed ſi poneres nepotem venire ad ſucceſ
ſionem cum patruis ſiue auunculis: tunc ipſe non poteſt
venire niſi ſuccedendo in locum matris: mater autem fuit
excluſa per ſuum pactum: ergo ⁊ filius. ſed reſpondeo ad
hoc ꝙ filius ſuccedat in locum patris ſiue matris quãtum
ad ſucceſſionem aui non habet a matre: ſed ex diſpoſitõe
legis. l. iij. ff. de interdic. ⁊ relegatis. ergo mater ſuo facto
non potuit auferre filio: ut. l. ſi arrogator. ff. de adoptio.
Sed quid ſi poneres hoc expreſſe fore dictum in pacto ꝙ
filij nati ex ea non ſuccedant. hoc tangit glo. in. l. pactum.
C. de coll. veritas ẽ ꝙ de iure nõ valet: de conſuetudine
in quibuſdam locis admittitur: ut in. x. colla. de matrimo
nio admorgan. contracto. c. i. ⁊. c. ſi filius. ſi de feudo con
trouerſia fuerit. tenet ergo Bar. in dicta. l. qui ſuperſti
tis. ꝙ non obſtante iuramento matris ac pacto filius ĩdi
ſtincte venit ad ſucceſſionem ſui aui: quia hoc habet a nã
ex diſpoſitione legis: ut. l. iij. ff. de interdic. Bal. autem ĩ
l. fi. circa finem. C. de pac. arguit pro hac parte. Nec ob.
iuramentum matris: quia eſt perſonale ex parte iurãtis:
ut. nõ. Inno. in. c. veritas. de iureiuran. ⁊ ſic finitur cum
perſona. preterea nepos venit ex pſona propria. ergo nõ
obſtat ſibi renunciatio materna: ut in. l. non tantum. §. ſi
emancipatus. ff. de contra tabu. Preterea videt̃ habere
locum ſucceſſorium edictum. ff. de inoffi. teſta. l. pater. ⁊
l. ſi is q. ¶ Preterea pone ꝙ non ſit heres matris. ergo
factum matris non nocet nepoti. iuxta notata. C. de rei
ven. l. cum a matre. Sup hoc ſic diſtingue: aut talis mat̃
deceſſit viuo patre ſuo. tunc non repellitur nepos propt̃
illam renunciationem: quia venit ex ꝓpria pſona non pp
renunciationem matris: aut mater deceſſit poſt patrem
ſuum: tunc cum talis renunciatio habeat vim pacti nec
pariat vniuerſali heredi pacti exceptionem. videt̃ nepos
excludi: quia heres vniuerſalis videt̃ hoc ius habere ex
liberalitate matris. vnde aliud eſt hereditatem delatam
renuntiare quo caſu habent locum contraria. aliud ẽ de
hereditate deferenda paciſci non petere eam. nam illud
pactum eſt quedam tacita donatio a matre nepotis in
heredem vniuerſalem collata. perinde ergo nepos exclu
ditur. Cautela tamen eſt optima ꝙ verba non ſint con
cepta per modum ſimplicis renunciationis: ſed magis in
forma pacti de non petendo qḋ cenſetur eſſe quedam do
natio: ut. l. ſi quis obligationem. de regu. iur. Nõ obſtat
ad predicta dictum Inno. in. c. veritat. ꝙ iuramentũ eſt
perſonale. ergo ⁊ eius effectus: quia illud eſt verum quo
ſpirituale vinculum anime: ſed quo ad robur contractus
iuramentum habet realem effectum: ut ĩ aut̃. ſacramẽta.
C. aduerſus vendi. Angel. tamen in. l. ſuperſtitis. tenet ꝯ
Bar. ꝙ renunciatio matris noceat filijs. ⁊ videtur glo. ĩ
c. ij. de pac. lib. vi. Bal. in. l. pactum. C. de colla. dicit ꝙ
ſi filia cum iuramento: metu tamen patris: uel eius nimia
reuerẽtia eius renuntiauit bonis patris ſibi nõ ꝑiudicat
dũmodo petat abſolutionem a iuramento: ut. l. i. §. que
honorande. ff. quarum re. act. non datur. ⁊. l. fi. ff. de furtis.
Et ſm Bal. ibi talis renunciatio facta per filiam cum iu
ramento non nocet nepoti. tum quia iuramentum eſt per
ſonale. extra de iureiuran. c. veritatis. tum quia ſup iure
tertij iurare non potuit: ut. l. fi. C. de repudian. bo. poſſ.
Et hoc verum quando fuit ſimplex renunciatio. ſecus ſi
patris ſibi debite preceptio. nam tunc obligat ſequẽtibus
non vi repudiationis ſed vi ſucceſſionis: quia ſucceſſit in
parte ſua. Cõcludo tamen pater ſi vult ꝙ nepotes ex filia
non ſuccedant ꝙ filia vocet ſe contentam ſua portione ⁊
iuret. Si vͦ non appareret aliqua cauſa renunciationis
deuolueret̃ ſucceſſio in nepotem: ut. C. de ſucceſ. edicto. l.
i. etiam ſi renuntiaſſet aliquo accepto pro ipſa renuncia
tione: ut. ff. de acqren. heredi. l. fuit queſtionis. ff. ſi quis
omiſ. cau. teſtamen. l. licet. niſi tale acceptum cõſueuerit
in legitimam imputari ut dos: quia tunc non eſt mera re
nunciatio: ſed patris ideſt ſue legitime perceptio. ⁊ ideo
non fieret locus ſecundo in gradu ⁊ in gradu ſequẽti. Si
autem iſta filia decederet viuo patre: tunc indiſtincte nõ
obſtat nepoti: ut. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. gallus. in prin. de
iniuſto rup. teſtamen. l. poſthumorum. ⁊ inſtitu. de heredi.
que ab inteſta. §. cum filius. Et ſi filia cum iuramento ꝓ
miſit ſe non ſucceſſuram patri ſuo ⁊ patre mortuo vult ſuc
cedere ⁊ dicit licet ſuccedendo inciderim in periurium tñ
ſuccedere poſſum: quia aliud eſt ꝓmittere aliud remittere
⁊ ideo licet teſtator dãnet heredem ſuum liberare debito
rem ſuum: non tñ liberat: ut nõ. ff. de condi. indebi. l. ſuꝑ
ſortem. §. adeo. nec mirum ꝙ aliud poſſumus licet in ꝑiu
rium incidamus: ut nõ. in. c. fi. de ꝓcura. in. vi. Cõtrariũ
eſt verum: quia ubi eſt alij ius queſitum uel querendũ non
admittitur quis ad deierandum: ut. l. ſi quis m̃rimonio.
C. de tranſac. ſcilere ergo debet: ⁊ an per hoc preiudicet̃
nepoti. ſupra eſt dictum. Bar. tamen in. l. qui ſuperſtit.
ff. de acqrẽ. heredi. mouet vnum dubium. an tales nepo
tes poſſunt ſuccedere cum patruis. ⁊ arguit ꝙ non quia
ſuccedunt loco matris: ſed mater eſt excluſa. ergo ⁊ eius
locum tenentes: ut in feud. ti. i. §. hoc autem. contra. tñ de
terminat ⁊ bene quia hoc ius habet nepos a lege non a
matris beneficio. ff. de adop. l. ſi arrogator. melius facit
ff. de contra tabu. l. iij. §. ſi emancipatus filius. Nõ ob.
§. hoc autẽ. quia ibi nepos ſuccedit ex linea inſucceſſibili
vnde vicium eſt in tota linea non in ſola matre. Itẽ non
obſtat ꝙ ſuccedat in lucrum matris: quia ſuccedit ꝑ locũ
a remotione ſiue ꝑuatione matris. ⁊ ideo non poteſt ſibi
aſſumere nãm iã extinctã. ſz aſſumit ſibi locũ quẽ repit va
cãtẽ. Et hec ſt̃ vͣ ĩ nr̃e q̃ ñ fac̃ partẽ alijs ſucceſſorib⁹. nã
ſi faceret ptem: nepos ex ea repellit̃: nec refert quo titulo

partem faciat ex quō iurauit. facit quod nō. Bar.ff.de
contra tabu.l.i.§.filius.in.iiij.queſtione. Et per renun
ciationem quā facit filia non prohibetur ſuccedere ex te
ſtamento patris: ut. C.de pac.l.fi.ꝛ.ff.de verbo.obli.l.
ſtipulatio hoc modo concepta.alῑs ipſius patris impedi
retur teſtamenti factio qȯ eſſet abſurdum. Et ſi renuntia
uit patri propter fratres qui viuebāt tēpore renūciatiōis
qui viuo patre deceſſerunt non nocet renūciatio: arg.C.
ad vell.l.iubemus.ꝛ ꝑpter ſtatuta ciuitatū pōt ꝓſideri
ne iuramēta apposita in talibus renūciationibus valeāt:
qꝛ lex hꝫ vim apoſtolici: ut nō.in.l.adigere.§.q̄uis.ff.de
iurepatro.vñ lex mūicipalis ſeu ṗncipis ſecularis pt ſup
iuramento diſpenſare. hoc ꝓbatꝰ primo p tex.i.l.fi.ff.ad
municipa. ubi imperator Antoninus ꝛ ſeuerus gratiaꝫ fe
cerunt iuriſiurandi ei qui iurauit ſe diuini ordinis non in
terfuturū.dum poſtea eſſet creatus diuus vir. ita dicit ibi
tex.grāꝫ fecerunt ꝛc̄. Ex quo patet ꝙ īperatores diſpen
ſant ſup iuramento.hoc etiam probat.l.adigere.§.q̄uis.
de iurepatro.ubi.l.iulia.de maritandis.iuramentum re
mittit qȯ preſtat libertus ne vxorem ducat. ꝛ ibi glo.ſin
gularis dicit legem ciuilem hr̄e vim apoſtolici. ꝓbatur ꝛ
tertio in.l.non dubiū.C.de legi. ꝛ in.l.ſi quis inquilinos.
§.fi.ff.de lega.i.cum ſi. Item iuramentū qȯ eſt ſpeciale
poteſt remitti p eum cui ē queſituꝫ. ꝓ hoc facit doctrina
Bar.in.l.cum ita ſtipulatus.ff.de v̄bo.obli.dicenꝰ ꝙ ſi
pars ſciat aliam ptem in termino non poſſe adimplere ꝛ
prorogauit terminum iuramēto adimplens iuramentuꝫ
poſt terminum non eſt periurus: qꝛ periuriuꝫ eſt pena le
galis. ꝛ ideo debet totū tempus tranſire ut ſit periurus
per nō.per Jo.an.in.c.ij. de ſponſa. ꝛ ibi per Anto. de
butrio per illum tex.ubi remittitur fides preſtita. facit ēt
l.remittit.de iureiuran. Cur ergo non per legem uel ſta
tutum cuꝫ pactuꝫ ꝛ ſtatutū equiparantꝰ per glo.i Rica.
de decretis ob ordi.facien.lib.x. nam in ſtatuto cenſentꝰ
omnes ꝯſentire licet non interfuerūt p.l.ꝙ matrimonio.
ꝛ per.l.municipes.ff.ad municipa. ꝛ ſic nō obſtat ꝙ ſit
ſpirituale. ꝛ non obſtat in ṗmis ratio Bar.in repetitiōe
l.omnes populi.ff. de inſti.ꝛ iu.i.iij. ṗncipali queſtiōe.
ubi dicit ꝙ iuramentū eſt res ſpiritualis.ꝛ in ſpiritualibꝰ
non poteſt ſe intromittere iudex ſecularis: ut in.c.tue.de
ordi.cogni.facit.c.ecclie ſancte marie.de cōſtitu. Iteꝫ qa
iuramentum eſt de iure diuino uel nāli.xxij.q.ij.ſi pecca
uerit.ꝛ inferior non hꝫ ptātem in ſuperiorē.ergo ṗnceps
ſecularis nō poteſt diſpenſare.quia ut dicit glo.in.l.i.de
conſti.ṗncipum.ꝛ in.l.ius ciuile.de inſti.ꝛ iu. ꝛ hoc ius
diuinū uel naturale nō corrigitꝰ: ſed limitatꝰ ꝛ diſtinguitꝰ
qȯ facere poteſt lex humana: ut expreſſe tenet glo.in.l.fi.
C.ſi contra ius uel vtili.publi.allegat apoſtolū dicenteꝫ.
eſtote ſubditi ṗncipi tanq̄ precellenti ꝛ ducibus tanq̄ a
deo miſſis.nam lex diuina dicit.nō occides ꝛ tamen lex
ciuilis permittit patrem occidere filiam repertam.i adul
terio.l.pater datur.ff.de adulte. In multis caſibus tam
de iure cano. q̄ꝫ ciuili reqrūtꝰ teſtes plures tribus: ut dic̄
Anto.de bu.in.c.in omni.de teſti.etiā de iure canonico
reqruntur plures teſtes aliquādo.ꝛ ꝙ dicitꝰ in ore duorū
uel trium ſtat omne v̄bum ideſt non paucoꝝ. Item ꝙ d̄
iure canonico requirūtur eſt tex.ij.q.v.c.i.ꝛ.ij. ꝛ Inno.ī
c.que in eccleſiarū.de cōſtitu. ꝛ hanc partem ſecutus eſt
Bal.in.l.non dubium. C.de legi. ꝛ in corpore vnde ſu
mitur.autꝰ.ſacramēta puberum. ꝛ.l.ij.C.de reſcin.ven.
in.q.ix.ꝛ Sali.in dcā autꝰ.ſacramēta puberum. ꝛ.l.non
dubiuꝫ.C.de legi.ꝛ in.l.ſi quis inquilinos.§.fi.de lega.i.
ubi dicit tex.iuſiurandū contra vim legum ꝛ auctoritateꝫ
iuris in teſtamento ſumptū nullius eſſe momenti. ꝛ hāc
opi.vult etiaꝫ Albericus de roſa.in dicta autꝰ. ſacramēta
puberum.ꝛ Raphael fulgoſius in.l.i.ff.de conſtitu.ṗn
cipum.ꝛ.in.l.fi.ff.qui ſatiſda. cogan. ꝛ hanc etiam opi.
ſecutus eſt do. Pe.de ancha.in repetitione regule.ca q̄
a iudice.de reg.iur.lib.vi.ꝛ in repetitione.c.i. de ꝯſtitu.
quia cauſa iuramenti eſt de foro ciuili per nō.in.c.fin.de
foro competen.lib.vi.ꝛ ideo lex ciuilis poteſt diſponere
ſuper iuramēto.per.l. adigere.§. q̄uis.de iurepatrona.
cum ſim. Si poteſt lex ergo ꝛ ṗnceps qui eſt lex viua in
terris: ut in autꝰ.de conſulibus.in ṗncipio. ꝛ multo fortiꝰ
papa. Nec obſtat ꝙ iuramentum ṗncipaliter dirigitur ī
deum ꝛ ſibi queritur ṗncipalis obligatiō: ut in.c.debito
reſ.ꝛ in.c.ꝛ ſi chriſtus.de iureiuran.ergo hoc ū pōt impe
diri nec tolli niſi per deum uel eius vicarium in ſpūalibꝰ
ex cauſa non aliter: ut in.c.nouit ille.de iudi. ꝛ qȯ nō.in
c.auctoritatis.xiiij.q.vi.ꝛ per glo.in.c.quanto.de iureiu.
ꝛ Inno.in.c.inter.p.de renuntia.quia ut dicit Anto.de
bu.in.c.cum contingat.de iureiuran.ex iuramento oritꝰ
duplex obligatio.vna eſt quo ad deum.alia quo ad pteꝫ.
illa quo ad deum ipſum habet vltorem.ꝛ ſuper illa ſolus
papa habet diſpenſare ꝛ tollere.ſed quo ad aliam etiam
princeps ſecularis poterit: uel etiaꝫ ſuper ipā ṗnceps po
terit ex cauſa iuſta. Paulus de caſtro in repetitione autꝰ.
ſacramēta puberum.dicit ꝙ ſi ſtatutuꝫ diceret ꝙ iuramē
tum non valeat.non valet ſtatutum: quia diſponit de re
ad ſuum forum non pertinentem.cum iuramentū hodie
ſm̄ eum non ſit de foro ſeculari niſi ut ipſum mandet exe
cutioni: ut in.c.fin.de foro competen.lib.vi.non ut circa
ipſuꝫ aliquid ſtatuat annullando: uel ut de viribus eius
cognoſcat.hoc enim pertinet ad iudicium ecclie: ſicut nō
poſſet ſtatutū uel conſuetudo.locoꝝ ſtatuere contra vires
matrimonij ad ipſum inualidandū: ut plene nō.in.c.i.d̄
ſponſali.nam ꝛ annullationes inducte de iure ciuili ſunt
hodie ſublate per ius canonicum quatenus cum eo non
concordat.cui in hoc dūtaxat eſt hodie ſtandū: ut nō.i.l.
fi.C.de interdic.matri.ꝛ Spe.de cogna.ſpi.ſup Ricā.
in additio.ſpecu.c.tuaꝫ.de ordi.cogni.ꝛ.c.lator.qui filij
ſint legitimi.C.de ſacroſanc.eccle.l.omni nouatione ceſ
ſante.cum ibi nō.ꝛ ꝙ nō. Bar.in.l.titia.ff.ſolu.matri.
vnde attenta diſpoſitione iuris ciuilis ꝛ canonici ſtatutū
non pōt annullare de directo ꝛ ṗncipaliter iuramentuꝫ:
quia non eſt de ſuo foro: ſed depoſito iure diuino vel ca
nonico attento: diſpoſitione iuris ciuilis ē ſecus. vnde poſ
ſet bene per ſtatutum tolli diſpoſitio.autꝰ. ſacramēta pu
berum. ꝛ in.l.iuriſgentium.§.ꝛ generaliter.ff. de pac.ꝛ
in.l.omnes populi.ff.de iuſti.ꝛ iu. ſed non prodeſſet ꝙ
remaneret diſpoſitio iuris canonici que tamūdeꝫ ꝛ plus
operaretur.facit tex.i.l.adigere.§.fi.ff.de iurepatro. ubi
dicit ꝙ lex habet vim apoſtolici in remittendo iuramētū
qȯ ego intelligo dicit Paulus.ut dixi de iure ciuili non
canonico uel diuino ad idem.l.ſi.cum ibi nō.ff.qui ſatiſ.
cogan.ꝛ per Bal.in.l.ne patroni.C.de operis liberto.
Sed an ſaltem per indirectum poſſet ſtatutuꝫ infringere
vires iuramenti.puta ſtatuēdo ꝙ niſi certa ſolēnitas fue
rit obſeruata contractus preſumatꝰ fictitius ꝛ ſimulatus
ꝛ dolo initus. ꝛ videtur ꝙ ſic. naꝫ iſtud videtur poſſe fa
cere ſtatutum circa cōtractus layeoꝝ qui ſunt de foro ſuo
tā perſone q̄ contractus: arg.l.per diuerſas.ꝛ.l.ab ana
ſtaſio.C.manda.ꝛ preſuppoſita ſimulatione contractus
uel dolo dante ei cauſam iuramētum ſup̄ eo appoſitum
non eſt ſeruandū: quia caret voluntate: ut in.c.ij.de pac.
lib.vi.ꝛ.l.nuda.ff.de ꝯhen.emptꝰ.ꝛ.l. imaginaria.ff.de
regu.iur.ꝛ ſic caret iudicio qȯ eſt vnum de neceſſarijs tri
bus comitibus iuramenti. ꝛ eſt glo.ordinaria in.l.iij.C.
plus valere qȯ agitur. ꝛ probatur.C.de operis liber.l.i.
iſtam partem tenet Bar.in.l.omnes populi.ff.de inſti.
ꝛ iure.ſuper.ij.queſtione principali. idem Bal. in.l.ne
patroni.C.de operis liberto. dicens ꝙ ſtatutum poteſt

interpꝛetari iuramentũ pꝛedicto mõ: ⁊ tũc abſolutio erit
neceſſaria: ſed ſola declaratio ꝙ nõ ligauit ꝓut in ſili dic̃
tex. in. c. ꝙ̃to. de iureiuran. Sed Bar. i auc̃. ſacra. tenet
plus ꝙ etiam directo poſſit ſtatutũ ãnullare iuramentuꝫ
qñ ſubeſt iuſta cã: ut quia in loco minoꝛes ⁊ mulieres de
cipiebant̃. ⁊ ideo ſtatuit ꝙ nõ ſeruata tali ſolẽnitate nõ
valeat ꝯtus nec iuramẽtũ. ⁊ idem ſentit Bal. in. l. i. C.
ſi aduer. ven. Breuiter dicit Paulus. ego puto ꝙ ꝙ̃tuꝫ
ad vires quas hꝫ iuramẽtum de iure ciuili hñ poſſet per
ſtatutuꝫ tam directe ꝙ̃ per indirectum ſibi auferri. p. d.
l. adigere. §. fi. Sꝫ ꝙ̃tũ ad vires quas hꝫ a iure canonico
nec directe nec per obliquũ etiaꝫ põt ſtatutũ eas auferre
per regulam cum qd vna via. de reg. iur. lib. vi. ⁊ q: eſſet
in ptãte laycoꝝ attrahere ad ſe ea que non eſſent de ſuo
foro qꝺ fieri non debꝫ. ſicut nec econtra. ⁊ in. c. nouit. ꝺ
iudic. in auc̃. quõ opoꝛtet epõs. in ꝓn. Nec obſtant iura
in cõtrariuꝫ allegata: q: fateoꝛ qñ ꝯtus eſt vere ſimulatꝰ
uel dolo initus iuramentũ non valet: q: non adeſt cõſen
ſus iurantis. ſꝫ in caſu noſtro põt eſſe ꝙ re vera põt eẽ ꝙ
conſenſus adeſt: ⁊ tñ per ſtatutum fingitur abeſſe: ſꝫ quo
ad deum cui oĩa ſunt nota plus veritas attẽdi debet ꝙ̃
fictio: arg. in. c. inquiſitiõis. de ſenten. excõ. Si tñ ſtatutũ
fingeret ſimulationẽ ⁊ dolum ex aliqbus ꝯiecturis ꝓpin
quis ⁊ veriſilibus ad pꝛeſumendum verũ dolum ẜm ea
que notant̃ in. l. dolum. C. de dolo. dicerẽ dicit Paulꝰ
contrarium: q: tunc non eſſet dolus fictus: ſed verus qui
cum non pñt directo ꝓbari: ſed p ꝯiecturas pñt p ſtatutũ
tales veriſimiles ꝯiecture declarari ⁊ ſpecificari. ⁊ ſi dicẽt
ꝙ qñ quis accuſatus de aliquo crimine facit aliquẽ ꝯtũ
ꝙ iſte pꝛeſumatur ſimulatus. ſatis enim eſſet iſta ꝓpinq̃
⁊ veriſimilis ꝯiectura. ſ. ꝙ faciat potius ad euadendum
penam ꝙ̃ pꝛo veritate ſi cõtingat eum abſolui ab accuſa
tione. poterit enim dicere ꝯtum ſimulatum ex foꝛma ſta
tuti. non obſtante iuramento: uel pone dicat ſi minoꝛ cu
ratoꝛem hñs ꝯhat ſine eo cum de facili poſſit haberi pꝛe
ſumitur dolo inductus. certe ſatis ẽ bona iſta pꝛeſumptio
arg. l. fi. C. de ritu nup. ſicut enim per ius cõmune q̃daꝫ
pꝛeſumptiones veriſimiles ſpecificant̃ ad ꝓbandum veꝝ
dolum uel ſimulatum: ut. l. dolum. cum ibi nõtis. C. de
dolo. ⁊ l. per diuerſas. C. mandati. ita pñt induci p ſtatu
tum. ſed qñ eſt coniectura omnino extranea: ut ſi eſt ſtatu
tum ꝙ mulier uel minoꝛ non ꝯtrahat niſi corã capitaneo
tali. ⁊ aꝉs contractus pꝛeſumeretur ſimulatus. non pu
tarem per hoc tolli iuramentũ ⁊ eius vires per iam dcã.
⁊ dicit Bal. in. l. pactum. C. de colla. ꝙ renunciationes
ſe non extendunt ad ius poſtea queſitum. ſꝫ Cy. in ſuis
conſilijs conſilio qꝺ incipit. qdam noſc fronte. ⁊ ſi filius
pꝛodigus viuo patre renuntiat bonis pñis cũ iuramẽto
valet renunciatio. q: exquo non hꝫ curatoꝛẽ ex iuramẽto
obligatur. ſecus ſi haberet curatoꝛem quẽ habere poteſt
ſi eſt emancipatus. ff. de v̂bo. ob. l. is cui bonis. ⁊ qꝺ nõ.
in. l. qui hꝫ. ff. de tutelis. per Ja. de are. Et ſi ſoꝛoꝛ renun
tiauit hereditati paterne vni fratꝝ pñti ⁊ recipienti. Cy.
conſuluit in conſilio ſuo qꝺ incipit. Ex teſtõ dñi Alberti
ꝙ omnibus fratribus accreſcit ⁊ ꝓdeſt iſta ratione: quia
quotiens vnus de his qbus ſucceſſio defert̃ directo uel p
mediam pſonam alterius uel p repudiationem excludit̃
a iure petendi ⁊ eius poꝛtio defertur alijs iure accreſcen
di. aliqñ volẽtibus. aliqñ inuitis: ut. ff. de bono. poſ. l. iij.
§. in bonoꝝ. cum tribus legibus ſequentibus. de acqui.
heredi. l. hereditatem. ⁊ ad tertul. l. ſi nemo. ⁊ de ſuis ⁊
legitimis. l. ſi ex pluribus. ⁊ C. qñ non petentiuꝫ partes.
l. vnica. ⁊ de cadu. tol. l. i. §. his ita. qꝺ eſt verũ ẜm Bal.
niſi appareat pꝛeſumptio donatõis in recipienteꝫ collaꝝ.
ff. de dona. l. in edibus. v̂ſi. veluti. ⁊ de pac. l. ſi actione. ⁊
l. creditoꝛi. in. ij. glo. Et ſi eſt renunciatum p filiam vni ex

fratribus ſeu vni fratrũ ⁊ iſte non vult hereditatẽ pñaꝫ.
Guil. de cu. dicit ꝙ hec renunciatio non pꝛodeſt cęteris
heredibꝰ. ff. de pac. l. auus. Tu tñ ẜ Bal. in. d. l. pactũ
conſidera qd factum: ut. C. de dotꝫ ꝓmiſ. l. ꝓ te. nã ſemp
in ꝯtibus plus attenditur ſcm̃ ꝙ̃ ꝯtemplatio: ut ibi nõ.
C. de iure do. l. cum patrem. Et nõ ꝙ ꝓpter iuramentũ
põt acqri ius oibus etiam abſẽtibus. de iure canõnico: ut
i. q. vij. c. quotiens coꝛdis oculus. Et ſi filius renuntiauit
ſucceſſioni future ꝓpter expenſas ſtudij. dicit Cy. ꝙ non
valet qꝺ eſt veꝝ ẜm Bal. in. d. l. pactuꝫ. niſi iurauit ⁊ eo
caſu quo non valet renunciatio ipſas expenſas ſup̃ legiti
ma computauit ẜm Bal. q: hoc videt̃ tacite actum: arg.
ff. ad. l. fal. l. cum quo. §. fi. licet videret̃ ꝙ non: quia ſunt
conſumpte tpe moꝛtis patris. Et ſi ſoꝛoꝛ faciat renuncia
tionem de omni eo qꝺ ſibi debet̃. an extendat̃ ad res q̃s
põt vendicare. ⁊ videt̃ ꝙ nõ: ut. ff. de libe. lega. l. aureliꝰ.
§. meuia. ⁊ l. ab aurelio. ad fi. ibi res teſtatoꝛ. ⁊ qñ remit
tit omne ius qꝺ hꝫ uel hr̃e ſperat. qõ intelligitur hoc ver
bum ſperat. intelligit̃ ſperat ex cã de pꝛeterito non de fu
turo: q: de ea nõ potuit cogitari. pꝛo hoc. l. qui rome. §.
duo fratres. ff. de v̂bo. obli. p Bar. ⁊ ff. ꝺ adul. l. ſi vxoꝛ.
§. diuus. p eundem Bar. ⁊ an clauſula generalis poſt q̃
dam ſpecificata reſtringatur ſolum ad illa. rñdeo ſic dicit
Bal. in. d. l. pactuꝫ. ſi vtraqꝫ clauſula dependet ab eadẽ
cauſa finali: alꝭ gnãlis clauſula gnãliter operatur. C. de
tranſac. l. de certa. ⁊ l. ſub pꝛetextu. la. ij. ⁊ ff. de tranſa. l.
emptoꝛ. §. lucius. ⁊ de excep. l. ſi ex maioꝛe. ⁊ ff. de trãſa.
l. cum aqliana. ⁊ ff. de cõdi. inde. l. fi. §. ideꝫ queſijt. ⁊ d.
l. aurelio. §. fi. Et ſi iſta clauſula gnãlis a nullo regit̃: ſed
abſolute ponit̃ ideſt non regitur ab aliqua clauſula nec ẽ
alteri ãnexa: an gnãlis ſit virtus eius. videtur ꝙ ſic p illꝺ
Broccardũ ꝙ gnãliter dictum dꝫ gnãliter intelligi. niſi
ſit aliqua rõ reſtrictiua que reſpiciebat robur ⁊ firmitatẽ
pꝛecedentium clauſulaꝝ. ⁊ ideo merito refert̃ ad omnia:
q: pꝛeſumit̃ qs velle qꝺ valeat oĩa que facit. C. ꝺ condit̃.
inſer. l. ij. ſed hoc non venit ad firmitateꝫ ſed ad extenſio
nem. ideꝫ tñ foꝛte dꝫ opari in rõne gnãlis intellectus coꝛ
rigeret̃ uel minueret̃ qꝺ ſpãle eſt diſpoſituꝫ: ut. C. fami.
herciſ. l. quotiẽs. ⁊ ff. fami. herciſ. l. legatoꝝ. §. q plures.
Et ſi in huiuſmõi renunciationibus nulla ponit̃ cauſa ñ
pñt reſtringi rõne cauſe non expꝛeſſe nec tacite ſubintel
lecte. reſtringunt̃ tñ rõne tpis ad ꝓncipia. ff. ꝺ v̂bo. obli.
l. cũ ſtipulamur. ⁊ l. ſi a colono. ff. de libe. cau. l. aureliꝰ.
§. teſtõ. Item reſtringunt̃ caluſule ex aĩo ad id ſolum qꝺ
qs ſciebat ſibi deberi: ut. ff. de pac. l. tres fratres. uel ſcire
debebat: ut. ff. ſi cer. pe. l. qꝺ te. Et ideo cõſulo ꝙ caueãt
ſibi renũciantes a v̂bis gnãlibꝰ ne in pꝛomptu ex effuſo
ſermone incidant periculum: ut. C. de dotis ꝓmiſſione. l.
fi. in fi. vnde creditoꝛes non ſunt ꝯpellendi apponere in
refutationibus clauſulas gnãles niſi quatenus venirent
ad robur ſpecialiũ. l. ij. §. i. ff. de contrario iudicio tutel. ⁊
ibi p Jac. de are. tenent̃ tñ renunciare beneficijs per que
actus ipſe poſſet infringi: ut ĩ auc̃. matri ⁊ auie. C. quãdo
mulier offi. tutel. fungi põt. Et ſi in refutatione gnãli po
nunt̃ hec v̂ba ꝙ ſic voluit ⁊ ſic ſibi placuit: an iſta verba
ſint alicuius cauſe necne. ⁊ videtur ꝙ non: q: cauſa volũ
tatis diſtinguitur a voluntate tanq̃ actus exterioꝛ ab aĩo
ideſt ab actu interioꝛi: ut. ff. de tranſa. l. cũ hi. §. in cauſa.
In contrarium videt̃ ꝙ ſit tacita donatio: ut. l. campanꝰ.
ff. de oper. liber. effectus eſt magnus: q: ubi nõ eſt cauſa
valet liberatio tanq̃ ĩferius ⁊ ſine cauſa: ut nõ. ff. de pac.
l. tale pactum. in ꝓn. ⁊ ſic non videt̃ requiri inſinuatio cũ
non ſit donatio. Si v̂o eſt donatio requiritur inſinuatio
cum hoc veniat ad liberatum tanq̃ meꝝ lucruꝫ. ⁊ ſic eſt
eadẽ rõ q̃ ĩ v̂a donatõe. ſ. ne qs ĩpetu q̃daꝫ tanq̃ ꝓdigꝰ ſuo
pñimonio abutat̃. fac̃ ad hoc qꝺ nõ. i ſili. C. ꝺ rei ven. l.

mater. Iſta ꝗ̃ v̄bo gnālia nullam determinationē hn̄tia
gnāliter debent intelligi: ut. d. l. emptoꝛ. §. lucius. ſi enī
eſſꝫ aliqs terminus reſtrictiuus v̄ba gnālia reſtringeret̃.
ff. de ſolu. l. ſi ex pluribus cauſis. Et adde qd̓ nō. inſti. ꝺ
dona. in ſumma. p Azo. ⁊ qd̓ dixit idem Bal. in. l. illud
C. de ſac. ſanc. eccle. Sed quō pactuꝫ de non ſuccedendo
firmat̃ iuramento cuꝫ ſit ꝯ̃ bonos moꝛes. rn̄deo aliqd eē
contra bonos moꝛes intelligit̃ tripliciter. ſ. nā̃ uel quaſi.
⁊ tunc nō valet iuramentū: q: eſt ꝯ̃ ius nāle uel quaſi: ut
ſi pater iurat non alere filiuꝫ uel non obedire deo uel ec
cleſie romane in ſpūalibus. de inſti. ⁊ in. l. ueluti. Itē ſcō
ut q: eſt turpe ⁊ tunc idem: ut. ff. de pac. l. iuriſgentiū. §.
gnāliter. Item iuris cenſura. ideſt iuris artificio. ⁊ tūc de
iure ciuili n̄ ualet iuramentū ne rōne iuramēti iuris ciuil̃
auctoꝛitas obrn̄patur: ut. C. de legi. l. non dubium. ſed ꝺ
iure canonico ualet ꝑpter religionis vinculum qd̓ eſt de
iure diuino. Et lꝫ ius ciuile nihil dicat eē ꝯ̃ bonos moꝛes
niſi q: deducit ad aliqd̓ incōueniens. tn̄ magis eēt incon
ueniens ſpernere iuramētum qd̓ eſt ipſo deo preſtitum.
v̄bi grā. ius ciuile non pōt renuntiare hereditati future
ne filius videns ſic ſe ꝓuatuꝫ bonis paternis omittat ob
ſequm. hoc enim eſſet ſatis incōueniens. at ſi ſe ꝓuatum
non videt. p̄em obſequijs ꝓuocabit. Iteꝫ viuet virtuoſe
ſm paternum deſideriuꝫ. ⁊ iſtud eſt valde ꝯueniens. ⁊ ꝙ
ſpes pulcherrima foueat filios in ſucceſſione parentum:
ut. ff. ꝓ ſocio. l. cum duobus. §. idem rn̄dit. ⁊. l. pactū. C.
de colla. ⁊. C. de ſenten. paſſis. l. fi. ⁊. ff. ꝺ oper. lib. l. nec
ei. §. i. ſed iſte rōes iuris ciuilis ſunt pſ̄uaſiue ⁊ non neceſ
ſarie. ⁊ ideo talis incōuenientia eſt cōtingens vicio ſolius
iurantis qd̓ ei non dꝫ patrocinari. filius cui tenet̃ p̄ri n̄
q: diues: ſed q: pater. Sed ſi ſtatutū dictat ꝙ lꝫ filie non
renunciauerint: tn̄ debeant dotari ⁊ amplius petere non
poſſint. modo puella non vult nubere: ſed vult ſuccedere
⁊ caſtitatem ſeruare. qd iuris ſi non nubit. rō iuris eſt im
pedimento ne dotet̃: q: nomē eius dotis ſine m̄rimonio
eſſe nō pōt. l. fi. C. de dona. an̄ nup. q: ergo deficit tacita
conditio ſtatuti. ſ. nuptiaꝝ. ergo ceſſat ſtatutū. Itē ſtatutū
qd̓ artat ad nubendū eſſet ꝯ̃ bonos moꝛes ⁊ non valeret
iuxta nō. in. c. ſtatutū. de hereticis. in nouella. In ꝯ̃rium
q: ſtat p ip̄am quo minus dotet̃. ꝗ̃ dꝫ hr̄i ꝓ dotata: ut. ff.
de ꝯdi. ⁊ demon. l. iure ciuili. Solutio ſi tn̄ aſſignat̃ q̄tū
noīe dotis deberet ſibi preſtari: nihil amplius petē pōt.
vn̄ cogitur tali poꝛtione eſſe cōtenta: arg. ff. de here. inſti.
l. q volebat. ⁊. ff. de fideicō. liber. l. tuis. §. i. Et ſi ſtatutuꝫ
dictaret ꝙ mulieres non poſſint ꝯ̃here ſine ꝯſenſu alioꝝ
ꝓpinquoꝝ etiam cū iuramento. ⁊ ꝙ ptās illius ciuitas
teneat̃ de facto ꝯpellere recipientem ad remittenduꝫ oīa
iura que viderent̃ ſibi queſita. qd̓ etiam de iure cōi ē qn̄
per fraudem ſunt extoꝛta: ut. ff. de offi. preſi. l. illicitas. in
prin. nūqd hoc erit veꝝ qn̄ filia renuntiat patri. dic̃ Bal.
ꝙ non. nam ꝑpter nālem affectum paternū patri videt̃
eſſe ꝯceſſuꝫ: arg. ff. de libe. cau. l. aurelius. §. titius teſtō.
ff. de heredi. inſti. l. qdam cum filium. ff. de cura. furio. l.
furioſo puberi. ff. de adulte. l. nec in ea. §. fi. Si aūt non
contraheret cū patre: ſed cū alijs remotioꝛibus q plerūqꝫ
malum ꝯſiliuꝫ capiunt ꝓ puellis: ut. C. de nup. l. vidue.
§. ſed ne foꝛte. tunc hr̄et locum ſtatutum in ꝯ̃ctibus ⁊ in
diſtractibus: ut. l. meuia. §. i. ff. ſolu. ma. ⁊ qd̓ nō. in. l. iij.
§. ꝯ̃rium. ff. de ꝯ̃rio iudicio tute. q: iſtud ſtatutum qd̓ ihe
cillitati mulieꝝ ꝓuidet etiam ad renunciantes extendi dꝫ
ut. ff. ꝺ noua. l. doli. §. diuerſiꝫ. ⁊ nō. ff. ꝺ mīo. l. ſi iudex.
⁊ p. Bar. in. l. mutū. §. fi. ff. de acq: here. ⁊ Bal. i ti. ſi de
feu. cōtrouer. fuerit. c. moꝛibus. ſic dicit. Ex hoc capitulo
arguunt qdam valere pactum de futura ſucceſſione qd̓ ē
falſum: q: in dcō. c. moꝛibus non eſt pactuꝫ de futura ſuc
ceſſione: ſed eſt tale quale eſt: ut ad. l. flaui. de plagi. l. i fu
ga. in fi. Et nota ꝙ hodie valet pactum de futura ſucceſ
ſione ſi interuenit ſacrm̄: ut extra ꝺ pac. c. ij. lib. vi. Bar.
dicit ꝙ valet pactum de non ſuccedendo. Et eſt rō q: illd̓
non inducit votum captande moꝛtis. ſed pactuꝫ de ſucce
dendo ſic: ut de fideiuſ. l. ſi qs ꝓ eo. ⁊. ff. de v̄bo. obli. l. ſti
pulatio hoc mō concepta. Iſtaꝫ diſtinctionē meri canoni
ſte non tenent: q: rō dicti. c. eſt q: iuramētum pōt ſaluari
ſine interitu ſalutis eterne. ⁊ ſi dicatur ꝙ inducit votum
captande moꝛtis hoc neſcimus qd ſit in aīo paciſcentiū ſꝫ
bene ſcimus ꝙ pn̄t obſeruare pactū ſine interitu ſalutis
eterne. ⁊ ideo puto ꝙ ep̄i cogerent talem iurantē ad obſ
uātiam talis iuramenti. Et ꝓ opi. mea dicit Bal. i. d. c.
moꝛibus. ſunt expꝛeſſa v̄ba Petri de ceruo. que talia ſūt
Ex quo capitulo dicunt qdam valere pactum de futura
ſucceſſione etiā ſine ꝯſenſu vaſalli de cuius hereditate agi
tur. ad qd̓ facit qd̓ legitur ⁊ nōtur in. d. c. moꝛibus. ⁊. C.
de inuti. ſtip. l. i. ⁊. C. de colla. in. l. pactum ad eo. ꝙ ſi ſa
cramentū interuenit non valet: ut. l. pactum. C. de colla.
⁊ p decretalē bonifacij bene valeret. ex̄ ꝺ pac. c. ij. lib. vi.
⁊ Pe. de ceruo: ut patet tali rōne: q: pactuꝫ nō ſuccedat
filia p excluſionem filie inducit pactū ꝙ filia ſuccedat. ff.
de iudi. l. cum pretoꝛ. ⁊ tn̄ illa decretalis determinat expꝛeſ
ſe illud iuramentū appoſitum eſſe ſuanduꝫ. Ideo ſimpli
citati canoniſtaruꝫ adhereat. Io. de Imo. in. l. ſtipulatio
hoc mō concepta. ff. de v̄bo. obli. ſic dicit. Attende quia
hic tractat Bar. an pactum de futura ſucceſſione valeat
vel non. Et diſtinguit quattuoꝛ caſus ꝓncipales: q: inter
dum ſit pactum de iure ſucceſſionis ꝯſuando. interdum
de iure ſucceſſionis minuendo ſeu perdendo. interdum
de iure ſucceſſionis acqrendo. interdū de eo qd̓ venit per
ſucceſſionem acqrendam certo mō diſponendo. Primū
caſum valde breuiter ſe expedit dicendo ꝙ valet p. §. fin.
inſti. de legi. agna. ſucceſ. ⁊ in. l. fi. C. de pac. latius dicit
conſiderat duos caſus ꝓncipales. vꝫ ꝙ qn̄ ille q vult con
ſeruare ius ſuccedendi priuabat̃ eo ꝑpter delictuꝫ. qn̄qꝫ
propter aliquē iuris rigoꝛem. Et hoc ſecūdo caſu ꝯcludit
ꝙ aut ille cum q̊ fit pactuꝫ poſſet circa hoc ꝓuidere teſtā
do ⁊ valet pactū: ut. d. §. fi. aut non poſſit. ⁊ tunc n̄ valet.
allegat. c. i. de feu. ſu. Et p predicta decidit ꝙ ſi ſtatutum
eſt in ciuitate ꝙ filia femina non ſuccedat extantibus ma
ſculis ex teſtō capiet qcqd ſibi relinqt̃ ꝙ ſi tpe quo dotat̃
conſeruat ſibi ius ſucceſſionis ꝺ ꝯſenſu patris ꝙ valebit
illud pactum p. l. fi. C. de pac. Secus ſi eſſet ſtatutū in ci
uitate ꝙ mulier nupta extra ciuitatē nō ſuccedat ex teſtō
uel ab inteſtato: q: tunc n̄ valeret pactū. Tu adde ꝙ non
videtur valere qn̄ ſolum ſtatutum impedit ſucceſſionem
ab inteſtato ſi frater maſculus non ſuccedit: q: ſtatutum
in fauoꝛeꝫ maſculoꝝ videt̃ eſſe factū. ⁊ ſic non videt̃ ꝙ tali
fauoꝛi poſſit p tertias pſonas in alieno ꝑiudicio renūtiari
arg. l. ſicut. C. ut in poſ. legato. Si aūt frater ꝯſentiret. vi
detur adhuc eſſe dubiū: tn̄ videt̃ adhuc idem: q: p pactuꝫ
priuatoꝝ n̄ videt̃ poſſe tolli lex ſtatutaria. l. ius publicū.
ff. de pac. Non ob. §. fi. inſti. de legiti. agna. ſucceſ. q: ibi
lex expꝛeſſe permittit pactum. hic autē ſecus. foꝛte tamē
ſuſtinendo dictuꝫ Bar. poſſet dici ꝙ ex quo in fauoꝛem
maſculoꝝ lex municipalis emanauit. poſſit maſculus illi
renuntiare: argu. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pactꝭ. ⁊
hoc videtur eſſe de mente Sali. in. l. pactum qd̓ dotale.
C. de pac. Item per predicta decidit Bar. ꝙ ſi ſtatutuꝫ
eſſet in ciuitate ut dicit eſſe aſiſij ꝙ ingrediens monaſte
rium non ſuccedat. ꝙ ſi ſimpliciter ſtatutum pꝛohibet eū
ſuccedere etiam ex teſtamento. non valebit pactum factū
cum parentibus ⁊ conſanguineis de iure ſucceſſionis re
ſeruando tpe ingreſſus. ſecus ſi ſolum ꝓuaret̃ ſucceſſione
inteſtati. dubitat an ſtatutū valeat. ꝯcludit̃ ꝙ ſi loqt̃ p hec
v̄ba igrediēs monaſteriū uel ſi qs intrat monaſteriuꝫ ſit

ꝑuatus iure ſucceſſionis ſeu ſuccedēdi. ⁊ tūc valet q2 ñ di ſponit circa clericū ſ3 circa laycu3. nam laycus eſt ille q in greditur monaſteriu3 ſicut viuens mori. l. q duos. ff. de manu. teſta. Nec ob. auť. niſi rogati. C. ad trebel. q2 ibi grauať in iam queſito ſi monaſterium ingrediť. hic antē lucrum aufertur. Si aūt ſtatutū diſponat de iam īgreſſo. utputa ſi qs ingreſſus fuerit monaſteriū non ſuccedat: nō valebit ſtatutū: q2 videtur diſponere ꝯ clerico cui ſtatutū non pōt auferre ius ſuum ⁊ ꝯ formā iuris. l. deo nobis. C. de epiſ. ⁊ cle. Et ꝓ hac diſtinctione allegat. l. ſtichus. de manu. teſta. ⁊ hoc dicit ſalua canoniſtaꝝ determinatōe. Tu adde dicit Jo. de Jmo. qꝺ Bal. in dcā. l. fi. dicit in primo caſu qn̄ ſtatutum dicit ſeu loqtur de ingrediēte ꝙ ſi ꝑuat ipſm vltra legitimam valet. Si autē ꝑuat etiā legi timā: q2 illa eſt debita filio. l. fi. C. de codicill. ⁊. l. iij. C. ꝺ iur. ⁊ fac. ig. tunc nō valet dictum ſtatutum velut odioſu3 detrahens religioni. Tu adde dicit Jo. de Jmo. ꝙ indi ſtincte nō videtur dcm̄ ſtatutu3 valere etiā ultra legitimā. per tex. §. ſed hoc ꝺ pn̄ti. in auť. de ſanc. epiſ. colla. v. ubi eſt caſus expreſſus ꝙ reputať etiam diſpoſitio turpis ſi ꝑ illam aliqs ingrediendo monaſteriū priuať lucro: ſeu nō admittitur ad lucrum. ⁊ ſic non loquitur qn̄ in iā queſito qs grauatur: imo loqtur etiam qn̄ qs non admittitur ad lucrum ingrediendo: ubi alias admittereť ſi ñ īgredereť. Nec ob. qꝺ nō. Jo. an. in ſua qōne que incipit. Acolitus quā poſuit ſuꝑ Ꝛeicam ſine culpa. in vltimo articulo. ij. qōnis ꝑncipalis. ⁊ Jo. calde. i ſua qōne que incipit. Sta tutum in ſolutione. ubi dicit ꝙ qn̄ ſtatutu3 uel ꝯſuetudo layci punit aliquē laycum ante clericatum ꝙ ligat etiam factum clericū: q2 loqnūtur qn̄ qs priuať etiam ſi ñ fieret clericus. nam cōſuetudo ꝙ ꝑmogenitus ſuccedat defert hereditatē ꝑmogenito: etiā ſi ꝑmogenitꝰ ſemꝑ remaneat laycus. ⁊ ſic non ꝑuatur ex eo ꝙ fiat clericus. in queſtiōe. nr̄a ſecus. ¶ Circa ſcōm caſum ꝑncipalem qn̄ fit pactū de iure ſucceſſionis minuēdo ſeu ꝑdendo. adde ſ3 Bal. ꝙ inꝙtum dicit ꝙ ubi eſt pactum admixtum cu3 delicto ꝙ valet: ut. l. i. §. ſi parens. ſi qs a parenti. fuerit manu. ꝙ īmo tunc non valeť pactū: q2 tunc ñ vi pacti: ſed vi delicti repelliť: ut ibi nō. ⁊. C. de codicillis. l. pactum. Jtē adde ſm Bal. ꝙ hic caſus ſcōs loqtur de iure ſuccedendi ꝑdē do tertio iam defuncto ꝙ ad paciſcente3 debeat deuolui conditione eueniente tūc bene valet. exemplū in eo q in ſe recipit ius fideicōmiſſi cōditionalis: ut. l. i. C. de pac. ⁊ ff. de vbo. obli. l. q rome. §. duo fratres. Tu etiā adde qꝺ Ric. de ſali. ⁊ dn̄s Bar. de ſali. poſt eum in. l. pactū. C. de pact. limitat. c. ij. de pact. lib. vi. ꝓcedere caſu quo qn̄ mulier renuntians ⁊ paciſcens de non ſoluendo habuit dotem. ſecus ſi nihil hr̄et: q2 tunc ſm eos pactum videť eſſe ꝯ bonos mores ⁊ incitare odiū inter ꝯiūctos ſanguīe ar. l. fi. ff. de receptato. Sed tu potes dicere ꝙ ſi ſit pactū de non ſuccedendo l3 tunc mulier non habuit dotem. ñ videtur ꝑ hoc renuntiari iuri petendi ſe dotari ꝑ. l. fi. de dot. ꝓmiſſione. ⁊ in. l. q liberos. ff. de public. nec ſimiliter iuri petendi alimenta. Et ſic cum remaneat ſolum dictū ius ⁊ alimentoꝝ dotis non videť ꝙ de nō ſuccedendo ſit contra bonos mores. maxie q2 nulla. l. reꝑitur hoc cautū vnde potes dicere ꝙ ibi ſolum eſt ꝓbatum ꝓꝑ quēdā rigorem iuris. de quo ibi ꝑ Bar. Si aūt expreſſe renūcia uit iuri petendi alimenta ⁊ iuri ſuccedendi: tūc eēt magis dubium an iuramēto firmareť pactum de ñ ſuccedendo reſpectu tn̄ alimentoꝝ non videť valere nec firmari iura mento. ꝑ. c. cum qdam. ex̄ de iureiuran. Et forte etia3 re ſpectu dotis cum illa videatur ſuccedere loco alimentoꝝ ⁊ q2 alias videť dari quodāmodo viā delinquēdi mulieri ſi ſic eſſet penitus indotata. ⁊ ꝯñter non poſſet veriſimilr̄ nubere: arg. auť. ſed ſi poſt. C. de inoffi. teſta. Et potes ēt

addere qꝺ hu. dicit in. l. pactu3. C. de colla. ꝙ ſi filio data eſt legitima ⁊ paciſciť de non ſuccedendo ꝙ valet pactū ⁊ non pōt agere ad ſupplementū legitime etiam ſi bona patris poſtea augmētarenť cū potuiſſent poſtea diminui ⁊ ſic videtur ſufficere ꝙ habeat legitimā ſ3 tp̄s ipſius da tionis ⁊ pacti: arg. l. de fideicō. C. de tranſac. Et hoc dcm̄ ſeqtur Ange. in ſtipulatione hoc mō concepta. ff. de vb. obli. ⁊ Bal. tenet ꝯꝛium in. l. ſi qn̄. §. illud. C. de inoffi. teſta. ⁊ hoc videť verius ſm iſtū tex. niſi defendendo Ja. dicas ꝙ ibi loqtur qn̄ dabať minus legitima tp̄e q̊ datio fiebat. ⁊ hoc ſatis videť innuere lr̄a illa. ⁊ ſic forte poſſet defenſari opi. Ja. ¶ Circa tertium caſum ꝑncipalem. ſ. de iure ſucceſſionis acqrēdo. addit hic Bal. ⁊ ſucceſſiue Ange. dictis Bar. ꝙ l3 regulariter nō valeat. fallit īter milites: ut eſt caſus ſingularis q non eſt alibi in. l. l3. C. ꝺ pac. ¶ Quarto aūt caſu nihil addit Bal. ī. d. l. ſtipulatō hoc mō concepta. nec Ange. dict. Bar. Aduerte tn̄ q2 Ange. i. d. l. ſtipulatio hoc mō concepta. aliter expediuit iſtam mām. ſ. ꝑ regulas ⁊ quinq3 fallentias que oēs fallen tie ſatis patent ex ſuꝑdictiſ. exceptis duabus. Una eſt ꝙ l3 regula ſit ꝙ non valet ſi ſit pactum cū eo cui d3 ſuccedi ſecus ſi ſit pactum etiā non firmatū iuramento de nō ſuc cedendo tertio. exemplu3 ponit ſi filia accepit dote3 a frē viuo patre ⁊ paciſcitur cum eo ut non ſuccedat p̄ri. nam iſtud pactum bene ualet p̄re defuncto ab inteſtato quaſi vēdiderit fratri ius geniture. ſicut fecit ezau qui vendidit ius primogeniture fratri ſuo iacob. ut patet. xx. q. i. quam periculoſum de iure ꝑmogeniture. etiam ꝑ Jo. an. poſt. Hoſti. in. c. l3. ex̄ de voto. hn̄ ſuccederet patri ex teſtō nō obſtante pacto. ne ſi aliter diceremus ꝑ hoc pactum intel ligereť patri ablata libertas teſtandi ꝯ. d. l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. ⁊. l. fi. C. de pac. Adde ꝙ hec opi. videť contra. l. ſtipulatio hoc mō concepta. ⁊ ꝯ. l. pactū qꝺ do tale. C. de colla. ubi ſimpliciť pactū fcm̄ de nō ſuccedēdo non diſtincto cum quo non valet. Nec ob. ꝙ ipſe dic̄ de ezau. q2 illud ꝓcedit ſm leges veteris teſtī ex ꝑcepto iudi ciali ipſius legis. ⁊ ideo hodie non vendicat ſibi locu3 ex quo ius ciuile diſponit oppoſitum. cum ꝑcepta iudicialia veteris legis ñ obligent in noua niſi a nouo ſint approba ta: ut nō. centeſima diſ. §. his ita. ⁊ ex̄ de cōſue. c. fi. ⁊ per thomā de aquino in. i. ſe. c. iiij. articulo. iij. pondera tn̄ q2 ꝑ predicta ñ videť fieri ꝯ bonos mores pactu3 de ñ ſuccedē do cū approbatum ſit ſm. l. diuinam. niſi forte diceres ꝙ ezau nō fuit ex toto ꝑuatus ab oimoda ſucceſſione. Alia fallentia eſt ſi non impediť directo libera teſtandi factio ⁊ ſic ſaluatur paciſcenti alia forma teſtandi de bonis ſuis l. qdam cum filiū. iuncto fine glo. magne. ff. de vbo. ob. Et ꝑ hoc dicit ſe ñ aſſentire opi. magiſtri ſui Ber. dicent ꝙ non valet donatio oīum bonoꝝ pn̄tium ⁊ futuroꝝ. ex quo q2 nemo vellet eius hereditatē adire. ⁊ ꝑ tale3 dona tionem ponit ſe in ſtatu extreme pauptat ⁊ vult ſe reddē inhabilem ad acqrendū in effectu ut ipſe tangit etiā hic. ⁊ in. l. fi. C. de pac. non enī eſt tale directū īpedimentu3 cōſiderandum ꝑ. d. glo. q2 ad hoc ꝑncipaliter ñ ordinať ⁊ ꝑ hoc etiā allegat: q2 ſi hoc eſt veꝝ nemo ꝯſtitutꝰ i mort articulo poterit donare vniuerſa bona ſua cū ponit ſe in ſtatu pauptatis. ⁊ ſilr̄ nemo vellet eius hereditate3 adire qꝺ eſt falſum ſm eū: qm̄ nec ſenectus nec egritudo īpedit diſpōne3 bonoꝝ fieri ꝑ dn̄m. C. q teſta. fa. poſ. l. ſenium. Jtem non eſt veꝝ ſm eū ꝙ ponať in ſtatu pauptatis. nec ꝙ impediatur factio teſtī eo mō quo ipſe dicit. nā poteſt talia bona dari ⁊ relinq cu3 pacto ꝙ ſtipulatori nihil acq ratur. ⁊ ſic in illis poterit hr̄e heredem ſicut dicimus cui ita donatur. C. de bo. q̄ lib. auť. excipitur. ⁊. C. de inoffi. teſta. l. filius matrem. Jtem adducit: q2 pōt qs ſe ponere in ſtatu pauptatis ⁊ tollere ſibi teſtī factionem ñ ſolum ꝑ

appꝛobatum ingreſſum religionis:imo etiã p actuꝫ de ſe
deteſtabileꝫ.pma faciendo ſeu patiendo ſe vendi ad pre
cium ꝑticipandũ.ff.de ſtatu ho.l.i ſeruoꝝ.C.de ſac.ſan.
eccle.auc.ingreſſi.qꝛ veꝝ eſt in illis que nõ ſunt dñi actu
nec potentia:qꝛ acqrere põt ut dictuꝫ eſt. Item ⁊ actu qꝛ
lꝫ donatario tradere teneatᷣ:tñ ante traditionẽ remanet
dñs:qꝛ ex titulo etiã vli non transferᷣ dñiũ gnãliter nec
poſſeſſio: ut eſt tex.iũcta glo.que non eſt alibi in.l.i.i pn.
in ṽbo vli.ff.de vſucap.ꝓ donato. Et hoc claꝝ qñ nõ int
ceſſit cõſtitutio ꝑcarij:qꝛ ſicut locus incertus poſſideri nõ
põt ita nec ꝑcario rogari:ut.l.locus.ff.de acq.poſ. Item
ideo ſm eum inſtrã generalis obligationis hypothece d
pñtibus ⁊ futuris cum ↄſtitutione precarij ꝙtũ ad futu
ra forte nihil releuant ſm eũ. Idem dicit Bal.in.d.l.ſti
pulatio hoc modo concepta in effectu.ſed clarius loqtur
quo ad aliqua: vñ tene ꝙ dicta donatio valet:qꝛ ſm eum
alś ſequeretur ꝙ nullus cõſtitutus in mortis articulo de
cuius vita non eſſet ſpes poſſꝫ donare oĩa bona ſua:quia
impediretᷣ libera teſti factio cum ſit ſpes ꝙ alia poſſit acq
rere qđ dicere eſt truffatoriũ. ſm eum adde ꝙ videtᷣ eſſe
caſus in.l.certum.alś oẽs.§.lutius.ff.de his que in frau.
credi.andi ſiuncte illam.l.intelligo nec eſt veꝝ ſm eum ꝙ
impediatᷣ libera teſti factio:qꝛ talis donãs anteꝙ̃ tradat
non ꝑdit dñium ꝑcipue rerũ quaꝝ põt queri.allegat.d.
glo.in.d.l.i.de vſucap.ꝓ donato. Nec obſtat ſi dicatᷣ ꝙ
nullus uelit eẽ heres noĩe tñ ⁊ non re. qꝛ ſi hoc ſimpliciᷣ
conſideramus nullus qui non eẽt ſoluendo nõ haberet
teſtandi facultatem qđ eſt falſum.ff.de here.inſti.l.ſolnẽ
do non erat. ⁊ hoc credit ſine dubio veꝝ niſi talis donãs
cõſtituerit ſe bona pñtia ⁊ futura precario noĩe donatarij
poſſidere in tali forma ꝙ valeret cõſtitutio precarij. tunc
irrita eẽt donatio qꝛ tunc vere impediretᷣ libera teſtandi
factio:qꝛ non porrigitᷣ ↄſtitutio precarij ad iura incorpora
lia ⁊ actiones que ⁊ quas donatio acqreret: nec etiã quo
ad corporalia valebit cum ſit incerta.allegat.d.l.locus.⁊
ſic reſidet in allegata.l.ſtipulatio hoc mõ cõcepta. Adde
qꝛ in.l.fi.C.de pac.tenet cũ opi.Bar.quã dicit eẽ cõem
illam enim ſeqtur Pe.⁊ Cy. Et aduerte qꝛ cuꝫ Ange.
⁊ Bal.in.l.ſtipulatio hoc mõ. Concordat Hy. in.c.qui
ſemel.de re.iur.in.vi.⁊ in.l.heredes palã.§.fi.ff.đ teſti.
⁊ Ric.de ſali.⁊ do.Bar.de ſali.i.l.fi. Unde paſſus iſte
eſt dubius ꝓpter tantoꝝ opi.⁊ quelibet pars poſſet ꝓba
biliter ſubſtineri.⁊ forte de mente iuriũ poſſet ſubſtineri
ꝙ donatio nõ valet quaſi preſumatᷣ facta ⁊ videatur vice
teſti qđ eſt reprobatuꝫ a iure: arg.l.ſtipulatio hoc modo
concepta.ff.de ṽbo.obli.⁊.videtur caſus in terminis i.l.
hereditas.C.de pac.conuen. vnde. ꝙ ibi dicitur vice te
ſtamenti intellige qꝛ ſic videtur fieri non qꝛ aliter de hoc
conſtaret:alś lex illa modicũ hñet dubiuꝫ. Nec ob.d.l.i.
C.ut actiõe ab heredibus ⁊ ↄ̃ heredes: qꝛ intelligo.l.illã
in particulari donatione uel ꝓmiſſione:non in obligatõe
omnium bonoꝝ. in illa eni ꝓ̃ſumitur facilius fraus poſſe
attentari ꝙ ſi ſimplr̃ donaretᷣ oĩa bona poſt mortẽ alicui
hoc acto ꝙ ſit donatio inter viuos.hoc caſu forte non va
lunt lꝫ non ſit adiectuꝫ aliter de futuris quaſi in dubio ex
quo diſpoſitio vlis ⁊ relata ad tp̃s mortꝪ videatᷣ facta vice
teſtamenti p.l.hereditas ſup̃ alleg.ubi etiã videtur caſus
Si aũt velles tenere ꝙ donatio valeret in aliqbus caſibꝰ
ſeu aliqbus reſpectibus.puta qꝛ in ip̃a donatõe gnãli nõ
venerunt ſaltem illa que in ſpẽ qs veriſimiliter eẽt conceſ
ſurus:ut in.c.gnãli.de reg.iur.in.vi.⁊ đ pig.l.obligatõe
gnãli.forte hoc eẽt tollerabile etiam ſi alias teneret opi.
Bar.ꝓpter ſuos reſpectus ⁊ rõnes ꝓ habendo reſpectũ
ad rõnes quas facit:poſſes etiam tenere ꝙ tunc non veni
rent bona q̃ creſcerent poſt mortẽ teſtantis.cuꝫ illa ꝓprie
non ſint teſtãtis:ut.l.iij.§.hec ṽba.ff.de neg.geſ.⁊ ṽba ĩ
dubio debent intelligi ꝓprie.l.non aliter.ff.de lega.ij.⁊
ſic etiam eſſet veriſile ꝙ vellet ipſe diſponens:arg.l.iij.ff.
de teſta.militis. Si auteꝫ conſtet de mẽte ꝙ oĩa predicta
vult in donationẽ venire.remanet dubiũ ſup̃ dictum:an
tũc teneat donatio ⁊ preſertim qñ ꝑceſſit ↄſtitutio ꝑcarij.
ſm Bar.non teneret qꝛ per indirectuꝫ impediretᷣ libera
facultas teſtandi. Sed ↄ̃ iſtam rõnem faciunt ea q̃ dicta
ſunt ſup̃ poſt Ange.⁊ Bal. Si aũt teneres ꝙ non tenet
reſpectu quo dixi ꝙ videretᷣ fieri vice teſti ⁊ p hoc eſſet ↄ̃
bonos mores tunc nihil obſtabit. Item attende quia eſt
dubium an tenendo opi.Bar.⁊ habendo reſpectuꝫ ad
ſuam rõnem ſi donantᷣ pñtia ⁊ futura ex toto vicietᷣ dona
tio.an vicietᷣ quo ad futura.⁊ Bar.in.l.fi.C.de pac. du
bitat ⁊ non decidit. Bal.ibi tenet ꝙ vicietur ex toto:ar.
d.l.hereditas. Sali.ↄ̃ ꝙ videtur ſoluꝫ quo ad futura:ar.
l.ſancimus.C.de dona.ad.d.l.hereditas.rñdet ꝙ ibi cõ
ſtabat ꝙ vice teſti facta erat. Tu potes attentare ꝙ verior
videtᷣ opi.Bal.p.l.ſi libertus.ad fi.ff.de iurepatro.ubi
videtur eſſe caſus ꝙ qñ eodem tp̃e in fraudeꝫ legis plura
alienantᷣ ipſo iure oĩa ãnullantur:ſecus qñ ex interuallo
fit alienatio vnius rei poſt aliam. Item attende qa q̃ſtio
dꝫ intelligi qñ ↄſtat donantẽ velle donationẽ eſſe inter vi
uos:lꝫ velit hr̃e effectũ poſt mortem: alś eſſet donatio cã
mortis:ut nõ.in.l.ſcia.ff.de dote ꝓleg. Item dꝫ intelligi
ſi eſſet facta inſinuatio ſi excederet ſummã de qua i.l.ſan
cimus.C.de dona. Item aduerte qꝛ ſi quis donat bona
poſt mortem ſuam.cõiter tenetᷣ ꝙ non veniant futura.⁊
Ricar.de ſali.⁊ Bar.de ſali.ↄ̃ predicta.l.fi.qꝛ qualitas
adiuncta ṽbo dꝫ intelligi ſm tp̃s ṽbi.⁊ qꝛ alś dictio poſt
mortẽ nihil opatᷣ.⁊ qꝛ videtᷣ eſſe caſus in.d.l.hereditas.
hoc forte põt ꝓcedere qñ ↄſtaret donantẽ velle irreuoca
biliter donare.nam tũc ut dixi forte videtᷣ ex iuris diſpoſi
tione fieri vice teſti niſi hoc ↄſtet.tene cũ opi.docto. Nec
obſtat ꝙ qualitas iuncta ṽbo ⁊c.qꝛ hoc in effectu ĩtelligi
tur terminare verbũ dare que datio põt fieri poſt mortẽ
etiam de bonis que fuerũt tñmodo tp̃e donationis. Itẽ
nec obſtat ſecũdo ꝙ dictio poſt mortẽ nihil opabitᷣ:quia
imo opatur ut de ſe patet:qꝛ ſi non eſſet appoſita ſtatim
ſumeret effectũ donatio. Nec ob.d.l.hereditas.qꝛ debe
ret dicere:qꝛ ibi ↄſtabat ꝙ vice teſti erat facta de cuius te
ſtamenti naã eſt ꝙ inſpiciatᷣ tp̃s mortis. Ludo.in.l.pactũ
qđ dotale.C.de colľ.dicit ꝙ rõ quare pactum future ſuc
ceſſionis ↄceptum affirmatiue non valet ẽ triplex. Prio
qꝛ hereditas nõ pacto:ſꝫ teſtõ deferri dꝫ.l.hereditas.C.
de pac.ↄuen.⁊.l.pactũ.C.de pact. Scđo qꝛ p ea tollitur
teſti factio qđ eſt ꝓhibitũ ↄ̃ bonos mores: ut.l.ſtipulatõ
hoc modo cõcepta.ff.de ṽbo.obli.⁊.ff.ꝓ ſocio.l.cũ duo
bus.§.idem rñdit. Tertio qꝛ p eũ inducitᷣ votuꝫ captãde
mortis qđ ſilr̃ ꝓhibitum eſt ⁊ bonis moribus repugnat:
ut.l.fi.C.de pac.⁊ in.c.non captande.de cõceſ.preben.
lib.vi.q̃ ratio non viget in caſu.d.l.fi.ubi patᷣ conſenſiſſet
pactionibus ſup hereditate factis:qꝛ tunc valet pactum.
Nec obſtat ꝙ inducitur votum captande mortis:qꝛ non
preſumitur patrem cõſenſiſſe ſi de ſua vita dubitaſſet. Si
aũt dicis quare non valet pactum future ſucceſſionis ne
gatiuum. quadruplex põt eſſe rõ. Prima illa quã reddit
tex.in dcã.l.fi.ſ.quia ſucceſſiones que iure publico defe
runtur ꝑuatorum pactionibus mutari non conueniũt.ff.
de pactꝪ.l.ius publicum. Scđa illa quã reddit papinianꝰ
in.dcã.l.ſi quãdo.§.i.de inoffi.teſtamen.ſcꝫ quia meriꝰ
magis filios ad paterna bona vocandos ꝙ̃ pactionibus
aſtringendos decens eſt. Tertia quia ſucceſſio filij funda
tur in naturali iure.ff.de bonis dãna.cum rõ.ff.vnde li
beri.l.ſcripto.ad fi.⁊.l.nam ⁊ ſi parentibus.ff.de inoffi.
teſta.qđ qdem pactionibus priuatoꝝ tolli non põt:ut.ff.
de vſufruc.earum rerum.l.ij.ff.de capi.dimi.l.legatum.

⁊ .l. eas. cum ſi. Quarta ⁊ illa eſt efficatior que colligitur ex tex. l. cum his. ff. de tranſa. in p̄n. q2 ꝯtingere poſſ3 plurimum hoīes depauperari ſi tale pactum valeret qđ ē ꝯ puplicam vtilitatē: ut in auẗ. ut iudi. ſine quoq3 ſuffra. §. cogitatio. inſti: de his qui ſunt ſui uel ali. iur. §. expedit. ⁊ ut plurimū videmus hoīes magis ꝯtentari modico p̄n̄ti q̄ plurimo qđ ſperat᷑ in futuꝝ hr̄i: ut. d. l. cum hi. Pōt aſſignari ⁊ qnta rō: q2 ſicut hereditas non pōt pacto dari ut. d. l. pactū. ita nec pacto adimi poſſet. eiſde3 eni regul᷑ regulatur ademptio ſicut ⁊ tranſactio ſeu ⁊ datio: ut. ff. đ adimen. leg. l. iij. §. conditio. l. legata inutiliter. ff. de reg. iur. l. nil tam nāle. cum ſi. Sed ꝙ dictu3 eſt ꝙ pactu3 future ſucceſſionis affirmatiue ꝯceptum non valet. fallit in duobus caſibus. Primus qn̄ pactum fuit inter milites in expeditione degentes: q2 tūc illud appellat᷑ vltima voluntas in genere ⁊ validum eſt. tex. eſt ſingularis in. l. l3. C. de pac. Scđo fallit fauore pie cauſe. utputa ſi pactum fuit ꝙ poſt mortem meā paupes ſuccedant ſeu eccl̄ia. ſm Bal. ſingulariter i. d. l. fi. C. de pac. pro q̄ facit q2 nō obſtante eo ꝙ pactū cum eccl̄ia factu3 tollat liberā teſtandi facultatē p indirectum pactū validū fore dicet᷑. utputa ſi fiat ad pias cās donatio omniū bonoꝝ p̄n̄tiu3 ⁊ futuroꝝ que fauore pie cauſe valet ſm Bal. in. d. l. fi. argu. ī auẗ. ingreſſi. C. de ſac. ſanc. eccle. ⁊ Bal. in auẗ. ſi q̄s ruinas. ⁊ .l. iubemus. e. ti. Quicqd tñ ſit puto dicit Ludo. ſalua reuerentia Bal. male dicere: q2 ſi pactu3 future ſucceſſionis affirmatiue cōceptum non valet etiā in filio q magis eſt fauorabilis: ut eſt caſus in. d. l. pactū qđ dotale. multo minus d3 valere ad pias cās que pia cauſa min9 fauorabilis eſt in iure q̄ filius: ut ꝓbat᷑. xviij. q. ſi. c. q̄cūq3. ⁊ .l. papinianus. in glo. ff. de inoffi. teſta. Nō ob. d. l. l3. q2 ibi eſt ſpāle in milite. ergo in ꝯtrium eſt ius cōe quocūq3 alio caſu: ut. ff. de legi. l. ius ſingulare. cū ſi. Preterea rō ſpālitatis que vendicat ſibi locu3 in milite ñ vendicat ſibi locū ad pias cās. ergo nec illius legis diſpoſitio. ff. đ pac. l. qđ dictum. extra de appel. c. cum ceſſante. ꝙ aūt ſibi locum non vendicat patet q2 in milite nō eſt: q2 ſibi fuit remiſſa omnis ſolēnitas circa teſtandū que ſunt inducte de iure ciuili. ff. de teſta. mili. l. i. qđ non eſt ad pias cās: qn̄ ſunt ſolum caſu illo remiſſe ſolēnitates iuris ciuilis quo ad teſtes. extra de teſti. c. relatū. ⁊ c. cu3 oēs. non autē quo ad alia: ut plene nō. C. de ſac. ſan. eccle. l. i. Nec ob. dictum Bar. ⁊ Bal. de donatione omniū bonoꝝ p̄n̄tium ⁊ futuroꝝ: q2 illud dictum eſt falſu3: ut ſup̄ dixi. ⁊ alibi dicet᷑. Succedit tñ circa hoc pactu3 dubietas ſeu dubitatio. an pactum future ſucceſſionis affirmatiue cōceptu3 iuramēto firmetur in quo Bar. in. d. l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. ff. de v̄bo. obli. ⁊ in. l. fi. C. de pac. tenuit ꝙ nō. qa cum ſit ꝯ bonos mores tanq̄ impediēs liberam teſtam̄ti factionem: ut in. c. non eſt obligatoriū. de reg. iur. in. vi. ⁊ de leg. i. l. ſi qs in q̄linos. §. fi. de nup. auẗ. ꝙ eis. Bal. aūt in. c. moribus. ſi de feudo fuerit ꝯtrouerſia inter dn̄3 ⁊ agnatum. tenuit ꝯ. dicens ꝙ ſimplex canoniſta hoc nō cōcederet: qn̄ eſt ius regulare ꝙ omne iuramētu3 qđ nō vergit in diſpendium ſalutis eterne ſeruandū eſt. ut ex̄ đ pac. c. q̄uis. lib. vi. de iureiuran. c. veritatis. ⁊ c. cū cōtingat. ſed iſtud eſt huiuſmōi q̄. Dicit Ludo. male dicit iudicio meo: q2 imo canoniſta ſimplex in mā̄ iuramenti h3 duas regulas p̄ncipales. Prima eſt quam ponit Bal. Scđa eſt ꝙ non eſt obligatoriu3 ꝯ bonos mores preſtitū iuramentum: ut. d. c. non eſt obligatoriū. cum ſi. l3 ergo ſimplex canoniſta nō infrigeret illud pactū future ſucceſſionis iuratū ex p̄ma regula: tñ īfringeret ex ſecūda. negari non pōt qn pactum iſtud ſit ꝯ bonos mores: ut eſt tex. in. d. l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. Scđm aūt membrū ſe3 ꝙ pactum future ſucceſſionis cōceptum negatiue ſeu priuatiue q̄ non valeat h3 tres fallentias. Prima ē niſi pacto ſit admixtum delictum p tex. in. l. i. §. ſi uel parens ff. ſi qs a parente fuerit manu. ⁊ ſm glo. in. d. l. pactum. C. de coll᷑. pater accipiendo precium emancipationis deliquit: ut. d. glo. cōiter approbat᷑. attamen ſm caſum. l. i. §. ſi uel parens. non videt᷑ vera: q2 imo videt᷑ licitum recipere nec ꝯ bonos mores cenſetur patri recipe peccunia3 pro emancipando filium: ut ꝓbat᷑ de v̄bo. obli. l. vtrum. Nec obſtat tex. in. l. ſi qn̄. C. de inoffi. teſta: q2 ibi videtur cōmitti delictum qn̄ accipit᷑ ab initio peccunia. ſecus aūt ſi a nolente. per tex. in. d. l. vtrū. Unde dicas ꝙ rō primi dicti in. d. §. ſi uel parens. ac etiam ſcđi eſt illa. ſ. ꝙ bonorū poſſeſſio que datur patri regulatur ad inſtar bonoru3 poſſeſſionis que datur patrono: ut. d. l. i. in p̄n. ff. ſi quis a parente fuerit manu. Claꝝ autem eſt ꝙ ſi patronus accipit peccuniam ab extraneo ꝓ manumittendo ſeruum: uel etiam a ſeruo inuito amittit bonoꝝ poſſeſſione3 in bonis liberti: ut plene ꝓbat᷑ in. l. etiam. in. §. ſi quis nūmos. ff. de bonis liber. ſed tex. in. d. l. ſi qn̄. argumento q̄ ſumpto ab eq̄paratione idem iuris ſtatuit iuriſconſultus in patre propter dictam eq̄parationē. Scđa fallentia eſt niſi tātū habuit renuntians future ſucceſſioni q̄tū habuiſſet poſt mortem eius de cuius hereditate agitur caſus eſt in dcō §. ſi vel parens. in. ij. rn̄. Tertia fallentia eſt niſi ſit pactū iuratum: ut in. c. q̄uis. de pac. lib. vi. Unde ide3 Ludo. in. l. q ſupſtitis. ff. de acq. heredi. dicit ꝙ hodie ē deciſum q2 tenet pactum cum iuramento: ut. d. c. q̄uis. Aduerte tñ dicit idem Ludo. ꝙ dn̄s Jo. de Imo. referendo Ric. de ſali. dat tres notabiles limitationes ad. d. c. q̄uis. q̄ꝝ duas dico fuiſſe Bal. in. d. l. pactum. Prima eſt niſi pr̄ non obſtante illa repudiatione eam filiam in teſtō inſtituat: q2 tunc l3 repudiauerit: tñ ex noua cā ſuperueniēte ad hereditatem admittit᷑. allegant p̄dicti. l. ſi patronus non aluerit. de bonis liber. ego dicit Ludo. allego nōbiliorē caſum q hoc melius ꝓbat ⁊ loq̄tur in iuramento. in. c. cū p. gaufredi. ex̄ de renuncia. quē caſu3 ꝓ hac deciſione allegant dn̄i de rota in deciſionibus antiq̄s. deciſi. M. c. lxxi. vnde dicit idem Ludo. in. l. pactum. de colla. ꝙ. c. q̄uis. pactum allegatum tñ h3 locum qn̄ filia renuntiat ſucceſſioni ab inteſtato. ſucceſſioni aūt ex teſtō renuntiari non pōt etiā cū iuramēto: q2 tolleret᷑ libera teſti factio qđ eſt ꝯ bonos mores: ut. l. ſtipulatio hoc modo ꝯcepta. ⁊ iđ iuramento non firmat᷑: ut. d. c. non eſt obligatorium. ⁊ ita eleganter voluit Bal. in. l. fi. C. de pac. qđ dictu3 dic̄ Ludo. nullibi placet: q2 in. d. c. q̄uis. nō ponderat᷑ an renunciatio ſit cum iuramēto. ſed ſolum hoc ꝙ iuramētu3 illud ſup renunciatione appoſitum ſeruandu3 eſt: q2 non vergit in diſpendiu3 ſalutis eterne. ex̄ de iureiuran. c. veritatis. ⁊ c. cum ꝯtingat. ſed rō iſta vtroq3 cāu pariter ſibi locū vendicat. ſ. ſiue renunciat᷑ ex teſtō: ſiue ab inteſtato. igitur ⁊ vtrūq3 caſum illius canonis diſpoſitio cōp̄hendē d3. tacite eni ꝯp̄henſus cenſetur caſus ille in quo cōcurrit idētitas rōnis. C. de reuocandis donat̄. l. his ſolis. ff. de acq. here. l. illud. de v̄bo. obli. l. a ticio. Non obſtat ꝙ per hoc tollit᷑ libera teſtī factio. illud enim falſu3: q2 licet non poſſet teſtari inſtituendo renunciantē attamen poterit teſtari inſtituendo alios. vn̄ libera videt᷑ ſupeſſe teſtī factio niſi adempta videatur reſpectu vnius q iſtitui ñ pōt ⁊ iſtud ꝓbo dicit Ludo. a fine eius ꝙ dicitur libera3 debere eſſe facultatem ꝯhendi mr̄imonia. C. de inuti. ſtip. l. libera. C. de nup. l. neq3. attamen libertas illa ñ cenſet᷑ adempta l3 ꝓhibeat᷑ mulier ꝯhere mr̄imonium cum aliquibus ſingularibus pſonis. de v̄bo. obli. l. cum ita q. in propoſito eſt tex. optimus. Dico tñ ⁊ hoc eſt nōndū ꝙ ñ obſtante renunciatōe iurata etiā ſucceſſioni ex teſtō fcā ſi pr̄ filiā iſtituerit filia ñ obſtante renūciatōe poterit venire

ad ſucceſſionē paternā. nec enim iuramentū obſtabit q:
pater inſtituendo videt̄ iuramentū ī ſui fauorē pſtituꝫ re
miſiſſe tacite quod pōt. vt extra de vſuris. c. conſuluit. ⁊
nō. Bar. ff. de noui ope. nun. l. i. §. poſt operis. ⁊. l. cuꝫ
ſtipulatus ſim mihi a ꝓculo. ff. de v̄bo. ob. Scōa limita
tio ad. d. c. quāuis. all'. ſm Ludo. in. d. l. qui ſupſtitis. eſt
qñ fratres ſeu alij ꝯſanguinei ipſius filie renunciātes mor
tui ſunt ante ipſā filiā: q: tunc cū eoꝝ reſpectu p̄ſumat̄ ip
ſam filiā renuntiaſſe. ideo hac cā ceſſante q: defuncti ſūt
filia ad ſucceſſionē admittit̄. nec hec repudiatio alijs pro
deſt. allegāt p̄dicti ī arg. l. iubemus. C. de coll. Tu adde
tex. notabilē. q hoc ꝓbat ſm vnā lec. in. l. ſi actione. C. ꝺ
pactis. ⁊ qꝺ ibi p̄ Bal. ⁊ p eundē ī. d. l. pactū. vbi ꝓ hoc
allegat Guil. de cu. ⁊ hoc ꝓbat̄ q: non obſtante dicta re
nuntiatōe dicta filia poſſit venire mortuis f̄ribus. l. iij. §.
fi. ff. de trāſac. Itē q: renuntiatio ſeu iuramentū factū illi
nō ꝓdeſt: cui vt ꝓſit renunciantis nō intereſt: ſeu paciſcē
tis. vt. ff. de pactis. l. ⁊ heredi. §. fi. ſed ſororis renuntiant̄
nō intereſt alijs ꝙ̄ f̄ribus ſuam ꝓdeſſe renuntiationem.
ergo renuntiatio in alioꝝ ꝙ̄ fratrū fauorē nō extenditur.
Tertia limitatō ē ⁊ iſta ē ꝓprie Richar. qñ ipſa filia non
dotata renuntiaſſet. q: tunc cū ſumus extra formaꝫ p̄alle
gati. c. quāuis. pactū qꝺ loquit̄ in muliere dotata nō de
bemus. c. illud qꝺ ꝯtinet ius ſingulare extendere extra v̄
ba ſua. ar. l. ius ſingulare. ff. de legibus. ⁊. l. i. ff. ad muni.
cū ſi. qꝺ lꝫ dictū in ſe licet notabile ſit tñ ipm īprobat Jo.
q: lꝫ ipa mulier īdotata renuntiauerit ⁊ ſic videat̄ ceſſare
dictū. c. quāuis. tñ pur ſtat ratio illius tex. dicentis ꝙ om
ne iuramentū ē ſeruandū qꝺ nō vergit in diſpendiū ſalut̄
eterne. vnde cuꝫ pur ſubſiſtat ratio q: lꝫ indotata ſit. atta
mē remanet virtus iuramēti qꝺ ē ſeruādū ideo remanet
iuris diſpoſitio. allegat cle. i. de elec. ⁊. l. qꝺ dictū. ff. ꝺ pa
ctis. cū ſi. ¶ Et aduerte q: dicimus dotē ſuccedere in lo
cū legitime. vt hēt̄ cōiter ſm formaꝫ ſtatutoꝝ. ⁊ hēt̄ in. l.
qſqſ. circa mediū litter̄. C. ad. l. iul. maie. ⁊ nō. C. ꝺ nup.
l. ſancimus. p Cy. certū ꝙ ſi mulier ſimpliciter vt p̄ſuppo
nunt p̄fati docto. cū iuramento renuntiauit ſeu repudia
uit hereditatē paternā. nō tñ per hoc excludit̄ a petitiōe
dotis que in locū legitime ſuccedit. ſm tex. C. de inoffi. te
ſtā. l. ſi qñ. §. ⁊ gn̄aliter. vnde videt̄ ꝙ firma remāet dicta
repudiatio. cū ſalua ipſi filie non' obſtante repudiatione
remanet dotis petitio. Preterea ꝙ hoc dictū Jo. ſit veꝝ.
ꝓbatur arguendo de pacto ad ſtatutū. ſm. l. non īpoſſibi
le. ff. de pactis. Certum ē enim ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ ſtanti
bus filijs ſeu agnatis filia femina nō ſuccedat: ipi filij aut
agnati ſuccedētes filia a p̄re non dotata ſuccedunt in ius
dotandi. adeo ꝙ filia ad dotanduꝫ compellit̄. ſm Bar.
eleganter ex illo tex. in. l. ſi marito. §. ſi voluntate. ff. ſolu.
ma. facit qꝺ nō. in. l. poſt dotē. eo. ti. quod approbat̄ in. l.
fi. C. de dotis ꝓmiſſione. Unde ita ī caſu ꝓpoſito ſi filia
ſe voluntarie excludit ſucceſſio in vniuerſū ad filios devo
luta cū onere dotandi tranſit. ex q̄bus repat̄ ꝙ cuꝫ poſſit
tueri repudiationē p ſe factā a filijs dotē petendo: ne inci
damus ī abſurdū ꝙ veniat ꝯ factū ſuū. ⁊ vt res magis va
leat ꝙ̄ pereat. ar. l. quotiens. ff. de rebus dubi. verior ſit
opi. Jo. Quarto ⁊ ultimo ſingulariter fallit dictū. c. quā
uis. niſi ipa filia eēt minor ⁊ iuraſſet ſe nō cōtracturā ſeu
ne diſtracturā abſqꝫ legitima ſolēnitate. hoc ē ipſius iudi
cis decreto aut cū auctoritate tutoris. alias ſi faceret nihil
valeret tūc ergo quantūcūqꝫ īterueniat in repudiatiōe iu
ramentū. attamē hoc nō valet rōne p̄cedētis ſacramēti li
citi ⁊ honeſti. ⁊ hanc limitationem ſumo ex elegāti dicto
Spec. ī ti. de emptio. ⁊ ven. §. tertio loco. v̄. ⁊ nō gn̄alit̄.
cōſiliū qꝺ approbat Jo. an. ⁊ ponit de hoc glo. ſin. in. c.
mulieres. de iureiurā. li. vi. ꝙ quantūcūqꝫ ſm formā: d. c.
licet. ⁊. c. cōtingat. eo. ti. in antiqs alienatio fundi dotalis

ualeat iuramento p̄cedēte. tñ hoc ē verū niſi mulier per p̄
us iuraſſet ſe nō alienaturā. ⁊ caſu quo alienaret nō vale
ret. qꝺ dictū fundat̄ ex tex. c. intellecto. cū glo. all'. ibi ī an
tiqs. qꝺ nō ⁊ tene menti. ⁊ ita forte limitat̄ aut̄. ſacramē
ta puberū. C. ſi aduerſus vē. ⁊ hoc dictū didici a Bal. in
ꝯcluſionibus iuris. ⁊ ita limitat̄ dictū. c. quāuis. ¶ Poſ
ſet tñ dubitari an actus factus ꝯ iuramentū p̄ambulū ſeu
p̄cedēs iuramēto firmet̄ uel valeat. an ſit nullus rōne pre
cedētis iuramēti. cōtrariū Bar. nihil dicit in. l. ſi qs ꝓ eo
ff. de fideicōm. nec Anto. de bu. in. c. cū cōtingat. de iure
iur. ſed Jo. de imol. in. d. c. cum contingat. hoc examinat
poſtea arguit ꝙ nō valeat actus q fit ꝯ iuramentū p̄ambu
lū. p. c. dilecto. extra. de preben. ⁊ p hoc dicit eē glo. ordīa
riā valde nō. in. c. ij. de iureiur. li. vi. vbi glo. nō. dicit ꝙ ſi
mulier iurauit nō alienare dotē niſi ex cauſa neceſſaria ⁊
cum auctoritate iudicis. ꝙ ſi poſtea alienat ſine auctorita
te iudicis ēt cū iuramento ꝙ alienatio nō valet. q: dꝫ ſer
uari primū iuramentū qꝺ fuit licitū. per. c. intellecto. ꝺ iu
reiur. ſecus ſi fuit illicitū. per. c. tuā. extra. de iureiurā. ⁊ il
lā glo. tenuit Hoſti. vt ibi tangit Jo. an. Jo. mona. ⁊ Ar
chi. ⁊ Spec. in ti. de emp. ⁊ ven. in. §. tertio loco. v̄. ⁊ nō
gn̄āle. vbi Spec. dat cōſiliū ꝙ qñ pater vel alius dat dotē
ꝓ filia faciat p̄ſtari p̄dictū iuramentū. ⁊ ſic de facili non
poſſit p̄iudicare alienando. ⁊ illā glo. in. d. c. ij. ſecutus fu
it Bar. ī. d. l. ſi q ꝓ eo. in tertio mēbro. ⁊. l. is cui. ff. de v̄
bo. obli. ꝓ qua uidet̄ caſus in. d. c. ītellecto. ⁊ facit. c. veni
ens. de iureiur. In ꝯtrium videt̄ eſſe caſus in. c. ſicut ex lit
teris. extra de ſpon. ubi valet matrimoniū factū poſt p̄us
p̄ſtitū iuramētū. ⁊ hāc ptē videt̄ tenē Inn. ī. d. c. ītellecto ⁊
ī. c. dilecto. ꝺ p̄ben. vbi cōcludit ꝙ actus temporalis q fit
ꝯ iuramentū primū ualet. lꝫ ſecus in actu ſpirituali. p ea q̄
habent̄ in. d. c. dilecto. vbi videt̄ caſus. dicit tñ aliquoſ te
nere ꝙ ēt actus ſpiritualis q fit ꝯ iuramētū valet. facit qꝺ
hēt̄ in p̄allegato. c. ſi qs ex litteris. de ſpon. vbi matrimo
niū qꝺ ē res ſpiritualis valet ꝯ iuramentū p̄ambulum. ⁊
hanc opi. tenet Jo. an. uidelꝫ ꝙ ēt actus ſpiritualis ꝯ iu
ramentū factus teneat. ⁊ hoc ēt tenuit Spec. in ti. ꝺ lega
to. §. nunc tractemus. v̄. ſed ſi legatus. ⁊ ibi Jo. an. in ad
ditio. aliter tñ non reſpondit ad. c. dilecto. niſi ꝙ ibi fuit
allegatio ptis. nec ēt reſpondit ad glo. ſuā in. d. c. ij. de iu
reiur. in. vi. nec de illa facit mentionē. ſi qs tñ vellet tenē
opi. Jo. an. ī. c. dilecto. ⁊ ēt in additio. Spec. ſuper. d. v̄.
ſed ſi legatus. poſſet dici ſm Jo. de imol. in. d. c. cum con
tingat. ꝙ dictū Jo. an. ⁊ dictū Inno. in. c. dilecto. inquā
tū dicunt actū q fit ꝯ iuramentū tenere. p̄ſertim ſi ſit act⁹
tēporalis dꝫ limitari ſaluo. niſi iuramentū haberet ſecum
concurſū iuris cōis. vt contingit in caſu dicte glo. in. c. ij.
de iureiur. li. vi. nā de iure cōmuni ē ꝓhibita alienatō rei
dotalis. vt patet in. l. lex iulia. de fundo dotali. ⁊. l. i. §. ⁊
cū lex. C. de rei. uxo. act. ideo q: iuramentū tunc hꝫ con
curſū iuris cōmunis inualidat̄ actus qui fit ꝯ iuramentū
facit qꝺ habet̄ in allegato. c. ītellecto. ſecus dicit ipe dn̄s
Jo. ſi nō haberet cōcurſum. ⁊ ēt tenuit Spec. in ti. de le
gato. §. nūc tractemus. v̄. ſed ſi legatus. ⁊ ibi Jo. an. ī ad
di. Spec. alias tñ non reſpōdit ad. c. dilecto. niſi ꝙ ibi fu
it allegatio partis. nec ēt reſpondit ad glo. ſuam in. c. ij. ꝺ
iureiur. lib. vi. nec de illa facit mentionē. qs tñ vellet tene
re opi. Jo. an. in. d. c. dilecto. ⁊ in additio. Spe. ſup. d. v̄.
ſed ſi legatus. pōt dicere vt ſupra dictū ē. ꝙ aut iuramen
tū habet concurſū iuris cōmunis aut non. ⁊ iſtam tenet
Ludo. in. l. alia. §. eleganter. circa fi. ff. ſo. ma. Et ad iſtā
diſtinctionē bene facit quod nō. per docto. in. l. ij. C. de
vſucapi. ꝓ emptore. in fi. ubi dicunt ꝙ quando ꝓhibitio
teſtatoris habet concurſum cū ꝓhibitione iuris cōmunis
ualet ut ibi. alias non ualeret. ⁊ pro hoc etiam dicit face
re quod nō. in. l. ea lege. C. de condic. ob cauſam. circa ꝯ.

§.ſanctiſſimas.in autẽ.de aliena.ꝛ emphi.vbi dicit ꝙ pa
cũ ꝯtrahẽtiũ habens ꝯcurſum iuris cõis operatur vbi
alias non operaretur inualiditatẽ actus. ꝛ iſto modo dicit
ſaluari poſſe gl.in.d.c.ij.ꝗ cõiter dicitur approbari a tot
docto.lꝫ alij eam reprobent. Subdit idẽ dñs Jo.q2 vide
tur caſus in illo.c.dilecto.ꝙ actus ſpiritualis q uadit con
tra iuramentũ nõ ualet.nã videtur eẽ uiolatio ad illud.c.di
lecto.q2 ibi ſit allegatio ptis ꝯſiderato ꝙ ex illa videtur pa
pa ſe fundare.ꝛ ſic uidetur ꝙ ponat ius licet ſit allegatio ptis
ꝛ iſtud uidetur ibi uoluiſſe Jnno.q inclinat i hanc partem
licet recitet ultio loco opi.alioꝝ ideo circa hanc materiã
ſic diſtinguit idem dñs ioan.aut loquimur in actu mere ſpi
rituali.aut in actu mere tpali. Primo caſu uidetur ꝙ actus
q fit ꝯ iuramentũ ſit nullus vt videtur eẽ caſus in.d.c.dile
cto.non cauillando.ꝛ in hanc partẽ uidetur inclinare ibi
Jnno.lꝫ Spec.aliter dicat.vt ſupra eſt dictum.nec ob.c.
ex lr̃is.per qð mouetur Jo.an.q2 non loquimur i actu mere
ſpirituali q2 mr̃imoniũ carnale nõ eſt mere ſpirituale.q2
ꝓ eo põt interuenire peccunia.q2 datur pro illo dos.ut i to
to.ti.de iure dotium.C.ꝛ.ff.ſecus in matrimonio ſpũali
vt qñ quis eligitur in canonicũ vel in prelatũ.vt extra de
elect.c.cũ inter canonicos.q2 eẽt ſimonia.vt extra de pa
ctis.c.cũ pridẽ.ꝛ extra.de ſimo.c.iacobus.ꝛ in.c.mathe
us. Scðo caſu qñ nõ loquitur de actu non mere ſpirituali
vt ẽ matrimoniũ carnale.aut actus q ſequitur iuramentũ
nõ ẽ plenior actu q continetur ſub iuramẽto. Exemplũ ſi
quis iurauerit accipere Bertã in vxorem ꝛ poſtea iurat
accipere ticiã.q2 vtrũq3 iuramentũ recipit ſponſalia ð fu
turo cũ primũ iuramentũ ſit licitũ eſt ſeruandũ nõ ſcðm
ꝛ ꝓ ſcðo dꝫ iponi penitentia vt dicit.d.c.ſi qs ex lr̃is.in
fi.extra.de ſponſa. Si aũt actus q ſequitur iuramentũ eſt
fortior eo q continetur in iuramento pͥmo vt q2 iurauit acci
pere bertã in vxorem poſtea cõtrahit matrimoniũ de pre
ſenti cũ ticia ꝛ tunc cũ actus q fit contra iuramentũ q2
forti⁹ eſt matrimoniũ de p̃ſenti ꝙ̃ ſponſalia de futuro
vt patet ex.c.ij.de ſponſa.vbi ptes poſſunt recedẽ ð ſpõ
ſalibus de futuris ẽt iuratis.ſed nõ a mr̃imonio per uer
ba de p̃nti licet nõ interueniat iuramentũ.ꝛ ita loquitur
d.c.ſicut ex lr̃is. Tertio caſu qñ interponitur iuramentũ
in actu mere tpali.tunc aut apponitur affirmatiue.aut ne
gatiue.ſi affirmatiue aut actus ſequens nõ ẽ fortior eo q
cõtinetur ſub iuramẽto.aut ẽ fortior. Primo caſu ẽ ſeruã
dũ primum iuramentũ.exemplum ſi quis iurat uende
re ticio deinde iurat rem illã vendere ſeyo.primũ iura
mentũ ẽ ſeruandũ ex quo fuit licitũ.facit.d.c.ſicut ex lit
teris.circa fi.ꝛ qð nõ.in.l.i operis.ff.locati. Si vͦo ꝓmit
titur ſolũ p ſtipulationẽ abſq3 iuramẽto vendere ſeyo ubi
iuraſſet vendere ticio pͥus.adhuc videtur idẽ ſaltẽ de iure
canonico qð nõ facit differentiã inter ſimplicẽ ꝓmiſſio
nẽ ꝛ iuramentũ.xxij.q.v.iurati.idem videtur de iure ciui
li p nõ.in.d.l.in opis. Si aũt actus q fit ꝯ iuramentũ ſit
fortior eo q cõtinetur ſub iuramento tunc tenet actus qui
fit ꝯ iuramentũ per.d.c.ſicut ex lr̃is.exemplũ ſi qs iura
uit rẽ vendere ticio deinde ſeyo illã vendidit ꝛ ei tradidit
facit qð hẽtur in.l.quotiẽs.C.de rei ven.nã ſtandũ erit ſe
cunde venditioni lꝫ facta ſit ꝯ iuramentũ.tñ cũ primũ iu
ramentũ de iure canonico ꝓducat actionẽ vel ſaltẽ offi
ciũ iudicis.vt nõ.Jo.an.in.c.cũ veniſſent.extra.de inſti.
videtur ꝙ ticius poſſit agere ad intereſſe ſi ſua intereſt iura
mentũ fuiſſe ſeruatũ.l.ſtipulatões nõ diuiduntur.§.celſus
ff.de vͦbo.obli.ꝛ ẽt dꝫ iponi penitentia de piurio.vt.d.c.
ſicut ex lr̃is. Si aũt iuramentũ fuit negatiue ꝯceptũ põt
dici ꝙ aut habuit ꝯcurſũ iuris cõis.ꝛ tũc actus q fit ꝯ iu
ramentũ nõ ualet.ſic intelligitur glo.in alle.c.ij.de iureiur.
li.vi.ꝗ cõiter approbatur.pro q̃ facit.c.itellecto.extra ð iu
reiur.aut nã hꝫ ꝯcurſũ iuris cõis ꝛ tunc videtur actus q fit
ꝯ iuramentũ valere.p.d.c.ſicut ex lr̃is.ꝛ p Jnno.in.d.c.
dilecto.de p̃ben.ſaltẽ qñ actus ſequẽs eẽt pfectus.ut ſi quis
iuraſſet nõ vendere domũ alicui de tali familia ꝛ poſtea
vẽderet ꝛ traderet.nã valet ꝯtus ſecutus licet icurrat p
iuriũ facit qð nõ.glo.in.c.fi.de ꝓcurato.li.vi.tñ aduertẽ
dũ dicit idẽ dñs Jo.ꝙ in alle.c.dilecto.de iureiur.erat cõ
curſus iuris cõis tendẽs ad publicã vtilitatẽ pͥncipaliter
videlicet tendẽs ad obſeruantiã regni ꝛ regalis ſtatus.ſꝫ
i muliere iurãte nõ alienare rẽ dotalẽ ẽ ꝯcurſus iuris cõ
munis ꝯcernẽs publicã vtilitatẽ ſcðario ꝛ nõ pͥncipaliter
ꝛ ideo cũ tali iuri poſſit renuntiari cũ iuramẽto.vt patet i
c.cũ cõtingat.de iureiur.nõ videtur ꝙ p̃dicta gl.ꝓbetur p
d.c.itellecto.vnde dicit diſputatiue poſſe tenere ꝯtrariũ.tñ
glo.d.c.ij.de iureiur.li.vi.cõiter tenetur ꝛ approbatur. Quic
to dicit Ludo.in.l.q ſupſtitis.de acq.here.limitatur.d.c.
quãuis.ſm Pe.de Ancha.in.c.i.de ꝯſtitu.i.vi.i repeti
tione ſua ꝛ.c.licet mulieres.de iureiur.in.vi.niſi talis re
nuntiatio cõtineret in ſe euidentẽ iniuſticiã ꝛ iniqtatẽ.ꝛ
ita dicit ſe cõſuluiſſe ꝛ ponit exemplũ qñ mulier repudiat
hereditatẽ q̃ valet q̃ttuor milia ꝓ mille i dotẽ habitis.tũc
eni nõ hꝫ locum.d.c.quãuis.ratio q2 iuramentũ non dꝫ
eẽ iniqtatis vinculũ.extra.de iureiur.c.quãto.cũ ſi.i glo.
Jtẽ q2 dꝫ habere tres comites ad hoc vt ſit validũ.ſ.iuſti
ciã:iudiciũ ꝛ veritatẽ.autẽ.ꝙ cis.C.de nup.ꝛ ibi gl.extra
de iureiur.c.ꝛ ſi xp̃us.ſed hic i tali iuramẽto apparet eui
dens iniqtas ꝛ iniuſticia.videlicet ꝙ ꝓ mille renũtiet he
reditati ita locupleti.ſ.q̃ttuor milia.itẽ ſcðo q2 paria vidẽ
tur dolus adhibitus ex propoſito ꝛ dolus adhibitus re
ipſa.ff.de uerborum obligationibus.l.ſi qs cum aliter.
de doli exceptõe.l.ij.§.in actũ.ſed illud.c.nõ hꝫ locũ do
lo interueniente ex ꝓpoſito vt i autẽ.ſacramẽta.C.ſi aduer
ſus ven.ergo nec dolo iteruenientc re ipſa.q2 dolus colli
gitur ex ꝑſpicuis iudicijs.l.doluſ.C.de dolo.hic iteruenien
tibus.videlicet q2 ꝓ modica quãtitate renũtiauit magne
Jtẽ fragilitas minoris etatis ꝛ ſexus.ar.l.cũ de indebito.
ff.de ꝓbatõ.ꝛ.l.fi.C.de iuris ꝛ fac.igno.cũ ſi.pro hoc ter
tio allegat qð nõ.Jnno.i.d.c.cũ cõtingat.q̃ rõnes licet vi
deantur ſuaſiue attamẽ dictũ nõ videtur habere veritatem.ꝛ
ipſũ ut audio nõ tenet dñs Jo.de imol.i.d.c.cũ ꝯtingat.
q2.d.autẽ.ꝓuidet circa reſtitutionẽ.dñs Pe.vna cũ ab
ſolutõe a dicto iuramento dixit intentandũ fore reſtitutõ
nẽ aduerſus ipã repudiationẽ q̃ qdẽ reſtitutio nõ datur.
niſi ex magna leſione.vt.l.ſcio.ff.de in iteg.reſti. Et ſi ve
rũ eẽt dictũ dñi Pe.ſequeretur ꝙ.d.autẽ.eẽt ipoſita vͦbis
nõ rebus.ꝯ.l.ij.C.cõia de leg.ꝓbato eni de magna leſio
ne ſemp ꝯpeteret reſtitutio petita abſolutõe.quãobrẽ di
ctũ Pe.nõ ẽ verũ.vno tñ caſu dictum Pe.puto ſaluari
poſſe.videlicet qñ una cũ magna leſione ꝯcurrẽt falſe ſug
geſtiones ipſius patris aut cõſanguineoꝝ ob quas ipſa fi
lia renuntiaſſet.tunc eni ar.nõ.in.l.itẽ ſi ex pretio.§.fi.
ff.locati.licet non allegetur per illũ docto.q hoc dicit cõ
petere reſtitutio petita abſolutione aduerſus p̃dictam re
pudiationẽ.ꝛ hoc voluit Fede.de ſenis limitando dictũ.
c.quãuis.in eius ꝯſilio cuius tenor talis eſt. Queritur an
dña Margarita minor.xxv.ãnis filia olim nacoli polilli
fuerit ꝛ ſit cũ effectu obligata ex ꝓmiſſione iurata quã fe
cit fratribus ſuis de non habendo recurſum ad bona pa
terna ꝛ materna.vt patet in publico inſtrumento manu
ribaldi paulilli.ſub anno dñi.M.ccc.xxxi.die.xxi.men
ſis iunij.cum non apparet de teſtamento nec de legato ð
qbus fit mentio in dicto inſtr̃o.ꝛ videtur pͥmo ꝙ ſic.per
tex.in.d.c.ij.de pactis.li.vi. Jtem q2 mulier iſta fuit certi
ficata quid iportarent illa iura quibus renuntiabat.ꝛ p
hoc ceſſat dubium an p̃ſumatur certificata.de quo nõ.ff
ad uell.l.fi.§.pe.maxime cũ ſm Archi.non requiritur
certificatio.ut nõ.per eum de pactis.c.ij.li.vi.ꝛ q2 p tale

iuramentũ ſic generaliter p̃ſtitum videtur excludi nõ duꝫ
beneficiuꝫ minoris ſed ẽt beneficium iuris cõis. ⁊ ſic acce
dat qδ nõ. de reſcin. ven. l. ij. ⁊ de emp. ⁊ ven. l. i. ad fi. ſꝫ
cõtra. videt̃ nã mulier videt̃ dolo ⁊ fraude inducta ad ſic
ꝓmittendũ ⁊ iurandũ cũ ſuggeſtuꝫ fuerit eidẽ ꝙ pater le
gauerat eidẽ ſolũmodo ducentas libras. vnde ipa volens
parere facto ⁊ diſpoſitioni paterne ꝙ iura ei ſuadent. ut
de regula. ſicut verũ. ⁊ ꝺ deſpon. impube. c. ij. reputauit
ſe contentá de eo de quo alˀs nõ reputaſſet ſe contentaꝫ ſi
hoc p̃ſciuiſſet. ad hoc. C. de heredi. inſti. l. ſi pater. ⁊ ti. p̃
cedenti. l. vt cõfeſſio. iuramentũ aũt nõ extendit̃ ad id ad
qδ non ẽ cogitatũ. nec veriſimile erat de iureiur. c. veniẽs
⁊ de renun. c. ij. Jtẽ iurando nõ videt̃ renuntiaſſe quod
ignorabat. ff. de peti. here. l. legitima. ⁊ de inoffi. teſta. l.
mater. ſed iſta p̃ſumit̃ ignoraſſe. qꝛ certificatio ẽ ſolẽnitas
extrinſeca q̃ non p̃ſumit̃ niſi ꝓbetur. ff. de publi. l. quẽcũ
qꝫ. §. fi. ſed iuris ignorantia nõ nocet in talibuſ niſi probe
tur ⁊ minoribus ⁊ mulieribus. ſed hic cõcurrit ſexus qa
mulier ⁊ qꝛ minor. vt. ff. de ꝓba. l. cum de indebito. ⁊ de
iuris ⁊ fac. igno. l. penl̃. ij. rñſo. de hoc nõ. Cy. poſt Dy.
in. l. ij. C. de reſcin. ven. ⁊ Jo. an. poſt eos in nouella. de
emp. ⁊ ven. c. pe. Sed dicas ꝙ iſta ceſſant qꝛ in inſtrumẽ
to dicit̃ certificata. Ad hoc rñdeo ꝙ dictum inſtrumẽtuꝫ
non ꝓbat certificationẽ. nã inſtrumentũ facit fidẽ de hijs
q̃ inter cõtrahentes geruntur. nõ aũt de hijs q̃ ipſe nota
rius dicit ſe feciſſe. ar. C. de teſti. l. omnibus. facit qδ nõ.
Jnno. de ꝓba. c. qm̃. ſupra ṽbo occurrerit. q dicunt ꝙ licꝫ
dicat̃ in inſtrumento oblato libello ⁊ litꝫ. contꝫ. talia ṽba
nõ probant litis contꝫ. ad hoc de p̃uile. ſi papa. li. vi. ⁊ in
Spec. de ꝓba. §. fi. ṽ. ſed pone iudex. ⁊ per iſta iura ⁊ ra
tões illoꝝ doctoꝝ ⁊ ꝑ rõnem. l. C. de eden. autꝫ. ſi quis in
aliquo documento. cõiter tenet̃ ꝙ ſi i actis repiatur talis
iuratus ſic dixit ⁊ depoſuit. ꝙ talis ſcriptura non ꝓbat ſa
cramentũ ſed ſolum depoſitõnẽ. idẽ tenet Jo. an. in addi
tio. Spec. in ti. de teſte. §. ſeqtur. in fi. ꝙ hic põt concludi
cũ ratõe falſe ⁊ doloſe ſuggeſtionis. tunc qꝛ nõ ꝓbat̃ certi
ficatio ⁊ qꝛ cõiter accidit mulieribus in tam tenera etate
ſ. parũ poſt. xij. annũ circũueniri a cõſanguineis. ⁊ qꝛ taliſ
certificatio circa renuntiationes p̃dictas nõ ſit faciliſ ꝙ ta
le iuramentũ ideo ſit obligatorium. ⁊ ꝙ mulier relinq̃tur
diſpoſitioni iuris cõis. Preterea ſm Ludo. in. d. l. q ſup
ſtitis. allegata ꝓ dño Jo. facit qꝛ poſito ꝙ iſta filia incon
grue dotata hito reſpectu ad quantitatẽ p̃rimonij tamen
qꝛ hꝫ põt iterũ petere a p̃re aut cõſanguineos cõpellere:
vt ↄgrue iudicis arbitrio dotet̃ ⁊ dos ei ſuppleatur. vt ele
gant̃ dixit Bal. ſe ↄſuluiſſe in. l. fi. C. de dotꝫ ꝓmiſſ. ar. l.
ſi nõ mortis. vbi ẽt hoc dictũ ponit. ff. de ioffi. teſta. ⁊ ar.
l. ſi filia. de leg. iij. ponendo exemplũ de ſtatuto dicẽte. ꝙ
filia dotata ſtantibus maſculis nõ ſuccedat videt̃ ꝑ rões
p̃dictas. videlicet vt actus magis valeat q̃ꝫ pereat. ne veniat
ↄ factũ ſuũ hãc repudiationẽ nõ poſſe infringẽ. Sexto. d.
c. quãuis. de pac. limita ſm Ful. in allegata. l. pactuꝫ qδ
dotale. qñ illa repudiatio ſeu renuntiatio facta ẽ i manibꝰ
p̃ris. ſecus ſi i manibus fratꝝ ſuoꝝ. qꝛ tunc nõ hꝫ locũ. d.
c. quãuis. ⁊ ita dicit ſe conſuluiſſe in maxima qõne de fa
cto. tñ i recollectis ſuis q̃s habeo nõ allegat ꝓ hoc aliq̃s
rões. ſed tñ auctoritatẽ ſuã. rõ põt ẽẽ qꝛ. d. c. quãuis. loq̃
tur i filia tñ a p̃re dotata. nõ aũt a f̃ribus ſeu alijs. ergo
minꝰ corrigit̃ ius ciuile q̃ꝫ põt. hoc tñ ſuũ dictũ nõ videtur
verꝫ. p̃mo auctoritate Fede. de ſenis i. d. ↄſilio extendentꝫ
d. c. quãuis. ad f̃res dotantes. ſcdo auctoritate Bal. qui
hoc firmat lꝫ Fede. nõ alleget i. d. autꝫ. ſacramẽta ⁊ ꝑ ra
tiones. p̃mo qꝛ lꝫ repudiatio facta fuerit f̃ribus. attamẽ
durat rõ. d. c. quãuis. videlicet ꝙ ſeruandũ ſit iuramẽtuꝫ
qꝛ nõ vergit i diſpendiũ ſalutis eterne. ergo durat eiꝰ di
ſpoſitio. ꝑ. l. ꝙ dictũ. cũ alijs ſupra allegatis. Jtẽ ⁊ ſcdo

ꝙ dictũ. c. quãuis. diſponit dictã renuntiationẽ in mãibꝰ
patris factã valere. cuius ↄtrium videbat̃ rõne preſumpti
metus q reſultat ex reuerentia quã filia gerit p̃ri. iuxta. l.
ij. §. q̃ honorande. ff. quaꝝ rerũ actio nõ datur. ff. de furtꝫ.
l. pe. ff. qδ metus cã. l. fi. §. ſi fenerator. ⁊ qδ nõ. Jnno. ex
tra. de offi. deleg. c. cãm mulieris. multomagiſ valet repu
diatio fratri facta a quo nullus p̃ſumitur inferri metus.
qꝛ par in parẽ non hꝫ iperium. ad hoc. ff. ad trebel. l. ille
a quo. §. intempeſtiuũ. ff. de arbi. l. nam ⁊ magiſtratus.
Preterea pone ꝙ dicta filia fratribus renuntians eſſet
minor nõne dices tu ꝙ iuramentũ ſup renuntiatione ap
poſitũ habeat eam validare. ⁊ certe ſic qꝛ autꝫ. ſacramẽta.
loquẽs i ↄtctibus hꝫ locũ ẽt in quibuſdã diſtractibus licet
ſit glo. nõ. i corpore vnde ſumitur. d. autꝫ. ⁊. l. iij. §. ꝑ ↄtriuꝫ
ff. de ↄtrio iudicio tut. ſi ergo in minori valida fuerit dicta
repudiatio. ſeu renũtiatio multofortiꝰ ⁊ i maiori i quo nõ
ↄcurrit dictus defectus. ex q̃bus videtur hoc dictum Ra
pha. ful. non ẽẽ verũ. Septimo. d. c. quamuis. ſm Bal.
nõ. in. c. i. §. ſacramẽta. de pace iura. fir. nõ habere locuꝫ
in repudiatione iudeoꝝ aut hereticoꝝ ea ratione qꝛ iura
menta non cadũt i eos actiue neqꝫ paſſiue. vt. l. pe. C. de
hereti. qδ dictũ non videt̃ verũ. qꝛ ſicut xp̃ianus iurans
ꝑ alienos deos obligatur ex tali iuramẽto. vt dixit Jnno.
in. c. ⁊. ſi xp̃us. de iureiur. ita ẽt ⁊ iudei iurãt per noſtrum
xp̃m obligati ẽẽ videntur qꝛ ↄtriorum eadem ẽ diſciplina
⁊ melioris ↄditionis ſunt iudei ⁊ heretici q̃ꝫ xp̃iani ↄtra. l
non ſolũ. de noxalibus. ff. qδ vi aut clã. l. ꝙ ſeruus. cũ ſi.
ad hoc facit qδ nõ. Jnno. extra de voto. c. ꝙ ſup. vbi dicit
ꝙ papa punire poſſet iudeos peccãtes i moralibus aut i
lege nature. ergo punire põt ſi cõtra iuramentũ diuini no
minis veniẽt. ſatis eñ peccat in naturã ſi deũ qui ẽ natu
ra naturãs offendit. inſti. de ṽbo. obli. §. ↄtinens. cogita
dicit Ludo. idem Ludo. i. l. pactũ qδ dotale. C. de coll.
dicit. adde ꝙ licet dictũ Bal. reprobaueri in. l. q ſupſtitis.
attamen ꝓ eo facit ⁊ poteſt iduci glo. ad hũc propoſitum
ſingularis. i autꝫ. iuſiurandũ qδ p̃ſtatur ab hijs. circa p̃n.
dicens ꝙ ideo iudeus aut hebreus officiales ẽẽ non põt
qꝛ in eis cadere non poteſt iuramentũ qδ officialeſ p̃ſtare
tenentur poſitũ in autꝫ. iuſiurãdũ qδ p̃ſtatur ab hijs. all̃.
Secundo iduci poteſt qδ elegant̃ nõ. Bal. i rubri. ff. de
iuſti. ⁊ iure. dicens ꝙ lꝫ iure. ffoꝝ. iudeus poſſit ẽẽ xp̃iani
tutor. vt. l. ſpadonẽ. §. iam aũt iudei. de excuſac. tuto. atta
men iure hodierno nouiſſimo non poterit qꝛ non põt in
eo cadere iuramentũ qδ reqritur ab eo p̃ſtari dũ tutelam
aſſumit. cuius forma nõ. C. de adminiſtra. tuto. l. fi. ita in
ꝓpoſito non videtur hr̃e locũ diſpoſitio. d. c. quãuis. cuꝫ
in iudeis non poteſt cadere iuramentũ ꝑ xp̃m. aut ꝑ nr̃aꝫ
religionẽ. Hijs tñ non obſtantibus teneo qδ tenuit dicit
Ludo. i. d. l. q ſupſtitis. p̃mo qꝛ licet non poſſint iurare ꝑ
religionẽ noſtrã tamen iurabunt ꝑ ſuã quã eque tenentur
ſeruare ſicut ⁊ nos nr̃am. xxij. q. v. mouet te. firmat Spe
cu. in ti. de iuramẽto calumnie. §. reſtat. ṽ. ſed pone iude
us. Secundo idẽ probat per reductionem ad aliud abſur
dũ qꝛ ſequeretur ꝙ iudeus nullo modo poſſet ẽẽ teſtis ↄ
xp̃ianũ cũ non poſſit iurare ꝑ noſtrã religionẽ. qδ quideꝫ
iuramentũ ẽ de forma ſubſtantiali ipius teſtificationis. ꝺ
teſtibus. l. iuriſiurandi. hoc aũt falſũ eſt qꝛ ĩmo poteſt con
tra xp̃ianuꝫ teſtificari improbanda interruptione preſcri
ptionis ſm caſuꝫ ſingularẽ ſm glo. C. de hereti. l. pe. ⁊ te
netur iurare per ſuam religionem per ſupra dicta. non
obſtat autꝫ. iuſiurandũ. qꝛ non eſt illa ratio quã ipſe põit
quare iudei ad officiũ aſſumi non debent. ſed eſt illa quia
iudeis omnis dignitas ẽ interdicta. C. ꝺ iudeis. l. fi. nõ ob
ſtat q̃ꝫ dicit Bal. in. d. rubri. qꝛ poſſumus dicere ꝙ dictũ
ſuum eſt falſum ꝑ reductionẽ ad illa duo abſurda de qui
bus. ſ. dixi. Jtẽ qꝛ poteſt iurare per ſuam religionẽ. vt ſu

pra eſt dictum. uel ſi uolumus tenere illud quod dicit eē
uerū alia ratōne fortificari poteſt. ſ. ꝙ ideo iure hodierno
tutor eē non poteſt. qꝛ ſingula eius bona de iure ſunt pu
blicata. C. de here. auth. gazaros. licet hodie de facto tene
ant. ⁊ ideo cū non poſſint ydonee ſatiſdare ſꝫm formaꝫ de
tuto. ⁊ cura. qui non ſatis. qḋ eſt ſpāle ī adminiſtratione
tutele vt ibidem. ergo ⁊ ita per hanc rationē conſului di
cit Ludo. ſuſtentando Bal. ī ciuitate Bono. ⁊ obtinui
ꝯ famoſiſſimos doctores. Octauo limita illud. c. quāuis.
hr̄e locū negatiue non affirmatiue. vt per Bar. in. d. l. ſi
quis pro eo. ff. de fideicōmiſ. ⁊ d. l. pactuꝫ quod dotale. ꝑ
alios ꝙ̄ ī. l. pactum. Limita etiam ſꝫm Bar. eundē in. l.
queſitū. que al's incipit. ſi tibi. ff. de adoptio: non ꝓcedere
in filio legitimato a pr̄e qꝛ cum hac moderatione legitia
re poteſt ne ſibi ſuccedat. qꝛ cū ex eius patris beneficio le
gitimationē ꝯſequatur poteſt ei legem quā uult imponē
ar. C. de pactis. l. legem. ⁊ hoc dictum ē ſatis notabile lꝫ
non habeat in oībuſ lecturis. Et aduerte qa qs renunci
ando bonis maternis non priuatur ſucceſſione fraterna
ab inteſtato in eiuſdē bonis. vt tenuit in ſuo conſilio Ol
dradus. cuius tenor talis ē. Filia renūtiauit bonis pater
nis que ꝑuenerunt ad fratrem ſuū heredē mr̄is predicte
deinde moritur frater ab īteſtato relicte dicta filia ⁊ alia
eius ſorore q̄ non renuntiauerat. an excludatur virtute
renuntiationis. ⁊ uidetur dicendū ꝙ ſi filia renuntiauit
bonis maternis ⁊ illa bona poſtea puenerunt ad fratreꝫ
ꝙ uirtute dicte renūtiationis non ꝓhibeatur ſuccedē fra
tri ab inteſtato decedenti in hijs que ad eum pͥuenerunt
a mr̄e. ff. de bonis liber. l. ſi filius. in prin. nec enim venit
ad ea vt mr̄na ſed vt fr̄na. ad hoc facit. ff. de leg. i. l. ſi mi
hi ⁊ tibi. in pn̄. ff. de ſolu. l. ſi duo. mutatōne eni pſone ce
perunt eē bona fraterna. ff. de acqui. here. l. paulus. §. i.
C. de inoffi. teſta. l. fi. ff. de coll. bo. l. i. §. nec caſtrenſe. ex
tra. de renun. c. curat. ſicut ſi vocaret̄ ad ſucceſſionem pu
pillarē per eū a quo capere nō poſſet. qꝛ tunc adueniētia
a ſubſtituto a quo cape non poſſet nō admitteret̄ ēt tanꝙ̄
ſubſtitutus ad alia ſic. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. ſi is q ex bo
nis. ⁊ ꝓ hoc facit. ff. de pet. here. matertere petiꝫ. ⁊ quod
nō. ff. de iureiur. l. eū q. §. ſi libertus. Oldradus. Dicit
vlterius Ludo. in. d. l. q ſupſtitis. ꝙ Bar. q̄ſiuit de una
notabili q̄ōne ī. d. l. q ſupſtitis. an repudiatio filie facta de
ſucceſſione ꝑiudicet filijs ipius filie ⁊ ſic nepotibus. deci
dit ꝙ nō ꝑiudicat ēt ſi ipſi filij veniunt ex pſona mr̄is cuꝫ
auunculis ipſis ⁊ patruis qꝛ ex ſua venire nō pn̄t cuꝫ ſint
in gradu poſteriores. vt auth. ceſſante. ⁊ auth. poſt fr̄es. C.
de legitimis here. ⁊ auth. de nup. §. ſoluto. ratio Bar. eſt
qꝛ licet veniant ex pſona matris tū hoc dat̄ ipſi filio ex le
gis beneficio qḋ inducit filios in locū matris repudiantiſ
ſuccedere iuxta. l. i. cū ſi. C. de ſucceſſo. edicto. ⁊ l. gallus.
in pͥn. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. poſthumoꝝ. ff. ḋ iniuſto rupto
⁊ irrito teſta. qḋ legis beneficiū a mr̄e filijs nō potuit au
ferri. all'. l. ſi arrogator. ff. de adopt. adde. l. fi. de repudi.
bo. poſſ. Itē hoc dictū videt̄ verū. qꝛ iuramentū vniꝰ non
debet ꝑiudicare alteri. l. fi. §. filijs aūt. C. de bonis q̄ lib.
in glo. Aduerte tū qꝛ glo. fi. in. d. c. quāuis. de pactis. lib.
vi. tenuit ꝯtrium licet Bar. de ea nō faciat mentionē. Et
ideo ꝓ ꝯcordia debes notare v̄ba Bal. in. l. pactū. C. de
coll. ꝙ aut querit̄ an ꝑiudicet filijs venientibus iure ſuo
tm̄ vt puta qn̄ veniunt cū alijs fr̄ibus. ⁊ tunc repudiatio
materna nō ꝑiudicat qꝛ pactū vnius nō pōt tollere ius al
terius. l. fi. ff. de pactis. l. ſi poſt mortē. §. fi. ff. de ꝯtrat ab.
aut filij veniunt ex pſona mr̄is. ⁊ tunc aut filia deceſſit vi
uente patre. ⁊ tūc qꝛ filij legis beneficio ſubintrant eiꝰ lo
cū. vt. d. l. i. de ſucceſſo. edic. ⁊ l. poſthumoꝝ. ⁊ d. l. gallꝰ.
⁊ ſimiliter nō ꝑiudicat repudiatio materna. ꝑ. d. l. ſi arro
gator. ⁊ d. l. fi. quod limita niſi filia renunciaſſet dicēs ſe

parte ſua fore ꝯtentā. qꝛ tūc ſꝫm Bal. in allegato loco no
tabiliter filij excludunt̄ non tantū repudiationis iure. ſꝫ
ēt quia mater ſua habuit ſuā partem vltra q̄ nepotes vlte
rius habere non pn̄t. aut filia deceſſit poſt mortē patris ⁊
tunc filij excludunt̄. ꝓ primo qꝛ non pōt dici ꝙ ipſi filij ſubi
trent locū matris. qꝛ mater tp̄e mortis patris viuebat pro
hoc. l. ſi quis filiā. C. de inoffi. teſta. ⁊ l. ſi quis filio exhe
redato. ff. de iniuſto rupto. Item ſcḋo qꝛ ex quo viuebat
dicta filia que non poterat ex vi repudiatōis ſuccedere ac
creuit pars eius cōfratribus ut. l. i. C. qn̄ non petentium
partes. cū ſi. merito materni filij excludunt̄. ⁊ hec ſūt ele
gantia verba Bal. aliquibus additis in. d. l. pactum qḋ
dotale. quā diſtinctionē ī hoc articulo teneas vt veriſſimā
⁊ ꝓ hijs ⁊ dicto Bar. facit quod nō. in. l. liberoꝝ. ff. de
verbo. ſigni. ⁊ l. ij. circa fi. ff. de ꝯtabul. Et vide circa hoc
ea que dicit Bal. in. l. fi. C. de pactis. ⁊ l. ſi qn̄. §. i. C. de
inoffi. teſta. ⁊ inquantū Bal. in. l. pactū qḋ dotale: appro
bat opi. glo. tenendo ꝙ de iure pactū future ſucceſſionis
ꝑuatiuum iuramento nō firmat̄. per. l. nō dubiū. C. ḋ le
gibus. ⁊ ꝑ. l. ſi qs in q̄linos. §. fi. de leg. i. Adde ꝙ ſꝫm Lu
do. ꝙ lꝫ hoc poſſet eē verū. attamē diſpoſitio. d. c. quāuis
in vtroq̄ foro ē ſeruanda. qꝛ in ſpūalibus vt ē iuramentū
lex ſuccūbit omnino canoni. extra. de ꝯſangui. ⁊ affi. c. i. ī
fi. ⁊ c. ex ꝯqueſtione. extra. de reſti. ſpo. plene nō. Jo. an.
in. c. i. de noui ope. nunc. ⁊ legiſte ī. l. ꝑuilegia. C. de ſac.
ſan. eccle. Itē inquantū Bal. dicit ēt in. d. l. pactuꝫ. ꝙ re
nunciatio ꝑ filiam metu ⁊ reuerentia paterna iducta ⁊ fa
cta ꝑ filiā non obligat. ꝑ auth. ſacramenta puberū. C. ſi ad
uerſus ven. ⁊ d. c. cū ꝯtingat. ⁊ c. quāuis. ⁊ iunctis hijs q̄
nō. ꝑ glo. ⁊ docto. in. l. i. §. q̄ honorande. ff. quarū rerum
act. non datur. Adde ꝙ de metu q ob reuerentiaꝫ pater
nā inducitur habes tex. optimū in. l. antepe. ff. de furtis.
lꝫ Bar. in. d. l. pactum ē rome. allegat. l. fi. eiuſdē tituli.
⁊ l. ſi cū dotē. §. eo aūt tp̄e. ff. ſolu. ma. ⁊ l. ſi pater. ff. ḋ ri
tu nup. ⁊ plene nō. Bal. in. l. īterpoſitas. C. de tranſac.
⁊ ff. de condi. ob turpem cauſā. l. ſi ob turpē. ⁊ idē Bal.
in. l. fideiuſſor. ⁊ §. pater. ff. de pigno. ⁊ Inno. in. c. cauſā
matrimonij. extra. de offi. deleg. vide plene ī clauſula. nō
vi non metu. Itē inquantū Bal. q̄rit an valeat renuntia
tio facta ꝑ prodigum dicte ſucceſſioni cuꝫ iuramēto adde
dicta ꝑ Bal. in. l. i. ff. de curatore fu. ⁊ Bar. in. l. is cui
bonis. ff. de v̄bo. obli. ⁊ vltra alios late diſputat Fede. de
ſenis in conſilio ſuo tertio. ⁊ per dn̄m Anto. de bu. in. d.
c. cum cōtingat. Item inquantū Bal. ibi firmauit ꝙ ſi fi
lia facit generalē quietationē patri de omni eo qḋ ꝑ pr̄eꝫ
ſibi debetur. non intelligitur venire id ꝓpter qḋ patrem
rei ven. ꝯuenire poſſet. per tex. l. creditor. §. ticia. ⁊ l. aure
lius. §. meuia. ff. de liber. lega. Adde quod idē tenuit in
l. neceſſitatem. C. de fideicōm. ⁊ videtur glo. ordi. inſti. ḋ
actio. in prin. ſuper verbo debet̄. volens ꝙ debitū ex rea
li actione. puta rei ven. ⁊ ſi non dicatur proprie debitum
Item inquantū Bal. vult alle. Bar. in. l. ſi vxor. §. i. ff. ḋ
adult. ⁊ l. q rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. ꝙ re
mittens omne ius quod habet uel habere ſperat remit
tere. intelligitur ſolū illud quod habere ſperat. ⁊ ſpe tra
hente ortum ex cauſa de futuro. adde ꝙ idem tenuit in. l.
fi. de pact. ⁊ latius idem Bar. examinauit ī. l. poſt emā
cipationē. ff. de liber. lega. vide Bar. in diſpu. que inci
pit. dicit ſtatutum antiquum ⁊ gl. in conſue. neapl. ſi mo
riatur aliquis. in ti. de ſucceſſ. inteſta. ⁊ Angel. in. l. gallꝰ
§. ⁊ quid. de lib. ⁊ poſthu. in glo. emancipa. ibi nō. Pe.
in. iij. car.

Quando filia repellitur a ſucceſſione ſtatutorum.

q **Uia ſupra uiſum ē**
quando filia repellitur ab hereditate pacio
vel repudiatione ſeu renuntiatōne. Nunc vi
dendum ē quando repellitur ſtatuto quid iuris ſit. dicit
Baldus in feu. epiſcop. vel abbat. c. item ſi epiſcopum.
§. quid autem. Et nō. ꝙ femina ſemel excluſa a maſculo
in ꝑpetuum eſt excluſa ita ꝙ mors maſculi deinceps non
patrocinatur femine qđ eſt nō. dignum ad ſtatuta que di
cunt ꝙ patre moriente cum maſculis femina nō ſuccedat
nam licet maſculi mortuo patre ſine liberis moriant᷑ nō
patebit locus femine ad ſucceſſionem patris. a ſucceſſiōe
tamen fratris non repellitur niſi frater deceſſiſſet cuꝫ he
rede teſtamentario. ſecus ſi ſtatutum diceret ꝙ filia femi
na non ſuccedat donec maſculus ſupereſt. nam iſta non
eſt excluſa. ſed ſuſpenſa a ſucceſſione interī. tamen maſcu
lus eſt inſolidum heres. vt nō. in. l. ij. ſi pars hereditatis
petatur. eo mortuo remotū eſt obſtaculuꝫ qđ obſtabat fe
mine. ⁊ ideo ſuccedit patri ꝓ ſua portione. ⁊ pōt eſſe he
res anomala. vt nō. glo. inſti. de eo cui libertatis cauſa. ꝑ
quā glo. ꝯſuluit recolende memorie ⁊ ſancte vite Franciſ
cus tigrini de piſis. ⁊ de hoc ꝑ Bar. ff. ad treb. l. fi. Bar.
aūt in. l. filius. ff. ad tertul. ſic dicit. cauet᷑ ſtatuto huius
ciuitatis ꝙ filia femina dotata nō ſuccedat quouſqꝫ vixe
rit aliqꝭ filius maſculus qui poſtea mortuus eſt ſine libe
ris patris hereditate adita. querit᷑ vtrum filia poſſit aliqđ
petere de hereditate paterna. dubiū facit q2 in ſucceſſiōe
ab inteſtato ille admittitur q eſt ꝓximior tempore mortis
vel tpe quo teſtamentum deſtruitur ſi teſtamentuꝫ fuit fa
ctum. vt inſti. de hꝰditat. que ab iteſtato. §. ita demum.
⁊. ſ. titu. i. l. ij. §. i. ⁊. ff. de ꝯditio. inſti. l. fi. ⁊ qđ ibi nō. ſed
iſta filia non erat ꝓximior nec aptior ad ſuccedendū tem
pore mortis ergo ⁊c. ¶ Preterea poſtq̄ hereditas pr̄iſ
fuit adita per filium cepit eē hereditas filij ⁊ cepit eſſe in
bonis filij. vt. l. ſed ⁊ ſi plures. §. filio. ff. de vulga. ⁊ pup.
⁊ ſic de hereditate patris non eſt amplius tractandū.
¶ In contrarium facit quia ſtatutum qđ priuat filiam
iſtam ad tempus quouſqꝫ filius ſuperuixerit ceſſante ipe
dimēto videt᷑ irreuocabiliter admitti. ¶ Quid dicemus
ꝓ declaratione debetis ſcire ꝙ iſta v̄ba quouſqꝫ maſcul⁹
ſuperuixerit. vt in ſimili in. l. ij. §. fi. ad tertul. dicit Bar. ē
uidendum horū verborū. ſ. quouſqꝫ ſuperuixerit. naꝫ cer
tū eſt ꝙ ſtatutū poteſt facere ꝙ quis ſit hꝰs ad tempus vt
ꝙ ſit hꝰs alicui i vita ipi defuncto ⁊ poſtea deſinat eē hꝰs
⁊ alius ſit hēs poſtea directo. vt. l. milites in ꝑn. ff. de te
ſtō militis. ⁊ ideo ſi iſta verba iportarent ꝙ maſculus ſit
hēs in vita poſteā nō. tunc in parte filie poſt mortē nō eēt
heres ſed filia. ⁊ iſta verba quouſqꝫ ⁊c. hoc non iportant
vt filius i vita ſit hēs ⁊ poſt tempꝰ. ſ. i. poſt mortē filij femi
na ſit hēs tunc femina non ſuccederet etiam mortuo maſ
culo ⁊ ꝙ iſtam ſignificationē non habeat. ſ. ꝙ poſt tp̄us
poſſit eſſe hēs. videt᷑ caſus in. l. iperatores. ff. de manu. te
ſtō. de excuſa. tu. l. pe. ⁊ de ſuſpec. tuto. l. iij. §. ſi quis. per
hoc videtur expreſſū per Inno. extra de etate. ⁊ quali. c.
bone. ⁊ ibi ponit expſſe de dictōe quouſqꝫ. ¶ In ꝯtrium
videtur ⁊ ē veritas ꝙ iſta v̄ba ſignificent ꝙ filio nō ſupſti
te filia poſſit admitti quaſi i illa parte nō habeat heredeꝫ
donec ſuꝑuiuit filius hoc ꝓbat᷑. ff. de ven. in poſ. mitten.
l. i. §. fi. ⁊. l. fine. §. tam diu. ff. de condi. fur. ⁊. l. i delictis.
§. ſi detracta. ff. de noxa. ⁊. l. i. ff. de cura furio. ⁊ hec i hiſ
dictionibus tā diu quouſqꝫ ⁊ ſimilibus a lege ꝓlate. Idē
ſi ꝓferantur a ꝯhentibus vel a teſtatore. vt. l. pater ſeueri
nā. in fi. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊. l. i. C. de legib⁹. ⁊. l. gayo
§. iperator. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega. ⁊. ff. de vſufructu. l. iij
⁊. l. ambiguitate. C. de vſufructu. ij. rñſo. Ex qbus cōclu
do ꝙ filijs deſinentibus extare filia poſſit ſuccedere patri

non obſtat. l. iperatores. ff. de manu. teſtō. q2 ibi hoc con
tingit q2 teſtator poteſtatē dare non poteſt ad tp̄us vt. l. li
bertas. eo. ti. ⁊ ideo illa verba operantur eſtimationeꝫ li
bertatis q2 teſtator hoc expreſſe nō poſſet. Idem dicerem
in hereditate que nō poteſt dari ad tp̄us. vt. l. hereditas.
ff. de heredibus inſti. ⁊ hoc fit hic a lege ſicut a milite. vt
l. miles ita. ff. de teſtō militis. non obſtat. l. pe. ff. de excu
ſa. tuto. ⁊. l. iij. §. ſi quis tutor. ff. de ſuſpec. tuto. quia iſta
dictio quoad ⁊ quouſqꝫ ⁊ donec apponit᷑ actui habenti li
mitationeꝫ certi temporis. vtputa tutele que pubertate fi
nitur. vnde cū ego dico quo ad reipublice cauſam nō aľs
intelligitur quantum ſi intra quatuordecim annos. vnde
ꝓpter temporis intellectum faciunt magis diē ſiue quan
dam ſuſpenſionē q̄ ꝯditionem ſuſpenſiuā. ⁊. l. ij. §. donec
C. de iure delibe. Item non obſtat dictū Inno. in. c. cuꝫ
bone. de etate ⁊ quali. quia ibi loquitur quando iſta v̄ba
proferuntur per iudicem. tunc enī iudex debet eē certus ꝺ
illo futuro euentu aľs eius diſpoſitio non reſoluit᷑. vt ibi
per eū ſimile. in. l. i. de cura. furio. ff. ubi dicit᷑ ꝙ prodiguſ
⁊ furioſus tam diu durant in cura q̄diu ad ſanos mores
fuerunt reuerſi qđ itelligit. Ia. de are. ſi hoc fuerit manife
ſte per iudicē declaratum. Sed ſi poneremus ꝙ ſtatutuꝫ
diceret ſimpliciter ꝙ filia femina nō ſuccederet extantib⁹
maſculis ſi maſculi eſſent tpe mortis ⁊ eſſet per eos here
ditas adita tunc nō eſſet ampliuſ de hꝰditate patriſ tractā
dum ſed de hꝰditate filij ⁊ ꝓcederent argumenta in ꝑnci
pio retento ſtatuto quouſqꝫ ⁊c. ¶ Quero qđ ſi filia ſucce
dit anteq̄ frater an poterunt hēdes eius filie adire hēdi
tatem mortuo fratre. Reſpōdeo ſi quidē voluit adire ex
perſona matris non poſſunt quia cum hēditas matris nō
eſſet delata nō potuit tranſmitti nec ius deliberandi. vt. l.
cum antiquioribus. C. de iure deliber. ſed ex perſona eo
rum poſſent ſi eēnt nati tempore aui. vt. l. iij. §. ſi quis pro
ximior. ff. vnde cognati. ¶ Quero vos habuiſtis. ſ. ꝙ fi
lio decedente filia femina admittitur. quero vtrum iſta fi
lia poſſit petere cautionem a filio de non diſſipando uel
dilapidando bona ⁊ de hēditate reſtituenda ſi caſuſ obue
nerit ꝙ decederet ſine liberis. cogitabitis ⁊ ſi iſta filia fe
mina dotata ſit a patre in teſtamento. tamen teſtamentū
rumpat cum verante ſtatuto nō poſſit ſuccedere. vt. l. i. §.
pe. ff. de ꝯtabul. ſed iſta filia viuente maſculo nō ſuccedit
ergo ⁊c. ſicut dicimus de poſthuma que non rumpit ſta
tim ⁊ ſic pōt ſuccedere. imo dicit ꝯtrium ibi ꝙ interim do
nec ſperat᷑ naſci poſthumus hēs ſcriptus non ē hēs. vt ē
tex. in. l. ventre. ff. de acqui. hꝰdi. ⁊ hoc ideo quia teſtamē
tum pōt rumpi ipſo iure. licet non ſit adhuc ruptuꝫ ergo
in propoſito glo. eſt in. l. antiqui. ff. ſi pars hered. peta. ſi
ergo filia precedebat fratri ergo teſtū erat validuꝫ. arg. l.
poſthumus. ⁊. l. poſthuma. ⁊ qđ ibi nō. ff. de lib. ⁊ poſt.
⁊ ꝙ dixit idem Bar. in. l. i. §. totiēs. ff. de ven. i poſ. mit
ten. ſed ſi filius predecederet teſtamentum rumparetur.
Interim autem eſt impendenti. ſicut in poſthumo prete
rito. Sed ꝯtra predicta videtur ꝙ interim non ſit impen
denti immo interim filius ſit hꝰs ex teſtamento eo mor
tuo teſtamentum irritatur quia lex poteſt facere ut in vita
teſtamentum ualeat poſtea irritetur. vt. l. miles. in prin.
ff. de teſtamento mili. ratio dicit Bar. ꝙ predicta nō ſūt
vera quando ſtatutum non diſponit aliquid circa teſtamē
tum ſed ſolum circa perſonam filie ꝙ non ſuccedat ſtanti
bus maſculis. tunc enim quia poſſibile eſt ꝙ filia aliquo
caſu ſe reperiret preteritam ⁊ ſe poſſe ſuccedere. Ideo te
ſtamentum interim eſt impēdente ſicut dictum eſt de po
ſthumo ⁊ de filio capto ab hoſtibus. vt. l. pe. ff. de libe. ⁊
poſthu. Sed ſi ſtatutum diſponeret circa teſtamentum.
vt ſi diceret ꝙ filia nupta non poſſit rumpere teſtamentū
quouſqꝫ vixerit maſculus tunc interim teſtamentū ualet

⁊ maſculo decedente rumpetur. ut. l. miles ita. ff. de teſtõ
militis. ⁊ predicta inueſtigatio eſt neceſſaria ad queſtionẽ
quam habui de facto in hac ciuitate pater filium inſtituit
filiam nuptam dotatam preterijt ⁊ adiecit ꝙ ſi non ualet
vel ualebit iure teſtamenti valeat iure codicillorum con
tingit ꝙ filius deceſſit ſuperſtita filia que dicit teſtamen
tum nullum. ⁊ conſtat predictum teſtamentum nullum
eſſe. Sed dubitatur de fideicõmiſ. quo videtur grauata
per illa verba ſi non valet ⁊c. ſed certe ſi teſtamentuȝ re
tro nullum eſſet hodie declaratur tunc dies fideicõmiſſi
ceſſit in vita filij inſtituti. ⁊ ita filia tenetur hẽdibus eius
reſtituere ſi teſtamentuȝ omnino filio viuo valuit ⁊ poſt
mortem eius annullatur. conſtat ꝙ illa conditõ ſi non va
let ⁊c. habuit effectum poſt mortem eius ⁊c. ⁊ ſic eõ viuo
non ceſſit dies fideicõmiſſi ergo hẽdibus eius non debet
ſed remanet apud filiam grauatam. vt. l. i. §. ne autem. C
de caducis tollen. ⁊. l. ſi in perſonam. C. de fideicõmiſſis
Et ſuper premiſſis conſuluit Bar. quorum conſiliorũ te
nor talis eſt factum ſic ſe habet. Quidam nomine domi
nus Jacobus habens in poteſtate filium. B. ⁊ filiã do
tatam ab ipſo domino Jacobo nomine. A. ſuaȝ condidit
vltimam volũtatem cuius tenor talis eſt. Jn nomine dõ
mini ⁊c. Mortuꝰ ẽ predictus dominus Ja. ſuperſtitibꝰ.
ſ. B. ⁊. A. predicta dotata quoniam. B. poſt morteȝ di
cti domini Jacobi ſui patris ſciens dictam ultimam volũ
tatem ſui patris imiſcuit ſe bonis paternis ⁊ bona pater
na poſſedit vſqꝫ ad tempus ſue mortis. qui. B. ſuum cõ
didit vltimum teſtamentum in quo dominam Conſtan
tiam eius vxorem ſibi vniuerſalem heredem inſtituit tan
dem deceſſit dictus. B. ſine filiis maſculis ſuperſtitibus
tamen eidem filiabus legittimis ⁊ naturalibus inſtitutis
a dicto. B. in certa re. modo dicta domina. A. filia dicti
domini Jacobi ſoror iſtius. B. premortui venit ad here
ditatem iſtius domini Jacobi ⁊ dicit ſe habere dimidiaȝ
dicte hereditatis. negantes dicta domina Conſtantia.
Modo queritur vtrum dicta domina. A. aliquid habe
re debeat de predicta hẽditate. ⁊ ſi aliquid habere debe
at quantum. viſis dicta vltima voluntate dicti dñi Jaco
bi. ⁊ ſtatuto cõmunis peruſij ⁊ allegationibus partium
ꝙ ſtatutum dicat ꝙ filia dotata non poſſit reuerti nec ve
nire ad bona dotantis vel deſcendentiũ ab eiſdẽ quouſqꝫ
ſupuixerit maſculus que omnia uobis mittimus uidẽda
⁊ examinanda ſub ſigilli nři munimine ĩterclusa. ¶ Ad
inueſtigationẽ qõnis predicte ante oĩa ẽ videndum. quo
iure petit dicta dña. A. circa qȯ dicenduȝ eſt ꝙ dicta do
mina. A. nullo alio iure venire põt niſi dicẽdo teſtũ nul
lũ qꝛ p̃terita. ſed hoc p̃textu venire non põt. vt. j. oſtendã
Et ſic concluditur ꝙ dicta dña. A. de hẽditate predicta
nihil habere debet. ꝙ aũt hoc ſit verũ probat̃ rationibus
ĩfraſcriptis. Primo ſi illa filia p̃terita teſtũ non rumpit.
qꝛ ab. inteſtato nõ ſuccedit. vt. l. i. §. pe. ff. de bo. poſſ. con
tratabul. ⁊. l. ſi neceſſe. §. ſi deportatus. ff. de bo. lib. hec
filia non ſuccedit ab inteſtato exiſtẽte maſculo filio. vt ex
p̃ſſe cauet̃. ſtatuto cõis Peruſij quo ↄtinet̃ ꝙ filia dota
ta nõ poſſit nec regreſſũ habere ad bona pr̃na quouſqꝫ fi
lius maſculus vixerit. Sed ↄ̃ p̃dicta reſpondet̃ p aduerſa
rios. ꝙ p̃dictum ſtatutũ excludit filiã quouſqꝫ ſupuixerit
maſculus. ſed nunc filius deſiuit extare. ergo ſilia femina
admittit̃. Ad hoc reſpondet̃ qui hoc dicunt ſignificatio
nẽ huius dictiõis quouſqꝫ nõ ĩtelligũt. Nã nõ ẽ verũ ꝙ ex
ṽtute huius dictõis quouſqꝫ filia excluſa admittat̃ deficiẽ
tibus maſculis. caſus ẽ. ff. de mann. teſta. l. ĩperatores. vbi
ẽ caſus ꝙ illa ṽba quouſqꝫ ⁊c. non ſũt ſufficiẽtia ad reuo
candã hereditatẽ iam filio delatã ⁊ acquiſitaȝ. Et hoc ex
preſſe tenet Jnno. in. c. cũ bone. extra de etate ⁊ q̃li. ubi
dicit ꝙ vigore huius dictõis quouſqꝫ diſpoſitio p̃ambula

non viciatur ipõ iure adueniente cãu. ſed opus eſt noua
diſpoſitione. vtputa ſi clericus ẽ ſuſpenſus quouſqꝫ ſatiſfa
ciat ſecuta ẽ ſatiſfatio nõ ceſſat ſuſpẽſio niſi de nouo reuo
cet̃. ⁊ hec excluſio fcã de filia quouſqꝫ ſupuixerit maſculꝰ
adueniẽte cãu ꝙ maſculꝰ decedat. nõ dȝ reuocari niſi ex
p̃ſſe fuerit diſpoſitũ. Preterea filiꝰ maſculus fuit hẽs pr̃is
ſui ⁊ ſic p aditionẽ deſijt eẽ. ĩ hẽditate pr̃is ſui. cepit eni cẽ
vnitam cum hereditate filij. ⁊ ſic de hereditate filij ẽ tra
ctandũ non pr̃is. vt. l. ſed ⁊ ſi plures. §. filio. ff. de vulga.
⁊ pupil. Aut ergo iſta filia vult venire ad hereditatẽ pr̃is
⁊ non põt quia non reperit̃. Aut ad hereditatẽ fr̃is ⁊ nõ
põt quia alij ex teſtõ eſt delata hereditas tunc ↄcluditur
omnino ꝙ dicta filia nihil põt petere de hereditate pr̃is.
¶ Preterea ꝙ filia dotata penitus excludatur nec poſſit
reuerti ad ſucceſſionem patris poſt mortẽ filij maſculi. ap
paret ex eodẽ modo ſtatuto qȯ incipit. ſi q̃ mulier. ad finẽ
ipſius. in. §. itẽ ſi aliqs pater. ubi dicit ꝙ ẽr filia non dota
ta dotet̃ ⁊ ex tunc excludat̃ a ſucceſſione pr̃is ⁊ aui. No
tandũ tñ eſt ꝙ dicit excludetur ſimpliciter. nõ dicit quouſ
qꝫ ſupuixerit maſculus ergo ⁊c. apparet ipãm penitꝰ ex
cludi ⁊ ẽt mortuo maſculo non vocari. ¶ Preterea ꝙ
dictã filiã excludat̃ ẽ exp̃ſſum ĩ corpore ſtatutoruȝ qȯ inci
pit preſenti ſtatuimus. ubi dicit ꝙ cogẽdi ſunt ĩuiolabilit̃
obſeruare teſtũ parentis. ſupuiuẽtibus maſculis filijs vl̃
alio deſcendente ex eo per lineã. qñ agnati ⁊c. Conclu
dit̃ ergo ꝙ tam in hoc ſcḋo ſtatuto q̃ ẽt in primo qȯ inci
pit. ſi q̃ mulier. ẽ exp̃ſſum ꝙ filia dotata ad dicta bona nõ
põt habere regreſſum ⁊ ita ſemp eſt obſeruatũ in ciuitate
peruſij. licet quidã p ſuas ſubtilitates velint dicere ↄ̃triuȝ
ſed minime imitanda ſũt q̃ interpretationẽ certã ſemper
habuerunt. Sed poſito ſine p̃iudicio v̀itatis ꝙ filia p̃teri
ta poſſit dicere teſtũ nullum. uidendũ ẽ quid ad eã de di
cta hereditate ptineat cũ ſi dicta filia ab inteſtato ſuccede
ret qꝛ in dicto teſtõ eſt appoſita clauſula ſi nõ ualet ul̃ ua
lebit iure teſtamẽti. ⁊ ſic videt̃ rogata de reſtituendo por
tionẽ ſuã dicto filio inſtituto. ⁊ ſic videndũ ẽ quid ⁊ quan
tũ filia p̃terita de hẽditate habere debeat. Circa ꝙ plura
inueſtiganda ſunt. Primo ſi dicta clauſula ualet ⁊c. non
porrigit̃ ad hunc caſũ qñ teſtũ rumpit̃ ex cã p̃teritionis
glo. ĩ auẽ. ex cã. C. de liber. p̃teritis. tenet ꝙ nõ. ⁊ ſuñ ad
ditio Jacobi de bel. Sed ↄ̃triũ habemus. in. l. ſi patroni.
§. fi. ff. ad trebel. ⁊ idẽ Dy. ⁊ oẽs moderni qȯ pbãt ſic pa
ria ſũt relinquere a venientibus ab ĩteſtato ⁊ dicere ſi nõ
ualet iure teſtamẽti ualeat iure codicillorũ. vt nõ. C. de fi
deicõmiſſis. l. ex teſtõ. ⁊. l. qȯ aũt. ĩ pn. ff. ſi qs obmiſſa cã
teſtamẽti. ⁊. l. codicillis ĩ fi. ff. de le. ij. ⁊ ibi de hoc p Dy. ſꝫ
ſi teſtator rogaſſet veniẽtes ab ĩteſtato filius ẽt p̃teritꝰ te
neret̃. vt. l. ſi qs cũ nullũ. ff. de iure codicillorum ergo ⁊c.
Sed ↄ̃ hoc videt̃. de le. iij. l. ij. vbi a filio p̃terito nõ debẽ
tur legata vel fideicõmiſſa. Sed reſpondet̃ ꝙ ibi loquit̃
de legatis uel fideicõmiſſis relictis ab ipõ filio p̃terito ex
teſtõ. Queſtio noſtra loquit̃ de his q̃ relinquunt̃ gene
raliter a venientibus ab inteſtato. ⁊ hoc ĩdubitanter verũ
ẽ apud oẽs. Sed uidendũ eſt vtrũ in fideicõmiſſo veniat
petitio hereditatis. q̃ ab ĩteſtato defert̃ poſito ꝙ ſit locus
fideicõmiſſo. ad qȯ reſpondet̃ indubitanť ꝙ venit dicta
portio hereditatis. vt nõ. de teſtamẽtis. l. ex his v̀bis. d̉ te
ſtõ militis. l. querebat̃. v. vtrũ aũt. ⁊ ſic dicta filia p̃terita
ſi ab inteſtato ſuccederet dȝ portionẽ ſuã fr̃i inſtituto reſti
tuere detracta legittima tñ vt. j. dicet̃. Tertio ẽ dicenduȝ
an dies fideicõmiſſi ceſſerit dicto fratri inſtituto uiuente
⁊ ſic ad heredem ſuum tranſmiſit. an non ⁊ ſic ad here
dem nõ tranſmiſerit ⁊ dicunt dicti moderni dies dicti fi
deicõmiſſi non ceſſit uiuo filio inſtituto. nam ſtatutum
ĩpedit dictam filiam uenire quouſqꝫ uixerit. maſculus ⁊
ſic demũ poſt mortẽ maſculi ĩcipit poſſe uenire ⁊ rumpe

re teſtm̄ ⁊ ſic dicta conditio ſi non ualet iure teſtamēti uł ualebit ⁊c̄. incipit ſtare poſt mortē filij. ⁊ ſic dies fideicō. non ceſſit in eius pſonam. ad quod reſpondet̄ ſic. aut dicimus teſtm̄ non rumpi ⁊ habemus ꝓpoſitum vt in prima parte iſtarū allegationum vt dictū eſt. aut dicimus tenendo opi. aduerſarioꝝ licet non veram ꝙ teſtm̄ rumpit̄ ⁊ tunc indubitanter dicendū eſt ꝙ nunc poſt mortē filij apparet teſtamentū retro fuiſſe nullū. Preterea lex precipit filiū non debere preteriri a teſtatore. niſi ex certꝭ cauſis que ſunt. xij. vt in auꝭ. vt cū de appella. cogno. §. illud quoqꝫ. ⁊ in auꝭ. non licet. C. de liberis ꝑteritis. ſed cauſa que allegatur ꝓpter quā filia fuit ꝑterita non eſt de illis ergo ⁊c̄. Itē ſi eſſet cauſa legitima de iure cōmuni ꝑmiſſa vel iure municipali non ſufficeret ad ꝑteritionē niſi a patre fuiſſet expreſſa. vt dicta auꝭ. non licꝫ. que exꝑſſa hic nō fuit. poſtea aduerſarij videntes dictā altercationem quā fecerant ꝙ teſtamentū rumpatur poſt mortem non ſuſtinere dixerunt dictū teſtamentum non rumpi in vita nec poſt mortē. ⁊ ſic conditio dicti fideicōmiſſi que ē ⁊ ſi non valet vel valebit ⁊c̄. nunꝗ̄ extitit. dicebant enim ꝙ dicta filia ꝑterita vocatur ad dimidiā dicte hereditatis ex vigore dicti ſtatuti ex eo ꝙ prohibet eā ſolū quouſqꝫ uixerit maſculus. ⁊ ꝓ hoc allegat. C. de fideicōmiſſis. auten. hoc amplius. ⁊ in corpore vnde ſumit̄ vbi hereditas uni ex teſtō q̄ſita ex diſpoſitione legis transfertur ad alium. nec tn̄ teſtator efficitur inteſtatus. ita dicit̄ ꝙ portio hereditatis ad filiam venit nec per hoc teſtamentū uiciat̄. ad quod reſpondendū ꝙ dicta allegatio eſt peior ꝑcedenti. nam in dicta auꝭ. hoc amplius. transfert̄ hereditas exꝑſſe ꝺ vno in aliū propter heredis delictum. Sed in q̄ōne prepoſita ſtatutū nihil diſponit ꝯ heredem poſt mortem filij. dicit enī ꝙ non poſſet reuerti ad bona uſqꝫ vixerit aliqs maſculus. vnde deficientibus maſculis ſtatutū iſtud non uocat eū. nec de ea aliquid dicit. ⁊ ſi tacite intelligeret̄ aliquid diſponere intelligit̄ ꝙ remaneat filia poſt mortem filij in diſpoſitione iuris cōmunis in qua erat ante ſtatutū. ſꝫ de iure cōmuni non poteſt venire niſi dicendo teſtamentum nullū. ⁊ ſic concluditur ꝙ ſi dictū teſtamentū ē nullū hodie apparet retro fuiſſe nullū. ¶ Tertio queritur cū reſtitutioni fideicōmiſſi locus eſſet que dicta filia debet detrahere. reſpondeo legitimā tantū quia non venit in fideicōmiſſo. Nō obſtat glo. opi. in. c. raynuncius. ⁊ Rayna. de teſtamentis. que loquunt̄ de detractōne legitime ⁊ trebellianice q꞉ habet locum in rogato ſub conditione ſecus ſi pure. vt nō. ff. de inoffi. teſta. l. papinianus. §. meminiſſe. in vlti. glo. ⁊ C. ad. l. fal. l. ſi vt allegas. ⁊ in auꝭ. de here. ⁊ fal. §. ſi quis aūt non implens. Sed hic iſta filia rogata eſt pure quia nūc apparet ꝙ ab ipō ꝑncipio non ualuit teſtamentū. ergo concluditur ꝙ ſolam legitimā uł ſolam trebellianicam deducet Bar. ¶ Itē idem Bar. in alio ꝯſilio ſic dicit. Querit̄ an nepos ex filia dotata ꝑteritus ab auo materno poſſit expugnare teſtamentū ⁊ ab inteſtato ſuccedere non obſtante ſtatuto ꝓhibente filiā dotatam ſuccedere patri ab inteſtato. dico ꝙ ſi fuerit preteritus ab auo materno poſſet expugnare teſtamentū nepos ſine cauſa ꝑteritus ꝙ de iure cōmuni admitti debet. vt in auꝭ. non licet. ⁊ in auꝭ. ex cauſa. C. de liberis ꝑteritis. per ea que ibi notant̄. ⁊ in corpore vnde ſumit̄ ⁊. §. exheredatos. ſed cū de iure municipali filia teſtatoris dotata prohibeatur ſuccedere ab īteſtato pr̄i ſuo dico ꝙ ex mente iſti⁹ ſtatuti intelligitur ēt ꝓhibitus nepos iſte. filius dicte dotate filie ꝙ probo. Ex hoc concludo magnā copiā allegationū que poſſent fieri in contrarium. nam quotiens ꝑor in gradu excluditur non ꝓpter mortem vel repudiationē uel delictū vel ingratitudinē que non porrigatur in deſcēdentes. ſed excludatur fauor eius cui ſucceditur vel alterius tunc excluduntur deſcendentes. Exemplū in vſibus feudorum ſub rubrica qui dare poſſunt feudū. c. i. §. hāc. ꝟ. filia. Excluditur ēt filius propter dictam rationem ſed mens ſtatuti videtur eſſe preponēdi maſculos filiab⁹ dotatis ne patrimonia ⁊ diuicie teſtantis deueniāt ad extraneos ſed potius familiaris dignitas ſalua ſit ⁊ in diuitiarū honeſtate ſeruet̄ ꝙ reipublice itereſt. vt. l. i. §. pe. ff. de ven. iſpici. ⁊ bene facit ille tex. cū exponi debeat familiaꝝ i. agnationū. vt ibi nō. in glo. ⁊ ꝓbatur in. l. ꝓnunciatio. §. de iure cōmuni. ff. de ꝟbo. ſigni. Pro qua rōe ne ad extraneos deueniat bene facit. l. libert⁹ q ſoluendo. ff. ꝺ bonis liber. qꝺ magis pōt ī filio ꝙ̄ in ipſa filia q꞉ eadē rō ē ⁊ maior ⁊ ita p dictam rationē conſulo ego Bar. idē Bar. dixit in. l. i. §. ⁊ ꝙ ſine. ff. de ꝯtabu. pone duo ſtatuta que ꝯſueuerunt eē cōiter per Italiā. vnum eſt ꝙ filia femina nō ſuccedat ſtātibus maſculis ex eodē patre. Aliud eſt ꝙ ſoror nō ſuccedat fr̄i ſtantibus alijs fr̄ibus ex eodē patre. ¶ Quero qd ſi ſtat aliqs frater vel filius qui oīno eſt īcapax an īpediat iſtā filiam vel ſororē ſuccedere. tex. ē in. l. i. §. ⁊ qd ſi tantū. ff. de ꝯtabul. videt̄ ꝙ non. vt i. l. ſi neceſſe §. ſi deportatus. ff. de bonis liber. cū ſi. ⁊ hoc puto veꝝ. dicit Bar. licet in ꝯtrū faciat. C. de naturalib. lib. auꝭ. lꝫ. ⁊ per hoc de facto ꝯſultus reſpōdi ꝙ ſi filius ſupeſt q eſt de ordine minoꝝ filiā ſuccedere non īpedit. q꞉ talis filius nullo mō eſt capax hēditatis vt in cle. exiui. de ꝟbo. ſig. Sed pone ꝙ talis filius vel frater nō ē oīno īcapax ſed tantū ī ꝓpoſito īpeditur ſuccedere. ꝟbi gr̄a decedit relicto fratre ex pr̄e tantū ⁊ relicta mr̄e ⁊ ſorore ex vtroqꝫ parente hoc caſu ille frater ex fr̄e nō pōt ei ſuccedere q꞉ ꝑfert̄ ei mat̄. ī auꝭ. defuncto. dubitat̄ an frater ex vtroqꝫ pente poſſet cū mr̄e ſuccedere videt̄ ꝙ non pp ſtatutū qꝺ dicit ſtantib⁹ fr̄ibus nō ſuccedit ſoror. ſed nunc extat ergo ⁊c̄. ꝓ hoc videtur ī auꝭ. lꝫ. C. de natu. lib. In ꝯtrū videt̄ ꝙ ille frater debeat ſuccedere in illa dimidia in q̄ dꝫ ſuccedere ſoror cum ex eius pſona excludit̄ ſoror. vt. l. eqſſimū. ff. ad tertul. ⁊. l. ij. §. obijcit̄. e. ti. Ecōtra videt̄ ꝙ ſoror ipā ſuccedat excluſo fr̄e per matrē. vt. l. ij. §. ſi ſit conſanguinea. ff. ad tertu. Quid dicemus hoc ē dubiū anteꝗ̄ veniamus ad determinationē ꝓ ſolutione dictarū legum. dicas ꝙ ille q eſt remotior me excludit eū qui excludit me. aut ille remotior ſuccedit in locū ei⁹ in quē excludit ⁊ tūc ille ſuccedit ⁊ ego excludor. vt. l. ij. ⁊. l. equiſſimū. §. obijcit̄. ff. ad tertul. nā ibi auus excludit patrē ⁊ ſuccedit in locū pr̄is filij quo ad eū merito excludit matrē ſicut ipm̄ pr̄em. qn̄qꝫ non ſuccedit in locū ei⁹ ⁊ tūc aut ille quē ille remotior excludat me ideo q꞉ hꝫ potenti⁹ ius ī ſucceſſione. ⁊ tūc ego nō excludor ſꝫ potero ad ſucceſſionē uocari iure meo. ꝑinde ac ſi ille excluſus nō eēt. vt. l. ij. §. ſi ſit ꝯſanguinea. ff. ad tertul. aut nō excludit eū ſed q̄ſi deficiat ꝯditio q̄ vocabar ad ſucceſſionē. ⁊ tūc nō potero admitti. vt in auꝭ. licet. C. de natura. lib. ibi enī excludit̄ filius nālis pp ꝯiugē nō iō ꝙ coniunx hꝫ potētius ius ī ſucceſſiōe. ſed iō q꞉ lex uocari voluit nālē ſub ea ꝯditōe ſi ꝯiunx nō eēt ideo nō attendit̄ vtrū illa cōiunx ſuccedat uel nō. Nūc ad ꝓpoſitū vidēda ē gl. quo iure frater excludat ſtatuto vetāte ſororē ſuccedere. breuiter iſti ablatiui abſoluti reſoluunt̄ ī ꝯditionē. vt. l. a teſtatore ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ de euic. l. euictꝭ. tn̄ in caſu ꝓpoſito puto ꝙ faciat diſpoſitionē vt ēt īducat vt frater ſuccedat ⁊ fr̄i ꝑferat̄ q꞉ eius fauore ē hoc ſtatutū. vt. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ff. de le. i. ⁊. l. fideicōmiſſa. §. interdū. de le. iij. ⁊ facit. l. fideicōmiſſa. §. cū eēt. e. ti. ⁊ ſic excludit̄ ſoror a fr̄e tanꝗ̄ habēte poti⁹ ius iō fr̄e excluſo a mr̄e ſoror admittit̄ vt. d. l. ij. §. ſi ſit. Sed pone ꝙ iſte fili⁹ nō ſuccedit q꞉ excluſus diſpoſitōe defuncti q꞉ exhēdatus a pr̄e vel a fr̄e ꝑteritus turpi pſona nō īſtituta vtrū īpediat filiā ⁊ ſororē. breuiter dico dicit Bar. tex. ē de cōiugen. cū enīa. liberis ei⁹

l.i.§.ſi pater.⁊ ibi hoc dicā dicit Bar.qd ſi iſte filius uel frater nō ſuccedit pacto excluſus qꝛ hꝫ aliquid ⁊ ꝓmiſit cū iuramento nō venire ad hereditatē paternāꝫ uel excluſus teſtō qꝛ inſtitutus in certa quātitate. Reſpōdeo ex eo ꝙ filius ꝓpter hoc aliqd habuit .ꝑinde facit partem alijſ. ⁊ alios excludit ac ſi totalitˀ ſuccederet.ut.l.i.§.aduerſus ff.ſi qd ifra.patro.qđ ē uerū ꝙ facit partē īputatōe legitime ⁊ alios īpedit ſuccedē tanꝙ extraneos ſm formā dictoꝝ ſtatutoꝝ tū ꝑteritus ipe non rumpet teſtamentūꝫ qꝛ non debet inſtitui.ut.l.i.§.⁊ quid ſi tantū.ff.de ꝯtabul. ſed ſi filius vel frater nō ſuccedit qꝛ non vult vtrum īpediat filiam vel ſororē.videtˀ ꝙ ſic ꝑ tex.cū glo.in.l.filiuſfa.§. cū quis.ff.de le.i.In ꝯtrariū videtˀ tex.in.l.ij.§.cum ſic.ff. ad trebel.Reſpōdeo ſi nō vult ſuccedere nō obſtat ſorori Nō obſtat qđ nō.in.§.cū quis.qꝛ ibi filij nō īpediebant alios qꝛ habēt potētius ius in ſucceſſione .ſed qꝛ cōditōēꝫ alterius facit deficere.Sed in qōne noſtra filius filij ⁊ frater ſorori obſtat qꝛ hūt ius potētius. Sed qd ſi ē talis ꝑſona q̄ excluditˀ ſed non ꝑpetuo.vbi gratia dicit ſtatutūꝫ ꝙ filia femina non ſuccedat quouſqꝫ vixerit maſculus.⁊ ſic nō ꝑpetuo filius filiam excludit ſed quouſqꝫ viuit.Bal.ī l.ij.C.de liberis ꝑteritis.ſic dicit pater filiā dotatā ꝑterijt ⁊ filiū īſtituit ſupuixit filius pr̄i dicit teſtamentū nullū.q̄ritur an poſſit ſuppoſito ſtatuto cōis Peruſij dicente ꝙ filia dotata nō poſſit venire nec reuerti ad bona dotantis quouſqꝫ ſupuixerit filius maſculus.Circa qđ dicendū eſt ꝙ indubitantˀ dictū teſtū nūc nullū eſt ⁊ filia dotata ꝑterita hodie pōt dicere teſtū nullū.⁊ hoc vult ſtatutū ꝙ noluit ſolū eā excludere a bonis quouſqꝫ maſculus ſupuixerit.⁊ ſic eo mortuo eā admittit qꝛ ꝓhibitum ad tp̄us poſt tp̄us videtˀ eſſe permiſſum.vt.l.īperator.ff.de poſtulā.ſꝫ ita ē ꝙ retro fuit nullū.ſic ꝓbatˀ.ille ꝑteritus nō pōt dicē teſtū nullū q tp̄e mortis nō debebat de neceſſitate īſtitui ff.de iniuſto rupto.l.ſi qs exhēdato.in ꝑn.ſi ergo diceremus teſtū viuo filio eē aliqđ ⁊ ꝑ ꝯñs filiā tp̄e mortis non fuiſſet neceſſe īſtitui .ergo hodie nō rumpetˀ teſtū.vt ī alle.l.ſi qs.in ꝑn.cū ergo filia dicat nullū.ergo de neceſſitate habes ꝑſupponere ꝙ hodie apparet eā eē talis ꝯditionis ꝙ tp̄e mortiſ debebat inſtitui.Preterea hoc apparet ꝑ glo.l.gallus.i.§.⁊ qd ſi tm̄.ff.de lib.⁊ poſthu.vbi filius deportati poſt mortē pr̄is īſtituitˀ ī integꝝ.tū nō dicit teſtū nullū.niſi reſtituatˀ ex cā q̄ retrotrahitˀ.vt ibi pꝫ ī fine glo. ſunt ergo iſta filia dotata īcipit poſt mortē filij eē habilˀ ad ſuccedēdū ex cā q̄ nō trahitˀ retro ⁊ nō poſſet dicere teſtū nullū.aut ex cā q̄ retrotrahitˀ ⁊ cūꝫ ꝯſtat teſtū retro fuiſſe nullū.iſte rōes de neceſſitate ꝯcludūt.Preterea ex eo teſtō ꝙ ſpatˀ rūpi ex cā ꝑteritōis nō pōt adiri hēditas neqꝫ ſuus hēs exiſtē.vt.ff.de acq.here.l.cū quidā.§.qđ dicitˀ. ſꝫ iſtud ē huiuſmodi qꝛ ſi ꝯtingat filiū decedē ſine filijs filia fuit ꝑterita.⁊ ſic teſtamētū nullū ergo filiꝰ maſculꝰ ex eo teſtō nō pōt eē hēſ.ergo ꝯcluditˀ de neceſſitate ꝙ dictū teſtamētū retro fuit nullū ex ea rōe ꝙ ex dicto teſtō nō fuit adita hēditas ne ſuꝰ hēs extitit.Preterea ꝑdicta ꝓbantur ꝑ caſus ſimiles.Prio de poſthumo ꝑterito q nō pōt dicē teſtamētū nullū quouſqꝫ ē ī ventre.tū natus retro rūpit.Itē ī filio capto ab hoſtibꝰ ꝑterito q nō pōt dicē nullū quouſqꝫ ē apud hoſtes tū reuerſus rumpit retro vt iura dicūt.Preterea hoc videtˀ q̄ſi ī his terminis expſſū.ff.de bo.poſ.ſm tabu.l.eqſſimū.circa ꝑn.ibi expectādū ē ⁊c. vbi dicitˀ q̄diu ſupeſt aliqs q poſſit veīre ꝑ ꝯtabu.ſicut hic dicit ſtatutū ꝙ q̄diu ſupeſt maſculus non veniat femina Nō pōe ꝙ illi q pūt venire ꝑ ꝯtabu.ſūt excluſi morte vl alio mō.certe tūc īſtituti venirēt ꝑ ſm tabu.nō vt ex nunc ꝯfirmetˀ teſtamētū ſꝫ tanꝙ retro ualuit teſtamētū.ergo vtꝰ iſtoꝝ vboꝝ q̄diu ⁊c.īteri ſuſpendit.tū pōt retro fingi.ſm Bar.q ita ꝯſuluit.⁊ ꝑ hoc ꝯcludebat Bar.ꝙ clauſula ſi nō valet iure teſtamēti ualeat iure codicilloꝝ que erat in predicto teſtō appoſita tanquā retro vera habebat operare ſuū effectū ꝓut ego dicit Bal.dixi in auꝫ.ex cā.cui ego Bal.ꝯdicebam omnino dū eram aduocatus partis aduerſe ꝙ dicta clauſula non poterat operari ꝙ illa ꝯditio ſi non valet ⁊c.nunꝙ fuit īpleta viuo filio maſculo.ſed demū eo mortuo.⁊ ideo fideicōmiſſū ꝯditiōale non tranſmiſit.vt.l.hēdes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.⁊ nō.in.l.cū filio.ff.de le.i.⁊.l.i.C.de his q aū aptas tabu.dicebam ergo ꝙ teſtamentū erat nullū ex nunc id eſt poſt mortem filij nō retro.ſuper q̄ qōne Ray.de forliuio.⁊ collegium ſenen.conſuluerunt ꝙ dicta filia nihil poterat petere nec nullū dicere teſtamentū qꝛ tempore mortis pr̄is ⁊ adite hereditatis ꝑ filiū maſculum ſe inuenit excluſā ex forma ſtatuti.⁊ ideo nunꝙ pōt redire ad ius dicendi nullum nec de iure ciuili:nec de iure ꝑtorio qꝛ inuenit hēditatēꝫ alteri applicatā.ar.C.de ſecūdis nup.l.in qbus.nullitas cui niſi ſit tp̄e mortis cōfirmat teſtamentūꝫ expugnabilitˀ vt.d.l.ſi quis filio.⁊ ideo in tota.l.gallus.non ꝯſideratur niſi quis precedat tempore mortis teſtatoris.nā ſi tunc iuris obſeruantia non deficit teſtamentū inexpugnabiliter ualet.⁊ in hac ꝑte non fuerūt ſecuti ꝯſilium Bar.ſed preciſe ꝯſuluerunt ꝯ͂ partem meam.Sed collegiū florentinū ꝯſuluit.pro parte clientule mee ⁊ ꝙ ipſa ſuccederet in dimidia.non obſtante dicta clauſula.⁊ idem conſuluit recolende memorie.Franciſcus tigrini de piſis.⁊ rūdebat ad leges ꝯtrarias ꝙ iſta filia erat hereſ anormala ⁊ concedebat ꝙ hereditas tota fuerat ad filiū applicata .ſed nihilominus ex diſpoſitōe.l.municipalis.pro ꝑte dimidia euici poterat filio maſculo mortuo ſine liberis.nā hoc non eſt veꝝ ꝙ ex diſpoſitione vnius deſinat ⁊ alter īcipiat eē hēs vt nō.in.l.in ſubſtitutione filij.ff.de vulg.⁊ pupi.⁊ inſti. de eo cui liber.cauſa.in fi.Nam ſtatutum infringit regulas iuris communis excludendo filiam ad tp̄s vite fr̄is ⁊ poſtea includendo ipſam ⁊ reintegrando ipſaꝫ ad ſucceſſionem poſt mortem vite fratris.ar.ff.de leg.ij.l.ſtatuli herū.§.ſtichū uero.ergo filius fuit hēs interim inſolidūꝫ ex teſtamento ⁊ non uiuo filio ſed mortuo filiō redit ad cauſam inteſtati ex ꝑteritiōis defectu.⁊ ſic cā finalis que medio tempore obſiſtit mulieri deficit ꝑ mortē maſculi. ita ꝙ femina poteſt ſuccedē ſine maſculo vt ex nūc.i.poſt amotionem cauſe finalis obſtaculi.qre ꝯſilium domini Ray.non placet dicit Bal.qꝛ nos ſumus ī materia ſtatuti non ī ſimplici materia iuris cōis.Item conſiliūꝫ Bar. nō placet Bal.qꝛ ſequeretur ꝙ īterim maſculus non eēt hereſ nec poſſit agere nec ꝯueniri.uel poſito ꝙ poſſit conueniri per.l.fi.C.de peti.here.tamē agere non poſſet.vt ibi notatˀ ut.l.i.§.apud iulianum.ff.depoſiti.Et ſi queratur an iſta filia interim decedens tranſmittat iſtud ius dicendū nullum ab ſuos liberoſ.⁊ uidetˀ ꝙ non.Naꝫ iſtud ius dicendi nullum eſt interim conditionale.ſeu in diem incertā.ergo non tranſmittitˀ.ff.de condi.⁊ demon.l.heres meus ⁊.l.quibus diebus.§.quidā ticio.Nā tu dixiſti ſ.ꝙ interim filius efficaciter ē heres.ergo filia non haberet ius deliberandi nec adeundi ⁊ oportet dicentem nullū alterū de ꝑdictis iuribus habere.ut nō.in.l.ſuus.C.đ repudian.heredi.ſi ergo nihil hꝫ ergo nihil trāſmittit.vt l.cū antiquioribus.C.de iure delibera.⁊ ita decidendō tenet Bar.in.l.fi.C.ad tertul.Sed ꝯtrariū videtˀ.uerum ſi tu tenes aliā opi.qđ teſtū fuerit retro nullū.nā ē caſus ī l.qđ tranſmittitˀ.lꝫ deceſſerit āteꝙ poterit đ nullitate agē ff.de liber.⁊ poſt.l.ſi a pr̄e.Si aūt tenes ꝙ interī teſtamentū tenet ⁊ valet cū effectu nō fieret trāſmiſſio iuris dicēdi nullū ſicut cū decedit poſthumꝰ viuo teſtatorˀ qꝛ tale iuſ nō ē adhuc ī potētia effectuali ad aliqd.Dubitatˀ tū de legitima an tranſmittat ius petendi legitimam.⁊ videtˀ ꝙ

ſic ut.l.ſi quis filium.C.de inoffici.teſta. In contrariū
videt᷑ ꝙ cum interim filia ſit excluſa neqꝫ iure ciuili: neqꝫ
iure pretorio hꝫ qd interim tranſmittat: ut.ff.de bo.poſ.
l.non ē ambigendum.§.fi.niſi dicat᷑ ꝙ legitima ſibi def
erta interim: lꝫ non poſſit petere in vita patris.nam ſta
tutum non ꝓuat eam preciſe.ſꝫ imponit ei tpale ſilentiū
⁊ non intendit ſtatutū al's facere niſi ꝙ femina ñ agat ꝯ
maſculū.interim ḡ femina hꝫ ius in habitu: ſed ñ in exer
citio ⁊ ad tranſmittendū ſufficit ius in habitu hr̄e: ut.d.l.
ſi qs filium.⁊ facit.ff.de ꝯtabu.l.illud.§.fi.ff.ad ſill.l.ſi
qs magni.§.fi.cum.l.ſeq. Itē iſta legitima cenſetur eē
alienū.⁊ ideo equa opi.videtur ꝙ trāſmittat᷑ in poſteros
ab ea.ipſa interim decedente: q: ius cōe defert ⁊ ſtatutū
non aufert.ſꝫ ſuſpendit ad tp̄s ⁊ lꝫ tp̄s ſit incertū non dꝫ
hr̄i ꝓ conditione: ſꝫ ꝓ dilatione fauore filie: arg.l.ex his.
C.qñ dies le.ce.Et ꝙ nō.ff.ad trebel.l.ſeius ſaturnin⁹.
⁊ ita de fcō ꝯſultū fuit p quoſdā docto.ſubtiles.cōiter tñ
doc.ꝯ.opinant᷑ q: iura q̄ ꝯpetitura ſunt alicui p mortē al
terius ⁊ non añ: ſiue ſint vlia: ſiue quaſi vlia: ſiue ſimplr.
pticularia interim non recipiūt tranſmiſſionē. Item ñ vꝫ
poſſe negari ꝙ iſta ſit ſilis mortis cā capioni. ⁊ talia iura
niſi ſint certa ñ tranſmittunt᷑.C.de cadu.tol.l.i.§.ſin aūt
aliqd.⁊.§.fi.idem vō Bal.ſup eadem mā quaſi in eiſdē
terminis in.l.ſi qs filium.C.de inoffi.teſta.ſic dicit. Sta
tuto caueť ꝙ filia dotata a patre ñ ſuccedat q̄diu exiſtat
filius maſculus.mō pater q dotauerat filiam fecit teſtū i
quo teſtō filiam preterijt filio herede vli inſtituto.inſerta
clauſula ꝙ ſi non valet vel valebit iure teſti valeat iure co
dicillorꝝ.tādē iſte filius deceſſit ſine filijs.iſta femina ſupui
uens vult teſtamētū dicere nullū eo q: fuit ꝑterita a pre.
modo querit᷑ an poſſit ⁊ ſi pōt teſtamētū dicere nullū: qa
lꝫ eſſet preterita ꝑteriri potuit de iure: q: frater eaꝫ ꝑcede
bat tpe mortis teſtatoris. Et dicit ipſe ꝙ erat caſus in.d.
l.ſi qs filio exheredato.in ꝑn.⁊.l.gallus.ꝑ totā. ¶ Pre
terea ñ ē dubiū ꝙ filius donec vixit fuit heres inſolidū ex
teſtō: ḡ teſtamētū valuit.ſi ḡ teſtamētū aſſumpſit effectuꝫ
impoſſibile ē ꝙ poſt dicat᷑ nullū.ꝙ ſic ꝓbo: q: ſi ipoſſibile
eſſet dici nullū interim adiri nō poſſet hereditas de iure
ciuili: ſed ſolūmodo poſſet bonorꝫ poſſeſſio ſm tabulas
peti: ut.ff.ad carbo.l.ſi impubes.§.queſituꝫ. Preſuppo
ſito ergo ꝙ ex dicto teſtamento potuerit adiri hereditas
de iure ciuili neceſſario ſeqtur ꝙ dictū teſtamentuꝫ non
poſſit dici nullū.ergo non vocabit᷑ filia p ius dicēdi nullū
Item nec p querelā inofficioſi quia non fuit exheredata.
Item quia habet dotem a patre ⁊ ſic magis debet agere
ad ſupplementuꝫ. iſta ratio vltima non ꝓcedit quia cum
nullum habeat titulum inſtitutiōis non habet locū actio
agendi hodie: Item ꝙ iſta filia non poſſit rumpere niſi p
viam querele.facit.ff.ō inoffi.teſta.l.pater filiū. Preterea
ad idem filius maſculus ſemel fuit heres in teſtamento:
ergo hoc nomen heredis imperpetuū nō poteſt deſinē:
ut.ff.de mino.l.qō ſi ſine.§.ſꝫ ꝙ papinianus. Sꝫ ad iſtā
rōnem non pōt reſponderi q: lex pōt hoc facere ꝙ iſte q
eſt heres deſinat oīo eē heres: ut nō.ff.de vulga.ſubſti.l.i
ſubſtitutione filij. Bar.hanc q̄ōnē mouet.ff.ad tertul.
l.fi.Et ibi determīat.aut ſtatutum dicit ꝙ filia ſuccedat
ſtante maſculo tunc intelligit᷑ tpe mortis patris: ut.l.ſi qs
filio.aut ſtatutū dicit ꝙ filia nō ſuccedat q̄diu ſupuixerit
maſculus tunc ius filie non aufert᷑: ſed differtur in tp̄s
certum.dicit ḡ ꝙ interim ē in pendēti ⁊ ꝙ mortuo fratre
ſine filijs.iſta filia pōt dicere teſtamētum nullū.⁊ tunc re
tro apparet teſtamentū fuiſſe nullū.⁊ hoc operat᷑ clauſu
la codicillaris.Sed ſi iſta opi.eſſet vera dicit Bal.ſeque
retur abſurdū ꝙ maſculus interim nō eſſꝫ heres de iure
ciuili nec poſſꝫ actiones hereditarias mouere uel ſuſcipe
ut heres qō eſſet abſurduꝫ ⁊ contra mentem ſtatuti.⁊ iō

dato q̄ interim iſte maſculus ē heres etiaꝫ de iure ciuili.
⁊ ꝙ eo mortuo ſine filijs reſtituitur filiabus ius dicendi
nullum ꝙ ꝓpter maſculum non habebat. ſic ergo iſtud
teſtamentum ē in caſu rupture mortuo filio. ⁊ ideo clau
ſula codicillaris nihil operatur: quia prius ē mortuus ma
ſculus q̄ ſtet conditō illius clauſule: vnde maſculus fidei
cōmiſſum importatum p clauſulam pendente conditiōe
decedens non potuit tranſmittere: ut.l.i.C.de his q añ
apertas tabu.ī hac opinio.erat recolende memorie.dñs
meus dñs Franciſcus tigri.de piſis qui dicebat ꝙ iſta fi
lia erat heres anomala in qua nō ſeruātur regule iuris
cōmunis: ſed ſimplex forma ſtatuti.⁊ allegat gloſam ſin
gularem que eſt inſtitu.de eo cui liberta.cauſa.in fine.
opi.Ray.tenuit collegium ſeneñ.opi.Franciſci tenuit
collegium florentinum. Sed qd ſi iſta filia decedat viuo
fratre.an filius habeat ius rumpēdi mortuo iſto ſuo auū
culo ſine liberis. Rndit Bar.ꝙ aut iſte nepos vult ve
nire ex pſona matris ⁊ non pōt.aut ex pſona ꝓpria ⁊ pōt
pro qua determinatione facit qō dictū ē ſup̄. ſed hoc nō
videtur verꝝ: quia in iſto toto eſt conſiderandū duplex vir
tus ſ. vtrtus iſtius maſculi incluſiua ⁊ in hoc ſtatutuꝫ di
ſponit pure.ſcōa eſt virtus iſtius acqſitionis tacite reſolu
tiua poſtq̄ maſculus non erit.⁊ in iſta ſecūda virtute ſta
tutum habet in ſe conditionē que reſpicit filiam. ſi ḡ iſta
conditio deficit in filia remanet caput incluſiuum filij ma
ſculi purū ⁊ liberꝝ.ergo non videt᷑ ꝙ nepos ideſt fili⁹ filie
admittatur ad repugnandū inuenit ius auunculo pfecte
⁊ impugnabiliter acqſitum amota ideſt mortua matre q̄
ex beneficio ſtatuti poterat admitti. ⁊ ſilia verba de du
plici virtute ponit Bar.ſm Ric.malū.ff.ad tertul.l.ij.
§.videndū.⁊ ſi iſte maſculus dilapidat bona nūq̄ ſoror
poteſt compellere eum ad cauendum de non alienando
nec diſſipando bona.Bar.dicit cogitabis.ego dic Bal:
dico ꝙ pōt cogi ſi incipit lapidare uł ē ſuſpectus: ut.ff.ad
trebel.l.imperatores.⁊.ff.q ſatiſda.cogan.l.inter oēs.
Idem Bal.queſtionē predictā in.l.ſi quis poſthumos.
§.ſi filium.ff.de libe.⁊ poſthu.pertractauit ubi ſic dicit.
Dictat ſtatutū ꝙ filia femina q̄diu maſculus ſupuixerit
non ſuccedat.modo pater hñs filium ⁊ filiaꝫ inſtituit he
redem vniuerſalem filium adiecta clauſula ſi non valet
iure teſtamenti ⁊c̄.⁊ filiam preterijt tandem pater deceſ
ſit ⁊ filius ſe immiſcuit hereditati.deinde deceſſit filius
filia preterita vult dicere teſtamētuꝫ nullum. allegat eñ
ꝙ obſtaculum filij ē ablatum ⁊ amotuꝫ ⁊ ꝙ finito ꝓuile
gio filij premortui ipſa filia reperitur in iure cōi: ut.l.ſed
⁊ milites.in ꝑn.ff.de excuſa.tu. Modo querit᷑ qd iuris
iſta magna queſtio fuit de facto hic ⁊ fuerunt cōſilia lata
per collegia in ꝯtrarias partes.nam ꝙ filia non poſſit di
cere teſtamentū nulluꝫ ꝓbatur tribus rōnibus. Prima
ratio eſt iſta quomodocūqꝫ teſtamētuꝫ ē tale ꝙ ex eo mo
riente teſtatore pōt adiri hereditas de iure ciuili nunq̄ il
lud teſtamentū pōt dici nullum rōne preteritionis: ut.l.ſi
quis poſthumos.§.ſi filiuꝫ.ff.de libe.⁊ poſthu. q: q̄diu
eſſet incertum non poſſet adiri hereditas ex teſtamento:
q: ſe habet ad eſſe ⁊ non eſſe: ff.ſi pars hereditatis pe.l.
illud.ff.de acqren.heredi.l.cuꝫ qdam.§.qō dicit᷑.ſꝫ iſtō
teſtamentū eſt tale ꝙ pōt adiri hereditas poſt mortē p̄ris
ergo non pōt dici nullum rōne preteritionis. Scōo pro
batur per aliam rōnē ſic ille demū preteritus dicit teſta
mentum nullū quem teſtator tpe mortis tenebat᷑ inſtituē
aut exheredare: ut dicto.§.ſi filium.⁊.l.ſi qs filio.in ꝑn.
ff.de iniuſto rup.⁊.C.de inoffi.teſtamen.l.ſi quis filiuꝫ.
ſed tēpore mortis non tenebatur per filiaꝫ inſtituere uel
exheredare: ergo preteriendo filiam nullam fecit filie in
iuriam: vnde merito teſtamētum non debet reſcindi cuꝫ
pater ſm obſeruantiam municipalis iuris teſtatus fuit.

Tertio ⁊ vltimo ꝓbatur per caſum. C. de liber. prete. l.
maximū vitium. nam ſm illam mediā iuris prudentiam
ſm quā differebant filie a maſculis non dabat̃ feminis
ius dicendi nullum: ſed quodam alio iure petebant quā
dam portionē ⁊ vocabat̃ illud ius accreſcendi: ita debet
eſſe in ꝓpoſito ꝙ iſta filia non poſſit dicere teſtamentum
nullum. ⁊ per iſtam rōnem fuit conſultū per dñm Ray.
de for. ⁊ per collegium ſenen̄. ꝙ filia preciſe repelletur.
Sed contrarium ꝙ filia admittat̃ ſic ꝓbatur: temporalis
excluſio non debet trahi ad excluſionē uel exemptionem
perpetuam. l. ſi quis poſthumos. ff. de libe. ⁊ poſthu. de
poſtulan. l. imperator. ꝺ pac. l. epiſtola. §. fi. ſed p ſtatutū
filia excluditur ad tp̄s iure maſculi. ergo non debet exclu
di in perpetuū. nam ſic eſt in feudis ꝙ filia excludit̃ ma
ſculo viuente: tū maſculo mortuo admittitur femina: qm̄
obſtaculū qđ obſtabat remouet̃. ita ergo ē in propoſito
ꝙ mortuo filio redit ad ius cōmune ⁊ debet ſuccedere.
Quomodo aūt hoc pōt eſſe. nam ſequitur ꝙ teſtamentū
valuerit in vita filij ⁊ poſtea deſinat valere. ⁊ iſtud ē ꝯtra
regulas iuris ꝙ pro parte tp̄is quis teſtatus ſit et ꝓ parte
inteſtatus. Bar. cōſuluit ꝙ haberet ius rumpendi teſta
mentum. dñs Franciſcus de piſis dixit idē: ⁊ dicebat ꝙ
proprie loquendo iſta filia erat heres anormala: ⁊ ꝙ ſuc
ceſſio iſtius non erat ſucceſſio regularis: ſed irregularis ꝓ
pter ſtatutum. alleg. glo. inſti. de eo cui liber. cauſa. §. fi.
Predicta poſſunt habere locum qñ in ſtatuto ponitur
dictio temporis limitatiua ut donec uel ꝙdiu. ff. de excu
ſati. tuto. l. penul. Secus vō ſi ſtatutum ſimplr̄ excludat
filiam. nam tunc ſufficit ꝙ momēto eam excluſerit ut ſit
excluſa in perpetuū. nam cum ſucceſſio ad filium conflu
xerit filius tranſmittit poſtea ad heredes ſuos ⁊ filia femina
nullum habet ius petendi: qꝛ ius acquiſitū alteri. Bar.
qūt in. l. i. §. ſi pater. ff. de coniungen. cum emanci. liber.
eius: ſic dicit. ſtatutum dicit ꝙ filia non ſuccedat patri ex
tantibus maſculis. uel mater non ſuccedat filio ſtantibꝰ
alijs filijs maſculis. quid ſi ē alius filius maſculus qui ex
iudicio teſtatoris non poteſt ſuccedere: ut qꝛ exheredatus
an impediet matrem uel filiam ſuccedere. Item ē valde
difficilis paſſus. ⁊ videtur ꝙ talis excluſus non impediat:
qm̄ habetur pro mortuo: ut. l. i. §. ſi pater. ff. de cōiungē.
cum emanci. liber. eius. Et ut perfecte hanc partē videa
mus oppo. dicitur in dicto. §. ſi pater. ꝙ exheredatus ha
betur pro mortuo: ut. ff. de lega. i. l. filius. §. cum quis. ⁊
ibi glo. Dicunt qdam ut Jac. de are. habetur ꝓ mortuo
quo ad ſuum cōmodum. ſecus ꝙtum ad cōmodū alienū
ut ibi. Hec ſolutio non placet Bar. quia etiam quātū
ad cōmodum alienum habet̃ pro mortuo. nam in dicto
§. ſi pater. nepotes habebunt totum cum alſ eſſent habi
turi dimidiā. dic ergo ꝙ ibi exheredatus impediebat aliū
faciens conditionē diſpoſitionis deficere. ex qua ille no
lebat ſuccedere: vnde non attenditur an ſit exheredatus
uel non: quia ſufficit ꝙ ſit filius ut ibi. ſed ī dicto. §. ſi pr̄.
loquitur qñ exheredatus alium impediebat: quia ꝯcurre
bat: ſed omnes cum eo ſuccedabant: vnde eo excluſo per
exheredationem non impedit alium ſuccedere: ut dicto
§. ſi pater. Itē opponit̃ de dicto. §. ſi pater. ubi filius ex
heredatus nocet nepoti: ut ibi dicit̃. ergo exheredatꝰ nō
habetur pro mortuo: quia tunc veniret per contratabu:
nepos preteritus uel diceret nullū. Aduerte quia exhe
redatio aſſumit effectum poſt aditam hereditatem: ut. l.
filium. §. ſi cum exheredatio. ff. de contratabu: ⁊ tunc in
cipit haberi pro mortuo cum ē adita hereditas ⁊ exhere
datio confirmata. ſi ergo nepos qui eſt ſequentis gradus
vult venire per querelam que oritur poſt aditam heredi
tatem ⁊ pōt quia pater exheredatus ſibi non obſtat. cū
tunc poſt aditam hereditatem habeat̃ pro mortuo. Sed

ſi filius vellet venire per contratabu. que oritur an̄ aditā
hereditatē: ut. l. illud. in p̄n. ff. de contratabu. uel vellet
dicere illum ꝙ ius oritur ante aditam hereditatem non
pōt cum illo tunc quo ius debet oriri non habeatur pro
mortuo pater: ut allegato. §. ſi pater. ⁊. l. ſi quis exhereda
tus. in p̄n. ff. de iniuſto rupto. Ex hoc ſequitur aliud vos
ſcitis ꝙ contratabu. que datur patrono orit̃ poſt aditam
hereditatem: ut. l. illud. ff. de contratabu: modo filius li
berti exheredatus non impedit patronum qn ſuccedat ꝑ
contratabu. ut inſti. de ſucceſ. agna. §. nr̄a. vſ. ſed cum te
ſtamentū: qꝛ illo tempore quo oritur illa contratabu. filiꝰ
haberet̃ pro mortuo: ut in vſ. ſed ſi patronus. dicti. §. ſi
pater. ubi admittit̃ nepos filio exheredato habito ꝓ mor
tuo. eſt ratio quia venit ex quodam iure ciuili ſibi non cō
petenti ante aditam hereditatem: qm̄ ipſe erat in ptāte ⁊
pater emancipatus ⁊ ſic ei nullo modo obſtabat ſi vellet
venire iure aliquo ſibi queſito. ⁊ ideo quia pater eiꝰ erat
exheredatus habet locum ꝙ ſup̄ dixi. filia femina nō ſuc
cedat extantibus maſculis. maſculus ē exheredatus im
pedit ne ſuccedere filiam feminam. Aduerte ſi exhereda
tio eſſet ānullata aliquo modo: tunc eſſet perinde ac ſi nō
eſſet facta: ut ſup̄ dixi. ſed ſi eſſ exheredatus rite. ita ꝙ te
ſtamentū non poſſet rumpere: tunc ſi filia vult ſuccedere
tanꝙ ſua. non pōt quia filius maſculus tpe mortis eam
precedebat: ut dcō. §. ſi pater. in p̄n. ⁊. d. l. ſi quis exhere
dato. in p̄n. qꝛ nō debuit inſtitui: ſed ſi filia vellet venire
per querelā que orit̃ poſt aditionem hereditatis ſeu poſt
aditā hereditatē. Et ſic eo tpe quo filiꝰ habet̃ ꝓ mortuo.
tunc pōt ſuccedere: ꝓut ſup̄ ē dictum de nepote. Contra
predicta opponit fortiter ī aut. de nup. §. ſoluto. in fi. ubi
filius q ingratitudinem cōmiſit nullo mō alij ob. ſolutio
ibi filius ingratus repellit̃ a lege ⁊ ſic tpe mortis matris
reperit̃ excluſus. ideo alios non excludit. ſed in. §. ſi pat.
excludit̃ ꝑ factū hoīs: ut ꝑ exheredationē que hꝫ effectū
poſt aditā hereditatē. ſed ſi veniret aliqs ex iure qđ orit̃
ante aditam hereditatē cui ipſe filius obſtabat tūc filius
impedit ut dixi. Itē oppo. ff. de. aſſi. libe. l. i. §. fi. ubi dr̄
ꝙ teſtator q priuat aliquē portione ſua pōt eam aſſignare
cui vult: ⁊ ille p̄uatus alij ptem. Vnde ⁊ aduerte qñ actꝰ
priuationis alicuius precedit actum aſſignatiōis factꝫ alti
de eadem portione qua ille p̄uatus. vbi gr̄a exheredatur
qs p̄mo ecce actus p̄uatiōis. Scđus effectus exheredādi
portio alteri aſſignat̃ tunc hn̄t locū que dixi ſup̄ qñ actꝰ
aſſignationis factus alteri ⁊ alterius p̄uatiōis actus ē idē
actus tūc hꝫ locū lex ꝯria: quia teſtator pōt aſſignare cui
vult ⁊ priuatus alij facit ptem. ¶ Ex hoc ꝯcludo ad aliā
qōnem dicit ſtatutū ꝙ mater non ſuccedat filio hn̄ti frēs
carnales ex patre. modo pone ꝙ titius filius deceſſit pre
terito fratre ex̄tūco non turpi pſona inſtituta. ſuccedit ne
mater videtur ꝙ ſic: qꝛ frater non pōt tunc ſuccedere qꝛ ē
preteritus. Contrarium puto dicit Bar. nam ille frater
priuat̃ ſucceſſione ſcō defuncti: ⁊ actus p̄uatiōis ū ꝓcedit
actū tranſlatōis in alteꝝ. imo ē vnus ⁊ idem. iō licuit de
ſcō auferre illi ⁊ alij dare ⁊ ille frater ita impedit matrē
ſicut hr̄et: ut. l. i. §. fi. ff. de aſſi. liber. Vt iſta mā tibi liqat
an ille q me impedit uel q mecū ū cōcurrit iudicio teſtato
ris a ſucceſſione excludat̃ me impediat ul̄ mihi ptē faciat
ſic diſtingue. aut ille impediebat me: qꝛ faciebat deficere
conditionē diſpōnis ex qua debebam admitti. aut impe
diebat me: qꝛ iura ſuccedendi hēbat. Primo caſu etiā pri
uatus iudicio teſtatoris me impedit: ut. l. filius. §. cū qs.
⁊ ibi nō. ff. de lega. i. Scđo caſu diſtingue. aut actus tranſ
lationis in aliū de portōe que illi p̄uato debebit̃. ⁊ actus
priuationis eſt vnus ⁊ idem. aut actus priuationis impe
dit me. primo caſu impedit me ille priuatus ſicut ſi p̄uatꝰ
non eſſet: ut. l. i. §. fi. de aſſi. liber. Scđo caſu debes ſcire

ꝙ ille actus priuationis aſſumit effectum demuꝫ heredi
tate adita: ut. l. filium. §. ſed cum exheredatus. ff. de ꝯtra
tabu. ⁊ ideo diſtingue aut ego habebam ius ſuccedendi
inſolidū ab ipſo initio. ſed ille ꝓuatus faciebat mihi ꝑtē
per concurſum ⁊ tunc ꝓuatus mihi non obſtat: ut. l. i. §.
ſi pater. vſ. ſed ſi patruus. aut ab initio non habebā ius
ſuccedendi uel inſoliduꝫ non habebā. ⁊ tunc aut volo ve
nire ex aliquo iure qđ hēt origineꝫ a tpe mortis uel ante
aditam hereditatem: ut per bonoꝝ poſſeſſionem contra
tabu. que datur liberis vel dicendo nulluꝫ ⁊ nō poſſuꝫ:
ut dicto. §. ſi pater. ⁊. l. ſi quis exheredato. in ꝑn. ff. de in
iuſto rup. cōiuncta. l. illud. in ꝑnci. ff. de contratabu. aut
volo venire ꝑ aliquod ius qđ habet originem tantū poſt
aditam hereditatē: ut ꝑ cōtratabu. que datur patrono ꝑ
querelā ⁊ poſſum: ut in. §. ſed noſtra. inſti. de ſucceſ. libe.
coniuncta. l. illud. in ꝑn. ff. de contratabu. ⁊ ꝓbatur i. l.
ſi quis filium. in ꝑn. C. de inoffi. teſta. ⁊. ff. de cōtratabu.
l. iij. §. ſi emancipatus. in fi. ⁊ hec vera ſiue actus ꝓuatōis
ꝓcedat: ſiue vere: ſiue ficte: ut inſti. de ſucceſ. liber. §. ſed
nr̄a. vſ. ſed cum teſtamētum. ⁊. l. ſi patronus teſtator. in
prin. ff. de bo. liber. ⁊ ita debet intelligi hec difficilis mā.
Bal. autem in. l. maximū viciuꝫ. C. de libe. prete. ſic dicē
ſtatuto cauetur ꝙ filia extantibꝰ maſculis ad ſucceſſioneꝫ
inteſtati venire ñ poſſit. modo pater habebat filiū ⁊ filiā
ex ꝑmo matrimonio ⁊ vnum aliū ex ſecūdo fecit teſtm̄
in quo filium ꝑmi matrimonij inſtituit in. x. filie femine
relinquit quoqꝫ iure legati. filiuꝫ vo ſecundi matrimonij
inſtituit heredeꝫ vniuerſalē que filia tanq̄ preterita vult
dicere teſtamentū nulluꝫ ad hoc ut frater ſuus ex vtroqꝫ
parente ſuccedat cum altero equali portione. querit̄ an
poſſit. videtur ꝙ ſic. Primo qꝛ duo ſunt iura diuerſa ſcꝫ
ius rumpendi ⁊ ius ſuccedendi vnde ſuus preteritus ipſo
iure rumpit. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. filius q in poteſtate. lꝫ
ergo ſtatutuꝫ remoueat vnum ius: tamen non remouet
reliquū quia ab illo eſt penitus ſeparatum: ut. l. ſi domꝰ.
ff. de ſerui. vrba. pꝛedi. Scđo ꝓbatur qꝛ intereſt noſtra
habere ius rumpendi etiam ſi ſucceſſuri nō ſumus: ut pꝫ
in filio exheredato qui poſt pactam querelam habꝫ re
nuntiare hereditati: ut. ff. de inoffi. teſta. l. quēadmoduꝫ.
⁊. l. qui de inofficioſo. Tertio quia intereſt hebere aliqđ
ius venale: ut. ff. de contratabu. l. filium. ibi ergo erat ve
nale bñficium ⁊c̄. Et ex hoc enim pōt vtilitas percipi. ꝙ
ſua intereſt habere ius rumpendi. Quarto quia intereſt
rōnem affectionis ⁊ caritatis nālis quā habet ad fratreꝫ
vtriqꝫ coniunctū: argu. ff. de euic. l. pater filie. Quinto ar
guendo de parte ad totum. nam etiā totum qs rumpit ⁊
tamen non ſemꝑ in totum ſuccedit: ut. ff. ſi tabu. teſtamē.
nulle exta. l. i. in fi. Sexto qꝛ aperit edictum alteri qui ſibi
non ꝓficit. ff. de contratabu. l. ſi poſt mortē. §. fi. Septio
quia iſtud ſtatutum eſt fauore maſculoꝝ nunc vero verte
retur in odium fratris vtriuſqꝫ coniuncti. Octauo qꝛ iſta
filia pōt venire ſalteꝫ ꝑ contratabulas que eſt ex teſtō: ut
l. ex liberis. C. de colla. ¶ In cōtrarium ꝙ iſta filia non
poſſit teſtamentū rumpere. nam certum eſt ꝙ preteritio
eorum quibus non debet̄ legitima non viciat teſtamētū:
ſed huic filie non debet̄ legitima cū ſit redacta ad inſtar
exceptioū ⁊ legitima datur reſpectu inteſtati: vnde qui
nullam ꝑtem eſt habiturus ab inteſtato ei non debetur
legitima: ut. l. cum querit̄. C. de ioffi. teſta. Scđo ſic iſta
filia eſt ꝓuata ꝑ ſtatutuꝫ. ergo non iure ciuili nec iure pre
torio ſuccedit. ff. de bo. poſ. l. non ē ambiguū. §. fi. Tertō
ſic arguo magnum viciū eſſet ſi aliud ius ſeruaremus ex
teſtamento: aliud ab inteſtato. ergo talis differentia non
eſt fienda. Quarto quia iſta filia nupta poteſt equiparari
caſui adoptionis: qꝛ olim adoptiuus tanq̄ tranſlatus in
alienam familiam non habebat contratabulas: ut. C. de
adop. l. cum in adoptionis. in ꝑn. ⁊ hoc ideꝫ ꝑ ſilitudinē
videtur poſſe dici in caſu noſtro. nam ſatis a patre in alie
nam familiaꝫ alienata ē que nupſerit. C. de libe. exhibē.
l. fi. Quinto videtur lex expreſſa ꝙ ille qui eſt ꝓuatus ab
actu ⁊ a potentia ſuccedendi ab inteſtato nō pōt rūpere
tanq̄ preteritus: ut dcā. l. ſi poſt mortem. §. liberi. Sexto
quia iſta iura ſunt cōuexa ⁊ cōnexe ſe habent in actu ⁊ ꝓ
uatione: ut. C. de repu. heredi. l. ſuus. ⁊ arg. ff. de libe.
⁊ poſthu. l. ſi ita. §. regula. Septimo arguo quia video ꝙ
ſi filius emancipatus ⁊ nepos ſuus ⁊ filius eſt inſtitutus
⁊ nepos preteritus ꝙ ideo dictus nepos non pōt dicere
teſtamentum nulluꝫ: qꝛ non ſuccedit ab inteſtato: ut nō.
Bar. in. l. gallus. in. §. ⁊ quid ſi tantū. de libe. ⁊ poſthu.
Octauo qꝛ abſurdum eſt ꝙ filia imputet patri hoc ſoluꝫ
ꝙ pr̄ teſtatus deceſſit: ut. ff. de inoffi. teſ. l. poſthumus. in
prin: nam quo ad filiam attinet libera bona habet. ergo
libere pōt teſtare: argu. l. fi. C. de bo. liber. So. dicē Bal.
hanc vltimam ꝑtem: qꝛ cum in iſtam filiam non cōtinua
retur dñium. ergo non dicit nullum rōne ſuitatis: ut. ff.
de libe. ⁊ poſthu. l. in ſuis. a contrario ſenſu nec ratione
iniurie ſibi illate a patre: qꝛ pater nullam iniuriaꝫ intulit
dicte filie. nam ut dixi quo ad eam liberas edes habꝫ: ut
l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſerui. vendi. nec etiam pōt
dici nullum eo qđ iuris obſeruantia defecerit eo qđ teſta
tor non paruit precepto legis: ut. ff. de liber. ⁊ poſthu. l.
gallus. §. in omnibus. nā cū iſta filia ſit incognita de iure
ciuili ꝓprie ciuitatis de ea mentionē fieri nō oportuit vllo
modo ſicut nec olim de emancipatis: qꝛ erant incogniti ꝑ
l. xij. tabulaꝝ. ⁊ iō ꝑtoris auxilio eguerūt. C. vnde liberi.
l. certum. Cū ergo hoc ius ciuile non patrocinet̄ huic fi
lie nec pretorium. ergo nullo modo pōt rumpere teſtm̄.
⁊ hoc verum in filia que excluſa ē ꝑpetuo. ſed de excluſa
ad tp̄s. puta q̄diu maſculus viuit. dictum fuit ſup̄. Bal.
autem in. l. ſi quis filium. C. de inoffi. teſta. dicit ſic. ſtatu
to cauetur ꝙ femine nō ſuccedat ſtantibus maſculis. alio
ſtatuto cauet̄ ꝙ ſoror non ſuccedat ſtantibꝰ fr̄ibꝰ alijs ēt
conſanguineis tantum mortuo fratre ex altero parente ⁊
relictā matre ⁊ ſorore ex vtroqꝫ parente. querit̄ vtꝝ ſoror
poſſit ſuccedere: ⁊ ut procedat queſtio itelligas in tali fr̄e
qui ſit capax hereditatis. nam ſi non eſſet capax ut frater
minor non excluderet eam: ut. l. i. §. ſi frater. ff. de ꝯiugē.
cum emancipa. libe. Et videt̄ dicendū ꝙ frater excludat
ſororem ⁊ ꝑ conſequēs totum matri accreſcat ut ordo ſit
iſta mater excludit fratreꝫ ex altero tantum parente con
iunctum. Item frater excludit ſororem. ergo ſola mater
eſt iſta que ſuccedat: ut in auē. de nup. §. ingratitudineꝫ.
colla. iiij. ¶ In contrarium videt̄ iſte frater non pōt ſuc
cedere ꝓpter matris defectum. ergo non pōt excludere
ſororem. nam ut dicit tex. ꝙ bonum ē ei fauere. ff. de ꝯtra
tabu. l. ſi poſt mortem. §. liberi. quaſi dicat non ē ei ī hoc
fauendum. preterea iſta ſoror vincit matrem in ꝑteꝫ: qꝛ
facit ſibi partem ꝑ cōcurſum: ut in auē. defuncto. Mater
autem vincit fratreꝫ ex altero tantū latere. tunc arguo ſic
ſi vinco vincentem te multo fortius vinco te. ⁊ ſi excludo
excludentem te multo fortius excludo te: ut. ff. ad tertul.
l. ij. §. ſi ſit agnatus. ⁊. l. eqſſimum. Iſta queſtio habꝫ du
bitationē nunqd ꝑ ſtatutum ius ſororis transferat̄ ī frēꝫ.
nam tunc frater admitteret̄ equaliter cuꝫ matre. ⁊ ꝙ iſte
frater ſuccedat in ius ſororis factuꝫ ē ſtatutum: ut. l. fidei
commiſſa. §. interdum. de lega. iij. Iſtam qōnem mouet
Bar. ff. de contratabu. l. i. in qua finaliter ſic dico ꝙ aut
lex excludit aliquē excludentem ſucceſſionem deferendo
aut excluſo ſimpliciter obſtando. Primo caſu aut extat
caſus a ſtatuto ꝓuiſus ī q̄ ſucceſſio deferat̄ ut ī themate ꝓ
libato ſi ponas mr̄eꝫ repudiātē ī reꝝ nā ñ eē. tūc excludē
ti deferenda ē itegra ſucceſſio. l. fi. C. de ꝑdijs cur. lib. x.

ubi exiſtente fratre ⁊ ſorore ſoror pro nihilo reputatur: aut non exiſtit caſus prouiſus a ſtatuto in quo excludēti ſucceſſio deferatur ſicut eſt i themate propoſito: quia qñ mater extat ſtatutū non diſponit tunc tanq̄ in caſu omiſſo ſeruatur ius cõe. l. ſi cum dotem. in pn. ff. ſolu. matri. Scđo caſu ꝑncipali qñ ſtatutum ꝓcedit excluſo ſimpliciter obſtando tunc nõ eſt curandū an excluſus admittaꝰ necne q2 ſit excluſus tanq̄ a quadam ꝯditione: ut. C. de natura. libe. aut. licet. ¶ Ex predictis cõcludo ſequitur ꝙ mater ⁊ ſoror equaliter ſuccedūt. ⁊ ꝙ frater in excluſiõe ſororis nihil operaꝰ: quia mater ei ſubſtat. ⁊ adde dicto Broccardo ſi vico te ⁊c. qđ nõ. de pigno. l. vſucapio. ubi glo. vult ꝙ regula eſt infallibilis ꝙ vincēs ſuccedit i ius victi p ſucceſſionem uel alio modo que ṽba ſunt verba Bar. in dicta. l. i. ff. de ꝯtrahu. ⁊ non allegauit dictam glo. que ponit theoricam: Bar. autez in. l. ſiue ingenua. §. videnduz. ff. ad tertul. ſic dicit: ſtatuto ciuitaꝭ florentie cauetur ꝙ mater non ſuccedat extãtibus agnatis vſq3 ad tertiuz gradū: Quero qd de auo materno ſi reſpicis ṽba ſtatuti ſolum excludunt matrē. de amittendis aūt agnaꝭ nihil diſponit: ſed matre excluſa veniunt ſequētes in gradu qui tenent ꝑmum gradum ſucceſſionis: ut dicta. l. ingenua. §. videndum eſt. ff. ad tertul. ſed auus veniret ſi ñ eſſet mater. ergo ⁊c. Item ꝓ hoc q2 mater ſub ꝓpꝛio noīe non ſub nomine agnati excluderetꝰ. ergo non excludūtꝰ alij agnati: ut. l. tutelas. ff. de capi. dimi. Item ꝯtra ꝙ excludatur auus maternus videtur rō ſtatuti que vꝫ velle ꝙ hereditas remanet apud agnatos. preterea ſi excluditꝰ proximior i gradu ſequētes videntꝰ excludi: ut. l. i. §. frēs. ⁊ ꝙ ibi nõ. ff. ſi quis aliquē teſtari ꝓhi. Quid dicemus Ric. malū. diſputauit vnam queſtionez in ſilibus terminis ⁊ determinauit agnatos preferendos cognatis p talē rationem. Dicit enī hic mater excluditꝰ a ſtatuto p quoddam ius ſpeciale. ſed ille qui iure ſpeciali excluditꝰ ꝗtum ad excludendum alios videtur eſſe heres: ut. l. mulieri ⁊ titio. ff. de condi. ⁊ demon. mihi aūt videtur dicit Bar. ꝙ iſta ratio nõ ſit bona. ꝑmo per tex. dicte. l. ſiue igenua. §. ſed ſi ſint ſui. ⁊. ff. de bo. libe. l. ſi ex modica. §. ſi filius. vbi nudum nomen heredis non ſufficit ad alios excludē do: tamen determinatio ſua videtur mihi bona. ¶ Et pro euidentia ſcias ꝙ iſta verba ꝙ mater nõ ſuccedat ſtātibus agnatis non ſolum habēt virtutem excluſiuam: ut dicto. §. ſciendum. ſed etiam habent virtutem inductiuā ut agnati ſuccedant. nam iſti ablatiui abſoluti ſtantibus agnatis inducunt diſpõnem qñ proferuntꝰ ab eo qui hēt poteſtatem diſponendi circa illud. l. fideicõmiſſa. §. cum eſſet. ff. de lega. iij. ⁊ in ratione. §. tam ⁊ ſi. ff. ad. l. fal. ¶ Preterea qñ vna diſpoſitio fit contemplatiõe alteriꝰ licet expreſſa verba ad illud non dirigantꝰ: tamen cõpetit actio: ut. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. de lega. i. ⁊. l. fideicõmiſſa. §. interdum. ff. de lega. iij. vnde cum iſta diſpoſitio facta agnatoꝝ fauore eis ex hac diſpoſitione cõpetit actio ut in legibus ſup̄ allegaꝭ. Preterea qñ aliquis remouetur a lucro contemplatione alicuius illi debet applicare cuius cõtemplatione remoueꝰ: ut apparet in tutore qui priuatur legato ſi non gerit tutelam: ut. l. poſt legatuz. §. admittende. ff. đ his quibus ut indi. C. de lega. l. penul. ⁊ pro hoc tex. optime. ff. de colla. bono. l. cum duo emancipati. §. ſi duo. ubi Bar. ſic dicit. Nõ ꝙ qñ alicui ꝯfertꝰ hereditas contemplatione alicuius videꝰ illi hereditas conferri cuius contemplatione cõfertur tex. adde ad queſtionem quā feci dicit Bar. de ſtatuto qđ dicit ꝙ filia femina non ſuccedat extantibus agnatis: q2 cum tunc contemplatiõe agnatoꝝ filia repellatur videꝰ illis agnatis hereditas ex teſtamento deferri: ut dicto. §. ſi duo emancipati qđ tene menti. Ex his concludo dicit Bar. in dcō

§. videndum. ꝙ ſtatutum videꝰ diſponere ꝙ mater non ſuccedat ſed agnati. ⁊ ex hoc ſequiꝰ ꝙ agnati ſuccedūt excluſa matre ⁊ omnibus cognatis. Ad. l. ſiue igenua. §. videndum. ſup̄ alle. que dicit ꝙ matre excluſa admittuntꝰ alij ſequētes in gradu. Reſp̄deo dicit ibi Bar. ꝙ ibi ē ſcā excluſio nullius contemplatõe. ⁊ per dictam ꝯſtitutionē nullus alius nominatim vocaꝰ matre excluſa. ſed in qõe noſtra ſecus eſt. Nõ obſtat dicit ibi Bar. ſi dicis ꝙ per ſtatutum mater noīatim excluditur. ergo non alij: ut. l. tutelas. ff. đ capi. dimi. q2 fateor ꝙ illo capite quo mater excluditur alij non excluduntꝰ: ſed ex eo ꝙ agnati vocantur alij excluduntꝰ: q2 cum aliquos voco ceteros videor excludere: ut. l. cū pretor. ff. de iudic. ⁊ expreſſius i. l. ſicut certe. C. de teſtamē. mili. ⁊ ſi auus maternus diceret ego vinco agnatos. agnati vincunt matrē. ergo vinco matrē non eſt bona argumentatio: q2 ꝙ dicit auus ego excludo agnatos veꝝ eſt de iure cõi: ut in auꝭ. defuncto. C. ad tertul. ſ3 agnati excludunt matrem ⁊ oēs agnatos ex forma ſtatuti. ideo cõcludo ꝙ ſiue mater ſit viua ſiue ſit mortua ꝙ agnati admittuntꝰ excluſa matre ⁊ oībus ſequentibus in gradu. idem puto in oībus ſimilibus queſtionibus deſcendentibus ex ſtatuto. utputa ſi diceret ſtatutū ꝙ extantibus maſculis filia femina non ſuccedat. Quid i nepote ex filia certe idem ē ꝙ in filiā pro ea que ſup̄ dixi. tene iſta menti. ⁊ ſic de facto dicit Bar. i ciuitate florentie ꝯſului. Bal. aūt i. l. ſi ṽo. §. de viro. ff. ſol. ma. ſic diꝭ. Predicta faciūt ad qõnem ſtatuto caueꝰ ꝙ filia nõ ſuccedat ſupſtite filio maſculo. deceſſit filia ⁊ ſupeſt neptis. queritur vtruz neptis excludaꝰ a filio maſculo. ⁊ videꝰ ꝙ non p. l. ſi ṽo. §. de viro. q2 ſtatutuz loqtur de filia non de nepte. ad idē l. ſed ⁊ milites. §. i. ⁊. l. libertum in rõne. ff. de excuſa. tu. ¶ In contrariū videtur quia non debet eſſe melioris cõditionis neptis q̄ filia in cuius locum ſuccedit. C. de bo. mater. l. ſi viua matre. ibi dū dicit ut deteriores neptibꝰ. filij non fiant. Iſtaz opi. tenet Cy. ſm Ric. malū. in. l. i. C. que ſit longa conſue. ⁊. ff. de legibus. l. de qbus. i lec. Reſp̄det ad iſtuz. §. ꝙ ṽba hec non poterant adaptari nepoti p largam ſignificationem. ff. de ṽbo. ſigni. l. liberoꝝ. §. ſed ⁊ papinianꝰ. Iſtud deiū dicit Bal. ē veꝝ: ſed non per iſtam rõnem. ſed vera ratio ē quia ſtatutū duo facit filium includit quo ad vniuerſalem ſucceſſionez ⁊ excludit filiam neptis. ergo excludeꝰ ex capite incluſiuo ex quo ſolus filius ē incluſus ꝙ caput ſufficit mihi dicit Bal. licet ceſſent ṽba capitis excludentis. ff. de lega. i. l. qđ in rerū. §. ſi quis primo. ſed pone ꝙ filius deceſſit relicto nepote nunqd nepos excludat amitam ⁊ dico dicit Bal. ꝙ nõ: q2 nepos ñ includiꝰ in ṽbis iſtius ꝓmiſſionis ſtatutarie. ad hoc facit. C. de colla. l. illam. circa medium. ⁊ qđ nõ. i ſimi. in auꝭ. de reſti. fideicom. §. manifeſtum. Ex quo apparet ꝙ deciſio iſtius qõnis non ſtat in larga uel ſtricta ſignificatione: ſed ſtat in ſubtiliori conſideratione qđ tene menti. Cy. autez in. l. i. C. que ſit longa conſue. ſic dicit. Iuxta hoc quero poſito ꝙ non trahaꝰ ad filiam talis cõſuetudo uel ſtatutum. nunqd poterit trahi ad maiora qñ negatiue profertur uel ad minora qñ ꝓferꝰ affirmatiue. verbi gratia dicit ſtatutū uel conſuetudo loci ꝙ filia non ſuccedat patri ab inteſtato. ſi ab eo dotata eſt extantibus filijs maſculis. nunqd erit idem in nepote que etiā videꝰ poſſe remoueri. Item ſi p ſtatutum uel cõſuetudinez eſt ꝙ liceat occidere impune an liceat vulnerare qđ ē minꝰ videꝰ ꝙ ſic: ut. C. ad macedo. l. ſi filius tuus. ⁊. ff. de ſena. l. qui indignus. ⁊ de ſeruis expoꝛ. l. cui pacto. Econtra vꝫ ꝙ non quia trahiꝰ ad conſequētiaz ut in ꝑdictis. In hac qõne dicunt qdā ꝙ ſicut lex vincit ꝯſuetudinē: ſic rõ legis vincit ꝯſuetudinis rõnez q̄ ē attendenda ubi rõ inuenitꝰ: ut. l. i. C. que ſit longa conſuetu. ſecus ubi ratio ceſſat: ut

l.ij.que ſit longa ꝯſue. Tertiꝰ dicant ut Nico.de mat.de
mutina dicūt ꝙ ſi in tali caſu ē maius id qđ ē ꝑmiſſuꝫ uel
quia eſt minus id qđ eſt habitum non credunt ꝙ in tali
caſu ꝓducatur uel cōſuetudo uel.ſtatutum ſtrictū. verbi
gratia ꝯſuetudo uel ſtatutū dictat ꝙ pena homicidij que
eſt ſm legem pſonalis ſit peccuniaria. Preterea eſt dicē
dū ſit aliud in alio crimine mīori puta furti: violentie vel
ſimilibus. ſed ſi caſus ille hꝫ illam rōnem ⁊ alias ꝑ quas
appareat mentem ꝯſuetudinis uel ſtatuti illam caſum cō
prehendere ⁊ v̄ba queccunqꝫ modo ad hoc trahi pñt licet
improprie tunc iudicandus eſt ille caſus ſm cōſuetudinē
uel ſtatutū non trahendo uel taxando illud ad ꝯñtiam: ſꝫ
ſeruando mentem ut eſt in exemplis poſitis: qꝛ ſub v̄bo
occiſionis pōt ꝯprehendi vulneratio: argu.ff.ad.l.aql̄.l.
illud.i fi. ⁊ etiam ſub v̄bo filij poteſt nepos ꝯtineri:ut.d.
l.ſi filius tuus. ⁊ de v̄bo.ſigni.l.liberoꝝ:argu.ff.de leg.
l.benignius. ⁊ exponat̄ ibi benignius quaſi v̄ba potiꝰ
quo pront uel volūtas eaꝝ ſeruet̄ quaſi dicat ꝓ volūtate
legis ſeruanda quā colligimus qbuſcūqꝫ coniecturis fa
ciendo etiam vim v̄bis ſm eos iſti videnť dicere vbi v̄ba
pñt hoc importare ſm aliquā eoꝝ ſignificationem licet
impropria ⁊ rō eſt in differentijs non curamus ꝓpriam
ſignificationē v̄boꝝ ut dixit idem Cy.in.l.qcunqꝫ.C.de
ſeruis fugi. Quid eniꝫ ſi ſtatutū dicit ꝙ qcunqꝫ vadat de
nocte ſoluat.xx.an ſoluat mulier certe ſic:qꝛ rō ē differēs
⁊ ſic non vi ſilitudinis:ſed virtute ſtatuti eiuſdem ſiue ra
tionis comprehenditur:ad qđ optime facit.C.de indicta
vidui.toll̄.l.i.in pn̄.⁊.ff.de ritu nup.l.libertum.§.i.ideꝫ
etiam Cy.in.l.i.C.de adul.ſic dicit. inducitur hec.l.ad
queſtionem de facto ꝯſuetudo uel ſtatutū eſt in multis ci
uitatibus Italie ꝙ ſi aliqs decedat relictis filijs maſculis
⁊ filiabus fratris non nuptis ꝙ femine debent maritari
de bonis patris ⁊ ꝯtentari de dote ⁊ maſculus ſuccedat
in totum. Modo pone ꝙ qdā deceſſit relictis filio ⁊ filia
ſed anteq̄ꝫ filia nuberet decedit maſculus relicta vna filia
eſt modo ꝯtrouerſia inter iſtam filiam ⁊ amitā ſuā ſororē
fratris defuncti:qꝛ dicit filia fratris ꝙ ipſa dꝫ eſſe ꝯtenta
dote dicit amita ꝙ imo dꝫ ſuccedere vna ſecuꝫ in tota he
reditate. ⁊ facit ꝓ ea.l.i.C.de adul.qꝛ ꝙ filij maſculi ſuc
cedant in totum filie femine dotent̄ inductum eſt in p̄ui
legium ſexus cum ꝑ maſculinū ſexuꝫ ꝯſeruet̄ agnatio: ut
inſti.de legitima agna.ſucce:in pn̄. ¶ Preterea cuꝫ rō
conſuetudinis ſiue ſtatuti ſit iſta ut ſit ſalua agnatio que
conſeruat̄ ꝑ maſculinuꝫ ſexū:ut dictū eſt ceſſante ratione
ceſſat ꝯſuetudo ſiue ſtatutum qꝛ rō eius eſt attendenda:
ut.C.que ſit longa ꝯſue.l.i.ul̄ pōt filia obijcere amite ꝙ
ipſa tenet locū ſiue gradum patris ſui:ut inſti.de heredū
quali.⁊ dif.§.cum filius.⁊.ff.de libe. ⁊ poſthu.l.filius a
patre.§.i.qa licet hoc ſit veꝝ tñ admittit̄ ipſa ut femina ñ
ut maſculus:argu.ff.de ꝯtabu.l.non tm̄.§.ſi emācipatꝰ.
C.de ioffi.teſta.l.ſi qs i ſuo.⁊.ff.de i ius vo.l.adoptiuuꝫ.
ſm Iac.de are. ⁊ hec fuit ſnīa vberti de bobio. argu.pre
dictaꝝ legū. ⁊ arg.ff.de oper.liber.l.ſi quis ſub hac.⁊.l.
plane. ⁊ arg.ff.de lega.ij.l.titio ſeia.§.vſuras. Sꝫ Hug.
de la fontana pmenſis diſtinguebat ſic:aut frater deceſſit
anteq̄ꝫ pater eius deceſſerat ⁊ tunc obtinet ſnīa p̄dictoꝝ
aut deceſſit poſt mortem patris:ut in queſtione nr̄a ꝓpo
nitur. ⁊ tunc qꝛ iam erat acqſitum ius in pſona eius trāſ
mittit iſtud in heredem etiā feminā:ut.C.de iure delibe.
l.cum antigoribus. ⁊ de his qui ante aptas tabu.l.i.⁊ de
cadu.tollen.l.i.§.in nouiſſimo. Iteꝫ hereditas eſt ſucceſ
ſio in vniuerſuꝫ.ergo ⁊c̄.vt.ff.de v̄bo.ſigni.l.nihil aliđ ē.
Item repñtat vicem patris ſicut al̄s. C. de here. uel ac
vēdi.l.emptor. Preterea ſufficit ſemel fuiſſe ius ꝯſtitutū
ad qđ.ff.qđ metus cau.l.videamus. ⁊ ſic iam đ facto ob
tinuiſſe ſe dicebat. Item Bal.in.l.maximū viciuꝫ.C.de

libe.prete.ſic dicit ſtatuto cauet̄ ꝙ filia femia ñ ſuccedat
extantibus maſculis. modo filia deceſſit viuo patre ⁊ re
licta nepte. queritur an dicta neptis ſuccedat cū maſcul̄.
⁊ videtur ꝙ ſic:qꝛ ſicut ſe hꝫ forma teſtamenti ſic ſe habꝫ
forma.l.ut in aut.de nup.§.diſponat.ſed ſi pater i teſtō
exheredat filiam ⁊ neptem p̄terijt ſi morit̄ filia neptis rū
pit teſtamentū:ut.l.ij.C.de libe.prete. Idem dicendum
eſt in diſpoſitione ſtatuti: qꝛ v̄ba ſtatuti ⁊ v̄ba legis equi
parant̄:ut.l.ſeruus hac le.ff.ad munícip. ⁊.ff.đ manu.
teſtō.l.ſi ita fuerit.§.fi.dicamus ergo q̄ꝫ iſta neptis tāq̄ꝫ
a ſtatuto preterita ſuccedere debeat. In ꝯ̄riuꝫ videtur ꝙ
preteritio legis ſicut preteritio militis ꝓ exheredatiōe dꝫ
haberi:ut.C.de teſtō mili.l.ſi cum vel in vtero.in fi. ſed
qñ ſtatutū diſponit filiam excludendā fauore maſculoruꝫ
tunc tale ſtatutū videt̄ hr̄e duo capita. vnuꝫ eſt excluſiuū
aliud incluſiuū maſculoꝝ.capite igitur quo maſculi iclu
duntur ceteri vident̄ excludi ita ꝙ nulli deſcendentes ex
filia ſiue maſculi ſiue femine pñt ſuccedere:quia incluſio
vnius eſt excluſio oiuꝫ alioꝝ:ut.ff.de lega.ij.l.qđ in reꝝ.
§.ſi quis poſt. ⁊ iſte ablatiuus extantibus maſculis ⁊c̄.a
lege prolatus tacitam diſpōnem habere videt̄. vꝫ ꝙ illi
maſculi de qbus ſtatutū loqtur ſuccedant. cum in eorum
fauore lata ſit lex:arg.C.de ſecun.nup.l.cū aliqs. ⁊.l.ge
neraliter.§.i bis. ⁊ de lega.iij.l.cū fideicōmiſſa.§.cū ect.
ff.ad.l.fal.l.in rōne.§.tam ⁊ ſi. Nam ⁊ hoc alibi ꝯtingit
qđ verba ꝯditionalia redigunt̄ in conditionē ex mente le
gis.ut.ff.de ope.liber.l.ſi ita ſtipulatio. nec eſt ſimile. de
teſtō.quia quo ad neptem p̄teritā non eſt ſeruata forma
teſtandi que rō ceſſat in diſpōne legali. Preterea cuꝫ rō
ſtatuti ſit fauor agnationis qnīmo fauor publicus ꝯſeruā
darum familiaꝝ. ⁊ eadem rō ſit includēda nepte ⁊ maior
q̄ꝫ in excludenda filia. ergo idē intelligi dꝫ ſtatutū i nepte
qđ in filia:arg.ff.ad macedo.l.filium habeo. nec dꝫ eſſe
melioris ꝯditionis neptis q̄ꝫ filia:argu.C.de bo.mater.l.
ſi viua matre. Preterea iſta neptis deſcendit ꝑ radicem.
ergo qcqd ex ea oritur videt̄ excluſum:ut in vſibus feu.in
ti.de feudi ſucceſ.§.hoc aũt notanduꝫ. hoc tenet Cy.que
ſit longa ꝯſue.l.i.in fi. ⁊ Bar.ff.ad tertul.l.ij.§.vidēdū.
Nō obſtat.ff.de ꝯtabu.l.iij.§.ſi emancipatus.qꝛ ibi loq
tur in exheredatione que ꝓuenit ex delicto ⁊ odio pſona
li.hic aũt loqmur in excluſione in qua non ꝯſiderat̄ hoc:
ſed nā:ut.l.maximū vicium.C.de libe.prete.ibi nā accu
ſatores exñt ⁊c̄.ſed in huius legis excluſione nāe ꝑticipat
neptis ſicut mater eius:ut.l.fi.C.de inſtitu.et ſubſtī.ſub
condi.fac.⁊.C.de nāli.libe.l.fi. ⁊ idem dico dicit Bal̄.
ſi ex tali filia ſupereſſet maſculus nepos.nam mutato in
eo ſexu: non tamen mutat̄ ratio excluſiua cuꝫ non poſſit
venire niſi tanq̄ꝫ matris imago: argu.C.de colla.l.illaꝫ.
§.penul.ſed mater inuenit̄ excluſa.ergo ⁊ tota linea que
deſcendit ex ipſa:qꝛ ubi in capite p̄ncipium ſumit̄ vlteriꝰ
produci ñ pōt:ar.ff.de act. ⁊ obli.l.quecūqꝫ gerimus.
¶ Item facit ad aliā queſtioneꝫ ſtatuto cauet̄ ꝙ ſi qs de
ceſſerit ab inteſtato relictis filijs maſculis vno vl̄ pluribꝰ
⁊ relicta filia dotata talis filia ſeu filie que dotate fuerūt i
bonis patris amplius non petant. Itē alio ſtatuto cauet̄
ꝙ v̄ba ſtatutoꝝ intelligant̄ ſm ꝓprium ⁊ vulgarem intel
lectum abſqꝫ ſubauditiōe aliqua uel interpretatōe. Nō
contingit ꝙ quidam deceſſit inteſtatus relicta nepte ex fi
lia dotata premortua dubitat̄ an dictus nepos ex filia ex
cludatur. Et iſta queſtio ſtat in duobus punctis. Primꝰ
punctus eſt an beneficiuꝫ datum filio trahatur ad nepo
tem poſito ꝙ ſtatutum interpretationem reciperet iuſtaꝫ
⁊ rationabilem. Scđus punctus eſt an cum per aliud
ſtatutum ſit diſpoſitum ꝙ verba ſtatuti intelligantur
proprie ſm vulgarem intellectum abſqꝫ ſubauditio
ne aliqua uel interpretatione vtrum appellatione filij

contineaт nepos de vero ⁊ ꝓpo intellectu añ pfectionẽ.
Hanc queſtionem diſputauit Ja. de bel. ⁊ arguit ad ptẽ
negatiuam ꝙ nepos ex filio non habeat iſtud bñficium
ꝙ ſic ꝓbaт. vba ſtatuti debent intelligi ꝓpe: ſed de ꝓpa
ſignificatione filius non includit nepotez. ergo iſte caſus
eſt omiſſus a ſtatuto ⁊ ſic ſtamus iuri cõi. ff. ſolu. ma. l. ſi
vero. §. de viro. nam quotiens ceſſat ius municipale ad
ius cõe recurritur. l. iij. §. diuus. ff. de ſepul. vio. extra de
conſue. c. cum dilectus. ꝙ aũt noĩe filij non includaт ne
pos patet ex noĩe: qꝛ que differunt in noĩe appellatiuo ñ
ſunt idem: ut. ff. de lega. i. l. ſi quis in fundi vocabulo. pꝫ
ex gnẽ: quia ṗma gnãtio eſt filius. ſcða gnãtio eſt nepos:
ut in auт. de non alie. §. emphiteoſim. patet ex ṗma quia
ſi nepos ex alia ṗma naſciт p ſe originem ſortiт: ut. ff. ad
municipales. l. aſſumptio. patet ex pſona qꝛ pſona ꝓpa
eſt aĩa que eſt ps formalis hoĩs. Nam alia eſt aĩa patris
alia filij. Et hec vera ⁊ manifeſtum. Quinto patet ex ſe
quentibus oĩa prelibata. vñ ingratitudo patris non ẽ in
gratitudo filij. ff. de iurepatro. l. diui frẽs. ff. de ſenato. l.
emancipatum. §. fi. ff. de interdic. ⁊ relega. l. iij. ff. de ꝯtra
tab. l. iij. §. ſi emancipatus. ⁊ ṗuatio filij non eſt ṗuatio
nepotis. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. gallus. §. ⁊ qd ſi tñ. ff. de
acq. here. l. q in aliena. §. interdum. Preterea cui nõ cõ
petit diffinitio nec diffinitum: ſed diffinitio filij hec ẽ. filiꝰ
eſt gnãtio ṗma ſed hec diffinitio non ꝯpetit nepoti. ꝓbo
maiorem. Nam filius diffinitur q ex viro ⁊ vxore naſciт
ſed dictio ex: cãm imediatam denotat. ergo nepos ꝓprie
filius non eſt: qꝛ ñ naſcitur ex vxore ſed ex nuru. ff. de his
qui ſunt ſui uel alie. iur. l. filiũ. huic accedit vulgi opinio.
cui dꝫ ſtari. ff. de fundo inſtruc. l. cũ de lanionis. §. aſinã.
Nam ſignificationes vocabuloꝝ ſunt aut de iure nãli:
aut gentium: aut de iure ciuili: aut ꝯſuetudinario. ṗmuꝫ
patet. ff. de capi. dimi. l. tutelas. Scðm patet. ff. de iuſti.
⁊ iu. l. manumiſſiones. Tertium patet. ff. de vbo. ſigni.
l. tigurij. ⁊. l. ut alfenus. accedit etiam ꝙ dicit Boetius ꝙ
diffinitio eẽntiam: deſcriptio intelligentiam rei claudit.
ſed aliter deſcribiт filius aliter nepos. ergo p vnũ ñ inclu
ditur alter. ⁊ cõfirmaт hoc expreſſe. ff. de excuſati. tu. l. ij.
§. nunꝙ enim. facit qð nõ. inſti. q tu. dari poſ. §. finali.
¶ Preterea tex. dicit expreſſe ꝙ appellatõe filij nepos
continetur ex interpretatõe quaſi dicit nõ ex ſignificatiõe
proprie ⁊ ſtricte ſumpto vocabulo. ff. ð vbo. ſigni. l. iuſta
interpretatione. ¶ In ꝯtrium ꝙ appellatione filij ꝓprie
loquendo intelligaт nepos probatur. ff. de vbo. ſigni. l. li
beroꝝ. nam ꝓprius ſenſus vocabuli eſt ille quẽ ei lex dat
non quẽ vulgus imperitus aſſignat. Scðo hoc ꝓbatur
quia totũ ſignificat quãlibet eius ptem. ſed nepos eſt ps:
ut. ff. locati. l. ſed ⁊ ades. §. ſi quis mulierẽ. ⁊. C. de agri.
⁊ cenſi. l. cum ſcimus. li. xi. ⁊. C. de impube. ⁊ alijs ſbſti.
l. fi. Preterea nomẽ filij interdũ ꝓfertur reſpectu gradꝰ
⁊ tunc non ꝯtinet nepotem: ut. C. ad trebel. l. iubemus.
Interdũ affectionis determinatio ad idem: ut. ff. de libe.
⁊ poſthu. l. gallus. §. ſubſtituens. Interdũ reſpectu nãe
⁊ tunc nepos ꝯtineт: ut. d. l. tutelas. ſed in dubio videт
proferre reſpectu nature: ut. C. de his qui ve. eta. impe.
l. fi. qꝛ diſpoſitio legis regulariter ſm rõnem ñ ſm animi
affectum. ergo ⁊c̃. argu. C. fami. herciſ. l. fi. ⁊ hanc opi. te
nuit Ja. bu. ꝙ appellatione filij ꝯtineaт nepos. de ꝓprie
tate ⁊ nã ſermõis. ⁊ ideo determinauit ꝓ nepote ex filio
includendo. hoc etiam ꝯfirmauit alia rõne qꝛ ṗuilegium
filij tranſit ad nepotem: ut. C. de queſtionibus. l. diuo
marco. cum nepos ſuccedat in locum patris ſui: ut. C. de
libe. prete. l. ij. Et iſta eſt ꝯcluſio Ja. bu. in ṗmo puncto.
ſed Bar. in. l. liberorũ. ff. de vbo. ſigni. dicit ꝙ appella
tione filij nepos non ꝯtineт ex nã ⁊ ꝓpria locutione. ſed
ex quadam interpretatione benigna: nihilominus tamẽ

fatetur ꝙ beneficiuꝫ filij porrigitur ad nepotes cũ ſtatuta
recipiant a iure cõi paſſiuam interpretationez ⁊ iura cõia
hoc volunt ꝙ beneficium patris in filiũ deſcendit: ut. C.
qui potio. in pig. habe. l. aſſiduis. ⁊ nõ. in. l. dabimus. ff.
de ṗuile. credi. ſed certe iſta rõ non multuꝫ ꝯcludit. nam
priuilegium ꝙ ius tertij abſorbet ꝯceſſum filio non trãſit
ad nepotem: qꝛ videtur ꝯceſſum limitare ⁊ reſpectu per
ſone: ut. ff. de reſcrip. l. non ſolum. §. ſi puelle. ſed ubi ex
tali ṗuilegio nullus leditur ibi bene fit trãſitus: qꝛ latior
fit interpretatio cum tractaт de mero fauore: argu. C. de
precibus impe. offe. l. reſcripta. Preterea iſtud ſtatutuꝫ
corrigit ius cõe. ergo non hꝫ locuꝫ niſi in caſu ⁊ perſona
expreſſa: ut nõ. in auт. quas act. C. de ſacroſanc. eccle. ſed
Ja de are. diſputauit hanc queſtionẽ ⁊ tenuit ꝙ nepos
includitur non rõne vocabuli vel ſignificationis eiuſdez:
ſed ponderata mente ſtatuti. nam cũ rõ ⁊ mens idẽ ſunt:
ut nõ. Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. vi. ſicut in hoĩe idem eſt
rõ mens ⁊ ĩtellectus: ſed rõ ſtatuti eſt ut agnatorũ ſalua
ſit dignitas: ut. ff. de ventre inſpi. l. i. §. ꝙuis. ⁊. C. ð que
ſtionibus. l. ſup ſtatu. ⁊ qð nõ. p Cy. in. l. publico. C. de
adulte. Sed hec rõ magis viget in nepote ꝙ̃ in filio. nam
per nepotem gnãtio augetur ⁊ magis memoria ꝯſeruaт
ut. ff. de vbo. ſigni. l. ꝓnunciatio. ergo ſtatutũ dꝫ intelligi
de vtroqꝫ. Naꝫ ꝙ rõ ꝯnectit non dꝫ iuris rõ ſeparare. l.
ſi libellum. C. de diuer. reſcrip. C. ſi vnus ex pluribus. l.
i. ff. de libe. lega. l. ſi is qui duos. ff. de excuſa. tuto. l. non
tutoꝝ. ⁊. l. non ſolum. §. priuilegium. ibi dum dicit recte
adoptãs oĩbus ſi. capitulis ⁊c̃. Sed Bar. dicit ꝙ deter
minatio ſibi placet: non tñ per rõnem predictam: qm̃ de
ratione dicti ſtatuti non apparet: qꝛ nõ eſt expreſſa in ſta
tuto. ſed iſta rõ Bar. mihi non placet: qa qñ certa eſt rõ
legis. ſed tacita tñ põt argui ex ea tanꝙ ex cã finali: ut. ff.
de re militari. l. milites agrum. in ṗn. tũc aut eſt certa qñ
ſola ipſa reddi põt: arg. ff. de fundo inſtruc. l. fundus qui
locatus. ff. de optione legat. l. ſi optio. i. rñ. Sꝫ qñ ratio
ſtatuti eſſet dubia uel congrue reddi ñ põt: tunc ex tali ra
tione arguere non poſſumus: qꝛ non eſt neceſſaria ſꝫ ma
giſtralis iuxta nõ. C. de legibus. l. i. ¶ Ex ṗdictis ergo
apparet ꝙ Ja. bu. determinauit ꝙ filij appellatione ne
pos ꝯtinetur ex ꝓprio ⁊ vero intellectu huic nomini filiꝰ
per legẽ attributo. Item ⁊ p ꝯſuetudinẽ loquẽdi. nam ex
conſuetudine anoꝝ eſt nepotes filios appellare. ⁊ hoc ꝓ
cedit ex dictamine nãli. id autẽ qð eſt ex dictamine nãli ẽ
vere ⁊ ꝓprie: qꝛ nihil eſt ita verũ ſicut nã que neſcit men
tiri. pro hoc tex. in. d. l. liberoꝝ. ibi dũ dicit nã nos docet
⁊c̃. Preterea filius dicit ⁊ exponiт a filos qð eſt amor.
ſed ita ardẽti aĩo diligimus nepotes ut filios ergo nepos
ꝓprie ⁊ vere dicitur filius. ſed Bar. determinat ꝙ̃ vere
⁊ proprie nepos non dicitur filius: illi enim ꝓprie ⁊ vere
dicuntur filij qui ṗmi exiſtunt in ordine naſcentium. vñ
ille vere ⁊ ꝓpe eſt filius meus q naſciт ex me ⁊ ex vxore
mea ⁊ non alius. nam ſi eſſent idẽ quare haberemus di
uerſa vocabula: ut. C. de codicillis. l. idez. Preterea per
l. maximũ vicium. C. de libe. prete. apparet ꝙ alia erant
ſtatuta in filijs alia in nepotibus. ad idem. C. de colla. l.
illam. inſti. de heredi. que ab inteſta. §. vetuſtas. quare
dico ꝙ aut ſtatutum de filio excludendo eſt tale ꝙ non
recipit interpretationẽ niſi expoſitiuã vulgarem ⁊ tũc nõ
includit nepotem: qꝛ nepos ꝓpe ⁊ vere non eſt filius ſui
aui: aut tale ſtatutũ recipit interpretationẽ ⁊ tunc nepos
includitur. dico autem ꝙ recipit interpretationem niſi ſit
expreſſe prohibita: quia talis interpretatio ex mẽte venit
ideſt ratione eiuſdem ſtatuti. ⁊ ideo non videtur extendi
ſed intelligi. vnde plene dicit Bal. in. l. ſi filius ſeruo. C.
ð fur. ⁊ hoc ad nepotẽ q naſciт ex filio maſculo: ſꝫ ĩ nepo
te excludẽdo q naſciт ex feĩa dico eũ oĩo excludi ẽt ſi ſtatu

tum nullam reciperet interpretationem: qꝛ hoc non ē vi
interpretationis ſtatuti: ſed ꝑ viuam rōnem qꝛ naſcit̄ ex
ĩhabili mr̄a. nam mater eius a qua ſumeret formaꝫ ſucce
dendi ſicut ſumit originem naſcendi eſt ĩhabilis ⁊ aliena
ergo qcqd ex ea ſeqtur: ar. l. ij. C. de libe. ⁊ eoꝝ libe. Alij
dicunt ꝙ excluſa filia qa femina: non excludit̄ filius ma
ſculus ex ea quimo aꝑitur via nepti tanꝙ̄ matre ciuiliter
mortua tp̄e mortis aui: argu. ff. de ꝯ tabu. l. i. §. fi. ⁊. ff. de
acqui. heredi. l. qui in aliena. §. interduꝫ. ff. de interdic. ⁊
releg. l. eum q. ff. de inoffi. teſta. l. pater filium. Sin autē
iſta filia fuerit ꝓmortua patri ſuo tunc cum ſtatutuꝫ non
loquat̄ de nepote ⁊ tractatur de odio. vera determinatio
eius videtur ꝙ nepos non excludat̄ ⁊ ſi hoc eſt ſeqtur ꝙ
in alio membro ꝙ alſ dixit. ſ. ꝙ nepos ꝯtineat̄ appella
tione filij ex ꝓpꝛia ſignificatione. nam in ꝓpꝛia ſignificatōe
verboꝝ non attendimus diſtinctionē fauoris ⁊ odij: ut. l. ſi
proſpexit. ff. q ⁊ a qbus. niſi dicas ꝙ ipſe ponderat diſtin
ctionem ſexus ⁊ non gradus. Item etiā rōnem ſtatuti q̄
eſt ꝙ filia eſt dotata que rō ceſſat in nepote de iure ⁊ de
facto. ego dicit Bal. finaliter ꝯcludo ꝙ aut filia ſimplr̄
excluditur ⁊ tūc nepos ex ea excluditur ſimplr̄. ſed quia
dotata: ⁊ tunc aut ſupuixit patri nepos excluditur. aut ꝓ
deceſſit ⁊ tūc nepos non excludit̄ ꝑ iura ſupius allegata
Sed pone ꝙ frater non vult excludere ſororem: ſed etiā
ſecum admittere ad ſuccedendū ⁊ renunciare beneficio
ſtatuti. creditores v̄o volunt eum ꝯuenire tanꝙ̄ heredeꝫ
inſolidum. querit̄ qd iuris ⁊ cōtra filium facit: qꝛ nō pōt
iudicium legis diuidere ſicut nec iudicium teſtatoris.

¶ In ꝯꝛium facit ꝙ res de facili reddit ad ius cōe. ff. de
pac. l. ſi vnus. §. ꝙ in ſpecie. ⁊ hoc credo dicit Bal. veriꝰ
quia iuri municipali ꝓ ſe introducto pōt renuntiari: ar.
inſti. de heredū quali. ⁊ diffe. §. ſed his premittit pretor.
⁊ an ſtatutuꝫ qḋ vult ꝙ frater excludat ſororē intelligit̄
de tali fratre q non ſuccedat ⁊ dic ꝙ non. ff. ad trebel. l.
ij. §. ſi bonoꝝ. ⁊ ibi ꝑ Dy. qꝛ paria ſūt nō extare vł extare
⁊ non ſuccedere: ut. ff. ḋ bo. liber. l. ſed ⁊ ſi ex modica. §.
ſi filius. utputa qꝛ eſt frater minor q de iure nō pōt ſucce
dere ⁊ q non admittit̄ ad ꝑtem non facit ꝑtem: ut. ff. de
contra tabu. l. ſi poſt mortē. §. liberi. ⁊ ad hoc facit quod
nō. ff. ad trebel. l. ex facto. §. fi. ⁊ nō. per Bar. in. l. i. ſi.
ff. de ꝯ tabu. arg. ff. de lega. i. l. filius. §. cū qs. tenendo pri
mam opi. glo. ibi poſitam quā tenet Dy. Bal. autē in. l.
venia. ff. de in ius vocan. ſic dicit. an ſtatuta q̄ excludunt
feminas ⁊ deferunt hereditatem maſculis dicant̄ odioſa
uel fauorabilia. ⁊ videt̄ ꝙ dicantur odioſa. nā irratōnabił
fauor dicitur odium: ut. l. maximuꝫ vicium. C. de liberis
prete. exheredatio liberoꝝ ē odiū: ut. ff. ḋ libe. ⁊ poſthu.
l. enim q. ff. de v̄bo. obli. l. qdam cū filium. Iſte ḡ femine
que male tractant̄ ꝑ ſtatuta dicunt̄ quodāmodo exhere
dari: ut. ff. de heredi. inſti. l. q volebat. ḡ apparet manife
ſte ꝙ ſtatutum eſt odioſum. In ꝯꝛium ꝙ ſit fauorabile qꝛ
eſt fcū in fauorem agnatoꝝ ⁊ cā ꝯſeruande dignitatis fa
miliaruꝫ. ff. de ven. inſpi. l. i. §. ſi ſeruus. ſed hoc eſt quid
fauorabile. Preterea rō. l. eſt illa ex qua apparet an ſta
tutum ſit fauorabile an odioſum: ut. ff. de ꝯdi. inde. l. qui
exceptionem. ſed rō ſtatuti non eſt odio mulieꝝ: qꝛ ubi ñ
eſſent maſculi non excludunt̄: ſed eſt fauor maſculorum:
ergo ſtatutum eſt fauorabile. ad idem qꝛ ſtatutuꝫ penale
ꝙ tutor non ꝯꝛhat cum puella dicit̄ fauorabile ⁊ extendē
dum: ut. ff. de ritu nup. l. libertum. §. ſenatus. ergo ita ē
hic. Quarto ꝓbat̄ qꝛ hanc ꝑtem apte tenet Ja. de are. ⁊
Cy. in. l. publico. C. ad vell. Sol. glo. in. l. venia. C. de in
ius vo. dirimit queſtionem. nam ex ꝑte ſuccedentꝫ ē fauor
ex parte mulieris que repellit̄ eſt odium. ex hoc ſeqtur ꝙ
ex parte ſuccedentis v̄ba late interpretant̄: vn̄ ſi ſtatutuꝫ
dicit ꝙ filius excludat feminas ideꝫ in nepote ex filio pre

mortuo. ff. de v̄bo. ſigni. l. liberoꝝ. ḋ heredi. inſti. l. luciꝰ.
ſed qꝛ ex parte mulieris eſt odium ſi ſtatutuꝫ dicit ꝙ filia
ſuccedat: ſed neptis ex filio: qꝛ repn̄tat ꝑtem qui ſuccede
bat. neptis aūt ex filia non ſuccederet: qꝛ repn̄tat pſonaꝫ
que excludebat̄: qꝛ non dꝫ plus concedi nepti ꝙ̄ filio qa
ratio ſtatuti hoc non patitur: ut. C. ḋ bo. mater. l. ſi viua
matre. v̄ſi. naꝫ lꝫ. ⁊ ita intelligo qḋ nō. Ja. bu. ⁊ Cy. in. l
i. que ſit longa conſue.

Upereſt ut videamꝰ an aliqui

bus particularibus legibus ⁊ caſibus poſſit
renuntiari. Et primo videamus an poſſit
renunciari rubrice ſub titulo ne fideiuſſores dotium
dentur. ſuper quo Baldus. in. l. ſiue ex iure. C. ne fide
iuſſores dotiuꝫ dentur. dicit ꝙ glo. i. in. d. l. ſiue ex iure. q̄
non eſt alibi dicit ꝙ legi ꝓhibenti aliqd in fauoreꝫ renū
ciantis non pōt renuntiari: rō qꝛ p̄cepto legis non poteſt
contrariari: imo ꝯfaciens morte debet puniri tanꝙ̄ inobe
diens ſuo p̄ncipi: ut in. c. ij. extra de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c.
non eſt obligatorium. de reg. iu. in. vi. ⁊. l. deſertorem. §.
in bello. ff. de captiuis ⁊ poſtli. Sed qn̄ lex non ꝓcedit ꝓ
hibendo ⁊ p̄cipiendo bene pōt renuntiari iuri ꝓ ſe intro
ducto: ut. C. de ep̄is ⁊ cle. l. ſi qs in ꝯſcribēdo. ⁊ tenet ibi
deciſiue Bal. ꝙ pro dote danda mulier pōt dare fideiuſ
ſorem viro ⁊ ita ſeruat conſuetudo. caſus eſt in. l. cū dotē.
ff. de iure dotium. eodē modo ꝓ donatōe ꝓpter nup. dan
da mulieri fideiuſſor dari pōt. ita tenet Inno. i. c. ꝑ v̄ras.
de donatione inter viꝝ ⁊ vxo. ⁊ bene. Itē teneas deciſiue
ꝙ maritus non pōt dare fideiuſſorem ꝓ dote conſernāda
ſm̄ oīes ⁊ gnārctur inter eos cauſa ꝑfidie. ¶ Sed an ꝓ
dote reſtituenda ſunt opiniones Accur. ⁊ Azo. tenent ꝙ
non datur fideiuſſor. ⁊ ita tenuit Inno. in allegato. c. per
tuas. qꝛ eadem eſt rō gnāndi ꝑfidie inter eos. Et quia in
l. ij. C. ne fideiuſ. dotium dent̄. Ampliat. l. i. que loqtur
ſolum de dote ꝯſeruanda. hanc ꝑtem tenuit etiaꝫ Bar.
⁊ bene ſm̄ Bal. Contrarium tenuit Dy. ꝙ imo ꝓ dote
reſtituenda pōt dari fideiuſſor. ⁊ cuꝫ ſeqtur Cy. in. d. l. i.
motus p̄ncipaliter illa rōne: qꝛ pn̄t cōſtitui plures rei de
bendi. tex. eſt notabilis in. l. fi. C. de dote cau. non nume
rata. ergo eodē modo pōt dari fideiuſſor cum plures rei
debendi videāt̄ inſimul fideiubere. ff. ad vell. l. vir vxori.
ij. rn̄. ꝙ ꝓp̄e fideiubet ⁊ nullus ſe obligat ut acceſſor: imo
quilibet ut p̄ncipalis ⁊ tanꝙ̄ dotem recipiens ⁊ ita ſuat
conſuetudo: qꝛ plures in inſtrumento ꝯfitent̄ ſe recepiſſe
dotem. ⁊ ꝓmittunt eam reſtituere ⁊ ita facias tu ꝯficere
inſtrm̄ dicit Bal. in tali caſu pōt ſubſtentari opi. Dy. ut
teneat fideiuſſio illoꝝ q tenent̄ ſe obligare ad reſtitutiōeꝫ
dotis. Exempluꝫ ſi filius dotem recipiat ⁊ pater ꝓmittit
eam reſtituere tenet fideiuſſio: qꝛ ꝑ hoc nulla gnātur cā ꝑ
fidie. cum de iure pater ⁊ auus eſſet aſtricti. ⁊ ita loquit̄
l. fi. C. ḋ dote cauta ñ numera. qꝛ fideiuſſores ⁊ pignora
paribus paſſibus ambulant: ſed maritus ꝓ dote reſtituē
da exp̄ſſe pōt obligari aliqua bona ſua ⁊ non exn̄ei. ergo
⁊ eodē modo obligari fideiuſſores. Bar. aūt in. l. gnāli.
C. ne fideiuſ. dotium dent̄: ſic dicit. Quero an huic legi
renuntiari poſſit glo. tua dicit ꝙ non: qꝛ iſtis legibus pre
cipientibus renuntiari non pōt. ⁊ hoc eſt dicit ibi Bar.
ꝙ dicebam tibi. in aut. ſacr̄a. qꝛ qn̄ ſtatutum dicit ꝙ mi
nor non poſſet ꝯꝛhere ſine conſenſu duoꝝ ꝓpinquoꝝ ſeu
conſanguineoꝝ. etiam ſi iuret ipſe ꝯꝛiuꝫ ꝙ tale iuramen
tum nil proficit. ⁊ dicit idē Bar. in dicta aut. ſacramēta
Aduerte qꝛ hec aut. loqtur ſoluꝫ qn̄ ꝯtus eſt inualidus
rōne etatis. nam iuramentum facit eum videri maiorem
per dictam auten. ſacramenta. Si ergo alia ratione con
tractus eſſet inualidus iuramentuꝫ preſtitū a minore ſim
pliciter non validaret illum ꝯtum niſi vltra adijceretur

quia iurauit non ꝯuenire rōne maioris etatꝭ uel alia qua cunqꝫ cauſa. nam ex eo qđ iurat non ꝯuenire rōne mino ris etatis habetur ꝓ maiore ⁊ habetur perinde ac ſi ma ior iuraret. vnde in caſibus in qbus iuramentū maioris non confirmaret nec hoc ꝯfirmabitur. Ideo pone de fcō per multas ciuitates Italie ſunt ſtatuta que dicūt ꝙ nul lus audeat ꝯhere cum minore ſine pn̄tia ꝯſanguineoꝝ: ⁊ ſub certa pena. minor ꝯhit ⁊ iurat non ꝯuenire ratione maioris etatis uel alia vtrum poſſit venire ꝯ. aduocati cō muniter dicerent ꝙ non qꝛ iſtud ſtatutū pōt facere ꝙ mi nor veniat ꝯ iuramentū ſuum. non enim hoc pōt facere imperator. l. non dubium. C. de legi. ⁊ c. cum cōtingat. extra de iureiuran. ego dicit Bar. dico ꝯrium. nam auꝫ. ſacramenta. ⁊ c. cum ꝯtingat. loquūtꝰ qn̄ actus eſt ꝓhibi tus fauore iurantis merito iurando tollitur eius fauor. non enim ꝓhibetur aliqs emere a minore nec minor ꝓ hibetur vendere a lege. ſed dicit ꝙ non valeat ſi facit. vn̄ l. non aſſiſtit huic venditioni nec ꝓhibetur pſonā ꝯhere. ſed ſi aliqs facit ꝯ preceptum legis peccat mortaliter. ex̄ ꝺ maio. ⁊ obe. c. qui non obedierit. ⁊ alibi dicit Paulus omnis anima ſubdita ſit pn̄cipi. ⁊ infra ſeqtur ⁊ q volūta ti ciꝰ reſiſtit ⁊ dānationē ſibi acqrit. cū ꝗ̄ ſapior populus uel pn̄ceps hoc p̄cipiat ſi quis ꝯfaciat peccat mortaliter. ſed iuramentum interpoſitū ſup peccato mortali non eſt obligatorium: ut in. c. ij. de pac. lib. vi. ⁊ c. non eſt obliga toriū. de reg. iur. in. vi. ergo manifeſte cōcluditur ꝙ tale iuramentum non obligat. ⁊ ideo v̄ba ſtatuti ſunt diligen ter inſpicienda vtꝝ ꝓhibeant contractū valere uel pſonā contrahere qđ tene menti. Cy. autem in. d. l. fine. ſic dic̄ queritur an huic legi poſſet renuntiari. dicit glo. ꝙ non. Ja. de are. credit ꝙ per ſcientes pōt fieri ꝯ hanc legem ꝗ̄ ⁊ ei renuntiari: qꝛ ſi tu bene reſpicis. l. iſtaꝫ. ⁊ l. ſequētē. tollunt leges ⁊ conſuetudines que maritum cogebant ſa tiſdare: ſed ſpontaneas ſatiſdationes non ꝓhibentꝰ. plus enim dicit dictus Ja. ꝙ ex cauſa iuſta veluti ſi maritus ca lore iuuentutis dotes diſſiparet pn̄t dari fideiuſſores pro dote ſeruanda: qꝛ calori iuuentutis occurrendū eſt. C. de bo. que libe. l. fi. §. filius. Sali. in. l. i. C. ne fideiuſ. dotiū dentur. ſic dicit. Quero octauo an huic titulo poſſit renū tiari ⁊ arguit pro gl. ꝙ ſic ꝑ regulam. l. ſi qs in ꝯſcribēdo. de pac. poſtea determinat oppoſitum. p̄mo ꝑ regulam ꝗ̄ eſt ꝓhibitoria a qua licet argui. ff. ſi cer. peta. l. i. ⁊ qꝛ ꝓhi bitorijs non renuntiatꝰ: ut in exemplis ipſius glo. qđ nō. qꝛ ex hoc habes ꝙ p̄cepto legis non pōt renuntiari. ⁊ ita cōiter ptranſeunt docto. preterꝙ̄ Ja. de raue. qui dicit ꝙ ſponte pōt renuntiari: ⁊ qꝛ ſi maritus iuuentutis calore ductus diſſiparet dotem poſſent dari fideiuſſores ꝓ dote conſeruanda: qꝛ calori iuuenili eſt occurrendū. C. de bo. que lib. l. fi. §. filius autē. ſed truffa eſt qꝛ huiuſmōi calori aliter eſt ꝓuiſum. ꝑ. l. ubi autem. C. de iure do. ⁊ auꝫ. ꝙ locum. C. de colla. dn̄s Raphael cumanus in. l. ſi ꝯſtan te. §. quotiens. ff. ſolu. ma. ſic dicit vꝫ ꝙ matrimonio ſo luto pōt dari fideiuſſor pro dote reſtituenda ut ī allegato §. quotiens. idem ⁊ in mr̄imonio conſtante ꝓpter inopiā mariti ut poſſit dari uel debeat ſi mulier malit. ut in. c. ꝑ veſtras. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ Bar. ī allegato. §. ubi non eſt inopia. pōt dari fideiuſſor. puta pater: arg. l. ſi cū dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. ma. Iteꝫ pn̄t conſtitui duo rei debendi ꝗ̄uis debeantꝰ inuicem fideiubere: ut. l. fi. ff. de duo. re. licet Bar. intelligere videatur aliter. Si queratꝰ an ꝺ dote ſeruanda poſſit dari fideiuſſor certe nō per tex. ne fideiuſ. do. dentur. Si queratꝰ de fideiuſſore ꝺ dote reſtituenda. By. dicit ꝙ ſic qꝛ videtꝰ ꝯferri fideiuſſor in tp̄s habile cōis ſententia eſt ꝙ nō pn̄t dari. pignora tn̄ dari pn̄t. l. ꝗ̄uis. ff. de ſolu. ⁊ eſt cōis ſententia ⁊ tenēda. vnum tn̄ temptaui ꝙ nō eſſet peccatum mortale ꝙ nulla

lex ꝓhibet dari fideiuſſores de dote a volente: ſed ꝓhibet maritū inuitum ad dandū fideiuſſores aſtringi. rō ne ſit cauſa pfidie ſi mulier aſtringat maritū que cauſa ē pfidei ſcꝫ ꝙ mulier que ꝯmiſit pſonam ſuā velit cautionem de rebus. l. hac. C. de pac. ꝯuen. ⁊ patet ex hac R̄ica ꝗ̄ dic̄ ne fideiuſſores dotium dentꝰ. ⁊ ſic tolli neceſſitateꝫ. Jo. de Imo. in. c. cum cōtingat. de iureiuran. dicit ꝙ cōis vr̄ eſſe opi. ꝙ fideiuſſores non poſſint dari pro dote ꝯſeruā da. pro hoc facit qđ habetꝰ i. l. i. C. ne fideiuſ. dotiū dentꝰ Sed an poſſit dari pro dote reſtituenda. Alij doc. tenue runt ꝙ ſic. ſed glo. in. d. l. i. tenuit oppoſitū. ꝓ quo facꝰ ge neralis R̄ica. ⁊ que habentur in. l. ij. eo. ti. de quo etiaꝫ conſueuit dici in. l. ſi cōſtante. §. quotiens. ff. ſolu. matri. ubi etiam ꝑ Bar. ⁊ tangitur etiā ꝑ Jo. an. in additꝰ. ſpec. in ti. de dona. inter vi. ⁊ vxo. §. ij. v̄ſi. illud quoqꝫ p̄ſuppo ſito. ergo ꝓ modo ꝙ ꝓhibeantꝰ fideiuſſores dari pro ipſa dote reſtituenda dubiuꝫ eſt. an ſi ſe obligent ſine iuramē to. an tūc obligentꝰ. videtꝰ ꝙ non qꝛ videntꝰ dari. l. ꝓhibē te. ⁊ ſic videtur ꝙ non valeat qđ agitur. l. non dubium. C. de legibus. nec etiaꝫ videtur poſſe renuntiari diſpōni dicte. l. i. ⁊. ij. qꝛ ꝓhibitio p̄ceditꝰ ut ex ipſa R̄ica patet a qua licitum eſt arguere ꝑ id qđ habetur ⁊ nō. in. l. fi. C. de eo ꝑ quē factum eſt. ⁊ etiaꝫ in ꝓemio. vi. lib. ⁊ ideo vr̄ ꝙ non poſſit renūtiari ſicut ꝯtingit in caſu. l. i. ut n̄ liceat mācipiū chriſtianū iudeis vēdicare. ⁊ etiaꝫ i. l. ij. e. ti. ⁊. ff. ne quid in loco publi. ⁊ qꝛ ꝓhibitio videtꝰ dirigi ad pſonā ideo videtꝰ ꝙ non valeat actus. ⁊ iſtud cōiter tenetꝰ qn̄ nō interuenit iuramentum. licet aliq dixerunt ꝯdicentes ꝙ dicta. l. i. ⁊. ij. ꝓhibent quē cogi ad dandum fideiuſſoreꝫ: ſed non ꝓhibent ſponte dare volentes: ut tangit Cy. ī. d. l. i. tn̄ cōis opi. eſt ꝙ etiam ſponte dari non poſſit fideiuſ ſor. nec etiam ꝯſequēter dictis iuribus renuntiari. Sed dubiuꝫ eſt qn̄ interuenit iuramentū. Bar. videtꝰ velle ꝙ non firmetur obligatio iuramēto ꝑ ea que ipſe tangit ī. l. ſi quis ꝓ eo. in tertio ⁊ qnto membro ubi dicit ꝙ qn̄ ꝓhi bitio legis dirigitꝰ ad pſonam tunc ꝯfaciens peccat tanꝙ̄ non obediens iuſto precepto ſuptoris facit qđ nō. in. c. ij. de maio. ⁊ obe. ⁊ ideo videtꝰ ꝙ non firmetur iuramento dn̄s Anto. de bu. in. c. cū ꝯtingat. de iureiuran. tenet idē. non tn̄ per rōnem Bar. quia illa non ſimplr̄ ſibi placet ſed ex eo ſinn eum. Idem ꝓhibetur in dicta obligatio quia per illam ſurgit ſeu ſurgere pōt differentia ⁊ non ꝯfiden tia inter ꝯiuges que ſibiinuiceꝫ ꝯmittunt pſonas. ⁊ preci pue ipſa mulier ꝯmittit pſonam ⁊ dotem: ut. l. hac lege. C. de pac. ꝯuen. ⁊ ſic debent eſſe vnius cordis. ideo dicta promiſſio videtꝰ eſſe quodammō ꝯ bonos mores ⁊ pꝰ ꝯñs non videtur validari ꝑ iuramentū. facit ꝙ habetur in. c. non eſt obligatorium. de regu. iur. videtꝰ enim ꝙ mulier exigendo fideiuſſores a viro non ꝯfidit de eo. ⁊ ſic videtꝰ dare pfidie occaſionem tūc inter ꝯiuges. facit qđ habetur in. d. l. ij. C. ne fideiuſ. do. dentur. ⁊ ī. l. i. eo. ti. ⁊. l. repre hendenda. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ Bar. in. l. ſi ꝯſtante. §. quotiens. ff. ſolu. matri. tenuit opi. glo. quā tenuit glo. in dcā. l. i. vꝫ ꝙ nō poſſit dari etiam ꝓ dote reſtituenda. per dictam. l. ij. que gn̄aliter loqtur ⁊ ampliare videtur dictā l. i. ꝑ id qđ habetꝰ in rubꝛō ꝙ etiaꝫ indiſtincte loqtur. Sꝫ aduerte inquātum Bar. ⁊ dn̄s Anto. voluerunt ꝙ nō poſſint dari fideiuſſores etiam cū iuramēto videtur poſſe dici ꝯrium ex eo qꝛ hec lex ꝓhibet ꝯtum. tn̄ ſi iuramētū pōt ſeruari ſine interitū ſalutis eterne. videtꝰ ꝙ ſit ſeruan dum ꝑ ea que habentꝰ in dcō. c. cum ꝯtingat. ⁊ auꝫ. ſacra C. ſi aduer. vendi. In qbus patet ꝙ licet ꝓhibeat aliena tionem rei dotalis etiaꝫ ꝯſentiēte muliere: ut. l. vnica. §. cum lex. C. de rei vxo. act. facit qđ habetur in. l. lex iulia. ff. de fundo dota. tn̄ ſi alienentꝰ cum iuramēto ipſius mu lieris iurantis non ꝯueniri. lꝫ de iure ciuili non valeret:

vt allegato.c.cũ ꝯtingat. ⁊ nõ.in.d.§. ⁊ cũ lex.ꝑ gl.de iu
re canonico ꝙ in hac mã ſeruari dꝫ iuxta id qđ habet᷑ in
c.ij.de iureiur.in.vi.tenet᷑ obſeruare ſacramẽtũ ⁊ firma
tur ꝯ̃ctus iuramẽto.vt ſupius ẽ dictũ.vt nõ.Fede.de ſenis
in ſuo ꝯſilio.clxxxij.circa fi. ⁊ ſimiliter videmus ꝙ lꝫ lex ꝓ
hibeat alienari reſ minoꝛis imobiles ⁊ ẽt mobileſ q̃ ſeruã
do ſeruari pñt.l.i. ff.de rebus coꝝ. ⁊ l.lex q̃ tutores.C.
de admini.tuto. ⁊ l.non pot.C.de pdijs minoꝝ. tñ ſi mi
noꝛ alienet cũ iuramẽto tenet iuramentũ ⁊ ꝯ̃ctus.vt nõ.i
d.auẞ.ſacramẽta. ⁊ ſic ẽt videt᷑ eidẽ ⁊ eadẽ rõne. Idẽ dicẽ
dũ in caſu ꝓpoſito.facit qđ habet᷑ in.c.q̃uis de pact.lib.
vi. Nec obſtare videnť allegata in ꝯ̃rũ. ⁊ pone nõ obſtat
rõ Bar.q̃ vult ꝙ vbi lex ꝓhibet ptes ꝯ̃here ꝙ ſi fiat ꝯtra
tunc ꝯ̃hens peccat moꝛtaliter. ⁊ per ꝯ̃ñs nõ obligat᷑ ꝑ iu
ramentũ ꝙ iſta rõ non ẽ ſimpliciter vera.nec ipaꝫ tenuit
d.Anto.de bu.in.d.c.cũ ꝯtingat. Itẽ nõ obſtat ꝙ videa
tur eẽ ꝯ̃ bonos moꝛes.qꝛ hoc non dicit᷑ in.d.c.i. ⁊ ij. Iteꝫ
non obſtat ꝙ videat᷑ dare occaſio malignandi ⁊ pfidie in
ter ꝯiuges.vt videt᷑ ꝓbare in.d.l.ij.qꝛ non dicit᷑ ibi ꝙ di
recto ⁊ ſemp det᷑ occaſio:ſed ẽ caſualiter ꝯtingens.iõ non
hꝫ ipedire virtutẽ iuramẽti.ꝑ ea q̃ nõ.glo.in.c.ſi vo de iu
reiur. ¶ Ex pdictis tñ nõ.ꝙ ibi lex ꝓcedit ꝓhibendo vi
det᷑ ꝙ nõ poſſit renunciari ſine iuramento. ⁊ illud ſatis vi
det᷑ velle glo.in.d.l.ij.ne fideiuſ.do.dent᷑. ⁊ ẽt Bar.i.l.
modeſtinus.ff.de dona. ⁊ l.ſi qs pro eo.ff.de fideiuſſo. ⁊
Io.an.i addi.Spec.in ti.de inſtru.edic.§.pono.circa fi.
⁊ ẽt idẽ Bar.in.l.de hiſ.ff.de tranſac.facit qđ nõ.Bal.
in.l.illud.C.de ſacroſanc.eccle. Sed vbi interuenit iura
mentũ tunc ẽ magis dubiũ per ea q̃ dixit.tñ Io.an.in ad
diẞ.ꝓxime alle.ſuper.d.§.pono.videt᷑ tenere in ſimili ꝙ
s̃.dixit. videlicet ꝙ lꝫ non poſſit renunciari.l.ꝓhibente
ſine iuramẽto.tñ renunciare poſſet cũ iuramẽto dũmodo
nõ ſit extoꝛtũ per toꝛturã aut metũ. Paul.aũt đ caſtro in
auẞ.ſacra.in repetitione.C.ſi aduerſus vẽ.dicit ꝙ Bar.
ifert in.l.ſi qs.de fideiuſ.ff. ⁊ l.is cui bonis.ff.de vb.obl.
ꝙ fideiuſſio facta ꝯ̃ titulũ.C.ne fideiuſ.do.dent᷑.non fir
mat᷑ iuramẽto:qꝛ ꝓhibitio illius tituli dirigit᷑ i pſonam
⁊ eodẽ mõ nec ꝯ̃ctus illius cui bonis ẽ interdictũ. ⁊ eadẽ
rõne nec ꝯ̃ctus factus cũ icapace:qꝛ ille ꝓhibitus ẽ accipe
re.vt ipe nõ.in.l.cũ qs decedens.§.titia.ff.de le.iij.ſꝫ ſm
Paul.Bar.nõ bene dicit:qꝛ fideiuſſio facta ꝯ̃ titulũ.C.
ne fideiuſ.do.dent᷑.firmat᷑ iuramento:qꝛ ibi ꝓhibitio di
rigit᷑ in dantẽ fideiuſſoꝛẽ. ⁊ foꝛte ẽt in recipientẽ cuius cã
potius q̃ dantis ſit illa ꝓhibitio:non tñ dirigit᷑ in ipſum
fideiuſſoꝛẽ.vnde qs fideiubendo non facit ꝯ̃ ꝓhibitioneꝫ
⁊ ſic nõ peccat igit᷑ tenet᷑ ſeruare iuramentuꝫ. Preterea
qñ ꝓhibitio ꝯcernit fauoꝛẽ pſone probibite dr̃ magis ꝯſi
liũ q̃ pceptum.vt.l.ij.ff.mãdati. ⁊ hec ẽ rõ qꝛ mulier ob
ligat᷑ nãliter ⁊ ciuiliter.lꝫ ꝯ̃ probibitionẽ ⁊ diſpoſitionem
ſenatuſcõſulti ꝓmiſit.ut.l.ſi mulier.in fi.ff.ad uell.qđ nõ
eſſet ſi cõcerner fauoꝛẽ alterius q̃ ipſius ꝓhibẽtis.l.cũ lex
ff.de fideiuſ. ⁊ l.ſi nõ foꝛte.ff.de ꝯdi.ĩde.qꝛ nõ dicit᷑ factũ
ꝯ̃ legis pceptũ.ſed ꝯ̃ ꝯſilium ⁊ ſic nõ peccat.ſic ⁊ ille q nõ
ſequit᷑ ꝯſilium euangelij dicentis vade ⁊ vende oĩa q̃ hẽs
⁊ da paupibus. Preterea poſito ꝙ Bar.dixerit uerũ ꝙ
ſi ꝓhibitio ſit in perſonã iurantis ĩdiſtinctẽ peccet ⁊ non
ſit ſeruandũ iuramentũ ẽt cũ ꝯcernet eius fauoꝛẽ dũtaxat
attamẽ inquãtũ videt᷑ velle ꝙ idẽ ſit cũ dirigit᷑ in pſonam
recipientis iuramentũ nõ bene dicit ꝑ.c.debitoꝛes.de iu
reiur.nã leges diuine ⁊ humane ꝓhibẽt unicuiqꝫ ꝙ nõ
recipiat uſuras. ⁊ per ꝯ̃ñs nec aliquã obligationẽ ꝓ vſuriſ
vt ar.l.oꝛatio.ff.de ſpon. ⁊ tñ ſi qs iurauerit ſoluẽ coget᷑
ſoluere:qꝛ ipſe nõ ẽ ꝓhibitus ꝓmittere vel iurare lꝫ aliter
ſit ꝓhibitus recipere: ⁊ ꝓmittendo ac iurando nõ peccat
nec ẽt ſoluendo lꝫ recipiẽs peccet ⁊c̃. Ludo.in.l.ſi ꝯſtãte.
in pn.ff.ſol.ma.ſic dicit ꝙ plenioꝛi inueſtigatõe ẽ pmo

ueſtigandũ an poſſit vxoꝛ ꝯſtante mr̃imonio a marito exi
gere fideiuſſoꝛes dotis reſtituende. Scđo an poſſit exigẽ
pignus. Tertio an poſſint ꝓ recuperãda dote ꝯſtitui duo
rei debendi. Quarto qd in extraneo nunqd ad pximoꝛuꝫ
duoꝝ alteꝝ ꝯpellere poſſit maritũ. ¶ Circa pimũ dic ꝙ
poſt glo.C.ne fideiuſ.do.dent᷑ fuit opi.Dy.i.d.§.quoẞ.
quã ſequit᷑ Io.an.in addi.Spec.in ti.de dona.inter vi.
⁊ vxo.§.nunc.in additõe incipiens reaſſumit verba ⁊ foꝛ
mã ⁊c̃.cũ tribus ſequẽtibus ꝙ ſic.pmo ꝑ.l.fi.C.de dote
cau.nõ numera.vbi patet ꝙ ꝓ dote reſtituẽda pñt iterue
nire duo rei. ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ vnus videt᷑ ꝓ altero fideiubere
vt plene tradit᷑ in.l.vir vxoꝛi.ff.ad uell.ſed ad illũ reſpõde
vt.j.in examinatõe tertie qõnis patebit.ſcđo.per.l.ſi.cuꝫ
dotẽ.in.§.tranſgrediamur.ff.ſol.ma.ubi patet patrẽ ob
ligari pro dote filij. ⁊ tñ in hoc caũ non ẽ niſi ſit ipſius filij
fideiuſſoꝛ.ad hoc.ff.de verbo.ob.l.cũ filius. ⁊ l.i.C.đ de
cu.li.x. ⁊ l.libertus.§.i.ff.ad municipales. Tertio qꝛ da
ri põt mr̃imonio ſoluto pro dote reſtituẽda.vt.l.ſi ꝯſtante
§.quoẞ.ff.ſol.ma.ergo ⁊ eodẽ ꝯſtante in caſu reſtituende
dotis.ſol.ma.qñ paria ſunt qd fieri i tpe pmiſſo uel ꝓhi
bito ⁊ in tpus permiſſũ ꝯferri.ut.l.in tpe.ff.de here.iſti.
Scđa fuit opi.Bar.in.d.§.quoẞ.dicens ꝯ̃rũ. Pmo qa
nõ videt᷑ rõne diuerſitatis inter fideiuſſoꝛẽ dotis reſtituẽ
de ⁊ fideiuſſoꝛẽ dotis ꝯſeruande non põt exigi vt.d.l.i.C
ne fideiuſ.do.dent᷑.ergo nec fideiuſſoꝛ reſtituende.ꝙ nõ
ſit diuerſitas patet qꝛ ꝯſeruatio non tẽdit ad aliud q̃ ad fa
cultatẽ dotis reſtituẽde iducendã. Scđo qꝛ dicta lex ſcđa
veniens ampliatiue ad.l.i.vt in lr̃a eius patet ſi non itelli
geret᷑ probibẽ fideiuſſoꝛẽ dotis reſtituẽde nihil ad pmam
adderet ꝯ̃.§.qbus cũ ſi.C.de no.co.ꝯpo. Bal. ⁊ Ange.
in.d.l.ſi ꝯſtante. ⁊ pleni⁹ in.d.§.quoẞ.ſequunt᷑ opi.Dy.
pmo qꝛ nõ ẽ uerũ ꝙ dicit Bar.ꝙ eadẽ rõ uideat᷑ i fideiuſ
ſoꝛẽ dotis reſtituende ⁊ dotis ꝯſeruande.qꝛ in fideiuſſoꝛe
dotis reſtituende ineſt ꝯditio ſi matrimoniũ diſſoluat᷑.ut
patet in.l.ij.ff.ſol.ma.fideiuſſioni aũt de ea ꝯſeruãda nõ
qꝛ illa refertur etiam ad tpus ꝯſtantis matrimonij. vnde
tanquã inducens perfidiã inter ꝯiuges mr̃imonio ꝯſtãte
reprobatur.ut patet ex ratione.d.l.ij.in fi.q̃ ratio ceſſat i
fideiuſſione dotis reſtituende.ſcđo qꝛ male dicit Bar.in
d.l.ij.ſi non itelligeretur prout ipſe dicit nihil adderet ad
pmã.qꝛ lex pma ſolum reprobat legẽ municipalẽ vel con
ſuetudinariã artantem maritũ ad pſtandum fideiuſſoꝛem
dotis reſtituende. ex ſcđa ponit rationem probibitionis
ſubijciens ꝙ nedum fideiuſſio pſtatur ſed nec ulla ſatiſda
tio. Tu aduerte qꝛ quãuis pro opi.Bar.faciat ea ratio qꝛ
exquo probibetur fideiuſſoꝛ dotis ꝯſeruande uidetur pro
bibere ẽt einſdem reſtituende:qꝛ ſi probibetur antecedẽs
probiberi uidetur neceſſariũ ꝯ̃ñs.vt.ff.đ pactis.l.qđ dcm̃
cũ ſi. Item ⁊ qꝛ quod vna uia eſt probibitũ non dꝫ ꝑ aliã
intelligi ꝯceſſum.ut in regula iuriſ.cum quid in vna via.
li.vi. ⁊ eſt probibitũ pſtari fideiuſſoꝛem doti ſeruande er
go deuenit᷑ ad hoc dꝫ intelligi pſtari fideiuſſoꝛem reſtitu
ende cũm neceſſaria reſtitutio rei reſtituende ꝯſeruatiõeꝫ
preſumat. Tertio qꝛ ratio dicte legis ſcđe probibẽtis pre
ſtari fideiuſſoꝛem dotis ſeruande que ita foꝛmaliter dicit
ſi enĩ credendã eſſe ſe ſuam que dotẽ mulier parti mariti
quare fideiuſſoꝛ uel alius interceſſoꝛ exigitur.ut cauſa pfi
die de matrimonio generetur ⁊c̃.locũ etiam hꝫ in fideiuſ
ſione reſtituende.ut ex ſe patet.tñ opi.Dy.tot docto.con
firmant foꝛte in pratica ſeruaretur:licet illa Bar.de iu
ris mente ſit verioꝛ per pdicta. ⁊ qꝛ ipſe ad rõeſ Dy.rñdet
ergo ego obmitto ⁊ hoc de prima: ⁊ pro dicta opi.Ber.
uidetur doctrina dicte.l.oꝛatio.ff.de ſpon.uolens ꝙ cum
quid probibetur uidetur omne id probiberi per qđ per
uenitur ad illud ergo uidetur probiberi fideiuſſoꝛ doti ſre
ſtituende.exquo intuenti ad faciendum dotis reſtitutõeꝫ

ꝯueniri oportet ad illius obſeruationē. ¶ Quo ad ſcōm
queritur an ꝓſtetur fideiuſſor pro dote ſeruanda ſeu reſti
tuenda pignorū cautio. videtur ꝑma fronte ꝙ ſic. p. l. quā
uis. al's incipit calipodius. ff. de ſolu. l. ꝙ aūt. §. ſi vxor. ff.
de dona. inter vir. ⁊ vxo. In qbus videtur caſus pro quo
ēt facit qꝛ exquo fauor dotis a iure eſt introducta tacita pi
gnoris obligatio. vt. l. aſſiduis. cū ſi. merito nō uidet̄ refer
re ſi ipſa tacita reducatur in exꝓſſa. ar. ff. ſi cer. pe. l. cū qd.
ff. de v̄bo. obl. l. triticū. cum ſi. Cōtrariuz tñ puto per tex.
d. l. ij. vbi tex. utenſ ſigno ſeu uerbo vniuerſali dicit nullā
ſatiſdationem pro dote a parte mariti poſſe exigi. ergo ſe
quitur ꝙ nec pignus cum illud ſatiſdatōnis v̄bum adim
pleat. vt. l. i. §. iubet. C. de colla. bono. cū ſi. ⁊ hoc maxie
ueruz credo ꝙ ratio. d. l. ij. §. fi. que ideo prohibet ſatiſda
tionē exigi ne cauſa perfidie in cōnubio generaret̄. ita lo
cum hꝫ. vt ex ſe patet in pignore ſicut in fideiuſſore. Nec
obſtant iura in ꝯ̄rium allegata qꝛ illa ſunt correcta. per. d.
l. ij. nec obſtat ratio qꝛ ꝗuis a iure ſit fauore dotis ītrodu
cta tacita hypotheca. tñ multū refert inter eam ⁊ tacitam
ut patet qꝛ quāuis mulier ꝓferatur oibus hominibus ta
citā ex ſua tacita tñ non alijs hoibus exꝓſſam prefertur ꝑ
ſolā tacitam. vt ꝯcludit gl. quā cōiter ſequimur in. d. l. aſſi
duis. Preterea cū mulier petit hypothecā expreſſaꝫ hñs
tacitā eſt cauſa maioris perfidie generandi in cōnubio. qꝛ
ex hoc apparet ꝙ nondū ꝙ confidere uolit de pſona ma
riti ſed nec de ꝓuidentia legis inducentis tacitaꝫ. vñ mul
tomagis militat rō. d. l. ij. ⁊ hoc de ſcōa. ¶ Quo ad ter
tium in q̄ querit̄ an poſſint ꝯſtitui duo rei debendi dicit
idem Ludo. ubi. s. eē ſciendū ꝙ hoc tetigit Jo. an. in di
cta additione. ⁊ Bar. hic aliqualiter in. d. §. quoq̈. cōmu
nis opi. ē ꝙ duo rei ꝯſtitui pñt ſi ambo ſunt ꝯiūcte perſo
ne vt pater ⁊ filius dotē recipiēs qm̄ ex hoc non videtur ī
ꝯnubio perfidie cā generari. ſecus ſi ſint perſone extrāee
qꝛ tunc non uident̄ poſſe ꝯſtitui cuꝫ enim vnus ex reiſ ui
detur ꝓ alio fideiubere. ut plene tradit̄ in. d. l. vir vxori.
§. fi. merito ceſſat ꝓhibitio. d. l. ij. ⁊ per hoc dicunt eē ca
ſum ī. d. l. fi. C. de dote cauta. ſed certe illa ī v̄bo omniꝗ
perſone ⁊c̄. probat ꝯ̄rium ꝑus premiſerat. l. de pr̄e ſe ob
ligante ad dotē cum filia ⁊ poſtea ſubiungit de omni per
ſona que ſecū eadem obligat. ⁊ ſic uidet̄ uelle ꝙ nedum
pñt duo rei ꝯſtitui adiuuicē cōiuncti ſed ēt penit⁹ extranei
Tu aduerte quia primo oportet conſiderare an uerum
ſit ꝙ duorū reorum unus uideatur pro alio fideiubere in
quo adherendo doctrine Bar. in. l. reos in ꝑn. ff. de duo
bus reis. ueritas ē ꝙ vnus nō videtur pro alio fideiubere
niſi hoc ſit expreſſū uel niſi ſit aliquis color queſitus. vt ꝓ
batur ī. l. ſed iulianus. §. i. ff. ad macedo. ſi ergo ſic eſt ſeq
tur ꝙ duo rei inſolidū ꝑncipaliter obligati poſſunt conſti
tui. ⁊ ita ē caſus in. d. l. fi. titulus aūt ne fideiuſ. do. deut̄
loquit̄ de obligatione ſecundaria ꝑncipali acceſſoria. Sꝫ
ſi queris an pars mulieris poſſit ad hoc ꝯpellere certe nō
qꝛ hic eēt color queſitus q fieret ad diſpoſitionē legis ꝓhi
bente fideiuſſorē dari fraudādo. igit̄ ⁊c̄. ⁊. d. l. ſed ⁊ ſi iu
lianus. §. i. ⁊ hoc de tertia. ¶ Quo ad quartū dicenduꝫ
eſt ab extraneo dotante poſſet ſatiſdationem peti. ⁊ uide
tur recte probari in. l. i. ff. q po. in pi. ha. Scōo qꝛ rō. d. l.
ij. prohibentis que ē ne perfidia inter ꝯiuges generetur
⁊c̄. ſed ceſſat hoc caſu cū eo qd̄ competat extraneo nō ha
bente generari pfidia inter ꝯiuges. ⁊ ſic ſuccedit generalis
regula. l. in omibus de iudi. ⁊. l. ſi creditores. ff. de ꝑuile
gis credit. cū ſi. ⁊ hoc eſt qd̄ tenuit Bar. in fi. ſexte qōis
ſcōe partis ꝑncipalis. in. l. ſi ꝯſtāte. ff. ſol. ma. ar. l. vniuer
ſa. cū ibi nō. C. de pci. ipera. of. Et an ſi ſatiſdatio ſit ſpon
te ꝓſtita teneat. glo. ualde dubitauit in. l. ij. C. ne fideiuſ.
do. deut̄. ego uero dicit Ludo. dico ꝙ ſic. qꝛ tex. in. d. l. ij
vetat a marito ſatiſdationeꝫ exigi ⁊ ſic ab inuito extorq̄ri

vt. l. fideicōmiſſa. §. ſi rem. ff. de le. iij. vnde nō vetat volū
tarie poſſe dari. q̄re ſuccedit tex. in. l. ſed ⁊ ſi quis. §. fi. ff.
ſi quis cau. l. i. ff. vt in poſſeſ. lega. l. grece. §. tutore. ff. d̄ fi
deiuſſ. ⁊ qd̄ plene nō. ī. l. ſi patronus. ff. de dona. ubi pꝫ
ſatiſdationē preſtitam ſponte a ſciente ſe ad illā nō teneri
ualidam eſſe. ſcōo per tex. d. l. que prohibet ſatiſdationeꝫ
ne generaretur cauſa perfidie inter ꝯiuges ut pluries dixi
ſed ex ſpontanea datione non generatur cā perfidie ut ex
ſe patet. igitur ⁊c̄. ⁊ per hoc puto etiā ꝙ gl. d. l. i. que ſem
per ſolet cōiter teneri uolens ꝙ prohibitioni exigende ſa
tiſdationis inducte ꝑ dictum titulū non poſſit maritus re
nunciare eſt falſa. nec eſt uera regula ſua dicēs diſpoſitōi
legis prohibitiue renunciari non poſſe quod probo per
duo. Primo quia tex. dicit non debere teſtamentū fieri
ſine filij inſtitutione uel exheredatione al's ſit nullum. vt.
l. inter cetera. ff. de lib. ⁊ poſt. ⁊ tñ ſi ita ſit factū filius pōt
lege prohibente teſtamentuꝫ ualere per ſuū conſenſū de
rogare. vt. l. filio ꝓterito. ff. de iniuſto rupto. Item idem
Ludo. in. l. ſi cum dotē. §. tranſgrediamur. ff. ſol. mat. ſic
dicit ſtat dubitatō pulchra. an cogatur pater pro dote filij
ſe ⁊ ſua bona obligare in quo quideꝫ dubio plures ſunt
opi. ꝑma Dy. dicentis ꝙ ſic per tex. l. fi. ad fi. ff. de ſuſpe.
tu. l. ſi inter tres. §. fi. ff. d̄ excuſa. tu. ubi videt̄ exꝓſſe pꝛ̄eꝫ
poſſe ꝯpelli ſe obligare pro filiofamilias qui a iudice tutor
datur. ergo pari rōne ſe poterit obligare pro filio dotem
recipiēti cum dos ⁊ tutela equiparent̄. vt patet in. l. ꝓ of
ficio. C. de admini. tuto. ⁊. l. aſſiduis. C. q po. in pig. ha.
⁊ hanc opi. ſequitur Oldra. per tex. l. quēadmodum. §. i
ff. de iure do. ⁊. §. illud. ī aut. ex acti. inſtante. vnde ſumi
tur. aut. dos data. C. de dona. ante nupt. Scōa fuit opi.
Andree de piſis dicentis ꝯ̄rium ea rōne qꝛ prohibitum ē
hodie ſatiſdationē pro dote data mulieri. vt allegata. l. i.
⁊. ij. ergo non admittitur interuentus patris vt ſe obligā
tis. nec ēt bonorum eius hypotheca maxime quia nulla. l
cautū reperitur ꝙ ipſe ſe obligare cogat̄. Tertia fuit opi.
Bar. quā ſequunt̄ in. l. ſi cum dotē. §. tranſgrediamur.
alle. Bal. ⁊ Ang. dicentes ꝙ aut eſt cōſuetudo iuxta do
tem datā ab vxore fieri donationē propter nuptiaſ a patre
mariti. ⁊ tunc nō ꝯpellitur ſe pro dote ulterius obligare
ea ratione qꝛ exquo ꝯpellitur ipſe tunc pro filio tam in po
teſtate ꝗ̄ in emancipato ꝯſtituere donationē propter nu
ptias. vt. l. fi. C. de dotis promiſſione. ⁊. d. §. illud. ⁊. l. q li
beros. ff. de ritu nuptiaꝝ. ergo non debet vlterius ꝯpel
li ſe cum hypotheca bonorum ſuoruꝫ obligare ne al's du
plici onere grauetur. quod eſt regulariter inhibitum. vt. l
titia. §. qui in vita. ff. de leg. ij. ⁊. l. pe. cum ſi. ff. de dote ꝓ
legata. aut non eſt cōſuetudo donatiōis propter nuptias
a parte maritorum conſtitui. ⁊ tunc aut filius vxorem ac
cepit qualitati ſue conditionis indignam. ⁊ tunc non pōt
ꝯpelli ſe obligare attento ꝙ per hanc cauſam iure ueteri
eiſdem concedebatur exheredatio ut. l. iij. §. ſi emancipa
tus. ff. de ꝯtabu. ar. ēt. l. ſi rogatus. in. §. matrimonij. ff. d̄
manu. vin. aut accepit dignā. ⁊ tunc ſe obligare compelli
tur. ar. d. l. fi. ⁊ dicta. l. ſi quis inter tres. §. imperator. Tu
uero aduerte quia tex. d. §. imperator. ⁊. d. l. fi. non uidē
tur probare intentionem docto. quoniā illi dicunt ꝙ ſi pa
ter pro filio electo tutore idoneo ideo cauere non uult ut
eum a tutela eximat. attento ꝙ ad ſatiſdandum impotēs
eſt. a tutela remouetur tunc iudex una cum filio ꝯpellere
poterit ad tutelam adminiſtrandaꝫ. Nō. ergo ꝙ iō ibi pa
ter compellitur quia in fraudē hoc faciebat ꝙ ſe pro filio
non obligat. ergo ubi de fraude non conſtat nō dat̄ hec
concluſio. nec etiam aliquid videtur facere tex. in. d. l. quē
admodū. §. i. quia ibi dicitur ꝙ ſi per mulierem filio uel
ſeruo data ſit dos ⁊ pater ratum non habet mulier repe
tere poteſt. unde duplex cadit reſpōſio. Primo ꝙ ibi loq̄tur

in vxoꝛe predictis data ab vxoꝛe patris uel dñi ⁊ ſm hāc
iſte tex. nihil facit. Scḋa quia loquitur in dote data p mu
lierē patris filio ⁊ marito ſuo. ⁊ ſm huīc ītellectū magis
videtur caſus ꝯ Dy. q̄ pro. qꝛ dr̄ ꝙ ſi pater non hꝫ dona
tionē ratā dos eſt repetibilis. vnde dr̄ velle ꝙ non cogat̄
habere ⁊ per ꝯñs nec ſe obligare ſi non vult tex. ēt in. d. §
illud. non uidet̄ dictā opi. probare qꝛ vt dixi ille loquit̄ ī
ꝯſtitutione donatōis pp nuptias non aūt alterius obliga
tōis. ¶ Preterea rō dñi Andree de piſis non uidet̄ ur
gens qꝛ poſſumus dicere p̄mo ꝙ q̄uis ſit prohibitū ꝓſtar̄
ſatiſdationē dotis ſeruande vt in ſuis iuribus. non tñ ſatiſ
dationē dotis reddendo. l. ſi ꝯſtante. § quoqꝫ. ubi de hoc
plene. ff. ſol. ma. Scḋo qꝛ q̄uis ſit ꝓhibita ꝓſtari ſatiſda
tio acceſſoꝛia ad actionē ſiue obligationem principalē tñ
non ē prohibita obligatio alterius vna cū marito quo eq̄
liter obligari imo permiſſa. vt. l. fi. C. de dote cauta. Pre
terea ⁊ quāuis ſit prohibitū dari fauoꝛem non tñ ē prohi
bita pignoꝛis uel hypothece obligatio tanq̄ magis acce
dens ad nām dotis cui ineſt hypotheca tacita. ⁊ hoc ſpe
cialiter probatur in. l. q̄uis. alſ incipit calipodius. ff. de
ſolu. ⁊. l. i. in p̄n. ff. qui po. in pi. ha. vnde mihi Ludo. ſal
ua ſemper ſubſtantia veritatis videt̄ dicendum ꝙ ſic. aut
pater filio conſtituit donationem pp nuptias. ⁊ tunc ulte
rius ſe obligare vna cū hypotheca omniū bonoꝛum non
ꝯpellitur. quod ꝓbo. qꝛ hec bona uenientia in donatione
pp nuptias cenſentur tacite hypothecata pro reſtitutione
vxoꝛis dotis. tex. eſt in auꝫ. ſiue a me. C. ad uelle. ⁊ ī auꝫ.
ꝓmiſſa. C. de dona. ante nup. ⁊ in auꝫ. donationē. C. ḋ iu
re dotium. ⁊ ſi dicis quomodo ꝯpetit vxoꝛi tacita hypothe
ca bonoꝛū dicte donationis qꝛ cum ſua ſint non pñt ſibi ī
telligi obligata. l. neqꝫ pignus. cū ſi. ff. de reg. iur. Rn̄deo
ꝙ imo cadit hypotheca in bonis his exquo non ſunt ſua
irreuocabiliter ſed reuocabiliter ⁊ hoc ꝓbat̄ in. l. ex ſex
tante. §. latinus. ff. de excep. rei iudi. facit. l. ſi quis in bel
lo. §. ſi quis ſeruum. ff. de capti. hoc ergo caſu non aſtrin
gitur pater ulterioꝛi obligationis onere ne contingat euꝫ
dupliciter grauari. vt. d. §. qui in vita. cum ſi. aut non eſt
conſtituta donatio propter nuptias qꝛ hoc non hꝫ cōſue
tudo. ⁊ tunc dico ꝙ aut pater non vult ſe obligare ꝓ do
te ne filiuſfa. reperiat vxoꝛem qꝛ foꝛte nulla vult ſibi nu
bere ſi non ē bene cauta de dote reddenda. ⁊ tūc dico pa
trem ꝯpellendum. Hoc primo probo per tex. d. l. fi. de ſu
ſpec. tu. ⁊. d. §. iperatoꝛ. ſi enim ibi pater ꝓ filio tutoꝛe da
to ſe obligare ꝯpellitur cū pro eo nō vult cauere volūtarie
uel eundē eximat a tutele onere in pupilli preiudiciū. igit̄
pari rōe pro dote ſe obligare ꝯpelli pōt cum volūtarie nō
uult vt filiū inhabilem reddat ad vxoꝛē inueniendaꝫ. Secū
do hoc aptius demonſtro. qꝛ qua rōne pater ꝓ filio de iu
re ꝯpellitur ꝯſtituere donationem ꝓpter nuptias ne ſi nō
ꝯſtitueret per indirectuꝫ auferetur poteſtas matrimonij
ꝯhendi qꝛ foꝛte de facili vxoꝛem non reperiret ſi illā dona
tionē ꝓpter nuptias non acciperet. vt ē expreſſum in. d. l.
fi. C. de do. ꝓmiſ. ⁊. d. §. illud. merito cadē rōne cum nō
eſt de ꝯſuetudine tales donatōes celebrari ꝯpellitur ſe ꝓ
dote obligare ne ſi nō ſe obligaret filius vxoꝛē non reperi
ret. Tertio hoc probo ad propoſitū ex tex. ualde ſingula
ris. i. l. fi. §. idem reſcripſerunt p̄res. ff. ad municipales.
ubi enim dr̄ ꝙ ſi pater ideo filiū emancipauit ne ꝓ eodē
decurione creato caueret. ⁊ ſi actum emancipationis fecit
in ꝑiudicium filij ⁊ reipublice tunc ꝓ eo q̄uis emancipa
to compellitur cauere ſeu cauiſſe intelligitur. Ita ergo in
propoſito ſi pater pro dote filij cauere non vult ne filius
vxoꝛem reperiat. ⁊ ſic hoc in ꝑiudicium filij ⁊ reipublice
cuius intereſt matrimonia ꝯhi vt ciuitas liberis repleat̄.
vt. l. i. ff. ſol. ma. tunc compelli cauere debet ſeu cauiſſe in
telligitur nec ad hoc propoſitū ē tex. melioꝛ illo. Quarto

probatur per. l. qui liberos. ff. de ritu nup. vbi enim dici
tur ꝙ ad officium iudicis pertinet compellere parenteſ vt
filios in matrimonijs collocent ſi eos reperiāt in ſimonia
filioꝛum prohibere ⁊ ſubijcit. prohibere autem videtur q̄
conditionem non querunt. i. ſm uerum intellectum qui
facultatem matrimonij contrahendi cum poſſint filio
non dant. ergo ibi eſt expreſſum ꝙ ſi uideat iudex ideo pa
trem nolle pro dote ſe obligare ne filius de facili vxoꝛem
reperiat poteſt tunc ad illud illum compellere. aut pater
non ideo denegat cauere vt nuptias filij impediat. ſed ne
in obligationis uinculum incidat. ⁊ tunc ſi ſine p̄ris obli
gatione non poteſt vxoꝛem reperire certe compelli debꝫ
per rationes proximas que etiam in hoc concludunt. Si
uero ſine ea recipere poteſt vxoꝛem tunc non compellit̄
obligari per regulam. Rꝫ ice ne filius pro patre ⁊ econtra
que in hoc non reperitur pati exceptionē ⁊ hec eſt huiuſ
ſubtiſ paſſus vitas. ¶ Succedit dubitatio pulchra quid
ſi pater ſimpliciter conſentiat filio in dotis receptione an
huiuſmodi ſolo ꝯſenſu cenſeatur obligatuſ inſolidum ad
dotem. pro qua determinanda Bart. facit tria notabilia
mēbra. Primum ꝙ aliqñ pater cogitur filio cōſentire nō
tamen ſe obligare vt in caſu. l. cum non ſolū. §. neceſſitatē
C. de boniſ q̄ liberis. ⁊ tunc ex huiuſmodi cōſenſu nō ob
ligatur ⁊ lꝫ nihil allegat. tu tamen dic hoc uelle glo. oꝛdi
nariaꝫ in. l. i. §. ſi ratū. in verbo habuerit. ff. qḋ iuſſu. quā
ponderauit Bal. in. l. i. C. qḋ cuꝫ eo. aliqñ pater cogitur
conſentire filio ⁊ ſe pro eo obligare ⁊ tunc ſimplex conſen
ſus inducit obligationem inſolidū patris. caſus eſt ſꝫ euꝫ
ff. de tutel. l. ſi filius. iuncta. l. ſi quis inter tres. §. impera
toꝛ. ⁊. l. fi. ff. de ſuſpec. tu. quando non cogitur pater neqꝫ
conſentire neqꝫ ſe obligare. ⁊ tunc ſimplex cōſenſus hoc
inducit ꝙ pater ſolum de peculio obligatur. ⁊ iſte ē caſus
ſm eum in. l. lutius titius cayus. ff. de admini. tu. Tu aūt
aduerte qꝛ ſecundum membrum fundatum in dicta. l. ſi
filius. uidetur dubium. ibi enim filiuſ fuit tutoꝛ datiuꝰ qꝛ
a pretoꝛe datus ⁊ conſequēter a maioꝛe iudice merito ſuc
cedit regula glo. oꝛdinarie. vt hi qui obligantur. ad finem
ſuper verbo aget. quam ſequitur Cy. in Rꝫ ica. C. de tut.
⁊ cura. qui ſatis non dede. volentis ꝙ q̄uis tutoꝛ cum ꝓ
plena inquiſitione datus a iudice mioꝛe teneatur ſatiſda
re. ar. §. nos. inſti. de attiliano tutoꝛe. tamen tutoꝛ cum in
quiſitione datus a iudice maioꝛe ſatiſdare non tenet̄. ut i
ſti. de ſatiſda. tuto. in p̄n. ⁊. l. ſi nemo. §. hoc edictum. cuꝫ
ibi notatis. ff. de teſta. tutela. ⁊. l. in dubium. ⁊. l. nō diuꝫ
C. de tuto. ⁊ cura. qui ſatis nō dede. cū ergo in caſu dicte
l. ſi filius eſſet tutoꝛ datiuus a iudice maioꝛe creatuſ conſe
quenter nō tenebat̄ ſatiſdare. ⁊ ſic nec pater ſe pro eo ob
ligare. nec video reſponſū aliud niſi diuinemus ibi tutoꝛē
datū fuiſſe ſine inqſitione quo caſu regula ē. vt a quocun
qꝫ datus ſatiſdare debeat. ar. ff. de confirmā. tuto. l. tutoꝛ
a patruo. ſm uerum intellectū. ⁊ ideo cum in caſu dicte. l.
cogeretur filius ſatiſdare ⁊ alius pro eodem ſi alius non
reperiebat̄. vt. d. l. ſi quis inter tres. §. imperatoꝛ. merito
eſt ꝙ ſimplex conſenſus per patrē preſtitus in aſſumptio
ne tutele inducit eiuſdem obligationem inſolidum. Ter
tiū vero membrū eſt etiam dubitabile valde ꝙ quāuis in
d. l. lutius titius cayum filius. quia tutoꝛ teſtamentariuſ
exiſtens non tenetur ſatiſdare. vt. l. teſtamento. cum ſi. ff.
de teſta. tutela. ⁊ conſequenter nec pater pro eo ſatiſdare
compellitur. igitur eiuſdem conſenſus non videretur de
bere inducere patris obligationem inſolidum eo qꝛ non
neceſſariaꝫ. tamen pur regula uidetur falſa per tex. l. fili
us. ff. de adminiſtra. rerum ad ciuitatem perti. l. honoꝛes
in fi. de decurio. ⁊. l. quoqꝫ. li. x. ⁊. l. i. C. de filijſfa. eo. li. in
quibus eſt expreſſum ꝙ ſi pater cōſentit aſſumptioni filij
fa. ad decurionatū ſeu magiſtratū cōſenſus ille cū obligat

inſolidum ⁊ tñ non eſt dubium ꝙ nõ cogitur ꝯſentire q̄
poteſt ꝯdicere ſi vult vt.d.l.bonis res.in fi. Itẽ nec cogit̃
ſe obligare.vt.l.fi.C.de filioſa.lib.x.nõ video aliud rñſũ
niſi ꝙ dicta iura ꝑtineãt ſpecialitatẽ fauore reip.ſed certe
eadem ſpecialitas debet eẽ fauore minoris.vt.d.l.lutius.
ar.l.cũ oſtendimus.§.fi.ff.de fideiuſ.tuto.vnde materia
eſt valde dubia. Et pp predicta arbiter nõ poſſet dare in
ea certam theoricã ipſã.tñ dat Bar.p̃ſuppoſita pro uera
Primo reſultat deciſio ad q̃õnem p̃poſitam.ſ.ꝙ eo caſu
quo ꝯpellitur pater ſe pro dote filij obligare ſimplicit̃ con
ſenſus eũ reddat obligatum inſolidũ.al's vero d̕ peculio
ꝙ tamen intelligo ⁊ declaro niſi ꝯſenſiſſet pater receptio
ni dotis facte per filium a quo ꝯtractum matrimonium nul
lum eſt.puta propter defectũ etatis uel aliter.tunc enim
ſimplex ꝯſenſus patris.in eo obligationem ſolidi nõ indu
ceret caſum allegatũ valde notabilem in.l.i.v̕.pro infãte.
C.de mune.⁊ one.non ꝯti.inter p̃rem ⁊ filium.li.x.ibi
dicit̃ enim ꝙ ex conſenſu quem preſtat pater aſſumptiõi
decurionatus filij infantis eo ꝙ nulla huiuſmodi aſſum
ptio ẽ non reſultat in eo obligatio ſolidi licet ſi aſſentiret
aſſumptioni valide ſic.vt.d.l.filius.ff.de admi.re.ad ciui
tatẽ perti.cum ſit ita.ergo in ꝓpoſito ꝗnis ſi aſſentiret re
ceptioni dotis reſultantis ex mr̃imonio ualide obligare
tur inſolidũ eo caſu quo poſſet ꝯpelli ad expreſſe ſe obligã
dum.tñ ſi conſentit dotis receptõi ex mr̃imonio inualido
tunc nõ.per.d.l.i.C.de mune.⁊ one.non conti.q̕d no
tandũ eſt. Scd̕o declarando addo ꝙ ſubſequens adop
tio filij qui ante dotẽ receperat inducit obligationẽ patris
adoptiui inſolidũ quemadmodum ſi ſe ab initio expreſſe
obligaſſet eo tñ caſu cogeret̃ ſe obligare.caſũ allego valde
nõ.in.l.lutius.§.idẽ rñdit.de le.ij. Ex premiſſa ẽt theori
ca Bar.inducit̃ declaratio.l.ſed iulianus.§.quãq̄ inqt
⁊.l.ſi filius.⁊.l.ſi tantũ ſciente.ff.ad macedo. In quibus
apparet ꝯſenſum paternum p̃ſtitum filio mutuũ aſſumẽ
ti excludere beneficiũ exceptionis macedo.qñ an ex eodẽ
pater obligetur iſolidũ vel de peculio deciſio reſultat ex
eadem q̃õne.tñ vt prediri eſt valde dubitabilis. Et cohẽt
p̃miſſis tertia q̃õ quã ponit Bal.in.l.ſi cũ dotẽ.§.trans
grediamur.alle.ꝙ ſi pater ⁊ filius ambo ꝯfeſſi ſunt ſe re
cepiſſe dotem an cenſeat̃ obligatus ad reſtituendũ quili
bet pro dimidia quaſi dimidia preſumat̃ ad quemlibet ꝑ
ueniſſe q̕d videt̃ dicendum.per.l.reos.§.cum in tabulis
de duobus reis.⁊.§.ſed cũ duo.l.vtianius.ff.de fideiuſ.⁊
l.ſi vir vxori.§.fi.ff.ad uell. An uero teneat̃ quilibet inſo
lidum ꝙ videt̃.ar.l.ſi non ſinguli.C.ſi cer.pe. An uero
teneat̃ pater tantũ quaſi ad eum p̃ſumatur integra dos ꝑ
ueniſſe per locũ a cõiter accedentibus cum videamus ut
plurimũ patrem tanq̄ adminiſtratorẽ recipere. Bal.i.d.
§.transgrediamur.⁊.l.ſi cõſtante.in p̃n.tenet poſt Dy.
opi.primam per.d.§.cũ in tabulis.licet referat Cy.cuius
opi.dicit lege non probari dicentẽ.ꝙ aut filius ẽ magnus
mercator ⁊ qui continue negociatur ⁊ preſumit̃ integrali
ter dos ad eũ perueniſſe.aut gubernatur a p̃re ⁊ preſumi
tur ꝑueniſſe ad p̃rem. Tu aduerte q̄ quantum ad hoc ad
quẽ p̃ſumitur perueniſſe veritas ẽ ꝙ ad quẽlibet ꝓ dimi
dia.vt in.d.§.cum in tabulis.reiecta hac Cy.ꝯſideratiõe
ar.l.pro p̃re.§.fi.ff.de in rẽ verſo.quinimo licet tota perue
niſſet ad alterum tñ pur quilibet pro dimidia remanet ob
ligatus.ar.l.ſi non ſinguli.licet ſi his qui nihil recipit cõ
ueniretur implorare poſſet ut eius ſumptibus actio diri
gatur ꝯ eũ ad quem ꝑuẽit pecunia.vt probat̃.ff.como
dati.l.cũ querit̃.⁊.l.cũ in plures.§.ueſtimenta.ff.locati.
⁊ nõ.per Bar.ff.de duobus reis.l.ij.al's.iij.§.vbi duo.
Quid ſi ꝯfiteretur pater vel mater ſe dotem filij percepiſ
ſe.an.huiuſmodi confeſſio inducet vt ad quemlibet cẽſea
tur ꝑueniſſe pro dimidia ⁊ conſequenter quilibet pro ea

dem obligetur. Bar.in ſimili q̃õne ꝯſulens in ſuo ꝯſilio
incipiente punctus q̃õnis talis eſt.dñа.P.nupſit ⁊c̃.cu
ius tenor.ĩ.deſcribitur.q̕d refert Bal.in.l.i.C.de duo
bus reis.⁊.l.mater.C.de rei ven.dixit ꝙ ſic ponendo ca
ſũ in vxore ⁊ marito confitentibus ad eos perueniſſe rei
dotalis vendite.⁊ ar.d.§.cum in tabulis.ſed male loqui
tur q̄ ꝯ caſum apertum.in aut.ſi qua mulier.C.ad vell.
vbi eſt expreſſum ꝙ vbi vxor vna cũ viro eodem inſtr̃o ſe
obligat uel ꝯfitetur ſe recepiſſe ⁊c̃. Confeſſio huiuſmodi
nunq̄ ad vxorẽ perueniſſe ꝓbat.vnde ẽ opus aliter ꝓba
re perueniſſe ad eam.⁊ per illũ tex.ibi opi.Bar.ĩpugna
uit Bal.⁊ recte ſed p̕us hec fuit ſñа Spec.ex eodẽ tex.
licet ipſe non alleget in ti.de ſolu.⁊ obli.§.ante oĩa.v̕.q̄d
ſi vir.ſi tñ ipſa mulier ꝯfiteretur in forma iudicij ad hoc ĩ
ſtitui ſe preciũ recepiſſe uel in dotis receptõne concurriſſe
tunc forte p̃iudicaret ſibi confeſſio huiuſmodi ad iſtar eiꝰ
q̕d dicimus confeſſionẽ.⁊ ſi quãuis extraiudicialiter nõ
preiudicaret libertati.vt.l.nec ſi volens cũ ſi.C.de lib.ca.
tñ in forma iudicij ad hoc inſtitui facta preiudicaret.vt.e.
ti.l.ĩterrogatam.⁊.l.iubemus.⁊ ita ſentit Nico.de mat.
in.d.aut.ſi qua mulier.quod intellige cũ confiteret̃ here
dibus mariti agentis.qñ ſi confiteretur agente eo qui do
tem repetit vel emptore dotalis p̃dij ꝯfeſſio facta illis agẽ
tibus marito ſeu eius heredibus non ꝓdeſt.ad hoc opti
me.l.fi.ff.de interroga.acti.ſuccedit ꝓximis dicit Ludo.
quarta quotidiana q̃õ quã ponit Bal.in.d.§.transgre
diamur.⁊ plenius in.l.ij.C.fa.her.an filius poſt ſuã emã
cipationẽ poſſit dotẽ quã pater recipit ab eodem petere ſi
bi conſignari adeo ꝙ non poſſit ipſe pater dicere i remu
nerationẽ facte emancipatõnis debere gaudere dimidia
vſusfructꝰ dotis. Et p̕mo videtur p̃ma facie dicendũ ꝑtẽ
dimidiam poſſe conſequi per tex.l.cũ oportet.§.cũ autẽ.
C.de bonis que liber.ubi apparet partem in remunera
tionẽ libertatis filio p̃ſtitam dimidiã debere habere uſuſ
fructus bonoꝝ aduentitioꝝ que aduenerunt ante eo exi
ſtente in poteſtate. Sed vt ſcias q̄d ex dote filie conſequa
tur pater.caſũ iſtum equiparamus ad aliũ diſponentem
q̄d ex peculio aduentitĩo filij queratur patri.C.d̕ bo.que
lib.l.i. Contrariũ ipſe determinat ⁊ mihi placet his rõni
bus. Primo q̄ emancipatio ⁊ mors in materia dotꝭ eq
parantur.vt.l.vtrum.§.videamus.C.de rei vxo.act.⁊.l.
ſi pater filio noie.ff.ſol.ma.l.ſi ſocer.cũ ſi.ſed p̃re mortuo
dos integra dꝫ ꝑcipi per filiũ quem onera matrimonij ſe
quunt̃.vt.l.ſi maritus.⁊.l.ſi filia.§.hoc amplius.ff.fam.
her. Scd̕o q̄ emancipatio ⁊ exheredatio eq̄parantur vt.
l.ij.ff.q̕d cũ eo.ſed filio exheredato integra dos debetur
quaſi integra onera mr̃imonij ſentienti.ff.de dote p̃lega
ta.l.iiij.in.§.per ꝯtrarium. Tertio q̄ ius percipiendi vſum
fructũ dotis tacitã hꝫ conditionem ſi mr̃imonij onera ꝑci
perẽ uolens ſuſtineat.vt.l.cũ poſt.§.in domũ.ff.de iure
doti.⁊.l.inſulã.§.vſuras.ff.ſol.ma.⁊ ideo dicimus ꝙ ibi
dos eẽe dꝫ ubi onera matrimonij ſuſtinent̃.ff.de iur.do
ti.l.ſi is ſtichũ.§.ibi dos.ff.ꝓ ſocio.l.actione.§.fi.cum.l.
ſe.vnde ꝯñs eſt illam cum integro vſufructu apud filium
emancipatũ eſſe debere cum per emancipationẽ uideat̃
pater eũ poſuiſſe in libertate alibi morandi.⁊ ſic mr̃imo
nij onera ſuſtinendi.ex quo per eadem paternã familiam
exuiſſe uidetur.vt.l.fi.C.de capiꝭ.dimi.⁊.l.capiꝭ dimi
nutio.ff.de ſuis ⁊ legitimis.etiam non obſtat tex.in.d.§
cum aũt.iuxta dictam.l.quia.ff.ſol.ma.quia.ĩ.reſponde
bitur. Huic autem conformis eſt queſtio Angel.in.d.§
transgrediamur.an ſi filius ſeorſum a patre habitet pete
re poſſit dotem ſue uxoris ſibi conſignari.⁊ breuiter ſe ex
pediens tenet ꝙ ſic per regulam dicti.§.ibi dos. Tu pro
ea queſtione dilucidanda debes primo conſiderare an in
dote filijfa.pater habeat vſumfructum prout in peculio

aduentitio in quo Bar. quē miror ab eorū neſe allega
ri.in.d.§.transgrediamur.in.l.ꝯ nurum.§.quoꝗ.ff.rerū
āmo.mirabiliter diſtinguit.aut dos ꝯſiſtit in ſpecie.⁊ tūc
pater vſumfructū non habet.Et huius eſt ratio ſm cum
q₂ tunc dos non efficit̄ pecculij.vt.l.ſi cum dotem.§.fi.ff
ſolu.ma.⁊ i.l.i bonefidei.ff.de pecculio.aut ꝯſiſtit i pec
cunia.⁊ tunc vſufructus eſt.⁊ ratio huius eſt.q₂ tunc illa
efficiebat̄ olim pecculij ꝓfectitij.vt.l.dotem filie.ff.de ca
ſtrē.pecculio.⁊.l.depoſui.ff.de pecculio.hodie uero effi
ciūr aduentitij.vt.d.l.i.C.de bonis q̄ libe.vnde ſuccedit
regula volens ꝙ aduentitiorū pater lucratur vſumfructū
Tu aduerte q₂ mirū eſt quomodo differentiā hanc fece
rit ꝙ lege cautū non reperit̄.Et quid videtur dicendū in
quacūq₃ re dotis exiſtente vſumfructū manifeſtiſſime fo
re patris ex tribus textibus ſimul iunctis.Primo ex.d.l.
i.C.de bonis q̄ liber.cuius uerba formalia ſunt hec.hoc
quoq₃ cōuenit obſeruari vt quicquid vel vxor marito non
emancipato.vel maritus vxori in poteſtate poſite quocun
q₃ iure vel titulo cōtulerit vel tranſmiſerit pr̄i nullatenus
acquirat̄ patri.ſ.quo ad proprietatem.ſed quo ad vſūfru
ctū ſic.hoc aūt eſſe demonſtrat.ꝑmo principiū hui⁹ legiſ
vt ex ſe p₃ eq̄paratis bonis obuenientibus filiefa.ex linea
materna quorum ꝓprietas l₃ nullatenus pr̄i q̄cratur̄ tm̄
vſuſfructus ſic.vt.l.i.cū ſi.C.de bonis maternis.Secūdo
clarius demonſtrat tex.l.ij.eiuſdem ti.cui⁹ v̄ba formalia
ſunt hec.cetera q̄ ex ſubſtantia ſpāli cōiugis ad ſupſtitem
deuenerit q̄uis idē in ſatis ſit fructū.tm̄ ſolo atq₃ vſū pa
rentibus deputato.imo eorū que ad ꝯiugem ueniunt ma
rito reſeruet̄ parenti.et ꝓ emancipationis beneficio ſi vo
luerit ex maternis rebus p̄miū habituro q vltima v̄ba iū
cte.d.l.cū oportet.§.eū aūt.videtur ꝯtinere caſū quē ſupra
ꝓxime ꝯfirmaui poſt Bal.⁊ ꝙ hec.l.ij.i dote loquatur
manifeſte ꝓbat.l.iij.proxime ſubſequens cuius v̄ba ſunt
hec qḋ ſatis p̄oribus ꝯtinctur.nec a filia que in.poteſtate
eſt donationē ante nuptias pr̄i nec a filio dotē acquiri eo
addito ꝯfirmamus ⁊c̄.verba eni ſatis p̄oribus de neceſſi
tate.vt vult ēt glo.ibi referunt̄ ad p̄cedentes leges.l.i.⁊.ij
cuius v̄ba retulimus.ſ.cū nulle alie legeſ p̄oreſ ſūt ḋ hoc
loquētes.⁊ ſi hec.l.manifeſte declarat p̄mā ⁊ ſcḋam.l.in
dote loqui.⁊ ꝯſequenter clare determinat dotiſ vſūfructū
pr̄i acquiri.vnde in iſtis videtur aptus caſus quas tm̄ itel
ligo ſi pater onera mr̄imonij ſuſtineat qm̄ ſi non tūc vſuſ
fructus erit penes filiū ſuſtinentē onera per.d.§.ibi dos.
cū alijs in ꝓxima qōe deductis.reddēdo ergo ad opi.An
gel.accedit ſibi ſcḋa modernoꝝ opi.dicentiū eiuſ determi
nationē procedere.ſi emancipauit pater filiū ab eo ſeorſū
habitantē q₂ cum videat̄ euz poſuiſſe i libertate alibi mo
randi.vt.ſ.dixi.⁊ tunc vxor cū eo manere debeat q₂ non
d₃ a viri ſeparari cohabitatione.vt.l.ceterū.§.i.cū ſequen
tibus.ff.de vſu.⁊ habitatio.merito ꝯn̄s eſt vt dotē dare
teneat̄ q ſubportat vxoris ſecū habitantis onera ⁊ ꝯn̄ter
mr̄imonij.ſi aūt non emancipaſſet eū tunc ſi de pr̄is volū
tate ſeorſū habitet.idē videt̄ dicendum eadē ratōe.ſed ſi
abſq₃ pr̄is voluntate tunc certe filio imputet q̄re ſeorſum
habitare vult niſi forte aliqua iuſta cā ſimul habitatōnē₃
ipediret.nā ſicut ex cā filius p̄ōt cogere patrem ad ſe emā
cipandū.vt nō.Bar.in.l.quidā cū₃ filiū.ff.de verbo.ob.
Itē videtur ꝙ ex cauſa poſſit ꝯpellere patrē.vt patiat̄ eū₃
deperſe habitare.forte tm̄ ſm eoſdem ſi filius ſuſpectus
forte de mala adminiſtratione ſufficeret patrē prebere ali
menta cū ipſe ſit q obligatu ſ ē ad reſtitutionē ⁊ ſic non d₃
cogi reſtituē niſi ſibi ſit cautū.ar.d.l.ij.§.i.⁊.l.pater.ff.ḋ
dotis p̄lega.Mihi v̄o dicit Ludo.iſta vident̄ ſomnia q₂
ex quo dos ē aduentitij pecculij.vt eſt expreſſū in.d.l.i.C
de bonis q̄ liber.iuncta.l.ꝙ ſcitis.ꝯn̄s eſt vt ei⁹ omnimo
da adminiſtratio ſit penes patrem.⁊ per ꝯn̄s nō poſſit pe

ti per filiū q̄uis ſeorſū habitantē.vt.l.i.C.de bo.mat.ce
terū filio ſeorſū habitanti pater ꝓuidebit de alimentis nō
ſolū pro eo ſed pro vxore ⁊ liberis.qm̄ pater filio ꝓ ſe vxo
re atq₃ liberis alimenta p̄ſtat.vt patet in.l.ſi q̄s a liberis.
§.nō tantū.iuncta p̄ma glo.ff.de lib.agno.q̄ ad hoc alle
gat dictā.l.ſi filia.§.hoc amplius.nec ea rōe ꝙ filiuſ velit
ſeorſū habitare p̄ōt pater ſibi alimēta negare qm̄ ad iducē
dam neceſſitatē preſtationis alimentorū ex diſpoſitiōe ho
minis non ē neceſſaria habitationis idēptitas.vt.l.liberꝫ
libertabuſq₃ meis.§.fi.ff.de alimētis lega.ergo multomi
nus ex diſpōne legis.l.celſus.ḋ arbitris.qḋ maxime veꝝ
ſi iuſta cā ſit quare ſeorſum habitat cum ea ſtante poſſit fi
liuſ adire iudicem vt patrem ꝯpellat ad hoc paciendū.ar.
optimū in.l.mortis.in p̄n.ff.de iterdictis ⁊ relegatꝭ.ff.de
penis.l.moris.circa p̄n.de offi.procura.ceſaris.Qḋ aūt
filius poſſit patrē ex iuſta cā ad emancipandū compellere
addē ꝙ l₃ opi.Bar.ſequatur Ang.in.l.vtrū.ff.de v̄.ob.
tm̄ glo.inſti.q̄bus modis iuſ patrie po.ſoluit̄.firmat ꝯriū
dicens ꝙ ex illis iuſtis cauſis ex q̄bus pater p̄ōt ꝯpellere
filium vt emancipationē recipiat q̄ enumerāt̄ ibi in.l.nō
p̄ōt.ff.de adopti.⁊.l.fi.ff.ſi quis a paren.fuerit ma.⁊.l.
nec auus.C.de emancipa.lib.⁊ in auꝫ.qui.mo.na.effic.
ſui.§.q̄uāliter.non p̄ōt ecōuerſo filius ꝯpellere patrē qḋ
tm̄ ſit verius p̄ſentis ſpeculationis nō eſt q₂ non ptinet ad
materiā.Premiſſis aūt adijcias ꝙ ſi filio emācipato iuſ
ſu nurus ſoluat pater dotē ꝯſequit̄ liberationem.qm̄ ⁊ ſi
poſtmodū agat p̄ōt ſocer obijcere de preſenti iuſſu cōpen
ſatōnē.vt.l.ſane.ad fi.ff.de iure dotiū.per quē tex.refert
ibi Bar.hoc dixiſſe Marti.fili.ꝯſiliū Bar.de quo.ſ.
talis ē punctus qōis talis eſt.dn̄a.P.nupſit.A.⁊ dedit
ſibi in dotē quēdam fundū inextimatū₃.qui.A.promiſit
dicte dn̄e dictam dotē reſtituere in euentu reſtituēde dotꝭ
ꝯſtante mr̄imonio dicti ꝯiuges in eodem inſtrō venditio
nis dictū fundum dotalem vendiderunt quilibet iſolidu₃
⁊ ꝯfeſſi fuerunt p̄cium ab emptore recepiſſe ⁊ habuiſſe.
ſolutū eſt matrimoniū predictum per mortem dicti.A.⁊
dicta dn̄a.P.petit ab heredibus ſiue ſucceſſorib⁹ vniuer
ſalibus dicti.A.dotem predictam.ſ.pretium redactū₃ ex
dicta venditione.Queritur vtrū dicta dn̄a.P.bene di
cat.⁊ utrum totū precium dicti fundi debeat ſibi reſtitui
⁊ ſi non totum quantum debeat ſibi reſtitui.⁊ an p hoc
bona viri ſint ſibi obligata pro dote.¶ In qōne iſta pri
mo eſt videndum utrum totū precium videatur perueniſ
ſe ad.P.vxorē ex eo quia inſolidū vendiderūt.⁊ ſic inſo
lidum tanq̄ duo rei ſūt obligati emptori tm̄ ipſi iter ſe.di
cuntur quandā ꝯmunionē habere ⁊ qḋ ex illo ꝯctu perci
pitur venit cōmunicandū.vt nō.in.l.frater a frē.i magna
glo.ff.de ꝯdi.indebi.de le.ij.l.ſi titio aut ſeyo.⁊ de ſolu.l.
qui hominē.§.i.⁊ ibi nō.Inquantu₃ ergo vir ⁊ vxor per
ceperunt precium preſumendum eſt eos cōmuniter ⁊ eq̄
liter percepiſſe.ad quod facit ꝙ in p̄ceptione precij nō fu
it dictum ꝙ inſolidū perceperunt.ergo intelligit̄ ꝙ qlib₃
pro parte.ut.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duobus reis
Concluditur ergo ꝙ dicta dn̄a ſolum medietatē dicti pre
cij quaſi ad utrunq₃ perueniſſe p̄ſumitur repetere poteſt.
Scḋo examinandū eſt qua actione dicta medietas precij
poſſit repeti.⁊ uidetur ꝙ actione de dote quia peccunia
redacta de re dotali dotalis eſt.ut.l.ſi ex lapidicinis.ff.
de iure dotium.In contrarium facit glo.l.ſi ex peccunia.
C.de iure dotium.que intelligit dicta₃.l.ſi ex lapidicinis
qn̄ hec agitur ut dotalis efficiatur ⁊ mulieri eſt utile.ſed
hic non apparet ꝙ ſit actum.Circa hoc dico ꝙ ex eo ꝙ ē
utile mulieri ⁊ ſibi utile ēē aſſeritur preſumitur hoc actū
eſſe ⁊ illud precium ex cauſa dotis habeatur qḋ ꝓbo pri
mo per.l.fi.ff.de iure dotium.⁊ ibi nō.in ultima glo.dr̄
ꝙ quando ē utile mulieri ſed expreſſe non dicatur p̄ſum

tur facta permutatio de una re in aliam in cām dotis. ⁊
hoc ēt probatur per rationem. nam ſi hoc non p̄ſumeret
⁊ mulier peteret peccuniā ſuam eſſe apud vnum ſine aliq̄
cā ſaltem eſſet donatio vſus ipſius peccunie. ſed in mulie
re nō debemus p̄ſumere voluntatem donandi cū mu
lierum genio auariſſimū ſit. ⁊ maxime in uirum in quē
donatio ē prohibita. ex nulla aūt alia cauſa non prohibita
poteſt dici eſſe apud uirum niſi ex cauſa dotis. ergo ē ex il
la p̄ſumendū. vt. l. pro herede. §. papinianus. ff. de acqui.
here. Preterea illud qđ ex natura rei uel ꝯ p̄ſumitur eē
actum tacite. ut. l. cum quid. in fi. ff. ſi cer. pe. ſed ex natu
ra dotis eſt ut precium ſuccedat loco rei. ergo iſtud uide
tur tacite actum. probo dos eſt nomen iuris ⁊ cuiuſdam
vniuerſitatis ſicut hereditas: pecculiū. ⁊ ſi. ut. ff. de in pē.
in re. do. fact. l. qđ dicitur ī p̄n. ⁊ ibi nō. in magna gl. ſed
in uniuerſalibus precium ſuccedit loco rei ēt ſi non expri
mat. vt. l. ſi rē ⁊ preciū. ff. de pet. here. ⁊ ibi nō. ff. de le. ij.
l. iperator. §. fi. ergo tacite videtur actū cū hoc ſit ex nā
rei. vt dos ſit quid vniuerſale. ꝓbatur in. l. ſi marito. §. fi.
ff. ſolu. ma. vbi dī ꝙ dos augetur pp acceſſiones qđ nō eēt
ſi eſſet iudiciū particulare. vt. ff. de peti. here. l. ſi rē. Pre
terea de ver. ſigni. l. labeo. in gl. ſup v̄bo abeſt expreſſe dī
ꝙ dotis precium ſuccedit loco rei. nec dicit ꝙ requirat
ꝙ hoc agatur. nā ſi hoc eſſet neceſſe nulla ſpālitas eſſet ī
dote quia ex precij conuentione in quolibꝫ ꝯctu poſſꝫ fie
ri ꝙ vna res loco alterius debeat. Sed in. d. glo. ponit
caſus dotis tanꝙ̄ ſpecialis ergo non requirit ꝙ hoc aga
tur. Concludit ergo ꝙ dictum p̄cium qđ peruenit ad ui
rum petat actione ex ſtipulatu pro dote. ⁊ ſic bona viri ſūt
obligata a tempore ꝯctus dotis celebrate non a tp̄e quo
dictum p̄cium peruenit ad eum. vt. l. i. ff. qui po. in pig.
ha. p̄ſertim pp uerba ꝯctus. ſ. relata q̄ dicunt ꝙ promiſit
dictā dotē reſtituere qđ eſt notandum. dicit enī dotē non
ipſam rē dotalem. ſed hec appellatio dotis ꝯtinet ipuꝫ p̄
cium. vt dictum eſt ergo ⁊c̄. Bar. Ang. aūt in ſuo ꝯſilio
qđ incipit quidā furtum cōmiſit ſuaſione vxoris ſic dicit.
Quero an pater ꝓ ſuo filio dotarium recipere ꝯpellatur
⁊ videt ꝙ non quia nemo inuitus ⁊c̄. vt. l. ſicut. C. đ acc.
⁊ obli. ¶ In ꝯtrarium ꝙ ſic qui ſi tenetur ad id quod eſt ma
ius. ſ. dotē vel donationē pp nuptias ꝯſtituere de ſuo. vt. l.
ex morte. C. de dotis ꝓmiſ. ⁊. l. qui liberos. ff. de ritu nu.
multomagis tenebit ad ſe obligandū ⁊ recipiendū dotē
vt ē caſus in. l. ſi qs inter tres. §. imperator. ff. de excu. tu.
quem. §. quidā libri non hn̄t. ⁊ ita nō. Dy. in. l. ſi cū dotē
§. tranſgrediomur. ego credo ꝙ non ꝯpellatur per id ar
gumentū qđ facit Dy. nam ſi non cōpellitur ad id quod
eſt magis. i. maior vtilitas. multo minus ad id quod ē mi
nus. ſed video ꝙ pater non ꝯpellitur ꝯſentire filio electo
ad officium qđ eſt publicum auctoritate ⁊ vtilitate. vt. l. ij
ff. ad municipales. ergo multominus ꝯpellitur ad recipiē
dum dotem cū ibi tanta non verſet utilitas. Preterea ꝯ
ctus dotis de ſui natura non requirit obligationē fideiuſ
ſoris. vt. l. cum filia. ff. de v̄bo. oblig. ſꝫ hoc caſu pater eēt
fideiuſſor filij. vt. l. cum filius. ff. de v̄bo. obli. non obſtat
arg. Dy. qui non ſequitur dotē ꝯpellitur ꝯſtituere. ergo ⁊
dotē recipere. nam ſi ꝯpellitur pro filia dotē dare ſimilit
ꝓ filio donationē pp nuptias. ſed ⁊ ſi dotem ꝯpelleretur
pro filio recipere aſtringeret plus pro filio. ſ. donationē
ꝯſtituere ⁊ dotē recipere ꝙ̄ pro filia cū ſolummodo habꝫ
dotē ꝯſtituere. ſed hoc eſt obſurdū. nā qui enī tale diceret
⁊c̄. vt. l. maximū vicium. C. de liberis p̄teritis. non obſtat
§. iperator. qui ibi eſt ſpeciale in fraudem ipſius patris vt
ibi expreſſe dicit Ang. Ludo. aūt i. l. ſoluto. in prin. ff. ſo.
ma. ſic dicit. Item inquantum querit Bar. qualiter pro
mitti debeat reſtitutio dotiſ per maritū vxori ⁊ ꝯcludit ꝙ
ſm formam iuris cōmunis ꝓmitti debet ſm. l. ſi filio. §.

maritum. ff. ſol. ma. ⁊. l. in rebus. ff. de iure do. ⁊. l. cū q̄
rebat. ff. de uerbo. ſign. ⁊. l. ſi quis ſtipulet. ubi autem
diſponeret ſuper hoc ꝯſuetudo illa ſeruari dꝫ. arg. l. qđ ſi
nolit. §. qui aſſidua. ff. de edil. edi. ⁊. l. ſi p̄us. §. placuit. ff.
de aqua plu. ar. ubi aūt ꝯſuetudines forent uarie tunc re
currendum eſt ad ius cōmune. ar. l. nemo. §. temporales
ff. de regu. iu. adde ꝙ in hoc vltimo non bene loquit. ſi
enim ſūt ꝯſuetudines varie ſtandū eſt vltime legitime p̄
ſcripte. vt. ff. de alimētis lega. l. mella. §. ſed ſi alimenta.
alſ ꝯſuetudini prime eſt ſtandum. ⁊ ita loquitur. d. §. tpa
les. ſm uerum intellectum. ubi autem non apparet prio
ritas uel poſterioritas ſtandum eſt illi per quam īrodu
citur mariti falior obligatio ipſi marito. ff. de admini. tut.
l. tutor q. §. ex ceteris. vbi caſus. ⁊. c. ex parte. de cēſi. Jo.
an. in addi. Spec. in ti. de dona. inter vi. ⁊ vxo. in addit.
que incipit reaſſumit uerba ⁊ formā. dicit formam que ſe
quit tutam eſſe. ego id non fateor qui nouit iam ꝓnuncia
tum ꝯtrarium. Pro eius tñ dicto facit. l. ij. C. ne fideiuſ. do.
dent. q̄ prohibet illos qui doteſ ſuſcipiunt dare fideiuſſo
res. cū ergo alius cum viro ſuſcipit dotē nil fit ꝯ legem. ad
hoc facit. l. fi. C. de dote cauta. C. de rei vxo. act. l. i. §. i. ⁊
qđ nō. Azo. in. l. i. C. ne fideiuſ. do. dentur. poſt p̄ncipiū
⁊ ꝙ ſequitur in v̄. ceterū. ⁊. j. §. pxi. v̄. itē nō. aliter iudica
tum vidi eum qui ſic cū marito dotē ſuſcepit ⁊ mr̄imonio
ſoluto de dote non teneri. Ad allegatā. l. ij. que loquit đ
his qui ſuſcipiunt dotē reſpondebatur id intelligendum
illis quorum intererat cū viro ſuſcipere ſicut pater: auus
ꝓauus. cum enim duo rei debendi ſunt inuicē ſunt fideiuſ
ſores vnus ꝓ parte illa que ꝑuenit ad reliquū de qua ſatis
nō. ff. ad vell. l. vir vxori. §. ij. facit. ff. de in rem verſo. l. ſi
pro p̄re. ff. cōmo. l. vnus. quare ergo leges locū habent q̄
de fideiuſſoribus loquunt. Itēꝫ patet ad ſenſum ꝙ ſi iſta
forma ꝓcedat lex illa erit īpoſita uerbis ⁊ non rebus ꝯ. l.
ij. i fi. C. cōia de le. ⁊ de ele. c. cōmiſſa. §. pono. li. vi. ⁊ erit
ſm id. l. ludibrio. vt ibi. ⁊. l. fi. C. de bonis que liberis. §.
vbi aūt. ⁊ erit prohibitū una uia q̄ effectū reſpicit alia via
concedi ad eludendū effectum ꝯ regulam cum quid una
via. de re. iur. in. vi. Plus inſtarem niſi duo reſiſterent.
Primum. ſ. ꝯſuetudo id approbans. ꝯ quam tñ facit. l. i.
C. ne fideiuſ. do. dent. que uiciat ꝯſuetudinē cauſe que p̄
ceſſerat ꝓhibitionem. ⁊ nedum damnatam fortius ergo
poſteriorem. Secundū quia recipitur pro vera opi. Odo.
quā ſequitur. ⁊ que placet Dy. ⁊ tñ dico predicta ualē poſ
ſe ad partē cautionis de dote ſoluenda propter quod hoc
expreſſi ibi. ⁊ tenet ſm Odof. ⁊ hoc vltimū placet Dy. q
ſic ſe iudicaſſe dicebat. ⁊ ēt Cy. refert in. l. i. C. ne fideiuſ.
do. dent. ſit ratio quia omnio opi. fatetur ꝙ ſoluto matri
monio bene datur fideiuſſor de dote reſtituenda ⁊ ualet.
ergo ualet data conſtante matrimonio exquo confertur
eius effectus in tempus in quo confiteri poterat. ff. đ do
na. inter vi. ⁊ vxo. l. ſi cum uxori. in fi. cum. l. ſequen. ⁊ de
heredi. inſti. l. in tempus. Itē cum pignus ⁊ fideiuſſores
eqparantur. inſti. de rerum diuiſi. §. uendite. cū teneat pi
gnorio datio pro dote reſtituenda. ff. qui po. in pig. ha. l. i.
ff. de ſol. l. quāuis. alſ incipit calipodius. ergo ⁊ fideiuſſo
ris datio. pro hac parte facit. C. de bonis que liberis. l. cū
oportet. §. non autem. ⁊. §. fi. ⁊ idem Jo. an. in co. ti. ibi. l.
non dubiū. ita nō. in. d. l. i. C. ne fideiuſ. do. dent. Sed
qui tenent ꝯtrarium dicunt illis legibus nō impediri ſatiſda
tiones ſpontaneas ſed ſolum lege uel ꝯſuetudine coactas
dari quod placuit Ja. de rauen. qui etiam dicit ex cā poſſ.
tenere fideiuſſorem de dote ſeruanda ut quia credit mari
tum illam diſſipaturum iuuentutis calore cui obuiandū
eſt. C. de bonis que libe. l. fi. §. filius. ſed ad hoc facilis eēt
reſponſio cum mr̄imonia ſint uoluntaria quis cogit muli
eres cum tali contrahere. ſed rn̄deri poſſet eū ꝓbabiliter

ignoraſſe. Johannem andree.

An reductioni ad arbitriuʒ boni viri poſſit renũciari.

a **An reductioni ad ar**
bitrium boni viri poſſit renunciari. Ange. in
q̃one ſua quã diſputauit q̃ icipit. duo ad inui
cem litigantes ſic dicit ſupereſt videre cum renunciatum
eſt reductioni ad arbitrium boni viri. ⁊ renunciatio eſt iu
ramento firmatã nihilominus reductio peti poſſit. ⁊ iſta
q̃ per multa ſcripta diſcurrit Albertus galioti dixit hoc
pactum non tenere. Idẽ tenuit Spec. in ti. de arbitris. §
ſequit̃. ver. itẽ qd ſi ꝯpromiſſum eſt tanq̃ in arbitruʒ ⁊ ar
bitratorem. mouet̃ per. c. quemadmodũ. ⁊. c. ad noſtraʒ.
de iureiur. ⁊ de foro ꝯpe. c. ſi diligenti. in fi. mouet̃ ẽt rõe
quia dicit ꝙ tale pactũ videtur ꝯ̃ bonos mores qm̃ inuitat
ad male pronunciandũ. ff. de pact. do. l. conuenire. ꝺ ope
ris liber. l. ſi libertus. ⁊ quia dolus futurus nulla poteſt
rõne remitti. vt. ff. de pactis. l. ſi vnus. §. illud. ⁊. §. pactũ
⁊. ff. locati. l. ſi in lege. in p̃n. Guil. de ſuza. dixit non tene
re ſimplicẽ renunciationẽ. ſed ſi pacto firmetur tenet idu
cit quia ſicut põt renunciari appellationi per pactum. vt.
l. ij. in p̃n. ff. de tpibus appel. ⁊. l. i. ff. a quibus appel. nõ
licet. ⁊ hoc tenuerunt ꝙ plures doct. ex eo q tunc ſnĩa ar
bitratoris reducitur ad ſnĩam arbitri cui parere oportet ſi
ue equa ſiue iniqua pronunciet̃. ꝯ̃ctus enim ex pacto na
turam ſuam extendunt de preſcriptis verbis. l. naturalis.
§. fi. ſic ⁊ reductõi ad arbitrium boni viri qm̃ illa eſt q̃daʒ
ſpecies appellandi. ⁊ ita dixit in. l. ſi ex ꝯſenſu. C. de epi.
⁊ cle. Cy. in. l. antea. C. de arbitris. in pe. q̃one. Idem te
nuit ꝙ non poſſit reduci qm̃ renunciatio ẽ pacto firmata
⁊ eodẽ pacto eſt remiſſum ius ⁊ actio pro eo reducenda
ꝯpetitura. põt enim iuri futuro renunciari per pactum. vt
l. i. C. de pactis. ⁊ de libe. lega. l. non ſolum. §. fi. ⁊. §. ſi
quis rationẽ. de pactis. l. ſi vnus. §. illud. ⁊ ita dicit iã ple
ne dictaſſe. vbi aũt non eſſet renunciatum iuri ⁊ actiõi cõ
petituris. ſed ſimpliciter partes viciſſim promiſiſſent non
petere reductionẽ tunc dubitauit ⁊ ꝑ parte affirmatiua
ꝙ poſſit peti reductio inducit. d. l. cum antea. que dicit la
ta ſnĩa. nec pactum debere fieri ergo ante factũ nõ ualet.
Scꝺo quia ſnĩa que habet dolum non nocet vt in. l. arbi
tratorũ. co. ti. ⁊ q dolus futurus ſiue ex propoſito ſiue ex
reipſa non remittit̃. vt. d. l. ſi vnus. §. illud. ⁊ huic ſnĩe
velut humaniori inhereret. ſequẽdo Ja. de are. ⁊ ẽt Dy. in
c. ſcienti. de reg. iur. lib. vi. ⁊. l. quidã cum filium. ff. de v̉.
obli. Poſtremo Dy. in quodã ſuo cõſilio cuius tenor iſe
rius deſcribitur. dixit ꝙ ſi tertius ꝓmiſit pro litigatore ſe
facturũ ꝙ litigator ratuʒ laudũ habebit ſub certa pena ꝙ
ab illo tertio põt exigi pena ſi petatur reductio quantũcũ
qʒ laudũ ex aliqua cã nõ ſortiatur effectum ⁊ pp iſtud cõ
ſilium dixit Jo. an. in dicto. v̉. item quid ſi cõpromiſſum.
ꝙ in ſuſſia poſt illud ꝯſilium ſeruatur multa dicta cõpro
mittendi forma. vnde attende bene ꝙ ipſe dicit poſſe redu
ci pp iniquitatem. ſed dicit penam cõmitti ꝯ̃ dictuʒ tertiũ
qui ꝓmiſit facturum ⁊ curaturũ ꝙ litigator non veniet ꝯ̃
Jo. an. in. d. v̉. Item quid ſi ꝯpromiſſum. dicit diſputãdo
fuiſſe determinatum Bono. ꝙ ſi in ꝯpromiſſo adijciatur
clauſula ꝑ hec verba videlicet ꝙ partes per pactuʒ renun
ciant reductioni ad arbitriuʒ boni viri ⁊ omni viri ⁊ actio
ni pro illa petendi competituro in quantũcunqʒ inique ⁊
erronee arbitratum ſit preiudiciũ per illud parti alteri in
feratur ꝙ tunc non poteſt peti reductio licet leſio ſit enor
mis reipſa. nam licet poteſtas arbitratorũ ex preſumpta
mente ꝯ̃hentium contineat tacitam conditionem equita
tis. vt. d. l. ſi libertus. ⁊ in. c. quintauallis. de iureiur. ⁊ de

verbo. obli. l. quidam cũ filium. ⁊ extra de iureiurã. c. ve
niens. In propoſito apparet mens contraria ꝙ nõ cura
uerunt de equitate predicta. vnde nõ eſt recurrẽdũ ad ꝯie
cturas ubi certitudinem habemus. vt. l. continuus. §. i. ff.
de ver. obli. ⁊ quia expreſſum tollit tacitum. eo. ti. l. doli
clauſula. ver. quare fit. ⁊ predicta uera cum reipſa ſolum
leſio contingit. Si autem eſſet laudum ex propoſito dolo
ſum ſeu doloſe latum puta per corruptelam uel gratiam
non tenet quia ſemper compromiſſum habet in ſe tacitã
conditionem dummodo dolus abſit qui in propoſito nõ
abeſt. vt. ff. de arbi. l. ita demum. ⁊. l. non diſtinguemus.
§. cũ quidam. ⁊. ff. de iudi. l. ſi filius. ⁊. l. ſi pretor. §. mar
cellus. In eius enim poteſtate quantũcunqʒ pleniſſima
ſemper dolus excipitur. ff. mandati. l. creditor. §. lucius.
ſin autem ſignanter non fuiſſet facta mẽtio leſionis enor
mis ſed ſimpliciter fuiſſet renunciatum reductioni per pa
ctum tunc poſſet peti reductio per leſionẽ enormẽ q̃ nõ
itelligũtur partes cogitaſſe de illa. ff. de minori. l. ſi ex cã.
in p̃n. ⁊. C. ſi aduerſus ven. pigno. l. fi. extra de integrum
reſti. c. i. Jo. calde. quo ad articulum de quo per legiſtas
non erat bene tractatũ reaſſumpſit q̃onem ⁊ diſputando
decifit ꝙ vbi obſeruantia iuramenti peccatũ inducit uel
inductũ nutrit ꝙ illud iuramentum nihil operat̃ ⁊ tunc
petens reductionem nõ eſt periurus. ⁊ idẽ ſcripſit Hoſt.
in. c. quintauallis. ⁊ ibi refert Jo. an. ſed ſi põt ſeruari ſi
ne peccato tunc tenetur cum obſeruans obſeruando nõ
noceat deo. ſed ſoli ſibi non poteſt peti reductio ꝓpt̃ le
ſionem enormem qñ dicta clauſula eſt formaliter adiecta
vt prediri al̉s reductio peti poſſet quia in iuramento ſem
per ineſt illa conditio que ineſt diſpoſitioni cum quid in
eſt ſi fuerit arbitratus eque. vt. d. l. ſi libertus. ⁊ in hoc re
ſidet Jo. an. dicẽs ꝙ Hoſt. dixit ꝙ quantumcũqʒ ꝓpt̃
leſionem enormem ubi dicta clauſula eſſet appoſita non
poſſet peti reductio quia forſã iudex de equitate dʒ occur
rere ꝯ̃ iniquitatem ubi circumſtantie in hoc ſuadẽt ⁊ hoc
retulit Jo. nihil tamen firmans in. d. c. quintauallis. ſed
non credo ꝙ ius agendi deficiens parti iudex per officiũ
poſſit inducere ⁊ ſupplere. Immo ſine actione experiẽte
ex ſuo officio iudex poteſt repellere. C. de tranſa. l. ubi pa
ctum. circa medium glo. magne. ⁊. C. ut que deſunt ad
uoca. l. i. ⁊ cum ſuis concordantijs. Non obſtat ꝙ iudex
ſupplet excipiendo qñqʒ. ⁊ hoc ideo quia exceptio nititur
equitatẽ. ut. l. i. ff. q̃ꝺ vi aut clam. ⁊. l. fi. ꝺ peti. here. vnde
eadẽ ratione hic videt̃ ꝙ poſſit ſupplere ꝓpter equitatem
⁊ iudex in excipiendo ſupplet qñ exceptio competit. ſʒ qñ
ex aliqua cauſa impeditur ſolus vſus exceptionis. ac in ꝓ
poſito nullum ius nullaqʒ actio competit ad reductioneʒ
petendam. ⁊ ſic deneganda eſt excipiendi potentia. vt. l.
ſi pupilli. §. videamus. ff. de nego. geſt. de peti. here. l. ſi
quid poſſeſſor. in fi. placet igit̃ iſta deciſio uidelicet ꝙ ubi
renuntiatio ſimplex non eſt uallata iuramento ſemꝑ põt
peti reductio quia iuri futuro non renunciatur renuntia
tione ſimplici ſi tamen leſio fuerit enormiſ. ut in. l. ſi ſocie
tatem. §. arbitrorum. ⁊ in. l. vnde ſi nerue. Si uero eſt re
nunciatum per pactum ⁊ maxime iuramento firmatum
non poteſt peti reductio rõne modice leſionis quia abſqʒ
pacto non poteſt peti reductio. ut in. d. §. arbitrorum. ſi
vero leſio eſſet enormis poteſt peti non obſtãte pacto ita
ſimpliciter facto de non petendo reductionem ad arbitri
um boni uiri quia ſub illo pacto iurato ineſt tacita condi
tio ſi arbitrat⁹ fuerit eque. vt i. l. ſi libertus. de opis lib. ⁊
in. c. quintauallis. de iureiur. fallit ſi eſt actum ut nõ poſ
ſit peti ratione enorme leſionis reductio ſi tamen leſio a
conſilio ⁊ a dolo arbitrij trahit originem ſemper poteſt
peti reductio non obſtante quocunqʒ pacto qualitercũqʒ
firmato quia dolus futurus nulla poteſt ratione remitti.

vt. ff. de pactis. l. ſi vnus. §. illud. nulla enim neq; expſſe
neq; intrinſece ſm ve intellectum. licet gl. ibi de uelato
uideat tenere contrarium ſuper ver. illud. ⁊ ſuper v. agat
in pn. Pro quo intellectu multū facit tex. q; tex. ibi dicit
dolum futurū non remitti quāuis reipſa ſi ſit pactu; ne
agatur depoſiti dolus remiſſus intelligitur ⁊ pactum pro
deſt ut ſit bona ꝯtinuatio ⁊ aduerſatio. Sed reſpōde ꝙ
aduerſatur ad ius ⁊ factum quia. ſ. locutus eſt de dolo fu
turo. in v. quāuis. loquit de preterito. ⁊ ſic bene ſe ꝯtinuat
aliū caſum ponendo. ⁊ aduerſat ad iuſ q; valet remiſſio ta
lis doli. erat aūt dubitatio vt non valeret q̄ſi i gnāli remiſ
ſione gratuita non videt dolus remiſſus. Cuius ꝯtrium de
cidit in depoſito in quo ſolus dolus ⁊ lata culpa venit q̄
dolo comparat. ff. depoſiti. l. qd nerua. Ideo tex. ibi dicit
reipſa. vbi aūt veniret dolus ⁊ culpa gnālis remiſſio por
rigeret ad culpā non ad dolum. ſm Guil. Ray. ⁊ Bar.
ibi ⁊ latius p eum. in. l. aurelius. §. caya. ff. de libe. lega.
Si aūt leſio eſſet enormis aut enormiſſima pōt peti. non
obſtante ꝙ adiecta ſunt illa vba rōne enorme leſionis qꝛ
pactū de vna re factū non porrigit ad aliam. vt. d. l. ſi vn⁹.
§. āte oīa. ſed alia res eſt enormis leſio: alia enormior: alia
enormiſſima vt igitur reductio fieri non poſſit rōne enor
miſſime ꝯſilium eſt vt etiam de enormiſſima fiet mentio.
⁊ modus practicādi erit vt partes concedant liberā ⁊ ab
ſolutam poteſtatem arbitratori ius vnius partis in totu;
⁊ in parte alteri concedendi ⁊ donationis titulo ꝯferendi
ſicut enim pōt ꝯſtitui procurator ad donandū ⁊ dilapidā
dum bona ipſius ꝯſtituentis ⁊ in totum ⁊ in pte cū i re ꝑ
pria quilibet eſt moderator ⁊ arbiter. vt. l. in re mandata.
C. mandati. ſic ⁊ hic eadē poteſtas pōt concedi arbitrato
ri. nec video quid repugnet cū omnis ꝯui poteſtas ex cō
promiſſo ſumat. vt. l. non diſtinguemus. §. de officio. de
arbi. ⁊ ita cōcipiendo pactum ex leſione ēt enormiſſima
circumſcripto dolo arbitratoris nunquā poterit peti redu
ctio. Ratio eſt q; partes dādo donandi potentia; non le
dunt cum ſic eos damnare placuit. vt in regula iuris ſciē
ti. coniuncta. l. i. de dona. ſanū enim eſt ꝯſilium ſm. By.
in dicto ſuo conſilio ꝙ extra compromiſſū duo interueni
ant qui viciſſim ſibi penam ꝑmittant ſi quis ꝯtentiū nō
ſeruaret laudum ferendū. nā tunc nihil aliud inquiratur
niſi an aliquis ꝯueniat. ⁊ tunc ꝯ filiu; qui promiſit laudū
ſeruaturum p contrauenientem pena cōmittit nec de illi
us queritur intereſſe. ⁊ ideo tunc laudum licet nō ſorcia
tur de iure effectū tn̄ pena nihilominus petitur. Pro cu
ius opi. facit q; cōtingit in multis ꝙ actus ſunt nulli ⁊ nō
poſſunt dici nulli quia nō. in glo. l. ſi creditoribus. C. de
ſeruo pi. dato ma. ⁊ hoc itelligo niſi nullitas cauſet a do
lo arbitratoris alſ dolus futurus poſſet remitti qd ē fal
ſum ⁊ daret materia malignandi ⁊ aperiendi viam mali
tijs quorū radix eſt amputanda. ff. de rei ven. l. in fundo.
⁊ quod ē interdictum directo eſt interdictū ēt per obliquū
C. de legibus. l. non dubium. plene p By. de reg. iur. c.
fi. ⁊ nō. de legibus. l. fraus. Ja. in aut. decernimus. C. de
arbitris. ſic dicit an poſſit renunciari per pactū reductiōi
ad arbitriū boni viri. dicunt doct. dicit Ja. ꝙ in quolibet
ꝯpromiſſo ineſt tacita ꝯditio ēt ſi fuerit iuramento uallatū
videlicet ſi ceſſet dolus arbitratoris ex animo. ⁊ ideo ſi do
lus fuerit ex aio quantūcunq; pactū interueniat de non re
ducendo ad arbitrium boni viri pōt reduci. vt. l. fi. C. de
non nume. pecu. ⁊ ſi dolus interuenit reipſa ēt ſm quoſ
dam pōt reduci ad arbitriū boni viri. nō obſtante quocū
q; pacto de non reducendo. nā in qualibet ꝯuentione ge
nerali tacite intelligit legalis diſpoſitio per modu; diſpo
ſitōis vt ſi promitto colonum de fundo non expellere itel
ligit ſi ſoluit mercedē. vt. l. quero. §. inter locatorē. ff. loca
ti. Itē ſi promitto filium non exheredare intelligit ſi cām
ingratitudinis nō comittat per quā mereat exheredari.
vt. l. quidā cum filium. ff. de ver. obli. ⁊. l. vir bonus. ff. iu
di. ſolui. ⁊. l. non cogendu;. §. ac iuſtas. ff. de procur. ſic ⁊
hic ſi promitto non petere reduci ad arbitrium boni uiri
laudum. intelligitur ſi dolus ex animo ſiue reipſa ceſſet. ⁊
hec eſt cōmunis opi. mihi tn̄ dicit Jac. bu. non multū pla
cet q; non video dicit Ja. quare nō poſſit remitti p pactū
recurſus ad arbitriu; boni viri qcquid dixerit By. ubi do
lus eſt reipa. vt in. l. ij. C. de reſcin. ven. ſed ſic qn̄ ē dolus
ex aio. nec obſtat ar. q; tacita ꝯditio legalis ſubintelligit
q; verum eſt niſi aliud exprimatur. Quid ergo ſi promit
to laudū non reducere ad arbitriū boni viri ſiue ſit equu;
ſiue iniquū dūmodo dolus ex animo arbitri non interue
niat quare non valebit hoc pactū. certe dicit Jac. bu. non
uideo. ⁊ hoc tenet Odof. in. d. l. ij. C. de reſcin. vē. dr̄ etiā
dicit Jo. ꝙ hoc tenet Inno. in. c. quātauallis. de iureiur. ⁊
hoc ēt tenet Ja. de are. in. d. aut. decernimus. Et probat
pulcherrima rōne: certum eſt eni ꝙ ſtipulatio ꝑtoria pōt
alterari ex conuentione partium ⁊ tūc fit ꝯuentionalis.
vt. l. in ꝯuentionalibus. ff. de v. ob. quare ergo nō ita hic
non poteſt conueniri expreſſe per pactum qd laudum nō
petatur reduci ad arbitrium boni viri ſiue ſit equum: ſiue
iniquum dum tamen dolus non procedat ex animo arbi
tri ſed reipſa. ⁊ in hoc ſapiat nām arbitri. cuius ſnīa non
poteſt retractari. certe ualde bene pōt fieri. dicit ibi Jac.
bu. vt. l. vnde ſi netue. ff. pro ſocio. videtur loqui in dolo
ex aio procedente. ⁊ ideo cum quidam meus clientulus. di
cit Ja. ꝑmiſiſſet ſub pena non petere reduci laudū ad ar
bitriū boni viri. ſiue eſſet equu;: ſiue iniquū. dum tamen
dolus ex animo non ꝓcederet ꝯtingit ꝙ reipſa dolus in
terceſſit ⁊ uolebat petere reduci ad arbitriū boni uiri. ſed
timebat ne penā incurreret pp opiniones q̄ ſunt uarie cir
ca hoc. ut dixi. ego dedi ꝯſilium vt cederet ius ſuu; tertio
amico ſuo ſub hac forma cedo tibi iudicis offiū ad reducē
dū tale laudū ad arbitriū boni uiri. ſi ⁊ inquātu; mihi cō
petit ſine pene cōmiſſione. modo titius experiet iure ceſ
ſo ſi iudex ſequēdo opinionē q̄ ē magis cōis dicat non ob
ſtāte pacto poſſe reduci q; planum eſt ꝙ non cōmititur
pena. ſi aūt iudex ſequat opinionē quā de iure dicit Jac.
puto ueram ⁊ dicat non poſſe reduci ad arbitrium boni
uiri obſtante pacto cū dolus non ex aio ſed reipſa inter
ceſſerit tunc ēt non cōmittetur pena quia cedens non ceſ
ſit pure ſed ſub conditione ſi ⁊ inquantum ei competit ſi
ne pene cōmiſſione ius reducendi ad arbitriū boni uiri.
ar. ad hoc. ff. de alie. iudi. mu. cauſa fa. l. iij. §. opus. ⁊ qd
ibi nō. idem vero Jac. bu. in. l. fi. C. de ꝯtrahen. empt. ſic di
cit an poſſimus renunciare ꝙ nō poterim⁹ reduci laudū
ad arbitrium boni viri doc. cōmuniter dicunt ꝙ non. mi
hi tn̄ uidetur ſic dicendu;. ꝙ aut dolus interuenit ex aio
arbitri ⁊ illi renunciari non poſſit quia ſic eſſet remittere
dolū futuru; qd eſſe non debet. vt. l. iuriſgentium. §. ſed
ſi paciſcar. ff. de pactis. aut interuenit dolus reipſa. ⁊ tūc
aut vltra dimidiam iuſti precij ⁊ nihilominus non obſtā
te pacto vel renunciatione petere poſſum reduci ad arbi
trium boni viri quia idem ſi facerem pactum in cōtractu
ꝙ venditionem non reſcinderem. vt. l. ij. C. de reſcin. vē.
aūt infra dimidiam iuſti precij. ⁊ tunc ſatis uidetur durū
ꝙ huic dolo renunciare non poſſum. Cy. in. l. cu; antea.
C. de arbi. ſic dicit an poſſit conueniri per pactum ut ſen
tentia ferenda per arbitratorem nō petatur reduci ad ar
bitrium boni uiri. l. cum antea. C. de arbi. eſt ar. ꝙ non.
nam dicit ꝙ pactum fieri debet poſtq̄ diffinitio preceſſe
rit non ante. ⁊ in hoc eſt differentia inter iudicem ⁊ arbi
trum. ⁊ rationem diuerſitatis aſſignat. Cy. in. d. l. Pre
terea aut ſnīa habet dolum propoſitum: ⁊ tunc uidet ꝙ
tale pactū nō nocet. ut. C. de arbi. l. arbitror. Preterea

futurus dolus ſiue ex ꝓpoſito ſiue reipſa non pōt pacto
remitti:ut.l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac.cum ſi.Econtra vī
ꝙ poſſit ⁊ valeat pactū cū ꝑ hoc reducat̃ ſnia arbitrato
ris ad ſnīam veri arbitri:q: ꝯtractus pōt ex poſt fcō nām
ſuā extendere:ut.ff.de ꝑſcrip.v̄b.l.nālis.ad fi. ergo ⁊c̄.
ut.ff.de arbi.l.diem ꝓferre.§.ſtari.niſi eſſet dolus ex ꝓ
poſito:ut.C.de arbi.l.arbitroꝝ. Quid dicemus omiſſis
allegationibus.breuiter refero q: Ja.ō are.dicit ꝙ p̄ma
opinio eſt humanior ⁊ eam tenet firmiter doctor meus.
extra de reg.iur.c.ſcienti.in apparatu ſuo in addit.ſuis.
ff.de v̄bo.obli.l.qdam cum filiū.Sed nunqd erit aliqua
cautela qua poſſit derogari de iure noſtro illi.l. ſi ſocieta
tem.§.arbitroꝝ.⁊.ff.de ope.liber.l.libertus. dicūt qdaꝫ
docto.⁊ aduocati ꝙ ſic remitendo ꝑ pactum reductionē
ad arbitriū boni viri ſeu ius uel actiōe pro ea petenda cō
petituꝝ:argu.ff.de libe.lega.l.non ſolum.§.fi.⁊.l. ſi qs
rōnis.ff.de pac.l.ſi vnus.§.illō.⁊ ego dicit Cy.ſic aliqñ
dictaui ꝯpromiſſa:tñ adhuc videt̃ obſtare ne derogetur.
l.p̄uatoꝝ.C.de iuriſdi.om.iudi.Bar.in.d.§.arbitroꝝ.
ſic dicit vtrum poſſit renuntiari petitioni reductionis ad
arbitrium boni viri ⁊ ſi renuntiat̃ qd operet̃ iſta renūcia
tio.Iſtam qōnem ponit Dy.in.l.qdam cum filiū.ff.de
verbo.obli.⁊ in.c.ſcienti.de reg.iur.lib.vi.⁊ Cy.in.l.cū
antea.C.de arbi.⁊ Guil.de cu.in.l.ſi vnus.§.illud.ff.ō
pac.⁊ etiam ſpec.poſt multa videt̃ mihi ſic dicendū:aut
arbitrator inique arbitrat̃ dolo ⁊ tunc talis renunciatio
circa hoc nihil operat̃:ut in allegato.§.illō.⁊.l.ꝯuenire
ff.de pac.dota.⁊ ita loqt̃ diſputatō Dy.ſuper hoc allega
to.c.ſcienti.Si v̄o ſine dolo tunc aut eſt deceptio in ma
gna quātitate:aut in parua.ſi magna pōt peti reductio.ſi
in parua ſecus:ar.ff.de mino.l.ait p̄tor.§.queſitum.⁊.l.
ſi ex cauſa.in p̄n.ff.eo.ineſt ergo in hac renunciatione ta
cita ꝯditio de non petendo reductionē.ſ.niſi īmoderate le
deret:arg.l.quero.§.inter locatorē.ff.loca.⁊.l.qdam cuꝫ
filium.ff.de v̄bo.obli.⁊ ſic dꝫ intelligi glo.in.l.ſi de meis
§.recepiſſe.ff.de arbi.q̄ dicit ꝙ pōt auferre ō iure vnius
⁊ dare alteri ſubaudi moderate accipiendo ſi in renūcia
tione eſſet dictum ꝙ poſſit accipere de iure vnius ⁊ dari
alteri in magna ⁊ parua quātitate uł moderate ⁊ īmode
rate tunc illud pactum valeret ſm Hoſti.ar.l.i.§.ſi cōue
nerit.ff.depoſiti.niſi eſſet magna quātitas dicit ipſe in.c.
qntauallis.de iureiuran.ſed hoc non bene ꝓbat. Et ſi ē
data ptās arbitratori ꝙ poſſit alte ⁊ baſſe iudicare ꝓut ſi
bi placuerit qd operent̃ iſta v̄ba vide Jo.an.c.humilis
doctrina.de maioritate ⁊ obe.quē ſeqt̃ Bal.i.x.coll.
de lege eor.c.ij.⁊ per eundē Bal.in.l.fi.ff.de teſta.mil.
ſic dicit. ¶ Nō ꝙ liberꝝ arbitriū alicui ꝯceſſum videt̃ re
mittere neceſſitatē obſeruātie legū uel ſtatutoꝝ ⁊ ex hoc
dicunt docto.ꝙ ſi eſt datū poteſtati liberꝝ arbitriū circa
maleficia ꝙ itelligit̃ ei remiſſa ſolēnitas iuris ut ñ teneat̃
obſeruare ordinē iudicioꝝ ſm Ja.de are.⁊ Ray.⁊ Cy.
non tñ per hoc pōt preferre iniquū equo nec auferre ius
partis:ut.l.in fraudē.in p̄n.de teſta.mili.⁊ de hoc ē glo.
ordi.in.c.ſepe.de v̄bo.ſigni.in cle.intelligit̃ etiam ſemꝑ
exceptū ab omni libero arbitrio qs bona fide faciat ⁊ ñ
per dolum:ut.l.creditor.§.lucius.ff.man.⁊ ideo dicunt
docto.ꝙ ſi eſt data poteſtas libera arbitratori auferendi
in parua ⁊ magna quātitate ō iure vnius ⁊ dare parti ꝙ
iſta conceſſio intelligit̃ in cāu in quo arbiter hoc faciat ex
ſimplicitate non ex malicia. nec eſt melior tex.in iure ꝗ̄
ille q eſt in.d.§.lucius.Itē lꝫ ptās habeat arbitriū opat̃
tñ ut teneat̃ qs ſequi formam iuris ciuilis.bene tñ debꝫ
ſequi formam iuriſgentiū:vnde q: de iuregentium requi
runt̃ duo teſtes iuxta illud in ore duoꝝ uel trium ⁊c̄.etiā
in teſta.mili.reqruntur duo teſtes niſi qñ in acie decedit
ut notat̃ in.l.i.ff.de teſta.mili.⁊.l.diuus.eo.ti.C.de teſ.

mili.l.milites in expeditione.lꝫ enim ſolēnitas remittat̃
tñ non intelligitur remiſſa ꝓbatio duorū teſtium quod ē
nondum.Dicit Bar.etiam ꝙ ille qui habet liberū arbi
trium ꝓcedendi pōt procedi non obſtantibus ferijs.⁊ ſi
papa conceſſit alicui plenum ⁊ liberꝝ regimen alicuius ci
uitatis videt̃ ꝙ talis non poſſit ꝯmittere cās ſummarie.⁊
de plano:ut.l.qcq̄.in fi.ff.de offi.proconſul. In ꝯtrariū
videtur per theoricam predictam:Nam ordo iudicioꝝ
non eſt de iuregentiū.ſed de iure ciuili.⁊ obſeruantia iu
ris ciuilis remiſſa videt̃:ut.l.i.ff.de teſta.mili.In ꝯ̄rium
facit.C.de inoffi.teſta.l.ſi qñ.in p̄n.ubi dicitur tenet̃ ſer
uare ꝯſuetudinem ⁊ ſolēnitatem.Bar.in.l.i.C.de ſac.
ſanc.eccle.in ſua repetitione inherendo theorice.Ja.de
are.in.l.i.§.item nunciatio.ff.de noui ope.nun.ſic dicit
aut liberꝝ arbitrium ꝯtinet rei ꝓrogationem ⁊ tunc dicit
liberꝝ ideſt ſine ſolēnitate:ut.l.i.ff.de teſta.mili.aut con
tinet actus ꝓhibiti ꝯceſſionē.⁊ tunc non dꝫ omitti ſolēni
tas:ut.d.l.ſi qñ.in p̄n.aut id qō conceditur non eſt alś ꝓ
hibitum uel ꝯceſſū.⁊ tunc intelligimus etiā ꝙ ñ teneat̃
obſ̄uare ſolēnitates iuris ciuilis:ut.l.i.ff.de teſta.mili.q:
illud dicitur liberꝝ qō non eſt iuri cōi ſubmiſſum.⁊ adde
qō notat Cy.i.l.ſi cum ea.C.de dotis ꝓmiſ.ubi dic̃ ipſe
ꝙ ꝑ v̄bū qō ſignificat merā voluntatem non videt̃ ꝓmiſ
ſum ꝙ qs ledat ius alteri queſitū:ſecus in iure querēdo:
arg.ff.de teſta.mili.l.q in iure militari.cōiuncto tex.l.i.
ff.de teſta.mili.Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de arbi.§.ſeqt̃
in additione q̄ incipit. Clarius ſic dicit. clarius format̃
hec clauſula.ꝙ partes ꝑ pactum renūtiant reductioni ad
arbitrium boni viri.⁊ omni iuri ⁊ actioni ꝓ illa petenda
competituro quātūcunqꝫ inique arbitratū ſit ⁊ ꝗ̄tūcūqꝫ
enorme preiudiciū ꝑ illud alteri parti inferat̃.⁊ hoc fuit
diſputando determinatū ꝙ hoc caſu ſic expreſſo ꝗ̄tūcūqꝫ
dānum vel leſionem reipſa cōtineat laudum.non erit lo
cus reductioni.his rōnibus quia licet poteſtas arbitrorū
ex preſumpta mente cōtrahentium contineat tacitam cō
ditionem equitatis.leges multas ſcripſi ſup̄.§.i.ſup v̄bo
arbitrator.ſufficit tunc.l.ſi libertus.ff.de ope.liber.ibi ⁊
fere ca mens ⁊c̄.de iureiuran.c.veniens. Apparet autē
mens ipſoꝝ contraria dum contrariū expreſſe paciſcūt̃
ceſſat enim illa preſumptio.in incertis enim ⁊ non certis
locus eſt coniecture.l.continuus.§.i.ff.de verbo.obliga.
veniant leges que pet expreſſum tollunt tacitū.ff.de v̄b.
obli.l.doli clauſula.de regu.iur.c.expreſſa:ad caſum fac̄
l.ſi conuenerit.ff.de re iudi.ff.de verbo.obli.l.qdam cū
filium. ¶ Quero ſic de leſione reipſa dixit q: ſi ex propo
ſito ſuo dolo uł partis corrumpētis:ſiue odio:ſiue ex gr̄a
inique laudatū eēt non teneret ex tacita conditione ſi do
lus abſit qui nunc apparet adfuiſſe per.l.arbitratorū.C.
de arbitris.⁊.ff.de arbi.l.ita demum.⁊.l.non diſtingue
mus.§.cum quidam.ff.de re iudi.l.ſi filijs.⁊.l.ſi pretor.
§.marcellus.de caſu:ſic expreſſo dixit:quia ſi fuiſſꝫ gnālis
renunciatio ⁊ leſio reipſa eſſet enormis non impediret re
ductionem ex tacita conditione niſi enormis leſio inferat̃
ff.de vſuf.l.ſi ſtipulatus.ff.ō dāno infec.l.iiij.§.hoc aūt.
ff.de verbo.obliga.l.qui ita.§.conuentionalis.cōiuncta
l.vnde ⁊ ſi nerue.⁊.l.ſeq.ff.pro ſocio.alś ſi enormis nō
eſt leſio tenet renunciatio cū non offendatur aliqua pre
dictarū conditionum tacite intellecte.ita intelligitur qō
notatur in.l.ſi de meis.§.recepiſſe.ff.de arbi.pro diſtin.
allega.ff.de minori.l.ſi ex cauſa.in ꝑncipio.C.ſi aduer.
vendi.l.i.de reſtitu.in integrum.c.i.cum concordantijs.
Adoptiuus meus hanc queſtionem legiſtarum quo ad
iuramentum de quo per eos tractatum non erat tranſ
ſumpſit ⁊ valde plene tractauit ⁊ ante omnia dicit.ꝙ ar
bitramentum cuius obſeruatio peccatum induceret ue
nutriret.non obligat iurantem:vnde nec periurus eſſet.

petens illud reduci.alleg.xxiij.q.iiij.ſi aliquid.⁊.c.ſi per
uentus.⁊ hoc volunt Hoſtié.ut ſcripſi in.c.quitanallis.in
glo.magna.v̄ſi.ſi partes.⁊ hoc nullũ dubiũ.in arbitra
mento aũt alias iniq̃ ↄcordat. Et ꝙ dixt ſup̄ p̄mo mẽbro
de lando ꝙ ſolum reipſa erat iniquũ dicit reductionem
impediri ꝑ tale ut expreſſum iuramentũ ꝙ illa petens eſt
periurus cum ſolũ de ſuo ꝑiudicio agatur inducit qđ dic̄
Hoſti.v̄ſi.ſup̄ alleg.de iureiuran.c.ſi v̄o.⁊.c.ſi cum con
tingat.de in ſti.c.cum veniſſet.de pac.c.q̄uis.lib.vi.ſub
dit tñ Hoſtié.ibi ꝙ forſan ex eq̃tate iudex debet occurrẽ
iniq̃tati ubi circũſtantie hoc ſuaderent ut ibi dixi.facit de
iureiuran.c.ad nr̃am.lo.ij. Si v̄o laudũ eſſet iniquũ: ut
ſup̄ dixi ſecũdo membro.v̄ſi.de leſione. concordans his
que ibi tenet iuramentũ non obſtare ⁊ petentem nõ eſſe
periuꝝ ꝓbat per locũ a diuiſione:q: aut caſus doloſi arbi
tri non includebat̃ in pacto ⁊ iuramento: aut includeba
tur. Primo caſu planũ eſt.inducit de.iureiuran.c.pe.đ
eccle.edifi.c.fi.⁊ iura que ſcripſi de eo qui duxit in matri
monio.c.cũ haberet.ſup glo.iuramentũ. Scđo caſu cũ
dicis includi idem:q: hoc tacitum incluſuꝫ non põt plus
operari q̃ꝫ expreſſum.ſed ſi expreſſe iuraſſet de huiuſmõi
dolo futuro non eſſet iuramentum obligatorium contra
publicum bonũ iuſtitie:contra bonos mores fuiſſet pre
ſtitum.de reg.iur.non eſt obligatorium.lib.vi.cum ſine
pacto ꝑ quẽ ius ꝓnunciari nõ poſſit.xi.q.iij.q nocte.⁊.c.
quattuor.⁊.c.ſeq.⁊ de re iudi.c.i.in.vi.⁊ ſic iſte iurans ĩ
principio criminis ſe inuoluit ꝓpter qđ vtriuſq; turpitu
dinem ↄtinere videt̃.⁊ ſic etiam facit pro dicto Hoſti.in
decre.fi.de pac.ubi ſcripſi in vltima glo. inducit etiaꝫ de
exceptione non numerate pecunie.ſcripſi poſt Hoſtié.
de ſolu.c.fi.fortius etiam hoc ꝓcedit qñ in ipm ↄpromiſ
ſum ẽ ut bonuꝫ viꝝ.⁊ debuit ergo arbitrari ut bono viro
congruebat.ff.loca.l.ſi in lege.i.rñ.⁊ Mathei.xij.bon⁹
homo ꝓfert bona. ¶ Vltimo ſciendũ eſt ꝙ circa tertiũ
ꝙ dixeram ſup̄ ubi dicit Hoſtien.bene placet.ubi ſupra
ꝙ gn̄ale iuramentuꝫ de ſtando dicto arbitratoris ſupple
⁊ de non petendo ad arbitriuꝫ boni viri non impedit re
ductionem.circa hoc etiam vide qđ poſt cũ ſcripſi c.ti.đ
arbi.in.c.ꝑ tuas.in glo.nõ.ergo.⁊.c.ij.ſuper vltima glo.
Ludo.in Rica de arbitris.ff.ſic dicit an valeat renũcia
tio reductionis ad arbitriũ boni viri.⁊ an licet renũciatũ
ſit reductio ad arbitriũ boni.viri fieri poſſit p̄ma facie viꝫ
dicendũ ꝙ non per.l.ſi qs in conſcribendo.C.de pactis.
Item reductio hꝫ inſtar appellationis.extra de arbi.c.
ij.ſed appellationẽ renuntiari põt ⁊ renunciando vlteri⁹
non appellatur.C.de tempo.appel.l.fi.§.fi.⁊.ff.q mo.
appel.non licet.l.fi.§.i.ergo idem dicamus in reductõe.
In ↄ̃trium p̄mo loco eſt ſnĩa Dy.extra de re.iur.c.ſciẽti.
lib.vi.ubi dicit non obſtante reductiõe ex ꝓbabili cauſa
ſnĩam reduci poſſe.hoc idem ſentit Jo.an.in ti.de arbi.
§.fi.ubi igitur ſi adhuc in additione ꝓ hoc adducit glo.ĩ
l.qdam cum filiũ.ff.de v̄bo.obli.ubi Bar.tangit.dicẽs
ꝙ q̄uis ꝓmittat filium non exheredare:tñ intelligit̃ niſi
iuſta cã interueniat.ad hoc.l.quero.§.inter locatorem.
ff.loca.ubi ſi te de domo ↄducta non expellere ꝓmitto.
intelligitur niſi iuſta cauſa ſubſit. Bar.i.d.§.arbitrorũ.
reducit ad hanc cõcluſionẽ.ꝙ aut leſio ex qua iuſta cã re
ductionis pretendit̃ venit ex propoſito.⁊ tunc ſiue in pua
quãtitate:ſiue in magna ↄtingat leſio reduci põt hec ſnĩa
ne dolus futurus remitti videat̃.ff.de pac.l.ſi vnus.§.il
lud nullam.ff.de libe.lega.l.ſi quis rõnes.⁊ de lega.i.l.
ſi ſeruus vetitus.ff.de admi.tu.l.qdam decedens.cuꝫ ſi.
Item ad euitandã delinquẽdum occaſionẽ:ut ſup̄ ẽ dcm̃
aut leſio contingat reipſa.⁊ tunc aut in parua q̃ntitate ⁊
reduci non põt:ut.ff.de in integ.reſti.l.ſcio.de mino.l.ſi
ex cauſa:facit.l.q̄uis.ff.de condi.⁊ demon.aut ĩ magna

quãtitate ⁊ tunc redduci põt. Et ita ſm eum intelligi dꝫ
glo.i.l.ſi de meis.§.recepiſſe.ff.de arbi. ¶ In hãc ean
dem ꝑtem inclinat Bal.in.l.cuꝫ antea.C.de arbi. Pro
quo faciũ ꝙ in ipſa renunciatione nõ venit niſi id de quo
eſt cogitatum.ff.de condi.inde.l.fi.§.idem queſijt.C.de
tranſac.l.ſub pretextu ſpẽꝝ.⁊.l.ſi de certa. Sed hoc licet
in magna quãtitate ledere pars cogitaſſe non preſumit̃
cum in eum tanq̃ꝫ amicũ:de quo preſumi debet bonuꝫ.
l.vnum ex familia.§.fi.ff.de lega.ij.cõpromiſiſſe videtur
ergo ⁊c̃. Preterea in ↄpromiſſo ſemp ſubintelligat̃ clau
ſula ſi iuſte fuerit arbitratus.tex.eſt elegans in.l.ſi liber
tus ita.ff.de oper.liber.ſed in magna quãtitate ledere in
iuſtum eſt:ergo ⁊c̃.⁊ idem tenuit Ange.in diſputatione
ſua.duo inuicem litigãtes. Anto.de bu.in.c.quitauall.
idem tenuit vno addito dicens hoc procedere niſi qñ per
ſimplicem renunciationem hoc fcm̃ eſt.tunc enim cum
parte abſente facta vicietur:ut.l.certũ.§.ſi quis abſẽte.
ff.de confeſ.allegata:l.non ſolum.§.liberationis.ff.de li
be.lega.tunc etiam q̄a iuri futuro renuntiari non potuit.
C.de pac.l.i.talis renunciatio nullũ a iure hꝫ fundamẽ
tum.iſta eſt ſua concluſio. ¶ Aduerte tñ q: id qđ ſupra
dictum eſt qñ leſio ex ꝓpoſito contingit:tunc etiã ratione
parue quãtitatis põt recurri:q: forte eſt intelligenduꝫ:q̄a
aſcendere debet quãtitatem duoꝝ aureoꝝ.al̄s enim ſi de
ſcenderet pro ita parua re actio de dote non ↄpetit.ff.de
dolo.ſi oleum.§.fi.cum.l.ſeq. ¶ Aduerte tñ q̄a ſi ꝑtes
eoipſo ꝙ in arbitratorem ↄpromiſerũt dictus arbiter eis
notificauit qd ſententiare intenderet.tunc nullo caſu mũ
di põt talis ad arbitriuꝫ boni viri reduci.iſtud eſt dictum
ſingulare ⁊ ẽ dictum Bal.ſm eum in.l.ſi venditor.C.đ
reſcin.vendi.⁊ per illum tex.q hoc ab extra ꝓbat.impu
tent enim ſibi ꝑtes que dum ſnĩe ferende periclã habue
runt in taleꝫ ↄpromiſerunt:q: dolus aut iniuria ĩ ſciẽtẽ
non cadit.C.de tranſac.l.cum donationis.cum ſi. Et an
valeat ſtatutum ꝙ ſnĩa arbitratoris reduci non poſſit ad
arbitriũ boni viri. Bal.determinat ꝙ ſic.in.l.cũ antea.
C.de arbi.niſi ineſſet dolus.in quãtũcunq; enim ĩ gn̄ali
verbo ↄpꝛehenſus non videt̃ ex hoc.ff.de dona.l.filius.
cum ſi. ¶ Sed qd ſi in dicta renunciatõe iuramentũ int̃
poſitum eſt.an hoc caſu aliqd habeat operari ⁊.ſi in ma
gna quãtitate qs leſus eſt:poſſit nihilominus tñ reduci.
Federicus de ſenis in ſuo cõſilio.c.xcv.tenet hoc caſu re
duci non poſſe cuꝫ poſſit iuramentũ ſine interitu ſalutis
eterne ſeruari.ex̃ de iureiurã.c.veniens.⁊.c.cũ ↄtingat.
quapropt̃ ↄcludit ꝙ niſi euidens appareat iniq̃tas nunq̃ꝫ
talis ſnĩa reducit̃.ul̄ ſꝫ Hoſti.in.d.c.quitauallis.niſi ipſe
arbitrator mãdaret aliqd ↄ̃ diuinam religionẽ.alle.extra
de appel.c.fi. Jo.an.in quodã ſuo ↄſilio incipiẽte thema
ſup quo ↄſilium petit̃ tenet idẽ qđ tenuit Fede.addendo
oĩ caſu quo reductio peti poſſꝫ neceſſariã eẽ abſolutõeꝫ
a iuramento p̄dicto.ad hoc ex̃ de iureiuran.c.debitores.
Bar.quẽ ſeq̃tur Anto.de bu.i.§.arbitroꝝ.⁊ in.d.c.de
bitores.tenet hoc iuramentũ ipſi renunciationi nihil ad
dere:regulariter enĩ nihil addit:ſed tanq̃ꝫ acceſſoriũ ſeq̃t̃
ipſius ↄ̃ctus naũ.ff.qui ſatiſda.cog.l.qui iurato.C.de ñ
nume.pec.l.fi.idem Bar.in.l.ꝓcur.ff.de cõdi.indebi.
Pro Federico facit q: aliqñ iuramentum nature ↄ̃ctus
ſupaddit.q̄uis enim in obligatõibus facti ſuccedat oblĩo
ad intereſſe:ut.l.ſtipulatões non diui.§.celſus.ff.de v̄b.
obli.vnde iuramentũ facit quẽ non ꝑciſe teneri ad fcm̃ ⁊
ad id cogi.glo.eſt ſingularis in.l.ſi pecuniã in parua gl.
ff.de ↄdi.ob cau.ſm Bal.in.l.i.de ſen.que pro eo qđ in
tereſt:⁊ hꝫ ĩ ſe iuramẽtũ ãnexũ virtutẽ ſi ñ valꝫ qđ ago ut
ago valet ut valere põt.tex.eſt i.l.cũ pater.§.filius mr̃eꝫ.
ff.de lega.ij.ſꝫ Bar.in.l.i.§.ſi quis ita.ff.v̄bo.obli. Itẽ
habet virtutẽ clauſule rato manente pacto.C.de trãſac.

l.ſi qs maioꝛ. Item virtuteʒ guarantigie. facit enim ꝯctuʒ
habere paratam executioneʒ iſtud eſt nouū dictū Bar.
in.l.ij.ff.de iureiurā.qđ limita ſʒ Bal.in.l.i.C.de iure
iur.in. Quid aūt ſi in renunciatōe dictuʒ eſt ꝙ poſſit ledē
in parua ⁊ magna quātitate nec reductioneʒ petere. dic
ſm Jo.an.in.d.ti.de arbitris. dum refert diſputationeʒ
Jo.calde.ꝙ eo caſu inquātūcunq; in maxima ꝗtitate le
dat reipſa.tū nunꝗ reductio peti poterit ꝙ ſi ex ꝓpoſito
idem dicas ꝙ ſupra ⁊ idem limitando.m̄ tenet Anto.de
bu. Bar.⁊ Bal.in.d.l.cuʒ antea.ſed an vigoꝛe dictoꝝ
verboꝝ poſſit in totum vnā ꝑtem ledere videt̃ ꝙ ſic ꝙ idē
ius eſt de toto qđ de parte maxima.ff.de excu.tuto.l.ꝑ
litem. C.de reuocan.dona.l.ſi vnꝗ.cum ſi. Item ꝯtrium
eſt ſnia Bal.ī.d.l.ſi procuratoꝛ.ff.de ꝯdi.indebi.cum in
omni vboꝝ ꝓlatione gnāli donatio excluſa videt̃.ff.mā.
l.creditoꝛ.§.lucius.ff.de pac.l.ꝯ iuris ciuilis regulas.§.
item arbitramentū. Itē arbitramentum ⁊ tranſactio eq
parantur. C.de iudi.auť.ſi non ꝯtigerit.⁊ in coꝛpoꝛe vñ
ſumitur.ſed trāſactio non pōt fieri niſi aliquo dato uel re
tento:ut.l.tranſactio.C.de tranſac.ergo ⁊ arbitramētū.
Preterea arbitratoꝛ dicitur bonus vir.ff.de arbi.l.non
diſtinguemus.§.de officio.ergo debuit id facere qđ ſuo
nomini ꝯuenit. C.đ offi.prefec.vr.l.i.⁊ ſic ꝑtes ꝯcoꝛdare.
nō aūt in totum largiri. Item an dolus in arbitramento
preſumat̃ in dubio. Fede.in.d.cōſilio tenet ꝙ non per.l.
dolum.C.de dolo.⁊.l.quotiens.§.q dolum.ff.de ꝓba.
Anto.de bu.⁊ Bar.dicunt ex qualitate facti id ꝑſumi:
ſi eniʒ ī magna ꝗtitate grauaret dolo id feciſſe ꝑſumitur.
ff.de his que in frau.credi.l.oēs.§.lucius. Idem forte ſi
iuberet dare res precioſas.hoc ꝑ tex.notabileʒ in.l.cum
ſumma.ff.de pecculio.ubi dicit ꝙ alienatio reruʒ magis
precioſarum preſumit̃ in fraudē facta ⁊ non eſt alibi ſm
Ange.in.l.ij.C.de peti.heredi. Jo.calde.in ſua diſputa
tiōe que incipit. Duo litigātes cōpꝛomiſerunt ſic dicit.ꝓ
mitto ꝙ legiſte dicunt circa iuramentū appoſitum ſuper
eo qđ dicitur legi obuiare.dicunt ipſi ꝙ aut iuramentuʒ
adijcitur ſup eo qđ eſt contra ius cōe.⁊ tunc non obligat
ut.l.non dubiū.C.de legi.⁊.l.ſi ex falſis.C.de tranſac.
aut ꝯ ius ſpāle.⁊ tunc quia id facilius tollitur ꝗ ius cōe
hū obligat:ut.l.ij.⁊ auť.ſacramenta pubeꝝ.C.ſi aduer.
vendi. Dy.in regula.non eſt obligatoꝛiuʒ.dicit ꝙ ſi iura
mentum adijcitur circa id qđ eſt ꝓhibitum in fauoꝛem
⁊ ꝑuilegium alicuius per eum in fauoꝛē cuius ē ꝓhibitio
⁊ eſt obligatoꝛium:ut in.c.cum ꝯtingat.de iureiuran.⁊ i
c.ꝗuis.de pac.ſed ſi eſt ꝓhibitum ꝓpter turpitudinem
ſine illo cui adijcitur iuramentum tunc iuramētum nihil
operat̃:ut in regula non eſt obligatoꝛium.cū ꝯcoꝛdātijs.
⁊ in.c.ſignificante.de pigno.⁊ apertius qđ nō.in.c.pe.
de emp.⁊ vendi.⁊ in.l.ij.C.de reſcin.vendi. Item eſt ſci
endum ꝙ ꝓ indubitato hētur ꝙ ubi qs gnāliter iurauit
ſtare arbitrio arbitratoꝛis pōt petere ꝙ iniquū arbitriuʒ
reducatur ad arbitriū boni viri. Nec obſtat iuramentuʒ
nec eſt piurus qđ videtur expreſſuʒ in.l.ſi libertus ita.ff.
de oper.liber.⁊ in.c.veniens.⁊ in.c.quanto.de iure
iuran.ubi ibidē.⁊ hoc nō. Inno.⁊ Spec.in ti.de arbi.
§.i.vſi.ſed pone. Idem etiam dicit Inno.de pena appo
ſita ꝙ hoc caſu non cōmittitur:ſed citra penam reducere
petetur.qđ placet Dy.niſi ſpāliter fuerit ꝯpꝛomiſſum ſb
pena ꝙ non petet̃ qđ plene ꝓſeqtur in regula ſcienti.de
reg.iur.lib.vi.⁊ finaliter ꝯcludit ꝙ nemo ſani capitis di
ceret ꝙ arbitratoꝛi videat̃ ꝯcedi ꝙ inique ⁊ ꝯ iuris cōis
pꝛohibitionē ꝓnunciet ſiue ꝓnunciare poſſit.ſed Hoſti.
in.c.quanto.dicit ſi ſpāliter dictuʒ fuit ⁊ expreſſe ꝙ ar
bitratoꝛ in totum uel in parte ius vnius partis poſſit alti
parti dare ⁊ quātūcūq; inique ꝓnūciet dʒ ſtari dicto ſuo
ſi iuramentum interueniſſet uel poſtea eſſʒ ꝓmiſſa pena

de rigoꝛe iuris iurans ⁊ non parens deierat ⁊ in penam
pꝛomiſſionis incurrit:ut in.c.i.⁊.iij.de pac.ubi dicitur ꝙ
ſi dictum arbitratoꝛis eſſʒ ꝯ deum quo caſu nullo paren
dum eſſet per notata in.c.ad aures.de temp.oꝛdi. ſubdit
tū ipſe ꝙ foꝛte ex eqtate iudicis ex officio dʒ occurrere ini
quitati tanta poſſet eſſe penſatis locis:cauſis:tꝑibus ⁊ qli
tatib⁹ ꝑſonaꝝ.de trāſac.c.fi.de arbi.c.ij.ſʒ Guil.i ſpec.ī
ti.de arbi.vſi.item qđ ſi ꝯpꝛomiſſum.videtur tenere ꝙ iu
ramentum hoc etiam non obliget.alleg.de iureiuran.c.
ad nr̄am.⁊.c.quēadmodum.⁊ de foꝛo cōpe.c.ſi diligēti.
in fi.⁊ qꝛ ꝯ bonos moꝛes:ut.ff.de pac.l.iuriſgentium.§.
pretoꝛ.⁊ extra de pacꝭ.c.fi.⁊ qꝛ per illud videtur foꝛtius
ius remitti:ut.l.illud.§.pacta.⁊ quia per id inuitat̃ quis
ad male ꝓnunciandū:ut in eadem.l.§.illud quoq;.⁊ de
pac.l.cōuentioneʒ.alleg.l.cum ꝑcario.eo.ti.l.fi.⁊.l.ſi li
bertus.de ope.liber.⁊ hec ſolutio ꝓbat̃.ff.quaꝝ re.act.
non datur.l.i.§.que onerande.⁊ refert ꝙ qdam dicunt
hoc pactum valere:ſed non ſimplicem renunciationem.
His ſic pꝛemiſſis dico dicit Jo.calde. indubitāter ꝙ ſi ar
bitratoꝛ mandauerit āliqd qđ ſit iniquū ⁊ ꝯ deū ⁊ cuius
obſeruantia induceret peccatum illud non valet. nec ad
illud obligat̃ per iuramentū:vnde hoc caſu petens redu
ci dʒ audiri non obſtante iuramento: nec nunc cuʒ petit
eſt periurus.xxij.q.iiij.ſi aliqs.⁊.c.ſi qs ꝯueniēs.⁊.c.qn
tauallis:cum ſi.⁊ hoc voluit etiam dicere Hoſtiē. Si aūt
id qđ mandauit de ſe non eſt ꝯ deum ⁊ eius obſeruātiaʒ
nō inducit peccatū nec nutrit:ſed ālſ ē iniquuʒ diſtinguo
aut eſt iniqtas in reipſa:aut dolo arbitratoꝛis: ut qꝛ ſic ini
que ꝓnunciauit ex alterius partis odio gratia uel ſoꝛde.
Pꝛimo caſu puto iuramentum obſtare ⁊ per ꝯñs ipſuʒ
petentem reductionē eſſe piurum cū hic ſolū de ꝑiudicio
iurantis agatur ꝗtum ad iura ſua ꝙ ꝓ ſe ponit cum iura
mento maxime ſponte ſe obligare ex certa ſcientia:ut ī.c.
cum veniſſet.de inſti.⁊ ꝑ rōnem.c.ſi vō.⁊.c.cū ꝯtingat.
de iureiuran.⁊.c.ꝗuis.de pac.lib.vi. nec fateoꝛ hoc cāu
aliqd induci ꝯ publicam vtilitatem uel ꝯ bonos moꝛes.⁊
hoc caſu ſit veꝝ ꝙ ꝑmo dixit Hoſti.de pena ꝯpꝛomitten
da. Si vō arbitramentuʒ fuit iniquū ⁊ doli arbitratoꝛis:
ut qꝛ ſic inique pꝛonunciauit ex alterius ꝑtis odio uel grā
uel ſoꝛde coꝛruptus dico hunc petentē reductionem non
eſſe piurium nec ſibi obſtare ꝑdictum iuramentuʒ qđ ſic
pꝛobo:qꝛ aut dicis ꝙ pꝛedicta vba non includebant deū
caſum.ſ.qñ dolo arbitratoꝛis pꝛonunciaret inique ⁊ tunc
planum eſt ad talē caſum de quo non fuit dictū nec cogi
tatum non eſſet extendendū iuramentū.de iureiuran.c.
penul.de renun.c.cum inter.de iureiuran.c.ad noſtraʒ.
qđ me.can.c.ad audientiam.cuʒ ſi. nec eſt veriſile ꝙ hoc
caſu voluerit ſe obligare ꝓpter diſpendium ⁊ ꝑiudiciuʒ
ſalutis eterne ꝙ hoc caſu facit iminere arbitratoꝛi.đ iure
iuran.c.ad nr̄am.maxime cum dictus dolus ſupuenerit.
ad hoc de eccle.edi.c.fin.de iureiuran.c.petitio.⁊.C.de
tranſac.l.ſi ex falſis.ff.ad municipa.l.fi.⁊ qđ nō.xi.q.iij.
c.preceſſoꝛ.in glo.fi.aut ꝑ pꝛedicta vba includebant̃ iſti
caſus.ſ.ſi dolo arbitratoꝛis ⁊c.⁊ tunc idē qꝛ ſi expꝛeſſe de
huiuſmodi dolo futuro feciſſet mentionem iuramentum
non fuiſſet obligatoꝛium:qꝛ hoc caſu ꝯ publicam iuſtitiā
⁊ honeſtatem ⁊ bonos moꝛes preſtitū fuiſſet cuʒ nulla ꝑ
mutatio cuius noīe appellat̃ poſſit fieri ſine pacto cuʒ ſit
dolo:odio:ꝑ gratiā:uel per ſoꝛdes.xi.q.iij.c.recte.⁊.c.
quattuoꝛ.cum ſequētibus.de arbi.c.ij.de re iudi.c.i.lib.
vi. Iteʒ ſic expꝛeſſe pꝛomittendo videtur ſe ſoꝛciare pacto
arbitratoꝛis quare nō obligatur ex quo petit ut ad bonuʒ
virum reducatur. xxij.q.iiij.ſi ad peccatum. ſm hoc
iuramentum turpitudinem continet etiam ex parte iurā
tis ⁊ ſic non contradicit.facit quod nō. Hoſtien.de pac.
c.fina.in verbo nullum.facit etiam opinio que habetur.

ꝙ non obſtante iuramento pōt opponi excepti doli per arbitratorem: etiā poſt biennīū ꝓpter peccuniam nō numeratam quā tenet Hoſti. ⁊ plene nō. de ſol. c. ſi. hoc. n. probo nedum ex mente: ſed ex vbis cōpromiſſi qꝛ ex themate dicitur ꝙ compromiſerunt partes in iſtuꝫ tanꝗ̄ in bonum viꝝ. tale enī arbitriū preſtare debuit quale bono viro ꝯuenit: ut dicit. l. ſi in lege. ff. loca. ſed planum eſt ꝙ arbitrando doloſe non fecit ut bonus vir. vnde Tulius i libro de officijs deſcribens bonū viꝝ dicit ꝙ in bonū viꝝ non cadit metus. ſequit̃ ergo ⁊ ꝯcluditur ꝙ per dictaꝫ. l. ſi in lege. ꝙ irrita eſt approbatio conductoris dolo facta: quia reductio licite petitur iuramento non obſtante. dñs Flo. de ſancto petro de bononia in repetitōe. §. arbitroꝝ ſic dicit ſi quis renuntiauit non petere reduci ad arbitriū boni viri: an teneat renuntiatio ita ꝙ non poſſit peti reductio. Ja. bu. tangit in auͭ. decernimus. C. de arbi. ibi vide hoc non firmat clare. videt̃ tñ dicere ꝙ cōis opinio ſit ꝙ renuntiari non poſſit vllo modo quo min⁹ reductio petatur qualitercūqꝫ ſit. alibi tñ. ſ. C. ꝺ ꝯtrahen. emp. ſic diſtingnit. aut dolus interuenit ex animo arbitri ⁊ illi renuntiari non pōt: qꝛ hoc eſſet remittere dolum futurum qꝺ eſſe non pōt. l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. ff. de pac. aut interuenit dolus reipā. ⁊ tunc vltra dimidiā iuſti p̄cij ⁊ nihilominus petitur reductio: non obſtante pacto uel renunciatione: arg. l. ij. C. de reſcin. vendi. aut infra dimidiam iuſti precij. ⁊ tūc ſatis videt̃ duꝝ ꝙ huic dolo renūtiari non poſſit. Ita tranſiuit Ja. bu. cuius vba nō. quia ut patebit ex ſequentibus. hoc idem approbat Bar. pro parte. ⁊ ꝓ parte dꝫ luniuari. ꝓut dicit ipſe Bar. īfra per illum tex. Dy. de hac queſtione tangit in. l. qdaꝫ cū filiū. ff. de vbo. obli: in regula ſcienti. de regu. iur. in. vi. Cy. in l. cum antea. C. de arbi. Guil. de cu. in. l. ſi vnus. §. illō. ff. de pac. Guil: in ſpec. in ti. de arbi. §. fi. vſi. item ſi compromiſſum. Inno. Hoſti. ⁊ alij canoniſte in. c. qntauall. de iureiuran. quoꝝ omnium opinio. ſimplr̃ omitto: quia ſatis pūt omnia eorum dicta ad concordiaꝫ reuocari. dic ergo ẜꝫ Bar. in. §. arbitroꝝ. Aut arbitrator inique arbitratur dolo. ⁊ circa hoc nihil operatur renunciatio: ut. d. l. ſi vnus. §. illud. ⁊. l. cōuenire. ff. de pac. dota. ⁊ ita loqt̃ tota diſputatio Dy. in. c. ſcienti. de reg. iu. in. vi. Aut ſine dolo. ⁊ tunc aut eſt deceptio in magna quantitate: aut in parua. p̄mo caſu pōt peti reductio. ſcđo non. argu. ff. de mino. l. ſi ex cauſa. in p̄n. quia in hac renunciatione ineſt tacita conditio. ſ. niſi imoderate me lederet. ar. ff. de vb. obli. l. qdam cum filiuꝫ. ff. loca. l. quero. §. inter locatorē. Ita dicit Bar. intelligendo glo. que eſt in. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbi. que dicit ꝙ ſi arbiter pōt de iure vnius auferre ⁊ dare alteri: qꝛ debet intelligi. ſ. moderate accipiendo. Quid aūt ſi eſſet expreſſe dictum ꝙ imoderate poſſet an teneret talis cōuentio ita ꝙ non poſſet reclamari. patet. j. ex ſolutione alterius qōnis. Sed quid ſi in renunciatione interuenit iuramentū ⁊ in mā noſtra que dicatur parua uel magna quātitas. dic colligitur ex tex. l. vnde ⁊ ſi nerue. cōiuncta. l. ſi non fuerit. ff. pro ſocio. ſ. ꝙ facta cōputatione ſufficit exceſſus in ſexta totius. Naꝫ cū indubio partes debent eſſe equales: ut. d. l. ſi non fuerit. cum vni mandet vnam ptem de toto dare alteri duas dicitur inique arbitratus: ut in dictis. ll. Nec obſtat ꝙ ut quātitas dicat̃ magna. videt̃ requiri exceſſus vltra dimidiam iuſti precij: qꝛ rūdet Bar. ⁊ hoc rogo pondera: qꝛ illa lex loqtur in taxatione precij facta a ſe: ſecus ſi fiat ab alio qꝛ tunc ſufficit ꝙ in ſexta parte ſit deceptus. ⁊ hic eſt caſus in. §. arbitroꝝ. cum. l. vnde ⁊ ſi nerue. cū. l. ſeq. Et ex hoc infertur ſub dubio tñ forte ꝙ ſi in cōtractu facto p procuratorem. non hñtem ad hoc ſpāle mandatum ſit qs decept⁹ i ſexta pte ſi ꝯ ꝓcuratorē ñ poſſꝫ hři r̃greſſus poſſꝫ

ſplorari remediū dicte. l. ij. C. de reſcin. vē. ſ. ut preciū ſuppleatur ⁊ a ꝯctu recedat̃. ita dicit Bar. hic non tñ p̄ciſe affirmat ſup̄ hoc. tñ Jo. de Imo. ī. l. ſi quis arbitratu. ff. de vbo. obli. ſic dicit in fi. Item adde qꝛ dixit Bar. in. l. ſi ſocietatem. §. arbitroꝝ. ff. pro ſocio. ꝙ enormis leſio dī eſſe qñ quis leditur paliuꝫ in ſexta totius per. l. vnde ⁊ ſi nerue. ff. pro ſocio. ⁊ per hoc ibi concludit ꝙ in caſu. l. ij. C. de reſcin. vendi. ſi forte cōtraxiſſet per ꝓcuratoreꝫ ſuccurret̃ ſibi ſi eſſet leſus i ſexta parte. lꝫ ſecus ſi p ſeipſum contraxiſſet: qꝛ tunc requireret̃ deceptio vltra dimidiam iuſti precij. nam Bar. non videt̃ bene dicere: qꝛ leges allegatas p eum noñ bene ꝓbant de ſexta ſi bene ponderētur. ſed de tertia eius que debebat̃ in effectu. Nam i dubio ptes ſocietatis debent eſſe equales. l. ſi non fuerit. ff. pro ſocio. Ideo ſi arbiter aſſumptus ſꝰ diſtributiōe ptis ſocietatis adiudicat vni ſocio tertiā ptem lucri alij duas partes in effectu videt̃ ledere eum cui aſſignat tertiam ex quo debeat habere dimidiā. ⁊ ſic ſex vncias totius lucri ī tertia parte quā hꝫ minus ꝗ̄ alius q duas vncias habet minus que ſunt tertia pars de ſex. Item in ſecundo dicto non videt̃ bene dicere. ſed potius videt̃ dicenduꝫ. ꝙ aut ille ꝓcurator habuit ſpecificū mandatuꝫ de vendenda re pro certo ꝓcio ⁊ ſic vendidit ⁊ videt̃ haberi proinde ac ſi dñs vendidiſſet cum non ſit dare rōnem diuerſitatis. aut habuit ſolum mandatum cū libera. ⁊ tunc videt̃ hře mandatuꝫ de vendendo iuſto p̄cio: tñ in reſiduō ſit donatio. donandi aūt ptās in dubio non videt̃ data ei cui etiā concedit̃ libera. l. ſi filius. ff. de dona. ⁊. l. contra iuris. §. fi. ff. de pac. ⁊ ideo videt̃ tunc ꝙ poſſit reuocari venditio quaſi facta cōtra formam mandati. etiā ſi infra dimidiaꝫ ſit deceptio niſi modiciſſima eſſet deceptio ſeu leſio: quia tunc de illa non curaret̃: argu. l. ſcio. ff. de in integ. reſti. Si aūt habuerit mandatū de vendendo ꝓ illo precio ꝙ fuerit arbitratus. ⁊ tunc idem qꝛ eadem eſt rō quia in arbitriū eius tanꝗ̄ boni viri eſt cōmiſſum. l. ſi ſic. ⁊ ibi nō. ff. de lega. i. Si aūt fuit datum mandatū ꝙ ꝓ illo precio qꝺ voluerit vendat tunc dūmodo non ꝯmittat dolū nec velit dare videtur ꝙ teneat venditio. ⁊ ſic idem ac ſi ipſemet vendidiſſet: arg. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. uel dic ꝙ in ſecundo ⁊ tertio caſu tenebat venditio. ex quo ex tenore venditionis non apparet aperte contra mādatuꝫ eſſe factum. ſicut enim tenet ſnīa arbitratoris lꝫ inique arbitretur. fateor tñ ꝙ rōne leſionis qꝛ reſpectu effectus nō conſenſit. dominus poterit peti reſcindi ẜm. l. ij. C. de reſcin. vendi. ⁊ hoc clare ſi leſio erit vltra dimidiā iuſti p̄cij uel infra dimidiam p illam. l. idem forte. ſi in tertia p. l. vnde ⁊ ſi nerue. ſup̄ allegata ẜm opi. Bar. que videtur i caſu iſto poſſe ſubſtentari: tñ qꝛ noua eſt ⁊ pegrina timeo ꝙ non ſeruaret̃ in practica. ⁊ potiſſime qꝛ reuera. l. vnde ⁊ ſi nerue. In alio caſu loqtur. ſ. qñ ſunt duo ꝯpromittentes in tertium ⁊ non ꝙ vnus dat mandatū alicui de aliq̄ faciendo eius arbitrio. Subſeqnēter querit idē Florian⁹ in. d. §. arbitroꝝ. Quid ſi in compromiſſo fuit dictum ꝙ ex nunc ptes emologauerunt: qcqd fuerit arbitratū fert̃. Dy. conſuluiſſe ꝙ idē eſt ꝙ in renunciatione ſimplici de qua dixi ut intelligat̃ emologare ſi eque fuerit arbitrat⁹: ut ergo emologatio p̄iudicet dꝫ fieri poſt laudum ẜm cū qꝺ intellige de emologatione expreſſa ut dixi. nam ſnīa arbitratoris non pōt emologari tacito curſu. x. dierum ẜm Inno. in. c. qntauallis. ¶ Queritur ſi renūciatio reductionis ad arbitriuꝫ boni viri ſit vallata iuramento: ut quia iurauerunt ſtare omni eius arbitrio etiam iniquo quātūcunqꝫ dānum intulerit alicui ipſoꝝ ⁊ ꝙ illud ñ poterit ad arbitriū boni viri reduci. ¶ Querit̃ an arbitriū qꝛ reuera iniquū poſſit peti reduci ad arbitriuꝫ boni viri ⁊ petens ſit periurus. ⁊ an ſibi obſtet iuramentuꝫ uel nō

Bar. in dicto. §. arbitroꝝ. ſe expedit dicens ꝙ iuramētū
hꝫ illam ꝯditionem ꝗ̃ pactum ꝓambulū. ſ. de non cōtra
uemendo ſi equū fuerit arbitratus: ut dcō. c. qntaualliſ.
⁊. C. de non numera. pecu. l. fi. ff. ad munici. l. fi. in pn.
⁊ cūm hoc transferunt cōiter iuriſte ꝯtum ad noſtrum
propoſitum: lꝫ circa iuramentuꝫ gnāliter qualiter ⁊ quō
ſit obligatoriuꝫ aliqualiter diſtinguam: ut colligetur ex al
legatis legibus ante determinationeꝫ huius queſtionis.
Sꝫ qꝛ quātuꝫ ad hunc articulū de iuramēto. hec queſtio
eſt magis canonica ꝗ̃ ciuilis. Jccirco ſciendꝫ eſt ꝙ Jo.
calde. vtriuſqꝫ iuris doctoꝛ famoſiſſimus diſputauit iſtaꝫ
queſtioneꝫ cuius determinationē poſtea ſecutus ille vtri
uſqꝫ iuris monarcha ꝓfūdus. Jo. an. eius pr̄ adoptiuus
Jta colligitur ex nōtis per Jo. an. in ti. de arbi. §. fi. vſi.
item ſi cōpromiſſum. ⁊ qa hanc determinationem cōiter
omnes ſequūt᷑: qꝛ etiam queſtio hec vtilis eſt ⁊ qnotidia
na. Jdeo eius ſolutioneꝫ hic interſeram obligationibus
ad ptes omiſſis. Pro clarioꝛi ergo ſolutione huius que
ſtionis habenda premittit ꝙ iura de hac reductōe loquē
tia videntur aliqualiter diuerſa: ⁊ ſic ad ꝯcordiā deducūt᷑
Aut enim eſt ꝯpromiſſum ſtare arbitrio uel arbitrato al
terius partis eo caſu quo id fecerit pōt: ut nō. ff. de arbi.
l. penul. hoc dico ꝓpter nō. C. de ꝯhen. emp. l. ſi in ven
dendis. ⁊ tunc ad arbitriū boni viri refert᷑ ſi arbitrat᷑ iniq̄
ut dicta. l. libertus. ⁊. c. qntaualliſ. ⁊ ſiue nihil arbitret᷑:
ff. de ꝯhen. emp. l. hec venditio. ⁊. ff. loca. l. ſi in lege. aut
eſt ꝯpromiſſum ſtare arbitrato tertie pſone. ⁊ tunc licet q
dam voluerunt dicere ad arbitrium boni viri recurrēdū
in ꝯctibus bonefidei ⁊ non ſtricti iuris. tū hec diſtinctio
non ꝓcedit: imo ſi nihil ſit arbitratus non eſt recedendū
a pſona tertia ſup dicta ſolutiōe. vide ſupra ubi eſt ſupra
dictum Jo. calde. ſuper dicta ſolutiōe. Petrus auteꝫ de
ancha. in cōſilio ſuo qd̄ incipit pmum dubium ſic dicit.
primum de quo querit᷑ non eſt nouum. ſed p antiquos ⁊
modernos plene diſcuſſum ⁊ publice diſputatuꝫ. ⁊ ꝙ re
ductio in caſu nr̄o peti nō poſſit obſtante renunciatione:
⁊ etiam ſpāli ptium iuramento ⁊ ꝓcuratoꝝ ſpālium ad
hunc actum vigent efficaciſſime rōnes. ⁊ ꝙ valeat renun
ciatio facit. Primo quia petitio reductōis eſt ſpēs appel
landi. l. non diſtinguemus. §. cū qdaꝫ. ff. de arbi. ſic ergo
pōt future appellationi renunciari: ut. l. fi. §. fi. C. de tēp.
appel. ⁊ ita ⁊ future reductioni: maxime quia ſicut per re
ductionem petit᷑ emendari iniqtas arbitratoris: ita p ap
pellationē iniqtas iudicantis. l. i. ff. de appel. ubi ergo eſt
eadem rō per omnia. ibi idem ius dꝫ ſtatui: ut. l. illud. ff.
ad. l. aq. ⁊. c. inter corporalia. de tranſ. ꝑ. ¶ Scdō ꝓ hoc
facit ſilitudo quā hꝫ ſnīa iuſiurandi ⁊ trāſactio ad laudꝫ
arbitratoris. nam laudum eſt quedam tranſactio: ut in
aut. ut differentes iudi. §. i. ergo ſicut in illis n̄ admittit᷑
querela iniqtatis qn̄ partes ꝯſenſerunt: ut. l. res iudicata
ff. de re iudi. ⁊. l. nam ⁊ poſtea. ff. de iureiuran. ⁊. l. ſub ꝓ
textu. C. de re iudi. ita nec cōtra laudū roboratum ꝯſenſu
partium preambulo. Nā talis ꝯſenſus in ꝯpromiſſo vide
tur in laudo repetitus. qꝛ ad hoc tpus refert᷑. ⁊ ideo hoc
tp̄s in quo effectus diſpōnis dirigitur debet atrēdi: ut. l.
in tp̄s. ff. de heredi. inſti. ⁊. l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi.
⁊ demō. ex hoc infertur ꝙ iuramentuꝫ in cōpromiſſo ap
poſitum videt᷑ in laudo repetitum: qꝛ ſi ita eſt cū laudum
ſit tranſactio ut dictuꝫ eſt. ſicut ille q venit ꝯ tranſactionē
iuratam recepta reſtituit ius qd̄ habet amittit ⁊ infamis
efficitur: ut. l. ſi quis maioꝛ. C. de tranſa. ita ⁊ ille q venit
contra laudum in quo iuramentū in ꝯpromiſſo precedēti
appoſitum videt᷑ repetitum: ut in conſequenti: qꝛ ad ip̄m
⁊ eius obſeruantiam refert᷑: argu. l. oratio. ff. de ſponſa.
l. ad rem mobilem. ⁊. l. ad legatū. de ꝓcura. ⁊. c. preterea.
de offi. delega. ¶ Tertio pro hoc facit: qꝛ in hoc caſu ceſ
ſat ratio querele premiſſe ſup iniquitate laudi. eſt eniꝫ rō
quia ptes non vident᷑ hoc cogitaſſe ꝙ aſſumptus in arbi
tratorem ⁊ in bonum viꝝ debeat inique arbitrari. ⁊ hec
ratio colligit᷑ in. c. veniens. de iureiuran. ⁊. l. ſi libertus.
de ope. liber. ſed in caſu noſtro partes ꝯuenerunt ⁊ iura
uerunt de iniqtate non conqueri. apparet ex hoc de iniq
tate cogitaſſe ⁊ ei renuntiaſſe. ſcienti ergo ⁊ volenti nō in
fertur iniuria neqꝫ dolus: ut in. c. ſcienti. de regu. iur. in
vi. ⁊. l. i. C. de act. emp. ¶ Quarto hoc firmat libera in
bonis ꝓpriis adminiſtratio. dicit eniꝫ lex ꝙ licitum ē vni
cuiqꝫ ſua cōmittere ⁊ res ſuās pro libito regere ⁊ guber
nare: ut. l. nemo exterius. C. de iudi. ⁊. l. in re mandata.
C. mandati. Jtem ⁊ ſi tertio libere cōmiſit ꝙ poſſet d̄ re
ſua agere qcqd vellet dꝫ eſſe ratum qcqd ipſe gerit etiam
ſi inique dūmodo abſit dolus: ut. l. diem ꝓferre. §. ſtari.
ff. de arbi. ⁊. l. cum qdaꝫ. de lega. ij. ⁊. l. creditoꝛ. §. luciꝰ.
ff. manda. Preterea rem ꝓpriaꝫ pōt quis libere donare
⁊ mari proiicere. l. cuius p errorem. ff. de reg. iu. ⁊. in. l. i.
C. de inoffi. dona. ſi ergo rem certam ⁊ indubitatā q̄. ad
me ſpectat poſſum etiā ſine querela cuiuſcunqꝫ ita male
diſpenſare. multo magis litem dubiam ſic ex toto volun
tati alterius cōmittere: ut ſic quo ad hoc non ſit melioris
conditionis res dubia ⁊ incontrouerſia poſita ꝗ̃ certa
⁊ indubitata: ut. l. ordinata. §. fi. d̄ libera. cau. ¶ Quīto
hoc ꝓbatur ex eo qꝛ ſicut ex futura iniqtate laudi poterat
ledi ita poterat cōmoduꝫ conſequi ſi arbitratoꝛ ꝓ eo iniq̄
pronuntiaſſet. cum auteꝫ ita actus ⁊ diſpoſitio pendet ꝙ
pōt tendere ad onus ⁊ cōmodum alicuius non pōt pretē
dere leſionem ſi cōtra eum ſors acciderit: qꝛ ꝓ eo potuiſſꝫ
argu. optimum. C. de inoffi. teſta. l. ſi pater puelle. ⁊. l. ſi
ea. C. de vſur. eſt enim caſus fortuitus ꝙ iniq̄ arbitratoꝛ
aſſumptus in bonum viꝝ inique ꝓnuntiet. ſicut enim de
iudice: ut notat Bar. i. l. exceptionē. ff. d̄ fideiuſ. ſꝫ caſui
fortuito pōt expreſſe renūtiari: ut. l. ſꝫ ⁊ ſi quis. §. queſitū.
ff. ſi quis cau. ¶ Sexto accedat ꝓ ꝯfirmatione ꝓdictoꝝ
auctoritas iuramenti cuius robur ⁊ efficatia multiplex ē
⁊ illa magna ꝙ confirmat alſs inualida ⁊ a iure ꝓhibita
qn̄qꝫ de iureiuran. c. cum ꝯtingat. de pac. c. ij. lib. vi. xxij.
q. i. omne bn̄ficiuꝫ. maxime receſſorium diſpōnis iuramē
to vallate. aut. ſacramenta. C. ſi aduerſus ven. ⁊. l. iiij. C.
ſi minoꝛ ſe maiorem dixe. Jtem in mā iuramēti traditur
regula generalis ꝙ omne iuramentum eſt ſeruandū qd̄
non vergit i diſpendiū ſalutis eterne etiā ſi enormiter qs
ex eo ledat᷑ in pr̄imonio ſuo uel ſibi debito. pꝫ in dote q̄
eſt pr̄imoniū mulieris. l. i. §. ſed vtrū. ff. de mino. ⁊ i here
ditate paterna filiis debita quodāmodo viuo patre: ut. l.
in ſuis. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ tn̄ pacto iuramēto firmato. pn̄t
hec iura tolli lꝫ maximi ꝑiudicii: ut pꝫ in dcō. c. cum ꝯtin
gat. ⁊. d. c. ij. multo magis ergo tolli pōt ius dubiū icertū
⁊ indubitanter pōt a ſe abdicare: multo fortius de īcerto
ad certitudinē reducto non cōqueri: ut probatum ſup̄ in
iij. rn̄. Jtē ꝯ iuramentū n̄ poſſum etiā ꝓximū arguere de
peccato. pꝫ in. c. debitores. de iureiurā. ſꝫ hic volo arguē
arbitratorē de peccato. ſ. ꝙ inique egerit ꝙ nō poſſum ſi
iuraui non opponere uel querulare. ad hoc. c. quēadmo
dum. de iureiuran. ea enim rōe repellit᷑ qs ab ipugnatōe
ſnīe arbitri: qꝛ in eum ꝯſenſit: ut. l. diē ꝓferre. §. ſtari. ff. d̄
arbi. multo magis in caſu nr̄o. ex quo expreſſe de iniqtate
non cōqueri fuit expreſſe i ꝯuentōe deductū. ⁊ ſic habuit
latiores habenas ⁊ maxīe inſpecta nā rei ſup qua laudꝫ
profert᷑. Nam eſt queſtio a qua recedē maximū ē lucrū.
nec pōt qs de ipa tranſigendo cōqueri rōne deceptōis. l.
lucius. §. fi. ff. ad trebel. ſufficit nāqꝫ timoꝛ litis ad ipſam
validandā. l. ij. C. de tranſac. ¶ Septimo ⁊ vltimo i hac
parte facit qd̄ nō. Accur. in ſili. ff. ſi menſoꝛ fal. mo. dixe.
l. iij. §. competit. in glo. Jdem ſi conuenerit ⁊c. ubi pactū

ſuper futura iniqtate meſſoris valet ⁊ eſt ſeruanduꝫ. Ad
idem optime facit qꝺ nõ. Jo. an. in. c. humilis. de maio.
⁊ obe. in nouella. ubi ad lr̃am ita dicit. qñ in iudiceꝫ uel
alium ſic ꝯpromittit᷑ ꝙ poſſit de alto ⁊ baſſo iuxta multo
rum vulgare dicere ⁊ facere qcqd vult ⁊ ius vnius ptis ĩ
totum uel in parte alteri dare de cetero nõ poteſt altera
partium ignorantiam allegare: quia vi pacti ſe excludit ⁊
de ſe queratur: argu. ff. de mino. l. cum mandato. in fi. ⁊
de arbi. l. diem ꝓferre. §. ſtari. ⁊ l. ſed ⁊ ſi quis. §. fi. ff. ꝺ
inſtituto. ita ibi dicit hanc partem. ſ. ꝙ non poſſit peti re
ductio. tenuit Jo. calde. diſputando: ut refert Jo. an. in
ſpec. de arbi. §. fi. Itẽ etiam tenuit diſputando Ray. de
forli. ⁊ q̃ꝫ plures alij. lꝫ qdam docto. magne fame teneãt
contrarium. ſ. ꝙ non obſtante iuramento ⁊ renunciatõe
predictis poſſit peti reductio ad arbitrium boni viri. in q̃
varietate optimũ eſt habere iudicem gratioſum q: poteſt
ſequi alteram opinionẽ ꝓut ſibi placet. Sed etiam i cãu
noſtro pro dicta opinione videlicet ꝙ non poſſit peti re
ductio. ideo ſuperius ita late allegaui ꝙ non ſolũ ex hoc
capite: ſed etiam ex alio põt iuſtitia huius laudi ꝯfirmari
⁊ ꝙ iniquitatẽ non ꝯtineat uel ſi aliqualem ꝯtineat non
tamen talem ꝙ reductio peti poſſit. probo hoc ex tenore
alterius laudi de quo in ſecundo dubio in ꝑncipio narra
tionis facti. de quo ſupra ubi dicitur ꝙ predicta domina
Franciſca approbauit laudũ ⁊ arbitramentum dñi epi i
ea parte que fauorem eius ꝯcernebat: q: iuxta eius conti
nentiam recipit dotem ⁊ augmentuꝫ dotis. non põt igit᷑
ipſum impugnare in his que faciunt contra ſe: arg. l. cũ
queritur. ff. de adminiſtra. tuto. ⁊ in. l. in cauſe. ff. ꝺ ꝓcu.
Preterea ſm opinionẽ ſpec. non ꝯ̃dicendo laudo infra
x. dies videtur laudum approbare. uel ſm Bar. tacẽdo
per ãnum: ut ipſe nõ. in. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorũ. ff. ꝓ
ſocio. hic aũt fuit pluſq̃ꝫ taciturnitas ex parte dñe Franci
ſce: quia recipit deducta in laudo: ut predixi. ⁊ plus eſt
approbare facto q̃ꝫ verbo. c. dilecti. de appellatio. ⁊ l. de
quibus. de legibus. ⁊ l. certum. ff. ſi certũ pe. quia igitur
in laudo ⁊ arbitramento dñi epiſcopi dicit᷑ ꝯtineri ꝙ ipſa
teneat᷑ renuntiare ſucceſſioni filioꝝ. ⁊ hoc etiam venerat
in compromiſſo iurato. videt᷑ habere perinde ac ſi ipſa re
nuntiaſſꝫ: q: ut dixi ſup̃ in. ij. argumẽto ꝯuenta ⁊ ꝓmiſſa
inter partes vident᷑ in laudo repetita maxime a partibus
approbato ꝓ me teneor recipe contra me. l. ſi qs teſtib⁹.
C. de teſti. ⁊ qꝺ nõ. Jo. an. poſt Inno. i. c. cũ venerabil᷑.
de excep. Preterea ponderandũ eſt ꝙ dña Franciſca ꝺ
vltimo laudo lato per dñm Jo. non põt conqueri tanq̃ꝫ
leſa ab eo: ſed a ſuo ꝓcuratore qui plura bona in heredi
tate de q̃ agebatur aſſerit q̃ꝫ reperta ẽẽ. que ſi reperta fuiſ
ſent laudū ſuũ non poſſet de iniqtate redargui ex eo qꝺ
pluſq̃ꝫ debuiſſet adiudicauerit dñe Catherine. eſt igitur
in hoc laudo deceptio reipſa non dolo arbitratoris quo
caſu nõ videtur poſſe peti reductio. prout dñs Jo. calde.
diſputauit. põt enim ꝯtra ſuũ ꝓcuratorem hr̃e recurſum
ſi doloſe obrepſerit. l. ij. ff. de eo ꝑ quẽ factum ẽ. ⁊ creden
dum eſt ita affirmaſſe ex conſcientia dicte dñe: vnde de ſe
ipſa queratur. c. ſcienti. de regu. iur. in. vi. ¶ Ex his con
cludo ꝙ laudũ dñi Jo. iuſtificatur ex laudo dñi epiſcopi
precedenti: cuius vigore dicta dña Franciſca excluditur
ab hereditate pupilloꝝ odorici. condẽnata eſt enim ad fa
ciendum remiſſionem ⁊ pactum non perendi de cetero
aliqd de predictꝭ bonis petendo. igitur contra laudũ emo
logatum ⁊ approbatũ: ut ſup̃ patet concluditur ꝙ iniuſte
petit ⁊ poſſet agi: etiam iudicis officio ut ſibi ſilentiuꝫ im
ponat᷑: ut. l. ſi contendat. ⁊ qꝺ ibi nõ. ff. de fideiuſ. ⁊ l. au
relius. §. centum. ff. de libe. lega. ¶ Ultimo aduertẽdũ
ꝙ etiam tenendo opi. ꝯtrariam. videlicet ꝙ cõtra laudũ
poſſit reductio peti ad arbitrium boni viri ꝓpter enormẽ

leſionem reipſa non obſtante iuramẽto: cuius tñ oppoſi
tum multi tenent: ut ſup̃ dixi ⁊ rõnibus validis ꝯfirmaui
tamen hoc eſt claꝝ ꝙ anteq̃ꝫ petat huiuſmõi reductionẽ
debet peti relaxatio iuramẽti quãtũcunqꝫ laudũ arguat᷑
iniquũ. patet hoc in. c. ſi vo. de iureiurã. lib. vi. ⁊ ratione
metus non poteſt peti reſciſſio diſpoſitionis iuramento
vallati niſi prius relaxatione obtenta: ⁊ tñ metus cõtinet
in ſe dolum: ut. l. i. ff. qꝺ me. cau. ad idem. c. debitores. e.
ti. ubi etiam ſi re ipſa ꝓmiſſio ſit turpis. puta de ꝑſtãdis
vſuris: tñ debet eam implere ꝑ iuramentũ niſi ꝑus fuerit
relaxatum. pro hoc etiam. c. veniens. ⁊ c. qntauallis. eo.
ti. ubi ad papam fuit habitus recurſus ꝓpter iniqtatem
arbitratoris ꝓpter iuramentũ qꝺ declarat eos nõ teneri.
añ ergo talem declarationem non videt᷑ licitum deferre
ſacramentuꝫ auctoritate ꝑꝑa. maxime cũ ꝑma facie nihil
turpe in ſe cõtineat. ad hoc qꝺ notat Inno. de elec. c. ve
nerabilem. in hac autem relaxatione petenda debꝫ pars
cui eſt iuratum citari: q: agitur de eius preiudicio: argu.
l. nam ita diuus. ff. de adopti. ⁊ l. de vno quoqꝫ. ff. de re
iudi. ex eius enim relaxatione negari non põt robur ⁊ ef
ficatia diſpoſitionis ſic iurate attenuari ⁊ debilitari: quia
iuramentũ reddit in multis contractũ efficatiorem iuxta
plene nõ. ſꝫ. Bar. in. l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. parte
ergo pñte debet de meritis iuramenti diſcuti ⁊ inquiri
poſtq̃ꝫ ꝯ̃tus diminutio tractatur: ut. l. fi. C. ſi per vim uł
alio modo. ⁊ certe iuſtificato laudo dñi Jo. ſm qꝺ ſupius
eſt oſtenſum. concluꝺe. dictam relaxationẽ non eſſet ꝯclu
dendaꝫ dicte dñe Franciſce. ſed repetenda potius ꝓpter
iuramentum qꝺ gnãliter eſt ſeruandum ubi non fuerit
preſtitum vi: dolo: uel metu. nec vergit in diſpendiũ ſalutꝭ
eterne: ut. d. c. ij. de pac. lib. vi. facit qꝺ nõ. in. c. exceptio
nem obijciens. de litꝭ ꝯteſta. lib. vi. Idem tñ Petrus de
ancha. in ſuo conſilio qꝺ incipit. in q̃one que vertit᷑ inter
Nicolaum benedicti. i ordine. xix. ſic dicit Oldra. in ſuis
queſtionibus expreſſe tenet ꝙ qñ queritur de relaxatiõe
iuramenti non ad reſciſionẽ doloſi ꝯ̃tus. ſed ad habilitã
dum pſonam: ut non obſtante tali iuramento detegere
poſſit fraudem cõtractus. ⁊ hoc caſu non reqritur partis
citatio nec ſolẽnis examinatio: q: de graui periculo credi
toris non agit᷑. remanet enim oẽ ius ſibi ſaluũ ad oẽ
tale debituꝫ deferendum. concludit eni ꝙ ſine aliquo or
dine põt decenter concedi talis relaxatio. ⁊ qa iuri ptis ñ
detrahitur. ponit ſilitudinem in liberto q petit veniam a
pretore ut poſſit vocare patronũ in ius. ⁊ de filio emanci
pato q petit decerni bonoꝝ poſſeſ. cauſa litis cognoſcẽde
⁊ ſibi dari licentiã ut poſſit ꝓponere querelaꝫ inofficioſi
teſtamenti ꝯ̃ teſtamentum patris. cum Oldrado ꝯcordat
Jo. an. in addi. ſpec. in ti. de iureiuran. in Rica. ad finẽ
mouetur eiſdem rõnibus ⁊ ſi. ¶ Et ex his ꝯcludit ꝙ nõ
obſtãte contradictione partis epiſcopus ſeu eius vicari⁹
dictum iuramentũ debet relaxare ad fratres ſup̃ dictos ⁊
pars ꝓbationes facere in iudicio qbus detegat dolum ⁊
fraudẽ contractus. Jo. an. in addi. ſpec. in ti. de iureiurã.
in Rica ſic dicit. Quero de illo qui iurauit ſuper vſuris
ſoluendis uel ſolutis nõ repetendis petit abſolui a iura
mento ꝑ epm an neceſſarie ſit uocandus creditor q vſura
rius dicatur. ſine dubio ſicut diuerſa ẽ forma iuramẽti de
qua querit᷑ ſic cadit diuerſa rñſio. In ꝑmo enim. ſ. de ſol
uendis põt artari termin⁹ ſolutiõis fiende que artatio
non cadit in ſecũdo. ſ. de non repetendis. ꝓ tanto ſcripſi
dic Jo. an. poſt Tancre. ⁊ Vincẽ. i decretali. debitores.
de iureiurã. ſup fi. gl. ij. q̃ ibi dicit in fi. qꝺ niſi petat abſo
lutionẽ a iuramento tenet᷑ ſoluẽ. predicti dant inſtantiaꝫ
qñ inſtat termin⁹ ſolutiõis ⁊ creditor abeſt. ⁊ ſic ꝯcludũt
eum de neceſſitate vocandum. Eſt ergo de iure iſte ordo
ſeruandus ut vocet᷑ creditor ꝙ iuramentũ remittat: ut in

c.i.de iureiuran.ſi ꝯtumaciter reſiſtit relaxabit illꝰ iudex
ut ſatis ſcripſi. idē Jo.an.in.c.debitores.e.ti.ſ.glo.ij.ꝙ
ſcripſit idē Jo.an.in.c.ad nr̃am.in tex.⁊ ſup penul.glo.
de iureiuran.⁊ facit de teſtibus.c.cōſtitutis.lo.ij.ſed ibi
denuntiant̄ iurantes ꝓpter temeritatem iuramenti con
cordat.c.cum quidam.eo.ti.remanet ergo dubiū ubi cre
ditor non eſt ꝯtumax quo caſu.dicunt qdam idem ꝓ qbꝰ
bene facit.ff.de fideicō.liber.l.ſi qs ſuum.§.ſi cū ſuum.
⁊.l.nō tm̃.§.ſenatus.ff.de iurepa.l.adigere. ⁊ qḋ ibi nō.
ſic enim lex mortua factū ⁊ pñtiaȝ hoīs repñtat.iura enī
fingunt pñtem quo pñte fienduȝ erat qḋ agit̄ uel fauore
libertatis:ut in iuribus predictis.C.ſi mancipa.ita fuerit
ale.ut ma.l.fi.uel teſtamētoꝝ:ut in aut.de heredi.⁊ fal.
§.his igit̄.in fi. uel criminis odio:ut in caſu nr̃o propter
qḋ etiam ex officio inqrit ecclīaſticus iudex: ut in.d.c.ad
nr̃am.facit.C.de pui.ſiſ.l.fi. Concludit̄ ergo ꝙ ſiue ad
diſſoluendam actionē ꝯtus q uſurarius dicitur ſiue ad re
laxandum iuramentuȝ.de ſoluendo in diem ſiue ad ob
tinendam relaxationē iuramenti de non petendo uſuras
ſolutas ſemp eſt vocandus creditor.expediet̄ aūt cā ſum
marie ⁊ de plano ⁊c̃.ut in cle.diſpendioſam.de iudi.ubi
autem iuraſſet etiā non denūtiare uel illū in ius vocare
⁊ vult in ius vocare uel denuntiare ſatis videret̄ ꝙ rela
xatio iuramēti illo nō vocato fieri poſſit:qꝛ iuri patris nil
detrahitur. datur exemplū in liberto q petit a pretore li
centiam vocandi patronū in ius uel parenteȝ.ff. de i ius
vo.l.gnꝗ.§.i. Petrus aūt de ancha.in quodaȝ ſuo alio
conſilio qḋ incipit. Jn chriſti noīe amen. retento ordine
dubioꝝ tenet ꝯ.⁊ iudicio meo meliꝰ p rōnes ſuas teneo.
talis eſt retēto ordine dubioꝝ.reaſſumā ſingula ut aliqd
vltra addam.⁊ ſup pmo queſito an ſi ꝯ iuramētum qḋ p
tenditur extortum p metū poſſit q iurauit venire ꝯ ꝓpria
auctoritate.⁊ dicendū eſt ꝓ veritate ꝙ non: imo reqritur
abſolutio ⁊ in hac opinione ꝯcordant oēs:ut Jnno:in.c.
vo.⁊.c.veꝝ.de iureiuran.⁊ vtrobiqꝫ ibi nō.idem ſpec:in
ti.de legato.§.nūc oſtendendū.vſ.xxiiij. idē Archi.xxij.
q.iij.q ſacram.⁊.xv.q.vi.c.auctoritate. Regulariter igit̄
geſta p metū valent:ȝ cauſa cognita p iudiceȝ reſcindat̄
ut.C.⁊.ff.qḋ me.cau.⁊ nō.i.c.abbas.qḋ me.cau. fallit
in certis caſibus in qbus geſta p metuȝ non obligant:ȝ
ſunt ipſo iure nulla.de qbus in dicto.c.abbas.in quibuſ
etiam credo ꝙ requirit̄ ſnīa declaratoria ꝙ poſſit venire
contra:arg.c.cum ſm leges.de hereti.lib.vi.⁊ qḋ nō.i.c.
ij.de preſcrip.eo.lib.⁊ hoc dico qñ vicium eſt latens.ſecꝰ
ſi appareat ex ſui inſpectione illicitum. ⁊ ꝙ eius obſeruā
tia vergat in diſpendium ſalutis eterne:qꝛ tunc auctorita
te ꝓpria pōt deferri:ut.l.que ſub conditione.§.fin.ff.de
condi.inſti.⁊ qḋ nō.in.c.venerabilem.de elec. Cognitio
autem huiuſmōi non reſeruatur iudici ne qs in hoc ſicut
nec in alijs ſit iudex in re ꝓpria deferendo iuramentum
⁊ premiſſa que pma facie nullum ꝯtinent vicium viſibile
igitur eis ſtandum:ar.notatoꝝ in.l.fi.de edic.diui adria.
tollen.⁊.l.cuȝ ꝑcibus.C.de ꝓba.⁊ ſup hoc non expedit
vltra progredi poſtꝗ omnes in hac parte inclinant.
¶ Preſuppoſito ergo hoc pro vero videndū ē an iudex
adhibitus in iſta relaxatione iuramēti preſtiti in cōtractu
tranſactionis debeat adhibere cauſe cognitionē. ⁊ ſic ptē
citare:ut.l.fi.C.ſi p vim vel alio modo: ſuper quo eſt ad
uertendū ꝙ qñqꝫ iuramentum ſolum perſonaȝ obligat
puta ad non petenduȝ:non agendū.⁊ de iſto per Jnno:
in.c.de exceptione.de liꝰ conteſ.lib.vi.qñqꝫ venit ad cō
firmationem ꝯtus alſ inualidi ut minoris uel mulieris
in certis caſibus:ut in.c.cuȝ ꝯtingat.de iureiuran.⁊.c.ij.
de pacꝰ.lib.vi.in aut.ſacramenta puberꝝ.C.ſi aduer.vē.
Primo caſu quia ñ eſt magni ꝑiudicij habilitare pſonaȝ
ſolummodo ad actum.tunc dicunt qdaȝ ꝙ non reqritur

partis citatio in tali relaxatione:ſed certe cum talis rela
xatio ius tribuat inquātum inhabilem habilitat ad iudi
cium non habet in ſe ratōnem ꝙ non debeat pars citari
imo ꝯrium pōt colligi ex nōtis. in.l.i.§.ſi cauſa cognita.
ff.de bono.poſ.ti.gnāli. Jtem non pōt dici modicum in
tereſſe excludenti aduerſarium a limine iudicij propter
multas moras iudicij ipſius in dūbium euentuȝ.⁊ inſup
ſumptibus liꝰ non vexari:ut.l.minoribus.ff.de mino.⁊
l.qḋ debetur.ff.de pecculio.⁊ poſito ꝙ eſſet modicum in
tereſſe:tñ ⁊ in minimis non debet partem ledere: arg.c.
de appellationibus.de appel.⁊.C.de appel.l.⁊ in maio
ribus. Ex quo igitur certum eſt ꝙ vertit̄ intereſſe ſcȝ ad
uerſarium ab agendo repellere ipſum iudex habilitare ñ
poteſt parte non citata.nam ut dicit tex.cōtra partem in
auditam nihil diffinire poſſumus:ut in.c.i.de cauſa poſ.
⁊ proprie.⁊.c.intra quattuor.de maio.⁊ obe.⁊ qḋ nō.in
c.ecclie ſancte marie.de ꝯſtitu.eſt ergo hoc iuramentum
preſtitum parti.ergo non pōt per iudicem remitti propo
motu:ut nō.in dicto.c.auctoritate. Jn ſecunda auteȝ ſpē
iuramenti preſtiti ſuper validitate contractus uel ſup ma
iori efficatia ⁊ effectu.⁊ cum tranſactio eſt iurata ſicut in
caſu noſtro credo proculdubio neceſſariam eſſe cognitio
nem ⁊ per cōſequens citationem ſuper qua fundat̄ oñe
iudicium:ut nō.in dicto.c.ecclie ſancte marie.⁊.ff.de iu
reiuran.in.l.Rēica. Probo hoc pmo ex eo qḋ tranſactio
iurata inducit multiplicem effectum. ut patet in.l.ſi quis
maior.C.de tranſac.non videt̄ ergo pmiſſuȝ iudici ex ar
rupto ipſius vires debilitant per relaxationē iuramenti
ꝙ cenſetur eſſe pars cōtractus ⁊ concomitātia ſicut dies
⁊ omnia pacta:ut.l.i.ad fi.ff.de eden.⁊.l.fundi ptem.ff.
de contrahen.empꝰ.⁊.c.abbate ſane.de re iudi:lib.vi.
Forme igitur contractus date a ꝯhentibus non videtur
permiſſum iudici detrahere: ut.l.in cōuentionalibus.ff.
de vbo.obli.⁊ nedum iudex. ſed nec imperator pōt ſine
cauſa tollere ius alterius maxie qḋ deſcendit ex ꝯuentōe
⁊ ſic ex vinculo nāli:ut.l.i.ff.de pac.⁊.c.que in ecclīarū.
de ꝯſtitu.p Jnno.⁊.l.quotiens.C.de preci.impera.offe.
iuramentū aūt preſtitum homini eſt huiuſmōi.⁊ de iure
nāli:ut nō.per Archidi.in.d.c.auctoritate.⁊ in ſpec.ubi
ſup. Preterea inter laycos iudex ecclīaſticus cognoſcit de
viribus iuramenti ⁊ de incidendi ſpūali.ſicut in ſili de or
dine cogni.c.i.nulli aūt dubium ꝙ de ſpūali incidenter
mota eſt cognoſcendū parte citata: ut.c.tuam.eo.ti.⁊.c.
lator. qui filij ſint legitimi. ¶ Ex iſtis breuiter cōcluden
dum eſt ꝙ ſicut iudicis ſnīa eſſet ipſo iure ſuper toto ꝯtu
nulla ⁊ p̄miſſa cauſe cognitione ⁊ citatione legitima:ut
l.ea que.C.quō ⁊ qñ iudex.⁊ in clemen.paſtoralis.de re
iudi.ita etiā dȝ eſſe nulla ſuper parte cōtractus deducta
in ecclīaſtico foro:ar.l.ꝗ de tota.ff.de rei ven.⁊.l.ꝓlataȝ.
qḋ ibi nō. C.de ſententijs.⁊.c.cū ex lr̃is.de reſti.in integꝝ.
Preterea ad nō.p Jnno.in.c.debitores.de iureiurā.eſt
aduertendū ubi relaxatio iuramēti pmo loco ſpectat ad
partem cui eſt pſtitū ⁊ in eius ꝯtumaciam ⁊ ꝯtēptuȝ pōt
iudex ex offō relaxare:ut i allegato.c.debitores.i nouella
ſi igit̄ ordīe ſucceſſiuo iſte actus ſpectet ad plures ñ valet
qḋ agit̄ p ſequentē in gradu añ deuolutionē ad ipſuȝ: ar.
l.ꝗdiu.ff.de acq.here.⁊ qḋ nō.i.c.prudentiā.de offi.de
lega.⁊.c.ab excōicato.de reſcrip.in nouella. ⁊ maxime
eſt veꝝ cū ſubrogat̄ iudicis offīm qḋ non ꝯcurrit cum alio
luce clariꝰ.manifeſte pȝ ꝙ abſolutio a iuramēto dñi epī
fuit nulla ⁊ p ꝯñs nec nomē ſnīe meret̄ hr̃e:ut.d.clemē.
paſtoralis.ad fi.ad hoc.l.iiij.§.ꝯdēnatum.ff.de re iudi.
⁊.l.iij.§.teſtamentum.ff.quēadmoduȝ teſtamen.aperi.
⁊.l.non putauit.§.nam queuis.ff.de ꝯtabu. Ex hoc etiā
conſequēter infertur ſolutio ad ſcḋm queſitū principale
videlicet ꝙ dicta domina.B.cōtra dictam tranſactionē

a ſe factam iuramēto vallatam ſupplicando uel aliter ve
niendo ꝯ̃ incidit in penas de qbus in. l. ſi qs maior. C. de
tranſac. nec epi auctoritas q eam pperam ⁊ temere abſol
uit excuſat ipſam a temeritate q̄ vertit̃ in veniendo cōtra
dictā tranſactionē: ut. l. iuſte. ff. de acqren. poſ. p Bar. ⁊
e. ſi. de clāde. de ſpon. ⁊. l. meminerint. C. vñ vi. ⁊ maxie
hoc ē verꝫ qñ ipſa ꝓcurāte ⁊ ad eius inſtantiā eps relaxa
uit uel talē abſolutionē factā ſuo noīe alio poſtulāte ratā
habuerit tacite uel expreſſe: ut in. c. ſi. de ꝯfeſ. lib. vi. ⁊ ad
hoc. l. p̄tor. ff. de iudi. ⁊ qd̄ nō. Inno. in. c. ij. ð dilati. Si
aūt ꝓcurator ad hoc non hñs ſpāle mandatū ſupplicauit
ut tranſactio iurata a p̄dicta dña reſcindat̃ nō debuit au
diri: q2 talis actus p quē dum incidit in penā uel diminu
tionē forme ⁊ ſtatus ſui: ut ē iſta p allegatā. l. ſi qs. nō pōt
procurator exeq ſine ſpāli mandato: ut cle. ꝓcurator. de ꝓ
cura. cum ibi nō. Uidēdū ē an iudex ſecularis poſſit co
gnoſcē de viribus ⁊ effectu iuramenti appoſiti in p̄dicta
tranſactione dicit̃ ꝙ fuit preſtitū p metum ⁊ p ꝯñs nō eſt
obligatorium in effectu: ut. d. c. ſi vo. ⁊. c. verꝫ. de iureiu.
Et certe dum in iſto caſu de quo querit̃ ſit ꝯtentio an iu
ramentū ſit ſuandū uel non videt̃ ꝙ huiuſmōi cognitio
ſpectet ad forꝫ eccliaſticum. iuxta plene nō. p Io. an. in. c.
ſi. de foro ꝯpe. Nā dcm̄ eſt ſup̄ in p̄mo dubio poſt docto
res ꝙ iuramentū per metū extortū ligat ⁊ obligat. lꝫ poſ
ſit reſcindi ſicut alia que p metū gerunt̃: ſed q2 iſta reſolo
eſt ð re ſpūali videt̃ ſpectare hec cognitio ad iudicē eccliā
ſticum ⁊ non ſeculare: ut in. c. tua. de ordi. cogni. ⁊ in. c.
decreuimus. de iuditijs. ⁊ hoc ꝓ vero preſuppoſito. Ui
dendū reſtat ſi iudex eccliaſticus ex arrupto ⁊ ſine cauſe
cognitione relaxauerit. ⁊ ſic abſolutō ⁊ relaxatio ipo iure
nulla: ut eſt ſup̄ plene ꝓbatuꝫ. Uidendū ē an iudex ſecu
laris corā quo de nullitate talis abſolutionis cōtenditur
poſſit de ipſo cognoſcē uel preciſe tenet̃ ſeq relationeꝫ ⁊
abſolutionē epi lꝫ nullā. ⁊ in hoc ē recurrendum ad nō.
per Io. an. in. c. cum in iure. de offi. delega. ⁊. c. i. de offi.
ordinarij. in nouel. ⁊ vtrobiqꝫ videt̃ eſſe de mente doc. ꝙ
iudex ſecularis nō dꝫ obedire iudici eccliaſtico niſi qñ iu
dex eccliaſticus ꝓceſſit iuris ordine obſuato ꝯ̃ illos qui ð
facto non de iure ſunt rebelles. ⁊ ita dicit in. d. c. i. ⁊ exp̄ſ
ſius in. d. c. cum in iure. dicit ꝙ cū vnus ordinarius ꝯmit
tit execūtionem alij ordinario ſi ſciat uel vehementer ſu
ſpicat̃ eam iniuſtā non exequat̃. idem dicit qñ vult eaꝫ ꝓ
bare iniquā: ut. d. c. cū in iure. ⁊ ꝓ hoc facit prealIegatuꝫ
c. i. ibi ñ ad preiudiciū: ſed ad ea que ſunt deo placita ⁊c̄.
ꝙ non ꝯtingit in ſnīa nulla uel iniqua ꝯ̃ iura. ideo ñ obe
diat iudex ſecularis etiam pape. c. ſi qñ. de Reſcriptis. Iteꝫ
canon videt̃ iuuere cūꝫ improbat eccliaſticus iudex auxi
liuꝫ brachij ſecularis dꝫ anteq̄̄ impartiat̃ adhiberi aliq̄
cauſe cognitio an ſit iuſtū p̄ceptū. xxiiij. q. vi. adminiſtra
tores: ar. ff. ad municipa. l. de iure. de agri. ⁊ cenſi. l. ſi co
loni. ꝓ que iura dicunt doctores ꝙ iudex anteq̄̄ remittat
crimínoſuꝫ ad locū delicti dꝫ aliqualiter cognoſcē: ut nō.
in clemen. paſtoralis. de re iudica. Ad ꝓpoſitum ḡ cum
contra abſolutionē a iuramento obijcitur nullitas coraꝫ
iudicē ſeculari videt̃ ꝙ non debeat eum: q iurauit audire
veniens ꝯ̃ ꝯ̃ctum. pro quo preſumitur ⁊ cui ſtatur ex in
ſpectione actorꝫ: ar. eorꝫ que nō. Bar. i. l. iiij. §. ꝯdēnatū.
ff. de re iudica. neduꝫ euidens nullitas: ſed ⁊ euidēs iniq
tas videtur impedire ſnīe executionē ⁊ cuiuſcūqꝫ p̄cepti
iudicialis. iuxta nō. in. c. ad aures. de etate ⁊ qualita. per
Inno. ⁊ p iſta non ob. c. ſi. de exceptōe. lib. vi. ubi iudex
ſecularis tenet̃ exeq ſnīaꝫ iudicis eccliaſtici. nam hoc verꝫ
ubi euidenter non appareret nulla ⁊ iniqua. ad hoc facit
qd̄ nō. Bar. in. l. diuus. ff. de cuſtodia reorꝫ. ubi iudex ſe
cularis ñ tenet̃ ſtare preciſe ꝓceſſui iudicis eccliaſtici. ⁊ p̄
cipue in caſu nr̄o in quo de iuramento ſponte preſtito in

contractu liquet ⁊ expreſſe iudici ſeculari. ꝙ aūt fuerit p
metum extortuꝫ nihil ſibi ꝯſtat: imo ē preſumptio in ꝯ̃ꝛū
in ciuitate ubi iuſtitia miniſtrat̃: ut. l. non ē veriſile. ff. qd̄
me. cau. quā preſumptionem iudex potius ſeq tenetur q̄̄
ſnīam ex arrupto latam pte non citata: ar. c. q2 veriſile. ð
preſump. ⁊ i hoc reſiduo. ¶ Deſcendo ad aliud dubiuꝫ
de quo querit̃ an dicte Franciſce obſtet replicatio de piu
rio de quo dicitur incurriſſe veniendo ꝯ̃ ſnīam iuramēto
confirmatā in alia cā inter ipſam ⁊ dictā. B. ⁊ certe iſta
eſt mā ſubtilis ⁊ longa. de qua in. l. cū mulier. ff. ſol. ma.
per Bar. ⁊ Bal. plene in repetitione p Io. an. in. c. itel
leximus. de adul. ⁊. c. cū eccliaſtice. de excep. tñ ſpālit̃ ad
caſum de quo querit̃ deſcendens dico ꝙ dicte. F. excipi
enti de periurio ꝯ̃ dictā: B. non ob. replicatio: ar. l. apð
celſum. §. celſus. ff. de doli. excep. Nam circa eandē rem
contra doli exceptionē non dat̃ replicatio doli. ⁊ delior
ē conditio petitoris doli ut ibi. ⁊. l. ij. de ꝯdi. ob tur. cau.
ergo multo magis circa res diuerſas ð qbus regulariter
de vna ad aliā non infert̃. l. papinianus exuli. ff. ð mino.
⁊. l. ſi maritus. C. de dona. inter virꝫ ⁊ vxo. Preterea in
caſu nr̄o exceptio de piurio non ſolū agentem expellit: ſꝫ
etiā perimit exceptionē ipſo iure: ut. d. l. ſi qs maior. C.
de tranſac. ergo deducta in iudiciū ⁊ ſi pars eſſet inhabi
lis ad optionē: dum tñ poſtq̄̄ iudici ꝯſtat de inhabilitate
agentis. ⁊ de effectu iuris ipſius dꝫ iudex ex officio repel
lere. l. quos ꝓhibet. ff. de poſtula. ⁊ nō. in. l. ubi pactuꝫ.
C. de tranſac. ¶ Preterea aduertenduꝫ ꝙ quātūcunqꝫ
reus ſit legibus odioſus ⁊ nullius ſtatus ut excōicatus: iu
deus: ſeruus ⁊ ſi. tñ oīs defenſio ꝯpetit eis ꝯ̃ pſonas agen
tium ⁊ impugnātiū eos. ⁊. l. hos accuſare. §. ſi ſeruus. ff.
de accuſa. ⁊. c. cū inter p̄orem. de excep. ⁊ qd̄ nō. in. c. in
teſtimonium. de teſti. in glo. Poſtremo fuit ab illa ſnīa
per. B. receſſuꝫ p ſubſequentē tranſactionē. ergo a iura
mento ⁊ oībus acceſſorijs: ut in clemen. paſtoralis. ad ſi.
de re iudica. maxime ꝯ̃ ipſam. B. que recedendo a ſnīa
⁊ concomitantijs non videt̃ audienda ſup replicatione p
iurij quātūcunqꝫ ſubſequēs tranſactio ñ purgaret piuriū
in qd̄ forte iam incideret dicta. F. ar. c. licet in btō petro.
de accuſa. ⁊. l. ſi maritus. §. ſi negauerit. ff. de adul. Con
cludo igitur in caſu queſito ꝙ cōis dolus uel malicia re
pellit actorem ab agendo non ab excipiendo reū maxie i
caſu nr̄o in quo dicta. B. vltimo tranſigendo excludit ſe
ipſam ſup exceptione piurij aliunde ſibi cōpetente p iura
preallegata. ¶ Ultimo diſtinguendū eſt de metu cuius
pretextu tranſactio impugnatur. ⁊ iſte metus aliter non
probat̃ niſi p quādam ꝓteſtationē clādeſtinā factaꝫ ante
initam tranſactionem ꝙ p metū ⁊ potentiā dicti domini
Marchionis ad tranſigendū impellebat̃. ⁊ certe aliter
non ꝓbato metu in actu tranſactio duorꝫ conſenſu pficit̃
non vnius tñ: ut nō. in. l. q aliena. §. celſus. ff. de acqrē.
here. Item ⁊ ſi dcā ꝓteſtatio eſſet valida ꝓut non eſt tñ
metus allegatus non ē iuſtus: ſed vanus. ⁊ ꝯ̃ ſacrm̄ ⁊ iu
ſtum ꝯſilium cā excelſa ⁊ iuſti dñi: ut ē in ſili caſu in. l. ij.
C. de his q p metū iudicis ñ appel. Item q2 amicis inter
uenientibus fcā. ergo non eſt preſumptus metus. l. tranſ
actione. C. de tranſac. Itē ⁊ ſi metus fuiſſet adhibitꝰ cen
ſeretur purgatus p ſpontaneū implementum. l. ij. C. qd̄
me. cau. Item ꝯ̃ iudicem non ſufficeret allegare metum
niſi ꝓbat̃ p ꝯiecturas. de qbus p Bar. in. l. ð pupillo. §.
ſi qs ipſi p̄tori. ff. de noui op. nun. non ꝓbat̃ aūt ꝯſilium
dicti dñi recuſantibus tranſigere intuliſſe metuꝫ q infert
periculum ſalutis uel corporis q metus eſt ſufficiens ad
actus reſciſſionem. non aūt cauſas metus. l. interpoſitas.
C. de tranſac. Reſumendo igitur ꝯcluſiue ſingula p ordi
nem dico ꝙ ſine abſolutōe a iuramento ñ pōt qs venire
contra tranſactionē iuramento vallatam pretextu metꝰ.

Jtē q̄ in tali abſolutione ꝛ relaxatione dꝫ ps citari ꝛ cāe
cognitio adhiberi alr̄ ipo iure nō valet nec talit̄ abſolut⁹
euitat penas. de qbus in.d.l.ſi qs maior.ꝑtextu talis ab
ſolutōis inualide nec iudex ſecularis tenet̄ ſeq talē abſo
lutionē perperā factā. Jtē q̄ excipiens ꝯ agētes ꝺ piurio
non repellit̄ replicatōe piurij. Jtē q̄ metus allegat⁹ nō vꝫ
viſimilis nec ſufficiens. Et ē aduertendū q̄ relaxatio ſeu
abſolutio a iuramēto dꝫ peti anteq̄ termin⁹ abſolutiōis
ſit lapſus. poſtea aūt peti non pōt ſm̄ Fede. de ſenis con
ſilio. ccxc. cui⁹ tenor talis ē. factū ꝓponit̄ eē tale debitor ꝓ
miſit ſoluē. c. creditori ad ſuā petitōnē ꝛ terminū quē con
feſſus fuit a dicto creditore mutuo habuiſſe ꝛ recepiſſe ꝛ
iurauit ad ſcā dei euāgelia p̄dicta vera eſſe ꝛ ppetuo tenē
attendē ꝛ obſeruare ꝯfecto inde publico inſtr̄o. poſt tpa
creditor petijt executionē dicte carte in curia ſeculari ꝯ di
ctū debitorē ꝛ a dicto creditore dicta. c. petijt quo debito
re ꝯtumace exiſtēte dict⁹ creditor īpetrat a iudice ſeculari
licētiā pignorādi ꝛ grauandi dictū debitorē poſtq̄ licētiaꝫ
dict⁹ debitor creditore nō citato a dioceſano epō ſeu ei⁹ vi
cario īpetrat lr̄as ihibitōes ad iudices ſeculares q̄ten⁹ nō
ꝓcedant ad executōnē dicti debiti petendo ſe abſolui a iu
ramto ex eo q̄ dicit inſtr̄m ꝛ ꝓmiſſionē p̄dictā eē ꝛ fuiſſe
vſurariū ꝛ vſurariā. ꝛ ſatiſfactū fuiſſe eidē creditori de va
ſorte. ꝓ dictū vō creditorē opponit̄ ꝯ dictū debitorē ꝛ eiuſ
petitōeꝫ ꝛ lr̄as q̄ ipē debitor ſup p̄dictis audiēdus nō ē ꝛ
dicte lr̄e ſt̄ reuocāde obſtāte iuramēto dicto. ꝛ petita ꝑ eū
nō ꝓcedunt niſi p̄mo ꝛ ante oīa fcā ſolutōe ꝛ ſatiſfactiōe
ꝺ p̄dict̄. c. creditori p̄dicto. Dico ſemp ſalua v̄itate cui me
ſubijcio q̄ ihibitio quātūcūqꝫ canonice fcā nunq̄ afficit p̄
terita ſꝫ futura. c. nō ſolū. ij. rū ſo. de appe. li. vi. ꝛ de noui
ope. nun. l. i. ī p̄n. vn̄ ſi ante ihibitionē debitor erat pigno
rat⁹ uel capt⁹ ꝑ talē inhibitōeꝫ nō reuocat̄ captura ſꝫ tunc
demū reuocat̄ cū ꝑ ſn̄iaꝫ ꝓnunciatū fuerit inſtr̄m fore vſu
rariū ꝛ exinanitū ꝑ ſolutionē ſortis. Jtē dico q̄ iudex ſecu
laris dꝫ ceſſare facta ſibi ihibitione dū tn̄ fiat canonice. ſꝫ
dr̄ eē facta canonica cū lis pendet corā iudice eccl̄iaſtico ſꝫ
non dr̄ pendē niſi citatione ſecuta vt lite pen. c. ij. in cle. ꝛ
ſic dꝫ itelligi de ordīe cogniti. c. tuā. nā iudex appellatōis
non pōt ihibē niſi ptibus citat̄. ꝺ app. c. romana. §. ſi vō.
li. vi. Jtē dico q̄ debitor q iurauit ſeruare inſtr̄m ꝛ non ꝯ
uenire non dꝫ audiri volēs venire ꝯ. niſi p̄mo fuerit abſo
lutus a iuramēto. nā ꝛ ſi exp̄ſſe iuraſſet ſoluē vſuras tene
tur ſeruare iuramentū donec fuerit abſolutus de iureiur.
c. debitores. Jtē dico q̄ pendēte qōe. ſ. an ſit abſoluēdus
a iuramēto non dꝫ fieri ihibitio iudici ſeculari ne ꝓcedat
in cā corā eo mota. Nā vt dictū ē iuramētū dꝫ ſeruari do
nec debitor fuerit abſolutus. quomodo enī pōt fieri ihibi
tio iudici ſeculari ne ꝓcedat ad exequendū inſtr̄m cū ſup
inſtr̄o non pēdet lis in epatu. ſed an dꝫ fieri abſolutō ſi pē
det lis. Jtē dico q̄ ad hoc vt ꝯtineat̄ abſolutio a iuramen
to neceſſe ē fides q̄ inſtr̄m ſit vſurariū ſaltē ſemiplene. ꝛ
eo abſoluto admittet̄ ꝯ iſtr̄m ꝛ iterato habebit ꝓbare q̄
inſtr̄m ſit vſurariū ꝛ ꝓbationes p̄mo facte ſup incidenti
non faciunt fidē ſup cā vſuraria. optime ad hoc facit. c. ve
niēs. lo. ij. de teſtibus. ꝛ de reſti. ſpol. c. ſolicite. ꝛ qꝺ nō.
de ordīe cogni. c. ij. in glo. hic pꝫ. Jtē dico q̄ abſolutio a
iuramēto dꝫ peti ante terminū elapſū ſolutiōis faciendū.
ꝛ ſic intelligit̄. c. i. de iureiur. vt nō. Jo. an. eo. ti. c. credi
tores. in gl. pe. in fi. ſi ergo lapſus ē t̄minus ſolutōis faciē
de ꝛ ſic icidit ī piuriū debitor non dꝫ audiri qr̄ fruſtra iu
xiliū. l. ꝛc̄. de vſuris. c. qr̄ fruſtra. ꝛ facit de iureiur. c. fi. li.
vi. ¶ Et redeundo ad materiā reductionis ad arbitrium
boni viri. ſup quo Pe. de ancha. ꝯſuluit cuiuſ ꝯſilij tenor
talis ē. Duo ſt̄ dubia. Primū tale ē vtrū attentis verbis
ꝛ forma ꝯpromiſſi poſſit laudi inde ſequētis peti reductio
ad arbitriū boni viri. Scōm ē ſi reductio peti pōt nec de

iuſticia vel iniuſticia ipius aliqd petē poſſit vel ꝓbatuꝫ ap
pareat niſi ꝑ aſſertionē ipius arbitratoris q ſup laudo per
eū lato depoſuit vtrū debeat ꝑ iudicē aditū tanq̄ bonū viꝝ
ꝯfirmari. Super p̄mo dubio ſm̄ qꝺ alibi dicit glo. quāto
iuniores tanto īſpectiores. vt. l. gallus. de liberis ꝛ poſth.
p̄mittendū eſt q̄ ꝓ maiori robore ꝛ firmitate laudi diuer
ſas ꝛ varias formas ꝛ clauſulas nouella practica adiuue
nit. qn̄qꝫ enī partes paciſcunt̄ non petē reductionē ad ar
bitriū boni viri ſub certa pena. ꝛ de iſta forma per Dy. i.
c. ſcienti. de reg. iur. lib. vi. ꝛ ꝑ Inno. c. qntauallis. de iure
iur. ꝛ de iſta reductionis renunciatōe. ꝑ Guil. de cu. in. l.
ſi vnus. §. illud. ff. de pactis. qn̄qꝫ dr̄ q̄ poſſit alte ꝛ baſſe
facere ꝛ dicere qcquid vult. ꝛ de iure vnius partis vel in ꝑ
te vel in totū alteri dare. ꝛ de iſta forma vel eius iuribus.
habet̄ ꝑ Jo. an. in. c. humilis doctrina. de maiori. ꝛ obe
dien. qn̄qꝫ vltra ꝓximā formā addit̄ q̄ quantūcūqꝫ iniq̄
pronunciet̄ debeat ſtari eius dicto cū iuramento ꝛ pena.
ꝛ de hac in. d. c. qntauallis. in nouella. ubi q̄ lꝫ de rigore
iuris in penā incidit ꝛ piurus ſit ueniens ꝯ. iudex tn̄ ex of
ficio occurrere dꝫ iniqtati. qn̄qꝫ ſimpliciter partes paciſcū
tur de parendo laudo. ſed amici ipſorū inter ſe paciſcunt̄
penā. ſi qs ipſorū ꝯ quē laudū erit venerit ꝯ ꝛ de hac for
ma in addi. Spec. in ti. de arbi. §. i. v̄. quid ſi ꝯpromiſſuꝫ
Qn̄qꝫ ptes ꝓmittunt cū iuramēto parē laudo quātūcūqꝫ
iniquo ꝛ non ꝯuenire ēt rōne enormis leſionis. ꝛ de hoc
in diſputatiōe Jo. calde. vt refert Jo. an. in. d. ti. de arbi.
Eſt ꝛ alia forma Bar. in. l. labeo. §. tā ꝛſi. ꝛ in. l. diē pro
ferre. §. ſtari. ff. de arbitris. videlicet ꝯpromiſimus in talē
adiecta clauſula quē vt bonū virū eligimuſ ſolū habito re
ſpectu ad eū non ad aliū. nā operat̄ hec clauſula vt pars
leſa non poſſit reducere ad arbitriuꝫ boni viri. Eſt ꝛ alia
forma nouiſſima recolēde memorie dn̄i Aug. de peruſio
uidelicet q̄ vna ps donet alteri ꝛ altera alteri. qcquid de
iure ſuo arbitrator fuerit arbitratus in hoc. ſ. in dādo uel
in totū ius ſuū uel partē plenā ꝛ liberā tribuendo ptātez
in qōne ꝓpoſita nulla clauſula ex p̄miſſis apparet ī dicto
ꝯpromiſſo inſerta ſed ſimpliciter poteſtas cognoſcēdi de
iure ꝛ de facto cū ſcriptis ꝛ ſine ſcriptis ꝓ rebus preſenti
bus uel abſentibus ſub iuncta ꝓmiſſione de parendo oī
laudo ꝯcepto arbitrato ꝛ ſuiē ſen dis interpoſito iuramē
to q̄ omne laudū ꝛ ꝯtenta in dicto ꝯpromiſſo habent̄ ra
ta ꝛ firma. non uidet̄ eē dubitandū q̄ ī hac forma ſimpli
ci ꝛ gn̄ali ꝯcepta non īpediat qui arbitriuꝫ poſſit dici ini
quū ꝛ peti reductio. ꝛ iſta gn̄alitas uerborū hꝫ tacitā ꝯdi
tionē annexā ſi equū fuerit arbitratus. ut. l. ſi libertus. ff.
de ope. liber. nec iuramentū īpedit qn poſſit ipſo caſu di
ci iniquuꝫ. qr̄ iniqtas fuit incognita qr̄ de amico p̄ſūpſit.
imo ulterius non extendit̄. ut in. c. ueniēſ. ꝛ. c. qntauallis
de iureiuran. ſ. cū iuramēto ꝛ pena ꝓmittit̄ qr̄ parebunt
ꝛc̄. non īpedit qn reductio peti poſſit. ut ibi in nouella.
¶ Ex iſtis breuiter ꝯcludendū ꝓ ueritate uidet̄ q̄ non
obſtante iuramēto ꝛ ꝓmiſſione ſuper laudi obſeruantia
de qua. ꝺ. pꝫ poſſit peti reductio ad arbitriū boni uiri poſ
ſet multis iurib⁹ ꝛ rōibus ꝯfirmari q̄ pn̄t obijci ex remiſ
ſionibus. ꝺ. factis ex qbus ueritas reddit̄ manifeſta.
¶ Venio ad ſcōꝫ dubiū ī quo dr̄ arbitratorē ꝯdemnaſſe
vnā partiū in mille libras. nec apparet alīq̄ petitio. ꝓba
tio uel allegatio ſup iuribus partiū ꝓducta coraꝫ ipo arbi
tratore lꝫ ipſe arbitrator in teſtē productus corā iudice re
curſus aſſerat ꝛ atteſtet̄ oīa interueniſſe. vtrū ergo iudex
adhibitus tanq̄ bonus uir debeat pro laudo p̄ſumere ꝛ
ſic ipſū confirmare. uel poſtq̄ aliter non iuſtificat̄ uel ꝓ
bationibus alijs non fulciatur debeat ipſū infirmare. ego
iſtū articulū diſputaui. ꝛ incipit cū. c. laicus ꝛc̄. ꝛ allegaui
pro laudo ꝯſiliuꝫ Dy. qꝺ incipit. Tholomeus manentis
ubi ipſe tenet q̄ ille qui dicit laudū iniquū uel non legitie

latũ dꝫ ꝓbare.l.i.de iure haſt. fiſca.lib.x. ꝗcunqꝫ allegat
dolũ dꝫ ꝓbare.l.quotiẽs.§.q dolo.ff.de ꝓbatio. Jtẽ p̃ſumi
tur pro his q̃ fiunt p iudicẽ.c.innotuit.de eo q furti.ordi.
ſuſce.⁊ maxĩe pro arbitratore cuius fides ⁊ ſolertia fuit a
p̃ncipio a ptibus approbata.nõ uidet̃ ergo ſi poſt ſcĩm eiꝰ
reprobet de facili audiendus.ſic nec ille q alicuiꝰ pſonam
in aliq̃ offõ approbauit audiri dꝫ ſi uelit eũ poſtea repro
bare.c.accepimꝰ.ꝺ eta.⁊ q̃li.⁊ plene Jnno.i.c.cũ venera
bilis.de excep.⁊.l.ſi qs.C.de teſtibus. Jtẽ attendendum
qꝛ fuit ĩ ꝯpromiſſo exp̃ſſũ ꝙ poſſit ſine ſcriptura procedẽ
exquo videt̃ inter ptes ꝯuentum ꝙ de actis merita cauſe
ꝯcernentibus debeat eiꝰ dicto ſtari.vt nõ. Bar.in aut.ni
ſi breuiores.C.de ſentẽ.ex picu.reci. Jtẽ ad qd expedit ꝙ
appareant acta ⁊ arbitrator poſſet iſta nõ ſeq ſi ſibi aliud
uiſũ nõ fuit.naꝫ iudex põt teſtibus non habẽ fidẽ.vt.ca.
qm̃ ꝯ falſã.de ꝓba.potuit enĩ aliq̃ cõ latens nõ publican
da alijs arbitratoris aium cõmouẽ ad ferendum laudũ
⁊ hinc ẽ ꝙ pro ſñia iudicis p̃ſumit̃ ſi ꝯ non probet̃. l. he
rẽnius.§.caya.de euict.⁊ in.c.p̃ſentia.ꝺ renũ.⁊ ſi ꝓ ſñia
iudicis q̃ reddit̃ in inuitũ p̃ſumit̃.multofortius p̃ſumen
dũ videt̃ ꝓ laudo ꝙ deſcendit ex actu volũtario videlicet
ꝯpromiſſo ⁊ a pſona cuiꝰ fides vt dixi approbata ẽ a ptibꝰ
ego in t̃minis huic q̃oni ſimilis ꝯtiũ diſputando tenui ⁊
ſignant̃ dico huic ſimilis qꝛ in iſta q̃one ſicut in illa p̃ſup
ponit̃ ꝙ ſit deducta in ꝯdemnatõe quãtitatis ſine exp̃ſſio
ne ſpãlis cãe ex qua iſte appareat obligatꝰ. Jtẽ ſine cõco
mitantia loci vel tpis uel alicuiꝰ relatõiſ ad certũ exquo ex
cludit̃ ꝙ huiuſmodi ꝯdẽnationis mille.ccc.librarũ nõ eſt
poſſibile ꝙ poſſit ꝓbare ꝯtiũ.ſ.ſe non eẽ debitorẽ i dicta
quãtitate nec ulla defenſio repiri poſſit q̃ cõcludat neceſ
ſario in dicta ſñia lata cauſa uel tpe nõ coartata.ergo nul
la põt eẽ probatio.vt.l.actor.C.de proba.⁊ hoc cãu dico
ꝙ non vendicat ſibi locũ ꝯſiliũ Dy.q dixi ꝙ onus ꝓbãdi
laudũ fore iniquũ incumbit aſſerenti dꝫ intelligi ⁊ iniquũ
aſſerẽs hoc probare põt.alſ deriſoriũ eſſet dicere ꝙ incũ
beret ſibi probatio eius qđ ẽ ipoſſibile de nã.ad hanc poſ
ſibilitatẽ probandi ſe retulit Bar.in.l.ſocietatẽ.§.arbi
trorũ.ff.pro ſocio. Jn illa q̃one qualiter laudũ detegatur
iniquũ.potuit enĩ p̃mo in facto de quo põt eẽ probatio p
rerũ nãm ex circumſtantijs ⁊ probationibus ⁊ ꝯiecturis.
Jn caſu ergo nr̃o ꝯcludo ꝙ ille pro q̃ laudũ eſt datuꝫ i tã
magna ſumma dꝫ corã iudice recurſuſ probare ⁊ iuſtifica
re laudum fore equũ.non ille qui aſſerit iniquũ cum hoc
probare ſit ipoſſibile.⁊ vt probaui ⁊ ꝯfirmo hoc alijs rõni
bus.⁊ p̃mo qꝛ ſic ẽ in iudice cui ſuper iuſtitia cauſe non
credit̃ niſi ꝯſtiterit legitimis documentis.c.qm̃ ꝯ falſam.
de probat.multofortius hoc dictũ eſt in arbitratore cuiꝰ
arbitramentũ non ẽ veſtitum aliquo.l.auxilio in ꝓceden
do.⁊ ẽ citra omnẽ.l.auctoritatẽ.⁊ a ſola partiũ conuentio
ne dependẽs vt nõ.in.d.c.quanallis.in nouella. Abſur
dũ enĩ ẽ ſentire ꝙ magis preſumat̃ ꝓ facto vnius pſone
q̃ iudicis de quo.l.magiſ cõfidit oĩa indeciſa ſuo arbitrio
reſeruando.l.i.ff.de iure delibe.⁊.l.iij.ff.de teſtibus.⁊.l
ꝯtinuus.§.illud.ff.de ver.ob. Preterea iſte recurſus ad
iudicẽ vt ad bonũ uirũ ẽ ſpecies appellandi:lꝫ non ſit ꝓ
prie appellatio qꝛ non de minore iudice ad maiorẽ prouo
catio.ad hoc.l.non diſtinguemus.§.cũ quidã.ff.de arbi
tris.ſicut ergo appellatione pendẽte dꝫ actor probare ſuã
intentionẽ ⁊ iuſtificare ſñiam pro ſe latã.iuxta nõ.in.c.p̃
ſentia.de renuncia.⁊.l.hij q ad ciuilia.C.de appel.⁊.l.i.
C.ſi in integrũ reſti.poſ.per Cy.⁊ qđ ẽ fortius pendente
cognitione vtrũ laudũ ſit equum uidet̃ quaſi laudũ latuꝫ
non fuerit per querelã ad iudicẽ deductã.ſicut nec ex ſen
tentia fuerit p̃ſumptio aliq̃.exquo eſt ab eo appellatũ.vt
nõ.in.d.c.in p̃ſentia.⁊.c.bone memorie.de elect.⁊.c.in
notuit.ꝯ.glo.ſic de renuncia.procedẽ autẽ poſſet dictum

Dy.poſtq̃ laudum querulari non põt ꝙ pro ipſo p̃ſuma
tur ſed nõ pendente diſcuſſione ſue iuſticie.ſic enĩ dicamꝰ
in ſñia. Pro qua tñ fortius p̃ſumendũ ut dixi.⁊ p̃cipue
hoc uerũ videtur in facto recenti ⁊ eſt iſtud in quo ſi corã
arbitratore ꝯſiſtit de p̃dicto debito ⁊ non coraꝫ iudice re
curſꝰ põt ꝺ facili fieri fides ⁊ niſi fiat ualide.iſte index adi
tus tanq̃ bonus vir dꝫ preſumere ꝯ laudum qđ enĩ nũc
non oſtenditur preſumit̃ nunc pp breuitatem tpis vt ſic
non extitiſſet.⁊ ſic ex breuitate tpis aliqd p̃ſumamus.ut
in.c.officij.⁊ qđ ibi nõ.de elec.⁊.l.ventri.§.in bonis.ff.
de p̃uilegijs creditorũ. Preterea facta non p̃ſumunt̃ niſi
probent̃ ⁊ paria ſunt non eẽ ⁊ non apparere.ut.l.in lege
de ꝯtrahen.empt.⁊ maxĩe obligationes pſonales q̃ hñt ori
ginẽ ex aliquo iuris vinculo non ſũt p̃ſumende niſi probẽ
tur vt inſti.de obligat.in p̃n.hinc dr̃ ꝙ oĩa iudicia ſũt ab
ſolutoria.vt inſti.de ppetuiſ ⁊ tpa.actio.in fi.⁊.l.q accuſa
re.C.de eden.⁊.c.i.vt eccleſia.bene.hinc etiaꝫ dr̃ ꝙ ꝓm
ptiora ſunt iura ad abſoluẽdũ q̃ ad obligandũ ſeu ꝯdem
nandũ.vt.l.arrianus.ff.de actio.⁊ obliga.⁊.l.fauorabilio
res.de reg.iur. Ad propoſitũ igit̃ cum laudũ arbitratoris
habeat ꝯ ſe p̃ſumptionẽ iuris ꝯtiam.ſ.quẽ nõ eſſe obliga
tum ⁊ tendat ad obligandum nõ ad liberandũ.uidet̃ ꝙ
debeat iuſtificari extrinſecus vt p̃ſumptiue bonitas huiꝰ
hois.ſ.arbitratoris elidat uidet̃ poſſe elidere preſũptiõeꝫ
iuris ꝯtiam.ubi eſt iuris p̃ſumptio ibi ꝓbatõ efficatior re
quirit̃ ad elidendũ iuris p̃ſumptionẽ.vt in.c.qꝛ veriſimile
de p̃ſumptionibus.⁊ qđ ibi nõ.⁊.c.ſollicite.de reſt.ſpo.
⁊.c.ſup.de renũ.ꝙ ergo dicit Dy.ꝙ eſt p̃ſumendũ ꝓ lau
do põt habẽ locũ cũ eſſet abſolutorius ſecus ſi ꝯdemnato
rius.ut in caſu nr̃o. ¶ Preterea aduertenduꝫ ꝙ in caſu
q̃onis quã diſputaui ⁊ iuxta iſta duo vt paria cũ.ſ.arbitra
tor abſoluit a debito.ꝺ quo liqueat per iuſt̃a ꝓducta vel
ꝯdemnauit in debito.de quo nulla probatio apparebat ⁊
in vtroqꝫ ꝯclude ꝙ arbitramentũ ꝯtineat in ſe dolum ex
euidentia ⁊ q̃litate facti.ſicut enĩ remiſſio debiti eſt dona
tio.ut.l.ſi mulier.ve ꝯdit.ob cau.ita ⁊ ꝯdemnatio in quã
titate de qua non apparet aliq̃ obligatio videt̃ ſapere do
nationẽ ſicut ſtipulatio ſine cã.l.ij.§.circa.de doli excep.
⁊.l.campanus.de opis liber.ex quo ſequit̃ ꝙ arbitrator
vr̃ vt donũ non vt debitũ hanc ſummã deduxiſſe i laudũ
dicit enĩ lex ꝙ ſpecies furti eſt ex alieno largiri ⁊ bñficiuꝫ
debitoris ſibi acqrere.ff.de furt.l.ſi pignore.videt̃ ergo
arbitrator ſine ꝓbationibꝰ ꝯdemnãdo in ſũma iſta exceſſi
ua feciſſe illi grãm quo caſu ſcilicet p gratiã vel p ſordes ꝓ
nunciet in effectu nõ valet.vt.l.iij.C.de arbitris.l.ſi filiꝰ.
ff.de inditijs.⁊.c.cũ eterni.ꝺ re iudi.li.vi.facit enĩ ꝙ facẽ
nõ debuit.⁊ per ꝯſeq̃ns eſt in dolo.l.dolus.ff.mandati.
nõ obſtat ſi dicat̃ ptes ꝯueniſſe vt eius ſimplici verbo vl̃
dicto ſtet̃ poſtq̃ꝫ ſine ſcriptura eis placuit ipm poſſe pro
cedere.vt.C.de ſententijs ex periculo reci.l.i.qꝛ poſito ꝙ
ſit ita.tñ debet eius dictũ rõne fulciri. Nã ⁊ ſi expreſſe cõ
ueniſſet ſtare eius dicto.tñ ſi iniquũ reipa diceretur nõ de
bere eius dicto ſtari.vt.l.theopõpus.⁊ ibi per Bar.ff.ꝺ
dote prelega.nam ſi dicat̃ ab homine vel a lege ſtandum
eſſe alicuius ꝯſcientie vel aſſertiõi.ſi dixerat ꝙ nõ ſit iuſtũ
vel equũ dꝫ emendari.ut eſt glo.notabilis.in clemen.i.ꝺ
iure patronatus.non ita igit̃ rigoroſe dictũ Dy.ꝙ ꝓ lau
do preſumat̃ debet intelligi.⁊ ſi ꝯdẽnauit in decẽ milibꝰ
non eſt dicendũ ꝙ preſumi debeat pro laudo ut ſic per iu
dicem recurſus debeat per dictã preſumptionẽ laudũ con
firmare.imo uidet̃ equitas ⁊ iuſtius ꝙ debeat infirmar̃.
ſicut enĩ infirmaret ſententiã iudicis a quo iudex appella
tionis.ut dicto.c.in p̃ntia.⁊ ridiculũ eſſet dicere ꝙ iudex
recurſus q in iſta recurſione eſt aditus tanq̃ꝫ bonus uir
nullis ꝓbationibꝰ coram eo factis debeat laudũ ꝺ cuius
iuſticia nihil ꝯſtat tanquã equũ confirmare.hoc enĩ facẽ

non poteſt ſalua conſcientia. vt dicit tex. in ſimili. in. c. ab bate ſane. de re iudi. li. vi. Nec obſtat ſi dicatur iſte arbi trator examinatus vt teſtis atteſtatur ſibi debite cõſtitiſſe hic enim eſſet aſſertio nullis adiuncta probatõib⁹ nimis nuda ⁊ ſine aliqua ratõne ideo nõ ſequenda. conuincunt enim corpo ꝙ minus recte egerit. poſtꝙ̄ vo oſtẽdit quib⁹ rationibus ⁊ probatiõibus motus fuerit ad condemnãdũ in ſũma adeo exceſſiua ad hoc. l. nõ ſolum. C. de teſtibus. Preterea eſt ſolus ⁊ nõ creditur etiã ſi ſit auctoritatiſ. ut dicto. c. a nobis. de teſtibus. Ex quibus concludo ꝙ per iudicem aditũ tanꝙ̄ bonum virũ debeat laudum pronun tiari iniquũ poſtꝙ̄ ipſum fore equũ nullis probationibus oſtendit. Petrus de ancha. Et ꝙ dicto arbitratoris non ſtetur. tenet Ange. in auꝭ. niſi breuiores. C. de ſentẽtijs ex periculo recitã. vbi ſic dicit ſicut ſnĩa ſine ſcriptꝭ fieri pt ita reliq̃ acta fieri pñt ut notaꝭ i corpe vt cle. apõ ꝓpri. epi. §. i. ⁊ in. §. neceſſitatẽ. in auꝭ. vt iudices ſine quoquo ſuffra. dicunt tamẽ quidam ꝙ licet acta vel ſententia nõ debeant fieri in ſcriptis tamẽ redigi in ſcripturã debent ad ꝑpetuã rei memoriã. Bar. contra quia in omni cauſa grauiſſimã acta fieri poſſunt ſine ſcriptis: ſed ridiguntꝭ in ſcriptis per notarium actorum. ſolũ autem libellus ⁊ ſentẽtia eſt i ſcri ptis ferenda. ⁊ ideo dicit in talibus caſib⁹ ſtari ſoli verbo ſimplicis iudicis quãtũcũꝗ nulla facta ſcriptura neq; de actis: neq; de ſententia ſicut creditur ſoli relationi nuncij vt. l. ea quidem. C. de accuſationibus. ⁊. c. cum parati. de oppellatio. ⁊ propterea dicit vnum qđ eſt mihi graue. Et propterea dicit Ange. ꝙ ſi compromiſſum ſit in arbitrum vel arbitratorẽ ⁊ attribuitꝭ poteſtas vt in ſcriptis ⁊ ſine ſcri ptis ꝓnũtiari poſſit de omnib⁹ ſtatur ſimplici verbo arbi tri. in cauſis vilibus ⁊ mõdici ꝑiudicij ſto cum eo in alijs ſecus in. l. theopompus. de dote prelega. olſ de facili que libet ps poſſet decipi ⁊ precludẽda eſt via malitijs. Et pro hoc facit qđ notat glo. in. l. ne in arbitris. C. de arbitris. i §. ſinantem ſcriptura. in glo. que incipit. nam vox viu⁹ ⁊c. Et qđ notat Innocẽ. de electio. c. cum dilectus. Florentie autem practicatur ꝙ in omnib⁹ cauſis ſumarijs acta fiant in ſcriptis. naꝫ ꝑmo procurator ſcribit ea in ſua camerã ⁊ ad iudicem producit ⁊ rogat notariũ vt reducãt in ſcriptu ram. cum autem quis vadit ad tribunal ⁊ ſolum profert verba i ſcriptis vero nihil producit: ſed ſolũ dicit notario ſcribe quod tibi dico ille act⁹ dicitur ſine ſcriptis ⁊ per no tariũ redactus in ſcriptis. Bar. autem qui tenet indiſtin cte ꝙ ſoli dicto arbitratoris ſtatur ſic dicit in dicta auꝭ. niſi breuiores. ¶ Sed quero dicitꝭ hic ꝙ ſententia debet fieri ſine ſcriptis quid de proceſſu tex. videtꝭ dicere ꝙ ſine ꝓceſ ſu vel ſcripto cognoſcatꝭ: vt in dicto. §. neceſſitatẽ. ⁊ i auꝭ. vt clerici apud ꝓprios epiſcopos. §. i. quod poteſt intelligi duobus modis. Uno modo ſine ſcripto ꝙ nõ detur libel lus. Secũdum ꝙ alſ requiritur. vt in auꝭ. offeratur. de li tis conteſta. tamen bene redigetꝭ in ſcriptis ꝑ notariũ. Sꝫ hic intellectus nõ placet quia excepto libello ⁊ ſententia in qualibet graui cauſa procedetꝭ ſine ſcriptis lꝫ poſtea in ſcriptis redigatꝭ. c. quoniã contra falſam. de probatio. ⁊. l. ſcire oportet. §. oportet. de excuſatio. tu. ff. Et ideo itelligo ſine ſcriptis ꝙ nulla fiat ſcripturã. Creditur ğ ſimplici in formatõne iudicis in ſpectis cauſis breuioribus vt eſt verũ ꝙ alſ creditur ſoli relationi nuntij ſm ea que notãtur i. l. ea quidem. C. de accuſatio. ⁊. l. magis puto. §. non tantũ. ff. de rebus eorum. multomagis creditur iudici in iſtis bre uioribus. ⁊ hec nota pro cõpromiſſis que fiunt in quibus datur poteſtas redigendi vel cognoſcẽdi in ſcriptis vlꝭ ſine quia per hoc videtꝭ partes velle ꝙ ei⁹ ſimplici informatõe credatur. In eo aũt qđ Bar. dixit ꝙ in omni cauſa de mũ do quãtumcũꝗ grauiſſima acta iudicialia de ſubſtãtia nõ requirũt ſcripturã. vnde poſſunt ꝓbari per teſteſ. Adde ꝙ

idem notat glo. parua in. l. ſi pretor. §. marcellus. đ iudi. ⁊ idem glo. in. l. quoniam. C. de hereti. ⁊ i. l. quotiẽs. §. fi na. ⁊. l. curret. de teſti. ꝑ glo. idem no. expreſſe Inno. in. c. quoniã contra falſam. de ꝓba. ⁊ ibi per Jo. an. i nouella. ſed Inno. in. c. ij. in fi. de libe. obla. tenet ꝯtrium ſcilicet ꝙ omnia acta iudicialia de neceſſitate requirant ſcripturam idem notat gl. ordiã. Ber. in. c. quoniã contra. in verbo preſumitꝭ. in prin. de ꝓba. idẽ Cy. in. l. ij. de emancipa. li be. ⁊ in. l. emancipatione. de fide inſtru. ⁊ idem ſimiliter nota. in. l. errore. đ teſta. ⁊ idem notat Bar. i. l. ne in arbi tris. C. de arbi. ⁊ idem no. glo. in conſtitutiõe re. lite legiti me conteſta. i verbo proponat. qđ ergo dicem⁹. dicit Cy. ꝙ aut acta ſunt deperdita ⁊ probantꝭ per teſtes alſ eſt ne ceſſaria ſcriptura. ut notatꝭ per eum in allega. l. ij. In hac opi. eſt glo. ordi. in allegato. c. quoniã. in verbo ꝑſumitꝭ. ⁊ ita ꝯcordat Ang. de peruſio iſtas opiniones i allegato. §. marcellus. qui ſic concordat Inno. q in hoc variauit: vt ſu pra in allegatis locis pater. Idem dicit Cy. i allegata. l. er rore. quando in actis eſſet erratũ. nã ille error poteſt ꝓba ri per teſtes. ⁊ ſic videtꝭ intelligere qđ no. Inno. in allega to. c. quoniã. in fi. Bal. i. l. ne in arbitris. đ alle. dicit ꝙ q̃ dam ſunt acta que de ſui natura requirũt ſcripturã. vt eſt libellus ⁊ ſentẽtia diffinitiua. Iteꝫ act⁹ iuramenti ⁊ illa nõ poſſunt niſi per ſcripturam ꝓbari vel per teſtes qui depo nant ſic fore actum ⁊ ſcriptũ. ita ꝙ đ ſcriptura deponant ⁊ ita procedat vna opinio. alia vero acta iudicialia que nõ requirũt ſcripturam vt exceptio vel iterlocutoria ⁊ ſimilia ⁊ illa poſſunt probari ꝑ teſtes. vt i allegata auꝭ. niſi breuio res. ⁊ hec eſt veritas meo videre. ¶ Ultimo domin⁹ Flo rianus in allegato. §. arbitrorum. ſic dicit ſententie arbitri ſtatur ⁊ non recurritur ab ea: vt. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbitr. in arbitratore ſecus. ut. in. §. arbitratorꝫ. al lega. Eſt ratio diuerſitatis quia cuꝫ quis compromittit in aliquem. ut in arbitrum ſcit ꝙ debet ſeruare ordinem iu ris in iudicando ideo contemnit iudicem ad queꝫ pertinet hec iuriſditio ⁊ ſic non poteſt ad eum redire. ff. đ arbitris. l. litigatores. in principio. Et hoc eſt ꝙ dixit tex. cum glo. in. l. iij. §. i. ff. de arbitris. in gloſa que incipit: precipue ꝙ quando compromittitꝭ in aliquem compromittitur in eũ tanꝙ̄ in bonuꝫ virũ. ita ꝙ ab eius dicto: nec receditur: nec ad iudicem datur ſed cum cõpromittitur tanꝙ̄ in arbitra torem tũc cum ſemper ſui natura ſiãt ſup contractu q cele bratur ex partium cõuentione nõ ex iudicis autoritate me rito nulla iudici ſit iniuria nec ꝯtemnitꝭ. iõ in eã reductio nis põt ipſe adiri. aliud ergo in arbitratore. aliud i arbitro ⁊ cum hoc tranſeunt oẽs iuriſte cõiter. taꝫ in. §. ſtari. ꝙ̄ i. §. arbitratorꝫ. Ber. idẽ etiam in. c. veniẽs. de iureiur. ⁊ de electio. c. tanꝙ̄. Sed ſciendũ ꝙ Hoſti. in. c. ij. extra. de arbi: vt refert ibi Jo. an. ſup vltima gl. dicit ꝙ ſi ſnĩa arbi tri continet manifeſtam iniquitatẽ non ẽ illi ſtanduꝫ. imo ordinarinar⁹ ex offitio illud faciet emẽdari. ⁊ hoc innuit lit tera i. d. c. ij. Idem ſi contineat euidentẽ leſionem partis. Et rõ eſt qꝛ tunc continet pactũ ⁊ ſic emẽdandum: nec ſta bitur. §. ſtari. in foro canonico ⁊ etiaꝫ ciuili ꝙ probatur qꝛ etiam lex ciuilis mandet peccata corrigi. vt in auꝭ. vt nõ lu xu. contra naturam. in principio. colla. vi. ⁊ hoc dictuꝫ eſt notandum quia forte legiſte habent hactenus inauditum Attende tamẽ ſm Flori. ibi quia forte hoc procederet vbi de peccato conſtaret. alſ videtur ſtandum illi. §. ſtari. po teſt tamen arbitrium eſſe iniquum reipſa. ⁊ tamen nõ ex animo pronũtiãtis nec dolo. iõ vbi de peccato nõ conſtat non videtur recedendum a dicto. §. ſtari. ⁊ a regula. §. arbitrorum.

Quo iure petatur reductio ad arbi trium boni uiri.

n **Unc dicendū ē quo**
iure reductio ad arbitriuʒ boni viri petat̃ re
duci. Bar. in. d. §. arbitroꝝ. ſic dicit Inno. ⁊
Spec. videnť dicē ꝙ officio iudicis. tex. in. l. ſi ſocietatē. §
arbitroꝝ. in. l. vnde ⁊ ſi nerue. vr̃ dicē ꝙ actiōe ex eo ꝯtu
Breuiter ꝙ aut loquur in ꝯtib⁹ ſtricti iuris. ⁊ tunc per
officiū iudicis. vt. l. ſi libertus. ff. de opis liberto: Ita ītelli
go opinionē p̄dictoꝝ. aut loquur in ꝯtibus bonefidei ⁊
tunc aut ex eo ꝯtu orit̃ actio ei q vult petē reduci ad arbi
triū boni viri: ⁊ petet̃ actione ex eo ꝯtu. vt. d. l. vnde ⁊ ſi
nerue. aut ex eius pte non orit̃ actio. Exemplū in ꝯtu do
tis fuit ꝯpromiſſū in aliquē vt ſtatueret dotē alicui mulieri
q ſtatuit ⁊ iniq̄ ſtatuit q2 mulierē nimis grauauit. certe q2
ex pte mulieris nulla orit̃ actio ad petenduʒ dotē ꝯſtante
mr̄imonio tunc recurrit̃ ad iudicis officium. ar. dicte. l. ſi
libertus. qđ ꝓbo aliter ſi mulier ꝯueniret̃ a viro vigore il
lius arbitramenti mulier poſſet excipe de eius iniqtate: ⁊
ſic per officiū iudicis mercenariuʒ de eius iniqtate cogno
ſcet̃. Sed regulariter vr̃ ꝙ vbi qs hʒ exceptionē ēt ſi non
ꝯueniat̃ pōt officiū iudicis īplorare ne ab aduerſario īge
tetur. vt. l. iij. C. de his q bo. cede. poſ. ff. de fideiuſ. l. ſi cō
tendat. ⁊ ibi ē tex. ſm vnā lec. glo. facit. ff. de libe. lega. l.
aurelius. §. centū. ⁊ qđ ibi nō. Florianus in. d. §. arbitro
rū. ſic dicit quero quo iure peti poſſet ꝙ ſnīa arbitratoris
reducat̃ ad arbitriū boni viri. quidā vt Inno. ⁊ Spec. in
ti. de arbitris. §. ſequit̃. v. ſed quo. ⁊ glo. inſtit. de ꝯben.
emp. §. p̄cuū. ⁊ vr̃ gl. dicere qđ petat̃ officio iudicis. In ꝯ
riū facit tex. in. d. §. arbitroꝝ. ⁊ i. l. vnde ⁊ ſi nerue. ubi vr̃
velle ꝙ actōne ex eo ꝯtu. ⁊ p ꝯn̄s nō officio iudicis qđ eſt
ſubſidiariū. ff. de minori. l. in cāc. ⁊ hoc firmat glo. ꝙ iure
actōis. ff. locati. l. ſed ⁊ ſi in lege. in p̄n. in glo. i. v. irrita vel
ꝓ non facta ⁊c̃. Ja. bu. dicit dari officiū iudicis ꝙ dat̃ ad
reſcindendū vbi deficit actio. l. qđ ſi minor. §. fi. ff. de mi
no. qđ officiū hʒ nām actōnis. vt eadem. l. ꝙ ſi minor. uel
dicat̃ ꝙ det̃ actio ad reſcindendū actio in factū ex eqtate.
p. l. quoꝫ. ff. de p̄ſcriptis v̄bis. ſm eū. doct. ergo variāt. qd
dicemus canoniſte ēt trauſeunt ſimplicit̃ ꝙ officio iudicis
Sʒ tu dic pfectius opiniones ꝯcordādo ꝙ aut loquur ī ꝯ
ctibus ſtricti iuris. ⁊ tunc officio iudicis. vt. l. ſi libertus. ff
de opis liberto. ⁊ ita intelligant̃ p̄dictoꝝ opi. Aut in ꝯti
bus bonefidei ⁊ tūc aut ex eo ꝯtu orit̃ actio ei q vult pete
re reduci ⁊ petat̃ actōe ex eo ꝯtu. vt. d. §. arbitroꝝ. cū. d.
l. vnde ⁊ ſi nerue. aut ex eius parte nō orit̃ actio. Exēpluʒ
ꝯpromiſimus in aliquē vt ſtatueret dotē alicui mulieri q
ſtatuit ⁊ iniq̄ q2 mulierē nimis grauauit certe ex pte muli
eris nulla ꝯpetit actio ꝯſtante mr̄imonio ad repetenduʒ
tunc recurritur ad iudicis officium. ut in dicta. l. ſi libert⁹
ſm Bar. vbi ſupra.

s **Equitur uidere con**
tra arbitros ⁊ ꝯ ꝯpromiſſū qualiter obijciat̃
⁊ quidā magiſter nepos de monte albano in
quodā ſuo libello in R̃ica q̄liter obijciatur ꝯ arbitros cō
promiſſarios ſic dicit. Sequit̃ videre ꝯ arbitros ⁊ ꝯ ꝯpro
miſſum q̄liter obijciatur. ⁊ p̄mo obijci pōt q2 ſeruus eſt ⁊
in eū ꝯpromitti non pōt. ut. ff. de arbitris. l. ſed ⁊ in ſeruū
§. ij. xiiij. q. vij. c. tria. Itē minor. xx. anniſ arbiter eē nō pōt
vt. d. l. ſed ⁊ in ſeruū. cū. l. ſequēti. ⁊ hoc ītellige ꝙ cogi nō
dʒ ⁊ de hoc dr̃. ff. de mune. ⁊ one. l. ad rempubli. vbi de
hoc plene. ⁊. ff. de iudicijs. l. cū pretor. in fi. ⁊. ff. de re iu.
quidā pūt addi ea q̄ ſupra ꝓxime allegata ſūt ibi. Item ſi
minor ⁊c̃. Itē uiri ꝓprio qs arbiter eē non pōt. vt. ff. eo. l.
pe. ⁊ ar. ff. de iudi. Julianus. ff. de iuriſd. om. iu. l. q iuriſ
dictioni. ar. ꝯ. C. mandati. l. in re mādata. Itē ꝯ. ff. ſi quis
cautio. l. ij. ibi. ſe artauit ⁊c̃. Itē ꝯ. C. ne qs ī ſua cā. l. i. itē
ſi fuerit mulier nō valet arbitriū. vt. C. eo. l. vlti. ff. de iudi
cijs. l. cū p̄tor. §. pe. ff. de reg. iur. l. ij. ff. de ꝓcura. l. neqꝫ
femina. ar. ꝯ. extra de arbitriſ. dilecti filij. Solutio ibi cāt
de ꝯſuetudine approbata. ⁊ hoc dixi. ſ. ti. ꝓximo. Item ſi
fuerit ordinarius eiuſdē rei de q̄ extitit ꝯpromiſſū. vt. ff. e.
ſed ⁊ in ſeruū: §. i. ⁊ hoc ē verum ſm leges. ſed ſm cano.
in quēlibet delegatū ꝯpromitti pōt. extra eodē. cū tpre. ⁊. c
cū olim. extra de electio. cām. extra de preben. de multa.
⁊. c. cum in lr̃is. extra de p̄ſcriptio. lr̃as. Uerūtū ſm le
ges ꝯpromitti pōt non tanq̄ in verū arbitrum ſed tanq̄ i
arbitratorē. vt in aut. de iudi. §. ſi v̄o ꝯtrerit. colla. ix. ⁊ nō.
in. d. l. ſed ⁊ in ſeruū. Nā differentia ē inter arbitruʒ ⁊ ar
bitratorē. q2 arbiter ꝯpromiſſariuſ ē q cognoſcit ad modū
iudicis. ſed arbitrator ē amicabilis ꝯpoſitor qui ad modū
amici pacificat ⁊ ſnīe arbitri ſtanduʒ eſt ſiue eq̄ ſiue iniq̄
ſit ⁊ ſibi īputent qui euʒ elegerunt. vt. ff. eo. diem. §. ſtari.
Arbitrator aūt ſi inique arbitratus fuerit reducit̃ ad arbi
trium boni uiri. vt. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocietatē. ⁊. i. q. iij. c. ar
bitroꝝ. Item ſi furioſus ē arbiter eſſe non pōt. vt. ff. de re
iudica. l. arbitratoris. Itē ſi ꝯpromiſſum ē de cā criminali
publica: uel mr̄imoniali: uel liberali nō valeat. vt. ff. eo.
l. non diſtinguemus. §. iulius. ⁊. §. de liberali. ⁊ extra de
in integ. reſti. c. pe. extra de ꝯſangui. ⁊ affi. ex lr̄is. extra de
tranſa. c. ultimo. De cā uero criminali q̄ū ciuiliter agitur
pōt in arbitrium ꝯpromitti. ar. ff. de his qui nō. infa. §. ex
ꝯpromiſſo. ar. ꝯ. C. de tranſactōnibus. l. tranſigere. Solu
tio ut ibi. Itē de populari actione ꝯpromitti non lʒ vt. d. l
non diſtinguemus. §. de liberali. Itē de cā reſtitutionis ī
integrū ꝯpromitti non pōt eo ꝙ certis iudicibus tantum
illius cauſe cognitio demandat̃. vt. C. ubi ⁊ apud quem
cā in integrū reſti. agi. de. l. ultima. niſi incidenter cā reſti
tutionis corā arbitro moueret̃. tunc enī bene lʒ q2 tunc
tantū ſup p̄ncipali pronunciat non ſup incidenti. ⁊ per ꝓ
nunciationē p̄ncipalis abſoluit̃ incidens. C. de pedane.
iudi. l. i. ⁊ de ordine cogni. l. ij. ⁊ de iudicijs. l. i. ⁊. l. quoꝫ.
extra de ordine cogni. c. i. ubi de hoc. Itē querit̃ an īfamiſ
arbiter eſſe poſſit. vt. ff. eo. pedius. iij. q. vij. circa fi. ubi dr̃
nihil enī refert eū qui arbitrium ſuſcepit an ſit integre fa
me an ignominioſus ⁊ de hoc ꝯſueuit notari. C. de īfami
bus. l. i. C. de digni. l. ij. li. xij. Item ſi mulier ꝯpromittat
noīe alieno non ualet arbitriū. vt. ff. eo. l. nō diſtinguem⁹
§. ſi mulier. Itē ſi ꝯpromiſſū ſit p pupilluʒ ſine tutoris au
ctoritate nō ualet. vt. ff. eo. pupillus. Itē ſi ſine pena fue
rit ꝯpromiſſū uel ſine eo qđ obtinet uicē pene non ualet
cū effectu q2 partes non tenent̃ ſeruare ſnīam arbitri niſi
uelint ſi pena non fuerit apppoſita. ut. C. eo. l. i. Uel iura
mentū ſm cano. extra eodē. cū tpe. ⁊. c. nō ſine. ad hoc
ff. eodē. l. litigatores. §. arbitriū. l. non diſtinguemus. §. i.
⁊. §. i ſūma. ⁊. C. eo. l. pe. §. altera aūt. cū ſcripta enī bene
ualent. licet pena non fuit appoſita. ſi parteſ exp̄ſſe ꝯſenſe
rint ſnīe arbitri uel poſt ſnīam. ⁊ decem dies taciturnita
te ꝯfirmauerunt. ⁊ ex eo actori dabit̃ actio ⁊ reo exceptio
ut. C. eo. l. cū antea. §. i. ⁊. ij. ⁊ ar. extra. eo. c. per tuaſ. Itē
ſi ꝯpromiſſū claudicet non ualet. ut. ff. eo. quid tū. §. pe. l.
pe. Item ſi pronunciatio arbitri in tertiū ſit collata. uel ī
arbitrium tertij non ualet. ut. ff. eo. l. ſi vnus. ⁊. §. ſi quā
do duos. ⁊ extra de arbitris. innotuit. extra de offi. deleg.
c. ſuſpitionis. extra de appella. cum ſpāli. ubi de hoc no
tatur. item ſi dies appoſita eſt in compromiſſo ⁊ ea trau
ſacta eſt poſtea quicqd dicat arbiter nō ualebit. ut. ff. eo.
l. non diſtinguemus. §. ſane. ⁊. l. ſequenti. ⁊. l. ſi cum dies
§. iij. ⁊. C. eodem. l. ij. in fine. ⁊ arg. extra de officio deleg.
de cauſis. Item ſi die feriata pronunciatum ſit ⁊ ei renū
ciatum non fuerit uel altera parte abſente. niſi hoc actuʒ
ſit nō ualebit. vt. ff. eodē diem. §. litigator. ⁊. l. pomponi⁹

§.fi. ⁊.l.ſi feriatis. ⁊ ar. extra de ferijs.c.ultimo. iteʒ de re
eccliaſtica in laicū cōpromitti non pōt. extra de arbitris.c
cū cōtingat. ⁊ de iudicijs .c. decernimus. item nō ꝙ q̄daʒ
noua ꝯſtitutio ꝓhibet ut iudex iurare non faciat ī arbitrū
uel alterum litigatorē. ut. C. eo. auē. decernimus. ubi de
hoc. ſed ſm cano. nīs partes bene iurant. ut. ſ̄. dictum eſt
⁊ extra eodē. cū tpē. ⁊. c. non ſane. item pōt obijci cōpro
miſſo ꝙ ſolutū eſt cōpromiſſum. ſoluit̄ enī pluribus mo
dis puta die: morte: acceptilatiōe: iudicis facto ſatiſfactōe
obueniente. ut. ff. eo. l. non diſtinguemus. iteʒ. pōt obijci
ꝯpromiſſo ꝙ nudo pacto lʒ ꝯpromittere niſi in caſu quo
nudo pacto licet compromittere ſcilicet cum duo debito
res faciunt ſibi pactum adinuicē de nō petendo ſi arbitri
ſn̄ie non pareant. vt. ff. eo. litigatores. l. i. ⁊. §. fi. item pōt
obijci ꝙ arbiter in ſe non ſuſcepit arbitriū ſeu ꝯpromiſſū
ut. ff. eo. l. iij. §. in ꝯpromiſſum. item pōt obijci ꝙ arbiter
non pōt inferre mulctā ꝯ̄ ꝯtumacē niſi expreſſū fuerit i cō
promiſſo. vt. ff. de iudicijs. l. ij. §. ultio. ff. eo. l. non diſtin
guemus. §. cū i plures. ⁊. l. quid tū. i fi. Sed ꝯ̄riū vr̄. ff. e.
l. non ex oībus. ſed non eſſet ꝯ̄. qꝛ intelligit̄ ꝙ dictū fuerat
in ꝯpromiſſo. vt. l. non ſcdm. M. de hoc ꝯſueuit notari.
extra. eo. c. cū dilectus. Itē arbitriū nō valet ſi ꝯ̄ heredes
fuerit ꝓmulgatum niſi de his heredibus nūi fuerit in cō
promiſſo actū. vt. ff. eo. diē. §. i. Item pōt obijci ꝙ oblat⁹
non fuerit libellus arbitri arbitrari non pn̄t. vt. C. de iu
dicijs. l. rē non nouā. ⁊ de arbitris. l. pe. in fi. Item nota
differentiā inter arbitriū ⁊ ꝯpromiſſum. Arbitriū eſt qḋ
fit ſine pena. ſed pignoribus uel iuramento eſt uallatum
vt. C. eo. l. ne in arbitris. Compromiſſū aūt qḋ fit cuʒ pe
na. vt. C. de iudicijs. l. rem nō nouam. §. i. ⁊. ij. C. ubi ⁊
apud quē reſti. fuerit poſtu. l. vltima. Qḋ autē dicunt ꝙ
hodie non ē iurandū in arbitriſ. vt. ſ̄. dictū eſt. per auē. de
cernimus. C. eo. ti. poſita. Ut t̄aūt nihil poſſit obijci com
promiſſo hoc modo ſcribatur ſm eundeʒ. in libro ubi. ſ̄.
Titius ⁊ Martinus de tali q̄ōne que fert̄ inter ipſos vl̄
ferri ſperabat̄. ⁊ de oībus alijs ꝓ ſe ⁊ ſuis heredibus cō
promittunt ⁊ ꝯſentiunt in ſemproniū tanq̄ arbitrū ꝯpro
miſſariū ⁊ arbitratorē ſiue amicabilē ꝯpoſitorē volentem
in ſe arbitriū ſuſcipiētē: aſſerentes ſe inde in arbitriuʒ cō
promittere cā finiendarū litiū. ⁊ ꝙ in p̄dictū ſemproniuʒ
cōpromittunt in bonuʒ virū ita ꝙ ab eius ſn̄ia ⁊ dicto nō
recedat̄ nec ad iudicē eatur. ita ꝙ poſſit ꝓnunciare. exami
re: cognoſcere: ⁊ terminare: ⁊ interlocutoriā ⁊ diffinitiuā
dare. ⁊ ordinarie iuris ordine ſeruato vel penitus preter
miſſo vel extraordinarie ꝓut ſibi melius viſū fuerit dieb⁹
feriatis ⁊ non feriatis ſedendo: ſtādo ⁊ in omni loco ⁊ oī
hora ⁊ vtraq; parte abſente vel p̄ſente ⁊ ꝙ arbitrari poſ
ſit ſemel vel pluries ⁊ ſuaʒ ſn̄iam interp̄tari: corrigere uel
emendare ac mutare ſi opus fuerit ꝯtumaciaʒ litigatoris
punire ⁊ citare partes ad quēcunq; locuʒ fuerit vel ad lo
ca ⁊ vt poſſit ꝓnunciare in ſcriptis vel ſine ſcriptis p̄dicti
Titius ⁊ Martinus vnus alteri ad inuicem ꝑ ſtipulatio
nē ſolennē ꝓ ſe ac ſuis heredibus ſub pena centū marca
rū qḋ laudo: arbitrio: ꝓnunciationi ſeu dicto obtempera
bunt ⁊ in nullo ꝯ̄uenient de iure uel d̄ facto. v̄bo vel ope
per ſe vel interpoſitā perſonā ⁊ ꝙ nullū dolū cōmittēt ⁊
ꝙ ꝯ̄ ꝯpromiſſum nullū īpetrabunt reſcriptū. ⁊ nullū priui
legiū allegabunt ⁊ nullā exceptionē opponent. ⁊ ꝙ non
vterent̄ beneficio alicuius legis q̄ viciet vel viciare poſſit
ꝯpromiſſum ſeu pſonaʒ arbitri. ſeu ex pſona ꝯꝓmittenti
um ſeu ex reb⁹ de q̄bus ꝯpromiſſū ē. ⁊ ꝙ eoꝝ ſn̄ie ſeu lau
do equo uel iniquo ſtabunt renunciantes ſcām bn̄ficioruʒ
p̄dictorū beneficijs ⁊ priuilegijs ꝯpetentibus ſpāliter hic
enumeratis ⁊ de oīb⁹ p̄dictis ſpāliter certificatis iuramē
to corporaliter p̄ſtito adinuicē ꝓmittentes ꝑ ſtipulationē
attendere: cōplere ⁊ obſeruare pro ſe ⁊ ſuis heredibus ⁊

ſucceſſoribus ⁊ ꝯ̄ non ire ſub pena p̄dicta ⁊ oblationē bo
norū olim preſentiū ⁊ futurorū ꝯſtituentes adinuicē vnꝰ
pro alio bona p̄cario poſſidere ita ꝙ liceat ⁊ q ſeruauerit
ꝯpromiſſum ſine iudicis auctoritate ingredi bona illius q
fecerit ꝯ̄ ꝯpromiſſum precarium reuocando. nihilominus
ꝯpromiſſo in ſua manēte firmitate. Hoc adiecto ꝙ dicta
pena ſemel ⁊ pluries ⁊ quotiens ꝯ̄ predicta uel aliq̄d ho
rū in oībus ⁊ ſingulis in ſolidum cōmittatur ⁊ commiſſa
exigatur. Et ego talis notari⁹ his oībus interfui. ⁊ vt. ſ̄.
legitur voluntate dictarū partium ſcripſi hoc publicum
inſtrm̄ ⁊ pleniſſimū qualiter obijciat̄ ꝯ̄ arbitrum ⁊ eius
arbitrium ⁊ qualiter ꝯpromiſſum ꝯficiatur: vide ꝑ Spec.
in ti. de arbitris. §. excipit̄. ar. ꝯ̄ arbitrū ſeu arbitriuʒ ꝑ to
tū. q̄ ideo hic n̄ ſcripſi qꝛ modica addit p̄dictis. ⁊ qꝛ aliqn̄
contingere ſolet ꝙ partes minant̄ arbitro ideo videamus
an mine excuſent arbitriū. ⁊ in hoc reperio ꝙ Bal. in ſu
is cōcluſionibus per modū alphabeti redactis per dn̄m
Andreā Iohannis de peruſio in lr̄a arbitrium ſic dicit.
Arbitriuʒ excuſant mine capitales non iactatorie ſed effe
ctuales ⁊ valide. d̄ arbitris. l. lʒ. quie p̄ſumitur inimicicia
ex minis capitalibus. facit qḋ notat̄ in. l. iij. ex q̄bus cau
ſis maio. l. antepe. eo. ti. in glo. ⁊. l. fulcinius. §. ij. in gl. ſʒ
non excuſant iudicē nec teſtem qꝛ facilius inueniunt̄ cen
tum arbitri q̄ vnus teſtis. vnde teſtis non excuſat̄ nec re
pellit̄ niſi teſtis diceret ſe minas ad animū reuocaſſe. ⁊ ſe
ex hoc fatet̄ capitalem inimicū qꝛ tunc eſt preſumptio cō
ditionis eius. dic vt in auē. de teſtibus. §. ſi vō odiſſeſ. alś
ſemper q̄s minaret̄ teſti vt non ualeret dictū eius quod ē
abſurdū. vel diſtingue inter minas actiuas ⁊ paſſiuas. nā
aut teſtis infert minas ⁊ non credit̄ ei ſi mine ſunt veriſi
miles ⁊ non ſimulate nec calore iracundie. Aut pars mi
natur teſti ⁊ tūc teſtis nunq̄ repellitur ſi dicit ſe de minis
non curare. vel nil de hoc deponit. Si ſūt dicit ſe inimi
cum tunc ſibi non creditur qꝛ profeſſio ⁊ deſiderium ſibi
inuicem reſiſtunt. Item deſpectio ſicut contumeliatio ⁊ ſi
cut diffamatio facit ꝙ arbiter non cogit̄ laudare. de arbi
tris. l. liti. in p̄n. dic aut deſpicitur arbiter diffamando ⁊
loquit̄. l. lʒ. ⁊. l. ſed ⁊ ſi ſeruū. §. fi. de arbitris. Aut contu
meliando re vel verbis ⁊ atrocitatem ꝯtinentibus ex aīo
penſate ⁊ non fictitie. ⁊ loquitur. l. licet. aut aliter ⁊ tunc
aut deſpicitur ⁊ ad alium itur ⁊ ſoluit̄ ꝯpromiſſum. vt. l.
litigatores. de arbitriſ. aut deſpicitur bene forte per impe
ritiam tunc ſtatī poſſunt partes ad eum redire nō multo
poſt litem. l. ſi vnus. §. i. aut non deſpicitur ſed ad alium
itur forte ꝓpter infirmitatem arbitri. ⁊ tunc aut ali⁹ adit̄
⁊ ſublatū eſt poſt. l. litigatores. p̄mo rn̄ſo. Aut iudex tūc
dic ut notat̄ in. d. l. item nota bene. Item inimicicia ꝯ̄cta
ex arbitrio non impedit laudū. ſecus ſi extrinſecus ſi ſit ꝓ
teſtatum. vt in. §. cum quidā. dūmodo proteſtatio ſit vera
⁊ manifeſte probetur. Attende ſm Bal. i ſupradictis cō
cluſionibus ꝙ arbiter anteqū acceptat non eſt arbiter. l. ſi
de meis. §. recepiſſe. ⁊. l. ſi cum dies. in p̄n. ff. de arbitris
⁊ pōt eligi arbiter in abſentia. vt. l. iij. eo. ti. nō. ⁊ tempus
acceptionis inſpicitur magis q̄ electionis. quia non ē ius
queſitū per electionē. ſed per acceptatōnem. l. ſed ſi ſeruū
eo. ti. uel quia electio trahitur ad diem acceptatōnis. l. fi.
ſ̄. eo. preterea nota bene an arbiter poſſit ꝯdemnare ꝑ v̄bū
Credo dicit Bal. in allegatis ꝯcluſionibus ſuis ꝙ ſic qꝛ
v̄bū credo ꝓlatū a iudice ē diffinitiuū. a p̄te ē aſſertiuū a te
ſte ē dubitatiuū. ⁊ nihil vʒ. l. diē. §. ſi plreſ. d̄ arbi. qḋ nō.

Infra quātū tp̄s petat̄ recurſus ad arbitriū boni viri.

Ed uideamus infra
quātū tempus debeat recurſus ad arbitrium

boni viri interponi. Bar. in. l. ſi quis arbitratu. ff. de ver
bo. obliga. ⁊ in dicto. §. arbitrorum. ſic dicit. Quero infra
quantum tempus poſſit peti fieri reductio ad arbitrium
boni viri. Specu. in titulo de arbitriſ. §. ſequitur. ver. ſed
pone. infra qd tempus. videtur dicere ꝙ infra decez dies
ſicut in appellatione. quia iſta eſt quedam appellãdi ſpe
cies. vt in allegata. l. non diſtinguemus. §. cum quidam.
ꝙ mihi non placet. quia vel hoc fit iure actionis. vel ꝓpo
nitur iudicis officium vt examinet aliqua exceptio vel de
fenſio. ſed actionibus vel exceptionibus non preſcribitur
tam modico tempore niſi. xxx. annis. vt notatur in. l. que
rela. C. de falſis. Quid dicemus queſtio iſta requirit de
ciſionẽ principis. tamẽ de iuris rigore ſz ea que ſcripta ſt
mihi videtur ꝙ ſi per annum taceat quia videat arbitra
mentum approbare. vt. l. qui ſe grauatos. C. de cenſibus
⁊ cenſitoribus. li. xi. ſi tamen infra annuz conqueſtus eſt
non dico coram iudice ſed etiam extra iudicium ita ꝙ ap
pareat eũ taciturnitate non conſenſiſſe tunc eo caſu quo
iſta reductio petitur iure actionis vel officio iudicis ꝙ lo
eo actionis proponitur tunc tanto tpe peti poterit quanto
tempore actio durat. Sed qñ officium iudiciſ proponitur
loco exceptionis tunc ſicut exceptio perpetuo durat. vt. l.
ꝓcurator. §. fi. ff. de doli exceptione. ⁊. l. lz. C. de exceptio
nibus. Ita poterit ꝑpetuo peti reductio iſta. Poſſumꝰ ẽt
dicere ⁊ forte nõ male predicta vera eſſe quando petitur
per modum actionis vel officio iudicis loco actionis ſeu
exceptionis. ſed quando officium iudicis ꝑncipaliter pro
ponitur. vnde in ↄ̃ctibus ſtricti iuris tunc debeat fieri re
ductio infra quadrienniũ olim. hodie infra annum vtilẽ.
qꝛ regula eſt ꝙ qñcunqꝫ officium iudicis datur ad reſcin
dendum id quod de iure cõmuni valet anno utili finitur
ut. l. in honerarijs. §. ſed cũ reciſa. de actio. ⁊ obligat. que
eſt menti tenenda. Dñs Florianus de Bono. in dicto. §
arbitrorum. ſic dicit infra quantuz tempus poteſt peti re
ductio ad arbitrium boni viri. Guil. in ſpecu. in titulo de
arbitris. §. ſequit. ver. ſed infra qd. arguit primo hoc eſſe
arbitrarium tanꝙ̃ indeterminatum a iure. arg. extra de
officio delegati. c. de cauſis. ⁊. l. i. in fi. ff. d iure deliberã.
demum refert quoſdam dicere ꝙ vſqꝫ ad triginta ãnos.
C. de pſcriptio. xxx. annoruz. l. ſicut. quaſi hoc ſit quoddã
perſonale. Alij ſm eum diſtinguunt ꝙ aut in arbitrium
eſt prefixum tempus quo aliquid debeat fieri ⁊ ſolui. ⁊
tunc infra illud tempus debeat reductio peti. aut non eſt
prefixum ⁊ tunc debet peti infra quattuor menſes q dan
tur iudicatis ad ſoluendum. ff. de arbitris. l. ſi cum dies.
§. finali. ⁊ hoc i agẽdo. nã ſemper excipi poteſt. ff. de doli
exceptione. l. pure. §. fi. Finaliter veriuſ putat ꝙ infra de
cem dies ſicut in appellatione dicitur quaſi hec ſit q̃dam
ſpecies appellationis ⁊ in hoc reſidet. hanc etiam opinio
nem refert hic Iaco. bu. quoſdam fuiſſe ſecutos. argu. l.
non diſtinguemus. §. cum quidam. ff. de arbitris. ſed cer
te hec opinio Spec. nõ eſt vera quia ſiue petat iure actio
nis ſiue officio iudicis petatur ⁊ examinetur aliqua exce
ptio ſeu defenſio ſm predicta non eſt dubiũ tam breui tẽ
pore hanc poteſtatem petende reductionis nõ tolli. quia
actionibus vel exceptionibus non preſcribitur tam modi
co tempora. nec etiam officio iudicis enim non preſcribat
minori tempore ſaltem triginta annorum. notat glo. in. l.
querela. C. de falſis. ¶ Preterea aduerte hec opinio cõ
funditur per dictum eiuſdem Spec. in titulo de arbitris.
§. i. ver. quid ſi a tempore quo cepit agere ⁊c. ubi dicit ꝙ
ſi petita reductione pars negligit illaz proſequi per annũ
ꝙ ei poſtea pro ſequenti non poterit opponi lapſus anni
ſicut poterit in appellatõe. extra de appella. c. cuz ſit. ⁊. c.
oblate. ⁊. C. de tẽpo. app. auꝫ. ei qui. ⁊ in corpore vnde ſi
mit nec poterit ſm eum hec dici appellatio ſed potius at

teſtatio. vt dicta. l. non diſtinguemus. §. cum quidã. ⁊. C.
de arbitris. l. pe. §. ſin autem. ⁊ ſic patet ꝙ ſibiipſi in hoc
dicitur contrarius. qꝛ non cenſetur hec reductio appella
tio quantũ ad tempora fatalia ꝓſecutoris. ergo nec quan
tũ ad ꝑma tempora ſcilicet ipſius reclamationis ne eadez
res cenſeat iure diuerſo. contra. l. cum qui edes. ff. d vſu
capio. poteſt ⁊ aliter reſponderi ad illum. §. cum quidaz.
ſm Iaco. bu. ꝙ ibi loquitur non de appellatione ſed de
quadam reclamatione. dẽ qua. ff. qui ſatiſdare cogan. l.
arbitro. ⁊. C. de relatio. l. i. hec opi. ergo nullo modo va.
Alij vero vt Mar. ſil. dixit ſimpliciter hanc reductionem
peti poſſet perpetuo. ⁊ idem audiui. tenet Andre. de piſiſ
⁊ Nico. de matt. alij vt Iac. bu. diſtinguunt aut arbiter
aditur ſuper lite ⁊ ſic eſt verus arbiter. ⁊ non reſcindatur
ar. dicte. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbitris. quod itũ
tellige. vt ſupra dixi. aut aditur ſupra ↄ̃ctu bonefidei. ⁊ tũc
quia actio durat triginta annis uſqꝫ ad illud tempus po
terit peti reductio. Alij vt Bar. dixit ꝙ hec qõ reqrit de
ciſionem ꝑncipis. de iuris tamen rigore ⁊ ſm ea que ſcri
pta ſunt putat ꝙ ſi pars taceat per annuz videtur arbitra
mentũ approbare. l. qui grauatos. C. de cenſibus. ⁊ cenſi
to. li. xi. vbi dicit ꝙ ſi aliqs dicat ſe inique extimatũ in po
ſitione collectarũ ꝙ infra annum poſtꝙ̃ ſciuerit dz conq̃
ri. poſtea aũt non auditur ſed certe illa lex non multum
vrget. nam ibi puto ſpeciale fauore fiſci vt infra illud tem
pus debeat fieri. nec mirum quia ſic ⁊ aliud contingit in
illa materia ſpeciale. ſ. ꝙ hypothecaria que ꝓ̃tendit cõtra
rem alicui extimatã tollatur ſpacio ſex menſiũ. vt pz eo.
ti. l. fi. ⁊ ibi notat per glo. que tñ alſs ſui natura maiori tẽ
pore ↄ̃ſueuit durare ſm. l. cũ notiſſimi. i ꝑu. C. de pſcrip.
triginta uel q̈draginta annorum. ⁊ ita notat. ⁊ ſic intelli
gẽdo illa lex potius faceret ↄ̃ eum qꝛ ſi ibi eſt ſpãle ergo in
ↄ̃rium eſt ius cõmune. l. i. in fi. ff. ad municipales. Quid
ergo dicendum puto dicit Florianus ꝙ a iure reuera nõ
ſit prefixus certus terminus. tamen pro huiuſmodi decla
ratione ⁊ veritate habenda puto ꝙ opiniones predictaſ i
ſuis caſibus eẽ veras. Diſtinguo ergo ſi querat infra quã
tum tps poſſit fieri reductio. dic aut in arbitrio nõ eſt ap
poſita pena de parendo ſententie talis arbitratoris. ⁊ tũc
non puto prefixum certum tempus. niſi ſm ſupra ſcripta
aut eſt promiſſa pena de parendo ſententie ⁊ tunc. Aut
talis arbitrator iuſſit aliquid dari vel fieri infra certum tẽ
pus tunc forte poteſt dici ꝙ niſi infra illam diem pars ceſ
ſans implere fuerit conqueſta de iniquitate arbitratoris
ꝙ cõmittitur pena. arg. ff. de arbitris. l. ſi cum dies. §. fi.
dato ꝙ poſtea velit agere de iniquitate arbitrij. vnde quã
tum ad effectum huius pene non competeret vlterius d
iniquitate agi licet reſpectu principaliſ negocij adhuc poſ
ſit. ⁊ ſic intelligatur ⁊ verificatur opinio vna ſupraposita.
⁊ ſic intelligat vna opinio Spec. ſupraposita. aut certuz
tempus non adijcitur qꝛ dato ꝙ adijceret loquimur d re
ductione ipa reſpectu principalis negocij. ⁊ tunc aut iſta
reductio petitur iure actionis. aut officio iudicis. ſi per
uiam actionis tunc hec reductio durat tãto tempore quã
to durat actio. vnde ſi actio erit perpetua ⁊ hec perpetua
ſi temporalis hec temporalis. Sed ſi petatur iudicis offi
cio. tunc aut eſt iudicis officium qd loco proponitur actio
nis. ⁊ idez qd proxime dixi quia tãto tempore durat quã
to durat actio. aut eſt officium qd loco propoponitur ex
ceptionis. uerbi gratia quia contra agentem contra me
ad id quod in tali arbitramento deuenit. excipio de iniq
tate ipſius arbitrij. tunc eſt ꝙ ſicut exceptio de ſui natura
eſt perpetua. l. pure. ff. de doli exceptione. C. de exceptio.
l. licet. ⁊ ibi notatur. Ita ⁊ hec reductio poſſet per hunc
modum perpetuo peti. Bal. autem in. l. finali. C. de con
trahenda emptione ſic dicit.

¶ Quero infra quantum tempus poſſit peti reductio.
Reſpondeo ad triginta ānos q: illud tp̄s nō eſt determi
natum a iure. Unde ſiue ſit actio: ſiue ſit officiuz ē ꝑpetuū
vt. C. de preſcrip. xxx. an. l. ſicut. Ita notat Cy. in. §. arbi
troꝛum. in addi. ⁊ idem Bal. in dicta. l. fi. C. ꝺ contrahē.
empt. tenet ꝯ Bart. qui tenuit ꝙ tacendo ꝑ ānum videt̄
approbare. vbi ſic dicit. Quid ſi arbitrator nō expedit ne
gotium infra ānum ſed ſtat ꝑ ānuz ⁊ vltra. ⁊ non arbitra
tur vtrum poſt ānuz poſſit arbitrari Bar. conſuluit ī ſuo
cōſilio qꝺ incipit Talion⁹ cuius tenoꝛ ſtatim infra deſcri
bitur. Quod no. bene ſm eum ptās arbitratoris tacentis
āno finitur ar. C. de epiſ. ⁊ cleri. l. nulli. ⁊. C. cōia ꝺ leg. l.
fi. §. i. ff. ꝺ condi. ⁊ demo. l. mulcta. Ego dico dicit Bal.
ꝙ etiam poſt ānuz poterit arbitrari: q: tempus nō eſt mo
dus finiendi cōpꝛomiſſum nec poteſtatē: ſine tempoꝛis diſ
finitione cōmiſſum. ut. C. de tempo. appel. aut. Item nō
obſtat contraria: q: loquūtur in vltimis volūtatibus quaꝝ
executiones nō debeāt pendere ſed celeritatē deſiderare:
argu. ff. cōia prediorꝫ. l. receptum. Aug. aūt in dicta ſua di
ſputatione duo adinuicem litigātes ſic dicit. petitur autez
hec reductō officio iudicis nobili. ideo ius petendi eſt per
petuum niſi laudū ſit emologatū tacite uel expreſſe extra
de arbitris. c. ij. ⁊. c. expoſita. iuncta. l. ſicut. C. ꝺ preſcrip.
xxx. ānoꝝ. Et ideo cum tacita emologatio impediat redu
ctionem tutius eſt ꝙ infra decēniuz petatur ſm Spec. qꝺ
tenuit Guid. ꝺ ſuza. in ſua ſūma verſi. qū. cui adheſit Jo.
an. in dicto. §. ſed quo iure petit̄ hec reductio. vidi tamen
ſeruari ꝙ multotiēs quis poſt decēnium fuit admiſſus ad
petendum reductōem ſed tutius eſt cū pars ante decēniū
laudum repꝛobauit lꝫ non cucurrerit ad iuditiū. vide Ol
dradum in ſuis cōſilijs conſilio milleſimo. clxij. vbi tenet
ꝙ poteſt peti vſqꝫ ad. xxx. ānos. ꝯſiliū ꝺ quo ſupꝛa fit men
tio tale eſt. Talionus de ſpoleto vendidit cuidam vnā poſ
ſeſſionem pro ꝑcio ꝙ arbitrabitur dn̄s Rainerī⁹ qui arbi
tratus eſt abſente parte venditrice. ⁊ poſt quadriēniū ven
ditore ex bānito ⁊ bonis eius publicatis. Et ex hoc queri
tur an arbitramētuz latū abſente ⁊ irrequiſitio venditore
valeat. Secundo an valeat: quia latū eſt poſt quadriēniuz
Tertio an valeat ex eo quia latū eſt poſt publicatiōem bo
noꝛuz. ¶ Super primo dico ꝙ Pet. de bella pertica. l.
quis arbitratu. ff. de verbo. obli. dicit ꝙ nō valet per legez
illaꝫ quā inducit pro caſu quia ſi poſſet fieri abſente parte
ſtipulator non poſſet eſſe in moꝛa. Idem tenet Cy. i. l. fi.
C. de contrahē. empt. Quidam aduocati ꝯſuluerūt ꝯtriuz
his rationibus. Primo q: arbitrator non iudicialiter co
gnoſcit ſed extraiuditialit̄ de negocio ſe infoꝛmat. vt not.
Inno. in. c. quitauallis. de iureiurā. facit qꝺ not. ff. de iudi
cis. l. i. ff. de arbitriſ. l. ſꝫ etſi in ſeruū. §. ſi iudex. ⁊ quod ibi
not. in aut. vt differētes iudices. §. i. ⁊ qꝺ ibi notatur ī gl.
ſed ea que fuerit ſine cauſe cognitione nō requirūt partis
preſentiam. ut. l. diem pꝛoferre. in pn̄. ff. ꝺ arbi. ⁊. l. ſed et
ſi interpellatuſ. §. i. ff. e. ti. Preterea videm⁹ hoc ꝙ quando
aliquis actus fit per iudicē nō iuditialiter nō requirit̄ par
tis preſentia. ff. de bonoꝝ poſ. l. iij. §. i. ⁊ ibi no. Preterea
talis arbitrator habet nudū miniſterium facti ſicut execu
toꝛ qui pōt expedire cōmiſſa ſibi etiam parte non citata ⁊
de cauſa cognita. ut. C. de executōne rei iudi. l. ſi ut pꝛopo
nis. ⁊ quod notat̄ ꝑ Inno. de preſumpt. c. dubiū. Prete
rea tempoꝛa arbitramēti non dꝫ requiri ꝑſentia partis ſic
vt in euentu cuiuſlibet ꝯditionis alteri⁹. vtputa ſi nauis ex
aſia venerit. nam ridiculuz eſſet dicere ꝙ nane adueniēte
requiratur ptis preſentia. iſte ſunt rationes illi⁹ ꝯſultoris
ad. l. ſi quis arbitratu. Reſpondit ꝙ fuit actū ibi ꝙ parte
preſente arbitret̄ vel pōt dici ꝙ ibi affuit aliud impedimē
tum moꝛtis: vel ſi ut ſic arbitrari nō poſſit. vel poteſt dici
ꝙ ibi fuit actum de pꝛoꝛogando compꝛomiſſo quod non
poteſt fieri ꝑte abſente: vt. l. ſi cum dies. §. fi. ff. de arbitr.
Iſta ſunt verba illius conſultoris. ⁊ licet predicta ſubtiliter
ſint dicta ego nō recedo a ſententia Cy. ⁊ Pet. Sed dico
eos indubitāter dicere veritatē. Primo ꝑ dictā. l. ſi qs ar
bitratu. vbi vere eſt caſus. nā ſi poſſet fieri abſente ꝑte nō
diceret̄ fieri moꝛa per ſtipulatorē. vt. l. diem ꝓferre. §. ſi
quis litigatoꝝ. ff. de arbitris. Nec obſtant dicte ratiōes q:
oēs diuinationes ſunt. Preterea de hoc eſt caſus expreſ
ſus. ff. de edil. edic. l. qꝺ ſi nolit. §. ſi quidē circa fi. vbi dici
tur ꝙ ille qui emit vt ibi plantamēta fiant nō poteſt ſuum
placitū ⁊ volūtatem exprimere ꝑte abſente. ⁊ eſt aduerten
dum ꝙ illud verbū placuerit idē impoꝛtat ꝙ ſi arbitratus
fuerit. ſ. arbitrio boni viri. vt. l. thays. §. ſoꝛoꝛem. ff. ꝺ fidei
cō. liberta. preterea ē etiā caſus. C. de ſcōis nup. l. hac edi
ctali. §. his illud. vbi dicit̄ ꝙ tales arbitratores poſiti a pti
bus ad extimandū ſeu preciū cōſtituendū cogunt̄ iurare
⁊ ab eis iuramētum exigitur. apparet ergo ꝙ ps debet eē
preſens ut iuramentū exigat ar. l. quādo. C. de teſtibus.
Preterea hoc videt̄ eſſe expreſſe in iudice q licet nō i foꝛ
ma iudici cognoſcat vt quādo decernit modū ī alimentis
pupilli. tn̄ debet cognitōem adhibere ⁊ partes iterrogare
⁊ explicare ea que circa ꝑdicta expediūt. vt. ff. ubi pupill⁹
edu. deb. l. i. §. ſed etſi nō conſtat. ita debuit facere hic ar
bitrator qꝺ cum non fecerit nō valet arbitramentū. Pre
terea hoc dicit tex. expreſſus in arbitratore qui dꝫ diſcute
re partes ⁊ eas interrogare quid velint quātum extimant
Iſta eſt enim amicabilis compoſitio. ut. l. ſi de meis. §. re
cepiſſe. in fi. ff. de arbitris. Preterea expreſſum videt̄ in
l. legatum. ff. de vſufr. lega. vbi quādo fit arbitramētum il
lud de traſmittēdo vnam rē in aliam debent omnes quoꝝ
intereſt adhiberi. pro hoc ratio naturalis ⁊ iuris diſpoſitio
que eſt ꝙ debent requiri hij qui redderent̄. poſſet eniꝫ eo
rum preſentia trahere illū arbitratorem in aliā ſententiā
Non obſtat de bo. poſ. l. iij. §. pe. in contrarium allegata
que loquit̄ in his i quib⁹ pti abſenti nullum preiuditium
parat̄ vt ibi patet. Non obſtat exēplum de executore: q:
illud i mero executore quādo preceſſit cognitio plena. alſ
ſecus. ut. l. ⁊ ſi non cognitio. ff. ſi ꝯtra ius vel vtilitatez pu
blicā. Sup ſcōo puncto an valeat arbitramentū latū poſt
quadriēnium. dico ꝙ Spec. in ti. de arbi. §. differt. vꝰſi. itē
ꝙ infra triēnium. videt̄ dicere ꝙ arbitramētum nō finit̄
tp̄e triēnij. ſed nec aliquid boni allegat nec intellexit bene
Ideo eſt ſciendum ꝙ talis cōditio ſi talis arbitrat̄ deficit
illo arbitratore nolente. vt. l. ſi merces. in pn̄. ff. locati. C.
ꝺ contrahē. emp. l. fi. inſti. de ꝯtrahen. ēp. §. preciū. Quā
do autem videat̄ nolle quis arbitrari variant̄ iura. Et iō
dico ꝙ quandoqꝫ arbitramentū ꝯfertur in aliquez ex ꝯhē
tibus loquoꝛ in caſu pmiſſo tūc ſi tale arbitramētuz ꝯſiſtit
circa ea que de ſubſtantialib⁹ ſunt ꝯctus. ut circa ipſam rē
⁊ tunc dꝫ arbitrari infra. xxx. dies. niſi aliud tempus ſit ex
preſſum. ut. l. qꝺ ſi nolit. §. ſi quis ita. ff. ꝺ edil. edic. Si ve
ro arbitramentum conſiſtit circa aliqua extrinſeca. tūc dꝫ
arbitrari cū poteſt. alſ dicitur nolle. ut. l. hec vēditio. i pn̄.
ff. de ꝯhen. ēpt. ff. de ꝯdi. ⁊ demo. l. hec ꝯditio. Qn̄qꝫ ꝯfer
tur arbitramētum in tertium: ut in caſu noſtro tūc poteſt
duob⁹ modis contingere. Primo ꝙ arbitramētuz ſit cir
ca perſonam cui acquiri debeat re exiſtente certa tūc non
dicitur nolle arbitrari niſi cum ſuper hoc fuerit in iuditio
interpellatus ante enim poſſet moꝛam purgare: vt. l. cum
quidam. ff. de lega. ij. ⁊ ibi no. Si vero perſona eſt certa ꝺ
claratio rei vel precij cōmittit̄ arbitrio tertij. vt in caſu que
ſtionis noſtre: tūc dicit̄ nolle arbitrari elapſo anno caſus
eſt exꝑſſus. C. cōmunia ꝺ lega. l. fi. §. ſed etſi qs. nec dicat
aliquis ꝙ ſit ſpāle fauoꝛe vltime volūtatis: q: in eo ē ſpāle
ꝙ illo non arbitrante trāſit arbitrium in legatariū qꝺ non
eſt in ꝯtctibus: q: tunc ānullatur ſed per curſuꝫ āni deſinit

arbitratoꝛ poſſe arbitrari. qꝛ videt̃ nolle ⁊ ſic deficit condi
tio. ⁊ cõe ẽ illõ tã i ꝯctibꝰ ꝙ̃ i vltimis volũtatibꝰ. ⁊ hoc ſen
tit gl. i. d. §. ſed etſi quis. ſi bene inſpiciat̃ ⁊ propter curſũ
anni qſ dicatur perfecte nolle. probat̃. ff. ad tre. l. filij. §. i.
Super tertio puncto dico ꝙ dictum arbitramẽtum nõ te
net bonis publicatis. tamẽ conſultoꝛ ille ꝯſuluit ꝙ valeret
⁊ vſus eſt his verbis lꝫ compromiſſum ſoluat̃ morte. ⁊ ꝑ
conſequens publicatione ut. l. actione. §. publicatõe. ff. ꝓ
ſocio. Tamen hoc eſt quoddã pactũ ſeu trãſactio que trã
ſit ad heredem. vt. ff. de proba. l. pactũ. no. in Spec. de ar
bitris. §. finitur. v̈. ſed nũquid arbitratoꝛ. ſed parcat mihi
ille conſultoꝛ. hoc eſt contra tex. in. l. quotiẽs. §. fi. ff. de no
natio. vbi dicit̃ ꝙ conditio ꝯctus antecedentis exiſtẽs poſt
publicationem bonoꝝ nõ facit obligatiõem oꝛiri nec ciuilẽ
nec naturalem qꝺ patet: quia ſi obligatio naturalis ꝯhere
tur fieret nouatio. vt. l. i. §. i. eo. ti. ſed iſta venditio de qua
loquitur eſt conditionalis ſi arbitret̃ ille. ut. l. fin. C. de ꝯ
hen. emp. ergo ⁊c̃. Non ob. ꝙ dicitur ꝙ tranſit ad here
dem. quia poſito ꝙ ſi ſit veꝝ tamẽ fiſcus hoc caſu nõ habe
tur loco heredis. vt dicit glo. expreſſe in terminis nr̃is. i. l.
nouatio. C. de nouatio. ⁊ tangit̃. ff. ꝺ fideiuſſo. l. iter eos.
§. bonis. ⁊ ibi per glo. expreſſius. per Ja. ꝺ are. ibidẽ. Cõ
cluditur ergo dictũ arbitramẽtuꝫ ex triplici defectu eẽ nul
lum Bar. Bal. tamen i. l. fi. C. de ꝯhen. emp. tenet ꝯtra
Bar. ⁊ reſpondet dictis ſuis vbi ſic dicit. Nunqꝺ arbitra
toꝛ poſſit arbitrari ptibus abſentibꝰ. Bar. dixit ꝙ nõ per
l. ſi quis arbitratu. ff. de ver. obliga. de vſufru. lega. l. lega
tum. ff. de diſtrac. pigno. l. creditoꝛ. ff. de edil. edic. l. quod
ſi nolit. §. ſi qs ita. Nã lꝫ corã arbitratore nõ ſit iuditiuꝫ tñ
pars debet moneri cũ de eius preiuditio agatur: ar. ff. de
i diem adiecti. l. neceſſario. de lega. ij. l. cũ quidaꝫ. ⁊. l. aut
qui aliter. ff. qꝺ vi aut clam. ⁊ ita tenet Pe. i. l. fi. C. de ꝯ
hen. empt. ⁊ tenebat Cy. in lectura ſed poſtea in additio.
Cy. tenet contrarium in declaratiõe arbitratoꝛis nõ ſit ne
ceſſaria requiſitio vl̃ preſentia partis. Et hoc probat qꝛ ar
bitratoꝛ poteſt arbitrari per nũtium ⁊ epiſtolã: ar. ff. de ac
quiren. her. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſu. ff. de lega. ij. l. cuꝫ
pater. §. hereditate. de iure emphiteotico. l. ij. ff. ſi menſoꝛ
fal. mo. dix. l. i. in fi. Nec ob. ꝙ debet ꝓcedere vt uir bo
nus: qꝛ hoc eſt verũ quo ad modum nõ quo ad qualitateꝫ
vt. ff. de vſufruc. lega. l. ſi fundi. §. fi. Iſta ſunt v̈ba Cy. in
additõe. ⁊ credo dicit Bal. ꝙ Bar. nõ habebat iſtã addi
tionem Cy. q̃ verba expone ꝙ dꝫ procedere ut vir bonuſ
quo ad cõmodũ. i. moderamẽ bono viro ꝯueniẽs. qꝛ arbi
trium ſuum dꝫ eſſe moderatũ nõ quo ad qualitatẽ. i. vt ꝓ
cedat taliter qualiter ꝓceditur in via diſceptationis. ſ. par
tibus conuocatis. ad hoc facit. ff. de pig. ac. l. ſi cõuenerit.
primo rñ. vbi in executione poteſtatis conuẽtionalis non
requiritur citatio. Itẽ qꝛ coram arbitratore nõ reqrit̃ ordo
vt notat Inno. extra de appel. c. ex ratione. nec corã ꝓmiſ
ſore. ut no. in. c. i. de offi. dele. in cle. nec qñ bonorum poſ
ſeſſio agnoſcitur ⁊ decernit̃. vt nota. ff. ꝺ bo. poſſeſ. l. iij.
§. cauſa cognita. alꝭ non differũt extraiuditialia a iudiciali
bus. ⁊ vbicũqꝫ extra iuditiũ requiritur interpellatio illud
eſt quia reqritur moꝛa. vt. ff. de euic. l. ſi dictum. §. penul.
⁊ fi. Solutio. aut quis arbitrat̃ iure proprio. aut iure com
miſſionis. Primo caſu non eſt neceſſaria requiſitio alteri
us. ut. ff. de ſerui. ruſti. predi. l. per fundum. ⁊. C. de con
trahen. emptio. l. fundum. Secũdo enim caſu refertur aut ẽ
compromiſſum de re non litigioſa ⁊ nõ exigitur requiſitio
alterius. vnde ſi canonici eligunt per viaꝫ compromiſſi nõ
ẽ neceſſaria requiſitio tempore laudi. vt. in. c. ſi compromiſ
ſarius. de electio. lib. vi. nam compromiſſarius ẽ aſſũptꝰ
tanꝙ̃ negotiorum geſtoꝛ vtriuſqꝫ partis ⁊ poteſt gerere ne
gotium abſentium ſicut procuratoꝛ ⁊ nũtius: vt. ff. de ver
bo. ob. l. q rome. §. chalimacꝰ. ⁊. ff. mã. l. creditoꝛ. §. fi. vñ
ad laudũ iuſtificãdũ veritas: ⁊ eqtas: ſufficit. nec exigit̃ alia
ſolẽnitas extriſeca. Nihil enĩ q̃rimꝰ ab ipo niſi veritatẽ. ⁊
nihil amamus i ipo niſi eqtatẽ. hec ſunt due radiceſ ꝑꝑ q̃s
ꝯfluũt ad arbitrium. ⁊ hic eſt finis cõpromiſſi quo habito
nõ curamus de ordine. Aut eſt compromiſſum de re liti
gioſa ⁊ trucinenda ideſt examinanda inter partes: ⁊ tunc
arbitratoꝛ qui obmiſſa examinatione precedit verſatur in
dolo. nec videtur mihi data poteſtas. ut in dicto. §. luiꝰ.
omnis enim examinatio ab ipis partibus incipit. ut. l. fi
na. C. ſi per vim nl̃ alio modo. Et ideo niſi interueñiat par
tium auditõ laudum eſt nullum. ſufficit autem ꝙ iſta exa
minatio precedat laudum. licet tempore laudi partes nõ
ſint preſentes. ad hoc facit quod notat Innoc. ex̃ de teſta.
capi. rainaldus. in glo. que incipit. Que erat. verſicu. ſi
etiaꝫ dicimus. Ex hoc apparet ꝙ laudum arbitratoꝛis po
teſt fieri die feriato in honorem dei. ut. C. de ferijs. l. fina.
Et tamen ad illam diem partes nõ poſſunt moueri. Nec
obſtat ad iſtam diſtinctõnem. l. ſi quis arbitratu. quia ibi
non dicitur ꝙ arbitramentũ impediat̃ de iure propter ab
ſentiam partis. ſed dicitur ꝙ ſi pars monita nõ obtempe
rat arbitratoꝛi ⁊ contemnat incidit in penam ratõne con
temptus. Item nõ obſtat dicta. l. quod ſi nolit. §. ſi quis
ita. vbi dicitur ꝙ ſi pars nõ eſt preſens nõ currit tempus
ad arbitrandum ſuper diſplicentia. quia ibi diſplicentia
factum traditõnis deſiderat. que non poteſt fieri abſenti.
non enim dicitur diſplicere res cuius poſſeſſio retinetur
oportet ergo ꝙ cum diſplitientia animi interueniat retra
ctio que inter abſentes explicari nõ poteſt. Ibi ergo pro
cedit illud propter ipius conuentõnis naturam ſecꝰ in his
que nudo animo explicantur: argu. ff. de nego. geſt. l. ueit
ſenius. ⁊ extra de eccleſi. benefi. cap. i. ⁊ de conceſ. prebẽ.
c. quia cunctis. libe. vi. ⁊ ita teneo de iſta queſtione. ⁊ ad
de quod notat Jacobus de arena. ⁊ Cy. in. l. creditoꝛ. C.
de diſtractio. pigno. ⁊ quod notat Barto. in ſimili. in. l. fi
na. ff. de donatio. Item non obſtat. l. legatum. ff. de vſuf.
lega. quia illud eſt propter alternatõnem diſpoſitionis te
ſtatoris. ⁊ nõ loquitur ibi de arbitratore compromiſſario
ſed in iudice. ⁊ ideo nihil fecit ad rumbum. Iteꝫ non ob
ſtat. l. hac edictali. §. his illud. C. de ſecũdis nup. quia ibi
loquitur in arbitratoꝛibus aſſumptis ad inſtructõnem iu
dicis ⁊ qui redigunt̃ ad inſtar teſtium. vt. ff. de dote prele
ga. l. theopompus. ⁊ arbitratoꝛ poteſt arbitrare non ſolũ
de ſtricti recitatõne. ſed etiã ſimpliciter nudo verbo. vt no
tat Innocen. in. cap. quintauallis. de iureiurando. Et ſi
arbitratoꝛ protulit arbitramentum ipo iure nullum. tunc
dicit Innocen. ꝙ loquendo in alijs factis ⁊ nõ in iudicijs
non finitur auctoꝛitas conceſſa. ita elegãter notatur extra
de offic. delega. c. in litteris. Si vero arbitramentum eſt
aliquod ipo iure ſed ope exceptõnis vel officio iudicis eſt
emendandum ⁊ tũc non poteſt iterato arbitrari quia fun
ctus eſt poteſtate ſemel data ideo quia diffinitum corrige
re non poteſt. ut notatur. ff. pro ſocio. l. propoſita. Petrꝰ
⁊ Cy. dicunt ꝙ aut laudum eſt nullum quia exceſſit fines
mandati ⁊ ipſe idem poteſt iterato arbitrari. Aut continet
errorem expreſſum: ⁊ tunc non poteſt iterato arbitrari:
argumẽ. l. iudex. ff. de re iudicata. Sed ad illam legem re
ſpondet Innocẽ. in dicto. cap. ex litteris. Aliud enim eſt
in iudice cui committit̃ diſceptatio. Aliud extra iuditium
vbi committitur rei argu. ff. de conditio. ⁊ demonſtratio.
l. hec conditio. in princi. pio. ⁊ ita teneo. Item Baldus in
ſuo conſilio quod incipit maliti oſa vel volũtaria vnius ar
bitrorum. Dicit Guilel. de cunio in. l. epiſcopale. in fine.
C. de epi. au. dicit ⁊ tenet ꝙ in declaratõe arbitratoꝛis nõ
requirit̃ citatio vel ptis preſentia. lꝫ Pe. ⁊ Bar. tenuerũt

ꝓiium in.l.si quis arbitratu.ff.de vbo.ob.dicendo sic in dicto consilio. Quicqd dictum sit.sic vi concludendū qñ arbitrator assumpt⁹ ē super lite:q: vbi ptes fuerunt pñtes in discussione ⁊ in cause meritis ventilādis:tūc non sit necessaria pñtia ptium tempore arbitramēti:q: arbitrator ñ tenetur ad ordinē iuditioꝝ vt no. Inno.in.c.qñtauallis. ď iureiuran. Citatio fit in iudicijs vt seruet᷑ figura iuditiorum. Et qr non valeret vbi ps presens vel haberet᷑ ꝓ presente.ff.de confes.l.certū.§.si qs absente. Arbitrator autē non hꝫ regulam iudicioꝝ imitari. Item vī eē dicēdum ꝙ presumatur laudū arbitratoris eē aliqd:⁊ recte ⁊ rite:⁊ ꝑsumūtur oīa discussa ⁊ bñ ⁊ solēniter acta vt no. in cōsilio suo Sy.qd incipit. Tolomeus manentis. ⁊ ita consulunt ibi idem Bal.⁊.Sy. Adde ⁊ ď ista mā an in arbitramēto requirat᷑ ptis presentia.vide late per dñum Pe.de ancha.in.l.si quis arbitratu.in sua repe.in vsi.ij. Quero arbitrator:⁊ latius ibi per Ludo.rom. Et in cā recursus ad arbitriū boni viri nō hñt locum tpa fatalia ſm Pe.de ancha.in cōsilio qd incipit. In cā ⁊ qōne que vertitur inter vniuersitatē terre sancti Seuerini ⁊c. vbi sic dicit ꝗ ad ꝑmum dubium:ꝙ de iure cōi ista appellatio siue recursus ad arbitrium boni viri ñ possit impugnari rōne discretiōis vel ꝑ lapsum fatalīuꝫ:pt manifeste colligi ex quadā disputatōne dñi Rusticani qui tenuit ꝙ iudex adhibitus super tali reductione ñ assumat nām iudicis sed meri arbitratoris ⁊ amicabilis cōpositoris cuius loco surrogat᷑:⁊ iō concludit ab eo ꝙ diffinierit ñ appellari.vt ēt no. Jo.an.ī addi.Spe.in ti.de ap.§.in qbus. Bar.in.l.i.in fi.ff.de le.ij.⁊ allegat Inno.in.c.presenti.de rescript.ꝙ si iudex aditus non cognoscit vt iudex necessario sequtur ꝙ fatalia īntroducta in causis non vēdicēt sibi locuꝫ. Jo.an.in ti.ď arbi.in addi.que incipit. Et hoc tibi recitat.sic dicit. Et iustificari potest illud dictum.iō ꝑ.l.trienīuꝫ nō eēt liti per arbitrum finiende statutū.q: ptes illuꝫ statuere possūt qd nō procedit in iudice:pꝫ ꝑnium.ff.de arbi.l.si cuꝫ dies.ī pn.l.labeo.lo.ij.imputēt ergo sibi si nō statuerunt. Itē iudex eō casu terminū statuere pt ⁊ arbitrū cogere vt īfra certū diē ꝓnūtiet vt.ff.de arbi.l.iij.§.i.ď ap.c.legitimo.li.vi.⁊ in auť.si tñ.C.de tempo.ap. Et subiūgit idē Jo.an.in addi.sc.isto modo.pꝫ ergo ñ finiri cōpromissum trienio. Et idem in cle.quādiu.de ap. Jo.de imo.in.l.multa.ff.ď cōdi.⁊ de.sic dicit. Itē adde dictis Bar.īquātū dicit remittendo ad.l.si quis arbitratu.voluit ꝙ vbi cōiter arbitrio tertij ptās arbitrandi duret āno.ꝑ.l.fi.§.i.C.cōia ď le.nā Bal.dicit hoc verū in vltima volūtate que ñ dꝫ eē diu in suspenso.l.receptū.ff.cōia predio.secus in ꝯtibus per id qd ibi habet᷑:⁊ ꝑ auť.si tñ.C.de tempo.ap.ibi in lr̄a.etiā si plus ꝙ̄ decies milies:ꝙ̄ sit biēnium trāsierit ⁊ sic vī ibi casus ſm eū ꝙ ēt vltra biēniū:imo ēt vltra quadriēniū durat ptās arbitrandi:nec intelligit᷑ tpe limitata nisi ptes apposuerint terminuꝫ:vel ꝑ iudicem apponat᷑ ⁊ hoc in arbitratore.secus dicit in arbitro:q: ſm eū eius ptās finit᷑ triēnio per.l.item si vnus.§.itē si multo post.cum ibi no.ff.ď arbi.adeo ſm eum ꝙ ptās arbitri finit᷑ cū instantia ⁊ contingit hoc ex quodā contēptu quē ptes videnť facere vt.d.§.si multo post.ſm eū.secus tñ est in iurisditiōe iudicis ꝗ non expirat per lapsum instātie triēnij in.l.ꝓperādum.§.fi.C.ď iudi. Tu adde ꝙ dicta auť.si tñ.non vī bñ ꝓbare opi. Bal.q: ibi non intendit ꝓncipaliter decidere quāto tpe durat ptās arbitrandi.sed ꝙ ēt si duraret multo tēpore plus ꝙ̄ sit biēnium ꝙ possit eē expressa ptium cōuētiōe ar.l.nō distinguemus.§.de offitio.ff.ď arbi.ꝙ ñ per hoc describitur appellatio. Preterea illa auť.non magis loqt᷑ de arbitratore ꝙ̄ de arbitro:⁊ sic si verus eēt su⁹ intellect⁹ debuisset dicere idem in arbitratore ꝙ ēt in arbitro nō sit dare certum tps a iure prefixum īfra qd debeat ꝓferre arbitrium.finit opi. Pla.originaliter ꝑ dictā auť.si tñ.ut pꝫ ex no.in.l.litigatores.§.fi.cū.l.sc.⁊.d.§.si multo p⁹.ff.de arbi.⁊ clarius in spē.de arbi.§.diferi.ad fi.⁊ ibi ēt ꝑ Jo.an.in addi.vbi vī approbare hanc sniam. Placen.ꝑ.d.auť.si tñ.⁊ q: imputandū vī ptibus quare ñ apposuerunt tempus.que rō cessāt in iuditio.nō rūdet tñ ad dictū.§.si multo.sed tenēdo hanc ptem forte posset adijci ꝙ ibi non dī ptātem arbitri eē finitam.sed vī ꝙ non dꝫ cogi qñ multo tpe ptes steterunt.⁊ sic non negat᷑ si velle posset arbitrari.vnde forte de iure hec opi.ē verior.ꝓ qua satis facit dicta auť.si tñ tenerem⁹ opi. Accur.in.d.§.si multo post.ꝙ in arbitro sit dare instātiā ꝙ habeat durare infra triennium a tpe litis contes.coram eo.de quo ēt tangit Spe.⁊ Jo.an.in loco preallē.tūc ēt posset dici ꝙ qñ nō eēt lis cōtesta.posset durare ēt vltra triēnium.⁊ sic possent ēt intelligi dicta.tñ in arbitratore non hñ habemus expressuꝫ ꝙ certa instātia debeat seruari si vt dixi.d.§.si multo.loqnt᷑ in arbitro:⁊ ibi glo.⁊ sic vī ꝙ in vltimis volūtatibus quādo receditur a persona non durat ptās vltra ānum.ita vī ⁊ multofortius ꝙ debeat eē in ꝯtractibus ar.l.in testamētis.ff.de reg.iur.iuncta.l.seruum filij.§.eum qui cirographum.ff.de lega.i.⁊ sic forte defensari pōt opi. Bar. nisi forte dicas ꝙ in.d.l.fi.§.i.ideo finitur ibi ptās anno.quia lex dispensauit cōtra regulas iuris ꝙ a persona recederetur.ita voluit successiue talem spālem ꝓuisionem limitare ad tempus.⁊ ideo secus videret᷑ si fruatur ptāte eius cui⁹ arbitrio ꝑmo loco res cōmittit᷑ q: tunc non vī ꝙ finiatur anno in vltimis volūtatibus:⁊ hoc vī verius ď iure vt plene dixi in.d.l.si quis arbitratu. Eo autē casu quo in cōtractibus conceditur hoc est quādo male arbitrat᷑ vt plene no.in.d.l.si quis arbitratu.eū tunc recurrat᷑ ad iudicem.l.si societatem.§.arbitroꝝ.cum ibi no.ff.pro socio.non vī tūc ꝓcedere questio ꝓ ea pte qua cōditio est īpossibilis remouetur ꝙ ꝑ alia forma remanet.

q **Uanto autem tem**pore duret protestas arbitrādi ⁊ in arbitrio dic vt no.in.l.sed si compromissum.ff.de arbitris.⁊ per Bal.in.l.si quis arbitratu.ff.de verbo.ob.in arbitratore dic vt notatū fuit.⁊ ibi omnia vide sup.§.precedenti. Sed videamus infra quātum tempus in fin.ꝑ Joan.de imo.⁊ dicit Bar.vt ipm refert domin⁹ Pe.de ancha.in allegata.l.si quis arbitratu.de vbo.ob.ī sua repetitione:ꝙ ptās arbitratoris durat āno ꝑ.l.fina.§.sed etsi quis.communia de lega.C. Bal.ibi dicit:ꝙ aut cōpromissum est in arbitratorem respectu certe cōtemplatōnis:⁊ tūc nō durat nisi ſm qd illa contemplatio requirit vt.l.nec semel.§.si in habitat.⁊.l.firmio.ff.quando dies legati ce. Aut est factum simpliciter:⁊ tūc finitur āno ſm bar. Sed Bal.contra.nam ſm eum durat donec sit laudatū quia ita est in omnibus extraiuditialibus vt in.c.in lr̄is.de offi.delega.per Inno. Item compromissū in arbitruꝫ durat vsqꝫ ad triēnium post litem contestatam ⁊ nō plus quia videntur partes arbitrum spreuisse vt.l.si vnus.ff.de arbi.non est enim dare rōnem quare non ita in arbitratore. Item ꝙ possit durare multis ānis videt᷑ expressum in auť.si tamē.C.de ap.⁊ cle.tam diu.de appella.facit.l.falso.de diuersis rescrip. Concludo igitur ꝙ tam diu durat quādiu partes non spreuerūt arbitratorē:vel quousqꝫ durat terminus prefixus arbitratori ꝑ iudicem ad instātiam ptium vel vnius ptis ꝙ debeat arbitrari arg.l.diffamari.de inge nu.⁊ manu.⁊.l.si finita.in princi.de dāno infec.non obstat.§.sed etsi quis.quia loquit᷑ in vltimis voluntatibus in quibus fit deuolutio ad aliū p⁹ ānum.hic vō ad

nullum vt in allegata.l.ſi quis arbitratu.vel ibi ſpāle q2 n̄
poteſt ita pendere vltima volūtas ſicut ꝯctus.l.receptuꝫ.
ff.cōia prediorum.Item ēt in vltima volūtate alia tpa ali
bi ſunt ſtatuta vt pꝫ ex notatis per Bal.in.l.i.ff.de lega.
ij.in.iij.q.non ē igr̄ ſumēda deciſio de.§.ſed etſi quis.ad
caſum nr̄um in quo abſurdū eēt dicere ꝙ ſi partes corā ar
bitratore ſemper procedūt ꝙ per finē āni expiret compro
miſſum:⁊ hāc ptem firmat Bal.in alle.l.ſi quis arbitra
tu.⁊ in.d.§.ſed etſi quis.⁊ idem tenet in.l.ſi duobꝰ.§.ſꝫ
etſi quis.C.cōia ꝺ le.⁊ idem tenet Bal.in.x.coll.in ti.ꝺ
lege corradi.c.inter ptes.ij.colūna.⁊ in alle.l.ſi quis arbi
tratu.dicit Bal.ꝙ tale cōpromiſſum durat perpetuo:do
nec ſit laudatū per.c.in lr̄is.ꝺ offi.dele.⁊ per.l.cū ſtipula
tus ſim mihi ⁊ proculo.de v̄bo.ob.vbi tex.dicit ꝙ pōt ar
bitrari quando vult.fatet̄ tamen ꝙ ſuperior pōt certum
tempus ſtatuere:vt dicit in allegato.c.inter partes.Bal.
quod nota.

Ideamus quis ē iu

dex cōpetens in cā recurſus. Bar.i.d.§.ar
bitrorum.ſic dicit.Quero qs eſt iudex cuius
offitiū imploramr in cā r̄curſus credūt cōiter aduocati ꝙ
ſit iudex appellatōis cū iſta reductio ſit quedā ſpēs appel
lationis vt.l.nō diſtinguemꝰ.§.cū qdam.ff.de arbi.ꝯriuꝫ
puto ꝙ imo eſt iudex principalis.nam ſi hoc dr̄ iure actō
nis n̄ eſt dubiū ꝙ actor ſequit̄ forum rei:⁊ deberet hoc ex
aminari corā eo qui eēt iudex illius actiōis.Idē ſi petat̄ ꝑ
offitium iudicis vt.l.ij.C.vbi ⁊ apud queꝫ.in integ.reſti.
poſt.vnitm tn̄ puto aduertendū ꝙ qn̄ iſtud offitiū iudicis
imploraf a reo cui exceptio cōpetit poterit iſta reductio pe
ti corā iudice ipſius rei lꝫ non ſit iudex actionis.rō q2 cum
iſta exceptio non examinat̄ ꝑncipaliter que alſ in iuditio
actore agente examinaret̄ incidenter pōt examinari coraꝫ
illo iudice:coram quo actor hꝫ neceſſe hanc actionē ꝓpo
nere:nec in hoc actor grauat̄ q2 ſic ipſe de iure cōi hr̄et ne
ceſſe facere:pro hoc vr̄ caſus.ff.de tranſac.l.cum hi.§.trā
ſactione alimētoꝝ.vbi dr̄ ꝙ ille iudex debet arbitrare ſup
tranſactione alimentoꝝ qui eēt futurus iudex ſuper lite.
Idem forte vbicūqꝫ ſuper aliqua exceptōe dꝫ ꝑncipaliter
aliquid examinare vt currens ad ſui defenſionē petit exa
minari teſtes ad eternā rei memoriā.nam fit examinatio
coram iudice rei qui futurus eēt iudex ſuper cā.ita dꝫ intel
ligi.l.fi.C.de vſur.pupilloꝝ.ſm vnaꝫ lec.⁊ hoc idē tenet
Frede.de ſenis in ſuo cōſilio.ccxx.qꝺ eſt notandum ſm
An.de bu.in.c.ſi clericus.de foro cōpe.in fi.finali lectu.
Et no.ſingulariter hanc doctrinā ꝙ ſi reꝰ originariꝰ vellet
agere ſuper exceptōe ꝙ p̄t vt.l.ſi contēdat.ff.de fideiuſſo.
⁊.l.ſi finita.§.elegāter.ff.de dāno infec.ꝙ tūc erit agēduꝫ
corā iudice ipſiꝰ rei ꝙ attēditur origo nālis.nā corā eo age
retur ſi cōueniret̄:qꝺ eſt notanduꝫ ſm An.de bu.in.c.ſi
clericus laycū.in fi.de foro compe.vbi per iſtā doctrinam
Bar.dicit eē idem ſi agat̄ ꝯditiōe.l.diffamari.qꝺ dicit eē
nō.⁊ ipſe ibi limitat doctrinam iſtam Bar.eē verā in ex
ceptōe neceſſaria.nā ſecus eēt in exceptione volūtaria.pu
ta qn̄ eſt tp̄s petēde confirmatiōis ⁊ n̄ petit̄:q2 ſi excipiat̄
exceptio hec hꝫ inſtar actōnis:ergo opponēda corā iudice
electi de quo ꝑ Inno.in.c.dudū.lo.i.⁊ de dolo.c.cum di
lecti.⁊ de electio.c.ſup eo.vbi de hoc.⁊ qꝺ no.Inno.de
exceptio.c.cū inter.ſm An.de bu.ibidem in alle.c.ſi cleri
cus.Ex hoc apparet ꝙ n̄ recurrit̄ ad ſuperiorē arbitrato
ris ſed ad iudicē ptiuꝫ ſm ea que dixi.hoc ēt colligit̄ ſi bn̄
aduertat̄ extra de arbi.c.expoſita.vbi papa cognoſcit de
arbitramēto lato a duce venetiaꝝ:qui ſibi nō ſuberat cuꝫ
partes ſibi ſuberāt:⁊ ſic bonus vir eſt ſuperior ptium non
arbitratoris.ſed Io.an.in.c.ij.de arbi.i nouella.tenet ꝯri
um.ſed ꝓ Bar.facit ꝙ iſte arbitrator nullū hꝫ iuriſditōis

gradum vt.l.ait pretor.ff.de re iudi.⁊ reductio que ē ſpēs
appellandi dꝫ fieri gradatim ſicut appellatio vt.l.impato
res.ff.de ap.ergo ex quo arbitrator nō hꝫ gradū:ergo nō
hꝫ ſuperiorem in gradu.nam ꝯpatiuū ſuū ſuppoīt poſiti
uum.vn̄ non ad ſuperiorē arbitratoris.ſed ptium deuolui
tur iſta reductio.facit ꝓ hoc qꝺ no.Bal.in.d.l.ſi quis ar
bitratu.ff.de v̄bo.ob.Aug.aūt in.d.diſputatiōe.duo ad
inuicē litigātes ſic dicit.Uidendū qs eſt iudex ꝯpetēs:ſup
reductōe pone enī arbitratorē ianuēſem ⁊ laudū datū Ia
nue.victorē bononiēſem:⁊ victū de mātua.an ianue:et
an bononie petet̄ reductio:vr̄ ꝙ ianue:q2 iſta reductio hꝫ
inſtar appellationis.l.n̄ diſtinguemus.§.cū qdam.ff.ꝺ ar
bi.per doc.in.d.§.arbitratoꝝ.ſed cuꝫ appellat̄ appellan
dum eſt corā ſuperiore eius q tulit ſnīam.ff.de ap.l.i.⁊ iō
cum iudex ianuēſis ſit ſuperior ipſe adhiberi dꝫ:ꝓ hoc qz
in ianua perficitur ꝯctus tranſactōis reſultātis ex laudo ⁊
cōpromiſſo vt in corpore vt differentes iudices.§.ſi v̄o con
tigerit.vn̄ ſumpta ē aut̄.ſi v̄o.C.de iudic.ergo ptes ibi ſor
tiuntur forum.ff.de iudic.l.heres abſens.⁊ hoc credo ve
rum.ſ.ꝙ coraꝫ iudice ianuēſi p̄t peti reductio:q2 vbi agit̄
ad reſolutionē ꝯctus agi dꝫ in loco ꝯctus.ff.de condi.īde.
l.is qui certo loco.⁊ de iudic.l.exigere dotem.p̄t ēt agi bo
nonie cum ibi reus ſuper reductione ꝯueniꝰ rōne originis
domitiliū ſortiat̄.C.vbi ⁊ apꝺ quē.l.ij.vbi ē caſus.vterqꝫ
ergo iudex eſt cōpetens vt ex predictis apparet.Non ob.
ꝙ iudex ianuēſis ſolum eſt ſuperior iudicantꝭ ⁊ reductio ē
ſpēs appellatōis qꝺ eſt verum in effectu ꝑ appellationeꝫ
ꝯ iniquitatem iudicis.ſed n̄ quo ad alia qꝺ apparet q2 nul
la hꝫ fatalia.ſed terminari dꝫ in triēnium.C.de iudic.l.ꝓ
perandū.de mā iſta videas Bal.in quodam ſuo reperto
rio ſuper verbo arbiter.⁊ vide no.dictū Bar.in.l.ij.vbi
⁊ apud quē.vbi ꝑ bal.⁊ ꝑ bar.l.l.ſi filiꝰ.ꝺ ꝯdi.inſti.Flo.i
d.§.arbitroꝝ.ſic dicit.Quero quis eſt iudex coraꝫ quo pe
ti poterit hec reductio:vel cuius offitiū implorabit̄:dicūt
qdam ꝙ erit iudex appellatōis:q2 iſta reductio eſt qdam
ſpēs appellandi vt.d.§.cū qdam.⁊ hoc dicit Bar.ꝙ cōi
ter tenet̄ per doc.ipſe tn̄ tenet ꝯriuꝫ dicens ꝙ imo erit iu
dex cauſe ꝑncipalis.nam ſi iure actōis petit̄ hec reductio
n̄ eſt dubiū ꝙ actor ſequit̄ forū rei.C.ꝺ iuriſdic.om.iudi.
l.iuris ordinem.extra.de foro compe.c.cuꝫ ſit generale.⁊
dꝫ examinari coram eo qui eēt iudex illiꝰ actionis.⁊ ꝓ hac
opi.vr̄ caſus in.§.arbitroꝝ.⁊.l.vn̄ ⁊ ſi nerue.prout habe
tur in lr̄a ꝑ iudicem bone fidei.⁊ ita ego habeo dicit Flo.
Idem ſi petat̄ per offitium iudicis.l.ij.C.vbi ⁊ apꝺ quē.
dicit tn̄ aduertēdum ꝙ qn̄ iſtud offitium iudicis imploraf
ab eo cui exceptio competit poterit iſta reductio peti corā
iudice rei:lꝫ non ſit iudex actionis.rō q2 cum iſta exceptio
nunc examinet̄ ꝑncipaliter:que alſ in iuditio actore agen
te examinaret̄:incidenter pōt examinari corā illo iudice:
coram quo actor poſſet hāc exceptōnem opponere ꝓ quo
videtur caſus ſm eum in.l.cum hi.§.tranſactiōe alimen
torum.ff.de tranſac.Sed pone ꝙ ille qui arbitratus eſt
alſ erat iudex ordinarius illius cauſe in quē per ptes ē cō
promiſſum vt in arbitratorē:qꝺ poteſt fieri ſm cōmuneꝫ
opi.iuriſtarum de qua per glo.⁊ doc.ff.de arbi.l.ſed etſi
in ſeruū.§.ſi quis iudex.etiam canoniſtaꝝ.de quo extra
de arbi.c.cum tempore.ſuper ꝑma glo.⁊.ij.q.iiij.§.tria.
Quis erit nunc iudex in cauſa reductiōis:ſi ille fuit i quē
arbitratus:puto poſſe dici q2 cum iſto caſu non poſſit hr̄i
recurſus ad ordinarium illius cauſe:q2 ille fuit qui pronū
tiauit ꝙ habebitur recurſus ad iudicem appellationis:cū
hic recurſus ſit quaſi quedam ſpēs appellationis vt dicto
§.cum quidam.⁊ gradatim eſt appellandum.

Qualiter iuſtificetur vel impugnetur
arbitramentum.

s **Uperest ut videa**mus qua
liter iuſtificet᷑ uel impuguet᷑ arbitramentū.
Super quo .Bar. in dicto. §. arbitratoꝝ.
ſic dicit. Quero vtrum arbitramentū poſſit detegi equū
uel iniquū ex nouis probationibus. an ſolum ex his que
facte ſunt coram arbitratore. ⁊ videt᷑ ꝙ ex nouis ꝓbatio
nibus ſicut in cauſa appellationis: ut. l. eos. C. de appel.
⁊. l. per hanc. C. de tempo. appel. puto ſic dicendum. qn̄
qꝫ in cauſa reductionis ad arbitrium boni viri eſt neceſſe
ꝙ detegatur dolus arbitratorum: ut patet ex his que ſup̄
dixi. in articulo renunciationis. ⁊ tunc non pōt equitas
uel iniquitas detegi niſi ex eiſdē actis: qꝛ ſi faceres nouas
probationes que arbitratori non fuiſſent facte ⁊ ſic igno
rauit. non detegeretur dolus ipſius qui nō cadit in igno
rantē: ſꝫ venit ex animo: ut. l. i. ff. de dolo. niſi facto ipſius
occurriſſet ne coram eo ꝓbationes fierent: ut. ff. de euic.
l. ſi dictum. §. fi. Qꝺ aūt dixi nō poſſe fieri nouas proba
tiones. intellige omnino nouas. ſi enim vellem probare
coram arbitratore ſic fuiſſe probatum. poſſum etiam per
teſtes cum arbitrator non debet de neceſſitate facere ſcri
pturas: qꝛ non obſeruat ordinem iudiciarium ⁊ ciuā dcā
teſtium ⁊ alia acta poſſent ꝓbari p teſtes: ut. ff. de proba.
l. quotiens. §. qui dolo. in glo. ſupra verbo ⁊ idem. ⁊. ff.
de teſti. l. curent. ⁊ ibi nō. pro hoc facit quod dicemus qn̄
appellatur ab īterlocutoria: qꝛ oportet ꝙ doceat᷑ ꝙ iudex
grauauerit. oportet enim ꝙ iuſtificetur. ex p̄mis actis: ut
l. ait pretor. §. permittitur. ff. de mino. in cle. appellanti.
de appel. Si vō nō eſt neceſſe ꝙ dolus arbitratoris dete
gatur. tunc pōt equitas uel inequitas detegi ex nouis ꝓ
bationibus: argu dicte. l. eos. C. de appel. ⁊. l. per hanc.
C. de tempo. appel. pro hoc facit. l. vnde ſi nerue. ff. pro
ſocio. in eo qꝺ dicit ſtarbitrium ita prauum eſt ⁊c. non dr̄
ſi arbitrator fuerit in dolo. ſed ſi arbitrium reipſa in ſe cō
tineat iniquitatē. Sed tunc quero quid habeat probare
ad detegendum iſtam iniquitatem. Rn̄deo quando arbi
trator aſſumit ſuper cōtractu quid ſit ꝓbandum. tunc dr̄
in. l. quia enim. in fi. ff. pro ſocio. ſi enim perſone ſunt eq̄
les. partes ſocietatis debent eē equales: ſed ſi impares: ē
varietas in opera uel induſtria uel in pecunia. tunc equi
tas boni viri facit ut partes poſſint eſſe inequales. Iſta ḡ
equalitas uel inequalitas erit probanda ex qua deteget᷑
arbitrium equū uel iniquū. ⁊ iſtud in cōtractu eſt facile.
Si vō arbitrator aſſumitur ſuper lite: ut quādo aſſumit᷑
ſuper contractu tranſactionis ineūdo ſuper illa lite. qua
liter detegetur ⁊ probabitur iniquitas. iudicio meo. dicit
Bar. habemus legem determinantem hoc clare. ff. de
tranſac. l. cū hi. in p̄n. ⁊. §. fi. ubi dicitur ꝙ lex vult ꝙ iu
dex ordinarius eſſꝫ bonus vir qui arbitraret᷑ ſuper tranſ
actione alimentoꝝ. Ad hoc ut recte arbitret᷑ declarat ⁊
vult ꝙ cognoſcat de cauſa quare perueniſ ad trāſactiōēꝫ
de modo quē hincinde ſit dandū uel retinendūꝫ. de per
ſonis tranſigentium: ut ibi patet. ⁊ ex hoc habes ꝙ corā
iudice reductionis non ſufficit arbitratorem cōtra iuſtitiā
arbitratum eſſe in totum uel in partem. nō enim ad hoc
aſſumitur ut ſm̄ iuſtitiam iudicet: ſed debet ꝓbari cauſa
quare quis petebat ſeu quare quis ſe defendebat. Item
qualitas perſonarum. Item ꝙ in iſto dubio equū fuiſſꝫ
tantum alterū alteri tranſactionis nomine dare. ⁊ ex hoc
extimetur modus in quo arbiter debuit cōdēnare: ut. d.
l. cum hi. §. modus. ⁊ hoc eſt quod notatur in. l. lucius.
§. penul. ff. ad trebel. ⁊ ibi vide qꝺ dixi qn̄ quis ē decept⁹
in tranſactione inſpicitur non veritas: ſed extimatio illi⁹
dubij euentus litis. Et ex hoc apparet ꝙ articuli ⁊ ꝓba
tiones tunc debent concludi. ꝙ tunc cūꝫ arbitrator iudi
cauit ſic erat equū: quia tales ⁊ tales ꝓbatiōēs habebat.

non enim ſufficeret ſi ſibi hodie ſupuenirent probatiōēs
de nouo: ut. l. ſub pretextu. C. de trāſac. ⁊ quādo extima
tur equitas uel iniquitas arbitrij arbitratores poſſunt ſu
pra hoc teſtimonium facere ſi ipſi inueſtigauerunt de fcō
nec ſunt alie probationes: poſſunt examinari ⁊ eis credit᷑
ſi ſunt duo: ut in. c. cum dilecti. de elec. Circa quod vide
Inno. in. c. ij. de arbi. Flo. in allegato. §. arbitrorum. dic̄
ꝙ ſi in hac cauſa reductionis debet detegi dolus arbitra
toris tunc ex antiquis tantum actis coram arbitratore ⁊
non ex nouis. nam cum eorūꝫ que de nouo probata ſunt
cadat in eo ꝓbabilis ignorātia: quia nec diuinare debue
rat. extra ut eccleſia. bene. c. i. patet quia illoꝝ reſpectu n̄
poteſt deprehendi dolus qui venit ⁊ cadit demum in ſci
entem: qꝛ ex animo venit. ff. de dolo. l. i. ⁊ notat᷑. ff. ex q.
cau. in poſ. ea. l. fulcinius. §. quid ſit latitare. ⁊ hoc verūꝫ
niſi forte fcm̄ eſſet facto eius ne tales probatiōēs corāꝫ eo
fierēt: ar. i ſi. ſ. de euic. l. ſi dictū. §. pe. ꝓ hoc facit qꝺ dici
conſueuit in ſili. ꝙ licet is qui obtinuit in p̄ncipali cā ſi ſuc
cumbat in appellatōe. ex actis tm̄ p̄oris cauſe venit cōdē
nandus in expenſis: qꝛ fuit in errore iuris q non excuſat
condēnationem expenſaꝝ. ſi tn̄ ſuccūbat ex nouiter ꝓbatꝫ
in cā appellationis: tunc qꝛ reſpectu nouaꝝ ꝓbationum
fuit in errore ꝓbabili euitabit expenſaꝝ ꝯdēnationem. ſꝫ
Hoſti. ⁊ Inno. de dolo ⁊ cōtu. c. finem. ⁊ Jo. an. in glo.
ordinaria. in regula iuris ignorātia. de reg. iur. lib. vi. qꝺ
eſt nō. ꝓ ītellectu gloſe quā circa hoc puto vnicā. de iure
ciuili in. l. gn̄aliter. §. ſin aūt. ſup v̄bo diſpendij. C. ꝺ reb⁹
credi. ⁊ iureiurā. Sꝫ ſi n̄ oportet ī hac cā reductōīs doluꝫ
arbitratoris argui: ſed ſolum iniq̄tatem reipſa. tunc poſſit
hoc etiaꝫ ex nouis ꝓbationibus: ar. eius qꝺ dicit᷑ in ſili. ī
cā appellationis in. l. eos. C. de appel. ⁊. l. per hāc. C. de
temp. appel. Et qꝺ dixi de ꝓbationibus nouis. intelligo
que oīo de nouo fiant. ſecus aūt ſi nunc vellem ꝓbare for
te p teſtes id qꝺ ꝓbatum fuit coram arbitro de quo forte
non apparet: qꝛ de tali ꝓbatione nulla fuit ſcriptura con
fecta. cū arbitrator n̄ ſeruauerit ordinē iuris. hec enim nō
eſt noua ꝓbatio: ſed iā ꝓbati declaratio. ergo nihil noui
inducit: ar. ff. de acq. reꝝ do. l. adeo. §. nunc qs. ⁊. xxv. q.
i. §. ſunt q̄dam. ergo ex tali ꝓbatione poſſꝫ dolus arbitra
toris argui. pro hoc facit qꝺ nō. extra ꝺ teſti. c. cū clamor.
ubi lꝫ teſtes non pn̄t ſup hiſdem articulis poſt didicita te
ſtificata ꝓduci. ex officio tn̄ iudicis pn̄t haberi teſtes re
peti ut dictū eoꝝ declarent ubi obſcure depoſuerunt. nec
videntur de nouo repetere. ¶ Quero qn̄ extimat᷑ eq̄tas
uel iniq̄tas arbitri ⁊ ſic oportet ꝓbatiōēs hn̄i. nunq̄d arbi
tratores pn̄t ferre teſtimoniū de his que corā eis acta ſūt.
Bar. in. d. §. arbitroꝝ ſe expedit dicēs. ꝙ ſi inueſtigaue
runt de facto pn̄t examinari ⁊ eis credit᷑ ſi duo ſunt. extra
de arbi. c. ij. ⁊ cū hoc tranſit. Sꝫ aduerte ut hoc latius at
tingam⁹: qꝛ pōt occurrē quottidie. ſciendū eſt ꝙ glo. C. ꝺ
arbi. l. ne in arbitris. ī glo. que incipit. vox viuus. mouet
dubiū ⁊ ibi tenet ꝙ ſic. ⁊ ibi Cy. ponit circa hoc notāda
verba Ja. de are. etiam ibi hoc tetigit. glo. Ber. hoc teti
git. ex̄ de teſti. c. cū a nobis. in glo. iij. de hoc Inno. in. c.
in nr̄a. de ꝓcur. in glo. q̄liter recipiunt᷑. ⁊ circa fi. ſimplr
dicit iudices poſſe vocari ut ferāt teſtimoniū de his que
ſunt acta corā eis. ⁊ tangit᷑ etiā in. d. c. ij. ex̄ de arbi. i glo.
i. p gr̄am. ⁊ de elec. c. cū dilecti. in glo. iſti nō ſunt teſtes.
ubi tenere vr̄ ꝙ poſſint eſſe teſtes ſi de eoꝝ laudo agat᷑.
dicēs aliq̄s tenere idē de ꝓcuratore ꝯ dn̄m etiā in cā quā
procurauit. ſed illa iura loquūt᷑ in defectū ꝓbationūꝫ: ut
vtrobiqꝫ notat᷑ p Jo. an. in hoc tn̄. ſ. ꝺ ꝓcuratore n̄ ī fiſco
qꝛ nihil ad ꝓpoſitū noſtrū. ſꝫ remitto ad notata i. l. fi. ff. ꝺ
teſti. ⁊. ff. de iure fiſci. l. deferre. ⁊ p Cy. ī. l. qm̄. C. ꝺ teſti.
⁊ extra de teſti. c. fi. lib. vi. de hoc etiā p̄ncipali ꝓpoſito tā
gitur aliquid de accuſa. c. cum dilecti. de exceſ. pla. c. īter

dilectos.§.i.⁊.c.fi.extra de teſti.lib.vi.⁊ plene etiam.ij.q.vi.ſtatuendum. Quid ergo concludendum. nunquid ſola remiſſione erimus cōtenti more canoniſtaꝝ qui plurimuz rei mittentes p remiſſiones ſuas dubia quaſi cūcta uel ſaltez plurima indiſtincta ⁊ indeterminata relinquūt certe nequaq̄. dic ergo latius q̄ Ja. de are.uel aliꝰ. Si q̄ritur nūquid iudex uel arbiter poſſit eſſe teſtis cauſe. aut vult eſſe teſtis ſuper pncipali negocio.aut ſup actis geſtis Primo caſu q2 aut officiū eius erat finitū.aut non.p̄mo caſu ſi erat finitum.aut p eius ſniam diffinitiuam ⁊ amplius non pōt eſſe teſtis idoneus: arg.C.de appel.l.cōs. que preſumptio eſt q̄ ſemper vellet ſuam ſniam ratam haberi.hoc probat̄ in dicto.c.ſtatuendum.ij.q.vij. Aut aliter erit finitum.⁊ tunc poterit eſſe teſtis ſup principali negocio.ſiue lis ſit conteſtata: ſiue nonduz: tn̄ ante teſtes coraz eo producti non fuerunt.de hoc extra de teſti.c.dilecti. de accuſa.c.cum dilecti.⁊.l.ob carmen.§.fi.ff. de teſti.ſecus ſi ante eius depoſitionem fuiſſent teſtes coraz eo producti: q2 tunc cū de cauſa cognouit non eſt ampliꝰ idoneus teſtis.ſ.ſuper ipſo pncipali negocio.ſuper quo antea potuiſſet teſtificari. Aut eius officiū non eſt finitū. ⁊ tunc non pōt eſſe teſtis.q2 non pōt fungi duplici officio argu: C.de poſtulan.l.quiſq3. Item quia ſm allegata ⁊ probata debet iudicare.l.illicitas.§.veritas.ff.d̄ offi.p̄ſi. ⁊.iij.q.vi.iudicet. Item q2 debent teſtes moneri ut iurēt al's ſi teſtes ſponte iurent non valet eius dictum: ut.l.iij.i prin.⁊ ibi nō.ff.de iureiuran. ſed iudex non pōt ſibiipſi iubere: ut.l.penul.ff.de arbi. Scd̄o caſu pncipali qn̄ inducitur ut teſtis ſup actis geſtis. tunc aut hoc facit ut iudex ⁊ ei non creditur: ut.d.l.ne in arbitris.⁊ ibi notat̄.quod intellige niſi quatenus appareat legitimis documentis facit.C.de rela.l.i.tex.expreſſus eſt.extra.de pba.c.qm̄ contra falſaz.in fi. Aut hoc facit ut teſtis.⁊ tūc de habitꝭ coraz ſe ⁊ ei creditur ut vni teſti.ut extra de elec.c.dilecti. ita poteſt intelligi.l.ob carmen.§.itē ſenatus.ff. de teſti. Aut inducitur ut teſtis ut ipſe reddat teſtimoniuz de his que ipſe geſſit.⁊ tunc nōn pōt.niſi contra ſe teſtificaret̄: argu.extra de accuſa.c.i.⁊ notat̄ in.d.c.ſtatuenduz. hoc veꝝ niſi vellet teſtificari ad declarandū uel interpretāduz ambiguum verbū uel dubiuz a ſe prolatum.⁊ ſic vult declarare animi ſui intentionem. que ſub verbis laudi uel ſuie poſſent includi: q2 tunc audit̄: argu.ff.de appel.l.ab executore.⁊ eius qd̄ notat̄ in glo.in.d.l.ne in arbitris.in glo.nam vox.circa pncipium. Auge.autez in dicta ſua diſputatione.duo ad inuicem litigantes.ſic dicit. Uidendū occurrit eo caſu quo contra laudu3 arbitratoris non pōt veniri: niſi rōe ſui doli qualiter probabit̄ dolus eius. Iſte punctus eſt dubius ⁊ valde neceſſarius pōt dici.q̄ cum dolus ex iudicijs proſpicuis etiaz veriſimilibus ꝯiecturis probetur: ut.l.dolū.C.de dolo.q̄ inſidie proſpicue erūt iſte.primo ſi laudum appareat iniquū apud om̄es bonos ⁊ graues. qui enim notoriam iniquitatem exercent ſine dubio ſunt in dolo.pone exempluz. ſi arbitrator declarauit filium de hereditate paterna nihil habituruz.hoc eſt contrarium pietati cum cōmune votum parentum ⁊ nature filios ad paternam hereditatez inuitent: ut.ff.vnde liberi.l.ſcripto.⁊ de bo.dāna.l.cum ratio. uel ſi excluſit fratrem a ſucceſſione fratris nulla iuſta cauſa aſſignata: quē lex non ſimpliciter ad ſucceſſionem fratris inuitat: ut l.fi.C.quoꝝ bono.uel ſi excluſit parētes a ſucceſſione deſcendentiuz.quos inuitat ratio pietatis: ut.l. nam ⁊ ſi parentibus.ff.de inoffi.teſta.⁊ dicta.l.reſcripto. uel ſi iuſſit filios ex ancilla natos ſeparādos a parentibꝰ.aut a viro coniugem ſegregari.que ſeparatio cum ſit dura per legē reprobatur: ut cōmunia vtriuſq3 iudicij.l.poſſeſſionum. ut eſt tex.notabilis circa dictam ſeparationem.ff.de leg. iij.l.vxorem.§.cōcubine. idem dico ſi ſniaz paſſus loco ⁊ tempore congruis ſua iura prompta per que apparet claritas ſue veritatis ⁊ iuſtitie coraz eo incōtinenti ſe exhibiturum ⁊ pbaturuz.⁊ arbitrator noluit admittere uel audire: ſed leuato uelo laudum fulminauit. ⁊ deinde in cā reductionis probauit veritatem cauſaꝝ. ex quibus euidēter apparet de enormi grauamine cōſtare.extra de teſti. c.ex parte. Adde ⁊ ibi per Ber. Inno.⁊ Jo.an.in.c.interpoſita.extra de appel. Idem dico ſi dictus arbitrator corruptus peccunia diceretur arbitramentum tuliſſe.ol's enim talis corruptela veriſimiliter dolum detegit.C.qm̄ prouocare nō eſt neceſſe.l.venales.⁊ in corpore. ut iudi. ſine quoq̄ ſuffra.circa pncipium. ⁊ quaſi per totum.ff.d̄ calū.l.i.§.pe.⁊ de condi.ob tur.cau.l.ij.§.fi. Idem dico ⁊ ſi ipſe arbitrator ante ſniam hoc dixit.ſ.q̄ licet faceret arbitramentum iniquū: tn̄ ſic ipſum facere volebat.ff.ex quibus cau.in poſſeſ.ea.l.fulcinius.§.quid ſit latitare.i glo.⁊.ff.de doli excep.l.apud celſum.in pncipio. in glo.ij.facit.ff.de ſuppellec.lega.l.labeo.§.tubero. non idem dico ſi poſt arbitramentum.cuz aſſereret ſe dolo arbitramentum tuliſſe.aut etiam peccunia corruptus.quia non ſtaretur ſue aſſertioni in p̄iudicium partis que pro ſe ſententiam reprobauit.de elec.c.noſti. per Inno. in glo.i. nulla.ſicut nec creditur teſti qui dicit ſe corruptū peccūia ⁊ falſum tuliſſe teſtimonium.extra de teſti.c.ſicut nobis. Dico etiam dolum ex hac coniectura probari. ſi forte litigantez qui ſuccubuit inebriauit in prandio: ut ſuo arbitramento conſentiret.⁊ hoc exemplū ponit glo.in.d.l.dolū uel ſi arbitrator oſtendit litiganti quedam inſtrumenta q̄ ſciebat inania.⁊ ex his litigantem induxit ad ꝯſentiēduz laudo: ut.ff.de dolo.l.litigaturus.coniuncta glo.ſua. Idē dico ſi conſtare poſſet q̄ arbitrator a partibus exortatus conuertit ſuū ꝓpoſituz de equo i iniquū. poteſt enim corrumpi quis precibus ſicut precio.ff.ad.l.iul.de vi publi. l.qui cetu.§.qui vacante.licet corruptela nō adeo turpis ſit.nec ſniam eodemmodo afficit.ff.ad trebel.l.ſeruo inuito.§.cum pretor.nō.glo.ff.de arbi.l.ſed ⁊ ſi in ſeruuz. §.ſunt alij. Multe etiā alie varie coniecture ſm ſubiectā materiam ⁊ rōnem poſſunt cōtingere ex quibus colluſio ⁊ arbitratoris dolus poteſt colligi manifeſte: vnde quia ū poteſt dari certa determinatio: hoc totum relinquenduz eſt arbitrio iudicis qui ſm allegata ⁊ approbata hoc magis ſcire poteſt.ff.de teſti.l.iij.§.i.⁊ vnum exempluz ſufficiat referre. Quid ergo ſi pbatur q̄ litigator qui obtinuit cum arbitratore ante ꝯpromiſſum pactus ē q̄ vult in euz compromittere ſi vult p eo ſniam ferre ⁊ arbitrator pollicitus eſt.nōne ſecuta ſnīa iniqua.dicimus eum in dolo preſumpto.certe ſic.qm̄ nullus debet alicui ſniam ſuam polliceri: q2 nec oſtendere animi ſui motum: ut.ff.de offi. preſi.l.obſeruandū.hec enim pactiones ⁊ tractatus preambuli declarant poſtea intentionē diſponentis qualis fuerit an bona vel mala.equa uel iniqua.de quo i.l.ſi ſeruus.plurium.§.i.ff.de leg.i.⁊.c.ſuborti.de arbi.p Inno. ⁊ Bar.i.l.titia.ff.d̄ verbo: obli.⁊ melius in.l.pacta nouiſſima.C.de pac.p eundē.aliter autem bene nō ꝓſpicio dolum poſſe pbari ubi eſt data poteſtas tam plena ⁊ tā ampla: ut ſup̄ eſt dictum.⁊ quot modis arbitramentum dicitur iniquū ⁊ qn̄.vide Bal.in.l.ſi duobus.§.ſed ⁊ ſi quis.C.cōmunia de lega.⁊ aliqd per Pe.de ancha.i.l. ſi qs arbitratu.de v̄bo.obli. Et adde q̄ Bal.i addi.ſpe in ti.de arbi.i.ij.colū.dic̄ q̄ arbitrator ū tenet̄ niſi d̄ dolo ⁊ lata culpa.

De emologatōe arbitri. Rubrica.

Ideamus de emo

logatione arbitrij. ⁊ Bal. in addi. ſpec. i. vij. colũna. ĩ vſi. de emologatõe ſic dicit. De emologatõe notandũ ẽ. ꝙ in contractu uel arbitramẽto non habet emologatio locuꝫ. nam nulla lex hoc dicit. ergo ſtamus regule. ff. de act. ⁊ obli. l. obligationũ fere. §. placꝫ. ſi tñ ps eſt pñs laudo dꝫ contradicere. ne acquieſcere videat̃: ar. ff. ad macedo. l. ſi filius. C. d̃ relatio. l. i. ff. de fideiuſſo. tuto. l. cũ oñdimus. §. fi. ff. d̃ pigno. l. fideiuſſor. §. pater. Ego vero credo dicit Bal. ꝙ paciẽtia non habeat̃ pro ꝯſenſu: ſed facit bene preſumi pro iuſtitia laudi non ꝯtradicti: ar. eoꝝ que nõnt Inno. ⁊ Hoſti. ex̃ de ꝓbatio. c. qm̃ ꝯtra falſam. niſi notarius ſcriberet latum tali pñte ⁊ ꝯſentiente. nam tunc paciẽtia habet̃ pro ꝯſenſu. ſic loqtur. d. l. cuꝫ oñdimus. §. fi. Sed in vero arbitrio hꝫ locum emologatio cuꝫ hac diſtinctione. Nam interdũ fit ꝯpromiſſum nudo pacto ſine pena. ⁊ tunc hꝫ locum emologatio. C. de arbi. l. penul. Interdum nudo pacto cum pena. ⁊ tunc non hꝫ locum emolagatio quo ad laudi vigorem: q2 lex non ꝓuidet ei q ſibi ꝓſpexit. C. de pac. ꝯuen. l. fi. C. de ꝓcura. l. maritus. ⁊ q2 ſoluendo penã non tenet̃ ad aliud: arg. nõ. in. l. i. in princi. ff. de act. emp. ⁊ q2 per ꝓmiſſionem pene videtur fieri quedam nouatio. nãlis enim obligatio nouari põt: ut nõ. ff. de pac. l. reſcriptũ. §. ſi pacto. Dicit Azo: ꝙ aut erat appoſita pena ſiñ clauſula. rato manente laudo ⁊ cõpromiſſo. aut cum clauſula. p̃mo caſu ceſſat emologatio. ſcd̃o caſu hꝫ locum emologatio. quaſi ſint plura ꝯpromiſſa. vnũ cũ pena alteꝝ ſine pena. vſi. qd ergo. G. q2 plures clauſule diuerſe hñt vim diuerſoꝝ factoꝝ. ⁊ eſt ſimile. ff. de heredi. inſtitu. l. circa eos. in pn. ibi quaſi duplici ⁊c̃. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. hec ſcriptura. ita dicit glo. ff. de arbitris. l. ij. hanc ꝑtem tenet Cy. ⁊ Bar. Interdum compromittit̃ per ſtipulationẽ ſine pena. tunc dicunt quidaꝫ ꝙ ceſſat emologationis vigor. ſed agit̃ ad intereſſe ꝙ tacite facta ſtipulatione ꝯtinetur. ff. de arbi. l. diem proferre. §. fi. Alij dicunt ꝙ cadit emologatio: q2 petitio intereſſe deſcendit potius ex promiſſione legali cauſa cõdiuuãdi laudum non cauſa perimendi: qd̃ credo verius. Interdũ compromittit̃ per ſtipulationem cuꝫ pena. ⁊ tunc aut eſt adiecta dicta clauſula: aut non. ut in pacto. nõ tñ placet mihi illa rõ. ſ. ꝙ duo videant̃ compromiſſa: ſed potius ẽ vnum hñs plura capita. ff. de condit̃. ⁊ demon. l. hec ſcriptura. nec fit hoc caſu nouatio. ff. de verbo. obli. l. ita ſtipulatus. §. fi. ff. de tranſac. l. qui fidem. ⁊ maxime q2 naturalis obligatio eſt de iuregentium. vñ non nouatur a pena. ff. de act. emp. l. predia. pro ſocio. l. duo. Illud ſciendum eſt ꝙ emologatio debet ſeq laudum non precedere ſcꝫ ex interuallo dcã. l. penul. C. de arbi. Bal. ¶ Item Bal. in ſuis ꝯcluſionibus ſic dicit. ꝯpromiſſum ſi ẽ penale ceſſat emologatio. niſi dictuꝫ ſit rato manente pacto. ff. de arbi. l. ij. ⁊ hoc ad agendum. ſed ad excipiendum dic ut nõ. ff. de arbi. l. ſi duo. Ratio primi eſt: q2 ꝓuiſio hoĩs inducit receſſum a ꝓuiſione regulari iuris. l. fi. C. d̃ pac. conuen. Ratio ſecũdi eſt: q2 clauſula debꝫ aliqd operari ⁊ quia partes videntur iuris ꝓuiſionem ampliaſſe non derogaſſe. ⁊ quia duo ꝯpromiſſa vident̃ vnum cuꝫ pena aliud ſine pena: arg. ꝯtra: quia magis metu pene coactuſ ꝙ̃ libero animi iudicio videtur tacuiſſe: argu. ff. q ex cau. maio. l. nec non. §. i. ⁊ ideo tacita emologatio ceſſat. expꝛ̃ſſa non. nota bene Bal. Idem Bal. in. l. cum antea. C. de arbi. ſic dicit. Quero qd ſi ꝯpromiſſum eſt factum cũ pena. nunqd habeat locũ emologatio expreſſa uel tacita: ut per hoc habet locuꝫ actio uel exceptio. Dixerunt qdã ꝙ nõ: q2 iſte tex. dicit. neqꝫ pena ꝯpromiſſi vallabat. ñ obſtat ſup̃. l. proxima. §. ſi quis. q2 hec lex venit ad interpretationem illius. vñ ille. §. dꝫ intelligi pena non appoſita. Preterea remedia iſtius legis. cũ antea. ſunt ſubſidiaria. ergo non hñt locum ubi competit ordinarium remediuꝫ petitionis pene. facit ſup̃ eo. aut̃. decernimus. ibi. ſi pena ſtatuatur ⁊c̃. Preterea ꝓuiſio hominis tollit ꝓuiſioneꝫ legaleꝫ. l. fi. C. de pac. conuen. Alij dicunt ꝙ aut ẽ clauſula rato manentẽ pacto. tunc pena ꝯmittit̃ ⁊ actio in factũ oritur quaſi duo ſint ꝯpromiſſa: vnum cuꝫ pena: alterum ſine pena: vñ attento ꝯpromiſſo ſine pena habꝫ locũ hec lex. Aut non eſt ibi illa clauſula. ⁊ tunc ceſſat hec lex. ita nõ. glo. ff. eo. l. ij. hoc etiam ſentit Odofre. in allegata. l. cum antea. per iſtam rõnem quaſi duo ſint compromiſſa hoc tenet Bar. in. l. ait pretor. ff. de re iudi. nec nouatur vnum compromiſſuꝫ ꝑ alterum: q2 iſta clauſula apponit̃ ad adijciendum non ad nouandũ: argu. pro ſocio. l. duo ſocietatem. ſicut ⁊ ſi alicui darentur duo remedia. nam vnum non tollit alteꝝ. nec vna compromiſſio derogat alteri. cõmiſſionem eidem pſone ſimul facte. ꝓpter rõnem predictam: q2 plures ꝯmiſſiones ad augendũ fiunt. vnde vna non derogat alteri: argu. ff. de lega. i. l. legata inutiliter. ſicut econtra qd̃ fit ad diminuendũ non auget. de heredi. inſtitu. l. ex facto. ad hoc ꝙ dico de noua. facit quod notat̃ de pac. l. ſi pacto quo penã. Dñs Flo. in allegato §. arbitroꝝ. in ſua repetitione dicit ꝙ arbitramentuꝫ nõ emologatur curſu decem dierũ. l. cum antea. C. de arbi. loqtur in arbitrio non in arbitratore. ſꝫ Inno. in. c. quitauallis. alle. Ex quo nõta ꝙ ſñia arbitratoris nõ põt emologari tacite. ſ. curſu decem dieꝝ. ſi tñ partes illud expꝛ̃ſſe confitꝛerent̃ parit exceptionẽ quaſi tranſactionis uel pacti ſm Inno. ibi qd̃ nota pro intellectu. l. cum antea. Bar. in allegato. §. arbitroꝝ. quaſi in fine. ſic dicit. Quid ſi fuerit dictum in cõpromiſſo. ꝙ extunc partes hoc emologauerunt qcqd fuerit arbitratuꝫ. Dy. conſuluit ꝙ emologatio que preiudicet debet fieri poſt lauduꝫ. alr̃ ſi fiat ante. idem iuris qd̃ in renunciatione ſimpliciter facta. videtur enim emologare ſi tñ fuerit factum. Bar.

Subſequẽter eſt oſtẽ

s dendum an q petijt reductionẽ ⁊ ſuccubuit releuetur a pena ſi iuſtaꝫ cãm habuit litigãdi. Dy. in ſuo conſilio qd̃ incipit. Tholomeus. cuiꝰ tenor infra deſcribit̃. dicit ꝙ ſic. cui adheſit Jo. an. in dicto vſi. ſup̃ allegato. Item quid ſi compromiſſum. ⁊ ſubdit Dy. ꝙ reductione petita non poteſt illico peti pena: ſed tunc cum ſententia lata erit contra petentẽ: vnde futurus euẽtus declarauit: an poſſit peti. ⁊ dixi ꝙ non poſſunt hec iudicia cumulari: cum victoria ſup̃ reductionem parat exceptionem in petitione pene: ut. l. fundi. ⁊. l. fundum. ff. de excep. Jo. an. in additio. ſpec. in titu. de arbitris. in additione que incipit. Dy. in regula ſic dicit. Dy. in regula ſcienti. de reg. iur. lib. vi. tractat plene. An pena poſſit peti ab illo qui ſub pena id qd̃ laudatur ꝓmiſerat. ⁊ demum petit iniquũ arbitramentũ reduci ad arbitrium boni viri ⁊ tenet ꝙ non per rationes hic inductas. per. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca. ff. de verbo. obliga. l. quidaꝫ cuꝫ filium. §. ſed videamus. cum ſua glo. Item ꝙ cuiuſcũqꝫ arbitri libertas ꝙ̃uis generalis ⁊ larga. reſtringitur ad id quod de iure cõmuni liceat. ff. d̃ condi. indebi. l. ſi procurator. ff. de his que in fraudem credito. l. pater filio. ad municipal̃. l. lucius. §. penul. C. de mune. non conti. l. i. §. pro infante. alia etiam inducit que ibi videas. ⁊ vide quod ſequitur in vſi. eodem. Scire tamen debes ꝙ ipſe Dy. in quadam cauſa ſenenſi: ut patet in ſuo cõſilio. xiij. conſuluit. ꝙ licet talis de quo ſcilicet petendo reduci non incidat in penaꝫ: tamen ſi ſuccumbat ⁊ apparet iuſte probatum. tunc pena cõmittetur cuꝫ effectu. ⁊ ſic ex poſt fcõ declarabitur an pene cõmiſſio cum effectu ꝓcedat. necne ⁊ nihil allegat. Ibi etiam tenet ꝙ ꝓuocans dicens laudũ

iniquū habet probare:ar. C. de iure haſt. fiſca. l. i. lib. x.
ff. de ꝓba. l. ab ea parte. maxime cū intrinſeca ſolēnitas
preſumit̃. inſtitu. de fideiuſſo. §. i. ⁊ ð inutili. ſtipu. §. ſcri
ptum. vterqꝫ tamē ꝓbat. de renun. c. ſuper hoc. cuꝫ vterqꝫ
dicat. ff. pro ſocio. l. eius qui. Tenuit etiā ibi ꝙ valet obli
gatio penalis quā duo promittentes ſibi inuicem faciunt
ſuper obſeruantia laudi ferendi. ſ. ꝙ ego tibi promitto ꝙ
vnus ex cōpromittentibus ſeruauerit laudū: ⁊ tu mihi ꝓ
mittis de altero promittēte: ⁊ hoc ēt ſi ipſoꝝ non intereſt
laudū ſeruari. in ſtipulante aūt penam non eſt neceſſariū
ꝙ eius interſit. ff. de v̄bo. ob. l. qdam. cum ſuni. vbi ð hoc
⁊ l. ſtipulatio iſta. §. alter. v̄ſi. at ſi quis dolum. ff. de v̄bo.
ob. ⁊ ff. iudi. ſol. l. nouiſſima. ff. de v̄bo. ſig. l. hec v̄ba. Si
ergo. b. de quo mihi promiſiſti ñ ſeruat laudum pena cō
mittitur ⁊ exigitur cū effectu: ſiue laudū de iure ſortiat̃ ef
fectum ſiue non. ⁊ hoc conſiliū multum in tuſcia frequen
tatur iſte modus promittēdi. Redeo ad primū dictum cō
ſilij qꝺ procedit ſm Gui. de ſuza. qñ petens non habuit ꝓ
babilem cām id petēdi: allegat. ff. de re iudi. l. fi. de app. l.
negotioꝝ geſtor. ⁊ ff. de vſur. l. tutor. i. rñ. Si v̄o petens
reduci ad arbitrium boni viri habuit probabilem cām id
petendi: ⁊ iuſte credere potuit ſniam iniquam: tūc nōn ca
dit in penam. l. ſi quis forte. ff. de penis. ⁊ ff. de pe. here.
l. ſi debitor. Bar. autē in. l. iulianus verū debitorem. ff. ð
condi. inde. ſic dicit. In quolibet arbitramēto apponitur
clauſula: ꝙ ps promittit non reducere ad arbitriū boni vi
ri ſub certa pena. que promiſſio intelligit̃ ſi eque fuerit ar
bitratus vt. l. ſi libertus. ff. de ope. lib. Modo pone ꝙ ps
petijt reduci ad arbitriuꝫ boni viri: ⁊ aduerſa ps fuerit ab
ſoluta: nūc petit penam iſte cōtra queꝫ agitur vult proba
re ꝙ nō incidit penam hoc petendo: quia arbitrium fuit
iniquū. Querit̃ an poſſit: reperit̃ determinaſſe ꝙ ſic. ſ. ꝙ
poſſit pena compromiſſi peti. nam licet petēdo reduci ad
arbitrium boni viri non incidit penam: vt no. Dy. in regu
la ſcienti. de reg. iu. li. vi. tamē ſi ſuccumbat ⁊ appareat iu
ſte probatum arbitriū: tūc pena cum effectu ꝯmittet̃: ⁊ ſic
ex poſtfacto declarabitur: an pene cōmiſſio procedat: nec
ne. ⁊ ita conſuluit Dy. ⁊ eſt caſus pro iſta opi. ſm Bar.
in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de v̄bo. ob. ſm opinionē
quam tenet ipſe Bar. ꝙ ſententia illa licet fuerit iniqua: ñ
facit vt poſſit agi ad penam: pro hoc. l. ex diuerſo. ff. de rei
vendi. ⁊ ibi per Bar. Veritas eſt aut iudex abſoluit con
uentum cauſa expreſſa: quia arbitramētum erat equuꝫ: ⁊
tunc non poterit probare iniquū in queſtione vt dicto. §.
duo fratres. ⁊ l. iulianus uerum debitorē. ſm notata ibi.
Aut fuit reus ſimpliciter abſolutus vel expreſſa cauſa: q̄a
non fuit probatum arbitriuꝫ iniquū: in queſtōne pene po
terit de iniquitate probari: ⁊ de hoc eſt tex. in. c. veniens.
lo. ij. de teſtibus adhibita tamen diſtinctōne ſm Barto.
in dicta. l. iulianus. quia aliquādo reus abſoluitur ab eo:
quia non probatum: aliquando quia nō debitum: aliquā
do ſimpliciter: ſcilicet quia non probatuꝫ pōt agi conditio
ne indebi. tamen ſi cōuentus probabit debitū: agens ſub
cumbet. ⁊ pro tanto dicitur in dicta. l. iulianus. ꝙ non po
teſt repetere. Aut fuit abſolutus quia non debituꝫ: ⁊ tūc
aut fuit pronūtiatum ſuper facto vt quia non cōtractum: ⁊
tunc poterit repeti: ⁊ per ſententiam probabiliter indebitū
vt. l. ſi duo. §. idem iulia. ff. de iureiuran. Aut fuit pronū
tiatum non debitum: ⁊ tunc aut fuit dictum nullo modo
debitum: ⁊ tunc ſententia probat. aut fuit dictum non de
bitum: ⁊ intelligitur non debitum ſcilicet ciuile: ⁊ ſic poſ
ſet probari aduerſa parte debituꝫ naturaliter: niſi ex actis
aliud appareat. Aut fuit abſolutus ſimpliciter ⁊ preſumi
tur abſolutus: quia non probatum vt dicta. l. iulianus. ⁊
ſic non poterit repeti ſi ab aduerſario debitum non ꝓba
tur niſi ex actis aliud appareat. Et qꝺ dictum eſt ꝙ petēs

reduci ⁊ ſuccumbēs incidit in penam cum effectu: intelli
ge verum ſm Guid. de ſuza. vt ſupra eſt dictum poſt Jo.
an. quādo petens reduci non habuit probabilem cauſam
id petendi: ⁊ iuſte credere potuit ſententiam iniquam vt. l.
ſi quis forte. ff. de penis. In dubio tamen arbitrium pre
ſumitur equum. l. herēnius. §. caya. ff. de euictio. ⁊ ibi gl.
de quo per Bal. in auten. generaliter. C. de epiſcopis et
cleri. ⁊ per eundem de capitulis conradi. §. inter pares. et
per Ange. in. l. ꝑma. C. de calumnia. ¶ Ange. autēꝫ in
rubrica. ff. de arbitris. ſic dicit. Sed an iuſta cauſa redu
ctōnis excuſat a pena in compromiſſo appoſita: ſupra quo
puncto eſt notandum. Dyn. conſuluit in conſilio quod in
cipit. Tholomeus. vt refert Barto. in. l. qui rome. §. duo
fratres. ff. de verborum obligatio. ꝙ ſiue iuſte: ſiue iniuſte
nihilominus a pena nō excuſatur: ꝓ quo Bar. dicit eſſe
caſum ibi. ſm vnam lecturam. ſm quā erat male iudicatū
quia nihilominus dicit glo. ꝙ pena cōmittitur ex quo pōt
reſponderi ꝙ ibi nō apparet: an appellatuꝫ fuerit ab illa
ſententia vel non: ⁊ ſic nil ad caſum nrum: cum poſſit eē
poſt lapſuꝫ. x. dierum ſnīa cōfirmata lꝫ iniuſta. ꝓ hac opi
nione Dy. facit glo. ſingularis in. l. in hac. ff. de condic. tri
tic. dicens iuſtā cām litigandi excuſare ab interitu rei quā
notāter ponderat Bal. in. c. i. qui ſucc. tene. ideꝫ facit. l.
qꝺ te. ⁊ l. vnum. ff. ſi certuꝫ pe. vbi iuſtā cā litigandi excu
ſat quem a mora. Item facit alia glo. ſingularis ſm doc. ī
l. i. circa finem. ff. ſi quis ius dicenti non obtēp. vbi nō tā
tum iuſta cā ſed ēt iniuſta cauſa excuſat quem a pena con
tumatie. lꝫ Bal. dicat ibi eē ſimile in. l. ex cōſenſu. §. fi. ff.
de ap. facit. l. plagū. ff. ad. l. iul. ð plagia. vbi iuſta cā excu
ſat quem a dolo. ⁊ qꝺ no. dicit glo. in. l. i. in fi. ff. ad. l. iul.
de ambi. vbi non tātum iuſta cā ſed iniuſta quē excuſat a
culpa. Jo. an. in addi. tenet cōtrarium: dicens iuſtam cām
etiam ſubcūbētem excuſare a pena: pro quo facit qꝺ idem
dicit in. c. i. in fi. de elec. li. vi. vt refert Bal. in. l. generali
ter. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ de. l. conradi. c. i. §. inter pares. ⁊ iu
ſta cauſa habet quē a pena legali excuſare: pro quo dicto
idem Bal. in addi. Spe. in titu. de arbi. allegat glo. notā
bilem que hoc expreſſe dicit in. l. ab executore. C. quoruꝫ
ap. non recipi. pro opinione tamē Dy. facit glo. que repu
tatur ſingularis ſm Bal. ibi. in. l. ſi cum militarib⁹. C. de
reſti. in integ. vbi licet iuſta abſentia excuſat quē a penis le
galibus non tamē a cōuentionalib⁹: pro quō glo. elegās.
in. l. non ſolum. de rei vend. ⁊ l. iij. §. ſi rem. ff. de lega. iij.
dicentis iuſtam cām litigandi non habere quē excuſari a
penis cōuentionalibus: licet a legalib⁹ ſic: inſti. de pen. te
mere litigan. in principio. ⁊ Bal. in. l. ex diuerſo. §. i. ff. ð
rei vendi. ⁊ l. iulianus verum debitorem. de condi. inde.
ſemper niſus eſt has opiniones concordare: dicens ꝙ aut
iudex reductōnis dixit iuſte laudatum fuiſſe: ⁊ tunc iuſta
cauſa litigandi excuſare non habeat. Aut ſimpliciter con
firmādo primam ſententiam: ⁊ tunc reducens excuſet̃: q̄a
in dubio confirmata preſumitur tāq̄ꝫ non probatuꝫ: dicit
glo. in. l. ſi quis ad exhibēdum. ff. de re iudic. Bal. i dicta
l. generaliter. ⁊ dicto. §. inter pares. ⁊ l. fina. C. ð arbi ſe
quitur Jo. an. ipſe idem. in. l. eos. §. cautōnem. C. de ap.
ita eleganter dicit. aut compromiſſum fuit volūtariuꝫ. aut
neceſſarium. primo caſu habeat reducentem excuſare. ma
gis enim ſubuenitur ei qui ex neceſſitate facit q̄ꝫ ei qui ex
voluntate. ff. qui ſatiſda. cogan. l. fideiuſſor. §. neceſſaria.
Secundo caſu imputet ſibi promittens quia promiſit ad
hoc. ff. de euictio. l. ſi dictum. §. ſi promiſero. alibi in. l. fi.
C. de contrahen. emptio. Sic concordantur dicta Dyn.
⁊ Joānis an. dicens ꝙ aut reducens habuit iuſtam cau
ſam. aut malam. Primo caſu tene dictum Joan. an. Se
cundo Dyni. Aut dubitatur de bona cauſa vel mala: ⁊
tunc litis exitus acta probant. C. de iudi. l. rē non nouā.

in fi. Sed i.l.ſi iudex.ff.de his qui ſſ ſui uel alieni iuris.
ſimpliciter ſequit opinionem Bar.⁊ in.l.tres fratres.
ff.de pact.⁊ in.l.in lege qui cum tutoribus.ff.de tranſa.
ſequitur ſimpliciter Johan.andre.alibi in dicta.l.non
ſolum.ff.de rei vendi.ſic diſtinguit. Aut reducens erat
actor:aut reus.pmo caſu nec eā iuſta habeat cū excuſare
ſibi enim iputet quare temere litigauit.ff.de iudi.l.eum
quē temere.cū inſtructus ad cām debuerat venire.ff.de
reg.iur.l.q in alterius. Scdo caſu iuſta cā cū excuſat rōe
fauoris rei adhibendi.ff.de act.⁊ obli.l.arianus.cum ſi.
Sed i.l.qd te.ſup allegata.hoc idē tenet.pmū de actore
limitando dicens ipſum excuſari ſi cōez opi.ppli ſecutus
reductionem petierit.debuit enī credere qd a ceteris cre
debatur. Ange.in repetitiōe.d.§.duo fratres.tenuit ex
ſup dictis ſimplr ꝯ Dy.potes ḡ int tot ⁊ tantas opiones
reducere ad hoc.aut ꝯpromiſſum fuit neceſſariū.⁊ tunc
non ſolū iuſta cā:ſed etiā iniuſta excuſat p gl.dicte.l.i.ff.
ſi qs ius dicentis.aut voluntariū.⁊ tunc aut reductionē
petijt actor.⁊ ſequaris Bal.in locis ſup dictis.aut reus.
⁊ ſequaris diſtinctionem eiuſdē in.l.fi.C.de ꝯhen.ēp.

Equitur uidere pro

ſ huiuſmōi ꝯplemēto.ſi ſnīa arbitratoris q̄ qs
od quinquaginta ꝯdēnatus fuit.reducta ē ad
boni viri arbitriū q in centū ꝯdēnauit pena ꝯmittit p nō
parentem.als iſtius ſnīe ſecunde in reſiduo quātitatis in
qua iudex reductionis ꝯdēnauit.in hoc articulo pmo fuit
ſnīa Bar.in.l.mulcta non ꝯmittit.ff.de ꝯdi.⁊ demon.
dicentis hunc talē reductionē ſnīe non parentē ad penā
primi ꝯpromiſſi non teneri ⁊ minime obligari p tex.illū.
Item qr pena tanꝙ odioſa repetita ñ cenſet.C.de vſur.
l.p retentionem.contrariū allegat Inno.i.d.c.qntauall.
tenuit Bal.in.d.l.fi.C.de ꝯhen.emp.cōiter aūt docto.
ſequūt Bar.p tex.l.cū apud ſemproniū.ff.iudi.ſol. Et
ſi reducens pro pte ſuccubuit ⁊ pro parte non. Bal.in.l.
fi.C.de arbi.tenuit eū totaliter ad penā teneri.ſed in.l.
eos.§.cautionē.C.de appel.tenuit ꝯtrium.vide qd idem
Bal.notat in.l.cogi.C.de peti.heredi.l.cogi.de appel.
l.iubemus.ſed ſi laudū reducit ad arbitriū boni viri.an
teneant fideiuſſores uel pignora data p obſeruantia lau
di.glo.dicit ꝙ nō.in.l.in ꝑpoſita.ff.pro ſocio.ergo idē
in pena:ut.ff.iudi.ſol.l.cū apud ſemproniū.qd eſt valde
nōbile ⁊ menti tenendū.de quo p Bar.in.l.mulcta nō
cōmittit.ff.de ꝯdi.⁊ demon.tñ Inno.dicit ꝙ ſi ñ ſoluit
id ad qd p arbitrium boni viri reductū eſt dcm̄ arbitrato
ris.ꝙ pena ꝯmittit:ut nōt Inno.in.c.qntauallis.i glo.
magna.vſi.qdam dicūt.ibi niſi ceſſauerit ſoluere ⁊c.qd
verius credo.qr pena ꝑmiſſa ſi non pareat videt ꝑmiſſa
ſi bono viro nō pareat:vñ etiā ad iudicē iuris intellectu
refert ꝑmiſſio:qr ipſe eſt bonus vir:ut.l.cōtinuus.§.cū
ita.ff.de vbo.obli. Nō obſtat.l.cū apud ſemproniū.ff.
iudi.ſol.qr illa ſtipulatio non refert ad quēlibet bonum
virū.ſed ad iudicē pncipalis cauſe. Itē iudex appellatōis
non eſt ꝑprie iudex ſubrogatus loco iudicis pme cauſe.
ſed eſt ſupior eo.at in caſu nr̄o iudex reformator.als refor
matus loco arbitratoris ſuccedit.⁊ ita reformatio ſua hēt
inſtar tranſactiōis ſicut arbitratus.⁊ iſta eſt veritas.⁊ ita
teneo.non obſtat.l.mulcta nō ꝯmittit:qr ibi receditur a
pſona non arbitrante:ut nō.in.l.i.ff.d lega.ij.vñ nō pōt
ibi cadere aliqs ꝯtēpt⁹ arbitratoris:qr nihil dixit ul nihil
declarauit.at ibi declarat ⁊ veniret ꝯ.ita ꝯmittit pena ex
contraueniri in vniuerſo:ut.ff.fami.hercīſ.l.heredes.§.
idem iuris.⁊.ff.de vbo.obli.l.v.§.ſi ſortē. Et idem dico
ſi duobus diſcordantibus ipſi eligant tertiū arbitratorē
ſiue ex ptāte ꝯuentōis:ſiue ex legis uel ꝯſuetudinis diſpo
ſitione.nam ſi pena non ꝯmitteret ille non cogeret arbi

trari.qd eſt falſum:ut.ff.de arbi.l.itē ſi vnus.§.pncip ſr.
qd eſt notandū. Sed qd ſi laudū non eſt correctū ſed infir
matū p iudicē.nunqd ſi non pareat ꝯmittat pena ꝯpro
miſſi.⁊ videt ꝙ non qr actio oritur ex cōfirmante non ex
confirmato.ubicunqꝫ ꝯfirmans hꝫ vim ſnīe:ut nō.ff.de
pac.l.tale pactum.§.q ꝑuocauit. In ꝯtrium videt.nam
ex quo laudū eſt cōfirmatum veniens ꝯ venit ꝯ eqtatē ar
bitrij.ergo incidit in penā:qr non titulus actionis:ſed ori
go ſpectatur.ff.de dona.l.ſi id qd.⁊.ff.de fideiuſ.l.tutor.
Solutio.aut petēs reduci ñ habuit bonā cām petendi.⁊
incidit i penā eo ipſo qd ꝯtēpſit arbitramētū:ut nō.Dy.i
conſilio qd incipit. Tholomeus. Aut habuit ꝓbabilem
cām petendi lꝫ finaliter ſuccubuerit.⁊ tunc non incidit i
penā ex ſola petitōe:ar.nō.l.ab executore.C.quoꝝ.ap.ñ.
re. Sꝫ ſi poſtea ſpreuit tā iudicis ꝙ arbitratoris arbitriū
incidit in penā:qr p ſnīam iudicis non fit nouatio ad incō
modum victoris:ut.C.de vſur.rei iudi.l.fi. Aut ē dubiū
⁊ tunc finis declarat pncipiū ſuū:qr videt temere egiſſe
q ſuccubuit.C.de iudi.l.rem non nouā. Tenor cōſilij de
quo ſup fit mentio eſt talis. ¶ Tholomeus manētij ciuis
ſenarum de pplo ſancti pergami.emancipauit maneſtu
cium filiū ſuū.poſt emancipationē cū hrēnt diſcordiā de
rebus ⁊ bonis de illa ⁊ de oībus ⁊ ſingulis litibus q̄ int
eos eſſe poſſent quocūqꝫ mō uel cā.⁊ plenū ꝯpromiſſum
fecerunt in frēm laurentium de ordine heremitaꝝ tanꝙ
in arbitrū ⁊ arbitratorem ⁊ amicabilē ꝯpoſitorem.ꝑmi
ſerunt ſtare eius laudo.⁊ non petere ꝙ corrigat uel redu
catur ad arbitriū boni viri.nec dicere nullū nec iniquum
ſub certa pena in ꝯpromiſſo ꝯtenta:ut ꝯtinet in publico i
ſtrumēto fcō manu.G.notarij. Inſup dñs meus ꝑmiſit
b.cionis ſe factuꝝ ⁊ curatuꝝ.ita ꝙ laudū qd ꝑferret per
predictum arbitrū ⁊ arbitratorē dictus maneſtucius ha
bebit ratum ⁊ firmū.⁊ non opponet de iniqtate uel nul
litate dicti laudi.⁊ ꝙ non petet ipſum reduci ad arbitriū
boni viri.⁊ verſa vice dictus.b.ꝑmiſit dicto dño meo ſe
factuꝝ ⁊ curatuꝝ.ꝙ dictus tholomeus dictū laudū hēat
ratum ⁊ firmū ⁊ non opponet de iniqtate uel nullitate
uel ꝙ reducat ad arbitrium boni viri ſub certo pena:ut
continet in alio inſtrumento manu dicti.G.q tholome⁹
⁊ maneſtucius poſt dictum ꝯpromiſſum ratificauerunt
ex nunc laudū ferendum p dictum arbitrū ⁊ arbitratorē
⁊ promiſerunt ꝯ non facere uel venire:ut cōtinet in alio
inſtrumento fcō manu dicti.G.poſt hoc dictus arbiter ⁊
arbitrator laudū tulit publicatū manu dicti notarij.dict⁹
autem maneſtucius reqſiuit dictū tholomeum prēꝫ ſuū
ꝙ dictum laudum ſeruaret.dicens ſe paratum eſſe ipm
ſeruare.q tholomeus volens laudo parere obtulit ſuam
petitionem coram iudice ptātis ſenaꝝ.⁊ dixit dcm̄ laudū
iniquū ⁊ petijt eū corrigi ⁊ reducit ad arbitriū boni viri.
ſi aūt nullū eſſet petijt ꝑnuntiari nullū:ut in ſuo libello
continet ſup quo lis eſt conteſtata ⁊ iuratū de calūnia.⁊
terminus datus eſt dicto tholomeo ad ꝓbandum de ini
quitate ⁊ nullitate ſm formam ſtatuti ſenaꝝ.dictus autē
dñs meus poſt predicta reqſiuit dictum.b.ꝙ ita faceret ⁊
curaret ꝙ dictus tholomeus dictū laudū ſeruaret ut cō
tinetur in publico inſtrumento manu talis notarij.quod
nō fecit nec fieri fecit dictus.b. Ex predicto themate que
runt plura. Primo ſi dictus tholomeus petere pōt ꝙ
dictum laudū corrigat ⁊ redducat ad arbitriū boni viri
dicto pacto non obſtante. Scdo poſito ſine preiudicio ꝙ
poſſit cui incūbit onus ꝓbandi equū uel iniquū uel nullū
Tertio an dictus tholomeus incidat in penam nō ſuādo
dictum laudū ⁊ dando dictā petitionē ⁊ ſup ea litē ꝯteſtā
do.an dictus maneſtucius petere poſſit a dcō ſuo patre.
Quarto an dicta ratificatio fcā anteꝙ laudū ferat obſtet
dicto tholomeo uel non:ita ꝙ eū ſuccūbere faciat uel ñ

in cā quā īchoauit. Quinto an dict⁹. b. incidat dicto dn̄o
meo in penā quā ꝓmisit ex eo qḋ dictus tholomeus lau
dum non seruauit: sed litē ꝯtestatus est: ut sup̄ dicit᷑. ⁊ an
eam dictus dn̄s meus petere possit ab eo. ¶ Sup p̄mo
dubio vī dicendum ꝙ dictus tholomeus petere possit ꝙ
dcm̄ laudū corrigat᷑ ⁊ reducat᷑ ad arbitriuz boni viri. dcō
pacto non obstante: p̄mo q: pacta quoꝝ occasione uł pre
textu qs inuitatur ad delinquēduz nō tenet: ut. l. ꝯuenire
⁊. l. pomponius. ff. de pac. dota. ⁊. ff. de v̄bo. obli. l. si. pla
gij. ⁊ per tale pactū pōt arbitrator facile moueri ad malū
siue ad male ꝓnunciandū. ⁊ ꝓpea pacta non vidēt᷑ valere.
Preterea ubicūqꝫ ꝓmittit᷑ aliqd non fieri ⁊ pena si ꝯtra
fiat tacite videtur agi. ꝙ pena non ꝯmittat᷑ si obseruetur
qḋ de iure seruari dꝫ hincinde. ⁊ non de ꝯmittenda si ea
non seruent᷑ que de iure non debuerūt s̄uari: ut. l. quero
§. inter locatorē. ff. loca. cuz ġ actum videat᷑ ꝙ arbitrator
de iure ꝓnunciaret: si non de iure sed inique ꝓnuntiauit
videt᷑ dicendum penam nō debere ꝯmitti. Preterea si
promitto filiū nō exheredare ⁊ ꝓmitto penaz si exhereda
uero. tacite videt᷑ inesse ꝯditio ꝙ pena non ꝯmittat᷑ si ex
heredari meruerit: ut. l. qdā cū filiuz. in. v̄si. sed videan⁹.
in glo. ibi posita. ff. ḋ v̄bo. obli. ergo si ꝓmittā ꝙ nō petā
reduci ad arbitriū boni viri. ⁊ si petam reduci ad arbitriū
boni viri ꝓmitto penaz. ⁊ petendo reduci ad arbitrium
boni viri illud qḋ est iniuste ꝓnuntiatū non incidā in pe
nā. sicut nec incido ī penā ibi exheredādo cū q exhereda
ri meruerit. Preterea pactū ꝙ non reducat᷑ ad arbitriū
boni viri a iure cōi remotū est. cū de iure cōi reduci possit
⁊ debeat si iniqtatem ꝯtineat: ut. l. vñ. ⁊. l. qdā. ff. ꝓ socio.
⁊ de ꝯhen. emp. l. hec venditio si remotū. ergo non dꝫ te
neri: ut. l. iurisgentiū. §. ⁊ gnāliter. ff. de pac. s̄m scdaz po
sitionem que veritatē vī ꝯtinere. Preterea publica vtili
tate suadente videt᷑ inductū ꝙ iniqua arbitria p boni viri
arbitriū corrigant᷑. ergo pactū ꝙ non corrigant᷑ non vī te
nere: ut. ff. de admi. tu. l. qdaz decedens. ⁊ de suis ⁊ legi.
heredi. l. fi. ⁊ de iureiurā. l. neqꝫ pignus. §. ꝓcuratoꝝ ꝯuen
tio. ⁊ ad. l. fal. l. qḋ de bonis. §. i. Preterea leges ñ cōce
dunt iniquū arbitramentū hr̄e effectum. qḋ pꝫ q: prestat
viam p quā iniqtas remouet᷑: ut. l. ita demū. §. arbitroꝝ.
ff. de arbi. ⁊. C. co. l. arbitroꝝ. si ġ pactuz fiat ꝙ valeat. vī
pactum ꝯ leges ⁊ ꝓpea non valere: ut. l. non dubiū. C. de
legi. si enim in vltima volūtate que maioris ē auctoritatis
ꝗ ꝯctus cauere non pōt ne leges locuz habeant: ut in. l.
nemo. ff. de lega. i. multo minus tn̄ pōt ī ꝯcrib⁹. Preterea
cuiuslibet arbitrij quātūcunqꝫ libertas gnālis ⁊ larga ad
id restringitur ⁊ limitari vī qḋ de iure cōi lꝫ: ut. l. si ꝓcura
tor. ff. de ꝯdi. indebi. ⁊. l. si pater filio. ff. de his q̄ in frau.
credi. ⁊ ad municipa. l. luci⁹. §. pe. vñ nemo dicet ꝓmissuz
videri ꝙ inique ꝓnuntiet. ¶ Ecōtra vī ꝙ pactū īpediat
quo minus corrigat᷑ laudū seu reducat᷑ ad arbitriū boni
viri etiā si inique fuerit ꝓnuntiatū: q: lege cauet᷑ ꝙ si pat᷑
dederit filiū in adoptionē ⁊ stipulatus fuerat penā a p̄re
adoptiuo si eū exheredari ꝯtigerit: ꝙ pena ꝓmissa habet
effectū etiaz si exheredari meruerit. qḋ pꝫ q: exheredato
victo in querela nihilominus vendicat sibi locuz petitio
pene: ut. ff. de v̄bo. obli. l. qdaz cū filiū. ibi. de quo tn̄ cau
⁊ ē. ergo ⁊ laudū meruerit reduci ad arbitriū boni viri: q:
forte erat iniquū cadere dꝫ cū effectu in penā. Preterea
renunciatio gnālis illud opat᷑ ac si singula exprimerentur
qbus erat noīatim renūciandū: ut. C. de quadriē. p̄scrip.
l. ij. ⁊ de p̄scrip. xxx. an. l. oēs. ⁊ de admi. tu. l. si duo. ⁊ de
lega. iij. l. si chorus. cū ġ renuntiatū fuerit oīm iuri ⁊ legū
auxilio: ꝓinde hr̄i dꝫ ac si renuntiatuz foret iudicis offō. ⁊
cōditōe ex lege. ꝓ que peti pōt ꝙ laudū viri boni arbitrio
corrigatur. Preterea in renuntiando quedā fuerūt noīa
tim expressa. ⁊ subsequenter clausula gnālis subiecta: ut

ex v̄bis ꝯpromissi apparet. ⁊ iō renunciatio effectū dꝫ hr̄e
in oībus: ut in aut᷑. ut sine ꝓhi. ma. §. preterea igit᷑. ⁊. C.
qñ mulier tutel᷑. offi. fungi pōt. l. fi. nō. ff. si qs caut᷑. l. sꝫ ⁊
si qs. §. quesitū. Preterea posito ꝙ laudū ꝯ ius ⁊ inique
⁊ dolose latū esset nihilominus pactū de stando laudo ⁊
ꝓmissio pene si ñ stet effectū hr̄e dꝫ: q: futuro dolo tacite
renunciari potuit. ꝗ vī factum hoc ipso ꝙ cōuenit ꝙ nō
reducat᷑ ad arbitriū boni viri: ut. ff. de pac. l. iurisgentiū.
§. sed ⁊ si qs. ⁊. l. si vnus. Preterea reductio ad arbitriuz
boni viri est spēs appellandi: ut colligit᷑ ex. l. nō distingue
mus. §. cū qdā. ff. de arbi. sed iuri appellandi pōt renūcia
ri p pactū: ut. C. de temp. appel. l. fi. §. illud. ff. a qb⁹ ap.
non lꝫ. l. i. §. si qs ꝓfessus. ġ ⁊ reductioni ad arbitriū boni
viri. Mihi aūt Dy. de musello vī dicēdū. ꝙ si p reductio
nem apparet inique ꝓlatū esse. ꝙ tunc pena cū effectu ñ
cōmittit᷑. sed si apparet iuste ꝓlatuz tunc pena ꝯmittit᷑ ⁊
cū effectu. ⁊ sic ex post facto declarabit᷑ vtꝝ pene cōmissio
procedat cū effectu. ¶ Sup secūdo dubio vī p̄ma facie
ꝙ cū vterqꝫ affirmet: vnus dicendo equū alius iniquū vł
nullū: ꝙ vtriqꝫ incūbit onus ꝓbandi. s̄m regulā gnālem
que tradit᷑ in. l. actoꝝ. C. ḋ ꝓba. ⁊. l. ei q. ff. e. tn̄ mihi vī di
cendū ꝙ ille q dicit iniquū uel nō legitime ꝓlatū necesse
hēat ꝓbare: ar. C. de iure ⁊ haste fisca. l. i. lib. x. ⁊ q: q dic̄
non legitime fcm̄ ꝓbare dꝫ illud deesse cuius defect⁹ red
dit inutile id de quo agit᷑: ut. ff. de ꝓba. l. ab ea pte. ⁊ pre
sumende sunt iuris solēnitates cū potius sunt intrinsece
adesse potius ꝗ abesse: ut. l. sciendū. ⁊. l. titia. §. id ē rn̄dit.
ff. de v̄bo. obli. ⁊ de pac. l. iurisgentiū. §. qḋ fere. ⁊ isti. ḋ
inutil. stip. §. qḋ scriptū. ⁊ de fideiuss. §. fi. ¶ Sup tertio
dubio vī dicendū ꝙ dictā petitionē dando ⁊ sup ea litem
ꝯtestando incidit ī penā in ꝯpromisso ꝯtentaz: q: ꝯpromis
sum ē quedā spēs transactōis: ut nō. in aut᷑. ut differētes
iudi. §. si vo ꝯtigerit. sed certū est ꝙ is venit ꝯ trāsactionē
iudicē interpellando uel ñ implendo ꝓmissa. ⁊ multo for
tius litē ꝯtestādo. cadit cū effectu in penā: ut. C. de trāsac.
l. si qs maior. ⁊ ibi nō. ġ ⁊ si venit ꝯ laudū qḋ originē sum
psit ex ꝯpromisso. incidit cū effectu in penā in cōpromisso
ꝯtentā. Preterea cuz filius siue manestucius sup̄ dictus
sit emancipatus. ñ ē dubiū ꝙ agere poterit ꝯ p̄rē ⁊ petē
penā. venia tn̄ petita: ut. C. ḋ in ius vocā. l. fi. ⁊. ff. ḋ iudi.
l. lis nulla. ¶ Sup quarto dubio vī ꝙ ratificatio anteꝗ
laudū ferat᷑ valeat: ꝓbat᷑ q: illud qḋ opat᷑ pactuz in iure
cōpetenti: opat᷑ in iure cōpetenti ro: ut. C. de pac. l. i. ff. de
pac. l. ⁊ heredi. §. fi. ff. de mino. l. iij. §. sigdē minori. Pre
terea reductio ad arbitriuz boni viri sicut dcm̄ ē. est spēs
appellandi: ut. d. §. cū qdā: sed pactū appositū añ sn̄iaz ex
cludit a bn̄ficio appellandi. de tēp. appel. l. fi. ġ ⁊ iterposi
tum añ sn̄iam includit a bn̄ficio reductiōis ad arbitrium
boni viri. Determinatio istius quarti dubij dependet ex
determinatōe p̄mi. ⁊ ideo ꝓut distinctū est ibi. distinguē
dū est hic. ¶ Sup qnto ⁊ vltimo dubio dicēdū ē ꝙ dict⁹
b. inciderit in penā dcō dn̄o meo: q: dictus dn̄s me⁹ dcm̄
laudu ñ s̄uauit. ⁊ ꝙ dictus dn̄s me⁹ ab eo petē possit: q:
cū factū ē ꝯ ꝓmissionē is q stipulatus ē pōt penā exigere:
siue sua īterfit: siue sua ñ īterfit s̄uatū eē id qḋ ī ꝓmissionē
deuenit: ut. ff. ḋ v̄bo. ob. l. stipulatio ista. §. alti. Preterea
ex quo pena fuit adiecta. ꝯmitteret᷑ cuicūqꝫ ex̄neo stipulā
ti. ⁊ ꝓ fcō cuiuscūqꝫ ex̄nei etiā ad ꝯpromissionē ñ ptinētis
ut. d. l. stipulatio ista. §. at si qs. ⁊. §. si qs dolū. ff. de v̄bo.
ob. ⁊. ff. iudica. sol. l. nouissima. ⁊. ff. de v̄b. sig. l. hec v̄ba.
Ex quo ꝯcludendū ē ꝙ siue intersit dn̄i mei siue ñ intersit
seruari qḋ in laudo deuenit. pena sibi ꝯmittit᷑ ⁊ exigi pōt
cū effectu: siue ꝓnūciatio fcā p arbitratorē de iure sortiat᷑
effectū siue ñ: ut. d. l. qdā cū filiū. circa fi. ⁊ ibi nōt. Pret
ea v̄ba statuti guarātigie hoc īcludūt: q: ñ ꝯcedūt aliꝗ ex
ceptōez ꝯ formā statuti ī q̄ p̄ceptū guarātigie ꝯtiet᷑. Dy.

p **Oſtremo uidēdū re**
ſtat an a ſentētia lata in cauſa deductionis ꝑ
bonū virū poſſit appellari. Jo. an. in n. de ap
pel. in addi. ſpec. in addi. que incipit. de hoc ſcripſi plene
ſic dicit. ¶ Queritꝰ an a ſententia iudicis lata ſupra peti
tione de reducēdo ad arbitriū boni viri poſſit appellari.
Ruſticanus diſputauit hanc queſtōnē que incipit petitū
fuit a iudice. ⁊ tenuit ꝙ appellari nō poſſit ⁊ ciꝰ ꝓncipale
motiuū eſt ꝙ ab arbitramēto nō appellatꝰ. ergo nec a ſen
tentia que fertur ſuper eo. Itē iudex hic non cognoſcit ut
iudex ſed ut bonus vir. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocietatē. in fi. ⁊ ha
betur perinde ac ſi nō ut iudex ad id fuiſſet aſſumptꝰ. pri
mū declarat quia ſubrogatū in alterius locū illiꝰ naturaꝫ
ſortitur. ff. ſiquis caut. l. ſi cū. §. qui iniuriarū. cū cōcordan
tijs ibi nō. ſicut eni ab arbitratore nō appel. ſic nec ab iſto
vnde quādo arbitri in locū iudicū cognoſcūt appellatꝰ ab
eis ut a iudicibꝰ. C. de iudi. l. apertiſſimi. ⁊ l. cū ſpecialis.
⁊ de offi. deleg. ab arbitris. li. vi. ſic ergo econuerſo quan
do iudex locū arbitratoris tenet nō appellatꝰ ab eo ſicut
nec ab arbitratore. alſ per primā ⁊ ſecundā appellationē
in amfractuo iudicioꝝ inciderēt ptes qḋ a ꝓncipio abhor
ruerūt. Bal. aūt in. l. fi. C. de ꝯhen. empt. ſic dicit. Et ſci
as ꝙ fuit queſtio diſputata an a ſnīa laudi reductiua poſ
ſit appellari ⁊ fuit determinatū ꝙ nō. quia illa ſnīa ſucce
dit loco arbitramenti. ⁊ ita inuenitꝰ etiā Bar. tenuiſſe in
l. i. ff. de le. ij. ꝓut ego vidi in quibuſdā lecturis. ſed alij cō
muniꝰ nō habēt. de hoc alibi latiꝰ dicā. Ludouicꝰ aūt in
R̄ica. de arbi. ſic dicit. ſed an ſicut ſnīa arbitratoris redu
ci nō poteſt. ita ⁊ ab ea appellari. Bar. in. l. fi. §. fi. ff. de
appel. recipi. tenuit ꝙ poteſt appellari tali rōne ꝯfirmās
quia ſicut a quolibet actu extraiudiciali appellari pōt. di
cit tex. i. l. fi. §. idē reſcripſerūt. ff. ḋ appel. extra de appel.
c. bone. ⁊ c. cuꝫ ſit romana. ⁊ c. cordi. li. vi. ⁊ arbitramen
tū extraiudiciariꝰ actꝰ ſit ꝙ pꝫ qꝛ in ꝓcedēdo iudicij rituꝫ
ſuare non tenetꝰ. ut dicit Inno. in. c. qntauall. ergo ab eo
appellari pōt. Effectꝰ aūt appellatiōis ſm eūdē erit qꝛ de
hebat iuſponere infra decē dies. C. de appel. aut. hodie.
Itē qꝛ ſicut attētata appellatōe pēdente reuocari poſſunt
extra de appel. c. nō ſolū. li. vi. ita erit i iſto caſu. ꝯtrariuꝫ
tū firmat Bal. in. l. hi qui ad ciuilia. circa fi. C. de appel.
ꝑ rōnē. qꝛ ex tali arbitramēto nō oritꝰ actio in factuꝫ. ergo
appellari nō poteſt. l. i. C. de arbi. item ꝑ lapſuꝫ. x. dieruꝫ
videtꝰ ſnīa ꝯfirmata. C. quō ⁊ quādo iudex. l. ab eo. appel
lare tū debuiſti a tali ſnīa ſi diſplicebat. C. ſi ſepiꝰ i itegrū
reſtitutio poſtuletꝰ. l. i. ad iura Bar. rn̄det ut dicit glo. in
dicta. l. reſcripſerūt. §. i. nō dicitꝰ appellatio. ſed quedā a
leſione extraiudicialis actꝰ reclamatio. ⁊ ideo iura Bar.
nō ꝓbāt id ad qḋ allegātꝰ. Preterea nō ſine quare leges
induxerūt arbitriū boni viri: ut. d. §. arbitroꝝ. nō eni hec
eſſet neceſſaria ſi appellari poſſꝫ ⁊ ſic ḋ ſupfluis lex nobis
ſeruiret qḋ eſt abſurdū ut in ꝓma ꝯſti. C. ⁊ hāc ptē tenet
Bar. de ſaly. in allegato. §. arbitroꝝ. Sup hoc eni diuer
ſe ⁊ varie ſunt opiniōes. nā Bar. ut dictū eſt in. l. i. de le.
ij. queſiuit an poſſit appellari a iudice ad quē fuit habitꝰ
rcurſus tāꝙ ad bonū viꝝ. ⁊ ꝯcludit ꝙ nō ꝑ dictū Inno.
in extrauagāti. pꝛīti decreto. de reſcrip. ꝙ tenet Innoc. in
c. fi. de ferijs. ⁊ idē tenet Bal. in. l. tale pactū. §. q ꝓuoca
uit. ff. de pac. ⁊ in repetitiōe. l. i. ff. de le. ij. ⁊ in. l. fi. C. de
ꝯhē. emp. eadē rōne valet. qꝛ iudex ad quē hꝛtꝰ recurſus
tenetꝰ iudicare ſꝫ ꝯſciam. ⁊ q tenetꝰ iudicare ſꝫ ꝯſciam nō
recipit appellanōꝫ de eiꝰ ꝯſcīa: ut no. glo. in. c. ſtatutū. i. §.
aſſeſſorē. de reſcrip. li. vi. ergo nec iſte q ut bonus vir iudi
cat. Itē idē Bal. i ſuis extractꝫ i. c. fi. de ferijs. ꝙ vbicūqꝫ
aliqd relinqtꝰ iudicis arbitrio. ibi nō pōt ab illa ſnīa appel
lari. Itē tꝫ idē Ja. bu. i. l. arbitrio. ff. q ſatiſda. cogā. qḋ tꝫ
Inno. in. c. pꝛīti. ſ. alleg. ⁊ Bart. ſ. l. i. ff. de le. ij. Conclu
dit tū Ja. bu. ꝙ lꝫ n̄ poſſit appellari pōt tū reclamari ſeu
q̄rela ꝓponi ꝙ ē no. dicit ipē. iſtā etiā opi. tꝫ Jo. an. ut. ſ.
pꝫ i addi. ſpe. i ti. de appel. §. i qbꝰ. v̄. qd ſi ꝯuenit. vbi con
cludit hoc fuiſſe diſputatū ꝑ Ruſticanū ⁊ ꝯcluſū ꝙ n̄ poſ
ſit appellari. Salicetꝰ i. l. ⁊ i maioribꝰ. C. de appel. ⁊ i. §.
arbitroꝝ. tꝫ opi. Bar. ⁊ Jo. an. ꝙ non poſſit appellari ꝑ
lōgā diſputatōeꝫ. ſꝫ idē Bar. i. l. ſi res. ff. de ap. recipien.
tꝫ ꝙ a ſnīa arbitratoꝝ pōt ap. ⁊ idē tꝫ Bal. i. c. ſancimꝰ.
§. pe. i fi. quo tpe miles dicēs ꝙ a iudice cogēte aliquē ad
obſeruātiā iniq arbitrij pōt appellari ꝑ nō. ꝑ Inno. i. c. ſ
notuit. de arbitris. ⁊ idē tꝫ idē Bald. i. l. i. de his q̄ pene
noīe. ⁊ l. i cmētis. C. de ꝯhē. emp. ⁊ Anto. de bu. i. c. qn
tauallis. de iureiurā. ꝯcludit ꝙ pōt appellari qꝛ i ꝯmiſſis
ad arbitriū iudicis appellatꝰ: ut no. glo. nō. i. c. ſup his. de
accuſa. ⁊ qꝛ nō ſubrogatꝰ loco eiꝰ ꝑ oīa. ſꝫ datꝰ ut iudex et
iudicialiꝰ cognoſcat ꝙ ē extraiudicialiꝰ malefactuꝫ. ſubditꝰ
tū ipē ꝙ lꝫ faciat ut iudex tū hꝫ reformare tāꝙ loco arbi
tratoris. vn̄ ſufficit ut laudūꝫ reducat ⁊ reformet ad illos
ꝰmios qbꝰ laudū ab arbitratore foret equū ſi ab eo eſſꝫ la
tū. ⁊ ſic lꝫ iudex diſcrepet a iure hꝫ tū fundamentū nālis
eqtatꝫ q̄re nō potēit appellari iuſte. ⁊ ſic ſilr. ſi i aliq̄ modi
co lederet ptē ꝓ bono pacis poterit rformatꝰ qḋ tꝫ Jo. an.
in addi. ſpec. i ti. de arbi. §. differt. v̄. nc ſꝫ cū i tāto ꝯflictu
docto. pt dici ſm Bal. in. l. i. C. de rebꝰ credi. ⁊ i. c. i. de
milite vaſa. ꝙ aut talis ſnīa reductiua ꝯtinet purā iniqtatē
ſeu leſionē. ⁊ ꝓcedit opi. Bar. ⁊ ſuoꝝ ſequatiū i. l. i. ff. de
le. ij. qḋ dicit gl. i. d. §. aſſeſſorē. aut talis ſnīa affert graue
ꝑiudiciū. ⁊ tūc ēt a ſnīa eiꝰ q ſm ꝯſciam purā dꝫ iudicare
pōt appellari: ut nō. glo. i cle. i. de iurepa. Et ꝓ hoc facit
qḋ no. glo. i. c. ad petitōeꝫ. i glo. ſup his. de accu. Itē ideꝫ
Bal. C. ne liceat i vna eadēqꝫ cā. ꝯcludit ꝙ ſi petita eſt re
ductio laudi ad arbitriū boni viri ⁊ ſuccubuit petens igitꝰ
appellauit ꝙ pōt iterū appellare exquo eſt vna appellatō
⁊ ꝓ iſta pte ē. c. i. ḋ dilat. vbi dilatio datꝰ arbitrio iudicis ex
eiꝰ officio. tū pōt appellari ⁊ ſic videtꝰ dicē ꝯ id qḋ dicit in
ſuis extractis. Inno. i. c. fi. de ferijs. vbi dicit ꝙ vbicunqꝫ
aliqd relinqtꝰ iudicis arbitrio ibi nō pōt appellari ab illa
ſnīa. ſꝫ recte aduertēdo nō ē ꝯrietas qꝛ cū iudex pōt aliqd
facere ex officio illud nō pōt appellari. ſicut dicimꝰ ꝙ quā
do iudex pōt ſupplere ⁊ nō ſupplet ꝙ nō pōt appellari qꝛ
hoc nō ꝯſiſtit i iure ptꝫ: ut no. ſpec. i ti. de of. iudicis. ⁊ An
gel. i ſuis extractis. Inno. i. d. c. fi. de ferijs. cū ḡ ꝓmuꝫ di
ctū Bal. poſitū i allegato. c. ſancimꝰ. cū ſi. loquatꝰ in caſu
qn̄ iudex illud tollit ꝙ ꝯſiſtit i iure ptꝫ. ⁊ dictū ꝙ ponit in
alleg. c. fi. loqtꝰ i caſu qn̄ iudex nō tollit ius ptis nec illud
ꝙ ꝯſiſtit i iure ptis. Jo. de imol. in. l. i. ff. ḋ le. ij. ⁊ in. l. pu
blicoꝝ. ff. ḋ pub. iudi. ſic dicit extra gl. Adde dici. Bar.
ſquantū hic dicit pꝰ Inno. ꝙ qn̄ fertꝰ ſnīa ꝑ iudicē tanꝙ
ꝑ bonū viꝝ i q̄ petita ē reductio corā eo ꝙ nō pōt appella
ri ⁊ allegat dictū ſinglare. Inno. i extrauagāti pꝛīti. de re
ſcrip. Jo. an. i addi. ſpec. i ti. de ap. §. i quibꝰ. v̄. qd ſi cōue
nit. refert hoc fuiſſe diſputatū ꝑ dn̄m Ruſticanū de buſa
gia. qꝛ tūc iudex vꝛ ſubrogari loco arbitratoris a cuiꝰ ſnīa
nō appellatꝰ. iō dꝫ tanꝙ ſbrogatꝰ ſapē eiꝰ nām. l. ſi eū. §.
q iuriaꝝ. ff. ſi qs cautio. Et qꝛ alſ ptes poſſēt plꝰ fatigari
ꝙ ſit de mēte eoꝝ ⁊ in hoc ꝯſilia ꝓ ⁊ ꝯ valētiſſimoꝝ doc.
vidi. audiui. d. Pe. ḋ anc. publice diſputātē hūc articulū
⁊ finaliꝰ deꝰminauit ꝯriū. qꝛ hoc nō ē de iurꝰ cautū. ⁊ qꝛ lici
tū ē vnicuiqꝫ a ſnīa diffinitiua appellare. facit. l. ⁊ i maiori
bꝰ. C. de app. ⁊ ꝙ non oīo ſubrogatꝰ loco arbitratoris pꝫ
qꝛ corā arbitratorꝰ neccio nō offertꝰ libellꝰ: ut no. Inno. in
c. qntauall. de iuriur. ſecꝰ ſi i iſto ut voluit Cy. i. l. fi. C. de
ꝯhē. emp. Itē arbitrator nō hꝫ obſeruare ſolēnitatē: ut. l.
fi. C. de ſententijs ex pi. recitā. ꝓ iſta pte ē gl. i. c. ſup his. ḋ
accu. q̄ vult ꝙ vbi iudex hꝫ aliqd arbitrari ſi male arbitra

tur pōt appellari. quā gl. reputo ſingularē. ꝓ hoc qḋ no. gl. ⁊ bar. in. l. ſi q̄ pena. ff. de v̄. ſi. ꝓ hoc etiā facit ꝙ reclamatio ad arbitriū boni viri eſt quedā ſpēs appellādi ſeu appellatōis. l. nō diſtiguemꝰ. §. cū qdā. ff. ḋ arbi. ḡ ſemel debebit appellari a ſnīa iudicis aditi ſup reclamatōe. forte tū ſi ſuccūberet reclamās in ipa appellatōis cā n̄ poterit ampliꝰ appellari: cū reclamatio obtinuit vim ṗme appellatōis. ⁊ ſi poſtea appellauerit intelligit̄ bis appellaſſe. ⁊ ſic n̄ poterit tertio ꝓuocare ꝑ id qḋ hz̄ in. l. i. C. ne li: in vna eadēq̧ cā ⁊c̄. ⁊ hec ps plꝰ mihi plz velut equioꝛ. naz ſtādū eſt regule. l. ⁊ in maioꝛibꝰ. C. de app. cū n̄ repiamꝰ oppoſitū. Nec ob. ꝙ q̄ſ poterit duriꝰ grauari q2 debebat hoc imaginari exq̄ ſciebat reductōez peti. idē Jo. ḋ imo. in. l. publicoꝝ. ff. de pub. iudi. in mā iſta in. q. illa q̄ queſiuit an hn̄s arbitriū poſſit arbitrari vſq̧ ad mortē ſic dic̄.

¶ Quid aūt ſi aliq̄ cāu pena veniat iponenda ꝓ delicto ad arbitriū iudicis an poſſit iudex arbitrari penā mortis. Glo. ꝯſueuit allegari ꝓ ſingulari in. §. in ſūma. inſtit. de iniur. idē ꝓbat gl. pma in. l. pe. C. ſi aduerſus libertatē. in gl. fi. n̄ tū ꝓbat de pena capit̄. ſz tu potes dicē q̄nq̧ lex vl̄ ſtatutū dicit penā eſſe in arbitrio iudicis ⁊ vſq̧ ad penaz mort̄. ⁊ tūc claꝝ ꝙ pōt extēdē ipiꝰ arbitriū ad penā mort̄ vt. l. ſaccularij. §. ſunt qdā. ff. de extraoꝛ. cri. ⁊ ibi caſus. Q̄nq̧ lex vel ſtatutū dicit penaz eſſe arbitrio iudicis dūmodo nō extēdat ad penā mort̄. ⁊ tūc claꝝ ꝙ illā n̄ poterit iponere. ꝓbat̄ plane in. l. i. ff. de fur. Bal. in. l. i. §. expilatores. ⁊. §. fi. ff. de effracto. ⁊. l. iij. §. fi. ff. de cri. ſtelli. q ter. ṗma facie vī facē ꝯ gl. ꝑalle. Sz reuera nō facit. q2 loqūt̄ in cāu in q̄ ꝯſtat de mēte diſponēt̄. vt pz ex p̄dict̄ ⁊ ſic q̄dāmodo ꝓbat̄ ꝯriū a ſili. Interdū v̄o lex vl̄ ſtatutū ſimplr̄ dicit penā eſſe in arbitrio iudicis tūc vī ꝙ tāq̄ vir bonꝰ arbitrari debeat. l. vir bonꝰ. ff. iudi. ſol. ⁊ in. l. ſi ſocietatē. §. arbitroꝝ. ff. ꝓ ſocio. ⁊ qḋ no. ꝑ gl. ⁊ bar. in. l. ſi q̄ pena. ff. de v̄. ſi. ⁊ ꝑ gl. in. c. ſup his. ff. de accu. in v̄. aſtringēdo. ⁊ ſic pz ꝙ ſm circūſtātias facti alit̄ ⁊ alit̄ debebit arbitrari. ar. exꝰ qḋ hz̄ in. c. ſicut dignū. de homici. ⁊ in. d. l. i. §. expilatores. ⁊. §. fi. ⁊ in. §. ſunt qdā. ⁊ ꝓ hoc infert̄ ꝙ circūſtātia facti n̄ ſuadet penā mort̄ vel detrūcatiōez mēbri: illā n̄ poterit arbitrari nec ḋbebit. ⁊ ſi arbitrabit̄ poterit appellari q̄ſi iniq̧ fuerit arbitratꝰ. vt no. gl. ⁊ bar. ī. d. l. ſi q̄ pena. ⁊ gl. in. d. c. ſup his. imo plꝰ ſentit glo. in. d. c. ſup his. ꝙ poterit peti reductio ad arbitriū bōi viri. ⁊ ſic ſm hoc duplex eēt via q̄rēdi vel appellare a tali ſnīa tāq̄ iniq̄: vel petē reductōez ad arbitriū boni viri. ⁊ ſentit gl. in. d. c. ſup his. quā reputo ſingularē. ⁊ nō eſt alibi ſiquā tū ibi dī de reductōe ad arbitriū boni viri. ⁊ idē vī ſi per ꝯſuetudinē ꝯſueuiſſet certa pena iponi v̄tute talis ſtatuti nā nō debēt illā exercē niſi ex cā ꝑ ea q̄ no. bar. in. d. l. ſi q̄ pena. ⁊ qḋ hz̄ in. l. hodie. ff. ḋ pen. ⁊ qḋ no. ī. l. qd ḡ. §. pena grauioꝛ. de his q no. infa. ⁊ qḋ dixi. s̄. i ṗmo mēbro poſſe arbitrari penā mort̄ vī ītelligendū qn̄ circūſtātia facti illud ſuadet. ar. eoꝝ q̄ ſupiꝰ dixi. ⁊ ꝓ p̄dict̄ etiā facit viz ꝙ n̄ poſſit iudex indiſtīcte arbitrari penā mort̄ qn̄ pena ē in eiꝰ arbitrio. q2 ſeq̄ret̄ abſurdū. viz ꝙ ꝓ leui delicto q̄nz maxia pena poſſet iponi. qḋ eſt ꝯ oēm eq̄tatē ⁊ ius: cū pena debeat eq̄pari delicto iuxta. l. ſancimꝰ. C. ḋ pen. ⁊ ꝑ p̄dicta pz ꝙ vbi ꝯmittit̄ aliqd arbitrio iudicis pōt appellari. ꝯriū ſentit Jnn. ī extrauagāti. pīīi. de Rep̄t. ⁊ ī. c. fi. extra de ferijs. ⁊ bar. ī. l. i. ad fi. ff. ḋ le. ij. Sz ipoꝝ dicta pn̄t ſaluari qn̄ ad libeꝝ arbitriū iudicis aliqd cōmittit̄ ꝑ ea q̄ hn̄t in. l. fideicō. libertas. ff. ḋ fideicō. lib. ⁊ qḋ no. ꝑ bar. in. l. ſi ſic. ff. de le. i. ⁊ in. l. ſi filiuſſa. ff. de dona. Et hec faciūt ad. q. nūqd a ſnīa iudicis aditi ſup reductiōe ad arbitriū boni viri poſſit appellari. ſup hoc vide ꝯſilia ꝓ ⁊ ꝯ. et p̄ceptoꝛ meꝰ do. Pe. de ancha. ī publica diſputatōne diſputauit ⁊ determīauit ꝙ poſſit appellari. ⁊ hāc ptē credo verā ꝑ. s̄. dicta. ⁊ ita ſepiꝰ eſt obtentū. ⁊ ergo cās appellatōis auc̄te regia ſepiſſime ꝯmiſi vidēdas: decidēdas ⁊ terminādas cū non repiat̄ ꝓhibitū. ergo ⁊c̄.

r

Eſtat ut videamuſ ſi

pene q̄ adijciūt̄ in cōpꝛomiſſo aut inſtrumēt̄ ex ptiū ꝯuētōe: an licite ⁊ in foꝛo ꝯſcie poſſint peti ⁊ exigi etiā in foꝛo canonico. Flo. ī. d. §. arbitroꝝ. vī ꝙ ſit caſus ꝙ ſic extra de arbi. c. dilectꝰ. in fi. vbi mādat arbitriū ſuari ꝑ penā in ꝯpꝛomiſſo appoſitā. ḡ vī pmitrē illiꝰ pene exactionē. hoc ꝯfirmat clare Jnno. in. c. ſuā. in fi. extra de pen. vbi clare dicit ꝙ pena impoſita ex ptiū cōuentōe licite exigit̄ etiā ſi talis pena intereſſe excedat. Sꝫ dit tū ipē ibi ꝙ hoc veꝝ dūmodo intētio ſit recta. q2 pēa apponit̄ vt placitis pareat̄ ⁊ nō ad vſuraſ vel lucrū. vt in d. decretali dilecti. ſecꝰ ſi eēt appoſita i fraudē vſuraꝝ. qḋ p̄ſumit̄ ſm cū ſi creditoꝛ ꝯſueuit an̄ dare ad vſuraſ. vt. ff. de vſu. l. qui ſemiſſes. vel ſingulis annis vel mēſibꝰ pena ꝯmitti dicat̄ vt no. in aut. ad hec. C. de vſur̄. ſilr̄ dicit ibi de pena īpoſita a iudice. alle. xiij. diſtinc. q̄q̄. Jtē quātū ad penā ꝯpꝛomiſſi vt licite petat̄ tenet Hoſti. in. d. c. dilecti. cuiꝰ dictū refert Jo. an. in vlti. gl. Dicit tū hoſti. circa hoc aliquātulū latiꝰ ꝙ penaꝝ ſex ſunt ſpēs. Alia ē canōica vl̄ legalis. ⁊ hanc pōt exigē licite ⁊ etiā ꝑ iura ibi alle. Alia ꝯſuetudinaria ⁊ idē. de q̄ de offi. oꝛ. c. dilectꝰ. Alia eſt ꝯtūaciā puniēs. ⁊ idē dūmodo iudex p̄ſit tribunali. vt ff. de iudi. l. ij. vel ſit delegatꝰ pape. de offi. dele. c. ḋ cauſ. Alia eſt iudicialis. ⁊ idē. de do. ⁊ ꝯtu. c. i. ⁊ de elec. c. cuz dilecti. Alia eſt ꝯuētionalis. ⁊ in hac dicit poſſe exigi q̄tenꝰ intereſt niſi in fraudē vſuraꝝ apponat̄. Alia ē arbitraria. de q̄ idē vt p̄dixi. ⁊ vī caſus in. d. c. dilecti. Dicit tū ꝙ in oībꝰ p̄dict̄ clicꝰ nō ſic dz emūgē ſicut laicꝰ. alle. ḋ peni. ſuaz. ita dicit hoſti. Vī aūt appoſita in fraudē vſuraꝝ ſm Jo. an. ibi qn̄ adijcit̄ ſolutōez quātitat̄ ſm no. in. l. cū allegatas. C. de vſur̄. ⁊ iō in ſtipulatōibꝰ vel ꝯctibꝰ hodie hec pena adijcit̄ facto. puta de p̄ſentādo tot pignoꝛa ⁊c̄. ſm no. pꝛacticā Ja. bu. quā ibi ſeq̄t̄ bal. in. l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cer. pe. qḋ n̄ vī Jo. an. ſz remittitit ad no. ꝑ eū ī ſpe. ī ti. de ob. §. i. v̄. ṗmū. ⁊ remittit ad no. ꝑ eū ī. c. dilecti. vbi de hoc tāgit ⁊ dicit Ludouicꝰ in Rꝫica. ff. ḋ arbi. ꝙ pena ī ꝯpꝛomiſſo adiecta foꝛte de iure canōico peti nō pōt: cū eatenꝰ petat̄ q̄tenꝰ īterſit. extra de arbi. c. dilecti. Hec aūt pena i ꝯpꝛomiſſiſ loco ꝯtēptꝰ ⁊ nō intēē adijcit̄ ḡ ⁊c̄. ⁊ iō dicit gl. ſinglis. xij. q. ij. c. fratꝛnitat̄. ſm bal. ī extract̄ gl. decreti. penas dupli vel q̄drupli ob furtū ḋ iur̄ ciuili inuētaſ: iur̄ cano. minime peti poſſe. q̄ nō ⁊ tenemēti Jo. de imo. in. l. qbꝰ diebꝰ. §. dūs. ff. de ꝯdi: ⁊ demon. ſic dicit. Si aliqꝰ i teſtō mādat ſatiſfieri creditoꝛibꝰ ſuiſ ꝓ ſalute aīe ſue: ⁊ iſte foꝛtaſſe furatꝰ fuēat aliquā rē ticio n̄ debebit ſatiſfieri de duplo vltra rei reſtōem ſm bal. ibi. nā exq̄ dixit ꝓ ſalute aie ſue. vī ſe referre ad foꝝ pniale ī q̄ n̄ tenet̄ q̄ſ ad reſtōez pene: nec tenet̄ ſibi de illa facē ꝯſciaz ij. alſ. xij. q. ij. c. fratꝛnitas. Hoſti. aūt i ſūma ī ti. de arbi. §. q̄lir̄ ꝯſtituat̄. v̄ſi. ſz nūqd religioſus. ſic dicit. nūqd religioſi poſſint petē penā ab illo q n̄ ſuat arbitriū. vī caſus ī. c. dilecti. ī fi. de arbi. ꝙ ſic. nā ⁊ alſ auc̄te iuris pena petit̄. xij. q. ij. ep̄s q mācipiū. xxiij. diſti. q̄z q̄z. xvi. q. i. ſtatuimꝰ, xij. q. ij. cū deuotiſſima. c. ī legibꝰ. xvij. q. iiij. ſiqs ꝯtumax. ⁊. c. q̄ſqs. ⁊. c. ſiqs domū. ⁊. c. q. ſbdyaconū. Sed ꝯ. xij. q. ij. fratꝛnitas. religioſi. n. nedū penā ſz nec etiā foꝛtē ſeu capitale petē debēt cū ſcādalo alioꝝ. xi. q. i. alius. de peni. diſ. i. aliꝰ. de penis. c. ſuā. Sol. dic ꝙ religioſi petē pn̄t penā: ſiue ī pecūia ꝯſiſtat ſiue ī alio. i. q. vij. q̄ties. de elec. c. dilectꝰ. equū ē. n. vt q̄libz penā ſue ꝯtūacie luat. ff. de col. bo. l. ij. §. ſi cū duobꝰ. ff. de. tab. exhibē. l. locū. §. ꝯdēpnatio. ⁊ hoc ſiue pēa ſit ꝯuētionalis ſiue a iur̄ pmiſſa

ſm quoſdã. Nec ob. c. aliud. quia loquit̃ in foro peniten
tiali. mihi breuit̃ videt̃ ꝙ penã fraudulentã ĩ fraudẽ vſu
rarũ ꝓmiſſaꝫ nemo petẽ põt. ff. de act. emp. l. iulianus. §.
idẽ pap̃. Itẽ ẽt pena q̃ a iure ꝓmiſſa inuenit̃ peti põt a iu
re religioſis ut dicũt illa iura. xij. q. ij. ep̃us qui mancipiũ
ergo iudicialẽ petere pñt ut patet in his q̃ no. p Hoſti. de
ſen. excõi. §. ⁊ qualit̃ hec abſolutio. ſub. §. ſcðꝫ etiã ſgrit̃
v̾. ⁊ no. ꝙ aliquotiẽs. ⁊ ſeq̃. ꝯuentõnalis vero pen põt. ſi
ſuccedat loco intereſſe: ut in. c. ꝑuenit. de fideiuſ. ⁊ in. c. ꝯſti
tutis. ff. de act. emp. l. p̃dia. ſi aũt nõ intẽſt ſed cã auaricie
extorquet̃ ut in lucrũ cedat ꝓpriũ ⁊ alteri⁹ detrimẽtum
tũc nõ debẽt nec pñt petere religioſi. ar. de p̃bẽdis. c. aua
ricie. ⁊. de decimis. c. i. de cẽſib⁹. c. ea q̃ auaricie. ⁊. c. ex ꝑ
te cõpoſtellani. ad fi. d̾ ſimo. c. nemo. ⁊ religioſi potiſſime
obſeruari debẽt: ne cũ alteri⁹ iactura fiant locupletiores
ff. d̾ cõdi. indebi. l. nã hec nã. ergo ſi pena ꝓmiſſa ẽ int̃ du
as eccleſias ⁊ vtraqꝫ in penã incidat ꝯpẽſatio ẽ facta hĩc inde
neutra agere p̃t. de peniten. c. ꝯſtitut⁹. Si uero altera tñ
incidat ⁊ nõ intẽſt. puta nec laborauit petẽdo corã iudici
b⁹ vel arbitris vel expẽſas fecerit cũ poſt arbitrium fuerit
xxx. librarꝫ pena appoſita niſi ĩfra certũ tp̃s ſoluiſſꝫ. xxx.
libras ps ꝯdẽnata de quib⁹ ſoluit. xxxiij. Iniquũ eſt penã
peti. ſic loquit̃ manifeſte de penis. c. ſuã. Sed ſi intẽſt. pu
ta q2 laborauit petẽs ⁊ expẽſas fecit corã arbitris in quos
ſub pena ꝯpromiſſũ eſt veniẽdo põt peti pena. ſic loq̃t̃. c.
dilecti. d̾ arbitriſ. ⁊ hoc qñ tenuit ꝯpromiſſũ ut q2 ſupiorit̃
licẽtia habita fuit vel ꝯueñt⁹: ut in. c. dilecti. de arbitris. d̾
tranſac. c. ꝯtingit. alſ ab eccliã peti nõ põt. ⁊ ſic põt intelli
gi de penis. c. ſuã. licet peti poſſet ab illo q ꝓpriũ h̾ret. ſed
nec religioſus petẽ dꝫ grauẽ penã ꝓ modico intẽſſe. ⁊ ſic
põt itelligi. c. ſuã. de penis. lꝫ ſecularis poſſet hoc facẽ de
rigore iuris. Et hec erit dñia int̃ eos ⁊ iſtos. Inno. in. c.
ſuã. de penis. ſic dicit no. ꝙ penã ĩpoſitã ex ꝯuẽtiõe ꝑtiuꝫ
exigere lꝫ dũmõ ſit recta intẽtio. ſ. ut pareat̃ placitis. ⁊ ñ
ad vſuras vel lucrũ. d̾ arbitris. c. dilecti. ſecus eẽt ſi pena
eẽt appoſita in fraudẽ vſurarũ ꝙ p̃ſumit̃ ſi creditor añ cõ
ſueuit dare ad vſuras: ut. ff. de vſur. l. q ſemiſſes. ff. de act.
emp. l. iuliã. §. itẽ pap̃. vel ſi in ſingulis annis vel mẽſibus
penã ꝯmitti dicat̃. C. de vſur. aut̃. ad hec. Itẽ legitime pe
tit̃ pena a iudice ĩpoſita. xxiij. diſtĩc. c. quãq̃. Itẽ credim⁹
ꝙ etiã ſi pena intẽſſe excedat ꝙ licite tota pena petit̃ gl.
in. c. fraternitas. xij. q. i. ſup. v̾. augmẽto. ſic dicit augmẽto
ſ. i nãli ⁊ in legitimo ne ſit ꝯ di. lxxxix. decent̃. xvij. q. iiij.
q̃ſqs. in ea. q. v. c. pene. ꝰ. ea. q. i antiq̃s. ad hoc rñdẽt qui
dã. ſi vult libere p̃do vel fur reſtituere rẽ añq̃ ꝯueniat̃ pe
nã euitat hoc eſt falſũ. q2 nõ ſufficit raptori rẽ reſtituẽr̃. ad
euitandũ penã: ut. ff. vi bo. rap. l. nõ ꝓdeſt. vel dicit ꝙ ec
cleſia nõ petit penã. ſed iudex officio ſuo eã inſliget et da
bit eccleſie cui ſanctitas ignoſcẽdi gl̃iam dereliquit. C. de
ep̃is ⁊ cle. l. ſiqs. ⁊ eſt ad hoc bonũ ar. xxiij. q. iiij. c. i. in fi.
vel dic ꝙ põt petere augmẽtũ nãle. i. intẽſſe. ſed i nãle nõ
põt. vel dic ꝙ nõ põt petẽ intẽſſe qð eſt extra rẽ: ut ſi forte
occaſiõe rei ablate familia vl̾ peccora ſũt mortua illud nõ
põt repetẽ ſicut nec alt̃. ff. de act. emp. l. ſi ſterilis. §. non ꝑ
venditorẽ. alſ ponas ſic caſũ. Queſitũ fuit ſi aliqs ꝯfeſſus
fuit ſe furtũ feciſſe ſacerdoti ſuo. an in penitẽtia d̾beret ei
iniũgi ut rẽ illã reſtitueret cũ pena. R̃. nõ ⁊ ſic ꝯtraria nõ
tangũt caſũ. Archi. aũt ſup iſta gl. i fi. ſic dicit adde ꝙ hoc
in iudicio aĩe. illa in iudicio hũano. Et in hoc non dico ec
cleſiã deterioris ꝯditiõis quolibet laico ſiue p̃uato. Naꝫ
tã eccleſia q̃ p̃uat⁹ põt agẽ ad intẽſſe cã dãni vitãdi. pu
ta cũ iterfeciſti equũ mihi ꝯmodatũ. ff. de fur. l. inficiẽdo.
§. ſi tibi. ⁊ ar. in ea. q. ⁊ cã. ſi qs de clericis. qñqꝫ in lucro
captãdo. puta cũ intẽfeciſti ſuũ meũ iſtitutũ añq̃ hereditatẽ adiret. ff. de ꝯdi. furti. l. ſi ꝯditio. ar. i. c. nõ lꝫ. ꝰ. alſ. vbi
ꝯſeq̃t̃ eccliã fruct⁹ ꝑcipiẽdos. nã dicit lex ꝙ iuſtũ ẽ ꝙ ob

maleficia pena ſoluat̃. ff. de fideiuſ. l. ſi areo. §. ſiqs a furi
oſo. ſꝫ ⁊ penã ꝯuẽtionalẽ petẽ p̃t eccleſia. ex̃ de arbi. c. di
lecti. p̃t q̃ ecclia petẽ penã vel intẽẽ: ſiuẽ i rẽ: ſiue extra rẽ
⁊ quocũqꝫ noĩe vocet̃. nec oꝫ. ff. de act. empt. l. ſi ſterilis.
§. cũ ꝑ vẽditorẽ. q2 ibi i ꝯctib⁹ ſec⁹ ẽ. ac. hic in maleficijs ſꝫ
Lau. Sed Hu. dicit ꝙ cũ ecclia petit i figura iudicij ⁊ ref̃
⁊ penã petẽ p̃t. ⁊ ita cũ augmẽto. qñ v̾o nõ ꝑ iudicẽ petit
ut no. in. d. c. frat̃nitas. q2 pẽa q̃libet nõ ẽ iponenda. niſi ꝑ
iudicẽ. xxiij. q. iiij. c. ea vẽdita. xxiij. q. ij. c. i hoc. Bar. vero
diſtiguit. Utrũ expectet raptor ſtrepitũ iudicioꝝ. ⁊ tũc te
net̃ ad penã vel. nõ. ⁊ tũc hꝫ locũ hoc ar. C. de ioffi. teſta.
l. ſi qs in ſuo. Sed gratianus ꝓximo. §. hoc itelligit ex di
ſpẽſatõe ꝯria de iure. ſꝫ cũ hec ſit ꝯſultatio nõ v̾r ꝙ papa
rñdẽt. niſi de mero iur̃. Goffre. alit̃ intellexit cui⁹ dciũ cõ
fundit̃ in. c. ſi qs de cleri. ⁊. c. ñ lꝫ. ij. q. i. i p̃ntis ſꝫ Lau.
ſed huic lr̃e videt̃ ꝯdicere. xviij. di. c. qñ qdaꝫ. ibi ſolutio.
et ibi dixi. De hac mã ſatꝫ plene no. ſpec. de fructib⁹ ⁊ int̃
eſſe ibi videas. idẽ Archidi. xij. q. i. ſic dicit ſup glo. Sed
qd de pena q̃ iponit̃ niſi certo tp̃e ſoluat̃ peccũia: ẽ ne vſu
ra. ⁊ qdẽ talis pena p̃t eẽ licita ⁊ illicita. puta ſi fiat i frau
dẽ vſurarũ nõ tñ p̃t puniri vel ꝯdẽnari ab ecclia. Si eniꝫ
veniat̃ ad p̃ſumptõeꝫ tũc ſi illa cui ẽ ꝓmiſſa talis pena eſt
ſollicit⁹ exercẽ talẽ fenebrẽ peccuniã p̃ſumit̃ eẽ vſura. ⁊ ſi
nõ eſt. p̃ſumit̃ ꝙ hoc fecerit ut coartaret debitoreꝫ ad ſol
uẽdũ. q2 itereſt ſua tũc peccuniã ſibi ſolui ſm Hug. q hoc
no. xiiij. q. iij. pleriqꝫ. Dicas ergo ſm arcbi. q̃ ſi ille q talẽ
penã appoſuit ꝯſueuit eẽ vſurari⁹. p̃ſumit̃ tũc ꝙ i fraudẽ
vſurarũ adijceret penã. ff. d̾ act. emp. l. iul. §. eiuſdẽ. ⁊. ff.
de vſur. l. q ſemiſſes. Eſt etiaꝫ p̃ſũptio ꝙ ſit vſura. ſi ꝑ ſin
gulos annos vl̾ mẽſes dicat̃ pena ꝯmitti. ar. C. d̾ vſuris.
aut̃. ad hec. Et idẽ i ſili q̃ ab vſurarijs ſolẽt ſpãlit̃ exerceri
talia eni inducũt ſp̃ p̃ſumptõeꝫ p̃ma facie ꝙ ſit vſura i iu
dicio tñ aĩe ſtarẽ ſue ꝯfeſſiõi. ſꝫ ꝓpt̃ p̃ſumptões ꝯrias dili
gẽn⁹ examinarẽ ſuã ꝯſciam. ſm Ray. de pena furti. in ſũ
ma. hoc v̾r ẽt Goffre. approbar̃ dicẽſ ꝙ ſi ſit pena adiecta
i ꝯctu mutui nõ p̃ſumit̃ i fraudẽ vſuraꝝ adiecta niſi ex q̃
litate pſone creditoris ut ſi ꝯſueuit fenerari. ⁊ ſic itelligit̃
ff. de act. emp. Iuli. de pigno. c. illo vos. in fi. glo. ordiaria
xviij. di. c. quoniã qdẽ. ſic dicit. ar. ꝙ clerici pñt peccũiali
ter puniri ⁊ punire. xxiij. di. quãq̃ꝫ i fi. ⁊. xij. q. iiij. diffinit
⁊ ſi qs deiceps. xxiij. di. ligurib⁹. ar. extra de penis. c. lꝫ.
iõ punit̃ in q̃druplũ q2 crimẽ ꝯcuſſiõis ꝯmiſit qð punit̃
pena q̃drupli. i. q. vij. ſaucim⁹. in fi. ⁊ tã laic⁹ q̃ꝫ cleric⁹ pu
nit̃ pena q̃drupli. ſi ꝯmiſit crimẽ cõcuſſiõis. xxiij. q. i. nuli
tãt. alſ militar̃. hic ſignat̃ vnũ ꝯtrariũ. xij. q. ij. frat̃nitas.
vbi dĩ ꝙ eccleſia nõ dꝫ debitũ ſuũ cũ augmẽto recipẽ. ſed
dic ꝙ hoc non recipet noĩe eccleſie ſꝫ ꝓprio noĩe. Archi.
aũt ſup iſta glo. circa fi. ſic dicit circa ſolutiõeꝫ hui⁹ ꝯtrarij
dic ꝙ ẽ diſpẽſatio iudicis ⁊ litigatoris ⁊ iuris. ex iudicis
diſpẽſatione vel rigore. tñ eccleſia q̃ꝫ q̃libet alia pſona du
plũ ⁊ q̃druplũ petẽ p̃t. ⁊ hoc iõ ut malefactores coercean
tur. iiij. di. facte ſũt leges. xxiij. q. iiij. q̃ſita. ⁊ ſm hoc exau
dies hoc. c. quoniã. cũ ſi. ex ligatõis v̾bo diſpẽſatõe ſeu
eqtate. nec eccleſia nec alia pſona vltra ſortẽ dꝫ recipẽ. q2
nec hoc vellet ſibi fieri: vbi. ꝰ. in. c. hũanũ. ij. q. i. ⁊ ſic põt
intelligi p̃dictũ. c. fraternitas. vel dic qð illud de pfectõe
hec de iuris rigore. ⁊ d̾ hac mã plene no. Hoſti. d̾ arbi.
c. dilecti. Frat̃ aũt Ray. d̾ pena furti. i ſua ſũma pte ſcða
R̃ica de furt̃ i. v̾. cũ v̾o agit̃. dicit. Cũ v̾o agit̃ ciuilit̃ pe
na furti manifeſti ẽ q̃druplũ ⁊c. ⁊ ſeq̃t̃ paꝝ p⁹ ſi ãt i foro
penitẽtiali agat̃ nõ ẽ iſte rigor obſ̃uãd⁹. ſꝫ ex q̃ plene ſatiſ
factũ ẽ dãnũ paſſo iniquũ eſſꝫ illũ locupletari cũ nocumẽ
to alieno. Iteꝫ ideꝫ Ray. i. c. ſuã. in t̃tia pte. R̃ica de pe
nis dicit ſic. qñqꝫ de cõi ꝯſenſu ꝑtiũ ꝯuentõnalis pena ap
ponit̃. de q̃ q̃rit̃ an poſſit recipi ſine peccato aut tãtũmõ
vſqꝫ ad intẽſſe. rñde ſi pena apponit̃ loco intẽſſe põt pen

quāti intereſt cui ꝓmiſſa eſt. ff. de actio. emp. l. pacta. Si
apponat̃ ꝓ ꝯtumacia pōt peti in totuꝫ. ff. de col. bo. l. ij.
§. ſi cū duob⁹. ff. de tab. exhib. l. locū. Si aūt apponat̃ i
fraudē vſuraꝝ nō pōt peti. vt extra de emp. ⁊ vend. c. ad
nrām. ff. de ac. emp. l. iulian⁹. §. idē pap̄. Sꝫ nūqd pena
ſublata ſtabit ꝯct⁹. vī ꝙ ſic. xxv. q. ij. gcūqꝫ. vbi dī ꝙ qui
violauit ꝓuilegiū eccłie ſoluat penā ⁊ nihilominꝰ ſtet pri
uilegiū. Ad idem. xij. q. ij. idē cp̄s q mācipiū. xxij. diſti. c.
ꝙꝙ. in fi. ff. de trāſ. l. q fidē. ar. ꝯ extra de penis. c. ſuam.
Iniquū eſt. n. vt ſimł hēat res ⁊ penā. ff. de do. excep. l.
apud celſū. §. labeo. Rn̄deo qn̄ de hoc eſt actū expſſe vt
ſtet ꝯct⁹ ⁊ pena ſoluat̃ vtrūqꝫ peti pōt aliter nō. Uel di
ſtingue vtrū apponat̃ pena ꝓ ꝯtūacia vt poſſit tūc pena ⁊
res peti. Aut loco intereſſe: ⁊ tūc tantū agat̃ ad intereſſe
Aut in fraudē vſuraꝝ: ⁊ tūc nō poſſit peti pena. vt. ſ. eſt
dictū ⁊ p eadē iura. Iteꝫ idē Ray. in dicta ſecūda pte ru
brice ſue de vſuris. v̄. itē qd ſi pena. ſic dicit: qd ſi pena eſt
appoſita in ꝯctu mutui. nūquid illa pena poſſit peti ſine
vſure piculo. Ad hoc dico ꝙ ſi pena eſt iudicialis. i. ſta
tuta vel impoſita a iudice ꝓpt̃ puniendā ꝯtūaciā debito
ris q cū poſſit ꝯtēnit in termīo ſtatuto ſoluē pecuniā cre
ditori nō eſt vſura. ar. xxiij. di. ꝙꝙ. in fi. ff. de re iudi. l. q
actionū. Si v̄o pena ſit ꝯuētionalis. i. de cōi ꝯſenſu ptiuꝫ
in ipo ꝯctu appoſita vt ſaltē metu pene debitū certā die
ſoluat̃ vſura nō ꝯmittit̃ dū tn̄ intētio ſit recta. vt. ſ. eſt di
ctū. ar. xxiij. di. quāqꝫ. in fi. extra de arbi. c. dilecti. Bea
tus v̄o Thomas de aquo ſecūda ſecunde articulo. iij. q.
lxij. in cor. q. ſic dicit. ¶ Ad tertiū ſic ꝓcedit̃ ⁊ vī ꝙ non
ſufficiat reſtituere ſimplū qd̄ iniuſte ablatū eſt. dī exodi
v̄. xxij. Siqs furat⁹ fuerit ouē aut bouē ⁊ occiderit vel vē
diderit quīqꝫ boues ꝓ vno boue reſtituat: q̄ttuor oues ꝓ
vna oue reſtituat. ſed qlibet tenet̃ mādatū diue legis ſer
uare. ergo ille qui furat̃ tenetur reſtituere q̄druplū vel
quīuplū. Preterea q̄ ſcripta ſunt ad nrām doctrinā ſcri
pta ſunt. ad romanos. xv. ſꝫ Luce. xix. Zacheus dixit ad
dn̄m. Si qd aliquē defraudaui reddo q̄druplū. ergo dꝫ
hō reddere multiplicatū qd̄ iniuſte accepit. Preterea nul
li pōt auferri iuſte id qd̄ dare nō dꝫ: ſꝫ iudex iuſte auferꝫ
ab eo q furat⁹ eſt ꝓ emēda. hō dꝫ illud ſoluere. ⁊ ita non
ſufficit reddere ſimplū: ſꝫ eſt ꝙ reſtō reducit̃ ad eq̄litateꝫ
ei⁹ qd̄ ineq̄lr̃ ablatū eſt. ſꝫ aliqs reddēdo qd̄ accepit ſim
plū reducit ad eq̄litatē. ergo tenet̃ ſolū reſtituere tantuꝫ
quātū accepit. Rn̄deo ⁊ dico ꝙ cū aliqs iiuſte accepit rē
alienā duo ſunt ibi. Quoꝝ vnū eſt ineq̄litas ex pte rei q̄
qn̄qꝫ eſt ſine iniuſticia vt pꝫ in mutuis. aliud aūt iniuſticie
culpa q̄ pōt etiā eſſe cū eq̄litate rei. puta cū aliqs intēdit
inferre violentiā ſꝫ nō ꝓualꝫ. Quātū ad p̄muꝫ ergo adhi
bet̃ remediū per reſtōem inquātū ad eū eq̄litas repit̃ ad
qd̄ ſufficit ꝙ reſtituat tantū quantū habuit de alieno. ſꝫ
quātū ad culpā adhibet̃ remediū p penaꝫ cui⁹ inflictio p
tinet ad iudicē. ⁊ ideo anq̄uā ſit ꝯdēnat⁹ p iudicē n̄ tenet̃
pl⁹ reſtituē q̄ꝫ accepit. ſꝫ poſtq̄ꝫ ꝯdēnat⁹ eſt tenet̃ penam
ſoluē. ⁊ p hoc pꝫ rn̄ſio ad p̄mū ꝙ lege illa diffinita eſt
pena p iudicē infligēda. ⁊ quāuis ad obſuātiā iudicialis
p̄cepti null⁹ teneat̃ poſt xp̄i aduentū. vt. ſ. eſt habitū. pōt
tn̄ illud vel ſimile ſtatui in lege hūana de q̄ erit eadeꝫ rō.
Ad ſecūdā dico. ꝙ zache⁹ id dixit q̄ſi ſupererogare volens
vn̄ p̄mittat. ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ do paupib⁹. Ad
tertiū dico ꝙ iudex ꝯdēnādo iuſte pōt accipe aliqd ā pli⁹
loco emēde: qd̄ tn̄ anq̄uā ꝯdemnaret non debebat.

n

Tunc videamus an

bn̄ficio. l. iulie. de fundo dotali. poſſit renū
ciari. ⁊ breuit̃ renūciari ſimplici pacto n̄ pōt
vt. l. i. §. ⁊ cū lex. ff. de rei vx. ac. ⁊ in. l. iulia. ff. de fun. do
ta. cū iuramēto aūt ſic. c. licꝫ. de iuriu. li. vi. ⁊. c. cū ꝯtigat.

eo. ti. Cy. aūt in. d. l. vnica. §. ⁊ cū lex. ſic dicit. An mlr̄
poſſit renūciare iuri hypothece diſtīgue. Aut mlr̄ ꝯſen
ſit alienatiōi fundi dotalis. aut alienatiōi rei ꝓp̄e mariti.
aut alienatōi rei donate in donatōe ꝓpt̃ nuptias. ſi ꝯſen
ſit ſeu ꝯſentit alienatōi fundi dotalis tūc refert. aut ꝓprie
eſt dotalis: aut īp̄ꝓp̄e. ſi ꝓp̄e tūc n̄ pōt alienare in quātū
cūqꝫ ꝯſentiat mlr̄ nec hypothece dare vt. l. i. §. ⁊ cū lex.
etiā ſi iuret ſm̄ iura ciuilia. C. de legi. l. n̄ dubiū. ſec⁹ ſm̄
iura cano. vt in. c. licꝫ. de iuriurā. li. vi. Si v̄o eſt ꝓp̄e aīs
īp̄ꝓp̄e dotalis vt qꝛ dat⁹ ſit extimat⁹ tūc pōt ꝯſentire ⁊ p̄
iudicat ſi mō ſupſunt viro res ex qb⁹ poſſit ſatiſfieri vxori
vt dicit idē Cy. in aut̃. ſiue a me. C. ad vell. p. l. in rebus.
C. de iur̃ do. Secūdo cāu qn̄ ꝯſentit alienationi rei ꝓp̄e
mariti tūc pōt. vt. l. iubem⁹. C. ad vell. ſm̄ Ja. de are. et
ſi res mobilis data ſit in dotē an ſuabit̃ idē qd̄ in fundo
dotali. ꝙ n̄ poſſit alienari glō. mouet in. d. §. ⁊ cū lex. ⁊ p
fi. qꝛ ꝓhibitio alienatōis reꝝ eccliarū n̄ trahit̃ ad res mo
biles. ⁊ hoc erat idē in tutorib⁹ olim q alienabāt res mo
biles ⁊ n̄ īmobiles. Idē etiā ſentit Ja. de raue. circa iſtū
articulū plen⁹ diſtīguit. dicit. n. referre vtrū q̄rat̃ an poſ
ſit res mobilis data in dotē alienari ſine volūtate mlr̄is
in ei⁹ p̄iudiciū ita ꝙ ſoluto mrīonio n̄ poſſit eā vendicare
An v̄o q̄rat̃ vtrū poſſit alienari volūtate mlr̄is. Prio
cāu dic ꝙ n̄ pōt alienari vt mlr̄i p̄iudicet etiaꝫ ſinē. l. iu
lia. qꝛ lꝫ marit⁹ interī ſit dn̄s: tn̄ ſoluto mrīonio reuerſuꝫ
eſt dn̄iū ad mlr̄em. C. de iur̃ do. l. in reb⁹. ergo ſoluto
mrīonio poterit vēdicare a ſili ſicut ille q vēdit rem ſuā ſb
pacto alienatōis adiectōis in dieꝫ. vt. ff. de in di. adiec. l.
iij. aīs. l. ij. l. i. ⁊. l. fi. ⁊ aut̃. res q̄. C. coīa delega. Et qd̄
ibi dicit Cy. Secūdo cāu pōt niſi aſſentiēdo mlr̄ vī int̃
cedere tūc p̄iudicaret ꝯſenſus n̄ hꝫ interceſſionē. vt quia
marit⁹ n̄ alienat ꝓ necītate tūc vꝫ alienatio. ſꝫ cū. gl. ⁊ alij
doc. vident̃ dicē ꝯtrīū. ſ. ꝙ etiā ꝯſenſu mlr̄is n̄ poſſit res
mobilis dotalis alienari. qd̄ tenet Pe. vt dixit ideꝫ Cy.
in aut̃. ſiue a me. C. ad vell. ⁊ ſi marit⁹ vēdet reꝫ dotaleꝫ
⁊ tradat: an ip̄emet poſſit ꝯuenire. vī ꝙ n̄. vt. ff. de vſuc.
l. cū vir. pōt dici ꝯtrīū. qꝛ vbi ꝯct⁹ eſt ꝯ legeꝫ pōt qs venire
ꝯ factū ſuū. C. de agri. ⁊ cenſi. l. quēadmodū. maxīe fauo
re mulieris: ſicut yconom⁹ fauore eccleſie. vt dixit idem
Cy. in. l. ſi p̄diū. C. de iur̃ do. vbi Cy. ſic dicit. cū ip̄a mlr̄
vēdit rem dotalē an pōt ꝯuenire. dicit Ja. de ra. ꝙ non.
imo ſoluto mrīonio n̄ poterit rem auocare ab emptore.
nā fragilitati mulieris ſbuenit̃ n̄ earū deceptiōib⁹. ff. ad
vell. l. i. §. v̄ba. p̄terea ⁊ fund⁹ rediret ad eā ſi n̄ ꝯueniret
ſicut marit⁹ vendēs cui⁹ lucro ceſſiſſet. ff. de fū. dota. l. fun
dū. ⁊. ff. de vſucap. l. cū vir. Ja. de are. Sꝫ ſi mulier vēdit
⁊ iurat n̄ ꝯuenire vī ꝙ iuramētū n̄ valeat. qꝛ ſm̄ nos ibi
valet iuramētū vbi pactū tenet. ff. de pac. l. iuriſgentiū.
§. ⁊ gnālr̃. Hodie expeditū eſt p decretalē Bonifacij
extra de iurin. c. i. li. vi. ⁊ an mulier q̄ vēdit reꝫ dotalē ſit
obligata emptori. gl. diſtīguit in re ſacra in. l. ⁊ liberi. ff.
de ꝯhen. emp. ⁊ in. l. ſi in emptōe. §. liberū. Aduertatis
gl. in. l. ſi p̄diū. p̄ſuppoīt ꝙ ꝓhibitio alienatōis rei dota
lis ſit in rē. alibi vī dicē ꝙ ſit in pſonā. qꝛ dicit idē ꝙ in re
minoris. vt. ff. de fideiuſſo. l. cū res. hoc refert Accur. ꝓpt̃
fideiuſſores. nā cū lex occurrit vēditiōib⁹ in ꝓuilegiuꝫ rei
vēdite fideiuſſor n̄ tenet̃. ſic intelligit̃ alle. l. cū lex. ⁊ vbi
occurrit̃ fauore pſone ⁊ tūc tenet̃. C. de p̄di. mi. l. ſi is.
Credo dicit Cy. ꝙ n̄ ſit ꝓhibitio in rem: ſꝫ in fauorē pſo
ne facta. Quid. n. dicem⁹ in. q. p̄miſſa. Dico ꝙ ꝓhibitio
alienatōis rei dotalis facta eſt fauore mlr̄is. vn̄ ſi mlr̄
ip̄a vēdat n̄ eſt obligata nec tenet ꝯct⁹ ſuo fauore. ſꝫ ſi ma
rit⁹ cui⁹ fauore n̄ eſt inductū hn̄ obligat̃ ip̄e ſm̄ Ja. d̄ ra.
vt. C. de p̄di. mi. l. ⁊ ſi is. ⁊ poterit ꝯ factū ſuū venire. qa
nō venit ſuo noīe ſꝫ noīe mulieris ſicut yconom⁹ noīe
eccleſie. vt dicit idē Cy. in. l. iubem⁹. C. de ſacroſan. ec.

⁊ in.l.⁊ ſi is.C.de predi.mi.ſic ſeqꝛ ꝙ in marito qui rez
dotalē alienauit ⁊ ſe obligauit de euic.⁊ res ſuas vel fide
iuſſores dedit.nunqd valeat talis obligatio ī perſona ſua
⁊ reb⁹.⁊ in pſona fideiuſſorū ⁊ determinatū fuit p hāc.l.ꝙ
ſic.⁊ glo.vr̄ dicere ꝙ idē in p̄dio dotali qḋ in p̄dio minoꝝ
ut no.glo.ff.de fideiuſ.l.cum lex. Ange.in.l.iubem⁹.C.
ad vell.ſic dicit ex hac.l.due dantur regule affirmatiue.
Prima eſt ꝙ mulier pōt renūciare iuri hypothecariū .et
eū vir ꝯtrahit.⁊ ſic ad vtilitatē viri.qꝛ p hāc ſimplicē renū
ciatiōez in nullo obligatꝛ ipa ⁊ ſi nō intcedit. Itē ⁊ p hāc
renūciationē nō tollitꝛ ius debiti pncipalis. ⁊ ſic nulla cō
trahitꝛ donatio p talē renūciatōez.cū renūciatio eſſet nul
la ⁊ hoc cōtingit vbi vir ſoluēdo nō eſt.⁊ ita tenet Ja. de
are.in.ꝯ.l.iubem⁹.⁊ in.l.meuia.in fi.ff.ſolut.ma.nec fir
maretꝛ iuramēto talis renūciatio.qꝛ donatōi lex rſiſtit.vn̄
talis cōtract⁹ de iure reprobat⁹ nō firmatꝛ iuramēto.ut.l.
nō dubiū.C.de legi.⁊ no.in.l.pactuz.C.de colla.⁊ ideo
ſit caut⁹ ꝯhens cū viro exiſtēte nō ſoluendo:ut accipiat fi
deiuſſorē vel aliū ꝓmiſſorē.nec ſit ꝯtent⁹ ꝙ mulier tali cō
tractui ꝯſentiat.⁊ iuri hypothe.renūciet qꝛ nō obeſt muli
eri.ex quo vir ſoluēdo nō eſt:ut dictū eſt qḋ verū intellige
ſm Ange.ibi niſi mlr ꝯfiteatꝛ in inſtrō ad ſuas man⁹ ꝑue
niſſe peccuniā.tūc enī p ꝑuentiōez peccūie extīguitꝛ ius pi
gnoris dū mulieri potuerit ſolui dos ꝯſtāte mrimonio.ſi
cut eſt in caſib⁹ no.in.l.i.ff.ſolu.ma.⁊ in.l.mutus.§.ma
nēte.ff.de iur.dot.vbi vero mulier nō renūciat iuri hypo
thecariū.ſed obligat ſuā pſonaz ꝓ viro vel ēt ſentit ut res
ſua p virū obligetꝛ.tūc lꝫ mlr ꝯſentiat nūꝙ̄ ꝯſenſus ſibi p̄
iudicat ſic intelligitꝛ auē.ſi q̄ mlr.C.ad vell.⁊ in col.vij ſu
tuīt.Et eſt rō qꝛ ī quolibet dictoꝝ caſuū obligatꝛ. ⁊ ſic di
cit intcedere marito.illa intceſſio nulla eſt.Si aūt mulier
ꝯſentiret viro vendēti vel aliē alienāti rē viri.aut etiā rem
ipius vxoꝛ ſinet.tūc ille ꝯſenſus bn̄ valet.lꝫ tēdat ad vtili
tatē viri.ſicut ſi mlr vēdat rē ꝓpriā ⁊ p̄ciū verteretꝛ ī vtili
litatē viri:ut.l.ſenat⁹.C.ad vell.vn̄ pōt mulier ꝯſentire vi
ro vendēti ⁊ donāti ⁊ nō pōt ꝯſentire viro obligāti.⁊ hoc
intellige verū qn̄ res q̄ alienatꝛ eſt vxoris vel viri.nō tn̄ eſt
dotalis nec donata ꝓpē nuptias.ſi enī res dotalis ⁊ imo
bilis ⁊ data in dotē extiata ꝯſenſus mlieris nihil operatꝛ
etiā ſi iuramēto firmetꝛ de iure ciuili:ut in.§.⁊ cū lex.C.
de re.ux.act.ſꝫ de iur̄ canonico.ſec⁹ ut ī.c.cū ꝯtingat.ꝺ iu
reiur.⁊ in.c.lꝫ.c.ti.li.vi. Et idē ſi fuit data ꝓ extiata ⁊ vir
alr̄s ſoluēdo nō eſt:ut no.in auē.ſiue a me.C.ad vell.ſm
vnā lecturā.Et eſt rō qꝛ ꝓ tali re in ſubſidiū viro exiſtēte
nō ſoluēdo mulieri ꝯpetit vēdicatio:ut.l.in reb⁹.C.de iu
re dot.⁊ ita ꝓ hoc caſu res inextiata vel extiata date ī dotē
paritꝛ iudicātꝛ.vbi vero vir eēt ſoluēdo tūc qꝛ extiatio fecit
emptionē:ut.l.quotiēs.C.de iure dotiū.ꝯſenſus mlieris
p̄iudicat ſibi ſicut ſi ꝯſenſiſſet alienatōi alteri⁹ rei viri. Si
v̄o res mobilis fuit data in dotē.⁊ eſt res q̄ ſeruādo ſerua
ri pōt.⁊ fuit data inextimata idē iuris eſt p oīa ꝙ ī re imo
bili qꝛ nō p̄t alienari.ut no.in.ꝺ.auē.ſiue a me.Et iō con
ſenſus mulieris in nullo ſibi p̄iudicat niſi ſit iuramēto fir
matus de iur̄ canonico.Si aūt dos fuit data extiata aut
ēt inextiata.ſꝫ ſuādo ſuari n̄ poterit.⁊ tūc marit⁹ eā rē ad
arbitriū ſuū diſtrahat:ut.ff.de iur̄ dotiū.l.res ī dotē.⁊ iō
mulieris ꝯſenſus ſibi p̄iudicat.Si enī mulier ꝯſentit alie
natōi rei ſibi donate ꝓpē nuptias.tūc ille ꝯſenſus nil ſibi
p̄iudicat.ſi res erat īmobilis niſi intueniat ius ſm formā
dict.auē.ſiue a me. ¶ Ex p̄dictis igitꝛ habes an renūcia
tio facta p mulierē viri hypothe.valeat.⁊ an mulier cōſē
tiēs uiro alienāti ſibi p̄iudicet.ſiue ſit res uiri:ſiue uxoris
⁊ ſiue res dotalis.ſiue donata ꝓpē nuptias:ſiue nō.Et ſi
milirꝛ an mulier ꝯſentiēs uiro obligāti ſibi p̄iudicet. Secū
da regula ē affirmatiua ꝙ renūciatio uiri hypothece fcā
p mulierē nō extēditꝛ ad aliā pſonā ꝙ̄ cui renūciatū ē.qḋ

ēſt mirū cū p renūciatiōez ius pignoris ſit extinctū. Sꝫ p̄t
dici ꝙ ſpāle ſit ī mliere.ī alijs aūt ſit ſec⁹:ut.l.paul⁹.ī p̄n.
ff.q.mo.pig.uel hypothe.ſol.lꝫ ḡ ibi uideatꝛ tenere p.l.
iubem⁹.C.ad uell.qḋ ēt ī alijs idē ſit ī hac alle.l.iubem⁹.
ꝯtineat ius cōe nec repellitꝛ mlr agēs ꝯ̄ aliū poſſeſſorē hy
pothecaria exceptōe cedēdaꝝ ꝙ n̄ poſſit cedē hypotheca
riā quā hꝫ ꝯ̄ mariū:ut no.ī.l.mulier.ff.q poti.in pig.ha.
qꝛ nō tenetꝛ cedē niſi pſonalē.n̄ āt hypothecariā q̄ ē extin
cta ꝯ̄ maritū:ut ibi no.glo.⁊ ꝓ hoc optīe facit.l.ſi ſtipula
tus.§.i.ff.de fideiuſ.⁊ dicit idē Ang.ī.ꝺ.auē.ſi q̄ mlr. ſit
caut⁹ multū ille q ꝯhit cū uiro ut n̄ ſtet ꝯtēt⁹ qn̄ mulier re
nūciet iuri hypothe.cuꝫ n̄ ſufficiat ꝯſēſus mulieris.⁊ hoc ī
tellige qn̄ nō iurauit mulier alr̄s ꝯ̄ iuramētū n̄ poſſet ueni
re cū ſuari poſſet abſqꝫ diſpēdio ſalutꝫ etne:ut.ꝺ.c.ad no
ſtrā.⁊.c.cū cōtingat.de iuriur.⁊.c.quāuis.de pacti.li.vi.
niſi p talē ꝯſenſū induceretꝛ donatio q̄ a iure reprobata ē
lꝫ qdā dicāt ꝯ̄ qḋ donatio intꝛ vir.⁊ ux.firmetꝛ iuramēto
ſubdēſ idē Aug.ī.l.antiq.§.ne aūt.C.ad uell.qꝛ dict⁹.§.
ne aūt.vult niſi mulieris intcedētis ꝯtc⁹ redigatꝛ in publi
cū inſtrū.⁊ ita trib⁹ teſtib⁹ ſit deſignatū ſp mulieres intꝛ
cedētes iuuātꝛ ipo iur̄.Nec ob.eis renūciatio.⁊ hoc intel
lige ueꝝ qn̄ n̄ iurauit mlr vbi āt iuraſſꝫ ſtaretꝛ ſuo iuramē
to.qꝛ ut dictū eſt ſeruari pōt ſine diſpēdio ſalutꝫ etne:ut ī
c.cū ꝯtigat.de iureiur.uel dic ꝙ ēt ſi iuretꝛ tn̄ iuramētuꝫ
mulieꝝ nō obligat.qꝛ iuſiurandū p ſe obligatōez nō indu
cit:ut.l.iuriſiurā.ꝺ op.liber.Sꝫ lr̄a ī.l.antiq.§.ne āt.dic
mulierē intcedere ipo iure nō obligari.ſi ergo nō obliga
tur ex ꝓmiſſiōe nō obligatꝛ ex iuramēto.tūc enī iuramētū
operatꝛ ut qs nō p̄t ꝯuenire.qn̄ intpoſitū ē ad validāduꝫ
ꝯtum ex quo obligatō ⁊ actio nata eſt:ut ḡ euades iſtas
opiniōes.ſis ſp caut⁹ tu q ꝯhis cū muliere intcedēte ut cō
tractū facias redigi in publicū inſtrm.⁊ a trib⁹ teſtib⁹ ſb̄
ſignatū.⁊ qḋ mulier renūciet vell.⁊ iuret.⁊ eris ſecurus.
Barto.in.l.iubem⁹.C.ad uell.ſic dicit mlr pōt renūcia
re iuri hypothecaꝝ:ut.ꝺ.l.iubem⁹.que renūciatio nō ex
tēditꝛ ad res alr̄s uel pſonas ꝙ̄ ad eas qbus ſeu de qb⁹ ſit
facta renūciatio qḋ tene mēti ppetuo ꝙ ſꝫ Bar.ibi doc.
intelligūt.ꝺ.l.iubem⁹.ꝙ ſi ī alijs reb⁹ remanet ſoluendo
talis renūciatio mlieri nō p̄iudicat.rō qꝛ qn̄ marit⁹ rema
net ſoluēdo renūciatio hypothece nō ꝯtinet donatōez:ut
l.etiā.C.ad uell.⁊.ff.q̄ in frau.credi.l.ſi pign⁹.Sꝫ quan
do marit⁹ eēt alr̄s ſoluēdo mulier p hāc obligatōz eēt obli
gata nō agē.nā ex pacto obligatorio qs obligatꝛ ad n̄ agē
dū:ut.l.vbi pactū.C.de trāſac.⁊.l.ſi un⁹.§.pactus.ff.de
pac.ſꝫ mulier ꝓ uiro nullo mō p̄t obligari:ut in auē.ſi q̄
mulier.C.ad uell.ergo talis renūciatio nō ualet.lꝫ ꝯ̄riuꝫ
tꝫ Ja.de are.in.l.meuia.§.fi.ff.ſolu.matri.⁊ Dy.ff.que
in frau.credi.l.ſi pign⁹.⁊ Ja de arc.in auē.ut īmo.aū nu
ptia.do.col.v.⁊ ne poſſis errare circa intellectum.ꝺ.l.iu
bem⁹.qn̄ mulier renūciat iuri hypothecaꝝ.⁊ fuiſſꝫ ꝯfeſſa
ꝙ p̄ciū ad eā ꝑuenit.tūc enī tāꝙ̄ ſi ſolutū eēt forte ſꝫ bar.
p̄iudicaret quo ad oēs:ut.l.uir uxori.§.i.ff.ad uell.quod
intellige tn̄ nō eē neꝝ ſimplicitꝛ.ſꝫ cū diſtictiōe illa quā gl.
tāgit ī.l.ij.ff.ſolu.ma.q̄ glo.dicit.An p ſolutōez factā con
ſtāte mrimonio ꝯtigat uiro liberatio.De quo p Bar.in
ꝺ.l.ij.circa p̄n.ff.ſolu.ma.Sed an poſſit renūciari auē.ſi
qua mulier.C.ad uell.Cy.in.ꝺ.auē.dicit ſolet queri an
poſſit renūciari.auē.ſi q̄ mulier.C.ad uell.rn̄.doct.nr̄i ꝙ
non qḋ probat Jac.de are.qꝛ hoc eſt ius ꝓhibitoriū cui
renūciari non p̄t ſicut alr̄s ꝓhibet rē minoris alienari ſine
decreto ⁊ ſine cā.nec poteſt huic iuri renūciari ſimiliter ſi
renūciet legi ꝓhibent donationē intꝛ ꝯiuges n̄ ualere.nā
cū ſit ꝯ̄ legeꝫ eſt nulla.⁊ ſic non ualet ſm eum.Preterea
eadeꝫ ratio eſſet ī ꝓhibenda renūciatione q̄ eſt in ꝓhiben
do ꝯtu.ſ.facilior facultas.Bal.in auē.ſi qua mulier.ſic
dicit. ¶ Querūt doct.an auē.ſi q̄ mulier.poſſit renūciari

ſiue iuramēto. Dicunt doc. ꝙ non. Tum quia hec auꝛ.
procedat ꝓhibēdo ⁊ damnādo factū. Tum quia ꝑcedit
ipſo iure annullādo ſm Cy. ⁊ alios. Bal. autē in. l. ſi pre
diū. C. de iure do. ſic dicit. Uxoꝛ non pōt fundū dotalez
vēdere nec vendēti ꝯſentire marito non ꝯſentiēte vt. d. l.
ſi prediū. C. de iure do. ⁊ ſi mlier iurauit nō venire ꝯtra
iſtam venditōem ſeu alienatōem: an poſſit venire cōtra
Glo. ſm Jo. an. ibi dicit ꝙ ſic. quia nō ſit ꝓhibita aliena
tio fundi dotalis. ergo iuramētum accedēs ꝯtractui ꝓhibi
to. vt. l. ſiquis inquilin⁹. ff. de lega. i. Non ob. auꝛ. ſacra
mēta puberū. quia dicit Jo. ꝯcedo ꝙ iuramentū opaꝛ re
ſpectu etatis. quia iurās cenſeꝛ maioꝛ. ſed non operatur
reſpectu alteri⁹ ꝓhibitōis puta ꝓhibitōis alienatōis fun
di dotalis. ſʒ Jo. ꝑ glo. ff. de fideiuſſo. l. cū lex. que dicit
ꝙ idē in dote qđ in minoꝛe. ſed glo. ibi loquiꝛ quātū ad
ꝓhibēdū non quātū ad ꝑmittēdū. Aduerte qđ iſta ſm
Bal. ibi non poteſt formari ꝯſtāte mrīonio. quia ꝯſtāte
mrīonio qꝛ cū mlier non ſit dn̄a non pōt agere ꝯ̄ poſſeſ
ſoꝛē. vt. C. de rei ven. l. dote ancillā. Suppoſuit ergo pro
pterea gl. matrimoniū foꝛe diſſolutū ⁊ dotē reuerſaʒ de
iure ad mlierē. ſed dato tali cāu dicit Bal. ibi dico mli
erē repelli etiā ſine iuramēto. vt. ff. de vſuca. l. cū vir pre
diū. ⁊ ibi ꝑ Cy. ſi vxoꝛ vendidit fundū dotalez ꝯſentiente
marito ⁊ tradidit ipſm nunqđ trāſſerat dominiū. videꝛ ꝙ
non. quia fund⁹ dotalis ꝓhibeꝛ alienari: ⁊ iſte fund⁹ eſt
dotalis. ergo non tenet alienatio. Jn ꝯtrariū videꝛ p. l.
ſi ꝑdiū. a ꝯtrario ſenſu. C. de iuꝛ do. naʒ lr̄a dicit tibi vo
lenti ⁊ ꝯſentiēti poſſet dominiū auferri. ut tenet Jac. de
are. in. d. l. ſi prediū. dicēs ꝙ licʒ vir non poſſit vēdere ef
ficaciter fundū dotalē etiā ꝯſentiēte vxoꝛe ut in autent. ſi
a me. tamē vxoꝛ pōt vēdere ꝯſentiēte viro. ⁊ eſt ratio. qꝛ
videꝛ breui manu vir ei reſtituere dotē ⁊ ſic deſinit eē do
talis vnde trāſit dominiū. Alij dicūt ⁊ veri⁹ ſm Bal. ꝙ
cū reſtō non poſſit fieri ꝯſtāte mrīonio niſi ex certis cauſ
ꝙ talis vēditio non eſt efficax niſi in illiſ caſib⁹ in quibus
alienatio eſt ꝑmiſſa ꝯſtāte mrīonio. ut. ff. ſolu. ma. l. quā
uis: ⁊ ibi ꝑ Barto. ⁊ ideo ꝯſidera ſemp quādo emis ab
iſtis mulierib⁹ vtrū ſint in ptāte parēt. ita vel ne: ⁊ an iu
ramētū appoſitū ſup alienatōe rei dotaliſ ſit ſuandū. tex.
deꝛminat ꝙ ſic in mliere iurāte. ut in. c. cū ꝯtingat. de iu
reiurā. Jn ꝯtrariū videꝛ ꝙ alienatio fundi dotalis ē ꝓhi
bita fauoꝛe publico. nam reipublice intereſt mlieres do
tatas eſſe. ut. ff. ſolu. ma. l. i. vnde tale iuramētū non am
plectiꝛ leges ciuiles. ut. ff. de pac. l. iuriſgen. §. ⁊ genera
liter. Sed pone marit⁹ vendidit fundū dotalez ⁊ dedit fi
deiuſſoꝛē: nūqđ iſte fideiuſſoꝛ teneaꝛ. videꝛ ꝙ non. ut. ff.
de fideiuſſo. l. cū lex. Jn ꝯtrariū videꝛ. quia illa ꝓhibitio
nō eſt in rē ſed in fauoꝛē mlieris. ergo obligaꝛ fideiuſſoꝛ
C. de ꝑdi. mino. l. ſi is. ⁊ hoc tenet Cy. in. d. l. ſi prediū.
Aduerte ad glo. in. d. l. ſi ꝑdiū. que vult ꝙ inter ſcientes
non ꝯtrahaꝛ obligatio ꝑncipalis. ergo non ſbſiſtat acceſ
ſoꝛia. vnde videꝛ dictū Cy. limitandū ⁊ intelligēdū ꝙ em
ptoꝛ emit ſciēs rem dotalē. vnde ꝯſulo ꝙ non accipiaꝛ fi
deiuſſoꝛ ſed ali⁹ ꝑncipalis conre⁹ qui ſe obliget ꝑncipaliꝛ
⁊ inſolidū. Uel dic ꝙ aut vēdit mlier: ⁊ tūc loquiꝛ diffini
tio glo. aut marit⁹ ⁊ tūc teneꝛ indiſtīcte fideiuſſoꝛ. qꝛ q̄ ad
virū non eſt ꝓhibita alienatio. qꝛ lex nō ꝓhibet i fauoꝛeʒ
viri ſʒ in fauoꝛē mlieris. ⁊ ita intellige qđ no. bar. in. d. l.
cū lex. ff. de fideiuſ. ⁊ iſta eſt veritas. ⁊ ſi vis agere caute
fiat ut dixi. ſ. ſcʒ ꝙ conre⁹ obligeꝛ ꝑncipaliter inſolidū ⁊
ceſſabit oīs ſcrupul⁹ altercatōis. Sʒ pone ꝙ mulier iura
uit nūqđ fideiuſſoꝛ tūc accedat. ⁊ vī ꝙ ſic qꝛ rōe iuramēti
ꝯ̄hiꝛ obligatio nālis cui fideiuſſoꝛ pōt accedere. ꝯ̄triū vī
lʒ inducat cēſurā eccliaſticaʒ: tn̄ fideiuſſoꝛ nō accedit tali
cēſure ſʒ dʒ accedē obligationi. vn̄ ſi non tenet obligatio
nec tenet fideiuſſio. ut. ff. de fideiuſ. l. ſiqs ꝓ eo. in ꝑn. idē

etiā bal. i auꝛ. ſi q̄ mlier. C. ad vell. ſic dicit. Pone vir ⁊
vxoꝛ vēdūt fundū dotalē cū iuramēto: ⁊ ꝯfiteꝛ ambo ſe re
cepiſſe ꝑciū. deinde ſoluto mrīonio mlier repetit totam
quātitatē. opponiꝛ ꝙ iā habuit dimidiā. ut. ff. de duob⁹
reis. l. duos. §. cū in tabulis. Bar. ꝯſuluit eā ꝓ dimidio
repelli. Sʒ ꝯ̄ hoc vī qꝛ qn̄ ꝯfiteꝛ mlier in inſtro cuʒ viro
ex ꝯfeſſiōe n̄ ꝑſumiꝛ ad eā ꝑueniſſe niſi ꝓbeꝛ realitas ꝑuē
tionis. ſʒ ꝑ bar. facit iuramētū. qꝛ ſi iurauit ꝑueniſſe ſtādū
vī iuramēto niſi dicas ꝙ in hoc iuramētū n̄ eſt ꝑmiſſoꝛiū
ſʒ aſſertoꝛiū cui n̄ ſtaꝛ vbi lex ſtatuit de vero actu ꝓbandi
vt no. ff. de le. iij. l. cū qs. §. ticia. quoniā ſm Nicolaū de
matha. illa ꝯfeſſio eſt ex ꝯſtītia manis ꝯſenſus. vnde ſicut
mlier n̄ pōt renūciare auꝛ. ſi q̄ mulier. C. ad vell. ita nec
ꝯfiteri in eluſiōe. d. auꝛ. ſi qua mlr. qꝛ iuꝛ ꝓhibitos preſu
miꝛ ꝯfeſſio ſimulata. vt. ff. de ꝓba. l. q teſtamētū. ſm Ni
colaū de mat. ⁊ ſi corā iudice mlier ꝯfiteꝛ pecuniam foꝛe
verſam in vtilitatē ſuā. ſi hoc facit in figura iudicij credo
dicit bal. ꝙ valeat ⁊ aliter n̄. ſic diciꝛ in cā liberali. C. de
liberali cā. l. nec ſi volēs. ⁊. l. cū affirmes. ⁊. l. iubem⁹. ſʒ
eūdē nicolaū de matha. qđ eſt notādū. ⁊ ſiliter ſe obligat
ꝑncipaliꝛ in ꝯ̄ctu ⁊ marit⁹ fideiubeat non valʒ q̄ ad mu
lierē ꝑ auꝛ. ſi q̄ mlier. C. ad vell. que ꝑſumit ipaʒ mlierē
inꝛcedere. vnde in viro ⁊ in vxoꝛe ꝑſumiꝛ coloꝛ q̄ſit⁹ niſi
ꝓbeꝛ ꝙ res ꝑceſſerit in vtilitatē mlieris. vt. d. auꝛ. ſi qua
mlr. ſm eūdē nicolaū de matha. q ita gloſat. d. auꝛ. et re
fert bal. in. d. auꝛ. Si. n. vir ⁊ vxoꝛ ꝯſtituūt ſe ꝑncipales
debitoꝛes in eodē inſtro vī ꝙ talis ꝯ̄ct⁹ non teneat. quia
ꝑ hoc mlier vī tacite ꝯſentire viro qui in eodē inſtro obli
gat ſe ꝓ ipſo. vt. l. elegāter. §. ſuus pactōis. ff. de dolo. ſed
hoc eſt ꝓhibitū. vt. d. auꝛ. ſi qua mlier. in ꝯ̄triū vī p. d. l. ſi
vir vxoꝛi. §. fi. ff. ad vell. Jaco. de bel. ponit iſtā. q. in coꝛ.
vnde ſumiꝛ. d. auꝛ. ſi qua mlier. ⁊ dicit ꝙ aduocati cōiꝛ
dicūt ꝙ valet. ſed ipſe dicit ꝙ non valet quo ad mulierez
niſi ꝓbeꝛ in vtilitatē mlieris v̄ſum eſſe. ergo ꝯtrahens dʒ
eſſe curioſus vt effectualiꝛ ꝑueniat ad mlierē. ſic. C. de ſa
croſanc. ecc. auꝛ. hoc ius poꝛrectū. ꝑꝛtim in mutuo. quia
iſta auꝛ. non tantū loquiꝛ in mutuo lʒ non excludat ſiles
⁊ an marit⁹ poſſit ſe obligare ꝓ vxoꝛe. vī ꝙ nō. qꝛ ex hoc
reſultet quedā donatio vel quedā irrepetibilis donatio.
qꝛ iuꝛ viꝝ ⁊ vxoꝛē daꝛ raro iudiciū ꝯſtāte mrīonio. ff. d ex
cuſa. tu. l. i. in fi. in ꝯ̄triū eſt veꝝ. qꝛ qcqd agiꝛ inter virū ⁊
vxoꝛē nihil ad creditoꝛē qui curat de dāno. ar. de dona.
l. ut nihil donares. dn̄s Bar. de ſalī. in alle. l. ſi prediū.
ſic dicit. Quero ꝑmo an. d. l. ſi prediū. ꝑcedat ſi fund⁹ in
dotē dat⁹ fuit extimat⁹. glo. ibi ꝑmo ſentit ꝙ n̄. qꝛ aliena
tionē fundi dotalis ꝓhibet. l. iulia. fundi dotalis ꝗ ⁊c̄.
Sed tene ꝯ̄triū ꝙ lʒ ſit extimat⁹ ſi extimatōe q̄ facit empti
onē dn̄iū eſt mariti. ut. l. quotiēs. C. de iuꝛ do. ⁊ ſi extia
tio non facit emptōem qꝛ facta eſt deterioꝛatōis ſciende
cā adhuc. l. iulia. fundi dotalis ꝓhibet alienatiōeʒ quia
ita eſt dotalis ac ſi extimat⁹ non fuiſſet. ut. l. ſi inter. C. d
iure do. igiꝛ neutro cāu marito inuito pōt alienari. Sʒ
ſoluēdo ꝯ̄ria glo. dic ꝙ ꝑdicta vera q̄ ad dn̄ij tranſlatiōeʒ
quantū v̄o ad ꝯ̄ct⁹ validitatē ꝑcedit glo. qꝛ ſi eſt extimat⁹
ꝯ̄ct⁹ eſt null⁹ quia ꝯ̄. l. ⁊ hoc declarat glo. ij. d. l. ſi ꝑdium.
ſi aūt extimaꝛ ea extimatōe que facit emptiōem tunc. l.
iulia. ſe non īpedit. qꝛ non eſt dotale. ⁊ ſic ꝯ̄ct⁹ eſt aliquis
tanq̄ rei aliene. ut. ff. de ꝯ̄hen. emp. l. rem alienā. ⁊ hec
fuit intētio glo. in allega. l. ſi prediū. Querit ibideʒ idem
Sali. ſecūdo ſuppoſito ꝙ fund⁹ fuerit inextimat⁹ ⁊ mlier
iurauit non venire ꝯ̄ venditōem vel etiā non iurauit: an
ipſa ꝯ̄uenire poterit. ⁊ qdam ꝙ ſic. quia venditio eſt facta
contra legē. ergo non validaꝛ iuramēto. ut. ſ. de legib⁹.
l. non dubiū. ⁊ ſic venire poteſt contra. ut. j. de agrico.
⁊ cenſi. l. non dubiū quēadmodū. li. xi. Alij dicūt ꝙ vbi
iurauit nō poteſt contrauenire ꝑ auꝛ. ſacra puberuʒ. C. ſi

aduer. ven. Alij diſtinguūt aut mulier eſt minor. ꝛ tunc poſſit cōtrauenire ut quelibet maior. quia iuramētū facit ſolū ipm minorē haberi ꝑ maiori. ſed maior poſſet q̄ vēditio eſt contra. l. iuliam fundi dotalis. ergo ꝛc̄. aut mlier eſt maior etate. ꝛ tunc nō poſſit obſtante iuramēto: ut. d. auth. ſacra. ꝛ tunc debes rñdere ad. l. nō dubiū. q: ibi in ꝑpetuo ꝓhibit⁹ eſt q̄ ꝓhibitio eſt in rē nō in pſonā. verū notarij cauti faciūt mulieres l3 minores iurare de nō ꝯuenīendo rōne etatis ꝛ cuiuſcūq; alteri⁹ cauſe. ꝛ tunc q: duplex eſt ſacrm̄ preſtitū. Primū facit eas haberi ꝓ maioribus ꝛ ſ3 eas ut maiores excludit. Hodie aūt eſt expeditū de iure canoīco ut iurās quātūcūq; minor nō pōt ꝯuenire ut extra de iurīur. c. l3. li. vi. niſi ꝑus iuraſſ3 nō alienare. vl̄ alienāti nō ꝯſentire. ꝛ pmū iuramētū ſeruaret̄: ut ibi no. glo. Querit idē Saly. tertio mlr alienauit vel alienāti cōſenſit nec iurauit. an iḋiſtincte poſſit ꝯuenire. glo. allt. l. ſi ꝑdiū. in ſi. nōbiliter diſtinguit ut ſi emptor fuit ſciēs. tunc ꝯtrauenire poſſit. q: ꝯtus nō tenet nec ipa de euictiōe tenet̄. ſi ignorans tunc ſi preiudiciū venditoris ſciētis tenet quantū ad hoc ut ei teneat̄ de euictōe ad intereſſe nō ut dominiū rei trāſferat̄ q: fieri nō pōt. ſi diſtinguit̄ in vēdēte ſcient̄ liberū hoiem vel rē ſacrā: ut. ff. de ꝯhē. empt. l. liberi. ꝛ. ff. de emp. ꝛ vē. §. fi. Et iſta determinatiōe glo. not. q̄ ꝓhibitio alienatiōis fundi dotalis eſt in rē. ſed i ſolutiōe quā glo. l. prediū poſuit in ꝑcedenti q̄ſtiōe ſentit gl. q̄ ſit in pſona. ꝛ fauore pſone facta ad inſtar ꝓhibitōis alienatōis rei minoris. ꝛ ita no. ff. de fideiuſ. l. cū lex. in glo. fi. et ꝓdeſt hoc ſcire. q: ſi eſt in rē fideiuſſor nō tenet̄: ut. d. l. cū lex. Si vero eſt facta fauore pſone fideiuſſor tenet̄: ut. C. de ꝑdijs mi. l. ꝛ ſi is. ꝛ q̄ ſit in pſona tenet Cy. ꝛ Ray. ſecuti Ja. de ra. Et ideo in queſtiōe ꝑdicta dicunt. aut vxor alienat ꝛ nō tenet cōtractus ſui fauore. iō nec obligat̄ de euictione nullo mō. aut marit⁹ eſt ille q alienauit ꝛ in ei⁹ ꝑiudiciū valet. iō ipe ꝺ euictōe tenet̄. ut no. in. l. vbi. C. ꝺ iure dotiū. cū ei⁹ fauore hec ꝓhibitio ñ ſit facta. ſed vxoris tñ fauore. ar. l. i. ff. ſolu. ma. Vex tñ dicūt q̄ l3 marit⁹ nō poſſit ꝓprio noie ꝯuenire. poterit tñ noie vxoris ad inſtar yconomi q reuocat noie eccleſie p eū alienata: ut. C. de ſacroſanc. eccle. l. iubem⁹. §. ſane. v̄. ꝑdia. facit ad ꝑdicta qḋ no. in. l. cū vir. ff. de vſuc. Aduerte tñ q̄ vxor ipa. ꝛ ꝑ ꝯñs nec marit⁹ ꝓ ea q̄ vxor ipa alienaſſet vel alienāti ꝯſenſiſſet nō poſſet ꝯuenire niſi ꝯſtante mr̄imonio nō poſtea. q: tunc fund⁹ ad ipam eſt reuerſurus. aut ecōtra no. glo. in l. conſtante. C. de dona. ꝑ q̄ facit. ff. de fūdo dotali. l. fundū. ꝛ. ff. de vſuca. l. cū vir. qḋ no. quia caſus non eſt oīo ſimilis. q: in ꝑiudiciū mariti tenet ꝯtus in ꝑncipio. iō facilitter ꝯfirmat̄ ex poſtfacto ſi ad eū res eſt reuerſura. ſ3 q̄ vxor vendit cōtract⁹ eſt a ꝑncipio ei⁹ reſpectu null⁹ ut ipi dicūt. iō ſoluto mr̄imonio l3 tūc res ſit ad ipm reuerſa nō videt̄ cōfirmari: ut. l. q̄ ab initio. ff. de reg. iur. li. vi. ꝛ. c. ñ firmat̄. ꝛ qḋ ibi ꝑ Dy. e. ti. ¶ Quero ab extra ſ3 Saly. ibi tex. dicit in. l. ſi prediū. q̄ vxor nō potuit alienar̄ fūdū dotalē marito inuito qd ſi marit⁹ ꝯſenſit ꝛ voluit. videt̄ q̄ tūc poſſit ut ibi a ꝯrio ſenſu. ꝛ hāc partē tenuit Ja. ꝺ are. ꝛ allegabat q: cū marit⁹ ꝯſentit vxori alienāti dos dicit̄ ei reſtitui. ꝛ ſic deſinit res eſſe dotalis iō ſit alienabilis: ut. ff. ſolu. ma. l. ſeru⁹ dotalis. ꝛ. ff. de fūdo dotali. l. cū in fūdo §. ſi vxor. ꝛ. l. ſi debitor. ſed Franciſc⁹ Accur. Cy. Ray. ꝛ cōiter doc. tenēt ꝯtrariū ꝑ tex. iſti. qbus alienar̄ l3. in ꝑn. ꝛ l. i. §. ꝛ cū lex. C. de re. vxo. act. ꝛ. l. ſi dos ꝯſtan. mr̄imo. l. vna. ad tex. d. l. ſi prediū. allē. ſubaudiūt maxime vel dicit̄ intelligendū eſſe vbi ſubſit iuſta cā dotis reſtituēde. cauſe aūt iuſte ponūt̄. ff. ꝺ iure dotiū. l. mut⁹. §. i. ꝛ ꝺ his plene dicit̄ ꝑ Saly. in. d. l. vna. C. ſi dos ꝯſtāte matri. dñs Raphael fulgoſi⁹ i allē. l. ſi ꝑdiū. ſic dicit. Si querat̄ an res in dotē data poſſit alienari ſic tā videt̄ dicendū. ſi eſt res immobilis ineſtimata nō poteſt alienari olim inuita muliere hodie etiā ea ꝯſentiēte. ff. qb⁹ alienare l3. in ꝑn. Iſta3 concluſionē limito ſic q̄ nō pōt alienari ꝑ maritū. ꝑ vxorē aūt marito ꝯſentiēte poteſt alienari eo caſu quo marit⁹ poſſ3 dotē mulieri reſtituere de qb⁹ in. l. ij. ꝛ. l. quāuis. ff. ſolu. ma. plene hoc no. ꝑ Cy. in allē. l. ſi ꝑdiū. Scḋo limito q̄ l3 nō poſſit alienari vēdēdo. ꝑmutari tñ pōt vel cū marito vl̄ cū alio. ita q̄ nō fiat deterior ꝯditio dotis. hoc voluit Albertc⁹ in. l. vnica. §. ꝛ cū lex. C. de rei vxo. act. ꝛ Bal. tāgit in. l. i. ꝛ patet ex his que dicta fuerunt in. l. quāuis. ff. ſolu. ma. ꝑ. d. Raſa. cuma. ꝛ. l. ꝯſtant. de iure dotiū. Tertio fallit ſi iuramentū eſt appoſitū a muliere tūc valeat donatio ſi mulier ꝯſentiat cū iuramēto: ut i. c. l3. de iureiur. li. vi. ꝛ. c. cū ꝯtingat. e. ti. ꝛ. c. l3. niſi mulier ꝓuidiſſet ꝑmo ſibi iurādo ſe nō ꝯſenſurā. q: licet poſtea iuraret nō valeret. ut in. c. l3. allē. ꝛ tangit Bar. in ſili. in. l. ſiquis. ꝓ co. ff. de fideiuſ. vbi aūt res imobilis eſſet extiata ſimplicit̄ tunc nō eſt dubiū. q: res nō eſt dotalis: ut. l. quotiēs. C. de iur̄ dotium. ſi aūt eſt extimata ſm formā. l. ſi extiatis. ff. ſolu. ma. tūc ſm glo. ibi pōt alienari ꝯſenſu mulieris alſ non. Si vero loquimur ꝺ re mobili. ſiquidē eſt res mobilis q̄ nō ꝑt ſuari. puta q̄ ꝯſiſtit pondē: nūero vel mēſura q̄ ſeruando ſuari nō ꝑt. tūc pōt alienari: ut. l. res in dotē. ff. de iur̄ dotiū. Si aūt eēt res mobilis q̄ ſuādo ſuari pōt. i hoc cōmunis ſnia videt̄ q̄ alienatio teneat a ꝑncipio. ſed ex p⁹ facto reuocet̄ ut ꝑ Bar. in allē. l. ſi extiatis. niſi ſit datio libertatis. ut. l. dotalē. e. ti. ꝛ hoc ſi eſt int̄ uiuos. ſec⁹ ſi in vltima volūtate. Itē in ſubſidiū dat̄ mulieri vēdicatio ꝯtra quēlibet. ſiue res ſit extiata ſiue nō: ſiue mobilis: ſiue imobilis. l. in reb⁹. C. de iure dotiū. Adde hic q̄ l3 fund⁹ rei dotalis dat⁹ in dotē inextiate abſq; iuramēto nō poſſit alienari ēt ꝯſentiēte muliere: ut in. l. vnica. §. ꝛ cū lex. C. de rei vxo. act. tñ ſecus eſt ſi fuiſſet extiat⁹. q: tunc l3 nō poſſit alienari ſine ꝯſenſu mulieris in ipius ꝑiudiciū. tñ ipa conſentiente poterit alienari. dūmodo inueniat bin⁹ ꝯſenſus ſm formā aut̄. ſiue a me. C. ad vell. ꝛ dūmodo ēt ſint alia bona in facultatib⁹ viri. ex quib⁹ mulieri pōt ꝯſuli ut voluit glo. ſm vnū intellectū in allē. aut̄. ſiue a me. ꝛ hoc ꝑcedit q̄ extiatio fuit talis q̄ faceret emptionē quod quando ſit no. per glo. in. l. ſi int̄. C. de iure dotiū. idē ſi ſolum extiatio fuit facta ad finē ut videret̄ an res efficeret̄ deterior ꝑ. l. ſi extiat3. ff. ſolu. ma. ubi hoc t3 Ja. de are. Bart. ꝛ Bal. quod valde notādū. quia ꝑma facie videret̄ ꝯtrariū ex quo extimatio nō fuit facta ad finē emptōis. ꝛ ſic vr̄ remanere res dotalis. ꝛ idē videt̄ q̄ ſi res mobilis fuiſſet data in dotē ꝑ dictā aut̄. ſiue a me. ꝛ ex ꝑdictis patet q̄ interdū alienat̄ res data in dotē. ꝛ tunc d3 diſtingui an fuerit mobilis aut imobilis. ꝛ ſi imobilis an fuerit extiata an non. nā ex ꝑdictis ſatis apparet an poſſit alienari conſentiente muliere. ſi uero alienat̄ donatio ꝓpt̄ nuptias. tunc recurrendū eſt ad dictā aut̄. ſiue a me. q: aut fuit donata res imobilis aut mobilis. Et hoc ꝑmo caſu h3 locū dict. aut̄. ut ibi no. Interdū uero mulier ꝯſentit alienatiōi rei ſibi obligate ꝓ dote. ꝛ tūc loquit̄ lex etiā. l. iubem⁹. cum ibi no. C. ad uellē. q: nocet mulieri. dū tñ ſupſunt alia bōa ex qb⁹ mulieri poſſit ſatiſfieri nec hoc caſu requirit̄ bin⁹ ꝯſenſus: ut p3 ex dict̄ iurib⁹ cū ibi no. ꝑ Bar. ꝛ max. i. d. l. iubemus. Inťdū mulier uult ſe obligare ꝓ uiro uel pignu⁹ dare ꝓ obligatōe uiri. ꝛ tūc h3 locū aut̄. ſi q̄ mulier. C. ad uell. d. Bar. de Saly. i. l. unica. §. ꝛ cū lex. C. ꝺ rei uxo. act. ſic dicit ut res lucidi⁹ pateſiat. dic aut cōſentit mulier alienationi fundi dotalis ꝛ ꝓprie dotalis. q: inextiati ꝛ non ꝑiudicat ſibi. ut hic etiā ſi iuret: ut nota. ff. in alia glo. allēta. §. ꝛ cū lex. ꝛ hoc de iure nr̄o. de iure canonico ꝓpter iuramentū nō ꝑt ꝯuenire. c. l3. li. vi. de iuſiur. aut ꝯſentit alienationi fūdi extiati in dotē dati. ꝛ tūc ꝑiudicat

ſibi.vt hic ī littera.ꝙ intellige ſi ſuperſint viro res ex
quibꝰ poſſit ſatiſfieri vxori: nõ alſ.ut.ſ.⁊.C.de iu. do.l.
in rebus.⁊ aut.ſiue a me.C.ad vell. Aut cõſentit aliena
tioni alteriꝰ rei mariti ⁊ ꝓiudicat ſibi.ut in.d.§.⁊ cũ lex.
⁊.l.iubemꝰ.C.ad vell.⁊ dic ut ibi. Aut conſentit aliena
tiõi rei ſibi ꝓpter nuptias donate.⁊ dic ut in.d.aut.ſiue
a me. Quid aũt de re mobili in dotẽ data. Dicit glo.in
allega.§.⁊ cũ lex.ꝙ videt̄ ꝙ teneat alienatio.quod patꝫ
quia ſeruũ dotalẽ manumittat.C.de ſeruo pig.dato.l.i.
⁊ quia cũ hic ꝓhibeat in immobilibus ꝑmittere videt̄ in
mobilibꝰ.arg.l.cũ pretor.ff.de iudi.⁊ hanc partẽ firmat
glo.ff.quibꝰ alienari licꝫ.in ꝓnci.⁊ ibi videt̄ caſus ꝓpter
dictõnem tantũmodo. Dicit enĩ in rebꝰ tantũmodo ſoli.
⁊ hoc tenet Azo in ſumma in ti.de fundo dota. hoc idẽ
Jaco.de raue.ꝑ dictas ratõnes.addit etiã quia ꝓhibitio
alienatõis in rebꝰ eccleſie nõ trahit̄ ad res mobiles.vt.l.
iubemus.⁊ aut.hoc ius porrectũ.C.de ſacroſanc.eccle.
⁊ quia hoc olim erat in tutoribꝰ.vt.l.lex que tutores.C.
de admi.tuto. Sed quedã alia glo.in aut.ſiue a me.in fi
ne magne glo.diſtiguit. Aut res mobiles nõ poſſunt ſer
uando ſeruari: ⁊ tũc poſſit alienari. Aut ſeruando ſeruant̄ vt
ſunt ſerui: ⁊ tũc nõ poſſit.ar.d.l.lex.que fallit libertatꝭ fa
uore.C.de ſuo pig.dato manu.l.i. Sed Pe.⁊ Jac.de
ra.in rebꝰ mobilibꝰ diſtinguũt ſic. Aut qꝛ an poſſint alie
nare ſine volũtate mulieris in ꝓiudiciũ eius ita ꝙ ſoluto
matrimonio non poſſit eas vẽdicare: ⁊ dicit ꝙ nõ poteſt
⁊ non ex diſpoſitõe legis iulie. quia ita tantũ in rebꝰ ſoli
diſponit ſed alio reſpectu. quia licet maritus interim ſit
dominus: tamẽ ſoluto matrimonio dominiũ eſt reuerſu
rũ ad ipam mulierẽ.l.in rebus.C.de iure do.que etiã in
immobilibꝰ loquit̄. ⁊ ſic matrimonio ſoluto poteſt vẽdi
care ſicut ille qui vendit rem ſuã ſub pacto adiectõnis in
diẽ.vt.ff.de in diẽ adiec.l.iij.vel.iiij. Facit etiã in ſili.C.
cõia de lega.l.fi.⁊ aut.res que. Aut qͥrit̄ vtrꝫ poſſit aliena
re volũtate mulieriſ.⁊ tũc aut mlier ꝯſentiẽdo vꝫ intercedẽ
⁊ tũc nõ poſſit.qꝛ ꝯſenſus mlieris ei non ꝓiudicat.C.ad
vell.l.ſi mulier. Aut vxor ꝑ ꝯſenſum nõ dꝫ intercedere.
quia nõ alienat ex neceſſitate: tũc tenet alienatio ⁊ ꝓiudi
cat mulieri. Et tamẽ iſte opiniões euitent̄ eſt conſiliũ vt
res mobiles dent̄ extimate maxĩe quia deteriorant̄ vel ĩ
tpe cõſũpũt̄. Jo.de ĩmo.ff.de vſuca.ſic dicit. Si maritꝰ
alienat fundũ dotalẽ ipſemet põt recuperare ⁊ ꝯtra ꝯtum
venire ex ſua pſona.⁊ ita tenet glo.q̃ cõiter ꝑ doc. appro
bat̄ in.l.i.§.⁊ cũ lex.C.de re.vxo.ac. licꝫ ꝯriũ no.glo.in
l.cũ vir.ff.de vſucap.⁊ nõ ob.l.cũ ꝓfitearis.C.de reuo.
dona.nec.l.ſi vẽdicãtꝭ.ff.de euic.quia illa eſt ꝙ qs nõ po
teſt venire ꝯtra factũ ſuũ ꝓpꝛiũ.que fallit quãdo factũ eſt
ꝓhibitũ a iure ꝓpter publicã vtilitatẽ. nã tũc põt etiã ipſe
idem venire ꝯtra.vt ꝓbat̄ expſſe in.l.queãdmodũ.C.de
agri.⁊ cen.⁊ no.ꝑ doc.in.l.poſt mortẽ.ff.de adop.⁊ per
glo.⁊ cano.in.c.noſti.de elec.⁊ in.c.diuerſis fallacijs.ꝺ
cle.coniu.vbi etiã ꝑ Inno.⁊ tangit̄ etiã in.d.l.vẽdicãte.
facit qꝺ no.in.l.i.C.de libe.cã.vnde cũ ꝯſtãte mrĩonio
maritꝰ ſit dominꝰ dotis ſeu rei dotalis ſuo iure ipſe vendi
cabit non obſtãte alienatõe ꝑ eũ facta ex quo eſt ꝓhibita
ꝓpter publicã vtilitatẽ.vt patet in.l.i.ff.ſoluto mrĩonio.
ꝯiũcta.l.lex iulia.de fundo do. mlier aũt ſoluto mrĩonio
vꝫ poſſe vẽdicare.vl̄ qñ vir agit ad inopiã.vt in.l.ĩ rebꝰ.
⁊.l.vbi adhuc.C.de iure do.⁊ etiã voluit glo.no.⁊ ling.
melior q̃ ſit in corpe iuris inſti.q.mo.alie.lꝫ.in ꝓn.⁊ no.
ſpecu.in ti.de emp.⁊ ven.§.tertio loco.v.qd ergo ſi vir.
ad fi.ibi ꝯſueuit autẽ notari ⁊c. ⁊ intellige dicit ipſe Jo.
ꝓdicta vera ſi vẽditio eſt facta emptori ignorãti rẽ dotalẽ
qꝛ nihilominꝰ ſtat eadẽ rõ.qꝛ alienatio ñ valet ꝓpt̄ publi
cã vtilitatẽ: ideo dꝫ admitti ad reuocãdũ. ⁊ intelligo etiã
dicit ipſe Jo.ſi iuraſſet ipſe maritꝰ nõ venire ꝯ: qꝛ talis alie
natio non eſt ꝓhibita in ſui fauorẽ ſꝫ in fauorẽ tertij ſcilꝫ
mlieris ne remaneat indotata.ideo tale iuramẽtũ non li
gat ꝑ tex.in.c.cũ ꝯtingat.a ꝯrio ſenſu de iureiu.qꝛ lꝫ quis
poſſit iuri ꝓ ſe introducto renũciare: non tamẽ põt renũ
ciare iuri in alteriꝰ fauorẽ introducto.vt ꝓbat̄ in.l.ſi vnꝰ.
in.§.ante oĩa.ff.de pac.⁊ in.c.ſi diligẽti.de fo.ꝯpe.⁊ ple
ne ꝑ doc.⁊ Bar.in.l.fi.C.de pac.⁊ in.l.pactũ inter he
redes.ff.de pac.⁊ glo.no.in aut.vt ſine ꝓhibitõne mrĩs.
coll.vij.⁊ ſi dicis ꝙ ſup hoc cãu iuramẽtũ vꝫ tẽdere in ꝓ
iudiciũ alteriꝰ qꝛ reipublice. ac ſi etiã ſi mulier iuret non
debeat ligari.quod eſt ꝯ dictũ.c.ſi ꝯtingat. Rñderi põt
ꝙ inquãtũ ibi dicit̄ ꝙ iuramẽtũ non ligat ſi vtit̄ in preiu
diciũ alteriꝰ debet intelligi.ſ.ꝓuati.ſecꝰ ſi reipublice ſecũ
dario ⁊ non ꝓncipaliter. vt eſt qñdo mulier iurat iuxta
no.plene ꝑ Bar.in.l.i.ad fi.ff.ſolu.ma.⁊.ff.de fideiuſſ.
l.ſiquis ꝓ eo. Si aũt in ꝓiudiciũ reipublice ꝓncipalr̄ eẽt:
tũc non obligaret.vt in.c.quãto.de iurm. Itẽ non ob.ꝓ
dictis ſi dicas ꝙ maritꝰ ꝯſtãte mrĩonio eſt dominꝰ rei do
talis ⁊ debet ꝑcipe fructꝰ.vt.l.dote ancillã.C.de rei vẽ.
⁊ de eiꝰ preiudicio tantũmodo videt̄ agi: ⁊ ꝑ ꝯñs non vꝫ
poſſe repetere obſtãte ſuo iuramẽto. quia rñderi poteſt
quia licet ſit dominꝰ ⁊ fructus ꝑcipere debeat: tamẽ tene
tur ipſos conuertere in onera matrimonij.vt.l.ꝓ oneri
bus.C.de iure do.⁊ per conſequẽs ſubueniri mulieri in
opportunis.ideo non viri ſimpliciter eſt ꝓiudiciũ ſi nõ re
uocat̄ fundꝰ dotalis: immo etiã mulieris. Itẽ ꝓpter tale
ꝓiudiciũ admittit̄ ad reuocandũ licet in conſequẽtiã ipſe
vtilitatẽ percipiat.arg.l.i.ff.de auc.tu.⁊ ſic quodãmodo
dicit̄ ex parte mulieris recuperare dicta de cauſa.⁊ hoc
modo poſſet ſaluari id quod ſentit glo.in.d.l.cum vir.⁊
etiã Angelꝰ qui dicit ꝙ reuocat ex pſona mlieris non ex
ſua.tamẽ recte conſiderãdo ex pſona ſua ſeu ex iure ſuo
ꝓpter ſuũ dominiũ reuocat ipſo iure.⁊ hoc reſpectu põt
dici ex pſona ſua reuocare. quia ex iure in pſona ſua reſi
dẽtis.⁊ licꝫ maritꝰ eẽt alſ locuples ⁊ ſoluẽdo bene poſſet
deſeruire oneribꝰ mrĩonij.tamẽ adhuc puto dicit Jo.ꝓce
dere quod eſt.ſ.dictũ.qꝛ pignus ſubueniri poterit ſi habe
bit etiã fructꝰ rei dotalis qui debẽt eẽ penes illũ qui one
ra mrĩonij ſuſtinet.l.ſi is qui.§.qꝺ dꝫ.ff.de iure do.⁊ fa
ciliꝰ aduocabit mlier ab hẽdibus viri ſoluto mrĩonio q̃
ab alio extraneo. facit qꝺ hꝫ in aut.vt immo.ante nup.
dona.§.fi.in ꝓn.coll.vi.nã hẽs nõ põt referre queſtõeꝫ
dñij in extraneo.ſecꝰ.l.ſiqs ꝯductõis.⁊ ibi no.C.locati.
¶ Sꝫ ſi maritꝰ vẽdit rẽ dotalẽ an teneat̄ de euictõne re
ꝑio triplicẽ opi. Una fuit indiſtĩcte ꝙ nõ ꝑ.l.cũ lex.ff.de
fideiuſ.iuxta.l.nondũ.C.de legi.⁊.l.lex iulia.alleg.ſ.⁊
hãc tetigit ſpecu.in ti.de emp.⁊ vẽ.§.tertio loco.vſi.ſed
pone vxor.⁊ v.ſꝫ in cãu ꝓmiſſo. Secũda fuit opi.ꝙ tene
ret̄ ꝑ.l.⁊ ſi is.C.ꝺ ꝓdi.mi.ſaltẽ ad ꝓciũ ꝑ.l.ẽptor.§.fin.
C.cõia de leg.nã ſicut ibi res erat vẽdẽtis ⁊ ſubiecta reſtõi
ita ⁊ iſta.tãgit bar.in.l.cũ vir.ff.ꝺ.vſuca.in.iiij.op. Ter
tia fuit ꝙ ſi emptor fuit ignorãs tũc teneat̄ de euic.mari
tus.ſecꝰ ſi ſciẽs. ⁊ in ipa vꝫ reſidẽ ſpec.in.d.vſi.ſed pone
vxor.⁊ ĩ v.ſꝫ ĩ cãu ꝓmiſſo.⁊ eã ſeqt̄ Jo.fabri inſtitꝭ.q mo.
alie.lꝫ.ĩ ꝓn. Et ibi ꝯcludit ꝙ ſi emptor fuit ſciẽs tenebit̄
maritꝰ de euic.ſi expſſe fuit ſtipulatꝰ emptor de euic.ꝑ.l.ſi
fundũ.C.ꝺ euic. Potes dicẽ ꝙ aut qͥrit̄ an teneat̄ ad ꝓ
ciũ: aut an vltra teneat̄ ꝺ euic.ꝓmo cãu ſi ẽptor fuit igno
rãs ⁊ ius factũ ignorauit fundũ eẽ dotalẽ: ⁊ ſine dubio po
terat repetẽ ex q̃ fuit bõe fidei.vt voluit gl.ĩ.l.queãdmo
dũ.C.ꝺ agri.⁊ cẽ.⁊ ĩ.c.ſpialẽ.§.i.ſeu ĩ ꝓn.ꝓncipij ꝺ ꝓhi
bi.feu.alie.ꝑ Fre: Itẽ ſi ſciuit factũ ⁊ ignorauit ius.vt vo
luit gl.in.d.l.queãdmodũ.nã licꝫ nõ cẽſeat̄ bone fidei q̃
ad vſucapionẽ: tamẽ ſecꝰ q̃ ad alia.l.ſi fur.cuꝫ ibi no.§.i.
ff.de vſucap.preſumit̄ autẽ ignorantia iuris ſi erat perſo
na ruſtica vel alia cui licꝫ ius ignorare.l.eũ de indebito.

ff. de ꝓba. ⁊. l. i. §. i. ⁊. ff. de iur. ⁊ fac. igno. al's nõ p̄ſume
tur niſi aliť appareat. l. leges. C. de legi. ⁊ not. plene per
Bar. in. l. q̄ꝺ nerua. ff. depoſiti. Si aũt ſciuit ius ⁊ factũ
ipſe emptor. tũc videť etiã ꝙ poſſet recuperare ipm p̄ciu͡z
p. d. l. fi. §. emptor. C. cõmu. de le. vbi etiã ſciẽs recuperat
in caſu illo ⁊ pauť. qui res. cu͡z ſua glo. C. de ſacroſanc. ec
cleſie. ⁊ iſtã partẽ tenet Ja. de ra. in. d. l. cũ vir. ⁊ rñdet ad
alle. l. quẽadmodũ. que dicit oppoſitũ. q2 ibi ꝓhibeť res
de iure cõi alienari. ſecus qñ ꝓpter ſpãlem fauorẽ mulie
ris. ⁊ q2 res eſt viri licet ſit ſubiecta reſtitutõi. iõ d3 poſſe
agi. ut. d. §. emptor. ꝯtrariũ credo de iure dicit Jo. p. d. l.
quẽadmodũ. nam imputandũ eſt ei q cõtra legũ interdicta
ſcienť mercať ut ibi diciť. vñ videť emptor deliquere cõ
tra interdictũ legũ ꝯ̄hendo ſcienter. iõ puniť ut ꝑdat p̄ciu͡z
ut ibi diciť. ⁊ hanc ptẽ videť velle Jo. fabri. inſti. qb᷒ mo
dis alienare l3. in p̄n. Nec ob. q̄ꝺ habeť in. d. §. emptor.
quia interim ibi añ aduentũ ꝯditiõis nõ impediť tranſla
tio dñij. ⁊ ſic nõ eſt oĩo interdictũ cõmertiũ. iõ magis ſbue
niť emptori hic ſecus quia nullo mõ trãſfert dñiu͡z. Ite͡z
nõ ob. q̄ꝺ no. in. d. auť. qui res. q2 licet glo. ibi teneat illã
opi. ꝙ emptor ſciens recuperat p̄ciũ ab yconomo. l3 non
ab eccl'ia. ⁊ videať ſequi oĩo Inno. in. c. ſi qs p̄ſbyterũ. ex
tra de reb᷒ eccle. nõ alie. tñ cõtrariũ tenet glo. in. §. ſi qs.
s̄. in auť. d̄ nõ alie. in. ij. colla. ⁊ eã ſequũť doc. cõiter ma
xime Cy. Ja. bu. Bar. in. d. auť. q res. ⁊ etiã gl. in. c. ad
audientiã. extra de reb᷒ eccle. nõ alie. ⁊ hec ps videť ve
rior p. d. l. quẽadmodũ. que fundať ex rõne quã dixi. ſ. ꝙ
ſciẽť ꝯtra interdicta legũ ꝯ̄xit. nõ aũt fundať ſup rõne Ja.
de are. in auť. que rõ ꝯcludit etiã i caſu. d. auť. q res. Cre
do tñ ꝙ nõ remanebit preciũ penes maritũ. cũ ſit in pari
cauſa turpitudinis cũ emptore. iõ auferť ab eo p fiſcũ tan
q̄ꝫ ab indigno: ut voluit glo. in. l. quẽadmodũ. ⁊ facit. l. lu
cius. ff. de iur. fiſci. ⁊. l. ij. C. de ꝯdi. ob tur. cau. Si autẽ q̄
ras an ad aliud p̄terq̄ꝫ ad p̄ciu͡z poſſit agi. conclude ſi fuit
ſciẽs clarũ ꝙ nõ agit etiã ad p̄ciũ q̄ꝺ intellige etiã ſi ille fu
iſſet illud ſtipulat᷒ ſibi reddi in caſu euictiõis l3 gl. ſentiat
ꝯ̄triũ in. d. l. quẽadmodũ. ⁊ ẽt Ja. in loco p̄allega. ⁊ ſimiliť
ſpec. ſed puto ꝙ nõ bene. q2 talis ſtipulatio foueret cauſã
turpẽ p ea q̄ ſupra dixi. ⁊ que habẽť in. l. quẽadmodũ. iõ
nõ debet tenere. l. generaliť. ⁊. l. ſi plagij. ⁊ q̄ꝺ ibi not. ff.
de ver. ob. Si aũt fuiſſet ignorãs tũc videť velle. Jac. de
are. p̄dict᷒ ⁊ Spec. in locis p̄alleg. ⁊ glo. in. d. l. ſi p̄diu͡z.
ꝙ teneať de euic. ad intereſſe vltra p̄ciu͡z: Sed forte poſſet
dici oppoſitũ ꝙ exquo lex ꝑmittit maritũ venire ꝯ̄ ꝯ̄tentum
ad ipam rem vẽdendã nõ d3 p viã indirectã ꝓhibere ipm
a venditiõe p. d. l. cũ lex. ff. de fideiuſ. fateor tñ ꝙ ſi res eẽt
meliorata p viã exceptõis ſaltẽ ꝯſequereť melioratiõe͡z: ut
l. in fundo. ff. de rei vẽ. ⁊ forte ẽt ad illud ꝯpeteret actio. ſ3
ſi vellet agere q̄ten᷒. res nõ eẽt meliorata nec vir locuple
tať. tũc videť ꝓcedere q̄ꝺ dixi. ⁊ p p̄dicta videť poſſe de
cidi. ¶ Quid ſi ipſe emptor ſtuiſſet ſtipulat᷒ duplã vl' aliã
penã noĩe euictõis an poterit peteř. Spec. in loco p̄alle.
tenuit ꝙ nõ ſi fuit ſciẽs. q2 tũc nil petẽ potuit vltra p̄ciũ p
l. fi. §. emptor. s̄. alle. ſec᷒ ſi fuit ignorãs. Sed gl. in. l. quẽ
admodũ. ⁊ Ja. in loco p̄alle. voluerũt ꝙ poſſet petẽ. etiã ſi
fuit ſciens credo ꝙ fuit ſciens ꝙ poterit agere. q2 dicta ſti
pulatio nõ videť fouere cauſa͡z turpẽ. ut p̄dixi idem ſi fuit
ignorans q2 nõ poterit petere penã. l3 poterit p̄ciũ pete
re ut p̄dixi. Et rõ eſt q2 exquo lex ꝑmittit ſibi ex iure ſuo
vendicare nõ d3 p indirectũ ĩpedire p aliã viã ut ꝓbať ex
p̄ſſe in. d. l. cũ lex. Nec ob. p̄dict̃. l. ſed ⁊ is. s̄. d̄ p̄dijs mi.
q2 ibi nõ recuperabat adminiſtrator miõris rẽ ex iure ſuo ſ3
ex iure minoris. iõ ibi bñ teneť ad pena͡z. hic aũt ex iure
ſuo recuperat. iõ nõ eſt ꝯueniẽs ꝙ teneť ad penã p rõne͡z
d. l. cũ lex. ⁊ p̄dicta ꝓcedũt qñ vir vẽdidit ſine ꝯſenſu mu
lieris. idẽ dicas ſi cũ ꝯſenſu mulieris. ſi ñ interuenit iuramẽ
tũ vxoris p. l. i. §. ⁊ cũ lex. C. de rei vxo. act. idẽ ſi ꝯſenſit cũ
iuramẽto. ſi loquimur de iure ciuili: ut. l. nõ dubiũ. C. de le
gi. ⁊ no. in. d. §. ⁊ cũ lex. ſec᷒ de iure cano. q̄ꝺ in hoc p̄ua
let iuri ciuili: ut in. c. cum cõtingat. de iureiur. ⁊. c. l3. e. ti.
in. vi. vnde tũc qñ mlr cũ iuramẽto cõſenſit tut᷒ eẽt ẽptor
nec poſſ3 vir q alienaſſ3 mlꝛe ꝯſentiẽte reuocare. nec ẽt
ipa mulier ſoluto matrimonio.

s

Ed nũc reſtat uidere

q̄d econtra qñ mulier vendit ſeu alienat rem
dotalẽ. cõclude ꝙ ſi alienat viro nõ ꝯſentiẽte
ñ valet ⁊ non p̄iudicat viro: ut. l. ſi p̄diũ. C. de iure do. ſi
aũt vir ꝯſenſiſſet videreť ſec᷒ p. d. l. ſi p̄diũ. a ꝯ̄rio ſenſu ꝙ
ſequiť ibi Ja. de are. ſed tene ꝯtra. ſm Bar. ⁊ Cy. ⁊ cõi
ter oẽs. q2 nõ valet i ſili ar. a ꝯ̄rio ſenſu p id q̄ꝺ habeť i p̄
di. §. ⁊ cũ lex. ⁊ inſti. qb᷒ alie. l3. i p̄n. iõ tene ſecure ꝙ vir
poterit rẽ abuocare ꝯſtãte mr̃imonio ñ obſtante ꝯſenſu p
eũ p̄ſtito p. d. l. quẽadmodũ. p id q̄ꝺ plene. s̄. dixi. S3 tũc
eſt dubiu͡z an ſoluto mr̃imonio mlr poſſet reuocare. vidi
iſtã queſtiõem de facto ⁊ dicebať ꝙ ñ. q2 ꝯfirmabať alie
natio p eos ius ſupueniẽs mlieri p hãc. l. ⁊ ꝓ hoc vr̃ glo.
fin. q̄ ñ ẽ alibi in. l. ꝯſtãte. C. de dona. ⁊ eã videť ſeq Cy.
⁊ Bal. in. d. l. ſi p̄diũ. ⁊ ſpec. in. d. §. iij. v̈. ſed nũqd ꝯſitea
tur. ꝯ̄riũ ſentit glo. iſti. q. mo. alie. l3. in p̄n. vbi dicit ꝙ ſo
lu. mr̃io mlr reuocat. ⁊ idẽ ſpec. in. d. §. iij. i. v̈. conſueuit
ãt notari. ⁊ hãc ptẽ dič Jo. puto veriorẽ q2 nõ ceſſat rõ legiſ
inhibẽť alienationẽ. q2 intereſt mlieris ſibi ꝯſuari rẽ dotalẽ
ẽt ſolu. mr̃imonio: ut ſic poſſit iterato nubẽ. l. i. ff. ſolu. ma.
⁊ hoc puto veꝛ ẽt ſi emptor fuit ignorãs q2 adhuc ſtat di
cta ratio. ⁊ q2 ẽt tũc ñ vr̃ obligata de euic. p rationẽ Sy. l.
cũ lex. ⁊ voluit ẽt ibi Bar. ⁊ clari᷒ Jo. i alle. loco: ut. s̄. iõ
non ẽ ratio q̄re debeat ꝯfirmari. exq̄ alienatio ẽ nulla nec
obligať mlr de euic. nec ẽt ceſſat ratio legis. ⁊ credo qñ
mlr ñ iurauit. ſi ãt mlr iuraſſ3 ñ ꝯ̄uenire. tũc tale iuramen
tũ ñ p̄iudicaret viro ſi ñ ꝯſenſiſſet p tex. i. d. c. cũ ꝯtigat. a
ꝯ̄rio ſenſu. Si ãt ſolu. mr̃imo. tũc i effectu ꝯfirmareť aliť
q2 mulier obſtãte ſacr̃o ñ poſſet ꝯ̄uenir̃: ut. d. c. cũ ꝯtigat.
⁊ hoc caſu p̄t ſaluari gl. i. d. l. ſi ꝯſtãte. ⁊ opi. Cy. ⁊ Bal.
Si ãt mlr alienauit cũ ſacr̃o ꝯſentire viro. tũc nec vir nec
mulier admittũť ad reuocãdũ: ut. d. c. cũ ꝯtigat. maxĩe ſi
ẽt vir iurauerit. idẽ tñ credo ⁊ ſi non iuraſſet exquo iurat
tñ mulier cui᷒ fauore lex ꝓhibuit alienationẽ: ut i. c. cu͡z
ꝯtigat. vbi ãt mulier alienat ñ iteruenĩẽte iuramẽto mlieris
tũc ut dixi ñ ĩpediť reuocatio p viꝛ ꝯſtãte mr̃imonio: ẽt ſi
ipſe iuraſſet. exquo mulier ñ iurauit nec ſimiliť ĩpediť mu
lier ſoluto mr̃imo. An ãt qñ mulier alienat poſſit emptor
petere p̄ciuni. ꝯclude ꝙ ñ ſi fuit ſciẽs. ẽt ſi exp̄ſſe fuit ſtipu
lat᷒ eo caſu quo alienatio ñ t3 p ea q̄ p̄dixi qñ vir alienat.
ſec᷒ ſi ig̃rauit q2 tũc poterit petẽ p̄ciũ ñ tñ penã p. d. l. cu͡z
lex. i ratõne ſui. ẽt ſi fuiſſet ig̃rãs ẽptor. ⁊ hoc voluit Ja. in
loco p̄alle. q rñdit ad. l. ⁊ ſi is: C. de p̄di. mi. ꝙ ibi admini
ſtratio ñ reuocat ex iur̃ ſuo. ſec᷒ ſi i muliere. iõ tũc ſuccedit
rõ legis cũ lex facit q̄ꝺ ibi no. p Bar. vñ nec vr̃ tũc aliť te
neri de euictiõe. ſi ẽptor fuit ignorãs ñ bñ dixit. ⁊ hoc ſat̃
fuit de mẽte Bar. ⁊ i. d. l. cũ lex. ſi itelligeres ⁊ ſolũ᷒ reſpe
ctu p̄cij. Ex p̄dict̃ ẽt patẽ p̄t. Quid ſi vir ⁊ vxor ſimul vẽ
dãt rẽ dotalẽ ſeu qlibet ſolũ ꝓ pte ſe obliget. ⁊ ſiue qlib3 i
ſolidũ: ⁊ ſiue vt̃q3: ſiue alť tũ. Quid ãt qñ vt̃q3 vẽdidit. an
ſaltẽ ꝓ dimidia tenebiť mulier ad preciũ. eo caſu quo vẽ
ditio non tenet. videtur ꝙ ſic. exquo preciũ vtriq3 diciť ſo
lutũ. ar. l. reos. §. cum in tabulis. de duob᷒ reis. ⁊ hãc ptẽ
videtur tenere Barto. in quodam ſuo conſilio q̄ꝺ incipit
pũctus queſtõnis talis eſt dña. P. nupſit cuidã. L. i con
trariũ facit fortiť q̄ꝺ habeť in auť. ſi q̄ mulier. C. ad vell.
ubi quãdo mulier ⁊ vir in codẽ inſtrumẽto ſe obligãt nõ
teneť mulier: niſi quatenus doceať verſum eſſe in vtilita

tem mulieris. ⁊ hanc partē etiā videt̃ tenere Spe. in ti.
de ſolu. ⁊ liberi. §. ante omnia. v̄ſic. ſed pone vir. ⁊ hanc
ptē puto veriorē p. d. auť. ſi qua mlier. ⁊ quia ut docet ex
periētia marit⁹ vere pcipit pecuniā: ſed ꝓ cautela empto
ris quādocꝫ mulier pn̄cipalr̄ ſe obligat ⁊ cōfitet̃ ſe pcūiā
receptiſſe: nec cōmode mulier pōt etiā bene reſiſtere volū
tati viri. ideo ſatis eſt viſum ꝙ nō teneat̃ etiā ſi in inſtru
mēto dicat̃ pecuniā ſibi fuiſſe nūeratā, ꝓut videt̃ ſentire
ſpecu. in. d. v̄ſi. ſed pone vir. ⁊ videt̃ de mēte dicte auť. ſi
q̄ mulier. que p̄ſuppouit v̄ſimiliter ſic factā ratiōꝫ ſupi⁹
tactā. Nec ob. d. §. cū i tabulis. quia quod ibi dicit̃ ꝓce
dit regulariter in his qui poſſunt ſe obligare. ſed fallit in
muliere q̄ue nō pōt ſe obligare al's ꝓ viro: nec etiā regu
lariter ꝓ alijs p id quod habet̃ in. d. auť. ſi qua mulier. ⁊
p. l. i. ⁊ p totū. ff. ad vell. ⁊ hanc qōēꝫ vidi de facto in ciui
tate iſta. Itē aduerte quia dixi. s̄. ꝙ ſi ēptor emit ſcienter
rem dotalē: preciū nō petit nec penā etiā ſi fuerit ſtipula
tus: nō habꝫ obſtare. l. ſi fundū. C. de euic. quia ibi loqt̃
quādo vēdit̃ res aliena que nō eſt ꝓhibita alienari iuxta
l. rem alienā. ff. de cōtrahē. emp. ſec⁹ quando eſt ꝓhibita
alienari. ut. d. l. quēadmodū. ⁊ ſic etiā ſoluit glo. quaꝫ re
puto ſingularē ⁊ que aperte iſtud tenet in. c. i. in ſi. pn̄ci.
de ꝓhib. feu. alie. per Frede. que meo iudicio meli⁹ dicit
q̄ꝫ glo. in. l. quēadmodū. ⁊ q̄ꝫ dicat ſpecu. ⁊ alij tenentes
opi. ⁊ bene facit tex. in. d. c. i. in fine pn̄cipij. Itē nō ob.
l. fi. C. de fundis limi. quia debet itelligi quando emptor
fuit ignorās ſaltē ius. ⁊ ſic fuit in bona fide ut ibi tangit̃
⁊. d. l. quēadmodū. Item etiā aduerte inquantū dixi. nō
cōfirmari alienatiōem factā per mulierē etiā ſoluto mrīo
nio quādo fuit inualida: licꝫ glo. velit cōtrariū in. l. con
ſtante. C. de dona. Nec ob. l. cū vir. ff. de vſucap. quia lo
quit̃ in viro cui⁹ fauore nō eſt ꝓhibita alienatio. ſecus in
muliere cui⁹ fauore eſt ꝓhibita ⁊ in qua nō ceſſat ratio le
gis ꝓhibētis etiam ſoluto mrīonio per. l. i. ff. ſolu. mrīo.
Item nō ob. l. ⁊ heredi. §. filie. ff. de pact. quia ille. §. de
bet intelligi quia diſſoluto mrīonio fuit pactū p̄iudicialiſ
doti. ſec⁹ ſi eo cōſtante etiā ſi conferat̃ in temp⁹ ſoluti ma
trimonij. l. de dic. ⁊. l. attilicin⁹. ff. de pac. dot. ⁊ forte nō
noceret ſi ſit ante mrīoniū: lꝫ glo. dicat ꝯ̄riū in. d. §. filie. de
quo p Jo. de imo. in. l. ſi ſocer. §. luci⁹. ff. ſolu. ma. Item
nec ob. l. ſpem. C. de dona. quia loquit̃ quādo donatur
ſpes actōis rei nō ꝓhibite alienari. ſec⁹ quādo eſſet ꝓhibi
ta p id qō legit̃ ⁊ no. in. l. ſi ad reſoluendā. C. de p̄d. mi.
Itē aduerte quia ꝓ eo qō dixi. s̄. quādo marit⁹ alienat et
ſol⁹ iurat ꝙ poſſet reuocare nō obſtāte ſacramēto. bene
facit qō habet̃ in. c. puenit. lo. i. ⁊. C. ſicut noſtis. extra de
iureiurā. vbi patet ꝙ ſi p̄lat⁹ alienauit rem eccleſie ⁊ iura
uit nō cōtrauenire nō obſtāte ſacramēto pōt reuocare ꝓ
pter vtilitatē eccleſie licet ipſe habeat vti fructib⁹ ꝓ alimē
tis. ⁊ hoc aperte ⁊ clari⁹ tenet ibi An. de bu. in. c. cuꝫ ve
niſſet. s̄. glo. extra de inſtitu. ⁊ hoc etiā in ſimili videt̃ te
nere Ja. in loco p̄al. vbi dicit ꝙ ſi ex mrīonio extant filij
etiā ſi vir ⁊ mulier iuraſſent: nihilominꝰ vir reuocabit cō
ſtāte mrīonio ⁊ mulier eo ſoluto. alle. glo. ſing. ⁊ que nō
eſt alibi in. d. c. cū cōtingat. ⁊ ſic eadē ratōe qū vir iurauit
ſol⁹ ex quo tendit ad p̄iudiciū mulieriſ nō debet impediri
reuocare. forte tn̄ tuti⁹ eſſet petere abſolutiōem a iuramē
to ſaltē ad cautelā que ſine dubio deberet ꝓcedi p id qō
no. in ſili p Inno. in. d. c. puenit. Sed aduerte ꝙ inꝙtū
Ja. vult poſt glo. ꝙ debet attēdi p̄iudiciū qō fieret filijs
nō videt̃ verꝫ. qꝛ filij viuēte p̄re aut m̄re in eoꝝ bonis nō
hn̄t ius. l. nō vſqꝫ. ff. ſiqs a pa. fuerit ma. ⁊ no. By. ⁊ bar.
in. l. fi. ff. de libe. agno. lꝫ gl. aliť ſentiat in. §. ſiqs autē ſi
implēs. in auť. de here. ⁊ fal. coll. i. Sꝫ ipſe rn̄det primo
ꝙ. l. nō vſqꝫ. eſt correcta ẜm quoſdā iuxta no. in. l. i. C. de
inoffi. dona. Uel ſecūdo pōt dici ꝙ aliud ſit in alijs bōis

aliud i dotalib⁹ ex quib⁹ liberi debēt ali. ut. l. vbi adhuc.
C. de iure do. ſed Jo. an. in. d. c. cū ꝯtigat. ſup gl. ⁊ in gl.
ordi. ſup. c. q̄uis. de pac. in. vi. nō tenet. ⁊ dicit ꝙ gl. illa
dꝫ intelligi qū pn̄cipalr̄ v̄git in p̄iudiciū alteri⁹: nō qū ſe
cūdario. ut ꝯtigit in filijs q poſt mortē parētū ſolum pn̄t
ſuccedē: ⁊ ſic nō pn̄cipalr̄ ſꝫ ſecūdario eoꝝ infeſt. Et pro
hac pte facit. qꝛ etiā mlier poſſet in dotē extraneū heredē
inſtituē dūmō relinqret filio legitimā. l. hac editali. §. fi.
cū ibi no. C. de ſecū. nup. ⁊. l. i. C. de inof. do. ⁊ ſic nō vꝫ
hr̄e in effectu mar⁹tus in dotalib⁹ q̄ꝫ in alijs. Nō ob. d. l.
vbi adhuc. licꝫ Jo. an. nō rn̄deat. qꝛ fateor ꝙ mlr̄ q̄ reuo
cat dotē viro v̄gēte ad inopiā dꝫ fruct⁹ ꝯuertere in onera
mrīonij ⁊ ꝯ̄ſter filios alere ut ibi. nā ⁊ ꝯ̄ regulas iuris p
mittit̃ ſibi tūc reuocare cū nōdū ſit ſolutū mrīoniū. ſꝫ nō
p hoc ſeqt̃ ꝙ filij habeāt ius in dotē. nā etiā mr̄ tenet̃ alē
filiū qū nō poſſet a patre ali. iuxta no. in. l. alimēta. C. de
ne. ge. ⁊. l. nēſcui⁹. ff. eo. ti. ⁊ iſtā ptē credo veriorē. hincꝫ
etiā ꝙ ſoluto mrīonio lꝫ nō extēt liberi ex eo tn̄ mlier dꝫ
hr̄e ſuā dotē ⁊ ipſaꝫ dꝫ dare ſecūdo viro: lꝫ hodie debeat
ꝯ̄ſuare ẜm moderatiōem. d. l. hac editali. ſi ꝯtigat eaꝫ po
ſtea mori. Itē aduerte. dicūt qdā ꝙ qū mlier iurauit ipſa
poterit petere abſolutiōem ab iuramēto. ⁊ ſic vꝫ Jo. an.
velle poſt Uin. in. d. c. cū ꝯtingat. vbi dicit Uinc. credo
ꝙ p ſacramētū mlier liget̃ ſed inſtet ꝙ abſoluat̃. Sꝫ cō
trariū credo veri⁹. quia al's illa decretalis ſuiret nobis d
vēto ⁊ erit impoſita v̄bis ⁊ non reb⁹ cōtra. l. ij. C. cōia de
lega. ⁊. c. cōmiſſa. §. porro. de elec. in. vi. puto tamē dictū
Uincē. poſſe ſaluari quando apparet mulierē ꝓpter mi
nas ⁊ v̄bera per maritū ſibi illatas cōſenſiſſe cuꝫ iuramē
to. quia tūc videt̃ coacta fuiſſe iuxta notata per Innocē.
⁊ Jo. an. in. c. cūm mrīonij. de offi. deleg. per Bar. in. l.
i. §. que onerāde. ff. quarū reꝝ ac. non dat̃. Et adde etiā
p̄dictis ꝙ ſi emptor fuit ignorās rem eſſe dotalē ſi appet
mulierē cōſenſiſſe animo decipiēdi. ut quia aſſeruit rem
nō eſſe dotalē. videt̃ ꝙ tunc nō ſubueniat̃ ſibi p id quod
habet̃ in. l. ſi liue. C. ad vell. ⁊. l. iij. C. ſi mi. ſe ma. dixe.
¶ Sed iuxta p̄dicta poteſt dubitari: an quando mulier
iurat cōtract⁹ firmet̃ iuramēto: an illa ſola obliget̃ ad ob
ſeruantiā iuramēti remanēte cōtractu nullo. Et hanc ſe
cūdā partē tenuit Jaco. in loco p̄allega. quia tex. iuriſca
nonici maxime in. d. c. cū cōtingat. ⁊. c. licꝫ mulieres. nō
dicūt cōtractū cōfirmari iuramēto: ſed ꝙ mulieres non
poſſunt cōtrauenire. Et ex hoc infert ꝙ mlier a t̄tio poſ
ſeſſore cui ī vēdidit ſoluto mrīonio poterit vēdicare. qꝛ il
le nō eſt domin⁹ ſicut nec ille qui emit a mliere. naꝫ cū q̄
cōtract⁹ eſt null⁹ nō potuit trāſferri dominiū. l. nūquaꝫ
nuda. ff. de acqui. re. domi. ideo poterit vēdicare ab illo
tertio: nec poterit ab eo exceptōe repelli qui ei⁹ reſpectu
nihil iurauit: ſed emptor ſi poſſideret cui iurauit poſſꝫ eā
repellere. ⁊ ſic accuſatio eſt pſonalis ſicut in ſimili i. l. mi
lites. §. cū veteran⁹. ff. de teſta. mili. ⁊ in. l. q ex liberis. §.
teſtō. ff. de ẜm tabu. facit qō hꝫ in. l. loci corp⁹. §. ꝯpetit.
ff. ſi ẜui. vēdice. qō intelligit verū niſi ille terti⁹ hꝫ cāꝫ ab
eo cui illa mulier iurauit p. l. ait p̄tor. §. fi. cū. l. ſe. ⁊. l. nā
⁊ poſtea. §. fi. ff. de iureiu. alle. etiā ad p̄dicta. l. ſiqs ēptio
nis. C. de p̄ſcrip. xxx. anno. vbi antiqu⁹ domin⁹ lꝫ nō poſ
ſet auocare rem a male fidei poſſeſſore ſi p̄ſcripſit. xxx. an
nis: tamē ab alio poterit. ut ibi patet. Et p p̄dicta omnia
dic ꝙ mortua muliere heredes ei⁹ poterūt auocare. quia
in eos trāſiuit dominiū qō erat penes mulierē: ⁊ ipſi nō
ligant̃ iuramēto. quia iuramentū eſt pſonale ex parte iu
rātis. iuxta no. per Inno. ⁊ Jo. an. in. c. q̄ꝛ vitatis. de iuſiu.
ſꝫ Jo. an. ⁊ Archi. in. c. q̄uis. de pac. in. vi. tenēt contra
ctū firmari iuramēto. ⁊ ibi ēt vꝫ ꝓbari iquātū dicit ꝯ̄tctū
iuratū debē ẜuari: ⁊ nō dixit ſimplr̄ iuramētū. ⁊ hāc ptē
tenuit Jo. cal. i. d. c. cū ꝯtigat. i ſuis addi. hoc ēt tꝫ bar. in

l. si quis pro eo. ff. de fideiuſ. ſed cū hac pte ad pſens tranſeo. Itē iuxta pdicta eſt faciendū q dat pſiliū q mlr etiā cū iuramēto nō obligetᵉ: ut ſi pater aut aliꝰ faciat eā iurarē de nō alienādo ipam dotē. nā tunc lʒ poſtea alienat et iurat nō cōtrauenire ꝑualebit primū iuramentū p. c. intellecto. de iuriur. ⁊ hoc tenuit Hoſti. in. c. cū cōtingat. de iuriur. ⁊ in glo. que nō eſt alibi in. d. c. lʒ mulieres. ⁊ no. ſpec. in. d. §. tertio loco. vbi eſt no. pſiliū. ſed ꝯ iſtud dictū facit quia videtᵉ dare mām delīquēdi ⁊ decipiēdi. Itē videtur iniquū qd noceat emptori qui ignorauit primū iuramentū. ar. l. fi. ff. p ſuo. Itē quia ꝯtus q fit ꝯ iuramentū videtur tenere: ut in. c. ſicut ex lrīs. de ſpon. ⁊ no. Io. an. ⁊ Inno. in. c. dilecto de pben. vbi dicūt q licet actꝰ q fieret contra iuramentū in ſpūalibꝰ nō valeret. tñ ſecꝰ videtᵉ q cōtractus fit ꝯ iuramentū in tpalibꝰ. vel etiā i mrīmonio: ut d. c. ſicut ex lrīs. vbi ꝯtꝰ mrīmonij ꝯ iuramentuʒ pambulū. tenet nō reperio hūc paſſū declaratuʒ. tamē p mrīmonio potes dicere q ſi iuramētū pmū habet fomētū iuris ſecū ut qꝛ tendit ad phibendū alienationē alāſ de iure phibitā ut eſt in caſu pposito. ⁊ tunc poſſet pcedere glo. in d. c. lʒ mulieres. facit qd no. in ſili. in. l. ea. de pdi. ob cāʒ. ⁊. l. ij. C. de vſuca. p emptore. ⁊. l. ſi filiuſfamilias. §. diui. ad fi. de le. i. ſecus ſi primū iuramentū nō habebat ſecuʒ iuris fomentū. ⁊ ſic loqᵉ dict. Inno. in dicto. c. dilecto. et idē lʒ Ludo. in. l. alia. §. elegantᵉ. ſolu. ma. videtᵉ latiſſime ꝯ. in iſta met clauſula in articulo duʒ tractatᵉ de pacꝭ ſiue ceſſionū. Credo tñ q in qſtiōe pꝑoſita eque poſſet diſtinguiꝛ: ut voluit Ja. in loco palleg. an emptor ſciuerit pmuʒ iuramentū. ⁊ tūc pcedit glo. in. d. c. lʒ mulieres. qꝛ iputet ſibi qꝛ ꝯbit tūc. ſi aūt ignoraſſet tūc videtᵉ q nō noceat pmū iuramētū ipi emptori q pbabilitᵉ ipm ignorauit p. l. fi. ff. p ſuo. nec ob. d. c. dilecto. qꝛ loqᵉ in rege q hʒ iuramētū in pmotione nō alienare iura regni. ⁊ ſic pbabilitᵉ contrahēs nō debuit illud ignorare q rō hic ceſſat. nō ob. predictis ſi dicatᵉ q exquo mulier pmo iurauit ꝯhēdo poſtea ꝯ iuramētū videtᵉ peccare. ⁊ ſic ſm iuramētuʒ hʒ mutare peccatū. ⁊ p pñs idiſtincte nō videtᵉ tenere p id qd habetᵉ in. c. ſi vero. de iuriur. ⁊ qd no. p Bar. in. d. l. ſi qs p eo. ⁊ qd no. in. c. ij. de maio: ⁊ ob. qꝛ pbari pōt q p pmuʒ iuramentū nō videtᵉ ligare mulierē ad piudiciū tertij. illud pbabilitᵉ ignorātis ar. l. ſi vnꝰ. §. añ oīa. ff. d pac. ⁊. c. veniens. d tranſac. ⁊ in. d. c. cū cōtingat. a ꝯrio ſenſu. de iuriur. iō nō videtᵉ tūc peccatū reſpectu tertij. ſi fuat ſm iuramētū qd tertiꝰ iure pmittēte facit iuſponi p. d. c. cū ptigat. nec poſſet ſibi obijci. de pmo exquo illud pbabilitᵉ ignorauit. Preterea etiā ſcdo pōt dici q lʒ qs peccet actū faciendo nō tñ p hoc iuramentū infringitᵉ ſup eo pſtitū: ut patet in eo q iurat p demonē vel p creaturā qꝛ peccat ſic iurādo. ⁊ tñ exquo ſi iurauit dʒ ſeruare. c. ⁊ ſi xp̄us. de iuriur. ⁊. c. monet te. xxxij. q. i. ⁊ ſimilitᵉ videmꝰ q lʒ qs peccet faciendo ꝯ iuramentū nihilominꝰ ꝯtus tʒ: ut in. c. ſic ex lrīs. de ſpon. Quid aūt ſi ſtatutuʒ expreſſe dicat q nō poſſit mlr alienare fundū dotalē etiā cū iuramēto pnt viget in ciuitate bononie. an tūc firmetᵉ ꝯtus iuramēto. ⁊ videtur q lex vel ſtatutū nō pt annullare iuramentū. dicit eni Jo. d imol. in. d. c. cū ptingat. ⁊ Bar. in. l. omēs populi. tertia qſtione pncipali pcludūt q nō pōt annullare iuramentuʒ qꝛ cū iuramentū ſit res ſpūalis nō pōt ſe intromittere iudex ſecularis. facit qd habetᵉ in. c. tuā. de ordi. cog. ⁊ quia ſcriptū eſt reddite iuramēta vſa. ⁊ no. ſm eū i. c. ⁊ ſi xp̄s. de iuriur. Sup aūt iure diuino nō videtᵉ fieri poſſe ſtatutū p ſeculares. ⁊ hoc dicit verū niſi ſtatutū excluderet cauſaʒ peccādi. ⁊ p hoc dicit q ſi ſtatutū dicat q nō valeat ꝯctus mrīmonij ſine tali ſolēnitate. etiā ſi fuit iuratū q tale ſtatutū nō valet p ea q ſūt. ſ. dicta. ſed ſi ſtatutū diceret q ſi aliter fieret ꝯtus pſumatᵉ p dolū ⁊ metū extortū. tūc qꝛ

ſtatutū videtur excludere cauſaʒ peccādi ſeu peccati ꝯtū eſſe extortū. ⁊ iuramētū eſſe p metū. vel dolū nō obligat iuramentū ſicut nec ligauit qñ per dolū ⁊ metuʒ eſſet extortū: ut in aut. ſacramēta pu. C. ſi aduer. ven. ⁊ ſic videtur ſequi opi. q iuramētū p metū extortū ipo iure ñ obligat. ſed pcti poſſet abſolutio: ut in. c. ſi vero. de iuriur. ſed Ray. de ſorli. in repetitione. l. omnes populi. nō videtur tenere iſtud dictū inquantū dicit Bar. q ſi ſtatutū pſumat contractū extortū per metū vel dolū q tunc iuramentū nō obligat. ſed ſm eū hoc videtᵉ fieri in fraudē iuris canonici. ⁊ diuini volentis iuramentum ſeruari. ⁊ ideo tale ſtatutū non tenetᵉ tanꝗ factū in fraudem ſuperioris facit qd habetᵉ in regula certū in. vi. ⁊ in. l. fraus. cū. l. ſe. ff. de legi. ⁊ de priuilegijs. c. quanto. ⁊ quia phibitū per viam directā non debet per viā indirectā concedi. ff. d re iudi. l. nam quod vna via. ⁊ in. l. non dubium. d legi. Bart. tamen in dicta. l. non omēs populi. ſm ſuā opini. dixit iudicari vidiſſe. Nec ob. predictis ſi dicatur q licet lex vl ſtatutū phibendo perſonā non videtᵉ ad peccatuʒ illaqueare contrafacientē. quia ad hoc non tendit finis. l. ciuilis. tamen videtur exquo lex canonica vel diuina dicunt obediendū fore iuſto precepto ſuperioris: ut patet ex his que habentᵉ in. c. cōtra morē. viij. di. ⁊. xi. q. iij. c. qui reſiſtit. ⁊ d maio. ⁊ ob. c. ſolito. ⁊ ſecūdo videtᵉ q non parens ī dicto caſu incurrat peccatū ſaltē attenta diſpoſitione legis diuini ⁊ canonice. Sed poteſt rūderi q lʒ ſm. l. diuinā. ⁊ cāonicā obediendū ſit iuſto precepto ſuperioris. hoc nō eſt verū quo ad hoc ut ſuperior iuſte poteſt punire ſubditū nō obedientem pꝑter ſuas penas tpales. facit qd habetᵉ in d. c. reſiſtit. nō autē p hoc ſequitᵉ q peccet ꝯueniēs. ⁊ ſic etiā pōt intelligi qd habetᵉ in. c. ſiqs aūt. xi. di. vbi glo. iuncto. tex. videtᵉ velle q peccet inobediēs legi. Sʒ potes dicere qd illud pcedit qñ pceptū emanauit in mā de cuius nā eſſet q trāſgreſſio idnceret peccatū. ſm qd not. Bal. in. l. nō dubiū. in. xviij. op. C. de legi. vel poteſt intelligi qñ ex ꝯtēptu qs faceret ꝯ legē ſuperioris. ⁊ ſic videtᵉ loqui dictū. c. ſiquis autē. ⁊ dicitᵉ ex cōtēptu quis facere qñ pꝑtᵉ elatione ⁊ ſuperbiā qs nō vult obedire legi nec vult ſubijci diſpoſitioni legis. facit qd no. archi. lxxviij. di. c. renaʒ. ſecus qñ ex ꝯtēptu venit quis cōtra legē poſitiuā. nā videtur q nō incurrat peccatū. lʒ poſſit puniri p ſuperiorē. Et ex pdictis videtᵉ pcludi q licet qs nō obediāt iuſto pcepto legis poſitiue nō incurrit peccatū niſi qñ faceret ex ꝯtēptu vel niſi emanaret ī mā cuiꝰ trāſgreſſio ſui nā iduceret peccatū. Itē aduerte qꝛ rōni Bal. alitᵉ poſt rūderi. nā ex preſuppoſito q vbi phibitio dirigitᵉ ad pſonas peccātes ꝯfaciēs tñ: ut. ſ. dixi videtur q peccet ſeruās contractū quē phibitum eſt facere. quia ſtatutum vel lex hoc non dicit nec prohibet nec contrahat. ⁊ ratio videtur q ſi iurat ſeruare contractū vel conuentionē non peccet iurādo lʒ peccet contraueniendo. facit qd habetᵉ in. c. debitores. de iureiur. ⁊ in. c. ad audientiā. qd mc. cau. ⁊ d iſta mā Bal. tangit in pluribus locis. ſ. in. l. pactuʒ. C. de colla. ⁊ dicit no. q ſi ſtatutū phibet iuramentum recipi non poteſt ex iuramēto agi vel recipi per id qd habetur in. l. iij. C. ne ſi de. do. den. ⁊ in. l. inuitus. §. fi. ff. d reg. iur. Item tangit in. l. nec patronus. de operis liber. ⁊ in. l. non dubiū. C. de legi. ⁊ in auꝭ. ſacra. puberū. C. ſi aduerſus vē. ¶ Demū queritur an per ſtatutuʒ poſſit prohiberi ut nō valeat iuramentū. ⁊ dicit q ſic. quia lex videtur continere vim apoſtolici ſeu pape in remiſſione iuramenti. l. adigere. §. fin. ff. de iurepatro. ⁊ in glo. fin. ⁊ idem videtur velle eadē. l. xxi. q. vbi uidetur uelle q ualeat ſtatutum diſponens q mulier non poſſit contrahere ſine conſenſu duorum conſanguineorum. nec obligetur ſi iurauit ⁊ poteſtas teneatᵉ cogere illū q aliqd recepit ex tali pſenſu reſtituere mulieri

Idē videt̃ velle in.l.nec patronus.de ope.liberto. vbi
cōcludit ꝙ lex ciuilis pōt remittere iuramētū ſicut papa
q꞉ lex in hoc obtinet vim apoſtolici.vt no.glo.in.d.l.adi
gere.iii.§.fi.vnde pōt legem ſm eū interp̄tari ⁊ ſtatuere
ꝙ iuramētū nō extēdat̃ ad caſus illicitos.alle.qđ habet̃
in.l.nō dubiū.C.de legi.nā dicit ibi nota.ꝙ vbi lex ciui
lis ꝓhibet iuramētū nō tenet̃ qs illud ſeruare. ⁊ ſic nota
ꝙ lex ciuilis pōt ꝓhibere iuramētū. ⁊ ex hoc infert ꝙ va
lent ſtatuta que in certis caſib⁹ inhibēt iuramēta.allegat
qđ habet̃ in.l.ſiqs inq̄linos.§.f.de le.iij. ⁊.d.l. adigere.
§.fi.⁊ quādo iuramētū apponit̃ ſup actu inualido quid
opet̃ de iure ciuili:quid de iure cano.nā videt̃ p̄mo dicē
ꝙ vbi act⁹ eſt ip̄o iure null⁹ tūc iuramētū interpoſitū non
validat actū p id qđ habet̃ in.l.nō dubiū.alleg.⁊ aut̃.ſa
cramēta.⁊.l.antiquis.C.ad trebel.ſec⁹ vbi act⁹ eſt inuali
dus quo ad effectū. mero tamē iure tenet ſꝫ pōt reſcindi
p bñficiū reſtōnis in integrū.q꞉ tūc bñ opat̃ iuramentū:
ſed tene p̄mū dictū ut ip̄e dicit ⁊ videt̃ eſſe cōtra autent̃.
ſacramēta.ſed cōis opi.illa habet locū etiā quando iura
mentū interponit̃ ſup cōtractu nullo ſm opi.cōem.⁊ ibi
Jo.poſt alios dixit.Aut cōtract⁹ eſt ꝓhibit⁹ eo cāu ī quo
in ſe habet equitatē naturalē p ius poſitiuū:tūc iuramen
tū opet̃ ſi interponat̃ ſup tali actu nullo de iure poſitiuo
Exemplū.ſi minor ꝓpter neceſſitatē ſibi imminētem alie
nat rem ſine decreto.q꞉ tūc ſm naturalē equitatē act⁹ de
bent tenere exquo minor hoc fecit ꝓpter neceſſitatē.iō
dixit ꝙ ſi tūc ꝯtraxit ⁊ ſine decreto ⁊ iurauit: tūc iuramē
tū opet̃ licꝫ poſtea minor luſerit pecuniā.⁊ ſic pōt intelli
gi aut̃.ſacramēta.⁊ opi. illoꝝ qui dicūt ꝙ validat̃ actus
etiā null⁹ p iuramētū. ſed vbi nō hēt in ſe equitatē nālē
ut quia minori nō imminebat aliqua neceſſitas eminēs
ꝓpter quā ſine decreto alienaret:tūc iuramētū interpoſi
tū ſup actu nullo nō obligabit.⁊ hoc cāu non habebit lo
cū aut̃.ſacramēta.⁊ hoc modo cōcor.que habēt in.l.i. et
aut̃.ſacramēta.C.ſi aduer.vēdi. que ſimplr̃ loqt̃ ⁊ indi
ſtīcte.⁊ ſic debet intelligi.l.de p̄cio.de publi.De iure ve
ro canonico cōcludit ꝙ ſi iuramētū emanat ſup actu ꝓhi
bito ex iuſticia poſitiua debet ſuari cū poſſet ſeruari ſine
interitu ſalutis eterne p id qđ habet̃ in aut̃.ſacramēta.⁊
⁊ in.c.quāuis.de pac.in.vi. ſed ſi emanat ſup materia ꝓ
hibita ex iuſticia nō ſimplr̃ poſitiua: ſed quia trāſgreſſio
inducēt peccatū:tūc iuramētū nō obligaret.quia nō debꝫ
eſſe iniquitatis vinculū.xij.q.iiij.c.inter cetera. ⁊ p̄dicta
dic.ꝓcedere vbi agit̃ de p̄iudicio iurātis.ſed in p̄iudiciū
tertij nō tenet p id qđ no.in.l.fi.§.fili⁹ aūt.C.de bo.que
libe.⁊ p no.ibi p Bal.⁊ ſubdit in.xvij.op.ꝙ iuramentū
interdū eſt cōtra ius ꝯſtōnū.interdū cōtra ius tertij.īter
dū cōtra ius iurātis.Si cōtra ius ꝯſtōnū.tūc diſtinguit
an illa cōſtitutio ſit ex iuſticia poſitiua:aut ex iuſticia non
poſitiua ſed cui⁹ trāſgreſſio inducit peccatū.ut.s̄.dixi.Si
aūt ſit cōtra ius tertij:tūc nō p̄iudicat.ſec⁹ quādo ꝯtra ius
iurātis.ut in aut̃.ſacramenta.Itē dicit ꝙ interdū lex vel
ſtatutū diſponit ꝓhibēdo iuramentū p̄ſtari:⁊ tūc valet le
gis diſpō.ut.l.que ſub ꝯditōe.ff.de cōdi.inſti.Interdū
lex diſponit dādo remediū puta ut petat̃ abſolutio:tunc
ōberet peti ſi diſponit miſterio iudicis:tūc dicit ꝙ faciēs
cōtra incurrit piuriū:tamē iuris fictōne cenſet̃ piur⁹ p.l.q
iurato.ff.q ſatiſda.co.⁊.l.fi.ff.ad muni. Interdū autē
diſponit interp̄tando:⁊ tūc licꝫ qs veniat cōtra iuramen
tū licꝫ nō cōtra interp̄tatōem nō cenſet̃ piur⁹ p id qđ ha
bet̃ in.l.fi.C.de nō nume.pe. ⁊ ſic videt̃ obmitere cāū
qū ſimplr̃ inualidat ⁊ ꝓhibet iuramētū in dicta diſtīctiōe
tamē illud mēbꝝ ſatis pōt intelligi ex his que dicit in.l.
nō dubiū.C.de legi.¶ Subdit poſt p̄dicta ꝙ qū forma
iuramēti recipit veꝝ pactū ⁊ nudū miniſteriū dꝫ ſuari in
forma ſpecifica.ſec⁹ qū recipit iuris miniſteriū.quia tunc

iuramentū nō ligaret vbi cōtra iuris miniſteriū alle.qđ
no.in.l.quidā cū filiū.ff.de vbo.ob.⁊ ſi bñ p̄ōderent̃ di
cta p Bal.vident̃ velle ꝙ per ſtatutū poſſit ꝓhiberi iura
mētū.Idē videt̃ velle in.l.ij.in.ix.q.C.de reſcin.vē.ſed
in aut̃.ſacramēta.tenet ꝙ p ſtatutū nō poſſit fieri ꝙ vale
at ꝯct⁹ ſine decreto etiā ſi interuenit iuramētū.Et inducit
tres rōnes.s̄.dictas.Primo.q꞉ iuramētū eſt qd ſ̄pale.⁊
ſic vr̃ ꝙ ſtatutū laycoꝝ nō poſſit nec iuramēto diſponere
p id qđ habet̃ in.c.tuū.de ord.cog.Secūdo q꞉ tale ſtatu
tū eſſet apire viā piurijs cōtra.l.i.C.de reſci.vēd.Tertio
q꞉ tale ſtatutū vr̃ cōtra.l.ſupioris.q꞉ ꝯtra dictā aut̃.factā
ab impatore.⁊ ſic vr̃ ꝙ inferior nō poſſet ꝯtra.diſponere
facit qđ no.in.§.interim.in aut̃.de defenſo.ciuitatꝭ.⁊.c.
inferior.de maio.⁊ ob.⁊ ſic vr̃ p p̄dicta ꝙ dictū ſtatutū ñ
valeat.ſed ip̄e refert ꝙ antiqui aduocati dicebāt valere p
l.ſiqs inq̄linos.§.i.de le.i. ſed ip̄e dicit ꝙ illa lex ñ facit.
q꞉ ibi loquit̃ quādo iuramētū interpoſitū ſup re ꝓhibita
a iure cōi.Interdū ſtatutū diſponit ꝙ ſi fiat ꝯtract⁹ ſine
tali ſolennitate nō valeat etiā ſi iuret̃. ⁊ ſi aliter fuerit fa
ctū p̄ſumat̃ dolo vel metu extortū.nā ſm eū pōt ſtatutū
inducere p̄ſumptōem cui ſit ſtandū.facit qđ notat̃ in.l.
ſine poſſidetis.C.de ꝓba.⁊ in.c.is qui.de ſpōſa.qua in
ducta apparet ſm eū ꝙ iuramētū nō habet ligare ſicut
quando dolo vel metu eſt extortū.ut dicta aut̃. ſacramē
ta.⁊ ſic videt̃ ponere cautelā quā poſuit Bart.in.l.oēs
populi.ff.de iuſti.⁊ iure.ponit etiā Sali.in.d.aut̃.ſacra
mēta.⁊ ponit illam aliqualiter ampliorē. nā ponit ꝙ ſta
tutū dicat ꝙ ſi aliter fiat p̄ſumatur cōtractū per dolū vel
metum extort⁹ nec poſſet probari cōtrariū.Et ponit etiā
aliam cautelā ꝙ non inducat preſumptōem ſed fictōem
vt dicātur ſic.ſi aliter fiat fingatur cōtractus per dolū vel
metum extortus .nā cōtra fictiōem iuris nulla admittit̃
probatio.facit quod cōſueuit dici in.l.ſine poſſidetis.C.
de ꝓbatio.⁊ in.l.ſiquis ꝓ emptore.ff.de vſucap.ꝓemp.
maxime per Bar.⁊ quod no.glo.in.l.vnica.§.accedit.
de rei vxo.acti.⁊ quod no.per glo.⁊ doc.in.c. is qui. de
ſpō.Dicit etiā Bal.in.d.aut̃.ſacramēta. ꝙ nō inducat
p̄ſumptōem vel fictōem p̄dictā. tamē ſi hꝫ in ſe rōnem ⁊
equitatē valebit ſtatutū.Exēpluꝫ.ſi dicat ſtatutū ꝙ mali
cia adeo excreuit ꝙ ꝓmpti ſunt homīes ad decipiēdū mi
nores.⁊ ideo ſtatuim⁹ ꝙ non obliget̃ minor ſine tali ſo
lennitate etiā ſi interueniat iuramentū.nam tūc ſm eum
quia ſtatutū habet in ſe ratiōem ⁊ equitatē valebit ſtatu
tum ⁊ ꝓhibitio iuramēti. ⁊ dicit de facto ſeruari. ſimilit̃
in aut̃.ſacramēta.circa fi. cōcludēdo finaliter p ſup̄dicta
p ſtatutū poſſe ꝓhiberi iuramētū.Mouet̃ p̄mo.p.d.l.
nō dubiū.⁊.l.ſiqs inq̄linos.§.i.de le.i.allegat ꝓ hoc.qa
nō dicit̃ piur⁹ qui ex iuſta cauſa deſerit iuramētū.l.fin.
ff.qui ſatiſda.co.Itē ꝓ hoc allegat tertio.q꞉ iuramētū po
teſt remitti per illū in cui⁹ fauorē eſt p̄ſtitū.allegat quod
habet̃ in.l.ſi libertas nō aluerit.ff.de bo.liber.⁊ in.l.fi.
ff.qui ⁊ a qui.ſed meli⁹ probant̃ per ea que habēt̃ in.c.
ij.cum ibi no.p Jo an.de ſpō.⁊ in ſpe.in ti.ij.§.nūc oſtē
dēdū.v̄.hic quoq;.ſi ergo pōt remitti p pactū. ergo et p
ſtatutū cū illa videāt̃ parificari. Cōfirmat etiā iſtā rōnē
q꞉ ī eo qđ fit p ſtatutū videt̃ oēs ꝯſentire etiā q ñ interfue
runt ſtatuēdo.alle.no.in.l.oēs populi.alle.ſꝫ meli⁹ facit
in.l.quod maior.⁊.l.municipeſ.ff.ad municipa.⁊ quod
no.glo.in.l.i.C.que ſit lon.conſuetu. ⁊ ideo contrahēs
cum minore vr̃ conſenſiſſe ꝙ iuramētū p̄ſtitum p mino
rē in contractu ſibi non habeat nocere.Et p p̄dicta pōt
rñderi ad rōnes in ꝯ.alle. ⁊ īductas.nā imo ñ ob.dū dr̃
ꝙ iuramētū ē res ſpūal:⁊ ſic ſtatutū laycoꝝ ñ vr̃ poſſe diſ
ponē.q꞉ dico ꝙ pōt bñ p ptē remitti p illū in cui⁹ fauorē
eſt p̄ſtitū vt ſupius eſt exp̄ſſum ſeu dictū:⁊ ſic videt̃ re
miſſū fore hoc cāu attēta forma ſtatuti ⁊ eo qđ ſup⁹ dixi

Jtem non ob. ꝙ aperiretur via periurijs. Re. hoc nõ eſt
verũ in eo ꝙ nõ dicit̃ piurus qui ex iuſta cauſa deſerit iu
ramentũ ut dictũ eſt. Jtẽ nõ ob. qḋ illud ſtatutuꝫ videt̃ ꝯ
iura. ⁊ ꝯ dictã aut̃. ſacr̃a. ⁊ ſic videt̃ ꝙ ñ valeat. qꝛ reſpõ
dit ꝙ iſtud ſtatutũ nõ dꝫ dici ꝯ iuſ. qꝛ hꝫ i ſe rõnẽ ⁊ eqtatẽ
ne minores decipiant̃. ⁊ qꝛ p ſtatutũ cẽſent̃ ꝯſenſiſſe ut iu
ramentũ non obliget qñ eis pſtat̃. q̃ rõ ceſſat in caſu aut̃.
ſacr̃a. Sed aduerte qꝛ lꝫ iſta rõ Salycc. fuerit ſubtilis. tñ
nõ videt̃ ꝓcedere ſimpl̃r. Primo ſi ꝯtigerit forenſeꝫ con
trahere cũ minore. ceſſat rõ Saly. qꝛ ille nõ fingit̃ ꝯſenſiſ
ſe ex quo eſt forenſis. ⁊ videt̃ ꝙ tũc iuramentũ hꝫ ligare
Nõ ob. ſtatuto lꝫ ille cui eſt preſtitũ iuramentũ ob eius fa
uorẽ poſſit illud remittere: ut patet ex his q̃ habent̃ in. d.
c. ij. de ſpon. p Jo. an. tñ nõ reperit̃ ꝙ ille q vere nõ ꝯſen
ſit in relaxatiõe iuramẽti videt̃ ꝯſenſiſſe. ita ꝙ iure ciuili
nõ poſſet petere obſeruãtiã iuramẽti. Sol. non vr̃ ꝙ hoc
dictũ ꝓcedat cũ de iure canonico nõ vr̃ approbatuꝫ facit
qḋ habet̃ in. c. ij. de trãſla. p̃la. ⁊ qḋ habet̃ in. l. illã. C. ꝺ
colla. ⁊ ſic nõ vr̃ ꝓcedẽ ſimplicit̃ rõ Saly. ſed Frede. de
ſenis in ꝯſilio ſuo. cclxxij. format. q. ſi ſtatuto cauet̃ ꝙ nõ
valeat ꝓmiſſio facta p filiũfa. ſine ꝯſenſu pr̃is. et ſi fiat cũ
iuramẽto cuiꝰ tenor deſcribet̃ ⁊ ꝯcludit in effectu ꝙ ſi int̃
ueniat iuramẽtũ obliget̃ filiuſfa. nõ obſtãte ſtatuto. mo
uet̃ eniã qꝛ iuramẽtũ obliget etiã in caſibus vbi vr̃ ꝙ obli
garet. ⁊ ſic fortiꝰ obligauit hoc caſu. ar. cõ. q̃ habet̃ in. c.
cũ i cũctꝫ. de elec. ⁊ aut̃. mĺtomagis. C. ꝺ ſacroſãc. eccle. nã
iuramentũ obligat in caſu aut̃. ſacr̃a. ⁊ i caſu. d. c. cũ ꝯtin
gat. ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ obligatio erat ꝓhibita vbi iuramẽtũ non
int̃ueniebat. ⁊ ſic multofortiꝰ iuramẽtũ debebat obligar̃
in caſu p̃dicto. qꝛ filiuſfa. de iure cõi obligare põt ſine con
ſenſu pr̃is excepto macedoniano: ut. l. ij. §. filiuſfa. ff. de
ac. ⁊ ob. ⁊. l. i. §. i. ff. de polli. Nec ob. ſi dicat̃ ꝙ nõ debꝫ
filiuſfa. obligari iuramẽto ſicut nec voto: ut. d. l. ij. §. i. de
polli. facit qḋ no. Jnno. ⁊ Jo. an. in. c. ſcriptura. ꝺ voto.
qꝛ rñdit Frede. in ſuo ꝯſilio. ⁊ hoc ſeqt̃. d. Anto. de bu.
in. d. c. cũ ꝯtigat. ꝙ nõ valẽt ille leges inquantũ infringãt
votũ p no. p glo. i. c. ſil̃r. xxxij. q. ij. in glo. i. ⁊ fi. Sed certe
Jnno. videt̃ velle ꝙ quãdo votũ nõ tẽdit ad p̃iudiciũ pa
trie ptãtis ꝙ tũc poſſit facẽ votũ ſine ꝯſenſu pr̃is. de q̃ tñ
plene no. in. d. c. ſcriptura. ⁊ Jo. an. ibidẽ. Dicit tñ Fre. i
dicto ꝯſilio ꝙ qꝛ debuit obedire ſtatuto ex cã p ſupioreꝫ p
id qḋ habet̃. viij. di. c. ꝯtra morẽ. ⁊. viij. q. iij. c. q r̃ſiſtit. tñ
inobediẽs potiꝰ meret̃ p̃miũ. facit qḋ habet̃ in. c. cũ q. ꝺ
p̃ben. in. vi. iõ dicit ꝙ poterit peti relaxatio iuramẽti ſeu
ut cogat̃ ad relaxandũ iuramẽtũ cũ indebite videat̃ rece
piſſe recipiat̃ ꝯ legẽ ſupioris cui dꝫ obedir̃ alr̃. qḋ habet̃
in. c. debitores. de iurĩur. nec diceret̃ tũc venire ꝯ ſacr̃m
qꝛ imo potiꝰ fatet̃ ſe obligatũ ad obſuantiã iuramẽti ille
q petit illud ſibi relaxari. ⁊ dicit ꝙ ad relaxandũ poterit
cogi ille q iuramentũ receperit p iudicẽ eccleſiaſticũ rõne
peccati. ⁊ ẽt p iudicẽ ſecularẽ cũ ille recipiẽs ſit laicꝰ. ⁊ de
eiꝰ foro facit. c. cũ ſit gnãle. de foro ꝯpe. ⁊. c. fi. e. ti. in. vi.
⁊ ſubdit ꝙ ſi agat̃ i caſu p̃dicto ꝯ illũ q pſtat iuramentuꝫ
potes excipe dicẽdo nõ potes me cõuenire vel aſtringere
qꝛ poſſũ petere ut relaxes iuramẽtũ. facit qḋ habet̃ in. l.
pap̃. §. ſi filiꝰ. de inoffi. teſtõ. facit qḋ no. in. c. paſtoralis.
circa fi. de cã po. ⁊ ꝓpe. vbi glo. vult ꝙ lꝫ p. l. ſiquis i tan
ta. C. vñ vi. ſpoliãs aliquẽ dꝫ pdere p ſniam ferendaꝫ ius
qḋ hꝫ in re. tñ ſi ſpoliatꝰ agit rei vẽ. poterit petẽ ſpoliatus
añ ſniam ꝙ pdere debeat ius qḋ hꝫ. ⁊ ſic eodẽ mõ i ꝓpo
ſito poterit oppni exceptio ꝺ q̃. s̃. ⁊ ſic patet Fre. velle ꝙ
ſtatutũ nõ põt expſſe ꝓhibere iuramentũ. quominꝰ obli
get tñ bñ opat̃ ꝓhibẽdo iuramẽtũ ꝙ recipiẽs iuramẽtuꝫ
illicite illud videt̃ recipe. ⁊ p ꝯñs poterit cogi ad relxatõꝫ
iuramẽti. ſꝫ hec opi. vr̃ rõnabilis. ſꝫ. ĩ. patebit an ꝓcedat.
¶ Tenor ꝯſilij. de quo ſupra fit mẽtio eſt talis. factũ tale
eſt ſtatuto ciuitatis peruſij cauet̃ ꝙ certa ꝯfeſſio ſeu ꝓmiſ
ſio facta a filiofa. ſine ꝯſenſu pr̃is nõ valeat ipo iure. etiã ſi
iuramẽtũ fuẽit. filiuſfa. ꝯpromiſit ex vna pte i ticiũ arbitꝝ
⁊ arbitratorẽ. ⁊ ꝓmiſit ſoluẽ qcqd laudatũ fuerit p ticiuꝫ
ſub certa pena ⁊ nõ venir̃ ꝯtra. ⁊ inſup ad ſancta dei euã
gelia iurauit nõ venire ꝯtra. arbiter laudauit vigore dicti
ꝯpromiſſi ꝙ iſte filiuſfa. ſoluẽ debeat ſempronio cuꝫ quo
ꝯpromiſerat centũ quod laudũ petit̃ executioni mandari
contra dcm̃ filiumfa. vigore ſtatuti loquẽtis de executione
inſtrumentorũ ⁊ laudorũ contra cuius executionẽ oppo
nitur pro parte filij ꝙ ꝯpromiſſum nõ valuit ipſo iure. et
per conſequens nec laudum latũ ex eo obſtante dicto ſta
tuto qḋ. s̃. ⁊c̃. contra quã oppoſitionẽ replicat̃ ꝙ dictuꝫ
compromiſſuꝫ valet virtute iuramenti preſtiti in dicto cõ
promiſſo. cui replicationi reſpõdetur ꝙ ſtatutũ annullat
iuramentũ ad quod reſpõdet̃ ꝙ ſtatutũ nõ potuit diſpo
nere ſup iuramento qḋ eſt res ſpũalis. modo queritur vi
ſis premiſſis quid iuris. ⁊ nũquid dictũ compromiſſũ va
let vel nõ vigore dicti iuramenti. ⁊ eſto ꝙ iuramentũ pre
ſtitum habet obſtare et eo obſtante nõ poſſit proponi di
eta exceptio. eſt dare remediũ contra dictuꝫ iuramentuꝫ
exactũ contra formã ſtatuti per moduꝫ petitionis vel alia
via. ⁊ ſi per viam petitionis. an coraꝫ iudice ſeculari vel ec
cleſiaſtico ſuper quibus noſtꝝ ſalubre conſilium implora
tur. Super primo dico iuramentũ eſſe obligatoriũ de iur̃
communi ex parte iurantis. nam eſt obligatoriuꝫ vbi mi
nus videbatur obligatoriuꝫ ut patet in aut̃. ſacramẽta pu
berũ. ⁊ in. c. cum cõtingat. de iureiurã. ⁊ de pigno. c. ſigni
ficante. in. c. ij. de pac. in. vi. vbi loquitur in filia patrẽ nõ
habente. ⁊ de iureiuran. ⁊ ſi xp̃us. Sed contra. videt̃ ꝙ
filiꝰ non videt̃ poſſe obediri voto ſine cõſenſu ⁊ licẽtia
patris: ut. ff. de polli. l. ij. §. voto. ⁊ no. Jnno. in. c. ſcriptu
re. de voto. ergo loquit̃ de iuramento qḋ plus operatur
q̃ ſimplex ꝓmiſſio. ⁊ illi legi derogatũ ẽ: ut no. xxxij. q. ij.
mulier. in glo. pe. ⁊ fi. tamen quia iuramentuꝫ recipiens
fecit contra prohibitõnẽ ſtatuti ciuitatis ex cauſa facta cui
obtemperare debuit ⁊ nõ ꝯuenire. viij. di. c. contra mino
rẽ. ⁊. xi. q. iij. c. qui reſiſtit. cũ ex dicta trãſgreſſione puniri
deberet nõ debet inde commodũ reportare. xvi. q. i. legi.
⁊ de p̃ben. c. cũ qui. in. vi. Dico ꝙ poteſt r̃pelli ad relaxã
dũ iuramentũ. nec in hoc uenit iurans contra iuramẽtuꝫ
immo petens relaxationẽ iuramẽti fatet̃ ſe eſſe obligatũ
iuramento. ſicut accidit in eo qui iurauit ſoluere uſuras
qui obligatur iuramento. ⁊ tñ poteſt petere relaxationeꝫ
de iurĩur. c. i. ⁊. c. debitores. ſic ergo ibi recipiẽs iuramen
tũ ſup re illicita quo ad ſe cogit̃ relaxare iuramẽtũ. ita hic
iuramentũ erat illicitũ ex pte recipiens ꝓpter ꝓhibitõeꝫ
legis municipalis vel cui debuit obtẽperare. facit qḋ no.
Jnno. ⁊ Jo. an. poſt vin. in. c. cũ contingat. de iureiurã.
i glo. ij. ſup v̄bo ꝯrietates. ⁊ credo ꝙ rõne peccati iudex ec
cleſiaſticꝰ poterit facẽ dictã ꝯpulſionẽ. ⁊ iudex ſeclaris qꝛ
recipiẽs laicꝰ ẽ. Jtẽ vr̃ ꝙ iurãs ꝯuẽtꝰ poſſit dicẽ excipiẽdo
ñ debes audiri petens obſuãtiã iuramẽti. qꝛ ipm̃ iuramẽ
tũ relaxare debes ⁊ ipm̃ relaxari peto. ⁊. ad hoc. ff. de iof.
teſta. l. pap̃. §. ſi filiꝰ. ad hoc facit ꝙ pẽa. l. ſiqs i tãtã. nõ in
currit̃ ipo iur̃. ſꝫ p ſniam exide ex illa ꝯſtitutõe añ ſniaꝫ la
tã excipit̃ ſi ſpoliator agat: ut no. extra de cau. po. ⁊ ꝓpe.
c. paſtoral̃. gl. pe. ⁊ fi. ⁊ iſtḋ vr̃ mihi ſatꝫ poſſꝫ dici de iure.
ar. ꝯ ꝺ iurĩur. c. ꝺbitores. uide p eũdẽ fre. ꝯſilio. M. lxxxv
cuiꝰ tenor tal̃ ẽ. Quidã cl̃icꝰ traxit aliũ cl̃icũ corã iudice ſe
cl̃ari int̃dicto vñ vi. ꝯgregato de cã tãdeꝫ clericꝰ ꝯuẽtꝰ fu
it diffinitiue abſolutꝰ. nũc iſte idẽ actõ trahit illũ eũdẽ cle
ricũ ſup eode itcrdicto vñ vi. corã iudice eccleſiaſtico liꝫ. cõ
teſt. iſte ꝯuẽtꝰ ad ſui defenſioneꝫ opponit ⁊ opponẽdo ar
ticulat quõ alia vice ſup eodeꝫ poſſeſſorio fuit tractꝰ coraꝫ
iudice ſeculari. ⁊ iuitꝰ. ⁊ ſciẽt: ⁊ fuit diffinitiue abſolutꝰ ⁊

ꝑ ꝯñs vi̇ ꝯcludere q̄ illa ſnīa abſolutoria debeat ꝑuari in
ſanorē tracti ⁊ in odiū trahētis: ⁊ q̄ ille trahēs ꝑdiderit iuſ
ſuū ꝑ id q̄ȯ legit̄ ⁊ no. i. c. ſi diligēti. de fo. ꝯpe. Modo q̄
rit̄ an iſte ꝯuēct⁹ debeat audiri ꝯ̄ iſtū agētē in ſ̄dicto vī̄ vi.
vi̇ q̄ nō. q꞉ ꝑuilegiū dī ſpoliati vel q̄ ſpoliatū ſe aſſerit vt
tales exceptōes ſibi nō opponāt̄ de ordi. cog. c. ij. ⁊ ſi. de
reſti. ſpo. c. i. ⁊. c. in lris. ⁊. c. itē cū q̄s. cū ſua mā. Itez q꞉
hmōi exceptiōes ꝓbate nō vident̄ releuare. nā poſito q̄
aliq̄s trahat clicū inuitū ⁊ ſciēter corā vetito examie. ſ. co
rā iudice ſeculari nō ꝑdit cām ipō iure ſ; ꝑ ſnīam: vt cōit̄
tenēt doc. ḡ nō pōt excipi de illo iure q̄ȯ nōdū eſt namq;.
q꞉ vi̇ q̄ iſte trahēs debeat ꝑuari iure ſuo. ſ. nouo iudicio
ꝯ̄ eū inſtituēdo. ecōtra q̄ iſte tract⁹ hodie hrēt actōnem ꝯ̄
illū trahentē vt ꝑdat ius ſuū. ergo h; exceptōnem. q꞉ cui
dam⁹ ⁊c̄. de re. iuſ. c. q̄ ad agendū. lib. vi. ad q̄ȯ facit q̄ȯ
no. ff. de inoffi. teſta. l. papi. §. ſi fili⁹ exhēdat⁹. ⁊ ibi gl. vi
de. q̄ȯ no. in ſpe. de ꝯpe. iudi. adi. §. i. v̄. ſ; q̄uo. Itē ſi cle
ric⁹ inuit⁹ trahit̄ ad iudicē ſecularē ⁊ ꝯdēnet̄ habeat̄ pro
abſoluto in odiū trahētis: multo ergo forti⁹ q̄ abſolut⁹ eſt
talis abſolutio d; rata hīri ꝑ iudicē eccliaſticū in odiū tra
hētis. facit q̄ȯ no. de fo. ꝯpe. c. ſi diligēti. in gl. q̄d ſi ꝯ̄ eoſ.
Itē nō debēt eē melioris ꝯditōis ſtulti q̄ꝫ ꝑiti. de ꝑben. c.
eū qui. cū ſi. li. vi. ſ; certū eſt q̄ ſi iſte actoꝛ traxiſſet illū cli
cū in foro eccliaſtico ⁊ ille fuiſſet abſolut⁹ obſtaret ſibi ex
ceptio rei iudicate ſi iterꝫ ageret in ſ̄dicto vī̄ vi. ergo mul
tofortⁱ⁹ in odiū d; ꝑuari ſnīa abſolutoria. Nō ob. q̄ agē
ti poſſeſſorio nō pōt opponi exceptio. q̄ȯ verꝫ eſt q̄n exce
ptio tangēs ꝓꝑetatē nō pōt obijci vel referri agēti poſſeſ
ſorio. ſ; exceptio q̄ reſpicit poſſeſſoriū bn̄ pōt opponi: pu
ta pōt opponi exceptio rei iudicate ſup poſſeſſorio. alſ n̄
eēt litꝫ finis. Itē q̄ ſponte renūciauit. dū poſſidebat. de
reſti. ſpo. c. iiij. ⁊ no. eo. ti. c. ij. in ſi. ꝑme gl. Itez q̄ vim vi
repellere licz eo. ti. c. olim. lo. i. Itē ob pactū de n̄ agēdo
ſiliter poſſeſſorio: q꞉ d; intelligi vt no. Inno. ⁊ Hoſti. de
ordi. cog. c. ſ. in ſi. Sic ⁊ in ꝓpoſito iſte re⁹ nūc ꝯuēct⁹ in fo
ro ecclie nō obijcit aliq̄d q̄ȯ ſapiat ꝓꝑetatē: ſ; ſapit poſſeſ
ſoriū. ſ. opponit q̄ iſte actoꝛ ꝑdidit iuſ ſuū q̄ȯ habebat in
eo q̄ ſup poſſeſſorio fuit tract⁹ inuit⁹ ⁊ ſciēter corā iudice
ſeculari: ⁊ fuit abſolut⁹ ꝯ̄ quā abſolutōez nō pōt opponē
ex eo q꞉ dicat q̄ ſnīa nō valuerit. q꞉ ſiue valuerit ſiue nō
d; ſeruari in ſui odiū: nec pōt venire ꝯ̄: ſicut dicim⁹ in ſili
cāu de renū. c. q̄ȯ in dubijs. ⁊ no. in. c. ſi diligēti. in gl. ſ̄.
alle. Modo q̄rit̄ q̄d iuris: puto agēti exceptōem rei iudi
cate obſtare ⁊ eidē replicatiōis nullitatis ſnie nō ꝯpetere
Primo ꝑ. l. papi. in ſi. ibi: cui⁹ in agēdo obſuant arbitri
um ⁊c̄. C. de ſen. ⁊ interlo. om. iu. ⁊ accedat. ff. de ne. ge.
l. pōpo. ſcribit. circa ꝑn. ibi: ſ; reprobare nō poſſu; ſemel
ꝓbatū. Secūdo q꞉ dicta ſnīa eſt nulla ex ꝑte ꝯuenti ⁊ tra
eti ipō volēte. nā vbi dol⁹ dat cām ꝯ̄ctui ꝯ̄ct⁹ eſt null⁹ ex ꝑ
te decepti volētis ipō iure dicē nullū: ſ; ex ꝑte illi⁹ doloſi
tenꝫ volēte decepto. vt ꝓbat̄. ff. de dolo. l. elegāter. i ꝑn.
ibi dū dicit: nullā eē venditōem ſi in hoc ipē vt vēdēs cir
cūſcript⁹ eſt. vt in gl. ibi poſita. ⁊ accedat. C. de ꝑdijs mi.
l. ⁊ ſi is. Tertio q꞉ l; actoꝛ q̄ reū in vetito examine traxit
ꝑpoſiti negocij actōe mulctet̄. q̄ȯ intellige ꝑ ſnīam vt. l. i
criminali. cū ſua gl. C. de in. om. iu. tñ in modū exceptōis
ſatis ꝓbabilr̄ ſi agat̄ ex actōne q̄ ꝑ ſnīam eſt ꝑnād⁹ d; ab
actōe repelli. nā excipit ꝯuēt⁹: recte agereſ ſi nō ꝯ̄ te actio
dari poſſet. vt. ff. de ꝯ̄ tab. l. ſi ꝑterit⁹. in ſi. ⁊ de inoffi. teſ.
l. papi. §. ſi fili⁹ ꝑterit⁹. ¶ Seq̄t̄ rñſio dñi Abbatꝫ de po
dio boniti. diſcuſſis ꝑmiſſis vi̇ ꝑ ea q̄. ſ̄. allegāt̄ q̄ ex ꝑdi
cta ſnia abſolutoria ꝓcedat ⁊ admitti debeat: ſalua tñ ſub
tilioꝛi ⁊ melioꝛi intelligētia. Ali⁹ legū doctoꝛ ad idem ſic
dixit. ⁊ dico q̄ vigore eiuſdē iuris cui⁹ mihi nō ꝯpetit ius
agēdi ſi ꝯ̄ me agat̄ ꝯpetit mihi ius excipiēdi. q꞉ ius fauet
magis excipiēti q̄ꝫ agēti: cū ois exceptio ſit fundata ſuper

eq̄tate. ff. de doli excep. l. eq̄tate. Et ꝓpterea videmus q̄
ſi poſſeſſorio ꝯ̄ me agat̄ eiuſdē rei noīe nō daret̄ actio: et
tñ dat̄ exceptio: ⁊ ne decipiat̄ prudētia rñdētꝫ argumētāt
in ꝯ̄trū. q꞉ eſt ꝑexiſtēs mā de q̄ exceptio pōt hic oꝛtū ſcilꝫ
violētia ſiue ꝓtractio ad vetitū examē. nā ſi q̄ret̄ a rñdēte
vnde oꝛiat̄ actio cōtra cū q̄ traxit aliquē ad vetitū examē
poſtq̄ꝫ declaratū eſt ꝑ ſuiam eū cecidiſſe a iure ſuo: ſcio q̄
diceret q̄ oꝛit̄ ex ꝑſtina illicita ꝓtractōe ſecuta ſnīa: ſicut
dicim⁹ ſm verā opi. q̄ actio negociorꝫ geſtorū in negocio
q̄ȯ eſt meū ꝑ ratihabitōem naſcit̄ ſecuta ratihabitōne ex
negocio nōdū geſto: ⁊ nō ex ratihabitōe ſecuta. ſicut ſolꝫ
dici ⁊ notari in. l. iij. §. hec actio. ff. de ne. ge. Cu; ergo ſi
ꝑexiſtēs mā ſcꝫ illicita ꝓtractio quāuis nō ſit ſufficiēs ad
ꝓducēdā actōem niſi ſecuta ſnīa eēt ſufficiēs ad ꝓducēdū
exceptōem vt in ꝑall. l. in ꝑnio ar. Sed dico q̄. l. filio. de
inoffi. teſta. dicit q̄ ſi fili⁹ exheredat⁹ a matre egit ꝯ̄ frēm
matris de inofficioſo ⁊ obtinuit: q̄ filia q̄ erat ſimpliciter
exheredata nō admittit̄ ad hereditatē cum fratre niſi de
mū intētata q̄rela: que querela eſt obſtaculū que nō facit
eā ad hereditatē admitti niſi ea ꝓbata. ⁊ ita dicit. l. ex fa
cto. §. ſi. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ ſi nō intelligit leges illas rn̄
dens nō eſt culpa mea illud. Ad q̄ȯ rñdet̄ q̄ q̄rela ⁊ peti
tio hereditatis pñt eodē libello ꝓponi. vt no. in. l. qui de
inofficioſo. ⁊ ſiliter. C. de loca. l. ꝯductores. facit ꝓ me ſi
cut dixi in allegatōib⁹ meis. q꞉ nemo ſine actiōe expit̄. l.
quotiēs. §. ſi tpali. ff. de admi. tuto. ⁊. l. ſi pupilli. §. videa
mus. de neg. geſ. Si ergo ꝓponūt̄ eodē libello: ergo ius
ꝓponēdi ꝯpetebat. Si ergo erat aliq̄ȯ fūdamētu; iuris
quod pariebat qualitercūq; ius agendi: multofortius pa
riet ius excipiēdi. vt in. §. cui dam⁹. ⁊ in. §. quod ait. nec
obſtat rñſio que fit q̄ actio ſiue exceptio que ꝯpetit ꝯtra
trahentem ad vetitū examē depēdet a cāu ferende ſnie.
quia talis reſpōſio facit cōtra illas ꝑcedētes allegatōnes
quib⁹ dixit querelā ⁊ hereditatis petitōem poſſe ſimul in
tentari. nā petitio hereditatis pendet ex euētu querele.
quod patet. quia ſublata querela ꝑ ꝑmā puenit̄ ad here
ditatis petitiōem: ⁊ ꝓpterea petitio eſt ſublata per. l. ſan
cimus. §. ſ. C. de inoffici. teſta. ⁊ ꝑ no. ꝑ Dynū in. c. adul
tū. in ſi. allegat. c. qui ad agendū. de regu. iu. in. vi. cum
ſeq. ſm quod cōcludūt ſua argumēta. ¶ Sed ad decla
ratōem omniū. Aut cōpetit ius ⁊ cauſa agēdi: ⁊ tūc actio
cōpetit ⁊ exceptio ſuo loco: ⁊ tūc nō eſt dubiū. Aut non
cōpetit ius nec cauſa: ⁊ tūc nec actio nec exceptio ꝯpetit:
⁊ ita loquūtur iura ⁊ ratōnes reſpōdētes. Verbi gratia.
nūquā traxi te ad vetitū examē certe contra me non ꝯpe
tit tibi actio nec exceptio. Sed ponam⁹ q̄ traxi ſ; non eſt
lata ſentētia: adhuc certe cōpetit tibi ius agendi ratione
ꝑexiſtētis materie quāuis non ꝯpetat actio. Exemplum
Pignoraticia nō ꝯpetit niſi ſoluta pecūia. vt. l. ſi rem. §.
oēs. ff. de pig. acti. nūq̄d ante ſolutā vigore ꝑcedētꝫ ꝯ̄ctus
ꝯpetat ius agēdi certe ſic. vt. l. ſi rē. §. ſi. ⁊ ſic ſoluit̄ ꝯ̄triuiu
de. l. nō pōt. ff. de iudi. vt no. ꝑ Dy. inſti. de acti. in ꝑn. ⁊
ſic in cāu nr̄o preexñs mā ſine delictū ex quo ſecuta ſnīa
agit̄ eſt illicita tractio ad vetitū examē: ſicut in q̄rela ipſa
exhēdatio: ⁊ in ꝯ̄ctib⁹ ipa petitio: ita q̄ nō eſt dare dr̄iam
q꞉ n̄ poſſū ꝓponē ſiſ ꝯdictōez ex canōe ſi diligēti. ⁊ rei vē
dicatōez: ſicut q̄relā ⁊ petitiōez hēditatꝫ. ¶ Vltīo in hoc
tot⁹ mūd⁹ n̄ poſſꝫ rñdē ſicut exhēdato ꝯpetit q̄rela d̄ pñti
⁊ de ꝑterito ꝯ̄ tabulaſ de pñti ſic ꝯpetit de pñti tracto ad
vetitū examē ꝯdictio ex canone ſi diligēti. ⁊ ex. l. in criali
null⁹ ḡ ſane mētꝫ poſſꝫ dicē q꞉ taliſ ꝯdictio ꝯpetēſ de pñti
tracto ad vetitū examē n̄ poſſit opponē in modū excepti
onis. ar. dicti. §. ſi fili⁹. ⁊. d. l. ſi ꝑteritus. Itez nō ob. q̄ȯ
vltimo alle. ꝑ do. Ja. q̄ agenti poſſeſſorio nō pōt referri
q̄ȯ ꝓꝑetatꝫ. fateoꝛ hec: ſ; in cāu nr̄o Bert⁹ non opponit
ꝯtra fatinū agentē poſſeſſorio exceptionē q̄ tāgit ꝓꝑetatē

ſed opponit ꝙ dict⁹ fatin⁹ ꝑdidit ius ſuum qđ hēbat ſupꝑ
poſſeſſorio. nā ſup poſſeſſorio fuit tract⁹ dict⁹ B. corā capi
taneo ppli: ſup poſſeſſorio nūc trabit cū corā auditoꝛi. ⁊ ī
bac opi. ē dñs cācellari⁹. ſ. ꝙ tract⁹ ad vetitū examē ēt añ
ſniā3 latā poſſit ꝯbētē opponē exceptōe3 ſi ꝯueniat. Fre
de. de ſeuis. ¶ Redeam⁹ nūc ad mām nřam ꝑmā ⁊ in
ea. d. Pe. de anc. l regła q̄ fuīt a iudice. de reg. iur. in. q.
iiij. ⁊ l ꝛpetitōe. c. i. đ ꝯſti. ī. vi. ī. iij. ⁊. xi. q. ī. ṽ. itē ſi ſtatutū.
⁊ ēt circa fi. ipi⁹. q. ⁊ ī oīb⁹ alijs locis vř ſeq Bal. ⁊ dicit ī
dicti̾ locis ꝙ iuramētū ncdū ē de foro eccľiaſtico. ſ3 ēt ē de
foro ciuili ex bis q̄ babent̾ ī. c. fi. de foro ꝯpe. ī. vi. vbi dici
tur ꝙ leges pñt diſponē ſup iuramēto. vñ qñq3 ī certi̾ caſib⁹
reprobāt iuramēta ⁊ qñq3 remittūt alľ. qđ hēt̾ ī. l. adige
re. §. quāuis. đ iurpa. vbi glo. nōbilit̾ dicit ꝙ lex ciuiliſ b3
vi aplici. boc ē pape ī remiſſiōe iuramēti ⁊ ī effectu. idem
Pe. ponit vba q̄ ponit Bal. ī. l. nec pꝛon⁹. C. de opis li
ber. ⁊ ponit ēt dictū Bal. circa nōbilia ī. l. pactū. C. đ col
la. ⁊ ꝯcludit ꝙ leges ⁊ ſtatutū pñt diſponere ſup iuramē
tis ſubditoꝝ. ⁊ p ꝯñs iudices ut legū miſtri ſt̾ ī bis iudices
ꝯpetētes ad quoꝝ officia ſpectat leges tueri. l. ij. §. ⁊ poſt
originē. de ori. iur. ſicut ad officiū ꝑlatoꝝ ſpectat cāonicas
ſanciones tueri: ut ī. c. fi. cū ibi nō. de offi. arch. ī nouella.
⁊ ſic ꝛſidet ī dicta regła ea q̄. In ꝛpetitōe vō. d. c. ī. đ ꝯſti.
ī. vi. ⁊ ī. iiij. q. remouet dubiū an leges ſup iuramento poſ
ſint ꝑncipalit̾ diſponer̾. ⁊ dubiū facit ꝙ iuramēta ꝑncipa
lit̾ ꝯtēnūt reuerētiā ⁊ religionē diuini cult⁹ ⁊ trāſgreſſio ī
ducit mortale peccatū: ut ī. c. ⁊ ſi xp̄s. de iuriurā. ꝯcludēs
ꝙ ꝑncipalit̾ ⁊ īcidēt̾ iudex laic⁹ pt cognoſcē de. q. iuramē
ti. p id qđ no. Jo. an. ī. c. fi. de foro cōpe. ī. vi. S3 an poſſit
reprobar̾ vľ remittē iuramētū vel īpedire obligatōe3 ex iu
ramēto natā cū iuramētū obliget deo facit qđ hēt̾ ī alľ. c.
⁊ ſi xp̄s. ⁊ ī. c. debitores. nā vř ꝙ bic obligatio nō poſſet ī
pediri per legem bumanam ſicut nec impediri pōt obli
gatio naturalis. īſti. de iure natura. §. ſed nec naturalia. fi
nalit̾ tñ t3 ꝯriū q2 lex reprobat iuramētū ī multi̾ caſib⁹: ut
d. l. nō dubiū. C. de legib⁹. ⁊. d. l. ſiqs inquilinos. §. fi. đ le.
i. ⁊. d. l. adigē. ⁊. l. q̄ ſub ꝯditiōe. §. fi. đ ꝯdi. īſti. ⁊. l. a. q ſa
tiſda. co. ⁊. l. fi. ad munici. ⁊ iō ſm eū colligit̾ ex nō. ī. l. cū
lex. ff. de fideiuſ. ⁊ finalit̾ dicit ꝙ pōt ēt remittē iuramētū
⁊ ī boc ēt obtinet vī apoſtolici p no. ī. d. l. nec pꝛon⁹. fatet̾
tñ ꝙ ī certi̾ diſpoſitōib⁹ iuri̾ ꝯ legē iuramētū interpoſitū tñ
operat̾. ꝙ valet diſpoſitio. ut plene no. p Bar. in. l. ſi ps
pro eo. ff. de fideiuſſorib⁹ in quib⁹ caſibus lex ſuccūbit cā
noni. etiā in foro ſeculari. ⁊ boc ꝑpt̾ piculū aīe: ut in. c. li
cet. de iureiurā. ī vi. ⁊ in. c. cū ꝯtigat. eo. ti. ⁊ ſic reſidet ī. d.
q. iiij. in. ṽ. itē ſi ſtatutū. Impugnat opi. Bar. in. l. omēs
ppli. alľ. inquantū dicit ꝙ lřa in. d. l. oēs ppli. dirigit bāc
ꝯſiderationē. q2 fictio ſeu ꝑſumptio ſtatuti nō libēat a pec
cato. ſubdit tñ ꝙ ibi Bal. tenet ꝙ ſtatutū val3 reprobās
iuramentū in certo caſu ex eo. q2 ius ciuile pōt ex iuſta cā
iuramētū reprobare. ⁊ lex ī boc obtinet vī apoſtolici: ut ī
ea. regula q̄ fuit a iudice. circa fi. in. x. q. reuocat ī dubiu3
an p ſtatutū poſſit reuocari ⁊ derogari iuri canonico quo
cauet̾ oē iudiciū qđ nō vergit ī diſpendiu3 ſalutis eterne
fore ſeruādū. Exēplū ſi ſtatutū reprobat ꝯtractū minoris
vel mulieris. etiā iuramēto vallatū niſi interueniat decretū
iudicis vel duoꝝ ꝯſanguineoꝝ. ⁊ in effectu arguit ꝙ non
p rōnes quas tāgit Bal. in aut̾. ſacrā. de quib⁹. ṡ. ē dictū
⁊ finalit̾ ꝯcludit ꝙ ſi ſtatutū hēt rōne3 annexā. puta ꝑpt̾
multas deceptiones q̄s ꝑpatiūt̾ minores ⁊ mulieres. tūc
tale ſtatutū valeat q2 ip̄m ſtatutū b3 nālē ratiōe3 ⁊ eq̄tatē
⁊ ſic videt̾ ꝙ nō poſſit dici ꝯ iura. fatet̾ tñ ꝙ in multi̾ ciui
tatib⁹ ſtatuta fingūt in ſuis ꝯctib⁹ minores ⁊ mulieres vi
deri ⁊ fingi dolo ⁊ metu inductos ſi ſine ſolēnitate ꝯbat̾
qđ videt̾ poſſe eſſe. nā ſtatutū poteſt inducere fictionem
ut voluit Bal. in di. aut̾. ſacrā. ⁊ plenius Bart. in. l. cu3
lex. ⁊ dicta. l. ſi qui ꝑ eo. ſed certe quo ad boc expreſſi⁹ di
cit in dicta. l. omēs populi. in. iij. q. l. ⁊ ſic reſidet. ſed ſi pō
deres verba Bal. in eo ꝙ dicit in. d. aut̾. ſacramēta. inquā
tū approbat fictionē vel ꝑſumptionē ſtatuti. quā etiā Sa
ly. videt̾ approbare. ⁊ etiā Pe. in loco alleg. videtur ip̄e
Bal. ſibiip̄i contrariari in eo qđ dicit in. l. omēs populi.
vbi videt̾ approbare bas fictiones ⁊ preſūptiones repro
bando doctrinā ⁊ practicā Bart. ibi. ſed quid ī boc tenē
dum patebit ex īfra dicendis. ⁊ p predicta videt̾ domin⁹
Pe. fuiſſe ſecutū Bal. ⁊ Jo. an. tetigit de bac materia ī
addi. Spe. in ti. de ſenten. ꝑ pła. §. ut autē. ṽ. boc aūt no.
poſt Nicolau3 de mat. ⁊ Ja. de bel. videt̾ tranſire cū eis
ꝙ ſi ſtatutū ꝓbibeat contractū ſine certa ſolennitate ꝯtra
bi. etiā ſi iuramētū interuēiat nō obligabit per id quod ba
bet̾ in. l. ſi quis inquilinos. de le. i. ⁊ quia iuramentū nō
videtur eſſe contra bonos mores p id quod babet̾ in. l.
fi. C. ad mace. Sed in minore ꝙ valebit contract⁹ ſi inter
ueniat iuramentū per id qđ babet̾ in aut̾. ſacramenta. ⁊
ſic reſidet ibi Jo. an. qui etiā tetigit de mā. qui etiam Jo.
an. in. ṽ. bec autē nō tangit: ¶ Quid aūt ſi ſtatuto caue
tur ꝙ ſi filiuſfa. nō poſſit obligari ſine expreſſa licētia pa
tris. nec adult⁹ ſine expreſſa licentia curatiōis ſui vel duo
rū conſanguineoꝝ vel ꝓximorū. ⁊ ꝙ cōtract⁹ alit̾ fact⁹ nō
teneat nec valeat. an ſi poſtea contraxit filius ſine licentia
patris. vel adultus ſine licētia curatoris ſui ⁊ iurauerit cō
tractū ſuū ſeruare. an tunc iuramentum obligabit. ⁊ dicit
p⁹ Ja. de bel. in ſua. q. que incipit Lege peruſina. ꝙ ꝯtra
ct⁹ factus per filiumfa. nō valebit nec obligabit iuramētū
ex eo quia principale non regulatur a ſuo acceſſorio. l.
ſi in pupillari. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ quia tale iuramentū
videt̾ ꝯtra bonos mores per id quod babet̾ in. l. i. ff. ad
mace. ⁊ iuſti. qđ cu3 eo. vbi dicit̾ ꝙ filijfa. ex boc inſidiā
tur vite parentū. ⁊ ſic preſtat̾ materia peccati in alijs mo
ribus. ideo iuramentū non videtur eſſe obligatoriu3 per
regulā non eſt obligatoriū de reg. iur. in. vi. In adulto au
tē dicit ꝙ aut queritur de iure ciuili. ⁊ tunc iuramentum
non obligabit ſi nō interueniat ſolennitas. l. non dubiū.
C. de legi. Nec ob. d. aut̾. ſacramenta. quia ſm eū ibi lo
quitur quādo iuramentū interponit̾ ſuper contractu3 q
ſolū erat ꝓbibitus de iure cōi. ſed in caſu noſtro ēt erat ꝓ
bibitio ſtatutaria. ideo tunc nō babet locū. d. aut̾. ſed quo
ad effectū videt̾ ꝙ ſtatutū loci dereget. Si aūt querit̾ de
iure canonico. tunc dictū iuramentū obligabit in quo cō
tractus erat ꝓbibit⁹ fauore ꝑſone. ⁊ iuramentū poteſt ſer
uari ſine interitu ſalutis eterne. pro boc etiā. c. cū ꝯtingat.
de iureiur. ⁊ ſic ibi reſidet Jo. an. An. de butri. in. c. cum
contingat. dicit non eſſe differentiā an filiuſfa. cōtrabat ſi
ne ſolēnitate ſtatuti. an adult⁹. vtrobiq3 eni dicit iuramē
tum obligare quia ſtatutum videtur factum in fauorem
adulti ⁊ filijfa. ideo poteſt ei renūciari cū iuramento non
tamen aliter reſpōdit rōni Jac. de bel. in articulo aūt. de
quo ꝑncipaliter q̄rit̾ an per ſtatutū poſſit annullari vel ꝓ
biberi iuramentū. An. de butrio. in. d. c. cū contingat. te
net ꝙ non. quia probibere iuramentū nō pertinet ad iu
dices ſeculares. nec ad legem ciuile3 alle. nō. per Jo. an.
poſt Hoſti. in. c. quēadmodum. in glo. ſuper. ṽ. vel raſū.
de iureiuran. ⁊ quod no. Frede. in ſuo ꝯſilio. cclxxij. Itē
ꝓ boc alle. quia talia iuramēta que ꝑncipalit̾ diriguntur
in deum. non ſunt ſubiecta legi ꝑcipue ciuili alle. de reg.
c. licet. alle. etiam ſimile qđ diximus de ſpiritualib⁹ ⁊ ad
pias cauſas que non videnť ſubijci. l. ciuili per not. maxi
me per Bar. in. l. i. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ qđ no. ī. c. cū
omnes. ⁊ in. c. relatum. de teſta. ⁊ idem puto ⁊ iuramēto
daretur aliqua ſolennitas a ſtatuto. quia talib⁹ nō poteſt
l. ciuilis ſupaddere ſolennitatē inquantū obligatio dirigi
tur in deū. ſicut dicimus in diſpoſitionib⁹ ad pias cauſas

ſm ꝙ notat Inno. in locis preallega. Idez dicit ſi ſtatu-tum annullaret inſtrumēta vel fraudē ꝑſumeret aliā nō apparēte cauſa ꝑſumēdi. vel ſi apponeret penas venicti-bus ad contractū etiā iuratū. quia omnia talia nō poſſūt fingi ad excludendā obligationē iuramentalē per viā indi-rectā vbi directe fieri non poteſt cōtra id quod habeť in regula. cū quid vna via. de regu. iu. in. vi. ⁊ de priuile-gijs. c. quāto. ⁊ per hec dicit ꝙ licet ſtatutū dicat ꝙ non valeat ꝓmiſſio facta per filiūfami. ſine licētia patris etiā ſi fuerit iurata: nec contractꝰ cū minore vel muliere ſine conſenſu duorū cōſanguineorū etiā cū iuramēto: nihilo-minus predicti cōtrahētes cū iuramēto licet non ſeruata ſolennitate obligabunť per iuramētū. Nec obſtat ei qđ dixi de filiofa. quod habeť in. l. ij. ff. de polli. vbi filiusfa. non obligabiť ex voto ſine licētia patris. ⁊ ſic videtur ꝙ non obligeť ex iuramēto: nam videť parificari in. c. et ſi chriſtus. de iureiurā. nam reſpōdit poſt Frede. in cōſilio ſuo. cclxxxviij. ꝙ non valēt leges inquātū infringūt votū vt notat glo. quā reputo ſingularē ī. c. mulier. xxxij. q. ij. in glo. i. in fine. ¶ Sed aduerte licz dominꝰ An. ⁊ Fre-de. ſic ſimpliciter dicāt tamē Inno. aliter videť reſpōdē in. c. ſcripture. de voto: nam votū religiōis poſſit filiusfa. adultus ſine licētia patris facere. xx. q. ij. c. i. ⁊. ij. dicit In-no. ꝙ votū abſentie vel peregrinatōis nō poſſet filiusfa. ſine licētia patris expreſſa vel tacita. cōſentire enī videť pater ſi ſcit ⁊ non cōtradicit. vt ibi notať per eū. ⁊ idez vi-deť etiā ſentire de alio voto ꝓpter patriā ptātē. ⁊ dicit ꝙ non peccat pater cōtradicēs nec filiꝰ ad preceptū patris non obſeruās. lex enī ⁊ patria poteſtas eos excuſat: cuz hoc fiat auctoritate canōis. poteſt allegari. xxxiij. q. iij. q peccat. ⁊ ſic videť reſidere Hoſtiē. ⁊ Jo. and. in dicto. c. ſcripture. non tangit aliquid de iuramēto. Sed poſſz di-ci ꝙ ſi iuramentū cōcernit reuerentiā dei tūc videť idem quod in voto. quia eadē ratio eſt: per cōſequēs idem ius videť dicendū in. l. tranſlato. de conſti. Si aūt iuramen-tū reſpiceret vtilitatē priuatā. vt quia iuraſſet dare aliqd alicui ſi eſt filiusfami. poteſt ſe obligare ſine cōſenſu pris per aliū cōtractū ꝓterꝙ in mutuo. l. filiusfami. ff. de acti. ⁊ obli. videť ꝙ eadē ratōe poſſet ſe obligare ꝑ iuramētū immo fortiꝰ cū ſit maior auctoritas. ⁊ ſic hoc cāu iuramē-tū non equiparať voto. Itē attende quod dicit Inno. in dicto. c. ſcripture. ꝙ filiusfamilias durante patria ptāte nō teneť ad obſeruantiā voti vbi pater cōtradixiſſet. tū ſi efficiať ſui iuris debebit illud implere. quia ſicut ꝑ de-lictū poteſt obligari demoni. vt in. c. i. ⁊. ij. de delic. puc. ita debet poſſe obligari deo: licz durāte patria poteſtate fuerit excuſatꝰ patre cōtradicēte alio voto ꝙ religionis. Item aduerte quia licet do. An. ꝯtrāſeat cū Inn. ⁊ Jo. an. in dicto. c. ſcripture. tamē videť dicēdū ꝙ vbi ꝑ votū non impediret ius patrie poteſtatis. quod tūc tenet per no. per Hoſti. in ſumma de voto. §. ij. ¶ Quid autez ſi omni die vouiſſet ſeptē pſalmos penitētiales: non videť ꝙ tale votū ꝑiudicet patrie poteſtati. ⁊ ideo vr̄ ꝙ poſſit valere exquo ceſſat preiudiciū patrie ptātis. arg. c. cū ceſ-ſante. de appel. ⁊ idē in ſilibꝰ. ⁊ tene mēti ꝑdicta qr quo-tidiana. Nec obſtat ꝑdictis ſi dicať legis reſiſtētia impe-dit naturalē obligatōez. l. cū lex. ff. de fideiuſſo. ⁊. l. ſi nō ſorte. de cōdi. inde. ⁊ ſic pari rōne iuramētū vr̄ impediri cū canō dicat inter iuramētū ⁊ ſimplicē loquelā nō faciē-dā differentiā. xxij. q. v. iurāte. quia illđ pōt eſſe verꝫ qn̄ ꝓ-hibitio legis eſt cōſonās iuri diuino. vt ſi ſtatutū vel lex prohibet vſurā. als̄ videť ſecꝰ ſm Anto. de butrio. Uel poſſet dici ſm eū ꝙ licet ſtatutū poſſit infringere nālem obligatōem inquantū ex cōtractu haberet oriri: ⁊ etiā iu-ramentū quo ad ſecūdariā obligatōnem que dirigiť ad ptē ad cuiꝰ cōmodū tenderet obligatio poſſet etiā ĩpediri

facit quod habeť ſm eū in allegato. c. debitores. ⁊ in hoc poſſunt dici eſſe paria ſimplex loquela ⁊ iuramētū. loqn̄-do de ſecūdaria obligatōe querēda parti ex iuramēto. ⁊ ſic vtrūqꝫ poſſit ꝓhibere ſtatutū: non tamē pōt ꝓhibē ſta-tutū obligatōem que oriť ex iuramēto per quaz obligať deo: ⁊ ſic remaitet v̄tus iuramēti ſaltē ꝓpter obligatōem que in deū dirigiť. vnde cōcludit ꝙ iſto caſu iuramentū obligabit: ſed nō cōfirmabit contractū ⁊ ex eo nihil poſ-ſet petere. ⁊ ſic vult dominꝰ An. ꝙ vbi ſtatutuz dirigit ꝓ-hibitiōem ad ꝑſonā nō valet actꝰ nec obligať ꝓhibitꝰ ex cōtractu nec etiā ex iuramēto ſecūdarie obligatiōis ꝗren-de parti: ſed ſolū obligať ad obſeruantiā iuramēti ꝑ obli-gationē que principaliter acquiriť deo ⁊ in deū dirigiť. Et nota ꝙ hec diſtinctio de obligatōe ꝑncipali ⁊ ſecūda-ria videť tenere ꝙ ex iuramēto oriať obligatio ⁊ actio ſꝫ canones. ſed tenēdo ꝙ ſoluz oriať officiū iudicis nō vr̄ ꝓ-cedere ꝙ iudicis ꝑſuppōat obligatōem. l. q ꝑ colluſiōez. §. i. de acti. emp. ¶ Quis aūt erit effectꝰ validatōis iura-mēti in caſu ꝑdicto ex quo non oriť obligatio ſecūdaria parti: Dic ꝙ effectꝰ erit ꝙ poterit cogi ad obſeruantiā iu-ramēti ꝑ viā denūciatōis vel officio iudicis vł alijs reme-dijs quibꝰ cogiť iurās ad ſoluēdas vſuras. de quibꝰ in. c. debitores. de iureiurā. An aūt in caſibꝰ predictis iurans habeat aliquod remediū cōtra iuramentū vbi nō eſt tur-pitudo ex parte illiꝰ cui ſoluiť nō dať repeticio. ⁊ iō non impleť obligatio iuramēti. memento quia teneť deo ad obſuātiā iuramēti ⁊ momētaneū implemētuz nō ſufficit niſi arguať turpitudo ī decipiēdo. vt. d. c. debitores. vel niſi ex hoc meliꝰ bonū impediať ꝑ id quod habeť in. c. cō-miſſum. de ſpon. Nec obſtat ſi dicať ꝙ debet poſſe repe-tere ſaltē ꝯdictōe ſine cā: cū ſine cā videať eſſe penes euz cui facta eſt ſolutio. exquo nō oriť obligatio ex cōtractu: nec etiā ex iuramēto quo ad ſecūdā eiꝰ obligatōem ꝗ ten-dit ad ꝯmodū ptis. qr rn̄dit ꝙ nō eſt ſine cā apud recipiē-tē ex eo qr teneť deo. qr obligatꝰ erat ſoluēs deo ad dādū ſeu tradēdū ipi recipiēti: ⁊ ſic nō dꝫ poſſe repetē. qr ꝗtuz ad ipꝫ iurantē vr̄ licite tenē cū nō debeat repetē obſtāte iuramēto: ⁊ non impleť obligatio hoc caſu momētaneo implemēto. Itē etiā nō ob. ſi dicas ꝙ hēdes iurātis pote-rūt repetē. quia ipi nō iurauerūt ⁊ iuramētū defuncti nō videť eos ligare. quia eſt ꝑſonalis ex pte ꝑſtātis. ut no. ꝑ Inno. in. c. veritatis. de iuriur. ⁊ ibi ꝑ Jo. an. Itez vbi ꝓhi-bitio dirigiť in rem fauore ꝑſone: ut quia ꝓhibet ꝯtum vel alienatōem rei minoris vel dotalis fundi. tūc dicit do-minꝰ An. de but. ꝙ annullať ꝯtꝰ ⁊ obligatio ex vi legis vel ſtatuti. ſꝫ ſi iuramētū fuerit interpoſitū obligabit iurātē An aūt firmet ꝯtū refert opi. Bar. q tenuit ꝙ ſic ꝑ aut. ſacramēta. ⁊ illā etiā multi tenuerūt. ⁊ etiā eā ſequiť An-gelꝰ in. l. ſiqs ꝓ eo. de fideiuſſo. ff. ⁊ licz iura canonica ſim-pliciť innuāt ſuari iuramētū. ut in. c. cū ꝯtigat. de iuriu. ⁊. c. ij. eo. ti. in. vi. tamē dꝫ intelligi ꝙ ꝯtꝰ valideť ꝑ iura-mentū. quia ſi iuramētū nō firmaret ꝯtū videreť ꝙ ſolu-tū poſſet repeti. ⁊ ſeqbāť inde multe abſurditates quas do. an. tāgit in. d. c. cū ꝯtigat. ⁊ Jo. cal. Et ꝙ ꝯtꝰ firmeť iuramēto tenet Frede. in ſuo ꝯſilio. cclxxxij. ꝑ. c. cū conti-gat. ⁊ aut. ſacramēta. Sꝫ An. de bu. in. d. c. cū ꝯtigat. tenet ꝯtrū dicēs. ꝙ nō firmeť iuramēto ꝯtꝰ. naz licet lex ciuilis poſſit ꝓhibere ꝯtū ⁊ impedire oēm obligatōem. l. ſi nō ſorte. in ꝑn. ff. de ꝯdi. inde. ⁊ ideo cū lex canonica nō dicit ꝯtū firmari iuramēto: ſed ſolū dicit iuramentū fore ſuandū. dicit ꝙ nihil eſt qđ ꝯſtrīgat dicere ꝙ ꝯtus valideť iuramēto. ⁊ tū ꝯcludit ꝙ in hoc cāu exquo lex ñ reſiſtit ꝑſone licz ꝓhibeat ꝯtū vł alienationē ex iuramē-to oriť obligatio nedū reſpectu obligatōis que dirigiť in partē exquo non eſt in recipiēte aliqua turpitudo ꝗ dicit etiā ꝓcedē ſi iuramētū addat ſolēnitatē ꝯtui ⁊ annullet

contractum ceſſante ſolennitate. licet Fre. in ſuo conſilio
cclxxxij. mihi eſt. cclxxi. cuius tenoꝛ. j. deſcribit᷑ aliter ſen
ſit. quia ut dixi lex ciuilis poteſt ꝓhibere ⁊ īpedire omēꝫ
obligatōem: ut i. d. l. ſi ſi ſoꝛte. ⁊ predicta dicit do. Ant. ꝓ
cedere. etiā ſi ſtatutū dicat ꝙ nō valeat cōtractus ꝓmiſſio
nis vel iuramētū qui fiunt ꝑ filiūfa. abſq; ꝯſenſu pr̄is vel
conſanguineoꝝ. lex enī ciuilis ſm eū nō poteſt annullare
iuramentū. ⁊ ex hoc fit ꝓhibitio reſpectu fauore pſone vi
detur ceſſare turpitudo in extrahēdo ſi alia non appareat
deceptio. licet fiat ꝯtra legē ciuilē: nō fit ꝯtra. l. dei. inquā
tū in dicto caſu reperit᷑ iuramētū. ⁊ ideo ex iuramēto orit᷑
obligatō. licꝫ annullabit᷑ ex turpitudīe q᷑ lex dei nō habe
tur ꝓ turpi. quo minꝰ in caſu ṕdicto ſeruet iuramentū pti
licet lex ciuilis aliud velit. Et nota. ſm dn̄m Anto. ꝙ eſt
differētia an lex vel ſtatutū dirigat ꝓhibitōem ad pſonā
an ad rem. licet vtroq; caſu ſm eū actus non firmet᷑ iura
mento ſed tenet᷑ iurās ad obſeruātiā iuramēti. nā vbi di
rigit᷑ ꝓhibitio ad pſonā nō orit᷑ ex iuramēto obligatio ſe
cūdaria que dirigit᷑ in partē. Nec ob. ſm eum ſi dicat᷑ ꝙ
nō videt᷑ referre an lex vel ſtatutū ꝓhibeat contractū vel
alienatiōem. ⁊ ſic in rem diſponat. an vero ꝓhibeat perſo
nā quia ꝓhibēdo ꝯtractū vel alienatōeꝫ videt᷑ etiā ꝓhibe
re pſonas ꝯtrahentiū. q᷑ rn̄dit qḋ illud eſt veꝝ ſolū ꝓpter
fauorē pſone quē attēdit lex ciuilis nō ꝓpter peccatū indu
cendū ꝙ magis attendit lex canonica que magis ꝯſiderat
bonū aīe q̄ꝫ coꝛpis ut dicit gl. nā qs potius mala tēpoꝛalia
pati debꝫ q̄ꝫ agere aliquid cū aīe detrimento: ut. c. ſat. qḋ
me. cā. ⁊ ꝑ hoc patet ut dixi. ſ. ꝙ qn̄ ꝓhibitio dirigit᷑ ad
rē nedū habebit locū via denūciatiōis vel officiū iudicis ꝑ
obſeruantia iuramēti. ſed etiā poterat agi ex ipo iuramen
to ꝓpter obligatiōeꝫ ſecūdariā ipi pti queſitā. nec poterat
peti relaxatio iuramenti ex quo nihil turpe ꝯtinet. etiaꝫ ſi
ſtatutū ꝓhibuerit iuramentū. ⁊ ſic nō erit aliqḋ remediūꝫ
ꝯtra iuramentū niſi aliqua arguat᷑ deceptio in contractu
tunc dic ꝙ iurans haberet remediū. ſi deceptio erat enoꝛ
mis ꝑ ea que habent᷑ in. c. quītauallis. de iuriur. ⁊ qḋ ha
betur ſm eū in. c. veniens. in glo. fi. cū ibi allt. Item q᷑ in
enoꝛmi leſione ꝓſumit᷑ dolus ⁊ cenſet᷑ idem eſſe. ſic ꝓſup
ponit. l. omēs. C. lucius. ff. que in frau. credi. ⁊. l. q teſtm̄.
cū ibi no. ff. de ꝓba. vn̄ tunc adeſſet turpitudo ex parte eiꝰ
cū quo ꝯtrahit᷑ ⁊ cui ꝓſtatur iuramentū. iō tunc haberet
remedia de quibus in all᷑. c. debitores. Unde auteꝫ ſiqs
mutuaret parato ad ludūꝫ vel corrupto notoꝛie in actu lu
dēdi vel in voluptatibꝰ mulierū. q᷑ tunc bene eſſent reme
dia a diuerſis iuramēta ꝓſtita. quia ſatis videt᷑ adeſſe tur
pitudo vel fraus ꝓſumpta ex pte recipientis vbi hoc cōſta
ret ex euidētia facti. vel q᷑ notoꝛie eſſet ꝓdigꝰ. vel ei ut ꝓdi
go fuiſſet inē dictū. quia tūc aliqualis eſt turpitudo ex par
te ꝯtrahentis q dat materiā inueni ꝯſumpturo ut ꝓpriūꝫ
matrimoniū ꝯſumat. ⁊ lex in cauſa legitima talē preſumit
fraudē. ff. ꝓ emptoꝛe. l. ſi qs cū ſciret. ⁊. ff. de mino. l. qḋ ſi
minoꝛ. §. fi. ⁊. l. ſi vero nō remunerandū. §. adoleſcēs. ff.
mādati. ⁊. ff. quarū reꝝ act. nō da. ſed als nō putat ſuffice
re ſi ſtatutū ꝓſumat dolū: deceptionē. vl᷑ fraudē vel metū
ad finē euertēdi iuramētū niſi ſtatutū habeat aliā cāꝫ ꝓm
ptā ꝓpter quā ꝓſumi poſſet als apta eſſet lex ciuilis de fa
cili ad ꝓhibēda iuramēta īdirecte ꝙ nō eſt cōcedēdūꝫ ſm
ea q̄ ſuperiꝰ dicta ſunt. ⁊ iſta ī effectu ſunt dicta dn̄i An.
licet ꝑ aliū oꝛdinē ⁊ magis cōfuſe dicat. vn̄ eſt aduertēdūꝫ
ṕmo inquantū facit differentiā. an ꝓhibitio dirigat᷑ in ꝑ
ſonā vel in rē. Primo caſu impediat᷑ obligatio ſecūdaria
ex iuramēto nō ex ſcḋo. nā hec differētia nō videt᷑ vera. ēt
ſua opi. ſuppoſita. quia exquo ſm eū qn̄ preceptū fit fauo
re pſone ſapit naturā ꝯſilij. vnde videt᷑ ꝙ tūc poſſit ꝓhibi
tꝰ ⁊ iurans renūciare ſuo fauoꝛi. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ex iuramēto debꝫ
etiā oriri obligatio ſecūdaria querēda pti ſicut ⁊ quādo di
rigit᷑ ꝓhibitio in rē. quia videt᷑ eadē rō vtrobiq;. exquo ṕ
ceptū vel ꝓhibitio reſpicit fauorē pſone. ⁊ ſic vtrobiq; vi
det᷑ poſſe renūciari ⁊ obligare iurantēꝫ pariformit᷑. ar. eo
rū que no. in. c. tranſlato. de ꝯſti. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. illud.
Itē aduerte ſcḋo inquantūꝫ nō diſtinguit filiūfa. ab adul
to. nā cōtra eū facit quia in adulto ſeu minoꝛe ꝓhibitio vi
detur fieri fauoꝛe ipius minoꝛis. ſed in filiofa. nō videtur
fieri ſimplicit᷑ in ipius fauoꝛe. imo etiā ꝓpter fauorē pr̄is
ut. l. fi. §. filꝰ. ⁊. l. ſc. de bonis li. vel odio creditoꝛis ꝑ. l. i.
ff. ad mace. ⁊ inſti. qḋ cū eo. §. ij. Unde aduertendū dicit
ꝙ in filiofa. qui prohibet᷑ obligari per ſtatutū ſine conſen
ſu patris. ⁊ poſtea ſe obligat cum iuramēto qd iuris. repe
rio triplicē opi. etiam ſi ſtatutūꝫ nō dirigat ſua verba ad ꝑ
ſonā. ſed in rem an valeat promiſſio facta vel obligatio ꝑ
filiūfa ſine conſenſu patris. nam fuit vna opi. Ja. de bel.
recitata per Jo. an. in addi. Spec. in loco prealleg. ꝙ vbi
concluditur ꝙ non obligetur etiam de iure canonico licꝫ
iurauerit ꝑ rationes quas tangit ibi Jo. an. Alia fuit opi.
Bar. in dicta. l. ſiquis pro eo. que videtur velle ꝙ ſi ꝓhi
bitio dirigatur ad perſonas non obligat iuramentū etiaꝫ
de iure canonico per rationē que ibi ponit᷑. quia veniēdo
tunc contra preceptū ſuperioꝛis videtur peccare moꝛtalit᷑
ut. ſ. eſt tactū quando ſtatutū expreſſe non prohibet iura
mentū. Si autē prohibitio dirigatur in iurantē. ſi tamen
videtur prohiberi odio creditoꝛis tunc poſſet peti abſolu
tio per id quod habetur in. c. debitoꝛes de iureiur. et hoc
etiam tenet Frede. quando ſtatutū dicit ꝙ nō valeat obli
gatio filiūfa. ſine conſenſu patris etiam in iuramento ī cō
ſilio de quo. ſ. feci mentionē. Tertia opi. fuit quā ſequit᷑
dominus Anto. de butrio ꝙ ſi interueniat iuramentum
ſiue dirigatur prohibitio ī rem: ſiue in perſonā efficaciter
obligabit᷑ ex iuramento. nec poteſt peti abſolutio: lꝫ quō
ad obligationē ſecundariā facit differentiā. an prohibitio
dirigat᷑ in perſonā an in rem. ⁊ motiuū quare poteſt obli
gari eſt quia concernit fauorē ſuū. ſed certe iſta ratio non
videtur bona quia etiam videt᷑ reſpicere fauoꝛem patris
ut dicto. §. filius autē. ⁊ etiam odiū creditoꝛis per ea que
habetur in. l. i. ff. ad mace. vnde videtur dicendū ꝙ ideo
iuramētū obligat ipm filiumfa. quia poteſt ſeruari ſine ī
teritu ſalutis eterne. Sed tunc eſt dubium an poteſt peti
abſolutio. Nec obſtat quod habet᷑ in. c. debitoꝛes. quia ī
caſu iſto videtur recipiens turpiter recipere cū recipiat cō
tra diſpoſitionē iuris diuini ꝓhibētis vſuras: ut in. c. i. et
quaſi in omnibꝰ de vſuris. ⁊ pro hoc facit quia licet cōtra
ctus mutui ſit prohibitus odio creditoꝛis quando fit cum
filiofa. tamen ſi ſoluatur creditoꝛi licite recipit nec poteſt
repeti. l. qui exceptionē. ff. de condi. indebi. ergo videtur
ꝙ filiuſfa. in contractu mutui obliget᷑ per iuramentūꝫ et
poteſt cogi ad obſeruantiā iuramēti. nec etiā poteſt repe
ti ſi ſoluatur. Bart. alit᷑ ſenſit in all᷑. l. ſi qs ꝓ eo. nō enim
video qd repugnet qn efficacit᷑ debet tūc filiuſfa. iuramen
tū ſeruare. exquo poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne
⁊ etiā recipiēs videt᷑ ſibi debitū recipere. Nec ob. qḋ ha
betur in. d. l. i. §. filius aūt. quia ibi loquit᷑ quādo filiuſfa.
alienat rem in qua habebat pater vſumfructū. hic aūt qn̄
ſe obligabat nec alienabat rē ſpectanteꝫ ad patrē. vel in q̄
pater nullū habebat uſumfructū. Itē nō obſtat ratio Ja.
de bel. inquantū dicit ꝙ iuramentū videtur eſſe ꝯtra bo
nos moꝛes per. l. i. ff. ad mace. quia poteſt dici ṕmo ꝙ lex
illa loquitur in mutuo non autem loquitur in alijs caſibꝰ
ut ibi patet. Poteſt etiam dici ꝙ licet occaſionaliter quā
doq; filiuſfa. inſidietur uite parentum. tn̄ exquo illud de
quo ſeu ſuper quo iuratur eſt licitū nō debet attēdi talis
occaſio ad inualidandū iuramentum per id qḋ no. in. c. ſi
vero. de iureiur. ⁊ per hoc etiā quia reperit᷑ a iure canoni
co reprobatū tale iuramentū. Secūdo debet obligare ex

quo poteſt ſine interitu ſalutis eterne ſeruari. Facit quod
habet͛ in.c.ſi diligēti. circa finē de foro cōpe. ⁊ ſic videt͛
ꝙ opinio domini Anto. poſſit ſuſtētari per ea que habē
tur in.c.inuenis.de ſponſa. Et pro p̄dicta opiniōe facit
ꝙ aut conſideramꝰ alios caſus ꝙ̄ mutui: ⁊ tūc certum eſt
ꝙ de iure cōmuni poteſt obligari. ⁊ obligat͛.l. filiuſfa.
ff.de acti.⁊ obli. licet ergo per ſtatutū ꝓhibeat͛ filiuſfami
lias ꝯtrahere ſine ꝯſenſu patris videt͛ ꝙ ſi interueniat iu
ramentū debeat efficaciter obligari.⁊ pro hoc videtur re
diri ad diſpoſitōeʒ iuris cōmunis quo vt p̄dixi filiuſfami
lias etiā ſine ꝯſenſu patris obligat͛ in alio cōtractu ꝙ̄ mu
tui.⁊ ſic videt͛ ꝙ omnino per iuramētū rediri ad naturā
ſuā. quod de facili iura permittūt. vt.l.ſi vnus.§. pactꝰ.
ff.de pactis.v̄ſi.quod in ſpē. ⁊ ſic non poteſt dici ꝙ iura
mentū hoc cāu aliquā turpitudinē contineat exquo tēdit
ad obligatōem ex qua de iure cōmuni filiuſfamilias obli
garet͛. Aut conſideramꝰ contractū mutui: ⁊ adhuc vide
tur etiā ꝙ ex iuramēto filiuſfa. obliget͛ non obſtāte ſtatu
to. quia certū eſt ꝙ anteꝙ̄ eſſet ſenatuſcōſul. macedoni.
filiuſfa. obligabat͛ ex mutuo. ergo videt͛ ꝙ de ſe obliga
tio turpis non ſit: alīs interdicta fuiſſʒ obligatio.l. genera
liter.⁊.l. plagij.ff.de v̄bo.oblig.⁊.l.ſi remunerādi.§. rei
turpis.ff.mandati.⁊ pro hoc etiā facit quia eſt poſt indu
ctū ſenatuſcōſultū macedonia. ſeu beneficiū ipſiꝰ obliga
tur filiꝰ mero iure licʒ poſſit obiicere exceptōnem.vt.l.i.
ff.ad macedo.cū glo.⁊ no. Bar.in.l.cū lex. circa finem
ff.de fideiuſſo. ⁊ ſic patet ꝙ de ſe obligatio turpis nō eſt.
quia alīs ip̄o iure non obligaret͛. vnde licʒ ꝓhibeat͛ obli
gatio odio creditoris: tamē ſi interuenit iuramētū obliga
tur iurās per id quod habet͛ in.c.debitores. de iureiur̄.
⁊ de pigno.c.ſignificāte.⁊ no. Bar.in.l.ſiqs ꝓ eo.alleg.
ſī.n. videt͛ abſonū ꝙ etiā i ꝯtractu mutui obliget͛ filiuſfa
milias iurās non obſtāte ꝓhibitōe ſtatuti.⁊ quia nō vide
tur peccare recipiēs ſibi debitū facit.l.ſi exceptōnem.de
condi.inde.cūʒ videat͛ ꝙ efficaciter obliget͛. Nō obſtat
c.debitores. quia ibi peccabat recipiēdo vſuras. vnde ibi
pōt peti abſolutio a iuramēto: ⁊ ſic nō peccat recipiēs de
bitū ideo ſecus.⁊ ꝓ hoc reſpōdet͛ ratōi quā tangit Bar.
in.d.l.ſiqs ꝓ eo. Ex p̄dictis patet poſſe defenſari opi. dñi
Anto.lʒ ratio ſua nō videat͛ ſimplr̄ vera per ea que ſupe
rius dicta ſunt. Itē aduerte qd̄ dixit Bart.in.l.ſi.§. filiꝰ
autē.C.de bo.que libe. ꝙ ſi filiuſfa. alienat rem peculij
aduēticij in quo pater habet vſumfructū nō valet aliena
tio etiaʒ ſi iurauit illā ſeruare nec obligabit͛ ex iuramento
adeo ꝙ etiā poſt mortē patris nō tenebit͛ ſeruare. mouet͛
quia videt͛ facta ꝓhibitio ipſi filioſa. in dicto cāu ad iſtar
prodigi ꝑ id quod habet͛ in.d.§. filiꝰ.v̄. meliꝰ eſt enīʒ. vn̄
ſi iuramētū p̄ſtitū per ꝓdigū non obligat.vt no. Iaco.de
are.in.l.qui habet.ff.de tutelis. ⁊ Bart.in.l.is cui bo
nis.ff.de verbo.obli.ita non obligat filiuſfa. in eo caſu.
allegat etiā qd̄ no. Spe.in ti.d̄ actio.§.i.v̄.quid ſi ſuper
hoc iurauerat. ſed certe Spe. videt͛ ſentire cōtra glo. in
dicto.§.filiꝰ. vbi voluit.⁊ iſta pars videt͛ de iure verior.
ꝙ ꝑ.c.cū ꝯtigat.de iureiurā. quia debet ſeruari iuramētū
quod ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne. Fateor tn̄
ꝙ non tenebit ad preiudiciū patris per id quod habetur
in.d.c.cū ꝯtingat. ſʒ bene p̄iudicabit ſibi poſt mortē pr̄is
vel poſtꝙ̄ factꝰ fuerit ſui iuris. Facit quod no. Innoc.in
ſili de voto facto ꝑ filiūfa.in.c.cū ſcripture. de voto. vbi
licet non obliget durāte patria p̄tāte: tamē poſtea tenet͛
ſeruare ſi factus ſit ſui iuris. Et pro declaratiōe huiꝰ dubij
an per ſtatutū poſſit ꝓhiberi iuramentū ē aduertendū ꝙ
interdū ſtatutū vel lex ꝓhibʒ ſimplr̄ contractū ſine certa
ſolēnitate.⁊ dicit illū non valere etiā ſi non interueniat iu
ramentū. Interdū ꝓhibet ſtatutū contractū ſine certa ſo
lēnitate.⁊ etiā dicit͛ ꝙ ſi aliter fiat cōtractꝰ n̄ valeat: nec

etiam iuramentuʒ ſi fuerit interpoſitū. Primo cāu ē ad
uertendū ꝙ licʒ Bar.in.l.ſiquis ꝓ eo. facit differētiā an
ꝓhibitio dirigat͛ in rem: an in ꝑſonā: ſeu ꝯtractum vel alie
natōem. tamē illa diſtinctio nō vʒ vera. quia ſi ꝓhibet͛ cō
tractꝰ vel alienatio: videt͛ etiā ꝓhibita illa ꝑ que perueniatur
ad ea.ꝑ id quod habet͛ in.l.ratio.ff.de ſpon.⁊ ꝑ ꝯſequēs
videt͛ prohiberi ꝯhere ꝑſonas vel alienare. Facit etiam
quod ip̄e no.in.l.cūʒ lex.ad fi.ff.de fideiuſſo. In ſili hoc
videt͛ velle vbi etiā ſua diſtictio nō videt͛ bona.⁊ illā etiā
reprobat Io.de ligna.⁊ Sali.in aut͛.ſacramēta puberū.
vltima.q. Nec obſtat ratio ſua quaʒ fecit in.d.l.ſiqs ꝓ eo.
quia pōt multipliciter rn̄deri ut ſepiꝰ dixi. vnde in hoc ca
ſu ſi interueniat iuramētuʒ an habeat obſtare.⁊ certe vʒ
dicēduʒ ꝙ ſic ꝑ id quod habet͛ in.c.cū ꝯtingat. de iureiu
rā.⁊ in aut͛.ſacramēta. Unde videt͛ ꝙ intelligēda ſit pro
hibitio ſtatuti inquantū non interueniat iuramētū. ſecꝰ
ſi interueniat quātus ſit licitꝰ ꝯtus non habeat locū ꝓhi
bitio. Ia.de bel.in ſua diſputatōe que incipit. Lege puſi
na. allegata videt͛ velle ꝙ quādo ſtatutū ꝓhibet ꝯtractuʒ
fieri ſine certa ſolēnitate: ⁊ ſi aliter fiat nō valeat. tūc vel
le ut non ſufficiat ſolēnitas iuramēti: niſi interueniat ſolē
nitas requiſita a ſtatuto. ⁊ ideo tunc de iure ciuili nō fir
maret͛ contractꝰ iuramēto. licʒ videret͛ ſecꝰ eſſe ꝑ autent͛.
ſacramēta.alle. Sed ip̄e rn̄dit ꝙ non habeat locū vbi ad
eſt ꝓhibitio ſtatuti: ſed ſolū vbi ꝓhibitio iuris cōmunis.
fatet͛ tamē ꝙ de iure canonico bene obligaret iuramētū
ꝑ alle.c.cū ꝯtingat.⁊ ſatis videt͛ ꝙ hoc cāu ꝯtus firmet͛
iuramēto.ꝑ id quod habet͛ in glo.in.d.aut͛. ſacramēta.
⁊ quod habet͛ in.c.ij.de pac.in.vi.⁊ videt͛ opi.cōis. naʒ
illā ſequūt͛ Bar. Angelꝰ Io.cal. Io.an.⁊ Archi.in.d.
c.ij.⁊ Frede. in ſuo cōſilio.cclxxxiij.lʒ dominꝰ Anto.de
bu.aliter dixit. ſcʒ ꝙ nō validet͛ ꝯtus: ſʒ ſoluʒ qs teneat͛
ad obſeruantiā iuramēti. tamē Io. de ligna.in.c. cū conti
gat.tenet ꝯtrariū. quia hoc non dicit tex.in.d.c.cū ꝯtingat.
nec in.c.licet.eo.ti.li.vi. Sed aduerte quia videt͛ d̄ iure
poſſe defenſari ꝙ ꝯtus firmet͛ iuramēto.⁊ ſic eſt opi.gl.
in aut͛.ſacramēta. Bar.⁊ Io.cal.ꝑ.c.ij.d̄ pac.in.vi. vbi
litera apte dicit ꝙ licʒ pactū de quo de iure ciuili prohi
beat͛: tamē ſi ſit p̄ſtitū iuramētū iubet ſeruari. ⁊ ſic ponde
rat ꝙ vult ip̄m pactū ſeruari.⁊ non ſimplr̄ dicit de iura
mēto.⁊ ideo ſicut ibi pactū firmat͛ iuramēto: ita videt͛ ꝙ
eadē ratōne ſit dicēduʒ in cāu ꝓpoſito cum eadē ſit ratio
ergo idē ius.ut.l.illud.ad.l.aquil.⁊ hec ps videt͛ verior.
licʒ Anto.de bu.⁊ Io.de ligna.in.c.cum contigat.tene
ant contrariuʒ.⁊ hanc opinionē ꝙ contractꝰ firmet͛ iura
mento tenuit Io.andree in glo. ordinaria in.c.ij. de pa
ctis.lib.vi. ſuper verbo ſeruari.⁊ etiam Archi. ſuꝑ eodeʒ
verbo. nam per illam decretalē dicūt approbari opinio
nē Placē. poſitā in.l.pactū.de colla. que merito debuit
approbari. quia qua rōne tenet ꝯtus minoris ſuꝑ re ſua
ſi iurat licʒ alīs non teneret in aut͛.ſacramēta. eadē ratōe
debet tenere pactū iuratuʒ in cāu illius.c.⁊ idem glo.in
c.licʒ.de iureiurā.⁊ in.c.cum contigat. vbi gl. aperte vo
luit contractū firmari exquo gl. iuris ciuilis ⁊ iuris cano
nici hanc partē tenēt ꝓpter auctoritates ſupius allegatas
in dubio iudicādo ⁊ conſulēdo nō eſt recedendū a gloſa
ſm̄ Iaco.bu. in.l.i.C.qui ꝓ ſua iuriſdi. ⁊ hāc ptēʒ tenet
Frede. ut patʒ.j.in ſuo conſilio. Secūdo cāu quando ſta
tutū dicit ꝙ ꝯtus aliter factus nō valeat etiā ſi interueni
at iuramētū. tūc videt͛ dicēdū ꝙ ꝯtus non firmetur iura
mēto exquo expſſe ſtatutuʒ annullat illud etiā ſi interue
niat iuramētū. nam hoc pōt lex ciuilis ⁊ ſic ip̄m ſtatutuʒ
ſuꝑ ip̄o ꝯtu diſponere ⁊ ꝓhibere alienatōem. pōt ⁊ illā
inualidare ꝑ id quod habet͛ in.l.cū lex.ff.de fideiuſſo. ⁊
l.ſi nō ſorte.ff.de cōdi.inde. vnde nō potuit aliquid agi
ex ip̄o ꝯtu exquo inualidus eſt per diſpoſitionē ſtatuti.

nec etiam poterit corã iudice ſeculari agi ex iuramẽto. qa
de iure ciuili iuramentũ de ſe non eſt obligatoriũ regula
riter ut inducat obligationẽ ut legit᷑. ⁊ no. in. l. i. C. ð ope
ris liber. ⁊ ſic videt᷑ ꝙ in foro ciuili contrahens cõtra for
mã ſtatuti nullũ habet remediũ. ſed ſoluʒ videt᷑ ꝙ poſſit
recurrere ad forũ eccleſiaſticũ ut cogat᷑ iurãs ad obſeruã
tiam iuramenti. facit quod habetur in. c. fi. in. vi. Poſſet
tamẽ eſſe dubiũ ꝙ ex quo ſtatutũ expreſſe nõ inualidat iu
ramentũ ⁊ ſic videat᷑ eſſe ſeruandũ. an debeat iudex ſecu
laris illud facere ſeruari cũ ius canonicuʒ in hoc p̃ualeat
iuri ciuili inquantũ vult iuramẽtũ efficaciter habere. etiã
ſi tendat ad inducendã obligationẽ licet aliud velit ius ci
uile. ⁊ videt᷑ ꝙ ſic ꝑ id quod habet᷑ in. c. ij. de iuriur. i. vi.
tamẽ credo ꝙ communiter in foro ſeculari non audiretur
agens in caſu predicto contra ſtatutũ. ⁊ quia aliquãdo ius
ciuile ⁊ canonicuʒ diſcordant. ⁊ quid tunc ſeruari debeat
⁊ breuis concluſio eſt ꝙ in materia ſpirituali ut iuramẽti
vel matrimoniali vel ſimil. in foro ciuili etiã in terris impe
rij ſeruat᷑ ius canonicũ ꝑ id quod habetur in. c. penul. i fi.
de preſcrip. ⁊ per glo. in regula poſſeſſor. de reg. iur. i. vi.
⁊ per glo. in. c. i. de arbitris. in. vi. ⁊ in. §. fi. inſti. de gradi
bus. ⁊ in. l. i. C. de ſecũdis nuptijs. In terris eccleſie ſuã
duʒ ius canonicũ. ſiue in foro canonico: ut in. c. ſi duo. de
appel. ſiue in foro ciuili. In terris imperij ſeruari debent
leges ut voluit glo. no. in. c. i. de arbitris. in. vi. ⁊ ad predi
cta facit qð not. Hoſti. in. c. cũ contingat. dicens hoc eſſe
veruʒ de mẽte legũ in caſu. c. cũ ꝯtingat. ſeruari iuramen
tũ. ex quo canones volũt illud ſeruari qð etiã ⁊ ip̃e leges
mandant qð canones mãdãtur in aut. quõ oportet epi.
§. i. coll. i. C. de ſum. tri. l. i. in p̃n. ⁊ in aut. de man. p̃nci.
§. fi. ⁊ de illa materia tangit᷑ ꝑ legiſtas in. l. p̃uilegia. C.
de ſacroſanc. eccle. ⁊ Jo. an. ⁊ Jo. cal. i. c. i. ð no. op. nũci.
Tertio caſu quando ſtatutũ expreſſe diſponit ſup iuramẽ
to: ut quia dicit ſi contractus aliter fiat nõ valeat. nec etiã
iuramentũ ſi interponat᷑. ⁊ tunc eſt etiã aduertẽdũ ꝙ varie
fuerũt opi. nam vna fuit ꝙ ſimpliciter tale iuramentũ tene
ret. ⁊ hanc ſequit᷑ Bald. in. l. pactũ. C. de colla. in. vi. q.
vbi ad lrãm decidit ꝙ ſtatutũ poteſt ꝓhibere ut nõ vale
at iuramentũ per id quod habet᷑ in. l. adigere. §. quãuis.
cũ ſua glo. ff. de iurepatro. ⁊ hanc opi. videt᷑ ſentire in. l.
nec patron⁹. C. de operis libert. ⁊ hanc ſequit᷑ Saly. in
aut. ſacra. Secunda fuit opinio ꝙ nõ poſſet ſtatutũ inua
lidare iuramentũ ſaluo niſi preſumat vel fingat doluʒ vel
fraudẽ vel metũ. ⁊ iſtã ſequit᷑ Bald. in. l. omnes populi.
alr. in. iij. q. ſed ut. ſ. tetigi. Ray. i. d. l. oẽs populi. ſimpli
citer tenet ſtatutuʒ nõ valere. quia ſi poſſet p̃ſumendo vel
fingendo fraudẽ vel dolũ ſtatuere videret᷑ in fraudẽ iuris
diuini vel canonici iuramentũ eneruare. ⁊ ſic aperiet᷑ via
fraudibus cõtra ea que habent᷑ in. c. quãto. de diuortijs.
Tertia fuit opi. ꝙ nõ obſtãte ſtatuto iurans obligat᷑ qa
nõ poterat ſup illo diſponere tanq̃ ſup re ſp̃ali. Itẽ quia
recipiens tunc iuramẽtũ contra formã ſtatuti videt᷑ illud
illicite recipere. q: cõtra mãdatũ ſuperioris cui debet obe
dire. viij. di. c. que contra morẽ. de maio. ⁊ obe. c. ij. ⁊ iſtã
opi. tenet Frede. in dicto conſilio. cclxxij. ⁊ videt᷑ ſm eum
idẽ quando ſtatutũ dicit nõ valeat cõtractus aliter fact⁹. ẽt
ſi interueniat iuramentũ quia tacite videat᷑ ſtatutũ velle
ꝙ ille nõ debet ſine ſolẽnitate ſtatuti iuramentũ recipere
dñs Anto. in. c. cũ cõtingat. tenet ꝙ ſtatutũ nõ poteſt ꝓhi
bere iuramentũ. quia illud nõ ſpectet ad iudicẽ ſeculareʒ
nec ad legem ciuilẽ vel ſtatutariam. ſed ad legeʒ canonicã
⁊ preſertim alle. not. c. quẽadmodũ. ſuper gl. poſt Hoſti.
Quid ergo tenendũ in tanta varietate opi. videtur poſſe
dici ꝙ illa ſit vera opi. que habet ꝙ ſtatutũ vel lex nõ poſ
ſit ꝓhibere. quia ip̃m iuramentũ eſt res ſpiritualis. ⁊ per
cõſequẽs ſtatutũ laicorũ non poſſet ſup illo diſponere. Et
circa iſtã materiã aliquoꝝ. Quarta fuit opi. q̃ dixerũt ꝙ
iuramentũ nõ obſtãte ſtatuto efficacit᷑ obligabit. ⁊ tñ reci
piens illud ſine ſolẽnitate ſtatuti punict᷑ pena poſita i ſta
tuto vel pena arbitraria per no. ꝑ Bal. in. l. nõ dubium.
C. de legi. ¶ Ex p̃dictis apparet ꝙ licet ſtatutũ nõ poſſit
eneruare vires iuramenti. tñ videt᷑ ꝙ poſſit imponere pe
nã recipienti iuramentũ ſine ſolẽnitate ſtatuti ex legitima
cauſa facti. vñ pondera verba ſtati. nam aut ſtatutuʒ ꝓhi
bet ꝯtractũ fieri cũ minore vel muliere vel filioſa. ſine certa
ſolẽnitate. etiã ſi interueniat iuramentũ. ⁊ ſi aliqs aliter cõ
traxerit ĩponit penã. ⁊ tunc ꝯfaciens incurrit illaʒ. aut ali
quã penã nõ ĩponit ⁊ poterit puniri pena arbitraria. aut
ſtatutũ ꝓhibet contractũ fieri ſine certa ſolẽnitate. etiaʒ ſi
interuenit iuramẽtũ ⁊ annullat contractũ aliter factũ. ⁊ tũc
iurans tenetur ⁊ ſtatutũ inquantũ annullat iuramentum
nõ valet. quia iuramentũ eſt res ſpiritualis ⁊ inducit obli
gationẽ de iure canonico in. c. ⁊ ſi xp̃us. de iureiuran. nec
poſſet ſtatutũ illud inualidare. hoc tñ caſu poſſet habere
locũ penã arbitraria contrafaciẽtẽ. Interdũ vero ſtatutũ
dicit ꝙ nõ poſſit fieri ꝯtractus ſine certa ſolennitate. etiã
ſi nõ interueniat iuramentuʒ. ⁊ ſi aliquis vtat᷑ tali inſtru
mento in quo etiã cõtractus nõ teneat incurrat penã cen
tũ. tunc videt᷑ ſi vtat᷑ inſtrumento ꝓpter contractũ poſſe
incurrere penã ſtatuti. ſed ſi vtatur inſtrumento ꝓpter iu
ramentũ qð petit obſeruari. tũc videtur ꝙ nõ incurrat pe
nam. quia ſi ſtatutũ nõ poteſt eneruare vires iuramẽti. ſic
nõ poteſt ĩponere penã iurãti tali inſtrumento. ad hoc. l.
ſeyus ⁊ augerius. ff. ad. l. fal. ⁊. l. qð de bonis. nec poteſt
ſtatutũ adijcere etiã ſolẽnitatẽ iuramẽto quo ad ei⁹ vires
infligẽdo ſi dicte ſolẽnitates nõ interuenerũt. poterit tamẽ
puniri recipiẽs iuramentũ ſine certa ſolennitate ſtatuti ex
iuſta cauſa facti. quia in hoc debuit obedire ſtatuto quod
habet in ſe rationẽ ⁊ equitatẽ. facit qð habet᷑ in. l. que ſub
conditione. ff. de ꝯdi. ſed poſito ꝙ lex vel ſtatutũ laicoruʒ
nõ poſſit ꝓhibere iuramentũ. an ſaltẽ poterit peti abſolu
tio a iuramẽto: ut vult Frede. in all. ꝯſilio cui⁹ opi. prima
facie videt᷑ ſatis eq̃ ⁊ rõnabilis. q: licet ſtatutũ non poſſit
eneruare vim ⁊ efficatiã iuramenti. bene tamen videt᷑ ꝙ
poſſit ꝓhibere ſubiectũ. ne recipiat iuramentũ ſine certa
ſolẽnitate cũ tale ſtatutũ ex iuſta cauſa ſit factũ. ⁊ ſic videt᷑
ꝙ ei eſt obediendũ. quia de ſe nõ cõtinet quid illicitũ. im
mo prima facie valde iuſtũ ⁊ equũ. ſ. ꝙ non recipiat iura
mentum ſine ſolẽnitate ſtatuti. nam etiam videm⁹ ꝙ ius
nõ preſtitũ iuramentũ ꝓhibet interdũ ſeruari ⁊ ſeruatur
ei⁹ diſpoſitio: ut. d. l. que ſub ꝯditõne. ibi dicit᷑ ꝙ teſtator
legauit ticio. ⁊ ſi iurauerit aſcẽdẽ capitoliũ ꝙ ñ dʒ cogi p̃
ſtare iuramentũ. immo ſufficit ꝙ aſcẽdat nõ preſtito iura
mento ad hoc ut habeat legatũ. ⁊ ſic videt᷑ ꝙ in ſe videat᷑
iuſtũ ſtatutũ inquantũ videt᷑ ꝓhibere recipi iuramentuʒ
ſi non interueniat ſolennitas ſtatuti. ⁊ per conſequens ꝙ
illicite facit aliter recipiendo. ⁊ ſi aliter recipiatur licet iu
ramentũ obliget. quia poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis
eterne videtur ꝙ poſſit peti abſolutio. ⁊ videtur poſſe di
ci ꝙ illi cui eſt preſtitũ iuramentum ſponte querat᷑ efficax
obligatio ex iuramento. ſm Imol. ⁊ ſic videt᷑ ꝙ nõ poſſit
cogi ad efficaciam ipſius iuramenti. quia imputanduʒ vi
detur illi qui ſpõte iurauit. videret᷑ tamẽ poſſe dici ꝙ ille
qui recipit iuramẽtũ ſine ſolẽnitate ſtatuti poſſit puniri pe
na arbitraria ex quo ꝓhibitio erat rõnabilis ꝑ no. ꝑ Jac.
de bel. ⁊ Bal. poſt eũ in. l. nõ dubiũ. C. de legib⁹.

De abſolutione a iuramento.

s **Ed uideamus quan**
do poſſit peti et debeat obtinere abſolutio

a iẽramẽto. ⁊ dic aut iuramẽtuꝫ ex omni pte eſt licitũ ſcꝫ
tam ex parte iurãtis ꝙ̃ ex parte recipiẽtis ꝙ̃ materie ſup
qua preſtat᷑: ⁊ tũc compellendꝰ eſt iurãs ad obſuantiã
iuramẽti: nec eſt danda abſolutio. vt in. c. ⁊ ſi xp̃s. de iuſ
iurã. qnimmo nulla cauſa extrinſecꝰ exiſtẽte: etiã papa a
tali iuramẽto abſoluere nõ põt ſi eſt preſtitũ in materia
ab eius poteſtate nõ dependẽte. vt quia eſt in fauorẽ ter
tij. ad hoc quod no. glo. in. c. quãto. de iureiurã. ⁊ Inn.
in. c. cum inter. de renũcia. ⁊ in ſimili glo. in. c. non eſt. ꝺ
voto. immo forte non poſſet dictũ iuramentũ in melius
cõmutare inuito eo cui queſita eſt obligatio. quia vnũ ꝓ
alio inuito creditori ſolui non poteſt. l. ij. §. appellata. ff.
ſi certũ peta. ad hoc quod no. Io. and. in. c. in malis. de
regu. iur᷑. in. vi. in mercurialibꝰ. ⁊ Inno. in. c. ij. de ꝯfir.
vtili vel inutili. ⁊ in. c. inquiſitiõi. de ſentẽ. excõica. ſecus
ſi in honorẽ dei. quia tunc poſſet in melius ꝯmutare. ſic
intelligit᷑. c. peruenit. lo. ij. de iuſiurã. ⁊ quod no. Inn.
in. c. debitores. de iuriu. vbi vult ꝙ epiſcopꝰ etiã poteſt i
meliꝰ ꝯmutare ſicut ⁊ vota. Si vero iuramentũ ex parte
iurantis non poteſt ſuari ſine interitu ⁊ diſpẽdio ſalutis
eterne: tunc nulla requirit᷑ abſolutio. peccatũ eni fuit in
iurando non in tranſcũdo: immo peccaret non cõtraue
niẽdo. ad hoc. xxij. q. iiij. ꝗſi ꝑ totũ. ⁊. c. quãuis. ⁊. c. ſicut
ex litteris. de iuſiurã. Ubi aũt iuramentũ poteſt ſeruari
ſine interitu ſalutis eterne. ſed eſt ꝯtra bonos mores: tũc
nulla requirit᷑ abſolutio. vt in regula. nõ eſt obligatoriũ.
de regu. iu. in. vi. ⁊ ibi per glo. Si aũt ſacramentũ ꝓceſ
ſit calore iracũdie. puta ſi iurauit ꝙ nũquã loq̃ret᷑ cũ ali
quo vel ſimile: tũc ſentit Io. an. ⁊ alij ꝙ tale iuramẽtuꝫ
non eſt obligatoriũ. quia non habuit comitẽ diſcretiõis
⁊ iuſticie. xxij. q. i. iurabit. ⁊. xxij. q. ij. animaduertendum.
Sũmiſte tamẽ vident᷑ tenere ꝙ talia iuramenta teneant
ſed debeat dari abſolutio. de quo no. in. c. cum quidã.
de iureiurã. ⁊ ſatis poteſt teneri ꝙ ſi iracundie calor fuit
tantꝰ ꝙ deliberate tale iuramentũ non ꝓſtitiſſet nõ erat
obligatoriũ. quia voluntas non eſt diſcreta: ſicut dicimꝰ
ꝙ cõfeſſio facta calore iracũdie non ꝓiudicat niſi det᷑ ꝑſe
uerantia. vt no. dicit glo. in. c. ex litteris. de diuorcijs. fa
cit. l. quod calor. de reg. iu. non enim ẽ omnino volunta
riũ. ⁊ ſic non videt᷑ deus talẽ obligatõem indiſcretã reci
pere. xv. q. i. non eſt. Uel ſi dicamꝰ tenere: debꝫ de facili
ꝑ epiſcopũ abſolui. argu. ꝺ. l. cum quidã. Ludo. autẽ in
ſuis dictis in littera. I. dicto. quod incipit. dicit lex. ſic di
cit. Dicit. l. quod calor. ff. de regu. iu. ꝙ cõtractꝰ factꝰ ab
irato non tenet. ⁊ eſt caſus in. l. iij. ff. ꝺ diuor. quia diuor
cium factũ calore iracũdie habet᷑ pro non facto. hoc etiã
probat᷑ in. l. licitatio. in ꝑn. ff. de publi. vbi dicit᷑ ꝙ licita
tio facta calore iracũdie eſt inualida: niſi perſeueret᷑ in ea
dẽ volũtate. ¶ Secũdo ꝓbat᷑. cõtrariorũ eadẽ eſt diſci
plina. ſed dicta ioco non obligãt. vt. l. ij. in fi. ff. de act. et
obli. pariter nec dicta calore iracũdie. Hoc ſimilr̃ limita
niſi cõtractꝰ fiat ad pias cauſas. quia tũc eſt validꝰ vt puta
quia pater turbat᷑ cũ filijs donauit hoſpitali omĩa bona
ſua. caſus eſt ſingularis. xvij. q. iiij. ſunt q opes. ⁊ addas
ad Bar. in. l. quod calor. ¶ Sed quero hic. qd de voto
facto calore iracũdie: an obliget vouentẽ. Glo. eſt ſingu.
in. c. dudũ. de cõuerſa. cõiuga. que dicit ꝙ non. pro quo
facit ꝙ deꝰ ad ſibi aliquẽ obligandũ ſoluꝫ cor reſpicit: nõ
autẽ verba. vt dicit tex. xiij. q. v. ſi quid inueniſti. ergo a
cõmoto calore iracũdie non recipit obligatõem. quia nõ
dicit cum corde. Secũdo allego doctrinã Io. an. qui re
fert ſanctũ Thomã de aquino in. c. litteratura. de voto.
vbi dicit ꝙ vt quis obliget᷑ ex voto tria requirunt᷑. Pri
mũ eſt deliberatio. ſecundũ promiſſio volũtatis. tertiũ
promiſſio ad hoc vt ꝓdicta reducant᷑ ad effectũ. ſed illud
quod fit cũ calore iracũdie non fit cum deliberatõe ergo

non obligat. Tertio allego tex. ſic dicentẽ. militem volũ
tariũ non coactũ elegit ſibi xp̃s. xv. q. i. non eſt. ſed motꝰ
calore iracũdie non eſt voluntariꝰ ergo non obligat. Sꝫ
quid in confeſſiõe facta calore iracũdie. Dicit glo. ſingu.
ꝙ non in. c. ex litteris. de diuor. Sed quid in iuramẽto:
an iuramentũ irati obliget. Legiſte habẽt ſolũ vnũ tex.
in. l. aliena. que eſt. l. ij. C. ad. l. iuliã maie. dicẽtẽ. ꝙ ſiqs
irato animo iurat ⁊ illud iuramentũ nõ obſuat non inci
dit in crimẽ leſe maieſtatis. ergo ſequit᷑ ꝙ nõ obligat᷑ ex
illo. quia nõ incidit in penã. canoniſte habẽt in. c. ſicut.
lo. i. de iuſiurã. Sed quid in delicto: an ſit punibile. Dic
ꝙ ſic. caſus eſt in. l. ſi non cõuicij. C. de iniur᷑. ſꝫ credo ꝙ
debet puniri minori pena ꝙ̃ ſi feciſſet animo deliberato
Ad quod ꝓbandũ allego. l. i. C. ſiquis impe. maledixe.
Secũdo allego tex. in. l. famoſi. ff. ad. l. iuliã maie. vbi di
citur ꝙ lubricũ lingue non eſt trahendũ ad punitõnem
ita magnã ſicut ſi factũ vel dictũ eſſet deliberato animo.
Tertio allego tex. xi. q. iij. illi ꝓpoſitorũ. ⁊ tex. aliũ dicẽtẽ.
ire etenim cõmotio viciũ excludit calũnie. vt eſt tex. ij. q.
iij. §. nondũ. ⁊ allego etiã aliũ tex. xl. q. i. inebriauerunt.
qui optime facit. ad qꝺ allego tex. xiij. q. ij. ſiquiſ iraſcit᷑.
Si vero iuramentũ a ꝑncipio eſt ſuper materia indiffe
renti: ⁊ poſtea ꝑuenit ad caſum de quo ſi cogitaſſet a ꝑn
cipio iuramentũ fuiſſet illicitũ vel non iuraſſet: ⁊ tunc di
cit Archid. in dicto. c. animaduertendũ. ꝙ poteſt ꝓpria
auctoritate tranſgredi iuramentũ nec requirit᷑ abſolutio
pape ſi iuraui non negociari vel non recipe feudũ a tali.
⁊ deuenit caſus ꝙ ſi ab illo non recipio feuduꝫ aliter vi
uere non poſſum. quia aut tempe iuramẽti nõ cogitauit
de illo caſu: ⁊ ſic nõ ligat vltra mentẽ ſuã. vt in. c. veniẽs.
⁊ in. c. quintauallis. de iureiurã. Aut cogitauit ⁊ fuit illi
citũ ideo non obſuandũ. de iureiurã. c. i. in. vi. Et faciũt
hec ad. q. quottidianã de illo qui iurauit non fideiubere
ꝓ aliquo: certe iuramentũ a ꝑncipio eſt illicitũ maxime
quãdo iurauit ꝙ pluries deceptꝰ ab his ꝓ quibꝰ ſe obli
gauerat. ſicut enim põt iurare ꝓ vtilitate ꝓximi: ita ⁊ pro
vtilitate ꝓpa. ad hoc no. ꝑ Archi. i. q. i. non eſt. ⁊ Io. an
dree in addi. ſpec. in ti. de iuſiur᷑. poſt ꝑnci. vbi dicit ꝙ ſi
ſalꝰ ꝓximi ꝑiclitaret᷑ ex nõ fideiuſſiõe ꝙ non tenet᷑ ad ob
ſeruantiã iuramẽti. ⁊ eodẽ modo non põt diſtingui i eo
qui iurauit non mutare vel aliquid ſimile facere. Si vͦ
iuramentũ fuit dolo aduerſarij extortũ: ſi tũc conſenſus
ſup quo ꝓſtat᷑ eſt aĩs reprobatꝰ in fauorẽ ꝑncipaliter iu
rantis: tale iuramentũ non eſt obligatoriũ. ⁊ iſte ẽ caſus
a cõtrario ſenſu non annullãdo litterã in. c. cũ cõtingat.
de iuriu. ⁊. c. quãuis. de pac. in. vi. c. licꝫ. de iurin. in. vi.
⁊ in aut. ſacramẽta. omnia. n. iſta iura excipiũt iſtũ caſuꝫ
in quo dolꝰ interuenit. ⁊ idem ꝓbat quando interuenit vis
vel metꝰ. tutiꝰ tamẽ eſt ꝙ ad cautelã ſui petat᷑ abſolutio.
Si vͦ iuramentũ non venit cõtra diſpoſitũ a iure ⁊ iter
uenit dolꝰ: tũc ſubdiſtingue. ꝙ aut eſt tantꝰ dolꝰ ꝙ exclu
dit mentẽ iurantis. vt quia ceſſante dolo nullo modo ſe
obligaſſet. vt puta quia dedit cãm ꝯtcui: ⁊ tũc iuramentũ
nõ ligat ⁊ põt ꝯueniri nõ petita abſolutiõe. ar. l. tres fra
tres. ff. de pac. ⁊. l. ſi ſoror. ff. de coll. ⁊ ſic dꝫ intelligi Fre
de. in ſuo ꝯſilio. q ponit caſum in minore. xxv. annis. que
ſͨducta renũciauit fratribꝰ hẽditatẽ ꝑnã q̃ valebat lõge
plꝰ ꝙ̃ habuit in dotẽ. qꝺ no. in. c. ij. ꝺ pact. in. vi. vt nõ ꝓ
cedat qñ dolꝰ dedit cãꝫ ꝯtcui. nã vbi eſt dolꝰ excludit᷑ vo
lũtas. l. i. ff. ꝺ dolo. iuramẽtũ aũt nõ obligat vltra mentẽ
iurãt. vt in. c. veniẽs. ⁊ in. c. qntauallis. ꝺ iuriu. ⁊ qꝺ no.
Io. an. in. c. vnico. ꝺ ꝯmodato. ſꝫ vbi dolꝰ ſupueniẽs nõ
excludit ꝯſenſuꝫ. vt qꝛ nõ dat cãm ꝯtractui puta qñ arte
q̃dã me inducis ad ꝯſentiẽdũ: tũc exigit᷑ abſolutio q̃ dꝫ ꝓ
ſtari nõ obſtãte aduerſarij ꝯditõne ꝓpt᷑ eiꝰ turpitudinẽ ⁊
dolũ debẽt intelligi no. in alleg. c. cũ ꝯtingat. ⁊. c. ſi vͦo. ⁊

c.verum.de iureiur.⁊ idem intellige de metu:⁊ vi ut reqratur abſolutio in odiū aduerſarij p dicta iura. Si autem iuramentū continet turpitudinē ex parte recipientis maxime cōcurrente etiā turpitudine materie ſup qua preſtatur. ⁊ tunc iuramētū obligat ſeu poteſt peti abſolutio nō obſtante aduerſarij ꝯditione. ⁊ eſt ꝓprie caſus in.c.i.⁊.c.debitores.de iuſiur.⁊.c.ſi vero.e.ti.vbi aūt nulla alia turpitudo reperit̃ī iuramēto niſi qḋ ē preſtitū ꝯ legē. In hoc diſtigue aut lex ꝛſiſtit fauoꝛ publice vtilitatiſ ꝑncipl'r ⁊ ñ ē neccīa abſolutio.qꝛ iuramētū nō valuit:ut in.c.ſi diligēti.de foꝛe compe.aut ꝑncipalit̃ in fauoꝛē iurātis licet ſecūdario in fauoꝛē publicū ut in muliere ⁊ minoꝛe:ut in caſibꝰ c.cū cōtingat.de iureiur.⁊.c.ij.de pact.in.vi.⁊ aut̃.ſacramenta. ⁊ tunc credo ꝙ abſolutio ſit denegāda quia iuramentū nō vergit in detrimentū ſalutis eṫne.ergo ſeruādū Itē quia nulla reperitur turpitudo ⁊ quilibet poteſt renūciare fauori ſuo. Itē quia in cōtrahente nullꝰ poteſt argui dolus nec deceptio:nec materia de ſe eſt turpis.arg.optimū.in.c.ad apoſtolicā.de regu.⁊ ſic ſumꝰ extra formā.c.debitores.⁊.c.i.⁊.c.ſi vero.⁊.e.verū.de iureiur. Ibi enī reperit̃ turpitudo ex parte recipientis ⁊ materia ꝓhibita quia mala.que oīa ceſſant in caſu noſtro ⁊ ſatis ē ꝙ lex vl' ſtatutū puniit irritando actū. Itē als dicta iura ⁊ capitula ſeruirent nobis de vento cōtra.l.omne verbum.C.communia ḋ leg. Itē ſi ex eo qḋ ꝯtra ſtatutū vl' legē emanauit cōſenſus cōpeteret abſolutio ḋ facili euacuaret̃ ꝓuiſio:c.cū cotingat.⁊ aut̃.ſacrā.petēdo abſolutionē a iuramento nec eſt veriſimile ꝙ ibi vel ſaltē in.c.licet.de iureiur.ī.vi.ꝙ emanauit tā ſolēniter nulla fuiſſet facta mētio de abſolutione.licet vincen.⁊ Fre.de ſenis.⁊ glo.in.d.c.cū cōtingat.tenuerunt dandā foꝛe abſolutionē qḋ intellige:ut.ſ.eſt declaratū.nā ſolū in.d.c.cū contingat.cū ſi.excipit̃ dolus ⁊ quedā alia quibus ceſſantibꝰ iuramentū valet ⁊ abſolutio debet denegari. Nec obſt.ꝙ preſumit̃ turpitudo exq̊ ꝯbit ꝯ ꝓhibitōe legis.qꝛ iſtḋ ē ī fauoꝛē ſui ⁊ nlla ē turpitudo reſpectu dei ⁊ ī actu ſpūali infoꝛ reputat̃ maioꝛ.ī c.ſi annū.de iudi.in.vi.⁊ quia attendit̃ potius ius diuinū ꝙ̄ poſitiuū ⁊ laicale:ut no. Inno.in ti.de regu.nec ſufficit ꝙ lex vel ſtatutū preſumat dolū ad euacuandū iuramētū ut.ſ.eſt dictū. Si vero ſtatuto vel lege ꝓhibente cōtrahit̃ ⁊ interuenit leſio tunc ſi leſio erit modica ceſſabit abſolutio in.c.abbas.qḋ metus cauſa.⁊.c.i.de reſti.in integꝝ.facit.l.ij.C.de reſcin.ven. Secus ſi leſio eſt enoꝛmis quia tunc preſumit̃ dolus:ut.l.oēs.§.lucius.ff.que ī frau cre.⁊.l.qui teſtamentū.ff.de ꝓba.nec videt̃ iurās ad hūc caſū ſe obligaſſe.ar.c.veniens.⁊.c.quta uallis.de iureiur. nam paria ſunt ꝙ dolus veniat ex ꝓpoſito vel re ipa.l.ſi quis cū aliter.ff.de ver.obli. Si aūt turpitudo reperit̃ ex parte recipientis iuramentū.ita ꝙ locus eſt relaxationi iuramenti ⁊ abſolutiōi.ſi ante petitōeꝫ relaxationis iuramēti debitoꝛ eſt piurus.an poſſit petere abſolutōneꝫ.de hoc ſ.dictū fuit in articulo. Sed vltra illas dic ⁊ ꝯſidera duos modos iurandi.⁊ quādoqꝫ enī quis iurat nō venire ꝯtra ꝯctū.ſed ſoluere vſuras directe vel indirecte.qñqꝫ iurat oīa ⁊ ſingula in inſtrumēta cōtenta eſſe vera.tamē ē iſtrumentū ficticiū ⁊ in fraudē vſurarū fabꝛicatū. In ꝑmo mō iurandi aperte tenet Fre.in ſuo conſilio ſbſcripto in fi.ꝙ nō debet audiri abſolutōnē petens.exquo incidit in periuriū.quia fruſtra legis auxiliū inuocat ⁊c̃.all'.not.p Jo.an.in.c.debitores.de iureiur.ſed dñs Ant.de bu.in all'.c.tenet oppoſitū.quia ad duo erat iuramento obligatꝰ.ſ.ad ſoluendū in termino.⁊ ad ſoluēdū ꝑncipalit̃.l.celſus.ff.de arbi.⁊.c.cū dilecti.de dolo ⁊ cōtu.⁊ ſi nō ſoluit ī termino in hoc peccauit ⁊ eſt piurus. Inquantū ergo ſoluēs obligatus eſt poſt terminū nō peccauit.⁊ ſic petere poterit abſolutionē.vel ſaltē poterit ſoluē ⁊ poſtea repetē ſm eum.⁊ hoc vltimū ut ſoluat placet quia licet inciderit in ꝑiuriū non debet repelli a ꝓſecutione iuramenti.xxij.q.vi.p totū.nullibi enī ꝓbare poteſt ꝙ ius repetendi ſibi competens ſit ſublatū.ex eo ꝙ incidit in piuriū. Inquātū aūt dñs Anto.dixit ꝙ poteſt etiā ſi vult petere abſolutionē indiſtincte ñ placet p no.in.c.debitores. Nec ob.ratio dñi Anto.immo potius facit cōtra eū.ſi enī etiam poſt lapſum termini remanet obligatꝰ.ergo debet compelli ad ſoluendū per rationē.c.debitores.nec debet audiri petēs abſolutionē.quia petēdo remanet in peccato ſemp enim poſt terminū eſt in moꝛa:ut in all'.c.celſus.⁊.d.c.cū dilecti.⁊ ideo aſſidue peccaret.⁊ peccatū tanto grauiꝰ quāto diuturniꝰ.de cōſue.c.fi. Itē tociens qs incidit in piuriū quotiēs quis venit cōtra iuramentū.de re iudi.c.ad apoſtolice.in.vi. Puto tū ꝙ ſi petēdo abſolutioneꝫ nō ꝑſeueret in peccando ꝙ poſſet petere abſolutionē.⁊ ſic poſt terminū licet inciderit in piuriū.⁊ hoc rōne obligatōis inſtātis. Pone exemplū in vendente rē p metū ⁊ iurāte nō cōtrauenire.tū poſtea cōtrauenit nō petendo prius abſolutōnē a iuramento.cū ⁊ illā petendo.nō peccet denuo.nec ꝑſeueret in peccato cū fuerit illud peccatū momentaneū ⁊ nō ſucceſſiuū ꝙ quāuis iurat nō ꝯtrauenire.non tū peccat petendo abſolutiōeꝫ quia hoc nō iurauit.etiā qḋ me.cau.ar.c.ad audientiā.⁊.c.verū.⁊.c.ſi vero.de iureiurā. Intelligit̃ enī ꝙ nō ꝯtraueniat cōſtāte iuramēto.ar.c.ſicut.de ſpon.⁊ ſic poſſunt ad concoꝛdiaꝫ deduci opi.ſ.dictoꝝ doctoꝝ. In ſecundo vero mō iurādi ſi omia ⁊ ſingula eſſe ut vera que ī veritate ſunt falſa ⁊ ſimulata.ſentit aperte dñs Frede.in ſuo conſilio ꝙ poſſit petere abſolutioneꝫ quia ex tali modo iurandi nō incidit ī piuriū ⁊ hoc ſentit in dicto ꝑn.⁊ fi.conſilij.nil tamē inducit.ſed dñs Anto.in alleg.c.cū contingat.incident̃ ſentit appoſituꝫ.ſ.ꝙ iſte ſit piurus ⁊ nō debet audiri allegās ſimulationē.qꝛ ī hoc detegeret turpitudinē ſuā cū ex hoc allegaret ſe periuruꝫ c.inter dilectos.de donat.niſi ſm eum veniret p viam denūciationis euangelice ad exonerāduꝫ conſcientiam aduerſarij.quia in hoc nō obſtaret turpitudo inquantuꝫ ibi quid ſequit̃:ut in.c.quēadmodum.de iuſiur.⁊ ſic in ꝑte ſentit ꝯtra Fre.nec de eo fecit mentōneꝫ.⁊ videt̃ ꝯ.no.p eū in all'.c.debitores.⁊ que.ſ.ꝓxima dicta p eū vbi tenet ꝙ etiā poſtꝙ̄ incidit in piuriū.pōt petere abſolutionē.iō poteſt hoc reduci ſic ad cōcoꝛdiā ꝙ vbi quis aliqua neceſſitate ductuſ ſic iurauit falſuꝫ ut quia auſius ⁊ ſitibundus nō poterat aliter reperire mutuū vel euadere metum ſibi adhibitū ꝙ tunc habito reſpectu ad neceſſitatē ī qua erat cōſtitutꝰ.⁊ quia exquo ꝯſenſus ꝑncipalis fuit ſimulatꝰ ſatis ꝓbabiliter poteſt ēt allegari iuramentū ſimulatū.⁊ ꝙ audiatur petendo abſolutionē.quia licet in ſic iurando ſit ⁊ fuerit aliqua culpa.aduerſariꝰ tamē reperit̃ in maioꝛi.ar.l.ſi obſtetrix.in fi.ad.l.aqui.ff.⁊ hoc caſu ꝓcedat dictū Frede.ſed ſi nulla neceſſitate ductꝰ hoc fecit imō potius ad deceptionē alterius.tunc nō audiat̃ allegans ſimulatōnem ad cōmodū ſuū.exquo detegit turpitudinē ſuā ut in alleg.c.inter dilectos.⁊ hoc caſu ꝓcedit dictū dñi Ant.⁊ ſm Inno.in alleg.c.debitores.quādo in predictis caſibꝰ peteret̃ abſolutio nō poteſt ſuperioꝛ abſoluere niſi in ſubſidiū quādo ille nō vult relaxare cui fuit preſtitū.⁊ ad hoc c.i.de iuſiur. Sed Jo.an.in addi.Spec.in R̃ica de iuſiur.cōcludit oppoſitū ⁊ apertiꝰ tenet dñs Anto.de bu.in all'.c.i.ꝙ ꝑncipaliter ⁊ nō ī ſubſidiū poſſit adiri ſuperioꝛ ꝓ abſolutione habēda.ita ꝙ hec remedia ſunt eque principalia nō vnū ad aliud ſubſidiariū.poterit ergo iurans petere ut creditoꝛ compellat̃ relaxare iuramentū. Iteꝫ ſi vult poterit directe petere a ſuperioꝛi ut eū a tali iuramento abſoluat.quia poterit abſolutionē petere etiā creditoꝛe in relaxando nō ꝯtumace.debet tamen vocari creditoꝛ in

abſolutõe. quia ſua intereſt vt concludit Jo. an. ibi ⁊ pro
hoc verũ. ⁊. c. ſi vero. de iureiurã. ⁊. c. ad aures. ⁊. c. ab
bas. quod met⁹ cauſa. in quib⁹ iurib⁹ pꝫ ꝙ data turpitu
dine ex parte recipiẽtis põt principalr̃ a diri ſupioꝛ: ⁊ ſic
ſunt duo remedia eque ꝑncipalia. Et dicit Ludo. ĩ ſuis
dictis in lr̃a. J. in dicto qꝺ incipit: vbi iuramẽtũ. ſic vbi
iuramẽtũ ẽ licitũ ex ꝑte iurãtꝫ ⁊ illicitũ ex ꝑte recipiẽtꝫ. po
teſt ꝯpelli recipiẽs ad abſoluẽdũ iurãtẽ a iuramẽto. caſuſ
ẽ in. c. i. de iureiu. cũ ſi. Nũqd ſup hac ꝯpulſiõe facienda
de relaxatõe faciẽda ſit iudex ꝯpetẽs iudex ſecularis ſicut
iudex eccliaſtic⁹. Dic ꝙ ſic. ⁊ ita ẽ iudex cõpetẽs iudex ſe
cularis ſicut iudex eccliaſtic⁹. ita tenet Frede. de ſe. in ꝯſi
lio. clxvi. ⁊ eſt rõ. qꝛ iudex ſecularis ẽ ꝯpetẽs iudex ad cõ
pellẽdũ iurãtẽ obſuare qꝺ iurauit. c. lꝫ mlieres. ꝺ iuriu.
in. vi. ⁊. c. cũ layc⁹. de fo. ꝯpe. in. vi. ergo dꝫ eẽ ꝯpetens ꝗ
ad relaxatõem iuramẽti: cũ ꝯuoꝝ eadẽ ſit diſciplina. Itẽ
dicit. d. c. i. de iuriu. ꝙ recipiẽs iuramẽtũ illicitũ põt cõ
pelli ad dimittendũ etiã ſi iurãs licite iurauit. hoc intel
lige verũ anteꝗ̃ ipſe iurans incidat in ꝑiuriũ. poſtꝗ̃ inci
dit in ꝑiuriũ ei⁹ iuramẽti relaxatiõem apte petere nõ põt
dicit ipſe ꝯſilio. clxxxi. ⁊ aliqui habẽt. cclxxxi. ⁊ allegat
Jo. an. in alle. c. debitores. vbi dicit hoc ſentire. Secun
do regulã generalẽ dicentẽ. fruſtra legis auxiliũ inuo
catur ⁊c. ff. de mino. l. auxiliũ. Nec ob. materia. l. ſiquis
maioꝛ. volẽs ꝑiuriũ ñ poſſe agere. quia illa regula ẽ vera
in actione deſcẽdẽte ex ꝯctu quẽ iurauit ⁊ nõ ſuat. ſecus
aũt in alio ꝯctu: quia ꝑiur⁹ poteſt agere. ⁊ ita ꝓbatur ex
doctrina in no. c. dilecto. de ꝓbatꝫ. determinat in. c. intel
leximꝰ. de iudi. ⁊ nota quia ſingulare. ¶ Tenoꝛ conſiliꝫ
Frede. de quo. ſ. fit mẽtio talis eſt. Statuto cauet ꝙ ſi
donatões non fuerũt regiſtrate vel inſinuate infra men
ſem ꝙ extũc nõ valeãt: ⁊ donatio ſit irrita ipſo iure. Qui
dam donauit ſoroꝛi ⁊ iurauit non ꝯtrauenire donataria
non fecit regiſtrari ſm̃ formã ſtatuti. querit̃ an heredes
donãtis poſſunt cõtrauenire ſup quo habita deliberatio
ne conuenienti. Videt̃ mihi frede. de ſenis ut minimo de
cretoꝝ doctoꝝ heredes dicti donantis tutos ⁊ defenſos
eſſe vigoꝛe dicti ſtatuti ⁊ eos obligatos nõ eſſe iuramẽto
ſui auctoris. Ratio mouens eſt. quia in dicto iuramẽto
intelligit̃ ſi res in eodẽ ſtatu ꝑmanſit. vnde ꝑncipe vel ꝑ̃
lato a ſuo ſtatu vel dignitate remotis ſubditi qui eidem
iurauerũt non ſunt obligati vlteri⁹ iuramẽto illo. ut in. c.
venerabilẽ. de electꝫ. in fi. ⁊ de no. ope. nũ. c. ij. Ex culpa
quidẽ donatarie hoc accidit. quia non ſuauit ſtatutũ ex
iuſta cauſa editũ: que cauſa fundat̃ ſup. l. data. C. de do
na. ⁊ ſic ex ſupueniẽti iure vel cauſa remiſſũ eſt iuramẽ
tum etiã eidẽ iurãti exquo ex ſupueniẽti iure nõ fuit actũ
nec cogitatũ in illo iuramẽto. ad hoc de renũci. c. ij. ⁊ de
iureiu. c. penultꝫ. optime facit eo. ti. c. ad noſtrã. lo. ij. ma
xime ſm̃ lectu. Hoſti. ad idẽ de here. c. fina. ⁊ quod ibi
no. ad hoc etiã facit quod no. Hoſti. de cenſi. c. ſignifica
uit. vbi dicit ꝙ licet aliquis teneat̃ de iuramẽto alieni ſol
uere infra certã diem ⁊ creditoꝛ medio tempe ꝯdemnet̃
⁊ bona ei⁹ ſunt confiſcata: ille iurans eidẽ olim creditoꝛi
ex iuramẽto ampli⁹ nõ tenet̃. huic ergo futuro iuri non
videt̃ iſte iurãs renũciaſſe. ut in ꝓdictis iurib⁹ ⁊ in eo qꝺ
legit̃ ⁊ notat̃ de iureiu. in. c. quẽadmodũ. Predicta ma
xime vident̃ ꝓcedere in heredib⁹ iurãtis ad quos nõ trã
ſit religio iuramenti ſeu deſcendit. quia iuramentũ eſt ꝑ
ſonale ex parte iurantis. ut no. Inno. in. c. ṽitatis. de iuꝛ
iurã. ad fi. ⁊ facit queſtio Bar. brixiẽſiſ que incipit. Bo
nonienſes iurauerũt pacẽ ⁊c. In quoꝝ teſtimoniũ ſigillũ
appoſuimus conſuetũ. Si aũt inſtrumẽto donatõnis fuiſſet
ſpecialiter ⁊ nominatim renunciatũ illi ſtatuto ita ꝙ do
natario nullũ ꝑiudiciũ incurreret ſi regiſtrari nõ faceret
inſtrumentũ: tũc dicerẽ ꝙ illud iuramentũ validaſſet do

natõem ſicut, al's validat in cãu. c. cum ꝯtingat. de iuriu.
⁊ de pactis in. c. ij. in. vi. ⁊ de pigno. c. ſignificante. Facit
quod no. Hoſti. de iuriu. c. quintauallis. in glo. magna
ṽſi. quid ſi ꝑtes ꝓmiſerint ⁊c. ⁊ ſi diceret̃ ꝙ iuramentũ
non deſcendit ad heredes ꝑ id quod no. hoſti. ⁊ Innoc.
de iuriu. c. ṽitatis. ⁊ Bar. brix. in qõne que incipit. Bo
nonienſes. Reſpõdeo ꝙ heredes nõ tenent̃ ſuare factũ
a defuncto ratõe iuramẽti. ideo quia iuramentũ eos ob
liget ac ſi iuraſſent. ſed quia donatio facta a defuncto te
nuit ratione iuramẽti: vel actio que ꝯpetebat ꝯtra defun
ctũ competit cõtra heredes. ff. de acti. ⁊ obli. l. ex depoſi
ti. ⁊. l. ex cõtractib⁹. ⁊ de ſepultu. c. fina. cum ſimilibus.
¶ Sciendũ tñ eſt ꝙ iuramentũ in aut̃. ſacramẽta. ⁊ de
iuriu. c. cũ ꝯtingat. ⁊ de pac. c. ij. cũ ſi. in. vi. nõ ſoluꝫ ipo
nit ſilentiũ iuranti ne ꝯueniat: ſꝫ firmat contractũ ſuper
quo iurat̃. ut no. in aut̃. ſacramẽta. in glo. ij. al's lex ⁊ ca
non deciperent ꝯhentes in caſib⁹ ſupradictis ſi heredes iu
rantiũ poſſent venire contra. quod non eſt ſentiendũ.
xxij. q. ij. c. viduis. frede. ¶ Quid aũt ſi mulier conſen
tiente viro vel ambo dent in dotẽ filie cõmuni fundum
dotalem. tetigit Spe. in. d. §. tertio loco. ṽſic. quid ſi vir.
⁊ ibi videt̃ cõcludere ꝙ non teneat niſi interueniat iura
mentũ mulieris. ut. d. c. cũ cõtingat. Item aduerte. quia
vt. ſ. eſt tactũ poteſt eſſe dubiũ quãdo mulier repetit ab
heredib⁹ viri ꝓ dote ſua ꝓciũ receptũ ex re vẽdita. Bar.
in ſuo ꝯſilio quod ſtatim ſequit̃ cõcludit ꝙ pro dimidia
pro qua preciũ ꝓſumit̃ ꝑueniſſe ad viꝝ: licꝫ ambo ſe inſo
lidũ obligaſſent de euicti. ⁊ confeſſi fuerũt preciũ recepiſ
ſe. ꝑ id quod ꝯſueuit notari in materia duoꝝ reoꝝ in. l.
vir vxoꝛi. §. fina. ff. ad vell. ⁊ in. l. reos. §. cũ in tabulis.
ff. de duob⁹ reis. ⁊. l. ea. eo. ti. poterit agere cõtra hẽdes
viri. quia tale preciũ ſuccedit in dotem loco rei. ff. de ver
bo. ſig. l. labeo. §. item ſi domin⁹. cũ ibi no. ꝑ glo. ⁊ quia
dos eſt nomẽ vniuerſale iuxta no. in. l. quod dicit̃. ff. de
nupti. ideo ibi ſuccedit preciũ loco rei ſicut in vniuerſali
bus. ⁊. l. ſi rem ⁊ preciũ. de petiꝫ. heredi. Pro alia dimi
dia dicit nõ poſſe agere cũ illa videat̃ ꝑueniſſe ad mulierẽ.
Sed cõtra videt̃ poſſe dici de iure ꝑ id quod. ſ. dixi. qꝛ
exquo vir ⁊ vxoꝛ ſunt obligati in eodẽ inſtrõ: niſi ꝓbetur
manifeſte aliter ꝙ̃ ex tenoꝛe inſtrumẽti pecuniaꝫ verſam
in vtilitatẽ mulieris: non videt̃ mulier teneri ꝑ autent̃. ſi
qua mulier. C. ad vellei. ⁊ ꝑ id quod no. ꝑ Spe. in. d. §.
ante omnia. ṽſi. ſꝫ pone vir. Et hoc credo veꝝ dicit Jo.
quãdo vterqꝫ obligauit ſe inſolidũ de euict. licet Bart.
aliter ſentiat in dicto conſilio. ſi aũt ſoluꝫ pro dimidia ob
ligaſſet: tũc poſſet ꝓcedere opi. Bar. quia ſatis eſt veriſi
militer ꝙ ſi pecunie debuiſſent in ſolidũ ꝑuenire ad ma
nus viri ꝙ emptoꝛ voluiſſet in ſolidũ virũ obligari. vnde
tũc etiã nõ repit̃ mulier obligata in dicta dimidia ſimul
cũ viro. ideo ceſſat tũc dicta aut̃. ſi qua mulier. Si anteꝫ
vir alienaſſet cõſentiẽte muliere ⁊ iuraſſet ⁊ ipſe preciũ re
cepiſſet: claꝝ eſt ꝙ ab heredib⁹ ei⁹ poſſit peti dos: ⁊ conſe
quẽter preciũ receptũ ꝑ ratõeꝫ. ſ. alle. que colligit̃ ex. d.
l. quod dicit̃. §. itẽ ſi domin⁹. cũ ſua glo. Si aũt econtra
mlier alienauit ſiquidẽ ſine ꝯſenſu viri clarũ eſt ꝙ ab hẽ
de viri nil petet. ſi aũt alienauit cũ ꝯſenſu viri ⁊ etiã iura
uit: tũc ſi mulier ſola eſt obligata de euictõe ⁊ preciũ re
cepit non poterit aliquid petere. Si aũt vir in ſolidũ ſe
obligaſſet de euictiõe cũ ea: tũc ſatis credo ꝙ licet dicat̃
in inſtrumẽto mulierẽ recepiſſe ꝙ niſi aliter probet̃ ver
ſum in eius vtilitatẽ preſumat̃ ꝑueniſſe ad man⁹ mariti.
ꝑ id quod habet̃ i dicta aut̃. ſi qua mulier. ⁊ quod notat
Specu. in dicto. §. ante omnia. ṽſi. ſed pone vir. Conſi
liũ Bar. de quo. ſ. fit mẽtio deſcriptũ eſt. ſ. in iſta met
clauſula in articulo. ſ. an põt renunciari rubꝛice. ne fide
iuſſoꝛes dotiũ dent̃. Et ex predictis habes quid iuris.

ſine mulier alienet: ſine vir fundũ dotalẽ. ⁊ itellige ut hic
voluit Ange. quando eſt fundus dotalis inextimatus. nã
ſi eſſet extimatus ea extimatione que faceret emptionẽ nõ
eſſet ꝓprie fundus dotalis iuxta notata in. l. inter virum
C. de iure do. Si autẽ eſſet extimat⁹ ea extimatiõe que nõ
facit emptionẽ. ſed ut videat̃ an ſit melioꝛat⁹ vel deterio
ratus ipſe fundus. habes caſuʒ ſingularẽ coniuncta glo. ⁊
non eſt alibi. in. l. ſi extimatus. ff. ſolu. ma. qd̃ tũc põt ven
di p maritũ conſentiente muliere. ⁊ ſic in iſta nõ hʒ locuʒ
§. ⁊ cũ lex. ſed ſolũ in omnino extimato. Sup aũt iſta ma
teria fundi dotalis extimati vel nõ extimati. Ludo. in. d.
l. ſi extimatis. ſic dicit. Ut materia fundi dotalis clare pa
teat pone has concluſiones. Primo vbi agit̃ actõe reali
vel miſit ipſam dotẽ cõcernentẽ ipſius tamẽ alienatio neceſ
ſaria eſt pmiſſa. ff. de fundo dotali. l. i. C. eo. ti. l. ii. Secun
da cõcluſio vbi agit̃ aduerſus mulierẽ. actione tamẽ non
cõcernente pncipalit̃ dotẽ ei⁹ tamẽ alienatio eſt ꝓhibita
regularit̃ hic eſt caſus. ff. de bonis dam. l. quiſqꝫ legibus.
cũ duab⁹ ſequẽ. ⁊. ff. de iur. do. l. ticia. Tertia cõcluſio vbi
agit̃ aduerſus maritũ ſiue executio aduerſus eũ ꝓlate nõ
poteſt fieri in dotẽ. ⁊ ſic nec tũc pmittit̃ eius alienatio ne
ceſſaria: ut. C. ne vxoꝛ ꝓ marito. l. ob maritoꝝ. ⁊ ibi nota.
Bal. ⁊ Bar. in. l. a diuo pio. §. in executione. ff. de iudi.
⁊ ꝓbat̃. ff. ſolu. ma. l. ſi marito publico. in pn. fallit ſi cõ
ueniat̃ ipſe marit⁹ ex cauſa officij pupillaris: ut. l. ſatis no
tum. C. in quib⁹ ca. pi. ta. cõtra. ⁊ hoc vbi actio nõ cõcer
nit pncipaliter rẽ dotalẽ. quoniã ſi ꝯcernat tunc forma cõ
cluſionẽ hanc. Si ex ſñia lata ſup actõne dot̃ mota aduer
ſus maritũ aduerſus eũ executio fieri poterit neceſſaria. ⁊
ſic pmittitur eius alienatio neceſſaria. ff. q ſatiſda. co. l. de
die. §. qui idem etiam aũt. An aũt tunc ea ſñia aduerſus
maritũ pꝛolata nõ ſua culpa nec vicio marito pꝛeiudicet.
dic q nõ ad hoc. ff. de re iudi. l. ſepe. ⁊. c. quãuis. ⁊. c. cuʒ
ſuper. de re iudi. Si vero mariti vicio res ipſa dotalis eui
cta fuerit. tunc marito exiſtente ſoluendo ſibi ſñia p̃iudici
um afferret ⁊ nõ aliſ ut habet̃ tex. ſingularis. in. l. ticio cẽ
tum. §. fi. de condi. ⁊ demõ. Quarta concluſio vbi res in
dotẽ data eſt extimata tali extimatione que faciat emptõ
nem vel eſt in arbitrio mariti. an faciat vel nõ. puta quia
electionẽ habet reſtituẽdi rẽ dotalẽ vel extiationẽ. tũc alie
natio voluntaria eſt pmiſſa tex. eſt. ff. de fundo dotali. l. q
ſi fundus. Quinta ꝯcluſio vbi res dotalis eſt extiata. ſed
dubitat̃ an ſit extiata ut fiat emptio vel non. Item an ſit ĩ
electiõe mariti rẽ reſtituere vel extiationẽ. tũc etiã ei⁹ alie
natio volũtaria eſt pmiſſa. ⁊ hui⁹ rõ eſt qꝛ tũc pꝛeſumit̃ q
ſit in electiõe mariti: ut. d. l. plerũqꝫ. §. fi. Itẽ qꝛ p̃ſumitur
in dubio q ipſa extiatio fecerit emptionẽ: ut. d. l. plerũqꝫ.
§. ſin aũt. ⁊. l. quotiẽs. ⁊. l. cũ te dotẽ. ⁊. l. ſi inter virũ. ⁊ ibi
no. in glo. C. de iure do. Sexta concluſio rei dotalis extia
te ipſi mlĩeri electiõe ſeruata. an rẽ repetere velit: an p exti
mationẽ inhibita eſt alienatio volũtaria tex. eſt. C. de fun
do dotali. l. i. Septima cõcluſio eſt rei mobilis dotalis in
extiate ꝯſiſtente in numero: põdere. vel mẽſura alienatio
ꝓ marito pmiſſa eſt etiã ſine mlĩeris ꝯſenſu tex. eſt. ff. de iu
re do. l. res in dotẽ. ⁊ tunc demũ valet ꝯuentio: ut res que
ex alienatiõe talis dotis ad maritũ puenit ĩ dotẽ ſubroga
tur. qñ mlĩeri hoc vtile eſt. hic eſt tex. ff. de pact. dota. l. ſi
mulier dotis. ff. de iure do. l. res que in dotali. ⁊. l. ſi ex la
pidicinis. ⁊ ita no. glo. C. de iure do. ⁊. l. ſi ex pecũia. ⁊ ĩ
c. i. §. ſi vero cõradus. ſup verbo nominatim in vſib⁹ feu.
qui feu. dare poſ. ⁊ ita debet intelligi glo. in. l. labeo. §. ſa
binus. ⁊. §. itẽ ſi dñs. de ver. ſig. Octaua cõcluſio rei dota
lis mobilis cuius natura vel q̃litas nõ accipit ſm naturaʒ
põdus vel mẽſurã: ut eſt ſuus vel ancilla ita demũ eſt per
miſſa alienatio volũtaria. ſi vxoꝛ cõſentiat ⁊ ſibi vtilis eſt.
iſte eſt tex. in. l. ſi mlr dotis. ff. de pac. dota. ⁊. l. ita ꝯſtãte.

cum. l. ſe. ff. de iure do. fallit hoc fauoꝛe libertatis quoniã
dotale mancipiũ per maritũ ſi ſoluendo eſt poteſt etiã in
uita vxoꝛe manumitti. caſus eſt. l. dotẽ. ff. ſolu. ma. C. de
iure do. l. ⁊ ſi dotis. C. de ſeruo. pig. da. ma. l. i. ff. de ma
nu. ti. generali. l. ſeruũ. Nona ꝯcluſio rei dotalis imobilis
marito cũ ꝯſenſu mulieris iuratis nõ ꝯtrauenire volunta
ria alienatio eſt pmiſſa. de iuriur. c. cũ ꝯtingat. ⁊. c. lʒ mu
lieres. eo. ti. in. vi. iſtud aũt limita niſi mulier p pri⁹ iuraſ
ſet ſe dotẽ nunq̃ alienaturã. quoniã ſi poſtea alienatõi cõ
ſenſerit cũ iuramẽto de nõ ꝯtraueniẽdo. tũc nõ valet ipſa
alienatõ. hec eſt glo. ſingularis in. c. lʒ mlĩeres. eo. ti. ĩ. vi.
all̃. referens idẽ tenere Hoſti. in. d. c. cũ cõtingat. in anti
quis. cui⁹ quidem ſñiam etiã ſequit̃ Bar. in. l. ſiqs ꝓ eo.
ff. de fideiuſ. ⁊ Spec. in ti. de emp. ⁊ ven. §. tertio loco. et
generale ꝯſiliũ qd̃ eſt ſub verbo qd ergo ſi vir. ⁊ huius di
cti eſt rõ q ſeruandũ eſt hoc caſu iuramentũ pmũ q nõ
ſcitur eſſe licitũ ⁊ cui aſſiſtit ius cõe. nõ autẽ ſm pmo con
trariũ pꝛeſtitũ ſup alienatiõe rei dotalis cui reſiſtit ius cõe
de iuriur. c. intellecto. ⁊. c. eaʒ te. ⁊ hoc eſt notabile. dic ta
men latius: ut. ſ. fuit dictũ poſt Io. de imol. Decima con
cluſio rei dotalis immobilis marito eſt pmiſſa voluntaria
alienatio. ſi mulieris cõſenſus ab initio ĩteruenia. ⁊ rur
ſus alius conſenſus poſt biennũ iteratur dũmodo in bo
nis mariti illud ſit exquo mulieri ĩ recuperatõe dotis poſ
ſit ꝯſuli ſufficient̃. iſte caſus eſt ſm verũ intellectum ĩ aut̃.
ſiue a me. C. ad vell̃. ⁊ in aut. vnde ſumit̃. Undecima cõ
cluſio rei dotalis imobilis vel mobilis eo caſu quo aliena
tio eſt ꝓhibita: tunc volũtaria alienatio cenſet̃ marito eẽ
pmiſſa cũ ꝯſenſu patris quando data eſt res dotalis extia
ta. etiã ſi extimatio non ſit facta ad cauſandã emptionem
ſed ad finem ut videatur augmentum vel diminutio valo
ris rei. ⁊ ille eſt caſus not. in. d. l. ſi extiatis. ⁊ in. l. fi. ff. de
pac. dota. ⁊. l. i. §. ⁊ cum lex. C. de rei vxo. act. Duodecia
concluſio extra caſus pꝛedictos rei dotalis alienatio etiaʒ
accedente mulieris conſenſu eſt pꝛohibita: ut. d. l. vnica.
§. ⁊ cũ lex. ⁊ inſti. quibus alienare licet. in pn. ⁊. ff. de vſu
capi. l. cum vir pꝛediũ. Interdũ eſt ꝓhibita alienatio ꝯſtã
te matrimonio. ⁊ etiam diſſolutõ. dũ tñ ſpes futuri matri
monij ſuperſit. caſus eſt no. in. l. etiam directo. ff. de fũdo
dotali. ⁊ idẽ eſt ante matrimoniũ ⁊ poſt ſpõſalia: ut. e. ti.
l. lex iulia. ⁊. l. non ſine. C. de boniſqꝫ liber. Soluto tamẽ
matrimonio vno caſu dotis alienatio eſt permiſſa. ſ. cum
in dotẽ eſt vſuſfructus fundi cui⁹ ꝓprietas ad alium per
tinet q̃ ad mulierẽ. tunc enim ille matrimonio ſoluto vẽ
di poteſt ꝓprietario. iſte eſt tex. in. l. vſuſfructus. ff. ſolu.
matrimo. ⁊ hec procedunt. dũ quia de alienatione dotis
que venit fienda per viam pꝛeſcriptionis capias regulam
q rei dotalis quẽadmodũ ꝓhibetur alienatio. ita ⁊ p̃ſcri
ptio incboanda licet non tollat̃ illa que ante dationẽ do
tis eſt incboata. hic eſt tex. ff. de fundo dotali. l. ſi fundũ.
fallit vbi vſuſfruct⁹ ẽ datus in dotẽ. quoniã tunc maritus
illum perdit pꝛopter negligentiam in eo non vtendo ſuffi
cienti tempoꝛe commiſſaʒ. iſte caſus no. l. cum in fundo.
§. qd̃ ſi mulier. v. qd̃ ſi acciderit. de iure do. An autem p
non vſum mariti perdatur ſeruitus rei dotalis debita gl.
in. l. ſi filius. §. maritus. ff. ſolu. ma. glo. ſup verbo culpa.
vult q per non vſum mariti inducatur amiſſio ſeruitu
tis fundo dotali debite. ſed hoc quideʒ repꝛobatur ibi qꝛ
exquo dicte ſeruitutis marito eſt pꝛohibita alienatio: ut. l.
iulianus. de fundo dotali. ff. ergo ⁊ eiuſdem videtur ꝓhi
bita vſucapio ſeu pꝛeſcriptio. l. vbi tex. ff. de vſucapio. ſed
Bart. tenet gl. per. l. longe. ff. de diuer. ⁊ temp. pꝛeſcrip.
⁊. l. ſi maritus. ff. de fundo dotali. que iura nõ faciunt qꝛ
in diuerſis caſibus loquuntur. vnde pmoꝛum opini. ſm
Ludo. in. d. §. maritum. videtur veriꝛ per. l. ſi fundus.
ff. de fundo dotali. vbi datur regula q quẽadmodum rei

dotalis eſt ꝓhibita alienatio: ita ⁊ pſcriptio. Preterea ſi ſpãle eſt in vxore atq; hñte ab ea cãm ꝙ ſuitutẽ pſona lẽ in dotẽ datã. i. vſumfructũ ex nõ vſu mariti ſibi preſcri ptionẽ q̃rit. vt eſt caſus in. l. cũ in fundo. §. qd ſi mlier. v. ꝙ ſi acciderit. ff. ḋ iure do. ĝ in alijs in ꝯ̃riũ eſt ius cõe. et hoc teneo. Dicit Ludo. qcqd dicit Bar. ¶ Nũc aũt ꝓ materie ꝯplemẽto ſupeſt videdũ qd eſt ecõtra. ſ. an ipſi mlieri ſit pmiſſum rei dotalis alienatio. ⁊ quidẽ ꝯdicẽte marito clar eſt ꝙ nõ. vt. l. ſi ꝑdiũ. C. ḋ iure do. ⁊. l. ꝯſtan te. ḋ dona. Queſtio aũt eſt: an eo conſentiẽte. Et in hoc Ja. de arc. tenuit ꝙ ſic. Primo ꝑ tex. in. d. l. ſi ꝑdium. in v̓bo volẽti. a ꝯ̃rio ſenſu hoc nõ refragat̃. quia nõ eſt aſſu mendũ argumẽtũ tale cũ reſultat iuri abſõnꝰ vel ꝯ̃rius in tellectꝰ. l. ij. C. de ꝯdi. in pn. Secũdo mouet̃ ſi vir ꝯſenti ens in dotis alienatiõe in breui manu videt̃ ei dotẽ reſti tuere. quod põt. alle. tex. in. l. vir vxori. §. ſi mulier. ff. ad vell. ⁊ ſic cũ ex reſtõne deſinat fundꝰ eẽ dotalis. ergo eſt ꝯ̃ns ut ex alienatõe mlieris eiꝰ dñiũ tráſferat̃. Sed certe hoc etiã eſt falſum. q: regula eſt ꝙ ꝯſtãte mrĩonio dotꝫ re ſtitutio mlieri nõ poſſet fieri. ut. l. i. C. ſi dos ꝯſtã. ma. ⁊ i auẗ. de nup. §. dotes. niſi in cabꝰ notatis in. l. quãuis. cũ l. ſe. ff. ſolu. ma. ⁊. l. maritꝰ. §. i. ff. de iure dotꝫ. Et ad. §. ſi mlier. rñdet̃ ꝙ ibi ſolutio dotis ꝯſtãte mrĩonio facta fuit in vno ex caſibꝰ pmiſſis. qui nõ. in. d. l. quãuis. ⁊ ita cõit̃ tenet̃ poſt Bar. in. l. ij. in pn. ſolut. ma. Unde ꝯ̃ria opi. eſt v̓ior. ⁊ ꝓbat̃ ex cãu expſſo ꝑ locũ a ſpãli in. l. fin. ff. de iure do. ibi etiã dicit̃ ꝙ ꝯſtante mrĩmonio mulier cũ cõ ſenſu mariti fundũ dotalẽ alienat. cũ ex ea alienatiõe do tis ꝯditio melior redigat̃. ergo alio cãu in ꝯ̃riũ eſt ius cõ mune. ¶ Ultimo ꝓ maĩe declaratõe quero. quid ſi fun dus dotalis eſſe deſierit. puta in eo tot ſunt expẽſe facte quãtus eſt valor fundi: an aũt eiꝰ alienatio fieri poterit ꝑ maritũ. certe nõ. quoniã expectari dꝫ ꝑ mlierem fiẽda re lutio. Caſus eſt nõ. in. l. ſi is q. §. fi. ff. de iure do. ⁊ quia certũ eſt ꝙ alienatio fundi dotalis facta cũ ꝯſenſu mulie ris in cãu quo expedit vtilitati mulieris illũ alienari. Ca ſus ẽ i. l. ita ꝯſtãte. cũ. l. ſe. ⁊. l. fi. ḋ iur̃ do. ⁊ in. l. ſi mlier. ff. de pac. dota. Itẽ valꝫ ꝑdicta alienatio cũ ꝯſenſu muli eris ſi res data in dotẽ ſit talis quẽ ſuãdo ſuari non põt ar. l. lex que tutores. ff. de admi. tu. ⁊ Bar. dicit illã. l. hoc non ꝓbare: male dicit. quia bonũ eſt exemplũ cũ ex pediat vxori illas res alienari. ĝ põt alienari. ut. l. ſi ꝯſtã te. cũ ſi. alleg. vnde etiã ſi res data in dotẽ ꝯſiſtit in põde re: numero vel mẽſura poteſt alienari ſine conſenſu. vt l. res in dotẽ. ff. de iur̃ do. Extra iſtos caſus eſt inaliena bilis: ut dicto. §. cũ lex. ⁊ inſti. quibꝰ alie. lꝫ. in pn. Item vidua non põt vẽdere rem dotalẽ. quia intereſt reipubli ce ut illa conſuet̃. tex. eſt ſingularis in. l. ⁊ ſi recte. ff. de fun. dota. Si aũt extraneꝰ vendit fundũ dotalẽ: qd iuris tũc ſm̃ Jo. de immo. in. l. cũ vir. ff. de vſucap. quod vide tur idem dicendũ ꝙ idẽ eſſet quod in vendẽte rẽ alienã ꝑ nõ. ꝑ Bar. in. l. cũ lex. ff. de fideiuſ. Sed forte põt dici qñ emptor eſt ignorãs. ſi aũt fuerit ſciẽſ forte non poterit agẽ ad ꝑciũ etiã ſi eẽt ſtipulatꝰ. quia vꝫ quodãmodo deli quere ꝯ̃ inẗdictũ. l. emende. ꝯ̃. d. l. quẽadmodũ. ḋ agri. ⁊ cenſi. ⁊ quod habet̃ in. c. i. ⁊ fi. ꝑ Fre. cũ glo. ſua de ꝓhi. feu. alie. Et ꝑ hoc videt̃ poſſe inferri ꝙ. l. ⁊ ſi is. C. ḋ pre dijs mino. debeat intelligi ꝙ emptor fuit ignorãs ſaltẽ. nã ſi ſciuiſſet ius ⁊ factũ non vꝫ ꝙ debeat poſſe agi aliq̃ modo de euictõe cũ ꝓhibita ſit res minoris alienari ꝑ ra tionẽ. d. l. quẽadmodũ. ⁊ nõ. in. d. c. i. ⁊ hec nõ: q: cõiter doc. ſequũt̃. ꝯ̃riũ tñ qḋ dixi forte de iure veriꝰ ẽ ꝑ rõnem alle. Nec ob. ꝑdictꝫ ꝙ lex ſolũ videt̃ ꝓhibẽ alienatiõem rei dotalis ⁊ rei minoris: ⁊ non ꝯ̃ctum. ut voluit ſentire Bar. in. l. cũ lex. ff. ḋ fideiuſ. q: rñderi põt ꝙ immo etiã ꝓhibet ꝯ̃ctũ ſup re dotali. l. ij. ff. de fun. dota. ⁊ ſimiliter ſup re minoris. l. non ſolũ. C. de predi. mino. dũ ꝓhibet ne diſtrahat̃. nam diſtrahere ſm̃ Huguitionẽ in verbo trahere. idem eſt qḋ remouere: vẽdere vel dona. ⁊ ſic di ctũ Bartꝫ. non videt̃ ſimplr̃ verũ. ¶ Ultimo ex ꝑdictꝫ pꝫ ꝙ quãdo maritꝰ vẽdit fundũ dotalẽ ⁊ emptor ſcit: ꝙ tũc alienatio eſt omnino nulla: nec obligat̃ maritus. ⁊ cõfir mat̃. ⁊ ſic videmꝰ ꝙ poſſumꝰ dicere eodẽ modo quando emit̃ ſcienter furtiua res: cũ eadẽ ſit ratio. Ultimo dicit Ang. in. l. cũ vir. ff. ḋ vſucap. ꝙ vẽditio facta ꝑ virũ in re dotali ꝙ non valet in preiudiciũ mulieris: ſed bene valꝫ in preiudiciũ mariti vendẽtis: ut ipſe ⁊ fideiuſſores ſui te neantur: ⁊ ut ex ſui pſona non poſſit rem dotalẽ vẽdica re cũ non poſſit ꝯ̃ factũ ſuũ venire. alle. l. cũ ꝓfitearis. C. de reuo. dona. ⁊. l. ⁊ ſi is. C. ḋ ꝑdi. mi. ſꝫ ex pſona mlieris ſic. ⁊ ſic dicit gl. velle. l. cũ vir. ff. ḋ vſuca. Et rñdet ad. l. vendicãtẽ. ꝙ loquat̃ non quãdo noĩe ſuo qs agit. ſꝫ tu dic plene ut. ſ. ẽ dictũ. nã Ang. non vꝫ ꝑ omnia bene di xiſſe. ut pꝫ ex ſupius dictis. ⁊ ſignãter nõ. gl. in. d. l. quẽ admodũ. de agri. ⁊ cẽſi. que ponit vnã ſolutõẽ ad dictã l. vendicãtẽ. ⁊ qñ qs poſſet venire ꝯ̃ factũ ſuũ. quia dicta regula ñ ꝓcedit qñ actꝰ eſt ꝓhibitꝰ rõe publice vtilitatis. ⁊ de materia etiã per glo. ⁊ Bar. in. l. poſt mortẽ. ff. de adoptio. que nota.

An poſſit renũciari bñficio ceſſionis bonorũ.

b **Is peractis videa** mus an poſſit renũciari bñficio ceſſiõis bõꝝ Sup hoc Angelꝰ in auẗ. omnino. C. de ac. ⁊ ob. ſic dicit ex fi. gl. fi. Conſuluit Ry. malũ. ꝙ excepti oni ceſſionis bonorũ non põt renunciari ꝑ pactũ. nã ceſ ſio bonoꝝ opat̃ ne quis deducat̃ in carcerẽ. l. i. C. q bo. cede. poſ. vnde ſi teneret renũciatio ſtare coget̃ in carcẽ. quod ſtare eſt ſpẽs ſuitutis. Sꝫ Pe. de bella pti. dicit ꝯ̃trium. q: lꝫ in carcere ſtet: non tñ ſuit. iſte tamẽ leges lo quũt̃ de eo quẽ ſuire oportet. ſꝫ opi. Ry. eſt humanior. Pro ſnĩa tñ Pe. facit. l. fi. in fi. ff. ḋ his q̃ in frau. cred. vbi diſſipãs bona ſua ꝑ fraudẽ lꝫ bonis cedat ĩ nullo re leuat̃ qn ꝓ debito detrudat̃ i carcẽ. vñ qñq; ſicut lex hoc diſponit: ita vꝫ poſſe diſponi ꝑ actũ eq̃parãdo potẽtiã le gis ⁊ pacti. ut nõ. in Rũca. ḋ decre. ab or. fa. ⁊ ḋ pactꝫ. l. ꝙ dictũ. Bal. aũt in. d. auẗ. oĩo. querit an. d. auẗ. omni no. poſſit renũciari: ⁊ an teneat pactũ cũ debitore quod poſſit capi ꝓpã auctẽ ⁊ detineri. Glo. rñdit ꝙ non. quia quod factũ eſt damnatũ ⁊ penale non poteſt renunciari legi ꝓhibẽti ⁊ puniẽti. quod ẽ notabile. ⁊ tene mẽti dicit ibi Bal. Idẽ Bal. in. l. i. C. qui bo. ce. poſ. Querũt do cto. an bñficio ceſſiõis poteſt renunciari ꝑ pactũ vel ꝑ re nũciationẽ que fiet in ipſo contractu. ⁊ in hoc puncto di cit hic Ja. ḋ arc. ꝙ per pactũ poteſt renũciari beneficio ceſſiõis. quilibet. n. iuri pro ſe introducto renũciari põt. cũ renũciatio non negat contra bonos mores. Item po teſt quis obligari ad carcerẽ iudicis: licet non ad carce rem creditoris. l. ad eos. ff. de acti. ⁊ obligã. Itẽ nõ inue nit̃ lege cautũ ꝙ illud pactũ nõ valeat. ergo valꝫ. Item tres ſunt caſus qñq; ꝯcedit̃ bñficiũ iure ꝯ̃ctus: ⁊ ei põt re nũciari. Itẽ quãdoq; ꝓpter reuerentiã pſone: ⁊ tũc ei re nũciari non poteſt. vt. l. ſiquis in conſcribẽdo. C. de pa ctis. Item contrariorũ eadẽ eſt diſciplina. ſed pactũ ne quis poteſt incarcerari valet. ergo ⁊c̃. Item pone ꝙ cõ trahit̃ cum mercatore qui omnia bona ſua habet in mo bilibꝰ bonis ⁊ pecunijs que ḋ facili poſſunt occultari: ⁊ ideo ut fraudibꝰ occurrat̃ apponit̃ pactũ ne liceat cedere bonis. quia nemo dicit illud pactũ non eẽ iuſtũ. ſicut enĩ pactũ quod ẽ res mali exempli nõ valꝫ: ſic ecõtra ꝙ res

boni exēpli debet valere: ut. l. ſcire. ut in pōſ. leg. ⁊. l. vtr. ⁊. l. ex ea parte. ff. de ver. ob. §. i. ⁊. l. filius. ff. de ꝯdi. iſer. Idem videt̄ in alijs beneficijs. puta in beneficio inuētarij videt̄ ꝙ heres poteſt an̄ factū inuentariū ⁊ poſt factū inuentariū ei renūciari. de ante factū dubiū nō ē quia poteſt facere contrariū. ſ. abſqꝫ beneficio inuentarij adeūdo Idē videtur etiā poſt factū ꝙ per hoc obligatio n̄ maior efficitur cū ꝺ ſui natura eſſet ſolidi pſecutoria. licet magis exequibilis fiat. Itē hoc pactū valet ad replicandū ut i. §. pactus ne peteret: ⁊ in ſumma duo ſunt quib⁹ renunciari nō poteſt. ſ. iuri nullitatis: ut. C. ad vell. l. antique. ⁊ qn̄ renūciatio eſt cōtra bonos mores. ſed iſta nō eſt cōtra bonos mores ergo valet. ff. de pac. l. pactū. Preterea a bn̄ficio ceſſionis poteſt ante pactū ꝯſiderari. i. ante ceſſionem ⁊ poſt factū. i. poſt ceſſionē. ⁊ videt̄ ꝙ vtraqꝫ tpe poteſt renūciari preſertī cū iuramento. nam iuramentū eſt de iure naturali qꝺ eſt potenti⁹ ꝙ ius ciuile. qꝺ inducit ceſſionū bonoꝝ ⁊ eſt mer poſitiuū. Item contra ius iſtud valet ſtatutū ciuitatis. ergo ⁊ pactū: ut nō. i ſpica de decre. ab o. ſa. valet ergo reſcriptū pncipis adiecta clauſula nō obſtā te. In ſtatuto aūt ciuitatis nō eſt neceſſaria iſta clauſula ⁊ ratio differentie eſt. quia ſtatuta emanant cū de liberatione. reſcripta vero cum ipoꝛtunitate: ut. l. i. C. de peti. bo. ſub. li. x. ⁊ iſtā opi. tenet Ja. de are. Cy. aūt tenet ꝯtrariū quia dicit cōtra naturalē equitatē eſſe carceris ſqualoꝛ: ut no. glo. in. l. i. C. qui bo. ce. poſ. Itē creditoꝛ pōt argui de duritia: ut. l. duritia. ff. de ſeruis expoꝛ. Itē creditoꝛ nihil agit ut officiat. C. de rei vē. l. in fundo. Itē liberis hoīs caro ⁊ coꝛpꝰ in obligatiōe ⁊ cōmertio nō eſt. ff. de ver. obli. l. inī ſtipulantē. §. ſacramēta. ⁊ hāc opi. tanꝗ humanioꝛē ſequit̄ Cy. ⁊ etiā canōiſte. extra de ſolut. c. odard⁹. ⁊ Ja. de bel. in auī. de fideiuſ. §. qꝺ aūt. Tu cōſiderando iſtas opi. dicas ſm Bal. ꝙ aut querit̄ quantū ad carceris effectū. ⁊ renūciatio nō tenet quia nō intēſt creditoris debitorem in carcere moꝛi. ⁊ carcer nō eſt pena ſed cuſtodia eſſe debet. ſed quia libertati derogaret cū carcer ſit ſpēs ſeruitutis. aut quantū ad effectū ꝙ licet bonis nō cedāt. tamē in ſolidū teneat̄ nō ꝺducto. ne egeat. ⁊ dico ꝙ pactū quātū ad effectū hūc valet. vnde qcqd debitoꝛ de die in diē lucrat̄: coget̄ aſſignare creditoꝛi. ſaluo tamē neceſſario victu qui laboꝛantib⁹ ſubtrahi nō pōt: ut. l. ſuo victu. ff. de operis liber. certū eſt eniꝫ ꝙ quis poteſt ſe obligari alicui ad operas tādiu quouſqꝫ ad preciū operarum ſuaꝝ pena debita ſoluat̄. quia iſtud nō eſt ſpecies ſeruitutis. ſed eſt quidā modus debiti ſoluēdi moderatiōe ⁊ miſeratiōe. et hec vera de renūciatione expſſa: ſed tacita renūciatio approbata a lege bene poteſt fieri indiſtincte. iſta aūt tacita renūciatio fit p pactū cōtrariū ipſius beneficij: ut quia pertinaciter negat vl̄ quia in fraudē facta eſt inops qꝺ preſumit̄ ſi alienauit omīa bona vel maioꝛē partē: ut. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in fraudē cre. ſiue ſimul ⁊ ſemel: ſiue interpellatis vicibus: ut. ff. de le. iij. l. nomē. §. filio. vel bona ſua conſumpſerit in ludo ꝑditiōis: ut. de vſuca. pro emp. l. ſiquis cū ſciret. in meretricib⁹ que deuoꝛāt aīas ꝑditoꝝ: ut. C. de nā. liber. l. i. vel pꝛioꝛib⁹ creditoꝛib⁹ ꝑpoſuerūt poſterioꝛes hoc eni facere nō debuit qꝛ creditoꝛib⁹ ꝑ rata. vel ſm prius ⁊ poſterius ſolui debēt ſi habent hypothecā niſi ſoluēs hoc faciat de licentia legis aut ſtatuti ut. C. de iur̄ delibe. l. fi. §. ⁊ ſi pꝛefatā. ⁊ ſi creditoꝛes renūciauit iuri incarcerādi debitoꝛeꝫ. debitoꝛ nō pōt cedere bonis qꝛ rō carceris ceſſat. ⁊ iō dictum ꝑut lucrabit̄ creditorib⁹ ſoluere tenet̄ nō attēto. ne egeat. qꝛ ceſſante rōne beneficij ceſſat beneficiū: ut. l. fi. ff. de diuoꝛ. Cy. aūt in. l. obes. C. de act. ⁊ ob. ſic dicit glo. querit an poſſit renūciari his legib⁹ ⁊ dicit ꝙ nō. ⁊ ita ꝯſuluit ꝺ facto Richar. mal. per glo. dictā. ſed Pe. dicit ꝙ aliud eſt obligare ſe ad ſeruiendum ꝙ non poteſt ut hic. ⁊ aliud ut in carcere maneat. quia ꝑpterea nō cōpellit̄ ſeruire. de quo p eundē Cy. C. q bo. ce. po. vbi ſic dicit. Querit̄ an bn̄ficio ceſſiōis debitoꝛ poteſt renūciare videt̄ ꝙ nō. qꝛ videt̄ eſſe cōtra bonos moꝛes. ergo ⁊c̄. ut. ff. ſolu. ma. l. alia. §. elegant̄. ⁊ preterea ꝑpter hoc ad iſtud deducet̄ debitoꝛ ꝙ iuit⁹ detinebitur: ut. l. i. C. qui bo. ce. po. ⁊. l. ij. C. de exacto. tri. li. x. ergo p hoc deducit̄ in ſpēm ſuituꝫ qꝺ eſt in iure ꝓhibitū ut. l. ob es. C. de act. ⁊ ob. ⁊ iſtud ꝯcedit Cy. ut no. p euꝫ in. d. §. elegant̄. Preterea videt̄ dicere ꝙ p pactū de carcerando nō cogit̄ ad ſeruienduꝫ qꝺ ꝓhibet. l. ob es alienū. ⁊ aut̄. ibi poſita. nā licet ſtet in carcere. nō tn̄ ſeruit. ut ibi dixi. ſed cū ego haberē corā me iſtā. q. de facto cū eſſeꝫ iudex in ſenatu cū dn̄o Ludo. de comitib⁹ de lombardia ſenatoꝛe alme vrbis p aduocatos vni⁹ patris oſtenſuꝫ ⁊ exhibitum fuit quodā conſilium. Ja. de are. ꝙ ipſe al's Rome dederat ī quo allegabat pro ⁊ contra ⁊ ſoluebat diſtīguendo hoc modo dicebat ipſe ⁊ videtur ꝙ beneficio ceſſionis non poſſit renunciari. quia aut renunciatur ſimpliciter ⁊ non valet. quia beneficium ceſſionis demum competit poſt factam condemnationem vel confeſſionem ut dixi. ⁊ ſic quod nondum competebat ſimpliciter renūciari non poteſt: ut. ff. de lega. ij. l. ſi ita ſtipulatus. §. i. ⁊ de acquiren. here. l. qui heres. Aut renunciauit per pactuꝫ ⁊ tunc non videtur valere. quia per carceratioeꝫ dicitur debitoꝛ iniuriam pati: ut. l. cum filij. C. qui bo. cē. po. que euitatur per beneficiū ceſſionis. ⁊ ſi valeret renunciatio talis exponeret ſe iniuriandū. ſed pactū de futura iniuria nō ꝓpulſanda improbatū eſt: ⁊ a ſimili talis rēūciatio ut. ff. de pactis. l. ſi vn⁹. §. pacta que turpē. ⁊ ibi per Gui. de cu. Item cuꝫ per carceratiōnē infligitur hoīs libertas ut. l. ij. de libe. ho. exhiben. non videtur valere renūciatio per quā ꝑuenit̄ ad infligendaꝫ hominis libertatem: ut. l. nec volens. C. de libera. cau. ergo videtur ꝙ valeat renūciatio per regulam generalem que traditur in. l. ſiquis in conſcribendo. C. de pactis. ⁊ ſic non poteſt redire ad id cui renūciari putauit: ut de reb⁹ cre. l. ſi qs. ff. de edi. edic. l. iteꝫ queritur. §. ſi venditoꝛ. Item cum certi ſunt caſus ī quibus non valet renunciatio ſui iuris: ut no. ff. de pac. l. pactum inter heredes. ⁊ iſte non ſit numerat⁹ int̄ eos manet ſub regula que p exceptionē in ſui generalitate firmatur: ut in aut̄. de nō alie. §. ut autē. ⁊ de reſti. ⁊ ea que pa. circa pn. ⁊ ar. ff. de his que ſunt ſui vel alie. iur. l. pāe furioſo. ⁊ de act. ⁊ ob. l. obligatōnū. §. plꝫ. Nec ob. ꝙ dicit̄ iuri futuro ⁊c̄. quia per pactū pōt illi renūciari: ut. C. ꝺ pac. l. i. ⁊ cū pſente creditoꝛe. hee renunciatio facta fuerit habet̄ ſicut profeſſio de non vtendo certo iure: ut. ꝺ. l. ſiqs ī conſcribendo. ⁊. ꝺ. l. pacta nouiſſima. ⁊. ff. de pactiſ. l. tale pactum. in prin. ar. C. de inof. teſta. l. ſi qn̄. §. penul. Nec obſtat ꝙ dicit̄ ꝙ iſtud pactum ſit cōtra bonos mores. qꝛ cum debitoꝛ delinquat non ſoluendo debitū cū veniat ꝯ fidem ⁊ pactioneꝫ. ar. ff. de doli excep. l. pactū. §. i. Equū eſt enim penas carceris ſuſtinere ut ſic metu pene fiat bonus ⁊ ſollicitus in ſoluendo. ar. ff. de vſur. l. cū qdā. §. de pupillo. ⁊ hec iuris executio nō poteſt dici iniuria: ut. ff. de iniurijs. l. iniuriaꝝ. §. ij. ⁊. l. qꝺ reipublice. Nō ob. l. cū filij. C. qui bo. ce. poſ. qꝛ debet exponi iniuriā. i. penaꝫ ⁊c̄. que eſt iniuria reſpectu iuris nāli's. ſed eſt ius reſpectu iuris ciuilis qꝺ propter bonū publicum ſic ꝓuidet: ut. ff. de neg. geſt. l. i. ⁊ de vſur. l. i. ⁊ ar. de fideiuſ. l. ſi adeo. Preterea licet per legeꝫ. ergo per pactum: ut. ff. de pac. l. non impoſſibile. ſed per legem denegatur facultas purgandi moram ⁊ penam euitandi: ut. l. traiectitia. §. de illo. ⁊. l. magnam. ⁊ ſic per pactuꝫ facilius poteſt denegari hoc. et a ſimili facultas cedendi bonis que eſt pena remitti que eſt via quedam ad euitandam penā carceris pōt remitti.

Item facultas cedendi bonis denegatur aliquādo.vt.ff.
qui bo.ce.poſ.l.fina.ergo ⁊ ꝑ pactū pōt denegari.vt.d.
l.nō impoſſibile.⁊.C.de fideiuſſō.l.fi. facit quod no.ff.
de pac.l.ſiquis crediderit.Non ob.ꝙ dicit̄ infligi homi
nis libertas ꝓpter carceratiōem.quia hoc ꝯtingit ꝓpter
culpā ⁊ delictū ſiue contumaciā nō ſoluentis.ergo ⁊c̄.vt
ff.de re.iuris.l.ꝙ quis.⁊.ff.ſiqs ius di.nō obtē.l.i.i ꝓn.
Quid ergo dicem⁹.Videt̄ dicto Ja.de are.ꝙ ſi inconti
nenti fiat renūciatio:ꝙ tenet ⁊ non licꝫ cōtrauenire ⁊ de
cipe ꝯhentes. vt dicta.l.ſiquis in conſcribēdo.ibi aduer
ſus ſua pacta ⁊c̄.Si vō poſt factuꝫ contractū ex interual
lo:cum pactū factū ex interuallo non coadiuuet actōem
vt in.§.quinimmo.niſi vbi ex pacto eliſa erat actio que per
pactum contrariū auxiliat̄.vt dicto.§. pactus ne petēt.
argu.ff.de regu.iur.l.nil tam nāle.idem ſi renūciaret iu
ri quod dat̄ condēnatis:cum tale pactū nil valeat. vt.ff.
de vbo.obli.l.in cōuentionalib⁹.vnde ceſſiōis beneficio
vti poteſt.⁊ ita conſuluit ut prediximꝰ.vnde ipa eſt ī hac
ſentētia ꝙ per legitimū pactū poteſt renūciari beneficio
ceſſionis.Pro quo multū facit quod nōt̄.ff.qui bo.ce.
poſ.l.fina.niſi diceret̄ ꝙ ibi tempe exactōnis releuat̄ in
tanto ſpacio tempis.ſed etiā ab ipo ꝓncipio poſſit releua
ri ſm qd ꝓcederet ex cōuentiōe vtriuſqꝫ.vnde non eſt ea
dē ratio.⁊ ideo ſine dubio ſentētia Dy. videt̄ humanior
per ſita argu.Nec poteſt dici ꝙ cōtumacia nō ſoluentis
faciat dignū debitorē hac pena.quia ſicut dixi.ſ.debitor
ꝓuatus quātūcūqꝫ cōtumax.poteſt cedere bonis. et ſic
remanet pactū contra bonos mores ⁊ hoīs libertatē.⁊
hanc ſententiā tenet Ry.malū.ꝑ quandā glo.que eſt.ſ.
aut̄.poſita in dicta.l.cos.C.de actio.⁊ obli.Jaco.bu.in
l.ob es.C.de actio.⁊ obli.ſic dicit.quottidie apponit̄ in
iſtrumētis maxime in Italia ꝙ ſi debitor ad temp⁹ ſtatu
tum non ſoluerit liceat creditori cū cape ꝓpa auctoritate
⁊ incluſum tenere ⁊ in carcere donec debitū ſoluerit:an
valeat pactū.ꝙ non ꝑ dictā.l.ob es.tu dic ꝯ.dicit Jaco.
bu.quia in.d.l.ob es.agebat̄ ꝙ eſſet ſuus ꝑpetuo quod
nō poſſet fieri.ſꝫ in.q.nr̄a agebat̄ ꝙ pōt icluſus retineri
ad temp⁹ donec ſolueret non ut ſuus eſſet.⁊ ideo valet.
Ja.de are.in ſuo ꝯſilio ſic dicit.debitor fecit pactum ſuo
creditori ut liceat ei ꝑſatū debitorē cape ⁊ detinere ꝓpa
auctē vſqꝫ ad integrā debiti ſatiſfactiōem.modo querit̄
vtrū tale pactū valeat:⁊ an ipe creditor taleꝫ poteſt cape
debitorē.Et videt̄ ꝙ nō.quia a quo remouet̄ genus: re
mouet̄ ⁊ quelibꝫ ei⁹ ſpēs.ff.de ſui.⁊ legi.l. poſt ꝯſangui
neos.⁊.ff.de ſpon.l.omnino.ff.de ſun.inſtruc.⁊ inſtru
mēto le.l.fundi.§.fi.ſed ꝑ pactuꝫ quis ꝓhibet̄ fieri ſuus
creditoris.ut.d.l.ob es.in aut̄.ut nulli iud.§.quia vero.
C.de libe.cā.l.nec ſi volēs.⁊.l.liberos.⁊ ſpecies ſuitutꝭ
eſt quē detineri.ff.de libe.homi.exhibē.l.ij.ff.de edilic.
edic.l.quid ſit fugitiuus.§.idē ait.argu.ibi ſumpto a cō
trario ſenſu.ergo ⁊c̄.Preterea cōſtat pactū factū contra
bonos mores nō valere. ⁊ ideo illud pactū quo quis pa
ciſcit̄ ut poſſit cōuenire vltra ꝙ̄ facere poſſit cū habet bn̄
ficiū a lege non valet:⁊ ſic nec pactū vt poſſit quis detine
ri.multofortiꝰ debet iſtud pactū cenſeri ꝯ̄ bonos mores:
ſicut ⁊ illud pactū imꝓbat̄ quo quis paciſcit̄ vt nō poſ
ſit bonis cedere.vt ꝯmunit̄ tenet̄ ꝑ doctores.Preterea
nō eſt ſingulis cōcedendū quod publice ꝑ magiſtrat⁹ ſo
let exerceri.ff.ad.l.iuliā pecu.l.ſacrilegij.⁊.ff. ſiquis ius
dicē.obtē.l.i.qui bo.ce.poſ.l.i.nō eſt ergo ꝓuato cōcedē
dū.Preterea illud pactū nō valet ꝑ quod quis pōt indu
ci ad delinquēdū.ff.de pac.do.l.conuenire.ff.de admi.
tu.l.quidā decedēs.ſꝫ ꝑ iſtud poſſet delictū oriri cū credi
tor cepit debitorē.ergo ⁊c̄.⁊ hoc etiaꝫ ponit̄ in.l.nō ē ſin
gulis.ibi tam maioris tumult⁹ ⁊c̄.Preterea illud pactū
nō valꝫ quod eſt remotū a iure cōi.ff.ꝺ pac.l.iuriſgētiū.

§.⁊ generaliter.⁊ hanc opi.tenere videt̄ do.Cy.vt nō.
in.l.ſi cōuenerit.ff.de re iudi.⁊ notat̄ in.l.iij.ff.de libe.
homi.exhibē.ſed cōſtat ipm eſſe remotū ⁊ cōtrariuꝫ iuri
cōmuni.quia ꝓuatorū cōſenſus iudicē non facit euꝫ qui
nulli ꝑeſt iuriſditioni.vt.l.ꝓuatorū.C.de iuriſ.om.iu.
⁊ ꝙ nemo pōt ſibi ius dicē nec in ſua cā iudex eē dꝫ.C.
ne quis in ſua cauſa ⁊c̄.de iudic.nemo.ergo ⁊c̄.Iteꝫ re
motū eſt a re ꝓuata.quia nemo eſt domin⁹ membroruꝫ
ſuoꝝ.l.liber homo.ad.l.acquil.ergo nō valꝫ.ff.de pac.
l.iiij.§.in ſuā.Preterea pactū legis ꝯmiſſorie ī pignore
reali reꝓbat̄. ⁊ eſt ratio ne creditores nimiū ſuā auari
ciā exerceāt ꝯtra debitores.vt nō.C.de pac.l.ſiqs in con
ſcribendo.multofortiꝰ debet eſſe reprobandū in pignore
pſone que quidē reb⁹ eſt ꝑferēda.C.de ſacroſanc.eccle.
ſancim⁹.Preterea ſuā pſonā nō debet quis poſſe dare
pignori.cū nemo ſit domin⁹ mēbrorū ſuorū.vt.d.l.liber
hō.⁊ quis obligare nō pōt id in quo ius nō habꝫ.vt.C.
que res pigno.obli.po.l.qui filios.Ecōtra videt̄ pactuꝫ
valere.quia omnia pacta valēt que exꝑſſe reprobata nō
ſunt ꝑ legē vel ſenatuſcōſulta.vt.l.iuriſgētiū.§.ait ꝑtor.
⁊ nihil ita humanū q̄ꝫ ea que placuerūt ſuari.ff.ꝺ pacꝭ.
l.i.C.de tranſac.l.nō minorē. ⁊ graue eſt fidē fallere.ff.
de cōſti.pe.l.i.⁊ omnes dixerūt pacta cuſtodiant̄ ꝺ pac.
c.i.⁊ inter ſimplicē ꝓmiſſiōem ⁊ iuramētū deus nō facit
differentiā.xxij.q.v.iuramenti.mortalr̄.n.peccat qui ve
nit ꝯtra pactū.vt no.in.d.c.i.Cū ergo pactuꝫ de quo agi
mus nō exꝑſſe reprobat̄ ergo ⁊c̄.Itē iuri ꝓ ſe introducto
poteſt quis renūciare ⁊ maxime pactū.C.de pac.l.i.⁊.l.
ſiquis in cōſcribēdo.exceptis caſib⁹ ibi notatis:inter q̄s
hic caſus nō eſt exꝑſſus.ergo regl̄a remanet firma in ca
ſu ꝓnti.ff.de fundo inſtruc.l.queſitū.§.idē petijt.Prete
rea illa conceſſio que fit ꝑ legē pōt fieri ꝑ pactū.l.nō ipoſ
ſibile.ff.de pac.ad idē.ff.de pigno.acꝭ.l.nō ē miꝝ. ſed ꝑ
legē conceditur creditori cape debitorē.ff.que in frau.cre.
l.ait ꝑtor.§.ſiquis debitorē.ergo ⁊ ꝑ pactū videt̄ hoc poſ
ſe cōcedi.Preterea ita vetat̄ creditor ſua auctē occupa
re bona debitoris ſicut ⁊ cape debitorē.ff.quod met⁹ cā.
l.extat.C.vnde vi.l.ſiqs in tantā.ſꝫ pōt creditor ex pacto
occupare rē debitoris.C.de pigno.l.iij.ergo ⁊ cape eadē
rōne.Itē ſi iure ꝯ̄ctus habet quis vt non poſſit cōueniri
vltra q̄ꝫ facere poſſit:pōt ꝑ pactū ſe obligare vt inſolidū
conueniat̄.vt.ff.de re iudi.l.ſi conuenerit.ff.de pac.l.ſi
quis crediderit.tamē ꝑ illud pactū poterit carcerari:cuꝫ
ſolidū ſoluere non poterit.Preterea pactū de ſucceſſio
ne viuentis quia ꝯ̄ bonos mores reprobat̄: a iure tamē
ſi fiat volēte ⁊ ſciēte illo de cui⁹ ſucceſſiōe agit̄ pactum te
net.⁊ eſt ratio.quia volēti ⁊ ſciēti non fit iniuria neqꝫ do
lus.ꝺ pactis.l.fina.ſic in ꝓpoſito ꝓpt̄ ꝯſenſum paciſcentꝭ
non poterit dici turpe.ergo erit licitū pactū quod exꝑſſe
non reprobat̄ a iure.nam omnia.n.videnť eſſe cōceſſa
que ſpecialr̄ nō ſunt ꝓhibita.ff.ex qui.cau.ma.l.nec nō.
§.ꝙ eis.C.ꝺ reli.⁊ ſumpti.fu.l.ſtatuas.Preterea ꝑ pa
ctū liber homo pōt detineri vt obſuet quādiu fiat qd cō
uenit.vt no.ꝺ iureiurā.c.ex reſcripto.ſꝫ in eo ius pigno
ris nō poſſꝫ ꝯſtitui.vt ibidē nō.⁊.xxiij.q.viij.vt ꝓdē.vbi
nō.⁊ ſic in ꝓpoſito lꝫ pactū non poſſit opari vt debitor in
ſeipſo conſtituat ius pignoris:tamē vt poſſit capi ⁊ deti
neri donec ſoluat opari pōt.Preterea ſi creditor detine
at debitorē volentē ex cauſa ꝓbabili ⁊ bona ratōne ſicut
in ꝓpoſito nō incidit in interdictū.ꝺ libe.ho.exhibē.l.iij.
§.ſiquis cū.⁊ ſufficit debitorē voluiſſe.ff.ꝺ aqua plu.ar.
l.in dic.ff.ꝺ.leg.iij.l.fideicōmiſſa.§.ſic ⁊ fideicōmiſſum.
ſapiētes ſentiūt ꝓ ⁊ ꝯ̄.ego credo vltimū veꝝ.Ja.bu.⁊ do
min⁹ Raphael fulg.ī alle.aut̄.ſiue.C.ꝺ acꝭ.⁊ ob.ſic di
cit in gl.fina.i fi.ꝑ ſinē hui⁹ glo.dixit Ryear.de facto nō
valere pactuꝫ per quod quis renūciat ceſſioni bonorū.

Dicit tamē Cy. Pe. dicere aliud eſſe obligatū ad ſeruile miniſteriū: aliud ſe obligari ad carcerē. ſed de hac. q. tradit Cy. i. l. i. qui bo. ce. poſ. ⁊ an quis poſſit ſe obligare ad carcerē. hoc tractat Albe. ⁊ Dy. ⁊ Bart. i. l. alia. §. elegāter. ſolu. ma. in. l. ticio centū. §. ij. de cōdi. ⁊ demō. vnū videtur mirū quia dicit glo. nō poſſe renūciari his. ll. ⁊ glo. ſ. innuit ꝙ ſi eēt cōſenſus nō haberet locū iſta aut. imo. all'. cogitabitis. quia glo. ſ. videt' ꝯ Rapha. vbi. ſ. dominus Ang. in repetitiōe. l. nemo carcerē. poſt multa ſic cōcludit. ex predictis apparet ſolutio queſtiōis vtrū pactuꝫ valeat qđ niſi debitor ſoluerit infra certuꝫ tempus ꝙ debeat ſtare recluſus in quodaꝫ caſtello creditoris quouſqꝫ ſoluerit ⁊ nō valet. Imo creditor priuat' iuri ſuo: ut. d. §. quia vero. ſed bene valeret pactū ꝙ ſtaret in carcer' publico vſqꝫ ſoluerit. nā ſi de iure cōi licita eſt carceratō ꝓpter debitū ergo ꝑ pactū fieri poteſt. quia quod fieri pōt ꝑ legē pōt fieri ꝑ pactū. C. de decurio. in Rica. ⁊. ff. de peni. l. qđ dictū. al's incipit non poſſibile. Ex p̄dictis apparet ꝙ pene que hodie in inſtrumentis ꝓmiſſionū ꝑ mercatores cōiter inſerunt'. ſ. ꝙ mercator ꝓmittit ſoluere Peruſij: Florentie ⁊ vbicūqꝫ fuerit inuentus ⁊ ibi recipe p̄ceptum de nō recedendo ō carcere ſiue pallacio dñi loci quouſqꝫ ſoluerit valet. quia licita eſt etiā ꝓ debito p̄uato pſonalis debitoris cōpulſiō in loco publico. ſed nō in carcere p̄uato. vide Ang. latius in all'. l. nemo carcerē. de exact. trib. Bar. aūt in. l. ticio centū. §. ticio. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ſic dicit Dy. ꝑ iſtū tex. ꝙ nō valēt ſtatuta de hoīe incarcerādo nō dicit plus. ſed ſupra hoc Dy. allegando reperit' ſatis extenſe dixiſſe ꝙ non valet. ſed ego dico dicit Barto. ꝙ valet ſtatutū ſi eſt factū i ciuitate que haberet meꝝ ⁊ mixtum imperiū. ⁊ ꝓbo de iure cōi poteſt quis incarcerari ꝓ d̄bito. C. qui bo. ce. po. l. i. ergo ꝑ ſtatutū fieri que ſunt de iure ciuili. Ad ar. factuꝫ ꝑ Dy. rn̄deo ⁊ dicit ipſe illud qđ nō poteſt fieri per pactū. ꝑ legē fieri nō poteſt: ut no. i Rica. C. de decre. decur. ⁊. ff. de pac. l. nō ipoſſibile. ſed per pactū nō poteſt infligi libertas: ut. l. nec ſi voles. de libera. cau. ⁊. l. interrogatā. e. ti. Rn̄deo ꝙ hoc. ſ. qđ nō poteſt fieri per pactū nō pōt fieri per ſtatutū: nō eſt veꝝ niſi in his que ſunt cōtra bonos mores al's ſec⁹: ut no. in. l. neqꝫ de p̄toꝛe. ⁊. l. neqꝫ pignus. §. priuatorū. de reg. iur. Secunda ratio hoīes incarcerare eſt ꝯtra bonos mores ⁊ cōtra ius: ut. l. ſuccurrit'. ⁊. l. pe. ff. ex qui. can. ma. ⁊. ff. qđ me. cau. l. qui i carcere. ⁊. l. i. ⁊. ij. C. d̄ libero ho. exhibē. ⁊. C. de act. ⁊ ob. l. ob es. Sed rn̄deo aliquē incarcerari a p̄uato eſt ꝯtra bonos mores. ſed auctoritate publica non eſt contra bonos mores. l. i. C. qui bo. ce. poſ. Tertia rō nō eſt dubiū ꝙ ſtatuta habent auctoritatē ab hoībus. ſed nullus hō eſt dñs mēbroꝝ ſuoꝝ: ut. d. l. liber hō. ergo homines hoc facere nō poſſunt. ſed dic ꝙ populus hꝫ iuriſditionē in quolibet licet priuat⁹ ſimpliciter nō. Itē diſpoſitio teſtatoris eſt lex: ut in aut. de nup. §. diſponat. ſed ꝑ teſtatorē nō poteſt fieri. l. ticio centū. §. ticio. ⁊ ibi no. ff. d̄ ꝯdi. ⁊ demō. ergo ⁊c̄. Reſpondeo ꝑ teſtatoreꝫ nō pōt fieri in eo in quo nō habet ius. ſed in liberos in quo habꝫ ius poteſt: ut. d. §. ticio. ergo popul⁹ poteſt in ſuos ſubditos i alijs nō: ut. d. §. ticio. qnē. §. retorqueo ꝯtra Dy. q allegauit tantū ꝓ ſe dicit Bar. ⁊ dicit idē Bar. in. l. poſtulāte. in p̄n. ff. ad trebel. ſic vltimo facit hec lex ad. q. dicit ſtatutū ꝙ debitor poteſt incarcerari ⁊ capi ꝓ debito qđ de herede debitoris. rn̄deo idē dicit Bar. per. d. l. licꝫ in ſtatuto nulla fiat mentio de herede. Idē dicit Bar. in. l. alia. §. eleganter. ff. ſolu. ma. ſic. Querit Dy. an pactū factum ꝙ liceat creditori capere debitorē valeat dic ꝙ nō p. d. §. elegant'. ar. l. nō eſt ſingulis. de reg. iur. Vltimo Dy. inducit. d. §. elegant' ad. q. an valeat pactū ꝙ nō liceat d̄bitori cedere bonis. ad qđ facit. l. nemo carcereꝫ. C. de exacto.

trib. li. x. Cy. ponit iſtā. q. in. l. i. in fi. C. q bo. ce. po. ⁊ ibi recitat' ꝯſiliū. Ja. de are. ⁊ finalit' videt' dicere ꝙ Jac. de are. dicebat. ꝙ aut iſtud pactū fuit veſtitū appoſitū iuxta cōtractū ⁊ eſt validū al's ſecus p. l. fi. i fi. C. qui bo. ce. po. ad id qđ ſolet dici ꝙ ſtare incarceratus eſt ſpēs ſeruitutis nō tamē eſt ſeruit⁹. Richar. mal. tenet ꝙ pactū nō valet per. l. ob es. cū aut. ibi poſita. ⁊ iſtud puto veꝝ. ⁊ do duas limitatōes ꝙ hoc fallit ſi iſte q vult cedere bonis diſſipat bona in fraudē creditoris: ut. l. ſi. in fi. ff. que i fra. cre. qđ tenet Dy. inſti. de act. §. ſi aūt. fallit etiā ſi d̄bitor tp̄e quo ꝯtraxit ſciebat ſe nō eſſe ſoluēdo. ff. de iure do. l. ſoluēdo. ⁊ idē vult Bal. in. c. licet. ſi d̄. feu. fu. ꝯtro. ⁊ idē vult bar. in all'. l. fi. in fi. ff. q in fran. cre. ⁊ vide Bal. de iſta mā in d. §. elegant'. Itē limita ꝙ nō valet pactū ꝙ qs ꝓ debito teneat' in carcere qn̄ fit ut ꝯſtituat' ius in liberā pſonā tā q̄ in re. ſec⁹ ſi aliqđ ius nō ꝯſtituat'. ſꝫ ut detineat' quouſqꝫ debitū ſoluat': ut no. in. c. expoſita. de arbi. ⁊ in. c. ex reſcripto. d̄ iuriur. ⁊ ibi hoc vult Inno. ꝓ hoc facit qđ no. C. de p̄ie q filios di. l. ij. Ludo. aūt in. d. §. elegant'. ſic dicit. Arguit hic Dy. ad tres q̄ſtiōnes. Prima eſt an valeat pactū ꝙ debitor ꝓpria auctoritate poſſit capi ⁊ incarcerari. Secūda an ſup eadē valeat ſtatutū ꝑ id qđ renūciat' facultati ceſſionis bonoꝝ. ſiue iuramētū inferat': ſiue non. Circa p̄mū ſcias hāc. q. Ang. tetigiſſe i. l. nemo carcerē. d̄ exacto. trib. li. x. ⁊ qdē vr̄ dicendū pactū hoc eſſe inualidū. Primo q2 inualida eſt ꝯuētio ꝑ quā qs libere deducitur ad ſpēm ſuitutis. C. de libe. cau. l. liberos. ⁊. l. nec ſi voles. ⁊. l. inrogatā. ⁊. l. parētes. ſed carcer ſpēs ē ſuitutꝭ ergo ⁊c̄. Secūdo q2 certū eſt legi ꝓhibitorie renūciari nō poteſt ꝑ pactū: ut no. glo. in. l. i. C. ne fide. do. dent': ſꝫ reperit'. l. ꝓhibēs. ſic dicēs. null⁹ hō liber ꝓ debito teneat' ēt ſi bona ñ ſint. extra de pigno. c. ij. ⁊c̄. Tertio q2 ꝓmittēdo qs ꝙ ſeipm alt' poſſit incarcerari videt' ꝯcedere illi poteſtatē ſup pſona ⁊ mēbris. ſꝫ nemo mēbroꝝ ſuoꝝ eſt dñs ergo ⁊c̄. Quarto pone ꝙ creditoris nihil intereſt debitorē carceratū detiere. dices tu hāc ꝯuētiōeꝫ valere certe non qđ ꝓbo. q2 ſi ꝑ illud cui⁹ i nihilo intereſt nō p̄t acqri ſuitus rei: ut. l. quotiēs. ff. de ſuitu. ⁊ inſti. de ſuitu. §. idō aūt. ⁊. l. ſi cui ad fi. ff. ſi ſui. ven. ḡ multominus pōt acqri per eum ſpecies ſeruitutis in perſona. Quinto non eſt dubium ꝙ ſi creditoris in nihilo intereſt debitorem retinere carceratum ille carcer tunc non erit niſi ad debitoris penam ⁊ i carcerationem. ſed carcer ad cuſtodiam inuentus eſt non ad penā: ut. l. aut damnū. §. ſolent. ff. de pen. C. e. l. icredibile. ⁊ extra eo. c. quāuis. in. vi. ergo ⁊c̄. immo reprehendendus eſt creditor de inhumanitate ⁊ duritia aduerſus ſuum debitorem. ad hoc. ff. de ſerui. exportan. l. ſeru⁹ ea. Sexto hec carceratio actus eſt iuriſditōnis et ſimiliter captura ut ex ſe patet. ergo priuatorum conuentione ſuper hoc dari iuriſditio non poteſt non habenti. C. de iuriſdi. om in. l. priuatorum. ꝙ auteꝫ iuriſditionis ſit ita ꝙ priuatio non competat patet in. l. i. C. de priuatis carce. et hui⁹ ſententie fuit gl. ordinaria que eſt in aut. imo. que eſt ſuper. l. eos. de act. ⁊ obli. licet alia contrariū ſenſerit ⁊ nō bene. in. l. interdum. §. qui ſurem. ff. de fur. quā Barto. ibi reprobat in. l. pe. C. de ꝯdi. ob cām. ⁊ per hec apparet multomagis inualidam fore conuentioneꝫ ſuā hoc ꝙ debitorē liceat carcerare conueniat ut idem carceratus ſeruire teneatur: ut patet ex gl. d. aut. imo. relata ad. l. ob es. non eſt eni concedendū ſingulis priuatis capere ⁊ carcerare facta conuentōne. ne ſi ſic diceremus cauſaꝫ darem⁹ rixis atqꝫ tumultibus. l. non eſt ſingulis. ff. de regu. iur. Fallit autē hoc niſi debitor ratione redēptionis ab hoſtibus de eo factis. quoniam tunc etiaꝫ de iure cōi licitū eſt illum in creditoris ſeruitiū loco pignoris retinere donec preciū ſoluet. C. de captiui. l. ij. ⁊. l. q teſtō. ff. de teſtamē.

Quid autē ſi interuenerit iuramentū: an tūc ꝯuentio va
lideť. videť ꝙ ſic per. c. ex reſcripto. de iureiur. vbi deter
minať fuiſſe ꝯuentōem validā ꝑ quā monach⁹ iurādo ꝓ
miſit reſpectu debiti donec illud ſolutū fuerit ſuimetipſi
us obſidatū. vbi ſi iuramentū nō interueniſſet certe cōuē
tio fuiſſet inualida. ꝑ. d. l. ob es. ⁊ l. qui pignoris. C. que
res pi. ob. po. ⁊ l. i. C. de patri. qui filios diſtra. Sed ſol
ue dupliť. ꝑmo quia nō valuit iurata ꝯuentio quia etiam
interuenit auctas pape. ⁊ ita glo. intelligit illū tex. in. c. ut
ꝓdem. xxiij. q. viij. Sed quia hec diuinatio eſt ideo ſolue
ſecūdo ut ibi ſentit Jo. and. ſcilȝ ꝙ aut illi iurātes poſiti
erant in certo loco a quo etiā ſi voluiſſent recedere non
potuiſſent: ⁊ tūc cōuentio eſt inualida ꝑ. ſ. dicta. nec etiā
eo ꝙ ibi voluntarie ſtent excuſatur eos retinens a pena
canonis. ſiqꝫ ſuadente. ar. c. cū ꝯtingat. de ſen. excō. Aut
poſiti erāt in loco a quo ſi voluiſſent potuiſſent eoꝝ volū
tate recedē̄ ſȝ nolebāt ut eoꝝ obſuarēt fidē ⁊ ꝓſtitum iu
ramentū: ⁊ tūc hoc nō reprobať. ⁊ ſic intelligiť dictū. c.
ex reſcripto. ⁊ ꝓcedūt hec ſi obligauit ſe quis ad carcerē
ꝑuatū. ſi aūt ad carcerē publicū: tūc dixit Bald. in. d. §.
elegāter. ꝯuentōem validā fore. ar. l. fi. C. de male. ⁊ ma
the. ⁊ l. capite quīto. ff. de adulte. ⁊ l. interdū. §. qui furē.
⁊ in auť. vt iudi. ſine quoqȝ ſuffra. §. neceſſe. ff. de hiſ que
in frau. cre. l. ait ꝑtor. §. ſi debitorē. ff. de furť. l. ſiquis in
ſeruitute. l. generali. C. de tabula. ⁊ quod nō. in. c. i. §. i. de
pace iu. firmā. ⁊ inſti. de ac. circa ꝑn. Sed certe illa iura
paꝝ faciūt. quia loquūť in caſib⁹ quib⁹ iure cōi ꝑmiſſū ē
alicui ꝓpria auctē quē cape ⁊ ad ius dicentē ducere. vnde
nihil ad ꝓpoſitū. quare puto iſto cāu dicendū ꝙ aut per
pactū obligat ſe ad carcerē publicū eo cāu quo de iure
cōi pōt carcerari: ⁊ tūc pactū quāuis nudū eſt validū. qꝛ
pactū nudū cōtinēs id quod ius cōmune eſt validū ⁊ eſt
vtilis actōnis ꝓductiuū. vt nō. glo. ff. de pac. l. legitima.
ꝓ quo allego caſū ſingularē in. l. inter ſoceꝝ. §. ꝯuenit.
ff. de pac. do. coniūcta. l. ſiqꝫ vxore. ff. de dona. inť virū ⁊
vx. Aut quis ſe obligat ad carcerē publicū eo cāu quo de
iure cōi eſt ꝓhibitū: ⁊ tūc obligatio eſt inualida ꝑ ratiōes
ꝑcedētes que etiā decidūt fore pactū inualidū ꝑ qđ quis
ſua ꝓpria auctē capi pōt. lȝ Bald. in. d. §. elegāter. teneat
ꝯtrariū ⁊ bene ꝑ predicta. Sed eſt dubiū. poſito ꝙ dictū pa
ctum valeat: an ex eodē pacto capiať hēs debitoris in ꝗ
Bar. in. l. ſi deceſſerit: in ꝑnc. ff. qui ſatiſd. co. determinat
notabiliť ꝙ nō ꝑ illū tex. dicentē ꝙ cōuentio ꝑ quā quis
ſe obligat ad aliquid quod eſt ſue pſone coherens nō af
ficit ſuum heredē. ſed hoc eſt huiuſmodi ergo ⁊c. ad hoc
facit tex. in. l. paulus. ff. de pigno. vbi tex. dicens conuēti
onem quo teſtator obligauit omnia bona ſua querenda
ꝑ ſe non afficit perſonā heredis. quia nō bona querēda
ab eo. Item facit tex. valde nōbilis in. l. qui rome. §. au
gerius. de vbo. obli: vbi obligās ſe ad ſoluendū quicqđ
ticiū viuentē debere cōſtituiſſet nō obligať ſi declarator
debiti ex perſona ticij iam mortui facta fuiſſȝ in perſona
heredis eius. Fallit hec deciſio in muliere que ſuſcipienſ
tutelam filij renūciauit omni legū auxilio. quoniā tunc
quāuis mulier pro debito capi non poſſit ⁊ carcerari. vt
auť. nouo iure. de cuſtod. reoꝝ. ⁊ l. i. ⁊ auť. ibi poſita. C.
de offi. diuer. iudi. tamē hoc cāu capi poterit ⁊ carcerari
reſpectu eius quod debȝ filio ex tutelari adminiſtratōne
vigore predicte generalis renūciatōis. ita notabiliť deter
minat Bal. in. l. ſiquis ſub conditōe. ff. de teſta. tu. ea ra
tione. quia qua rōne fauore filij mater tutelā ingrediens
poteſt renunciare beneficio velleiani. vt. d. auť. matri ⁊
auie. eadē poterit renūciare alteri beneficio ꝓ ſe introdu
cto ꝑ. d. auť. nouo iure. quod eſt nōbile. Intellige tamē
d. auť. nouo iure. locū nō habere in meretrice. vt determi
nat Bald⁹ in. l. conſentaneū. C. quō ⁊ quādo iudex. Et
huius eſt ratio. quia in pſona ſui legū obſeruatōem vite
ſue vtilitas excludit. C. de adulteř. l. que adulterium.
¶ Quo ad ſecundū. an ſtatutū valeat permittēs debito
ris capturā ⁊ carceratōem. Et videť dicendū ꝙ nō. quia
quod ꝑ pactū fieri nō poteſt: nō poteſt fieri per ſtatutū.
vt patet ſumpto argumēto ex. l. nō impoſſibile. ad finem
ff. de pac. ⁊ no. glo. in rubrica. C. de decre. decuř. libro. x.
Sed reſpōde ꝙ hec regula negatiue conceſſa falſa eſt. vt
patet ex gl. hoc plene notāte in. l. neqȝ pign⁹. §. ꝑuatoꝝ.
⁊ l. nec ex ꝑtorio. ff. de regu. iuř. quā examinat Baldus
in. l. ꝓclama. C. cōmina. vel epiſto. ⁊ tangit in. l. cūctos
populos. C. de ſumma trini. licet affirmatiue conceſſa ſit
vera. vt. l. fina. in fine. C. de fideiuſſo. vbi tex. Secundo
quia ſtatutū habet auctoritatē ab hominib⁹ condētibus.
ſed nullus ex condentib⁹ domin⁹ eſt membroꝝ ſuoꝝ. vt
dicta. l. liber homo. ergo ⁊c. Sed reſponde ꝙ quēadmo
dū diſpoſitio teſtatoris collata in eum in quem ius habȝ
vt in libertū valida eſt quāuis per eū perſone illius liber
tas infligitur. vt dicto. §. ticia. in fine. ita ⁊ valida ē diſpo
ſitio ſtatuentiū per quam infligiť libertas perſone ī qua
ius habent. vnde validū eſt ſtatutū quod inſignis latro
ſeu bannit⁹ ſeruus capiētis efficiať. C. quib⁹ ad liber. pro
clama. non licet. l. dilationū. vbi caſus eſt ſingularis ſm
vnū intellectū. Tertio quia hominē incarcerari eſt cōtra
bonos mores. quod eſt abſurdū dicere. ſed cōſtitutio ꝙ
contra bonos mores ſtatuēs eſt inualida. iiij. diſtin. erit
autē lex. ergo ⁊c. Sed reſponde ꝙ contra bonos mores
eſſȝ ſi loquimur reſpectu carceris ꝑuati. ſecus ſi reſpectu
publici ⁊ in cāu licito. vt pȝ in. l. i. C. qui bo. ce. poſſ. ⁊ l.
ſacrilegij. §. fi. ff. ad. l. iul. pec. ⁊ l. nemo carcerē. de exac.
tribu. li. x. ⁊ l. iij. §. tutores. de ſuſpec. tu. Sed ſtat dubiū
an ꝓſuppoſita validitate ſtatuti ꝯcedent debitoris captu
rā ⁊ carceratōem ꝓpria auctē. illud locū habeat in debito
ris hēde. Bar. determinat ꝙ ſic in. l. poſtulāti. in ꝑnci. ff.
ad trebel. ꝑ illū tex. ꝗ facit egregie. appellatio. n. debito
ris ita venit heres ſicut defunct⁹. quia ille debitor ē a ꝗ
inuito exigi pōt. vt. d. l. debitor. ff. de vbo. ſign. ⁊ l. nihil
obligau. ff. de libe. cau. Quo ad tertiū an valeat renūcia
tio facta facultati ceſſiōis bonoꝝ cum iuramēto vel ſine.
Sciaſ hāc. q. tractari ꝑ Cy. ⁊ Bal. in. l. i. C. q bo. ce. po.
⁊ ꝑ Dy. ⁊ Bar. in. d. §. elegāter. ⁊ Spe. videť tāgē in ti.
de renū. ⁊ ꝯcluſi. §. i. v. itē eſt beneficiū. Canoniſte in. c.
odard⁹. de ſolu. ⁊ do. An. de bu. in. c. cū ꝯtigat. de iuriu.
Fre. de ſe. in ꝯſilijs ꝯſilio mihi. lviij: cui⁹ tenor. j. deſcribiť
⁊ ponūt dūi de rota ī deciſiōib⁹ ātiqꝫ deciſiōe mihi. ccvij. ⁊
ꝑmo dicēdū ꝙ ñ. qꝛ ꝑ talē renūciatōnē carceris aſtrigiť
ad detēſionē carceris cū ex ceſſiōe illā euitet. vt. d. l. i. C.
q bo. ce. po. Ex detētōe ſeqť inhūanitas ⁊ crudelitaſ ſine
cōmodo creditoris. quia fruſtra ibi detruſus inhumane
vexabiť ⁊ fame forſitā moriať claꝝ eſt iuramētū ꝑ qđ in
humanitas deduciť inualidū fore. ex. de iuriu. c. cū qdā.
dȝ. n. vt ſit validū hēe tria. ſcȝ veritatē: iuſticiā: ⁊ iudiciū.
vt nō. glo. in auť. ꝙ eis. C. de nup. ⁊ patet in. c. ⁊ ſi xp̄s.
de iurein. xxij. q. i. ⁊ iurabūt. xxij. q. iiij. animaduertēdū.
nō. n. illud fuit repertū vt eēt iniqtatiſ vinculū. de iuriu.
c. quāto. xxij. q. iiij. c. cetera. Itē eſt claꝝ nullā eē ꝯuētōeȝ
ex qua paciſcēti nullū querať cōmodū vel vtilitas. vt pȝ
in. d. l. quotiēs. ⁊. d. l. ſicut. Itē idē etiā nulla eſt conuen
tio per quā in voluntatē alteri⁹ reponiť facultas diſponē
di de rebus proprijs. ff. de pactis. l. nemo. Sed reſponde
inhumanitatē ſeu crudelitatē nō ſequi quin ita ꝓuidēdū
ē vt carceratis vict⁹ nō deficiat q etiā ꝓ tribūali cā detēť
ñ denegať: imo ſi volēti ad eos illū offerre iudex īgreſſū
denegat etiā ſi velit auferre ſtratū īiuriaꝝ ē actio. vt pȝ ī
l. ſi victū aut ſtratū. ff. de re. iu. ⁊ l. reo cris. ff. de ſolu. ⁊ ad
hoc. C. de epi. au. l. iudices. Preterea hoc ſeqť ī creditoris

commodū. quia vel tedio carceris affectus ſoluet vel ali⁹
pietate forte cōmotus ad ſolutionē forte inducet᷑. ⁊ conſe
quenter iſto caſu iſte carcer nō erit penalis ſeu ut ita dixe
rim tedialis. Secundo quia ex hoc creditor non reproba
bit cōmodū eñ3 in carcere exiſtens nil lucrari vel acquire
re poteſt ꝙ forſan extra faceret. ⁊ ad talē fortunā deueni
ret ꝙ creditori ſatiſfaceret cū igit᷑ carceratio creditori non
ꝓſit dicto reſpectu ⁊ debitori nocet. videt᷑ renunciatio ex
qua hoc ſequit᷑ nō tenere. cum ex hoc creditor veniat ꝯ
preceptū charitatis ⁊ humanitatis. Itē ⁊ ipſe debitor re
nuncians ſibiipſi inhumanus fit ⁊ impius. ar. ff. de app.
nō tantū. Sed reſponde ꝙ cū carcer qui aſſignat᷑ debito
ribus debeat eſſe ſublata ⁊ libera cuſtodia ad vſum hoīs
conſtituta ut dicit tex. in. d. l. nemo carcerē. igit᷑ ꝯſequen
ter ibi operari poterit ut extra. ⁊ ſic lucrari. Tertio q̄a de
bitor ſic detruſus nō poterit audire diuina nec ſacramen
ta eccleſiaſtica pcipere ꝓ libito voluntatis nec audire ver
bū dei qđ nō minus ꝓdeſt ꝙ̄ aſſiſtentia miſſe. i. q. i. inter
rogo vos fratres. ex quo poterit forſan deduci ad infirmi
tatē. ergo talis renunciatio que poteſt debitorē deducere
ad deteriorē exitū ſalutis eterne nō videt᷑ poſſe iuramēto
validari. ar. xxij. q. iiij. ⁊ ſi aliqs. ⁊. d. c. cū contingat. ⁊. c. ſi
vero. eo. ti. Sed reſpōde hoc eſſe falſū3 quia carceratis ēt
damnatis ad ſuppliciū vltimū ſi petāt᷑ nō poſſunt denega
ri de peniten. ⁊ remiſſi. cle. i. eo. ti. qđ inte. ⁊. c. ſi. de ſen.
excō. l. vi. eſt enī hec carceratio ciuiliter ꝯſideranda non
aūt inhumane. ar. ff. de ſerui. l. ſi cui. Quarto ſequeretur
damnū reipublice cuius intereſt hoīes diuites ⁊ liberos
habere ac ſeruire potētes: ut. l. i. ff. ſo. matri. ⁊. l. cū rō. ad
ſi. ff. de bonis dā. ⁊ in aut. ut iudicis ſine quoquo ſuffra.
§. cogitatio. quia forſan huiuſmodi ſeruitio indigebat. vñ
in ei⁹ preiudiciū talis renūciatō nō videt᷑ iuramēto validā
ri poſſe: ut. ff. ad muni. l. ſi. in p̄nci. Sed rūde quia hoc ca
ſu cū reſpublica īdiget: poterit a cuſtodia carceris libera
ri. cauſa eni vtilitatis publice ius priuatū ledi. ff. de euict.
l. lucius. ff. de rei ven. l. ſi ita verberatū. ⁊ qđ no. Bar. in
l. antioceſiu3. de p̄ui. cre. ⁊ Inno. in. c. in noſtra. đ iniur.
Quinto ſequit᷑ ex hoc preiudiciū vxoris ⁊ liberoꝝ. quib⁹
nō poterit vite neceſſaria ſubminiſtrare. ergo in ei⁹ p̄iudi
ciū nō videt᷑ talis renūciatio iuramento validari: ut. d. c.
cū contingat. ⁊ de pactis. c. quāuis. in. vi. Sed rūde has
remotas occaſiones in ꝯſideratione nō eſſe. ad hoc gl. de
homici. c. de cetero. alſ raro carceratōes reputarent᷑ vali
de qđ eſt abſurdū. Sexto q: aſtringit᷑ talis debitor p̄ talē
renunciationē ad quandā ſpecie3 ꝑpetue ſeruitutis. q: ad
perpetuā carcerationē. ⁊ ꝯſequent᷑ etiā carcer iſto iur᷑ erit
pena vbi debet eſſe cuſtodia: ut. ſ. dictū eſt. S3 ad hoc re
ſpōde multipliciť quia carcer iſto iure nō eſt penalis ſed
cuſtodialis. iō enī introducit᷑ ut tedio affect⁹ creditorib⁹ ſa
tiſfiat. ad hoc ꝙ dicim⁹ in ſimili ꝙ miſſio in poſſeſſionem
ex p̄mo decreto quāuis largo modo fiat in ꝯtumacē ī ei⁹
penā: ut. l. ſatis. de inius vo. ⁊ tñ ꝓprie fit aduerſus eū ad
inferendū tediū quo affect⁹ veniat corā iudice reſpōſurus
ut. l. is cui. in p̄n. ff. ut in poſſe. lega. ⁊ in. c. quoniā frequē
ter. §. in alijs. extra ut lite nō cōteſt. Secūdo ꝙ quāuis ex
hoc tacite reſultat conuentio de carcerādo quā ſupra dixi
mus inualidā. tñ hoc nō conſiderat᷑ ad inualiditatē renū
ciationis. quia illa venit in ei⁹ ꝯſequentiā ⁊ clarum eſt ꝙ
alſ ꝓhibita poſſunt venire in cōſequentiam p̄miſſi: ut. l. i.
de aucto. tu. ff. ⁊. l. in modicis. ff. de ꝯhē. emp. l. quedā. ff.
acqui. re. do. c. qui venerabilē. in glo. ij. vbi ꝯcordātie. q ſi
lij ſunt legi. Tertio ꝙ quāuis ipſa carceratio ſit ſpecies ſer
uitutis: ut. l. ij. de libero hoīe exhibē. ⁊ ſpeciē libertatis in
fringat: ut. d. §. ticio. tñ ſufficit ꝙ per hanc nō ſit ſeru⁹ cre
ditoris. quia hoc nō reperit᷑. l. cautū. ſed ſeru⁹ ut ita dixe
rim tedij carceralis qđ ſentit donec ſoluit. ⁊ ita ſ̄uit⁹ a iu

re eſt permiſſa ex quo p̄mittit carcerationē: ut. d. l. nemo
carcerē. ⁊. l. i. qui bo. ce. po. Et p̄ hoc etiā rūdet᷑ ad. d. l.
ob es. de ac. ⁊ obli. illa eni dicēs ob es alienū nō cōpelli
debitorē poſſe ad ſeruiendū creditori eſt intelligēda cū iur᷑
ſeruitutiſ auctoritate ꝓpria ex pacto creditor debitorē vult
cōpellere ad ſibi ſeruiendū qđ quidē eſt ꝓhibitū quia con
uentionibus libertas ledi nō pōt: ut. d. l. liberos. C. de li
bera. cau. ſecus ſi iure cōtractus ab eo petat ſeruiciū ope
raru3. quia quēadmodū ipſe operas ſuas locari alteri pōt
ut. l. qui operas. ⁊. l. i operis. ff. locati. cū ſi. pariter videt᷑
ꝙ ⁊ creditori. Preterea hoc pacto r̄ſultat facultas carce
randi ꝓpria auctoritate ⁊ in caſu p̄miſſo qđ eſt licitum: ut
d. §. tutores. ⁊. d. l. nemo carcerē. queſtō aūt p̄ma in ordi
ne de carceratione ꝓpria p̄uati ⁊ in caſu p̄miſſo. vnde ve
ritas eſt in iſto caſu renūciatione3 eſſe validam etiam ſine
iuramento. ⁊ hoc veru3 eſſe ꝓbatur. p̄mo quia tres ſunt
caſus. Primo quādoq3 quis renūciat iuri ꝓ ſe itroducto
ob reuerentiā pſone. ⁊ nūc renūciatio eſt īualida. tunc eſt
caſus in. d. §. elegant᷑. quandoq3 qs renūciat iuri ꝓ ſe in
troducto ex natura cōtractus vel actiōis. ⁊ tūc renūciatio
eſt valida. ff. de pac. l. ſiquis crediderit. ⁊. ff. de re iudi. l. ſi
cōuenerit. Quandoq3 quis renūciat iuri ꝓ ſe introducto
alſ per quandā equitatē ſeu humanitatē. ut eſt caſus no
ſter in ceſſione bonorū. ⁊ tunc renūciatio eſt valida de re
gu. c. ſtatuimus. ⁊. c. ad apoſtolicā. ⁊. C. de pactis. l. ſiqs ī
conſcribēdo. ff. de pac. l. pactum inter heredem. ⁊ qđ ple
ne no. glo. ordi. in aut. ut ſine ꝓhib. mat. preterea in v̄bo
ſenatuſconſulto. ⁊ in. c. ſi diligenti. de foro competē. Se
cundo quia renunciatio iuris non tendens contra bonos
mores eſt regulariter valida: ut. d. l. ſiquis in ꝯſcribēdo.
⁊ dicta. l. pactū. ſed hec eſt huiuſmodi ut patet q: non h3
perpetuā cauſa3 prohibitionis quoniā plures ſunt caſus
in quib⁹ nō poteſt quis bonis cedere quoru3 duos ponit
Bar. in. d. §. eleganter. in ſi. alios ponit Bal. in. l. i. C.
q bo. ce. po. ⁊ Ang. i. l. is q bonis. ff. đ ceſſio. bo. vbi bal.
ſic dicit in. d. l. i. Ceſſioni bonoꝝ tacite renūciat᷑. primo q
pertinaciť negat debitū quia nō ut᷑ quis hoc beneficium
niſi debitū confiteatur: ut. l. pe. qui. bo. ce. po. Itē non h3
beneficiū ceſſionis bonorum qui dolo vel fraude factus
eſt inops: ut. l. ſi. đ his q̄ i frau. cre. qđ p̄ſumit᷑ dicit Bal.
ſi omnia bona vel maiorē partē alienauit: ut. l. omnes. §.
lucius. ff. que in frau. cre. ſiue ſimul ⁊ ſemel: ſiue int᷑pella
latis vicibus. ff. đ le. iij. l. nomē. §. ſilio. Itē ſi bona ſua cō
ſumpſerit in ludo vel in meretricib⁹: ut. l. ſiquis cū ſciret.
ff. de vſuca. ꝓ emptore. quib⁹ caſib⁹ dicit Ludoui. duos
ego addo. Prim⁹ ſi habuit inducias quīquēnales qū tūc
excludit᷑ a facultate cedēdi. l. ſi. C. qui bo. ce. po. Scđus
ſi poſt publicationē bonorum ſuorū facultas ſibi conceſſa
fuerit a principe recuperationis eorunde3 quoniam ſi ad
euitandam creditoris vexationem velit bonis cedere non
poteſt. ut eſt caſus ſingularis quē ſol⁹ noto. dicit Ludo. ī
l. ij. ad ſi. C. de ſen. paſ. Item ꝺm Bald. ī. l. i. C. q bo. ce.
po. heres qui nō facit inuentariū nō poteſt cedere bonis
quia preſumitur in eo dolus: ut in aut. de heredi. ⁊ fal. §.
ſancim⁹. Item ſi furat⁹ fuit aliquid: ut. l. non dubiu3. C.
de legi. Item ſi creditores renūciant iuri incarcerandi nō
pōt debitor cedere bonis quia ceſſat ratio. l. i. C. q bo. ce.
po. rō ꝺm Bal. ibi ꝓut dicti lucrabit᷑ ſatiſfaciet creditori
b⁹ ⁊ ſoluē tenet᷑ nō attēto ne egeat. q: ceſſante rōne bñfi
cij ceſſat ip̄m bñficiū. l. ſi. ff. de diuor. Adde hic ꝙ plurius
nō h3 bñficiū ceſſiōis bonoꝝ. ut ī. c. p̄uenit de fideiuſ. ꝺm
do. Ant. de bu. in. c. odard⁹. de ſolut. vide Bal. q v᷑ alit᷑
nōre i. l. ſi. C. de ñ nu. pec. Excōicat⁹ āt p̄t cedē bōis q: ñ
petit᷑ ī figura iudicij ut dič Fre. đ ſenis ī ſuo ꝯſilio. clxxxvij
ꝺ3 ꝙ refert Ant. de bu. ī. d. c. odard⁹. Utrꝫ āt diues poſ
ſit cedē bōis dic ꝙ ſic. q: tex. ē ꝺm doc. ī. l. illđ. ff. đ tribut.

Item non gaudet beneficio ceſſionis qui ſub ſpe huius beneficij cōtraxit debita. ut no. Dy. in. c. peccatū. de reg. iuris. lib. vi. Similiter nō gaudet beneficio ceſſiōis omnis obligatus ad factū. quia ad illud poteſt p̄ciſe cogi. ut ponit Cy. in. l. i. C. qui bo. ce. po. ⁊ ꝓpterea dico q̄ cum in tuſcia ſint ſtatuta q̄ obligati p̄ inſtrumēta guarātigie ponant̄ in carcerē de quibꝰ non exeant niſi totū debitū ſoluāt nō audient̄ bonis cedendo. ita ſuit pronūciatum Peruſij me aduocāte. Hoc etiā tenet dominꝰ Angelꝰ in repetiōe. l. nemo carcerē. de exacti. tribu. Et idem videt̄ tenere Bal. in. l. i. in. vi. q. qui bo. ce. poſ. ⁊ dat̄ bñficiū ceſſionis etiā mulieri quantūcunq̄ detrudi non poſſit in carcere etiā pro debito fiſcali. ut in aut. ut nulli iudi. §. neceſſario. licz in Apulia male ſeruet̄. quod tenet dominus Angelꝰ in. l. fi. qui bo. ce. poſ. Et nota q̄ lz debitor fiſcalis ꝓpter tributa non poſſit carcerari ſi nō pōt ſoluē ut in. l. ſacrilegij. ad. l. iul. pecu. per Bar. tamē hz beneficiū ceſſionis. ut atteſtat̄ And. de iſernia. in ti. q̄ ſint regalia. ⁊ dicit ſic debere intelligi. l. ij. C. de exac. trib. li. x. Tu nūc adde q̄ ſine tāta difficultate vidi ſemel allegari caſum q̄ in debitore fiſcali indiſtincte hz locū beneficiū ceſſionis bonorū. ut eſt caſus in ſti. de ſocieta. §. item ſiq̄s de ſocijs. de hoc vide plene per dominū Angelū in. l. is qui diſ. ceſ. bono. An aūt vnꝰ ſociorū poſſit aliū incarcerari facere ꝓpter inopiā. Do. Bal. in rubrica. C. ꝓ ſocio. in fi. dicit q̄ nō. quia ſocietas vinculū fraternitatis obtinet. dicunt ibi p eū. Redeamꝰ ad Ludo. Tertio non reperitur iure hec renūciatio ꝓhibita. ergo in dubio debet cēſeri permiſſa. ff. ex quibꝰ cau. maio. l. nec nō. §. quod eis. ff. de probat. l. ab ea parte. Quarto. quia cum taciti ⁊ expreſſi eadē ſit virtus. ut. l. cū quid. ff. ſi certū peta. ⁊. l. qui ad certū loca. ⁊. l. triticū. cū ſilibꝰ. ff. de v̄bo. obli. ergo ſi valet renūciatio tacita que reſultat ex beneficio inducie quinquēnalis. ut. l. fi. qui bo. ce. poſ. C. pari rōne vel maiori dicendū eſt valere exp̄ſſum. quod quidē limitat Frede. in. d. conſilio: niſi manifeſta ⁊ notoria ſit paupertas ipſius renūciātis ⁊ cū ſpe non lucrari in futurū. utputa quia decrepitꝰ. vel ſimiliter cū ſpe negatiua q̄ aliquiſ pro eo ſoluat. quoniā tūc cedere poterit renūciatiōe non obſtāte tanq̄ inualida quēadmodū ꝓpter inhumanitatē inualidū eſt iuramentū. propter quod filius ꝓmittit alimēta non petere. vt ponit Spec. in ti. qui filij ſint legit. §. i. v̄ſi. itē pone. alias incipit. ſed pone pater. ⁊ ſequit̄ Bar. in. l. ſiquis a liberis. §. ſi vel parens. ff. de libe. agno. Clarius ponit Bal. in. l. pactū quod dotali. C. de colla. pro q̄ eſt caſus de iureiurā. c. cum quidā. Aduerte tamē quia ſiquis ex ſeip̄o iurauit non cedere bonis nō obſtante iuramento poterit cedere. Tenor conſilij Frederi. de ſenis talis eſt. q̄ pactū ſeu renūciatio p quod cedit̄ bonis valideſ̄ iuramēto proprio ⁊ primo per ſimiles caſus de quibus licitū eſt arguere primo in cāu autent. ſacramēta. Item q̄ non veniat̄ contra alienatōem rei dotalis. de iureiurā. c. cum cōtingat. Item q̄ filia nō habeat regreſſum ad bona paterna. de pact. c. ij. in. vi. Itē in pacto. l. cōmiſſorie. de pigno. c. ſignificāte. Item Specu. dicit q̄ etiā ſine iuramēto videt̄ valere pactū quod pro debito quis poſſit perſonaliter detineri. vt no. Specu. in ti. de renūci. ⁊ cōclu. §. i. ad finē v̄ſi. itē eſt beneficiū. qd̄ dicit ne liber homo ⁊c̄. Item quia quidā ſunt caſus q̄ nō valet pactū ut cōueniatur habita ratōe ne egeat. ut. ī. in v̄ſi. precedēti. ergo cōtrariū regulare. ⁊ ex hoc probat̄ q̄ tale pactū nō eſt contra bonos mores: nec habet perpetuā cauſam prohibitionis. Predicta vident̄ vera niſi eſſet notoria ⁊ euidens mēdicitas: paupertas: ⁊ fames. quod nō eſſet in cāu noſtro quia tūc iuramētū eſſet cōtra ius naturale. vnde nō valz pactū q̄ filiꝰ nō petat alimēta a patre. ut no. Spe. qui. fi. ſint legit. v̄ſi. ſed pone quidā. Frede. de ſe. Jo. de imo. in. d. §. ticio centū. ſic dicit. Nota argumētū q̄ nō poſſit quis p pactū aſtringi ad habitandū in certo loco. quod ē verū niſi interſit eius cū quo fit pactū. quia tūc tenebit̄ ad iteresſe ſi non ſ̄uet. argumē. eorū que habent̄ in. l. qui cōcubinam. §. heres. de lega. iij. Item argumentū. non valet pactū vel ſtatutū q̄ poſſit quis incarcerari ſi non ſoluat infra terminū. de quo hic per Dynū ⁊ Barto. ⁊ etiā aliquid per Bal. ⁊ adde dictis Bart. quatenus p ſtatutū dicit poſſe fieri. cōcordat Bal. ⁊ allegat. l. miſſi opinatores. C. de exacto. tribu. lib. x. Sed quatenꝰ per pactū dicit poſſe fieri limitat hoc verū quādo fit pactū quod poſſit detineri p priuatū. ſed vbi fit pactū quod poſſit detineri per iudicē vel auctoritate iudicis dicit ſecus. p id quod habet̄ in dicta. l. miſſi opinatores. ⁊ ita dicit quēdam de mōte vibiano cōſuluiſſe. facit quod no. Cy. in. l. i. C. qui bo. ce. po. Sed forte cōtrariū eſt verū in hoc vltimo. quia partes non poſſunt renūciare ſolēnitati ordinis iudiciorū. l. prolatā. cum ibi no. C. de ſentēijs. ⁊. l. i. C. de lit. cōt. ⁊. c. de cauſis. de offi. dele. ⁊ ideo nō debēt poſſe q̄ p pactū deueniat̄ ad capturā nō ſ̄uato ordine iuris. ⁊ ꝓ hoc etiā bñ facit quod no. Inno. ⁊ Jo. an. in. c. p. ⁊. g. de off. dele. vbi ꝯcludit ptes nō poſſe renūciare q̄ ferat̄ ſñia excōmunicatōis in nō ſoluentē in termino non ſ̄uata ſolēnitate iuris ſeu. c. ſacro. de ſentē. excō. Nō ob. l. miſſi opinatores. quia ſi bene pōderet̄ nō probat id ad quod allegat̄. p hoc videt̄ q̄ pacta que ſepe apponūt̄ in inſtrumētis. q̄ ſi nō fiat ſolutio in termino poſſit quis realit̄ ⁊ p̄ſonaliter detineri ⁊ carcerari p partē: opantur in locis vbi ſtatuta nō diſponūt talia pacta eſſe ſeruāda ⁊ executōni mandāda. ⁊ ſic talia pacta nō opantur: niſi ſtatutū vel cōſuetudo loci diſponat aliud. Si v̄o dicit ſtatutū q̄ debitor capiat̄ pro debito: an tūc eius heres poteſt capi. Sup hoc Jo. de imo. in. l. poſtulāte. ad trebel. ſic dicit. ex gl. inducit̄ iſte textꝰ ad queſtiōem. ſi ſtatutū dicit q̄ debitor pōt capi ⁊ carcerari pro debito. q̄ licz nō faciat mentionem de herede tamē heres etiā capi poterit. ⁊ hoc fatet̄ Angelꝰ de plano exquo ſtatutū loquit̄ de debitore. quia hēs eſt debitor. facit. ff. de v̄. ſig. l. debitor. ſi antē dicēt q̄ ꝓmiſſor poſſet capi: tūc dicit idē ſi ad capturā ꝑueniat̄ iuris ordine. argu. ꝑncipij. l. poſtulāte. ſecus v̄o ſi ꝓmiſſa a ſtatuto cōtra formā iuris cōis. quia cū hēs nō ꝓmiſit nō extendit̄ ſtatutū vltra p̄ſonā de qua loquit̄ velut odioſū ⁊ irrōnabile. l. qd̄ v̄o. ff. de legi. ⁊. l. ſi v̄o. §. de viro. ſolu. ma. ⁊ de pac. l. ſi vnꝰ. §. ante oīa. Et ſubdit Angelꝰ de facto ſe vidiſſe terminari in ciuitate Peruſij arduiſſimā q̄ōem. p. d. tex. l. poſtulāte. nā ibi viget ſtatutū q̄ debitor ꝯ quē ſit interpoſitū ſcd̄m decretū poſſit ⁊ debeat cogi p̄ciſe ad ꝯſentiēdū illō qd̄ v̄tute dicti ſtatuti fuit ꝯpulſus hēs illiꝰ ad quē emanauerat decretū. ſz ſm cū forte terminꝰ fuit in Liſta. qui ex tunc ciuilis cēſura debitor nō cogit̄ approbare potiſſime ſi emanaſſet iniq̄. Tu adde p̄mo q̄ exquo ſtatutū loquit̄ de debitore videt̄ cōprehēdere etiā heredē. p id qd̄ dicit. ſ. idē Angelꝰ. Itē qui ſecūdū decretū cōſueuit interponi ꝯ latitātē: ⁊ ſic ꝯtra vere cōtumacē. l. fulcinꝰ. §. fi. ff. ex q. cau. in poſ. ea. q̄ cāu nō pōt appellari. l. i. C. quo. appel. nō re. ⁊ ſic etiā de iure cogit̄ approbare cum nō pōt cōtradicere. ſi tamē ſecūdū decretū ex cauſa dāni infecti: tūc forte potuiſſet eſſe abſens iuſta cauſa. l. ſi finita. §. ſi forte. ff. de dam. infe. nō cogit̄ de iure approbare vt ibi. Itē adde ſecūdo q̄ etiā vbi ſtatutū loquit̄ de ꝓmiſſione videt̄ trahi ad heredē per regulā illius. l. poſtulante. in v̄ſi. cum eni. iuncto v̄ſi. reſpōdi. ⁊ ſic videtur eſſe potius extēſio paſſiua ex vi regule antique que ē ꝓmiſſa etiā in ſtatutis ⁊ etiā in penalibus. l. ſiquis ſ̄uo. C. de furtis. Imputet. n. ſibi qui hēditatē adit. nam dz imaginari q̄.

ſuccedit in vniuerſum ius defuncti actiue ⁊ paſſiue. ff. de
reg. iur. l. nihil aliud. Jtē adde tertio hoc verum niſi forte
fecerit inuentariū. quia tunc nō videt᷑ poſſe perſonaliter
grauari. per ea que habentur in. l. fi. §. in computatione.
cū ibi no. C. de iure delib. ⁊ ſic de facto dicebā in queſtio
ne in ciuitate iſta bononie. dicit idē Jo. in qua eſt ſtatutū
ꝙ ꝓ executione littere cambij poteſt debitor detineri. vi
de ſuper hoc Bar. in. l. ſcimus. §. in computatione. de iu
re delib. ⁊ hoc tenet Pe. de anc. in conſilio ſuo qđ icipit
Jn xp̄i noīe quoniã viſo themate queſtiōis inter dñam
franciſcā. vbi ſic dicit. Aduertendū ꝙ dictū ſtatutū inquā
tū ꝓuidet contra heredē cū beneficio inuentarij ſolū ſtatu
it ꝺ executione ſup bonis hereditarijs ⁊ nō cōtra pſonã
concordans in hoc cū iure cōi: ut. l. fi. §. ⁊ ſi prefatā. C. de
iure delib. ibi nihil ex ſua ſubſtantia penitus heredes am
mittant. ⁊ ibi neq̃ ipm heredē inquietare ⁊c̄. qđ doct. in
telligunt in pſonali captura. ⁊ in. v̄. cōtra ipm ⁊c̄. hec ille
Ange. aūt in ſuo conſilio qđ incipit. punctus q̄ſtiōis. ſup
quo petit᷑ conſiliū tale eſt videlicet blaſius minor. xxv. an
nis. ſic dicit. Ex predictis cōcludo ꝙ ſi inuentariū teneret
eo ꝙ de legitima citatione poſſet doceri ꝙ tunc nō poſſet
perſonaliter cōpelli ad debita perſoluenda quinimo nec
ad bona vendenda ſuo periculo. vnde ſufficit ꝙ de bonis
defuncti ſatiſfacere velit. ⁊ al's multā moleſtiā pati poteſt
ut. l. fi. §. ⁊ ſi prefatā. ⁊ ibi p Cy. Bart. ⁊ alios. quinimo
in terris eccl'ie vbi papa habet temporalē iuriſditionē de
equitate canonica nō tenet᷑ heres. etiā inuentario nō con
fecto vltra vires herditarias: ut no. Hoſti. in ſumma. i ti.
de teſta. qđ locū habet maxīe in vſurarijs ꝙ heredes vſu
rarij nō tenent᷑ ad reſtitutionē ipſarum vltra vires heredi
tarias. etiam inuentario non confecto: ut no. Jo. an. in. c.
quāq̄. de vſuris in vi. Jtem eſt ſciendū ꝙ per beneficiũ
ceſſionis bonorū quis euitat carcerē: ut. l. i. C. qui bo. ce.
po. Jtem nō poſſit compelli donec peruenerit ad pingui
orē fortunā: ut. l. is qui. ⁊ l. qui bonis. C. qui bo. ce. po.
ſed debet cauere de ſoluendo ſm canoniſtas: ut dicit Cy.
in. l. i. C. qui bo. ce. po. Videamus qñ dicat᷑ quis perue
niſſe ad pinguiorem fortunā. ⁊ dicendū eſt ꝙ quando tm̄
acquiſiuit ꝙ deductis neceſſarijs alimētis aliquid ſupeſt
ſibi. ff. de reg. iur. l. in condēnatione. C. de mu. ⁊ ho. l. cu
ram. §. deficientiū. ⁊ l. his muneribus auctis. de iure im
munita. l. ſemp. §. negociatō. Jllud autē eſt lucrū ꝙ ex ho
neſtis cauſis ſuſcipit incrementū. ita ut illud qđ illicite ac
quiritur nō ſit lucrū: ut dicto. §. deficientiū. ⁊ in tex. ff. ꝓ
ſo. l. ꝙ autē ex futuro. cum ſe. ſit ratio quia qui illicite que
rit illud tantūdē reſtituere tenet᷑. ideo ad eū nil dicit᷑ per
ueniſſe ꝙ remanet oneri cū quo peruenit. ff. de here. vel
act. ven. l. ij. §. illud tenendū. ⁊ dicta. l. perueniſſe. cũ ſi.
Empta ergo ex vſuris non vident᷑ augmentaſſe patrimo
niū ex quo ſubiacent reſtitutioni de vſuris. c. cū tu. ⁊. c. cū
tua. p totū. de quo p glo. in. l. i. ff. ꝺ his q̃ ſunt ſui vel alie.
iur. Sed q̄ſita ex licita negociatione. ēt cū pecunia ex vſu
ris ꝑcepta vident᷑ augmentaſſe pa̅trimoniū q: ad eoꝝ reſti
tutionē non tenet᷑ ⁊ iuſta ſunt queſita. ut. d. l. ſemp. §. ne
gociatio. cū ſi. Jtē aduertendū ꝙ ceſſio bonorū habet locū
quando actio non deſcendit ex delicto: ut. l. nam ⁊ is. ff.
de dolo. ſecus ſi ex delicto: ut. l. quicunq̃. C. de ſeruis
fugiti. ⁊ l. fi. que in frau. cre. in. §. fi. ⁊ qđ dictũ eſt ꝙ qs
cedēdo bonis nō liberat᷑ ab obligatione. hoc intellige ve
rū niſi ceſſio fiet ignominioſe. qm̄ ſi fit ignoīoſe liberat᷑ ex
toto ab obligatōe. ita glo. in. c. ſicut dignū. de homicidio.

An mulier poſſit renunciare beneficio velle.

e Xpletis premiſſis in
dendū eſt an mulier poſſit renunciari benefi
cio velleiani. Ang. in. l. generalit᷑. C. ad vell᷑. ſic dicit glo.
vbiq̃ tenent ꝙ per mlieres poteſt renūciari beneficio vel
leiani: ut no. gl. in. l. i. ⁊. l. generaliter. C. ad vell. l. fi. e. ti.
C. ⁊. ff. ad vell. l. fi. §. penul. tamē ꝺ iuris rigore dic ꝙ aut
mulier intercedit pro viro ⁊ tunc nō renunciat benificio
quia ipō iure tuta eſt. C. ad vell. aut᷑. ſi qua mlier. aut intē
cedit ꝓ alio. ⁊ tunc ſi nō intercedit per publicū inſtrumē
tum ⁊ a trib᷑ teſtibus ſubſignatū ſimplicit᷑ renūciatio vel
leiani nulla eſt. quia ipō iuri tuta eſt: ut. l. antique. C. ad
vell. §. ne autē. ſed ſi intercedit p publicū inſtrumentũ et
a tribus teſtibus ſubſignatū. tunc aut intercedit in cauſã
in quā neceſſario obligat᷑ ⁊ valet renūciatio velleiani: ut i
aut᷑. matri ⁊ auie. C. quando mulier offi. tu. fung. poteſt.
⁊ in aut᷑. vnde ſumit᷑. aut intercedit in cauſã in quā obli
gat᷑ ſponte. ⁊ tunc ſi renūciat in iudicio valet renunciatio
ꝓpter iudicioꝝ auctoritatē: ut. l. fi. §. penul. ff. ad vell. aut
renunciat extra iudiciū ⁊ tunc ſi renūciat ex interuallo. i.
poſt bieniū valet renunciatio: ut. l. ſi mlr. C. ad vell. Si
vero renunciat infra bienniū vl' in ipō contractu. ⁊ tūc ta
lis renūciatio nulla eſt. ut. d. l. ſi mulier. quia qua fragili
tate contraxit eadē renūciauit. ⁊ quia beneficijs conceſſis
ꝓpter fragilitatē nemo renūciat. ⁊ ideo minor nō poteſt
renunciare beneficio reſtitutionis in integrū: ut no. in. l. ſi
intra. C. de in integrū reſti. mi. ⁊. ff. de mino. l. ſi iudex. p
Cy. C. de pactis. l. ſiquis in conſcribendo. ⁊ hoc etiam te
net Cy. in. d. l. generaliter. ⁊ dicit idem Ang. in. l. i. C. ad
vell. licet glo. cōis ſit opi. ⁊ eam ſeruet conſuetudo ꝙ mu
lier poſſit renunciare beneficio velleiani. tamen multi mo
derni tenent oppoſitū ꝙ de iure renunciare non poteſt.
quia in mulieribus hoc beneficiū eſt conceſſum ꝓpt᷑ fra
gilitatem ſexus. vnde quia fragilitate ſunt inducte ad cō
trahendū eadem fragilitate ſunt inducte ad renunciādũ
Nec ob. aut᷑. matri ⁊ auie. vbi aperte dicit littera poſſe re
nunciari beneficio velleiani. quia ſpeciale eſt cum mulier
obliget᷑ auctoritate legis. ⁊ lex aſſiſtat renunciationi. nec
ob. l. fi. ff. ad vell. q̄a ibi fuit renūciatio facta ex poſtfacto
⁊ in iudicio. licet tamen iſtud eſſ̃ de rigore. tamen de cō
ſuetudine eſt contrariū: ut dixi. debet tamē mulier eē cer
tiorata de tali beneficio al's renunciatio nihil operat᷑: ut
no. per glo. in dicta. l. fi. §. pe. ff. ad vell. Bal. autē in. d.
aut᷑. matri ⁊ auie. ſic dicit. Jn tutelis quas recipiunt femi
ne tres renūciationes debent poni. Primo debent renū
ciare ſecundis nuptijs. ſi alie non proceſſerunt. Secundo
debēt renūciari beneficio velleiani. Tertio debēt renun
ciare omni alio legū auxilio iuris introducto in fauorem
ſexus. quia per has renūciatiōes mulieres rediguntur ad
iura cōmunia maſculorū. ⁊ non habent aliquod bñficiū
in preiudiciū pupilli vel aliorū quatenus concernit offici
um tutele. ⁊ ſi in inſtrumēto non ſunt iſte renunciatōnes
dicūt quidā nō valere q: non eſt ſuata forma legis. ⁊ ea q̃
ſunt ꝺ forma nō pñt obmitti: ut. C. de admi. tu. l. fi. §. oẽʒ.
alij dicūt ꝙ ſuſcipiendo tutelā tacite vr᷑ facere oē id p qđ ꝑ
uenit᷑ ad tutelā. ar. ff. de acq. here. l. illō. Tu dic ſʒ Bal.
ꝙ nō valet niſi expſſe fiat renūciatio q̃ mlr poſſet p̄tēdere
iuris ignorātiā. l. fi. C. de iur. ⁊ fac. igno. Jtē ad hoc facit
ff. de ver. ſig. l. ſciendū. vbi nota ꝙ mlier ñ p̄ſumit᷑ renun
ciaſſe velleiano vl' alicui alio ſuo auxilio. Quidã tamē di
cūt ꝙ renūciatō bñficij velleiani nō eſt neceſſaria. ⁊ dicūt
ꝙ hec ē leuis ſolēnitas ⁊ pōt obmitti qđ ē falſū. q: lr̄a lo
quir ꝯditionalit᷑. dū dicit ſi renūciauit ⁊c̄. ⁊ ꝯditio q̃ appo
nit᷑ p legē. nūq̄ dicit᷑ ꝯtinere leuē ſolēnitatē. imo oportet
ꝙ ꝯditio extat. ar. ff. ꝺ colla. bo. l. p̄tor. in p̄n. Sed quid ſi
in inſtrumēto eſt obmiſſa illa renūciatio ⁊ oī alio auxilio
dicūt quidā tutelā valere. quia nō reperit᷑ aliud auxiliũ
Bar. dicit non valere tutelã. quia habet auxilium erro
ris iuris. ⁊ ideo renunciat. l. fi. C. ꝺ iur. ⁊ fac. igno. ꝙ ⁊c̄.

Sed tu dic ſm Bal. ꝙ immo eſt aliud auxiliū quod habent ſcilicꝫ auxiliū. l. antique. §. fina. alleg. ⁊ ideo ſis cautus ꝙ omnes iſte renūciatōes in inſtrumēto ponant̃ al's non valet decretū interpoſitū ſup tutela matris. Et dicit idem Bal. ꝙ obmiſſio iſtꝰ renūciatōis reddit tutelā nullam ⁊ multū opcrat̃. quoniā poterit incarcerari ⁊ nō poterit euitare carcerē ex beneficio. aut. ſed hodie. C. de offici. diuer. iud. ⁊ etiā ſi obmittit̃ renūciatio velleiani: tutela non valet. licet quidā dicāt contrariū. quia dicūt ꝙ eſt modici p̄iudicij hec renūciatio. vt. l. i. in fi. ff. de rē. inſpi. Tu dic contrariū ſm Bal. quia immo eſt magis p̄iudicij. nam tenet̃ creditoribꝰ ad defendēdū pupillū cōuentū ab eis. ut in glo. ſi malū auctorē cōſtituit tenet̃ ꝓ cōtutoribꝰ. ⁊ ſic multimode interceſſit dominꝰ Bar. de ſalice. in alleg. aut. matri ⁊ auie. in ſua lectura ibi in. xvij. qōne ſic dicit. Quero quid ſi nullā ſpecialē renūciatōnē fecit de nuptijs nec velleiano: ſed tantū generalē. quia tūc renūciauit omni beneficio ⁊ auxilio ſibi cōpetenti ⁊ cōpetituro: an ſufficiat. Reſpōdeo quantū ad velleianū ſufficeret. quia illud eſt beneficiū ſed facultas. ideo ſub illa generali renūciatōe nō cōprehendit̃ ſm Bar. ſꝫ dubito dicit Sali. ne hec ſpecificatio de forma: ⁊ ſic ab ea nō ſit recedendū. quia hec duo ſpecificāt̃: ⁊ poſtea clauſula generalis adijcit̃. vt patet. j. eo. l. fina. ⁊ aut. vt ſine ꝓhibi. nia. §. quia vero. colla. vij. vbi aūt forma nō eſt data ꝓcedit ratio Bar. Et dicit idē Bal. in. l. ſi pater. C. quādo mulier tuto. offic. fungi pōt. ſic ⁊ ex hac. l. coniūcta aut. matri ⁊ auie. habes aperte quid debet ꝓmittere mater quādo ſuſcipit tutelā filiorū. quia debet inter cetera renūciare ſecūdis nuptijs: ⁊ ſpecialiter velleiano: ⁊ generalit̃ omni legū auxilio matri cōpetēti. ⁊ debet obligare ꝓ tutela gerenda omnia bona ſua. ſiqd aūt iſtorū deficiat tutela n̄ ꝓcedat. ⁊ ideo ſis cautꝰ tu qui matrē facis dar̃ tutricē. Requirūt̃ etiā alia ſed non ex eo quia mulier: ſed q̄ tutrix. quia omnis tutor hoc ꝓmittere debet. ſcꝫ pupillū defendere ⁊ ſine vlla cūctatiōe ⁊ rem eius ſaluā fore. ⁊ ſi quid iſtorū etiā deficeret tutela eſt nulla. tex. habes in. l. ij. §. defenſionē. C. de adminiſtra. tuto. ⁊ ibi nō. Ex predictis inferas nonā opi. Bar. videri verā ſcꝫ ꝙ in ratiōe reddēda mlier poſſit incarcerari ex quo renūciauit auctoritati legū omni auxilio legū mulieribꝰ cōpetēti. leges. n. impartiunt̃ hoc beneficiū mulieribꝰ ne detrudant̃ in carcerē ut dicit idē Bal. in. l. i. C. qui bo. cede. poſ. ⁊. C. de cuſto. reorū. aut. nouo iure. Attēde tamē ſm Bal. ꝙ ſi in loco vigeret ſtatutū ꝙ mulier carcerari non poteſt vel aliquod aliud ꝓuilegiū mulieribꝰ eſſet ꝑ ſtatutū indultū talis renūciatio nō porrigeret̃ ad hoc: nec cogēda eſt tali ꝓuilegio renūciare. quia nō inuenit̃ lege cautū. quia allegata. l. ſi pater. ſolū loquit̃ de ꝓuilegijs legalibꝰ que differunt realiter ⁊ etiā eſſentialiter a ꝓuilegijs ſtatutorū. ⁊ q̄ cū de lege loquimur in dubio ad leges ciuiles ⁊ non ſtatutarias eſt faciēda relatio. ut no. glo. inſti. de iure naturali. in ꝓn. ⁊. ff. de iuſti. ⁊ iure. l. ius pluribꝰ modis. idē Bal. in. l. mulieribꝰ. C. ad vell. ſic dicit. Utrū beneficio ſenatuſcōſulti velleiani poteſt renūciari. Glo. in dicta. l. mulieribꝰ. dicit ꝙ ſic. vt. l. fina. ff. ad vell. dū tamē ſit certiorata ita ꝙ intellexerūt beneficiū ſuū nec p̄ſumit̃ certiorata. vt no. ff. de verbo. obli. l. ſciendū. Nicolaꝰ de mat. in. l. ſi mulier. C. ad vell. ſic dicit ꝙ in iſta ſecūda iactura ſuccurrit̃ mulieri ſicut in ꝓma per tex. qui dicit in ſecūdā iacturam. ex qua littera facit ꝙ ſi mulier renūciauit beneficio velleiani in inſtrumēto fideiuſſiōis ſibi nō p̄iudicat. q̄ hoc ꝓcedit ex cōſequētia ex eadē facultate. argu. ff. de noua. l. doli. ⁊ quod no. ff. de mino. l. ſi iudex circūuentus. Nō ob. ff. ad velle. l. fi. §. fi. quia ibi nō in inſtr̄o fideiuſſionis ſed ex poſtfacto. ⁊ cū cōueniebat̃ in iudicio ꝑ modū iuriſditōis ꝓtēcioſe renūciauit. vnde illud cōtingit ꝓpter iudicij vigorē. Itē nō ob. l. fi. C. qū mu. tu. offi. fun. pōt. ⁊ aut. matri ⁊ auie. q̄ nec ibi renūciat in inſtr̄o fideiuſſionis ſed in datōe tutele: ibi nō eſt fideiuſſio vt ibi patet. ⁊. l. ſi mater. ff. ad vell. quo cāu pōt valere ꝓ fideiuſſione quā facit exercēdo officiū tutele vt ibi no. Preterea ibi renūciat ex neceſſitate officij ſuſcepti tutelaris ⁊ de ꝯſcia legis. vt. C. ſi mater. de pig. ꝓmiſ. ꝑ. l. fi. ſm Nicolaū de mattha. ⁊ aliquo addito ex v̄bis Cy. in. l. fi. C. ad vellei. Tu dic ſm Bal. ꝙ mulier fideiubet ꝓ viro ⁊ nō pōt renūciare ſi ad ipam nō ꝑtinet vtilitas ꝯtus. vt in aut. ſi q̄ mulier. C. ad vell. Aut fideiubet ꝓ extraneo: ⁊ tunc aut in rem ꝓpꝛiam ⁊ tenet fideiuſſio: nec eſt neceſſaria renunciatio. vt. ff. qui ſatiſda. co. l. de dic. §. qui in mulierē. Aut in rem ipſiꝰ extranei: ⁊ tūc aut nō eſt certiorata: ⁊ n̄ tenet renūciatio. vt no. in dicta. l. ſciendū. Aut eſt certiorata: ⁊ tūc refert. aut interceſſit corā teſtibꝰ nō interueniente publico inſtrumēto: ⁊ tūc nō tenet renūciatio. vt. d. l. antiq. §. ne aūt. Aut interuenit publicū inſtrumētū: ⁊ tunc ſm opi. glo. teneret renūciatio. ſꝫ ſm alios. Aut eſt renūciatio volūtaria: ⁊ nō tenet. quia mulier p̄ſumit̃ decepta nō ſolū re ſed conſilio ꝓncipalis debitoris ac etiā creditoris. tex. eſt no. ff. ad vell. l. i. in fi. vnde ꝓpter fraudē p̄ſumptā nō tenet renūciatio volūtaria. Aut eſt renūciatio neceſſaria ⁊ tenet. ut. d. aut. matri ⁊ auie. Itē tenet quando in figura iudicij. vt. d. l. fi. §. fi. Ratio aūt p̄dictorū hec eſt. q̄ quādoqꝫ mulier intercedit ſm legē: ⁊ tūc non eſt neceſſaria renūciatio. ut. ff. ad vell. l. vir vxori. §. fi. Quandoqꝫ p̄ter legē: ⁊ tūc ſumꝰ in iſta materia vtrū valeat renūciatio nec ne. Quādoqꝫ cōtra legē. ⁊ hoc duplr̄. Uel rōne ꝑſone: vel quia ꝓ viro: vel quia rōne forme ut quia nō interuenit inſtrumētū publicū: ⁊ vtroqꝫ cāu renūciare non pōt. quia eſt nullū ipo iure. ut. d. aut. ſi qua mulier. ⁊. d. §. ne aūt. Sed dic ſm Bal. cū hodie nō vtamur in lōbardia ſubſcriptōibꝰ teſtiū. ergo nō videnť valere fideiuſſiōes mulierū. ut. d. §. ne aūt. Sed dic ſm Bal. ꝙ conſuetudo facit valere. quia ſatis eſt ꝙ tabellio ſcripſerit nomīa teſtiū ⁊ de cōſuetudine etiā ſufficiūt duo teſtes. naꝫ ꝑ cōſuetudinē receditʳ a maiori ſolēnitate: ⁊ minor ſolēnitas ſubrogatur loco maioris. ut in aut. de inſtr̄oꝝ cau. ⁊ fi. §. opoꝛtꝫ. ⁊ iſta cōſuetudo eſt notoria ex inſpectiōe omniū inſtr̄orū publicoꝝ. ⁊ ideo nō indiget ꝓbatōe. que verba tene mēti. Idē Bal. in. l. ſi mlier. C. ad vell. ſic dicit. quādo mlier ſe obligat ſecūdo poſt biēniū: an tūc ſit neceſſariū ꝙ mulier renūciādo ſit de ipo beneficio certiorata. Uidetur ꝙ ſic. ut. l. fi. §. fi. ff. ad vell. ⁊. l. ſciendū. ff. de v̄bo. obli. ⁊ in aut. quō oꝫ ep̄os. in. ij. col. Cōtrariū dico. dicit Bal. ꝙ hec mlier nō excludit̃ quādo ſecūdo fideiubet poſt biennium vi renūciatōis tacite. nam tūc oportet ſcire tenorē ſenatuſcōſulti velleiani: ſꝫ excludit̃ ꝓpter ſolēnitatē actus repetiti. ſimile quādo excludit̃ ꝓpter aliā cām q̄ꝫ renūciatōis. quia ibi nō requirit̃ certioratio. ut. l. antique. C. ad vell. ⁊. l. ſi dotale. ⁊. l. penul. in fi. eo. ti. Idē etiā Bal. in l. antique. §. ne aūt. ſic dicit. ꝑ hūc tex. apparet qd ſonent illa v̄ba. renūciauit beneficio velleiani: ⁊ cuilibet alio auxilio. nā de auxilio velleiani cōſtat. aliud aūt auxiliū eſt auxiliū nullitatis. ut. d. l. antique. §. ne autē. ⁊ aut. ſi q̄ mlier. eo. ti. cui auxilio nullitatis renūciari non pōt: niſi cū ſacramēto vel de cōſcīa legis. vt in aut. matri ⁊ auie. Cy. autē in. l. generalr̄. C. ad velle. ſic dicit. beneficio ſenatuſcōſulti velleiani pōt renūciari. ut. l. fi. §. penulti. ff. ad vell. ⁊ in aut. ut matres credi. ⁊ debita. §. i. ⁊ in renūciatiōe debꝫ mlier certiorari ⁊ certificari de tenore ⁊ effectu ſenatuſcōſulti velleiani anteq̄ꝫ renūciet ſm Cy. ibi ⁊ ſm Cy. ſi cōtineat̃ in inſtr̄o ꝙ renunciauit velleiano ſimpliciter nō p̄ſumit̃ mlier certiorata. q̄ hec certioratio eſt

ſolennitas extrinſeca. ideo non preſumit᷑: ut. l. quecunqꝫ
§. fi. ff. de publi. ⁊ nō obſtat. l. ſciendū. ꝺ ver. ob. ⁊. §. fi.
inſti. de fideiuſ. ⁊. §. ſi ita ſcriptū. inſti. ꝺ inutili. ſtip. quia
loquuntur in ſolennitate intrinſeca que bene preſumitur
⁊ ita reperiat᷑ in inſtrumento qꝺ fuerit renunciatum. an
valeat omnimode renunciatio. ⁊ generaliter moderni di
ſtinguunt. an mulier intercedit pro marito. ⁊ tunc qualit᷑
cunqꝫ intercedat in ſcriptis vel non. nō tenet renunciatō
ipſo iure niſi quatenꝰ in rem ſuam verſum eſt ⁊ nec renū
ciari poteſt: ut in auť. ſi qua mulier. C. ad vell᷑. vbi dicit
Dy. ꝙ beneficio auť. ſi qua mulier. renūciari nō pōt. qꝺ
ꝓbat Ja. de are. quia hoc ē ius ꝓhibitoriū cui renunciari
nō poteſt. ſicut alꝭ ius ꝓhibet rem minoris alienari ſine
decreto ⁊ ſine cauſa. nec poteſt huic iuri renūciari. ⁊ ſimi
liter ſi renūciaretur legi ꝓhibenti donationē inter coniu
ges non valere. nā cū ſit cōtra legē eſt nulla. ⁊ ſic nō valet
ſm eū. Preterea eadē ratio eſſet in ꝓhibenda renūciatō
ne que in ꝓhibēdo ꝯtractu. ſ. facilior facilitas. aut mulier
intercedit ꝓ extraneo. ⁊ tunc aut in aliquo de caſibꝰ ſpecia
libus de quibus mulier nō iuuatur velleiano quorū vnꝰ
eſt in cauſa dotis: ut. l. generaliter. e. l. ſi dotale. C. ad vel
le. item i cauſa libertatis. item ſi aīo decipiēdi fideiubeat
ut. l. i. C. ad vell. ⁊. ff. e. l. ſi decipiēdi. Item ſi ob hoc reci
piat pecuniā: ut. l. antique. e. ti. Item ſi poſt bienniū ite
rato ꝓmittat: ut in. d. auť. ſi qua mulier. Item vbi in rem
ſuam fideiubet. ff. ad vell᷑. l. ꝓ aliquo. Itē ſi ei ꝓ quo inter
ceſſit ſucceſſit. ff. ad vell᷑. l. quāuis. §. plane. Item fallit. ff.
ad mace. l. ſi mulier. in ꝓn. Itē fallit vbi renūciat. ff. ad v᷑
le. l. fi. §. pe. ⁊ tunc in caſibus ꝑdictis ſiue in ſcriptis: ſiue
ſine ſcriptis intercedat valet nec eſt opus renunciari cuꝫ
teneatur in effectu. aut fideiubet in alio caſu ꝙ in ꝑdictis
ſpecialibꝰ. ⁊ tunc refert. aut ſine ſcriptis aut cū ſcriptura
ſolenni. ſi fideiubet vel int᷑cedat ſine ſcriptis. ⁊ tūc nō va
let ipō iure: ut. d. l. antique. §. fi. in fi. ⁊ tunc ſi renūciatur
velleiano nihil importat. quia nō indiget eo auxilio cum
ſit ipō iure tuta. ergo nec eiꝰ renūciatio nocet. Preterea
nō poteſt legis ſolennitati renūciari ut dicit Cy. i. d. auť.
ſi qua mulier. C. ad vell᷑. ⁊ ut. ſ. eſt dictū. ſi intercedit cuꝫ
ſcriptura ſolēni a tribus teſtibꝰ ſignata. ⁊ tūc obligat᷑ ipſo
iure. ⁊ ideo ſi renūciat nocet ſibi qui ꝑdit beneficium exce
ptionis: ut. d. l. antique. §. i. ⁊. ff. ad vell᷑. l. fi. §. pe. ⁊ i auť.
ut mat. credi. ⁊ debit. §. i. Sed in hoc aduerte quia tunc
noſtri docto. dicunt indiſtincte valere ⁊ nocere renūciatō
nē. Ja. de ra. ⁊ ſui ſequaces ut Pe. diſtinguunt. aut renū
ciat in ipō cōtractu ⁊ nō valet. ratio eſt quia iſtud benefici
um velleiani fuit introductū ratione facilitatis mulierum
⁊ ſicut de facili intercedūt ita de facili renūciant. ⁊ ideo
renūciari nō pōt. quia fragilitate ſexus in renūciatione vi
detur intercedē. aut mulier renūciat poſt ꝯtractuꝫ abſolu
tū ex int᷑uallo ⁊ valet ar. C. ad vell᷑. l. ſi mlier. Iſta ſenten
tia dicit Cy. eſt ſatis equa de ꝗ dixi dicit Cy. C. de epiſ. et
cle. l. ſiquis in conſcribendo. Nō obſtāt iura ꝑdicta ex ꝗ
rum falſo intellectu peſſimus error inoleuit. quia ſi bene
reſpicias. §. illum penul. l. fi. ff. ad vell᷑. vides ibi ꝙ mlier.
renūciauit ex interuallo ⁊ plus. quia corā iudice. Iteꝫ nō
ob. §. i. in auť. vt matres debita ⁊ credi. quia ibi renūciat
legis auctoritate que vocat eā ad tutelā. ergo ⁊c. ut. l. i. C.
de his qui ve. eta. impetra. Bar. aūt in. l. fi. §. ſi mlier. ff.
eo. dicit ſic. Nota exceptioni velleiani pōt renūciari ut ob
ſeruat ꝯſuetudo. tū in ꝯtrariū eſt veritaſ. bn̄ficiū eni vellei
ani eſt inductū ꝓpter fragilitatē ſexus mulierū: ut. l. iij. ff.
eo. nam eoipſo ꝙ renūciat decipit᷑: ut. l. interdū. ff. de mi
no. ⁊ quod no. in. l. iudex. eo. ti. ad qꝺ. l. doli. §. diuerſiꝫ.
ff. de noua. ita tenent doc. in. l. fi. C. ad vell᷑. nō ob. l. fi. §.
ſi mlier. all᷑. quia eſt ſpeciale in renūciatōe facta in iudicio
nam in dicta. l. ſi mulier renunciauit in iudicio ⁊ ex poſt

facto. Item idem Bartolus in. l. fi. C. ad vell. ſic dicit.
aut ſit verū ꝙ mulier poſſit renūciare velleiano glo. in. d.
l. generaliter. ſimplicit᷑ tenet ꝙ ſic p. l. fi. §. pe. ff. e. ⁊ ita te
nent cōiter aduocati. veritas eſt iſta ſm Bar. ibi. aut mu
lier obligat ſe ꝓ marito. ⁊ tunc ipō iure nō valet: ut. d. auť.
ſi qua mulier. nam renūciando velleiano nihil operatur.
aut intercedit ꝓ alio. ⁊ tunc aut ſine ſcriptis ⁊ ſine ſubſcri
ptione teſtiū. ⁊ tūc indiſtincte nō tenet᷑ ipō iure ⁊ renūcia
tio nihil operat᷑: ut. d. l. antique. §. fi. ſi vero intercedit in
ſcriptis ⁊ cū ſolennitate poſita in. d. l. antique. tūc dico ꝙ
aut renūciauit velleiano in cauſa in qua ipa neceſſario ſe
obligauit ⁊ valet renunciatio: ut in auť. matri ⁊ auie. aut
alꝭ renunciauit. ⁊ ſiquidem hec renūciatio fiat in iudicio
⁊ valet. ut in alleg. l. fi. §. pe. aut fit extra iudiciū. ⁊ tunc ſi
quidem poſt bienniū ⁊ valet: ut. C. e. l. ſi mlier. in ꝓn. aut
intra biennium ⁊ nō valet. quia eadem fragilitate ꝗ obli
gatur eadē renūciat velleiano: ut all᷑. l. ſi mulier. i ꝓn. ⁊. l.
doli. §. diuerſum. ff. de noua. a ſimili ſicut dicimꝰ in renū
ciatione beneficij reſtitutōis in integrū de quibꝰ in. l. ſi in
tra. C. de in integrū reſti. ⁊. l. ſi iudex circūuento. ff. de mi
no. glo. in. c. ſi diligenti. ꝺ foro ꝯpe. ſic dicit. mulier poteſt
renūciare velleiano. qꝛ in fauorē ipaꝝ eſt introductū ꝓpt᷑
infirmitatē ſexus. ſed macedoniano nō qꝛ illud in fauorē
quorundā eſt introductū ⁊ in odiū creditoris. ff. ad mace.
l. ſed ⁊ ſi pr̄. in fi. ſimiliter bn̄ficio reſtitutiōis nō pōt renū
ciari. qꝛ tam in fauorē ꝗ in odiū introductū eſt. licet ſit ar.
cōtra. ff. de mino. l. ſi iudex. Jo. de imol᷑. in. l. doli. ff. ꝺ no
ua. ſic dicit. Nota argumentū ꝙ mulier nō pōt renūciare
velleiano. qꝛ renūciando ſimilr circūſcribit᷑ ſicut int᷑ceden
do. ⁊ hoc ex eadē fragilitate inducet᷑ ad renūciandū. ⁊ eo
deꝫ modo videtur ſimile ꝙ minor nō poſſit renūciare be
neficio reſtitutiōis in integrū. de quo eſt glo. in. l. ſi iudex
circūuento. ff. de mino. ⁊. l. ſi intra. C. de in integrū reſti.
In velleiano aūt ꝯclude ꝙ cōis opi. habet ꝙ pōt renūcia
re. quia videt᷑ beneficiū mulieris fauore introductū. ⁊ cū
ſit maior. xxv. annis. videt᷑ poſſe renūciare. ar. l. ſiqs in cō
ſcribēdo. C. de pac. de quo per gl. in. l. fi. §. pe. ad vell. et
hec opi. cōiter practicat᷑. tū Bar. in. l. fi. C. ad vell᷑. queꝫ
in effectu ſequit᷑ Ang. licet nō all᷑t. dicit de iure dicēduꝫ
oppoſitū p tex. l. dolū. ff. de noua. quia regulariter nō po
teſt renūciari. fallit in tribꝰ caſibus. Primo ſi renunciat
in iudicio p. d. l. fi. §. pe. Secūdo ſi in cauſam neceſſariaꝫ
renūciat. exemplū in auť. matri ⁊ auie. C. qū mulier offi.
tu. fun. Tertio ſi cauet ſecūdo poſt bienniū nō intercedē
do ꝓ viro. l. ſi mulier. C. eo. Item aduertas quia omnes
renunciationes velleiani nō videt᷑ valere de iure. qꝛ tunc
competit exceptio velleiani quando mulier obligat ſe per
inſtrumentū publicū trino teſte. in. l. fi. C. ad vell. ſed po
tes dicere ꝙ illa lex per contrariā conſuetudinē eſt aboli
ta. ar. l. de quibus. in fi. de legi. ⁊ tenendo iſtam opinio.
Bar. ⁊ Ang. poteſt reſponderi ad. l. ſi quis in conſcribē
do. qꝺ ꝓcedit niſi beneficiū concedat᷑ ꝓpter ībecillitateꝫ
ꝯſilij. nā illa ibecillitas que eſt in contrahēdo eadē videt᷑
verſari in renūciando. ideo non videt᷑ nocere. tu adde ꝙ
multū facit ꝓ glo. quod habet᷑ in. l. fi. §. penul. iuncta. l.
ſi mulier in iure. ad velle. ⁊ in. l. iiij. §. idē ſcribit. ꝺ peccu
lio. nam certū eſt ꝙ ſi mulier in iudicio quaſi cōtrahat et
obligetur ꝓ alio competit ſibi exceptio ſicut ſi extra iudi
cium obligaret ſe ꝓ alio. ergo nō debet tenere renūciatō
facta etiam coram iudice cum ex eadeꝫ fragilitate induca
tur ad renunciandum coram iudice. qua inducitur ad ꝗ
ſi contrahendum ⁊ ſuſcipiendum iudiciū ꝓ alio cuiꝰ con
tra. videtur in. d. l. penul. ⁊ p hoc nō videt᷑ obſtare tex. l.
doli. all᷑. opi. glo. quia nō dicit renunciationem velleiani
non tenere. ſed ꝙ ſecūdo ꝓmittat ꝓ alio. quia hec ſecun
da obligatō eſt interceſſio ſicut prima ſibi ſuccurritur. hec

autez inter ſe videntur eſſe diuerſa renunciare ⁊ p alio intercedere. vt pbat in. d. l. fina. cõiũctis alijs legibus. ſ. allega. Jac. butri. in aut. ſi qua mulier. C. ad vell. dicit. Quero qualiter mulier velleiano renũciare debeat. Rñ deo debet renũciare certiorata. alſ renũciatio non tenet. Et ſi dicat in inſtrumẽto ꝙ mulier renũciauit velleiano an pſumat certificata. Quidã dicũt ꝙ ſic per. l. ſciendũ. de verbo. obli. quidã ꝙ nõ per. l. quecũꝗ. §. fi. ff. de pu bli. Sed dic ꝙ quedã eſt ſolẽnitas intrinſeca. ſ. ꝙ eſt de ſubſtãtia ⁊ natura cõtract⁹. vt verba in ſtipulatõne. ⁊ ta lis ſolẽnitas bene pſumit. vt. d. l. ſciẽdũ. quedã eſt ſolen nitas extrinſeca. ſ. ꝙ nõ eſt de natura cõtract⁹ immo ſine ea poteſt eſſe cõtract⁹. vt eſt ſcia velleiani: ⁊ talis ſcia nõ pſumit niſi pbet. vt. d. l. quecũꝗ. ⁊ an renũciatio vellei ani ſtatim cũ cõtrahit piudicet indiſticte. Quidã ꝙ ſic p l. fina. §. penul. ad vell. ⁊ eſt hec cõmunis opi. ⁊ de cõſue tudine ſeruatur. Alij dicunt magis eque. ſ. ꝙ aut ſtatim tempe cõtract⁹ renũciauit ⁊ non tenet renũciatio. Aut ex interuallo: ⁊ tũc tenet. Et eſt ratio. quia cũ ppter fragili tatẽ iuuet mulier. vt. l. fi. ff. ad vell. eadẽ fragilitate q̃ cõ ſentit ad ſe obligandũ: eadẽ fragilitate renũciat. Prete rea videm⁹ quãdo ſe obligat. quia ſtatim ſibi non preiu dicat. vt. C. ad vell. l. ſi mulier. ⁊ pbat p. d. l. fi. §. penul. quia ibi mulier volebat ſubire iudiciũ. ⁊ dicit ꝙ nõ põt: niſi renũciet. ergo nõ renũciauit tempe cõtract⁹ ſʒ iudicij. Preterea videt ſimiliter cõfeſſiõ facta in tormẽtis non valet. vt. l. i. §. diuus. ff. de qõnib⁹. idem ſi fiat ſtatiʒ poſt tormẽta. vt. l. antepenul. C. de qõnib⁹. ita in propoſito. ¶ Ultimo attẽde ꝙ in velleiano etiã ſimiliter nõ renũ ciauit iuramentũ tollit beneficiũ exceptõis inducte in fa uorẽ mulieris. Pone. n. ꝙ mulier fideiubet ⁊ iurat: cer te iuramentũ tollit exceptõem velleiani etiã ſi non renũ ciat nec certiorata fuerit de beneficio. no. Bernar. ex̃ d̃ iureiu. c. ex reſcripto. glo. pe. quod eſt nõ dignũ ſm dñm Petrũ de puſio. ibi idẽ videt voluiſſe Bart. in. l. ſcien dũ. i. q. ff. de v̾bo. ob. vbi vide eum.

De renunciatione beneficij macedoniani.

a **N autẽ ſenatuſcõſul** to macedoniano poſſit renũciari. Cy. in. l. ſi liuſfamilias. C. ad maced. ſic dicit. An filiuſ familias poſſit renũciare macedoniano. videt ꝙ ſic. vt. l. ſiquis in cõſcribẽdo. C. de pac. Preterea exceptio mace doniani eſt introducta ad inſtar exceptõnis velleiani. vt ff. ad mace. l. iam ⁊ ſi. ſed mulier poteſt renunciare exce ptioni velleiani. vt. ff. ad vellei. l. fi. §. pe. in aut. de hẽdi. que ab inteſta. §. de his. Glo. determinat ꝙ non põt. qa eſt introducta odio creditoris. Non. ob. ꝙ dicat de vel leiano. quia illud eſt introductũ fauore: ſʒ macedonianũ odio. ut. ff. ad mace. l. i. Aduerte iſta ratio ſm Cynũ ibi ſuadet oppoſitũ. quia ſi exceptio macedoniani ẽ odioſa: facili⁹ debʒ tolli q̃ fauorabilia iura. ſicut dicit de actione iniuriarũ. ff. de pac. l. ſi tibi. §. quedã. de iuſti. ⁊ iur. §. fi. ⁊ in aut. de nõ alie. §. quia vero v̾iſimile. Quid ergo di cemus. dico dicit Cy. diſtinguendũ eſſe ſm Pe. cũ que ritur an filiuſfamilias poſſit huic beneficio renunciare. Aut fact⁹ eſt ſui iuris ⁊ tũc põt. ut. ff. ad mace. l. ſʒ ⁊ iuli anuſ. §. fi. Aut ẽ in ptãte ⁊ tũc nõ põt. qꝛ fauore paterno fuit inductũ lʒ odio creditoris. ⁊ ſic intellige glo. ar. ff. ad mace. l. i. ⁊ ꝙ nõ poſſit renũciari tenet gl. in. c. ſi diligẽti. de fo. cõpe. Ja. bu. i. l. filiuſfa. C. ad maced. ſic dicit. An poſſit renũciari macedoniano. dic ut glo. dicit.

An beneficio reſtõnis in integrũ poſſit renũciari.

e **Xplanemus an be** neficio reſtõnis in integruʒ poſſit renũciari. An. de bu. in. c. ſi diligẽti. de foro competẽ. ſic dicit. Quid in beneficio reſtõnis in integruʒ. ⁊ videt ꝙ renũciari non poſſit. quia tam in fauorẽ minorũ intro ductũ eſt q̃ in odiũ cum eis contrahentiũ. In contrariũ eſt. ff. de mino. l. ſi iudex circũuẽto. Dic ꝙ non poteſt mi nor exiſtens minor beneficio reſtõnis renũciare. quia q̃ facilitate inducat ad renũciandũ ⁊ ſicut leſus eſt in pmo contractu in renũciatõis actu ledet ⁊ ipo iure non tenet renũciatio ne contingat reſtõem reſtõis dare. quod lex ne gat. ff. de mino. l. intra vtilſ. poteſt tamẽ maior fact⁹ infra tempus petẽde reſtõnis. ut infra quadrienniũ renuncia re ⁊ ſibi piudicat. quia pfect⁹ in maiori etate intra temp⁹ reſtõnis petẽde. non dat reſtitutio. ff. de nouat. l. doli ex ceptio. l. fi. C. de repudiã. hẽdi. Non ob. l. ſi iudex. ff. d̃ mino. qꝛ ſm Jo. an. ſibi bene piudicare põt ⁊ de facto non petẽdo ibi reſtõem. tollere aũt ptãtẽ ſibi petẽdi non poteſt: ⁊ hoc tenet glo. in. d. l. ſi iudex. ⁊. l. interdũ. eo. ti. Bar. aũt in. l. ſi intra. C. de in integ. reſti. mino. dicit ꝙ minor exñs in minori etate infra temp⁹ minoris etatis ñ poteſt renũciare beneficio reſtõnis in integrũ. qa eo ipo ꝙ renũciat leditur. ut. l. doli exceptio. §. diuerſum. ff. de noua. ⁊ ar. ff. de in inte. reſti. l. interdũ. ⁊ nõ. glo. in. d. l. ſi iudex circũuento. ſed maior factus bene poteſt renũci are tali beneficio. quia poteſt ratificare cõctum. vt p totũ ti. C. ſi maior fa. ⁊ ita tenet gl. in. d. l. ſi intra. C. de in ĩte grũ reſti. mino. Spec. in ti. de in integ. reſti. ſecũda pte. §. qualiter. v̾ſi. ſed nũquid minor poteſt renũciare mino ris etatis. Rñdeo non. quia in hoc ipe decipit. ff. de mi no. l. interdũ. ibi hoc enim ipo etiã. ⁊. l. ſi ſine. §. reſtõ. et l. ait ptor. in pn. ſed ar. contra eo. ti. ſi iudex. ſed Jo. an. in. c. ſi diligẽti. dicit ꝙ ibi renũciat ipſo facto nolẽdo vti reſtõne ſibi conceſſa. ⁊ de hoc an poſſit renũciari huic be neficio reſtõnis in integrũ eſt ſatis dictũ. ſ. ſuper illo arti culo. an poſſit renũciari beneficio velleiani. Bar. autez in alle. l. ſi iudex. ſic dicit in glo. de qua facit ad qõnem: an minor põt renũciare beneficio reſtõnis in integrũ. et dicit ꝙ non. facit id quod no. Cy. in. l. oẽm honorez. C. quãdo pnoca. non eſt neceſ. ⁊ in. l. p hãc. C. de tẽp. app.

a **N aũt legi de hiſ. ff.** de tranſac. poſſit renũciari. Bart. in. d. l. ſic dicit. an legi de his poſſit renũciar. gl. dicit ꝙ ſic. vt. l. penul. C. de pac. ⁊. ff. eo. l. pactũ. Jac. de bel. dicit cõtrariũ. quia non tam paciſcit q̃ decipit. vt. l. qui cum tutorib⁹. §. ij. ff. de tranſac. Idem tenebat Ja. bu. ⁊ hñ. qꝛ hec. l. nõ eſt facta in fauorẽ legatariorũ: ſed in odiũ oc cultantiũ teſtamẽta. ⁊ tangit in glo. d. l. de his. Item fa uore publice vtilitatis. ergo non põt ei renunciari. vt. ff. ad maced. l. tã ⁊ ſi. ⁊. ff. de pac. l. ius publicũ. Preterea d. l. videt diſponere cõtra formã. dicit. n. ꝙ non põt trãſi gi niſi ⁊c. ergo renũciari non põt. vt. l. nemo põt. de le. i. Preterea iſta lex ẽ phibẽs. ſʒ iſtis legib⁹ phibitiuis nõ põt renũciari. vt no. glo. C. ne fide. do. den. l. i. ⁊. ij. ⁊ ꝙ phibeat appet. quia v̾bũ põt negatiue platũ inducit ne ceſſitatẽ. vt extra de regu. iu. c. i. in. vi. ⁊ ibi per Jo. an. et ff. de fur. l. non põt. ſis ergo caut⁹ in oib⁹ cõuentiõib⁹ que fiũt ſupra his que ex teſtamẽto depẽdent. vt dicat viſis ⁊ cognitis v̾bis teſtamẽti. ⁊ dicit idẽ Bart. in. l. quos phi bet. ff. de poſtulãdo. ꝙ quãdo phibitio fit ex cauſa publi ce honeſtatis vel ppter honorẽ iudicis vel ppter pretoriſ auẽtẽ non põt pacto remitti. Ang. aũt in. d. l. de his. di cit ꝙ bonotari⁹ dʒ ponẽ in inſtro ad hoc vt valeat tranſa ctio ex vltima volũtate. iſta v̾ba videlʒ ꝙ ptes aſſeruerũt

habere plenã noticiam ⁊ certitudinẽ de volũtate teſtato ris conuenerunt ⁊ tranſigerunt. ar. l. ſic enim. de op. leg. Et adde hic ꝙ dicit do. Ange. in. l. ſi ut certi. C. de teſta. mili. in glo. venire. ſup verbo qd iuris. ille tex. eſt no. ⁊ per hanc gl. ⁊ p illũ tex. habes doctrinã qualiter debes ꝯcipe re verba huius refutatiõis vel quietatiõis quãdo debitor vult eã porrigi ad iura ignorata. quia debet ꝯcipi iſtrumẽ tũ in hac figura ꝙ creditor quietauit de tali re. etiã ⁊ gene raliter de omni eo qḋ ab eo debitor petere poſſet. etiam ſi ſic petere poſſe ignorauit de quo mihi videt̃ dicit Ange. ꝙ Bar. ponat in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de v̄. obli. vide eundẽ Ang. in. l. tres fratres. de pactis. ff. ⁊ Bart. i l. ſi de certa. ff. de tranſac. Bald. in. x. coll. in ti. magiſter lotari⁹ eugenio pape. c. ſi quis miles. dicit ꝙ refutatio nõ extendit̃ ad ius futurũ. ſed ſoluꝫ ad illud qḋ in preſenti ẽ liquidũ. Et ratio eſt quia cõtra naturã refutationis eſt ut extendatur ad futura. ff. de le. ij. l. ſi ita. §. ſub ꝯditione. et ff. de bo. liber. l. paulus rñdit ei. §. i. ⁊ no. in. l. fi. de bo. li ber. Bal. in. d. l. de his. ſic dicit. an poſſit renũciari huic legi. glo. ꝙ ſic ꝑ quã facit. l. iiij. ff. de teſta. mili. dñs Ja. di cit contrariũ q2 cũ hec ſit introducta in odiũ occultantiũ teſtamenta non poteſt renunciari. ff. ad macedo. l. tã ⁊ ſi. Sed querit Gui. de tali queſtione fratres maritauerunt ſororẽ ⁊ fecerũt ꝙ ipſa vocauit ſe contentã dote ⁊ renũcia uit omni iuri quod haberet i hereditate paterna. quia an iſta renunciatio noceat ſibi quo ad relicta eidẽ in teſtamẽ to patris. dicit Guil. ꝙ non niſi teſtamentũ fuerit oſtẽſuꝫ ſibi ⁊ datũ intelligi ſibi quo ad relicta eidem in teſtamen to patris quo caſu bene preiudicat ſibi ſaluo ꝙ i legitima quia ſi nõ haberet integrã legitimã non preiudicat ſibi re nunciatio generalis. ſed requirit̃ ꝙ ſpecialiter renũciaſſꝫ ipſi legitime ſeu actioni ad ſupplementũ. iſte eſt tex. C. de inoffi. teſta. l. ſi quãdo. §. ſi. quod eſt no. mẽti tenendũ ſm Guil. Adde ꝙ in ꝓdicta queſtiõe idem tenet Bar. de ſa ly. in. l. pactũ qḋ dotali. C. de pac. ⁊ vide q̄ no. Jo. an. de iſer. in conſtitutiõe regni in aliquib⁹. in. iij. car. i ꝑn. Ang. autẽ in. d. l. de his. ſic dicit. ſup gl. ibi puto ꝙ ſic ⁊ male q2 huic nõ poteſt renũciari ſm Ja. bu. Barto. ⁊ alios. Pri mo ꝙ hec lex loquitur ꝓhibitiue. ergo ei nõ renũciat̃. C. ne fide. do. dent̃. l. i. in gl. Secũdo q2 inſpici verba eſt de forma. ergo nõ remittit̃ pacto ut vidiſtis plene per eundẽ Ange. in. l. pactũ inter heredẽ. ff. de pac. Tertio q2 iſtud inductũ in odiũ occupantiũ teſtamenta. Jo. de imo. in. c. cũ cõtingat. tenet idẽ ꝙ Bar. ⁊ p eaſdem rõnes. ⁊ ſubdit ibi ꝙ Bar. nõ exprimit. Quid ſi renũciatio fit cum iura mento videt̃ ſentire ꝙ nõ valeat. p ea que ipſe dicit in. l. cũ lex. ff. de fideiuſ. Sed certe ſm Jo. de iure videt̃ dicẽ dum ꝯtrariũ p regulã. d. c. cũ cõtingat. ⁊ c. quãuis. de pa ctis. in. vi. ex quo iuramentũ poteſt ſeruari ſine interitu ſa lutis eterne. ⁊ rationes Bar. faciunt ꝙ nõ poteſt renũcia ri ſimplici pacto. ſed nõ quo minus poſſit p iuramentũ p ea que habent̃ in. c. ſignificante. de pigno.

An defenſionibus poſſit renunciari.

8 **Ed diſcutiamus an** defenſiõibus poſſit renũciari. Bald. in. l. pa ctuꝫ. ff. de pac. ſic dicit. Nota ꝙ in criminali nõ tenet renũciatio. ſi quis renunciat defenſiõib⁹ nec ipe dit iſta renũciatio quoniã defenſiões ſunt de iure natura li cui derogari nõ poteſt: ut in cle. paſtoralis. §. ſi. de re iu di. ſecus forte ſi nõ eſſent iſte defenſiões de iure naturali cui derogari non poteſt. ſed eſſet de iure poſitiuo ſicut eſt iſta defenſio ꝙ accuſator nõ debeat audiri quia nõ ſoluit collectas. nã illa exceptio nõ eſt ꝓprie defenſio. ar. ff. mã. l. fideiuſſor. §. quedã. ⁊ qḋ ibi no. facit qḋ habet̃ in ſimili C. de accu. l. accuſatorib⁹. hoc tñ nõ affirmo dicit Bald. quia in glo. in. l. pactũ inter heredẽ. ff. de pact. valde indi ſtincte loquit̃ p quã glo. apparet ꝙ in criminalib⁹ nõ po teſt renũciari appellatiõi. licet in ciuili ſit ſecus: ut. l. fi. C. de tpibus appel. Jtẽ colligit̃ ex glo. d. l. pactũ. dicit Bal. ꝙ ſemp in criminali eſt dãda dilatio reo ad faciendã ſuaꝫ defenſionẽ. ⁊ hoc ꝓbatur de re mili. l. iij. §. qḋ ſi ad diẽ. ni ſi ꝯſtet ꝙ nullã defenſionẽ habeat: ut. l. ſi quis filio. §. niſi forte. ff. de iniuſto rupto. facit qḋ no. in. l. ij. ff. de infa. ſed licet nõ poſſit renũciari defenſionib⁹: ut. ſ. eſt dictum. an poſſit renũciari dilationib⁹ in cauſa criminali quidaꝫ alle gaut glo. in. l. pactũ inter. ff. de pac. tñ glo. hoc nõ dicit q2 licet eſſꝫ renunciatũ dilatiõib⁹ tamẽ valerẽt ꝓbationes ⁊ defenſiões que fierẽt ſine termino. ff. de adulte. l. in crimi ne. de quo per eundẽ Bal. in. fi. C. de ferijs. Ang. autẽꝫ in. l. pactũ. ff. de pac. ſic dicit. Defenſio eſt de iure nature ⁊ ideo ſicut iuri naturali nõ renunciat̃: ut. ff. de pac. l. ius agnatiõis. ita nec etiã iuri defendẽdi. ⁊ eſt verũ qñ renun ciat̃ defenſioni future p ratiõem ꝓdictã. ⁊ eſt caſus in. l. ſi cõuenerit. ff. de iuriſdi. om. iu. ⁊ no. C. de pigno. l. iij. Sꝫ ſi defenſio ꝯpetit de preſenti. an poſſit renũciari eſt dubiũ in cauſa ciuili tene ꝙ ſic. in aut. iubem⁹. C. de iudi. C. de iure hãſt. fi. l. defenſiõis facultas. excepta cauſa ſtatus. et ideo valet renũciatio in omnib⁹ exceptiõib⁹ ꝑemptorijs ⁊ dilatorijs. probat̃ primũ in. l. i. C. de iudi. ſcḋꝫ. C. ſniam reſci. nõ po. l. ꝑemptorias. C. de pac. l. poſtq̃ꝫ liti. ff. de iu di. l. deſtitiſſe. ⁊ ff. de iudi. l. tale pactuꝫ. §. qui ꝓuocauit. Si aũt renũciat̃ in criminali glo. ff. d pac. in. l. tale pactũ. videt̃ tenere indiſtincte ꝙ non tenebat ⁊ eſt notabilis. ⁊ hui⁹ ꝯtrariũ practicãt aſſeſſores cũ faciũt accuſatũ vel inq ſitũ ꝯfiteri maleficiũ. ⁊ illo tunc dant terminũ ad ſe defen dendũ. ⁊ inquiſit⁹ immediate renũciat termino ⁊ defẽſio nibus. vnde videt̃ ꝙ male faciũt p hãc glo. ⁊. l. nõ tantũ. ff. de appel. ⁊. C. de ap. l. additos. C. de epi. audi. l. addi tos. ⁊ ꝓ hac parte optime facit. ff. de publi. iudi. l. cuſtodi os. ⁊ ibi Bart. tangit. ⁊ in. d. l. nõ tñ. ſed nihil firmat. ꝓ iſta opi. facit. ff. de qſti. l. i. §. ſiqs vltro. ⁊ q2 defenſio iudi cialis eſt de iure nature. caſus eſt in cle. paſtoralis. de re iudi. tamẽ ꝓ practica aſſeſſorũ optĩe facit. C. de ferijs. l. ꝓ uinciarũ. ⁊ videt̃ caſus in. l. i. C. de fur. Bal. facit. c. cuꝫ dilect⁹. de accu. ⁊ q2 in cauſa criminali vel etiã capitali po teſt cõcludi in cã. C. de adulte. l. quãuis indubitati. ſꝫ con ſtat ꝙ facta cõcluſione nihil vlterius de iure põt allegari aut de facto: ut dicit Jnno. in. c. cũ dilectus. de fide inſtru mentoꝝ. ⁊. c. qm̃ ꝓ. de ꝓba. ⁊ in. c. auditis. de ꝓcur. ⁊ no. glo. in. §. quia vero. in aut. de teſti. ⁊ no. i. d. aut. iubem⁹. expſſe p Jnno. in ca. paſtoralis. d cauſa poſ. ⁊ ꝓprie. ⁊ p Jo. an. in nouella. in. c. ſi. de reſti. in integrũ. ergo videt̃ ꝙ qs poſſit renũciari omni ſue defenſiõi. dic ꝙ aut ꝯſtat accu ſatũ vel inquiſitũ nullã defenſionẽ habere. puta q2 eſt no torie malefactor. ⁊ tũc valet renũciatio ⁊ bona eſt practica vñ ſis caut⁹ aſſeſſor ſemp facere i actis ꝙ renũciauit in ter mino. q2 dixit ſe nullã defenſionẽ habere. nam ꝯfeſſio ꝓſu mit̃ vera ⁊ ſtandũ eſt in dubio ꝯfeſſiõi. aut ꝯſtat ꝙ hꝫ de fenſionẽ ⁊ nõ tenet renũciatio. ⁊ ſic intelligit̃ glo. in. d. l. pactũ. aut dubitat̃ vtrũ habeat defenſionẽ. ⁊ tenet tũc re nũciatio. in dubio tñ ſi renũciãs vult penitere põt: ut. d. §. ſi qs vltro. ſic intelligit̃. l. nõ tñ. ⁊. l. additos. ⁊ ꝙ tꝫ renũ ciatio eſt caſus. ⁊ glo. in. d. l. i. de fur. balne. ſit ergo caut⁹ aduocatus accuſati vel inqſiti ut reuocari faciat dictam re nũciationẽ. q2 ea reuocata nõ poterit ad executiõeꝫ ꝓcedi ⁊ ſcias ꝙ ſemp debet dari termin⁹ ad faciẽdũ defenſiõeꝫ al's nõ poteſt ad ꝯdẽnatoriã deueniri. tex. eſt in. l. iij. §. ad diem. ff. de re mi. Nõ ob. ꝙ ꝑt in cauſa criminali ꝯcludi ⁊ nõ habet locũ penitẽtia. ⁊ tñ p eã renũciat̃ defenſiõi: ut

in.c.cū iohānes.de fide inſtru. quia illa renūciatio fit ſꝫ ordinē iuris: merito illa valet. ⁊ ideo ſi aſſeſſor vult ꝙ renūciatio termini nō reuocet᷑ faciat ꝙ inqſit⁹ ꝯcludat ī cā Jo.de imo.in.l.cuſtodias.§.feriaꝝ.ſic dicit ſup gl.in fi. q̄ potuit eē rō ꝙ differt᷑ ꝯdēnatoria ⁊ nō abſolutoria exq̄ reo volēte ꝓcedit᷑ dixit hoc Bar.nō bilr ꝙ rō eē pōt. qa carcerat⁹ ꝑ cā crīali pōt renūciare ferijs q̄ten⁹ ē in ſui fauorē: ſꝫ nō q̄ten⁹ ē in ſui detrimētū. ⁊ ſic facit ꝙ re⁹ nō poſſit renūciare t̄mino in crīali qui dat᷑ ſibi ſm formā ſtatuti ad faciēdū ſuā defenſionē. ⁊ ꝓ hoc etiā facit qd̄ nō.gl. in.l.pactū inter heredē.ff.de pac.inquātū allegat.l.non tātū.ff.de appel.q̄ ꝯſueuit reputari ſin. tū dicit Bar. ꝓ ꝯſtāti ſe nō ponē. Ang.hic ꝯcludit ꝙ ſi ꝯſtat reū nullam defenſionē hr̄e forte qꝛ ē inſignis latro: tūc pōt renūciare exquo ius defendēdi nō hꝫ. ꝑ ea q̄ habet᷑ in.l.ꝓuīciarū. C.de ferijs. Facit lꝫ nō alleget qd̄ hr̄ in.l.iij.C. de epiſ. audi. ꝓ hoc etiā alleg.ꝙ hec renūciatio n̄ vr̄ ledē niſi ga mori᷑ citi⁹ de q̄ n̄ vr̄ curādū: exq̄ certū ē eū n̄ hr̄e defenſionē ꝑ.l.cū res.C.de penis. Jnterdū ꝯſtat eū hr̄e defēſiōeꝫ ſꝫ deſiderat mori: ⁊ tūc n̄ tenet renūciatio. cum nemo ſit dn̄s mēbroꝝ ſuoꝝ.vt.l.liber hō.ff.ad.l.aq. ⁊ ideo ꝓ tali īcarcerato etiā inuito qlibet admitti᷑ ad defendēdū.l. n̄ tātū.ff.de appel. ⁊ .C.de epiſ.audi.l.additos. Jnterdū ē dubiū an habeat defenſionē: ⁊ tūc credit᷑ renūciatōeꝫ admitti. ſꝫ ſi penitet adhuc poterit ſe defendē ꝑ tex. cū glo. d.l.i.de fur.balne. ⁊ qꝛ ptes pn̄t in cā ꝯcludē ⁊ poſt ꝯcluſionē in cā nō pn̄t fieri defenſiōes.vt in.c.cū iohānes bē mita.de fide inſtru. ⁊ in auc.de teſtib⁹.§.qꝛ vō. colla.vi. vbi in iudicio renūciat᷑ teſtib⁹ ⁊ ꝓbatōib⁹ ⁊ ꝯcludit᷑ in cā. ⁊ ꝓ hoc etiā qd̄ habet᷑.C.de iudi.auc.iubem⁹. vbi ſilit᷑ ptes renūciāt allegatōib⁹ in ciuili.ar.l.abſcutē.§.i.de peni. Adde p̄mo ꝙ p̄dicta ꝓcedūt qn̄ ex crimine venit īponēda pena corꝑis inflictiua: ⁊ ſic nō pecuniaria. vbi autē ex crimine veniret imponēda tantūmodo pecuniaria tūc licitū eſt termino ⁊ ſuo iuri renūciare ſicut in ciuili.l.ſiqs in ꝯſcribēdo.C.de pac. ⁊ qꝛ tūc nō vr̄ eſſe tantū p̄iudiciū ar.l.in ſuorū.in fi.ff.de pac. ⁊ hoc etiā voluit Bal. hic. Jtē adde ꝙ ꝓ p̄dictis bene facit qd̄ no.glo.pe.in.l. in tātum.ff.de appel. ⁊ qd̄ no.etiā ꝑ Barꝰ.in.l.qui vltimo. ff.de penis. ⁊ quod habet᷑ in.d.l.additos. ſm vnū intellectū.nā ibi nō fiebat expectatio infra.x.dies in cā crīali qꝛ fuerat illi termino renūciatū: ſ.dato ad ꝓbandū. et ſic videt᷑ ꝙ teneat donec ip̄m peniteat vel aliquis ꝓ eo veniat ad defenſiōem. Nec ob.textus.l.cuſtodias.§.⁊ feriatis.lꝫ Ang. nō rn̄deat ꝙ poſſet intelligi ꝙ etiā inuito reo cā poterat retractari tp̄e iſto: dū tū ferat᷑ ſn̄ia ꝯdēnatoria hoc tp̄e. ⁊ ſm hoc hic ꝓceſſus tot⁹ poterit fieri altera pte inſtāte vſq; ad ſn̄iam. Sn̄ia aūt poterat ferri ſi erat abſolutoria: ſec⁹ ſi cōdēnatoria. vt eſt vidē ſimile.C.vbi ſena. vel cla.vbi pōt ꝓcedi cōtra certas ꝑſonas ibi nominatas vſq; ad calculū ſn̄ie incluſiue. ſn̄ia aūt pōt ferri ſi ſit abſolutoria etiā contra p̄ncipis ꝯſciam. ſec⁹ ſi condēnatoria. ⁊ hoc videt᷑ verū de iure ⁊ ꝯcluſiōe quā tetigit Ang. videt᷑ adherē hic Bal. lꝫ recitat multas opi. Subdit tamē ꝙ nemo debet ꝯdēnari niſi p̄us ſibi dato termino ad faciēdū ſuā defenſiōem allc.l.iij.§.ſi ad diem.ff.de re mili. ⁊ tex.cū gl.quā dicit ſingu.in.d.l.i.ff.de fur.balnea. ⁊ qd̄ no.in.l.ij.C.vt infra certū tempus.

An poſſit renunciari ꝓbationibus.

O Stenſo an poſſit renūciari defenſiōib⁹. videndū eſt an poſſit renūciari ꝓbatōib⁹. Cy.in auc.inbem⁹.C.de iudi.ſic dicit.an ptes ꝓbatōib⁹ ſibi ꝯpetētib⁹ poſſint renūciare. Videtur ꝙ ſic in dicta autent. iubemus: renunciauit vna ptiū allegationibus ſuis.ergo ⁊ ꝓbatōibus renūciari poterit.glo.in.d.auc.iubem⁹.dicit ꝯtrū. ⁊ ī auc.de teſtib⁹.§. quia vero. nam tacite vt ſi didicit teſtificata renūciari poteſt.ut.d.§.quia vō. ⁊ exp̄ſſe nō. ⁊ ꝑ pactuꝫ renūciari nō poteſt.nec ob.qd̄ habem⁹ in auc. iubem⁹. C.de iudi.quia aliud eſt renūciare allegatōib⁹ qd̄ poteſt ꝑ.d.auc.iubem⁹.quia allegatōes plerūq; ſunt ſuꝑflue. ⁊ aliud eſt renūciare ꝓbatōib⁹ qd̄ nō poteſt. quia tūc renūciatio eſt cōtra publicā vtilitatē.ar.C.de heredi.l.q̄uiā. ⁊ ita no.in auc.vt ſi.ꝓhi.ma.§.fi.in gl.magna. ⁊ ſic no. in.d.§.quia vō. ⁊ huic ſn̄ie acquieuit Pe. Jac.de are. dicit ꝯtrū.f.ꝙ renūciari poſſit ꝓbatōib⁹ ꝑ inſtr̄a ⁊ ꝑ teſtes ſicut allegatōib⁹. nam quis poteſt renūciari iuri ꝓ ſe īntroducto.l.pe.C.de pac. Preterea lege cauet᷑ ꝙ vbi quis renūciat iuriiurādo nō poteſt poſtea ad illud redire qd̄ renūciandū putauit.ut.l.ſiquis.C.de reb⁹ credi. ſꝫ iuramentū ibi eſt quedā ꝓbatio.ergo ⁊c̄. ut.ff.de edili.edic. l.querit᷑.§.ſi venditor: ⁊ de hoc eſt tex. exp̄ſſus qui dicit tenere renūciatōeꝫ in teſtib⁹.extra de teſti.c. de teſtib⁹. Qd̄ aūt dicit᷑ in.d.§.quia vō.ibi ꝯcludit ⁊c̄.nō intelligitur de renūciatōe ſꝫ de vltima ꝓbatiōe. naꝫ ſicut in argumento cōcluſio eſt vltimū: ita in vltima ꝓbatōe cōcluſio. Ang.aūt in.d.auc.iubem⁹.de iudic.ſic dicit. ꝙ renūciatio facta teſtib⁹ nō tenuit tenet glo.in corꝑe vnde ſumit᷑. d.auc. ⁊ idem tenet in.d.auc. iubem⁹. ⁊ ita in corꝑe de teſtib⁹.§.quia vō.ſꝫ in renūciatōe inſtroꝝ gl.in corꝑe tenet ꝯtrū ei⁹ quod in.d.auc.iubem⁹.dic ſm Ange.ꝙ ī cā ciuili in iudicio renūciari pōt ꝓductōi inſtroꝝ vel teſtiuꝫ vt.l.ſiquis in ꝯſcribēdo.C.de pacꝰ. ⁊ talis renūciatio nocet parti nō ſolū in cauſa: ſed etiā in cauſa appellationis ⁊ ita habēt determinatū canoniſte in.c.fraternitatis.de teſtib⁹. ⁊ in.c.de teſtib⁹.eo.ti.ſaluo niſi in cauſa appellationis ꝓducet᷑ ſuꝑ nouis articulis dependentib⁹ a p̄mis vt in dictis.c. ⁊ ꝑ Ja.de are.in.d.auc.iubem⁹. Productioni vō teſtiū extra iudiciū nō renūciat᷑. vnde ſi accipiſ pecuniā mutuo ⁊ paciſcaris cū creditore ut nō ꝓbeſ ſolutionē niſi ꝑ inſtrumētū publicū: tale pactū nō excludit eū a potētia ꝓbādi ꝑ teſtes. ⁊ ita dicit glo.ſing. in auc.vt ſi. ꝓhi.ma.§.quia vō.coll.viij. Jn crīali vō ē valde dubiū an poſſit quis renūciare termino dato ad defendēdū: cū defenſio ſit de iure naturali cui nō renūciat᷑ pacto.vt.l. ius agnatōis.ff.de pac.glo.in.l.cuſtodias.ff.de publ.iudi.videt᷑ tenere ꝙ nō teneat renūciatio in p̄iudiciū ptis. ⁊ ꝓ hoc videt᷑ caſus in.l.nō tantū.ff.de appella. ⁊ .C.de appel.l.additos. quod credo verū dicit Ange. vbi nō eſt malefactor notorius quem mori ſubito expediat reipublice: tūc enim valet renūciatio. quia notoriū eſt nullam habere defenſionē. vt ī latronib⁹ inſignib⁹ ⁊ ducib⁹ factionū.ut.l.ꝓuinciarū.C.de ferijs. ⁊ .l.conſtitutionū.ff.de appel. ⁊ vbi quis renūciat termino. quia dicit ſe nullam defenſionē habere: tūc bene valet renūciatio. quia non renūciat᷑ defenſioni. ⁊ ita intelligo dicit Ang. d.c.fraternitatis. ⁊ .c.de teſtib⁹.extra de teſti. ⁊ ideo cauti iudices malefancioꝝ faciunt hoc ſemꝑ regiſtrari in actis. ⁊ dicit idem in.d.l.ꝓuinciarū.ꝙ ꝑ ſtatutū poteſt induci ꝙ ī criminalib⁹ procedat᷑ die feriato in honorē dei. Jtē videtur ibi caſus in.d.l.ꝓuinciarū.ꝙ quādo cōſtat clare malefactorē condēnatū ⁊ exbānitū eſſe illū qui in fortia ē deductus nulla debet ſibi dari dilatio ad faciendū aliquā defenſionē. ꝓ hoc facit optime.ff.de pactis.l.ſiquis forte.§. ſunt quedā. aſſeſſores tamē practicant vt ipſi fateant᷑ ad banchā ſe eſſe illū qui reptus eſt exbannit⁹ ⁊ condēnat⁹ ⁊ cōmuniter dant ſibi terminū triū dierū ad faciēdū ſuā defenſionē. ⁊ bene faciūt quia eſt poſſibile ꝙ haberet inſtrumentū reſtitutōnis ⁊ indulgētie. tamē in malefactori

bus notorijs nõ eſt hec dilatio tribuẽda. Bart. aũt i.l.i.
ff. de ferijs. dicit. querit glo. nunquid partes poſſent renũ
ciare teſtibus. ⁊ determinat ꝙ ſic. ⁊ eſt caſus in.c.ſup litte
ris. ⁊ melius in.c.tuis. de alijs ſolennitatibus. ⁊ de litis
ꝯteſtatõe ⁊ libelli oblatiõe ⁊ ſi. dic. ut. C. de litꝫ ꝯteſt.l.i. ⁊
aut. offerat᷑. ⁊ extra de offi. deleg.c. de cauſis. ⁊ p Jo. an.
i.c.fi. de re iudi. a l s. c. cũ cauſaꝫ. in. vi. ⁊ p Inno. extra de
teſti. c. cũ cãm. qd̕ capitulũ facit ꝙ dicta teſtiũ nõ legitime
examinatoꝝ pñt cõſenſu partiũ approbari. ⁊ Guil. in.l.i.
⁊ aut. offerat᷑. C. de li. ꝯteſt. Idẽ aũt Bart. in aut. iube
mus. C. de iudi. ſic dicit. aliqs renũciauit ꝓductiõi teſtiuꝫ
vel inſtrumentoꝝ. an hec renũciatio valeat. videt᷑ ꝙ ſic p
aut. iubem⁹. ibi in tex. allegatiõib⁹ renũciauit ⁊c̃. glo. ibi
determinat ꝯtrariũ ꝙ nõ valeat renũciatio. ⁊ d. aut. loq
tur in allegatiõib⁹ iuris. vide glo. que eſt vna noua glo. cõ
trariũ videt᷑ tenere in corpe. vnde ſumit᷑ aut. iubemus. ⁊
Ja. de are. tenet ꝯtra. ⁊ etiã canoniſte: ut extra de teſti.c.
de teſtib⁹. ⁊ illud quotidie obſeruat᷑ in iudicijs. ergo qs
poteſt renũciare ſuis ꝓbationibus. ſed extra iudiciũ talis
renũciatio nõ valet: ut no. in aut. ut ſine ꝓhi. ma. §. qꝛ ve
ro. ⁊ ideo illa pacta que quottidie apponũt᷑ in inſtrumẽ
tis que dicũt ꝓmittũt ꝙ ꝯtra inſtrumentũ non põt ꝓbari
niſi p aliud inſtrumentũ nõ valet: ut not. in. d. §. qꝛ vero.
Itẽ illud ꝙ glo. dicit ꝙ allegatiõib⁹ iuris nõ poſſit renun
ciari. intellige quantũ ad hoc vt ſibi vlteri⁹ nõ ſtatuat᷑ ter
min⁹ ad allegandũ. nec ſic imputet᷑ iudici. tũ talis renun
ciatio nõ ipedit qn lex ſemꝑ poſſit allegari qꝛ illis nõ põt
renũciari. ut.l. ornamentoꝝ. de auro ⁊ argẽ. lega. ff. de in
terro. acti.l. confeſſionib⁹. ff. de le.i.l. nemo põt. Bal. au
tem in. d. aut. iubem⁹. ſic dicit. An poſſit renũciari ꝓdu
ctioni teſtiũ vel inſtrumentoꝝ. dicũt quidã ꝙ nõ. qꝛ tex. i
corpe in. §. qꝛ vero. dicere videt᷑ ꝙ nõ noceat renunciatio
ſed didiciſſe teſtificata bñ nocet in teſtiũ ꝓductiõe. licꝫ nõ
noceat in ꝓductiõe inſtrumentoꝝ. ut extra de fide inſtru
mentoꝝ. c. cũ dilectus. ⁊ no. in. d. §. quia vero. ⁊. ff. de rei
ven.l. officiũ. Cõcludit ergo glo. ꝙ ꝓductioni teſtiuꝫ et in
ſtrumentoꝝ nõ poſſit renũciari. ſed Ja. de are. dicit cõtra
riũ. quia põt renũciari teſtib⁹ ⁊ inſtrumẽtis ac allegatiõi
bus tam facti ꝙ̃ iuris. nã põt qs renũciare iuri ꝓ ſe intro
ducto: ut.l. pe. C. de pac. nec põt penitere. ut. C. d̕ re. cre.
l. iuſiurandũ. vbi renũciat᷑ iuriiurando. licet ſit ſpẽs ꝓba
tiõis. Itẽ renũciantib⁹ actiões ſuas ⁊c̃.l. quero. §. ſi vẽdi
tor. ff. de edil. edic. ⁊ decretalis eſt exp̃ſſã que dicit renun
ciatiõem tenere in teſtib⁹ ⁊ inſtrumẽtis: ut extra de teſti
bus.c. de teſtib⁹: que renunciatio facta in cã ꝑncipali: no
cet ẽt in cã appellatiõis: ut extra de teſtib⁹. c. frat᷑nitatis.
qd̕ aũt dicit᷑ i. §. quia vero. i. v̕. ꝯcluſit. nõ intelligas de re
nũciatiõe ſed de vltĩa ꝓductiõe. nã ſicut in argumẽto vlti
mũ extremũ eſt ꝯcluſio. ita ibi vltĩa ꝓductio appellat᷑ cõ
cluſio ſm Ja. de are. Cy. hic dicit ꝙ iſta renũciatio facta i
iudicio tenet. ſed extra iudiciũ nõ valet: ut no. in aut. ut ſi
ne ꝓhi. ma. ere. ⁊ debi. §. quia vero. ⁊ ideo illa pacta que
in inſtrumentis apponũt᷑. ſ. ꝙ ꝯtra tale inſtrumentũ non
poſſit ꝓbari niſi p aliud inſtrumentũ ⁊ nõ p teſtes nõ va
let. qꝛ ꝯtra publicã vtilitatẽ ſm Cy. Bart. ⁊ Spec. in ti.
de teſti. §. fi. v̕. ſed pone. Sed Ja. bu. recitat hic opiniões
⁊ nõ firmat. Adde qd̕ no. in.l. fi. ff. de preto. ſtip. ſm Dy.
Itẽ adde ꝙ poſtq̃ teſtes ſunt ꝓducti vel iſtrumẽta poteſt
eis renũciari: ut. C. de fide inſtrumentoꝝ.l. iij. ⁊ hec vera
in cauſis ciuilib⁹. ſed in cauſis crimĩalib⁹ nõ põt renũcia
ri: ut no. ff. de pac.l. pactũ int᷑ heredẽ. facit qd̕ no. ff. de ap
pel.l. nõ tñ. Itẽ adde ꝙ qñ vtraqꝫ ps renũciat idẽ ẽ renũ
ciare ⁊ ꝯcludere in cã: ut no. in.c. fi. de reſti. in integrũ. in
vi. in nouella. ⁊ pleni⁹ p Archi. ⁊ lati⁹ p Jo. an. in. d. c. pa
ſtoralis. de cã poſſeſ. ⁊ ꝓprie. poſtq̃ ꝑtes nihil pñt allegar᷑
de iure vel de facto: ut dicit Inno. in. d. c. paſtoralis. all᷑.

⁊ intellige ꝓut de allegatõib⁹ loquit᷑ ꝙ nõ pñt de iure al
legare ſcilicet ꝙ tales allegatões trãſeant in actu iudicij.
nũq̃ꝫ eni poteſt claudi alicui qn poſſit leges allegare lꝫ fu
erit in cã ꝯcluſuꝫ: ut patet. C. de adulterijs.l. quãuis. ⁊ in
aut. ut cũ de appel. cogno. in ꝑn. ⁊ extra de fide inſtrumẽ
toꝝ. c. cũ iohãnes heremita. Jo. de Imol. in.l. cuſtodias.
ff. de publi. iudi. ſic dicit. an poſſit qs renũciari ꝓductõni
teſtiũ ⁊ inſtrumẽtoꝝ in cã ꝓſerti peccũiaria. recitat hic bal.
opi. nã dicit ꝙ in cã peccũiaria videt᷑ ꝙ poſſit renũciari.
p.l. ſi qs in ꝯſcribẽdo. C. de pac. ⁊ qꝛ nõ eſt res tãti ꝑiudi
cij ſicut in crĩali. Secũdã opi. recitat ꝙ poſſit renũciari et
nõ extra iudiciũ. ⁊ hãc ſeqt᷑ Bar. ⁊ Guil. in. d. aut. iube
mus. Et tertiã opi. recitat ꝙ nõ valet renũciatio. qꝛ videt᷑
renunciare defenſiõi que eſt de iure nãli qd̕ eſt imutabile
ex pacto: ut.l. ius agnatiõis. ff. de pac. ⁊ inſti. de iure nãli.
§. ſed nãlia. Sed certe hec vltima opi. nõ videt᷑ bona. qꝛ
ſm illã nõ debet poſſe renũciari. etiã i iudicio qd̕ eſt ꝯtra
capitulũ. de teſtib⁹ all᷑atũ. Bal. hic clare non decidit. ad
uerte ꝑmo qꝛ glo. in. d. aut. iubem⁹. videt᷑ velle ꝙ nõ va
leat renũciatio de teſtib⁹ neqꝫ de inſtrumẽtis. ⁊ idẽ videt᷑
velle glo. in. §. qꝛ vero. in aut. ut ſine ꝓhi. ma. coll᷑. vij. ſed
glo. in aut. ut cũ de appel. cogno. §. i. coll᷑. viij. videt᷑ velle
ꝙ valeat in inſtrumẽtis ſed nõ in teſtib⁹. Jo. de ligna. i.c.
ij. de ꝓba. tꝫ ſimpliciter ꝙ valeat pactũ ꝙ nõ poſſit ꝓbari
niſi p inſtrumentũ. licet glo. que reputat᷑ ſingularis tenue
rit ꝯtrariũ in. d. §. qꝛ vero. in aut. ut ſi. ꝓhi. ma. mouet᷑ p
regulã generalẽ. qꝛ qlibet debet poſſe renũciare ſuo fauo
ri ⁊ ꝙ ptes poſſint agere ꝙ i actis regrat᷑ ſcriptura neceſ
ſario: ut.l. ꝯtract⁹. C. de fide inſtrumẽtoꝝ. ⁊ bñ facit.l. te
ſtiũ. ff. de teſti. ⁊ qd̕ no. p glo. de cenſi. in.c.i. in. vi. ⁊ hanc
opi. tenet Azo. ⁊ Hoſti. in ſumma de renũciatiõe. §. que
pñt. v̕. quid de pacto. vbi dicit. Quid de pacto ꝙ tota die
creditores faciunt fieri ſpãle. videlicet ꝙ debitor nõ poſ
ſit ꝓbare ſolutionem niſi p inſtr̃m vel ſcripturã. an p tale
pactũ poſſit renũciari ꝓbatiõi teſtiũ. nõ videt᷑ hoc enĩ ius
qd̕ p teſtes ꝓbet᷑ ꝓpter cõem vtilitatẽ inductuꝫ ẽ. qꝛ vſus
teſtiũ frequẽs ẽ ⁊ neceſſari⁹. ff. de teſti.l.i. ꝑmo rñ. ergo ta
li iuri renũciari nõ ꝑt. ar. ff. de poſtu.l. quos ꝓhibet. ff. d̕
admi. tu.l. quidã decedẽs. ff. de opis liber.l. cerdonẽ. ⁊ ta
le pactũ ꝯtra legẽ ẽ. ut in aut. de teſtib⁹. §. licet duduꝫ. C.
de here.l. qñ. de cleri. peregri. c. tue frat᷑nitatis. qnimmo
peccatũ mortale videt᷑ inducere. ar. de crimine fal.c.i. ad
fi. dixit tñ Azo. ꝙ bene valet renũciatio. Jo. de imo. in.l.
fi. ff. de ꝑtorijs ſtip. ſup hoc ſic dicit. ¶ Ultimo tãgit hic
Bar. queſtionẽ quottidianaꝫ. ſi promitto ſtare tuo ſacra
mento vel tuo ſimplici dicto de dãnis ⁊ int᷑eſſe an talis cõ
uentio valeat. ⁊ an ꝑciſe debeat ſeruari. nã ſunt opi. vltra
montani dicũt ꝙ nil valet nec det᷑ materia delinquẽdi. d̕
quo p Cy. in.l. pe. C. de pactis. de epiſ. ⁊ cle.l. ſi qs in cõ
ſcribẽdo. ⁊ Spec. in ti. de proba. §. videnduꝫ. v̕. qd ſi ibi.
vbi idem in effectu tenet qd̕ vltramontani. Alia fuit opi.
Dy ꝙ ꝯuẽtio ꝑdicta valeat ⁊ ſtari debeat ſi eque dicat. ſi
autẽ inique poterit peti reduci ad arbitriũ boni viri ſm le
geꝫ ſi libertatẽ. de opis liber. ⁊ hãc videt᷑ ſeq Jo. an. i ad
di. ſpec. in. d. v̕. qd ſi ibi. Ray. hic dicit ꝙ opi. vltramon.
non eſt bona prout ipſe tenet in. d.l. ſi quis. vnde tenet cõ
uentionem valere ⁊ plus dicit ꝙ ſtabitur dicto eius nec
poterit peti reductio. licet Dy. aliter dicat mouet᷑ per.l.
iij. §. fi. de iureiur. iuncta.l. fi. C. de fideiuſ. dũmodo non
ſtatuat in infinitũ. per.l. videamus. §. iurare. ff. de iureiu
ran. ⁊.l. ſi finita. cũ ſi. de dam. infec. Nec obſtãt ſm eum
ll. allegate p Dy. quia loquũt᷑ quando ꝯfert᷑ tacite ⁊ vela
te in voluntateꝫ alteri⁹. ſec⁹ quando exp̃ſſe ut in caſu iſto
ar.l. fideicõmiſſã. §. fideicõmiſſum. ff. de le. iij. ⁊.l. fideicõ
miſſaria libertas. de fideicom. liber. Bart. autẽ in.l. fi. ff.
de preto. ſtip. dixit ꝙ licet dilatio teneat. tamen poſſuꝫ re

uocare dilatōem anteꝗ̄ declares ꝑ. l. iuriiurandi. C. de
reb⁹ credi. vbi dilatio iuramēti pōt renocari anteꝗ̄ ꝑ̄ste
tur: ⁊ tamē videť habere vim stipulatōis exquo fit apud
acta. ar. l. cum ostendim⁹. ð. fideiusso. tu. sed postquā de
clarasti inique declarasti. deberet recurrere ad arbitriū
boni viri ⁊ petere reductōem. quod intelligit siue ꝓmise
rat stare arbitrio tuo. ⁊ sic ꝑ vba importātia arbitriū bo
ni viri: siue simplici dicto tuo. ⁊ sic ꝑ vba importātia ue
ram voluntatē. quia tūc intelligiť exclusus dolus. l. credi
tor. §. lucius. ff. māda. ideo cū videať dolose arbitrare si
non declarat quod iustum ē merito postz pcti reductio.
Nec ob. quod habeť in. l. penul. ff. de arbi. quia dicit re
sponsionē patē ex ibi notatis. naz ibi loquiť quādo com
missio fit vt decidat sentētiando dubiū. vnde taliter non
pōt quis esse in re sua iudex vel arbiť. sed quādo factum
nō reuocať in dubiū ⁊ ps cōmittit se declaratiōi aduersa
rij simplr̄ fiende nō ꝑ viam sentētie. Ratio. illud nō ꝓhi
bet vt ibi patet. vt. l. iij. C. de doꝝ ꝓmis. Et nō bene hoc
dictū Bar. quod videť velle ꝙ quādo vba referuntť ad
aduersariū nō sit in effectu differētia. an vba sint impor
tantia arbitriū boni viri: an nudam voluntatē. quod est
singulare notandū. ⁊ idem vī voluisse Inno. in. c. sane.
⁊. c. veniēs. de re nūcia. vbi tangit quādo quis se submit
tit gratie mīsicordie alicuiꝰ aduersarij. nam nisi gratiam
⁊ mīsicordiā reportet debet reponi in ꝑ̄stinū statum. qḋ
ē mēti tenēdū. Et dicit Ang. in seipo practicasse i assum
ptōne certe pecunie a cōmunitate quadā. forte. n. assum
ꝑsit illam ꝓmittendo ꝙ staret gratie ⁊ mīsicordie sue in
facto interesse dicte pecunie. quādo autē dicta vba refe
runtť ad tertiū. non ē dubiū ꝙ ē differētia an sint verba
importātia arbitriū boni viri: an liberā voluntatez. ꝑ. l.
si sic. de lega. i. ⁊. l. si societatē. §. arbitroꝝ. ff. pro socio. ⁊
potest esse ratio diuersitatis. quia tertiꝰ non fit suspectus
exquo nō declarat ad suū commodū. ideo licet declarat
aliter bonꝰ vir stari tamē debz eius dicto: nisi in eo argu
atur dolꝰ. quia tunc ꝑ̄sumptiue argueretť quando nimis
maguꝰ esset excessus. ar. l. omnes. §. lucius. ff. que i frau.
credi. ⁊ nō. Bart. in. ð. §. arbitroꝝ. Sed quando quis
declarat ad ꝓpriū commodū est magis suspectus. iō tūc
facilius ꝑ̄sumiť dolꝰ eoipso ꝙ quis nō declarat vt bonꝰ
vir. Ray. tamē sensit contrariū. ut patet ex his que supe
rius dixi. Angelꝰ vero in. l. fina. ff. de ꝑ̄to. stipul. dicit ꝙ
si iusta causa reuocādi interuenit. puta quia ē effectꝰ qui
dam ribaldꝰ ⁊ homo infamis vite: tunc poterit renocari
cōuentio antequā sit facta declaratio. ꝑ. l. cū quis. ⁊ ꝑ. l.
cū cornelius. ff. de soluꝫ. alšs secꝰ. Et respōdit ad. l. siquis
iusiurandū. ꝙ ideo iuramentū delatuz reuocať propter
causam emergentē de nouo. quia supuenerūt deferēti ꝓ
batōnes. alšs nō esset locus penitētie. allegat. l. si nō fuit.
ff. de iureiurā. ⁊ ibi de hoc ꝑ Guil. ſm eum. ⁊ aliter non
respōdit ad dictā. l. cū oñdimuſ. Sed potes dicere ꝙ illa
modicū facit cōtra Bar. quia loquiť quādo quis apud
acta passus est se scribi ꝑ fideiussore ⁊ pro pupillo vel ꝓ
republica. qui fideiussoꝛ cōsueuit se ꝑ stipulatōnem obli
gare. l. blandicijs. de fideius. ⁊ est speciale ibi fauore pu
pilli ⁊ reipublice. ut no. ꝑ Bar. que ratio cessat in casu
ꝑ̄dicto. ⁊ etiam actus delatiōis nō est actus qui sui natu
ra stipulatōe egeat. vnde puto Angelū bene dixisse. ⁊ ẜz
dictū eius limitandū dictū By. Credo tamē dicit Jo. ꝙ
in dicta. l. siquis iusiurandū. nō procedat respōsio Ang.
quia nō videť ibi ꝙ de nouo emerserit ꝓbatio: immo po
tius fuerit oppositū. quia nil ꝓbauit sed bene allegabat
ꝙ volebat ꝓbare. ⁊ forte etiā dicebat de nouo supuenisš
se: tamē illud non ꝓbat nec erat necessariū illud probari
quia locus erat penitētie ante prestitum iuramentuz.
¶ Nūc redeamus ad dicta Jo. de imo. in. l. custodias.

vbi continuādo dicit ꝙ Jaco. de bel. tenuit opi. positaz
in dicto. §. quia vero. vt sine ꝓbi. ma. ⁊ ꝓbať etiā in auť.
iubemus. ⁊ Jaco. bu. ibi. ⁊ Jo. and. in. c. si diligenti. su
per ꝑ̄ma glo. ad finē de fo. competē. Specu. in ti. de pro
batio. §. videndū. vš. sed pone. refert tres opinio: Una
est ꝙ pactū non valeat. alia est ꝙ valeat. tertia est ꝙ īspi
ciatur qualitas ꝑsonarū. arg. ff. de eden. l. siquis ex argē
tarijs. Potes cōcludere. ꝙ aut apponiť pactum extra
iudiciū ꝑ quod renūciať productōni testiū ⁊ agiť ꝙ non
fiat probatio nisi per instrumentū: ⁊ tunc licet sint opini
ones: verioꝛ tamē videť opinio Azo. ⁊ Hostiē. quam in
effectū sequiť Jo. de ligna. ꝑ suas ratōes. Nec obstat ꝙ
pactū contra publicā vtilitatē nō valeat. quia nō reperi
tur lex exꝑ̄ssa que dicat probatōes testiū ad publicaz vti
litatem tendere seu propter publicam vtilitatē inductas
⁊ bene dicit lex ꝙ vsus testiū est frequens ⁊ necessarius
in iudicijs. ut. l. ij. ff. de testibꝰ. ⁊ ꝙ probatōnis facultas
non est angustanda. l. quoniā. in fin. de hereticis. Pro
pterea dicta iura possunt intelligi quādo per partes nō
agitur ꝙ requirať scriptura in actu. possunt tamen hoc
agere ut est dictū. ⁊ pro hoc bene facit dicta. l. testiū. ⁊ ꝓ
hoc etiam facit. quia licet appellatio fuerit valde expedi
ens ⁊ necessaria. ut. l. i. ff. de appella. tamē appellationi
potest renūciari. ut. l. fina. ad finē. C. de tempo. appell.
Facit quod habeť in. l. i. §. penul. ff. qui ⁊ a quibꝰ. ⁊ pro
hoc etiā facit. quia si simpliciter dicta ratio attenderetť
scilicet quia cōtra publicā vtilitatē non debet posse renū
ciare etiam in iudicio. quod est cōtra dictū. c. de testibꝰ.
An aūt in iudicio possit renūciari productiōi testiū. vide
tur ꝙ sic. ut dicto. c. de testibꝰ. In contrariū videť casus
in auť. de testibꝰ. §. quia vero. colla. vij. ⁊ facit quod no
tat glo. in auť. ut cū de appella. cognos. §. i. potes dicere
sequēdo Barto. in auť. qui semel. C. de probati. ꝙ aut
cōclusum est in causa: ⁊ absq̧ dubio tenet talis renūcia
tio. Post conclusiōez adde ꝙ nō poterūt produci nedū
testes nec etiam instrumēta. ut est textꝰ in. c. cū dilectus.
extra de fide instrumētoꝝ. nisi forte beneficio restitutio
nis in integrū pars posset iuuari. vel nisi forte ẜm legem
seruata solēnitate. auť. qui semel. Interdū nō est cōclu
sum in causa: ⁊ tunc tenet renūciatio quo ad testes quos
potuit producere. ⁊ sic loquiť. c. de testibꝰ. sed nō exten
ditur talis renūciatio in dubio ad testes quos ignorabat
posse ꝓducere dū tamē non audiať nisi prius seruata so
lennitate. de qua in dicta auť. qui semel. ⁊ sic loquiť. ð.
§. quia vero. prout etiaz ibi innuere videť littera si bene
ponderetť. Et ex predictis patet ꝙ si cōstaret de mēte re
nūciantis ꝙ vellet ex toto omnibus testibꝰ renūcare. ꝙ
tūc forte ampliꝰ non audiretť. ⁊ sic facit pro his que dixi
circa pactū quod fit extra iudiciū de nō probādo ꝑ testes
An aūt quis possit renūciare probatōi fiende per instru
mentū. Conclude ꝙ si sit pactū extra iudiciū quod non
possit probari per instrumētū forte tenebit. sicut in simi
li. š. dixi de testibus. argu. l. in exercendis. C. de fide in
strumētoꝝ. si aūt fieret in iudicio multo fortiꝰ idez videť
⁊ eoipo ꝙ concludiť in causa eoipo videť renūciari pro
ductōi instrumentoꝝ. ut in dicto. c. cū dilectus. An aūt
siquis renūciat in causa ꝑ̄ncipali productioni testiū et in
strumentoꝝ extendať renūciatio ad causam appellatio
nis. Dic ut ꝑ Bar. in. ð. auť. qui semel. ⁊ ꝑ Inno. in. c.
cū venissent. ⁊ in. c. intimauit. extra de testi. Quid aūt si
quis renunciat ꝓbatōi testiū ⁊ instroꝝ ⁊ voluit solū stari
debere sacramēto aduersarij. de hoc fuit dictū. š. ⁊ ð hoc
etiā hī ꝑ Bar. in. l. theopōpꝰ. de do. ꝓleg. ẜz sup hoc pū
cto Ludo. in suis dictis in lra. ꝑ. in dicto qḋ incipit. ma
gnū ē dubiū. sic dicit. magnū ē dubiū an valeat pactuz ꝑ
qḋ qs se astringit ad certū genꝰ ꝓbatōis. gl. i auť. iubemꝰ.

C.de iudi.ꝛ in aut.ut ſine ꝓhi.ma.debi.ꝛ cred.§.qꝛ ve
ro.ꝛ p canoniſtas in.c.ij.de ꝓba.Si autē interuenit iura
mentū conuentio eſt valida.ꝛ iurans nō poteſt ꝓbare ni
ſi ſm qͦd ſe aſtrixit.mō pone ꝙ vnus iurauit ſe non ꝓba
turū niſi per inſtrumentū ꝛ non habꝫ inſtrumētū.an erit
dare aliqͦd remediuꝫ ꝙ iſte poſſit ꝓbare p teſtes.dic ꝙ re
mediū eſt ꝙ iudex ex officio ſuo etiā parte nō petēte illos
teſtes facit examinare.dictū eſt ſingulare Spec.in ti.de ꝓ
ba.§.nunquid.v.ſed quid ſi debitor.ꝛ dicit Jo.d Jmol.
in.c.cū cōtingat.ꝙ ſi lex vel ſtatutū requirat ſcripturaꝫ ad
ꝓbationē ꝙ hoc locū habet vbi nō eſt interpoſitū iuramē
tum.ſed vbi eſt appoſitū iuramentū maxime coraꝫ iudice
eccleſiaſtico poterit ꝓbari iuramentū p duos teſtes.ꝛ iu
rans cōpellitur ad obſeruantiā ipſius iuramēti.p.c.cū lay
cus.de foro ꝯpeten.in.vi.qͦd dicit ſumme notandum et a
nemīe tactū. Et ꝑdicta faciūt ad ꝯſuetudinē Neapolita:
que vult ꝙ dos ꝛ quarta nō poſſunt peti niſi p iſtrumētū
Jdem etiā Ludo.in.l.admonēdi.ff.de iuriurā. ſic dicit.
Pone ꝙ lectura pylei.i.l.admonēdi. vera ſit.ſumit bar.
ex ea ibi vnū qͦd eſt ſingulare ſꝫ eū ꝙ licet poſt ꝯcluſionē
in cauſa nō poſſunt inſtrumenta ꝓduci:ut in.c.cū dilectꝰ.
de fide inſtrumentoꝝ.tamē hoc eſt veꝝ niſi iſta inſtrumē
ta ſint nouiter reperta.quoniā tunc ꝛ poſt ꝯcluſionē i cau
ſa ꝓduci poterūt:ut ibi i lectura pylei.no.ꝓbaᷣ.ꝛ ꝙ ſint
nouiter reperta ſtatur ſm eū iuramento ꝓducētis p.c.pa
ſtoralis.extra de excep.qui tex.ſm eū ad hoc eſt notādus
tu aduerte ꝙ plura ſunt in hoc addenda. Primo eniꝫ in
quantū dicit ꝙ poſt ꝯcluſionē in cauſa nō poſſunt inſtru
menta ꝓduci. Adde hoc tūc verū etiā ſi illa nō ad ꝓban
dū ꝓducunᷣ.ſed etiā ad declarandū alia inſtrumēta ante
ꝯcluſionem ꝓducta.qm̄ nedū ꝙ nō admittanᷣ inſtrumē
ta ꝓbantia.ſed nec admittunᷣ publicoꝝ inſtrumentoruꝫ
declarationes.ut eſt caſus no.extra de reſti.in integruꝫ.c.
auditis. Secūdo adde ꝙ hec ſua doctrina per.c.cum dile
ctuſ.fallit. Primo in cauſa criminali in qua etiaꝫ poſt cō
cluſionē in cauſa inſtrumēta ꝓduci poſſunt:ut eſt caſus ſꝫ
eū no.ibi in.l.diui fratres.ff.de pen. Secūdo fallit niſi i
cauſa pupilli publica vel eccleſie.quia ſi fauore iſtoꝝ ꝓdu
ci poſſunt inſtrumēta de nouo reperta poſt ſententiaꝫ ad
eius retractationē:ut.l.impatores.de re iudi.ꝛ.c.inᷣ mo
naſteriū.e.ti.in glo.fi.multomagis dicendum ꝙ poſt cō
cluſionē in cauſa poſſunt ꝓduci ꝛ ante latā ſentētiā. Ter
tio fallit niſi iudex ex aliqua iuſtiſſima cauſa moueretᷣ ad
petendū aperte ꝙ inſtrumēta ꝓduceret:ut no.Spec.i ti.
de renunc.ꝛ ꝯclu.§.i.v.ꝛ ſcias.ar.l.vbicūqꝫ.ff.d interro
ga.act.ꝛ refert Bal.in.l.i.ad fi.C.ſententiā re.non po.
Quarto fallit in pupillo: rpublica ꝛ eccleſia q.producerᷣ
poſſunt prius tamē reſtitutiōe in integruꝫ iplorata:ut.d.
c.auditis.nec eſt iſta quarta fallētia ſupflua per ea que.ſ.
dixi in ſecūda.quoniā ibi dicta loquūᷣ de inſtrumētis de
nouo reptis.nos aūt loquimur de his que de noua reper
ta nō ſunt.quo caſu vendicāt ſibi locū que tūc dixi. Ultio
fallit niſi ꝓducanᷣ iſtrumēta de nouo celebrata ꝓpᷣ que
nō explicata ſnīa intenderēt ptes a lite recedere qn etiam
poſt concluſionē in cauſa ꝓducta iudex tenetᷣ admittere
ut expſſe ꝓbaᷣ in.l.i.§.vnde queritᷣ.ff.de no.op.nunc.
Jtē poſtremo fallit illud in cauſis ſummarijs.que agitan
tur ſine figura iudicij.quoniā in illis ad inſtantiā ptis etiā
poſt ꝯcluſionē in cauſa pōt iudex interrogare.pteꝫ aduer
ſam.an inſtrumenta habeat ꝛ cogere eā ut illa ꝓducat:ut
eſt glo.ſingularis.in cle.ſepe.in verbo interrogabit.de v
bo.ſig.licet in cauſis ordinarijs ꝛ que habēt in ſe ordina
tā telā iudicij nō poſſet iudex ad partis inſtantiā hoc face
re.per no.in.c.cū iohānes heremita.de fide inſtrumētoꝝ
ꝛ in.c.per tuas.extra de teſtibꝰ. Dubiū tamē eſt an poſſit
ex ꝓprio officio.ꝛ de hoc.j.dicetᷣ.in fi. Secūdo attēde ꝙ

inquantū.ſ.dictum eſt ꝙ iuramēto partis eſt ſtandū ꝙ i
ſtrumēta ſunt de nouo reperta allegando.ca.paſtoralis.
de excep. Adde ꝙ idē ꝓbaᷣ in.c.nulli liceᷣ.ꝛ.c.ut circa.
de elec.in.vi.venit tamē hoc dupliciᷣ limitandū. Primo
niſi ipa pars in ꝓductiōe dictorū inſtrumentorū poſt con
cluſionem in cauſa productorum his ſuo iuramēto ꝓbaue
rit illa nouiter eſſe reperta.quoniā tunc ſi certū inſtrumē
tum ducere velit ꝛ intendat p iuramentū id nouiter reptū
nō admittiᷣ ad iurandū.quoniā iuramentalis probatio
plenā ꝓbationē inducens in eodem facto ꝛ ab eadeꝫ par
te non admittitur niſi bis.ꝛ ad hoc.l.fi.in fi.d bo.aucto.
iu.po.qui tex.in hoc non eſt alibi iudicio meo. Secundo
fallit niſi reperiatur hunc ſemel iuraſſe falſo quid iuraſſet
quoniā tunc ſemel periurus beneficiū probandi per iura
mentū admittit qͦd probo per tex.c.paruuli.xxij.q.v.ꝛ il
le canō eſt ad hoc no. Tertio adde ꝙ hoc ꝑncipale dictū
Bar.ſumptū ex doctrina pylei.nō videtᷣ ꝓcedere.ꝛ hec
primo ꝓbo ex doctrina eiuſdē Bar.in.l.ſi mater.§.hoc
iure.in fi.verboꝝ ſuorū.ff.de exceptiōe rei iudi.per glo.in
l.ſi rem.§.fi.ff.de euic.per id qͦd apparet poſt ꝯcluſioneꝫ
in cauſa perinde eſt ac ſi apiret poſt ſententiaꝫ.ſed ſi poſt
ſententiā inſtrumenta nouiter reperta apparent non poſ
ſent illa produci ad retractationē ipſius:ut.d.l.ſi ſb ſpē.ꝛ
d.l.imperatores.ergo neqꝫ poterunt produci poſt conclu
ſionem in cauſa.ſed ſi loquamur in his inſtrumētis que
produci poſſunt in cauſa appellationis a ſententia.iſtud
idem clare probatur ꝙ verū eſſet dictū Bar.fruſtratoria
eſſet deciſio.l.per hanc.C.de tempo.appella.ꝛ.c.fraᷣni
tatis.extra de teſtibus.dicens ꝙ non productum in cauſa
ꝑncipali poſſum producere in cauſa appellationis.quoni
am nō ex alio credendū eſt deciſionem illam emanaſſe ni
ſi ut ea que reperta ſunt nouiter poſt concluſioneꝫ in cau
ſa ꝛ inſtantia principali cum produci non poſſunt.produ
cantur autem in cauſa appellationis.nec vos moueat ꝙ
poſſetis dicere ꝙ per doctrinaꝫ doc.poterunt produci in
cauſa appellationis ea que non fuerunt nouiter reperta.
ſed ea etiam de quibus pars habebit noticiā ante conclu
ſionē in cauſa.ꝛ producere potuiſſet ſi voluiſſet.quoniam
hoc eſt falſum:ut declarat do. An.de bu.in.c.ad audien
tiaꝫ.lo.ij.extra de reſcriptis. dicens ꝙ dicta leguꝫ deciſio
locū nō habet in his in quibus negligēs fuit in cauſa ꝑn
cipali producere.ſed ſolū in his que producere nō potuit
aut reſpectu ignorantie.aut reſpectu impedimēti. Ultio
hoc probat.d.c.cū dilectꝰ.qm̄ nulla facta diſtinctiōe nouiᷣ
ꝛ nō nouiᷣ repertoꝝ ꝓhibet ꝓductionē poſt concluſionē
in cauſa. Adde ꝙ illud qͦd dixit Anto.de but.in alleg.c.
ad audientiā.do.Jo.de imol.ibidē dicit ꝙ de iure cōtra
riū videtᷣ verꝰ p regulā.l.p hanc.de tempo.appella.que
indiſtincte loquiᷣ licet forte tunc poſſet haberi conſidera
tio an teneaᷣ ad expenſas ille qui ſcienter obmiſit ſm ea
que habenᷣ in ſimili in.c.exceptionē.de exceptio. Jtē idē
Ludo.in.l.admonendi.querit.an poſt concluſionē in cā
iuramentū poſſit deferri in ſupplementū plene ꝓbatiōis
hec queſtio habet duas partes. Primo eſt an iudex ex of
ficio ꝓprio pte nō petēte poſt ꝯcluſionē in cauſa poſſit de
ferre. Secūdo an parte petēte poſſit poſt ꝯcluſionē defer
re.quo ad primā partē. Bal.videtᷣ variꝰ in.l.admonen
di.videtur indiſtincte tenuiſſe ꝙ ſic.per ea q̄ no. Spec.in
ti.de renūc.ꝛ ꝯclu.§.i.v.ꝛ ſcias.ꝛ idem in.l.i.C.ut q̄ de
ſunt aduo.ꝛ in.l.i.C.ſententiā re.nō po.dicens ꝙ vbi iu
dicem eqtas mouet pꝰ ꝯcluſionē in cā ex ꝓprio officio poſ
ſit ſupplē.ar.l.vbicūqꝫ.ff.de interroga.acti.ipe idē Bald.
i.l.i.ff.de iuretur.ꝛ i.l.i bonefidei.co.ti.vr̄ dicē ꝙ ex offō
ſupplē pt deferendū iuramētū ſolū ad declaratōeꝫ actita
toꝝ añ ꝯcluſiōeꝫ i cā.nō aūt ad aliqd nouiᷣ ꝓbandū.et ad
hoc qͦd no. Jnno.in q̄dā additōe quā facit pꝰ ꝯpilationeꝫ

opis in dicto.c.cū iohānes heremita. dicens ꝙ dicta re
gula. l. vbicū ꝗ. videtᷣ innuere ꝙ ex generalitate vbi etiā
poſt concluſiōem in cauſa poſſit iudex ex proprio officio
ſupplere. debꝫ intelligi ad declaratiōem iam actitatorū.
nō aūt ad aliquid nouiter inducendū. Sed ipſe idē bal.
in. c. i. in. §. idem ſi vaſallꝰ. ꝺ cōtrouer. inueſti. generalr̄
tenuit ꝙ poſt concluſiōeꝫ in cauſa nō poſſit hoc iuramē
tum deferri ꝑ ea que no. Inno. in. c. paſtoralis: ⁊ ſic ex q̄.
generalr̄ videtᷣ etiā iudicē includere. ⁊ ꝑ hoc facit qꝛ in
fra illa tempora tantū ⁊ non poſt: pōt iudex ex officio ꝓ
prio ſupplere infra que potuiſſet pars ſi voluiſſꝫ ex ſe fa
cere ſm glo. nō. in. l. filiuſſa. §. veterani. ff. ꝺ ꝓcurato. ſꝫ
poſt concluſiōem in cauſa nō poſſꝫ pars a iudice petere
ſibi iuramentū deferri ſm opi. Bar. ⁊ cōmuniorē. ergo
nec iudex ex officio ſupplēdo deferre poteſt. videtᷣ tamē
ꝙ verior ſit opi. illa ꝙ poſt concluſiōeꝫ in cauſa ipſe ꝺſer
re poſſit: ⁊ hoc ꝓpter gnālitatē tex. in. c. cū iohānes. dicē
tis ꝙ in quātūcūqꝫ ſit a ptibꝰ ꝯcluſum poteſt ipſe iudex
ſupplēdo interrogare ⁊ ſic a parte petere an iurare velit.
Nec obſtat dictū Inno. in. ꝺ. c. cū iohānes. dicentis ꝙ il
lud debet intelligi quo ad declaratōem actitatorū. qꝛ iā
illud reprobat dñs An. ibidē. ⁊ in. c. cū in cā. extra de iu
caſu: ⁊ in. c. i. de iudi. dicēs ꝙ nedū ad declatōem actita
torū ſed etiā ad ius partēs nouiter fundādū pōt iudex ex
ꝓꝓo officio poſt concluſiōem in cauſa interrogare. allē.
tex. in. l. gnālr̄. §. i. co. ti. ex quo tamē tex. licꝫ non multū
probetᷣ ſua opi. vt. j. patebit. ⁊ tamē videtᷣ verior ex gene
ralitate regule poſite in. c. iudicātē. xxx. q. v. ⁊ ex genera
li regula. ꝺ. l. vbicūqꝫ. ex his que no. Specu. in. ꝺ. §. ⁊ ſe
as. Nō obſtat quod no. Inno. in. ꝺ. c. paſtoralis. quia il
lud intelligitᷣ quo ad ptēs litigātes quibꝰ poſt cōcluſiōeꝫ
in cauſa videtᷣ clauſum os quomōdocūqꝫ ꝓbādi. vt. ꝺ. c.
cū dilectus. ⁊. ꝺ. §. quia vero. nō aūt quo ad iudicem. ꝑ
ꝺ. l. vbicūqꝫ. Nō obſtat glo. in. ꝺ. §. veterani. quia poteſt
dici ꝙ illa ſit falſa ꝑ tex. expſſum in. ꝺ. c. cū iohānes. et ꝑ
id quod notatᷣ extra de teſti. c. cum clamor. ⁊. c. per tuas.
Sed quo ad ſecūdā ptē que eſt. an pte petēte poſt cōclu
ſionē in cauſa poſſit iuramentū deferre. omnes tenēt cō
muniter ꝙ non. excepto Bar. de ſali. qui tenet ꝯtrariū.
ſed opi. cōmunis videtᷣ verior: quia quā rōne poſt conclu
ſionē in cauſa ꝓhibetᷣ ꝓductio inſtrumentorū. vt ē texꝰ
in. ꝺ. c. cū dilectus. eadē ratōne videtᷣ dici poſſe ꝙ ⁊ peti
tio delatōnis iuramēti: cū nulla poſſit penitꝰ diuerſitatis
ratio aſſignari. ⁊ quia ſi poſt concluſionē in cauſa videtᷣ
ꝓhibite ꝓductōes aliorū teſtiū. vt. ꝺ. §. quia vo. ad fineꝫ.
ergo ſimilr̄ petitio ꝙ ſibi pti deferatᷣ iuramentū. quia iu
rando de pte efficitᷣ teſtis in ꝓꝓa cauſa. vt eſt tex. in. l. fi.
C. de fideicōmiſ. nec obſtant ratōnes Bar. de ſali. quia
inquantū dicit ꝙ hec petitio delatōis iuramēti nō videtᷣ
niſi poſt concluſionē in cauſa poſſe fieri ex quo neſcit an
pars an expediat ſibi iurari. ⁊ hoc male dicit. quia cum
ante concluſionē in cauſa fiat publicatio teſtiū ex q̄ poſſꝫ
pars cōphendere an expediat ſibi iurare videndo an
teſtes ſui plene vel ſemiplene ꝓbauerint: merito ⁊ ante
concluſiōem in cauſa hec petitio fieri poteſt. Preterea
dicit cōtra caſum. l. quā alleg. ad fundamētū intentōnis
ſue opi. ſed. ꝺ. l. gnālr̄. vbi expſſe dicitᷣ iuramētuꝫ omne
ſiue in ptibꝰ ſiue a iudice ꝺlatū poſſe a ꝓncipio medio ⁊
fine tūc pſtari. ⁊ ſic poſt atteſtatōes publicatas ⁊ ante cō
cluſionē in cauſa. Non ob. ꝺ. l. generalr̄. §. i. quoniā illa
vt pꝫ ex ordine lr̄e ꝓſupponit ꝙ lꝫ poſſit poſt cōcluſiōem
in cauſa iurari: nihilominꝰ ante petitū fuerat deferri. vt
pꝫ dū dicit forma lr̄e. omne ergo iuramētuꝫ ſiue a ptibꝰ
ſiue a iudice illatū fuerit an i ipſo iudicio: aut i medio litꝭ:
aut vſqꝫ ad diffinitiuaꝫ dari debeat. ⁊ ſic patet in verbis
illis illatū fuerit q̄ hūt tractū in pteritū ꝙ ipm iuramētū

petitū fuerat deferri ante ꝯcluſionē in cauſa: licꝫ poſtmo
dū ex vi ꝓcedētis ꝺlatōis iurari poſſit. Nec ob. ſi dicatᷣ.
ꝙ iurari non poſſit poſt ꝯcluſionē in cauſa tanꝙ̄ ex inter
uallo poſt delatōem iuramēti. vt. l. nō erit. §. fi. ff. de iur
iurā. quoniā dici poteſt ꝙ. §. ille locū habet in iuramēto
volūtario ⁊ iudiciali. ſecꝰ aūt in neceſſario vt recte intelli
gēdo videtᷣ ꝓbari in. §. idem eſt. Nec ob. ſecūdū ſunda
mētū dū dicit ꝙ ſi poſt ꝯcluſionē poſſit iurari. ergo eodē
modo poteſt iuramētū deferri. quia hoc eſt falſum vt pꝫ
in exceptōe dilatoria que lꝫ poſſit poſt litis conteſ. ꝓbari.
tamē nō poteſt poſt litis conteſ. opponi: cū ꝓꝰ opponi de
beat. vt. l. exceptōem. C. ꝺ ꝓba. ⁊. l. pe. C. ꝺ excep. In no
ſtrū cāu poſſꝫ ſaluari opi. ſali. ſ. eo cāu q̄ ꝓceſſus ē ſumma
rius. qꝛ tūc poſt ꝯcluſionē in cā etiā ad petitōem ptis pōt
iudex ſupplere. vt eſt glo. ſin. in. ꝺ. clemē. ſepe. ꝺ vb. ſig.
in vſi. interrogabit.

An exceptōi non numerate pecunie renūciari poſſit.

s Uperest ut videamus. An ex
ceptōi nō numerate pecunie poſſit renūcia
ri. Bar. in. l. ſi ex cautione. C. ꝺ nō nu. pe.
ſic dicit. Quero vtrū poſſit renūciari exceptōi nō nume
rate pecunie. glo. dicit ꝙ ſic quantū ad hoc ꝙ ꝑ oppoſiti
onē huiꝰ exceptōis non grauabitᷣ actor onere ꝓbandi pe
cuniā non eſſe numeratā poteſt opponere exceptōeꝫ do
li vel in factū ſicut dicimꝰ poſt bieniū. C. ꝺ ꝯdi. ob tur.
cām. l. i. ⁊. l. in ꝯtractibus C. ꝺ non nu. pe. Nicolaꝰ de nat.
diſputauit iſtaꝫ queſtionē. ⁊ inter alia dicit. quādoqꝫ ob
ligatio eſt ꝯcta litteris: ⁊ tunc infra bienniū non eſt nata
ciuilis obligatio ſm opi. gloſarū noſtrarū. ⁊ no. idē bar.
in. l. cū quis. C. de iu. ⁊ fac. igno. ergo non eſt nata actio
que oritᷣ ex obligatōe ciuili ⁊ nāli. vt inſti. ꝺ. obli. in ꝓn.
⁊. l. licet. §. ea obligatio. de ꝓcurato. Si aūt non ē nata
renūciatio iſta non eſt modus inducendi obligatōeꝫ vel
producendi actionē. ergo talis renūciatio nihil operatur
idem ſi obligatio eſſet ꝯcta verbis per ſtipulatōem. arg.
C. de non nume. pecu. l. cū libera. Sed ſi aliquis ageret
ex obligatōne contracta re per numeratōem: ⁊ ad eaꝫ ꝓ
bandā induceret confeſſionē: tūc iſta renūciatio poſſꝫ ali
quid operari ſm glo. ita dicit dominꝰ Nicolaꝰ. hec opi.
non placet Bar. quia licet intra bienniū non ſit nata ci
uilis. in veritate tamē nata ꝓſumitᷣ donec opponatᷣ exce
ptōni. ideo. ꝺ. l. ex cautōe. reqrit ꝙ exceptio opponatur
in ſti. ꝺ excep. ꝑ totū. Si. n. actio non eēt nata exceptioni
locꝰ nō eſt. ⁊ ꝙ ideo dicit Bar. ꝙ ſm ꝙ doc. nr̄i dicūt ꝙ
huic exceptōi nō poſſit renūciari. eadē. n. fragilitate qua
inducitᷣ ad ꝓmittendū: eadē inducitᷣ ad renunciādū. tan
ta enim eſt fragilitas debitoris querētis pecuniā ꝙ facit
inſtrumentū creditori ergo ⁊c. ar. l. ſi mulier. C. ad vell.
⁊. l. doli. §. diuerſum. ff. ꝺ noua. Ad idem facit. C. de pa
ctis pigno. l. fi. Non ob. l. cū fidē. C. ꝺ non nume. pe. qꝛ
ibi ex poſtfacto videtᷣ approbari ꝯctum ⁊ renūciare exce
ptioni. ſed in ipſo contractu non poſſet. Similr̄ videmꝰ i
pacto. l. commiſſorie. in pignoribꝰ. ꝙ ab inicio ipſo non
valet: ſed valeret ſi fieret ex poſtfacto. vt. l. ticiꝰ. ff. ꝺ pig.
actio. de quo ꝑ eūdē Bar. in. l. ſi quis. alˢ calipodiuſ. de
ſolu. ſi tamē in renūciatōe interuenit iuramētū: tūc idem
Bar. in. l. fi. C. ꝺ non nu. pe. dicit. ꝙ ſiquis in inſtrumē
to renūciauit exceptiōi non numerate pecunie: ⁊ poſtea
iurauit non cōtrauenire certe ꝙ tūc videtᷣ ꝙ non poſſit
iſtam exceptōem opponere. quia veniret contra factum
ſuum. puto tamē ꝙ ſi ſoluerit poterit repetere. ſicut dici
mꝰ de debitore qui iurauit ſoluere vſuras. extra ꝺ vſu.
c. debitores. Bal. aūt in. alleg. l. ſi ex cautione. ſic dicit.

Querit glo. vtrū ille qui renūciet exceptioni nō nu. pec. poſſit illā opponere. ⁊ in hoc ſunt opi. quidā dicūt ſimpliciter ꝙ nō. quidā dicūt ſimplr ꝙ ſic. quidā tenēt ꝙ tenet renūciatio quantū ad releuādū agentē ab onere ꝓbandi ſed nō quātū ad excludendū reū a facultate ꝓbādi oppoſitū. pͥmi fundat ſe ex regula qua cauet̃ ꝙ pōt renunciari exceptionib⁹ ꝯpetentibus ⁊ ꝯpetituris: ut. ff. ſi qs cautio. l. ſed ⁊ ſi qs. §. queſitum. hoc ſic probat̃. creditoꝛ qui recepit ꝯfeſſionē videt̃ ꝓmittere futurā numerationē. C. de dotis ꝓmiſ. l. ſi volūtate. ſed a ꝓmiſſiōe ſemp poteſt quis liberari p pactū: ut. ff. de pac. l. ſi vn⁹. §. pact⁹ ne. ergo ⁊c̃. Creditoꝛ a neceſſitate numerādi pōt abſolui. ad hoc etiā facit regl'a generalis. C. de pac. l. pe. Sʒ ꝓ ſecūda opi. facit qꝛ iſta renūciatio habet cām finalē de futuro. C. de nō nu. pe. l. fi. ff. loca. l. quero. §. int̃ locatoꝛē. ⁊ defect⁹ cauſe finalis obligatoꝛie reū abſoluit ab impetitione actoꝛis: ut ff. de opis liber. l. ſi libert⁹ ita. vn̄ per talē renūciationem nō auget̃ effect⁹. facit qd̓ no. ff. de v̓. ob. l. triticū. Preterea ſicut ſe hʒ cautio iformis ſic cautō formiſ ex defectu forme i. cauſe. ſʒ cautio īformis nō obligat ḡ nec cautio queſito coloꝛe forme in qua deficit eſſentialis ſubſtantia: ut. ff. de cōſti. pc. l. fi. ſed ꝓ alia opi. que dicit renunciationē opari ſolo reſpectu ꝓbatiōis facit qꝛ ꝓ hoc emanauit ⁊ reus ſe aſtrinxit ꝓ hoc. ⁊ certū eſt ꝙ quis ſe aſtringēdo poteſt. releuare aduerſariū ab onere ꝓbandi. extra de ꝓbatiōib⁹. c. licet cām. doc. cōiter tenēt ꝙ vbi pͥncipalit̃ elidit̃ iuris p̄ſumptio ibi ⁊ renūciatō ſimilit̃ elidit̃. ⁊ hoc tenet. Pe. ⁊ pleni⁹ explicat hic Nico. de mat. ſic dicēs circa hūc articulū qui ē̄ſt de renūciatiōe hui⁹ exceptiōis. nō credo ꝙ renūciatio huius exceptiōis que fit in iſtrumēto debiti quo quis cōfitet̃ ſe debere aliqd ex cā mutui faciat obligatōeʒ efficacē ad agendū ſi agat̃ ex ſola litterarū vl̃ verboꝝ obligatione. nec tollat hanc obligatōʒ qd̓ in ꝯuincibili ratiōe ꝓbo. nā certū eſt ꝙ p talē ꝯfeſſiōeʒ ⁊ ſcripturā naſcit̃ lr̄aꝝ obligatio. de q̄ dicit̃ iſti. de lit. ob. q̄ nō eſt efficax ad agendū añ biennū. vn̄ renūciatio hui⁹ exceptiōis nō pōt facē efficacē obligatiōeʒ q̄ de ſui nā eſt inefficax. qꝛ hic non eſt mod⁹ faciēdi obligatōeʒ efficacē ſicut qn̄ vēdo fundū p. x. ⁊ renūciatio petitōi p̄cij nō tenet vēditio. ut. ff. de ꝯtrahē. emp. l. ſi qs vēditiōis. Itē cū re debet obligatio formari vl̃ īpleri nō tʒ renūciatio ne res interueniat qꝛ īpoſſibile eſt ꝙ ſepata forma a mā obligationē ꝓducat. ⁊ iō renunciatio ꝯiūcta cū ꝯfeſſiōe lʒ intelligat̃ ſm nām obligatōnis īplicaret ꝯdictiōʒ. ⁊ eſſet ꝯ naturā ſubſtantialē act⁹. ſed qꝛ agnitio debiti ⁊ fides veri p̄iudicaret ſm Nico. mat. cuius eſt iſta ſn̄ia lʒ v̓ba nō ſint oīa ſua. ⁊ hec ē v̓itas qꝛ facilitas añcedētis inducit facilitatē ꝯſequētis. ⁊ in eodē inſtāti tpis ī quo nō repetit̃ niſi vni⁹ anni mot⁹. ⁊ vna facilitas. ar. C. ad vell. l. ſi mlr. ¶ Utrū p ſtatutū poſſit tolli exceptio nō nu. pec. videt̃ ꝙ nō. qꝛ p hoc induceret̃ creditoꝛ ad delinquendū: ut. l. illicitas. ī pn. de offi. p̄ſi. In ꝯriū videt̃ nam exceptio nō nu. pec. eſt de iure ciuili. ergo pōt tolli p aliud ius ciuile vl̃ mūicipale: ut no. ff. de iniur. l. nec ex p̄toꝛio. Solutio. aut loq̄ris quo ad foꝝ laycale. aut quo ad forum ep̄ale. aut q̄ ad foꝝ penitentiale. ſi quātū ad foꝝ laycale ⁊ tenet ſtatutū ⁊ eſt ſeruandū. facit. l. ij. in fi. C. de ꝯſti. pec. nō ob. ꝙ ſtatutū dicat̃ eſſe quoddā pactū: ut no. ī Rica. de decre. ab or. fa. qꝛ illud p ſimile dicit̃ non ꝓprie. lʒ enī ſtatutū ſit ꝯſenſus ciuiū. tn̄ eſt ꝯſenſus non ſimplex ſʒ lege munit⁹. ⁊ hoc vſu approbat̃. facit qd̓ no. Cy. C. fa. her. l. certū. Si vero loqmur quantū ad foꝝ ep̄ale vbi iudicialiter agit̃ de peccato: ut extra de iudi. c. nouit. tūc ſtatutuʒ valet in hoc ut in debitoꝛē tráſferat̃ on⁹ ꝓbādi negatiue ſed nō valet facta ꝓbatiōe negatiue. quia ibi ꝯſtat de peccato. nō iuris fictiōe. ſed vere tūc iudiciū eſt eccle: ut. d. c. nouit. ſeruata forma per modum denunciationis: ut ibi patet. Si vero loquimur quantum ad forū penitentiale ī quo nō fit diſcuſſio ꝓbationū. quilibet enim relinquit̃ ſue conſcientie ſm Inno. ibidem. facit qd̓ no. per eundē in. c. quia plerūq3. de immunitate eccle. Cy. alś i. l. ſi ex cautōe. ſic dicit nunquid debitoꝛ poſſit renunciari exceptiōi non nu. pec. videt̃ ꝙ ſic. quia ītroducta eſt in fauoꝛē ipſius. ḡ. ut. l. ſi quis in conſcribēdo. C. de pac. videt̃ contra. qꝛ nō debēt alia via concedi qd̓ lex ꝓhibet: ut. l. ſcire. Quid dicemus dicit glo. bononienſ. qui fuit ſubtiliſſim⁹ apd̓ oēs cum debitoꝛ confitetur ſpe future numerationis anteq̄̃ peccunia ſit numerata. duo ſibi competūt. Primū eſt ꝙ petit ſibi excipere. Secūdū eſt ꝙ creditoꝛ ꝓbet numeratā peccuniā. hoc verū vbi nō renūciat non ꝑdit ambo p̄dicta ſed vnū tantū. ſ. vltimuʒ. poterit ergo adhuc excipere. ſed oportebit euʒ modo probare alś de nihilo renūciatio deſeruiret qd̓ eſſe nō debet. ff. d̓ leg. i. l. ſi quādo. ⁊ hāc opi. ſecutus eſt Ja. Bal. ⁊ Odo. alij ut Ja. de ranē. dicūt īdiſtīcte ꝙ ſicut añ renūciationē duo predicta ſibi competūt ita ⁊ poſt nec per ſuam renunciationē poteſt facere quin ſemp īfra biennū creditoꝛ probet ⁊ oſtendūt ſic. bn̄ficiuʒ iſtud qd̓ habent debitoꝛes ſpe future numeratōis ītroductū eſt ad occurrendū facilitati debitoꝝ peccunia indigentium. nam dicit idem Cy. in. l. in cōtractib⁹. C. de nō nu. pec. qd̓ magis affectat debitoꝛ peccuniā habere ⁊ ſe facilius obligat q̄̃ creditoꝛ affectet ſibi peccunā reſtitui ⁊ maxime vſurari⁹ qui ſemp vellet ꝙ debitoꝛ dormiret ⁊ ſuuʒ fenus vigilet ⁊ ſepeliat̃ ī inferno. ⁊ dicit Cy. in. d. l. ſi ex cautione. ſi tali beneficio poſſet renūciari eadē facilitate et indigentia induceretur ad renunciandū qua induceret̃ ad confitendū. ar. l. ſi mulier. C. ad vell. ibi ex conſequentia ſue fragilitatis. ⁊ hac rōne teneo cum predicto Jac. ad dicendum ꝙ priuilegijs inductis alicui ad ſuam vtilitatē in ipſo contractu renunciare non poteſt. ita hec renūciatio ad delinquendū induceret creditoꝛē. ſ. ꝙ non nūerat peccuniaʒ qd̓ eſſe nō debet. ff. de pac. dota. l. ꝯuenire. ⁊ iſtaʒ ſulam credit Cy. veram. ad. l. ſi quādo. de leg. i. Reſpondit adiectio debet aliqd operari vertʒ eſt adiectio efficax. ſed hec non eſt efficax. ergo ⁊c̃. ſm Ja. bu. ſed pone ꝙ renūciauit debitoꝛ ⁊ iurauit qd iuris videt̃ ꝙ nō poſſit ꝯuenire: ut in aut. ſacramenta. videt̃ ꝙ immo poſſit contrauenire: ut. l. non dubium. C. de leg. Breuiter diſtingue aut ſacramentū interuenit hoc mō. iuro ꝙ reddā tibi et adhuc poſſum excipere ⁊ adhuc videoꝛ ſub conditione ꝓmittē ſi peccūia ſit mihi numerata: ut. l. fi. C. de nō nu. pec. vbi videtur caſus. aut renūciauit debitoꝛ exceptiōi nō nu. pe. ⁊ iurauit nō ꝓponere in ꝑpetuū. tūc iure noſtro non preiudicaret: ut extra de iureiur. c. cū contingat. ⁊ tn̄ rationē predictam. ſ. ꝙ videatur ꝓmittere ſub conditione. nō approbat pe. immo videt̃ ꝓmittere ſub modo. ⁊ iō non ſoluit ipſa iuris ſubtilitate incurrit periuriū. tamen lex ſecū diſpenſat ſic intelligitur. C. de nō nu. pec. l. fi. ff. q ſatiſda. co. l. fi. Ang. in alſ. l. ſi ex cautōe. ſic dicit. tenet igitur hec glo. ꝙ quando debitoꝛ renunciat exceptioni non nu. pe. ꝙ nō obſtante renunciatione poterit excipere ſaltē de dolo. ſed ſibi tunc incumbit onus ꝓbandi peccuniaʒ nūeratam non eſſe. ⁊ in hoc ergo grauat̃ tūc debitoꝛ ꝓpt̃ dictā renūciationē. ſed Nicolaus de mat. diſputauit hāc q̄ſtionem ⁊ determinauit ꝙ aut creditoꝛ agit ex nūeratōe ⁊ ad eā probandā inducit cautionē obmiſſaʒ a debitoꝛe. ⁊ tūc debitoꝛ non pōt excipere qꝛ obſtat ſibi renūciatio. aut creditoꝛ agit ex cautione debitoꝛis tanq̄̃ obligatiōis inductiua. ⁊ tunc renūciatio illa nihil operat̃ quia ante biennū in contractu litterarum ciuilis obligatio non eſt nata: ut no. inſti. de litterarum ob. in p̄n. ⁊. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. cum quis. vnde cum non ſit nata obligatio neq3 actio talis renunciatio non eſt cauſa obligationis inducende.

Et ideo non obſtante renūciatōe exceptio poterat oppo
ni. Sed Barto. dānat iſtam opi. quia licꝫ obligatio ⁊
actio nō ſit nata: tamē fingit̄ nata eſſe. quod appet. quia
creditoris repulſiōeꝫ requirit̄ ꝙ ꝓponat̄ exceptio. l. ſi ex
cautione. ⁊. l. ſi intra. ⁊. l. aſſeueratio. ⁊. l. aduerſus. C. de
nō nu. pe. dicit ꝙ iſta renūciatio opat̄. vnde reꝰ nō artat̄
ad pecuniā numeratā ꝓbandā nō eſſe. quia qua fragili
tate reꝰ canit eadē fragilitate renūciauit. vt. l. ſi intra. C.
de in integ. reſ. mino. ⁊. l. ſi mulier. la vltima. C. ad vell.
⁊. ff. de mino. l. ſi iudex. facit. ff. de dona. l. doli exceptio.
§. diuerſum. tacita eſt enim auiditas debitoris querens
pecuniā ꝙ quicquid creditor peteret debitor aſſeneret.
Nō ob. ꝙ renūciatio debet aliquid opari. l. ſi quādo. ff.
de leg. i. quia ē verū quādo renūciatio efficax ē ſm Pe.
⁊ hoc ſequūt̄ Cy. ⁊ Bar. ⁊ iſta opi. mihi vera videt̄ dic
Angelꝰ ibidē. ⁊ dicit idē Angelꝰ in. l. in ꝯtibꝰ. de nō nu
me. pecu. ꝙ vbi quis renūciauit exceptōi nō nume. pec.
⁊ iurauit eam non opponere: eā opponere non poterit.
nam tale iuramentū ſuari pōt ſine interitu ſalutis eterne.
⁊ ꝑcludit os debitori vt eam nō opponat. vt in. c. ad no
ſtram. ⁊. c. debitores. de iureiu. licꝫ ſecꝰ ſi nō renūciaſſet
nō obſtāte ꝙ iuraſſet. ⁊ dicit Ang. in. l. fi. C. de non nu.
pe. intellige hāc. l. quādo ille qui iurauit non renūciauit
exceptōni non nume. pecu. alʼs ſi renūciaſſet non poſſet
venire ꝯ ꝓpꝛium ſacramētū ſꝫ deberet ſoluē: ſed poſtea ſo
lutū vt in debitū repetē. vt i. c. debitores. de iureiu.

An ſolēnitatibꝰ iuris poſſit renunciari.

a **N aūt iuris ſolēnita**
bus renunciari poſſit diſcutiamꝰ. Barto. in
aut̄. offerat̄. C. de litis conſ. ſic dicit. Utrū
productōi libelli poſſit renūciari. Glo. in aut̄. offerat̄. di
cit ꝙ libellꝰ tacite pōt obmitti nō expſſe. ⁊ in hoc videt̄
reſidere Mar. ſimul ⁊ Jaco. bu. Aliȷ̄ ſunt in ꝯ̄ria opiōe
ꝙ renūciari nō poſſit ꝓductōi libelli. ⁊ iſtud puto verius
dicit ibi Bar. Iſta. n. ſolēnitas nō fit ſolū ad vtilitatem
ptis: ſed fit ad vtilitatē iudicis vt ſciat ſup quo habeat fer
re ſniam. ⁊ ideo non pōt p cōſenſum partis renunciari.
Preterea ea que inducūt certā ſolēnitatē in actibus ho
minū nō poſſunt ꝯſenſu ptiū tolli. vt. l. nemo pōt. de le.
i. ⁊. l. ius publicū. ff. de pact. idē dico dicit ibi Barto. in
litis conſ. idem tenēt cano. extra de offi. delega. c. de cau
ſis. ⁊ p Jo. an. de re iudi. c. fi. in. vi. Sed quid tota die fu
erit cōpromiſſā in arbitros ꝙ poſſint cognoſcē ſine libel
lo ſine litis conſ. ⁊ ꝓnūciare in ſcriptis ⁊ ſine ſcript. quo
modo valꝫ iſte ꝓceſſus: cū vt dixi dictis ſolēnitatibꝰ renū
ciari nō poſſit. Reſpōdeo dicit ibi Bart. ſicut papa vel
imꝑator dando iudicē pōt remittere iſtas ſolēnitates. vt
l. i. poſt pͥn. ff. quis ⁊ a quo appel. l. fi. C. de ſentē. ⁊ int̄.
om. iudi. ita ptes pūt dare iſtā formā ꝓcedēdi arbitris. et
illā rōem quā hn̄t a ptibꝰ tantū hn̄t. ideo poſſunt aſſumi
cū renocatōe dictaꝝ ſolēnitatū. ſecꝰ in alio iudice q iuriſ
ditōem habꝫ a ſcipō nō a ptibꝰ. Bal. in. l. fi. ff. de ferȷ̄s.
ſic dicit. iuramentū calūnie ꝯſenſu ptiū non pōt remitti.
qꝛ ē de ſolēnitatibꝰ totiꝰ iudiciȷ̄. ſꝫ iuramētū teſtis remitti
pōt de ꝯſenſu ptiū. quoniā nō ē de ſolēnitatibꝰ: ſꝫ ē intro
ductū ad veritatē. facit de do. ꝓleg. l. theopōpꝰ. vbi dicit
ꝙ ꝯſenſus ptis facit ꝙ dictū viꝰ teſtis facit plenā ꝓbatio
nē. tū in dubio iuramētū nūquā intelligit̄ remitti. vt eſt
tex. nō. ff. de qō. l. maritꝰ. ⁊ dicit in. l. iureiurādi. C. de te
ſtibꝰ. nūquid ſacramētū teſtis poſſit remitti ꝯſenſu ptiū.
glo. in. l. i. ff. de ferȷ̄s. dicit ꝙ ſic. ⁊. C. de iura. calū. §. ſed
qꝛ veremur. qō ē expſſuꝫ ex̄ de teſti. c. tuis qōnibꝰ. Utrū
libellꝰ ⁊ cetera ſbalia iudiciȷ̄ pūt de ꝯſenſu ptiuꝫ remitti.

Hic vt plene no. in cle. ſepe. de vbo. ſig. vbi plene p glo.
⁊ Paulū de liazar. vos habetis glo. Accurſi. in aut̄. de
exhibē. re. §. i. ⁊ gl. Ber. de offi. deleg. c. de cauſ. ⁊ nō.
Spe. in ti. de libel. ꝯcep. §. vtrū. ⁊. §. nūc dicēduꝫ. Idem
vo Bal. in aut̄. offerat̄. ſic dicit. nūquid oblatio libelli
poſſit ex ptiū ꝯſenſu remitti. Quidā dicūt ꝙ ſic tacite: nō
expſſe. vt no. in aut̄. offerat̄. C. de li. cōt. ⁊ ar. C. de iura.
calū. l. ȷ̄ȷ̄. §. ſꝫ qꝛ veremur. Aliȷ̄ dicūt ꝙ pōt remitti tacite
⁊ expſſe. l. quotiēs. de ꝓuileg. ſco. li. xȷ̄ȷ̄. Tertȷ̄ dicunt ꝙ
nec expſſe nec tacite. quia ē de ſba iudiciȷ̄. ⁊ hoc no. de of.
deleg. c. de cauſis. ⁊ Spe. in ti. de libel. ꝯcep. §. vtrū. vſ.
ix. Preterea aut̄. offerat̄. dat formā ⁊ vltra ꝓcedit ānul
lando ſi forma nō ſuat̄. vnde ꝯſenſu ptiū nō pōt deroga
ri forme nec renūciare nullitati. hoc tenet Jac. de bel. in
aut̄. de exhib. re. §. ſancimꝰ. Preterea libellꝰ ē mā de q̄
debꝫ formari ſnīa. deficiēte ergo mā deficit materiatū. ff.
de ſolut. l. qui res. §. area. nec. n. pōt formari ſnīa ſine li
bello. vt. l. fundꝰ. cōi diui. facit qō no. ff. de falſ. l. ſiquis
obꝛepſit. ⁊ in. l. fi. C. de fideicō. libe. ⁊. C. de falſis. l. nec
exceptōi. Aliȷ̄ dicūt ꝙ pōt obmitti ſolēnitas oblatiōis: ſꝫ
non ſbalis petitōis. hoc ē dicere ꝙ ſine petitōne impoſſi
bile eſt procedi. ſꝫ ſine libello in ſcriptis oblato bene pōt
procedi dummodo appareat quali quali petitōe. ſic etiā
de iure veteri ꝓcedebat̄ ad litis conſ. ⁊ ad ſnīam ex qua
li quali petitiōe non oblata in ſcriptis. vt. l. i. §. edere. ff.
de edē. ⁊ hoc videt̄ tenere Ja. bu. in ſua lec. ⁊ ſi repiatur
in actis petitio dictata verbotenꝰ: an hec habeat̄ p libel
lo oblato in ſcriptis. ⁊ ſm glo. poſitā in autent̄. offerat̄.
que dicit ꝙ tacite pōt procedi ſine libello valꝫ proceſſus.
Sed ſm eos qui requirūt libellū in ſcriptis offerri non
probat̄ p hoc ꝙ libellus oblatus eo ꝙ appareat petitio in
ſcriptis redacta. ad hoc facit quod no. Specu. de appel.
§. ante omnia. vſi: ⁊ nō. Dominꝰ Bar. de ſali. in. d. aut̄.
offerat̄. ſic dicit. Quero an libellꝰ cōſenſu ptiū poſſit re
mitti. Glo. fi. hic format iſtā qōeꝫ. ⁊ arguit p ⁊ cōtra. Fi
nalit̄ determinat ꝙ nō expſſe ſed tacite ſic. ar. ff. de ꝓcu.
l. filiuſfa. §. veterani. ⁊. C. de iura. calū. l. ȷ̄ȷ̄. §. ſꝫ quia vere
mur. Aliqui dixerūt ꝙ expſſe nec tacite. quia ē de ordine
ſbalis illius iudiciȷ̄. vt nō. in. l. prolatā. C. de ſentē. ⁊ hoc
nō. in. c. de cauſis. extra de offi. delega. Jaco. bu. dixit ꝙ
ſi querimꝰ de oblatōe fienda iudici: tunc illa non pōt vl
lo modo remitti quia nec obmitti. ar. j. de ſentē. ex pi. re.
l. ȷ̄ȷ̄. ⁊ cōi. diuidū. l. vt fundus. ⁊ eius quod nōt̄ in. d. l. ꝓ
lataꝫ. Aut querit̄ de ea que ē fienda pti: ⁊ illa non pōt re
mitti expſſe ⁊ tacite. quia fauoreꝫ priuatū reſpicit. vt. l. ſi
quis in cōſcribēdo. C. de pact. Sed hoc vltimū non vī
veꝝ. Et pͥmo ꝙ tacite non poſſit. quia neceſſitas offerēdi
imponit̄ parti ⁊ iudici. quia ps de mādato iudicis debet
ei mittere copiā libelli. vt hic in pͥma glo. nō. ⁊ hoc ē cla
rū tenēdo opi. ꝙ ei mittat̄ cum citatōe. de qua. j. ſbȷ̄ciā.
Secūdo ꝓbat̄ ex hoc verbo offerat̄. nam ē impatiui mo
di ⁊ dirigit̄ ad oneratū ⁊ ſic neceſſitat ⁊ oblatōnes ꝓprie
fiunt etiam non petentibꝰ immo quandoqꝫ nolentibus
vel non affectantibꝰ. vt. j. de vſuris. l. acceptaꝫ. j. de ſolu.
l. obſignatōe. ff. de verbo. obliga. l. qui rome. ff. de actio.
emp. l. iulianus. §. offerri. Tertio. quia hec aut̄. videtur
formā iſtā dare ⁊ vltra procedere annullādo cōtra factū.
ergo ptiū conſenſu non pōt remitti. l. non dubiuꝫ. C. de
legi. ff. de tranſac. l. cuꝫ hi. §. pretor. ⁊ de lega. ȷ̄ȷ̄. l. nemo
pōt. ⁊ hoc mihi dicit Sali. videt̄ tutius. ⁊ ſic neduꝫ quo
ad iudicē: ſed nec etiam quo ad parteꝫ pōt remitti hec li
belli oblatio. Fateor bene ꝙ poteſt reus nolle ipm̄ reci
pe vel ſup recepto non ꝓnūciari ⁊ ſibi imputet̄. ſꝫ iudex
non poſſet nolle recipe ⁊c̄. Ange. aūt in. d. aut̄. offerat̄.
ſic dicit. tu potes dicē i hoc. ſ. an libellꝰ poſſit remitti ſunt
varie opi. ⁊ Ja. de are. ⁊ Cy. tenent ꝙ non pōt tacite vel

expreſſe. quia eſt de ſubſtantia:ut. ꝺ. auē. ōfferaē. ⁊ in cor
pore. vnde ſumiē. ⁊ quia lex vltra procedit annullādo pro
ceſſum. Marti. ſil. ⁊ Ja. bu. tenēt glo. primā opi. ſequiē
Bar. ⁊ eā tenent canoniſte in. c. de cauſis. de offi. ōlega.
⁊ Jo. an. in. c. fi. de re iudi. li. vi. idē Bar. in. c. i. de libelli
obla. Vltimo ſcias ꝙ iſtud ē verū cū litigaē corā iudice.
ſed ſi coraꝫ arbitro tunc bene procedit ſine libello de par
tiū voluntate. ratio eſt quia partes arbitro notionē tribu
unt. vnde de ꝯceſſiōe notionis poſſunt remittere ſolenni
tatē iudicialē. ſicꝰ cū pͥnceps cāꝫ delegat alicui ⁊ ſolēnitatē
iudicioꝝ remittit: ut. l. i. ff. qs ⁊ a quo. ⁊ ita obſeruat cōſue
tudo que ē optime legū interpres: ut. l. de quib⁹. ff. ō leg.
Glo. ī. c. i. de libelli oblati. ſic dicit. nūquid libelli oblatō
ſit de ſubſtantia ordinis iudiciarij videē ꝙ ſic. qꝛ ꝯciliū pa
tres iſtos noluit audire niſi prius libellū ſcriberent. ut ar
gumentū optimū de. ꝓbatio. c. quoniā. ⁊ p libellū apparet
de modo agendi ſm̄ quē debet formari ſnīa de accu. c. qͣli
ter ⁊ quando. ad fi. de ſimo. c. licꝫ heli. ⁊ p auē. offeratur.
optime videē ꝓbari. ubi dicit litē āt ꝯteſ. contra hoc īdul
tum habita ꝓ nihilo ē. ⁊ ſic videē ꝙ ſit de ſubſtātia. ſicut
⁊ litis ꝯteſtatio. de litis cōteſ. c. uno. de elec. c. dudū. dicūt
quidā ꝙ non ē de ſubſtantia ordinis oblatio libelli. ⁊ ſic
pōt obmitti tacite. ſicut conſueuit dici de iuramēto calū
nie. Alij contra. ꝙ non valet quicquid factū ē. ⁊ hoc per
iura predicta niſi ſit vilis cauſa: ut dictū ē ꝙ melius vide
tur iure canonico. iſta enim pͥncipalia ſunt libellus qui ē
pͥncipiū ⁊ fundamentū cauſe: litis cōteſ. ⁊ ꝙ ſententia fe
ratur in ſcriptis ⁊ a iudice ſedente ⁊ a ſe recitāte. Jo. an.
in nouella. ō. iſta glo. Ibi iure canonico ſic dicit. idēꝫ hic.
Inno. ⁊ Hoſti. allē. Innoc. in auē. de tēpo. nō ſo. pe. ſup.
dote. §. atteſtatiōe. coll. vij. Hoſti. allē. in auē. de exhibē.
⁊ intro. rei. §. illud. coll. v. per quē dicit ꝙ nec expſſe nec
tacite remitti pōt. erāt enī quidā q aduerſarios ſimplices
vocabāt ad iudiciū ⁊ eis negantib⁹ dicebāt litē ꝯteſta. qꝺ
ibi reprobat impatoꝛ ī. §. ſequē. ſtatuēs ꝙ libellus offera
tur. ⁊ ꝙ lis ꝯteſt. ac obligatōne obmiſſa habeaē ꝓ nulla.
Tancredus philozophus. Vincenti⁹ dicebant ꝙ ſm̄ le
ges erat de ſubſtantia. ſm̄ canones nō: inducebant. c. ſi
quis cū clerico. ⁊ decretalē. ꝓut. qbus rñſum eſt in glo. ⁊
hoc dicebat p auē. offeraē. ō li. ꝯteſ. que tū eſt canoniſata.
Guil. tractauit de hoc nihil approbās in Spec. de libelli
cōcep. §. vtrū. libellus ſatis ⁊c̄. Credo ꝙ petitio ſit de ſub
ſtantia. ſed ſi fiat ad modū poſte. ⁊ nō in modū libelli. et
ſuper ea lis ꝯteſtāē. credo tenere ꝓceſſuꝫ parte nō petēte.
neceſſaria eſſe dare ī modū libelli. huic videē ꝯtra. de. ſe
pe. de ver. ſig. ⁊ vide ibi qꝺ no. in glo. date p hoc. Saly.
aūt in auē. offeraē. ſic dicit. cū queriē an libellus ſup peti
tis debeat dari vel offerri. dic aut agiē iure actiōis: aut of
ficio iudicis. Primo caſu aut cognitio erat ordiaria ⁊ ple
naria. ⁊ tunc libellus debet offerri iudici ⁊ pti de mādato
iudicis: ut in auē. offeraē. ⁊ in pͥma glo. cū ſi. aut cognitio
erat ſummaria ⁊ ſic extraordinaria. ⁊ tūc libell⁹ p modū li
belli nō eſt neceſſarius. ſed ſufficit qualis qͣlis petitio que
in actis ſcribaē cui ſnīa poſtea ꝯformeē ut. C. de ſentētijs
ex periculo. re. l. ij. ⁊ ex illa accipiat ſibi reus copiā ſi vult.
quia nō teneē ſibi actoꝛ offerre. ⁊ ita ītelligaē auē. niſi bre
uiores. e. ti. ſi tū libell⁹ ordinari⁹ offerrereē nō haberet vi
ciare: ut no. Inno. in. c. nouit. ō iudicijs. Secūdo caſu dic
aut officiū iudicis erat mercenariū ſup aliquo incidēti vel
emergenti imploraē. ⁊ tūc libell⁹ nō erit neceſſarius: ut
no. ff. de interroga. acti. ſup Rica. aut eſt merum nobile
⁊ pͥncipaliter intentatū. ⁊ tunc aut imploraē in figura iu
dicij ad ſnīam aliquā diffinitiuā proferendaꝫ. aut extra fi
gurā iudicij ad ſimplicē auctoritatē interponēdā. Primo
caſu aut plenaria cognitio interuenire debet. ⁊ tūc libell⁹ ē
neceſſarius: ut in auē. offeraē. ⁊ auē. ſequē. ⁊. ff. ō mino.

l. ꝙ ſi minoꝛ. §. reſtitutio. ⁊. §. fi. ⁊ hoc quo ad iudicē. ſꝫ qnā
tū ad oblationē fiendā pti. tūc ſi pſona certa ſubeſt. ⁊ idē
oīs cū nō ſit certa ei nō pōt oblatio fieri. ita intelligaē auē.
ſi oēs. C. ſi ut ſe ab heredi. abſti. aut ſummaria cognitio in
teruenire debet. ⁊ tunc libell⁹ nō eſt neceſſari⁹. ſꝫ qualis
qualis petitio ſufficit: ut. l. i. §. cū patron⁹. de of. pͥfec. vr.
⁊. l. ſiqs a liberis. §. meminiſſe. ff. de liber. agno. Secūdo
caſu qū officiū iudicis īploraē ob auctoritatē aliquā inter
ponendā. tūc libell⁹ aliqs nō eſt neceſſari⁹: ut. ff. de of. ꝓ
conſul. l. nec quicqͣ. §. vbi decretū. ff. de re iu. l. omīa. Ja.
bu. ī. ꝺ. auē. offeratur. ſic dicit. Quero an ſine libello poſ
ſit ad diffinitiuā veniri ⁊ videē ꝙ nō. quia ſentētia debet
ferri. lite ꝯteſt. ut. l. ij. C. de ſentētijs experi. re. Preterea
libellus obmiſſus viciat conteſtationē: ut in auē. offeraē.
⁊ in auē. vnde ſumiē. ⁊ ſine conteſtatione non poteſt ſen
tentiam formare. ut. l. prolataꝫ. C. de ſententijs. ⁊. l. fi. §.
illud. C. de tempo. appella. ſed dñs Mart. dicit ꝙ aut li
bellus eſt petitus ⁊ oblatus. ⁊ planū eſt ꝙ de eo ferē ſen
tentia: ut. l. ij. de ſententijs experi. re. aut non eſt petit⁹ et
oblatus. ⁊ tunc tacite videē obmitti ⁊ valet iudiciū: ut. l.
ij. §. ſed quia veremur. C. de iura. ca. aut petiē ſed nō of
feraē. ⁊ tunc viciatur iudiciū: ut. ꝺ. auē. offeraē. ſed ſi nō
eſt oblatus libellus quomodo poterit dari ſnīa ꝫ. l. ij. C.
de ſententijs experi. re. ⁊ ideo debes intelligere de libel
lo non oblato. intelligo ꝙ nō fuit oblatus parti. iudici tū
oblatus fuit ⁊ in actis poſitus. alˢ non video quomodo
poſſit ferri ſententia diffinitiua. quia cū ſit libellus mate
ria ex qua debet ferri ſentēña. deficiente mā deficit māſi
ut. l. inter ſtipulantē. §. ſacramenta. de ver. ob. ⁊. l. q res.
§. areā. ff. de ſolu. nec dicas ſi poſſe obmitti tacite. nec eti
am expreſſe. quia reſpicit fauorem rei ut deliberet ⁊ non
commune ut facit iuramentum calumnie. ⁊ iō ſiue ſit per
pactum remiſſuꝫ expreſſe ſiue tacite dūmodo ſit petitio iu
dici oblata ⁊ ī actis redacta. Cy. ī. ꝺ. auē. ſic dicit. Quero
an libellus poſſit obmitti ita ꝙ ſine eo teneat ꝓceſſus. gl.
antiqua. dicit ꝙ nō. alij ⁊ glo. noua dicunt ꝙ pōt remitti
expreſſe. ar. ff. de ꝓcura. l. filius. §. veterani. ⁊. C. de iura
mento calum. l. ij. §. ſed qꝛ veremur. Jo. de bloneſco ī ſuo
libello ſup ti. inſti. de acti. dicit ꝙ non poteſt tacite nec ex
preſſe remitti. ⁊ ꝓbat ꝙ in tex. auē. offeraē. dicitur. vnde
debet eum actoꝛ offerre. etiam ſi non petatur a reo cū of
ferri ſit ꝓpꝛie nō petenti: ut. ff. de le. iij. l. fideicommiſſa.
§. ſi reus. Itē reus non poſſet ſolum renūciare. quia non
tantum fauore ſuo. immo fauore actoris iudicis eſt inuen
tum ut libellus detur ꝓpter memoriam labilē hominuꝫ
ut. ff. de pigno. act. l. contrahitur. ⁊ ꝓpter ſententiam cō
formandam libello: ut. l. fundus. cōidiui. ⁊ qꝛ cuꝫ libello
facilius fiunt poſitiones ⁊ facilius veritas īquiriē quā in
quiri multis modis cuiuſlibet iudicis intereſt: ut. C. de iu
di. l. iudices. ergo per ſolū reum remitti nō pōt. C. de au
ctoritate pͥſta. l. i. tamen Ja. de rauē. ꝯfundit iſtā rationeꝫ
dicit enī ꝙ non eſt in fauorē iudicis introductuꝫ. quid di
cemus gl. iuris canonici ſequiē opi. Jo. bloneſi. extra de
libelli obla. c. i. ⁊ multi alij doct. moderni nrī iuris Pe.
vero videtur ſentire ꝙ aut renunciatur p reū ꝙ nō trada
tur in ſcriptis. ⁊ tūc poteſt remitti tacite licet non expreſſe
aut non tradatur aliquo modo. ⁊ tunc nō poteſt tacite vl
expreſſe. ar. ꝺ. l. ut fund⁹. ſed Marti. ſil. circa hoc diſtin
guebat. aut libell⁹ petitur ⁊ offertur. ⁊ tūc tenet ꝓceſſus.
ſi alius ordo ſit ſeruatus. aut nec petiē nec offerē. ⁊ tunc
non tenet ꝓceſſus quantūcunqꝫ ſit ſeruatus ali⁹ ordo. qa
libelli oblatio licet poſſit remitti expreſſe: ut. C. de epiſ. ⁊
cle. l. generaliter. in fi. ⁊. C. ō pui. ſco. l. fi. li. xij. tamē non
tacite: ut. ꝺ. auē. offeratur. ⁊. C. de ſentē. interlo. om. iudi.
l. prolatam. licet glo. noua econtra hoc dicat. aut petiē. ſꝫ
nō offerē ⁊ nulla remiſſio interuenit nec tacite nec expſſe

vnde certum eſt ꝓceſſum nullū in ciuili. vt. ḋ. auṫ. offera
tur. ⁊ in criminali. vt libelloꝝ. Fallit in caſibꝰ vbi eſt ſpe
ciale vt poſſit ſine libello ꝓcedi. aut offert᷑ ſed nō petit᷑ ⁊
oblatꝰ nō recipit᷑: ⁊ tūc videt᷑ valere ꝓceſſus quaſi fauore
rei ſit introducta libelli oblatio cui fauori pōt renūciari.
ut. l. ſiquis in ꝯſcribēdo. ⁊ quia inuitū beneficiū nō tranſ
fert᷑ regula iuris. inuito. ⁊ quia videt᷑ expſſe renūciare nō
recipiēdo oblatū: cetez ſi reuocet᷑ in dubiū. vtruʒ ī cauſa
que agit᷑ ſit offerendꝰ libellꝰ nec ne: ⁊ iudex interloquat᷑
nō offerendū. videt᷑ ꝓceſſus tenere ne ⁊c̄. vt. C. de his q
ueni. eta. impe. l. i. ecōtra videt᷑ ꝙ nō. ff. de regu. iuris. l.
factū a iudice. quod tutiꝰ eſt ſcʒ cū interlocutoria ꝯtineat
expſſum iuris errorē. Itē ⁊ quādo nō cōtineat expſſum
iuris errorē ſed reꝰ nō acquieuit interlocutorie: ſed ſi ac
quieuit videt᷑ ꝓceſſus tenere quia expſſe remiſit: quia ex
pſſa remiſſio tenet niſi quādo iudex inſtarʒ ut libellꝰ offe
rat᷑ cuiꝰ etiā intereſt tūc expſſa renūciatio a partibꝰ facta
nō tenet ſm eū ut ſcripſi in. ḋ. auṫ. offerat᷑. tū huic dicto
occurrit id quod Jac. de are. dicit. ſ. in fauorē iudicis nō
fore introductū vt libellꝰ in ſcriptis tradat᷑: mihi vꝫ dicit
Cy. lʒ Pe. dixit ſupius ꝙ ſcriptura libelli hūi pōt tacite
remitti: ſed alia oblatio ⁊ editio nec tacite nec expſſe poſ
ſint remitti. ar. ḋ. l. vt fundꝰ. de penis. l. p̄ſcs. ꝙ etiā libel
lus in ſcriptis remitti non pōt. quia reputo tutiꝰ adherē
auṫ. offerat᷑. in fi. que dicit ꝙ ſi libellꝰ non tradat᷑ in ſcri
ptis ꝙ litis ꝯteſ. non tenet: ⁊ ſic remitti non poteſt. arg.
ḋ. auṫ. ⁊ hoc videt᷑ innui in corpe auṫ. vbi proponit᷑ ꝙ li
bellꝰ eſt de ſbalibꝰ ergo ⁊c̄. ⁊ hoc tenet Ja. de are. Glo.
Jo. an. in cle. ſepe. de vͦb. ſig. ſup vͦbo neceſſario. ſic dicit.
dat᷑ p hoc intelligi ꝙ in aliis cauſis in quibꝰ nō ꝓceditur
ſimplr̄ ⁊c̄. neceſſario ſit offerendꝰ libellꝰ. de hoc nō. extra
de libel. obla. c. i. ⁊ Inno. ⁊ Hoſti. tenēt libelluʒ eē de
ſba iudicioꝝ: inducunt. ḋ. decretalē. ⁊ auṫ. offerat᷑. iii. q.
iii. ⁊ Inno: inducit in auṫ. de tem. nō ſolu. pe. ſup dō. §.
cōteſtatōe. colla. vi. Hoſti. inducit ibi auṫ. de exhiben. ⁊
intro. reis. §. illud. colla. v. vbi dicit᷑ expſſum. Rūdit ad
c. ſiquis cū clerico. xi. q. i. ⁊ ad. c. put. de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊ ibi
nō. Pro hac opi. facit quia auṫ. dicit libellū offerenduʒ
ſed offert᷑ ꝓpe nō petēti. ḋ leg. iii. l. fideicōmiſſa. §. ſi reʒ.
de reſti. ſpo. litteras circa. de appel. c. interpoſita. in pu.
tamē Uincē. ⁊ philoſophꝰ dicebāt p p̄dictuʒ. c. ſiquis. et
c. put. ꝙ de iure canonico libellꝰ non erat de ſubſtantia
Guil. de hoc tractat nil approbās in ſpecu. in ti. de libel
li obla. §. vtrū libellꝰ offerendꝰ. Accur. in. ḋ. auṫ. offera
tur. tenet ꝙ tacite poteſt remitti. ſed in. ḋ. §. illud autē.
de exhibē. ⁊ intro. re. tenet ꝙ etiā expſſe remitti poſſit vl
tra mediū magne glo. Dominꝰ meꝰ in legibꝰ dicebat ꝙ ſi
libellꝰ petit᷑ ⁊ offert᷑ bene ꝓcedit᷑. ſi nec petit᷑ nec offert᷑
non tenet ꝓceſſus. quia licʒ poſſit expſſe remitti ſm eum
C. de epiſ. ⁊ cle. auṫ. generaliter. in fi. ⁊. C. de pūile. ſco.
l. quotiens. in fi. lib. xii. non tamē tacite p auṫ. offerat᷑.
⁊. C. de ſentē. ⁊ interlo. om. iudi. l. prolatā. Si vͦo petit᷑
ſed nō offert᷑ nō valet ꝓceſſus cum nulla remiſſio interue
nerit. ſi vͦo offert᷑ ſed non petit᷑ nec recipit᷑ oblatꝰ: tūc va
let ꝓceſſus. quia fauore rei videt᷑ introducta oblationi et
quilibʒ renūciat fauori ſuo. vt. l. penul. C. de pac. ⁊ quia
inuito nō offert᷑ beneficiū ⁊ quia ſm eū oblatū nō recipi
endo expſſe renūciare videt᷑. Alii dicūt reum renūciare
poſſe ne libellꝰ tradat᷑ in ſcriptis: ⁊ tunc renūciat᷑ tacite.
ſi vͦo nullo modo tradat᷑ nō pōt renūciari tacite vl᷑ expſſe
ar. ḋ. l. vt fundꝰ ff. de peni. l. ſi p̄ſcs. vnde dicere ſoleo in
ḋ. c. i. ꝙ petitio ſit de ſba. ſed ſi fiat in moduʒ poſte apud
acta nō in modū libelli ⁊ ſup eo lis conteſtet᷑ credo tenē
proceſſum. Satis. n. viſum eſt mēti iuris vt. j. dicet᷑. vͦſi.
veꝝ. pte vͦo petēte neceſſaria eſt in modū libelli petitōem
offerre p iura pͥmo alleg. ſed hec opi. vꝫ hic reprobari. ſit

enim hic eſt ſpāle in his in qbus ꝓcedit ſimplr̄ ⁊ de pla
no quod nō ē neceſſarie libelluʒ offerri: ſed ſufficit petiti
onē apud acta deſcribi vt ſequit᷑. ergo in aliis nō ſufficit
petitōem ſic deſcribi: ſed nō eſt neceſſarie libellū offerri.
So. p hāc decretalē. ab opi. p̄dicta nō recedo. nam pͥmū
approbat᷑ ea pte qua dico eē neceſſarie petitōem deſcri
bendā in actis. ſi. n. hoc in his fortiꝰ in aliis. ad ꝓpoſituʒ
rūdeo in his caſibꝰ ſpāle ꝙ in eis etiā parti petēti non eſt
neceſſariꝰ libellꝰ offerēdꝰ: qui tamē petēti in aliis neceſſa
rie debet offerri. quod intelligo exceptis his caſibꝰ qbus
ſine libello ꝓcedit᷑. quoꝝ aliquos notat Hoſti. in decre.
pͥma. de libel. obla. ⁊ Accur. in gl. pallc. auṫ. de exhibē.
⁊ intro. re. Sed Guil. plene colligit in ſpecu. de libel. cō
cep. §. nūc dicēdū. nō tamē putes ꝙ in omni cāu in quo
nō exigit᷑ libellꝰ locꝰ ſit huic ꝯſtōni. quod p̄ multa exēpla
poſita videre potes ⁊ ſatis eſt vbi expſſum nō ē. Et dicit
idē Jo. an. in alle. cle. in glo. ſup vͦbo ſine vͦbo ſic elegat.
ergo petēs ꝙ vult vel ſcripturā dare vel vͦbo ꝓferre. vt ḋ
ſuo ore ſcribat᷑ apud acta. vt ſolēt fieri poſte. Dñs An.
dē bu. in. c. i. de libel. obla. ſic dicit. Quero an libelli ob
latio ſit de ſubſtātia ordinis iudiciarii. Arguit glo. ꝙ ſic.
vt hic ⁊ in. c. quoniā cōtra falſam. de ꝓba. vbi deſcribūt᷑
iura ſpālia. quia ad illū vt fundamētū menſurat᷑ ſentētia
de accu. c. qualiter. de ſimo. c. licet heli. Quidā dicūt vt
dicit glo. libellū de ſbſtātia ſi petat᷑. vt dicit᷑ in iuramēto
calūnie. ad hoc de iuramē. calū. c. i. in. vi. Alii ꝙ nec ob
mitti nec remitti pōt. hoc dicit glo. verū de iure canōico
cōcludēs tria ſpālia libellū. liṫ cōṫ. ⁊ ꝙ ſnīa ferat᷑ in ſcri
ptis. glo. inquantuʒ tria ponit ꝓ ſbalibꝰ iudicii. vide glo.
quartā al̄s. ii. q. i. in ſumma. ⁊. C. de ſentētiis. l. prolatā.
ii. q. vi. §. diffinitiuā. vͦſi. prolatā. in ſpecu. de offi. iudi. §.
poſtremo. v. colūna. Multas opi. recitat in ſpecu. de liṫ
cōṫ. §. vtrū libellꝰ. quas obmitto. Coloratā autem opi.
Mar. ſilli. magis vide p Jo. and. in clemē. fina. de vͦbo.
ſigni. in vͦbo neceſſario. Ja. bu. in autenṫ. offerat᷑. tenet
libellū de ſba ſi petat᷑ quo ad ptē: ſi remittat᷑ expſſe ꝗ ad
ptem nō eē de ſubſtātia. al̄s non poſſet ferri ſentētia. qa
deficiente materia deficit ⁊ materiatū. de vͦbo. obliga. l.
inter ſtipulantē. §. ſacramēta. ⁊. l. qui res. §. aream. ff. de
ſolu. Inno. ⁊ Hoſti. in. c. i. de libel. obla. dicūt ꝙ glo.
Inno. allegat ibi auṫ. ḋ tem. nō ſolu. pe. ſup do. §. conte
ſtatōeʒ. colla. vii. Hoſti. alle. ibi auṫ. ḋ exhibē. ⁊ itro. re.
§. illud. colla. vi. p que dicit ꝙ nec tacite nec expſſe remit
ti pōt. Erant quidā qui aduerſarios ſimpliciter vocabāt
ad iudiciū. ⁊ eis negantibꝰ dicebāt litem cōteſtatā. quod
ibi reprobat imꝑator in. §. ſequēti. ſtatuens ꝙ libellꝰ offe
rat᷑. ⁊ ꝙ litis cōteſtatio hac obligatōne obmiſſa habeat᷑
pro nulla. Alii ꝙ ſm leges eſt neceſſaria: ſʒ canones nō
vt in. c. i. ḋ libel. obla. p glo. tam Uincē. ⁊ phūs. vt in. c.
ſiquis cū clerico. ⁊ in decretali ꝓut. quibꝰ rūſuʒ ē in glo.
Jo. an. in. c. fi. ḋ vͦbo. ſigni. in clemē. in vͦbo neceſſario. ⁊
fuit opi. Pe. licʒ nō placeat Cy. in auṫ. offerat᷑. in. xi. q.
qui dicit ꝙ pte petēte neceſſariꝰ eſt libellus. ⁊ hoc in cau
ſa plenaria: in cauſa ſummaria poſita ſufficit apud acta ſi
in modū libelli. ſi vͦo petat᷑ adhuc ſufficit quidam poſita
apud acta. ⁊ tantū eſt poſita quantū libellꝰ iudici oblatꝰ.
Cy. ⁊ Bar. tenēt ꝙ nec tacite nec expſſe pōt remitti. qa
hec ſolēnitas reſpicit nedū vtilitatē ptis ſed etiā iudicis:
vt poſſit certam ferre ſententiā. ⁊ fuit hec ratio Barṫ. q̄
nō placet Cy. Secundā ponit rōem. quia ptes non pn̄t
tacite nec expſſe renūciare ſolennitatibꝰ legis. vt. l. nemo
pōt. ḋ. lega. i. ff. ḋ pactis. l. ius publicū. Cy. adiicit rōem
quia auṫ. offerat᷑. exigit ꝙ det᷑ in ſcriptis. al̄s conteſtatio
facta non tenet. Idem tenet Ja. ḋ bel. in autenṫ. ḋ. exhi
ben. ⁊ intro. reis. §. i. coll. v. Allegat rōes Barṫ. in auṫ.
vt matres debi. ⁊ credi. §. quia vero. niſi aliud hrēt con

ſuetudo. ſed iſtis poteſt reſponderi hoc eſſe veruꝫ ſi peta
tur. remanet ergo opi. Jo. an. nec credo libellū etiā ſi a iu
dice petat̃ parte obmittente de ſubſtantia quicqd ſentiat
Marti. ſil. ⁊ etiā Cy. in. d. auc. offerat̃. ſed bene neceſſa
ria eſt quedaꝫ poſita ſuper qua ſe fundat iudex ad ſnīaꝫ fe
rendā. ⁊ ſic intelligo Jo. an. ⁊ bu. quā ſi iudex remitteret
⁊ ꝑtes nō valere remiſſionē qn aliqualis petito exigat̃. q2
hoc cōcernit vtilitatē publicā ꝑ auc. offerat̃. ⁊ in corpore.
vnde ſumit̃. ſic intelligo Cy. ⁊ Bar. ſit ergo concluſio ſi
libellus petat̃ a iudice ⁊ a parte eſt de ſubſtātia in plena
rijs. in ſummaria quidē poſita ſi nō petat̃ nec a parte nec
a iudice ꝑte nō ꝯtradicente idē qđ dixi. ſ. ſ. qn̄ petit̃ a par
te. ſi vero petit̃ a iudice ⁊ remittit̃ a parte ſi voluit plena
rie ꝓcedi valet remiſſio quo ad libellū exigit̃ qualis q̄lis
poſita. ex quo iudex ſe informat i ſnīa. ⁊ hoc nō pōt remit
ti a parte quia intereſſet iudicis. ⁊ quia hic tractat̃ de ſo
lennitatibus ⁊ ordine iudiciorū. ſciendū eſt ſm̄ Hoſti. in
ſumma. in ti. de ſentētia. §. qualiter ꝓferri debeat is ē or
do. q̄ duplex eſt ordo iudicioꝝ ſiue ſolēnitas ſic dicit. Js
eſt ordo iudiciorum ſolitus contra quē ſi ferat̃ ſententia.
vel nō ſeruet̃ imo peruertat̃. primo ꝯteſt̃ lis ſecundo of
fert̃ libellus. primo iuret̃ de calūnia. ſecūdo ꝯteſtetur lis
primo ferat̃ ſnīa. poſtea ſcribat̃ ſnīa nō valebit. ſꝫ Azo.
C. de ſententijs ⁊ interlo. om. iudi. l. ꝓlatā. ij. q. vi. §. diffi
nitiua. ꝟ. ſentētia. ſed forma electōis per ordinē eſt ſeruan
da nō transferenda. de electi. cū poſt petitā. nec obmitten
da de electi. c. cumana. §. fi. ſed ⁊ ordo iudiciarius eſt ſer
uandus. ⁊ hoc intelligūt docto. de dicto ordine iudiciario
generali. ſecus de ſpeciali. ⁊ ſic ꝑmo ꝓnūciet̃ de poſſeſſio
ne q̄ꝫ de ꝓprietate. tunc eni ſm̄ legē tenet ſnīa mero iure
ſed ⁊ iure ꝓuocat̃ ſiue appellat̃. C. de appel. l. i. vel pōt
diſtingui inter ordinē iudiciariū q ſi obmittat̃ nō valet ꝓ
ceſſus ut dictū eſt. ⁊ ordineꝫ iuris qui ſi ꝑuertat̃ mero iu
re tenet: ut. C. de appel. l. i. ſm̄ Goffre. vel diſtigue ſm̄ or
dinē iudiciariū ſubſtantialē. i. quē iudex de rigore iuris ve
lit nolit ipe vel partes ex quo in figura iudicij agit̃ ſeruar̃
debꝫ. ⁊ iudicialē. i. quē iudex d̉ equitate ⁊ benignitate iu
ris ſeruare debet cui tamē a partibꝰ. ⁊ ſi in figura iudicij
agat̃ poteſt renūciari ⁊ mixtū ſeu anormolū qui aliquādo
habet vim ſpālis. aliquādo iudicialis. ordo iudiciariꝰ ſub
ſtantialis eſt. ⁊ ſic puta q̄ citent̃ partes. libellꝰ offeratur.
lis cōteſtet̃ ⁊ de calūnia iuret̃. ⁊ q̄ ſnīa abſolutoria vl̃ cō
dēnatoria ſit certa niſi in caſibꝰ cōgruo loco ⁊ tpe a ꝯpetē
ti iudice ſedendo in his ſcriptis ⁊ gratis rite. i. nō exp̄ſſuꝫ
cōtra iura ꝓnūciet̃. ⁊ quādo cōtra hūc ordineꝫ ꝓnuncier
nulla eſt ſnīa. C. quando ꝓuo. nō eſt ne. l. ij. in ꝑn. ſeruan
dus eſt eni ordo ſolitos iudicioꝝ: ut patet de reſcriptis. c.
cauſaꝫ que. ſic ⁊ mos eccleſiaſticus de re iudi. c. iiij. nec eſt
generalis ſtatus eccleſie debitꝰ ⁊ antiquatꝰ ꝑ alicuiꝰ inſo
lentiā ſubuertendꝰ. de ſupple. ne. prela. c. ij. §. nolēte. qn̄
q̄ꝫ tamē ſnīam latā ſpreto ordine iudiciario dn̄s papa ra
tam habet de plenitudine poteſtatis. ſicut patet de accu.
c. ad petitionē. ordo vero iudiciariꝰ ⁊ iudicialis videt̃ con
ſiſtere in his que agunt̃ int̃ iuramētū de calūnia ⁊ ſnīam
f. q̄ fiant poſitiōes ꝓductiōes teſtiū ⁊ inſtrumentoꝝ ꝓdu
ctiōes. publicatiōes. interlocutiōes. renūciatiōes. conclu
ſiones. ⁊ allegatiōes. ⁊ ſi qs iudex hoc nō ſeruat mero iur̃
videt̃ tenere ſnīa ⁊ lata potius ꝯtra ius litigatoris q̄ꝫ ꝯtra
ius cōe. ⁊ ſi nihil ꝓbatū eſt vl̃ ſemiplene iudex ex quo lis
ꝯteſtata eſt ⁊ iuratū de calūnia ꝯdēnare poteſt ſed appel
landū eſt. C. qn̄ ꝓuoca. nō eſt ne. l. ij. in fi. naꝫ ſi nō appel
lat̃ facit ius inter ꝑtes. c. int̃ nos. §. fi. de re iudi. ⁊. c. qđ
ad cōſultationē. C. de agri. ⁊ cēſi. l. litibꝰ. circa fi. ⁊ ar. de
ꝑben. c. niſi eſſent. ꝟ. qđ ergo. vnde nec error detectꝰ retra
ctat ſnīam. ff. fami. her. l. cū putarē. ⁊. c. int̃ monaſteriuꝫ.
⁊. c. ſequen. de ſen. ⁊ re iudi. videt̃ eni acquieſcere ſenten

tie is contra quem fertur cuꝫ non appellat ⁊ in poteſtate
ſua ſit appellare. Ergo imputet ſibi ſi non appellat. Sic
ergo ſententia auctoritate iuris ſuffulta tribuit ius illi q
nō habebat ⁊ auffertur illi qui habebat. ar. c. paſtoralis.
de reſcriptis. nec mirum nam ⁊ pacientia vel tollerantia
conſentiens auctoritate ſine ratificatione illius qui diſpē
ſare poteſt interueniente: hoc idem videtur facere de ſup
plen. ne. prela. c. penulti. ⁊ de temporibus ordi. c. ij. de ꝑ
ben. c. tue. in fin. ⁊. c. ſe. ante fi. de ſpon. c. preterea. lo. i. in
fi. qui cle. vel vo. c. veniens. de electi. qđ ſicut de his que
fiunt a prela. c. cum vos. de dona. c. paſtoralis. de iurepa
tronatus. c. cura. ff. de officio proconſul. l. obſeruar̃. in fi.
ij. q. i. in primis. ſecus autēꝫ ſi ſentētia non ſit lata vel tol
lerantia ſit turbata. ar. de ſi. c. matheus. vel diſſimulata.
i. conniuentibus ſeu clauſis oculis preterita. ar. de priui.
c. quanto. de ſententia excommu. c. conqueſti. vel quādo
etiam is conſentit expreſſim vel tacite qui diſpenſare nō
poteſt. talis enim in beneficijs eccleſiaſticis nō excuſat im
mo veritate comperta remouetur tenens beneficium. et
eſt ad perceptorum reſtitutionem condemnandus cano
nice ſic intellige. de clericis coniuga. c. diuerſis fallacijs.
de preben. c. dilecto. in fi. de his que fiunt a prela. c. conti
nebatur. de iurepatrona. c. cum dilectus. in. fi. de appel.
c. bone. in fi. ⁊ ſic intellige q̄ multe per pacientiam tolle
rantur. ergo ⁊c̄. de preben. c. cum iam dudum. ⁊ breuit̃
in his in quibus peccatum eſt ſm̄ legem diuinam ſicut in
furto rapina. nec papa nec alius diſpenſat. quominus pe
nitentia agatur ⁊ reſtitutio fiat. de vſur. c. cum tu. xiiij. q.
v. ſicut inuenisti. ⁊ in. c. multi. ij. q. v. ſi res. Jn his vero i
quibus eſt peccatum mortale ſm̄ ius poſitiuum. ⁊ eſt in
terdicta diſpēſatio epiſcopo ſiue inferioribus a papa nul
lus poteſt preſtare hanc pacientiam niſi ipſe papa. vel is
cui auctoritatem dederit: ut probant concordantie ſupra
dicte. de cogna. ſpi. c. ſuper co. ipſe vero papa non de fa
cili hanc pacientiaꝫ interponit niſi quando homines pa
rati ſunt corrigi ⁊ quo ad futura non futura ſic intellige
de temporibus ordi. c. ij. de conſe. eccleſie vel altaris. aq̄.
Quo ad temporalia vero aliena detenta non excuſatur
ſimiliter quis quouſqꝫ abſolutus ſit per ſententiā a qua
appellatum non eſt vel preſcriptio ſit completa. iſta ſunt
verba Hoſti. in ti. de ſententijs. §. quot ſunt eius ſpecies.
ꝟ. ſed nunquid. hoc eſt ſimpliciter verum. ¶ Redeamꝰ
ad. ꝟ. is eſt ordo. vbi Hoſti. ſic dicit. verūtamen ſi appelle
tur ⁊ iudex dicat in ſententia per eā que vidi ⁊ audiui vel
que probata fuerunt coraꝫ me viſis ⁊ auditis allegationi
bus ⁊c̄. talem condemno. tunc ſi is qui condemnatus eſt
dicat hunc ordineꝫ non ſeruatum fuiſſe. puta nihil fuiſſe
confeſſuꝫ nec cōuictum neqꝫ vidiſſet teſtes iurare vel copi
am ipſorum non habuiſſe ſm̄ leges vel ſm̄ canones ⁊c̄.
ſi appellatum non fuerit ⁊ obijciatur aliquid fuiſſe obmiſ
ſum de ordine iudiciorum ſubſtantiali retractabitur ſen
tentia. niſi proceſſus legitimus probet̃. ⁊ ſic ſententia caſ
ſabitur ſic non preſumitur pro ꝓceſſu niſi quatenꝰ cōſtite
rit legitimis documētis de ꝓba. c. quoniā ꝯ. in fi. de reſti.
ſpo. c. cum ad ſedem. §. fi. ideo litigatur de proceſſu de re
ſti. c. conſtitutus. in fi. ſed hoc poteſt intelligi q̄ dicit de
cretalis ſententiam fuiſſe caſſatam nō dicit caſſaꝫ ꝓnūcia
tam ſolūmodo ꝓpter iudiciariū ordinem non ſeruatum
qui filij ſint legit. c. per venerabilē. §. videbat̃. ꝟ. ꝑterea.
⁊ qđ dicit lex ita potiant̃ victores ſentētijs ſi eas recte ha
bere monſtrauerit. in auc. de his qui igredi. ad appel. §.
ſi vero neutrum. coll. v. ſi vero nihil obijcit̃. nec in dubiū
reuocat̃ neqꝫ ſuo tempore appellatur. tunc tranſit in reꝫ
iudicatam ſententia ⁊ ꝓ auctoritate iudicis preſumit̃ ſic
poteſt intelligi de elec. c. bone memorie. de renūc. c. i pre
ſentia. d̉ ſta. ho. l. ingenuū. ff. de adop. l. adoptiuum. §. fi.

⁊ ſi etiã appellet᷑ ⁊ apponat᷑ grauamẽ nõ tãgens ordinẽ
iudiciariũ iudicialẽ ſm leges ſeu aliquid quodcũq; ius ⁊
non probet᷑: vel ſm ius canonicũ quodcũq; grauamen
precedẽs ſententiã niſi ſit tangens ordinẽ iudiciariũ ſub
ſtãtialẽ quantũcunq; offerat᷑ probatio niſi ꝓponat᷑ articu
lus nouus ex antiquis dependens qui p nouos teſtes in
cauſa appellatõis probet᷑ iuxta mãm. c. fraternitatis. de
teſtib⁹. cõfirmabit᷑ ſententia pma. ſed hoc intellige ꝙ is
qui appellat cũ de iniquitate ſentẽtie cõquerat᷑. ff. de mi
no. l. confecti. debꝫ ꝓbare ꝙ aſſerũt iniquitatẽ ſcilicꝫ ſen
tentiã tenere. ff. de proba. l. ei qui dicit. debet enim ꝓbare
ſe iuſte appellaſſe. C. de appellat. l. qui ad ciuilia. ⁊ dete
gere iniquitatẽ ſentẽtie. ff. ſi pen. appella. l. i. §. i. de app.
cum eccleſia. quod per oſtenſionẽ ſentẽtie quãdoq; appa
ret. de teſti. c. raynũcius ⁊ raynald⁹. ideo cauti Italici fa
ciũt omnia acta in publicã formã redigi ⁊ ſibi tradi ad fi
dem ꝑpetuam faciẽdã ſi quãdo forte ſuper proceſſu aliq̃
dubitatio oriat᷑. C. de re iudica. l. geſta. de proba. c. quo
niam cõtra falſam. per totũ. Sed ſi partes nihil obijciãt
neq; iudex obijcere debet. de proba. c. fina. in medio ibi
alioquin cum non reuocet᷑ in dubiũ de litis cõteſtatiõe.
⁊ hoc dictũ fuit in clauſula ẽdit: donauit ticio ⁊c. in arti
culo quãdo tractat᷑ de vbis enũciatiuis ꝓlatis in ſentẽtia.
Mixt⁹ vo ſiue anormal⁹ ordo iudiciari⁹ põt dici is q exi
gitur vt in preſentia partiũ procedat᷑: nec enim in abſen
tia põt lis cõteſtari nec de calũnia iurari exquo ad hos ar
ticulos eſt ſbalis. ſed nec illa que occurrũt inter iuramẽ
tũ de calũnia ⁊ ſniam diffinitiuã in abſentia partiũ expe
diri debẽt. ſi tamẽ expedita fuerit in abſentia: ⁊ poſt ſnia
ferat᷑ in pñtia mero iure tenet ſnia niſi fuerit appellatũ:
lꝫ debeat retractari ſi etiã poſt ſniam hoc opponat᷑. Itẽ
quo ad ſniam aliquotiẽs nihil ob. vt quia abſens dedit
hãc ptãtẽ iudici vel ꝯtumax ẽ. aliquotiẽs reddit ipaꝫ nul
lam. vt quãdo nec renũciauit ſeu hanc ptãtẽ dedit iudici
nec cõtumax repit᷑. ⁊ hoc ſm iura ciuilia exceptis his ca
ſib⁹ in quib⁹ ante ſniam appellatõem admittũt locũ ha
bebũt. regulari᷑. n. nõ admittũt appellatõeꝫ ante ſniam
C. de iudi. l. aptiſſimi. ⁊ quãdo appel. nõ lꝫ. l. ante ſnie. ꝯ
ſentẽ. ⁊ interl. om. in. l. fi. ideo nihil põt imputari ſi non
fuit appellatũ. appellari autẽ poterit a diffinitiua ſnia oc
caſiõe grauaminis ꝑcedẽtis. ⁊ ſic haber neceſſarie appel
lans ꝓbare appellatõem ſuã: niſi forte alleget᷑ grauamen
de ordine iudiciario nõ ſuato. ſed ſm iura canonica in il
lis caſib⁹ in quib⁹ appellatiõem admittũt imputabitur ſi
nõ fuerit appellatũ. ⁊ ſic ſm canones ꝓſumit᷑ ſemp poſt
latam ſniam ꝓ aucte iudiciario etiã ſi appellet᷑ a ſnia. c.
inter vos. ⁊. c. ſicut. de re iudi. niſi ſnia in ſe manifeſtam
cõtineat iniquitatẽ. c. inter ceteras. de re iudi. vel niſi obij
ciat᷑ ordinẽ iudiciariũ ſpãlẽ nõ fuiſſe ſuatũ. ⁊ ſic intelligi
tur quod no. Hoſti. poſt Goffre. in ſumma de proba. §.
quid dꝫ. vſi. ſi vbi. ſic dicit. hoc etiã nõ admitto ꝙ ſꝫ gof
fre. ante diffinitiuã ſniam latã nõ ꝓſumit᷑ pro ꝓceſſu iudi
cis ⁊c. vt ſtatim dixi. ⁊ ſic intellexi hãc decretalẽ quoniaꝫ
ꝯ falſam. ante ſniam tantũ habere locũ. nam poſt ſniam
ſemp ꝓſumit᷑ ꝓ ſnia ⁊ ꝓ ꝓceſſu niſi ꝯriũ oñdat᷑. vt dicunt
iura ſignata. ē. co. v̄. licꝫ. ſm Goffre. Sed pone ꝙ ptes
approbãt ex certa ſcia ꝓceſſum iudicis ſciẽtes ꝙ nõ ẽ ob
lat⁹ libell⁹ nec eſt litis cõteſtatio facta volẽtes ꝙ hoc non
obſtãte ꝓceſſus valeat. nũqd valebit dict⁹ ꝓceſſus ⁊ ſnia
ferẽda. dic ꝙ nõ vt dicit Inno. de teſti. c. cũ cãm. in glo.
nõ ꝙ atteſtatões. de offi. deleg. c. prudentiã. in gl. ſi qd ſi
iudex. ⁊ p Archi. de elec. ſi eni. de liti cõt. c. fina. facit ad
hoc. ff. de dona. int᷑ vi. ⁊ vx. l. ſi nõ ſcõm. ⁊ qõ nullũ ẽ rõe
defect⁹ ordinis iudiciarij ratificari nõ põt vt. d. c. cũ cãm.
⁊ in. d. glo. nõ ꝙ atteſtatões. ⁊ de hoc qõ nõ. ꝑ Jo. and.
de here. c. ſi. in glo. magna. ⁊ ad hoc faciũt nõ. ꝑ Spe. in
ti. de ſenten. §. iuxta. vſi. quid ſi partiũ voluntate. ⁊ idem
Hoſti. in ſumma in ti. de multa. §. vtrũ. ſic dicit. Tu nuꝫ
tamẽ notabis ſpãliter circa hãc mãm ꝙ vbi ſnia adeo eſt
nulla ꝙ nec ratificari põt. puta ꝯtra ordinẽ iudiciariũ ſb
ſtantialẽ lata p appellatõem nec tacite nec expſſim ratifi
cari põt. ſic intellige. ff. de appel. l. ſi expſſim. §. i. l. ex cõ
ſenſu. §. cũ ꝓcur. vbi vo nulla ẽ ſed ratificari põt. puta la
ta eſt ꝯtra ordinẽ iudiciariũ iudicialẽ vel quia falſus pro
curator interuenit. ff. de iudi. licꝫ. ſi hic appellet᷑ tacite ra
tificat᷑ ⁊ aliqua efficit᷑. ſic intellige reꝫ ra. habe. ff. l. ij. §.
falſus. An aũt ſnia nulla per cõſenſum partiũ poſſit rati
ficari ac aliquo modo valeat. Sup hoc Cy. C. cõmunia
vtriuſq; iudi. l. ij. ſic dicit. nota hic ꝙ illud quod alſs non
valet p cõſenſum ptiũ roborat᷑. Pro hoc dicũt quidã ꝙ
ſnia lata per quẽdã priuatũ põt ratificari ex poſtfacto. vt
d. l. ij. ⁊. d. l. licꝫ. ff. de iudi. ſed hoc nõ ẽ verũ. q2 vbicũq;
negocia nõ habẽt ſua eſſentialia a ꝑncipio non pñt ratifi
cari. vt. ff. de reg. iu. l. quod ab initio. ⁊ no. C. de iure fiſ.
l. ij. li. x. Non ob. l. ij. C. cõmunia vtriuſq; iudi. q2 ibi va
let per cõſenſum nõ tanq̃ factã per iudicẽ: ſed tanquã ꝑ
ſeipſos. ex q̃ cõſenſu dominiũ nacti ſunt: nõ ex auctorita
te ſnie ⁊ ex certa ſcia ſciẽtes ſniam nullã non per errorẽ
vnde ſi nõ poſſiderẽt nõ poſſent ex hoc nudo pacto agẽ.
vt ibi innuit. Idem vo Cy. in. l. i. C. qui ꝓ ſua iuriſdi. ſic
dicit. Quid ſi quis cepit cognoſcere tanquã delegatus ⁊
nõ erat: poſt ille qui poterat delegare habꝫ ratũ: an vale
bit ꝓceſſus. videt᷑ ꝙ ſic. ff. de iudi. l. licꝫ. cõtrariũ ibi no. ⁊
C. de iure fiſ. l. ij. Ratio ẽ ſm Pe. quia qõ nõ habꝫ ſua
eẽntialia a ꝑncipio nõ põt p ratificatõem ꝯfirmari ſicut ẽ
iſtud. nã iudiciũ iſtud deficit in ſuis eẽntialib⁹. quia non
habꝫ iudicẽ. ideo ⁊c. ff. de reg. iu. l. quod ab initio. ſed in
l. licet. nõ habuit ſua eẽntialia. q2 fuit actor iudex ⁊ reus.
Alij reddũt aliam ratiõem: quia iuriſditio eſt de iure pu
blico. ⁊ ideo non operat᷑ in ea ratihabitio. Sed tamẽ pri
ma ratio melior. ⁊ eadem ratione dicam⁹ vbi non inſue
nit tutor in cauſa a ꝑncipio. ſi aduerſus rem iudi. l. fina.
Idem vero Cyn⁹ in. l. i. C. vbi de crimine agi oportꝫ. ſic
dicit. ꝙ aut negociũ in ſolo ꝯſenſu peccat: aut in alio q̃ꝫ
in ſolo conſenſu. Primo cãu. aut habuit ſua eſſentialia
vt quia fuit actor iudex ⁊ reus: ⁊ tũc ratihabitio retro tra
hitur ⁊ confirmat᷑ quod eſt actũ. vt dicta. l. licet. Secun
do cãu tunc ratificatio ñ opat᷑ vt trahat᷑ retro. ff. de offi.
procõ. l. obſeruare. in fine. hinc eſt ꝙ non valet iudiciuꝫ
in quo interuenit minor ſine conſenſu adminiſtratoris:
etiã ſi pater ⁊ adminiſtrator ratum habeãt. vt. l. vniuer
ſis. qui da. tuto. poſ. ⁊ notat᷑. C. de bonis que libe. l. cũ
oportet. §. neceſſitatẽ. vbi idem Cyn⁹ ſic dicit. Quero nũ
quid iſte conſenſus poſſit ex poſtfacto interuenire ita ꝙ ꝑ
conſenſum ſequentẽ ratificet᷑ iam facta. Et videt᷑ ꝙ ſic.
vt. ff. de iudi. l. licet. Glo. hic dicit cõtrariũ. quia hic fili⁹
ſuo: nõ nomine patris agebat᷑. vnde ratũ haberi nõ põt
vt. l. ſi pupilli. §. ſi ego. ff. de nego. geſ. Sed certe immo
quod nõ gerit᷑ nomĩe meo poſſum habere ratũ. vt. ff. de
pigno. l. ſi fundus. §. i. Quid dicem⁹. Dicit Pe. ꝙ ꝓceſ
ſus nõ fuit recte inceptus. vt. C. qui da. tu. poſ. l. vniuerſ.
⁊. C. de aucto. preſtã. l. clarũ. ⁊ ideo quod ab initio non
tenuit nõ põt poſtea cõualeſcere. vt in regula iuris. quod
ab initio. vult dicere ꝙ ꝑſona filijfa. non ẽ legitima nec
integra ſtandũ in iudicio. ⁊ ideo cũ iudiciũ nõ habuerit
ſua eſſentialia non põt ratificari vt alſs ſolet notari: C. ſi
aduerſus rem iudi. ⁊. l. fi. ⁊. C. vbi de cri. agi oportꝫ. l. i.
Noſtri moderni ſunt qui dicũt ꝙ hec regula fundat᷑ ſu
per falſo. videlꝫ ſup eo ꝙ fili⁹ nõ ſit integer homo ⁊ legi
tima ꝑſona ꝑ ſe ſine patris ꝯſenſu illũ reintegrãtis ⁊ le
gitimãtis. quod ẽ falſum ſm Ja. de are. ⁊ ei⁹ ſequaces ꝑ
l. filiusfa. ff. de acti. ⁊ obli. ⁊. l. fi. §. i. ff. de verbo. obliga.

Mibi dicit Cy. videtur conſiderandum vtrū filiuſfa. ege
rit ꝓ hic bonis in quibꝰ ratione vſuſfructus quē agnouit
eſt legitimꝰ adminiſtrator. ⁊ tunc videt̃ vera opi. Pe. qꝛ
tunc dico patrē legitimū adminiſtratorē ⁊ ꝑſequēs acto
rem. ſi ponamꝰ filiūfa. minorē. ſed quando eſt maior tunc
filiuſfa. nō hab; exercitiū ipe ſed pater. tamē ſi ageret vtꝝ
poſſet ratificare videt̃ ꝙ ſic. quia iudiciū nō deficit ꝓpter
defectū ſubſtantialiū. ſed ꝓpter defectū iuris iſtius agēdi
vel poteſtatē iuris agendi hoc magis placet. aut egit pro
alijs bonis in quibꝰ pater noluit vſumfructū habere. tūc
cū requirat̃ ꝯſenſus ſolūmodo in ſignū repudiatōis ⁊ ne
litē ſopitā reſuſcitet: ut p̄dixi quantūcunq; tale ſignū ⁊ cer
titudo interuenit ſatiſfactū eſt huic legi. Aut querit̃ cum
filius extra predicta bona obligat̃ ⁊ ꝯuenit̃. tūc dico ꝙ
filiuſfa. poteſt eſſe in iudicio hodie ſicut olim: ut. d. l. tā ex
ꝯtractibus. ff. de iudi. Jac. bu. in. l. ij. C. cōia vtriuſq; iu
dicij. ſic dicit. ſi diuiſio eſt facta a iudice incōpetenti ꝯfir
matur ꝑ conſenſu; partiū ut ex ꝯtractu nō ut ex ſnīa vale
at. Bar. in. d. l. ij. ſic dicit nō intelligas hic ꝙ diuiſio ī. d.
l. ij. ꝯualidet̃. ⁊ ꝯſenſu tanꝗ̄ ex ſnīa. ſed approbat̃ tanꝗ̄
ex diuiſiōe ex ꝯſenſu facta. vnde licet idē Bar. in. l. i. C.
qui pro ſua iuriſ. op. C. cō. vtriuſ. in. l. ij. dicit gl. fateor ꝙ
ſnīa eſt nulla niſi a partibꝰ approbet̃: ut. l. ꝯtraria. in. d.
glo. quā no. ꝙ ſnīa nulla ex defectu iuriſditiōis iudicis po
teſt conſenſu partiū validari. doc. omnes tenent ꝯtra. i. l.
ſi expreſſim. ff. de appel. in. l. priuatorū. C. de iuriſ. om. iu.
Non ob. d. l. ij. quia ibi ex illa approbatōe nō ꝯualidatur
ſnīa ut ſnīa. ſed habet vim cuiuſdā actꝰ cu; ptes fecerūt ꝑ
contractū illud qđ deuenit in ſnīa. Bal. in. l. i. C. q. ꝓ ſua
iuriſ. ſic dicit. Quero nūquid ſnīa nulla ex defectu iuriſdi
tionis poſſit ꝯſenſu partiū ꝯfirmari. dicit glo. ꝙ aut ꝯſen
ſus precedit ſnīam ⁊ nō tenet conſenſus. aut ſnīa preceſſit
ꝯſenſu;. ⁊ tunc ꝯſenſus facit ipam ſnīam valere: ut. l. ij.
C. cōmunia vtri. iu. veritas ē ꝙ neutro caſu valet ſnīa. C.
de iuriſ. om. iu. l. priuatoꝝ. ſed ipe ꝯſenſus poteſt valere
tanꝗ̄ pactū. ⁊ ita intelligit̃. d. l. ij. ſm doct. Barto. idem
Bal. in alleg. l. ij. ſic dicit. Quero nūquid iſta ſnīa partiū
ꝯſenſu ꝯualeſcat. dic ꝙ diuiſio ꝯualeſcit ſed nō ſnīa. nam
diuiſio eſt actus qui poteſt explicari ⁊ ab ipis partibꝰ. ſed
ſnīa non. C. de iuriſdi. om. iu. l. priuatoꝝ. Et adde quod
no. in. l. i. C. qui pro ſua iuriſdi. vnde Ja. but. dicit ſup gl.
que dicit ꝙ nō tenet factū ex ꝯſenſu ꝑ cuius confirmat̃.
dicit Jo. verius puto nō ex veteri ſnīa ſed ex nouo ꝯſenſu
robur acceperunt. Ang. in. l. i. C. qui ꝓ ſua iuriſdi. ſic di
cit. vnū ſcias ꝙ quando actus eſt omniū reſpectu nullus
nunꝗ̄ ratihabitio hab; actū confirmare. ita ponit ſimpli
citer Jnno. in. c. prudentiam. de of. deleg. Jo. de imo. in.
l. ſi exp̄ſſum. ff. de appel. ſic dicit. dicit Ang. patere ex hac
glo. cū tex. ꝙ ſnīa que eſt nulla ex alia ratione q̃; ꝓpt̃ de
fectū conſenſus nō confirmat̃ expreſſo ꝯſenſu nec tacito
partis. licet glo. dixerit ꝯtra. ⁊ nō bene. l. i. C. qui ꝓ ſua iu
riſdi. ꝙ dicit ꝓcedere niſi dicta ſnīa trāſeat in ꝯtractu;. ꝑ
id quod habet̃ in. l. ij. C. cōia vtri. iud. ſed certe ibi nō fir
matur ut valeat ut ſnīa. ſed ut valeat ex vi pacti ⁊ tāq; pa
ctū: put ibi no. ꝑ doct. ⁊ etiam per Bar. Jtē dicit idē Jo.
de imo. ſic. Nota ꝙ vbi appellat̃ a ſnīa nulla ꝑ hoc ꝯfir
matur ipa ſnīa ꝙ ꝓcedit qñ ſnīa ē nulla ꝓpt̃ iuris rigorē.
⁊ ſic ꝓpter defectū ſolennitatꝭ. ſecus ſi eſſet nulla propter
defectū ꝯſenſus appellātis. quia tūc ꝯfirmaret̃: ut ꝓbat̃
in. l. iij. §. falſus. ff. re; ra. habe. ⁊ qđ habet̃ in. l. ſi exp̄ſſū.
in glo. pe. Glo. Jo. an. in cle. ſepe all̃. ſic dicit. ſ. vna ꝯclu
ſione. Jſta lr̃a videt̃ velle ꝙ in alijs cauſis requirentibus
figurā iudicioꝝ neceſſaria ſit ꝯcluſio. de ꝯcluſione habe
tur de ꝓcuratoribꝰ. c. auditis. de cauſa poſ. ⁊ ꝓpric. c. pa
ſtoralis. ⁊ c. quoniā ꝯtra. de ꝓba. de fide inſtrumentoꝝ.
c. cū dilectus. ⁊ c. cū iohānes. Cōiter in ſecularibus foris

apud nos non fit concluſio in eccleſiaſticis ſic per partes
inter ipſas vel alteram ipſarum inuita ex quo ſufficientes
dilatōnes date eſſent ⁊ elapſe pronunciaret iudex conclu
ſum in cauſa. ⁊ vide Spec. de renunciati. ⁊ conclu. in pu
ci. Glo. in. l. prolatam. C. de ſententijs. ponit que ſunt de
ſubſtantia ordinis iudicioꝝ. ⁊ inter cetera dicit ꝙ publi
catio eſt de ſubſtantia proceſſus. dicit ibi Ange. ꝙ in hac
glo. nō bene ſenſit. quia etiam nō publicato proceſſu po
teſt ferri ſentētia ⁊ valet. licet appellari poſſit ab ea. extra
de appel. c. cū. J. ⁊. A. proceſſus licet non ſit publicatus
partibus tamen eſt apertus ⁊ publicatus iudici. vnde be
ne poteſt iudex acta nouiſſe etiam ante vllam publicatio
nem. ſed ſi poneremus ꝙ nec parti nec iudici fuiſſet aper
tus vel publicatus iudici proceſſus. Exemplum quia iu
dex commiſit extra territorium alij iudici examinationem
teſtium ante preſentationem atteſtationum non dicit̃ pu
blicatus. ⁊ hoc credo glo. ſenſiſſe ⁊ ſic eſt defenſata. tunc
enim non cognouit de cauſa. ergo ſententia eſt nulla ſm
omnes. ⁊ inquantum gl. dicit ꝙ iuramentum calumnie
eſt de ſubſtantialibus iudicij. in hoc glo. nō bene dicit ſm
Ang. ibi cum etiam ex toto iuramentum calumnie poſſet
obmitti. l. ij. §. quia veremur. de iura. ca. caſus eſt in. c. i.
de iura. ca. in. vi. Jtem inquantum gl. dicit ibi ꝙ cauſe co
gnitio eſt de ſubſtantialibus iudicij ibi in gl. dum dicit vl̃
ſi non cognouit de cauſa ſm Jo. dicit ibi Ang. ⁊ bene ꝙ
ſi non cognouit ergo non deliberauit ſententia; imo ful
minauit illam de facto merito nulla eſt: ut. l. ex ſtipulatio
ne. C. de ſententijs. ⁊ interlo. om. iu. ⁊. l. i. ⁊. ij. C. de ſen
tentijs ex peri. re. probatur autem ꝙ nō cognouit de cau
ſa ſi non habuit de tempore ad cognoſcendu; ⁊ erat acto
rum multitudo. ita ꝙ veriſimiliter propter temporis bre
uitatē iudex non potuit ſe reddere inſtructum. de in inte
grum reſti. c. ꝯſtitus. vbi caſus. ⁊ not. hoc quia quottidie
contingit de facto. nam productus exceptionibus per re
um alio non viſo iudex fulminauit ſentētia certe ſnīa erit
nulla ut dixi diſſerāt ergo iudices ⁊ bene acta ꝯſpiciāt: ut
C. đ iudi. l. iudices. ⁊ aut̃. ibi poſita. ⁊ licet iudex inferat
in ſentētia viſis actis illa verba enūciatiua nihil importāt
quoniam enunciant impoſſibile ꝯtra naturā tp̄is breuita
tem ut dixi. ⁊ dicit Ang. in. d. l. prolatam. vnum notabilē
verbum ꝙ ſi papa vel iperator cauſa; delegat alicui ⁊ de
ſignat modu; procedendi. ſi modus nō ſeruat̃ quantum
cunq; non ſit ſubſtantialis tamē ſentētia nulla eſt ſm Jn
no. de reſcriptis. c. cū dilecta. ⁊ licet ꝑuerſio aut obmiſſio
talis ordinis viciet ſtipulatōe; đ reſcripꝭ. cū dilecta. eſt ve
rū. ſaluo niſi partes ꝯſentiāt ut talis ordo nō ſeruet̃. cum
eorum fauore papa vel p̄nceps adiecerit ſm Jnno. de of.
deleg. prudentiā. in gl. nobis videt̃. Ja. bu. in. d. l. prola
tam. ſic dicit. aut q̃ritur de ordine in ipſa ſnīa ⁊ circa ipa;
⁊ iſte ordo obmiſſus viciat ſentētiam ut primo data et po
ſtea in ſcriptis redacta. aut obmittit̃ ſubſtantia ipſius ſen
tentie ⁊ non valet: ut quia continet abſolutionem vel con
demnationem vel equipollens: ut. l. preſes. C. de ſenten
tijs ⁊ interlo. om. iu. Aut querit̃ de ordīe iuſticie ad ipa;
ſententiam: ut de litis ꝯteſt. de iuramēto calū. ⁊c. ⁊ talis
ordo obmiſſus viciat ſententiam: ut in aut̃. de exhiben. re
is. §. ſancimus. ⁊. §. ſuſcepto. ita intelligit̃. d. l. prolatam.
aut queritur de ordine plurium inſtantiaꝝ ad inuicem. ⁊
talis nō viciat ipſo iure. C. de appel. l. i. ⁊ eſt argumentū
ad queſtiōem de facto. nā creditor ꝯuenerat pignoris poſ
ſeſſore; nō excuſſo debitore p̄ncipali querebat̃ an teneat
ſentētia lata ꝯ̄ pignoris poſſeſſorem videbat̃ ꝙ non. quia
ē obmiſſus ordo iuris ꝯtra. d. l. prolatā. ſed dicit ꝙ immo
tenet. quia non fuit obmiſſus ordo vnꝰ īſtantie ad ſeipa;
ſed vnius inſtantie ad aliam. nam in vna inſtantia debet
prius ꝯueniri debitor principalis. in alia fideiuſſor poſtea

⁊ ideo talis ordo obmiſſus non viciat ſententiā. ⁊ in hac
ſententiā reſidet Angel⁹ allegādo nō. per glo. in. l. ſi mā
cipiū. ff. de euic. Itē querit᷑ an ſi iudex cognitōnem cauſe
obmittat viciet᷑ ſentētia quaſi iuris ordine nō ſuato. glo.
videt᷑ tenere ꝙ nō ex eo ꝙ reprobat illud exemplū ī hac
l. Sed domin⁹ Marti. dicit ꝙ viciat. qa cauſe cognitio
eſt de ordine debito ⁊ debet ſnīa precedere. ⁊ hoc tenet
Inno. in. c. tua nos. de coha. cle. ⁊ muli. ⁊ ſic videt᷑ in ar
bitrio qui eſt elect⁹ ut de iure litē decidat. nā ſi incōtinēti
nulla cognitōe facta vult ꝓnūciare nō pōt. quod ꝓbat᷑ ſic
nam arbiter habet ſilitudinē iudicis. vt. l. rē non nouaȝ.
C. de iudi. ſed iudex nō debet cognitiōem obmittere. ut
l. iudices. co. ti. ⁊. l. de vnoquoqȝ. ff. de re iudic. ergo nec
arbiter. Itē querit glo. ſi iudex nō publicauit teſtium di
cta: an valeat ſentētia. Ego puto dicit Iac. ꝙ valeat ſen
tentia. quia nō obmittit᷑ hic ordo: ſȝ poti⁹ cōtra ius litiga
toris eſt lata. ⁊ ideo tenet mero iure. Ang. in. l. geſta. C.
de re iudi. dicit ꝙ publicatio ꝓceſſuū que fit p iudicē req
rit᷑ ſolū in actis que fiūt in iudicio ſecrete: ſicut ſunt atte
ſtatōes teſtiū ⁊c̄. aliorū aūt actitorū que fiūt publice ⁊ no
torie: ⁊ ſemp corā teſtiū multitudine nō ē neceſſaria alia
aptura. ⁊ ita intelligit᷑. l. geſta. ſm Bu. ⁊ Bar. C. de re
iudi. Atteſtatiōes. n. ⁊ acta que fiūt in ſecreto nō facerēt
fidē in alio iudicio vel inter eaſdeȝ pſonas: niſi dicta acta
ſunt publicata. i. manu publica ſcripta: ⁊ poſtea publica
ta p ſnīam iudicis partib⁹ pñtib⁹ latā. quia ꝓnūciauit pro
ceſſum publicū ⁊ apiū: ⁊ ꝓ apto ⁊ publico haberi voluit
⁊ mādauit. ⁊ licet acta que fiūt notorie nō ſit neceſſariuȝ
publicari. vt dictū ē. tamē neceſſariū ſm Ange. ibi ꝙ pu
blicent᷑ p notariū actorū cū ſigno cōſueto apponi ī talib⁹
actis. Innoc. vo in. c. alberic⁹. de teſti. ſic dicit. Nos cre
dim⁹ ꝙ exquo acta ſunt ſcripta p tabellionē ei ſcredit᷑ int᷑
eaſdē pſonas ſine alia publicatiōe. alijs aūt nō ꝓſunt nec
obſunt. C. de dona. l. in donāte. de ꝓba. c. quoniā. de iu
reiurā. l. ſȝ ⁊ ſi poſſeſſori. §. fi. ⁊. l. ſequ. Si aūt inueniret᷑
apud iudicē nō autēticata p tabellionē neceſſaria eſt hic
publicatio. Itē hec vera ſunt ꝙ ptextu defect⁹ ſolēnitatis
teſtiū non pōt dicere nō credendū eſſe actis vel etiā īſtru
mēto exinde p manū tabelliōis ꝯformatū. ſed ſi neget ea
acta audiet᷑. quia. ſ. dictū eſt poſt Hoſti. in ſumma ꝙ ci
tatio eſt de ordine iudicij ſbalis. hoc intelligēdū ē de cita
tione ad cauſas. quia ſi cōtra non citatū ꝓcederet᷑ tūc re
gulariter eſt nullū iudiciū. vt in cle. paſtoralis. de re iudi.
etiā in. l. abſente. de appel. ⁊ in. c. i. de cau. poſ. ⁊ ꝓprie.
Si vo quis citat⁹ fuit ad cauſam ſȝ non ad ſingulos arti
culos cauſe. vtputa ꝓceſſum fuit ad ſnīam ſine citatōne:
tūc nullitas nō reſpicit totū ꝓceſſum ſȝ ſnīam tantū: tunc
ꝓceſſus remanebit valid⁹: ⁊ ex eiſdē actis ſnīa infirmabi
tur ꝓpter defectū citatōis ad ſnīam ſm Bar. ⁊ Ange. in
l. ſi vt ꝓponis. la. i. C. quō ⁊ quā. iud. vnde non pōt pue
niri ad ſnīam neqȝ aliter valet niſi citatio pcederet. Sȝ
glo. Io. an. in cle. ſepe. de vbo. ſign. vbi ſic dicit ſup vbo
ad id. nō ſufficit ergo citari niſi exp̄mat᷑ id quod ad ſnīaȝ
audiendā. vt. ff. que ſen. ſine appel. reſci. l. i. §. itē cum ex
edicto. facit de teſti. c. cū olim. in fi. de do. ⁊ cōtu. c. cū q.
li. vt. nam ſi hoc in ſummarijs forti⁹ in alijs. ⁊ dicit gloſa
ibidē in vbo nō pemptorie. ar. ꝙ in alijs cauſis in quib⁹
ſuat᷑ iudiciorū figura ſit neceſſarie pemptoriū exp̄mi vbi
nō fit trina citatio ad ſnīaȝ audiendā. quod videt᷑ tenere
Io. xxiiij. q. iij. de illicita. Ber. de offi. deleg. conſuluit.
Inno. de accuſa. ad petitōem. Spe. in ti. de citatōe. §. vi
ſo de tpe. v. alias aūt. ⁊ in v. quid ſi lata. ⁊ dicit Ant. de
bu. in. d. c. ad petitōem. ꝙ in actis grandis p̄iudicij vt in
diffinitiua ſnīa. vt in miſſione in poſſeſſionē p quā datur
vera poſſeſſio in abſolutiōe ab inſtātia iudicij in annota
tione bonorū in cauſa criminali vel ciuili. ſȝ Inno. in. d.
c. ad petitōem. requirit᷑ citatio pemptoria vel trina. Et di
cit idē Anto. poſt Inno. ꝙ ſolēnitas citationū non haȝ
locū in citatōib⁹ que fiūt a ꝑncipio anteꝗ̄ cōpareant: nec
in citatōib⁹ teſtiū neqȝ in alijs iudicijs que dant᷑ pñtibus
ff. de iure delibe. l. i. ⁊ dicit etiā ꝙ in citatōib⁹ que fiūt ad
media cauſa nō requirit᷑ pemptoriū licȝ aliqui dicāt con
trariū ſi ſint grauis p̄iudicij. alſ nō. de quo in. c. cōſuluit.
de offi. deleg. Sed de citatōe ad ſnīaȝ que nō ſufficit vna
ſine ſolēnitate. ſȝ hoc cōiter tenet᷑. Eſt tamē aduertendū
ꝙ nō ſufficit cū ſolēnitatib⁹ niſi exp̄imat᷑ ꝙ ad ſnīam. vt
no. glo. de hereti. c. cōtumacia. in. vi. in glo. penul. Ideȝ
dicūt dñi de rota deciſiōe. cccxxxvi. in quocūqȝ alio actu
nō ſufficere citatōem ad audiendā volūtatē: niſi act⁹ exp̄
mat᷑. quia citatio eſt generalis ⁊ vaga. de vbo. ob. l. ſiqs
inſulā. Ber. de reſcript. c. fi. ſup vbo īdetermīata. alle.
l. ad pemptoriū. ⁊. l. ſeq. de iudi. ad hoc p Io. an. in. l. fi.
de vbo. ſig. in verbo pemptorie. p Io. an. xxiij. q. iij. de il
licita. ⁊ p Guil. de mōte laudu. in. c. ſup vbo ꝓmulget. d
dolo ⁊ cōtu. Itē inquātū dixi modo ſufficere citatiōem ſi
ne pemptorio ad ſnīam intellige exceptis caſib⁹ in quib⁹
ꝓcedi pōt ſm formā clemē. ſepe. de vbo. ſigni. de quo in
clemē. diſpēdioſaȝ. de iudi. in quib⁹ nō exigit᷑ pemptoriū
vt. d. clemē. ſepe. ⁊ ꝓcedit in cauſa bñficiali ī curia exñte
Itē intellige niſi p modū cōminatōnis dixerit ſe iudex ꝓ
ceſſurū ad ſnīam. vt dicit Bar. in. l. ſi finita. §. iul. de dā
no infec. ⁊ ponūt dñi de rota in. ſua qōne. ccxxxix. d quo
in ſpe. de citatōe. §. viſo de tempe. vſi. alias aūt. ⁊. v. qd ſi
lata. vbi Spe. tenet idē in omnib⁹. ⁊ tractat ibi in vſ. ſed
ante clauſula. ⁊ ponit opi. Egidij. de qua in alle. c. cōſu
luit. an cōminatio de ꝓcedēdo ad anteriora quātū de iur᷑
poterit habeat vim pemptorij. habet᷑ p dños de rota in
d. deciſiōe. ſ. alle. qui tenēt opi. Bar. ⁊ de hoc p eundē
Domin⁹ An. in. c. cauſam que. de do. ⁊ ꝯtuma. ⁊ in. c. ex
tue. de cle. nō reſi. ⁊ in. c. ij. de cleri. vel mo. Io. an. ⁊ In
no. ꝯcludūt ꝙ non. Ratio eſt clara. quia exquo refert ſe
ꝓut de iure fuerit. ſȝ ius vult ꝙ p̄ma citatio nō ſit pēpto
ria ſȝ tertia. vt in iurib⁹ vulgarib⁹. ergo ⁊c̄. ⁊ eſt hec opi.
cōis quā Bal. limitat verā in caſib⁹ in quib⁹ ꝓcedit᷑ cuȝ
ordine iuris. ſȝ ſi ſum⁹ in cauſa ſummaria tantū: tunc ver
ba de quib⁹. ſ. faciūt talē citatiōeȝ eſſe pemptoriā. ita ipe
Bal. in Rica. C. ꝯminatōes vel epſas. alſ in arg. glo.
l. i. eo. ti. Sed ſm Ludo. in. l. ſi finita. §. iulia. nō ē verū.
vt. j. dicet᷑. quia in p̄mo decreto ꝓcedit᷑ ſummarie ⁊ ē ne
ceſſariuȝ pemptorie. Si aūt citat᷑ quis cum ꝯminatōe ꝙ
alſ ꝓteſtat᷑ quis ſe ꝓceſſurū ⁊ ꝓnūciaturū. dicit ꝙ hȝ vim
pemptorij. tex. eſt in. l. ad pemptoriū. ff. de iudi. Ludo. i
d. §. iulia. ſic dicit in glo. magna. vult ꝑncipiuȝ glo. ꝙ ad
hoc vt ꝓcedat᷑ ad miſſionē in poſſeſſionē requirat᷑ pēpto
rium. l. pñti. §. cū aūt. C. de his qui ad eccle. ꝯfu. ⁊. l. con
ſentaneū. §. fi. C. quo. ⁊ quā. iudex. Unde Bar. ex dict
vbis glo. querit. in quib⁹ caſib⁹ ſit neceſſariū pemptoriū.
⁊ refert Inno. in. c. cum ad petitionē. de accuſa. vbi dicit
ꝙ eſt neceſſariuȝ in caſib⁹ quattuor: ⁊ in ſnīa diffinitiua.
vt. l. i. §. cū edicto. ff. que ſen. ſine appell. reſcin. Secūdo
ē quādo peruenit᷑ ad primū ⁊ ſecūdū decretuȝ. vt per iu
ra. ſ. alleg. ⁊ per glo. in. d. §. iulia. Terti⁹ eſt in caſu. c. ſa
cro. d ſen. exco. Idē dicit Inno. in. c. venerabilis. de do.
⁊ ꝯtu. vbi addit aliū. ſ. in ſnīa abſolutoria ab obſuatōne
iudicij. ⁊ allegat tex. l. ꝓperādum. Extra hos caſus dicit
Bar. ꝙ quelibet citatio p̄ſumit᷑ ꝙ habeat vim pēptorij.
alleg. dictū Spe. in ti. d cita. §. viſo. v. dicūt etiā quidaȝ.
⁊ ſic pertrāſit Bar. ſȝ ipe vidit Spe. in ti. d dilatio. poſt
p̄n. videndū. v. terminū aūt aſſignari. vbi dic ꝙ termin⁹
poſt lit. ꝯt. ſit pemptori⁹. dicit ꝙ non meminit ſe legiſſe.
ideo pedes firmāt dñi mei de rota deciſiōe. ccxxxix. Ubi
dicūt in romana curia ſeruari dictū Spe. ī. §. viſo. videlȝ.

ꝙ omnis citatio ſeu terminus datus poſt litis conteſtatio
nem eſt peremptorius. hoc ſequitur do. Anto. de but. et
Jo. an. in. c. conſuluit. de offi. deleg. ⁊ glo. in cle. i. de exce
ptionib⁹. ⁊ Bar. in. l. fi. ff. de ferijs. ⁊ ꝓbat̄ in. l. ſi quan
do. C. de teſtibus. ⁊ in. c. in noīe dñi. c. ti. extra. ⁊ no. dcm̄
c. conſuluit. quoniam ibi narrat̄ factum. Ex his habes ꝙ
ad diffinitiuā requirit̄ citatio pemptoria. Fallit pmo qñ
citatur ad diffinitiuā tirannus qui iuſte videat̄ ipſi citāti
terribilis. iſtud eſt ſingulare dictū Hoſti. ⁊ Jo. an. i. c. nō
minus. de immu. eccle. ⁊ refert Bal. ⁊ ſequitur in. c. i. ð
milite va. qui ꝯtumax eſt. Secūdo fallit in cauſis in qbus
proceditur ſummarie ⁊ de plano. glo. eſt in cle. ſepe. de v̄
bo. ſig. ⁊ no. in extrauaganti ad reprimendā. Tertio fallit
in cā ſummaria tantū. quia non requiritur pemptoria ci
tatio. ſed ſimplex requirit̄. dictū eſt ſingulare Spec. in ti.
ð ſumma. cogni. §. poſtremo. v̄. hoc quoqꝫ. ⁊ l. fi. ff. de fe
rijs. ſed hoc nō eſt verū. nam in primo decreto ꝓcedit̄ ſum
marie: ut. l. ij. C. vbi in rem acti. ⁊ . c. quoniā frequent̄. ex
tra ut lite nō cōteſtata. ſed ut poſſit ꝑueniri ad ꝑmū decre
tum requiritur pemptoriū. l. conſentaneū. C. quō ⁊ quan
do iu. lꝫ in ipō ꝑmo decreto ꝓcedat̄ ſummarie ⁊c̄. Quar
to fallit vbi ſuperior ꝓcedit ad declarandū ſtatuta nulla.
quia ꝯtra eccleſiaſticā libertatē. quia tūc nō requirit̄ cita
tio pemptoria imo nulla. hoc eſt dictū Archi. ſingulare
ij. q. i. quia lothari⁹. ⁊ refert Bal. in. l. pſbyteri. C. ð epi.
⁊ cle. Quinto fallit vbi primo citat̄ abſqꝫ eo ꝙ aliquid di
cat aſcendit equū ut vadat ad partes longinquas q2 non
requirit̄ hic aliqua citatio. dictū eſt Inno. in. c. auditis. ð
ꝓcura. ⁊ refert Bal. in. l. ij. C. quō ⁊ qñ in. Ratio eſt qa
citatio fit ad fines ꝯpitionis. ſed eo aſcendēte equū ⁊ acce
dente ad partes longinquas oſtendit ſe nolle ꝯpere cū fa
cto dat̄ volūtas intelligi: ut. l. reprehendēda. C. de inſti. ⁊
ſubſti. fac. l. de quibus. ff. de legi. ſi tam. §. nō nocebit. ff.
de edil. edic. Sexto fallit vbi dicit ſe expſſe nolle ꝯparere
vel vbi ſe occultat ne nuncius habet eius noticiā. ita not.
Inno. in. c. ad petitōnē. de accu. ⁊ illud ſequunt̄ dñi mei
in alleg. deciſi. ⁊ Bar. ponit in. l. ſi finita. §. iulian⁹. in. x.
q. ⁊ in aut. qui ſemel. C. quō ⁊ qñ iu. tenet contrariū. q2
poteſt eius mutari voluntas: ut. l. liberi. C. de fideicōmiſ.
liber. ſed Jo. an. in. c. venerabilibus. ð ſentē. excō. in. vi.
in. §. ſed nō. allegans iſtas opi. videt̄ velle ꝯcordare. quia
aut hec verba. videlicet nolle venire in iudicio loquitur. ⁊
tunc nō eſt citandus: ut in. d. §. ſemp. aut extra iudiciū et
ſit citand⁹ rōne pene. ſed glo. tenet opi. Inno. in. l. fi. de i
inte reſti. ⁊ in. l. tres denūciatiōes. C. quomodo ⁊ qñ iu.
⁊ hoc eſt verū. nam tex. in cle. ſi a me. de dolo ⁊ cōtu. ⁊. c.
eum qui. de eo qui mittit̄ in poſſeſſiōe cā rei ſer. ⁊ Bar.
in. l. qui rome. §. flauius. de ver. ob. voluit ⁊ ꝙ appellans
friuole ſi iudex non defert nō tenet̄ vlterius citare. Rō ē
quia itendit proteſtari ꝙ nō intendit vlterius comparere
vnde ibi videt̄ caſus. ⁊ non obſtat ꝙ ibi fuit appellatū er
go fuit hoc in iudicio. quia poteſt appellatio fieri nō in iu
dicio. l. i. de ferijs. ij. q. vi. ad cūn. ⁊. l. i. §. eundē. ff. quādo
appella. ſit. Nō ob. ratio pe. ⁊. Cy. quia non p̄ſumit̄ qs
penitere cū p̄ſumat̄ volūtas durare. l. lucius. de le. ij. ⁊. l.
cū tacitū. ⁊. l. eum qui ſemp. de ꝓba. ⁊ hoc etiā habꝫ locū
in illicitis niſi ex veriſimilib⁹ ꝯiecturis appareat ꝯtra. tex.
eſt ſingularis in. c. a nobis. la grande. de ſenten. excom. ⁊
eūꝫ hac. opi. pertrāſit Bal. in. l. ij. ⁊. l. tres denūciatōes.
quō ⁊ qñ iu. Septimo fallit ꝯtra rebellē occupantē terras
eccleſie. q2 nō requirit̄ pemptoriū. Rō eſt q2 ex actu detē
tationis preſumit̄ notoriū ratione act⁹ ꝑmanent̄. ita In
no. in. c. tua. de ſenten. excom. ⁊ Jo. an. in. c. cū olim. de
re iudi. Octauo fallit vbi fert̄ ſnīa p reuiſores ratōnis cō
munis. q2 tūc non requirit̄ citatio cum pemptorio. ſed ēt
ſine citatione p̄t ſnīa ferri. tex. eſt ſinglaris ſm lec. gl. quā
Bar. ibi notauit in. l. ij. §. qð de frumētaria. C. de admi
niſtra. re. ad ciui. perti. Nono fallit vbi ferior citat quem
ut ꝯpareat coram ſuperiore cui vult referre merita cauſe. ⁊
ita Spe. in. §. videndū. poſt ꝑn. in ti. de renūciatio. ⁊ i. §.
ij. in ꝑn. ⁊ refert Jo. an. in. c. fi. de accu. in nouella. Deci
mo fallit cū par citat ſeu monet parē. q2 tūc non requirit̄
pemptoriū. gl. eſt ſingularis in cle. ꝑma. de hereticis. ⁊ re
fert Bal. in. l. nam ita diuus. ff. de adopti. ⁊ canoniſte in
c. cum cām. de offi. deleg. Undecimo in extraiudicialib⁹
in quib⁹ quelibet ammonitio habet vim pemptorij. hec ē
doctrina glo. ſi epūs. xviij. diſti. quā ſequit̄ Jo. an. in. c. ſi
ego. ij. de iureiur. imo fuit doctrina Innoc. in. c. cū nobis
olim. de elec. ⁊ eſt doctrina glo. noſtre. in. l. ſi eo tpe. de fi
de inſtru. li. x. ⁊. l. ticia. §. vſuras de le. ij. Nō ob. tex. in. l.
q rome. §. coheredes. de v̄. ob. vbi dicit ꝙ heres intēdēs
vendere rē hereditariā reqſiuit cohēdes pluries. ſed rñde
ꝙ illud verū pluries reqſiuit narrat factū non aūt ſtatuit
ut. l. i. qñ non pe. par. in glo. fallit etiā in caſib⁹ in quibus
ꝓcedit̄ ſummarie ⁊ ð plano ſine ſtrepitu: forma ⁊ figura
iudicij: ut in tex. in cle. ſepe. de v̄. ſig. ⁊ vide Bar. in extra
uagāti. ad reprimendā. Itē Ludo. in ſuis dict̄ in lra. S. i
dicto qð icipit. ſnīa lata. ſic dicit. Snīa lata ſine citatione
eſt nulla. l. de vno quoqꝫ. de re iudi. fallit ſm Spe. niſi qs
fuerit ꝯtumax in rūdēdo poſitionib⁹ ſibi factis. q2 tunc va
leat ſnīa ſine citatione. ⁊ ita dicit de facto ꝓnūciaſſe. ⁊ ita
ponit ipē in ti. de poſi. §. viij. ad fi. ⁊ ita dicit de ꝯſilio dño
rum antiquorū qð dictū nunq̄ poſuit aliqs legiſta qð di
ctū Spec. reprobat Jo. an. in. c. ij. de ꝯfeſ. in. vi. in nouel
la. Et ratio eſt q2 ibi nō rūdeo poſitionibus. poteſt qs du
pliciter eſſe ꝯtumax. Uno mō qñ iuſſus ⁊ monitus a iudi
ce non rūdit ſed recedit. mō ꝯtra iſtū contumacē dicit tex.
in. d. c. ij. qð talis habet̄ ac ſi foret confeſſus. modo ſic. ſi
iſte fuiſſet vere cōfeſſus poſitiones. requireretur citatio ad
ſententiā. ergo pariter eſt citandus ad ſententiā iſte ficte
confeſſus. Secundo q2 poteſt quis eſſe contumax quia eo
ipō ꝙ reſpondens ſcit poſitiones ⁊ recedit non expectās
mandatū dicitur contumax. ꝯ talē ergo cōtumacē ꝓcedit̄
tanq̄ contra contumacē: ut in. d. c. ij. talis ergo cōtumax
in quocūqꝫ litis articulo ꝯtumacia nō obſtante debet cita
ri ad ſnīam diffinitiuā. allegat caſum in. c. cum olim. de
teſti. ⁊ glo. in. c. ij. de dolo. ⁊ contu. li. vi. Si ergo contra
iſtū debꝫ procedi tanq̄ꝫ contra contumacē debet citari ad
ſnīam qð nota. quia alius legiſta non tāgit. Item poteſt
ferri ſententia ſine citatione contra tutorē quando ꝓcedit̄
contra eū tanq̄ꝫ dilapidatorē bonorū pupilli. vel prelatū
dilapidantē bona eccleſie. etiam lite non ꝯteſ. etiā quo ad
receptiōnē teſtium: ut dicit glo. iij. q. ij. quia ea. ⁊ alia. iij.
q. ix. in ſumma. que concludunt hec in ſui odium. ⁊ all̄. l.
ne dui. C. de pe. que nihil facit. tu dic ꝙ de hoc videt̄ ca
ſus in. c. veritatis. de dolo. ⁊ contu. quia ibi procedebat̄
contra prelatum tanq̄ꝫ ꝯtra dilapidatorē bonorū eccleſie
abſente. ⁊ fuit ꝓceſſum ad diffinitiuā. ſed melior tex. eſt i
l. ij. C. vbi de crimi. agi oportet. ibi. nullo priuilegio. Itē
Ang. in. l. ea que. C. quomo ⁊ quando iu. ſic dicit. In no
torijs poteſt ferri ſententia etiam parte non citata. ⁊ ſic in
eis habet locū iſta. l. ea que. de quo caplm. iiij. de trāſla.
epi. ⁊ de cohabi. cle. ⁊ mulierū. c. veſtra. Bar. in. l. ſi fini
ta. §. iul̄. querit an cum quis peremptorie citatur ad audi
endam ſententiam ſit neceſſe ꝙ dicatur ad audiendā ſen
tentiā ꝯtra ſe ferendā. ⁊ ipē Bar. in. l. ſi aparitor. C. ð co
artali. li. xij. dicit ꝙ ibi eſt tex. ꝙ vbi ſententia fertur cōtra
abſentē debet citari ad audiendā ſententiā cōtra ſe. ego
audiui dicit Ludo. in. d. §. iul̄. a domino meo. i. l. ⁊ poſt
edictū. de iudi. qui dicebat ꝙ Bal. viua voce reprehēdit
illud dictū hac ratione. quia quando fert̄ ſentētia contra
abſentem. ita poteſt ferri ꝓ eo ſicut contra. ut. d. l. ⁊ poſt

edictū. ⁊.l. ꝓperandū.§. ⁊ ſiquidē. ſed ſi dictū Barto.
eſſet verꝫ ſequeref ꝙ ſnīa lata ꝓ abſente eſſet nulla. ⁊ ille
leges ſuirēt nobis de vento ꝙ eſſet nulla. Probaf. naꝫ
cū iudex citat abſentē ad vnū actū ⁊ faciat aliū actuꝫ: ille
act⁹ eſt nulli⁹. tex. eſt in. l. aut qui aliter. qd̄ vi aut claꝫ. ff.
⁊.l. ſi ut ꝓponis. C. quo. ⁊ quā. iudex. ſed ſic eſſet in caſu
nr̃o. ergo illa eſſet nulla: cū ad eam nō ſit citat⁹. Bal. in
l. dicim ꝓferre. §. ſiquis litigatoꝝ. ff. de arbi. ſic dicit. Nō
ꝙ valet ſnīa ꝑ pte abſente. qd̄ ē nō. ⁊ nō arg. ex iſto. §. ꝙ
valet ꝓceſſus ſine citatōe quādo eſt renūciatū citatōi. ⁊ ꝯ
hoc eſt glo. ordi. in. d. §. ſiqs litigatorū. ⁊ ideo quottidie
daf licētia iudicib⁹ dicit Bar. expedi ſine aliq̄ cautione
ut videm⁹ ſuari ⁊ practicari in crīalib⁹ cauſis. adde quod
no. Spe. in ti. de citatio. §. viſo. v̄. ſed pone ꝙ ptes. Iteꝫ
dicit Ludo. in ſuis dictis in lr̃a. s. in dicto quod incipit.
Snīa nō pōt ferri ꝓ actore. vbi dicit ſic. ſnīa nō pōt ferri
ꝓ actore abſente nō citato. tex. eſt in. l. furioſo. ⁊. l. q̄ſitū.
de re iudi. ⁊. l. ꝓpandū. §. ſinaūt. C. de iudi. hoc eſt verū
in ciuili. ſꝫ in crīali hū pōt. caſus eſt vnic⁹ ⁊ mirabilis. C.
de adul. l. quāuis indubitati. alle. Bal. in. l. ea que. C.
quo. ⁊ quā. in. ⁊ vlteri⁹ idē Ludo. in lr̃a. s. in dicto qd̄ in
cipit. ſnīa diffinitiua. ſic dicit. Snīa nō pōt ferri vtraqꝫ p
te abſente. ut eſt glo. in. l. ꝓpandū. in v̄bo triennij. C. de
iudi. Fallit in caſib⁹ in quib⁹ iudex ex officio ꝓcederet. q̄
tūc valet etiā vtraqꝫ pte abſente. glo. eſt in. c. cupiētes. §.
ꝙ ſi ꝑ. xx. v̄. opponēte. de elec. li. vi. quā refert Ang. in. l.
ſiquis libertatē. ff. de peti. heredi. vbi etiā vide aliū queꝫ
ponit idē Ang. ſ. in caſu appellatiōis interiecte ad papaꝫ
vel imp͛atorē. Archi. aūt. ij. q. i. c. que lothari⁹. in gl. i. ibi
forte ſic dicit. adde ꝓ iſto forte facit qd̄ nō. V in. ⁊ Ber.
extra de diuor. c. porro. Sed ꝯ hoc qd̄ nō. de iureiurā. c.
ad nr̃am. in glo. ij. de hoc etiā nō. de purg. ca. c. pe. in fi.
Sed ꝙ in notorio poſſit ferri ſnīa pte nō citata videf ex
ꝑſſum. extra de trāſla. epiſ. c. quāto. §. ne aūt. ibi ſibi ꝑci
pim⁹. ⁊ ibi hoc ꝑ Inno. ⁊ Hoſti. approbaf. nā v̄buꝫ ꝑci
pim⁹ vim hꝫ ſnīe. extra de v̄b. ſig. c. in his. ⁊ ideo Jo. hic
dicit forte. ⁊ ꝓ hoc facit quod ipſe Joh. lau. ⁊ hug. nō. ij.
q. i. §. fi. tamē ipſe Inno. de coha. cle. ⁊ muli. c. tua. ꝙ in
omni notorio citatio eſt faciēda. ut in alle. c. ad nr̃am. ſꝫ
ꝯ. extra de re iudi. c. cū olim. in fi. ſꝫ illud intelligo cuꝫ ex
ceſſus eſſet iudici notori⁹ ꝙ nulla pōt tergiuerſatōe cela
ri. Vel pōt diſtingui. vtrū factū ſit tale i quo certe ꝑſone
ꝯdēnatio exigaf: ⁊ tūc quātūcūqꝫ ſit notoriū dꝫ citari ad
ſniam audiēdā. ita ſuaf in curia. ratio ē. q̄ abſens mul
tas excuſatōes ⁊ defenſiōes poſſet ꝓtēdere ꝑ q̄s nō cōdē
naref ſi eēt pn̄s ⁊ eas ꝓponēt. alr̄ ſufficiat tātū inhibitio
vel ordinatio. Verbi grā. Statutū eſt ab aliqua ciuitate
aliquid quod ſit ꝯ libertatē eccleſie vel ꝯtra ius diuinū ſi
hoc notoriū ſit ſuꝑior pōt tollere vl̄ tolli: ⁊ nō obſuari mā
dare ſine aliqua citatōe. ⁊ decernere illud: non tenere ⁊
caſſare. ad hoc facit. ff. de ſuis fugit. l. diuus. ⁊. ff. ꝺ offi.
ꝓcur. ceſa. l. fi. Notat tn̄ Inno. ꝙ nō eſt neceſſaria ſnīa.
ut ipſe no. extra de v̄bo. ſig. c. ex pte. in glo. ſꝫ dices. iuxta
ꝓn. Sed V in. ⁊ hug. videf notare ꝯ. de diuor. c. porro.
ſed dic ꝙ non requiritur ſentētia ſcilicꝫ in ſcriptis ⁊ ſolen
niter proferenda. ſic nōf in aut. ut iudi. ſine quoquo ſuf.
§. neceſſitate. Archi.

An ferijs poſſit renunciari.

a **Liqualiter ē** vidēdū an poſſit renūciari ferijs.
Baldus in. l. i. ff. de ferijs. ſic dicit. Ferijs
menſiū pōt renūciari: ⁊ in iudicio ⁊ in iſtru
mentis ſm̄ cōmunē opi. ſec⁹ in ferijs introductis ī hono
rem dei. Modo quero quid in ferijs repētinis. Et dicit
ꝙ non poteſt renūciari. quia videntur ꝑncipaliter intro
ducta ad publicā vtilitatē. ut nō. in cle. ſepe. de v̄bo. ſig.
ſuꝑ v̄bo feriatū. ⁊ dicit bal. ibidē in. d. l. i. ꝙ ſi ptes renū
ciant ferijs ꝙ arbiter nō poſſet eis vti. quod putat Bal.
verū ſi ptes renūciauerūt in cōpromiſſo. quia arbiter ac
ceptādo cōpromiſſum intelligif acceptaſſe cū ſuis capitu
lis. argu. ff. de manumiſ. l. gayus. ⁊ ſi extra cōpromiſſuꝫ
partes renūciauerūt nō ꝯſentiēte arbitro. tūc non aufert
ꝑiudiciū renūciatio ipſi arbitro. ut no. in clemē. ſepe. de
v̄b. ſign. niſi eſſet res tempe ꝑitura. adde quod no. extra
de offi. deleg. c. de cauſis. ⁊ dicit idē Bal. in. l. ſi feriatis
dieb⁹. ff. ꝺ arbi. quod idē iudicaf de ferijs repētinis ſicut
de ferijs inductis in honorē dei. q̄ inducūf ad publicaꝫ
vtilitatē ſiue cauſam. ⁊ ius publicū ⁊ diuinū equiparantur
ut. l. fi. C. de ſacroſanc. eccleſi. ⁊ ita notaf in cle. ſepe. de
v̄bo. ſigni. ⁊ dicit idē bal. in. l. ſi de meis. §. ſi ex compro
miſſo. de arbi. ꝙ arbiter non pōt ꝓcedere dieb⁹ feriatis
ob neceſſitatē hominū: niſi ſit periculū in mora. nam tūc
procedif dieb⁹ feriatis. ut. d. §. ex cōpromiſſo. Sed etiaꝫ
ſi periculū ſit in mora ꝓcedif dieb⁹ feriatis in honorē dei
ſed ſolū ſi ad hominis vtilitateꝫ. Sed arbitrator pōt ꝓce
dere quolibet tempe. quia nō ꝓcedit ꝑ modū iudicij ſed
ꝑ modū tranſactōis. ⁊ tranſactio pōt fieri die dominico.
ut. C. de ferijs. l. fi. ⁊ ꝑ Ja. bu. in lec. dicit idē bal. in. l. ſi
de meis. §. recepiſſe. ꝙ arbitramētuꝫ nō ꝓpe habet vim
tranſactiōis. quoniā ſi haberet non poſſꝫ reduci ad arbi
triū boni viri. etiā ꝓ magna leſione. ut no. ff. ad trebel. l.
lucius. §. fin. ⁊ quod dicif in aut. ut differē. iudi. §. ſi v̄o.
ꝙ habet vim tranſactōis verū eſt: nō tamē ꝑ omnia. ar.
ff. ꝺ arbi. l. nō diſtinguem⁹. §. cū quidā. ad fi. ⁊ ei⁹ quod
no. Cy. in addi. Preterea ipſm cōpromiſſum eſt ꝯctus
cuiuſdā tranſactōis large. i. cuiuſdā amicabilis deciſiōis
cōmiſſe arbitratori. vnde arbitrator aſſumif ſuꝑ ꝯctu il
lius quaſi trāſactōis reſultātis ex cōpromiſſo. nec oportꝫ
etiā dubitare ꝙ nō eſt vera tranſactio cū nō habeat ꝓce
dere aliquo dato vel retēto. immo toto dato vel toto re
tento poſſet arbiter etiā laudare. quod eſſet impoſſibile
ſi eſſet vera tranſactio. iſtud ergo vtruꝫ tranſactio ponif
large. Angel⁹ v̄o in. l. i. C. de fe. ſic dicit. Videf caſuſ hic
ꝙ ſicut nō poteſt renūciari ferijs ſolennib⁹. i. in honoreꝫ
dei introductis. ut notaf in. l. omnes. C. de ferijs. ita nō
poteſt renūciari ferijs repētinis. ⁊ ita tenuit Azo in ſum
ma de ferijs. ⁊ idē Jo. an. in clemē. ſepe. de v̄bo. ſignifi.
tenet. dicit etiā Cy. in. l. i. C. de ferijs. ꝙ in cōtractu pōt
quis renūciare ferijs introductis ob neceſſitatē hominū
licet alij dicāt ꝯrīū ꝙ non poſſit renūciari niſi tantū in iu
dicio. quod no. Bar. aūt in. l. ſi feriatis. ff. de arbi. ſic di
cit. apponif quottidie in cōpromiſſo ꝙ cognoſcere poſſit
⁊ ꝓnūciare dieb⁹ feriatis ⁊ nō feriatis. ⁊ hoc intelligitur
in arbitro. ſec⁹ in arbitratore. ut dicit idem Bar. in. l. ſi
de meis. §. fi. ꝺ arbi. Item nota ꝙ ſi ferie ſunt inducte
in honorē dei nō poteſt quis cōſenſu ptiū renunciari vel
auctoritate iudicis. ⁊ ſic ſnīa lata illo die non valeret. ſe
cus in ſnīa arbitratoris. nam cū ſit quedā tranſactio pōt
ferri etiā dieb⁹ feriatis. ut. l. dies feſtos. C. de ferijs. ideꝫ
aūt Bar. in. l. i. ff. ꝺ fe. ſic dicit. an renūciatio feriarū va
leat extra iudiciū. Videf ꝙ nō. argu. C. ꝺ pactis. l. i. In
contrariū videf ⁊ iſtud tenef ꝑ. l. qui. appell. nō lꝫ. ⁊. C.
de tempo. appell. l. penul. §. fina. quod intelligit Gui.
niſi alia cauſa de nouo ſuꝑuenerit. vtputa ſi ſuꝑuenerit
diuicie ꝓpter quas eſt neceſſe ꝙ occupef. quod nō erat
tempore celebrati contract⁹. argu. l. de etate. §. ex cauſa.
ff. de interroga. act. ⁊. ff. ꝺ ꝓcura. l. poſt litē. cuꝫ ſequēti.
Itē aduerte ꝙ renūciatio feriaꝝ facta ſimplicif itelligif
de pn̄tibus. ideo eſt neceſſe ꝙ dicaf de ferijs inductis ⁊
inducendis. argumē. l. ſi ita. ff. de auro ⁊ argento lega.

⁊ querit glo. in. l. i. de ferijs. ff. vtrū per partes poſſit renū
ciari iuramento teſtiū. ⁊ determinat ꝙ ſic. ⁊ eſt tex. extra
de teſtib⁹. c. ſup litteris. ⁊ de re iudi. c. tuis. qd de alijs ſo
lennitatib⁹: ut de litꝫ ꝯteſt. de libelli oblatōe. ⁊ ſi. dic ut in
l. i. ⁊ auꝫ. offerat. C. de litꝫ ꝯteſ. ⁊ extra de offi. deleg. c. de
cauſis. ⁊ p Jo. an. de re iudi. c. fi. ⁊ p Inno. de teſtibus. c.
cum cām. facit ꝙ dicta teſtiū nō legitime examinatorum
poſſunt conſenſu partiū approbari. ⁊ p Guil. alle. auꝫ. of
feratur. ⁊ de hoc dic plene: ut. ſ. fuit dictū. an iuris ſolē
nitatibus poſſit renūciari. Itē Ludo. in lra. T. i dicto vl
timo. ſic dicit. nō poſſunt partes renūciare ferijs in preiu
diciū teſtiū. tex. eſt melior qui ſit alibi ſm Bal. in. l. falla
citer. C. de aboli. Hoſti. aūt in ti. de ferijs. in. §. an ferijs.
ſic dicit. An ferijs poſſit renūciari repentinis minime ſo
lennib⁹ inductis in honorē dei. multomin⁹ quia nec ꝓceſ
ſus habitus etiā ptibus ꝯſentientib⁹ tenet nec ſententia.
c. fi. §. quib⁹. de ferijs. Itē inductis in honorē dei. princi
pis vel ciuitatis nō pōt renūciari: ut. l. ſi feriatis. ff. de feri
is. ⁊. ff. de poſtu. l. quos ꝓhibet. ff. de iur. immu. l. ſemp.
§. ꝯductores. de foro ꝯpetē. c. ſi diligenti. ſolēnitatib⁹ aūt
inductis ob neceſſitatē hoīum renūciari pōt. Et eſt ratio
quia id de quo querit̃ p alios expediri pōt. ⁊ q: quilibet
poteſt ſuo iuri renūciare. ſimile ꝺ teſti. c. tuis. ſed ſi renun
ciatum eſſet nō valeret: ut. ꝺ. c. fi. ⁊. ff. de ferijs. l. i. ⁊. l. ſi
feriatis. Itē renūciatio fit aliquādo auctoritate iuris i om
nibus ferijs. nam in operibus pietatis magis inſiſtenduꝫ
eſt diebus ſolennibus ꝙ̄ ꝓuatis: ut in. c. cum ad monaſte
rium. ꝺ ſtatu mo. in. §. in refectorio. ⁊ in. c. fi. §. quib⁹. de
ferijs. ⁊ in opibus miſericordie diſtinctio dierū nō eſt ha
benda. lxxvij. di. vtinā. de ꝯſe. di. v. nunꝙ. q: ibi ſumma ē
ratio q̄ ꝓ religione facit. ff. de reli. l. ſunt pſone. cauſa etiā
que tpe lapſo inutilis manet. etiā in ferijs vindemiarū et
meſſiū tractat̃ de iudi. c. fi. §. fi. idē forte in his que appel
lationē nō recipiunt. ff. de appel. re. l. fi. Quid de cauſis
mrīmonialib⁹ ⁊ ſpūalibus. videt̃ ꝙ his dieb⁹ etiā tracta
ri poſſint. ar. de elec. c. cū iter vniuerſas. ⁊. c. ne ꝓ defectu.
⁊ ut lite nō ꝯteſt. c. quoniā frequent̃. §. porro. ⁊ pe. ⁊ hoc
no. Hugo. xv. q. iiij. placita. puto ꝯtra. ſi in figura iudicij
agat̃. ſed ſi ꝓcedat̃ ex officio forte pōt. ar. de clan. deſpō.
c. cū inhibitio. Sed nūquid milites ⁊ clerici habeant feri
as meſſiū ⁊ vindemiarū. Itē qd de his q nō habēt predia
nec vineas. ⁊ videt̃ ꝙ in eis deficiat ratio. q: hec ferie cō
cedunt̃. ergo ⁊ effect⁹. de appel. c. cū ceſſante. ſed certe ta
les circa meſſes amicoꝝ ⁊ familiariū ⁊ emptōnē melioris
fori qō habet̃ tpe meſſiū poſſunt eſſe īteti. nō ergo in eis rō
deficit omnino. ⁊ ideo in re dubio meli⁹ eſt verbis edicti
ſeruire. indiſtincte eni loquit̃ indiſtīcte recipe debem⁹: ut
ff. de exerci. l. i. §. ſi is qui nauē. v. in re ergo dubia. ⁊ quia
priuilegiū eſt latiſſime interptandū. ꝺ dona. c. cū dilecti. ⁊
ſic ſaltē ꝓpter alios gaudebūt. ſed tñ habes ꝯtra. ar. ꝺ. de
treuga ⁊ pace. c. ij. ⁊ ar. quib⁹ nō obſtat lon. temp. pſcri.
vbi ꝑuilegiū ꝯceſſuꝫ occaſione agriculture ſiue militie nō
ꝓdeſt niſi inſiſtentibus in agricultura ſiue milicia. ſed ibi
loquitur in ruſticis ⁊ militibus qui ad illa duo ſpecialiter
ſunt deputati. ⁊ eſt ideo dictuꝫ ut diligentiores ſint circa
officiū ſibi ꝯmiſſuꝫ. vel dic ꝙ ſi non habent inſtrumēti im
pedimentum vel ꝑ ſe vl̄ pro alio ibi neceſſario venire tene
tur ⁊ reſpondere. nam ibi tantū hoc priuilegiū videnť ha
bere quia circa rē ruſticam occupati ſunt: ut. ff. de ferijs.
l. i. ꝑmo rñſo. ⁊ ſm Hoſti. in eo. ti. §. quid in eis agi debe
at. quandocunqꝫ neceſſitas vel pietas exigit nō ſunt ferīā
di hi dies. igitur cauſe matrimoniales ⁊ alie in quib⁹ ver
titur periculū aīe in his diebus tractari poſſunt. Itē ea q̄
ad pacem ⁊ concordiam pertinent his diebus tractari et
terminari poſſunt. c. i. ⁊. c. fi. §. fi. de ferijs: pacta eni con
ferant tranſactiōes loquant̃. de ferijs. l. fi. C. Itē videt̃ ꝙ
cauſe miſerabiliū perſonarū ⁊ debiliū his diebus tracta
ri poſſunt. hec eni pietas ſuadet ⁊ in opibus miſericordie
diſtinctio dierū non eſt habenda. Iteꝫ quolibet tempore
appellari poteſt. ſiue feria ſit ſolēnis: ſiue repentina. ſꝫ ap
pellatiōis exercitiū denegat̃: ut. C. de fe. l. i. currit tamen
tempus anni vel biennij appellantib⁹ diebus. C. de app.
l. ij. §. fi. Itē quolibet die libell⁹ offerri pōt. ff. de appel. l.
miles. §. ſexaginta. Itē publice ⁊ fiſcali cauſe tractari pñt
C. de ferijs. l. publicas. aliud ī ferijs ſolennib⁹ ob hono
rem dei. C. de feri. l. oēs. in fi. Sed ⁊ que ptinēt ad volun
tariā iuriſditōnē. ſicut adoptio: emācipatio. excōicatio. ab
ſolutio. vbi nō requirit̃ cognitio. puta in notorijs crimīa
libus ⁊ manumiſſionib⁹ etiā dieb⁹ paſcalib⁹ expediri pñt
C. de ferijs. l. actus. Itē queſtiōes latronū inſignium his
diebus expeditur. l. prouinciarū. C. de ferijs. dic aūt ſabba
ti potius debem⁹ opari ꝙ̄ alijs dieb⁹ ne videam⁹ iudaiza
re. de ꝯſe. di. i. c. i. ⁊ di. iij. c. ꝑuenit. ⁊ cum Hoſti. ꝯcordat
Azo. C. de feri. vbi Azo. dicit ꝙ de ꝯſenſu partiū tempoꝛ
feriarū pōt ius dici ⁊ tenebit ſnīa: ut. ff. ꝺ ferijs. l. i. In die
bus aūt feriat ob honorē dei. vel ꝑncipis vel ciuitatis nō
puto. dicit idē Azo aliqd opari ꝯſenſu ptiū cū ⁊ q. ꝓhibe
tur poſtulare ob reuerentiā ꝑtoris. etiā vtraqꝫ pte ꝯſentiē
te repellit̃ a poſtulādo. ff. de poſtu. l. quos ꝓhibet. ⁊ ar.
ff. de arbi. l. ſi feriat. in fi. Iteꝫ actiōes tpe vel mortis peri
ture tpe feriarū pñt exerceri ut fiat litꝫ cōteſtatio vel execu
toris ꝯuentio. ut. ff. de ferijs. l. i. §. ſed excipiūt. ⁊ in. l. iij.
Cy. aūt in. l. i. C. de ferijs. ſic dicit. Quero nūqd poſſit re
nūciari ferijs in inſtrumēto. ecce duo ꝯtrahūt ⁊ renūciant
ferijs. qō eſt intelligenduꝫ de ferijs gr̄a hoīum. hec eſt qō
q̄ fit i Spec. c. ti. §. fi. circa fi. Ja. de are. hoc diſputat. ⁊ vi
det̃ ꝙ ſic: ut. l. ſi qs in ꝯſcribēdo. C. de pac. Ecōtra videt̃
ꝙ nō. q: oportet ꝙ durat ꝯſenſus vſqꝫ ad litis ꝯteſtationē
ff. ſolu. ma. l. ſi cū dotē. §. eo aūt tpe. Itē ꝑ hoc. ff. de iuriſ.
om. iu. l. ſi ꝯuenerit. ergo videt̃ ꝙ in ꝑnti deſideret̃ ꝯſen
ſus. Iſtā. q. ipe nō determinat aliť niſi ꝙ quidā dicunt ꝙ
pōt renunciari tantū quando litigat̃ nō añ. Alij dicūt cō
tra. p. d. l. ſi qs in ꝯſcribēdo. ⁊ iſtud credo. ſed obijcio ꝙ ñ
valeat r̄nūciatō ꝺ futuro rñde. put plene no. C. ꝺ pac. l. i.

An legibus inſinuatōnē exigentib⁹ poſſit renunciari.

v **Idendum eſt an legi**
bus inſinuationē exigentib⁹ poſſit renūciari.
Jo. an. in addi. Spec. in ti. de inſtrumentoꝝ
edic. in. §. porro. in addi. ꝺ ꝑdicta. l. ſi qs. ſic dicit. Dubita
tur an legib⁹ que inſinuatiōeꝫ regrūt renūciari poſſit do.
Gui. de ſuza. in. l. pe. C. de dona. ⁊ in. l. illud. C. de ſacro
ſanc. eccle. tenet ꝙ ſic. dūmodo exꝑmat̃ leges hoc ꝓhibē
tes cū legū auſteritas pactis litigantiū mitiget̃. C. de tem
porib⁹ appella. l. fi. in fi. ff. de edil. edic. l. querit̃. §. ſi ven
ditor. facit. de pac. l. pe. ⁊. ff. e. ti. l. paciſci. ⁊ qō no. ff. ꝺ do
na. l. fideiuſſor. Simōn vincenti⁹. in. l. ſancim⁹. C. dona.
⁊ Cy. eo. ti. l. pe. ⁊ fi. tenet cōtra. qō mihi placet. cū legi ꝓ
hibenti renūciari nō poſſit: ut in re dotali ⁊ minoris ⁊ do
natiōe inť ꝯiuges ⁊ ſi. ne ꝓhibitū vna via fiat alia. de reg.
iur. l. cū qd vna via. li. vi. ita ius aliud eſt publicū vtilitate
ne ꝑ metū vel fraudē donantis ledat̃ grauit̃. que duo co
ram iudice ceſſare ꝑſumuntur. C. de his que per metum
iud. l. i. ff. qō me. cau. l. fi. ⁊ reipublice expedit ne quis re
ſua male vtatur. inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. §. do
minoꝝ. hoc maxime quia donare eſt ꝑdeř. ff. de dona. l.
filiuſſa. hanc partē tenuit Jac. de bel. in ſua. q. v. extra lit
teras. in qua tractat de donatiōe facta nepoti ꝑ auiā. idu
cit ꝙ etiā inſinuatio reſpicit fauorē donatarij: ut in auꝫ. vt
fratrū filij. §. illud. C. de dona. l. donatio. ⁊. l. data. in fin.

tamē fatet̄ ꝙ etiam cōcurrēs eius renūciatio nō teneat.
Sed quid ſi renūciās iurauit non cōtrauenire: ⁊ de ob
miſſiōe inſinuatōnis nō opponere. ⁊ ſm opi. Guido. de
ſuza. ð qua. ſ. nō ē queſtio cū ꝑ eam teneat renunciatio
ſine iuramēto ⁊ cuꝫ iuramēto teneat. facit aut̄. ſacramen
ta. C. ſi aduerſus vendi. ⁊ quod nō. ibi in. ij. glo. ⁊ in de
creta. c. cū cōtingat. de iureiurā. ⁊ eo. ti. c. quēadmodum.
in fi. ⁊. c. licꝫ. eo. ti. lib. vi. ⁊. c. quāuis. de pactis. li. vi. Ad
idē facit ꝙ donatio ſine inſinuatiōe nō eſt penit⁹ inimica
iuri. quod patet. quia tenet infra legitimā ſummam. vt. l.
ſancim⁹. C. ð dona. Ad ꝯͣriū facit quod nō. in eadē aut̄.
ſacramēta. colla. x. in. ij. glo. in ꝑn. Item cū donare ſit ꝑ
dere. vt. ſ. dixi. patēs eſt leſio. Sed huic reſpōdebit̄ ꝑ re
gulā ſcienti. de re. iur. in. vi. cū cōcord. ꝓpter quod cuꝫ ꝓ
ſtitū ſit iuramentū nō dolo vi vel metu. videt̄ ſuanduꝫ ꝑ
ꝓma iura. hoc aūt certū eſt ꝙ renūciatio que fieret de. l.
ſi vnqͣ. C. ð reuocā. do. etiā cū iuramēto nō tenet. Ratio
quia nō eſt lex illa inducta in fauorē donātis ⁊ renūcian
tis: ſed in fauorē filiorū. C. m in poſ. lega. l. ij. ⁊ penulꝫ. ⁊.
quod ibi no. ff. ad. l. fal. l. quod de bonis. in fi. Jo. de im
mo. in. c. cū cōtingat. dicit ꝙ Specu. in ð. §. pono. in ti.
de inſtrumē. edi. in forma inſtrumenti expſſe ponit ꝙ re
nūcians ⁊ donās ꝓmittit nō reuocare etiā ꝑ ſupueniētiā
liberorū. ⁊ iſtam partē dicit Jo. ibi ego puto verioreꝫ. qͣ
illa donatio reuocat̄ ex ꝓſumpta mēte donātiſ. quia non
eſt veriſimile ꝙ voluerit illā habere effectū ſi ſupuenerit
liberi. ⁊ ſic ꝓſumū lex illa eſſe vtriuſqꝫ ptis volūtate. facit
quod no. Dy. ⁊ Barto. in. l. ticia. §. impator. de lega. iij.
Dictū tamē Jo. an. poſſet ſaluari quaten⁹ refert̄ eſſe īfra
legitimā. quia in illa nō poſſet ꝓiudicare filio etiā cuꝫ iu
ramento. ꝑ ea que habent̄ in. l. i. ⁊. l. liquet. C. de inoff.
dona. ſed quaten⁹ eſſet vltra legitimā videt̄ ꝙ nō teneat
renūciatio. tene tamē mēti dictū Jo. an. Jo. aūt de imo.
in dicto. c. cū contigat. ſic dicit. an legib⁹ loquētib⁹ de inſi
nuatione fienda poſſit renūciari ꝑ pactū ſine iuramento.
Guil. de ſuza. in. l. illud. C. de ſacroſa. ec. ⁊ in. l. penul. ð
dona. ut refert Jo. an. in ti. de inſtrumē. edi. §. pono. in
addi. tenuit ꝙ valebit renūciatio. quia auſteritas legis ꝑ
pactū poteſt remitti. l. querit̄. §. vēditor. de edil. edic. et
l. fina. circa fi. C. de tēpo. appella. ⁊. l. penul. C. de pac.
Simon vicenti⁹ ſup. l. ſancim⁹. C. de dona. ut refert Jo.
an. in addi. ⁊ Bar. in. l. modeſtin⁹. de ſolu. ⁊ Salice. in
dicta. l. illud. in. v. q. ⁊ ꝓ iſta opi. facit ꝙ nō videt̄ ꝙ ptes
poſſint renūciare legib⁹ inducentib⁹ certā ſolennitatē in
actu. l. nemo poteſt. de lega. i. Iteꝫ ſecūdo ꝙ inſinuatio
fieri debeat nō fuit inductū fauore donātis ſed in odium
aliorū. videlicꝫ ut fraudes non fiant legi. l. data opera. ⁊
l. donatio. de donat. ff. ⁊ ſic videt̄ ꝙ tali iuri renunciari
non poſſit ꝑ ea que habent̄ in. l. tam ⁊ ſi. ff. ad macedo. et
quod notat̄ in. §. quia vo. in aut̄. ut ſine ꝓhi. ma. debi. et
credi. colla. vij. Pro hoc facit tertio. quia lex ꝓhibꝫ fieri
donatōem vltra certā ſummā ſine inſinuatōe. ⁊ ſic videt̄
ꝙ tali non poſſit renūciari ꝑ id quod legit̄ ⁊ notat̄ in. l.
i. ⁊. ij. C. ne fideiuſ. do. dent̄. quia ita in ſimili videm⁹ in
legib⁹ prohibētib⁹ rem minoriſ vel dotalē alienari. ⁊ etiā
donatōes inter cōiuges. quia ꝑ pactū non interueniente
non pōt ei renūciari. Iteꝫ quia videt̄ eſſe ius publice vti
litatis ne ſcilꝫ donator ꝑ metū vel fraudē grauiter ledat̄
que duo corā iudice ceſſare ꝓſumunt̄ corā quo habꝫ fieri
inſinuatio. ut. l. in donatōib⁹. C. de dona. facit. l. fina. ff.
quod me. cauſa. Item quia videt̄ intereſſe reipublice ne
quis re ſua ꝓdigalit̄ ⁊ male vtat̄. facit quod habet̄ in. l.
impator. ad trebel. ⁊ inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iu.
§. i. Male enim videt̄ vti qui donat cū donare ſit ꝑdere
l. filiuſfamilias. ff. de dona. vnde cenſet̄ eſſe admiſtratio
donatio ꝓ̄imonij ꝑ ea que habent̄ in dictā. l. filius. et. l.

a cogitato. ⁊. l. fina. ff. de cura. fu. in quibus non poſſunt
res minoris donari etiā cuꝫ decreto ⁊ auctoritate iudicis
licet poſſint vendi: niſi forte eſſet donatio a iure ꝓmiſſa ſꝫ
ea que habent̄ in. l. lex que tutores. C. de admi. tu. ⁊ i. l.
i. §. ſed nōnulloſ. ff. de tu. ⁊ ra. diſtra. ut quia pōt eſſe do
natio ꝓpter nuptias vel quia bene merenti fieret. ut ha
bet̄ in dictis iurib⁹. ⁊ ut dixi hec eſt cōmunis opi. ꝙ non
poſſit renūciari ſine iuramēto. Sed dubiū eſt quid iuris
ſi interuenit ſacramentū: an tūc valebit donatio ſine inſi
nuatiōe etiā vltra quātitatē a iure taxataꝫ. Bar. de hoc
queſiuit in dicta. l. modeſtinus. ibi non decidit ſed remit
tit ad nō. in. l. ſiquis ꝓ eo. vbi de hoc dicit Jo. an. i dicto
§. pono. tenet firmiter ꝙ firmet̄ iuramēto ꝑ ea que habē
tur in. c. cū cōtingat. de iureiu. in aut̄. ſacramēta. C. ſi ad
uerſus vendi. ⁊ in dicto. c. quāuis. ⁊ quia donatio nō eſt
ex toto ꝓhibita quia valet ſaltem vſqꝫ ad ſummā ꝓmiſſaꝫ
ſine inſinuatōe. de quib⁹ habet̄ in. l. penul. C. ð. dona. ⁊
ideo videt̄ valere cū iuramēto. Nec obſtāt ſupradicta ꝙ
donare ſit ꝑdere. nec etiā quod glo. no. in ꝓn. in vſi. item
ſacramentū. ð pace iuramē. firma. quia ſm eum firmari
pōt ꝑ ea que habent̄ in. l. ſciēti. ð regu. iu. in. vi. quia im
putet ſibi qui ſciēter talem donatōem fecit cū iuramēto.
Bal. in dicta. l. illud. ð ſacroſanc. eccle. tenuit cōtrariuꝫ
nō facta mētiōe de d. Jo. an. nam dicit ꝙ ad hoc ut iura
mentū opet̄ precipue requirūt̄ tria. Primo ꝙ ꝑſona ſit
habiliſ ſeu habilitata ꝑ iuramentū. Secūdo ꝙ generalis
forma ſit ſeruata. Tertio ꝙ nō fiat ſup re ꝓhibita. Cum
ergo ꝓhibeant̄ donatōes vltra ſummā taxatā niſi inſinu
entur tūc nō cenſeant̄ interdicte uel ſuſpecte. ut dicta. l.
donatio. ⁊. d. l. data opa. ⁊ ſic videt̄ ꝙ iuramētū ñ opet̄.
⁊ quia etiā nō videt̄ poſſe renūciari cū lex prohibere vi
deat̄ talē donatōem in odiū ꝓcurantiū donatōeꝫ fieri oc
culte uel ꝑ fraudē. ut dicta. l. ⁊ etiam ne quis ꝓdigaliter
vtat̄ re ſua. facit. l. impator. ff. ad trebel. ⁊ etiam nō videt̄
poſſe renūciari legi danti certā ſolennitatē. l. nemo pōt.
ff. ð lega. i. Sali. tangit in. l. penul. C. ð dona. circa ꝓnci.
⁊ etiam ibi tangit de renūciatōe velleiani. Item allegat
pro illa ꝙ nō valeat. quia ut ſupius tactū eſt donare eſt ꝑ
dere. ⁊ ſic videt̄ eſſe patens leſio. ⁊ ſic videt̄ indiſcretum
iuramentū ſup hoc impoſitū. ideo nō videt̄ obligare ꝑ id
quod habet̄ in aut̄. quod eis. C. ð nup. facit. c. ⁊ ſi xp̄s.
ð iureiurā. Item tertio allegat. quia ꝓhibita vna via nō
debet ad aliam admitti ꝑ regulā. cū quid vna via. ð reg.
iuris. in. vi. ⁊ ð excuſa. tuto. l. ſcire oꝫ. §. oꝫ. Iteꝫ quarto
allegat. quia ubi nō fit inſinuatio videt̄ eſſe donatio ſine
cauſa. ut ð dona. l. ſancimus. Item qͣto allegat. quia ea
dem facilitate inducent̄ ad iurandū qua ad donandū ul
tra ſummā taxatam a iure. ⁊ ſic videt̄ ꝙ nō obliget̄. arg.
l. doli exceptio. §. diuerſum. ð nouati. Iteꝫ ſexto allegat
quia eſt cōtra ius publicū vtilitate inductū: ut donās per
metum uel fraudem grauiter ledat̄. que duo coraꝫ iudi
ce ceſſare preſumūt̄. l. fina. ff. quod me. cauſa. ⁊ etiaꝫ in
tereſt reipublice ne quis re ſua male utat̄. inſtitu. de his
qui ſunt ſui uel alie. iuris. §. i. Et ꝑ predicta queſtōem di
cit eſſe dubiam ⁊ ſup illa cogitandū eſſe. tu tamē potes te
nere opinionē Jo. an. ꝑ allegata ꝑ eū dūmodo ꝑ dolum
aut ꝑ metum non ſit extortū iuramentū. nam tunc poſſꝫ
peti abſolutio iuxta ea que habent̄ in. c. ſi vero. de iure
iurā. Nec obſtant ratiōes in contrariū. ⁊ ꝓmo nō obſtat
quod notat glo. in. §. item ſacramentū. in ꝓncipio. quia
illa gloſa uidet̄ uelle ꝙ ſit ſpeciale illo cāu ꝙ contractus
inualidus firmet̄ iuramento. ⁊ etiam voluit ſentire glo.
in. l. ſi prediū. C. de iure dotiuꝫ. ⁊. l. i. §. ⁊ cum lex. C. de
rei vxo. actio. nam volūt gloſe predicte ꝙ licet cōtractus
minoris firmet̄ iuramento ꝑ autent̄. ſacramenta. tamen
ſecus dicūt eſſe in contractu rei dotalis. quia de illa non

diſponit aut. ſacramenta. ⁊ ſic remanemus ĩ regula. l. nõ dubiũ. C. de legi. que vult ꝙ vbi act⁹ eſt null⁹ nõ valide tur iuramento. ſed certe illud ꝓcedere poſſet de iure ciui li. ſed de iure canonico ꝙ in hac materia ſeruari debet ut eſt dictũ: ut ꝓbat̃ in. c. ij. de iuſiur. ĩ. vi. nõ ꝓcedũt ille glo. q2 imo videt̃ ꝙ in alijs caſib⁹ licet ꝯtract⁹ ſit null⁹ firmet̃ iuramento. dũ tñ ſeruari poſſit ſine interitu ſalutis eterne ⁊ nõ tendat ĩ alteri⁹ preiudiciũ. p ea que habent̃ in aut. c. cũ contingat. ⁊ in. c. ij. de pactis. in. vi. ⁊ ſic videt̃ ꝙ vbicũ q3 p̃dicta ratio habere poſſet locũ firmet̃ contract⁹ iuramẽ to. ⁊ ideo p hoc videt̃ ꝙ in caſu ꝓpoſito firmari debeat cõ tractus iuramẽto cũ dicta rõ locũ vẽdicare ſibi poſſet. Itẽ nõ obſtat qḋ no. gl. inquantũ dicit renũciationẽ velleiani factã cũ ſacramẽto nõ nocere. q2 loquit̃ quando facta eſt p mulierẽ minorẽ. xxv. annis. quo caſu ſatis eſt cũ iuramẽ tũ preſentet illã minorẽ maiorẽ: ut no. in. l. ij. C. de reſcin. vẽ. ⁊ iõ ſicut minor põt vti velleiano. licet renũciaſſet ſm eum in. l. fi. C. ad velle. ita etiã poterit in dicto caſu etiam ſm opi. glo. ſi vero fuerit certificata de bñficio non teneat renũciatio. de quo in. l. fi. §. pe. ff. ad velleia. Preterea põt eſſe dubiũ in. d. glo. inquantũ dicit mulierẽ minorẽ renun ciantẽ velleiano cũ iuramẽto nõ p̃iudicare ſibi an ꝓcedat ex quo cũ iuramẽto renũciat ipſo bñficio velleiani. nã tale ſacramentũ põt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne. ⁊ vide tur ſeruandũ ſaltẽ ſi mulier fuit certificata de ipſo bñficio Item nõ obſtat ꝙ donare eſt ꝑdere quia imputat ſibi qui donat. ar. ff. de re iu. l. damnũ. ⁊ quia etiã aĺs ſi ſummã taxatã a iure nõ videt̃ poſſe donare. qḋ tñ eſt falſum: nec etiã poteſt dici indiſcretũ iuramentũ. dũmodo aĺs donãs ſit ſane mentis. per ea que habent̃ in aut. ſacramẽta. ⁊ ẽt in. c. cũ ꝯtingat. ⁊ etiã p hoc nõ ob. qḋ habet̃ in aut. ꝙ in cis. q2 illud ꝓcedit qñ iuramentũ preſtaret̃ ab eo q nõ eſt ſane mẽtis. ⁊ ſic nõ hab3 diſcretionẽ. Itẽ nõ ob. tertio rõ q2 illa nõ ꝓcedit qñ ſecũda eſt cũ iuramẽto ⁊ poſtea ſine. ut patet expſſe in aut. ſacr̃a. ⁊ in. c. cũ ꝯtingat. ⁊ in. c. debi tores de iuſiur. ⁊ hoc ꝓpt̃ auctoritatẽ ⁊ reuerentiam iura menti. facit de iureiur. c. ⁊ ſi xp̃us. Itẽ non ob. quarta rõ quia licet donatõ nõ ſit inſinuata tñ põt eſſe publice facta ⁊ corã teſtib⁹ ut fiunt alij ꝯtractus. ⁊ ſic ꝓpterea nõ deb3 dici ſuſpecta niſi aliter appareat ꝙ occulte per fraudẽ fuiſ ſet ꝓcurata. Nec ob. qḋ habet̃ in. d. l. donatio. vbi dona tio vltra ſumma taxatã a iure debet inſinuari ut tollat̃ oc caſio ꝓcurãdi donatiões fieri qḋ clamdeſtine ⁊ fraudulẽ ter. ſed ꝙ occaſionalit̃ põt illud ꝯtingere que occaſio ñ de bet attendi quando iuramentũ eſt ꝯſtitũ: ut no. p glo. ĩ. c. ſi vero. de iuſiur. ⁊ de pactis. c. ij. in. vi. niſi aliter ꝓbetur fraus. Item nõ ob. quta rõ dũ dicit̃ ꝙ eadẽ facilitate ⁊c̃. q2 illa rõ nõ ꝓcedit qñ interuenit iuramentũ ꝓpter reuerẽ tiã ⁊ auctoritatẽ ipſius ſacri: ut patet ĩ muliere ⁊ minore iu rante ſup ꝯtractu: ut patet in aut. ſacr̃a. ⁊ in. c. cũ ꝯtingat. Itẽ nõ ob. ſi dicat̃ eſſe ꝯtra publicã vtilitatẽ q2 illud non reperit̃ in iure cautũ. ſed bñ dicit̃ ꝙ fuit inſinuatio indu cta ut tollat̃ occaſio ꝓcurãdi donationes fieri p metũ vel fraudẽ ſeu clamdeſtine: ut. d. l. donatio. ⁊ licet dicat̃ inter eſſe reipublice mulieres nõ eſſe indotatas. l. i. ff. ſolu. ma. tñ firmat̃ contract⁹ donatiõis rei dotalis: ut patet in. c. cũ ꝯtingat. Itẽ nõ ob. ꝙ nõ videt̃ poſſe renũciari legib⁹ idu ctis ob ſolennitatẽ in actibus hoĩum iuxta. l. nemo põt. de le. i. q2 illud verũ qñ nõ interuenit iuramentũ. ſecus quã do interuenit ut in minore. nã licz. l. dicat ⁊ det ſolennita tẽ certã ſeruari debere in alienatõe rei minoris. ut ꝙ fiat cũ auctoritate adminiſtratoris ⁊ cuz decreto iudicis ⁊ cã co gnita. l. magis. §. ne paſſim. de reb⁹ eoꝝ. tñ ſi alienet̃ ſine dicta ſolẽnitate cũ ſacramẽto: taliſ alienatõ tenet: ut ĩ aut. ſacr̃a. cũ ibi no. Itẽ nõ ob. ſi dicat̃ ꝙ inductũ fuit inſinua tionẽ fieri nõ fauore donãtis. ſed in odiũ illoꝝ q ꝓcurabãt

fraudulent̃ ⁊ clamdeſtine illas fieri. l. donatio. ⁊. l. data. C. de dona. ⁊ ſic videt̃ ꝙ nõ poſſit renũciari. p no. in. l. tã ⁊ ſi. ff. ad mace. q2 poteſt rñderi dupliciť. Primo q2 licet ſine iuramẽto nõ poſſit renũciari. tñ ſm oẽs iuramentũ obligat: ut in. c. ſignificãte. in fi. de pigno. ⁊. c. debitores. de iuſiur. ⁊ no. Bart. in. l. ſi qs p eo. ff. de fideiuſ. Item ſecũdo poteſt dici ꝙ inductũ fuit inſinuatõnẽ fieri p̃ncipa liter in fauorẽ donãtis ne de ſua liberalitate piclitet̃ facit l. ne ex liberalitate. de re iudi. ⁊ ſecũdario ĩ odiũ ꝓcurãtiũ clam ⁊ occulte illas fieri ut tollat̃ talis occaſio. iõ videt̃ ꝙ poſſit renũciari p regulã. l. pe. de pac. ſaltẽ cũ iuramento. nã cõiter tenet̃ ꝙ ſine iuramẽto renũciari nõ poſſit per il las rõnes ſuperi⁹ tactas. Itẽ nõ ob. ꝙ lex ꝓhibet fieri do natiões vltra ſummã taxatã ſine inſinuatiõe. ⁊ ſic videtur nõ poſſe renũciari p no. in. l. i. ⁊. ij. C. ne fideiuſ. do. dẽt̃. quia illa nõ ꝓcedit qñ interuenit iuramentũ. Itez nõ ob. vltimo ꝙ dicit̃ in. d. l. illud. dũ dicit ꝙ vbi iuramentũ int̃ ponit̃ ſup re ꝓhibita ꝙ nõ ligat. p. l. ſi qs inquilinos. §. i. de le. i. q2 illud ꝓcedit qñ eſſet ꝓhibita p canones. ſec⁹ quan do p leges tantũ: ut voluit Jo. an. poſt Hoſti. in. c. quẽad modũ. de iuſiur. ⁊ glo. ſ. verbo. vel naſuz. Itẽ ſecũdo põt dici ꝙ illud ꝓcedit qñ eſt ꝓhibita ꝯtra bonos mores. vel reprobaret̃ a iure canonico rõne publice vtilitatis p̃nci palit̃. p ea que habent̃ in. c. ſi diligẽti. de foro ꝯpetẽti. ⁊ in c. nõ eſt obligatoriũ. de reg. iur. qḋ nõ ꝯtingit in caſu ꝓpo ſito. q2 nõ reprobat̃ donatio vltra ſummã p̃dictã p dictas rõnes. ſed p alias ſuperi⁹ tactas. ⁊ iõ non ſequit̃ ꝙ ñ poſ ſit iuramẽto firmari. ſatis tñ videt̃ ꝙ vbi nõ interuenit iura mentũ nedũ de iure ciuili ſed etiã nec de iur̃ canonico va leat. p ea que habent̃ in. c. i. de noui oper. nũc. dixit etiaz poſt Albertũ papienſ. ꝙ ſi debes mihi tarenos mille. et ego remitto obligationẽ ipoꝝ ꝙ talis remiſſio videt̃ dona tio. facit qḋ habet̃ in. l. i. ff. de trãſac. ⁊ in. l. ſi qs obligaue rit. de noua: tñ valebit ſine inſinuatiõe. q2 indirecta dona tio. ſed glo. tenuit ꝯtra. in. l. ſi qs obligatõnẽ. de reg. iur. ⁊ illã tenet Bar. in. l. modeſtinus. ff. de dona. qñ ex vna cã debebant̃ illa mille. ſec⁹ ſi ex diuerſis qñ vllã excedebat ſummã a iure taxatã. p ea que habent̃ in. d. l. modeſtin⁹. in p̃n. tñ põt dici ꝙ videt̃ ſpãle in debito vſuraꝝ ut poſſit fieri remiſſio etiã vltra ſummã ⁊ non exigat̃ inſinuatõ in odiũ vſuraꝝ ipaꝝ. ⁊ ſic etiã videt̃ fuiſſe de mẽte Azo. ĩ ſũ ma. ⁊ videt̃ etiã ꝙ tenet donatio qñ donat̃ ius donatõis vltra ſummã taxatã: ut patet ex tex. cũ glo. d. l. donatio. ſ3 quãdo fit donatio an ſufficiat vt valeat quot tot intelligãt̃ donatiões eſſe ita ꝙ nulla intelligat̃ excedere ſummã cõi ter tenẽt ꝙ nõ: ut no. Bar. in. d. l. modeſtin⁹. circa fi. ⁊ ẽt Jo. an. in addi. Spec. licet ibi ponat opi. ⁊ hoc etiã tenet Cy. in. l. ſancim⁹. §. ſi qſ. C. d dona. Et no. qḋ Bar. i. d. l. modeſtin⁹ dicit ꝙ etiã ſi ſpecificẽt̃ plures res in vna do natione que aſcẽdant vltra ſummã ꝙ nõ valeat donatio. licet aĺs ꝯſueuerit dici quot tot cẽſeant̃ eſſe ꝯtractus quot ſunt res: ut. l. ſcire debem⁹. de ver. ob. qḋ no. q2 Spec. vi det̃ ſentire hoc in. d. v̂. porro. Dixit tamẽ Albert⁹ papi. ꝙ ſi donatiões fiant plures in fraudẽ legis ꝙ nõ valebũt licet aliq ꝯtra. ſed nõ bene. p. l. fraus. ⁊. l. cõtra. ff. de legi. dixit etiã ꝙ ſi donat̃ certa quãtitas plurib⁹ licet nulla ps excedat ſummã. cũ ſi tota excedit exigit̃ inſinuatio: ut no. Jo. an. in ti. de dona. in Spec. in. §. i. v̂. ꝙ ſi. Sed querit̃ qualit̃ debeat fieri renũciatio. Spec. tetigit in. §. porro. v̂. donatio. ⁊ Jo. an. in addi. plenius in effectu dicit duas eẽ opi. Prima ut fiat hoc mõ ut redigat̃ in ſcripturaz ipſa donatio. demũ corã iudice publicet̃. reſcribet̃ apud acta dicũt iſti ꝙ nõ eſt abſonũ ꝙ vn⁹ ꝯtract⁹ primo ſcribat̃. de inde iterato reducat̃ ad ſcripturã. all. qḋ habet̃ in fi. in. l. iubem⁹. §. t. de adop. C. ⁊ in. l. iubem⁹. C. de emãcipa. li ber. facit quod no. Inno. de teſtibus. in. c. alberic⁹. ⁊ ſm

aliquos requirit̃ ꝙ partes ſuſcribãt ſc. Et pro hoc facit quod habet̃ in. l. donatõibus. C. de donat. Tamẽ vt dicit Jo. and. nõ eſt in vſu ꝙ ꝑtes ſe ſubſcribant. Alia eſt opinio videlicet ꝙ donatio ſubſcribat̃ ⁊ publicet̃ coram iudice: nec etiã requirit̃ alia ſcriptura fieri. ⁊ iſta opinio videt̃ eſſe cõmunis ⁊ cõmuniter ſeruat̃. ⁊ tangit Jo. an. ſup dicto v̊ſicu. donatio. ⁊ illam videt̃ ſequi Azo in ſumma in titu. de dona. ⁊ ſimiliter Hoſti. ⁊ Bar. in dicta. l. modeſtinus. vbi dicũt ꝙ inſinuatio eſt quãdo donatio fit in ſcriptis coram iudice: nec requirit̃ ſm cum decretũ iudicis vel alia auctoritas. quia in hoc nõ vident̃ requirere iura: ſed ꝙ fiat in ꝑ̃ſentia iudicis. licet Guil. de cu. aliter dixerit in. l. illud. C. de ſacroſanc. eccle. Quis autẽ ſit iudex competẽs cõcludit Jo. and. in dicta additiõe ꝙ ſi ſit iudex partiũ clarũ eſt. idem ſi ſit iudex loci vel rei que donatur. facit. l. data. in fine. C. de donat. ſi autem nõ ſit iudex nec loci nec rei: tũc dicit ꝙ tutum eſſet ſeruare ꝑ̃mã opinionẽ ꝙ fiat donatio interueniẽte ſcriptura inter ꝑſonas ⁊ demũ corã iudice publicet̃. nam per contractũ donatiõis ſortit̃ forũ ibi. Aliqui tamẽ faciũt fieri cautelam videlicet ꝙ ponat̃ in inſtrumẽto ꝙ partes eligãt domicilium vel ꝙ prorogẽt iuriſditõem. Barto. in dicta. l. modeſtinus. videt̃ velle ꝙ coram quocũqꝫ iudice poſſet fieri licet nõ ſit iudex partiũ vel loci vel rei que donat̃ ꝑ dictã. l. data. ⁊. l. in hac. C. de dona. Satis puto ꝙ iſta opinio ſit vera. licet ad dictas. ll. poſſit reſpõderi. vt voluit ſentire Jo. and. ꝙ loquat̃ quando eſt iudex partiũ vel ipſius rei que donat̃. tamẽ ſequẽda eſt eius opinio cõſiderato ꝙ tũc in ſeruando illam quãdo fit contract⁹ coram illo iudice in illo actu ſit competẽs. facit quod habet̃ in. l. luci⁹. ff. de verbo. obliga. ⁊ etiam iſte eſt actus iuriſditõnis qui fit inter volentes. ideo videt̃ ꝙ valeat ex quo partes ĩ illũ pro tali actu celebrãdo conſenſerũt. facit quod habet̃ in. l. ij. ff. de offi. procõſu. Aduerte tamen quia videt̃ ꝙ eſſe debeat iudex qui habeat reddere ius. vt preſes ꝓuincie. defenſſor ciuitatis vel alteri⁹ magiſtratus. vt habet̃ in. l. in hac. C. de dona. ⁊ ideo ſi ex forma ſtatuti in contractibus requireret̃ vnius iudicis ꝑ̃ſentia de collegio iudicuꝫ nõ ſufficeret contractũ donatõis fieri coram illo ſi excederet ſummã. ex quo nõ eſſet deputatus talis iudex ad ius reddendũ: ſed expediret publicari coram iudice publico ad reddendũ ius. Sed an poſſet fieri tempore feriato. tenet Jo. and. ꝙ ſic in dicta additiõe. quia eſt actus volũtarie iuriſditõis. facit. l. actus. C. de ferijs. nam in his que fiunt inter volentes. non eſt neceſſaria cauſe cognitio. et ideo poterit fieri in alio loco ꝙ̃ in tribunali. vt. l. voluit. §. i. de interrogato. actio. ⁊ ſic dicit practicari. quia interdum fit in camera. Credo dicit Jo. de imno. de mente iuriũ fuiſſe ꝙ debeat fieri iudice ſedente pro tribunali: vel ſaltem ipſo ſtante in loco iudicij. quo caſu nõ cõſueuit eſſe ſine ꝑ̃ſentia aliquorũ officialiũ uel familiariũ. per ea que habent̃ in. l. in donatõibus. C. de dona. quia nõ eſt veriſimile iudicẽ pro tribunali ſedere in tali loco ſolenni quin ſint ibi ꝑſone ſeu officiales publici. ⁊ dicit in dicta. l. in donatiõibus. ꝙ tũc ſufficit publicũ teſtimoniũ: lꝫ nõ interueniãt ꝑ̃uati teſtes. ⁊ iſtud videt̃ eſſe de mẽte Azo. in ſumma de dona. dum dicit ꝙ debeat fieri corã iudice aſtantib⁹ plurib⁹ ꝑſonis nõ requirant̃ priuati teſtes. puto tamẽ ꝙ in his ſeruet̃ id quod eſt de conſuetudine in. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ ꝑ id quod notat Jo. and. ſuper dicto v̊ſi. donatões. An aũt ſicut non exigit̃ inſinuatio quãdo imperator donat. iuxta notata ſup aut̃. poſita in. l. ſancimus. ⁊ quod notat̃ in. l. penul. C. de dona. ſit idem dicẽdũ in regibus. Jo. and. tetigit in dicta additiõe ⁊ ꝯcludit ꝙ de facto ſeruat̃ ꝙ non requirit̃ inſinuatio. ⁊ intellige queſtionẽ quando donaret rem patrimonialẽ. nam ſi donaret aliquid ꝑtinens ad regnũ recurrit̃ ad. c. intellecto. de iureiurã. An aũt rex in ſuo regno poſſit quod poteſt imperator in ſuis ſubiectis. recurrendũ eſt ad ea q̃ notat Inno. in. c. ij. de re iud. facit. c. ꝑ venerentialẽ. qui fil. ſint legi. de v̊bo. ſigni. c. ſup quibuſdã. ꝑ Jo. an. Barto. autẽ in dicta. l. modeſtinus. ſic dicit. Quero ꝓmiſiſti mihi aliquid: feciſti quietatõeꝫ animo donandi: an indigeat inſinuatione. quidã dicũt ꝙ non. vt glo. vult in dicta. l. modeſtin⁹. glo. videt̃ tenere contra. l. ſiquis obligatõem. de regu. iu. ⁊ reſpõdit ad. l. modeſtinus. ꝙ ibi in vſuris que debent̃ annuatim. ⁊ ideo ſi ſimul remitterẽ alicui mille florenos ſiquidẽ eſſent debiti ex diuerſis cauſis: nõ eget inſinuatõne. vt dicit glo. ibi. Quero quid eſt inſinuatio. eſt facere donatõem in ſcriptis corã iudice. vt notat̃ in. l. donatio. in fine. ⁊ in. l. donatõe. ⁊ in. l. ſancimus. ⁊ expꝛ̃ſſe dicit Azo in ſumma hui⁹ ti. de donati. Quero an iudex debeat aliquã cauſe cognitiõem ꝑ̃mittere ſeu adhibere. Reſpõdeo nõ. iſta enim ſolẽnitas eſt adhibita ꝓpt̃ duo. Primo ne fiat clam ⁊ homines ne fraudent̃. vt. l. data. C. de dona. ⁊ quia in magnis quãtitatib⁹ maior obſeruãtia exigit̃. vt. l. fin. ⁊ aut̃. ibi poſita. C. ſi certũ peta. ⁊ hoc apparet. quia apud quẽcũqꝫ iudicẽ etiã cui nõ ſubeſt donatio nec res donata poteſt inſinuatio fieri. quia hoc ex mera volũtate donatoris conſiſtit. Ex hoc apparet ꝙ decretũ iudicis non requirit̃: ſufficit ſola ꝑ̃ſentia iudicis. vt de teſtamẽ. l. omniũ. licet Guil. dicat contrariũ ⁊ male. de ſacroſanc. eccle. l. illud. an poſſit fieri donatio ex poſt facto ſcꝫ poſt donatõem factã extra iudiciũ. Dico ꝙ ſic. l. fina. §. penul. C. de donatio. ante nup. Quid in donatione que fit tacite ſoluendo dotem ꝓ muliere. Dic vt. C. de iure do. l. fina. Quero an donatio que incipit a traditione egeat inſinuatõe. Reſpõdeo ſic. vt expꝛ̃ſſe tenet text⁹ in. l. ſancimus. §. i. C. de donati. Non obſtat. l. puto. §. ſi donauit. ff. de doli excep. quia non ſuſtinebat expenſas. Quero an illis legib⁹ que inducũt inſinuatõem poſſit renũciari. Reſpõdeo non. quia illis legib⁹ que inducũt certam ſolennitatẽ in actibus hominũ nõ poteſt renũciari. de lega. i. l. nemo poteſt. ⁊ quia lex hoc prohibet ſcilicꝫ ꝙ fiat ſine inſinuatõe. ergo iſti legi renũciari non poteſt. vt C. ne fideiuſſo. do. dentur. l. i. ⁊ ibi notat gloſa. Preterea ꝙ inſinuatio fiat non eſt in fauorem donãtis ſed filiorum ſcilicet ne fiat fraus. vt. C. de donatio. l. data. ergo renũciari non poteſt. vt notat̃ in autent̃. vt ſine prohi. ma. §. quia vero. Idem vero Barto. in. l. ſancimus. §. ſiquis autem. C. de donatio. ſic dicit. Utrũ his legib⁹ que de inſinuatione donationũ loquant̃ poſſit renũciari. Reſpõdeo non. nam legib⁹ que dant certam formã in conſtituendis actibus hominũ renũciari non poteſt. ff. de pac. l. ius publicum. de lega. i. l. nemo poteſt. Quero quid ſi fuit dictũ in inſtrumẽto ꝙ tot donatiões intelligãt̃ quot ſunt iugera terre vel quot ſunt res que omnes coaceruate excedũt ſummã. Iſtam q̃õem tangit Specu. in titu. de dona. §. i. v̊ſi. quid ſi aliqui. ego dicit Barto. indiſtincte dico ꝙ talis cautela nihil releuat. quia videt̃ in fraudeꝫ fieri. C. de agri. ⁊ cenſi. l. quẽadmodũ. vbi ponit̃ ſimilis fraus. Dico etiam ꝙ ſi plures nominarent̃ in datõne ita ꝙ vere eſſent plures donatões ſm. l. ſcire debemus. ⁊. l. quod dicimus. ff. de verb. obl. tamẽ quantũ ad hoc vna eſſet donatio eo ꝙ vno tempore eſt facta ⁊ vnica faciẽda ꝑ̃ſtatio. vt expꝛ̃ſſe patet. C. de dona. l. ſancimus. §. ſi quis autem. in textu ⁊ gloſa. Preterea hic eſt eadem ratio ꝙ fieri debeat inſinuatio que ponit̃ in dicta. l. data. inſinuationẽ enim magis inſpicere actum donatõnis q̃ꝫ actum conuentõnis. vt ſciamus vtrũ ſit vna vel plures. vt. ff. de dona. cauſa mortis. l. ſenatus. §. fina. Barto. in. l. ſancimus. C. de donatio. §. ſi quis aũt. ſic dicit. Quero de illa

clauſula que ↄſueuit apponi in donationibus. vt tot intel
ligantur eſſe donationes quot res. vtrum valeat certe nõ
qꝛ hoc ſolum dꝫ inſpici vtrum eodẽ tempoꝛe ſint facte vel
non vt patet ex tex. ⁊ glo. in. l. ſancimus. §. ſi qs autẽ. quid
ſi ſit renunciatũ ipſis legibus cũ iuramento. Bar. in. l. ſi
quis pro eo. ff. de fideiuſ. In octauo membro dicit ꝙ non
firmat᷑ iuramento. idem Bar. in. l. aquilius. ff. ꝺ dona.
dicit. ¶ Quero an donatio facta ex cã remunerationis ĩ
digeat inſinuatione. ⁊ dicit glo. in. d. l. aquilius. ꝙ ſi eſſet
mera donatio. tunc non indigeret inſinuatõe. ſed illa ꝺ q̃
loquit᷑. l. acquilius. non indiget. Credo dicit Bar. ꝙ ſi
eſt ſimplex remuneratio ꝙ inſinuatiõe non egeat. qꝛ dr̃ia
eſt inter remuneratiõe ⁊ donationem. vt. ff. man. l. ſi võ
non remunerandũ. ⁊ hec remuneratio ſapit nãm donati
onis. habes ergo dicere dicit Bar. ꝙ aut illa remunera
tio fit ex cauſa de preterito. ⁊ non eget inſinuatione. vt. l.
aquilius. ſi ex cauſa de futuro ⁊ idem. vt. l. fi. C. de dona.
ante nup. ⁊ aut᷑. ibi poſita. ⁊. l. fi. in ṗncipio. C. de iur᷑ do.
ſecus ſi eſt ſimplex donatio. Ludo. in. l. modeſtinus. ff. de
dona. ſic dicit. quia Bar. hic eleganter poſuit materiã in
ſinuationis. ideo tu dictis eius primo adde inquantũ dicit
Quid ſit inſinuatio dicendo ꝙ eſt corã iudice donationem
facere. vel factam iudici oſtendere. ⁊ in publica acta redi
gere allegando caſum. vt. l. in hac. C. de donati. Adde ꝙ
melioꝛ tex. eſt iuncta glo. ſupra verbo inſinuet᷑. in. l. ſanci
mus. C. de diuerſis reſcrip. ⁊ dicit Bal. in quodam ſuo
conſilio quod incipit. In xp̃i nomine amen. certum eſt ꝙ
filia in bonis patris ſic ad litteram. ſed videmus in ꝓpoſi
to an videat᷑ facta inſinuatio. quia iudex interponit decre
tum: ⁊ eſt iudex oꝛdinarius. ⁊ videt᷑ ꝙ ſic. nam quilibet
iudex oꝛdinarius ſufficit in eo territoꝛio. C. de dona. l. in
hac. ⁊ videt᷑ inſinuatum: qꝛ eſt coꝛam iudice factum. etiã
ſi decretum non eſſet appoſitum. C. de teſta. l. omnium.
cõtradico dicit Bal. quia cauſa non fuit coꝛam iudice ex
poſita nominatim. debet enim dicere pars quid intendit
donare. ita ꝙ iudici quid agat᷑. ⁊ quid cõtrahatur innote
ſcat. C. de pre. cur. l. i. lib. x. ſuper eo enim iudex nõ exami
nat: ⁊ ꝙ ei bona fide non narrat᷑ decretum interponere
non videt᷑. erat enim in facti cauſa. aut cauſam ignoꝛat.
ff. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. l. tutoꝛ petitus. ff. de tranſ
acti. l. cum aquiliana. nam ſi iudici facti cauſam ⁊ dilapi
dationem pupilli nominaſſet proculdubio paſſus non eſ
ſet. nec decretum interpoſuiſſet. quia preſumendum eſt ꝺ
iudicis mente ꝙ nihil intendat inique facere. quia hoc iu
rat in aut᷑. iuſiurandum qꝺ pre. ab his. §. ab eque. C. ad
l. iul. repet. l. fina. Propterea ego Bal. audacter dico
ꝙ dicta donatio non eſt inſinuata realiter ⁊ ſubſtanciali
ter. licet ſuperficialiter cõtractus iſte fuerit factus coꝛam
iudice. Item coꝛam iudice non dicit᷑ inſinuatio facta cuꝫ
per iudicem non intelligitur quid fiat. ⁊ ideo coꝛam eo fie
ri non dicitur. vt. ff. de verbo. ſigni. l. coꝛam. bene facit qꝺ
no. C. de erroꝛe aduo. l. i. ille enim qui non itelligit quod
agitur pro abſente habetur. vt. l. ij. §. voluntate. ff. ſol. ma
tri. ⁊ in tex. in dicta. l. data. C. de donatio. dicit ꝙ inſinua
tio requiritur. vt clamdeſtinis ⁊ domeſticis fraudib⁹ ⁊c̃.
⁊ ideo licet aliqua remiſſio fiat coꝛam iudice ſi iudex non
intelligebat ꝙ animo donandi illa fiebat clam dicit᷑ facta
⁊ non coꝛam iudice inſinuatio. vt patet. ff. ꝺ iure fi. l. itel
ligitur. in principio. ⁊ de leg. i. l. lucius. §. teſtamento. clã
enim dicitur fieri quod fit ita vt non intelligatur quid fiat
vt dictis legibus. vide circa hoc quando dicatur quid fie
ri coꝛam iudice ſeu preſente in clauſula non erroꝛ. in arti
culo dum fuit tractatum de erroꝛe aduocati ibi vide circa
finem. Secundo adde inquantum dicit eſſe non neceſſa
rium ſuper tali inſinuatione iudicem apponere decretuꝫ
⁊ interloqui ꝙ de hoc eſt melioꝛ textus q̃ꝫ allegatus per

eum in. l. fina. C. de predi. curia. lib. x. qui proprie loquit᷑
de donatione. ⁊ hanc opinionem etiam ſequit᷑ Baldus
in dicta. l. illud. ⁊. l. omnium. C. de teſtamen. Tertio ad
de inquantum Bar. concludit in hac inſinuatione non
eſſe neceſſarium cauſe cognitionem. vel paruam ſalteꝫ ꝙ
ex hoc reſultant tria vel quattuoꝛ notãda. Primo ꝙ hic
eſt ꝙ talis inſinuatio poteſt fieri die feriata etiam in hono
rem dei ex quo nulla vel parua cauſe cognitio requirit᷑ ad
hoc. ff. quis oꝛdo in bono. poſſeſ. ſer. l. ij. §. dies. Item ex
alia ratione quia inſinuatio eſt actus voluntarie iuriſditi
onis ſm̃ glo. oꝛdinariam in aut᷑. de defen. ciuita. §. nulla.
que incipit. vel quodcunqꝫ aliud ⁊c̃. ⁊ ideo talibus dieb⁹
explicari poteſt. C. de ferijs. l. actus omnes. ita tenet Jo.
an. in additio. in titulo de inſtrumentoꝛum edi. §. poꝛro.
ꝟ. viſo. cuius Baldus non meminit in dicta. l. in hac. et
l. illud. ꝟ. idem tenuit. Secundum autem qꝺ reſultat eſt
ꝙ poteſt fieri parte non citata. ea enim que cauſe cogniti
onem non deſiderant abſqꝫ citatione ꝓcedunt. l. iij. §. ſi
cauſa cognita. in glo. ff. de bono. poſſeſ. l. ſi deſerta. in glo.
ſi propter publi. pen. C. iſtud vult. Joan. an. in dicto. ꝟ.
idem. Bal. licet eum non allegat in. l. in hac. ⁊ aut᷑. eo ꝺ
curſu. C. de dona. ante nu. vbi pro hoc dicit eſſe tex. Iteꝫ
tertiũ quod reſultat eſt ꝙ poteſt dicta inſinuatio per iudi
cem fieri nõ tantum in loco ſolito tribunalis. ſed vbicũqꝫ
⁊ quod eſt foꝛtius in priuata domo ipſius donantis vl᷑ do
natarij. ita enim fieri poſſunt qui puam vel nullam cauſe
cognitionẽ deſiderant ⁊ maxime ſi ſunt iuriſditionis volũ
tarie. ff. de interro. actio. l. volunt. ⁊ iſtud voluit eleganter
Bal. in. l. generaliter. §. fi. de rebus credi. non tamẽ me
moꝛ Joan. an. idem tenent᷑ in. d. ꝟ. Reſultat aũt ⁊ quar
tum ꝙ ⁊ ſi ipſe iudex ſit donans vel donatari⁹ poterit apꝺ
ſeipſum inſinuationem facere vt etiam facit alia que ſunt
iuriſditionis voluntarie. ſ. emancipationeꝫ ⁊ manumiſſio
nẽ. Ad primũ. ff. de adop. l. ſi conſul. Ad ſcꝺm. ff. de ma
nu. vin. l. an apud. ⁊c̃. cũ ſi. ⁊ iſtud volunt moderni in. d.
l. ſi ↄſul. ⁊ ſuper premiſſ᷑. Oldra. in ſuo ↄſilio. lxxvi. dicit fa
ctum tale eſt. domina. E. habẽs duas filias. M. ⁊. J. do
nauit. M. inter viuos recipienti ⁊ benemerite quedã bo
na que habebat in dioceſi theſolana excedentia ſummaꝫ
qngentoꝝ̃ floꝛenoꝝ retento ſibi vſufructu ad vitã ſuã con
ſtituendo ſe noĩe dicte. M. poſſidet᷑ interim: ⁊ ꝺ euictõe te
neri acto in ipſa donatõe poſt ſolitas renunciationes ꝙ di
cta donatio ꝓ tot ptibus ſit facta quarũ quelibet legitimã
ſummã non excedat. cui donatiõi iudex oꝛdinari⁹ loci vbi
donatio facta fuit non tamen iudex ipſoꝝ ↄ̃hentium. nec
rõne rerum nec pſonarum auctoꝛitatẽ ſuam iudiciariam
interpoſuit ⁊ ↄſenſum. hec facta fuerunt in die feriata et
ſollenni ob honoꝛem dei: ⁊ in domo priuata. deinde reuo
lutis tempoꝛibus dicta domina. E. penitens donationis
ṗdicte nitens eam reuocare inſolidum vel i pte eo quia
nõ fuit legitime inſinuata. ⁊ qꝛ decretum iudiciale die feri
ato ſolenni fuit interpoſitũ donauit ſcꝺa vice. ⁊ int᷑ viuos
dicta bona ṗus donata. J. filie eius recipienti ⁊ beneme
rite ⁊ condigne retento ſibi vſufructu ad vitam ↄſtituẽdo
ſe noie ipſius. J. intim poſſidere: ⁊ de euictõe tenere acto
in ipſa donatiõe poſt multas ⁊ ſolitas renunciatiões ꝙ tã
te cenſeant᷑ facte donatiões. quarũ quelibꝫ legitimã ſum
mam non excedat. fuitqꝫ inrata ipſa donatio ⁊ coꝛam iu
dice oꝛdinario loci vbi facta fuit nõ tñ ipſoꝛum ↄ̃hentium
rõne perſonarum vel rerũ ⁊ eius iuriſditionem ſcient᷑ ꝓ
rogauerunt facta publicata ⁊ legitime inſinuata. loco tñ
ṗuato electo ꝓ publico ⁊ idoneo ad id per eundẽ iudiceꝫ
ob honeſtatem magnificentiam ⁊ fragilitatem dicte dona
tricis. deniqꝫ ipſam. B. in coꝛpoꝛalem poſſeſſionem ali
quoꝛum bonoꝛum induxit dicta donatrix. ⁊ per illam coꝛ
poꝛalem poſſeſſionem ſeu quaſi alioꝛum bonoꝝ donatoꝝ.

que ibidē ad oculum videbantur et videri poterant indu
ctam voluit dicto tñ vſufru. retento: moniua dicta. B. do
natrice. Querit᷑ que donatio predictarum ſit validior. et
vtrum ſecunda p̄mā caſſet ⁊ infringat iure ⁊ facto. Pri
mo videndum eſt an donatio neceſſitatem effugiat inſinu
ationis propter illa verba ꝙ neceſſitas in tempore. vt. C.
de dona. l. ſcimus. §. ſi quis autē per diuerſa. C. de ſacro
ſan. eccle. l. illud in fi. ⁊ ꝓ hoc optime. C. de nauti. fe. l. ni
hil. §. quod in ſingulis. Secundo eſt videndū an iudex cō
ram quo eſt prima donatio facta fuerit iudex competens
ad faciendum inſinuationē. ⁊ videtur ꝙ ſic. vt. C. de do.
l. in hac. preſertim quia rōne ꝯtractus ibi celebrati. vt. C. ꝺ
contrahen. empti. l. i. ſortit᷑ etiam iudex iuriſditionē ſup
contrahentes. vt. ff. de iudi. l. heres abſens. §. i. Tertio ē
videndum an inſinuatio potuerit fieri de ſolenni ⁊ videt᷑
ꝙ ſic. quia cum non reperiatur ꝙ talis inſinuatio require
ret cauſe cognitionem. poteſt die qualibet actus expediri
vt. ff. quiſ ordo in bono. poſ. ſer. l. ij. §. dies: ⁊ hoc bene ad
mittit natura huiuſmodi actus qui eſt voluntarie iuriſdi
tionis. vt. C. de ferijs. l. actus. ⁊ no. Hoſti. in ſumma ꝺ fe
ri. §. quid in eis. v̇. licet que pertinet. ⁊ eadem rōne videt᷑
ꝙ in domo potuerit fieri. ff. de interrog. actio. l. voluit. §.
i. ⁊ de ma. vin. l. non omnino. Ultimo videndum eſt quid
ſit inſinuatio. ⁊ dicunt qdam ꝙ eſt per ſuperiorem auctori
tatis preſtatio. ⁊ hāc diffinitionē videt᷑ ponēr glo. ⁊ tenere
in auť. vt non fiat pignoratio. §. illud. colla. vi. Alij dicūt
ꝙ eſt ſcriptura facta in pn̄tia publicarum perſonarum ⁊
in actis. ſuperuacuum eſt aliud teſtimoniū querere. ⁊. C.
de dona. l. in donationibus. vnde dicunt ꝙ ad hoc vt do
natio dicatur fore inſinuata ſufficit ꝙ ꝺ ea ſit facta ſcriptu
ra apud competentem iudicem publicata. ⁊ hanc opi. te
net Azo in ſumma de dona. §. que donationes ſcripturā
requirant. tamen verius videt᷑ ꝙ q̄ntum ad hoc dici poſſit
ꝙ inſinuatio eſt preexiſtentia donationis in ſcripturā re
dacte apud competentem iudicem facta publicatio: ⁊ ei⁹
auctoritate in publica momenta ſeu facta vel geſta facta
redactio. vt perpetua ⁊ facilior ſit probatio veritatis. ⁊ de
hoc colligimus. C. de donati. l. in hac. ⁊ i auť. vt fra. filij.
§. illud. colla. ix. ⁊ in auť. de deſen. ciui. §. non habente.
colla. iiij. ⁊ in auť. vt nulli iudi. §. ⁊ hoc peruenit. ⁊ nec ē
nouum ꝙ actus apud vnum celebrat᷑ ꝓ ſua vtilitate ⁊ ꝯſe
ctione apud alium publicetur. C. de eman. lib. l. iubem⁹.
⁊ de adopt. l. ij. ⁊ talis inſinuatio inuenta fuit vt medio tē
pore quod eſt inter donationē ⁊ inſinuationem poſſit do
nans deliberare an donationem per inſinuationem ꝯſer
uare expediat. vt in auť. de appel. circa p̄n. qr iteratō act⁹
ſ. donationis ⁊ inſinuationis oſtendit᷑ mentis perſeueran
tiam. vt. C. de pluſ. pe. l. vnica. ⁊ tollit ſuſpitionē deccepti
onis propter acta. ar. C. ad velle. l. ſi mulier. ⁊ occurrit fal
ſis ꝓbationibus que poſſunt fieri per ſcripturas publicaſ
non inſinuatas. clam tñ factas cogitari. vt. C. de donat. l.
data. vñ cum p̄ma donatio non ſit taliter inſinuata: ⁊ tali
modo non reputo eam ſufficienter inſinuatam. ⁊ per ꝯſe
quens nō credo eam. nec tenere: nec valere de iure. Rede
amus ad dicta Ludo. in. l. modeſtinus. ⁊ videndū eſt in
quibus caſibus iſta inſinuatio non ſit neceſſaria. Et p̄mo
poteſt eſſe dubium qd in donatione facta eccleſie: ⁊ in hoc
glo. in auť. de non ali. ⁊. l. ſcimus. ⁊ in. d. l. illud. ⁊ in. l. ſā
cimus. C. de dona. quas cōmuniter ſequunt᷑ domini le
giſte tenent ꝙ requirit᷑ inſinuatio. ⁊ alš non valeat. quia
ſi ſpeciale eſt in donatione facta pro redemptione captiuo
rum. ⁊ in alijs caſibus no. in. l. ſi quis per redemptionē.
C. de donatio. inter quos iſte non numeratur ꝙ valeant
abſq̄ inſinuatione. ergo in contrarium eſt ius cōmune.
Aduertē tamē quia in contrarium tenuerunt Hoſtien. ⁊
Joan. an. extra de fide inſtrumentorum. c. fi. in nouel. al

legat ꝓ hoc dictā. l. ſancimus. que facit pro hoc ꝯ eos. idē
tamen Jo. an. in. d. §. porro. in additi. que incipit. Illa lex
idem ſecutus eſt. ⁊ hac rōne quia ſi p̄nceps ⁊ ſacerdotiū
equiparantur. vt in auť. quomodo oportet. in princi. ex
tra de teſti. c. omnis anima. ⁊ in p̄ncipe hoc eſt ꝙ valeat
donatio ſibi facta abſq̄ inſinuatione. vt. d. l. ſancimus. in
auť. ibi poſita. ⁊ in auť. vt non fiant pigno. §. fi. ergo idē
debemus dicere in donatione facta ipſi eccleſie. ⁊ hec ꝑs
forte de iure canonico ſuſtentaretur ex quo in ea non repe
ritur aliud iure cautū ꝙ donatio facta eccleſie requirat i
ſinuationem. vnde reſpondeas quid hic ſuppletur ꝑ ius ci
uile. vt i. c. ſi i adiutorium. x. di. ⁊ ad rōnem Joan. an. pōt
reſponderi ꝙ non valeat. cum ex ea ſequitur legum corre
ctio que non habet locum etiam vbi eſt ydemptitas ratio
nis. vt plene no. in auť. quas actiones. C. de ſacroſan. ec.
Pro ſua tamen opinione multū facit ꝙ in contractib⁹ ce
lebratis cum eccleſia ſeu diſpoſitionibus non videtur req
ri ſolennitas iuris ciuilis. C. de ſacroſan. eccle. l. generali.
⁊ ibi no. facit extra ꝺ teſta. c. relatum. ⁊. c. cū eſſes. ⁊ hanc
opi. teneo ſaltem ꝺ equitate canonica ⁊ viua rōne. qr inſi
nuatio illa inuenta fuit ad reijciēdas fraudes que poſſūt
in ipſo ꝯctu donationis iniri. ⁊ hec fuit finalis rō. C. ꝺ do
nati. l. data. ſed hec rō ceſſat in eccleſia que ſemp dicit᷑ eſ
ſe iuſticie ⁊ veritatis cultrix: ⁊ augmentatrix. vt dixit pul
chre tex. de alie. fe. c. i. ⁊ in cle. cum illuſio. de renuncia. er
gō ceſſat legis inſinuatō inducenꝭ diſpōnem. ⁊ iura ſunt
clara pro hoc. Mar. ſil. autē in ſuis dictis. dicto. clxx. no.
ꝙ leges que volunt ꝙ in donatione que fit eccleſie ab ali
quo p̄terq̄ ab imperatore requirit᷑ inſinuatio a quīgentis
aureis. ſ. l. illud. C. ꝺ ſacroſan. eccle. non videt᷑ valere ſm
ius canonicum. ſm quod valeat indiſtincte vſq̄ ad omnē
ſummā. vt no. Hoſti. ⁊ Jo. an. poſt eum. ⁊ Anto. de bu.
in. c. fi. de fide inſtru. ⁊ pro eis allego. c. que ſunt ope. ⁊. c.
fi. xvi. q. iiij. ⁊ cle. i. in fi. de deci. Et poteſt aſſignari rō. qr
ſic materiarum relictorum ad pias cauſas cenſetur eē ſpi
ritualis. ita ꝙ leges ſuper illis diſponentes non valent. ni
ſi q̄ntum ſunt per canones approbate. vt in. c. relatum. ex
tra de teſta. ⁊ patet in his que no. Bar. in repeti. l. i. C. ꝺ
ſacroſan. eccle. ita donationes inter viuos forte in piā cau
ſam. vt in. c. fi. de re. eccle. non alie. facit quod habet᷑. x.
q. ⁊. xvij. q. iiij. per totum. Item dubitatur an in rege aut
alio domino in ſuo territorio non recognoſcente ſuperio
rem valeat donatio per eum facta ſuo ſubdito abſq̄ inſi
nuatione. in hac. q. i ſimili conſuluit Bar. ⁊ vna cum eo
Franci. tigri. tenentes ꝙ abſq̄ iſinuatione valeat ita ſim
pliciter refert. Bal. in. d. l. ſancimus. ⁊ hanc opi. ego cō
probo. Primo auctoritate Jo. an. idem tenenꝭ in. d. v̇. q
incipit vltimo. Scd̄o rōne qr ſi ita eſt in p̄ncipe vt ſup̄ dixi
ergo idem dicendū eſt in rege ſiue alio domino ſuperiore
qui p̄ncipi equiparat᷑. vt. l. poſtliminiū. in p̄ncipio. de cap.
⁊ clarius in. c. ſuper quibuſdam. §. i. de verbo. ſigni. ⁊ illū
punctum tene menti. Tertium dubium eſt an donatio 2°
pene requirat inſinuationem. videtur ꝙ ſic. quia dicitur
vera donatio. C. de donati. l. donationis. vbi eſt caſus. ꝯ
rium tamen firmat. Bal. in. l. ſi mulier. ff. de ꝯdi. ob cām
ſimplici rōne. ſ. penarū odio. ñ tñ meminit inducere. l. mo
deſtinus. ff. ꝺ dona. in q̄ vř caſus. qr ſi vſura eſt pena. vt. l.
lecta. ff. ſi cer. pe. ⁊ in donatione eius requirit᷑ inſinuatio
⁊ ꝓpter odiū. ergo idē ēt videt᷑ dicendum i alia donatiōe
pene. In donatione autem cauſa mortis non requirit᷑ in
ſinuatio. l. fi. de dona. cā mortꝭ. Item querit᷑ an in remiſſi
one debiti gratuita requiratur inſinuatio. Et i hoc aduer
tendū. qr glo. ⁊ doc. variāt. Una eſt eiꝰ in. l. ſi qs obligati
one. ff. de re. iur. qui dixit inſinuationem reqri. Alia vř cō
trarium innuere in. l. i. ff. q. mo. pig. vel ip. ſol. dum dixit
ꝙ remiſſio non eſt donatio. ergo non indiget inſinuatiōe

Bar.ſecutus fuit glo.in.l.ſi quis obligatione generali tã
ibi ꝙ̃ hic.eo quia videt̃ clare ꝓbari in.l.in edib⁹.in p̃n.
ff.de donat.ꝙ talis remiſſio ſeu quietatio dicit̃ donatio.
Bal. narrauit quia in alleg.l.illud.dixit ꝙ aut in tali re
miſſione fit mentio donatiõis.⁊ tũc inſinuatio non requi
rit̃:quia iſta remiſſio non dicit̃ donatio ſed potius libera
tio que ipſius fauore ꝓcedit ⁊ ſine cauſa valere tenet̃.⁊ ꝑ
conſequens abſq̃ titulo donatiõis.vt.l.tale pactũ.in p̃n.
iuncta glo.i.ff.de pac.ſed in.l.ſi inter.C.de ſolu.tenuit
ſimpliciter Bart.⁊ hoc per tex.ibi iuncta glo.dicente ꝙ
talis remiſſio eſſe videt̃ donatio.ſed in.l.tale pactũ.diſtin
xit aut remittit̃ debitum liquidum.⁊ tunc ꝓcedat dictũ
Bar.per.d.l.ſi inter.aut non liquidũ.⁊ tunc non eget in
ſinuatione:quia remiſſio debiti nõ liquidi non dicit̃ dona
tio ꝓprie.vt.l.cõtra iuris.§.ſi filius.ff.de pac.Jo.an.i.d.
§.porro.in v̾ſi.quid ſi donatiões.in additione que incipit
quid ſi renuntians tenet inſinuationẽ non eſſe neceſſariã
quia rei ſue quiſq̃ eſt moderator ⁊ arbit̃.C.man.l.in re
man.ff.ſi quis a pa.fue.ma.l.non vſq̃ adeo:hec ratio ni
hil cõcludit vt per te vides.Secũdo quia magna differen
tia eſt inter donationẽ directam ⁊ obliquã.ff.de li.le.l.ſi
is qui duos.⁊ in.c.ad apoſtolicã.extra de his que fiũt a p̃
latis.que ratio ſubtilit̃:aut nihil:aut parũ ꝯcludit.vt pate
bit ex inferioribus.nouiſſime.do.Ang.in hoc paſſu in cõ
ſilio qđ incipit.Jn dei nomine ⁊ ſue matris virginis glo
rioſe amen.Pro parte negatiua cõſuluit ꝙ non audiat̃
dicta ſoror ita ꝑfecte ⁊ magiſtralit̃ diſtinguere ꝙ hic vidẽ
dum.vtrũ iſta remiſſio ſeu quietatio dicat̃ vera donatio.
⁊ in hoc ita dicendũ eſt.ꝙ aut iſta quietatio fit animo do
nandi ⁊ de hoc cõſtat.⁊ tunc clarum eſt ꝙ dicit̃ vera do
natio.Caſus eſt in.d.l.in edibus.⁊ in.l.i.ff.de tranſac.fa
cit ſm eũ.C.de pac.l.pactũ cura.de noua.l.ſi quis delega
uerit.⁊ ibi per Bar.vlterius alia rõne:quia id mere dici
tur donari ꝙ nullo cogente imperio ſed volũtarie dat̃.ff.
de dona.l.donare.ſed hec eſt huiuſmodi.ergo ⁊c̃.hoc fir
mat Cy.C.de pac.l.pactum que cõtra.aut non fit animo
donandi ⁊ cõſtat ⁊ clarũ eſt ꝙ nõ eſt donatio nec inſinua
tio requirit̃.⁊ ꝙ non ſit patꝫ quia deficit in donatione vo
luntas viuus ſine quo donatio non perficit̃.vt.l.abſenti.
at.l.nuda.ff.de dona.⁊.l.ſi quis argentũ.C.de donatio.
aut per verba directa libero ſeu remitto debitũ.⁊ tunc di
cendũ ẽ ꝙ illa eſt mera donatio.⁊ ideo inſinuatiõe idiget.
qđ eſt caſus in.d.l.ſi intra.licet ipſe alleget glo.in.d.l.ſi qs
obligationẽ.hoc tamen ꝓcedit niſi ſint alique p̃ſumptões
ex quibus colligat̃ remittentem nõ habuiſſe animũ do
nandi.vt puta quia remiſit quia nõ erat debitum liquidũ
aut non habeat ꝓbationes in ꝓmptu.⁊ hoc per glo.in di
cto.§.ſi filius.vbicumq̃ poſſumus aliũ contractũ p̃ſume
re non p̃ſumim⁹ donationem.ff.de ſolu.l.ſi cũ aurũ.ff.
de pigno.act.l.eleganter.§.qui reprobos.aut talis remiſ
ſio ſeu liberatio fit per verba ex quibus ipſa per indirectũ
colligit̃.vt puta ꝯfiteor te non teneri.⁊ tunc non dicat̃
donatio.⁊ per cõſequens inſinuatio non requirit̃.ſed po
tius mera liberatio.⁊ ita loquit̃ tex.cum glo.in.d.l.tale
pactum.in p̃n.⁊ hoc vltimũ ego ꝓbo per caſum notabilẽ
cõiuncta ſuppletione doctoꝝ in.l.qui de iure.ff.de dona.
vbi donatio indirecta non exigit̃ inſinuatione.⁊ hanc di
ſtin.nota ⁊ tene mẽti quia eſt ipſa veritas.ſed quid i dona
tione rei aliene.Jn hoc cõclude ſm Bald.in.l.p⁹ mort.
in fi.C.de fideiuſ.dic vt ibi per eũ.Ludo.in.l.aquilius.
Querit an donatio cauſa renũtiationis egeat inſinuatiõe
vbi ſic dicit nota hanc glo.ꝓ ſin.⁊ ita ſemper allegam⁹ ꝙ
donatio cauſe renũtiationis non indiget inſinuatiõe.Jdẽ
ſm Bar.ſi fiat ob aliã cauſã ſiue de p̃terito ſiue de futu
o.vt.l.fi.§.ſimiliq̃ modo.cũ aut̃.ibi poſita.C.de dona.
nte nup. Pro veritate tamen hui⁹ articuli cõcludo aliq
bus per me additis ſm Bald.in.l.illud.C.de ſacroſanc.
eccle.ꝙ aut fit donatio cauſa renũtiationis.aut ob aliam
cauſam.Primo caſu aut ſunt merita colorata ſeu ſimula
ta:quia in rei veritate non p̃ceſſit.⁊ tũc clarũ eſt ꝙ reqrit̃
inſinuatio.ad hoc.ff.de reg.iur.l.imaginaria.⁊ in toto ti.
plus valere qđ agit̃.aut fuerunt vera merita p̃mo ⁊ tunc
inſinuatione nõ indiget hic ſiue fuerit renũtiatio ob cãm
p̃cedentẽ ex qua potuerit agi.vt.l.aquili⁹ regul⁹.ſm vnũ
intellectum.ſiue ob cauſã ex qua orta fuerit obligatio ad
antidora ſm formã.l.ſed ſi lege.§.cõſuluit.ff.de peti.her.
⁊.d.l.aquilius.ſm aliũ intellectum.ſed an ſtet̃ aſſertioni
ipſius donantis:dicentis ſe donare ob merita p̃cedentia.
Bal.in.l.illud.alle.diſtin.ꝙ aut exp̃mit̃ certa qualitas
meritorũ ⁊ ſtat̃.vt.l.aquilius.aut exp̃munt̃ merita in ge
nere.⁊ tũc non.C.de colla.l.ſi donatiõe.in glo.⁊ aut.vñ
ſi parens.C.de inoffi.te.p̃mũ tamẽ membrũ intelligo qñ
eſt facta donatio ab eo qui poterat liber̃ donare abſq̃ me
ritis p̃cedentib⁹.ſecus ſi ſine eis donare nõ poſſet.vt int̃
patrem ⁊ filium:quia tunc nõ ſtat̃ aſſertioni.iſta eſt theo
rica domini Bar.in.l.ſi forte.ff.de caſtrẽ.pecu.lꝫ alſ in
l.per diuerſas.C.mandati.in hoc dubitauerit cui⁹ dubi
tationẽ decidat Bal.in.l.ij.C.ne li.potẽ.immo etiã vide
tur ꝙ nullo caſu debeat ſtare aſſertioni p̃dicte ad euitãdas
fraudes.ff.de pac.do.l.conuenire.⁊ ſm hoc hodie nulla
donatio indigeret inſinuatiõe:quia ſemper in inſtris po
nit̃ de benemeritis p̃cedentib⁹.⁊ ad hoc qđ no.Bart.i
alle.l.ſi forte.Secũdo caſu p̃ncipali.aut donat̃ ob cauſã
de p̃terito ob quã eſt orta obligatio ad antidora.⁊ tunc ñ
indiget inſinuatiõe.vt ulle.l.aquili⁹.aut nõ eſt orta.⁊ tũc
indiget.C.de dona.l.donatio.⁊ ita etiã ſimilit̃ diſtinguaſ
in cauſa de futuro.Ex p̃dictis reſultat deciſio an donatio
mutuo facta inter duos cui⁹ effectus cõferet poſt mortem
alterius p̃cedentis ⁊ indigeat inſinuatiõe.Et hic eſt pũct⁹
ſuper quo his dieb⁹ dicit Ludo.cõſultũ fuit per multos
famoſiſſimos doctores hui⁹ ciuitatis ac etiã me.⁊ reperi
nouiter conſiliũ domini Ang.qđ ꝓ tunc non videram.⁊
eſt ſcđꝫ cõſiliũ qđ allegaui ſupra.⁊ videt̃ ꝙ non indigeat
Primo per glo.in alle.l.aquilius.Secũdo quia leges lo
quentes de inſinuatiõe loquũt̃ de ꝓpria donatione.ff.đ
verb.ſig.l.cũ qui vectiga.⁊.l.i.§.ſi is qui nauẽ.ff.đ exer.
ſed donatio de qua agit̃ ẽ donatio mutua.quaꝝ donatio
num vna fuit cã finalis alteri⁹ vt i ſimili allegat̃.dixit tex.
in.l.⁊ hec diſtin.in fi.ff.lo.⁊ hãc ꝑtem tenet Jo.an.in ti.
de inſtru.edic.§.porro.in fi.⁊ Bal.in.l.ſancim⁹.C.đ do
na.⁊ Ang.vbi.ſ.multum tamẽ faciebat me dubitare.al
leg.l.fi.§.ſimiliq̃ mõ.⁊ aut̃.eo decurſu.eo.ti.⁊ in aut̃.vt
fra.fi.§.illud.vbi video ꝙ donatio ꝓpter nup.que fit per
maritũ ob cauſam p̃cedentẽ dotis eſt neceſſe ꝙ ꝑ eum inſi
nuet̃.licet non ꝑ vxorẽ ⁊ tamen int̃ vtrunq̃ interuenerũt
mutue donatões.ſ.certa ps dotis ex pacto ꝓprio vxoris vi
ro donãte.nõ tamen dedit aliud reſponſum niſi ꝙ ea que
dicunt̃ in donatiõe ꝓpter nuptias tanq̃ ſpãliter dicta in
donatiõe exorbitãte ab oibus aliis nõ ſunt trahẽda ad cõ
ſequẽtiã.etiã ex idẽptitate rõnis ſm glo.or.i.c.fi.de here.
li.vi.⁊ ita etiã reperio Ang.rñdere in.d.ꝯſilio.ſed qd ĩ do
natiõe iurata an illa viciet̃ ex defectu iſinuatõis.Lu.i.d.
l.modeſtin⁹.ſic dic̃.Jn hoc rep̃io duas opi.Una fuit Jo.
an.i.d.v̾.ſed qd ſi renũtians.tenent ꝙ nõ.ꝑ vulgarẽ rõnẽ
quia põt iuramentũ ſaluari ſine diſpẽdio ſalutꝭ eterne.vt
in.c.cũ ꝯtingat.de iureiurã.li.vi.⁊ iſtã opi.ſequũt̃ alii mo
derni in.d.c.cũ ꝯtingat.Secũda opi.fuit Fre.de ſenis.in
cõſilio.cclxxiij.cui⁹ tenor infra deſcribit̃ tenẽtis de directo
ꝯtrariũ.licet nõ viderit Jo.an.vna ſola rõne.q2 iuramẽtũ
hꝫ ſi ſe tacitã ꝯditionẽ ſi res i eodẽ ſtatu ꝑmanſerit.extra
de renũ.c.ij.extra de iureiurã.c.quemadmodũ.in glo ma
gna.ſi enim res in eodem ſtatu non ꝑmanet ſed mutat̃

tunc iuramentum nõ obligat iurantem ſed hoc culpa ipi⁹
donatarij factum eſt ꝙ donatio nõ fuerit inſinuata. ergo
Bar. in. l. modeſtin⁹. remiſit ad dicendã per eum in. l. ſi
quis ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ⁊ ibi nil dixit. Iſtam opi. ſimiliter
aſſerit verã in. d. l. ſi quis ꝓ eo. Idem Bal. in. d. l. illud.
licet nemo ipoꝝ allegat Frede. ea ſola ratõe. quia vt iura
mentũ validat actũ tria requirũt ꝙ pſona ſit habilis ſeu
per iuramentũ habilitata. Secũdo ꝙ actus ſit factus ſolẽ
niter. Tertio vt nõ ſit ꝓhibitus. ⁊ hec ꝓbant in. l. ſi quis
inquili. in fi. de le. i. ſed hic nõ interuenit ſolennitas quia
deficit inſinuatio. ergo ⁊c. ⁊ hanc opi. dicit Ludo. tenere
duabus rationib⁹. Primo quia ex donatiõe non inſinua
ta non orit neqꝫ naturalis neqꝫ ciuilis obligatio. vt dicit
eſſe caſus ſin. in. d. l. ſcimus. circa pnci. ibi ꝓ non ſcripto
aut intellecto ⁊c. ergo iuramentũ taleꝫ donationẽ non va
lidat ex quo conſenſus in ea pſtitus a lege totaliter annul
lat ⁊ iuramentũ non cõfirmat vbi nõ reperit aliquod cõ
firmabile in. l. fi. ff. qui ſatiſda. co. C. de nõ nu. pe. l. fi. Se
cundo quia vbi actus eſt nullus ex defectu ſolẽnitatis for
malis obmiſſe. iuramentũ non cõfirmat. vt. l. ſi quis ꝓ eo.
ff. de fideiuſ. l. ix. regula ipius Bar. ergo ⁊c. ¶ Alteri⁹
poteſt dubitari inquantũ temp⁹ iſta inſinuatio debeat fie
ri. ſi nõ taxat tempus a lege aut ſtatuto. ⁊ ibi hic dicit Lu
do. nunqꝫ reperi ab aliquo tactũ niſi ab Ang. in quodaꝫ
eius conſilio ꝙ ſcrip. viſis inſtrumẽtis pdictis de rerũ va
lore in dubiũ reuocat ⁊c. vbi formaliter ita dicit videt ꝙ
cum talis inſinuatio poſſit ex interuallo poſt donationem
fieri. vt. l. i. §. ſimili modo. C. de donat. ante nup. ⁊ in. d.
l. in hac. C. de dona. ⁊ per cõſequens cum ſit mera facul
tas ⁊ voluntarie iuriſdictiõis poſſit perpetuo fieri ad inſtar
eorũ que ſunt mere facultatis. vt eſt. ius adeundi cui pſta
bit tantũ ſpaciũ. xxx. an. vt. l. licet. in glo. C. de iure deli. ⁊
plene in. l. qꝫdiu. ff. de acqui. here. Item ius offerendi. vt
l. cũ notiſſimi. C. de pſcrip. xxx. an. ⁊. l. ſi finita. §. illud. ff. de
dam. infe. l. ſi rem. §. caſus. ff. de pigno. act. ff. de vſuc. l. pi
gnori. in glo. videt tamẽ ſm eundem ꝙ ſi dicat donatio
nulla ob defectũ inſinuationis poſſit poſt hoc recurri ad i
ſinuationẽ. vt hoc notabiliter ꝓbat in. d. aut. eo decurſu
⁊ in corpore. vnde ſumit. Item ſi tempore quo querit de
lucro dotis non reperit maritus inſinuaſſe donationes ꝓ
pter nuptias. fruſtra petit maritus lucrũ illud ex pacto ꝓ
ueniens. verba ſunt eius formaliter in pdicto eius cõſilio
⁊ hec opi. videt poſſe ſuſtentari ſi teneamus opi. Bar. di
centis inſinuationẽ non requiri: neqꝫ decretũ: neqꝫ aucto
ritatem iudicis. ſed ſi teneam⁹ glo. ſingularẽ opinionẽ in
aut. vt non fiant pignora. ad fi. dicentis ſuper inſinuatiõe
requiri iudicis auctoritatẽ. claruꝫ erit hanc opi. fore falſaꝫ
quia auctoritas debet pcedere aut immediate ſequi. l. obli
gari. §. tutor. ff. de au. tu. ⁊. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum.
ff. de acqui. here. Item ſi teneam⁹ opi. Guil. de cu. ꝙ req
rat decretũ. ſimiliter hec opi. eſt falſa: quia de natura de
creti eſt pcedere. vt no. Inno. de re. eccle. nõ alie. c. dudũ.
⁊ ꝓbat ex verbis glo. in. l. ait ptor. §. pmittit. in glo. ſed
cur ſecus. ff. de mino. tutius tamẽ eſt tenere opi. Ange. ꝑ
tex. in. d. §. ſimiliqꝫ mõ. ibi patet ꝙ etiã ex magno interual
lo inſinuatio poteſt ſequi. Ultimo inquantũ Bart. dicit
inſinuationẽ hanc poſſe fieri corã quocũqꝫ iudice. etiaꝫ ſi
nõ ſit iudex. donãtis. loci vel rei. ꝑ. d. l. data. ⁊. l. in hac. Ad
de ꝙ Io. de imol. tenet ꝯ. i. d. l. modeſtin⁹. ꝑ tex. l. fin. C.
de dona. vbi dicit ꝯ Bar. videri caſum. Et rñdet ad tex.
d. l. in hac. ⁊. d. l. data. ꝙ cũ debent apud quẽcũqꝫ iudicẽ
⁊c. intelligendũ eſt. ſ. ipius ciuitatis vel ꝓuincie vbi facta
eſt donatio. ⁊ ſic debẽt verba illa ſtringi. vt ar. in ſimili. in
l. oẽs. C. ſi ſine ce. vel reli. ⁊. l. int oẽs. ff. q ſatiſda. co. ⁊ qð
plene habet in. l. i. §. nũtiatio. tu tamẽ ſequaris Bart. ꝑ
tex. expſſum. in aut. vt fra. fi. §. iſtud. dum dicit aut apud

quos omnino talia documẽta cõfici poſſunt ⁊c. Nec ob.
tex. in. d. l. fin. quia vt ibi patet illa lex loquit in caſu ſpali
ſcꝫ in donatiõe facta in vrbe que inſinuari debꝫ apud ma
giſtrum cenſus ⁊ nõ alibi. opi. tamẽ Bar. limita niſi in ci
uitate eſſet certus iudex ꝓ inſinuandis donationib⁹: quia
tũc ſup hoc partes non poſſunt iuriſditionem alterius iudi
cis ꝓrogare ſm Bal. in. l. teſtamẽta. C. de teſta. ⁊ ꝑ illum
tex. ⁊ per. l. cõſul. diualia. eo. ti. ⁊. l. repetita. C. de epiſc. ⁊
cle. qð tamen intelligo verũ ſi vellent ꝓrogationẽ iudicis
aliam poteſtatẽ habentis facere. ſecus ſi vellent ꝓrogare
iuriſditionẽ habentis eandẽ. quia tũc puto fieri poſſe ꝓro
gationẽ. l. inter ꝯuenictes. vna cũ glo. ⁊ qð ibi per Bar.
ff. ad mũicipa. ⁊ ita intellige Bal. ⁊ inquantũ Bar. dicit
in. l. modeſtinus. inſinuatiõi nõ renũtiari. Adde qð idem
tenuit Odo. conſilio ſuo cuius tenor talis eſt. Quidã ha
bens vnicũ filiũ. ex pacto donauit illi pus emãcipato vni
uerſaliter bona ſua titulo ſimplicis ⁊ irreuocabilis dona
tionis inter viuos que donatio aſcendit pluſqꝫ ſit numer⁹
centũ aureoꝝ ⁊ nõ fuit inſinuata dicta donatio. ſed pater
renũtiauit beneficio inſinuatiõis ⁊ ſe obligauit. poſtea di
ctus pater habuit alios filios ꝓpter qð vellet dict⁹ pater
reuocare donationẽ. Querit an poſſit ⁊ an potuerit renũ
tiare ne inſinuet dicta donatio. Breuiter dicendũ vide
tur ꝙ talis renũtiatio nõ teneat: quia per eã ius ciuile im
pugnat. ⁊ hoc per. l. cõuenire. ff. de pac. do. ⁊ quia ſolen
nitates ſubſtantiales. quib⁹ obmiſſis act⁹ nullus reddit ñ
poſſunt pacto obmitti nec eis poteſt renũtiari. vt nota. ff.
de iuis ⁊ legi. l. fi. de admi. tu. l. quidã decedẽs. de le. tu. l.
nemo. C. de iuramẽ. calũ. l. ij. §. ſed quia veremur. Inſinua
tio autem donatiõis ſũmã legitimã excedentis eſt huiuſ
modi. vt. C. de dona. l. ſancim⁹. §. i. ibi ſm hoc ꝓ non ſcri
pto intellecto ⁊c. ⁊ no. ff. de dona. l. vt mihi donaret. ⁊ ad
huius corroborationẽ accedit. C. de ſacroſanc. ec. l. illud.
in fi. Renũtiatio enim que fit per donantẽ beneficio. l. ſi
vnqꝫ. C. de reuoca. dona. abſqꝫ dubio non tenet: quia illa
lex in fauorẽ donantis inducta non fuit. querit ⁊c. vt. C.
vt in poſ. leg. l. tere. ⁊. ff. ad. l. fal. qð de bonis. cũ ſi. ⁊ hinc
eſt dicit Ludo. ꝙ nõ valet illa cautela. ſ. vt quando quis
vult rem donare fingat eam ꝓ derelicto habere ⁊ poſtmo
dum alter capiat: quia certe in tali caſu inducit donatio in
ter capientẽ ⁊ habentẽ ꝓ derelicta. ff. de ſtipu. ſeruo. l. qð
ſeruus. ⁊ vide qð ibi notat Bar. Bal. autẽ ſupra iſta ma
teria cõſuluit ſic. In xpi nomine amen. vbi eſt data forma
per legem vel ſtatutum ratione iuramenti quandoqꝫ a iu
ramento recedi poteſt quandoqꝫ non. nam ſi forma eſt da
ta fauore contrahẽtis poteſt recedi ab ea ſi iuret. de iure
iuran. c. mulieres. ⁊ autent. ſacramenta puberuꝫ. ſi eſt da
ta forma annullatoria a tali forma non poteſt recedi. licet
iuret vt plene notat Bartho. de fideiuſſo. l. ſi quis ꝓ eo.
⁊ ideo cum contractus requirat inſinuationem ſi non in
ſinuet non valet iuramentũ quia non poteſt renunciari
inſinuationi. vt nota. C. de ſacroſanc. eccle. l. illud. ſic eſt i
ꝓpoſito. vnde ſi non fit inſinuatio ex tali contractu nõ re
ſultat ius nec ꝓbatio nec dicit eſſe periurus qui legis au
ctoritate vtit. ff. qui ſatiſda. cogan. l. fina. C. de nõ nu. pe.
l. fi. maxime quia iuramentũ pcedens nõ tollit defenſiõeꝫ
que poſt naſcit ex negligentia ſequẽti. vel ex alia noua cã
ff. de iureiurã. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſor. §. ij. ex qb⁹ ꝯcludo ꝙ nõ
dꝫ reputari piurus q rõnabilis ſtatuti beneficio vtit cũ lex
vicẽ apoſtolici teneat ⁊ iuramẽtũ relaxare poſſit vt legit ⁊
nõ. i. l. adigẽ. §. qꝫuis. de iure pa. ⁊ lꝫ ꝯpromittẽ ꝓut ẽ act⁹
electiu⁹ pſonaꝝ ñ ſit ꝯct⁹ nec laudũ ꝓpe ſit ꝯct⁹. lꝫ ei⁹ ſimi
litudinẽ hꝫ q2 aſſimulat laudũ arbitratoris trãſactiõi. tñ ꝓ
miſſio de ſtãdo laudo ẽ ꝯct⁹. ⁊ iſta ꝓmiſſio debuit regiſtra
ri vigore ſtatuti volẽtis regiſtrari ꝯctus ⁊ inſtra aſcẽdentia
ad ſummam librarum quinquaginta. alr eſt nulla ⁊ ſic.

remanet laudum sine vllo vinculo obligationis. ⁊ p̄ cõse quens inualidum est. nisi partes consenserint laudū implendo. C. cõmunia vtriusq̃ iud. l. ij. cū glo. Ita consulo ego Bal. Consiliū aūt Fre. an possit cum iuramento renunciari insinuationi. est scriptū. §. in istamet clausula super isto an possit renunciari legi iulie. de fundo dotali. ibi vide. Idē Bal. in. d. l. istud sic dicit. Quero vtrū ī ecclesia valeat donatio vltra quingētos aureos sine insinuatōe sicut quando fit in redēptionem captiuorū. quidā dicunt ꝙ valz vsq̃ ad octingentos ut ibi ecclesia sit priuilegiata ī tricentis. veritas est ꝙ nō valet vltra qngentos sine insinuatione. Non ob. d. l. illud. ꝙ hodie istud qđ erat priuilegium est redactum ad ius cōmune. non autem possumus excedere terminos predictos. ⁊ idem tenet Guil. de cu. et est ipa veritas. quia a taxatione legis non possumus ex nostro ingenio recedē. ⁊ quia Guil. de cu. ī. d. l. in hac tractat materiā insinuatiōis. Querit̄ quid est insinuatio. rn̄deo dicit Bal. ſm Guil. est descriptio ī actis facta decreto vel auctoritate iudicis cōpetētis. vnde tenet Guil. in. d. l. illō. ꝙ nō sufficiat facere donationē in p̄sentia iudicis vel ī absentia. ⁊ postea intimar̄ iudici nisi iudex p̄ suā auctoritatē ⁊ decretū eā approbat ⁊ all̄. ad hoc glo. in auf. ut non fiāt pigno. §. fi. vbi de hoc est glo. fin. Sed Bart. reprehēdit Guil. ff. de dona. l. modestin⁹. ⁊ dicit ꝙ insinuatio est facere donationē vel in scriptis redigere corā iudice cōpetenti: ut. C. de dona. l. in hac. in verbo publicare. ⁊ in verbo intimare. ⁊ illam. l. specialiter allegat. p̄ casu tamen illa. l. non dicit ꝙ non requiratur decretū. vnde salua sua reuerentia illa lex nō probat hoc. Breuiť ego allego tibi tex. expressum ꝙ nō requiretur decretū. C. de predi. curi. lib. x. in verbo ibi sine decreto. vbi etiam loquitur aperte in donatione. ⁊ ē melior tex. qui reperiatur. hoc p̄bo per rationem quia decretum non requiritur nisi ad confirmandum id quod de se non valet. sed donatio facta in iudicio vel redacta in actis valet de se. vnde quia nō est opus decretum. ⁊ totū hoc patet per alleg. l. fi. Istud est notādū ꝙ insinuatio dicit̄ pertinere ad iurisditionē voluntariam in auf. de defen. ciui. §. nulla. ⁊ in glo. ordina. ⁊ si deputatur in ciuitate aliquis iudex insinuationibus partes non possunt in aliū iurisditionē p̄rogare. Iste est tex. no. C. de dona. l. serui diui. facit quod no. in. l. repetita. C. de epi. ⁊ cle. per Guil. de cu. ex hoc infero dicit Bal. ꝙ insinuatione donatiōis nō requiritur aliqua citatio alicuius. sed requiritur presentia donātis ⁊ donatarij. Ratio est quia non preiudicatur nisi presenti contrahenti super proprio iure ipsius. vnde nullus alius est citandus quia null⁹ alius habet ius in actu conficiendo vel impugnando. C. de dona. l. si auia nostra. similiter no. ff. de bo. po. l. iij. §. si cā cognita. ⁊ per Cy. in. l. fi. C. de bo. po. ⁊ p̄ Archi. c. di. c. contra morē. Ex p̄dictis apparet ꝙ sufficit ad insinuationem ꝙ donatio reperiatur in actis licet iudex nō interposuerit decretū. similiter no. C. ad trebell̄. l. penlt. §. fi. pro Gui. tamen facit. C. de apo. pu. l. i. li. x. receptis summis. de decuri. l. si qs. in fi. li. x. Intelligo tamē ꝙ notari⁹ non debeat ponere in actis nisi mandato iudicis nō p̄pria auctoritate. quia talē auctoritatē nō habent tabelliones. ad hoc qđ no. C. de libe. causa. l. iubemus. ⁊. d. l. serui diui. ⁊. d. l. ad instar. C. de iur. fi. li. x. Secūdo querit̄ vtrū in liberatione facta ex causa donationis vel sine cause expressione requirat̄ insinuatio vltra qngentos aureos. tex. videtur dicere ꝙ non. ff. de dona. l. modestin⁹. ⁊ hec fuit opi. Pla. ut no. Azo. in summa insti. de dona. p̄ hoc q2 cum liberatio valet sine causa. ergo sine titulo donatiōis. ergo non requiritur insinuatio. quia solus titulus requirit insinuationem. ad hoc. ff. de pact. dota. l. tale pactum. in princi. ⁊ probatur per rationē. q2 liberatio potest fieri absenti respectu donationis ut in glo. l. illud. C. de sacrosanct. eccle. coniuncta alia glo. que est in. l. non solum. §. liberatōnis verba. de liber. lega. contrarium tenet glo. in. l. i. ff. quibus mo. pigno. vel hypothe. sol. ⁊. l. si quis obligatione. de re. iur. Bar. in. d. l. modestinus. distinguit. aut loqmur in penis vel vsuris remissis ⁊ non requiritur insinuatio odio penarum. aut in obligationem sortis. ⁊ tunc requiritur insinuatio. quia ille qui remittit videtur dare: ut l. si mulier. de condi. ob causam. quod verum credo quādo in remissione causa donationis exprimitur. ¶ Quid si filia dotata renunciat in manibus patris futurā successionē cū iuramento: ut in. c. ij. de pac. in. vi. An heres p̄ris teneatur ipsam renūciationem insinuare cum ex hoc eis accrescat ⁊ eorum titulus sit lucratiuus. respondeo nō. nā aut renunciatio obuiat principio acquisitionis ⁊ non est donatio: ut. l. si sponsus. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. qui autem. ⁊. l. iul. si quis omiss. causa testa. Aut tollit ius confirmatum ⁊ qsitum perfecte. ⁊ renunciatio gratuita est species donationis: ut. l. si quis delegauerit. ff. de dona. cum ergo in proposito obuiet iuri querendo ⁊ non iuri quesito non requiritur insinuatio: ut. d. c. ij. de pactis. Item quero si pater donat filio emancipato in premium emancipationis. vtrum requiratur insinuatio videtur ꝙ non. quia non donatio simplex sed ob causam: ut. C. de colla. l. ut liberis. ī fi. Cy. ibi tangit. Spe. in ti. de dona. v. quid si pater. dicit ꝙ donatio facta filio in premiū emācipationis vsq̃ ad legitimū non indiget insinuatione. qa hoc est potius naturale debitum ꝙ donare: ut. l. i. C. de ipo. descrip. cau. li. x. ⁊ ideo pater qui assignat filio legitimam videtur cum eo diuidere. sed supra legitimā si excedit modū bene requiritur insinuatio ſm Spec. ⁊ est ipa veritas. quia quāq̃ viuo patre ipsam legitimā petere nō posset. tamen potest pater in soluēdo preuenire si vult: ut C. de inoffi. testa. l. quoniā nouella. ff. ad. l. fal. cū quo. de pecu. §. fi. Quando autem est supra legitimam dicit ꝙ reqritur insinuatio. de hoc est tex. in. l. donatio sine. C. de dona. Preterea illa causa motiua est. non necessitatiua ⁊ ideo necessaria est insinuatio iuxta theoricam Cy. quam ipse ponit in. l. si tibi. ff. si cer. pe. Item querit̄ an donatio facta ob merita reqrat insinuationē. ⁊ videť ꝙ nō: ut. ff. de dona. l. aquilius regulus. ⁊. l. si pater. ⁊ ſm hoc cum semper dicitur in instrumentis donationū ꝙ fuit ob merita seruicia. nunq̃ erit insinuatio necessaria in talibus instrumentis. In contrarium videtur quia merita presumūtur ut. ff. pro socio. l. nec adiecit. ⁊ tamen requiritur insinuatio: ut. l. iubemus. C. de sacrosanc. eccle. aut non sunt merita. ⁊ tunc refert aut qualitas meritorum cum donatiōe concurrit ⁊ non requiritur insinuatio: ut. d. l. aquilius regulus. ⁊ ibi glo. ordina. Aut qualitas meritorum non cōcurrit cum donatione quia est paruum meritum ⁊ excessiuū p̄miū ut p̄tigat qū p̄r donat filio q2 p̄cedit hoc magis ex affectu ꝙ ex dignis meritis. ⁊ tūc reqrit̄ īsinuatio. ar. glo. posite in. d. illud. In dubio distigue aut in instrumēto fit mētio certoꝝ meritoꝝ ī spē. ⁊ tūc stabo istrumēto: ut d. l. aqli⁹. aut mētio meritoꝝ ī gnē. ⁊ tūc p̄ istud instrm̄ nō p̄bāť merita. ad hoc facit qđ no. ī. l. si donatiōe. C. de coll̄. ⁊ auf. vn̄ ⁊ si parēs. C. de ioffi. te. ⁊ ī. l. si forte. ff. de castrē. pe. ⁊ ista colligo ex dict. Bar. ⁊ Cy. simul iūct. Sed q̄ro an rōne iuramēti valeat donatio sine insinuatōe. breuiter dico ꝙ nō. q2 ad hoc ut iuramētū aliqd oper̄ tria debēt cōcurrere. Primo ꝙ p̄sona sit habilis vel p̄ iuramētū hīlitata. Scđo ꝙ sit gn̄alis forma seruata. Tertiō ꝙ res nō sit p̄hibita. l. si qs inqlinos. §. i. de le. i. Sed iste donatōes clādestine nō interueniētib⁹ actib⁹ sunt p̄hibite: ut. d. l. donatio sine. ḡ nō validant̄ iuramēto. nec orit̄ ex eis obligatō nālis. facit qđ no. Cy. ⁊ Bar. i. l. si qs p̄ eo. ff. de fideius.

Ex his apparet ꝙ nõ poteſt renũciari legi diſponẽti ſuꝑ inſinuatõe que nõ eſt introducta in beneficiũ renũciãtis ſed in odiũ recipientiũ clãdeſtinas donatiões: ⁊ ne quis ꝓdigaliter vtat̃ ſubſtãtia ſua. argu. ff. ad trebelli. l. im pator. ⁊ quia etiã legi ſtatuẽti ſolennitatẽ in actib⁹ hoĩm nõ poteſt renũciari. l. nemo poteſt. ff. de lega. i. Sed qd ſi actum eſt ꝙ tot ſint donatões q̃t ſunt res donate: an inſpicient̃ res donate ſingule de ꝑſe an cõiũctim omnes. Dicit Specu. ꝙ aut res ſunt dinumerate ⁊ inſpiciũt̃ ſingule de ꝑſe. ⁊ eſt ac ſi eſſent inſtrumẽta diuerſa donationum. ⁊ ꝓinde ac ſi notari⁹ eſſet rogatus de faciẽdo ſingula inſtrumẽta de ſingulis rebus. Si autẽ res nõ ſunt dinumerate in iſto caſu taliſ clauſula nihil operat̃. ita dicit Specu. in ti. de dona. v̄ſi. quid ſi aliquis dat. Barto. dicit ꝙ ꝓpter vnitatẽ actus ſi res ſunt dinumerate iſta clauſula nihil operat̃. vt. C. de dona. l. ſancimus. §. ſiqs aũt. vnde iſta clauſula videt̃ iuri cõtraria ⁊ adiecta in fraudẽ legũ. C. de agri. ⁊ cẽſi. l. queãdmodũ. ⁊ ita tenet Bar. in dicta. l. modeſtinus. Pro Specu. facit l. ſi plura. de edi. edic. pro Bar. facit quia dinumeratio temporũ nil opat̃ ergo dinumeratio reꝝ. arguẽdo de re ad temp⁹ ex cõiunctione duaꝝ legũ. argu. C. de dona. l. ſancim⁹. ad finẽ. et de milita. teſtamẽ. l. miles. ita habes. §. ⁊ quia diximus. Quid in liberatõe ſi liberatio fiat ſemel ⁊ a plurib⁹ ſummis ex cauſa donatõis. Reſpõdeo tũc eſt aliud. quia liberatio eſt correlatiuũ ad obligatõem vt tot ſint liberatões quot ꝑceſſerũt obligatões. iſta eſt glo. in dicta. l. modeſtinus. ⁊ facit eodẽ ti. l. in edibus. §. ex rebus. Sed an confeſſio facta in iudicio ſine cauſa requirat inſinuatõem. videt̃ breuit̃ diſtinguẽdũ vt ſi facta ẽ corã iudice nõ requirat̃ inſinuatio cũ ſit in actis. ideo ſatis eſt inſinuata. ff. de dona. l. quidã in iure. Si aũt fiat corã alio iudice tunc requirit̃ inſinuatio. vt. C. de dona. l. diui. tũc ſimplicit̃ ꝙ nõ requirit̃ inſinuatio ꝓpter duo. Primo qa nõ orit̃ actio ex donatõe ſed actõe in factũ ex iſta concluſiõe. Secũdo ꝙ eſſet ſpecies donatõis eſt donatio emergens. ⁊ ideo quilibet eſt iudex cõpetẽs. C. de iudi. l. quotiẽs. Facit ad ꝑdicta quod nõt̃ in aut̃. de nõ alie. §. ſi min⁹. colla. ij. ⁊ pro hoc etiã dico ꝙ illa incidẽs donatio de qua loqt̃ C. de dona. l. cenſuale. nõ requirat inſinuatiõem aliam. quia ꝑ inſinuatõe habet̃. ex quo apparet in Archi. publico. vt nõt̃ in. l. rura. C. de omni agro deſerto. Sed quero quia donatio valet vſqꝫ ad quingẽtos aureos: an inſpiciatur moneta que nũc currit an que tempe hui⁹ legis currebat. Dicit Specu. ꝙ in cõtractib⁹ inſpicit̃ moneta que currit tempe cõtract⁹: ſed in legib⁹ ⁊ ſtatutis nõ inſpicit̃ temp⁹ legis condite: ſed temp⁹ quo poſtea orit̃ obligatio. ita dicit in ti. de obliga. ⁊ ſolu. §. nũc aliqua. v̄ſi. fin. ⁊. c. fina. de deci. in cle. breuiter dicit Bal. dico ego ꝙ inſpicit̃ in materia inſinuatõis aure⁹ legalis nũc currẽs. vt notat̃ in. l. fi. C. cõmu. de lega. Non obſtat dictũ Specula. quia loquit̃ in ſolutõe. ſed loquor ego in ſolennitatum adhibitõe que eſt vniformis. quod eſt notandũ. Cy. autẽ in l. ſiquis ꝓ redẽptõe. C. de dona. ſic dicit. Solet queri nũquid huic legi ⁊ alijs que inſinuatõem requirũt poſſit renũciari ꝑ homĩes ꝑuatoſ. videt̃ ꝙ ſic. quia qđ fauore ⁊c. ⁊. l. penul. C. de pac. ⁊. l. paciſci. ff. de pactis. Itẽ ꝓ hoc quod nõt̃. ff. eo. l. fideiuſſori. breuiter credo dicit Cy. ꝙ nõ poſſit renũciari. ff. de admi. tu. l. quidã decedẽs. de iure. immu. l. ſemp. §. cõductores. Preterea legi ꝓhibenti renũciari nõ poteſt. ſicut ſiquis renũciaret legi prohibẽti alienatiõem rei minoris vel rei dotalis: vel legi prohibenti donatõem inter cõiuges vel inter patrẽ ⁊ filiũ. Preterea iam fieret alia via ⁊c. quod eſſe nõ debet. ff. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. l. ſcire. ⁊. ff. de condi. indeb. l. heres meus. §. fina. quid plura videt̃ caſus. C. de ſacroſan. ec. l. illud. circa finem legis.

a ## N poſſit renũciari legi ſi vnꝗ̃. C. de reuocã. dona. Oldra. i ſuis cõſilijs cõſilio. lxi. ſic dicit. Cum mulier donatrix poſt donatõem habuit ⁊ hodie habet filios videt̃ donatio reuocata. ⁊ ẜm doctores ipõ iure ꝓpter ſubintellectam conditõem. vt. C. de reuocã. dona. l. ſi vnq̃ꝫ. ⁊ ſic ex recta cõſuetudine talis cõditio ſi donãs liberos nõ habuit in tali donatõe intelligit̃. quoniã non eſt veriſimile ꝙ alienã ſucceſſionẽ ſue anteponat. C. de fideiuſſo. l. cũ acutiſſimi. de condi. inſti. l. generalit̃. §. fi. ⁊. ff. de conditi. et ⁊ demõ. l. cũ anus. ⁊ de pactis. l. tale pactũ. §. fi. vnde cũ iuramentũ nõ augeat obligatiõem. ſed ei inter ſuos limites manẽti addat religiõis vĩculũ. ar. ff. ad trebell. l. tici⁹. in fi. ſicut ſimplr̃ donatio illã ꝯditiõem habꝫ. ſ. ſi liberos donãs nõ ſuſcepit ſic iuramẽtũ tali donatiõi accedẽs. C. de nõ nu. pe. l. fi. de ope. liber. l. ſi libert⁹ ita. de iureiurã. c. queãdmodũ. cũ ibi no. ⁊. ff. qui ſatiſda. cog. l. fi. ergo habita ꝓ nõ facta põt iure cõi ab inteſtato ſuccedere. Idem v̄o Oldra. ꝯſilio. ccliij. circa fi. ſic dicit. Renũciatio v̄o q̃ fit ꝑ donãtẽ bñficio. l. ſi vnq̃ꝫ. C. đ reuo. donat̃. abſqꝫ dubio ñ tenet. qꝛ illa. l. in fauorẽ donãt̃ inducta ñ fuit. quare ⁊c. C. vt in poſ. leg. l. ſcire debet̃. ff. ad. l. fal. l. ꝙ de bonis. §. fi. cũ ſi. ſuꝑ hoc vide lati⁹ hac eadẽ clauſula i articulo immediate ꝑcedẽti. videlꝫ an poſſit renũciari inſinuationi circa ꝑncipiũ vbi vide.

c ## Onſequenter videamus an poſſit renũciari bñficio ſtatutoꝝ. Alber. đ roſa. in. q. ſtatutoꝝ in ꝑma pte ſic dic̃. Itẽ q̃ro an beneficio ſtatuti poſſit renũciari. ⁊ ꝑmo vĩ ꝙ ſic ex regula gnãlĩ q̃ põt qlibꝫ renũciare his q̃ ꝓ ſe introducta ſunt. vt. C. đ. pac. l. pe. vbi de hoc dixit v̄. dubitari etiã ꝯſueuit. ⁊ ꝓ hoc qꝛ ꝯ oẽs iuris ptes. ſ. leges: plebicita ſenatuſcõſulta: ꝑtorũ edicta: prudẽtũ rñſa: ⁊ ꝑncipũ placita: põt ꝑ ptes renũciari pacto. vt plene Cãdin⁹ q hãc. q. tãgit ⁊ ponit vlt̃. ti. v̄. ꝑterea. q̃ro an iſti q de maleficio excuſant̃. ⁊ ꝓ hoc bñ facit. ff. đ pac. l. paciſci. i gl. Itẽ qꝛ iudex vĩ ẜuare ꝯuẽtõem ptiũ tã i ꝓceſſu iudicij. vt. C. đ epi. ⁊ cle. aut̃. gnãlr̃. q̃ꝫ in ſnĩa. vt. ff. đ re iud. l. ſi ꝯuenerit. q̃ꝫ etiã i executõe ſnĩe. vt. ff. đ pac. l. tale pactũ. §. i. In ꝯtrariũ vĩ. ff. đ re. iu. l. neqꝫ ex ꝑtorio. cũ ibi no. ff. đ pac. l. ius publicũ. cũ ibi no. ⁊ qꝛ ſi cuilibꝫ eẽt licitũ renũciare ſtatutis eẽnt deluſoria. qđ eẽ ñ dꝫ. ff. de iudi. l. ſi ꝑtor. Doct. cõit̃ diſtignũt aut ſtatutũ ꝑncipalr̃ ẽ iductũ i fauorẽ renũciãt̃: ⁊ tenꝫ r̃nũciatio ꝑ iura ad hoc. ẜ. iducta. aut ẽ iductũ ꝑncipalr̃ i fauorẽ publice vtilitat̃: ⁊ tũc ñ valꝫ renũciatio. ꝓ hoc. ff. ad mace. l. tã ⁊ ſi. cũ ibi no. ⁊ qđ dĩ ⁊ no. đ ꝓuile. clericoꝝ. ꝙ ei renũciari ñ põt. qꝛ iductũ i fauorẽ toti⁹ ordinis clericalis. vt no. đ fo. ꝯpe. c. ſi diligẽti. ⁊ đ hoc eſt pulchra gl. ad quã doc. cõit̃ recurrũt in aut̃. vt ſi. ꝓh. ma. de hi. ⁊ rre. §. qꝛ v̄o. col. vij. ad hoc facit qđ no. C. đ iudi. l. ꝓpãdũ. circa ꝑn. vbi no. ꝙ triẽniũ ꝯſenſu ptiũ ꝓrogari nõ põt. qꝛ ob fauorẽ publicũ ẽ inductũ. ⁊ qđ no. ex̃ đ offi. de lega. c. đ cauſ. ⁊ đ iſta mã renũciatõis vide ꝑ Hoſ. ⁊ Hoſti. i ſumma đ renũ. §. q̃ pñt renũciari. ⁊. §. cui iuri poſſit renũciari. ⁊ ꝑ Spe. eo. ti. ⁊ plene dixi i. l. ſiqſ i ꝯſcribẽdo. ꝑdictã opi. circa mãm ſtatutoꝝ tenet d. Guil. đ ſuzza. in ſuis. q. ſtatutorũ circa ꝑn. Futuris aũt ſtatut̃ ꝑ ſimplicẽ renũciatõem renũciari ñ põt: ſꝫ op⁹ ẽ ꝙ renũciet̃ ꝑ pactũ ꝑ ea q̃ no. ⁊ dixi i. l. i. C. đ pac. ⁊ dixi etiã i. d. l. ſiqs i ꝯſcribẽdo. C. đ epi. ⁊ cle. ⁊ ꝓ hoc. ff. đ acq. hẽ. l. q ſupſtit̃. ⁊. l. is põt. ⁊ vide ꝑ Gui. ꝑmo folio. v̄ſi: ſꝫ nũqd põt qs. ⁊ bñ vltimo folio. v̄. ſꝫ qd ſi pactũ factũ ẽ ⁊c. ⁊ vide i hac eadẽ pte. v̄. dubitari etiã vidi ſi ciuitas ſtatuit.

s **Ed an iuri alimento**
rũ poſſit renũciari cũ iuramento. Spec. dicit
ꝙ nõ. in ti. qui ſi. ſunt legi. v̄. ſed pone qdaꝫ.
tu dic ꝙ aut loquimur in alimẽtis p̄teritis põt renunciari
C. de tranſact. l. de alimẽtis. i. rñ. aut ĩ futuris ⁊ tũc refert
aut ex mero ꝯtractu ⁊ põt renũciari: aut ex mera vltia vo
luntate ⁊ nõ poteſt. ff. de tranſac. l. cuꝫ his. qꝛ hoc eſt ꝓhi
bitũ ꝓpter fragilitatẽ renũciantis. qꝛ fame cõpulſus ꝓpt̃
vnã ſcutellã legaminũ renũciaret cuilibet iuri. qꝛ ut dixit
prouerbiuꝫ fames eſt accutiſſimus enſis. ⁊ ſic qs nõ tene
ret̃ obſeruare iuramentũ p qđ incidit in piculũ mortꝭ. ita
nec id p qđ ĩcidit ĩ opprobriũ ⁊ exterminũ famis. ob hoc
enĩ iuramento oĩs comites abſunt. ⁊ maxie diſcretio q̃ re
quirit̃ ꝓ ſubſtantia ⁊ ꝓ fũdamẽto radicali: ut not. C. de
nup. aut̃. qđ eis. Itẽ ⁊ multofortiꝰ ſi ꝯtra vĩ nature iurat̃
ore alimẽta p̄ſtent̃: ut. ff. ꝺ iuſti. ⁊ iur. l. i. §. hinc liberoꝝ.
nec etiã int̃ virũ ⁊ vxorẽ tenet pactũ ꝙ vir nõ alat vxorem
niſi qñ nõ recipit dotẽ ꝓmiſſaꝫ. ff. de doli. excep. l. pĩ. ⁊. ff.
man. l. creditor. §. ſi iterdũ. Iſta ſunt formalia v̄ba Bal.
in. l. pactũ. C. de colla. Ludo. in. l. cũ ſi dotẽ. §. ſi maritꝰ.
ſolu. ma. in tex. ibi ſi cognati adire iudicẽ ꝯpetentẽ ⁊c̃. di
cit ꝙ ꝯgnati vxoris habẽt ius adeũdi iudicẽ ut cõpellatur
maritꝰ vxori alimẽta p̄ſtare. ⁊ idẽ dicit ipſe in ꝓcuratore fi
ſci. alibi enĩ dicit tex. ſinglaris ꝙ id qđ in alimẽta infirme
etatis ſtatuit̃ p p̄uatũ ad honorẽ ciuitatꝭ ptinere dinoſcit̃
de le. i. l. ciuitatibꝰ. v̄. hoc ampliꝰ. vñ ꝯſequent̃ ⁊ eiꝰ curã
ad ꝓcuratorẽ fiſcalẽ ptinet quãuis dico ꝙ ius hoc petẽdi
habet qlibet de populo qđ ꝓbo. qꝛ alimẽtoꝝ ſtatuitio ad
piã cãꝫ ptinet: ut. l. mella. ibi diffinit̃ tñ pietatꝭ intuitu ⁊c̃.
de alimẽ. leg. ſed cuilibet pſone ꝯpetit poſtulat̃ ut ea que
cãm piã reſpiciũt executioni incidenſ: ut eſt tex ſin. ĩ aut̃. ꝺ
eccleſia. ti. §. ſin aũt hoc facere niſi ſunt. v̄. ſi aũt ſancimꝰ.
ibi omni alijs ⁊c̃. Itẽ not. ꝙ tex. in. ꝺ. §. ſi maritꝰ. ibi ĩ tex.
⁊ alimẽta ⁊ medicine eiꝰ ſuccurrere. qꝛ iſtiꝰ copule nã eſt
ut ponat̃ inter diuerſa: ut patet in Rica. de iur. ⁊ fac. ig̃.
⁊ in. l. ſi de ſtatu. in glo. ff. de teſta. cãt hec nobis probabi
le. ar. ꝙ alimentoꝝ appellatiõe nõ veniã medicine. In cõ
trariũ videt̃ tex. ĩ. l. v̄bo victus. ⁊ in. l. quos nos. §. verbũ
viuere. ff. de ver. ſig. vbi dicit victꝰ verbo. ⁊ cõſequent̃ ali
mẽtoꝝ verbo ea ꝯtineri que cultui corpis ſunt neceſſaria
ſed ut ex ſe patet medicine ſunt huiuſmodi. ergo ⁊c̃. ad
idẽ tex. in. l. legate. ꝺ alimẽ. leg. ibi dũ dicit qꝛ ſine eis cor
pus ali nõ poteſt ⁊c̃. Bart. ſoluit ꝙ aliqñ alicui ſunt de
bita alimenta ſimplr̃. puta iure legati vel in viro q tenet̃
ad alimẽta p̄ſtare vxori. ⁊ q tũc obligat̃ ad alimẽta. ẽ obli
gatus ad medicinas: ut. ꝺ. §. ſi maritꝰ. ⁊. l. qđ in vxorẽ. C.
de neg. geſt. ⁊. ꝺ. l. legatis. ⁊. ꝺ. l. verbo victꝰ. ⁊. ꝺ. §. viue
re. aut debent̃ alimẽta ex cã ſeruitij. puta qñ qs mihi im
pẽdit opas. ⁊ tũc dico ꝙ ad medicinas pauci valoris ẽ obli
gatus. ar. ff. de ipenſis. l. oĩo. ff. ſo. ma. l. diuortio. §. ipen
dia. ff. e. l. in rebꝰ. §. pñt. nõ aũt valoris magni ad qđ opti
me tex. in. l. itẽ ſi ſerui. §. q̄s ipẽſas. ff. de edil. edic. et huic
eſt ſimilis. q. an poteſtas teneat̃ ad medicinas preſtãdas
ſuo aſſeſſori infirmo de quo in dictis locis ⁊ veritas eſt ꝙ
non. quia poteſtas tenet̃ ad illum cibandũ non autẽ ali
mentandũ cũ hec diuerſe ſignificationes ſunt: ut patet ex
legibus varijs. maxime in glo. de alimẽ. ⁊ ciba. leg. appel
latiõe autẽ ciborũ non veniunt medicine ut eſt exp̄ſſuꝫ in
l. non omne. de penu. leg. ⁊ ſimilis deciſio eſt in firmo fa
mulo quoniã dominꝰ nõ tenet̃ ad medicinas: ut eſt exp̄ſ
ſum in. ꝺ. §. quas impenſas. ⁊ in. ꝺ. §. poſſunt. qđ forte eſ
ſet intelligendũ. niſi eſſent pauci valoris. ar. ꝺ. l. omnino.
cum alijs allegatis. maxime quia ut alibi dicit tex. nobis
ſeruire intelliguntur quos egros curamus qui ſeruire cu
pientes per aduerſam valitudinẽ impediunt̃. ff. de ſtatu

liber. l. cum heres. §. ſtichus. ⁊ tangitur etiam p docto.
in. ꝺ. §. ſi maritus. An famulus tempore infirmitatis de
beat habere ſalariũ. de quo eſt glo. in. l. arboribus. §. de il
lo. de vſufru. ⁊ in. l. ſi vno. §. cũ quidã. ff. loca. ⁊ Bart. in
l. ſi opere. ff. de vſufruc. leg. ⁊ Bal. in. l. liberti liberteq̃.
de oper. libertoꝝ. Item dum tex. iſte ponit copulaꝫ inter
alimenta ⁊ medicinas poſſet intelligi ꝙ nõ ponat ut inter
diuerſa. ſed ut inter genus ⁊ ſpeciem: ut in ſili. C. de ſui.
⁊ aqua. An autẽ ⁊ quando maritus vxori teneat̃ preſtar̃
alimenta. Bar. in. ꝺ. §. ſi maritus. poſt antiquos docto.
in. ꝺ. l. ꝙ in vxorem. ſic dicit. No. ꝙ maritꝰ tenet̃ vxori in
firme ſubuenire de alimẽtis: medicinis ⁊ omnibꝰ neceſſa
rijs. nam cũ duret matrimoniũ tenet̃ ſbire onera. ⁊ ſi nõ
ſubijt nec ex pacto nec ex ſtatuto poteſt dotẽ lucrari: ut. l.
ab hoſtibus. §. ſi vir vxorem. ff. ſolu. ma. ⁊ ibi no. ſed poſt
q̄ vxor eſt mortua finitũ eſt matrimoniũ ⁊ eius onera. et
iõ nõ tenet̃ eam de ꝓprio ſepelire. ſed de patrimonio mu
lieris. i. de ſua dote: ut. ff. de reli. l. ſi prata. Sed pone ꝙ
maritus expulit vxorem de domo an eam alimentare te
neat̃ ſeu debeat. reſpondeo ſi ꝓpter culpam mariti ſic. ſi ꝓ
pter culpam vxoris non ſm̃ Ia. de are. ſed ſi nõ eſt ex cul
pa alicuius ſed eſt culpa tercij. quia frater mulieris qui ꝓ
miſit ꝓ ea dotẽ non ſoluit. vnde maritus remittit eam ad
domũ fratris. vir non tenet̃ eaꝫ alere. quia maritus iuſte
eam a domo expulit ꝓpter hanc cãm: ut innuit glo. ĩ aut̃.
de nõ elig. ſcđo nub. §. penul. ⁊ ecõtra ſi vxor eſt diues in
parafrenalibus ⁊ maritus paup videretur ꝙ vxor tenea
tur alere viruꝫ. ⁊ ar. eſt ꝙ ſic. C. vnde vir ⁊ vxor. aut̃. pre
terea. Item contrariũ no. in. l. ſi ſtipulata. in fi. de dona. ĩ
ter vir. ⁊ vxo. alſ de iure do. ⁊ ſi pater expẽdidit ꝓ medici
nis ꝓ filia maritata poterit repetere a viro quando talis ĩ
penſa pertinebat ad virum ſm̃ Cy. ⁊ poteſtas tenet̃ ſuis
iudicibus emere medicinas. ſ. modicas ⁊ parũ ſumptuo
ſas. nõ autem alias ſm̃ Ia. ꝺ are. Cy. aũt ĩ. ꝺ. l. ꝙ ĩ vxor.
an maritꝰ teneat̃ ad alimenta vxoris ſic dicit poſt Ia. de
are. aut maritꝰ habet vxorẽ in ſuo obſequio aut non. tunc
debet eam alere. ſiue dotem habeat: ſiue non. ar. ff. de re
li. ⁊ ſumpti. fu. l. qđ ſi nlla. ar. ff. de ope. liber. l. ſicut. ⁊ co
mo. l. in rebꝰ. §. poſſunt. ⁊. ff. de edil. edic. l. itẽ ſi ſerui. qđ
intelligit veꝝ. Albertꝰ de bobio. qñ nõ habuit niſi dotẽ
ſi aũt habuit quia fuit ꝓ ea ꝓmiſſa ⁊ nõ ſoluta. ſicut fuit ꝓ
miſſa tunc nõ tenet̃ eã alere. qꝛ deceptꝭ ⁊ nõ decipiẽtibus
iura ſubueniũt. ꝓ quo facit in aut̃. ꝺ nõ elig. ſcđo nub. §.
illud quoq̃. in fi. Cũ ergo maritꝰ teneat̃ hoc caſu p̄ſtare
alimẽta ꝙ tũc impẽdet in curã corpis eiꝰ nõ repetet. quia
tenet̃ ad alimẽta: tenet̃ ad medicinas q̄s corpis curandi
cauſa parari oportet: ut. ff. de verb. ſig. l. cetera quoq̃. vbi
dũ dicit curãdi corpis noſtri. ergo ⁊c̃. Si nõ habet eam in
ſuo obſequio. tunc aut contingit hoc ꝓpter ꝓpriaꝫ vxoris
temeritatẽ ⁊ culpã. ⁊ hoc caſu nõ debet aliqd in ea ĩpẽde
re. nã fruſtra petit debitũ qs ſi qđ debet nõ ĩpendit: ut. ff.
ꝺ act. emp. l. qui pendẽtes. ⁊. l. iul. §. offerri. aut hoc con
tingit vtriuſq̃ culpa ut ꝓpter infirmitatẽ. ⁊ intellige ꝓpt̃
infirmitatẽ q̃ reqrit maiores ĩpenſas ⁊ q̃ facit eam omni
no ceſſare ab obſeq̃o. iſto caſu refert. aut vxor habet vnde
alatur qꝛ eſt diues. ⁊ tũc maritꝰ hoc caſu tenet̃ ſm̃ qñti
tatẽ dotis non vltra: ut. ff. ſolu. ma. l. ſi cum dotem. §. ſin
autẽ in ſeuiſſimo. ⁊ ſic p̄dictus Ia. ĩtelligit illũ. §. aut eſt
vxor inops. nec tũc habet vnde alat̃. ⁊ tũc maritꝰ dꝫ p̄pa
rare ſibi alimenta etiã ſi nullã habeat dotẽ. ar. d. l. ꝙ ſi nul
lam. ⁊ ar. C. vnde vir ⁊ vxor. aut̃. preterea. ſic ⁊ alſ quis
rebus alienis alitur. ff. de carbo. edic. l. fi. ſm̃ Ia. de are.
collige ex premiſſis. ar. ꝙ poteſtas ⁊ huiuſmodi rectores
iudicibus infirmis tenentur facere impenſas quia ſunt ĩ
eorũ obſequio: ut. l. ſicut. ⁊. l. in rebus. §. p̄ſenti. ar. ꝯ. ff.
de impenſ. in re. do. fa. l. ij. ⁊. ff. de edil. edict. l. ſerui. §. i.

In hoc diſtiguit Ja. de are. ꝙ aut eſt modicꝰ ſumptus: ⁊
tūc tenet᷑. aut ē magnꝰ ⁊ tūc nō. vt. d. §. pūt. ⁊ ſi pr̄ ꝓ filia
maritata ⁊ infirma fecit magnas īpēſas ꝯſiderādū ē vtrū
iſta expēſa ptinē debebit ad maritū an n̄. ⁊ ſi ptinebit ad
maritū repetet ab eo ꝑ actōnem negocioꝝ geſtoꝝ. quia
vtiliter geſtū eſt negociū ſuū ipo geſtu vt dictū eſt. Jaco-
bu. in. l. ꝙ in vxoꝛē. ff. de nego. geſ. ſic dicit. ꝙ aut mulier
viuit ⁊ eſt ſano ⁊ eſt in ſuitio mariti: tunc etiā ꝓteſtando
maritꝰ nō repetit. quia ex neceſſitate facit nō ex pietate.
vt. l. in rebus. §. poſſunt. ff. cōmoda. ⁊. l. ſed ⁊ ſi. §. fi. de
dona. inter viꝝ ⁊ vxo. Aut mulier eſt infirma: ⁊ tūc aut
habet dotē ⁊ maritꝰ debet eā alere. vnde nō repetit etiā
proteſtādo. vt. l. ſi cū dotē. §. ſinaūt in ſeuiſſimo. ff. ſoluto
ma. ſi aūt mulier nō habet dotē. ⁊ tūc aut non habet alia
bona: ⁊ tūc habet locū. l. ꝙ in vxoꝛē. quia cū vir nō tenea
tur hos ſumptꝰ facere videt᷑ domeſtica affectōe facere. et
ideo nō repetit niſi fuit ꝓteſtatꝰ. vt hic in ꝑmo caſu. Aut
mulier eſt moꝛtua ſed vir fecit eam funerari: ⁊ tūc aut hʒ
dotē ⁊ funeris īpēſa ptinet ad dotē. ⁊ iō ſi dos ex pacto re-
manet apud maritū n̄ repetit īpēſas ſi aliꝰ hʒ dotē repetit
īpēſas. l. i cū. ff. de religi. Si vo mlr dotē n̄ hʒ funꝰ ptinet
ad maritū. ⁊ ideo non repetit ab aliquo. vt. l. ſʒ ſi nulla.
ff. de religi. dic vt ibi. Bar. aūt in tractatu alimentoꝝ ſic
dicit. quādo vxoꝛ dotē habuit non eſt dubiū ꝙ maritꝰ eā
alere tenet᷑. quia oneribꝰ matrimonij ſeruire debʒ dos.
vt. l. pro oneribus. C. de iure do. ſi mulier nullā dotē ha
bet ſi ipa opat᷑ viro maritꝰ tenet᷑ eam alere. Idē in here
dibꝰ viri matrimonio diſſoluto. vt. l. ſicut patronꝰ. in gl.
de ope. liber. alᷤ ſi ei nō opat᷑ credo dicit Bar. ipam nō
alendā: niſi eſſet in furoꝛe detēta: vel etiō maritꝰ eā expu
lerit tamē tūc ꝑ eū non ſtetit. quominꝰ opet᷑. vt. l. ſi cū do
tē. §. ſinaūt in ſeuiſſimo. ff. ſolu. ma. ⁊ nō. ꝑ Cy. in. d. l.
ꝙ in vxoꝛē. Itē vxoꝛ tenet᷑ alere virū egentē. vt no. Spe.
in ti. qui fi. ſint le. §. i. vſ. quid ſi nulla. ⁊ ſi tutoꝛ eſt paup
ꝙ non habeat vnde ſe alat poteſt ali de bonis pupilli. l.
i. §. ſi pupillus. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ⁊. l. a tutori
buſ. §. fina. ff. de admi. tuto. Heredes vero extranei ipiꝰ
viri tenent᷑ alere vxoꝛē teſtatoꝛis cuius dos eſt in bonis
mobilibus ⁊ in pecunia cōſiſtebat: quia poſt annū ⁊ nō
incontinēti ei reſtituere dotē tenet᷑. vt. l. i. §. exactio. C.
de rei vxoꝛ. actio. ⁊ hoc tenet ⁊ notat glo. in dicto. §. exa
ctio. ſup verbo reſtituēdis. ff. vt in poſſeſ. lega. l. penul. et
l. impatoꝛ. in fine. ff. ad trebelli. Item heredes extranei
ipius filij tenent᷑ alere patrē egenū ipius filij moꝛtui. vt
l. ſiquis a liberis. §. parens. vſ. item reſcriptū. de liberis
agno. in glo. ſup verbo heredes. Et ſimiliter monaſteriū
tenet᷑ alere patrē monachi cū ſit ſuꝰ heres. vt eſt textꝰ. C.
de ſacroſanc. eccle. auē. ſi qua mulier. Item monachꝰ eſt
olendꝰ ꝑ abbatē etiā dum ei queſtionē facit vt. l. ſi inſtitu
ta. §. penul. in gloſa ſup verbo decerni. de inoffi. teſta. et
tūc cauſa cognita ꝑſtabunt᷑. vt in. c. ex pte. de accuſa ex.
Quid in cauſe cognitōe verſet᷑ vide ꝑ Innoc. in dicto. c.
ex pte. Itē vaſallꝰ tenet᷑ alere dominū egenū alᷤ poteſt
ab eo feudū ꝓpter alimentoꝝ denegatōem licite auferri
vt in. x. colla. de iure feudi. c. i. Item pater tenet᷑ alere fi
lium ⁊ cogit᷑ officio iudicis. vt. l. ſiquis a liberis. ⁊ in glo.
ff. de liberis agno. ⁊. l. nec filiū. C. de patria poteſ. ⁊ ecō
tra filius tenet᷑ alere patrē. C. de ope. liber. l. i. in fine. et
idē de auo ⁊ nepote qui tenet locū patriſ. vt. l. ij. §. nō ſo
lū. de excuſa. tu. Et ex hac cauſa poteſt reuocari ī patriā
ptātem ꝑ. l. i. C. de ingratis liberis. nam atrocē iniuriam
cōmittit in eū ſi egenti patri denegat alimenta. vt. l. neca
re. ff. ꝺ libe. agno. ꝑ quā atrocē iniuriā reuocat᷑ emācipa
tus in patriā ptātē emācipatōe reſciſſa ꝑ. l. i. C. de igratis
liberis. ⁊ idem in liberto erga patronū. vt ibidē nōt glo.
ꝑ quod etiā dicerē ꝙ ſit cauſa ſufficiens ad exheredandū
filium cum necare videat᷑: ex quo ei egenti denegat ali
menta. Et ex his cauſis ex quibus pater poteſt exhere
dare filiū: ex eiſdem poteſt vicēs denegare alimēta. Ita
dicit gloſa in dicta. l. ſiquis a liberis. §. ſiquis ex his. vſ.
trebatio. ſuper verbo detulerit. ⁊ eſt veꝝ ꝙ pater tenet᷑
alere filiū ⁊ econtra: niſi alimētādus habeat artē ex qua
ſe ſuſtentare poſſit. vt dicta. l. ſiquis a liberis. §. ſʒ ſi filiꝰ.
Idem tenet Jo. and. in. c. cū haberet. de eo qui duxit eā
quā poll. per adulte. in fine vltime glo. ⁊ nota. quod itel
lige niſi ſit pſona que dedignet᷑ opari. vt miles vel nobi
lis homo. quia coꝛpo ꝙ eget licet opari poſſet tamē alē
dus eſt. vt dicta. l. ſiquis a liberis. §. deniqꝫ. idem diuus.
ibi ſi modo eum opificē te eſſe dicas ⁊c̄. Mater autē te
net᷑ alere filiū vſqꝫ ad triennium ⁊ etiam vltra ſi pater ino
pia laboraret: mater autē opibus affluat. vt in dicta. l. ſi
quis a liberis. §. ſi mater. ⁊ ibi notat gloſa ſup verbo ne
ceſſario. quod eſt verū ꝙ vſqꝫ ad triennium alere teneatur
niſi ſit perſona talis conditōnis quō lactare non deceret
ideſt non eſſet conueniēs. vt ponit Azo in ſumma. C. de
patria pote. in fi. ꝓ quo facit quod nōt Ja. de are. in. §. ſi
maritꝰ ff. ſo. ma. vide Ang. in. l. nec filiū. C. ꝺ pa. po. vbi
no. loquit᷑ in mā. Jo. an. in. c. cū hrēt. de eo q du. in mrī.
quā pol. ꝑ adul. in gloſa vlt. in vbo ꝙ apud matrē. ſic di
cit. hoc intelligit Alanꝰ niſi nō deceat matrē eū lactare.
Idē Pileꝰ pone qꝫ magna ꝑncipiſſa vel foꝛte poſt diuoꝛ
ciū ē ꝓfeſſa. ꝓ quo facit qꝺ nōt Ja. de are. in. d. §. ſi mari
tus. ⁊ ſocer tenet᷑ nutrire nuꝝ. vt. d. l. ſiqs a liber. §. vltra
aūt. facit. ff. fa. herci. l. ſi filia nupta. §. hoc āplꝰ. ⁊. §. nec
ſolū. ⁊ frat᷑ tenet᷑ alere frēm egētē vel ſoꝛoꝛē. vt. l. mutꝰ.
§. mouēte. in fi. ff. de iur᷑ do. ⁊. l. ꝗuis. ff. ſol. ma. ⁊. d. l. ſi
qs a liberis. §. idē in liber. in glo. ſup vbo iuſte. ff. ꝺ libe.
agno. ⁊. l. i. §. i. ff. de tute. ⁊ ra. diſ. Filiū aūt nālē tm̄ alere
tenet᷑ ſʒ ſpuriū nō. vt. d. l. ſiqs a liberis. §. idē in liberis. i
glo ſup vbo iuſte. De iure aūt canonico ⁊ pietate canoni
ca. etiō natos ex dānato coitu alere dʒ. vt in. c. cū hrēt. de
eo q duxit cō quā pol. ꝑ adul. ⁊ in caſibꝰ in qbꝰ tenet᷑ pr̄ fi
liū alere. ſi eū fame ꝑire ſinat tenet᷑. l. coꝛ. de ſic. glo. eſt in
l. necat. ff. de liberis agno. ⁊ ſi quis tenet᷑ ad dandum ali
menta alicui tenet᷑ miniſtrare ſumptꝰ magiſtro qui eum
imbuit in liberalibꝰ artibꝰ quando alimēta debent᷑. iure
ſanguinis. vt. l. filius. ff. vbi pupillꝰ educa. debet. ſecuſ ſi
deberent᷑ ex diſpoſitōne hominis. vt. l. legare. in fine. ff.
de alimētis ⁊ ciba. lega. ⁊ quādo debet᷑ victus idē quod
quando debent᷑ alimēta. vt. l. verbo victus. cū. l. ſequēti
de verbo. ſigni. ⁊ gloſa in. l. fina. ff. de alimētis ⁊ ciba. le
ga. ⁊ quibꝰ legant᷑ alimēta ſeu victuſ ſeu educatio debet᷑
lectus. vt notat᷑. ff. de verbo. ſigni. l. quos nos. §. verbū
viuere. cū quis ſine eo viuere nō poſſit. ſuboudi cōmode.
vt ibi notat᷑. ⁊ cui legat᷑ vita in domo vident᷑ omnia ſup
dicta legata. ⁊ ita omnia que ad vitam ſunt neceſſaria: vt
notat᷑ in. d. l. quos nos. §. verbū viuere. ⁊ cū debent᷑ ali
menta aut educatio aut victus debent᷑ medicine: cū non
ſit poſſibile vitam ſanā ducere ſine eis. ⁊ ſunt coꝛpori īfir
mo neceſſaria. pro quo tex. in. l. ſi eū dotem. §. ſinautē in
ſeuiſſimo. ff. ſolu. ma. licet ille tex. poſſit in contrariū re
toꝛqueri: cū ibi ponant᷑ vt ſpecies ſepate. ſed ſi debet᷑ dia
riū ſeu cibariū: tūc ſolꝰ cibꝰ debet᷑ non autē habitatio vel
veſtiariū vel alia ſupꝛadicta. vt. l. diarijs. ꝺ alimē. ⁊ ciba.
lega. ⁊ cū debent᷑ cibaria dicerē medicinā nō deberi. qa
eū ſolū cibare tenet᷑. Et ita conſuluit dominus Franciſ.
tigri. Item an vxoꝛ habeat obligata bona viri ꝓ alimen
tis ſicut habet pro dote. Ja. de are. dicit ꝙ ſic ꝑ. l. luciuſ.
ff. qui po. in pigno. ha. Dominꝰ Franciſ. tigri. det᷑mina
uit ꝙ nō ſunt obligata. ꝑ. l. i. ſol. ma. ⁊ an legatū alimen
toꝝ dicat᷑ ad pias cauſas. glo: dicit ꝙ ſic in. l. ſiqs ticio. ꝺ
lega. ij. ⁊. l. ſancimꝰ. §. fina. ꝺ ſacroſanc. eccle. ⁊ ibi dum

dicit ad ſimilitudiné glo. exemplificat de legatꝭ alimétoꝝ
⁊ eſt veꝝ qñ legat̃ paupib⁹ ut ꝓbat tex. in corpe i auť. ut
cũ de app. cogno. §. aliud quoqꝫ capl'ꝫ. ibi egentiũ alimé
ta ĩpendi. ⁊ eſt gl. ĩ. l. ſi cui. de annis legatꝭ. ⁊ ꝓbat̃ ĩ. l. cuꝫ
hi. §. ſi in anno. ff. de trãſac. ⁊ p hoc pꝫ ꝙ ꝓ legato alimé
toꝝ nõ detrahat̃ falcidia cũ ſit cã pia: ut in auť. ſiſr. C. ad
l. fal. Et an fund⁹ ex quo debẽt p̃ſtari alimenta ſit obliga
tus ꝓ alimẽtꝭ. dic ut ĩ. l. ij. ⁊ iij. vbi ẽ tex. ff. de ali. ⁊ ci. leg.
⁊ l. luci⁹. e. ti. ⁊ l. cayus. ff. de annuis leg. Idẽ vo Bar. ĩ
ꝯſilio ſuo qđ incipit. Quidã filios heredes inſtituit fratri
ſuo nihil reliqͭt ⁊c̃. ſic dicit circa hypothecã dico ꝙ dictuſ
nepos hꝫ oĩa bona fratris obligata ꝓ dictꝭ alimẽtꝭ ꝙ oſté
do qñ deſignant̃ certa bona ex qb⁹ fieri dꝫ p̃ſtatio alimé
toꝝ illa vidẽt̃ ꝓ alimẽtꝭ obligata. l. ij. ff. đ alimẽtꝭ ⁊ ci. le. ⁊
l. luci⁹. e. ti. ⁊ ibi no. ⁊ l. cay⁹. de ann. leg. ⁊ ibi glo. vñ pſ
deſignãdo ꝙ dimidia p̃ſtet̃ in bonis frĩs. illa bona viden
tur exp̃ſſe obligata ⁊ ꝯſeĩtſit exp̃ſſe obligatiõi rei ſine meri
to pfecta eſt obligatio bonoꝝ. l. ſi fund⁹. §. fi. de pig. act. ⁊
l. alienã. cũ ſi. ⁊ ſic facta excuſſiõe ſup p̃ncipali poſſet ager̃
hypothecaria. Ludo. in. l. ſi doté. §. ſi marit⁹. ſic dicit. In
hoc aũt an ⁊ qñ marit⁹ teneat̃ vxori alimẽta p̃ſtare. Bal.
in. d. §. p⁹ antiquos. ⁊ d. l. qđ in vxoré. allata elegãt̃ diſſi
xit ⁊ ipꝫ refero qꝛ aliq̃ ſunt addẽda. aut mlr ẽ ĩ ſuitio ma
riti ⁊ ei opando. ⁊ tũc ſibi debẽt alimẽta p̃ſtare. etiã vltra
dotis quãtitaté ſi dos nõ ſufficit. ar. l. qđ ſi nulla. ff. de re
lig. ⁊ qꝛ on⁹ ĩpenſaꝝ peti debet ex quo pcipit cõmoduꝫ ſer
uicij: ut. d. l. in reb⁹. §. pũt. ⁊ d. l. itẽ ſi ſuu. §. ſi qs ĩpenſas.
⁊ l. ſed ⁊ ſi qs. §. ſufficient̃. de vſufru. aut nõ eſt ĩ ſuitio ui
ri culpa viri interueniẽte. puta qꝛ ĩſupportabilis ſeuicie ẽ. ĩ q̃
caſu licita eſt vxoris ab eo ſepatio: ut ĩ. c. lr̃as. đ reſti. ſpo.
⁊ tũc idẽ ut. ſ. alimẽta pcipere debeat. ar. l. labeo ſcribit ſi
mihi bibliothecã. ff. de ꝯhé. emp. quã allegat Bal. Sed
addo caſuꝫ exp̃ſſuꝫ in. l. cayo. §. fi. ff. de ali. leg. aut nõ eſt
in ſuitio viri mlr ſua culpa. ⁊ tũc ad alimẽta p̃ſtãda mari
tus nõ ꝯpellit̃. qꝛ fruſtra petit ſibi debitũ fieri q qđ alteri
debet nõ ĩpendit. ad hoc. ff. de edil. edic. l. ediles. ad fi. de
act. emp. l. iul'. §. offerri. ⁊ l. q pendenté. Aut nõ vtriuſqꝫ
culpa p̃cedente ſeu interceđẽte ſeorſuꝫ a viro hitat. ⁊ tũc lo
quit̃. §. ſi marit⁹. ⁊ §. ſi mař in ſeuiſſimo. ⁊ ſm reddit⁹ do
tis ſit alimẽtanda. ad hoc eni dos dat̃ ut m̃rĩmonij oneri
bus ſ̃uiat q̃ ꝯſiſtũt circa vxoris alimẽtatiõeꝫ ⁊ ẽt liberoꝝ
ut. l. ſi is q. §. vbi dos. ⁊ l. dotꝭ fruct⁹. ff. đ iuriſ. om. iu. ⁊ l.
actiõe. §. fi. l. ſe. ꝓ ſocio. ĩ. l. ſi marit⁹. ⁊ l. ſi filie. §. hoc am
pli⁹. ff. fam. her. l. doté filie. ff. de caſtré. pe. l. ꝓ oneribus.
C. de iuř do. Si aũt reddit⁹ dotꝭ nõ ſufficiũt. tũc ſi põt aliũ
de mlr ſe alere bñ eſt. Si aũt officiũ mariti eſt ſupplere ut
ſenſerũt glo. Ja. de are. ⁊ Bal. qcquid dixerit Ang. ĩ. d.
§. ſi mař. ⁊ ꝓbat̃ in. d. l. qđ ſi nulla. ⁊ hoc ex pte mariti q̃
ni a ex pte vxoris. hec eſt regula ut ipa maritũ aler̃ non te
neat̃: ut. l. ſi mlr. q̃ al's incipit. ſi ſtipulata. §. i. ff. de dona.
int̃ vi. ⁊ vx. al's đ iure do. niſi in caſu pauptatis: ut. ſ̃. dixi.
Sed tũc ſuccedit quottidiana q̃ſtio quã tractat hic Bar.
⁊ in. l. luti⁹. đ ali. le. ⁊ Bal. ĩ. l. iſta. ff. de rei vxo. act. ſpec.
in. d. §. foraſtis. v̇. ſed nũqd bona. intelligant̃ tacite obliga
ta. ⁊ ibi Jo. an. in additõe. Sed an quẽadmodum mariti
bona intelligãt̃ ꝓ dote tacite obligata. ita ⁊ etiã ꝓ alimẽtꝭ
vxori debitis in quo qdã tenuerũt ꝙ ſic. eo qꝛ ita alimenta
debent̃ ꝓpter doté datã: ut hic. ſicut ⁊ vſure đbent̃ p pec
cuniã creditã. ſed pign⁹ acceptũ ꝓ peccũia credita ĩtelligi
tur obligari ꝓ vſuris ſibi accedẽtib⁹: ut. l. luci⁹. ff. q po. in
pi. ha. ergo ⁊ ita tacita obligatio hypothecę reſultãs ꝓ do
te intelligit̃ etiã extẽdi ad alimentoꝝ redditũ. Sed certe
dicit Ludo. hec opi. nõ eſt verã. ⁊ cõĩt ꝯrĩũ tenem⁹ eo qꝛ
nõ reperit̃ iure cautũ ꝙ ꝓ debito alimentoꝝ inſurgat ta
cita hypotheca. vñ nõ eſt ſupſtitioſis adinuentiõib⁹ indu
cendũ ꝙ legib⁹ non reperit̃ exp̃ſſum. ut. c. int̃ corporalia.
de tranſla. p̃la. Secundo quia obligatio pignoris regu
lariter nõ reſultat niſi exp̃ſſa conuentione ſm doctrinã iu
riſcõſulti in. l. cõtrahetur. ff. de pig. tu ergo qui uis dicere
ꝙ reſultat tacite ex diſpoſitiõe legis da mihi tex. ex quo re
gulã ꝓ me habeo. Tertio hanc parté confirmat tex. in. l.
aſſiduis. C. qui. po. in pi. ha. circa fi. ibi hoc aũt tantũ ad
doté ⁊c̃. ibi eni legiſlator loquens de hypotheca dicit p di
ctionem taxatiuã tantũ illã ad doté extendi. ergo ſequitur
ꝙ nõ alimenta que ſunt ab eo ſepata. eſt eni natura taxati
ue dictionis ea excludere que remota ſunt agentis ĩtra ſe.
ut. l. iij. §. cũ ticio. ff. de alimentꝭ leg. ⁊ in. c. cũ eccl'ia. de cã
poſ. ⁊ ꝓpc. cum ſi. quia ibi ideo tacita hypotheca extendi
tur ad debitum vſurarum. quia illa etiam petunt̃ eadeꝫ
actione qua principalis ſors. ⁊ ſic ſunt illi omnino acceſſo
rie. alimenta autem non petuntur actione de dote qꝛ hoc
non reperitur iure cautũ. vnde ex equitate officio iudicis
ꝙ maxime conſtante matrimonio. patet quia tunc actio
de dote non naſcitur: ut. l. ij. de dote prelcg. ff. niſi eo caſu
vergat maritus ad inopiam: ut. l. ſi ꝯſtante. ſolu. matri. et
ita dicit Ludo. conſului his diebus bononie. tamen di
co ꝙ pro fructibus dotis vxori reddendis cenſet̃ ineſſe ta
cita hypotheca quẽadmodum ⁊ p ipſa dote qđ probo. qꝛ
iſti fructus actione de dote petunt̃. ſicut ⁊ ipſa dos: ut eſt
expreſſum in. l. ſi marito publico. §. fi. ff. ſolu. ma. ſed hec
tacita hypotheca ineſt actioni de dote. ut. l. iſta. §. ⁊ ut ple
nius. C. de rei vxo. act. ⁊ in. §. fuerat. inſti. de acti. ĝ ⁊c̃.
Preterea dicit tex. ⁊ hos fructus dotis eſſe etiã in dotem
conuerti. ff. ſolu. ma. l. ante nuptias. in fi. Nõ ob. dictõ il
la reſtrictiua tantũ poſita in. d. l. aſſiduis. quia rñdeo per
doctrinam tex. ad hoc valde no. in cle. exiui. §. cum auteꝫ
natura. de ver. ſig. ſic dicentis. Natura termini reſtrictiui
hec eſt ut quẽadmoduꝫ remota a ſe excludit ita ſibi cohe
rentia ⁊ conuexa includat. ſed fructus annexi ſunt doti et
ei coherent: ut. d. l. ſi añ. ergo ⁊c̃. Item aduerte quia q̃ttu
or ſunt caſus in quibus mater filiũ alimẽtare cogit̃. Pri
mus eſt infra trienniũ a ſue natiuitatis die: ut. l. nec filiũ.
C. de patria poteſtate. ⁊ l. ij. C. de infantibus expo. ⁊ ĩ. c.
ij. de conuerſ. fide. qđ intelligẽ: ut. ſ̃. dictũ eſt poſt Bart.
niſi mater nobilis ſit cui dedecori foret allactare. illa enim
tunc non tenetur quia nõ dicitur poſſe ex quo non poteſt
ſaluo ſuo honore: ut. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. ſig. ⁊ l. fili⁹.
ff. de condic. iuſti. ⁊ ita firmat notabiliter Azo. in ſumma
de patria poteſtate circa fi. Iteꝫ fallit niſi mulier eẽt pau
percula que ut poſſit alimenta percipere habet circa alia
q̃ circa allactationem: ut quia habet extraneos allactare
ut ĩde mercedé aſſumat. ar. l. ſed ſi hẽditas. ff. ad exhibẽ.
Duo tñ circa hoc no. Primũ ꝙ eo caſu quo tenet̃ filiũ al
lactare ſemp etiã p̃re inuito penes ſe filiũ retinere p̃t: ut
apud legiſtas no. glo. fin. ĩ. l. i. circa p̃n. ĩ v̇bo iuſtiſſima cã
ff. de liber. exhibẽ. ⁊ vr̃ ꝓbari p tex. d. c. ij. de ꝯuerſ. fide.
⁊ ita dicit Lud. his dieb⁹ rñdẽ. Scđm ꝙ tenet̃ alẽ infra
trienniũ p⁹ natiuitaté. quoniã dñ ẽ ĩ vſo dꝫ ali ex m̃rĩmo
nio p̃rio vent̃. ut. l. i. §. mlr. ⁊ rei curator. de vẽ. i poſ. mit
té. et. l. ſꝫ ⁊ ſi is. §. an ãt. ff. đ car. edic. Scđs caſus p̃ncipa
lis ſi ſit nat⁹ fili⁹ ex inceſtu q̃uis eni ille de iure ciuili a pa
rẽtib⁹ ali nõ teneat̃. ut ĩ auť. ex ꝯplexu. C. đ ĩceſtiſ nup. tñ
đ iuř canõico ali dꝫ ex bõis vtriuſqꝫ parẽtũ: ut ĩ. c. cũ hr̃et.
de eo q dux. ĩ ma. quã pol. p adulte. ⁊ de matre videt̃ ꝓ
bari in. l. ſi qs a liberis. §. idẽ in liberis quoqꝫ. Terti⁹ cuꝫ
natus eſt filius ex matrimonio ꝙ expoſt đtecta cauſa ma
trimonium extitit ſeparatum quoniam tunc ille alit̃ ex
bonis vtriuſqꝫ parentis: ut eſt caſus in. c. ij. qui fi. ſunt le
gi. Quartus caſus eſt ſi non habet filius vnde aliũde ala
tur: ut. l. quamuis. ſoluto matri. Extra hos caſus an mař
poſſit alimenta per ſe preſtita repetere. dic ut in. l. ſi qs a
liberis. §. ſi mař. ⁊ l. alimẽta. C. de neg. geſt. ⁊ ibi dicet̃

Idem aũt Ludo. in. l. de diuiſione. ff. ſolu. ma. ſic dicit.
An valeat pactũ ꝙ vxor ſeipam alere teneat᷑. Dic ꝙ aut
vna cũ hoc ſit pactũ ꝙ fructꝰ dotis qui ꝯſtãte mrĩonio ꝑ
cipient᷑ nõ cadãt lucro mariti ſ; accreſcãt doti. ⁊ tũc cõuẽ
tio valida eſt. caſus ẽ in. l. ſi ꝯuenerit. ad fi. ff. de pac. do.
⁊ huiꝰ eſt rõ. quia quãuis maritꝰ vxori donet fructꝰ dotis
tamẽ vxor remittit marito debitũ alimẽtatiõis qḋ ipſi icũ
bit dũ dotẽ accepit. vt. l. ex animo. ff. de dona. int᷑. virũ ⁊
vx. ⁊. l. ſicut. cũ ſi. de ope. liber. Certũ ẽ aũt donatõem re
ciprocã eſſe validã inter ꝯiuges. vt ꝯcludũt Cy. ⁊ Bald.
C. de inoffic. teſ. l. ſi pater puelle. ꝓ quibꝰ ẽ caſus in. l. ꝙ
aũt. §. vir ⁊ vxor. ff. de dona. inter vi. ⁊ vx. qḋ tamẽ intel
ligo vſq; ad ꝯcurrentẽ quãtitatẽ nõ vltra. q; in eo nulla ẽ
Caſus ẽ ſing. recte intuẽti in. d. l. examino. Aut vxor ſe
ipam alat abſq; hoc ꝙ fructꝰ dotis doti accreſcãt: vel ali
quid a marito accipiat mlier qḋ cũ quãtitate expẽſaꝝ q̃s
ibi facit ſit eq̃lis: ⁊ tũc illa ꝯuẽtio nulla. vt ꝯcludit bal. in
l. pactũ qḋ dotale. in fi. de colla. ⁊ recte. quia recte ituẽti
ꝓbat᷑. vt. d. §. ſi vxor. Si vero querat᷑ an valeat ꝯuentio
ꝙ fructꝰ dotis ꝯſtãte mrĩonio cedãt lucro vxoris. in quo
dic ꝙ aut hoc nõ obſtãte pur vxorẽ alit maritꝰ: ⁊ tũc ꝯuẽ
tio nulla. vt. l. queris. ff. de pac. do. Aut ſeipam alit vxor
⁊ tũc ꝯuẽtio valida ẽ. tex. ẽ in. l. ſiquis ꝓ vxore. §. ſi vxor.
ff. de dona. inter virũ ⁊ vx. An aũt vxorẽ indotatã mari
tus alere teneat᷑ ⁊ maritali affectõe tractare. Dicit bal. i
d. l. de diuiſiõe. ſolu. ma. ꝙ nõ. allegãs glo. in aut᷑. de nõ
elige. ſe cũ. nub. quã dicit Ludo. ego nõ repio. Tu autem
circa hoc breuiter dicas ꝙ aut ẽ indotata eo quia dos nõ
fuit ꝓmiſſa: ⁊ tũc maritꝰ nõ d; eã repellere ſed alimẽtare
cogit᷑ ⁊ maritali affectõe tractare. vt in aut᷑. qui. mo. na.
effi. legi. §. quoniã. ⁊ in aut᷑. de nup. §. ſiquis enim. ⁊ in
l. ꝙ ſi nulla. ff. de religi. imo in. l. pe. ff. vt in poſ. lega.
dicit ꝙ ali d; vt filia. Aut ẽ indotata eo quia dos nõ fuit
tradita ſ; tantũ ꝓmiſſa: ⁊ tũc maritꝰ eam alere nõ tenetur
ſed eã repellere põt. caſus ẽ. C. ad vell. l. fi. ⁊ hec fuit cõ
cluſio Inno. in. c. ꝑ veſtras. de dona. inter virũ ⁊ vxo. et
hãc qõem. ſ. an maritꝰ vxorẽ indotatã cogat᷑ alere ponit
Bal. in. l. ꝓ oneribꝰ. C. de iure do. ⁊ ibi videas Cy. et
Sali. Idẽ Ludo. in. l. diuorcio. ff. ſol. ma. in gl. ſup v̄bo
factũ. ibi ꝯtrariũ videt᷑ ⁊c̃. ſic dicit. nõbilis ẽ hec gloſa ad
tria. Primum ꝙ ſi dote ſtante in rebꝰ mobilibꝰ cuiꝰ reſtõ
nõ põt fieri niſi poſt annũ. vt. d. §. exactio. ⁊ ſic mlier nõ
h; vnde ſe alat ẽ alẽda ab heredibꝰ viri. ⁊ ita ꝯcludit gl.
in. d. §. exactio. Secũdũ ꝙ ꝓpter onꝰ alimẽtatõis lucrãt᷑
heredes interim fructꝰ dotis. Sed hic ſupeſt dubitatio.
Quid ſi vltra alimẽta fructus dotis ſuppetãt: an eos ali
mẽta excedẽtes debeãt heredes mlieri reſtituere. Cy. in
d. l. diuorcio. indeciſum reliqt. Bar. dicit illos eſſe here
dũ. q; ex quo ſi minor fuiſſet fructuũ pceptio alimẽtorum
ſumptuũ: nihilominꝰ pur onꝰ alimẽtãdi implere debuiſ
ſent. ita ecõtrario piter fructꝰ excedẽtes ſumptꝰ alimẽtoꝝ
debẽt lucrari. ⁊ mirũ ẽ ꝙ ipſe nec Bal. nec aliꝰ doctor ꝯ
hoc nihil allegat. Ego vero dico ꝙ ꝓ eis ẽ vnicꝰ caſus ſ;
verã lecturã glo. ff. mãda. l. creditor. §. ſi inter. Tertium
ſentit a cõtrario ſenſu ꝙ poſt annũ mulier etiã ſi aliũde
nõ h; vnde ſe alat: nihilominꝰ ꝑ heredes mariti alẽda ñ
ſit. ¶ Aduertẽdũ tamẽ circa ꝑmũ nõbile. quoniã ⁊ mu
lier ipſa ſi igit᷑ alimẽtari petat ſe ab heredibꝰ viri q; ꝑgnã
tẽ ſe aſſerit eẽ: tũc vl ꝙ etiã ſi habeat vnde aliũde ſe alat.
nihilominꝰ ꝑ heredes mariti ꝓpter ptũ vẽtris alenda eſt
quouſq; pariat. vt ẽ tex. in. l. curator. in ꝑn. ⁊. l. i. §. muli
er. ff. ſi mulier vẽtris no. ⁊. l. ſed ⁊ ſi is. §. an aũt. ff. ꝯ car.
edic. l; ſi inſtituiſſet teſtator mulieris i vtero poſthumum
ſibi extraneũ exñtẽ. ita demũ illa donec pariat ex heredi
tate alimẽta petet ſi aliũde nõ habeat vnde ſe alat. vt. l.
extraneos. ff. ſi mulier ven. no. vbi ẽ tex. nõ. Itẽ ⁊ ſi ipſa

vxor ſit legataria mariti nec aliunde hab; vnde ſe alat ⁊
hab; dotẽ ſed puã: ⁊ ad dotẽ nõ ſufficientẽ põt petere ſe
immitti in poſſeſſionẽ bonoꝝ mariti ſi legatũ per heredẽ
ſoluere negligat᷑ ⁊ alimẽta pcipiet. caſus ẽ ſingu. in. l. pe.
ff. ut in poſ. leg. Sed hodie iure nouiſſimo alimẽta hoc
cãu nõ pcipiet: cũ ſtatutũ ſcit eam inopẽ ſupexũtẽ cũ dote
nulla vel parua. hoc eſt tali que ſibi ad alimẽta nõ ſuffici
at ex bonis mariti locupletis decedẽtis petere poſſit q̃rtã
partẽ ex qua ꝯſequẽter alimẽta pcipiet. ut in aut᷑. ꝑterea.
C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ l; illa videat᷑ loqui cũ maritꝰ ꝯcedit
ab inteſtato. idem ⁊ ſi cũ teſtamẽto ita ꝙ quartã hãc ma
ritus ex bonis ſuis detrahi ꝓhibere nõ poſſit. in autent᷑.
de heredi. ⁊ falc. §. ſi v̇o abſunt. Quo aũt ad v̇itatẽ tertij
ſcil; an ꝑ annũ debeat ipſa mulier ab heredibꝰ pcipe ali
menta. Dic ꝙ aut dos eſt reſtituta: ⁊ tũc quãuis mulier
remaneat vidua ⁊ ſic videat᷑ etiã poſteriori mrĩonio hui
re. ut. l. omnẽ. C. de bonis maternis: tñ alimẽta non põt
petẽ etiã ſi nõ habeat vnde aliũde ſe alat ⁊ dos reſtituta
nõ ſit ad hoc ſufficiẽs. quoniã tũc ꝓuidet ſibi lex in dãdo
ſibi petitõem quarte ptis bonoꝝ ex qua poſſet ſe ſuſtẽta
re ne inops mẽdicare cogat᷑ in ipiꝰ mrĩonij verecũdia. vt
d. aut᷑. ꝑterea. Aut nõ eſt dos reſtituta: ⁊ tũc neceſſe eſt
hic videre an mulier paſſa morã in reſtõne dotis poſſit ꝯ
heredẽ mariti agere ad vſuras quas vulgares hodie ali
mẽta appellãt. In quo quidẽ repio quattuor opi. Prĩa
Inno. ⁊ Jo. an. in. c. ſalubriter. de vſur᷑. quã ſequit᷑ bar.
in. l. ſi inſulã. §. vſuras. ff. ſolu. ma. ⁊. l. at qui nã. §. non
tantũ. ff. de neg. geſ. ⁊ Hoſti. in ſumma in ti. de vſur᷑. §. i
aliquo. v̇. in ꝯuerſo cãu. volentiũ ꝙ nõ. q; in eo ceſſat rõ
que in marito eſt. maritꝰ. n. ꝓpter morã ideo petit. quia
intereſt ſua mora nõ fieri ꝓpter onera mrĩonij q̃ interim
de ſuo cũ dotẽ nõ recepit ſupportat. ⁊ ideo dicit᷑ ꝙ ſi one
ra nõ ſupportat vſuras petere non põt. ut. d. §. vſuras. ⁊
l. cũ poſt. §. in domũ. de iur᷑ do. ⁊. l. fi. de do: excepti. Se
cũda fuit opi. nõ. Bal. in aut᷑. ⁊ qui iurat. ꝯ bo. auc. iu.
poſ. dicẽtis a muliere morã paſſa in dotis reſtõne vſuras
peti poſſe. eo quia ſi maritꝰ põt iſtas licite petere ex cã ex
trinſeca. ſ. ꝓpter onera mrĩonij. ut. ſ. dixi. multomagis
mulier ꝓpter cãm intrinſecã que ẽ in illa. ſ. quia ipſa ẽ do
mina doꝭ mrĩonio diſſoluto. ut. l. in rebꝰ. de iur᷑ do. C.
Itẽ quia hec eſt nã dotis ut deſuiat oneribꝰ mrĩonij. ⁊ ꝑ
ꝯñs alimẽtatõi etiã dũ illa ẽ penes vxorẽ ut. l. vbi adhuc.
C. de iur᷑ do. Tertia fuit opi. Bal. in. l. diuorcio. dicẽs
ꝙ rõe more ſolũ poterit agere ad intereſſe. ut. l. ſi mora.
ff. ſol. ma. Quarta fuit opi. dñi Ang. in. l. diuorcio. dicẽs
ꝙ ſi nõ h; vnde aliũde ſe alat petere poſſit cũ patit᷑ morã
reſtõnis. hoc ſc; vſuras hoc ẽ tantũ qḋ ſibi ad alimẽta ſuf
ficiat. quoniã tũc ẽ eadẽ ratio que ẽ in cãu in quo ſumus
infra annũ reſtituẽde doꝭ. quo quidẽ ꝯcluſum ẽ alimẽta
peti poſſe. alias aũt ſequit᷑ opi. Innoc. ⁊ Jo. an. Ultima
fuit opi. eiuſdẽ in. l. ticia. §. ſoluto. dicẽs ꝙ vbi muler eſt
infra tp̄s luctꝰ: ⁊ tũc ex quo dicit᷑ eidem mrĩonio deſuire
licitũ ẽ ꝙ poſſit petere vſuras in tantã quãtitatẽ que ſibi
ad alimẽta ſufficiãt. poſt tp̄s aũt luctꝰ nihil petere poterit
⁊ ad hoc nihil allegat. Tu aũt aduerte quia cãu q̃ morã
patiat᷑ nec habet vnde ſe alat dicẽs ꝓpter hoc vſuras do
tis. i. alimẽta peti nõ poſſe ſi dos cãu quo etiam reſtitueñt᷑
alimẽta nõ ſufficerẽt qn ſuccurrat᷑ ſibi de petitõe q̃rte ptꝭ
bonoꝝ mariti. ꝑ. d. aut᷑. ꝑterea. Si aũt dos ſit talis qua
reſtituta ex eiꝰ redditibꝰ poſſit vxor alimẽtari: tũc ſi moram
in reſtitutõe patiat᷑ ⁊ etiã ſi cãu quo reſtituere debentes
traherent ad iudiciũ: nihilominꝰ longũ ⁊ durũ ſibi foret
illã recupare. licet quibuſdã modernis in dicta. l. diuor
cio. de equitate eam tantũ poſſe petere quod ad alimẽta
ſufficeret. nihilominꝰ de iure ſtricto ego idẽ dico. allego
eni tex. ſing. in. l. ticia. v̇. ſed ſi forte. dicit᷑ eni in ꝑma pte.

ꝙ̄ vxoꝛ fructus quos percepit ex fundo mariti in cuiꝰ poſ
ſeſſione miſſa eſt ꝓpter morā commiſſam ab heredibus ī
dotis reſtitutiōe nō lucratᷣ.ſed debet ſibi in dotē imputa
re.niſi forte ut dicitᷣ in parte ſecūda iudex recuperāde do
tis rationē vſurarū habere debeat qꝛ fructꝰ in vſuras ꝯpu
tauit.intelligo aūt eū rationē vſurarū habere debere non
ſolū caſu quo vxoꝛ morā tantū patiatᷣ.quia ꝓpter moram
ſolā nō debentᷣ vſure ut in ꝑ̇ma parte legis. ſed in caſu ꝙ̄
morā patiatᷣ etiā aliūde ſe nō poteſt alere.quoniā tūc iu
ſtū eſt verificari ſcđam partē tex.ibi.ſ.ut vſurarū.i. peccu
nie ꝓ alimētis rationē habere debeat.vnde de hac q̄ſtiōe
reputo ibi caſuꝫ.tali etiā caſu agere poterit mulier ut ſibi
cū dote reddatᷣ omne id qđ ſi penes eaꝫ dos fuiſſet ex ea
dem lucrari potuiſſet.puta qꝛ dediſſet peccuniā dotalem
mercatoribꝰ ad honeſtā lucri partē qđ ꝑmiſſuꝫ ē:ut in. c.
ꝑ vſ̄as.de do.inter vi. ⁊ vxo.dū tñ ip̄a mlr ita dare ꝯſueue
rit. intereſſe eni lucri ceſſantis nō pōt r̄gularitᷣ peti niſi ꝯ ꝯ̄
ſueto lucrari:ut patet regularitᷣ in.l.ſi ſterilis.§.cū ꝑ vēdi
torē.ff.de act.emp.⁊.l.fi.cū glo.ff. de eo qđ cer.lo.⁊ no.
in.l.vnica.C.de ſententijs que ꝓ eo qđ intereſt. ⁊ ita intelli
go tex.in.l.iſta.in.v̇.ſimiliqꝫ mō.ibi dū dicit queſtuꝫ ciui
liū annoꝝ.⁊.§.ſin aūt ſupſederit.C.de rei vxo.act.ſin autē
haberet ip̄a que morā patitur vnde aliūde ſe alat. vſurᷣ ex
more nō deberentᷣ:ut eſt caſus in.d.l.ticia.dū dicit ꝙ fru
ctus ꝑ mulierē percepti ex re in cuiꝰ poſſeſſionē ꝓptᷣ morā
heredū miſſa eſt ꝯputantᷣ in ſortē non aūt in vſuras.⁊ de
vſuris quas petit vir ꝓpter morā habetᷣ in.l. ſi inſulā. §.
vſuras.ff.ſolu.ma.⁊ circa hoc vide Bal.i.l.fi. §.ꝑterea:
C.de iure do.⁊ Bal.in.d.aut.⁊ q iurat.iiij.carta. colla.
i.in medio.ſed habemꝰ hic in regno ꝯſuetu.que imponit
hodie metā quantū debeatᷣ ꝓ centenario ⁊c̄.Sed quid ī
veſtibꝰ vidualibꝰ lugubribus ꝑ heredes viri factis ip̄i mu
lieri an teneantᷣ ad hoc.⁊ an videantᷣ donate.An videan
tur ſolum quo ad vſuꝫ conceſſe.an teneātᷣ heredes neceſ
ſario vxoꝛi talia veſtimēta facere.Lud.in autᷣ.ex teſtō.C.
de colla.ſic dicit.hunc paſſum nō inuenio tactū a Bart:
ſed ſolū a Bald.in loco extraneo.ſ.in reptorio qđ poſuit
ſup Inno.in lra.M.in.c.maritꝰ.⁊ Auge.etiā tetigit in
l.ſi ex eo.§.fi:ff.de ſtipu.ſeruo.nemo eni coꝝ ꝑfecte loqᷣtᷣ
vnde videtᷣ mihi conſiderandū.ꝙ aut ſumus eo caſu quo
heredes viri vxorē viduā alimentare tenētᷣ.puta quia īfra
annū a die mortis mariti ⁊ dos ꝯſiſtit in re mobili ⁊ non
habet vxoꝛ aliūde vnde ſe alat.ſm no.in.l.i.§.exactio.C.
de rei vxo.act.⁊.l.diuortio.⁊.l.fi.C.de bo.maternis.vel
etiam quia vxoꝛ remanſit pregnans:ut.l.i.§.mulier. ⁊.l.
curatoꝛ.⁊.l.extraneo.ff.de ven.in poſ.mittē.⁊ tali caſu te
nentᷣ heredes viri ip̄i vxoꝛi hec vidualia veſtimenta facerᷣ
nec tunc locus eſt queſtioni an videantᷣ donata.ſi eniꝫ te
nentᷣ victū vxoꝛi preſtare.ergo ⁊ hoc veſtimentuꝫ que ap
pellatione victus continentᷣ.ff.de ver.ſig.l.verbo victꝰ.et
iſtud membrū etiam recte poſuit Bal. in allegato reper
toꝛio.Aut ſumus in caſu quo heredes viri alimenta ꝑ̄ſta
re non tenentᷣ.⁊ tūc poteſt recte diſtingui.ꝙ aut ſunt ve
ſtimenta pauci valoꝛis.⁊ tunc ob reuerentiā mariti ⁊ ho
noꝛem primi matrimonij cuius adhuc remanēt relique:ut
l.fi.C.de bo.maternis.ff.ad municip.l.filij.§.vidua.ha
bito reſpectu ad qualitatē ipſius veſtimenti.ſ.ꝙ pauce ex
timationis.⁊ tunc videatᷣ donatū.ar.l virum.ff.de dona.
inter vir.⁊ vxo.aut ſunt veſtimenta magni valoꝛis:⁊ tunc
non videantᷣ donata quia vbi poteſt alia cōiectura ꝙ̄ do
nationis ſubeſſe donatio non preſumitur.ff.de donat.l.ſi
cum aurum.ſed in caſu ꝓpoſito alia cōiectura eſſe poteſt
ſ.ꝙ preſumantur heredes viri hec veſtimenta vxoꝛi ad
vſum ꝯceſſiſſe donec vidua ꝑmaneret.ergo ⁊c̄.Et ad hāc
diſtinctionem accedit etiam qđ in ſimili no.gl.ff.ſi certuꝫ
pe.l.cum quid.⁊ ita intelligo que dicit Ange.in.d.l.ſi ex
re.§.fi.allegata.⁊ de iſta queſtione an mortuo viro here
des.teneātᷣ vxoꝛi facere veſtes nigras ſeu lugubres ad ſu
as expenſas.vide Bal.in.l.i.de ſcđis nuptijs. ⁊ aliqd ꝑ
Ang.i.l.dos legata.ff.ad.l.fal.⁊ vide dūm Pe.de anc.
in.l.ſi ex re dūi.alſ incipit.ſi ſuus cōis.§. illud queſitum
eſt.de ſtip.ſeruo.vbi refert Auge.de peruſio in materia
ꝯſuluiſſe ſe refert.⁊ vide Bal.poſt Inno. in.c.peruenit.
de emp.⁊ ven.Jo.aūt de imol.in.l.ſi ex re.§.fi.de ſtipu.
ſeruo.ſic dicit.Nota bene ꝙ tempoꝛe.ffoꝝ.videbatur eē
in vſu ꝙ tota familia defuncti iret induta veſte lugubri.⁊
iſte ſumptus veſtium vocantur ſumptus funebris. per id
quod dicit glo.in.d.§.fi.in glo.fi.in fi.⁊ per hoc dicit ibi
Ang.ꝙ iſtud pertinet ad omnes heredes.⁊ ex hoc etiam
dicit ſe pluries conſuluiſſe ꝙ veſtimenta uidualia tradita
vxoꝛi tempoꝛe luctus ⁊ funeris mariti imputantᷣ heredi
⁊ non in ſummā dotis ſue.facit.l.decreto.C.de īfamibꝰ.
Et ſubdit ꝙ iſta veſtimenta lugubria familie defuncti de
bebant deferri per nouē dies.quia ⁊ per tot idem lugere
debebat.⁊ ideo non vocabantur in ius dicto tempoꝛe:ut
d.glo.in.d.§.fi.qđ intellige niſi ſit alia conſuetudo regio
nis.In vxoꝛe autē dicit ꝙ per annū debet dicta veſtimen
ta deferre.per id quod habetur in.l.i.C.đ ſcđis nuptijs.
nam dicitur tūc infra tempus luctus eſſe unde poſtea nō
defert niſi alia ſit conſuetudo regionis ſm eum.Tu adde
ei ꝙ dictum eſt de ueſtibus lugubribꝰ ⁊ uidualibus tradi
tis uxoꝛi tempoꝛe funeris mariti ꝙ tales veſtes ita demuꝫ
uideantur eſſe uxoꝛis ſi ſunt uilis precij ⁊ deputata ad uſū
quotidianū.ſecus autem ſi eſſent feſtiue ⁊ magni ualoris
quia tunc potius dicitur tradita dicta ueſtis ut ſeruiat ad
honoꝛem mariti quādiu ſit uidua ꝙ̄ uideatur donata.ar.
l.ſi ut certo.§.interdum.ff.como.⁊ quod notatur in ſimi
li de ueſtibus natalibus traditis per marituꝫ uxoꝛi.in.l.
penuln.ff.ſoluto matrimo.⁊.l.penult.§.nec caſtrenſe.ꝑ
Bar.ff.de colla.bono.⁊ ideo ſi mulier tunc nuberet he
res poſſet tales ueſtes precioſas repetere quaſi caſſat cau
ſa traditionis.quod intellige niſi conſuetudo regionis ſe
haberet oppoſitū.ar.l.minime.ff.de legibus.⁊ multocieſ
fui interrogatus de iſta queſtio. ⁊ ſemper me reduxi ad
concluſionem.ſ̄.dictam.⁊ ad predicta bene facit quia in
dubio eſt ut eſt dictum non preſumi coniectura donatōis
ex quo alia cauſa poteſt ſubeſſe.l.cuꝫ de indebito de pro
ba.⁊.l.ſi cum aurum.de ſolu.Bal.in ſuo conſilio quod
incipit.Quedaꝫ ſunt que ſunt in dominio mariti ⁊c̄. ſic
dicit.Que ſunt res que ſunt in dominio ⁊ adminiſtratiōe
uxoꝛis ut res extra dotes quas ipſamet locat ⁊ fructus ex
ipſis percipit.⁊ tunc aut iſta mulier conſumit iſtos fructꝰ
in filijs ⁊ non repetit.C.de neg.geſt.l.alimenta.ff.eo.ti.
nenſcnius.Aut in ipſum uirum ⁊ tunc uidetur ꝙ ip̄a re
petat.ſed uerius uidetur ꝙ aut mulier hec faceret ſuccur
rendo neceſſitati uiri ⁊ non repetit.naꝫ tenetur ei ſubue
nire ī neceſſitate poſita.C.unde uir ⁊ uxoꝛ.autᷣ. preterea.
⁊ ī coꝛpoꝛe unde ſumitur.ſunt enim ſocie diuine ⁊ huma
ne domus:⁊ una caro.⁊ alter alterius debet onera poꝛta
tarᷣ. ſed uir uxoꝛis ſemper.quia mulieres ſemper uidētur
eſſe in neceſſitatibus.ff.de donatio.inter uirum ⁊ uxo.l.
quintus.mulires tamen uiroꝛum praro.ſi tamen de facto
uir laboꝛat inopia ⁊ uxoꝛ ſit diues tenetur alere uirū.niſi
foꝛte in hoc incideret propter ſuum maleficium.extra de
conſuetudine.c.ex parte ueſtra.Aut uxoꝛ hoc fecit largi
endo uiro ſuo.⁊ tunc uir tenetur niſi moꝛte uxoꝛis dona
tio ſit confirmata.l.ſi ſtipulata.in ꝑ̇n. in glo.que incipit.
ſiue vxoꝛ.ff.de iure do.Et licet glo.dicat ꝙ vxoꝛ nō tene
tur ſuſtentare virū.intellige niſi in caſu neceſſitatis.ff. ſo
lu.ma.l.ſi cū dotē.§.quid enim taꝫ humanū.ꝓ hoc facit
ff.de iure do.l.vbi adhuc.ſic ergo quod miſeratiōis cau
ſa ſit nō repetitᷣ.vt.ff.de condi.indebi.l.cū hi.§. ſi muli

er. cū ſilibꝰ. Ad pānos nigros viduales debet diſtingui qualitas ꝑſonarū. nam ſicut vxor debet alimēta habere ⁊ indumēta. vnde ſi abſq; viduali veſte non pōt honeſte tranſire debēt ei fieri expēſe mariti. argu. no. in. l. ſi cui. ff. ꝺ ope. libe. ⁊ ita obſuat cōſuetudo. naꝫ ſi poſtea deponit luctū ⁊ habitū viduualē reddat veſtes quas cōtemnit. argu. ff. ſolu. mať. l. in his. §. i. Mulier vō que non vult indui de nigro non ſemꝑ eſt infamis. C. ꝺ infamibus. l. decreto. Angelꝰ aūt in. l. quod in vxorē. C. de nego. geſ. ſic dicit. Aut mulier ꝑ egritudinē nō abuocať a viri obſequio ⁊ teneť maritꝰ eam alere ⁊ curare. vt dicta. l. quod ī vxorē. ⁊ argu. l. in rebꝰ. §. poſſunt. ff. cōmoda. ⁊. ff. ꝺ vb. ſigni. l. verbo victus. Aut abuocať a viri obſequio. vt q̄ eſt in furore ſeuiſſimo cōſtituta. ⁊ tunc ſi eſt dotata teneť eam alere. argu. l. ſi cū dotē. §. ſin aūt in ſeuiſſimo. ſoluto ma. Si aūt dos nō ſufficit tūc dic de iſtis ſumptibꝰ qui fiunt vltra quātitatē dotis: idem ꝑ omnia quod quādo mulier nō eſt dotata. Quo caſu diſtingue. quia ſi mulier habet bona aliūde vnde ſe alere pōt: vel habet patrem vel aliū qui eam alere teneť: tūc vir eam curare non tenetur vel alere: exquo nō eſt in eiꝰ obſequio. l. ſicut. de ope. lib. Si tamē alit vel curat aut ꝓteſtať ſe facere animo repetēdi ⁊ repetet ſine dubio. vt. l. nēſenius. de neg. geſ. aut nihil ꝓteſtať: ⁊ tūc ſi iſtud onus ꝑtinebat ad eam nō repetet quaſi maritali affectōe fecerit. vt dicta. l. qꝺ in vxorē. ſed ſi ꝑtinebat ad aliū tūc repetet. vt dicta. l. nēſenius. ſicut dixit in. l. alimēta de matre. quādo onus alende non ꝑtinebat ad eam. Glo. vō in. c. ſignificaſti. de diuorc. ſic dicit. Sed pone ꝙ mulier recedit a viro auctoritate ꝓpa ⁊ nihilominꝰ petit reſtitui videť ꝙ nō ſit audiēda. q2 ipa nō fuit eiecta: ſed ipa ſe eiecit. Dico ꝙ eſt audiēda. q2 eo ipo ꝙ rediēs nō admittiť ſpoliatā intelligo. ff. ꝺ acquirē. poſ. l. clam poſſidere. ff. ꝺ vi ⁊ vi arma. l. i. §. ſi ne autem. Sed nūquid poterit repetere a viro expenſas quas fecit poſtq̄ receſſit a viro nō credo cū vir ipam nō expulit: ſed ſi eam reuertētē non admittit poſtea teneť. Jo. de cane mortuo vir excellētis auctoritatis cōſuluit ſic. Mulier nupta viro mortuo in anno luctus nec poſt annū habuit vnde ſe alimētare potuiſſet. quia ſocer retinuit dotem ⁊ adhuc retinet: ſed frater ſuus alimētauit eam amore dei ne fame periret. ⁊ dicta mulier pluries fecit repetere dotem a ſocero amicabiliť nō in curia ne ſocero diſpliceret. queritur an ſocer teneať ad ꝑſtatōem alimētorū tam de anno luctus q̄ꝫ etiā poſt de alijs ſequētibꝰ. Reſpōdeo ꝙ infra annū luctus non pōt alimēta petere ſi illa habuit aliūde vt ſupra ꝓpoſitū ꝙ amore dei fuit alimētata a fratre. ⁊ ſic frater non pōt petere alimēta ꝑſtita ſorori intuitu pietať. C. ꝺ nego. geſ. l. i. ⁊ notať in. l. ſi patrono. codē. ti. ⁊ nōt Guil. de cu. in. l. nēſenius. ff. eodē. debebat enī illa petē a ſocero ſi nō habebat qui alimētaret eam. ſi enim ſocer negaſſet alimēta ⁊ frater aluiſſet eam animo repetēdi vť ꝓteſtatōe ꝑmiſſa: tūc poſſent alimēta repeti ꝑ frēm a ſorore: ⁊ ꝑ ſororē a ſocero. Et idem Jo. in alio cōſilio ſuo qꝺ incipit. ſi tempꝛe ſponſaliorū. ſic dicit. Alimēta vero illiꝰ anni quo fuerūt diſſoluta ſpōſalia: nūc demū poſſet mulier repetere a ſocero ſi ſocer expuliſſet vel licētiaſſet eam de domo ſua nec habuiſſet aliqua alia bona ex quibꝰ ſe alē poſſet. vt determinatū eſt in. l. iſta. §. exactio. C. ꝺ re. vx. actio. Sed ſi fuiſſet ſocer paratꝰ eam alimētare in domo ſua ⁊ frater voluit ad domū ſuā reducere ⁊ ibidē alimentauit eam nō poſſet dicta alimēta repetere: nec eam poſt annū cum eſſet in poteſtate mulieris ⁊ fratris eius dotē exigere a ſocero. Ille enim vſure que olim debebāť hoc caſu per legē vſq; ad tertiā cēteſime. vt habeť in dicto. §. exactio. hodie de iure canonico ſunt ꝓhibite in totū. vt ſi mulier pignꝰ ꝓ dote recepit debꝫ fructꝰ pignoris dotalis in ſortem dotis cōputare. vt deciderūt Inno. ⁊ Hoſtiē. in c. ſalubriť. de vſuris. de hoc tamē dic vt latiꝰ poſt Ludo. dictū eſt. Angelꝰ aūt in. l. alimēta. C. ꝺ nego. ge. ſic dicit. Aut mater alit filiū neceſſitate cogente. puta quia ē infra trienniū vnde eum lactare debet. vt. l. nec filiū. C. de patria ꝑtāte. vel quia mater eſt diues filiꝰ autē pauꝑ ⁊ nullo modo ſe ſuſtētare pōt. vt. l. ſiquis a liberis. §. ſi vel parens. ⁊. §. ſi mater. ff. ꝺ libe. agno. ⁊ hoc caſu mať alimēta non repetit etiā ſi proteſtata ſit. vt in dictis iuribus. nihil enim opať ſua proteſtatio. exquo ab eius volūtate nō depēdet. vt dicta glo. nō. in allegata. l. alimēta. Aut onꝰ alendi nō ꝑtinebat ad mrēm: ⁊ tūc repetit ſumptus etiaꝫ proteſtatōe non facta. quia onus alendi ꝑtinebat ad aliū puta ad prēm filij. vt. l. nenſenius. ff. ꝺ nego. geſ. Sed ſi onus alendi ꝑtinebat ad ipſum filium quia forſan diues erat ⁊ prēm nō habebat: ⁊ tūc habet locuꝫ allegata. l. alimēta. ⁊ hoc caſu diſtinguitur vt nō repetat quaſi materna pietate facti. vt dicta. l. alimēta. Sed ſi mulier ꝓteſtata fuit ꝛepetitōi locus eſt. vt dicta. l. nēſeniꝰ. Cy. aūt ī. l. alimēta. C. de nego. geſ. ſic dicit. Sciendū eſt ꝙ interduꝫ expenſa facienda pro filio ꝑtinet ad mrēm. interdū pertinet ad prēm. interdū ad ipſum filiū ꝑtinet. ad mrēm quādo ipa preſtat cauſam diuorcio. vt in. §. illud. in autenť. vt liceat mři. Item quādo filius eſt minor triēnio mrēm tūc filiū lactare decet. vt. l. nec filiū. Itēꝫ quādo ē maior triennio ⁊ eſt inops nec habet aliū qui alere teneať. vel quia nō eſt vel quia non poteſt. vt. l. ſiquis a liberis. §. ſi vel parens. Item quando petit tutorē filio non habenti quod neceſſe eſt facere. vt notať in. l. i. C. de nego. geſ. et ibi Cynus. ad prēm vō ꝑtinet extra ꝑdictos caſus ſi hoc facere poſſet. vt dicta. l. ſiquis a liberis. ad filiū vō ꝑtinet onus alimentorū ſuipſiꝰ mortuo patre ⁊ eo exiſtente maiore triennio vel patre viuo ⁊ non ſufficiēte. His ꝑmiſſis cum queriť vtrū mater vel auia vel ſimilis ꝑſona poſſit repetere quod īpendit pro filio. Diſtinguo. aut ꝑtinebat expēdere ad matrem ⁊ nō repetit etiam ſi fuerit proteſtata. quia ſic expendēdo ſoluit debitū ⁊ eadē ſoluꝫ. ⁊c̄. vt. l. cum his. §. i. de condi. indebi. ⁊ de ſolu. l. qui homine. §. fina. Aut ſpectabat ad mrēm: ⁊ tūc nō repetit a filio. quia alius erat impēſurus. C. de nego. geſ. l. ij. in fi. ſed repetit a patre vel eius herede etiā ſi poſt filius ī quē impendit ſit heres. quia negociū paternū vtiliter geſtuꝫ eſt quod ꝑtinebat ad eum ipo geſtū. vt. ff. de nego. geſ. l. qui vtiliter. exquo pater facere tenebať. ita loquiť dicta. l. nenſenius. ibi ſed pone patrē obijſſe ⁊c̄. nec eſt opꝰ proteſtari niſi cum modica ſit impenſa. vt dicta. §. ſi mater. Si vero ꝑtinet ad filium: tūc aut impendit circa alimēta vel circa ꝑſonam: aut circa res alias. ſi circa alimēta ſiue ꝑſonam filij nō repetiť niſi fuerit proteſtata cum eſt magna impenſa. vt. C. de nego. geſ. l. i. ⁊. l. nenſeniꝰ. ſecuſ ſi modica. quia tūc neq; valet proteſtatio. vt dicto. §. ſi mř. ſic intelligo. ſ. eodē. l. i. ⁊ ibi dixi. Si circa aliquas impēdit mater: tunc dicit Petrus. aut eſt magnꝰ ſumptus: ⁊ tunc repetit. aut eſt modicus: ⁊ tunc in dubio videtur donare: niſi fuerit proteſtata. ⁊ ſic intelligiť. l. alimenta. in fine allegata. argumē. ff. ꝺ dona. in. vi. ⁊ vxo. l. vtrū.

¶ Ex ꝑmiſſis patet ſolutio duarum queſtionū de facto pone impēdit pater circa ꝑſonā filie nupte vel circa medicos vel alia neceſſaria ei: nūquid repetet a marito. Videť ꝙ ſic. quia onus ꝑtinebat ad maritū. Secūdo queriť pone pater filiū heredē inſtituit: filiam puulā dotauit. tamen mater ſecū retinuit filiā ⁊ aluit eam. vult repetere a fratre nūquid poſſit. Videť ꝙ nō. quia licet rater teneatur alere fatrē ſm cōmunē opinionē. tamē potior eſt cauſa parentū in alimētis preſtādis q̄ꝫ collateraliū. ff. ꝺ libe. agno. l. ſiquis a liberis. §. vtrū. ergo mř fecit qꝺ debuit

⁊ ſic debitum ſoluendo non habet locum repetitio. Ecó
tra videtur cum apud filium maſculuꝫ ſunt omnia bona
patris. ⁊ ſic cómodũ merito debet eſſe incómodũ ut quē
admodũ pater aleret ſi viueret ſic ⁊ frater qui habet omia
bona. ut in regulis iuris. ſm naturá. Preterea cuꝫ onus
alimentorum pertinebat ad patreꝫ in bonis ſuis. ergo ad
heredes ad q̊s bona cũ ſuo onere deuenerũt: ut. ff. de lib.
agno. l. ſi quis a liberis. §. vnde ſcriptũ eſt. vnde cum iſto
caſu onus alimentoꝝ magis pertinere debeat ad fratrem
ratione cómodi ꝙ̄ ad matreꝫ videtur eius negocium geri
ipſo geſtu ut dixi. ⁊ ſic tenet̃ actione neg. geſt. matri. ſic
ergo reſpódi dixit Cy. de facto ꝯſultus. Tu vero ꝑ Bal.
in. d. l. alimēta. alſ. l. qui filiũ. vbi pupilſ. edu. de. per quá
legē ꝓbatur ꝙ vbicunqꝫ maſculus eſt heres vniuerſalis
tenetur alimentare ſororem. Jac. bu. in. d. l. alimenta. ſic
dicit. aut mater impēdit circa alimenta filij. aut circa res.
aut circa illud qḋ habet neceſſitatē creatiuá. Primo caſu
aut impenſa pertinebat preciſe ad matrē ꝙ eſt ſi filius mi
nor triennio vel maior. ⁊ pater eſt mortuꝰ vel viuus et in
ops vel ſolutũ eſt matrimoniũ culpa vxoris. ⁊ tunc etiam
ꝓteſtádo nó repetit: ut. l. diuortio. ff. de neg. geſt. ⁊. ff. vbi
pupil. edu. de. l. itaqꝫ. ⁊. l. nenſenius. ⁊ hoc ratione neceſ
ſitatis nó affectióis. Aut impenſa pertinebat ad filiūꝫ ut
quia pater erat mortuꝰ ⁊ filius viuꝰ. ⁊ tũc aut habuit ani
mũ repetēdi ⁊ repetet. aut nó ⁊ ñ repetet. in dubio preſu
mitur affectónis cauſa facere. ⁊ nó preſumitur habere ani
mũ repetēdi niſi fuerit ꝓteſtata. ut. l. nēſeniꝰ. de neg. geſt.
⁊ nó r̃petit: ut. d. l. alimēta. Aut ipēſa pertinebat ad ma
trē quia filius erat maior triennio ⁊ pater viuebat et erat
diues. ⁊ tunc in dubio videt̃ habere animũ repetēdi á pa
tre. ut. l. diuortio. ff. de neg. geſt. ⁊. d. l. ſi quis a liberis. §.
item mat̃. Si mater impēdit in rebus filij tunc tollit̃ ani
mus donādi vel non: ex qualitate ⁊ quantitate impenſaꝝ
⁊ facultatũ vtriuſqꝫ. In tertio vero caſu aũt impēdit circa
aliud quod habet neceſſitatē cauſatiuá ut impetrando tu
tores filijs. ⁊ tunc idē qḋ in neceſſitate preciſa ut. ſ. non re
petat etiam proteſtando. licet alij ꝯtra. ut dixi in. l. i. C. de
neg. geſ. ⁊ ita debet diſtingui ⁊ ſuppleri glo. in. d. l. alimē
ta. que videt̃ male dicere. Bal. aũt. in. d. l. alimēta. ſic di
cit. Quero hic an mater teneat̃ alere filiũ. glo. diſtinguit
ꝙ infra trienniũ tenet̃: ut. l. nec filiũ. C. ď pa. po. ratio q̃
eſt modica impēſa lactare filiũ. quia adhuc cenſet̃ pars vi
ſceꝝ: ut. ff. locati. l. ſed ⁊ ades. §. ſi qs mulierē. ſed ſi mlier
nó habet lac nó tenet̃ inuenire ſeu habere aliá nutricem
ut no. Azo. in ſumma de pa. po. ſed ſi mater eſt quedam
paupercula vel fantoleſta ita ꝙ ſi lactaret nó haberet vn
de viueret. dic ꝙ nó tenetur lactar̃: ut. l. ſed ⁊ ſi habitas.
§. i. ff. ad exhibē. ꝑ quē tex. hoc decidit̃ ſm Jac. de bel. ⁊
ideo poſſunt reddere filiũ ſcolari etiá infra trienniũ. ratio
eſt manifeſta quia hoc facit neceſſitas. nam prius mat̃ de
bēt alere ſe ꝙ̄ filiũ quia ſubtractis ⁊ deficientibꝰ alimētis
periret vterqꝫ. Aut filius eſt maior triennio. ⁊ tũc aut pa
ter viuit ⁊ eſt locuples ⁊ repetit a patre nó a filio. ſi anteꝫ
pater deceſſit nó repetit niſi animo repetendi fecerit ⁊ fili
us ſit locuples. ita dicit glo. in. l. ania. Et no. ꝙ vbi mater
hebet neceſſe alere nihil ꝓdeſt matri ſuper repetitione q̃
ꝓteſtatio declaratoria voluntatis nullũ habet effectũ ĩ his
que extra merá volũtatē dependet ſed ſunt deciſa ⁊ deter
minata ꝑ legem. ſm Bar. qḋ no. ¶ Sed ſi queratur an
alimēta ſunt preſtanda de pecunia redacta ex venditóne
fructuũ an rerũ eorundē dicit Bar. in tractatu alimētoꝝ
ꝙ ex fructibꝰ debent alimenta preſtari. ſ. ex redditibꝰ. ar.
l. iij. §. modũ. ff. vbi pupil. edu. de. ⁊. l. imperator. in fi. ff.
ad trebel. Ad hoc vide omnino Ang. i. l. impator. ad tre
bel. ad qḋ etiá vide Bar. de ſaly. in. l. qḋ plerũqꝫ. de ali
men. pupil. p̄ſtan. Ludo. in. l. ſi cũ dotem. §. ſi mariꝰ. ff.

ſolu. ma. in tex. ibi. ſm dotis quantitatē. i. ſm dotis reddi
tus qui ex dote percipiũt̃: ut. l. cũ alimenta. §. in ꝓ̇ncipio.
ff. de alimē. ⁊ ciba. leg. ⁊. l. impator. in fi. ff. ad trebel. ſem
per tamē ita ex dotibus redditibꝰ alimēta ſubminiſtráda
ſunt ut ex eis ſemp aliquid ſuperſit. dicit tex. not. in. l. ius
alimentoꝝ. ff. vbi pupil. edu. de. facit. ff. qui bo. ce. poſ. l.
qui bonis. ⁊ ita debꝫ intelligi lr̃a in. d. §. ſi mariꝰ. per. c.
veſtras. de dona. inter vi. ⁊ vxo. licet auteꝫ ad hunc tex. al
legat ꝑ ſi. l. cum vnus. §. alimentis. de alimē. ⁊ ciba. le. et
male quia ille. §. ſi mariꝰ. hoc nó dicit. ſed ꝙ licꝫ alimen
ta regulariter ſimpliciter relicta debeant commenſurari
cum redditibus qui ſumuntur ex patrimonio teſtatoris
tamen cum alicui legata eſt dos ⁊ eidem alimenta. certa
alimenta debent commenſurari iuxta quantitateꝫ reddi
tuūꝫ legate hereditatis. quia ita preſumitur teſtator lega
tariá dilexiſſe in alimentis prout dilexit in dote. ⁊ in hoc
tex. ille nó eſt alibi. Ang. aũt in. l. nenſeniꝰ. ff. de re iudi. i
§. inſolidum. in tex. inquantum facere poteſt deducto ne
egeat ⁊c̃. ſic dicit. ⁊ etiam ere alieno deducto licet in alijs
nó fiat deductio eris alieni: ut. l. inter eos. §. fi. ff. de re iu
di. relinquendũ eſt enim ei tantũ ꝙ ad alimenta ſufficiat
ere alieno deducto. dixit aũt Dy. conſiderari alimēta ſm
conditionem perſone. quia aliter militi: aliter ruſtico: alit̃
ſerua: aliter iuueni preſtant̃. inſti. de ac. §. ſi dote. Atten
de quia interdũ alicui debentur alimenta ex ſuo proprio
patrimonio ut pupillo per tutorem. ⁊ tunc exhibēda ſunt
pro ſe ⁊ familiaribus ſuis ⁊ pro matre ⁊ alijs quos alere
tenetur. ⁊ ita etiam ut preceptoribus ſalaria dare poſſit ⁊
dotem ſorori eodem patre nate: ut. l. cuꝫ plures. §. impri
mis. de admini. tu. Idem ſi aliquis eſt alendus de ſuo pa
trimonio qḋ tamē ſubiacet reſtitutioni in conditónis euē
tum propter adiectum grauamen de reſtituendo quicqd
de hereditate ſupererit. nam tantũ dimittendũ eſt ſibi ꝙ
unde poſſit facere expenſas. Interdum alimenta debent̃
alicui de bonis que an ſunt futura ſua vel non dubitamꝰ.
Ut habemus exempluꝫ cum mulier mittitur in poſſeſſio
nē ventris nomine. ná donec eſt dubiũ an venter ſit futu
rus dominꝰ. ⁊ tunc alimēta preſtanda ſunt quatenus ad
ſuſtentationē ipſius ventris neceſſe eſt. nil auteꝫ vltra pce
pturus eſt venter niſi id ſine quo vent̃ nó poteſt ꝯuenien
ter ſuſtentari. tex. eſt in. l. i. §. ſi mulier. ff. ſi mulier. vē. no.
Interdũ alimēta debent̃ alicui de bonis tm̃ alterius. pu
ta debent̃ ꝑ heredē legatario alimēta. ⁊ tunc dicta alimē
ta debēt p̄ſtari ſm quátitatē reddituũ ⁊ ꝯditionē legatarij
adeo ꝙ ſi fructus nó ſufficiũt ad alimēta nó pót poni ma
nus ad ꝓpriũ. tex. eſt ſingularis in. l. iij. ff. de ceſſi. bo. In
terdũ alimēta debent̃ alicui de bonis ſuis ꝓprijs reuerē
tie vel pietatis intuitu cũ aſtrictus ſit ad onera multa ſub
eunda ⁊ ſoluenda. ⁊ tũc debet in donatione haberi conſi
deratio ſue familie ſine quá ſuũ corpus ſuſtentare nó pót
⁊ ſemp intellige ꝯuenienter. ut. d. §. ſi dote. ſm Dy in ali
is aũt nó habet̃ conſideratio eris alieni. ⁊ hoc tene mēti.
¶ Sed querit̃ an a ſententia lata in cauſa alimentorum
poſſit appellari. Primo videt̃ ꝙ nó cũ alimēta dilationē
nó recipiũt ꝑ. l. i. ff. de dam. infec. vbi dicit celeritateꝫ deſi
derat. per. l. nemo. C. de ſumma tri. ⁊. l. pe. ff. de his qui
ſunt ſui vel alie. iur. veritas eſt ꝙ iſtud ſeruat̃ ſm Bart.
in tractatu alimentoꝝ ꝙ a ſententia an debeantur alimē
ta non poteſt appellari: ut. l. fi. ff. de appe. reſciu. dominꝰ
Fran. tigri. dicit indiſtincte ꝙ poſſit appellari. ⁊ quis ſic
interim prouideret ſibi cum iam ſit informata conſciētia
iudicis pro alimentando cum ſententiaꝫ pro eo tulit facit
interim alimenta preſtari ut. d. l. nemo. que communiter
intelligitur quando quis petens alimenta iam ſuam intē
tionem fundauerat ⁊ iudicis conſcientiam informauerat
pro hac parte multum facit. quod not. in. d. l. ſi inſtituta.

§.ſi de teſtamēto.ff. de inoffi.teſta. Idem Barto.ff.de
appella.re.ſic dicit. Primo ponit regulā ꝙ non pōt ap
pellari de illo quod nō recipit dilatōem. ⁊ ponit glo. exē
plū ī cauſa alimētorū. quod cōgnit littere dicte.l.fina. ḋ
appel.re.⁊ hoc verꝫ ſi alimēta petant̄ officio iudicis.⁊ ſic
ꝓpter inopiā.argu.ff.de re iudi.l.ij.⁊ de ferijs.l.ij. ſecꝰ
ſi iure actōnis.ut.C.de appella.l.⁊ in maiorībꝰ.ita dicit
Guil.de cu ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iuris.l.ij.⁊ fuit
opi.antiqua Martini de fano.⁊ refert Spe. in ti.de ap
pel.§.quibus.v̄ſi.ſed nūquid quomodo. ⁊ idem in alijs
cauſis que dilatiōem nō recipiūt.ut in dicto.§. in quibꝰ.
v̄ſi.ix.⁊ dic ut ibi.⁊ hanc ptem tenet Ludo. in dicta.l.i.
ff.ſolu.ma.referēdo Pe.ut.ſ̄. ¶ Et ſi querat̄ an alimē
ta ſint p̄ſtanda de pecunia redacta ex venditōe fructuū
an rerū eorūdē. Dicit Barto.in tractatu alimentorū. ꝙ
ex fructibꝰ debēt alimēta p̄ſtari ſcꝫ ex redditibus.vt.l.iij.
§.modū.ff.vbi pupil.edu.deb.⁊.l.impator.ff.ad trebel.
in tex.ibi acceſſionibꝰ.vbi pūctualiter dicit nō bonū tex.
ꝙ alimenta debēt preſtari ſm quātitatē redditū nō ſm
valorē patrimonij ſm Jaco.de are.⁊ ſemp ex fructibꝰ de
bet aliquid ſupeſſe.vt.l.ius alimētorū.ſ̄.vbi pupillꝰ edu.
debe. Facit optime.ff.de ven.in poſſeſ.mittē.§. mulier.
⁊.l.habito.codē titu.⁊ ſi eſſent poſſeſſiones magni valo
ris.vt turres ⁊ palacia modiciſſimū fructū afferētia: ita ꝙ
non ſatiſfaciat ad victum non poterit poni manus ad ea
vt ſic ex redditu precij poſſint alimēta preſtari. ⁊ ita cōſu
luit Baldꝰ ⁊ ego per.l.qui bonis ceſſis.de ceſſio. bono.
apud ariminū eſt lex illa ſingularis. ⁊ ipm punctū tranſ
miſit egregiꝰ doctor dominꝰ Andreas de liōribꝰ. domi
nus Bartho.de ſaliceto.in.l.quod plerūqꝫ.C.ḋ alimē.
pupillo preſtandis. ſic dicit. Nota vltra dicta in ſumma
rio.ꝙ alimenta pro modo facultatū ſunt preſtanda et ar
bitranda.⁊ intellige ex redditibus bonorꝫ: non ex ſub
ſtantia patrimonij.vt.ff.eodē.l.iij.§.i. ⁊.ff. ad trebellia.
l.imperator. nec omnis redditus debet expendi pro ali
mentis. ſed aliquid ex eo annuatim parſimoniari.vt di
cto.§.i.quod bene nota. An autem legatarius cui alimē
ta debentur debeat morari in domo heredis alimēta p̄
ſtare debentis an non. Dixit Angelꝰ in.l.i.C.de legatiſ.
in littera ibi morati eſſetis. ad hanc moram faciendaꝫ te
nentur liberti.quia ſic teſtator diſpoſuit.als non tenetur
legatarius alimentorū habitare vna cum herede quātū
cūqꝫ in domo facilius alimēta preſtantur ꝙ̄ extra.vt.l.
libertis.§.finali.ff.de alimē.legat. Specula.in titu.qui
filij ſint legiti.§.i.v̄ſicu.qd ſi quis. per Barto. in dicta
l.libertis.dum autē hec alimēta preſtant̄ in domo.quia
teſtator diſpoſuit ſm qualitatē ſue perſone. tenetur lega
tarius operari in domo. ſecus vbi quis debet alimenta
percipere non iure legati.ſecus ex alio capite. nam tunc
omnia opera poſſibilia ad vtilitatē domini cedunt. vt.l.
ſicut patronus.ff.de operi. liberto. ⁊ licet teſtator volue
rit legatariū habitare ibi: tamen legatarius non tenetur
ſi non poteſt forte propter aſperitatē heredis.vt.ff.de ali
men.legatis.l.gayo.§.fina. ⁊ idem ſi non poteſt habita
re honeſte.puta quia legataria eſt quedā puella pulchra
⁊ in domo conuerſantur iuuenes ⁊ ſuſpecti.vt.l.falſā.§.
ſi in danda.ff.ad trebellia.ff.de cōditio.inſtitu.l. ſi filiꝰ.
nec tenetur legatarius heredem tranſfretantē ſequi. vt
dicta.l.illis libertis.⁊ ſi teſtator voluerit eos habitare in
vna ciuitate ſufficit ꝙ habitent: nec coguntur liberti ha
bitare in eadem familia.vt dicto.§.vxori.⁊ ſi liberti habi
tauerunt pro vna parte anni pro illa ſolum debent ha
bere alimenta.quod tamē declara. vt dicto.§.vxori. Et
debent alimenta preſtari ſm qualitatē perſone ⁊ facul
tatem patrimonij. vt.l.penulti.de alimē.legatis. non ta
men preſtabūtur illa alimenta que ſui gratia tantū teſta
tor preſtabat. vnde non habebunt veſtes domicellares:
quibus vti ſolum ſolebant cum domino ſeruiebant ad
menſam.ut.l.ſeyo.§.fina.ff.de annu.legatis. Item quā
titas patrimonij non conſideratur ſm valorē ſed ſm red
ditum. vnde heres non cogetur pro alimentis preſtādis
vendere propriū.⁊ ita conſuluimus Baldus ⁊ ego per.l.
qui bonis ceſſis.ff.de ceſſio.bon.⁊ ſi alimēta relinquāt̄
vxori quouſqꝫ cum filijs habitauerit non poteſt in domo
inducere vitricū.quia facit eis iniuriā per ſecundū virū
ergo ⁊c̄.ff.de vſu ⁊ habi.l.non anteꝫ. Et ſcias ꝙ fauore
alimentorū etas puerilis ſeu pupillaris terminatur per
xviij.annos.feminis vero per.xiiij. Caſus eſt in.l.mela.
in ꝑncipio.ff.de alimē.⁊ ciba.legatis. Ad illam materiā
adde.l.cum hi.§.vult igitur neminem tranſigentē.ff.de
tranſactio.vbi eſt caſus apertus ꝙ alimētarius non cogi
tur morari in eadem domo cum debente preſtare alimē
ta.quod eſt vtile pro vxoribus ⁊ filijs naturalibꝰ quibus
conſueuerant alimēta relinqui. Pro hoc eſt caſus in.l.
libertis.in fine.ff.de alimētis legatis. ⁊ ibi per Dynū ⁊
Jaco.de arena.quod intellige niſi in legato aliud expſſe
per teſtatorē fuerit dictum.vt in.l.i.C.de lega.⁊.l.gayo.
ff.de alimē.legatis.in.§.fina.⁊.l.illis libertis.ff. de con
ditio.⁊ demōſtra. Dominꝰ Raphael fulgoſius de placē
cia in.l.alimēta.ff. de nego.geſ. allega. ſic dicit.pro ple
na doctrina huius materie duo ſunt membra. Primuꝫ
de impenſis circa perſonas filiorū a matre factis. et hoc
glo.⁊ textꝰ proſequit̄. Secundū membrū eſt de impen
ſis factis in rebus filiorū. ⁊ hoc proſequit̄ gloſa.ij. circa
ꝑncipiū. Tres ſunt caſus. quedā ſunt impenſe que facte
ſunt ex neceſſitate preciſa.quedā ex mera voluntate.que
dam ex neceſſitate cauſatiua. In tribus caſibꝰ mater pre
ſtat alimenta filio ex neceſſitate preciſa. Primo cū filius
eſt inops nec habet patrem qui poſſit aut teneatur eum
alere.vt probatur in.l.ſiquis a liberis.§.vtrū.ff.de libe.
agnoſ. Secūdus caſus eſt ſi filius eſt infra trienniū.vt ꝓ
batur in.l.nec filiū.C.de patria poteſ. Tertius caſus eſt
quando matris culpa factum eſt diuorciū.vt habet̄ in.l.
i.⁊ autent.ibi poſita.C.de diuor.⁊c̄. His itaqꝫ tribꝰ caſi
bus ſi mater ipa preſtiterit certum eſt ipam non petere
etiam ſi fuerit proteſtatū.cum enim hoc cāu debituꝫ ſol
uat eadem ſolutio que parit liberatōem non pōt parere
obligatōem.argumē.l.cum his.§.i.ff.de condit. indeb.
⁊.l.ſi hominē.§.vltimo.ff.de ſolutio.proteſtatio enīꝫ in
his que de neceſſitate fiunt nihil proficit. ⁊ ad hoc allega
tur.i.glo.⁊ facit quod notat̄ in ſimili in.l.ſi intra. ⁊.l.in
traditionibꝰ.ff.de pactis. Extra aūt illos tres caſus mu
lier alimēta preſtat filijs ex volūtate: itaqꝫ hoc cāu huiuſ
modi ſumptus.aut cōſtat feciſſe ex pietate materna. aut
animo repetēdi.pmo cāu nō repetit.vt hic ⁊ ar.l.i.ſ̄.eo.
ſecūdo cāu pōt repetere.vt.l.neſcīꝰ.ff.e.ſed ſi dubitat̄
quo animo fecerit. Docto.diſtinguūt.aut p̄ſtitit de ſua ꝓ
pria burſa.⁊ in dubio intelligit̄ feciſſe pietate materna.
⁊ hoc cāu proficit ꝓteſtatio ⁊ proprie loquit̄ primū reſpō
ſum huius.l.ſed ſi preſtitit de patrimonio filij mater: tūc
indubio preſumit̄ feciſſe animo repetēdi.⁊ iputabit ipſi
filio ſi dubitet̄ de quo patrimonio fecerit diſtinguitur.
Aut adminiſtrabat negocia filiorū: nīc intelligit̄ p̄ſtitiſſe
de patrimonio filiorū.vt in allega.l.neſcīꝰ. als nō in
telligit̄ preſtitiſſe de ꝓpo patrimonio. ⁊ hec habent lo
cū quando onus alimentorū ꝑtinebat ad ipſum filium.
vbi aūt onus alimentorū ꝑtinebat ad patrē nō ad filiuꝫ.
hoc cāu mater nūquā intelligitur feciſſe pietate materna
ideo repetet nō quidē a filio.quia aliꝰ erat ei filio facturꝰ
ſed ab ipo patre repetet. vt.l.ſiquis a liberis.§.ſi mater.
ff.de libe.agno.niſi eſſet modica impenſa quam non re
peteret niſi eſſet proteſtata ſm Pe.cū ergo hoc cāu ipa

mater ipſo geſtu geſſit negocia mariti ſui eiuſdem patris
filiorum.conſequens eſſet ꝙ poſſit repetere. ar.l. ſoluen
do.ff.eo.ex premiſſis inferunt docto.ad queſtionem que
fuit pariſius. Quidā epiſcopus habens tres nepotes coſ
dem in ſtudio pariſienſi ſtudere faciebat ⁊ eis alimenta
preſtabat. ex ipſis nepotibus vnus erat diues alij pau
peres.vno anno iſte diues fecit alijs fratribus inpenſas
⁊ poſtea volebat repeterꝫ.reſpōſūʒ fuit ꝙ nō poterat mor
tuo epiſcopo .quia iſte epiſcopus erat facturus. Secūdo
infertur ad queſtionē.pater habens filiam egrā ⁊ nuptā
⁊ fecit impenſas medicorū cum autē iſta impenſa pertine
at ad maritū.ut.l.ſi cuʒ dotē.§.ſinantē in ſcuiſſimo. ff.ſo
lu.ma.poterit iſte ſocer repetere a marito. Tertio infertꝫ
ad queſtionē.moriens paterfamilias filiū ex vxore prima
⁊ filiam ex vxore ſecunda relinquēs filiū vniuerſalē here
dem inſtituit.⁊ filiam dote cōgrua dotauit.patre mortuo
mater preſtitit alimenta iſti filio qui erāt ſibi benignus ⁊
voluit ſecū ſtare.ideo repetebat ſumptus quos ei fecerat
⁊ ꝓpter eā ſi pater in teſtamento reliquerit alimēta.nā cū
filius ſit heres vniuerſalis.onus qꝺ incumbebat ipi patri
ſequitur quēlibet ſucceſſorē:ut.l.ſi qs a liberis.§.idem re
ſcriptū.ff.de liber.agno.vbi tex. ſingularis. Et hec iō dixi
cūm ipe frater teneꝫ alimenta preſtare quia eſt ſucceſſor.
vbi autē frater abſtinuiſſet ab hereditate paterna.⁊ etiaʒ
puella eſſet inops.tunc enī ſm̄ communē ſententiam fra
ter fratrem inopē tenetur alere:ut no.in.l.i.⁊.ij.ff.ꝺ lib.
alen. De ſecūdo autē genere expenſarū factarū circa res
filiorum.videas in.l.alimenta allegata. De tertio mēbro
dic ut in.l.i.C.de neg.ge.⁊ ibi per eundē Raphalē. At
tende an alimenta petēti poſſit opponi ꝙ culpa ſua ſupue
nit ad egeſtatē.dic ut no.in.c.ex parte.de conſuetu.et.ff.
ꝓ ſocio.l.verum.§.tempus.vbi eſt caſus. Et pro comple
mento huius materie adde ꝙ dn̄s Bartho.de ſaly.in.l.
ſicut.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.ſic dicit.nunc pro veritate
p̄cedentis queſtiōis incidiꝰ habēda formo queſtōeʒ. Ma
ritus fecit veſtes vxori ſolutū eſt matrimoniuʒ morte viri.
an veſtes apud vxorē vel heredes viri debeāt remanere.
Inter antiquos patres varie fuerunt opi. Et p̄ma gl.no
ſtra ſingulariter no.in.l.ſi vſuſfructꝰ.ff.ad.l.fal.vult ꝙ ve
ſtes quottidiane ⁊ ſic neceſſarie ꝓ vſu mulieris ſtatim effi
ciunꝫ vxoris.ideo in eis ceſſat inuidia quaſi nō confirme
tur morte:ut.ꝺ.l.ſi vſuſfructuſ.⁊ etiā allegat.ꝺ.l.examīo.
in p̄n. In alijs vero nō quottidianis ſed cultꝰ ⁊ honoris
mariti cauſa factis qd iuris ſit nō bene declarat illa glo.ſʒ
Gui. de ſuza.dixit ꝙ nec ille ꝺbēt heredibus mariti reſti
tui quia maritus videꝫ eas donaſſe vxori ⁊ donatio con
firmatur viro premortuo:ut.ꝺ.e.l.i. Acc.ob.ff.ſolu.ma.
l.in his.§.ſeruis.quia ibi diuortiū fuit ſecutū p quod do
nationes reuocanꝫ:ut.ff.eo.l.⁊ ideo.§.i. Item ibi de ve
ſtibus factis ꝓprijs dotalibus ad quos tanta affectio non
habetur.⁊ ſic donatio non preſumiꝫ. Dy. vero voluit ꝙ
omnes debeāt reſtitui heredibus viri ⁊ ꝓbat ipe p̄mo ꝺ
quottidianis ⁊ neceſſarijs.quia ille fiūt ex neceſſitate.⁊ p
conſeqnēs nō dicūꝫ donate ſed ad vſum tanni ꝯceſſe.qa i
neceſſitate nemo liberalis exiſtit.ut.ff.de adi.leg.l.rem le
gatā.⁊.ff.de reg.iur.l.donari.ꝙ aūt meritus illas faciat
ex neceſſitate ꝓbaꝫ.quia alimēta teneꝫ preſtare vxori:ut
ff.ſolu.ma.l.ſi cū dotem.§.ſinantē i ſcuiſſimo. ſed appel
latiōe alimentorū continenꝫ veſtes:ut.ff.de ali.⁊ ci.leg.
l.legatis.ff.de ver.ſig.l.verbo victꝰ. Secūdo idē ꝓbat in
precioſis.nam nemo inquit ipe dubitat ꝙ ille concedunꝫ
ad vſum certi temporis.ideo in eis non preſumitur dona
tio:ut.ff.eo.l.mortis ſue cauſa.§.i. Guil.vero de cu.tenu
it cum Dy.in veſtibus precioſis.ex eo quia ad vſuʒ tantū
ſunt conceſſe.⁊ Dy.dixit ſed in neceſſarijs ⁊ quottidianis
tenuit glo.noſtram per iura per eam allegata.⁊ etiam ꝓ

bat tali ratione.quia mulier quottidianas veſtes recipien
do.ſuum ⁊ ſibi debitū recipit.ergo repetitio non compe
tit:ut.ff.de condi.inde.l.repetitio.antecedēs ꝓbaꝫ.quia
maritus qui neceſſarijs oneribꝰ matrimonij ſuccurrit.nō
donat nec datū reuocat.ut eleganꝫ dicit tex.ff.eo.l.ſi quiſ
ꝓ vxore.vbi dicit eſſe quaſi caſum queſtionis. Bar.idem
fuit ſecutꝰ.⁊ nil noui induxit.ſed motus eſt per.ꝺ.l.ſi vſuſ
fructus.⁊.ꝺ.l.examino. Reſpondet ad ratōnē Dy.i quot
tidianis ⁊ neceſſarij s dicens illud falſū eſſe ut alſ ad vſuʒ
uideatur concedere.immo ſtatim ſue fiunt:ut voluit etiā
Guil. Or attende ut ſubtilius ſpeculemur. nemo diffite
bitur ꝙ ueſtes quottidiane danꝫ ut deſeruiant oneri ma
trimonij nedū de preſenti ſed etiā in futurū.donec ꝯſint tri
te ſm̄ condecētiā perſone.igitur ceſſante onere ꝓ futuro
tp̄e debēt reſtitui ⁊ ꝓ hoc accedat qꝺ glo.i.hic dicit de ſti
pulatiōe que ꝯfirmaꝫ ꝓ tp̄e p̄terito nō futuro ſed euane
ſcit ⁊ nil peti.ꝓ eodē pōt.ſed ſolue ꝙ aliud in ſtipulatione
q̄ in traditiōe ut etiā nult hic glo. ſed tūc fortiꝰ obſtat qa
⁊ annū traditū oportet ꝙ ſit ꝯſumptū quantūcunqʒ nō ex
cedat modū ut uideꝫ ꝓbare iſta lr̄a.⁊ ſentit glo.hic.ij.et
dixi in p̄cedenti.q.⁊ iſta rō eſt mihi fortis.huiꝰ forte timo
re glo.nō firmauit illā opi.ideo dixit ſm̄ quaſdā ⁊ ſic ſolū
dictū quorundā recitauit quos ꝓximus dicere non bn̄ di
xiſſʒ.niſi qn̄ nimium exceſſiſſent modū:ut.ꝺ.l.examīo.vel
aliud in nūmis traditis qui danꝫ ut in expreſſis neceſſari
is ꝓ uſu conuertanꝫ.ſi uero non expedit partē videꝫ fate
ri illam partē nō fuiſſe neceſſariā merito ut quelibet mini
ſtra reſtitui qꝺ nō impēdit.ſed in ueſtibꝰ quottidianis et
neceſſarijs non eſt ſic quia ſtatim ſue fiūt pure ⁊ libere cū
onere ut eis utatur tempore conſtantis matrimonij.eo āt
nō durante ceſſat illud onus ⁊ remanet datio pura.⁊ iō
nō ueniunt r̄ſtituēde ⁊ per iſtū modū ſaluaꝫ hic cōis opi.
In iſtis igiꝫ ueſtibꝰ ſic ꝯcludo ꝙ quedā ſunt quottidiane
ꝓ omni tp̄e ⁊ ille remanēt uxori. quedā ſunt quottidiane
pro certo tempoī.puta quia alie eſtiue: alie yemales ⁊ ad
huc idem dico dūmodo nimis nō ſint exceſſiue qꝛ qꝺ exce
dit reſtituendū eſt:ut.ꝺ.l.examino.⁊ hic in glo.fi.⁊.ff.e.
l.utrū.quedā ſunt ueſtiuales ⁊ precioſe ⁊ ille ſunt heredū
uiri.conſuetudinem tamen in locis hactenus obſeruatā
dico primo attendendū eſſe. Et ex his apparet quid dicē
dū eſt de annulis.ut quottidianꝰ deꝫ mulieri nō alij.⁊ hec
ſufficiant.dn̄s Bal.in.l.cū te ſponſe.de donat.an.nup.
C.ſic dicit.mō queriꝫ de queſtione quottidiana.pone ꝙ
maritus emit ueſtes uxori girlandas ⁊c̄.que ꝯſueuerunt
emi moriꝫ uxor uel moriꝫ uir.queriꝫ cuiꝰ debeāt eē iſta
ueſtimēta. Gui.de ſuza.dicit ꝙ mlr̄ debet habere iſta ue
ſtimēta precipua quaſi profecta ex ſuo patrimonio ſine re
ſua quando fructꝰ dotis paticbanꝫ hāc expenſaʒ.qꝛ dos
eſt ꝓpriū eius patrimoniū.l.iij.§.ſed utrū.ff.de mino.im
mo indiſtincte hoc tenet nō diſtinguēdo de fructibꝰ dotis
p.l.cū hic ſtatus.in p̄n.ff.de dona.inter ui.⁊ uxo. Dy.di
cit ꝯtra.p.l.mortis cauſa.§.i.eo.ti. Ja.ꝺ are.uariauit nā
quandoqʒ idē dixit qꝺ Dy.per.l.dos legata.ff.ad.l.fal.
poſtea mutauit conſiliū dicēs ꝙ poſt mortē mariti mulier
debet habere.p.l.ſed uſuſfructꝰ.§.i.ff.ad.l.fal. Alij dicūt
ꝙ mulier nō habeat.⁊ ſic idem qꝺ Dy.p.l.ſed ſi lana.de
dona.inter uiuos.ꝓ quibꝰ facit talis rō qꝛ iſta ueſtimenta
fiunt ei ex neceſſitate ⁊ qꝺ fit ex neceſſitate tādiu durat q̄
diu durat neceſſitas.ergo finito matrimonio finiꝫ neceſſi
tas.ergo finiꝫ datio cū cēntiali ceſſante.ar.ff.ſo.ma.l.in
his.§.pe. Moderni doc.ut Tho.de forma.⁊ Bar.diſti
guūt ⁊ dicūt ꝙ ueſtes uſuales ⁊ quottidiane ſunt uxoris
⁊ heredū eius. Idē in ueſtibꝰ a p̄ncipio non quottidianis
nunc effectis quottidianis quia ſunt trite ⁊ quaſi cōſum
pte quia ſunt parui ualoris.ſecus in ueſtibus magni pre
cij quibus non eſt utendum quottidie ſed tantuʒ diebus

ſolénibus. q2 iſte veſtes nõ ptinẽt appellatiõe alimẽtorũ vt. ff. de pecu. lega. l. illud veſtimẽtũ. Tu dic aut vxor p̄e decedit in m̃rĩonio: ⁊ tũc eſt vera opi. Dy. q2 qȯ donat̃ ad vſum finit̃ finito vſu etiã ſi in vſum donet̃ ꝓp̄etas. vt no. ff. de tranſac. l. cũ hi. §. ſi vni. ⁊ ideo marit⁹ vẽdẽdo p⁹ morte vxoris tales veſtes nõ intelligit̃ gerere ꝓ hẽde noĩe forte infantũ qui remãſerũt ex vxore. q2 nõ attigit ꝓp̄ium corp⁹ patrimonij vxoris. licꝫ Bar. in hoc cõſuluit ↄ̃ .

Et de hoc ego vidi magnas cõtroverſias in palacio: nõ ſolũ occaſiõe veſtiũ: ſꝫ q2 dicebat̃ ꝙ ſi vir dederit tales veſtes amore dei ꝓ anima vxoris ꝙ videbat̃ hẽditatẽ adire ſi erat heres inſtitutus. vel ſi non erat inſtitut⁹ noĩe infantiũ videbat̃ adire. vt. l. cũ nõ ſolũ. in p̄n. C. de bo. que li. vnde ex vna camiſia data amore dei arguebat̃ ad acquiſitõem ampliſſime hẽditat̃. Si vȯ p̄morit̃ in m̃rĩonio vir tũc veſtes quottidiane remanẽt vxori tanq̃ ex fructibus dotis pcẽte. ſꝫ veſtes qb⁹ nõ lꝫ vidue vti ad eã nõ ptinẽt. Bal. Dñs Anto. de butrio. in. l. his reb⁹. §. funs. ff. ſo. ma. ſic dicit. hic q̃rit̃ p doc. marit⁹ emit veſtes vxori ſolui tur m̃rĩoniũ morte mariti. modo q̃rit̃ cui⁹ erũt veſtes: an vxoris vt ſic videat̃ donaſſe: an ſint heredũ mariti. ⁊ ſic debeãt eis reſtitui. ⁊ ſic ipſorum veſtimentorũ extimatio.

Circa hoc ſunt tres opi. Una ẽ opi. ꝙ ſiue veſtes ſint p̄cioſe ſiue quottidiane ſunt vxoris. Hoc ſic ꝓbat̃. eq̄pat̃ vxor filie quãtũ ad talia. vt. l. q ↄcubinã. ff. ð leg. iij. ſed ſi emãt̃ veſtes noĩe filie ⁊ ei tradãt̃ p̄ſumit̃ p̄eꝫ ei donaſſe ⁊ morte ↄfirmat̃. vt. l. filie lꝫ. C. fa. herc. ergo idẽ ĩ vxore. Secũdo ꝓbat̃ nõ dñs rei rẽ cũ effectu legare nõ pȯt: ſed dñs ſic. vt. l. marit⁹. §. fi. de pac. do. ſꝫ lege cauet̃ ꝙ vxor talia veſtimẽta pȯt legare. ergo ſunt ſua. vt. l. fi. §. fi. ff. de au. ⁊ argẽ. lega. Tertio ꝓbat̃ lege cauet̃ ꝙ ſi creditori leget̃ debitũ nõ detrahit̃ falcidia. ſec⁹ ſi nõ ẽ debitũ. vt. l. i. §. debitori. ff. ad. l. fal. Alia. l. dicit̃. ꝙ ſi legatũ taliũ ſit p maritũ vxori nõ detrahit̃ falcidia. ergo erãt vxoris ⁊ non viri. vt. l. ſi vſuſfructus. ff. ad. l. fal. nam magis debitũ impendit q̃ꝫ beneficiũ cõferat vxori. vt notat̃ in. l. i. C. ð impo. lucra. diſcri. ꝓ hoc videt̃ caſus in. l. cũ hic ſtat⁹. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. l. id quod veſtimẽtũ. ff. de pecu. p Bar. Secũda eſt opi. ꝙ huiuſmodi veſtes ſiue quottidiane ſiue p̄cioſe oĩode heredib⁹ mariti ſunt reſtituẽde. Et hoc ſic ꝓbat̃. lex dicit ꝙ ſi vir faciat veſtimentũ ex ſua lana viri ẽ. vt. l. qȯ vir ex lana. ff. ð donat. int̃ vi. ⁊ vxo. ⁊. l. mort. §. fi. eo. ti. Secũdo ꝓbat̃ nõ dñs rei nõ cũ effectu rẽ legat ſꝫ dñs ſic. vt ĩ p̄all. l. cũ marit⁹. ſꝫ marit⁹ talia pȯt legare. ḡ ſunt ſua. vt. l. hoc legatũ. ff. ð le. iij. ⁊. l. ornamẽtorũ. ff. ð au. ⁊ ar. le. Tertio ꝓbat̃ q̃ñ iſta videt̃ cõcedi vſui ⁊ nõ donari. vt. l. ſi extimat̃. ff. ſo. ma. cũ iſta opi. ↄcordat Oldra. dñs Dy. dicit ꝙ ſi veſtes ſunt p̄cioſe videt̃ donari. ſi ſint q̃tidiane nõ videt̃ donari. q2 q̃tidianas marit⁹ facit ad neceſſitatẽ cũ ad alimẽta vxori teneãt̃. vt no. ĩ. l. ſi cũ dotẽ. §. ſi autẽ in ſeniſſimo. ff. ſo. ma. ſꝫ ĩ neceſſitate nemo liberalis exiſtit. vt. l. rẽ legatã. ff. ð adi. le. ḡ nõ videt̃ donare. ⁊ iȯ tales veſtes ſunt reddẽde hẽdib⁹ mariti: ſed p̄cioſe nõ. Iſta opi. nõ ẽ vẽa. q2 p̄cioſe ñ videt̃ donari. ea enĩ q̃ magni p̄cij ſunt ñ videt̃ donari a marito vxori. ut. l. verũ. ð do. int̃ vi. ⁊ vx. Itẽ nõ dicit bñ de q̃tidianis. q2 illa que fiũt a marito vxori efficiũt̃ vxoris. ut. l. examino. et l. ſiqs ꝓ vxore. §. fin. ff. ð do. int̃ vi. ⁊ vx. Preterea q̃ vſu ↄſumũt̃ vi vſus trãſferũt̃ in dñm. ut. ſ. ð vſufruc. ea. re. q̃ vſu ↄſu. ꝓ totũ. Preterea res p̄cioſe videt̃ vxori ↄcedi ut ornati⁹ incedat ⁊ ñ ut ſibi videãt̃ donata. ut. l. ſi ut certo. §. interdũ. ff. ↄmo. hãc vltimã ptẽ ſeq̄t̃ Bar. ⁊ qdam moderni. Sed tu lati⁹ diſtigue. aut veſtes emũt̃ filie: aut mittũt̃ ſpõſe: aut tradũt̃ uxori. Primo cãu videt̃ filie dõate ſiue filie fuerũt dõate ſine q̃liťcũq;. iȯ morte p̄ris tal' dõatio ↄfirmat̃ ut. l. filie. C. fa. her. Aut mittũt̃ ſpõſe. ⁊ tũc p̄cioſe ñ videt̃ donari ſꝫ videt̃ ↄcedi ut p̄cioſi⁹ vẽiat ad domũ ſpõſi. ut. l. ſi ut certo. §. ĩťdũ. ff. ↄmo. ⁊ ibi no. Ja. bu. ⁊ qȯ no. Bar. in. l. i. §. nec caſtrẽſe. ff. ð col. bo. Aut tradũt̃ uxori. ⁊ tũc aut nõ ẽ ꝓp̄a traditio ſꝫ q̃dã ꝑmiſſio ut q2 deſtinãt̃ hui ut huiãt uxori nel aſſignant̃ lecti ⁊ uxoribus magnatũ ut aliquib⁹ dieb⁹ ſepatim dormiãt a marito: et tũc nõ vident̃ donata ſꝫ iure cuiuſdã familiaritat̃ ꝑmiſſa ut. l. ſi extimatis. ſ. eo. ⁊. l. mort. §. fi. ff. ð dona. int̃ vi. et uxo. Aut in ueſtib⁹ in quib⁹ cadit vera traditio: ⁊ tunc ſi ſunt ueſtes quottidiane ſunt uxoris ⁊ nõ tenet̃ reſtituere ut. l. examino. ⁊. l. ſiquis ꝓ uxore. ff. ð dona. int̃. vi. ⁊ ux. cũ rõnib⁹ ex hac pte factis. Aut ſunt p̄cioſe ⁊ nõ vi donare. ut. d. l. ꝙ ſi vir. ff. ð dona. inter vi. ⁊ uxo. cũ rõnib⁹ ex pte factis. ſi tñ ↄſtaret q̃ animo donãdi: tũc p morte mariti cẽnt ↄfirmate quãtũcũq; p̄cioſe. ut. d. l. cũ hic ſtat⁹. §. i. alle. Et ex iſtis appꝫ determinatio ꝙ ſi vxore mea mortua dimiſſo filio cõi infantulo demuꝫ ſuas veſtes quottidianas ꝓ elemoſina dedi: q2 ille erãt ſue ut ſupi⁹ dictũ eſt videor ego gerẽ ꝓ hẽde. ar. l. ꝓ hẽde. ff. ð acq. hẽ. ⁊ ex me p̄ſumit̃ adita hẽditas noĩe filij infant. qȯ poſſuꝫ adire. ut l. ſi infanti. C. ð iu. deli. ſec⁹ ſi dediſſem ueſtes p̄cioſas q2 ille fuiſſent mee. ut no. bar. in. l. gerit ꝓ hẽde. ff. ð ac. hẽ. qȯ nõ.

¶ An aũt donata p agnatos viri mulieri ſint ipſi⁹ mulieris uel viri. In hoc dñs Angel⁹ in. l. ſꝫ ſi plures. §. ad ſbſtitutos. ff. de vulga. ⁊ pupil. in glo. ſup v̄bo beneficio. ibi ↄ̃ ↄſules mediolanẽſes. ut donaria eis facta debeant reſtituẽ cõi bononiẽſi ſic dicit. hinc ſumpta occaſiõe dixit bar. ꝙ ſi tẽpe nuptiaꝝ p agnatos viri mulieri ſint facta donaria m̃rĩonio diſſoluto erũt hẽduꝫ viri. ſi p agnatos vxoris erũt hẽdũ uxoris. Tu dic ꝙ ſi illa donaria facta p agnatos viri ↄuẽiebãt ſolũ ſexui mliebri. ut ſunt tunice muliebres talares quib⁹ filie regũ olĩ utebãt̃ l' lince margaritarũ ĩ capitib⁹ dñarũ deferẽde ⁊ ſilia. ⁊ vela capitis ſolis mulierib⁹ congruẽtia. ut. l. i. C. de ueſti. olebris. lib. xi. ⁊ illa pertinẽt ad eam ⁊ eius heredes. quaſi contẽplatõe eius donata. licꝫ donatõis cã fuerit affinitas ↄ̃cta ut. ff. ꝓ ſocio. l. ſociũ qui ĩ cũ. Si aũt ↄueniret ſolũ ſexui maſculino. ut equi: arma: ⁊ ſimilia. uerũ dicat Barto. ut ſint heredũ viri veluti ſui cõtemplatiõe donata. quia cuꝫ v̄ba donatõis ſint ambigua: quid qualiter ⁊ quantũ donet̃ ⁊ cui⁹ intuitu: ſemp inſpicim⁹ cõditõem rei donate ⁊ eius cui⁹ donat̃. Ex his omnib⁹ ad p̄ſumẽdũ inducimur caſus eſt in. l. plenũ. §. equitij. ff. de uſu ⁊ habi. Si aũt cõueniret utriq; utputa pecies ſerici ⁊ veluti ex quib⁹ veſtimẽta virilia ⁊ muliebria fieri poterãt: ⁊ tũc ꝓcedere pȯt diſtinctio Bar. ut donata p agnatos viri ſint hẽdũ viri: ⁊ p agnatos mulieris ſint heredũ mulieris duob⁹ ↄcurrẽtib⁹. p̄mo ꝙ ſupſint in eo ſtatu. ſecũdo ꝙ donata p agnatos viri ſint donata ſpõſe ut ſpõſa ⁊ ſub cõmemoratione affinitatis. ſicut cũ donat̃ filio ſub cõmemoratõne patris ⁊ patrie p̄tãtis. C. de uſufruc. l. fi. al's ſi ſub noĩe appellatiuo tantũ: uel ſub ꝓp̄o tantũ: uel ſub utroq; p̄ſumaꝫ donatũ intuitu ſponſe. ⁊ ideo erũt heredũ eius. ut. l. i. C. de uſufruc. ⁊. ff. de here. inſti. l. his verbis. in fi. ad trebel. l. mlr. in p̄n. ꝓ Bar. in ſili in. l. ſi filio. ff. ð dona. cã mor. iȯ aũt dixi cũ res in ſuo ſtatu manẽt. q2 ſi dicta donaria inciſa fuiſſent ei⁹ eẽnt in cui⁹ uſuꝫ ↄuerſa fuiſſent. ⁊ p ↄſeq̄ns ſuoꝝ hẽdũ. q2 p hãc ↄuerſiõeꝫ ipſoꝝ ↄſortũ. i. viri ⁊ uxoris viꝫ declarata intẽtio ipſoꝝ donãtiũ. ſi aũt dicta donaria poti⁹ coaptarẽt̃ ſexui mliebri q̃ꝫ viri inſpiciã qȯ p̄ncipali⁹ ẽ. ut. l. querit̃. ff. de ſtatu ho. ⁊. ff. ð lega. iij. l. hoc legatũ ð auro ⁊ ar. le. l. veſtis. cũ fi. ⁊ ita fuit determinatũ de plano tm̃'in ciuitate florẽtie. Et ex p̄dictis ſolue niſi dicta donatio ſit facta ſub cõmemoratõe p̄dicta qõne dictorũ ambaſiatorũ. quia ſi eis fuiſſet leo donatus qui conuenit ciuitati bononie que eſt guelfa ad cõem bononie ptineret

nō enī ꝑmitteret ciui vni tenere leonē in domo. ſed ſi fuiſſꝫ
eis donatū qḋ ꝯgruit eis. puta equꝰ vel mula nihil cōe de
beret hr̄e. niſi ſub ꝯmemoratiōe p̄dicta dicta donatio ⁊c̄.
¶ Quero corā qbꝰ iudicibꝰ alimēta petant᷑. dicit Bar.
in. l. ſolēt. ff. de ali. ⁊ ci. le. in. ij. colū. ſic. q̄ro coraꝫ qbꝰ indi
cibꝰ hoc petat᷑. Rn̄deo ſi quidē alimēta ſunt relicta nō ob
piā cām ut vxori ſue ⁊ nō paupi. ⁊ tūc iudices ſeclares ha
bēt hoc facere ut hic. ⁊ i. Spe. de ſi. īſtru. §. nūc aliq̄. ⁊. §.
ſed nūqd iudex. Si vo alimēta ſunt relicta paupibꝰ tūc nō
ſolū iudex laicꝰ. ſed ep̄s pōt cognoſcē: ut i. c. ſignificātibꝰ.
extra de offi. deleg. ⁊ ſic iudex laicꝰ exequit᷑ relicta ad pias
cās ut hic. ⁊ i. l. liberto. §. largiꝰ. de an. le. facit. l. hēditas.
§. i. de peti. here. Querit idē Bar. qd ſi hēdes ſunt diuer
ſi fori. q2 vnꝰ eſt clicꝰ: aliꝰ eſt laicꝰ. q2 iſta diuiſio nō p̄t fieri
niſi ꝯuocatꝭ oībꝰ hēdibꝰ ut hic. aut ḡ ꝯuocabis heredes co
rā iudice laico ⁊ clicꝰ dicet nō debeo venire. ⁊ eꝯ̄. Ideꝫ in
laico corā ep̄o. ſi dices deleget iudex ſeclaris ep̄o vel econ
uerſo nō pōt. q2 mixti ip̄eriȷ̄ eſt iſta cā. ergo ⁊c̄. ut. l. i. ff. de
offi. eiꝰ cui mā. eſt iur. ⁊c̄. Si dices qlibet p ſe ꝯgnoſcat ñ
pōt fieri ne cauſe ꝯtinētie diuidant᷑. l. i. ⁊. ij. ff. de q. re. ad
eū. in. ea. Rn̄deo ſi eēt relictū ad pias cās nō ē dubiū. q2
tā laici q̄ꝫ clici tūc ep̄us eſt iudex. ſed ponēdo caſuꝫ dubiū
puto ꝙ ſimul ambo ꝯgnoſcāt ſicut al's facit. in aut. ſi non
ꝯtigerit. C. de iudi. vl' iudex ſeclaris corā iudice ep̄o coget
laicū ire ⁊ eiꝰ iuriſditionē ꝓrogari. ar. l. i. ff. de q. re. ad eū.
in. ea. Attēde ꝙ Bar. tenet ꝯ̄riū eiꝰ qḋ hic decidit᷑ i. l. p̄
cipimꝰ. in fi. C. de appel. vbi dicit ꝙ ſi tibi eſſet obligatꝰ
clicꝰ ⁊ laicꝰ tali cā q̄ deberet corā iudice laico terminari oc
caſiōe clici laicꝰ corā ep̄o ꝯueniet᷑. qḋ dicit ꝑpetuo menti
tenendū. Tu aūt tene ꝙ rōne dignitatis clericalis opini.
Bar. in alle. l. precipimꝰ. in fi. eſt verior. ita dicit Anto. ď
bu. in. c. iohannes. de teſta. ⁊ vide Barto. in. l. fi. ff. de
colleg. illici. ⁊ ita videt᷑ etiā tenere Ang. in alle. §. fi. dum
dicit ꝙ Inno. alle. illū tex. i. c. ſup queſtionū. de offi. ďle.
in glo. ſup verbo actu delegato. ꝙ magis dignū trahit ad
ſe minꝰ dignū. ſic. C. de pe. here. l. hereditas. ⁊ oīa ſupra
dicta nō ꝓ intellectu eoꝝ que no. glo. Ber. in. c. tuā. ⁊ in
c. relatū. lo. ij. de teſta. ꝙ quo ad pias cās legata iudex ec
cleſiaſticus cogit tam clericū q̄ꝫ laicū. quia ad ep̄m ſpectat
cognitio ⁊ executio taliū ꝛlictoꝝ ad pias cās. Idē qḋ tenu
it Bar. in alle. l. ſolent. de ali. ⁊ ci. leg. tenuit Vincen. ꝙ
ſ. exheredes ſiue executores p viā actionis ordinarie ꝯpel
lant᷑. laici corā laico ⁊ corā ep̄o clerici. cuiꝰ opi. ſatꝭ ſuadet
rationi. ⁊ ꝓ ea multū facit tex. in. l. hereditas. §. i. in fi. ff.
de pe. here. vbi cognitio relictoꝝ ad pias cās nō ſolū pōt
cognoſcere eccleſiaſticꝰ iudex. Imo etiā ſeclaris: ut ibi cla
re declarat Ang. de peru. lꝫ Inno. Hoſti. ⁊ Jo. an. in. c.
nos quidē. extra de teſta. teneāt ꝙ quo ad omīa cognitio
⁊ iuriſditio ac ꝯpulſio ſpectat ad ep̄m. Idē tꝫ apte Jo. de
lig. in. c. pe. extra de teſta. ⁊ ibi Jo. an. diſtinguit: ut ibi p
eum. Et ſcias ꝙ ex ſuo officio iudex eccleſiaſticꝰ ꝓcedit ad
executionē legatoꝝ ad pias cās. ſed in aliȷ̄s nō pōt ꝓcede
re ex ſuo officio ſm̄ Bal. in addi. Inno. in. c. ad noſtraꝫ.
lo. ij. extra de iuriur. qḋ ſingulariter no. bū. Iunge predi
ctis ꝙ ille qui debet habere alimēta debet etiā habere ex
penſas in ſtudio. ſimile. vbi pup. edu. de. l. q filiū. ſed ꝯtra
riū no. in. l. legatio. ff. de ali. ⁊ ci. le. Rn̄de ibi aliud cū de
bent᷑ ex diſpoſitiōe teſtatoris aliud cū ex diſpoſitiōe legis
ita dicit Bar. in. l. de bonis. §. nō ſolū. ff. de carbo. edic.
¶ Quero qñ debēt peti alimēta. ⁊ qualit᷑ debet formari
libellꝰ. dicit Bar. in. l. peccūie. ff. de ali. ⁊ ci. le. ꝙ primo
vniuerſalit᷑: ut peto ticiū ꝯdēnari ad p̄ſtādū alimēta i p̄nti
⁊ in futuꝝ: ut. l. i. C. ď fideicō. vn̄ ſic formato libello ⁊ ſn̄ia
gnālit᷑ iudex in executiōe ꝓcedat ſm̄ formā dicte. l. peccu
nie. ſilr in gnāli petitōe: ut no. ff. de edē. l. i. i glo. magna.
vel dic ꝙ petā mihi dari alimēta ⁊ ꝯdēnari ad daudū om
ni anno tm̄ ꝓ veſtiario: ⁊ tantū in mēſe ꝓ victu. Quando
aūt quis petit alimēta preterita qd dꝫ petere. dic p Bar.
in. l. libertis. §. i. ff. ď ali. ⁊ ci. le. Adde ꝙ qū peccunia ad
alimēta legat᷑ ut ex vſuris ſe alat. debet peccunia dari ali
mētario. non aūt pōt heres peccuniā apud ſe retinere et
vſuras velle ſoluere. multū tm̄ facit in ꝯ̄riū. ff. de vſufruct.
le. l. fundi trebatiani. ⁊ hoc credit verū dn̄s Ang. i. l. cum
hi. §. ſi integra. ff. de tranſac. Nō ob. all'. §. ſi itegra. q2 ibi
lagatarius fuit iuſſus reſtituere peccuniā tp̄e mortis ſue. ⁊
ſic p ꝯſequēs teſtator videt᷑ iuſſiſſe peccuniā ſibi tradi. al's
ſecus ibi. Ille q tenet᷑ aliquē alimētare non tenet᷑ debita
ip̄ius ſoluere vel alia neceſſaria. c. cū hr̄et. de eo q dux. in
ma. quā pol. p adul. Vicū aūt q erranter aluit aliquē tam
q̄ꝫ filiū q nō erat poſſit ab eo vel a patre petere expenſas.
Bar. in. l. i. §. intereſſe. ſi mlr ven. no. hoc ponit ibi vide.
Vltimo quero q̄ ſp̄alia habeat cā alimentoꝝ. dicit Bar.
in. l. mella. ff. de ali. ⁊ cib. le. ꝙ habet p̄mo illud ſp̄ale. ꝙ
ex minꝰ vtili volūtate debeat᷑ cū triēniȷ̄ preſtatōe. ut. l. i.
C. de fideicō. Itē q2 pōt relinq non capaci: ut. l. ſi cui. ⁊. l.
ſeruos. ff. de ali. ⁊ ci. le. Itē p clauſulā generalē que minu
it legata. legatū alimentoꝝ nō minuit᷑: ut. l. liberti. §. poſt
vnꝰ. ff. de ali. ⁊ ci. leg. Itē ꝙ relatiuū noīatim intelligitur
repetitū a ſubſtituto. l. iiij. §. lucꝰ. ff. de ali. ⁊ ci. le. Itē hꝫ
priuilegiū in mō exigendi q2 executor habꝫ actōnē. l. alia.
ff. de ali. ⁊ ci. le. Itē breuiores dant᷑ dilatiōes. l. ij. de re iu
di. Itē nō admittit᷑ appellatio: ut. l. i. ff. de ap. re. Itē qū
ꝙ nō admittit᷑ ꝯpenſatio. l. iiij. C. de ꝯpenſa. Itē hꝫ priui
legiū in modo durādi. nā pubertas intelligit᷑ lōgiori tp̄e
ut hic. Itē nō pōt pacto ꝯ̄hētiū ſine auctoritate iudicis re
mitti: ut. l. cū hi. p totā. l. C. de tranſac. Itē pōt agi ꝓ his
tempore feriato. l. ij. ff. de feriȷ̄s. pūt ⁊ alia ſp̄alia repiri q̄
per te videas. quia potius eſſet laborioſuꝫ q̄ꝫ ſubtile: ut di
cit glo. in ſimili in. l. i. ff. ſolu. ma.

a

N poſſit renunciari

beneficio diuiſionis epiſtole diui adriani ce
dēdaꝝ actionū ⁊ noue ꝯſtitutiōis fideiuſſoꝝ ⁊
de duobꝰ reis. Cy. in aut. hoc ita. C. ď duobꝰ reis. q̄rit an
poſſit ꝛnūciari bn̄ficio ď duo. re. itroducto. p aut. hoc ita.
C. ď duo. re. dic̄ ꝙ ſic. l. pe. C. ď pac. ⁊ de re. cre. l. ſi qs. cū
ſi. ⁊ idē tꝫ gl. i. d. aut. hoc ita. Bal. i. l. creditori. C. ď fide
iuſ. ſic dicit. fideiuſſor p̄t petē ut ſibi cedāt᷑ p creditorē actō
nes ꝯ̄ debitorē. ⁊ ꝯ̄ fideiuſſores: ut. l. ſi fideiuſſores. §. ideꝫ
ſcribit. ⁊. l. fideiuſſoribꝰ. ff. de fideiuſ. ⁊. C. loca. l. ſi diuiſa.
⁊. C. arbi. tu. l. cū int᷑dicte. hꝫ ergo fideiuſſor iure antiquo
bn̄ficiū cedendaꝝ actionū tam in pignoribꝰ: ut. l. ij. C. de
fideiuſ. q̄ꝫ etiā in actionibꝰ pſonalibꝰ: ut. l. i. C. ſi ob ciro
gro. peccu. hꝫ ergo fideiuſſor bn̄ficiū diuiſiōis ſed non ex
hac pte iuris. ſed epiſtole diui adriani. cuiꝰ v̄ba non habe
mꝰ. ſꝫ ſolū ſn̄iaꝫ. īſti. de fideiuſ. §. ſi plures. vn̄ ſi pl'es ſunt
fideiuſſores qlibet eoꝝ ꝯuētꝰ inſolidū pōt petē actōem di
uidi. ut i alle. §. ſi plures. hoc tm̄ fallit in caſibꝰ qui. no. in
gl. magna. d. §. ſi plures. cui adde vnū. ſ. ꝙ fideiuſſores re
nūciauerūt bn̄ficio fideiuſſionis cū vnicuiqꝫ licitū ſit renū
ciare bn̄ficio ꝓ ſe introducto: ut. d. l. pe. C. de pact. Aliud
eſt bn̄ficiū ordinis. ⁊ illud ꝯpetit iuris auctoritate nō iure
antiquo vel p epiſtolā. ⁊ de iſto habes in aut. p̄ſte. C. de
fideiuſ. ⁊ in corpe vn̄ ſumit᷑. Et nūc intelligis quare dicūt
notariȷ̄ in inſtr̄is ꝙ fideiuſſores renūciant bn̄ficio de fide
iuſſoribus ep̄le diui adriani. ⁊ bn̄ficio nouarū ꝯſtitutiōnꝫ
de fideiuſſoribus ⁊ de pluribꝰ reis debendi. ⁊ hāc formā
ponūt etiam cū plures rei ſe obligāt. ita etiaꝫ renūciando
renūciat᷑ beneficio cedēdaꝝ tā in hypothecario q̄ꝫ in pſo
nali. p. l. ij. C. ď fideiuſ. ⁊ p alias. l. ff. e. ti. l. ſi fideiuſſores.
§. idem reſponde. Renūciatur etiaꝫ beneficio diuiſionis
qḋ tribuitur ei per epiſtolā diui adriani: ut i. d. §. ſi pl'es.

Renūciant etiā beneficio ordinis quod continet᷑ in conſtitutiōe de fideiuſſo. de quo in dicta aut᷑. preſente. Alia conſtitutio noua eſt de pluribꝰ reis debendi qua etiam gaudent non ſolū rei debendi ꝑncipales: immo etiā fideiuſſores plures inſolidū obligati. ⁊ quale ſit iſtud beneficium duorū reorū habet᷑ in aut᷑. hoc ita. C. de duobꝰ reis: vbi habet᷑ ꝙ licet quilibet duorū reorū teneat᷑ inſolidū: tamē quilibet eorū non pōt inſolidū conueniri: niſi cum alter eſt inops aut abſens qui de facili exhiberi nō pōt. Uel ſm Bal. in dicta aut᷑. hoc ita. niſi fuerit dicto beneficio renūciatū. quilibet enim ſuo iuri in ſuo fauore introducto poteſt renūciare ſm glo. in dicta aut᷑. hoc ita. que hoc tenet. Unde Bal in dicta autent᷑. hoc ita. ſic dicit. Sed an beneficio huiꝰ autent᷑. ⁊ noue conſtitutōis poſſit renūciari. gloſa dicit ꝙ ſic. adde quod notat᷑ in. l. penul. C. de pactis. ⁊ in aut᷑. de fideiuſſo. Regula eſt ꝙ quīcunqꝫ ius eſt introductū in beneficiū pōt renūciari. facit. l. i. ff. ſiquis in ius voca. nō ierit. ⁊ in inſtrumētis fit iſta renunciatio. Quid in fideiuſſoribꝰ: Bal. in dicta aut᷑. ꝑſente. ſic dicit. Quid aūt ſi fideiuſſor de indēnitate renunciauit beneficio autent᷑. preſente. an poterit fideiuſſor cōueniri incōtinēti. de alijs nō eſt dubiū ex quo iſtud beneficium eſt in eorū fauorē introductū. vt. l. penul. C. de pac. Dic ꝙ licet renūciat: nō tamē pōt conueniri ante reū ꝑncipalem ſm Barto. C. de conuenie. fi. debi. bo. lib. x. Itē idē Bal. in. l. non recte. C. de fideiuſſo. ſic dicit. ꝙ licꝫ cū plures ſe obligant ſimplicit᷑ quilibet intelligat᷑ ꝓ rata ſuā virilē niſi aliud agat᷑. vt in autent᷑. hoc ita. C. de duo. re. tamē ſecus eſt cum plures ſe obligāt tanqꝫ fideiuſſores. quia quilibet tenet᷑ inſolidū etiā ſi non ſit actū vt quilibꝫ ſit inſolidū obligatus. tamē licet quilibet inſolidū teneatur obligatio diuidit᷑ inter eos ſi ſunt ſoluendo: vt in. l. non recte. C. de fideiuſſo. ⁊ dicto. §. ſi plures. preterqꝫ in caſibꝰ notatis in allegato. §. ſi plures. vno alio ſupaddito videlicet quando renunciauerūt beneficio diuiſiōis ſeu beneficio epiſtole diui adriani quod idem eſt. Et idē videt᷑ in pluribꝰ ſuſcipientibꝰ in ſe ꝑncipalē obligatōem alienā vt quilibet teneat᷑ inſolidū licet nihil dictū ſit. caſus in. l. ſi paternā. C. ad vellei. Et qualis debeat eſſe renunciatio an generalis ſeu ſpecialis: ſup hoc conſuluit Bal. Tenor conſilij talis eſt. querit᷑ vtrū fideiuſſores qui renūciauerūt omnibꝰ beneficijs poſſint opponere beneficiū epiſtole diui adriani. Item nūquid plures rei debendi inſolidū renūciando generaliter omnibꝰ beneficijs ⁊ nō expꝛeſſo ſpecialiter aliquo beneficio: itelligūt᷑ renunciaſſe beneficio noue conſtitutōis de duobꝰ reis: ⁊ de beneficio cedendarū actionū. ⁊ videt᷑ ꝙ dicta renūciatio ita generaliſſima non valeat. l. ſed ⁊ ſiquis. §. queſitū. ff. ſiquis cau. In contrariū videt᷑ ꝙ tantū operet᷑ genus quo ad genꝰ: quantū ſpecies quo ad ſpeciē. l. ſi duo. ff. de admini. tut. Item certū eſt ꝙ iſtis beneficijs pōt renūciari. vt notat᷑ in. l. niſi. ff. de pactis. ⁊ in autent᷑. de fide inſtrumē. in ꝑncipio. Sunt enim iſta beneficia ſatis nota ipſis cōtrahētibus ab ipſo inicio. ita ꝙ bene potuerūt prouidere. ⁊ ſic nō obſtat dictus. §. queſitū. quia loquit᷑ ibi de exceptiōe cui ab inicio ſeu a ꝑncipio ꝓuidere non potuerūt: ſed poſtea ex fortuitis caſibꝰ emerſerūt. Item ibi loquit᷑ in iudicijs in quibꝰ benignius agit᷑ ex equitate ꝑtoria. eo. ti. l. et ſi poſt tres. ⁊. l. ſi ſeruus. §. ſi pluriū. dici pōt ꝙ valeat renūciatio generalis: niſi ſit minor vel mulier que deberēt de ſuis beneficijs certificari ſpecialiter. ⁊ nō ꝑſumit᷑ certificata niſi appareat. vt notat᷑. ff. de verbo. obliga. l. ſciendū. Facit ad ꝑdicta. C. de pactis. l. penul. In contrariū facit. l. i. ff. ſiquis in ius voca. nō ierit. vbi videt᷑ tex. ꝙ requirat᷑ ꝙ exprimat᷑ qualitas beneficij. puta renunciauit beneficio fori. beneficio de fideiuſſoribꝰ ⁊c. nam ⁊ illa. l. penul. hoc idem ſentit. C. quādo mulier tu. offi. fun. po. autent᷑. matri ⁊ auie. ⁊ in autent᷑. vt ſine ꝓhibi. ma. debi. ⁊ credi. §. quia vero. Et cōſuetudo notariorū ſic ſe habet ꝙ in inſtrumētis apponūt clauſulas ſpeciales: deinde ſubijciunt generales. Et tūc ad. l. ſi duo. reſpōdet᷑ ꝙ eſt ſpeciale in renūciatōne beneficiorū ꝙ verba omnino generalia nō ſufficiāt. De materia. §. quiſitū. notat Cynꝰ in. l. i. C. cōmoda. ⁊ iſta eſt tutior opinio ꝙ aliquod beneficiū ſit ſpecificatū ad hoc vt clauſula generalis aliquid operet᷑. ⁊ tūc operat᷑ de ſimilibꝰ ad ſimilia: non de maioribus. ff. de contrahē. empti. l. ſi fiſtulas. §. frumēta. argumē. ff. de vino tri. ⁊ oleo lega. l. fina. §. cui dulcia. Et pōt defendi a cōtrario ſenſu cōmunis practice. ideo enī ꝑticāt᷑ clauſule ſpeciales vt a cōtrario ſenſu dent intelligi ꝙ clauſule omnino generales nō ſunt ſufficiētes. Specu. in titu. de renū. ⁊ conclu. in. i. colū. multa verba dicit: an valeat dicta renūciatio generalis. ⁊ finaliter inclinat ꝙ nō valꝫ ſed bene valeret poſtea in eo. ti. ꝟſi. ⁊ quoniā. dicit ꝙ qꝫtidie in inſtrumētis publicis renūciat᷑ quattuor bñficijs ſingulariter nominādo. ſcilicꝫ beneficio diui adriani. bñficio noue conſtitutiōis de fideiuſſoribꝰ. beneficio noue conſtitutōis de duobꝰ reis. beneficio cedendarū actionū. Et quia iſte renūciatiōes ſunt multū ꝑiudiciales. ideo ꝑ conſuetudinē introductū eſt vt ſpecificent᷑ ⁊ declarent᷑: ne ambiguitas ⁊ incertitudo ſermonis capiat ſimplices homines. argu. ff. de tranſact. l. cū aquiliana. ⁊. c. i. de noua forma fideli. col. x. Bal. Sed videt᷑ ꝙ valeat renūciatio quo ad beneficiū epiſtole ⁊ noue cōſtitutōis de duobꝰ reis. quia illa beneficia certa ſunt ⁊ tempore contractus naſcunt᷑. ⁊ iam ſm regulā generalē pōt ei renunciari. vt ff. de edili. edic. l. querit᷑. §. ſi venditor. ⁊ quod notat᷑. ff. de pactis. l. emptor. §. lucius. Facit quod notatur. ff. de acqui. hered. l. ſiquis mihi bona. §. iuſſū. ⁊. l. omnis. C. de ꝑſcrip. xxx. anno. De iſtis beneficijs ponit glo. in. c. ꝑuenit. de fideiuſſo. ⁊ ibi dominꝰ Frāciſ. de zaba. ſic dicit. Quero in eo quod in glo. i. tangit᷑ de aliquibꝰ beneficijs beneficiorū que ſunt ⁊ quot. dic ꝙ tria. Primū eſt beneficiū diuiſiōis: ꝙ ſi plures fideiuſſerūt pro aliquo inſolidum habet beneficiū diuiſiōis vt debitū diuidat᷑ int᷑ eos. ⁊ hoc habet locū ſi omnes fideiuſſores ſunt preſentes: et ſunt ſoluēdo: ⁊ ſi hoc poſtulāt ante litem cōteſtatā. ff. de fideiuſſo. l. ſi dubitē. ⁊. l. inter fideiuſſores. ⁊. l. ſi plures. C. de conſti. pecu. l. fina. inſti. de fideiuſſo. §. ſi plures. ⁊ hoc eſt beneficiū epiſtole diui adriani cuiꝰ verba non habemꝰ ⁊ ſtāmꝰ tenori eius qui ponit᷑. C. de conſtitu. pecu. l. fina. in allegato. §. ſi plures. ⁊ de hoc loquit᷑. c. ꝑuenit. de fideiuſſo. ibi ⁊ cōſtitutōni diui adriani. huic autē iuri renūciari pōt fideiuſſor. ⁊ tūc tenet᷑ inſolidū. vt dictis iuribus. ⁊ locū habet inter plures fideiuſſores: mandatores: ⁊ cōſtitutores. vt in dictis iuribus. ⁊ inter cōtutores ad exemplū creditorū. vt. ff. de tutel. ⁊ ratio. diſtrahē. l. i. §. nūc tractemus. Sed inter plures reos debēdi qui pro eodē debito obligant᷑ ꝑncipaliter olim locū nō habebat ff. locati. l. cū apparebit. Hodie vero hoc idē beneficiū nō per beneficiū epiſtole ꝑdicte: ſed per beneficiū noue cōſtitutōis. C. de duobꝰ reis. autent᷑. hoc ita: quod notat Hoſtiē. in ſumma. §. inter quos. in ꝑncipio. ⁊ de hoc ꝑ Cynū. C. de fideiuſſo. aut᷑. ꝑſente. Quid ſi aliqui fideiuſſores ſunt abſentes. Dic ꝙ ꝑſentes nō vtunt᷑ hoc beneficio ꝑ allega. l. ſi dubitet᷑. licet ꝯtra. faciat. d. §. ſi plures. ⁊ de hoc ꝑ Hoſtiē. in ſumma eodē. §. inter quos. ꝟ. quid ſi. ⁊ ſequēti. ⁊ in ſpecu. de renū. ⁊ cōclu. §. i. ꝟ. ⁊ quoniā. Habꝫ etiā fideiuſſor aliud beneficiū per autent᷑. ꝑſente. C. de fideiuſſo. ꝙ olim erat in optiōe creditoris an ꝑmo cōueniret debitorē an fideiuſſorē. C. de fideiuſſo. l. iure noſtro. Hodie ꝑus oportet ꝙ debitorē preſentē ꝑ dictā

auſ. preſente. niſi renunciet quod poteſt: ut dicit ibi glo. i
fi. in alle. c. peruenit. Sed queritur an hec exceptio ſit di
latoria dic ꝙ ſic. ⁊ idem opponi ante litem conteſtatã. et
habet locum auſ. preſente. quando principalis eſt pſens
vel etiam ſi ſit abſens. quia dabitur dilatio fideiuſſori ad
eum preſtandum infra tempus arbitrarium ut ibi. et de
hoc per Hoſt. in ſumma eo. §. quando ceſſat. v. ſed quan
tuȝ. Et ſi dato fideiuſſore fuit etiam datum pignus. dicit
glo. in corpore vnde ſumitur. auſ. preſente. ꝙ prius credi
tor vendat pignus ꝙ̃ conueniat fideiuſſorem. quã tȝ Dy.
ꝙ incontinenti ⁊ de facili vendi poteſt. de quo per Cy. in
auſ. preſente alle. qui tamen tenet ꝙ ſemper debet prius
vendi pignus ſi eſt apud creditorem. quia fideiuſſor intel
ligitur acceptus in ſubſidium. nec conuenitur niſi prius di
ſcuſſis bonis debitoris. Habet ⁊ tertio beneficium cedẽ
darum actionum. de quo. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſoribus. ꝯ
ſolu. modeſtinus. ⁊. l. ſtichum aut pamphilum. §. penul.
quia ſi ſoluit petere poteſt a creditore ut ſibi cedat actões
contra debitores. dicta. l. modeſtinus. ⁊. d. auſ. preſente.
in fi. vel contra confideiuſſoreȝ ⁊ niſi cedatur poteſt recu
ſare ſoluere. l. ſtichum aut pamphilum. §. pe. preallega.
Sed an quid prodeſt creditori ꝙ renuncietur huic benefi
cio. dic ꝙ poteſt gratificari amico conueniendo inſoliduȝ
alterum ex obligatis ⁊ obmittendo amicũ. nec contra eũ
tenetur iura cedere que ceſſio alſ fieri debet ut prediri.
⁊ poteſt dum tamen non fiat ex interuallo poſt ſolutionẽ
quia tunc non valet: ut. d. l. modeſtinus. His auteȝ bene
ficijs renunciari poteſt. ⁊ ita communiter renunciatur in
inſtrumentis. de quibus Spec. de renunc. ⁊ conclu. v. et
quoniam. pro hoc facit. l. cuȝ aliter. C. de fideiuſ. Ex qua
l. colligitur ꝙ fideiuſſor ſoluens pro debitore niſi illico cõ
ueniat ut actiones cederentur ex poſtfacto non poteſt de
ſiderare ut actiones ſibi cedantur. de hoc videtur tex. i. l.
ſi fideiuſſor. ff. de condi. inde. ⁊ ſentit glo. ibi dum dicit. l.
cum his. in. l. i. C. de act. ⁊ ob. quod ſemper verum puta
ui. licet glo. dicat oppoſitum. in. l. ſi quis alicui. §. vlti. cũ
l. ſe. ff. man. Hoſti. autem in ſumma in ti. de fideiuſ. §. ad
quid fideiuſſor. v. ſed ⁊ ſi plureſ. ſic dicit. ſed ſi plures ſunt
fideiuſſores quibus inſolidum tenetur. ⁊ ſi creditor elege
rit contra vnum ageꝛ ipſo non ſoluente nihilominus ad
alios redibit. ſed ſi pro parte vult quẽlibet ꝯuenire poteſt
diuidere petitionem. ⁊ poſtea non conueniet alios ꝓ par
te deficientis ſi ſoluendo ſit. nam ſi ſoluendo non ſit põt
ad alios recurſum habere. C. de fideiuſ. l. liberuȝ. ⁊. l. re
os. Verum ex beneficio epiſtole diui adriani ſcindiť actõ
inter eos. quãuis quilibet inſolidum fideiuſſerit ⁊ hoc eſt
beneficium ipſius epiſtole de cuius renunciatione tabel
liones noſtri temporis faciunt magnam gulam. Et quia
materia huius epiſtole in ſumma Azo. indiſcuſſa remãſit
⁊ vere ab omnibus dominis. Ideo in primis videamus
quid ſit eius beneficium. Secundo inter quos locum ha
bet. Tertio quando habeat locum. Quarto quando ceſ
ſet. Quid ſit eius beneficium. ſ. dictuȝ eſt. ⁊ probatur in
ſti. de fideiuſ. §. ſi plures. ⁊. §. ſe. ⁊. ff. de fideiuſ. l. ſi fideiuſ
ſores. ⁊. l. ſe. Item locum habet inter mandatores ⁊ fide
iuſſores ⁊ conſtitutores. C. de conſti. pe. l. fin. Item inter
tutores. ff. de tutel. ⁊ raci. diſtra. l. i. §. nunc tractemus. Sȝ
inter plures reos debendi olim.

Deo gratias

Exegimus deo auctore clauſularũ opus vtiliſſimũ tã in iudi
cãdo ⁊ aduocãdo ꝙ̃ legẽdo iuriũ apicibus ac doctorũ aucto
ritatibus decoratũ. Alma qdẽ i vrbe venetiarũ ipreſſum cha
ractẽ ⁊ ipẽſa ſũmi i hac arte mgri Johãnis herbort de ſi
ligẽſtat alamani. Anno dñi. M. cccclxxxiij. xix. decẽbris.

Regiſtrum cartarum operis precedentis

a
Primum vacat
Incipit vtilis
in fideicommiſſ.
⁊ in. c. veniens

b
pluribus de le. i.
negligens etiam
naturalem in iſtum aliuȝ
libus. et ſi. Item

c
pena conuentionali
pirauit ⁊ impune
non ſolennis ut quia
ſummariam informationẽ

d
abſqȝ conſenſu principis
ad inuentarium faci.
imperator videtur innere
quia non poteſt ordinare
in alleg. l. tutores

e
Ideo Dy. in. l. lucius
ꝙ ſi confiteor alium
in iudicio ut. l. i.
ſiue inter eoſdem

f
ſententia ante executionẽ
guntione ꝙ̃ȝ alſ
bita deliberatione
l. heredes palam. §.

g
nõt glo. extra de teſt.
niſi fuit commiſſum
Si auteȝ non eſt expreſſe
allegat. ⁊ in. l. diuus

h
feneraticius quia ceſſant
Supereſt ut nunc vi
videtur ꝙ ſic in. l. fi.
requiritur ergo traditiõ

i
dona. ſm Guil. ⁊ Cy.
innocentie ſubſtantia in
cumana. Non eſt autem
haberet affectum ad ſpon.

k
Bal. in. l. i. ff. de iud.
ſufficit illa renunciatio
ius publicum eſt
valet id quod ago ut

l
ad ſucceſſionẽ pactuam
iuramentum ſic generaliť
Quia ſupra viſum eſt
re teſtamentũ ⁊ ſic

m
ut allegato. c. cum ꝯtingat
in vxore predictis data
aduentitio in quo Bart.
ignoraſſe Jo. an.

m m
Item ꝙ in tali abſolutõne
non poteſt ſalua ꝯſcientia
§. fi. ⁊. l. ſi feriatis
Quero infra quantuȝ

n
Poſtremo videndum re
ſm quoſdam. Nec ob.
⁊ in. l. ⁊ ſi is. C.
aduerſ. ven. Alij diſ.

o
contractũ ceſſante ſolẽnita
nec etiam poterit coram
c. verum. de iureiuran.
ſiue mulier alienet ſiue

p
ſolennitas extrinſeca
habere plenam noticiam
bus notorijs non eſt
C. de iudi. ⁊ in auſ.

q
ꝙ omnis citatio ſeu termi
⁊ querit glo. in. l. i.
diſponit auſ. ſacramenta.
clauſula que conſueuit

r
ꝙ vxor fructus quos
⁊ ſic debitum ſoluendo
mater ipſo geſtu geſſit

Laus deo

ARQUIVO NACIONAL DA TORRE DO TOMBO

INC 1538